CORNELL
UNIVERSITY
LIBRARY

L. N 220
N. N 475 | 559

Rare
BT
1100
A45++
1471

Codex monasterij Sancti maximini extra muros treuerēn Continens tractatū dictū fortaliciū fidei

This is the first edition of the *Fortalitium Fidei* of the apostate Spanish Jew, Alphonsus de Spina, and is the earliest printed book dealing with the subject of *witchcraft* — to which the closing portion of the work is devoted. It was printed by Mentelin at Strasburg, in his handsome Roman type, about the year 1467, and is a magnificent specimen of early printing.

This book was originally the property of the ancient imperial abbey of St. Maximin, just without the walls of Treves, from which it passed, at the time of the French Revolution, to the City Library of Treves. From the latter I bought it, in June 1886, for the library of President Andrew D. White.

It may be interesting to know that the lessons of the chapter *De daemonum viribus* — the witchcraft portion — were not wasted on the monks of St. Maximin. Nowhere in all Europe did the persecution of these unfortunates rage with greater virulence than within the jurisdiction of this old abbey during the last decades of the 16th century. From its twenty villages or so hundreds went to the stake. A still extant list drawn up by its court (I have myself studied the autograph document) names over three hundred of these who perished between 1587 and 1594, and even for this brief period the list is professedly incomplete. An old court record which I found (in 1885) in the possession of a ~~peasant~~ peasant woman at Fell, the old seat of the court of St. Maximin, shows that the persecution was already under headway in 1572. Remembering this and the part which this volume may have taken in suggesting it, one can hardly turn these pages without a shudder.

G. L. B.

A. 4726.

Incipit phemiũ ĩ q̃ laudes dĩne ãnotãt̃ ⁊ imitit̃ q̃rela añ thronũ maiestatis dei ⁊ põit̃ tẽn sc̃ẽtie

TVrris fortitudinis a facie inimici. Tu es dñe deus me⁹. q̃ facis magna et inscrutabilia & mirabilia quoꝝ non est numer⁹. Tu extendisti celos solus. & gradieris super fluctus maris. Tu ambulas sup pẽnas ventoꝝ. Tu fecisti arcturũ et orionas et interiora austri. Tu es celsior celo. ꝓfundior inferno. longior terra. & latior mari. Tu es in cui⁹ manu est aĩa oĩs viuẽtis & spũs vniũse carnis. Tu auris verba diiudicas. et faucis ɔmedẽtis saporẽ. Tu es qui ɔgnoscis decipientẽ. & eũ q̃ decipit̃. Tu adducis malos ɔsiliarios ĩ stulteũ finẽ. et iudices in stuporẽ. Tu baltheũ regum dissoluis et precingis fune renes eoꝝ. Tu ducis sacerdotes eoꝝ inglorios. & optimates supplantas. Tu ɔmutas labiũ veraciũ & doctrinã senũ aufers. Tu es dñe qui effundis despectionẽ sup principes. & eos q̃ oppressi fuerant releuas. Tu reuelas profunda de tenebris. & ꝓducis ĩ lucem vmbram mortis. Tu es dñe q̃ multiplicas gentes & ꝑdis eas. & subũsas in ĩtegrũ restituis. Tu immutas cor principũ populi terre. & decipis eos vt frustra incedant ꝑ inuiũ. Tu facis eos palpare q̃si in tenebris: et nõ in luce. & errare facis eos quasi ebrios. Tu sol⁹ es omp̃s. Tu solus oĩe bonũ. Tu sol⁹ oĩsciẽs. Tu sol⁹ nosti corda filioꝝ hoĩm. Tu solus teipm cõp̄hendis. Tu solus es vbiq̃ p̃ns. Tu sol⁹ creas res de nichilo. Tu sol⁹ ĩ instanti oparis. Tu solus stabil' manens das cũcta moueri. Tu solus ex autoritate miracula facis. Tu solus de q̃lib; creatura facis q̃d vis. Tu sol⁹ volũtatẽ hoĩs cogẽ potes. Tu sol⁹ potes ẽentie aĩe illabi. Tu solus potes pcc̃a dimittẽ. Tu sol⁹ potes graciam ĩfundẽ. Tu sol⁹ potes ĩ igne ꝑpetuo corpus seruare. Tu es corã quo nudus est infernus & nullũ est opimentũ perdicõi. Tu extendis aquilonẽ sup vacuũ. & appẽdis terrã sup nichilũ. Tu ligas aquas in nubib⁹ vt nõ erũpant pariẽ deorsum. Tu tenes vultũ solij tui. et expandis super illud nebulã tuã. Tu dñe ẽminũ circũdedisti aquis vsq̃ dum finiatur lux et tenebre. Tu es ad cui⁹ nutũ colũpne celi contremiscũt & pauent. Tu es ĩ cui⁹ fortitudine maria cõgregata sunt repẽte. & prudẽtia tua ꝑcussit sup̃bum. Tu es cui⁹ spirit⁹ celos ornauit. & obstetricante manu tua eductus est coluber tortuosus. Tu es de⁹ excelsus ĩ fortitudĩe tua. & null⁹ ẽ tibi simil' ĩ legislatorib⁹. Tu es cui⁹ nũs annorũ inestimabil'. Tu aufers stillas pluuie. & effundis ymbres ad ĩstar gurgitũ q̃ de nubib⁹ fluũt q̃ p̃texunt cũcta desuper Tu si volueris extendẽ nubes q̃si tentorium tuũ & fulgurari luĩe tuo desup quoq̃ cardines maris operies. Tu das escam oĩbus mortalib⁹. Tu dñe ĩ maĩbus tuis abscondis lucẽ. & p̃cipis ei vt rursus adueniat ãnũcians de ea amico tuo q̃ possessio tua sit et ad eam possit ascendẽ. Tu super oĩes celos consideras et lumẽ tuũ sup terminos terre. Tu posuisti fundamẽta terre et ei⁹ mensuras. Tu tetendisti sup eam ligneam et bases ei⁹ cõsolidasti. Tu es quẽ laudãt astra matutiã & añ quẽ iubilant filij dei. Tu conclusisti hostijs mare circũdãs illud termĩs tuis. posuisti vectem et hostia. & dixisti huc usq̃ veies et nõ p̃cedes amplius. & hic confriges tumẽtes fluctus tuos. Tu ostẽdisti auroze locum suũ Tu fecisti aurorã & solem. Tu concussisti extrema t̃re et excussisti impios ex ea. Tu ingressus es ꝓfundũ maris & in nouissimis abissi deambulasti. Tu es cui aperte sunt porte mortis & hostia tenebrosa vidisti. Tu dñe consideras latitudĩem terre Tu nosti in qua via habitat lux & tenebrarũ quis sit loc⁹. vt ducas vnũquodq̃ ad t̃miños suos. & ĩtelligas semitas dom⁹ ei⁹. Tu scis q̃n nasciturĩ sunt hoĩes et numeꝝ dierũ eoꝝ nosti. Tu ingressus es thesauros niuis. & thesauros grandĩs aspexisti. q̃ p̃parasti ĩ temp⁹ hostis in die pugne & belli. Tu scis ꝑ quã viã sp̃git̃ lux et diuidit̃ estus sup terrã. Tu dñe dedisti vehemẽtissimo ymbri cursum & viam sonãtis tonitrui vt plueret sup terrã absq̃

Ex Libris Imperialis Monasterij S. Maximinj :—

Bibl. publ. Trev.

I

hoīe ī deserto· vbi null⁹ mortaliū cōmora-
ē vt impleret inuiā & desolatā· ꝓduceretqꝫ
herbas virentes. Tu es pluuie pr̄. Tu ge-
ris stillas roris a te egredit̄ glacies & ge-
nuisti gelu de celo. Tu duras aquas in
similitudinē lapidis. & sup̄ficiē abissi cō-
stringis. Tu es q̄ cōiūgere potes micātes
stellas pliades. & girū arcturi potes dissi-
pare. Tu ꝓducis luciferū in tp̄e suo & ve-
sperū sup filios t̄re consurgē facis. Tu no-
sti ordiēz celi & pones rōnem ei⁹ in terra
Tu numeras multitudiēz stellarū & oīb⁹
eis noīa vocas. Tu dimens⁹ es altitudiēz
celi· latitudiēz terre & ꝓfundū abissi. Tu
dn̄e dinūas arenam maris & pluuie gut-
tas & dies seculi. Tu imittis fulgā & va-
dūt & reuertētia dicunt tibi assum⁹. Tu
posuisti ī visceribꝰ hoīs sapiām. Tu dedi-
sti gallo ītelligētiā. Tu enarras celoꝝ rōz
et concentū celi dormire fecisti· qn̄ funde-
bas puluerē ī terra & glebas compīgebas
Tu es dn̄e q̄ mensus es pugillo aquas et
celos palmo ponderas. Tu appēdis tribꝰ
digitis molem terre & libras impondere
montes & colles ī statera. Tu fecisti celū
et terrā cum oī ornatu eoꝝ. Tu oīa ī nu-
mero ponde & mēsura disposuisti. Tu es
quē celū & celi celoꝝ cape nequiūt. Tu es
omīps sup oīa opa tua terribil' dn̄s & ma-
gn⁹ vehemen̄ et mirabil' potētia tua· qꝛ
si fortitudo q̄rit̄ robustissim⁹ es. Tu dn̄e
si subūteris oīa uel in vnū coartaueris a
nullo contdicreis nec quis dicē poīt cur
ita facis. Tu si destruxeris nemo est q̄ edi-
ficet· si incluseris hoīem nemo est q̄ aperi-
at. Tu dn̄e si cōtinueris aquas oīa sicca-
bunt̄. & si emiseris eas subūtēt terrā. Tu
es dn̄e apud quē est fortitudo cui⁹ ire resi-
stere nemo pt̄. & sub q̄ curuant̄ q̄ portant
orbem. Tu es cui mlia miliū assistūt an-
gelorū & decies centena milia mīstrant.
Tu es añ cui⁹ conspectū centū· xliiij· mi-
lia sunt citharizantes ī citharis suis. Tu
es ante cui⁹ thronū turba magna quā di-
numerare nemo pt̄ gr̄as agit. Tu vite et
mortis habes p̄tatem. Tu es dn̄e quē lau-
dat oīs milicia celestis exercit⁹ & oīs crea-
tura. Tu es maior oī laude. Tu es dn̄e cu-
ius immensa est et inuestigabil' miscdia

ꝓmissionis tue· qm̄ tu dn̄e altissimus sup
omēz terrā longamis & multū misericors
et penitēs sup malicias hoīm. Tu vis om-
nes hoīes saluos fieri· et ī agnicoꝫ verita-
tis venire. Tu es q̄ in rebꝰ p tpus ortis sū-
mam grām fecisti· cum ꝓter salutem hu-
mani genis quod nimia caritate dilexisti
misisti filiū tuū vnigenitū et̄nalit̄ ḡnatū
in pleītudīs tp̄e in maria virgīe hūana-
tum· quē verū deū & hoīem confitem̄· fa-
ctus tibi obediēs vsqꝫ ad mortez crucis vt
nos redimēt a pc̄o. Hec ē fides nr̄a. Hec
consolacō nr̄a. Hec vita nr̄a. Hec spes be-
atitudis nr̄e firmior q̄ꝫ celū et terra. Sed
o altissime de⁹ multi hec confitent̄ labijs
quoꝝ cor longe est a te. Alij nitunt̄ euertē
hāc veritatē & verbis et factis quorū qui-
dam sunt hērici et puersi xp̄iani. Alij sūt
iudei. Alij sarraceni. Alij vero diaboli. De
errore hēticoꝝ null⁹ est q̄ ingrat· intraue-
rūt dn̄e gregē tuū lupi rapaces· qꝛ pauci
sunt pastores multi mercēnarij· et qꝛ mer-
cēnarij sunt non est eis cura de omibꝰ tuis
pascēdis ꝫ tondēdis. Vidēt enī lupos ve-
niētes & fugiūt. Cadit azina et est q̄ sub-
leuet· perit aīa & nō est q̄ adiuuet. De per-
fidis iudeis blasphemantibꝰ nomē tuum
et inaudita crudelia latent̄ facientibꝰ ifi-
delibꝰ tuis nullus est vt plurimū q̄ reco-
gitet· qꝛ munera eorū excecauerūt oculos
iudicū & p̄sidentiū in clero et ppl'o. ꝫ et
absona sarracenorū viuentiū int̄ nos ex
inēsse p̄dictoꝝ iudicū obliuioī data sūt
Predicatores tui licꝫ pauci clamāt ꝫ a ve-
ritate tua auditū auertūt· et ad fabulas
ouertunt̄. Impletū est dn̄e verbū tui p̄di-
catoris eximij. Erit enī tpus cum sanam
doctrinā non sustinebūt· hec velud quan-
dam q̄relā dn̄e ex parte diligentiū te mit-
to ante thronū tuū & agni immaculati.
Succurre ergo dn̄e gregi tuo quem p̄cioso
sangne filij tui emisti· Sangneos fontes la-
crimarū emittit cor meū· quia neminem
video consolatorē gementiū· et fere nemi-
nem zelatorē tue fidei catholice sp̄aliter ī
hac misera hyspania· in q̄ sicut ī fine mū-
di sita ē sic in ea cōgregate sunt oēs feces
tuoꝝ inimicoꝝ. Inimicus est hēticus. Ini-
mic⁹ iudeus. Inimic⁹ sarracen⁹. Inimic⁹

dyabolus. Cogitaui ergo dñe deus meus
ꝓpter gloriā & honorē tue sc̄e fidei catho-
lice. et in remissioēz delictoꝝ meoꝝ. hunc
librū scribē quē fortalitiū fidei nomino.
meūq; intellectū tue maiestati cōmendo.
et sic cum splēdoribꝫ lucis tue illuīare di-
gneris. vt illa scribā que tue sint placita
volūtati ad consolacōz fideliū. et ꝓ defen
sione tue scīssime fidei. In q̄ quicq̄d bn̄ di
ctū inueīat̄ tibi tribuat̄ a quo oīe bonū
est. Si q̄d vere minꝰ caute dictū fuerit be-
niuolū peto correctorē in omībus me sub
mittēs determinacōi ecc̄ie catholice tue im-
maculate sponse. Sumēs ī tuo noīe ꝓ fū-
damēto nr̄i inexpugnabil' fortalicij ūbū
p̄assumptū. Turris fortitudinis a facie in
imici. p̄s. lx. Et p̄mittit̄ figa pugne. ī q̄
fortaliciū qn̄q; turriū cum eius ornatu et
armatura deseruit p̄mo libro. Heretici fo-
diētes sue ꝑ inuiū fortaliciū ꝑforātes de-
seruiūt sc̄do. Iudei vero signati velati et
cathenis vīculati deseruiūt t̄cio. Bellū sar
racenoꝝ & xp̄ianoꝝ deseruit q̄rto. Demo
nes vero ab angelis ꝓstrati deseruiūt qn̄-
to libro.

Incipit liber p̄mus ī q̄ ɔtinēt tres ɔsidaciones

VT detur ordo ī presē
ti libro qn̄q; erūt ꝑ-
ciales libri q̄si quīq;
t̄res fortalicij fidei ī
expugnabiles. Pri
mus erit de vera cri
sti militū armatu-
ra & de fide catholi-
ce excellentia. Secūdus erit de bello falso
rū xp̄ianoꝝ & hereticoꝝ cont̄ eam et eorū
astuciā. Terciꝰ erit de bello iudeoꝝ cont̄
eā & eoꝝ crudelitatibꝫ & malicia. Quar
tus erit de bello sarracenorū cont̄ eandē et
de eoꝝ & sue legis immūdicia. Quītus
erit de bello diaboloꝝ cont̄ eandē & de per
dicōne dominij eorū & miseria. Circa
p̄mū librū tres erūt pr̄icipales considera-
ciones. Prima erit de armatura oīm fide-
liū in gn̄ali. Secunda de armatura veroꝝ
p̄dicatoꝝ in sp̄ali. Tercia erit de nobili-
tate & excellētia fidei catholice ī ꝑticulari

De Armatura oīm fidelium in gn̄ali

CIrca p̄mā consideracōz q̄ est de ar
matura fideliū in gen̄ali. hoc est
omēs fideles cuiuscūq; statꝰ com
p̄hendēdo sequamī Apostolū ad Eph. ul.
. c. Qui spū sancto illustratꝰ docuit qua
lit̄ fideles debent armari ī spūali bello. Et
poīt sex armorū gn̄a. quoꝝ quīq; sunt ad
resistēdū. vnū ad impugnandū scilicz ver
bū dei. Prima armatura ē studiū ɔtinē
cie. Secūda est virtꝰ iusticie. Tercia ē
exempla scōꝝ. Quarta armatura ē scu-
tum fidei. Quīta est galea spei. Sexta
est gladius verbi dei. De p̄ma armatu
ra dicit apl'us state succīcti lūbos vrōs ī
veritate. hac mumūtur fideles cont̄ hostē
familiarē scilicz contra luxuriā. de q̄ dicit̄
job. xl. Fortitudo eiꝰ in lumbis eiꝰ qm̄ in
eis est vis gn̄atia. Et debēt fideles vt bene
sint muniti hac armatura accingi zona
qn̄tuplici. Primo debēt accīgi zona pelli-
cea. que est mortificacō carnis. hāc accīcti
sūt jo͞hes baptista & helias. Secūdo debēt
accingi zona iusticie que est exerciciū boni
op̄is. de q̄ dicit̄ ysa. xi. Erit iusticia cīgu-
lum lumboꝝ eiꝰ. Tercio debēt accīgi zona
fortitudīs vt p̄mis motibꝫ virilit̄ resistāt

de q̄ dr̄ pūerbiorꝫ vlt̄. Accingit fortitudi=
ne lūbos suos. Quarto debēt accingi zona
humilitatis. hoc est lintheo q̄ dn̄s accinctus
lauit pedes discipulorꝫ suorꝫ. Qn̄to debēt
fideles accīgi zona veritatis scꝫ ewāgelice
pmissiōis. Math. xix. sunt eunuchi qui se
castrauerūt ꝓpter regnū celorū. Qui hac
qn̄tuplici zona accinctus fuerit erit vere ar
matus studio ɔtinētie. ¶ De secūda arma
tura q̄ est virtꝰ iusticie. subdit Apl'us. c.
eodē et induti lorica iusticie. hac muniūt̄
fideles ɔt hostē auaricie. de q̄ dr̄ eccliastici
iiij. nichil iniquiꝰ q̄ꝫ amare pecuniam. Et
dr̄ lorica iusticie. qꝛ sicut lorica munit to
tū corpꝰ sic iusticia reddēdo vnicuiqꝫ qd̄
suū est vniūsalit̄ soluit om̄e quod debꝫ vt
nullꝰ possit agē cont̄ eam. ysa. lix. Indu
tus est iusticia & lorica. Est enī iusticia ī
corde in ore et in ope. In corde est triplicit̄
Primo p amorē. Math. xxi. diliges proxi
mū tuū sicut teipm̄. Secūdo est iusticia ī
corde p cōpassionē job. xxx. compaciebat̄
aīa mea paupi. Est t̄cio iusticia in corde
p iniuriarū dimissionē. Math. vj. Si di
miseritis hoibus pec̄a eorꝫ dimittet & vo
bis pr̄ vester celestis delicta vr̄a. Est etiā
iusticia in ore triplr̄. Primo p dulcē corre
ctionē. Eccl'. xix. Corripe ꝓximū anqꝫ cō
mineris. Secūdo est iusticia ī ore p cōsiliū
pūerbiorꝫ. xxvij. vnguēto & varijs odori
bus delectat̄ cor. & hoīs amici cōsilijs aīa
dulcorat̄. Est t̄cio iusticia in ore p feruen
tem orōnem. jacobi vlt̄. orate pinuicem
vt saluemī. Est vltīo iusticia in manū. id
est ī ope etiā triplicit̄. Primo p donū. ꝓū
biorꝫ. xviij. donū hoīs dilatat viā eiꝰ et
an̄ principes spaciū ei facit. Est aūt donū
datio irrepetibil'. Secūdo est iusticia ī ma
nu per mutuū. deutro. xxiij. frī tuo absqꝫ
usura q̄ indiget ɔmodabis vt bn̄dicat ti
bi dn̄s deꝰ tuus in oī ope tuo. Tercio ē iu
sticia ī manū idest ī ope p auxiliū. ad gal'.
v. p caritatē sp̄us seruite inuicē. Predicti
nouē gradꝰ iusticie. scꝫ tres in corde. tres
in ore. tres ī ope. sunt q̄si quidā anuli for
tissimi quibꝰ lorica iusticie ɔtexitur vt il
los hn̄s merito dicat̄ armatꝰ lorica iusti
cie ¶ De tercia armatura q̄ est scōrꝫ exem
pla. Apl'us subiūgit ca. eodē. Et calciati
pedes ī ppara cōne ewāgelij pacis. Dicūt̄
aūt scōrꝫ exēpla calciamēta. qꝛ hijs muni
unt̄ fideles cont̄ affectū t̄renorꝫ. Quatuor
aūt facit calciamentū. Primo valet ad de
fensionē scꝫ frigoris spinarꝫ & luti. Sic et
bonū exemplū defendit cont̄ frigꝰ infide
litatis. cont̄ spinas cupiditatis & ɔtra lu
tum libidinis. Vn̄ dn̄s dicit luce. x. Ecce
dedi vobis ptātem calcādi sup serpentes
& scorpiones et sup oēm vtutē inimici et
nichil nob nocebūt. & psalmista ait. Su
per aspidē & basiliscū ambulab et cōculca
bis leonē & draconē. Secūdo calciamentū
velat a puluē. sic & scōrꝫ exēpla velant a
puluē vane glorie siue laudis hūane. vn̄
jheremie secūdo. phibe pedez tuū a nudi=
tate. Tercio valet calciamentū ad calefa=
ctionē. Sic scōrꝫ exēpla calefaciūt affectuꝫ
nr̄m erga deū et ꝓximū diligēdū. Vn̄ et
q̄ edunt agnū pascalē iubent̄ esse calciati
exo. xij. Quarto valet calciamentū ad or
natū. Sic & sanctorꝫ exēpla ornāt nos de
core vtutū. vn̄ cant̄. v. Quā pulchri sūt
gressus tui in calciamētis filia principis
judit vlt̄. Sandalia illiꝰ rapuerūt oculos
eiꝰ. idest excecauerūt oculos holofernis p
quē intelligit̄ diabolꝰ. jnde est qꝙ sādalia
pōtificis auro & gēmis & diūsis coloribꝫ
adornant̄. Pro memoria p̄dictarū ꝓprie=
tatū calciamēti ē versꝰ iste. defēdit velat
calefacit calcius ornat ¶ De armatā que
ē scutū fidei. ait Apl'us ca. eodē. In oibꝫ
sumēres scutū fidei. scutum ē fides icarna
cōis. Est enī scutū triangulū licꝫ sup vnū
ita & xp̄s est vna psona triplicē tn̄ habꝫ
subam scꝫ deitatē carnē & aīam. Itē ī scu
to corū desup extendit̄ in ligno & pingit̄
ext̄. ita et caro xp̄i extensa fuit in ligno
crucis jhere. xi. Venite mittamꝰ lignū ī
panē eiꝰ. Pictura ē effusio sangnis p diū=
sas ptes corpis. ysa. lxiij. Quare rubrū ē
indumētum tuū. Hoc scutū debꝫ geri a si
nistris qꝛ ibi est cor hoīs. pūerbiorꝫ. iiij.
Omi custodia serua cor tuū et cet̄a. treno
rum. iij. Dabis eis scutū cordis laborē tu
um. Hoc scuto muniūtur fideles cōt tela
diaboli. Vn̄ scribit̄ ab apostolo. In q̄ pos
sitis oīa tela nequissimi ignea extinguē.
nequā est caro. nequior est mundus. sed

nequissimꝰ diabolus. Dicunt̄ autē tem-
ptamenta diaboli tela ꝓpter subtilitatē.
geñ. tcio. Serpēs erat calidior cūctis aīan-
tibꝫ t̄re. Dicunt̄ ignea succēsione. vñ job
xli. alitꝰ eiꝰ prunas ardē facit. prune sūt
carnalia desideria q̄ diabolꝰ toto cōnami-
ne in nr̄is mentibꝫ intēdit accendē. ysa.
liiij. Ecce ego creaui fabrū flantē in igne
prunas. His igit̄ opponēda est fides q̄ acu
to visu inuisibilia ꝯprehēdit. & subtilita-
tes tēptacōnū ꝓspicit. vñ secunda cor. ij.
Non em̄ ignoramꝰ cogitacōes eiꝰ. Est etiā
ꝑma gr̄a vñ & dicit̄ ros matutinꝰ. & id
feruorē tēptacōis extiguit. vñ eccl. xliij.
Ros obuiās ab ardore vēienti humilem effi
ciat eum. ¶De quīta armat̄a que ē galea
spei. addit apl'us in ca. eodē. Et galeā sa-
lutis assuīte. Hac armatura muniūtur fi
deles cont̄ vana huiꝰ mūdi. qui eī sperat
et̄na defacili contēpnit tp̄alia. vnde ysa.
iiij. Qui sperāt in dn̄o mutabūt fortitu-
dinē vt sint fortes in spūalibꝫ assumēt pē
nas ut aquile vt per spem & desideriū vo
lēt ad celestia. Galea caput ꝓtegit qr spes
eternoꝝ ab adūsitatū ictibꝫ mentē illesā
custodit. Est aūt triplex spes. Prima di-
cit̄ spes venie de q̄ dr̄ ezech. xviij. quacūq̄
hora pctor ingemuerit vita viuet & non
morit̄. hec defēdit ab ictu desperacōis. Se
cūda dr̄ spes gr̄e. ꝑma pet̄ ꝑmo. sperate in
eam q̄ offert̄ vob̄ gr̄am ī reuelacōe ihū cri
sti. hec defēdit a corpore pusillanimitatis
Tercia dr̄ spes glorie de q̄ ad romanos. v.
Gloriam̄ ī spe gl'e filioꝝ dei. hec defēdit a
ponderē obstinacōis. Econt̄ spes & desideri
um reproboꝝ versat̄ circa q̄tuor. de quibꝫ
sapie. v. Spes impij tanq̄ lanugo est scꝫ
flos cardui q̄ a vento tollit̄. hec est carnal'
voluptas q̄ modica egritudie ul' molestia
tollit̄ & tabescit. Sequit̄ secundo & tanq̄
spuma gracil' q̄ a ꝓcella dispergit̄. hec est
fauor vl' gloria tp̄alis q̄ breuis eē ꝓbatur
Subiūgit̄ tcio. et tanq̄ fumꝰ qui a vento
diffusus est. hoc est ambicō digtatis q̄ in
ip̄o assensu deficit. Concludit q̄rto. et tan
q̄ memoria hospitis vniꝰ diei p̄tereūtis.
hec est ꝓsperitas tp̄alis. ¶De quīta arma
tura q̄ est gladiꝰ v̄bi dei. cōcludit apl'us
Et gladiū spūs qđ est verbū dei. ad heb.
iiij. Viuus est s̄mo dei et efficax & penet̄-
bilior oī gladio ancipiti. Viuꝰ aūt est in
p̄ceptis & ꝓhibicōibꝫ qr p̄ hec viuificat.
jo. vj. verba q̄ locutꝰ sum vob̄ spūs & vi
ta sunt. id est spūalis vita. et psalmista
Eloquiū tuū viuificauit me. Efficax est ī
ꝓmissionibꝫ & ꝯminacōibꝫ qr oīa comple
bunt̄ tp̄e suo. Math. v. Iota vnū aut vnꝰ
apex non p̄teribit a lege donec oīa fiant.
Penet̄bilior est oī gladio in iudicijs & dā
nacōibus qr p̄dit corpꝰ & aīam in gehen
nam. apoc̄. i. De ore eiꝰ exibat gladiꝰ ex
vtraq̄ p̄te acutꝰ. hec armat̄a est ad p̄cuti
endū. p̄cutit em̄ carnē qr docet illiꝰ morti
ficacōeȝ. vñ cant̄. iij. vniuscuiusq̄ ensis sr̄
femur suū ꝓpter timores nocturnos. Secū
do p̄cutit mundū qr docȝ illiꝰ contemptū
vñ Math. x. dn̄s dicit. nō veni pacē mit
tere sȝ gladiū. Percutit tcio diabolū qr de-
tegit astucias eiꝰ. vñ job. xl. Conscident
illū amici diuidēt illū negociatores. Dici
tur aūt gladiꝰ spūs qr spūs scūs dat ip̄m
Math. x. nō em̄ vos estis q̄ loquimī sȝ spi
ritꝰ pr̄is vr̄i q̄ loquit̄ in vob̄. Item dicit̄
gladiꝰ spūs qr spūs ducit ip̄m. vñ greg.
Nisi intꝰ sit spūs q̄ doceat lingua docto-
ris in uanū laborat. psalmista. dabit vo-
ci sue vocē v̄tutis. Et qr veri p̄dicatores ī
bello spūali singularissimū bellū gerunt et
nimiū vtile in eccl̄ia dei. ideo h̄ita armat̄a
fideliū in gn̄ali. de p̄dicatorū armat̄a ī se
quēti consideracōe singularit̄ est dicendū.

De Armatura veroꝝ p̄dicatoꝝ ī sp̄ali

Circa secundā ꝯsideracōeȝ huiꝰ ꝑmi
libri quia vera armat̄a militū cri
sti ad extirpandū p̄dictos errores
et ad crimīa increpāda ꝯsistit in p̄dicacō
ne verbi dei qđ est q̄si ignis ardēs. & qua
si malleus cōterēs petras. jere. xxiij. ideo
vt p̄dicatores ewāgelici p̄dictū bellū secu-
ri possint inīre cum spe victorie obtinēde
q̄tuor debēt diligent̄ attendē. in quibꝫ con
sistit eoꝝ armat̄a. Primū quid ē p̄dicacō
Secundū qualis debȝ eē p̄dicacō. Tercium
cui ꝓdest p̄dicacō. Quartū qualis debȝ eē
p̄dicator. ¶Ad ꝑmū r̄ndet Alanꝰ q̄ p̄di-
cacio ē maifesta & publica moꝝ īstructō
et fidei & hoim informacōi deseruiens. ex
rōnū semita & auctoritatū fonte ꝓcedēs

Maīfesta debz esse predicatio qz in maīfe-
sto ꝓponēda est. vn̄ xp̄s ait Math. x. que
dico vob̄ in aure p̄dicate sup tecta. Si et
occulta esset p̄dicacō suspicōsa eēt sicut la
cius declarabit̄ in t̄cia ↄsideracōne hui⁹ p̄
mi libri. ymo tal' p̄dicacō videtur recolē
hetica dogmata. In ↄciliabul' em̄ suis latē
ter predicāt hetici vt facili⁹ illos decipiāt
Publica debz eē qz non vni sz pluribꝫ ꝓpo
nēda. si em̄ tantū vni ꝓponētur non esset
p̄dicacō sz doctrina. Hec est em̄ dr̄ia inter
p̄dicacōz et doctrinā. qz p̄dicacō est illa ī
structō q̄ pluribꝫ fit & in manifesto & ad
morū instructionē. Doctrina vero q̄ plu
ribꝫ ul' vni fit ad sciētie erudicōz. Per hoc
ꝙ sequit̄ instructio morū & fidei insinuā
tur due p̄tes theologie. vna rōnalis q̄ di
uinoꝝ sciam ꝓsequit̄. alia moral' q̄ morū
informacōz pollicet̄. Predicacō em̄ nūc de
diuīs instruit. qđ sigificat̄ p̄ angelos ascē
dētes. nūc de huānis qđ sigificat̄ p̄ descen
dētes in scala jacob. Angeli em̄ ascēdētes
& descēdentes sunt p̄dicatores q̄ tūc ascen
dūt dum celestia p̄dicant. descendūt qn̄ p̄
moralia se īferioribꝫ ↄformāt. Per hoc qđ
sequit̄ hoīm informacōi deseruiēs sigfica
tur causa finalis siue vtilitas p̄dicacōis
Et qz rōnibus subnixa debet esse p̄dicatio
& auctoritatibꝫ roborata. consequēter an
nectit̄ ex rōnū semita & auctoritatū fon
te ꝓcedens. Qualis debet esse
predicatio

Circa secundū hui⁹ secūde ↄsidera
cio͂is scz qual' debz esse p̄dicacio.
Respondet̄ ꝙ vera ewangelica p̄
dicacō debz qualificari tribꝫ condicōibus
negatis & totidē affirmatis. Procedēdo
p̄mo de negatis dico ꝙ p̄dicacō ewāgeli
ca nō debz in se habē aliq̄ scurrilia vl' pue
rilia vl' rigmoꝝ melodias & metroꝝ con
sonācias q̄ poci⁹ sunt ad aures demulcen
das q̄z ad aīmos informādos. & ideo omī
farie ↄtempnēda. De tali p̄dicacōe dicit̄ a
ꝓpheta. Caupones vr̄i miscēt aquā vino
in illa p̄dicacōne mixta est aqua vino in
q̄ puerilia & scurrilia v̄ba & aīos quodā
mō effeminācia ponūtur. Secūdo p̄dica
cio nō debz splendē fabul' v̄boꝝ purpurāti
tis coloꝝ nec min⁹ ex angulis v̄bis debet
esse delecta. sz mediū tenuē beati. qz si ni
mijs esset coloribꝫ picturata. videtur ni
mio studio eē excogitata. & poci⁹ elabora
ta ad sonorē hoīm q̄z ad vtilitatē ꝓximo
rum. & ita min⁹ mouēt aīmos auditorū
q̄ sic p̄dicant phariseis comparant̄ q̄ ampli
abant fimbrias & dilatabāt filateria sua
Talis em̄ p̄dicacō supsticōsa potest dici n̄
ↄtempnēda sz sustinēda. Vn̄ apostol⁹ ait
ad philippēn. p̄mo. Quacunq̄ occasione
xp̄s p̄dicat̄ in hoc gaudeo sed et gaudebo
Tercio nō debet in p̄dicacōne ewāgelica
inseri falsa ad maiorez xp̄iane religionis
laudē. qz nō min⁹ irascit̄ xp̄s de falsa lau
de q̄z de negata veritate. Talis aūt p̄dica
cio heticoꝝ solet eē q̄ vera ꝓponūt & cōse
quenē falsa concludūt. de quibꝫ dr̄ Tre
noꝝ. iiij. Lamee denudauerūt māmas la
ctauerūt catulos suos. lamee v̄gineas ha
bēt facies sed pedes eq̄nos. pedes eq̄ni vn
gulas nō fundūt sz firmit̄ se t̄re infigunt
Per lameas intelligunt̄ hetici qui ꝓponūt
faciē virgīs sz concludūt aculeū scorpiōis
Primo em̄ ponūt vera ↄsequenē assumūt
falsa. pedes vero habēt eq̄nos qz affectus
mētis in dei dilectōe & ꝓximi nō diuidūt
sz omēs affect⁹ t̄renis delectacōibꝫ infigūt
tal' p̄dicacō oīo abiciēda ē & oīo ē p̄icōsa
Secūdo q̄lificat̄ p̄dicacō ewāgelica tribꝫ
alijs ↄdicōibus affirmatis. Prima ē vt in
iciū sit ab autoritate theologie tāq̄ a sui
ꝓprio fūdamēto maxīe ab ewāgelijs psal
mis pauli ep̄l'is & libris salomōis. quia ī
istis sp̄ealit̄ resultat moral' instructio. Si
ergo fundamentū p̄dicacōis q̄s ponēt di
cta phorū vl' ꝓuerbia ꝓuerbia q̄ in vsu
ↄmuni hn̄tur poci⁹ talis p̄dicacō eēt ridi
culosa q̄z ewāgelica. nec debz p̄dicatoꝝ p̄e
tē thema cū pulpitū ascēdit a ppl'o. sicut
vidi de quodā cū tal' mod⁹ magis videat̄
ꝓtendē ostētacōz q̄z edificacōz. licet crederē
illū ex simplicitate face. et deinde sumpto
themate si fuerit necesse de libris sacre pa
gine sumēde sunt autoritates ad ꝓpositū
vtiles & potest inserē dicta gentiliū vera
sicut & paul⁹ in epistol' suis aliq̄n phoꝝ
autoritates interserit. quia tūc accipiant̄
ab eis tanq̄ ab iniustis possessoribꝫ & de
bet cauere ꝙ fundamentū sue predicacōis

non ſit ꝓpoſicō nimis obſcura uel diffici
lis ꝓpoſita ne auditores eam faſtidiāt &
ita minꝰ attente audiat̃. Secūda condicō
affirmatiā ē ꝙ hēat in ſentēcijs pondꝰ vt
ꝟtute ſentēciaꝝ aīmos auditoꝝ emolliat
ad lacrimas moueat · excitet mentē · pari=
at cōtricōnem cōpluat doctrinis · intonet
minis · blandiat̃ ꝓmiſſis · & ita tota ten=
dat ad vtilitatē ꝓximoꝝ. Et ſunt p̄dicaci
onis tres ſpēs · vna q̄ eſt verbo de q̄ Marci
ult̃ · p̄dicate ewāgeliū oī creat̃e. alia ſc̄pto
vñ apl'us dicit ſe p̄dicaſſe corītheis q̄ndo
eis epiſtolas ſcribit · alia ē in facto · vñ di
cit greg̃ · oīs xp̄i actio nr̄a eſt inſtructio ·
ꝫ illa eſt ꝑfectiſſima vbi ad minꝰ occurr̄t
duo ſcꝫ doctrina & opus · exēplo xp̄i q̄ ce=
pit facē & docē · actuū p̄mo · hec em̄ ꝯiter
faciūt pondꝰ p̄dicacōnis · quia cuiꝰ vita
deſpicit̃ reſtat ut eiꝰ p̄dicacō cōtempnat̃
Item ꝯfirmat p̄dicacōꝫ opm ꝑfectibilitas
et exēploꝝ ꝟtuoſitas · qꝛ q̄ fecerit & docue
rit hic magnꝰ vocabit̃ in regno celoꝝ ·
Math · v · Hec eſt em̄ lex p̄dicatoꝝ vt im=
pleant qđ docēt cū turpe ſit doctori ſi cul
pa redarguit ip̄m vt catho ait. Tercia cō
dicio p̄dicacōis affirmatiā ē ꝙ ſit breuis
vñ ad cor · xiiij · dicit apl'us · In ecc̄a volo
quīqꝫ ꝟba magis loq̄ · i · pauca ſenſu meo
id eſt vt intelligam & ab alijs intelligar
& ſic eos inſtruā q̄ꝫ · x · milia verboꝝ ī lin
gua · i · q̄ꝫ maximā ꝟborū copiā ſñ hmōi
intellectu. Sciendū aūt ꝙ apl'us ſpāliē ſe
dicit hic velle loq̄ quīqꝫ ꝟba · qꝛ p̄dicato=
res ecc̄ie debēt ānūciare quīqꝫ ſcꝫ credenda
agēda · vitāda · timēda & ſperanda · qꝛ pre
dicacō debꝫ eſſe de hijs q̄ ꝑtinēt ad fidē · et
ſic hētur p̄mū · et de hijs q̄ ꝑtinēt ad mo=
res & ſic hn̄tur alia q̄tuor ſcꝫ ꝟtutes & vi
cia pena & gloria. Et qꝛ iſta debēt p̄dica=
ri cum breuitate ſmoīs · Ideo dicit apl'us
quīqꝫ ꝟba · i · pauca. Similē doctrinā tra=
dit p̄dicatoribꝫ pr̄ noſter ſeraphicꝰ fran
ciſcꝰ dicēs in regula. Monio quoqꝫ & ex=
hortor fr̄es meos vt in p̄dicacōne quā fa
ciūt ſint examinata & caſta eorū eloquia ad
vtilitatē & edificacōeꝫ populi ānūciando
eis vicia & ꝟtutes penā & gloriā cū bre=
uitate ſmonis qꝛ verbū abbreuiatū fecit
dn̄s ſup terrā. exemplū huiꝰ ponit̃ ī libro

de vita & moribꝫ apoſtoloꝝ · vbi dꝛ ꝙ ſer
mocionatꝰ eſt quidā corā alexandro & lō
gum egit ſmonē & tedio affectꝰ Allexan
der dixit · Non eſt laudabil' p̄dicacō q̄ iu=
xta p̄dicantis vires aſſerit̃ · ꝫ iuxta poſſi=
bilitatē audientiū ꝯmendabil' pociꝰ repu
tat̃ · hec ibi · Ex quibꝫ oībus clare patet q̄
lis debꝫ eſſe p̄dicacō ewangelica. Quod etiam
nolentibꝰ audire prodest ewangelica predicatio

DE tercio huiꝰ ſecūde ꝯſideracōnis
ſcꝫ cui ꝓdeſt p̄dicatio. Rn̄detur
ꝙ ewangelica p̄dicacio non ſolū
ꝓdeſt volentibꝫ audire ꝫ etiā nolentibus
vñ dicit apl'us ſecūdo ad thimo · iiij · p̄di=
ca ꝟbū inſta oportune importune argue
obſecra increpa in omī paciā & doctrina
Erit em̄ tꝑus cum & ſanā doctrinaꝫ non
ſuſtinebūt ꝫ ſua deſideria coatceruabūt ſi
bi mḡros prurientes auribꝫ · & a veritate q̄
dem auditū auertēt ad fabulas aūt ꝯuer=
tent̃. Qđ exponēs nicolaꝰ dicit ſic · p̄dica
verbū ſcꝫ ewangelicū · inſta · i · inſtant̃ fa=
cias hoc · oportune · i · illis q̄ deſiderāt au=
dire. importune · i · etiā illis q̄ accipiūt ḡ=
cioſe qꝛ aliqñ eſt ibi ꝓfectus magnꝰ ſicut
dicit Auguſtinꝰ de ſeip̄o audiēte p̄dicacō
nem ſc̄i Ambroſij ex curioſitate motus et
nō ex vtilitate. Cūqꝫ ītenderē q̄ꝫ pulchre
dicēt me inuito intrauit q̄ꝫ veꝝ dicebat · &
ſic cōuerſus ad fidē multū ꝓfecit in ecc̄ia
dei. Argue peccātes ex ignorātia · obſecra
peccātes ex infirmitate vt abſtineāt ꝓp̄
reuerentiā rei ſacre ſcꝫ paſſioīs eis in bapti=
ſmate cōicate. Increpa ꝟbis duris peccan
tes ex certa malicia in oī paciā ad repu=
gnātes & doctrina ad recipiētes ip̄os di=
ligent̃ inſtruendo. Et ſubdit̃ ratio p̄dicte
monicōis dicēs. Erit em̄ tꝑus cum ſanam
doctrinā nō ſuſtinebūt · q̄ſi dicat ꝓp̄ hoc
īſtandū eſt doctrine veritatis q̄ꝫ diu ſunt
aliq̄ nolētes audire & an̄q̄ꝫ veniat tꝑus ī
q̄ ſana doctrina nō ſuſtinebit̃ ꝫ ſm ſua de
ſideria coatceruabūt ſibi mḡros loquētes
ſibi tantūmō placencia prurientes auribꝫ ·
id eſt deſiderātes audire ab iſtis doctoribꝫ
& a veritate quidaꝫ · i · a doctoribꝫ verita
tis auditū auertēt reputantes eoꝝ doctri
nā nimis durā · ſicut Iohis · vj · Dixerūt
aliq̄ de ſmone xp̄i durus ē hic ſmo & q̄s

potest eũ audire· ad fabulas aũt ꝯuertentẽ
id est ad doctrinã huãmtus ꝯuictã & ve-
ritate carentẽ. Ex quibꝫ clare patet quibꝫ
p̃dicacõ est fienda & quibꝫ prodest.

Qualis debet esse predicator

CIrca quartũ & vltimũ huiꝰ secũ
de ꝯsideracõis videndũ est qualꝰ
debꝫ eẽ p̃dicator. Ad hoc rñdetur
duplr̃· p̃mo in gñali· secũdo in speãli. De
p̃mo dico ꝙ gñaliter loquẽdo oportꝫ ꝙ ve
rus predicator sit scũs· qꝛ peccatori dixit
deꝰ· q̃re tu enarras iusticias meas & assu
mis testamentũ meũ ꝑ os tuũ· p̃s· xlix·
p̃dicatores eñ sũt organũ veritatis & ali
qñ subtrahitꝰ s̃mo ꝓ culpa p̃dicatoris· ali
qñ ꝓ culpa auditoꝝ ꝓut ait greg̃· mor̃·
iij· in fine. Tũc eñ est s̃mo viuꝰ & efficax
cum ẽ p̃dicatoris pura scĩtas & v̓tuosa ꝑ
fectibilitas sicut fuit de bt̃o Stephano ac-
tuũ· vj· de q̊ dꝛ ꝙ non poterãt resistẽ sa-
piẽtie & spũi q̊ loquebatꝰ. De q̊ h̃etur pul-
chrũ exemplũ· x· libro eccĩastice historie·
vbi dꝛ ꝙ cum scĩ p̃res cõuenissent ad ꝯsiliũ
nicenũ & ibidẽ eẽnt ph̃i & dialetici· quo
rum vnꝰ ꝯflictũ cum ep̃is monebat in di
aletica· intm̃ ꝙ fiebat ingens spectaculũ
cõuenientibꝫ ad audiendũ nec potat ph̃us
ꝯcludi a quoq̃ꝫ aut ꝯstringi· tãta eñ dicẽ
di arte obiectis q̃stionibus occurrebat vt
vbi maxĩe putaretꝰ obstrictꝰ veluti anguis
lubricꝰ laberetꝰ· qd̓ vidẽs quidã ex ꝯfessori
bus vir simplex & nichil aliud sciens nisi
ih̃m & hũc crucifixũ· poposcit se posse cũ
ph̃o s̃mocinari qd̓ vidẽtes illi q̊ nouerãt
eiꝰ simplicitatẽ noluerũt pati ne risui ha
beretꝰ scã simplicitas Ille tñ ꝑstitit monẽs
s̃monẽ ac dicẽs. In noĩe ih̃u xp̃i· ph̃e au
di q̃ vera sunt. Deus vnꝰ est qui fecit oĩa
& creauit v̓tute v̓bi sui· hoc verbũ & sa-
pĩa quã nos dicimꝰ caro factũ est & filiꝰ
natus ẽ· & ꝑ passionẽ suã nos a morte li
berauit & resurrectiõis sue nob̓ vitã eter
nam ꝓmisit quẽ expectamꝰ iudicẽ oĩm·
Credis ita ph̃e. At ille· veluti nunq̃ꝫ vllũ
cõtradicẽdi s̃monẽ didicisset ita obstupe
factꝰ v̓tute verboꝝ: ac mutꝰ ad oĩa hec so
lũ potuit respõderi ita sibi videri nec ali-
quid posse eẽ magis veꝝ. Cui senior si hec
ita credis surge & sequẽ me· & huiꝰ fidei
signaculũ suscipe. Et ꝯuersus ph̃us ad ho
miẽs ait. Audite o viri eruditi dũ verbis
mecum res gestũ est· v̓ba verb̓ opposui· &
q̃ dicebantꝰ dicẽdi arte subuerti vbi vero
ꝓ v̓bis virtus ꝓcessit ex ore dicentis· nec
resistẽ verba v̓tuti nec adũsari homo deo
potuit. Et iõ si quis vr̃m potuit sentire
q̃ sensi in hijs q̃ dicta sunt credat xp̃m &
sequatꝰ hũc senem in q̊ locutꝰ est deus· &
ita ph̃us xp̃ianꝰ effectꝰ est· & tandẽ gra-
tulatꝰ est se eẽ victũ. Sãctitas ergo & vi-
te ꝑfectibilitas magis efficiũt in p̃dicato
re vt vtiliẽ p̃dicet q̃ꝫ scĩe lumĩositas ꝓpter
qd̓ ait dñs ysa· iiij· Sup montẽ excelsum
ascẽde tu qui ewãgelizas sion· i· sup emi-
nentiã vite ꝓut expoĩt greg̃· sup ezechielꝰ
omelꝰ· x· & ideo dicit speculator ezech̃· iij·
speculatorẽ dedi te. Beatꝰ aũt jeroꝰ· in epi
stola ad nepocianũ monachũ elegantẽ scri
bit qualꝰ debeat eẽ p̃dicator in s̃mone di-
cens. Nolo te declamatorẽ esse & rabolum
garrulũq̃ꝫ sine rõne sꝫ misterij peritũ & sa
cramẽtoꝝ dei tui eruditissimũ v̓ba uoluẽ
& scceleritate dicẽdi apud imperitũ vulgꝰ
admiracõꝫ sui facẽ indoctoꝝ hoĩm ẽ. Pre-
ceptor quondã meꝰ greg̃· nazanzenꝰ roga
tus a me vt exponẽt qd̓ sibi vellet in luca
Sabbato de vtero ꝓth̓opon elegantẽ lusit
Docebo te inquiẽs in eccĩa vbi oĩ populo
acclamãte cogeris inuitus scire qd̓ nescis
aut si certe solus tacueris ab oĩbus stulti
cie deputab̓· Nichil tam facile q̃ꝫ vilẽ ple
biculã & indoctã concõnem lingue volu-
bilitate decipẽ q̃ quicq̃d nõ ĩtelligit mira
tur· hec ille. Nũc descẽdo magis ĩ speãli
qualꝰ debeat eẽ p̃dicator v̓bi dĩmi vbi quĩ
q̃ꝫ sũt ꝑ ordinẽ declarãda. Primũ qualꝰ de
beat eẽ p̃dicator in habitu exteriori. Secũ
dũ qualꝰ debꝫ esse p̃dicator in ꝯuersacõne·
Terciũ qualꝰ p̃dicator debꝫ esse in p̃dicacõ
ne. Quartũ qualꝰ iñ aĩmo. Quintũ qualꝰ
debꝫ eẽ p̃dicator in p̃mio. ¶ Ad p̃mũ ꝙ p̃
dicator v̓bi dĩmi debꝫ eẽ in habitu ext̃iori
camelꝰ· i· debꝫ indui vestibus pauꝑrimis
& despectis in q̊ reluceat mũdi ꝯtemptus
Talis apparuit mũdo p̃mꝰ p̃dicator pn̄e
joh̃es baptista tanq̃ꝫ forma & exẽplar oĩ-
um p̃dicatoꝝ qui venturi erãt sicut patꝫ
Math̃· iij· vbi dꝛ erat joh̃es indutꝰ pilis

cameloꝝ q̄d est vestimentū vile & asperū qꝛ magis mouēt facta q̄ȝ verba in moꝛalibus & vita scā q̄ȝ eloquia cōposita. Attēdat etiā p̄dicatoꝛ nō solū habitū in ioh̄e sed & victū scȝ locustas & lactucas siluestres agrestes qꝛ debita dispositiō p̄dicatoris ē moꝛtificacō carnis vt sit s̄bdita spūi s̄m q̄ paul⁹ dicit p̄ma coꝛīthioꝝ. ix. Castigo coꝛpus meū & in s̄uitutē redigo ne foꝛte cū alijs p̄dicauerī ipe reproб⁹ efficiar. Sic etiā xp̄c incompabil' p̄dicatoꝛ idutus fuit pauprimis vestimētis. qꝛ inquit ipe. qui mollib⁹ vestiūtur in domib⁹ regū sunt. sic beat⁹ p̄r n̄r franciſc⁹ paupm p̄riarcha noluit frēs suos apparē mūdo dicēs & frēs omēs vestimētis vilib⁹ induanē vt possint ea repeciare de saccis & alijs peciis cum b̄ndictōe dei. ¶Tales ēm pecie & repeciacōnes veluд margarite fulgēt in habitu fratꝝ miōꝝ ostendētes mūdi ɔtemptū in q̄ ɔdempnanē p̄dicatoꝛes q̄ curiose mollib⁹ vestiūtur sp̄aliter miōꝛes. ¶De secūdo scȝ qual' debeat eē p̄dicatoꝛ in ɔuersacōne. R̄ndeo q̄ p̄dicatoꝛ ewāgelic⁹ in sui ɔuersacōne debȝ esse agnus vt possit de eo dici Ecce agn⁹ dei cauēs sibi a pctō & proximo a scandala. studeat amare & amari blandū se & affabilē exhibē cum oī castitate nec semp̄ sit inē turbas ſȝ aliq̄n recedat ab eis & vadat in desertū locū exēplo xp̄i Math. xiiij. vbi d̄r q̄ cum audisset ih̄us moꝛtē scȝ ioh̄is p̄pter doctrinā veritatis secessit inde in desertū locū. secessit non timēs moꝛtē sed ōndit q̄ aliq̄n cedendū malicie h̄uāne & vt daret exēplū p̄dicatoꝛib⁹ v̄bi dīni. aliq̄n recedēdi a turbis & redire ad locum solitariū p̄pter duo. p̄mo ad recolligendū p̄p̄ꝛios defect⁹ q̄ ɔtrahūtur in ɔuersacōne cum hoībus. secundo ad vacādum orōni vt ibi p̄dicatoꝛ hauriat q̄d postea popul' effūdat. Debȝ etiā in sua ɔuersacōne fugē populi applausum sicut legim⁹ de xp̄o. Math. p̄mo. q̄ cum multa demoīa eiceret & demoīa clamarēt ꝛc̄. nō sinebat ea loqui. ¶Sequit̄ & diluculo valde surgēs egressus abijt in desertū locum in hoc dans exēplū vt p̄dicatoꝛes mirabiliū dīnoꝝ opatoꝛ debeat fugē mūdi applausum. verū tn̄ qꝛ non debȝ dimittē salutē aīarum sequit̄ eam⁹ in proximos vicos & ciuitates. Circa terciū scȝ qual' debet esse p̄dicatoꝛ ewāgelic⁹ in p̄dicacōne. dico q̄ debȝ eē marta & ignis. marta in solicitudine qꝛ p̄dicatoꝛ v̄bi dīni retardās opus p̄dicacōis p̄ amicis carnalib⁹ vl' terreni⁹ negocijs ineptus est regno dei. Et ponit̄ exemplū de arante & retro aspiciēte. luce viij. nemo mittēs manū ad aratꝝ & aspiciēs retro aptus est regno dei. Secūdo debȝ eē ignis in feruoꝛe vt possit inflāmare coꝛda audientiū. exēplo helie de q̄ d̄r ecciastici. xlviij. surrexit helias quasi ignis & v̄bum ei⁹ quasi facula ardebat. qꝛ vt dicit bernhard⁹. q̄ ardet incendit. ¶De q̄rto scȝ qual' eē debeat p̄dicatoꝛ in aīo. R̄ndeo q̄ p̄dicatoꝛ ewāgelic⁹ debȝ esse aīo leo qꝛ non debȝ adūsitate terreri. cogitās q̄ est miss⁹ sicut agn⁹ inē lupos. Math. x. nec debȝ t̄bari si nō habeat tpus p̄cogitādi q̄d r̄ndeat p̄secutoꝛib⁹ duplici decausa. ¶Primo qꝛ in tali casu sufficit fidē cōstanē ɔfiteri coram p̄secutoꝛib⁹ q̄d potest facē quilibȝ xp̄ian⁹ q̄ntumcūq̄ȝ simplex. Secūdo qꝛ hoīb⁹ de deo ɔfidentib⁹ sp̄us scūs nō deficit ī necessitate dicēte saluatoꝛe Math. x. Cū aūt tradēt vos nolite cogitare quō aut q̄d loq̄mini. Dabit̄ ēm vob' ī illa hoꝛa q̄d loq̄mi Et patȝ ex p̄dictis q̄ nō loquit̄ hic xp̄us de v̄bo p̄dicacōis ſȝ cum fuerint traditi añ iudices qꝛ p̄dicatoꝛ v̄bi dīni p̄cogitare debet quō debeat verbū dīnū p̄dicare siue p̄ponē s̄m q̄ d̄r p̄uerbioꝝ. xvj. hoīs est aīmū p̄parare & dei gubnare linguā aliē tēptaret deū si negligenē de hoc cogitet dū tn̄ habeat tpus opoꝛtunū. ¶Sic ergo aīmo leo imperrit⁹ & nō turbat⁹ ponēs añ oculos suos cum pctā publica habuerit rep̄hendē illud v̄bum ioh̄is baptiste. Nō licȝ tibi habē vxoꝛē fr̄is tui. & v̄bū pet̄ ad p̄ncipes sacerdotū. obedire opoꝛtȝ deo magis q̄ȝ hoīb⁹ & verbū dei ad iheremiā Ieremie p̄mo. Accīge lūbos tuos & surgē & loquē ad eos oīa q̄ ego p̄cipio tibi ne foꝛmides a facie eoꝝ. ego quippe dedi te hodie in ciuitatē munitā & in colūpnam ferreā & in murū ferreum sup omēȝ terrā regib⁹ iuda & p̄ncipib⁹ ei⁹ & sacerdotib⁹ eius in omi populo t̄re & bellabūt aduersum te & nō

preualebūt q2 ego tecū sum ait dñs vt li-
berem te ꝛc. Circa quītum scʒ qual' debeat
esse p̄dicatoꝛ in p̄mio · vtꝝ debeat attendē
pro p̄mio sui laboris tp̄ale emolimētum.
Respondeo ꝙ ver⁹ p̄dicatoꝛ ewāgelic⁹ nō
debʒ attendē aliqd aliud nisi gloriā dei &
salutē aīarum. Sūt em̄ quidā q̄ finē sue p̄
dicacōis cōstituūt mercedē terrenā · hoꝝ
aūt p̄dicacō sumptuosa ē · et tales pocius
mercēnarij q̄ʒ p̄dicatores sunt. Sicut acci
dit istis tp̄ibus qm̄ sic conducunt p̄dica
tores ꝓ pecūa quarūdam bullaꝝ colligē
da · ac si eēnt oparij qui ad vineas excolē-
das ꝯducunt ī platea vt ꝓ qualibʒ bulla
quā deder̄t recipiāt tm̄ · vt ex hac auarici
a dissolute sūt multe religiones in isto re
gno. Predicacō tn̄ illoꝝ suscipiēda ē & au
dienda · vn̄ dñs de similib⁹ p̄dicatorib⁹ di
cit Math · xiij · Que dicūt facite q̄ aūt fa-
ciūt nolite facē dicūt em̄ & nō faciūt. Sʒ
de q̄ debʒ viuē p̄dicatoꝛ euāgelic⁹. Rn̄deo
ꝙ p̄dicatores sumpt⁹ debēt hr̄e a populo
cui p̄dican̄ · sicut on̄dit apl'us p̄mo corin
theoꝝ . ix · dupl'r. Primo auc̄te vsus publi
ci & rōnabil' . Secundo auc̄te dīne legis.
Primū on̄dit sic dicēs. Quis militat su-
is stipēdijs vnq̄ʒ quasi dicat null⁹ · ymo
milites sumūt stipendia a ppl'o terre quā
defendūt. Idem on̄dit de agricolis & gre-
gum pastorib⁹. De agricolis dicit. Quis
plantat vineā & de fructu ei⁹ non edit ꝫ
De gregum pastorib⁹ dicit · Quis pascit
gregem & de lacte gregis non mādūcat ꝫ
Apostoli vero fuerūt milites ꝯtra hēticos
insurgētes & in vinea dn̄i cultores & gre
gis dn̄i pastores ꝓptēa a ppl'o eis sumpt⁹
dabant. Secundū ꝓbat sic dicēs . Nunqd
fm̄ hoīeʒ dico · i · ex auc̄te ꝯsuetudīs huā-
ne tm̄ scʒ ꝙ p̄dicatores sumpt⁹ hr̄e dēant
a populo quasi dicat ymo cum hec auto-
ritate legis dīne. Scriptū est enim deutro ·
xxv · Non alligabis os boui triturāti · i ·
p̄dicatori laborāti in area dn̄i. Confirmā
tur p̄dicta ex precepto xp̄i qd dedit apl'is
qn̄ misit eos ad p̄dicandū verbū dei · Ma
thei · x · dicēs . Gratis accepistis scʒ grām
vob collatā siue sit gr̄a gratū faciēs siue
gr̄a ḡtis data · gratis date eodē mō sic ac-
cepistis ꝓ spūalib⁹ eius actib⁹ vt ꝓ admi

stracōne sacramētoꝝ & p̄dicacōe & sil'ib⁹
non debʒ quitq̄ʒ recipi quasi preciū & sic
tollit̄ cupiditas p̄dicatoꝝ male accipiēdo
Tollit etiā xp̄us cupiditatē p̄dicatoꝝ in
male possidēdo ibidē dicēs. Nolite possidē
aurū neqʒ argentū neqʒ pecūam in zonis
neqʒ perā neqʒ duas tuīcas · i · vestes sup-
fluas neqʒ calciamenta scʒ integra q2 apl'i
vtebant̄ sandalijs vt hētur Math · vj · per
que oīa dat intelligē ꝙ p̄dicatoꝛ euange-
lic⁹ debʒ esse absolut⁹ a sollicitudīe mūdi
ali vl' tp̄ali. q2 tp̄alia in sui acq̄sicōne mo
lestant · & adhuc pl⁹ in sui possessione q2
sūt iā q̄si menbra īcorꝑata ipi hn̄ti · & iō
magis trahunt hoīs aīmū ad deordinatā
dilectioēʒ sui & q2 hoc suffocat verbū dei ·
iō non debʒ eē in p̄dicatorib⁹ euāgelij. Sʒ
attendendū ꝙ xp̄us negauit p̄dicatorib⁹
eūtibus ꝑ viam virgā. Math · x · & cōces-
sit eis · Math · vj · q̄ vident̄ contr̄ia. Dicē-
dum ꝙ virga hic & ibi accipit̄ equoce · q2
Mat · x · virga accipit̄ methaphorice · vn̄
sensus ē neqʒ virgā · i · non inuitamī sub-
sidio tp̄ali · sicut corp⁹ initit̄ baculo sustē-
tanti. In marco accipit̄ virga ad l̄ram cū
dicit̄ ꝙ non portarēt in via nisi virgam
tm̄ q2 doctores hebreoꝝ in signū doctrine
portabāt virgā in maū · q2 consuetū erat
apud iudeos ꝓuideri eis de victu a popu
lo quem docebāt · ideo xp̄us voluit ꝙ hoc
sufficēt apl'is ꝓ sua ꝓuisione · ꝑ hoc em̄ on̄
debat̄ ꝙ popul⁹ cui p̄dicabāt debʒ eis pro
uidē · & ideo sequit̄ dign⁹ est opari⁹ cibo
suo · quia de iure nāli & dīno & huāno il
li q̄ seruiūt cōitati ī spūalib⁹ & ī dīno cul
tu & vera doctrina debēt a ꝯitate de tp̄ali
bus ꝓuideri · dign⁹ est ergo opari⁹ · i · p̄di
catoꝛ q̄ oꝑatur opus dei ad vtilitatē ppl'i
cibo suo. i · victu ꝯueīenti · ꝑ quod etiā in-
telligit̄ vestimentū & domiciliū sine qui-
bus nō viuit decent̄ gen⁹ huānum. Et iō
dicit apl'us p̄mo corinth · ix · ꝙ dñs ordiā
uit hijs q̄ euangeliū ānunciāt de euāgelio
viuē · vbi dicit glosa p̄dicatorib⁹ ordina-
uit viuē de euāgelio vt expedicōres sit ad
p̄dicandū v̄bum dei quā licētiā dedit eis
dñs qn̄ misit eos ad p̄dicandū dicēs. Ecce
ego mitto vos ꝛc̄ · & paulopost · In quācū
qʒ domū intrueritis in eadē manete edētes

et bibētes que apud illos sunt dign⁹ est ci
operarius mercede sua. hec ibi. Verus p̄di=
cator euangelic⁹ p̄ p̄mio debꝫ expectare ui
tam eternā sicut eis p̄mittit̄ a sapia infi
nita ecclesiastici. xxix. q̄ elucidāt me uitā
eternā habebūt. Veri p̄dicatores sūt diuine
sapie p̄ salute hoim elucidatores. Debꝫ ec
verus p̄dicator ex hoc officio vltra p̄miū
eēntiale qđ methaphorice d̄r corona expe=
ctare p̄miū acn̄tale. nō quodlibꝫ ſꝫ illud
qđ correspōdet siue debet̄ opi excellēti & p̄
uilegiato scꝫ martirio v̄ginitati p̄dicacōi
Et sic triplex distinguit̄ aureola ſm q̄ t̄s
sunt hostes quos p̄ pugnā vincim⁹ q̄ sūt
caro mūdus & demoīa. Martires eī vi=
cūt mundū & ita debet̄ eis p̄ma aureola
quia vincūt hostes inferētes passiones ad
ext̄. Virgīes vincunt carnē & sic eis debet̄
secūda aureola. q̄r supant passiones inna=
tas. & sicut ē ista excellētior victoria sic
& excellentior aureola. Predicatores vin=
cunt diabolū & sic debet̄ eis ēcia aureola
q̄ pro tāto ē excellētissima q̄r crudeliorez &
forciorē vincūt inimicū expellētes nō solū
de se ſꝫ etiā de cordib⁹ audientiū. nec etiā
dicendū est vt dicūt quidā q̄ aureola p̄=
dicatorꝫ debet̄ p̄latis solūmō quib⁹ cōpetit
ex officio p̄dicare & docē. Sed quibuscūq̄
qui licite exercēt actū istū. Prelatis autez
nō debet̄ aureola hec quāuis hēant officiū
p̄dicandi nisi actu p̄dicāt q̄r aureola non
debet̄ auditui sed actui pugne scđm illud
apostoli. Non coronabit̄ nisi q̄ legittime
certauerit. Patꝫ igit̄ ex p̄dictis qđ est p̄di
cacō. qual' debꝫ eē & cui p̄test ac qual' de
bet eē p̄dicator euāgelic⁹. In quib⁹ cōsistit
armatura spūalis viri p̄dicatoris cū quib⁹
ad pugnā potest exire impauid⁹ cont̄ ho
stes ānūciando pp̄lo dei scelera eorū & do=
mui jacob peccata eorū.

De Nobilitate et excellentia fidei Catholice

Circa terciā & vltimā cōsideracōez
hui⁹ p̄mi libri q̄ est de excellētia
& nobilitate fidei catholice in p̄=
ticulari. In qua velud in speculo mūdissi
mo milites xp̄i se intuētes optime & dele
ctabilit̄ armari poterūt. Sex sunt articuli
p̄ ordinē declarādi. Prim⁹ est q̄ ih̄us cri=
stus est fili⁹ dei viui. Secūd⁹ q̄ fides xp̄i
est lege moisi āti quior. Terci⁹ est q̄ fides
xp̄i est lege moisi stabilior. Quart⁹ est q̄
fides xp̄i est lege moisi nobilior. Quītus
ē q̄ fides xp̄i est lege moisi vtilior. Sext⁹
est q̄ lex moisi iam nō est lex ſꝫ cessauit eē
lex. Prim⁹ articul⁹ est toci⁹ religiōis xp̄i
ane fūdamentū & ideo eū voco turrī ome
nagij nr̄i fortalicij. Reliqui quīq̄ articuli
sunt ad ei⁹ ornatū. Hūc ergo cū sit p̄nci=
palior inimici tam iudeorꝫ q̄z sarracenorꝫ
timētes p̄ eum deuici. vt eum destruāt cor
de & ope sapientes vtrorūq̄ ad hoc appli
cant totū suū studiū. Verūtamē lapides
& sagitte suorꝫ argumētorꝫ ad ei⁹ p̄priam
lucē amouendā nō ascendūt adhuc tā al=
te q̄ntum nebula celo loco vbi est sba sol'
existēte alciore in mille & plurib⁹ gͦdibus q̄z
ascēdit nebula in aere. Vñ q̄ntum potest
ignis vni⁹ crucibili puissimi cont̄ aurum
qđ iam fuit multociēs appuratū trāseūdo
p̄ magnos ignes fornaces. tm̄ possūt oīa
argumēta non solū accepta ex oībus sciē=
cijs hūanitus acq̄sitis adinuētis ſꝫ etiā ac
cipiendo dicta sac̄ scripture sicut sepe faciūt
iudei sarraceni & hētici cogitādo ex eadez
posse iuuari cont̄ eandē. & iā sunt vltra
mille. cccc. lx. āni. q̄ multi posuerūt oēs
vires suas ad destruendā hanc altissimam
turrī siue hanc veritatē scꝫ q̄ ih̄us xp̄us ē
fili⁹ dei viui certissīe firmi⁹ fundata q̄z ce=
lū & t̄ra & p̄ciosior q̄z aurū in plurib⁹ for
nacib⁹ depuratū qđ euidētissime declarat̄
testimoīo q̄tuor examinū publicorꝫ super
eo factorum.

Primum examen

Primū examē fuit factū p̄ iudeos
quousq̄ occiderūt xp̄m ih̄m. ex q̄
dederūt cām q̄ p̄dicta veritas eēt
magis fortificata. Est ergo hec veritas q̄
ih̄us xp̄us fili⁹ marie est ver⁹ deus & ve=
rus homo. ver⁹ homo q̄r ver⁹ fili⁹ marie
verus de⁹ q̄r ver⁹ fili⁹ dei. verus dico non
p̄ grām vl' p̄ verbū sed p̄ suā nātam quia
sua nāta eēntia. suba. & vita est ipamet
nāta eēntia. suba. & vita dei. sicut quia
est ex eadē nāta q̄ maria d̄r verus fili⁹ ma
rie. hec veritas fuit tociēs disputata & ex
aminata q̄ securissime dico p̄ciosiorem &
puriorē esse q̄z aurū. qđ p̄ plures magnos
ignis fornaces transiuit. Et fuit primum

examē ꝑsonale inter ipm & sapiētes legis
iudeoꝝ vltimis tribꝫ ānis vite sue. q̊s ex-
pēdit p̄dicādo publice nō solū in sinago-
gis iudeorū in ihrlm & alijs ciuitatibꝫ lo
cis & castellis sed etiā in campis & etiā de
mari ↄprimēte eum multitudīe gentiū in
t̄ra vt accedēt ad eum & hoc rōnabilit̄ fa
ciebāt scꝫ volētes ad eum accedē. exq̊ quo-
cienscūqꝫ aliquis accedebat & tāgebat ve
stimēta sua statim sanꝰ erat quacunqꝫ in
firmitate detineret̄. Disputādo etiā cum
sapiētioribꝫ quoꝝ studiū erat postq̄ꝫ vi-
derunt tantā multitudinē gentiū sequi p̄
dicacōnes eiusdē obseruare si possent eum
cape in aliq̊ verbo maledicto. & vltra hoc
ī spāli studiū eoꝝ erat obscurescē p̄dictā
veritatē in cuiꝰ ↄfessione est salus oīm ho
minū scꝫ ꝙ eēt filiꝰ dei viui. Vñ ↄtra ipm
arguebāt sicut hoīes parui intellectꝰ attē
dētes ad q̄tuor regulas ꝑ q̄s regunt̄ hoīes
fructꝰ terre elemēta & celi dicēdo sibi. Ex
quo hō erat. qm̄o se faciebat deū in q̊ blas
phemabāt cont̄ totā ptātem dei. q̊ cū pos
sit oīa facē. ꝙ nō possit facē ꝙ ipe sit hō.
exq̊ esse hoīez est vna de excellētioribꝫ rebꝫ
per deū factis. Vnde quia primo est credē
factū q̄ꝫ modū eius intelligē. xp̄us respon
dit eis verū eē qđ ipe dicebat allegando q̄-
tuor testimoīa quoꝝ neutꝝ iudei potuer̄t
negare scꝫ testimoniū dei pr̄is qđ dedit de
suo filio. Testiōniū ioh̄. baptiste testimo-
niū opm suorū q̄ faciebat. & testiōniū qđ
in multis suis passibꝫ dabat de eo scēptura
vera & reputata ꝑ iudeos vera & autēti-
ca dicēdo eis. ꝙ moises eēt accusator eorū
qꝛ si credidisset suis lr̄is crederēt ei exq̊ ille
dabāt testimoniū de illo. Et postq̄ꝫ tociēs
viderūt se cōfusos in publico añ populū
cuiꝰ laudem & honorē plusq̄ꝫ dei desidera-
bant non potētes respondē replicato ꝙ si
solūmō erat filiꝰ dauid qm̄o dauid voca-
uit eum dn̄m suū. Ab illa die nunq̄ꝫ am-
pliꝰ fuerunt ausi int̄rogare eum. ꝫ vt libe
rarēt se a sua doctrina studiose ordinaue-
rūt mortē suam sicut ꝑ examīacōne vlti
me sue doctrine dicendo. ꝙ si erat filiꝰ dei
ipe liberaret eum de maībus eoꝝ. & sic di
cebant qñ erat in cruce. descēde & credimꝰ
tibi. Math. xxvij. & Mar. xv. cum tñ ei
leuiꝰ esset descendē de cruce q̄ꝫ resurgere de
sepulchro post mortē. Et ꝓbauerūt eorū
posse nichil valē si iam ei non placuisset
q̄ndo eum prendiderūt qꝛ non posuerūt ī
eum manꝰ nisi q̄ndo ipe voluit. Int̄roga
ti em̄ ꝑ eum quē quererēt & ipi respondē-
tes ꝙ ih̄m nazarenū. q̄ndo dixit ego sum
abierūt retrorsum & ceciderūt in terra. io
hā. xviij. stupefacti siue attoniti. Et ꝑ se-
cunda vice dedit eis licentiā ꝙ ipm solū
caperēt. & nō aliquē suoꝝ discipuloꝝ vo-
lendo in hoc implere qđ ipi nolebāt atten
dere scꝫ ꝙ ipe erat ī lege sua in ꝓphetis &
p̄s. de eo scēptum. ꝙ oportebat eū p̄mo pa
ti mortez ignomīosam & postea int̄re in
gloriā suā quā mortē ipe recepit cū mul-
ta huīilitate & obediētia. sciēs ꝙ ei fuerit
per deū prēm suū mandatū. Vnde ad im
plendū mandatū dei pr̄is sui ↄfessus ē li
bere in iudicō illud in q̊ ipi intendebāt cō
dempnare eū scꝫ ꝙ erat filiꝰ dei viui & r̄x
iudeoꝝ. quas duas cōfessiones fecit int̄ro
gatus qñ eis defecerunt & erant iudicata
vana allegata cont̄ eum testimoīa. Pri-
ma confessio sua erat ꝑ iudeos reputata
blasphemia. & secūda ꝑ gētiles erat repu
tata iniuria cesaris. qꝛ exn̄te eiꝰ lege nul-
lus debebat dici rex sine suo mādato. Qñ
p̄mā suā ↄfessionē fecit in cōsilio iudeorū
vt nō intelligerēt ꝙ ꝑ mortem suā ꝓbat
doctrina sua audierūt ab eo. Ammodo ui
debitis filiū hoīs veīentem in nubibꝫ celi.
Math. xxvij. & Mar. xiiij. qui fuerūt &
sunt sui p̄dicatores. ꝓpter qđ ipi bene sen
serūt ꝙ ad obscurandū & ad ānichilādū
doctrinā xp̄i ih̄u parum ꝓderat eis occidē
mgr̄m pluribꝫ q̄ꝫ ꝑ eum cōuersis ad suam
doctrinā per p̄dicacōnem suoꝝ discipulo
rū. & sic nō potuerūt extiguē lucem de q̊
loquim̄ scꝫ ꝙ ih̄us filiꝰ marie est verꝰ fili
us dei. Item ↄfessus est libē in iudicō pila
ti locum cesaris tenentis secundā veritatē
scꝫ ꝙ erat rex iudeoꝝ cuiꝰ ↄfessione audi-
ta pilatꝰ rn̄dit ꝙ nō inueebat in eo cau-
sam mortis. Certissime sciēs ꝙ ꝑ inuidiaꝫ
ꝓcurabant mortē suam & qm̄o cōfessus ē
se esse regem ꝙ declarauit regnū suū non
esse de hoc mūdo. Et sic anteq̄ꝫ daret sn̄iaꝫ
cont̄ eū. ↄfitēdo eum eē iustū & innocentē

Iudei q̄ tm̄ desiderabāt mortē suā publice se obligauerūt ꝙ pctm̄ mortis sue eēt sup eos & sup filios suos dicētes. Sanguis ei⁹ sup nos & sup filios nr̄os. Math. xxvij. hac obligacōne & pctō exn̄te causa q̄zdiu mūdus durauerit exn̄tibus ī eo iudeis & filijs eoꝝ ira dei semp erit sup eos q̄ manifestissime viderūt ꝙ ad anullandā doctrinam ihu xp̄i nichil ꝓfuit mors p eos ꝓcurata qn̄ in pūcto ꝙ dedit aīam suā in maībus pris audierūt dici cēturione qui execucōz faciebat ꝓ pilato ꝙ ille hō crucifixus vere erat fili⁹ dei. vn̄ examē mortis sue fortificauit plus doctrinā suam q̄m gētiles q̄ eum crucifixerūt confessi sunt eum esse verū filiū dei. Secundum examen

Non mini⁹ cōfirmata fuit p̄dicta veritas in secūdo examīe p⁹ mortem suā qn̄ iudei vidētes ꝙ xp̄iani sic ꝯuersi de iudeis sicut de gētib⁹ attēdebāt plus ad doctrinā ihu q̄z moisi ꝯiūcti ī multis ꝯsilijs & habitis plurimis cōsilijs nunq̄z potuerūt tm̄ facē ꝙ apl̄i nō p̄dicarent in ei⁹ noīe a quibus audierūt ꝙ magis ꝯueniens erat obedire deo q̄ eis mandauit p̄dicare q̄z hoībus mandantib⁹ contrariū. & q̄mo sub celo nō esset datum aliud nomē in q̄ oportet hoīes saluos fieri n̄ in noīe ihu xp̄i. qd ipi nō possēt nō maīfestare veritatē quā viderāt & audierāt. & sic deuicti rōibus apl̄oꝝ quos p̄mo cognouerāt hoīes ydeotas & laicos. ¶ Post q̄z ꝓbauerūt ꝙ nō ꝓficiebāt ī suis publicis mādatis. ordinauerūt vnā subtilē incooptamq̄z telā q̄ videbāt satis rōnabilis qn̄ multi de suis maiorib⁹ receperūt ficte baptismū. moti ex hoc fine ꝙ xp̄iani ītelligerēt ꝙ ipi habebāt bonū zelū & affectōnem ad fidem xp̄i ihu. Hos vocat scriptūa pseudo apl̄os siue decepcōis apl̄os. qui de subtus siue p minerā fcām in muro intrauerūt in ecc̄ia ad ꝑscrutandā libertatē xp̄ianorū p doctrinā ihu cristi. liberatorū de suitute legis moisi cui⁹ iugū ferre nō potuerūt nec ipi nec pres eoꝝ. Isti ergo ficti apl̄i cum eēnt magis p̄bi. magis rethorici magis l̄rati in lege. & vltra sicut in cōsuetudīe phariseoꝝ magnā s̄citatem fingētes. fcā sua diligētia cum maiori astucia q̄ potuerūt vidētes. ꝙ nō curabāt cristiani de rōibus suis quib⁹ arguebāt per ꝓbiaz eē impossibile. ꝙ infinitū & finitū tpale & eternū. causa & effect⁹ dn̄s & su⁹ eēnt vna res. & sic ꝙ deus & homo nō poterat eē vna ꝑsona fili⁹ marie. plus credētes v̄ba cristi q̄z oīa sua argum̄ta. vsi sūt alia astucia magis ꝓfunda qn̄ vidēdo ꝙ exquo nō poterāt facē ꝙ xp̄iani nō obseruarēt legē grē q̄ est euāgelij lex. dicendo ꝙ lex data p moisen equa erat lex dei multum laborauerūt vt seruarent ambe ꝯiunctim siue insimul & aliq̄ tpe tm̄ preualuerūt ꝙ multi etiā de maiorib⁹ xp̄ianis & rectorib⁹ alioꝝ in parte eis ꝯsentiebāt nō ꝯmedēdo cibos q̄ per moisen defendebanē. & sic erāt dantes exemplū gentib⁹ ꝯuersis similia facē sicut si illud ꝓ eorū salute esst necessariū. Sz facta declaracōe ꝙ seruacō vni⁹ legis contdicit obseruacōi alterius. & ꝙ lex data p moisen q̄ erat seru⁹ dei nō potest ꝯpari legi date p dn̄m suū. sed ꝙ ē ei subiecta & cū lex moisi eēt figura. sm̄ ꝙ cum dei adiutorio declarabit̄ ī alio passu. ꝙ habita veritate figurata p eam debebat cessare fiḡa. ꝑsecutio iudeoꝝ nō potuit ꝓualere. qn̄ solumō cum hac veritate ꝙ fili⁹ marie est verus fili⁹ dei cessauerūt oīa ꝯsilia minacōnes incoopte ꝓhibicōes & disputacōes quib⁹ vsi sunt iudei ꝓpter multa damna. ꝓpterea ex toto ꝯfusi vidētes ꝙ cum rōne nō poterāt ꝓualē. usi fuerāt vi sicut vtit̄ tirānus. qn̄ aliq̄s dat ei bonū ꝯsiliū qd ut nō audiat eum. licēciat eum de domo sua vl' expellit eum p vim Sic fecerūt iudei cū apl̄is. ꝙ nolētes eos audire ī sinagogis suis licēciauerūt eos ext terrā suam. Et sic patz veritas examīata ꝙ postq̄z xp̄us ascēdit ad celos iudei īsurrexerunt cont̄ suos discipulos quos non potētes ꝯuincē v̄bis. nō dimittētes eos p̄dicare in suis sinagogis ꝓpter hoc eoꝝ doctrina semp magis ac magis crescens p̄dicata fuit gentilib⁹. Tercium examen

Successit huic examī aliud forcius examē & multo maiori tpe agētibus cont̄ discipulos xp̄i ihu. q̄rum cum iudeis vna sola erat p̄ncipalis differētia scz ꝙ messias ꝓmissus eis ī lege

et pphetis iam venerat. Sz quia interfecerãt
eum maiores eoꝝ videndo se dampnatos si
ↄfiterent̃ ꝙ ipse eẽt suus messias. suus rex
suus dñs. restituerũt q̃ntum potuerũt fa
ciendo illud qd erat peius p eis. nolendo au
dire eos q̃ de hoc loquebant̃. sic ꝙ sua ppa
volũtate manserũt semp ĩ cecitate. ppter
qd cum cecus non sit dign9 magno regi=
mine expulsi de ciuitate ihrlm. pdiderũt
dominiũ qd pmo habebãt. vbicunqz sint
semp subiecti existẽtes eis q̃ tenent dominiũ
tpale. & sic erũt q̃zdiu mũdus durauerit
in hoc cont̃ totã volũtatẽ suã verificato
vbo quã vt occiderẽt xp̃m dixerũt añ pila-
tum. ꝙ nõ haberẽt aliũ regem ñ cesarem
impatorem p tpe regnantẽ. & cogitãtes
ꝙ nõ audiendo discipulos ihu xp̃i cessaret
lux veritatis. cont̃ quã vt non intrarent
ĩ eoꝝ domib9 clauserũt ianuas p ipsomet
facto dederũt occasionẽ vt ampli9 pdicta
veritas splendẽt. quia ipi habitãdo in to
to mũdo dispersi int̃ gẽtiles isti audiẽtes
ꝙ erãt iter iudeos & apl'os q̃stiones. vo=
luerũt scire cãm suaꝝ q̃stionũ. & sic audi
erũt doctrinã ihu xp̃i quã non audierãt
si apl'i noluerãt pdicare in templo suorũ
deoꝝ. sm ꝙ in quacũqz domo ciuitate p=
uincia vl' regno nolũt audire aliũ eẽ dñm
suũ nisi illũ quẽ p tali ipi habẽt. Iste fuit
finis psecucõnis iudeoꝝ ꝙ veritas p ipos
contempta. fuit fortificata & exaltata in
multo maiori gñu. qm̃ multo maior po-
pul9 gentiliũ q̃z eẽt iudeoꝝ eam receperũt
de q̃ facto maiores eoꝝ scz impator & illi
qui erãt de senatu romano displicuerunt
videntes ꝙ illi q̃ efficiebant̃ xp̃iani nõ cu=
rabãt de sua ordinacõne scz ꝙ null9 debẽt
eẽ receptus p deo sine suo examĩe & mãda
to exq̃ erãt gubnatores tocius mũdi. Ma
nifestat̃ sup hoc passu vnũ secretũ & veri=
tas facti qd homo intelligẽs q̃ scit roma=
noꝝ historias. & qualit̃ incepit multorũ
deoꝝ adoracõ p seipm̃ potest cognoscẽ. &
hoc est secretũ ꝙ nõ erat difficile posse ha
bere ↄsensũ a senatu romano vt ihus xp̃c
reciperetur in deũ sm ꝙ erant illi multi q̃s
ipi adorabãt exq̃ multo maiores excellen=
tie fuerũt in eo q̃z in quocũqz alioꝝ. Sz gẽ
tiles regebant̃ ill' tpibus q̃ntũ spectat ad

adoracõez suoꝝ deoꝝ duplici sñia suoꝝ sa
pientũ. Prima ꝙ null9 de9 debẽt eẽ refu=
tat9. Secũda ꝙ sm qd ille de9 vellet debẽt
eẽ adoratus & honorat9. & cũ eẽt doctrĩa
ihu xp̃i. ꝙ erat vn9 solus de9 & ꝙ illũ so
lum debebãt adorare & ei soli suire. viden
tes ꝙ in hoc facerẽt cont̃ id qd tota vita
sua ipi & sui ancessores habuerũt pro fide
q2 adorãdo ihm xp̃m anullabat̃ seruicium
oĩm deoꝝ suoꝝ. fecerũt ordinacões & mã
data ꝙ omẽs q̃ adorarẽt ihm xp̃m. exquo
reprobabãt religionẽ deoꝝ suoꝝ ipo facto
bona ipoꝝ eẽnt ↄfiscata. & ipi occiderent̃
crudeliorib9 & forciorib9 q̃ possent excogi
tari tormẽtis. quas ordiacões & leges fe
cerãt p vim & nõ spontanee. q2 q̃nto plu
res occidebãt xp̃ianos tãto ampli9 amit=
tebãt suũ dominiũ. soluẽtib9 xp̃ianis inte
gre oĩa tributa & onera eis imposita ad
hoc exp̃sse se scientes obligatos sm doctrĩ
nã sci pauli. faciẽdo etiã in reb9 eis man=
datis fidele seruiciũ. Item gẽtiles quia sic
plus faciebãt ad suã laudẽ & gloriã & su
orũ deoꝝ. multo ampli9 voluerãt ꝙ deni
cti p disputacões ↄformauerãt se eis ado-
rando quos ipi p dijs adorabãt. Sz quasi
p vltimo remedio fecerũt leges mortis ui
dendo maĩfeste ꝙ sui sapiẽtes phi. nec p̃
lati temploꝝ deoꝝ suorũ & ydolorũ non
poterãt resistẽ nec contdicẽ rõibus & au=
torizatib9 pdicatis p discipulos ihu xp̃i
quib9 cum dedit mandatũ pdicãdi doctrĩ
nã suam p singulari consolacõe dixit eis
ꝙ mittebat eos sicut agnos int̃ lupos. &
cum isti nõ eẽnt nisi duodeci & septuagĩta
duo & sic paucissĩ. Et illi quib9 eos mitte
bat erãt iudei atqz gentiles talit̃ ꝙ sine cõ
pacõne alicui9 compoti sm modũ loq̃zdi
erãt infiniti lupi. cũ tñ vn9 lupus sit suf
ficiens cont̃ magnã agnoꝝ multitudinẽ.
Hec fuit veritas maximi miraculi ꝙ pau
ci agni victoriã habuerũt de infinitis lu=
pis. qm̃ totus mũdus firmissime credidit
verũ eẽ qd pmo habebat p incredibili &
sm suos sapiẽtes phos p impossibili. ꝙ
ihus xp̃us homo q̃ fuit mortal' & mortu
us resurrexit p se viu9 & ꝙ in fine mũdi
habz resuscitare omẽs mortuos. & ꝙ non
min9 ẽ admirabile ꝙ ista duo incdibilia

fuerūt a toto mūdo credita firmiē per do-
ctrinā duodecim hoim scʒ aplorum ihu xpi
quorū multe fuerūt ydeote & piscatores.
& sic crediderūt sine donis tpalibꝫ qꝛ erāt
pauprimi. crediderūt sine aliq deceptōne
qꝛ pdicabāt ī publico. crediderūt sine ali
qua vi. qꝛ non legiē de aliq guerra p eos
facta vl' pcurata & ꝙ plus est absqꝫ posi
cōne timoris alicui9 guerre sup hoc factis
pncipibꝫ xpianis fuando doctrinā ihesu
xpi suā legē esse libertatis q voluerit credere
euāgelio saluabiē q vero nō condempnabiē.
& sic durante vita aplorū in toto mūdo
splēduit & fructificauit doctrina ihu xpi
Et fuit hoc admirabile. ꝙ nō obstantibꝫ
oibus psecutoribꝫ vt oiter omēs ipi rece-
perūt martiriū cōpletis diebꝫ senectutis
eorum. In quorum tpe & ducētis sequētibꝫ ānis
paucos dicā. si dico centū mille xpianos
p cōfessione veritatis quam tractam9 scʒ
ihm xpm filiū marie eē verū deum volun
tarie ipimet se offerēdo cum magnis tor-
mentis fuerūt mortui. Etiā dicā paucū si
dico vnū milionē gētiliū videto firmita
tem martirū in dicto tpe recepisse baptis-
mū & cbustis suis ydolis factos eē veros
xpianos ꝙ nō solū accidit rome ī grecia
in ytalia in partibꝫ occidētis ſꝫ etiā ī toto
mūdo impatoribꝫ illi9 tpis exñtibꝫ dñis
toci9 mūdi. & si ī aliquibꝫ regionibꝫ erāt
diuisa dominia ipimet pncipes faciebant
conī xpianos similes psecucōes. Spāliē
de hoc sunt maīfeste historie actoribꝫ eorum
mortuis. iam sunt elapsi mille anni ꝙ de
arabia & de psia q sunt pma dñia habi-
ta psectatores legis machometi fuerūt qꝫ
plurimi gloriosi martires scī quorū festi-
uitates vbicūqꝫ sunt xpiani celebrat eccle
sia. vñ multi pzīcipū & spāliē impatorum
multi videtes ꝙ nō diminuebāt pdictam
scām veritatē ſꝫ ꝙ p sua tormēta eā forti
ficabāt multiplicatis ofitentibꝫ tandē ces
sauerūt aliq tpe executare suas ordīacōes
crudeles & mādata in xpianis. Ista tercia
psecutio tirānorum fuit maximū examē ve-
ritatis quā ego pdico & omēs sui fideles
scʒ ihm filiū marie eē verū filiū dei. Istud
terciū examē in tāta cōfirmacōne pfuit
huic veritati ꝙ destructis templis ydolo-
rum fuerūt in toto mūdo edificate solem
nes ecclie. In quibꝫ cum magnis laudibus
ymnis & singularibꝫ cantibꝫ septem horis
diei publice ofiteē pdicta veritas. Canto-
ribꝫ assignato salario de publico sufficiēti
& multū honorabili spāliē in ecclijs cathe
dralibꝫ & sic patʒ terciū examē. in q expli
caē vnū secretū ꝙ omēs principes mundi
non potuerūt extiguē lucem pdicte veri-
tatis data p eos mortē pluribꝫ qꝫ centum
mille martiribꝫ & ꝙ illo tpe fuerūt ouersi
ad fidem plures qꝫ vn9 milio gentiliū.

Quartum examen

Cum xpiani iam fuissent in pace & trāquilli-
tate ad fidē cōuersi & sic cessante
psecucōne gentiliū conī eos ex inē semet-
ipis natū est quartū examē ꝙ pdictā ve-
ritatē scʒ ihm filiū marie eē verum deū a-
purauit vsqꝫ ad vltimū pūctum. Hac p
secucōne exñte piculosissima qꝛ est inē eos
q sunt eiusdē dom9 qñ plurimi magis lra
ti q erāt de pricipalibꝫ ecclie. priarche. ar-
chiepi. epi. psbiteri & dyaconi & ñ min9
laici. cū mltis & magnis argumētis noui
& veteris testamēti qd gētiles facē nō pote
rāt qꝛ nesciebāt nec iudei allegabāt conī
xpianos. ꝙ ofitēdo pdictam veritatē sta-
bant in magno errore exq ipa non appro-
baē p scripturā eorum habita p scā. ymo al
legabant multos passus eiusdē sm ꝙ ipi
exponebāt q videbanē conīriū dicē. quorum
rōnes & argumēta etiā multorū doctorū
catholicorum in phia & methaphisica fun-
datorū & ī theologia pfectissimorum vt am
pli9 pdicta veritas apuraret facta. habe-
m9 scripta inetāta habūdantia ꝙ oīa ar-
gumēta q fiūt p infideles conī tandē faci
unt puissimū volumē & paruā empesiam
Sic ꝙ p apparentiā eorum dicta veritas qn
tum ad studiosos in lege dei sit nec ī mi-
nima parte obscurata. ꝙ p seipm quilibꝫ
qntumcūqꝫ infidel' posset vidē si vellꝫ at-
tendē etiā puo tpe cum pura intencōne co
gnoscēdi veritatē & ea cognita amare eā
& amādo ofirmādo se illi & defendē eam.
hoc dicto in oibus nacoibus mūdi & inē
omēs sapiētes sciarum exñte approbato ꝙ
multa reputanē falsa & adhuc impossibi
lia q examīata diligēti studio inueniūtur

vera & multũ necessaria & ꝑ contrariũ de
alijs multis. Vñ qꝛ circa examẽ altissima
rũ veritatũ delectanť ꝗꝫplurimũ clarissi=
mi intellect⁹ hoim. & ex alia pte q̃ ad co=
gnicõẽ verã illarũ multũ ꝓsunt volũta=
tes pure & dampnãt affectionate. & ꝗꝫto
plus durat mũdus ꝓpter nimiã ꝯtinuacõ
nem exerciciorꝝ veritates sciarum plus de
claranť & cottidie apuranť. Et idõ examẽ
p̃dicte veritatis scꝫ ꝙ ihũs fili⁹ marie est
verus fili⁹ dei sicut pñcipale oĩm in ecc̃ia
dei durauit maiori tẽpe ꝗꝫ tria pma exa=
mina & durabit vsqꝫ ad finẽ mũdi. Tũc
in maiori fortitudine qñ illud qđ macho
met⁹ bestia q̃ ascẽdit de ťra ñ fecit. bestia
q̃ ascendet de mari & extolleť sup oẽ qđ
diciť & honorať sicut de⁹ sedebit in tẽplo
& oñdet se sicut si esset deus. Vnde studiũ
hui⁹ bestie erit ad hoc vt ponet omẽs vi=
res suas ꝙ sit vt de⁹ reputata. cõsequẽs ẽ
ꝙ faciet crudelissimã ꝑsecucõez conť omẽs
ꝯfitẽtes ꝙ ihũs fili⁹ marie est fili⁹ verus
dei & ipemet deus. Sup q̃ veritate pro tpe
illo q̃ plus vl'iter hec ꝗrta ꝑsecucõ dura=
uit vt non pualeť. facta fuerũt multa cõ
silia aliq̃ pticularia aliq̃ gñalia. Itẽ multe
ꝯuencões aplazate añ pñcipes vl' ꝯitates
quib⁹ habitis magnis disputacõibus alle
gantes conť p̃dictam veritatẽ fuerũt ꝯfu
si & dimiserũt errorẽ suũ. multi illorũ q̃s
ipi puerterãt & in fauorẽ suũ venerãt ad
dicta ꝯsilia vl' ꝯgregacões. & qꝛ aliq̃ pau
ci remanebãt. vl' cum fauore aliquorꝝ pñ
cipũ vel sicut est ꝯdicõ falsa ꝓbatarũ scia
rum nõ gñaliť & in publico. Sꝫ nũc isti
nũc illi p̃dicãdo ad partẽ iterꝝ reniuebãt
sui errores. Et ideo in illis tpibus plusqꝫ
in alijs añ nec post fuerũt ꝗꝫplurima cõ
silia. Hoc reputato ꝓ sano remedio & sin
gulari defensione fidei catholice ꝙ veiat ad
lucẽ & oñdatur in publico qui cq̃d conť eã
diciť in abscõdito & nõ solũ hui⁹ verita
tis de q̃ ad pñs loquimꝰ ꝫ et cui⁹cũqꝫ veri=
tatis. est hec sua ꝓpria ꝯdicõ ꝙ ꝗnto plus
tractať & reuolniť tanto ampli⁹ lucꝫ simi
lis lapidi vere p̃cioso q̃ ꝗnto plus politur
tãto plus lucet. Est etiã simil' auro ꝙ si se
mel bñ apuratũ fuerit ꝗnto pluries poni
tur in fornace ignis. tãto sine aliq̃ dimi=
nucõne sui ponderis efficiť preciosi⁹. Vn=
de sicut dicit dñs Johes de zegobia Archi
epus Cesarieñ. in tractatu cõtra sarrace=
nos vbi tangit p̃dicta examĩa. Ego vidi
multa examĩa multarũ veritatum catho
licarꝝ tempore meo & fui pticeps in illis.
Sed de illo quod magis publicum est pos
sum dare exemplũ. Homo quidam cuius
dam magni dominij sup certos articulos
affirmatos per eos esse veritates euãgelij
post habitas per eos aliquas magnas vi
ctorias conť fideles quãdo venerũt ad cõ
siliũ auditis suis disputacõibus quantũ
voluerũt dicẽ senserũt veritatẽ ꝓ tã forti
suo conťrio ꝙ ampli⁹ nõ eleuauerť caput
p̃dicta tota sua elacõe. Vñ cũ nos sciam⁹
certissime veritatẽ de q̃ loqmur transisse ꝑ
tam multa. tam grãdia. tã forcia. tã no
toria. & tam examĩa ꝯtinuata & ꝙ ꝗnto
plus de ea tractať & conť eam disputať l'
aliqđ diciť tanto ampli⁹ inueitur clarior
purior & firmi⁹ fũdata nõ possum⁹ p̃di=
ctam veritatẽ abscondẽ dño ihesu xp̃o cui
huire debem⁹ fideles mãdãte discipul' suis
ꝙ illud quod fuisset eis in secreto dictum
maĩfestarẽt in publico. & quod audissent
in aure. i. in abscondito p̃dicarent super
tecta. quia qui incendit lucernã in domo
sua non ponit eam sub modio vel sub le=
cto. sed super candelabrũ in alto vt clare
videãtur que sunt in ea quicũqꝫ ingredi=
unť in domo sua. Et sic magister verita=
tis & ꝓprius loquar si dico magister qui
est ipa veritas. postqꝫ fuit captus quãdo
interrogauit eum iudex de doctrina sua et
de discipulis dixit. Ego palam locutus sũ
mũdo Ego semp docui in sinagoga & in
templo quo omẽs iudei cõuenerunt & in
occulto locutus sum Nichil interroga eos
qui audierunt quid locutus sum ipis ecce
hij sciũt quid dixerim ego. In istis verbis
ostendit totam fiduciam sue innocentie
quãdo acceptabat ꝯtra se totum mũdum
in testimoniũ. sic etiã quãdo ascendit ad
celos dedit mandata suis discipulis ꝙ da
rent testimoniũ de factis suis & dictis in
iudea & ihrl'm in samaria & vsqꝫ ad vlti
mũ terre. i. vsqꝫ ad fines tocius mũdi &
racõnabiliť hoc precepit exquo receperat

a prē suo in hereditatē dnacionem totius mūdi. & nō solū in hoc hēat firmū testimoniū q̄ de⁹ pr̄ ↄstituit eum heredē oīm suoꝝ faciēdo caput & p̄ncipiū non solum oīm hoīm. ꝫ etiā angeloꝝ minoꝝ & maiorū qui sūt in celo. & ↄsequenē oīm diaboloꝝ q̄ angelis sunt subiecti. Propterea ergo q̄ dicta sunt in hijs q̄tuor examibus fideles xp̄iani p̄dicant publice. & ↄfitenetur ihm xp̄m filiū marie eē verum filiū dei. Q fides xp̄i est lege moysi antiquior siue por

Secundus articulus ē. q̄ fides xp̄i ē lege moisi antiquior siue por. Ad cui⁹ euidentiā duo sunt notāda. Primū est q̄ abraham añ legē ymo & añ circūcisionē iustus fuit & non fuit iustus nisi merito fidei vt patz gen̄. xvj. Credidit abraham deo & reputatū est ei ad iusticiam. Item merito fidei fuit sibi facta repromissio. & sp̄alit̄ illa in semīe tuo benedicēt̄ omēs gētes vt patz gen̄. xxij. Sequit̄ ergo ex hijs q̄ fides xp̄i fuit ip̄a lege moisi t̄pe prior. Et q̄uis apl'us hoc sp̄alit̄ probet ad gal'. iij. exēplo abrahe. tñ hoc idē p̄bat ad hebreos. x. p̄ plura exēpla sicut patz de Abel Enoch Noe Sara Ysaac Iacob Ioseph & moyses. Isti em̄ & multi alij iusti fuerūt ante legē iustificati vt pȝ ibidē ¶ Secūdo notandū q̄ de⁹ p̄misit abrahe inter cet'a q̄tuor. Primo hēditatis successorē Secūdo hēditatis adepcōem. Tercio semīs multiplicacōē. Quarto vniu'se gētis bn̄dictionē. Et licz ad l'ram ista q̄tuor ei p̄missa fuerint de aliq̄ t̄pali p̄ncipalit̄ tam̄ deus sp̄ualia intelligebat. ¶ Primo ergo p̄misit sibi de⁹ heredē scz ysaac gen̄. xv. Sed in hoc p̄ncipalit̄ p̄misit sibi xp̄m q̄ p̄tāto heres abrahe dicit̄. q̄ ex eo b̄m carnē descendēs. ī eius regnauit. regnat. regnabit hereditate. Vñ gabriel ait de xp̄o. regnabit in domo Iacob in eternū. luce. ij ¶ Secūdo p̄misit sibi hereditatē t̄palem scz hēditatez chanaan a fluuio egipti vsq̄ ad fluuiū eufraten. vbi sup̄. non q̄ ip̄e vnq̄ȝ illam possederit nisi in semīe suo. vñ & semini suo dicebat̄. & dabo tibi terrā hanc In hoc autē sp̄ualit̄ sibi p̄mittebat̄ sp̄ual' hēditas scz vniu'sa ↄgregacō fideliū tā iudeoꝝ q̄ȝ gentiliū cui⁹ ip̄e p̄ fidē pr̄ est. Pro

mittebat̄ etiaz sibi hēditas glorie q̄ p̄pter fidē eius sinus abrahe nūcupat̄. Tercio p̄misit ei semīs multiplicacōez sicut stellas celi & sicut harenā maris. gen̄. xxij. Boni q̄ ex ip̄o descendūt p̄ ysaac & Iacob sunt sicut stelle celi. Sȝ p̄cipue veri xp̄iani qui sunt ei⁹ semē sp̄uale & semē dei repromissum inq̄ntum ei⁹ fidē imitant̄. Sȝ mali q̄ ex eo descēdūt p̄ hismahelē & filios sethure & p̄ esau fuer̄t sicci & steriles velud harena maris. ꝫ p̄cipue mali xp̄iani q̄ si habēt fidē abrahe noīe fidei tñ eius op̄ibꝫ cōtradicūt. ¶ Quarto p̄misit ei de⁹ oīm gēciū bn̄dictionē. bn̄dictionē quidē ḡre ī presenti & glorie in futuro. nō q̄ p̄ eum esset danda vl' fienda hec bn̄dictio. sed p̄ semē nō p̄ q̄dcunq̄ semē ꝫ p̄ vnicū qd̄ est xp̄us. Non em̄ in ysaac Iacob vl' ioseph vl' moyse dauid vl' salomone vl' ī aliq̄ alio hoīe potuit hoc verificari ī semīe tuo bn̄dicent̄ omēs gētes. gen̄. xxiij. qd̄ declarat apl'us ad gala. iij. dicēs Abrahe dicte sunt p̄missiones & semī ei⁹ nō dicit in semibus q̄si in multis. ꝫ quasi in vno & semī tuo qui est xp̄us. Nota Abrahe cui de⁹ non fallēt p̄pter ei⁹ fidelitatē & amiciciā dicte sunt supple a deo merito sue fidei repromissiōes loquit̄ in plurali p̄pter p̄missiones supdictas. vl' q̄ b̄m glosā frequent̄ idē. i. eēna beatitudo ē sibi p̄missa. & semī ei⁹. i. xp̄o non q̄ ad xp̄m fiēt p̄missio ꝫ q̄ ad eum p̄tinebat q̄ p̄ eum p̄mittebat̄ danda bn̄dictio & q̄ illud semē sit xp̄us & non alius notat ex v̄bis scrip̄e q̄ est in semīe tuo bn̄dicent̄ omēs gētes non solū iudei. Vñ ait nō dicit supple scrip̄a in semibus quasi ī multis q̄ facēt si de multis vellet itelligi sed dicit q̄si in vno & semī tuo q̄ est xp̄us Vñ de vno solo vult itelligi & illud vnū est xp̄us. Si em̄ de multis vellet intelligi dixisset ibi semibus tuis bn̄dicent̄ ꝛc̄. ꝫ dixit ibi semī volēs de vno intelligi p̄p̄t qd̄ dicit apl'us & semī tuo. Patz igit̄ q̄ cum p̄missio facta fuerit Abrahe merito sue fidei sicut ip̄e apl'us innuit ad hebre. x. Et ista p̄missio fuit facta diu añ legis dacionem. q̄ fides xp̄i p̄missi p̄cessit legē moisi Et sic ex p̄dicta scrip̄a pauli q̄si ex quadam aureola aromatū collegi. hunc florē

pulcherrimū scȝ q̄ fides xp̄i est lege moisi antiquior. Q fides xp̄i est lege moysi

Ercius articul9 est Stabilior q̄ fides xp̄i est lege moisi stabilior. Ad cui9 euidentiaȝ duo sunt notāda. Primū q̄ sicut dicit apl'us vbi sup̄ a tp̄e facte p̄missiōis Abrahe vsq̄ ad tp̄us quo lex moisi fuit data fluxerūt āni cccc. & xxx. quos sic cōputat. Raban9 sic dicit mḡr in historijs act. vij. Dicit em̄ Raban9 q̄ a tp̄e p̄missiōis p̄mo f̄c̄te abrahe fluxerunt vsq̄ ad ingressum egipti āni cc. xv. qd̄ verū est qꝛ tp̄e future p̄missiōis erat Abrahā. lxxv. ānoꝝ. & ab illo tp̄e vsq̄ ad natiuitatē ysaac. fluxerūt. xxv. anni & ab illo tp̄e vsq̄ ad natiuitatē jacob fluxerūt. xl. āni. Et ab illo tp̄e vsq̄ ad igressum jacob in egiptū vsq̄ ad egressū post quem. l. die data fuit lex fluxerūt alij. cc. xv. āni & sic sunt. cccc. xxx. āni. Et si dicat̄ cont̄ apl'm jd qd̄ dicit dominus Abrahe geñ. xv. q̄ semē eius eēt futurū p̄egrinū ī t̄ra non sua. cccc. ānis. jdemq̄ dicit Stephan9 act. vij. non faciēdo mencōnem de xxx. ānis. Dici potest q̄ scripūa non cōputat minimicias. Dicit etiā Augustin9 q̄ hec cōputacō debȝ p̄tendi vsq̄ ad mortem Seon regē amorreoꝝ. & og regem basan.

Secūdo est notandū q̄ p̄missio f̄cā abrahe q̄ fuit iuramēto dei cōfirmata geñ. xxij. Per memetip̄m iuraui dicit dñs ꝛc. sequitur in semīe tuo bñdicent̄ omēs gētes t̄re. & luce. p̄mo. Iusiurandū qd̄ iurauit abraham fuit dictū p̄pter sui stabilitatē & firmitatē testamentū. Est em̄ testamentum scripūa autētica & solida. & tal' fuit illa p̄missio qꝛ fuit summe autoritatis & summe stabilitatis. Vñ tante fuit firmitatis q̄ lex post data nō euacuauit ip̄am. Sed poci9 semē p̄missum euacuauit legē sicut declarabit̄ artic'o. vj. de cessacōe legis. Si em̄ lex euacuasset p̄missionē. tūc hēditas glorie nō esset ex p̄missione ȝ ex lege. & si eēt ex lege. cū Abrahā Ysaac & Iacob fuerūt añ legem tūc nō haberēt istā hēditatē cum tñ dicat xp̄us Math. xxij. adducens illud exo. iij. Ego sum de9 abrahā & deus ysaac. & de9 jacob nō est de9 mortuorū ȝ viuoꝝ. Viuūt ergo illi ñ vita nat'e ergo vita glorie. qd̄ plane dicit xp̄us Math. viij. Dico aūt vobis q̄ multi ab oriēte & occidēte veient & recūbent cum Abraham Ysaac & Iacob ī regno celoꝝ. Ideo hec hēditas nō est ex lege ȝ ex p̄missione q̄ cum fuerit merito fidei xp̄o p̄missi. qꝛ illam rep̄missionē habȝ iam abrahā & nō habȝ eā ex lege qꝛ diu añ legem fuit mortu9. ergo habȝ eam p̄ p̄missionē. ergo cū p̄missio fuerit facta & iurata vt p̄dictū est merito fidei. sequit̄ q̄ fides xp̄i est summe stabilitatis & stabilior lege moisi cū illa sit euacuata p̄ semē p̄missū. Hec oīa pulcherrime p̄oit paul9 apl'us ad gala. iij. Hec autē dico vob̄ testamentū cōfirmatū a deo q̄ post. cccc. & xxx. ānos facta ē lex nō irritum facit ad euacuandā p̄missionē. nam si ex lege hēditas iā nō ex p̄missiōe Abrahe aūt per repromissionē donauit de9. qd̄ sic explicat̄. Hoc aūt. i. p̄missioēȝ abrahe factā. dico. i. affirmo testamentū cōfirmatū a deo etiā p̄ iuramēta. qd̄ scȝ testamētū post. cccc. xxx. ānos post q̄s supple facta est lex. nō irritū facit. i. nō euacuat. qd̄ q̄dem faceēt si p̄ eam daret bñdictio. non ergo lex irritū facit. p̄dictū testamentū ad euacuandū. i. vt euacuet p̄missioēȝ supple abrahe factā. non igit̄ p̄ legē bñdictio est qꝛ data est lex post multū tp̄us a p̄missione facta. q̄ quidē p̄missio nō dixit q̄ p̄ legem eēt p̄missio ȝ p̄ semen. Si em̄ ex lege esset hēditas non eēt ex p̄missione & tūc Abraham nō habeēt eam qd̄ est falsū vt sup̄ dc̄m. p̄pter qd̄ dicit apl'us. Lex non euacuat p̄missionē Nā si ex lege hēditas qd̄ opoztēt si lex euacuaret p̄missionē iā non eēt supple hēditas ex p̄missione qd̄ p̄bat dicēs. Abrahe aūt donauit de9 supple istā hēditatē p̄ repromissionē. Constat em̄ q̄ Abraham iā habȝ eam: & nō habȝ eā ex lege. qꝛ diu ante legē fuit mortu9 ergo habȝ eam p̄ p̄missionē. Ergo cū p̄missio fuerit facta merito fidei sequit̄ q̄ fides xp̄i p̄missi ē sūme stabilitatis & stabilior lege moisi. Hec veritas tanq̄ vna pulcherrima flos colligit̄ ex p̄dictis v̄bis apl'i. quasi ex q̄dam areola aromatū & p̄p̄tea fideles xp̄iani confitent̄ fidem xp̄i stabilissimā & legem moysi stabiliorē. Q fides xp̄i ē lege

QVartꝰ ĩ moysi nobilioꝛ ꝛ pfectioꝛ
articulus est ꝙ fides xp̄i est lege
moysi nobilioꝛ & perfectioꝛ. Ad
cuiꝰ euidentiã q̃tuoꝛ sũt notãda. ¶ Primũ
ꝙ q̃uis lex moisi nõ sit effectiua iusticie
nec meritoria bñdictõis glorie. nõ tñ fru
stra fuit data. Fuit em̃ data ꝓpter q̃tuoꝛ
causas q̃s breuiť glo. tangit. Prima ꝓpter
pcti ꝓhibicõez vt saltẽ timoꝛe pene hoĩes
cessarẽt trãsgredi vt hec tandẽ facerẽt vo-
lũtate. Secũda ꝓpter ppl'i erudicõem & di
sposicõz vt scz p legẽ moꝛbũ suũ agnosce-
rẽt de cuiꝰ ignoꝛãtia in lege naťe ɔuictus
erat vt scz populũ dei erudiẽs ip̃m dignũ
facẽt ad pcipiendũ ꝓmissionẽ q̄ est xp̄us
Tercia ꝓpter remedij flagitacõz vt scz ho-
mo supbe in suis viribꝫ fidens p̃cepta ac-
cipet. in quibꝫ deficiẽs factus p̃uaricatoꝛ
liberatoꝛẽ saluatoꝛẽq3 requirẽt. Data ẽ em̃
lex vt dicit Augꝰ. vt ceruix supboꝝ q̄ tm̃
sibi erogabãt vt liberũ arbitriũ sibi puta
rẽt ad iusticiã sufficẽ quos cũ lex trãsgre-
di facẽt huiliarẽť & sic medicꝰ optaretur
Quarta ꝓpter futuroꝝ significacõz. Lega
lia em̃ fuerũt quedã vmbra futuranť sig-
ficãs. quedãq3 figura futurã veritatẽ p̃si
gnans vt infra videbiť. ¶ Secũdo notan-
dum ꝙ lex fuit oꝛdinata. i. oꝛdĩabiliť an-
geloꝛũ misterio data & bñ oꝛdinabiliť. q2
inť Abꝛaham & xp̄m. inter ꝓmissionẽ &
semen. inť tpus legis naťe & tpus gracie
Magno em̃ ɔsilio factũ est vt non statim
post hoĩs casum veniret mediatoꝛ. ꝫ ꝙ p̃-
mo huãnũ genus ɔuincẽtur de ignoꝛãtia
tpe legis naťe q̄ nec moꝛbi nec medici cla
ram noticiã dabat. nec ad ista hõ ex suis
nãlibus attingẽ valebat. Demũ ɔuincere
tur de impotencia legis scripte quã homo
v̓tute ꝓpꝛia s̃uare non potuit nec ip̃a da
bat adiutricẽ grãm ad seruandũ vt ꝓpter
ista duo scz ignoꝛantiã & impotẽtiã coge
rẽť saluatoꝛẽ petẽ nec xp̄i aduentũ supflu
um iudicaret. Multiplicate sũt ĩfirmita
tes hoĩm conť quas nec p legẽ naťe nec p
legem moisi se iuuare poterant. ꝓpter qd̓
accelerauerũt ad medicũ qui veĩens tanq̃3
alter samaritanꝰ vulnera sanauit lãguidi
quẽ sacerdos & leuita. i. vetꝰ lex & sacer-
dotiũ immisericoꝛdiť ptrãsierãt. qui etiã
tanq̃3 alter helizeus coaptãt se coꝛpaliť pu
ero moꝛtuo sunamitis filio suscitauit eũ
quẽ tñ eiꝰ puer cum suo baculo q̄ designa-
bat legis duriciã nõ potuit suscitare. qui
tanq̃3 alter angelꝰ descendẽs in piscinã no
stre moꝛtalitatis sanauit illũ quẽ inueĩt
sibi sueq3 eccłie vnitũ. Qui omp̃s s̃mo dei
pr̃is veĩt in mundũ dum oĩa mediũ silẽ-
tiũ tenerẽt. Primũ silentiũ fuit añ legem
scriptã. Secundũ sub lege. Terciũ ĩ gloꝛia
Primũ fuit ignoꝛãtia lãguoꝛis. Secũdũ
desperacõ curacõis. Terciũ adepcõ sanita-
tis. Ante legẽ em̃ homo moꝛbũ suũ nõ co
gnoscebat ideo silebat nec remediũ quere
bat. Lex aũt oñdit languidis vulnera. &
ideo data lege mox fuit ruptũ silentiũ &
ceperũt egri petẽ remediũ. Sed q2 lex g̃uis
erat nec auxiliũ cõferebat p diuťnos cla-
moꝛes fatigati hoĩes. & de salute desperã-
tes cessauerũt loqui & sic subsecutũ est si-
lentiũ secundũ. Et tũc omp̃s s̃mo pr̃is ve
nit ĩ mundũ. Samaritanꝰ appꝛopĩauit ad
vulneratũ angelꝰ magni cõsilij in pisci-
nã descẽdit & helizeus ad suscitandũ moꝛ
tuũ accessit. i. summi regis filiꝰ descendit
de eq̃litate pr̃is ad patibulum crucis & de
sede pr̃is ad officiuã pcti. de lumĩe celi ad
tenebꝛas mũdi & inferni. & veniẽs locutꝰ
est pacẽ dedit grãm ꝓposuit misericoꝛdiã
ꝓmisit veĩam. & ita rupto silẽtio ceperũt
egri magnis clamoꝛibꝫ flagitare remediũ
& accelerare ad medicũ p quẽ vulnera sa-
narenť moꝛbꝫ curareť recepta vero sanita
te & donata immoꝛtalitatis felicitate. ni
chil vltra restabit petendũ. & tũc erit ter
ciũ bt̃m silentiũ oꝛdinabiliť. Ergo & ma-
gno dei cõsilio data est lex. scz inť abꝛahã
& xp̄m. inť ꝓmissionẽ & semẽ ꝓmissum.
inť tpus legis naťe & tpus legis gr̃e. inť
p̃mũ silentiũ & terciũ. Qñ em̃ data fuit
lex cepit frangi p̃mũ silentiũ ip̃a aũt ma
nente fuit secundũ silentiũ. & tũc veĩente
medico ruptoq3 secũdo silẽtio. ťciũ hoĩes
optauerũt. ¶ Tercio notandũ est ꝙ qñ lex
fuit data fuit posita in ptãte huiꝰ q̄ ven
turꝰ erat verus mediatoꝛ vt staret q̃3diu
ip̃e vellet. & qñ vellet cessaret. Ip̃e aũt vo
luit ꝙ cessaret qñ ip̃e veĩt & tñ verꝰ medi
atoꝛ fuit. Exquo patet ꝙ conť mediatoꝛẽ

faciūt q̄ legem cum euāgelio obseruare vo
lūt. Ex q̄ vlteriꝰ patꝫ ꝯclusio intēta ꝙ fi=
des euāgelij siue xp̄i non solū est lege moi
si antiquioꝛ & stabilioꝛ ſꝫ etiā ꝑfectioꝛ · qꝛ
ip̄am euacuat · sicut illud qḋ ꝑfectū ē eua
cuat qḋ ex parte est. Cum em̄ veīt media=
toꝛ & legē euangelicā statuit voluit ꝙ ces
saret lex mosaica ꝓpter suā imꝑfectōnem
& hoc ip̄e facē potuit qꝛ in eiꝰ ꝑtāte tanq̄ꝫ
veri dn̄i posita fuit. Quarto notandū ꝙ
hic mediatoꝛ nō est vniꝰ natē ſꝫ duplicis.
Est em̄ gigas gemīe sb̄e scꝫ diīe & huāne
Ip̄e igit̄ cū sit deꝰ & hō int̄ hoīes & deum
mediat. Dū hoīes q̄ a deo recesserāt ꝑ se re
cōsiliat ip̄e vt deꝰ oīa c̄auit · ſꝫ inq̄ntū deꝰ
nō oīa rec̄auit. Et ip̄e inq̄ntū deꝰ est cum
pr̄e & scō spū vnꝰ deꝰ qꝛ nō sūt pl'es dij ſꝫ
vnꝰ deus. Ex q̄ patet ꝙ hic mediatoꝛ nō ē
federatoꝛ vniꝰ ꝑtis tm̄ sed duarū ꝑtiū scꝫ
dei & hoīs · & pꝫ etiā ꝙ inq̄ntū deꝰ nō est
ꝓp̄e mediatoꝛ int̄ deū & hoīes ſꝫ inq̄ꝫtū hō
Inq̄ntū em̄ deus nō est mediꝰ ſꝫ equal' deo
pr̄i. Itē iste mediatoꝛ nō est arbiter vniꝰ
ppl'i ſꝫ duoꝝ scꝫ iudeoꝝ & gentiliū · q̄s tā=
q̄ꝫ duos ꝑietes ecc̄ie ī se angulari lapide co
pulauerit vtriusq̄ꝫ ppl'i euacuās ritū ergo
qui obseruāt legalia xp̄m nō vt mediato
rem recipiūt · qꝛ ip̄m vident̄ asserē media
toꝛē tm̄ iudeoꝝ qḋ eē non pt̄ · qꝛ mediatoꝛ
nō est nisi duoꝛū populoꝝ. Ergo q̄ ex cir=
cūcisione vel ꝑpucio ad fidē ꝯuersi sūt ma
neāt sicut sūt nec curēt circūcisi de ꝑpucio
nec ꝑpuciati de circūcisione · qꝛ vt dicit̄ ad
gala · vltio · In vero mediatoꝛe ih̄u xp̄o ·
neq̄ꝫ circūcisio aliq̄d valet neq̄ꝫ ꝑpuciū sed
noua creatā. Hec q̄tuoꝛ notabilia patent
ex intencōne apl'i ad gal' · vbi sup̄ vbi · sic
dicit · q̄d igit̄ lex ꝓpter trāsgressionē posi=
ta est · donec veīet semē cui ꝓmiserat oꝛdi
nata ꝑ angelos in maū mediatoꝛis · me=
diatoꝛ aūt vniꝰ nō est · deꝰ aūt vnꝰ est. q̄
lr̄a breuit̄ sic exponit̄. Quid igit̄ lex · i · ad
q̄d ꝓdest · exq̄ sicut dcm̄ ē in p̄cedēti artic'o
n̄ euacuat ꝓmissionē nec ē ex ip̄a hēditas
Rn̄det aplꝰ ꝙ int̄ cetā ad q̄ ꝓdest ꝓp̄t trās
g̊ssoꝛes supple puniendos & flagellādos · po
sita ē q̄ supple stare debuit donec veīret se=
men · i · xp̄c · cui · i · ꝑ quē ꝓmiserat supple
deꝰ · vl' ſm glo · cui · i · de q̄ dandā oībꝫ gen
tibꝫ nō solū iudeis gr̄e & gl'e bn̄dictōꝫ lex
dico oꝛdīata · i · oꝛdīabilit̄ data eo modo q̄
dcm̄ ē ꝑ angelos · i · ad lr̄aꝫ ꝑ misteriū an=
geloꝝ q̄ in ꝑsona dei apparebant moisi &
ei loquebant̄ · vl' ꝑ āgelos dic̄ glo · i · ꝑ mo
isen & aaron qui tanq̄ꝫ āgeli erāt ydonei
dei mīstri · lex dico poīta & oꝛdīabilit̄ da
ta ī maū · i · ī ꝑtāte & volūtate mediato=
ris · i · huiꝰ q̄ int̄ deū & hoīes & āgelos in
ter duos ppl'os scꝫ iudaicū & gentilē erat
venturꝰ mediatoꝛ · posita dico & oꝛdīata
fuit ī maū mediatoꝛis vt videlꝫ staret q̄ꝫ
diu ip̄e vellꝫ & q̄n vellet cessarꝫ · voluit at̄
ꝙ cessarꝫ q̄n veīt & q̄n int̄ deū & hoīes int̄
gētiles & iudeos verꝰ mediatoꝛ fuit · & di
co ꝙ mediatoꝛ fuit int̄ deū & hoīes & int̄
diūsoꝝ rituū hoīes · qḋ quidē est nc̄cim qꝛ
sequit̄ mediatoꝛ vniꝰ nō ē nec arbit̄ vniꝰ
tm̄ ſꝫ duoꝝ scꝫ dei & hoīs · ſꝫ non vniꝰ ppl'i
tm̄ ſꝫ duoꝝ vt dcm̄ ē. Quāuis at̄ iste medi
atoꝛ inq̄ꝫtū hō mediatoꝛ sit duoꝝ inq̄ꝫtū
tn̄ deꝰ ē vnꝰ cū pr̄e & spū scō qꝛ vt dic̄ de
us aūt vnꝰ ē · vl' possꝫ hic dici ſm glo · ꝙ
dꝛ hic mediatoꝛ int̄ deū & hoīes & int̄ ho
miēs & hoīes · nō int̄ deū & deū qꝛ nō sūt
pl'es dij ſꝫ deꝰ inq̄t vnꝰ ē. Ex p̄dictis oībꝫ
q̄si ex quadā areola aplꝰ intēdit elicē tres
ꝯclusioēs · Prima ē ꝙ ī aduētu mediatoꝛis
fuit lex moisi euacuata qꝛ ī maū sua fuit
posita & ī sua oīmoda ꝑtāte sic̄ dcm̄ est.
Secūda ꝯclusio ē ꝙ q̄ cū euāgelio obseruāt
legalia ꝯtra mediatoꝛē faciūt q̄ ī aduētu
suo legeꝫ adīpleuit dādo sibi finē ymo nec
ip̄m vt mediatoꝛē recipiūt qꝛ f̄co suo vidē
tur astruē ip̄m nō eē arbitrū nec federato
rem n̄ tm̄ iudeoꝝ. Tercia ꝯclusio ē ꝙ fides
xp̄i ē oīno ꝑfectioꝛ vl' nobilioꝛ lege moisi

Q fides xp̄i est lege moysi vtilioꝛ

QVintꝰ articulꝰ ē ꝙ fides ih̄u xp̄i
est lege moisi vtilioꝛ hoc colligit̄
ex v̄bis apl'i īfra capitulo sup̄docō
q̄si ex quadā aromatū areola vbi ꝯsequē=
ter dic̄ sic lex ergo adūsus ꝓmissa dei · Ab
sit. Si em̄ data esset lex q̄ posset verificare
vere ex lege eēt iusticia · sed conclusit scri
ptura oīa sub pcc̄o · vt ꝓmissio ex fide ihe
su xp̄i daret̄ credētibꝫ. Hic sunt duo notā
da. Primū est ꝙ ꝑ legem nunq̄ꝫ fuit vita
aīe cuiꝰ rō sepe dicta est qꝛ eius sacramēta

non afferebāt grām & sic non prestabāt
aīe vitā. Secundū est q circūcisio nō fuit
ex lege sed ex patribus vt saluator dicit in
jobe. diu em̄ an̄ legem fuit circūcisio insti
tuta. Dicendū ē etiā q ex circūcisione nū
q̄z fuit pfecta vita. qz nunq̄z potuit intro
ducē hoīes vbi est pfectio vite. Vn̄ jacob
dixit circūcisus gen̄. xxxviij. descendā in
infernū lugēs filiū meum. & dauid circū=
cisus dicit ps. xxvij. Assimulabor descēdē
tib9 in lacum. Item p legē moisi nunq̄z fu
it pfecta iusticia. Hec eni dicit apl'us ad
romanos. iij. ex opibus legis nō iustifica
tur oīs caro. & illud ex pmo sequit̄ si em̄
p legē essz vera vita. ac p hec & vera iusti
cia q̄ ducit ad regnū in q̊ est pfectio vite
ad romanos. iij. Iusticia dei est p fidē ihe
su xpi sup omēs q̄ credūt in eum. Est ergo
fides ihu xpi lege vtilior & ppterea dicit
apl'us. Lex igit̄ aduśus pmissa dei q̄si di=
cat. exquo euacuata est qn̄ impleri cepit
pmissio nūq̄z aduśat̄ dine pmissioni. Ab
sit. Non em̄ est inimica sz osentanea dinis
pmissis. Verum est tn̄ q fides cui9 merito
fuit pmissio ē vtilior & efficacior lege qd
pbatur. quia lex nunq̄z potuit viuificare
nec iustificare. Si em̄ data eēt lex q̄ posset
viuificare. i. vitā spūalē afferre. vere sup
ple & nō opiatiue. ex lege. i. ex opib9 le=
gis eēt iusticia qd tn̄ verum nō est. Sz cō=
clusit scripta. i. lex scripta cōclusit. i. clau
sa reliquit oīa. i. omēs hoīes tam iudeos
q̄z gētiles sub pcto. neminē em̄ a pcti carcē
potuit expedire. vel conclusit. i. clausa de
mōstrauit eē p legem em̄ cognicio pcti ad
romanos. iij. que quidē puidētia factum
ē vt pmissio vite scz & iusticie & bn̄dictō
nis etne ex fide ihu xpi non ex lege supple
moysi. pmissio dico. i. res pmissa dareē
credētib9 supple in xpm. Patz igit̄ ex pre=
dictis clarissime q fides ihu xpi est antiq
or stabilior nobilior & multo vtilior lege
moysi. Et qz tam altissime extollit̄ fides
ihu xpi sup legē moysi. multū debēt gau
dere xpiani filij eccl'ie de fidei suscepcōne.
multūq3 debēt aīari ad fidei pmissionē &
ad fidē p opa pbacōz & pfectionē ac defē
sionē. cū ex eadē excellētior sit religio xpi=
ana oī alia gente toci9 vniūsi qd ppter ca

tholicoz consolacōez ex trib9 intēdo decla
rare. ¶ Primo ex pte pris & mris. O fi=
del' xpiane. pr̄ tu9 est ihus xpus. sicut ex
pprietatib9 veri pris declarat̄. Sūt ei veri
pris odicōnes. Quarū pma est. q pr̄ na=
turalit̄ appetit filios gn̄are. desiderat em̄
spēm multiplicare ī filijs. Vn̄ Aristotiles
ij. de aīa tractans de virtute gn̄atiā dicit
Naturalissimū est oī nat̄e viuēti gn̄are si
bi simile sequit̄ vt eē dinor immortale p=
ticipem9. Sic xpus nos appetit in fide sua
spūalit̄ gn̄are. vt eē dei immortale pticipe
mus. Et ideo dedit eis ptātē filios dei fie=
ri hijs q̄ credūt in noīe eius. i. in re noīs
eius. Quo ordine filij dei fiant & qm̄o hec
gn̄acio nobilissima distiguat̄ a carnali sb
dit. q̄ non ex sanguībus. scz feīe q̄si mat̄ie
& viri quasi formatiui. In q̊ huānam ge=
neracōz bm materiā & bm modū gn̄andi
miseram ondit. Sed ex deo nati sunt. ecce
gn̄atio & natiuitas spūalis. Vt aūt secu=
re credam9 hāc excellentiā scz hoīez nasci
ex deo subdit deum nasci ex hoīe. Ex hac
em̄ suscepcōne infirmitatis sanat̄ nr̄a in=
firmitas vt possim9 dij vel filij dei fieri &
hoc est. et verbū caro factū est. qd supius
erat inferi9 descendit. Quid ergo mirū si
qd inferi9 erat in id qd supius erat ascen=
dit qz si de9 factus est homo. credi debz q
homo fiat de9. & si de9 homo veīt in mun
dū q homo fact9 de9 ascendat in celū. hec
oīa in glosa. Secūda cōdicō veri pris est
q desiderat filios multiplicare. Ita & xpc
desiderat nos in fide multiplicare qz vult
omēs hoīes saluos fieri & in agnicōnē ve
ritatis scz sue fidei venire vt patz īfra ad
thimo. ij. Sed hāc multiplicacōz filioz nō
appetit ihus ppter defectibilitatē sue na=
ture sicut est ī puro hoīe qui qz nō potest
pmanē in seipo cum sit corruptibil' deside
rat q cōseruet̄ in suo simili & sic ppetuet̄
gn̄atio. Sz vult ihus xpus pr̄ in hāc ml'=
tiplicacōz filioz ppter bonitatē suā quam
vult q̄ntum in se est cōicare omībus. Ter
cia odicio veri pr̄is est q ad filioz gn̄acōz
trāsfūdit de sua suba suam nat̄am speci=
ficā tn̄ non minuit. Sic dei fili9 ihus xpc
vt & nos filios dei facēt sine sui dine nat̄e
mīoracōe seipm nob dedit. Quarta odicō

veri p̄ris est ꝙ filios tenerrime diligit. vn̄
sepe sibi ipi necessaria s̄btrahit vt filios su
os pascat. sic xp̄us vt dicit apl'us. ij. ad
corinth. viij. cum eēt diues factus est ege
nus ꝓpter nos. & maxīe p̄r illū filiū dili-
git quē sibi magis sil'e cōspicit & in ip̄m
se intuitū figure ↄsueuit. qꝛ vbi amor ibi
ocul9. Sic xp̄us magis eū diligit q̄ ei per
similitudiēȝ gr̄e magis appropīquat. Hic
diligent̄ attēde ꝙ q̄ȝuis ḡnalit̄ omēs xp̄ia
ni filij dei noīent̄ ex eo ꝙ credūt ih̄m cri-
stū esse verū filiū dei sicut dcm̄ ē. illi tamē
ꝓprie ymō illi soli possūt dici filij dei. qui
bus dicē potest xp̄us. hic est fili9 me9 di-
lect9 in q̄ michi bn̄ cōplacuit. Math. iij.
Isti sūt illi q̄ non solū ore se ↄfitent̄ xp̄ia-
nos. ȝ corde credūt & opibus ōn̄dūt. De
malis autē xp̄ianis quales int̄ ceteros sunt
illi. q̄ obseruāt legalia cum euāgelio con-
q̄rit̄ xp̄us dicēs. filios enutriui & exalta-
ui ipi aūt spreuerūt me. ysa. p̄mo. Qui
eīn deberēt eē filij xp̄i sūt hostes xp̄i. Et sic
patet dig̃tas religioīs xp̄iane ex p̄te p̄ris
q̄ est ih̄us xp̄us de9 & homo habēs ↄdicō-
nes veri p̄ris. Ostendit̄ etiā dig̃tas religi
onis xp̄iane ex p̄te m̄ris. ȝ dicēs q̄ est ista
m̄r n̄ra. R̄ndet apl'us ꝙ illa q̄ sursum est
ih̄rlm est m̄r n̄ra ad gala. iiij. qd̄ vt intel
ligere valeam9 recitat seneca libro. iiij. de
claracōnū. declaracōne secūda. de quodaȝ
q̄ mortua vxore q̄ in partu pierat statim
duxit aliā. & puerꝝ p̄me misit ad alendū
ad villā quandā extra ciuitatē. & ex alia
vxore statim aliū habuit quem misit etiā
ad villā eodē mō alendū cum p̄mo. Post
multū vero t̄pis redierūt pueri p oīa si-
miles. Licȝ eīn secund9 esset minoris etatis
q̄ȝ p̄m9 qꝛ forte vni9 āni. nichilomi9 tan-
tatus erat secund9 q̄ntus erat p̄m9 sicut
multociēs accidit. & forte vterq̄ p̄rizabat
in corpe & facie. q̄rente aūt mat̄ quis eoꝝ
eēt filius suus noluit ei dicē p̄r. & ideo ipa
flēte & filij videtes m̄reȝ suie nouercā flen
tem. flebant & forte vtrq̄ ipoꝝ timebat ne
eēt p̄uign9: quos p̄r alloquit̄ dicēs. Quid
fletis o pueri non oportȝ timē nouercā. li-
tes sunt int̄ me & vxorē nō int̄ uos dimit
tatis eam facē mecū qꝛ nō iudicaui q̄s eēt
fili9 suus dubitās ꝙ si sciret nō h̄ret curā

nisi de filio suo & nō de filio alteri9 m̄ris.
Itaq̄ sic remanēte in dubio curaȝ gerebat
vtriusq̄ equalē. Sp̄ualit̄ p istū p̄rem īteL
ligim9 xp̄m qui habȝ duos filios vnū de
m̄re mortua ī p̄tu hec est mala cōsc̄ia q̄
cōcepit dolorē & pepit iniquitatē. ps. ix.
q̄ in partu morit̄. gen̄. xxxv. cū p̄turierit
Rachel ob difficultatē part9 p̄clitaretur
pepit filiū noīe benoym. q̄ in n̄ra ligua
sonat p̄ncipiū doloris mei. p̄s. ibi dolo-
res vt p̄turiētes. Alia vxor est ↄsc̄ia bona
q̄ habȝ filiū scȝ iustū & bonū virū q̄ a deo
in villa isti9 mūdi equalit̄ nutrit̄ cū ma
lo. Math. v. pluit sup iustos & iniustos
& solē suū oriri facit sup bonos & malos
& ambo sunt in ec̄cia q̄ est nouerca malo-
rū & m̄r bonoꝝ. t̄n ignorat q̄s sit su9 fili
us vel p̄uign9. q̄s sit iustus vl' iniust9 ex
plicite ī gr̄a dei. qꝛ vt h̄etur ecclastici. ix.
Nemo scit vtrū amore vl' odio dign9 sit.
plorat ante regem salomonē m̄r. iij. regū
iij. vt filiū non mortuū in pc̄tis ȝ viuū ī
gr̄a cognoscat. ꝙ p̄r n̄r ih̄us xp̄us occul-
tat ne peccor sine nutrice maneat & m̄re.
Rixant̄ filij quos p̄r ↄsolatur qꝛ p maio
ri vtilitate vtriusq̄ p̄tis facit qꝛ boni per
admixtionē malorū sunt in maiori meri-
to. & mali cici9 p̄nt ↄuerti qꝛ b̄m Aug9.
mal9 ideo viuit vt vl' corrigat̄ vel vt per
eum bon9 exerceat̄. Sic ergo ista m̄r n̄ra
ec̄cia catholica equal̄r in p̄nti nos nutrit
& miro amore filios suos amat dicēs ysa.
xlix. Nūquid obliuisci p̄t m̄r īfantē suū
vt n̄ misereat̄ filio vteri sui. & si illa obli
ta fuerit ego autē non obliuiscar tui. Ecce
ergo excellentiā n̄ram ex p̄te m̄ris. qꝛ nō
sum9 ancille filij ȝ libere. ad gal'. iiij. Hec
m̄r q̄n erūt ↄplete iniq̄tates amorreoꝝ. &
augmētata vsq̄ ad messem frumēta. i. v-
tutes bonoꝝ tūc maīfeste ↄgnoscet quis ē
fili9 su9 legittim9. i. ꝓp'lus xp̄ian9. qꝛ tūc
senteciabit ver9 salomō. i. ih̄us xp̄us ōn̄-
dēdo m̄reȝ n̄ram. & filiū dicēs angel' suis
illud. iij. regū. iij. Date huic īfantē viuū
hec est eīn m̄r ei9. hec est q̄ sursū est ih̄rlm
q̄ est m̄r n̄ra. & sic patȝ excellētia religio-
nis xp̄iane ex p̄te p̄ris & m̄ris. ¶ Secūdo
ōn̄dit̄ dig̃tas religioīs xp̄iane ex p̄te h̄edi
tatis quia sibi debet̄ sup̄ma hereditas. cui

nulla similis excogitari potest exq̄ arguit̄
nobilitas hedis. hāc aūt hedicatē nobis
insinuat btūs Paul9 ad roma. viij. si filij
& hedes. heredes quidez dei. i. visioīs dīne
in q̄ psistit btitudo q̄ est stat9 oīm bonoꝝ
aggregacōne pfectus sm Boetiū. Coherе
des aūt xpi. i. siml' hedes cum xpo cui9 he
ditas est eē gloriosū in corpe & aīa ita &
omēs filij sui erūt gloriosi cum eo ī corpe
& aīa. Nec voluit pr̄ nr̄ xpus q̄ sua electa
habitacō vocaret̄ sinagoga sed ecclīa dicēs
petro sup hāc petrā edificabo ecclīam meā
Math. vj. qd̄ duplici rōne factū est. Pri-
ma vt fiet distinctō inter iudeos & xpia
nos. Non eñ videbat̄ rōnabile vt locus si
ue habitacō xpi vbi suos filios debz hedi
tare noīe iudaico noīaret̄. Secunda rō est
ppꝛietas vocabuloꝝ qꝛ sicut sinagoga grece
aggregacō dr̄ latine. Sic ecclīa grece latine
conuocacō dr̄. & qꝛ xpiani conuocati sunt ideo a
conuocacōe ecclīa dicta est. Congregacō eñ
est pecoꝝ & bestiarū. conuocacō vero hoīm
& sm hoc iudei & quecūqz alia hoīm con
gregacō q̄les sunt sarraceni bestijs cpant̄
xpiani vero hoībus. Quāta ergo ē differē
cia bestiaꝝ ad homīes. tāta est iudeoꝝ &
alioꝝ infideliū ad xpianos qꝛ illi cgregā=
tur. illi cōuocant̄ vt notat btūs ysider9.
xi. ethimo. In illa ergo celesti habitacōne
scilicz ecclīa triūphanti heditas illa btifica
ppl'o dabit̄ xpiano. Et nota q̄ gloria cele
stis q̄ est illa heditas ex ppꝛietate natāli
nulli debet̄ nisi soli deo. hoībus aūt ex cō=
dicōne natāli debet̄ solū tra gen̄. ij. For=
mauit de9 hoīem de limo tre. qd̄ cfirmans
dauid dic̄. celū celi dn̄o. i. gloria celi dn̄o.
terrā aūt dedit filijs hoīm. Si ergo gloria
ex cdicōne natāli nulli debet̄ nisi soli deo.
qm̄o ergo ppl'o xpiano dat̄ p heditate. Re
spondeo q̄ ex sola dei pmissione. qꝛ si de9
eam pmisit alicui cū non possit mentiri
nec falli si pmisit certissime dabit. Modo
videam9 cui pmisit ppl'o illā. non iudeis
cum nō possint ondere in tota lege moisi
q̄ de9 eis pmisit gloriā padisi. Nec Aga=
renis quibꝫ pmisit machomet9 gloriam
porcoꝝ & asinoꝝ vt videbit̄ libro quarto
Sed solis xpianis de9 pmisit gloriā suā.
qd̄ pulchꝛime declarat scūs vincenti9 in
quodā smone p similitudinē regis hn̄tis
vnicā filiā dilectissimā q̄ cduxit tres ser=
uos. vni pmisit optimā pmissionē. alte=
ri. xij. aureos pluresqz pecūias. tcio uo p
misit filiā cū regno si bn̄ sibi suiret. Mō q̄
rit̄ cui debet̄ istoꝝ filia regis & q̄s poterit
legittie eam petē. certū est q̄ nec pm9 nec
secund9: sed terci9 ex pmissione. licz nō sit
dign9 eā hr̄e. tn̄ qꝛ sibi rex pmisit pt̄ eaz
petē. Ita in pposito Iste rex nob est ille de
q̄ apoc. xix. rex regum & dn̄s dn̄antiū &
vocabit̄ nom̄ ei9 verbū dei. Filia pulchꝛa
quā habz est gloria celestis. ita ē pulchꝛa
sm aug9. q̄ si nō licz ibi stare nisi vnius
diei mora innūerabiles āni hui9 vite pleni
delicijs ctempnarent̄. Iste rex cduxit tres
suos scz ppl'os. Primo populū iudaicum
in exitu egipti & in monte sinai Moyses
fuit cursor & notari9 hui9 cōductoris. &
isti ppl'o pmisit pmissionē. Ecce qd̄ dicit
instrumētū si in pceptis meis ambulaue=
ritis & mandata mea custodieritis dabo
vobis ꝛc. leuit. xxvj. & deutro. xxviij. vbi
nichil explicat̄ nisi pmissio bonoꝝ tpali=
um vide ibi. Qn̄ ergo iudeus morit̄ licet
suauerit legē moisi totalit̄ & vixerit ī il=
la sctissime si dici pt̄ non pt̄ a deo petē glo
riā padisi. qꝛ rn̄deret sibi de9. O miser tu
petis filiā meā & nunq̄ non solui iā tibi
qd̄ pmisi. & sic csequenē pcit̄ iude9 in ī=
ferno. ¶ Tercio cduxit agarenoꝝ. Et licz
vn9 agaren9 vixerit hic beatissime & fuit
misericors cast9 ꝛc. nō poterit ī morte sua
petē filiam summi regis. Videam9 pactū
qd̄ fecit de9 cum eis. Ipi eñ descendunt ab
Abꝛahā p hysmahelē filiū ei9. & ideo dicūt̄
hysmahelite. & p agar ācillā ideo dicunt̄ a
gareni. Iudei uo descēdūt ab abꝛahā p sa=
ram. ideo debēt dici sarraceni hysmaheli
pri hysmahelitaꝝ pmisit de9 dicēs Abꝛa
he sr̄ hysmahel q̄z audiui te. Ecce bn̄dicā
ei & augebo eum valde. xij. duces gnabit
ecce. xij. floreni. & faciā illū cresce in gen=
tem magnā gen̄. xvij. Ista pmissio est iā
impleta. vt patz gen̄. xxv. vbi noīant̄
illi. xij. duces. Qn̄ ergo ille agaren9 mori
tur si voluerit petē gloriā padisi rn̄debit̄
ei vt iudeo & sic pcit̄ in infernū. Modo
videam9 qd̄ pmisit ppl'o xpiano nō bona

tꝑalia ymo dic̄ ꝙ despiciamꝰ illa. & vult
ꝙ habeamꝰ hic labores īfirmitates & mi-
serias. Sꝫ si bn̄ seruiuimꝰ sibi ꝓmittit no
bis dare filiā suā cū regno suo q̄tuor euā-
geliste q̄si q̄tuor notarij. fecerūt de ista ꝓ-
missione instrumētū. Testes sūt. xij. apl'i
& lxxij. discipuli. Ecce clausula instrumē
ti. quicūqꝫ fecerit volūtatē pr̄is mei q̄ in
cel' est ip̄e intrabit ī regnū celoꝝ. Math.
vij. Et ideo qn̄ xp̄ianꝰ vixit ƀm volūtatē
dei in pacia & bona vita morit̄. Dicit si-
bi xp̄us quid vis? Rn̄det dn̄e Ego seruiui
vobis vellē hereditatē quā michi ꝓmisistis
Respice instrumentū licet non sim dignꝰ
peto gloriā ꝑadisi. tūc xp̄us dat ꝓmissū
scꝫ gloriā suā. Ecce ergo qualr̄ nullus po-
test hr̄e hereditatē glorie ꝑadisi nisi solus
populꝰ xp̄ianꝰ. qꝛ istū ppl'm elegit deꝰ vt
daret filiā suā cū regno. vn̄ dicit ysa. li.
Audite me q̄ seq̄mī quod iustū est & q̄ri-
tis dn̄m. Attēdite ad petrā vn̄ excisi estis
scꝫ ad xp̄m a q̄ xp̄iani & cauernā laci de
q̄ p̄cisi estis. hec est cauerna vulneris late-
ris. Attēdite ad abrahā p̄rem vr̄m ꝑ fidē
& ad saram que peꝑit vos qꝛ vnū vocaui
eū scꝫ ad pactū ꝓmissiōis filie & bn̄dixi &
multiplicaui eū. ¶ Quarto on̄ditur dig-
tas xp̄iane religiōis scꝫ eē filiū dei & hedē
ex angelico testimōio qꝛ intelligēs angelꝰ
p̄dictā excellentiā non sustinuit a iohe a
dorari. apoc̄. xix. ait em̄ Iohes. Cecidi ad
pedes angeli vt adorarē eū & dixit michi
vide ne feceris. cōseruꝰ em̄ tuꝰ sum & fra
trū tuoꝝ hn̄tiū testimoniū ihu. deū ado-
ra. Cecidit iohes ad pedes angeli vt ado-
raret eū non tn̄ sicut creata creatorē. ſꝫ si-
cut seruꝰ vehement̄ ac cum seruili sbiectio
ne honorat dn̄m suū creatū. Nempe ange
lus ī veteri testamento sustinebat sic se ab
hoīe adorari. qd̄ tn̄ non sustinet hic ymo
maīfeste ꝓhibet videt̄. ꝓpterea sequit̄ & di
xit michi vide ne feceris scꝫ talit̄ reueren-
tiā michi. Cuiꝰ causā subdit dicēs. cōser-
uꝰ tuꝰ sum. i. tecū. & sic̄ tu sum seruꝰ eius
dem dei & dn̄i ihu xp̄i. Et ne credat̄ ꝙ re-
spectu soliꝰ iohis ꝓpter singularē p̄excellē
tiā eius hic dicet̄ & non de oībus xp̄ianis
q̄ xp̄i sunt serui. iō subdit & fr̄m tuoꝝ ha
bentiū testimoniū ihu xp̄i. i. q̄ ꝑfecto cor

de confitent̄ ac testificant̄ ihm xp̄m eē ve
rū deum & dn̄m vniūsoꝝ atqꝫ hoīm redē
ptorē & saluatorē. Et iō merito fideles cri
stiani ꝯfitent̄ ihm xp̄m verū filiū dei cuiꝰ
sunt filij ꝑ grr̄e adopcōnem. q̄ tam caram
mr̄ez dedit eis. & tā excellentē hereditatē ꝓ
misit & ꝯseruos eoꝝ angelos fecit. Et sic
patꝫ ex p̄dictis. v. articl'is excellētia fidei
catholice ac etiā religiōis xp̄iane.

Sextus & vltimꝰ
articulꝰ ē ꝙ lex moisi iā nō ē lex
ſꝫ ꝙ cessauit eē lex. Hoc etiā cedit
ad on̄dendū maiorē excellentiā legis noue
sū fidei xp̄iane vt ip̄a sola iā dicat̄ lex dei
In p̄nti articl'o erūt q̄tuor pūcta p̄ncipali
a. ¶ Primꝰ erit on̄dē qm̄o iudei iā nō hn̄t
legē. Secūdꝰ erit on̄dē qm̄o ꝓpt̄ circūcisi-
onē q̄ vtunt̄ iudei sꝑ sunt ī maiori ira dei
& abhoīacōe. Terciꝰ erit on̄dē qm̄o oīa ī
figā ꝯtingebāt ill'. Quartꝰ erit on̄dē que
cūqꝫ erāt scp̄ta de messia vēturo īpleta fu
erūt ī xp̄o ihu saluatore nr̄o. Circa p̄mū
pūctum notādū ꝙ rō fundaīntal' q̄re iu-
dei nō hn̄t aliq̄ꝫ legē & q̄re cessauit ea q̄ p̄
mo dicebat̄ sua & q̄ erat lex dei quā nō so
lū licitum erat n̄ soluē ſꝫ ad obſuandā eā
obligabant̄ & iā n̄ sc̄ obligati ad ſuandū
ymo obligant̄ ad n̄ ſuandū. qꝛ cessauit eē
lex dei ꝑdita ꝟtute q̄ p̄mo ī ea erat q̄ iō ꝑ-
dita fuit. qꝛ fc̄a fuit mutacō in sb̄a & na-
t̄a veritatis quā sigficabat sc̄p̄ta qd̄ declara
t̄. vij. passibꝫ. Quoꝝ p̄mꝰ ē ꝙ lex iudeoꝝ
p̄ter ea ad q̄ p̄mo obligabant̄ ip̄i & omēs
alij hoīes ꝑ legē nat̄e scp̄tā nō in tabulis
lapideis nec cartis papiri vl' ꝑgameni sed
vt hō nō excusat̄ ab eiꝰ obſuacōe scp̄ta in
cordibꝫ vsqꝫ ad illud tꝑus erāt c̄ta māda
ta ꝑ q̄ regi debebāt vsqꝫ ad aduētum mes
sie. qꝛ ad hec mādata n̄ erāt obligati alij
hoīes quoꝝ durāte lege moisi multi fuer̄t
salui ſuando legē nat̄e. sed fuer̄t obligati
iudei de quoꝝ semīe erat nasciturꝰ messias
q̄ꝫ audire debebāt sic̄ moisē. deutro. xviij.
& ī q̄ debebat eē bn̄dictō oīm gentiū gen.
xxij. q̄ etiā debebat dare testamētū nouū
nō sil'e testamēto p̄ori ihere. xxxi. Itē q̄ de-
bebat eē dux & p̄ceptor gentiū ordiatꝰ ꝑ
deū q̄ eēt lux eaꝝ ysa. lv. ¶ Secūdꝰ passus
depēdens a p̄mo est ꝙ lex moisi p̄ncipalit̄

attẽdebat aduentũ messie · rõne cui⁹ elegit
de⁹ iudeos ꝓ seipõ populũ peculiarẽ & de
dit ei legẽ mandata & sacramẽta vsqꝫ ad
tp̄us correctioĩs posita & ordĩata ad he=
bre · ix · Item fecit ꝓ eis multa miracula · q̃
& alia multa nõ fecit nacõibus gentiũ · ꝫ
ꝑmisit ꝙ regerentᷣ sic̃ gẽtes ꝑ suũ liberꝝ ar
bitriũ ẜm ꝙ eis videtur ¶ Terci⁹ passus
est ꝙ qñ talẽ diuisionẽ fecit de⁹ scꝫ iudeoꝝ
& gentiliũ bñtem pñcipiũ in ꝑsona abra
he duo fecit · ꝑmo obligauit se · secũdo de=
dit signũ pñcipale fuit obligacõ quã de⁹
fecit abrahe & alijs pr̃ibus ꝙ de semĩe eoꝝ
nascẽtur messias q̃ eos debebat docẽ & di=
rigẽ eoꝝ opa & eos redimẽ & in sua g̃cia
exaltare suꝑ omẽs gẽtes q̃ non crederẽt in
eum · Secũdo vt esset notificata dñia hui⁹
ppl'i peculiaris ab oĩbus alijs q̃ ꝓpria dñia
eẽt pñcipalitᷣ & staret in fide · ꝙ de semine
abrahe deberꝫ nasci saluator mũdi qd̕ alij
ppl'i exq̃ eis nõ erat dictũ non credebãt qꝛ
fides est ex auditu credẽdo id qd̕ aliq̃s au=
dit ꝓpter autoritatẽ dicẽtis ĩntelligẽdo ꝙ
talis est verax & potẽs facẽ qd̕ dicit · Hec
fides cum sit v̕tus nõ corꝑis ꝫ aĩe ꝑ seiꝑaꝫ
nõ apparẽs ext̃ · dedit de⁹ abrahe circũcisio
nẽ in signũ ꝙ illi in quib⁹ eẽt crederẽt ad
uentũ messie sic ꝙ ẜm ꝙ res pri⁹ est q̃ꝫ si=
gnũ ei⁹ prius intelligebatᷣ eẽ fidẽ in ppl'o
iudeorũ & consequentᷣ circũcisio sic̃ signũ
fidei ẜm qd̕ legitᷣ de abrahã ꝙ ꝑmo credi=
dit misteriũ & postea fuit ei data circũci=
sio signũ iusticie magne fidei qñ contᷣ to=
tã naturam credidit v̕bis dei ꝙ sara haberꝫ
filiũ de cui⁹ semĩe nascẽtur ille q̃ eẽt bñdi=
ctio gentiũ ꝓpter qd̕ abraham dictus fuit
pr̃ non solũ iudeorũ sed multarũ gentiũ
¶ Quart⁹ passus est ꝙ ad sig̃ficandũ mi=
steria gr̃e ꝑtinẽtia messie · qm̃o hẽbat eos
redimẽ sustinẽdo mortẽ & dando eis gr̃aꝫ
suã fuerũt ordinata sacrificia & multe ce=
rimoĩe siue ꝑ moisen siue ꝑ dauid & salo=
monẽ stabilite · Sed & de aduẽtu messie &
de tꝑe in q̃ haberꝫ eẽ · & de oꝑibus q̃ hẽret
facẽ & de alijs rebus q̃ in tꝑe debebãt acci=
dẽ non solũ moises ꝫ etiã omẽs ꝓphete lo
cuti sunt ex ꝑte dei ¶ Quĩtus passus ex ꝑ
cedẽtib⁹ ꝑ̃dens est ꝙ circũcisio & lex moy
si erat sicut vnũ instrumẽtũ obligacõis

inᷣ deũ & iudeos expresse ɔtinẽs ꝙ de⁹ ha=
bebat implere · & illud qd̕ iudei interea ha
bebãt facẽ videlicꝫ illud qd̕ ante legẽ facie
bãt abrahã ysaac & jacob & alij pr̃es sui
circũcidẽ se & filios suos in signũ ꝙ de ge
nere iudeoꝝ messias hẽret eẽ · Item & facẽ
sacrificia & cerimoĩas sig̃ficans misteria
messie ꝑtinentia & ꝙ omẽs eẽnt in spe sui
aduẽtus dispositi ad recipiendũ suam do
ctrinã & sua mandata & sic fecerũt se di
gnos ad recipiendũ gr̃aꝫ quã eis habebat
dare ¶ Sextus passus est ꝙ ẜm ea q̃ dicta
sunt lex moisi ante aduentũ messie erat
vna obligacõ plena & vacua plena figu=
ra & vacua res eius · plena ꝓmissione · &
vacua ꝓmisso · qꝛ de⁹ ꝓmiserat & nõ dũ
impleuerat ꝫ hẽbat implere ꝑ eũ ꝓmissũ
in aduẽtu messie · & in signũ ꝙ illud habe
bat implẽ sicut dictũ est dedit eis circũci=
sionẽ & alias cerimoĩas · & sacrificia in le
ge specificata · q̃ oĩa exq̃ erãt mãdata ser=
uari sic̃ signa & figuras illi⁹ qd̕ hẽbat esse
in aduẽtu messie erant ordĩata vt fierent
tꝑe certo · ergo añq̃ꝫ impleretᷣ ꝑ̃dictũ tꝑus
erat ĩ lege v̕tus obligacõ facta · durãs vs=
qꝫ ꝓmissum esset impletũ · Vñ qꝛ lex erat
vacua & plena requirebat impleri illo q̃
erat vacua & euacuari illo q̃ erat pleã ẜm
ꝙ est qd̕cunqꝫ instrumentũ obligacõis ꝑ
qd̕ aliquis ꝓmittit alteri dare ei vl' facere
aliqd̕ magnũ · qd talis obligacõ añq̃ꝫ im=
pleat ꝓmissum est plena & vacua · vacua
qꝛ non est adhuc datũ vel factũ qd̕ ꝓmis
sum est plena spe & v̕tute qꝛ talis obliga
cio dat ius illi cui facta est vt possit petẽ
& cõpellere ꝓmittentẽ vel admin⁹ conq̃ri
de eo si in tꝑe qd̕ assignauit non impleuit
ꝓmissum · ita ꝙ quãtũ est vacua ꝓmissio
tantũ est plena spe · & veritate & iure ad
petendũ & requirẽdũ obligatũ vt imple
at ꝓmissum ¶ Septim⁹ passus est ꝙ ꝑ̃di=
ctis intellectis · quicũqꝫ pt̃ ꝑ seipm̃ cogno=
scere · ꝙ si talis obligatio est vera · ꝙ subã
& natᷣa veritatis dato ꝙ notificetᷣ ꝑ scptu
rã non ẽ in eo qd̕ est int⁹ · ꝫ quod pñcipa=
li⁹ est in eo qd̕ est ext̃ scꝫ in actu q̃ transit
q̃ vn⁹ se obligauit alteri · & in actu futᷣo
q̃ est adimpleri ꝓmissum quãtũ ad ꝑmũ
actũ non potest hr̃i mutacõ · qꝛ nec de⁹ cũ

tota sua ptāte potest facē quod p̄teritum
sit nō p̄teritū · licȝ potuit facē ꝙ nō tran=
siret. Sȝ exq̊ trāsiuit & iam in se est nichil
& ꝙ non trāsierit etiā est nichil . Dicē ꝙ
de⁹ potest facē ꝙ p̄teritū non sit p̄teritū
ē tm̄ sic̄ dicē ꝙ de⁹ ex nichilo facit nichil
ꝙ nullū est · ē possibile · nec potest ītelligi
qm̄o ex nichilo fiat nichil. Et iō exq̊ act⁹
p̄m⁹ obligacōis iā trāsiuit & ille non pt̄
mutari q̄ntum ad talē actū obligatio sp̄
eēt vera. Sed q2 tal' act⁹ fit p̄ncipalit̄ ꝓpt̄
id qd̄ futurū est · qd̄ est adimpleri ꝓmissū
si obligacō est vera vl' nō attēdit̄ ad secū
dū qd̄ est finis ipi⁹ videlicȝ si est impletū
vel nō qd̄ fuit ꝓmissum q2 inq̄ntū nō fue
rit impletū · q2 sb̄a & nat̄a obligacōis nō
est mutata licȝ trāsiuerit tp̄us semp̄ ma=
net obligacō in sua veritate & firmitate.
ym̄o plus firmat̄ q̄nto ampli⁹ transit de
tp̄e in q̊ debebat impleri ꝓmissum · exq̊ il=
li cui fcā fuerat obligacō accrescit plus de
iure & virtute ad illud petendū. Non sic
certissime est qn̄ realit̄ fuit solutū ꝓmissū
q2 statim ip̄o fct̄o sc̄ptura obligacōis ces=
sat esse vera q2 iam ē mutata sb̄a & nat̄a
veritatis · impleto qd̄ in ea p̄mo erat va=
cuū & euacuato illo q̊ primo erat plena.
Primo em̄ erat plena iure & v̄tute ad pe
tendū ꝓmissū & ad faciēdū res ordīatas
quousq3 eēt solutū debitū. Sȝ qn̄ est solu=
tum ꝓmissū scȝ qd̄ postq̄ȝ est solutū non
pt̄ iuste petē sic̄ p̄mo · sic nō potest facere
res ordīatas s̄uari quousq3 sit solutū de=
bitū. Et iō p̄dita v̄tute manet vacua iu=
re q̊ p̄mo erat plena q2 impletū fuit qd̄ ī
ea erat vacuū nō potentib3 stare istis du
ob3 sil' scȝ ꝙ vera obligacō respc̄u vni⁹ &
eiusdē rei sit plena & vacua. Sȝ q̄ntū im=
plet̄ ex vna p̄te tm̄ euacuat̄ ex alt̄a · vn̄ si
soluit̄ pars debiti iā deficit sibi p̄s iuris ·
qd̄ sibi p̄mo p̄tinebat · nō potēs iuste petē
siue paucū siue multū qd̄ iam solutū est.
Verū tn̄ in sc̄ptura obligacōis nichil mu
tat̄ · q2 ip̄a stante clausa in archa · nec ra=
sa script̄a nec cācellata nec scripta in spa=
tulis · solucōne fcā p̄ solū actum solucōis
mutata sb̄a p̄dit veritatē & v̄tutē suaȝ q̄
p̄mo erat in ea · ex q̄ primo erat plena · &
sufficit ꝙ ille vl' alter notari⁹ vel sine no=
tario fideles p̄sone dent testiōniū eē factaȝ
solucōnem. Et si nō eēt q̊ de solucōne fct̄a
daret testimoniū · sufficit testimoniū : q̊ est
de⁹ cui nichil occultat̄ · ꝓpter qd̄ soluto iā
debito est falsa illa q̄ p̄mo erat vere obli=
gacō · q2 fuit facta mutacō in sb̄a & nat̄a
ī q̄ erat p̄ncipalit̄ veritas eiusdē. Ex istis
ergo explicatis passib3 siue rōibus tā cla=
re sicut sol lucet maīfestat̄ iudeos nō hr̄e
legē aliquā · exq̊ est impletū qd̄ eis p̄ deum
fuit ꝓmissum scȝ aduētus messie · ꝓpter qd̄
fuit in ea impletū qd̄ erat vacuū · & eua=
cuatū illud q̊ p̄mo erat plena. Et istis ter
mīs vsus ē ih̄us xp̄us · loquēs de ista ma=
teria qn̄ dixit nolite cogitare ꝙ ego veni
soluē legē vult dicē frangē eam vel facere
cont̄ eam · nō veni soluē eam ſȝ adimplere
Math · v · Eisdē v̄bis vs⁹ ē luce · iiij · qn̄ ī si
nagoga nazareth apto p̄ eū li · ysaie · scri=
tura q̄ occurrit in aperiēdo erat Spūs dn̄i
sup̄ me ad euāgelizandū paup̄ibus misit
me ₢ · ysa . lxi · & cum sedisset & oculi oīm
existentiū ī sinagoga eēnt intēti ad illud
qd̄ dicēt dixit. Hodie ē impleta ista sc̄pt̄a
in aurib3 v̄ris · q2 ip̄emet erat ille de q̊ loq̄
bat̄ ysaias & sic anq̄ȝ ip̄e veniret illa scri=
ptura erat vacua · ſȝ qn̄ missus p̄ spm̄ dei
p̄dicabat stati fuit plena & cōpleta · sil'r
dixit petro · qn̄ volēdo eum defendē ꝙ nō
capent eum iudei abscidit auriculā vnius
illoꝝ · An putas q2 nō possum rogare pa
trē meū & exhibebit michi plusq̄ȝ · xij · le=
gioēs angeloꝝ · qm̄o ergo implebunt̄ scri=
pture · Math · xxvj · Itē tp̄e q̊ habuit mo=
ri q2 nondū erat impletū dcm̄ dauid · & ī
siti mea potauerūt me aceto · vt adimple
reī cum dixisset · Sicio · dederūt ei bibē ace
tū felle mixtū · cōsequent̄ dixit · consuma=
tum est · Iohis · xix · Et post resurrectōem
suā ondis maībus & pedib3 q̄ fuerāt pla=
gata · & latē apto dixit eis · hec sunt verba
q̄ locut⁹ sum vob' qn̄ erā vobiscū ꝙ opor=
tebat impleri oīa q̄ erāt scripta ī lege mo=
isi & ꝓphetis & psalmis de me · luce vlt̄.
Dixerat eis hec anq̄ȝ vltima vice ascēdēt
in ih̄rlm ꝙ implerent̄ sc̄pture · cum ꝓdi=
tozie traderet̄ p̄ncipib3 sacerdotū & ꝯdem
pnat⁹ p̄ eos ad mortē · ipi darēt eum gen
tibus vt flagellarēt eum & crucifigerēt &

occiderēt & ꝙ ipe resurgerꝫ tcia die. Ergo
exq̊ omēs iste auctoritates sūt· ꝙ oīa scri=
pta ī lege moisi in ꝓphis & ī psalmis cō
plerent̄ & implerent̄ in morte & in resur
rectōne ihu xp̄i cum id qđ est impletū &
plenū non impleat̄ maifeste intelligit̄ ꝙ
scripte vetis testamēti erāt vacue quousqꝫ
p seip̄m eas impleuit ihus xp̄us· & ꝓpter
hoc ipe iuste loquebat̄ qn̄ discipul' suis di
xit· ꝙ nō cogitarēt ip̄m venisse ad soluen
dū legē· qꝛ non venerat ad faciendū ꝯtra
eā sꝫ implendū eam. Plus est q̄ꝫ cec⁹ q̄ nō
intelligit· ꝙ ille q̄ soluit illud ad qđ erat
obligat⁹ exq̊ implet obligacōnē in q̄ erat
vacua ꝙ soluēdo debitū frangit obligacō
nem· nec facit cont̄ eam· qn̄ ipe finit com
plet & pficit finē ad quē obligatio fuerat
fcā. Sed hoc bn̄ sequit̄ ꝙ exq̊ implet illud
soluendo ꝓmissum ꝙ facit eā vacuā iuris
& ṽtutis q̄ illi cui erat facta obligacō p̄=
mo pertinebat etiā si circa ip̄m pmaneat
scptura obligacōis sine mutacōne aliq̄ q̄n
cum ad lr̄am exq̊ soluto debito ē mutata
sba & nata veritatis q̄ faciebat obligacōꝫ
p̄mo eē verā ¶ Qui attēte ꝯsiderare volu
erit supdcās rōnes clare potit intelligē q̄ꝫ
iniuste vel si dixero insipient̄ nō mentiar
Agareni imponūt fidelibꝫ ihu xp̄i nō eē
xp̄ianos qꝛ nō se circūcidūt & qꝛ nō suāt
sabbatū· & qꝛ nō faciūt pascha agni sicut
fecit ihus xp̄us· vel qꝛ ꝯmedūt carnes por
ci qđ ipe nō fecit· si ꝓbassent ꝙ postq̄ꝫ ipe
soluit p eum ꝓmissum ad abrahā & alios
p̄res ipe fecit p̄dicta haberēt aliquē colorē
sꝫ ꝙ postea non deberet facē etiā si grossis
sim⁹ eēt ingenio quilibꝫ hō illud pt̄ intel-
ligē ꝙ exq̊ p̄dicta & alia multa habebāt
cursū suū anteq̄ꝫ ꝓmissio eēt impleta oī=
bus ꝯtingentibꝫ iudeis in figurā vt infra
videbit̄· & sic debebāt dimittē ea cū vitas
veniret· sic̄ figura ymagis qn̄ est iā depi=
cta & finita cessat. Sic ē de figura dom⁹
q̄ cessat qn̄ ipa est facta. Vn̄ qꝛ circūcisio
& alia plura in magnū misteriū p ip̄m
met deū erāt data· sic̄ ꝓ pignore quousqꝫ
eēt solutū debitum· ip̄emet q̄ habebat sol
uē eas suauit. Sꝫ si post mortē suā qn̄ di
xit· Consumatū est· vult tm̄ dicē jam sūt
repleta oīa misteria· ipe suauerat qđ ipe

suauit antea· scꝫ ꝙ celebrassꝫ pascha agni
ordinatū ip̄is iudeis in figurā sue mortis
q̄ hēbat fieri & sic de alijs figuris· eoip̄o ꝙ
dederat intelligi deū non ꝯpleuisse qđ pro
miserat suis p̄ribus scīs p̄riarchis regibꝫ
& ꝓphetis· ꝙ hēbat eos redimē & liberare
de ptāte diaboli· & cum eēt p̄teritū tp̄us
in quo debebat impleri· quid aliud erat s=
uare legē moisi sic̄ p̄us nisi dare testiōniū
deū non eē verum. Exquo in tp̄e p eū assi=
gnato non impleuerat p eū ꝓmissum. Et
qđ plus est· cū maior & p̄ncipal' ꝓmissio
dei eēt ꝙ de⁹ hēbat filiū suū dare in mortē
ꝓ salute illoꝝ & toci⁹ mūdi· cum ip̄emet
fuisset mortu⁹ dabat vel potat dare testiō
niū ꝙ nō fuissꝫ mortu⁹ sꝫ ꝙ debebat mori
iterū· & ꝙ vna vice vel pl'ibus admin⁹
quolibꝫ anno semel· sicut summ⁹ sacerdos
quolibꝫ āno intrabat semel in scā scoꝝ cū
sangne sacrificij· figurādo sacrificiū quod
erat multo maioris dig̃tatis & excellētie
cum maiori efficacia & ꝯplemēto· scifican
te existētes ī pcto· q̄ꝫ scificaret sanguis hir
coꝝ & thauroꝝ· q̄ erāt p̄ncipalia legis mo
isi sacrificia sig̃ficātia mortē q̄ hēbat eē fi
lij dei in cruce ꝓpter salutē toci⁹ mūdi· ꝙ
non pl'ibus sꝫ vna vice solū semel hēbat ī
pleri filio dei existēte vno solo & nō mlti
Et cum ipe eēt homo nat⁹ de gn̄e iudeorū
& ordinacō est hoīes semel mori· sic filius
solū semel & nō pluries debuit mori. Qui
si suauerat sic̄ p̄us legē moisi dederat in=
telligē ꝙ nō erat mortu⁹ sic̄ a deo p̄re suo
accepat mādatū· erat iste honor quē ihs
fili⁹ ṽginis & dei debebat p̄ri suo p actus
suos dare ꝯtinue testimoniū· ꝙ de⁹ pater
su⁹ nō erat verax· exquo nō impleuerat p
ip̄m ꝓmissum. Altior ꝓcerto in eo erat re
uerētia ad p̄rēm qꝛ stando in cruce cū sum
mi sacerdotes & alij hoīes stātes iudei ꝓ=
mittebāt ꝙ crederēt in eum si descendēt de
cruce ꝯtempnēdo gloriā & honorē ei pro=
missum· qꝛ a p̄re accepat mandatū ponē
di aīaꝫ suā moriēdo· cum eēt ei leui⁹ descē
dere de cruce viu⁹ q̄ꝫ post mortē resurgere
de sepulchro factus obediēs patri vsqꝫ ad
mortē· voluit plus implere q̄ꝫ erat iudeis
ꝓmissum p deum cōplendo obligacōeꝫ eis
datā & sic dicēte vitatē p̄dicta obligacōe

implere legē moysi in quo erat vacua. & faciēdo eam vacuā iure q̄ erat plena scʒ iu ris & peticōis. q̄ ↄpetebat iudeis quousqʒ esset impletū ꝓmissum. qḋ ius fuerat eis datū cum multa solēpnitate. q̄ maioꝛ altera eē non pt̄ nec cogitari qn̄ ꝓmissū ꝓ se factū cōfirmauit deꝰ iurādo ꝑ seipm̄ cū nō posset intelligi aliqḋ maiꝰ ꝑ qḋ iurasset. sic hoīes qn̄ debite & iuste iurāt ꝑ rē quā cogitāt maioꝛē eē seipis vel ꝑ rē quā magis amāt. Et ideo nō potuit dare maioꝛē firmitatē deꝰ sue ꝓmissioī qʒ iurādo ꝑ seipm̄. Et vt intelligeret̄ ꝙ sine aliq̄ dubitacōne volebat illud implē sic p̄mo iurauerat abrahe replicauit iuramentū faciendo eandē ꝓmissionē ipsi dauid cū iuramēto firmatā. Et illud qḋ in hac materia est altissime ↄtemplacōis. cum deꝰ fecisset multas ꝓmissiones iudeis & suis p̄imis p̄ribus addita exp̄sse cōdicōne ꝙ ipse impleret ꝓmissa sua si s̄uarent sua mādata & pseuerassent in suo s̄uicio. & ꝙ si nō facerēt non solū non daret eis ꝑ ip̄m ꝓmissa. sʒ ꝙ puniret eos magnis pe͞is dādo eos in ptāte suoꝝ inimicoꝝ & ponēdo eos ext̄ terrā ꝓmissioīs. Sʒ tn̄ hanc ꝓmissionē bn̄dictōnis oīm gentiū ꝑ semine abrahe ꝙ mittet̄ messiā ad saluandū eos fecit deus sine ↄdicōne. Et vlteriꝰ ꝙ cum singularissima deuocōne & firmo intellectu debʒ cōsiderari ꝙ hec fuit maioꝛ ꝓmissio quā fecit deus. maioꝛ dico & sic ꝓcerto affirmo. Fuit em̄ magna ꝓmissio dei facta iudeis ꝙ liberaret eos a seruitute egipti ꝙ daret eis terrā ꝓmissioīs. ꝙ daret eis bona ī ea eis specificata. Verūtamē hee sūt ꝑuissime ꝓmissiones in ↄpacōne illiꝰ q̄ ītelligebat̄ sp̄ualis & p̄ncipal' ꝓpter opa eoꝝ v̄tuosa & ꝓpter obedientiā & obs̄uantiā suoꝛum mandatoꝝ. q̄ erāt satis difficilia ꝙ daret eis post hāc vitā p̄adisum gloriā celesteʒ ī eternū durantē. q̄ ꝓmissio licʒ incompabiliē sit maioꝛ qʒ omēs alie. sʒ qꝛ omīs largitoꝛ est maioꝛis excellētie & dignitatis qʒ suū ꝓpriū donū. exq̄ est dn̄s eiusdē. ꝓpter qḋ qn̄ aliqs dat aliqḋ de suo. exquo ip̄e est maioꝛ non intelligit̄ dare seip̄m. sʒ qn̄ dat seip̄m intelligit̄ dare oīa sua. Et iḋ ꝓmissio p̄adisi nō potest eq̄ri ꝓmissioī de qua loquimur facte ꝑ deum abrahe & alijs iudeorū p̄ribus. hoc est ꝙ ꝓmisit dare seipsum nob mādando filio suo q̄ est ip̄emet deꝰ facere oīa ꝑtinētia ad salutē nr̄am. & illiꝰ q̄ non pt̄ dici maioꝛ amoꝛ. ponēdo aīaʒ suā pro amicis suis. Et sic patiendo mortē vt nos liberaret a ptāte inimici quā sup nos habuerat ꝓpter pctm̄ Ade p̄mi p̄ris nr̄i. Istud tn̄ sine p̄cio donū: volēs deꝰ totū & totaliē impleri. exp̄sse reuelauit dauid ꝓphete ꝙ sua ꝓmissio & testamentū erat sine aliq̄ cōdicōne. & ꝙ tam firmū erat & fidele. ꝙ p̄osp eum s̄uaret sua misericordia. Et si filij isrl' dimitterēt legē suā corrumpēdo iusticias & nō s̄uando mādata sua visitaret pcc̄a eoꝝ in flagell' sʒ tam̄ ꝙ nunq̄ʒ amouēt misericordiā suā nec facēt contr̄ suū datū testamētum nec facēt v̄ba sua vana & sine effectu. sʒ ꝙ semp implēt qḋ fuit ꝑ eum ꝓmissum. ꝓpter has ergo & alias q̄ʒplures ↄsideratas rōnes nisi si voluerit loq̄ contr̄ totā rōnem nō pt̄ aliquis dicē. ꝙ ih̄us xp̄us post mortē suā ꝑ quā deꝰ pr̄ suꝰ impleuerat qḋ ꝓmiserat. ꝙ ip̄e sicut ꝑus debebat s̄uare in se legem moisi dando ꝑ suos actus testiōniū non eē impletū qḋ erat implendū. & ꝙ multo maioris attencōis est ꝑ suos ꝓprios actus cōfitēdo deū p̄rem suū. qꝛ non impleuit in tp̄e assignato ꝓmissum & iuratū. ꝙ erat mendax & ꝑiurꝰ. Quis nō dico hec dicē. sʒ & solūmō audire pt̄ tā grandē blasphemiā. Quia ergo xp̄o ih̄u post mortē suā nō fuit ↄueniens s̄uare legē moisi. qꝛ ī eius obseruacōne faciebat magnā offensam & iniuriā deo p̄ri suo dando testiōniū de eo exq̄ nō impleuerat ꝓmissum nō eē veracē sʒ ꝑiurū. Ymaginet̄ vnusq̄sqʒ in seip̄o si fidelib ih̄u xp̄i licitū est s̄uare legē moisi sicut p̄riꝰ. & sic circūcidere se. & facē cerimoīas ī lege moisi oꝛdīatas sic ꝓ pignore vel diuisa quā debebāt ducē in se iudei quousqʒ eēt impletū illud qḋ ꝑ deum eis fuerat ꝓmissum. quid aliud eēt hoc nisi ꝑ suos actus cōtinue dare testimoniū. ꝙ nō erat adhuc crucifixus ih̄us xp̄us. sʒ ꝙ ad implendū ꝑ deū ꝓmissum debebat venire in mūdum & crucifigi. & tn̄ tp̄us in quo debuit ↄpleri ꝓmissio dei iam eēt p̄teritū

sicut dictū est· erat dare testimoniū q ex quo defecerat de⁹ in dictis suis nō erat verax ꝫ fals⁹ & piur⁹. Et q̄s dubitauit q q̄cunqꝫ affirmaret talē blasphemiā de deo· q tal' non eēt amic⁹ dei nec eēt ī sua grā ꝫ ī suo odio & inimicicia· & qd̄ nimiū aggrauat nō cottidie semel ꝫ vel sepcies sicut iusto accidē pc̄ q in vna die cadat sepcies & tociēs resurgat si in tali odio & ira dei eēt ꝯtinue de nocte & de die p act⁹ suos & vitā dando testimoniū deū in sua ꝓmissione defecisse. Et sic patꝫ consideracio pma hui⁹ sexti articuli scꝫ q iudei iam nō habēt legem q2 lex moisi cessauit postq̄ꝫ eam xpus adimpleuit. ¶ De secūdo pūcto huius articuli q̄ est quasi correlariū pcedētis notandū q sic̄ dictū est cū tpus ꝓmissionis iam sit pteritū & p ilm̄ xpm impletum q̄ dicēt adhuc legalia suanda eē iste eēt blasphem⁹ & in ꝯtinua ira dei· & constat q in tali ira & odio dei sunt certissīe & ꝯtinue iudei· cum ipi sint circūcisi & circūcidant filios suos soluto debito· retinētes pign⁹ qd̄ datū fuit quousqꝫ eēt debitū solutū & ducēdo eam ꝯtinue in se p diuisa in magna iniuria & offensa dei· sic̄ si non obsuasset iuramentū p eum factū. Sꝫ dicēt hic forte iude⁹· ego libenē dimitterem circūcisionē si possem & acciperē baptismū & seq̄rer xpm ꝫ nō possum circūcisionē dimittere q2 obligat ad ꝑpetuū· q2 istud pactum datū abrahe & semī ei⁹ p deum fuit federe sempiēno vt patꝫ geñ· xvij· ergo cū obliget ad ꝑpetuū oportꝫ vt illud obseruē Respondeo iudeo q sempiternū nō accipitur p ꝑpetuo vel eēno ꝫ p longo tp̄e patet exo· xij· vbi hētur q ritus & festiuitas pasche debebat celebrari fedē sempiēno· tamē ihere· xxiij· scribit̄. Ecce dies veniūt dicit dn̄s· & nō dicēt vltra viuit dn̄s q̄ eduxit filios isrl' de t̄ra egipti· & p ꝯsequēs sequitur illo tp̄e vel in ill' dieb⁊ nō curabit̄ de phaze· q2 istud festū nō erat aliud nisi memoria liberacōis filioꝝ isrl' de t̄ra egipti· Circūcisio licꝫ p longū tpus deberet durare· tn̄ adueniente xpo debebat cessare· q2 fuit data abrahe in signū xpi de eo nascituri vt hētur ad romanos· iiij· Modo ita ē q adueniente signato cessat signū· sic̄ bibito vino remouet̄ circul⁹ q̄ erat signū vini Simile est etiā de ꝯtractu obligacōnis sic̄ late dictū est in pcedēti cōsideracōne· q2 si sit cōtract⁹ obligacōis de· x· florenis vsqꝫ ad festū scī johis vel usqꝫ ad aliū determinatū t̄minū solutis ill' ꝯtract⁹ est nullus Simile etiā ē de ꝓmissione regis facta militi de castro aliquo dādo & in signū talis ꝓmissiōis dat̄ sibi ānul⁹ quē portet vsqꝫ ad implecōꝫ ꝓmissi· dato castro miles nō portabit ampli⁹ ānulū q2 nichil aliud significabat nisi ꝓmissionē factā de castro. Item adueniente rege cessant signa & solēnitates q̄ ꝓpter regis aduentū fiebāt. Itē adueniente festo cessat vigilia· q̄ erat dispoficō & ꝑparacō ad festū· ita circūcisio erat vigilia & ꝑparatio ad aduentū xpi & ad baptismū qd̄ est maximū festum. Itē possessio limitata int̄ duos t̄minos ñ extēdit se citra pmū nec vlt̄ secundū ꝫ tal' possessio fuit circūcisio limitata int̄ abraham & xpm geñ· xvij· hoc erit pactū int̄ me & te q̄si dicat incipiat in me & nō ꝓgredietur vltra me. Clarissime ergo ex oīb⁊ supdcis patet cessacō circūcisiōis ergo iudei vtētes eadē cum hoc sit magna iniuria vt satis dcm̄ est ac si non soluisset ꝓmissum ꝓpter hoc sunt ī ꝯtinua ira & odio dei ¶ Terci⁹ pūctus est ondere qm̄o oīa in figura contingebant illis sic̄ dicit apl'us· i· corinth· x· & addit scripta aūt ad correpcōnem nostrā vbi duo sunt notāda ī pdictis vbi pmo tpus vmbre pfiguratū· secūdo tpus grē ꝯsumatū. pmū fuit sub lege mosaica· secundū est sub lege euāgelica· pmū fuit figurarū· secundū grarum. In pmo solum fuit figuracō ac p hoc imꝑfectō· q2 nichil ad pfectū adduxit lex· ad hebre· vij· In secundo est vitatis exhibicō ac p hoc pfectō vn̄ vocat̄ ab apl'o plenitudo tpis ad gal'. iiij ¶ Pro pmo ergo dicit apl'us oīa in figurā ꝯtingebāt illis. In figura dicit p̄esignāte illa q̄ tp̄e grē sunt impleta & bn̄ dr̄ in figura· sic̄ eñ videm⁹ q figura cesaris vel hercul' & si sit in se res aliq̄ pncipalit̄ tn̄ signū est cesarē vel herculē repn̄tans· sic & oīa q̄ fuerūt facta in veti testamēto fuerūt in se res aliq̄ sic̄ padisus· archa noe diluuiū· arcus celestis · nubes tabnaculū

templũ & buiõi · pͥncipalit̃ tñ signa erant
nõ quidẽ rei pñtis sic̃ sunt sacramẽta no=
ue legis q̃ sig̃ficant g̃ram iam pñtem ꝫ fu
erũt signa g̃re & veritatis exhibite in no
uo testamẽto jobis pͥmo · lex ꝑ moisen da
ta est · g̃ra & veritas ꝑ ihm xp̃m facta est
Vñ possum⁹ dicẽ de hijs q̃ sunt tꝑe g̃re ex
hibita illud qͦd scribit̃ sapie · iiij · Figura
eoꝝ elonginq̃ allata est. Itẽ sic̃ illud quod
ꝑ suaꝫ figurã ꝯgnoscit̃ imꝑfecte ꝯgnoscit̃
intuitiue · qꝛ nõ videt̃ in se ꝫ quasi abstra
ctiue · qꝛ ꝯgnoscit̃ in alio puta ĩ sua yma
gine · sic & filij jsrl' · q̃ solũ figuras & corti
cem lr̃e attẽdebant ea q̃ impleta sunt tꝑe
g̃re · & si aliq̃ mõ ꝯgnoscebãt jmpurissime
tñ & valde imꝑfecte · jn signũ cui⁹ cũ mo
ises de monte descendẽt cornuta & splen=
dida facie nõ potuer̃t hebrei claritatẽ vul=
tus eius aspicẽ · & si aliquos radios cerne
bãt vultus tñ sui claritatẽ nullaten⁹ atti
gebãt exo · xxxiiij · Et sic iudei solum vide
bant figurã & attẽdebant lr̃e corticẽ · me=
dullam tñ sp̃ualis sensus nequaq̃ꝫ attige
bãt & vsqꝫ in hodiernũ diem velamẽ sup
cor iudeoꝝ positũ est vt nõ possunt ꝯgno
scere veritatẽ. Sꝫ xp̃iani reuelata facie glo
riã dñi speculant̃ sic̃ dicit apl'us · ij · ad co
rinth · ij · Vnde doctor catholicus figurat̃
ꝑ moisen. Est eñ assumpt⁹ de aquis bapti
smalib⁹ de q̃ dicit̃ nũi · xij · ꝙ nõ ꝑ figuras
& enigmata ꝫ palã deum videt · qͦd quidẽ
verũ est non tñ simplicit̃ qꝛ videm⁹ nõ ꝑ
speculũ & in enigmate pͥma corinth · xiij ·
ꝫ solũ respectu iudeoꝝ. Pro secũdo addit̃
scripta ad correctionem nr̃am. Primũ eñ
tꝑus fuit quodãmõ pc̃ta ꝯmittẽdi. Secun
dum aũt est tꝑus pc̃ta corrigendi · lex eñ
ꝓhibebat ꝯcupiscentiã & sic dando ip̃ius
noticiã ip̃am excitabat · & qm̃ sacramẽta
legis nõ ꝯferebãt g̃ram. Ideo ꝑ quandã oc
casionẽ non datam quidẽ · cum lex eẽt scã
& iusta ꝫ acceptã a iudeis carnalib⁹ qua=
si eos impellebat ad peccandũ. Vñ & lex
dicebat̃ lex pc̃ti & mortis sicut apl'us ad
roma · vij · & · viij · Temp⁹ aũt g̃re ẽ tꝑus
pc̃ti corrigendi tñ qꝛ pena iudeoꝝ reddit
xp̃ianos cautiõres · & qꝛ sacramẽta noue le
gis g̃ram ꝯferũt & scrip̃ta euãgelica exp̃s
sius pc̃ta ꝯdempnat. Vñ & si de oĩ scrip̃ta
canoĩca verũ est quod dicit apl'us etiã ad
thimo · iij · Oĩs scrip̃ta diuit⁹ ĩspirata vti
lis ẽ ad docendũ · ad corrigendũ · ad argu=
endũ · ad erudiendũ in iusticia vt sic ho=
mo dei ꝑfect⁹ ad oĩe opus bonũ ĩstruct⁹
pͥncipalit̃ tam̃ veꝝ est de scrip̃ta euãgelica
Hec eñ docet fidei veritatẽ · arguit mũdi
vaĩtatem · corrigit pc̃ti vilitatẽ · erudit p̃
cepti equalitatẽ. Circa pͥmũ iteꝝ sciendũ
est ꝙ in veťi testamẽto sub figurarũ ĩ vo=
lucris p̃figurabant̃ q̃tuor q̃ sunt xp̃ianis
tꝑe g̃re reuelata videlicꝫ credẽdoꝝ ꝯtinen=
tia · cauẽdoꝝ immũdicia · inimicoꝝ frau=
dulẽtia & malicia · sacramẽtoꝝ virtutum
& bonoꝝ v̓tus & efficacia.

QVantũ ad pͥmũ notandũ ꝙ oĩs
articuli fidei in scrip̃ta veťi sub fi
guris multiplicib⁹ q̃si sb̃ quibus=
dã sigillis q̃ nũc soluta sũt velabant̃. Ar=
ticul⁹ eĩ t̃nitatis & vnitatis de q̃ dixerat
moises ſm v̓itatẽ hebraicã · geñ · pͥmo. In
pͥncipio c̃auit heloim qͦd est pl'e hui⁹ noĩs
hel qͦd est idẽ ꝙ dij · heloim dixit ꝓpter ꝑ=
sonaꝝ pl'alitatẽ & c̃auit ꝓpter eẽntie vni
tatẽ de q̃ etiã refert hisdẽ eodẽ ca · ꝙ volẽs
formare hoĩeꝫ dixit faciam⁹ hoĩeꝫ ad yma
ginẽ & sil'itudinẽ nr̃am · faciam⁹ dcm̃ est
ꝓpter ꝑsonaꝝ pluralitatẽ & nr̃aꝫ ꝓpt̃ sb̃e
vnitatẽ de q̃ etiã p̃s · dicit · Benedicat nos
de⁹ deus nr̃ bñdicat nos deus ꝛc̃ · ter dicit
de⁹ non ꝓpter tres deos ꝫ ꝓpter tres d̓inas
ꝑsonas. Cũ aũt dicit ĩ singulari metuãt
eum ꝛc̃ · hoc dic̃ ꝓpter nat̃e ydẽptitatẽ de q̃
etiã dicit ysaias ꝓpha · ca · vj · Seraphim
clamabãt alter ad alterum · scũs scũs scũs
dñs de⁹ sabaoth · ter dicit scũs qꝛ tres sũt
d̓ine ꝑsone · dñs de⁹ addit qꝛ ẽ in trib⁹ dei
tas vna. De hoc articl'o q̃ est pͥmũ c̃dibi=
le habes expressã figurã in scõ abrahã de q̃
sic dꝛ geñ · xviij · ꝙ tres vidit vnũ adora=
uit dicẽs dñe ꝛc̃ · tres sibi apparuerũt quia
tres sunt d̓ine ꝑsone q̃s sicut vnũ adora=
uit dicẽs dñe · qꝛ in eis est vna deitas que
ẽ p̃cisa racõ adorãdi tres d̓inas ꝑsonas.

ARticul⁹ dñice incarnacõis ĩ veťi
testamẽto sb̃ fig̃arũ ĩvolucris fuit
de q̃ dicit ysa · Ecce v̓go concipiet

et pariet filium ꝛc. ysa. vij. Et iheremias
nouū faciet dñs sup terrā fēia circūdabit
virū. ihere. xxxj. habes figuras multipli
ces in veti testamēto. hūc eñ figurauerūt
padisus voluptatis & arcus dine carita=
tis. Quid p padisum nisi vginē intelligi=
mꝰ ī cuiꝰ medio. i. vtero fuit lignū vite
. i. dei filiꝰ & in q deꝰ sola vtute nullo cre
ature ocurrente ope posuit hoiem. i. xpm
geñ. ij. Quid p arcum variū nisi ihm in=
telligo quē deꝰ posuit in nubibꝰ. i. in ma
rie visceribꝰ radijs dine grē penetratis q
fuit & est qñtum ad hoies signū dine re=
cōciliacōis. geñ. ix. In cuiꝰ signū arcus ē
versus celū & corda versus nos. & iō non
oportet timē sagittas ire dei submersiois
gñalis aquarū. Hūc etiā figurabāt rubus
visiois & vellus gedeonis ignis fuit ī ru
bo qz dinitas fuit iūcta huānitati. sz non
cōburebat rubus quia ppter istā vnionē
non fuit osumpta huānitas nec in dini=
tatē ouersa exo. xxx. Item ros fuit in vel=
lere. i. dina grā in maria vginitate ipaz
dei filio fecundās t̄ra fuit circūquaqz sicca
qz caro marie non fuit aliq semīe polluta
iudicū. vj. Hūc etiā figurauerūt arche te
stamēti cōdicō solis descensꝰ & porte clau=
sio. Quid p archam nisi mariā itelligimꝰ
quid p vrnā aureā int̄ archam inclusā ni
si huānitatē xpi. quid p māna qd erat in
ter vrnā nisi dinitatē eius itelligo. Quid
dicā nichil aliud de ista archa hētur exo.
xxv. De otentis aūt in archa explicat apo
stolꝰ ad hebre. ix. Sol descendēs p. x. gra=
dus in orologio archam sigt ꝙ sol iusticie
descēdit p. x. ordines causaturaꝝ & de de
cimo assumpsit huilioreꝫ naturam de corpe
gloriose vginis marie. Nouē ordines fue=
runt nouē ordines angeloꝝ. Decimꝰ ordo
fuit hoim de hoc descensu hētur. iiij. regū
ij. Porta fuit clausa ppetuo & tñ solꝰ rex
ingredit̄ & egredit̄ p eam. Porta sigficat
virginē qz virgo mansit ppetuo. & tñ rex
glorie solus ingressus fuit ī eam p carnis
assumpcōē & ēgressus p eam p stupendam
edicōē de q hētur ezechiel. xxiiij.

ARticulꝰ aūt
natiuitatis xpi de q dixit ysaias
pphā. ca. ix. Paruulꝰ natus est
nob ꝛc. fuit figuratꝰ in natitate ysaac
de qua geñ. xxi. In natitate samuel de q
pma regū pmo. Hij eñ qzuis nō fuerunt
nati de vginibꝰ tñ nati de sterilibꝰ & sup
natē cursū. Fuit aūt figatꝰ expssiꝰ ī ascēsu
floris de q ysa. xi. Flos de radice yesse as=
cendet. & in egressu fontis iohelis fons
egredietē de domo dñi ꝛc. & in ortu solis de
q eccīastes pmo. Orit sol ꝛc. In abscisione
lapidis daniel. ij. vbi ꝙ abscisus est lapis
de monte sine maībus q statuā confregit
huiꝰ statue caput erat ex auro purissimo
pectus aūt & brachia de argēto. venter &
femora de ere. pedes de ferro & t̄ra. p hanc
statuā figurant̄ qtuor magna regna sibi
in orbe succedētia sm ꝙ daniel dinitꝰ exo
ctus ibi expoīt. Primū ē regnū caldeorū
qd sigficat̄ p caput aureū vt ibidē dicit̄.
Secundū est regnū psarum quod figura
tur p argentū qd subiecit sibi regnū calde
orū. Terciū est regnū grecoꝝ scz alexādri
quod subiecit sibi regnū psarum & figu=
rat̄ p es. Quartū est regnū romanoꝝ qd
figurat̄ per ferrū quod subiecit sibi regnū
grecoꝝ. aliaqz regna mūdi sic ferrum do=
mat oīa. Per lapidē abscisum de mōte si=
ne maībus sigficat̄ xpus siue regnū xpi.
cui subiciendū erat pdictū regnū roma=
noꝝ. In hac exposicōne omēs catholici &
hebrei ouenīūt. Quo supposito sic arguit̄.
In hac pphia expmit̄ ꝙ ille cui sbiciendū
erat regnū romanoꝝ & impiū est ipe xpc
cū hoc ergo sit opletū tpe ostātini & silue
stri pape q tpe romanoꝝ impiū subiectū
est p veram fidē ihu xpo filio marie virgi
nis. Sequit̄ ꝙ iste ē vere xpus veritas &
signatū huiꝰ figure qz mons sigficat vir
ginē. lapis xpm. abscisio lapidis natiui=
tatē eiꝰ q fuit de vgine sine maībus. i. sine
ope cuiusqz create. hic lapis confregit sta=
tuā mūdi vanitatē dictū regnū romano
rum sibi subiciēdo.

VIta xpi & ouersacō
de q baruch. iij. in t̄ris visus ē &
cum hoibus cōuersatꝰ est fuit fi=
gurata p colūpnā q filijs isrl̄ pcedebat q
de nocte erat ignis illuiās. de die uo nu
bes refrigerās. Vita eñ xpi illuīauit mū
dum cont̄ noctē ignorātie & refrigerauit

cont estum concupiscētie nec vacat a misterio ꝙ illa nubes erat tenebrosa egipcijs & lumiosa hebreis qꝛ in vita xp̄i fuerūt reprobi excecati & electi illustrati de hac columpna hētur exo. xiij.

Doctrina aūt xp̄i & p̄dicatio fuit figurata in legis dacōne q̄ fuit facta moisi exo. xx. & in legis secūda scripcōne exo. xxiiij. & in legis repeticōne q̄ fuit facta in tēplo q̄si per totū. ꝓpter quod dicit jheronim⁹ in ep̄la ad paulinū deutro. ij. Lex fuit etiā figata ī locucōne angeloꝝ q̄ ex psona dei loquebant̄ sc̄tis pr̄ibus & p̄cipue in locucōne illi⁹ q̄ loquebat̄ moisi & filijs isr̄l aliqn̄ in monte aliqn̄ in deserto. aliqn̄ ad hostiū tabernaculi aliqn̄ int̄ cherubim qui ꝓpiciatoriū obumbrabāt vide scripturas.

Articul⁹ de passione xp̄i morte & sepultura de q̄ danielis ix. ꝓpha p̄dixerat dicēs occidetur xp̄us fuit multiplicit̄ figurat⁹. fuit eñ xp̄c vendit⁹ in joseph geñ. xxxi. Nudatus in noe. geñ. ix. Ligatus ī sampsone. judicū xvj. Irrisus in helizeo cui dicebant pueri ascēde calue. iiij. regū. ij. Consput⁹ ī job job. xvj. Cesus & verberat⁹ in ysaia. qui dicebat corp⁹ meū dedi pcutiētib⁹ & genas meas vellētib⁹. ysa. lix. Suspens⁹ ī botro q̄ portabat̄ in vecte. Et in serpēte eneo de pmo nūi. xiij. de secundo nūi. xxi. Clauis affixus in ysaac. q̄ portabat ligna. & quē pr̄ ligabat sup struem lignorū geñ. xxij. Et crucē xp̄us baiulauit & super eam fuit colligat⁹ qꝛ in ea fuit clauis affixus. Trās lanceatus in adam. Apertū eñ fuit latus ade & inde fuit formata mulier geñ. ij. Et apertū fuit lat⁹ xp̄i dormientis ī cruce & inde fuit formata ecc̄ia qꝛ de xp̄i laterali vulnē fluxerūt ecc̄ie sacramēta. Fuit occisus in abel geñ. iiij. Sepult⁹ in jona. Fuit eñ jonas in vent̄ ceti trib⁹ dieb⁹ & trib⁹ noctib⁹. sic & saluator fuit tot diebus & tot noctib⁹ in corde t̄re. sicut ip̄e dixit in euāgelio. hanc figurā habes jone secūdo. Hec sepult̄a fuit figurata in quiete dn̄i q̄ fuit. vij. die geñ. ij.

Articul⁹ de descensu aīe xp̄i ad inferos fuit figurat⁹ in descēsu dei q̄ descendit in egiptū vt liberaret pp̄l'm isr̄l de manibus egipcioꝝ. Exo. & aīa xp̄i descēdit in infernū q̄ p egiptū tenebrosum figurat̄ vt educet vinctos suos de lacu in q̄ nō erat aqua sic dicit vaticinans zacharias. zacha. ix. Xp̄us etiā ē p̄figat⁹ in Abbacuc q̄ tulit prandiū ꝯsolacōis danieli viro desideriorū. i. scīs pr̄ib⁹ deliberari desiderantib⁹ qui erāt in lacu leonū daniel' vlē.

Articul⁹ resurrectōis xp̄i de q̄ in p̄s. ex psona xp̄i. Exurrexi quia dn̄s suscepit me & alibi. Exurgā diluculo fuit figurat⁹ in jacob. de q̄ geñ. xxviij. ꝙ surgēs mane jacob tulit lapidē quē supposuerat capiti suo & erexit in titulū. Iacob ē xp̄us q̄ surrexit mane supple a mortuis. Mane dico cum adhuc eēnt tenebre & tulit lapidem. i. hūanitatē suam quā supposuerat capiti suo. i. ī deo supple substātificauerat. Caput eñ xp̄i deus est vt dicit ap̄l'us & erexit in titulū scꝫ a fide lib⁹ ꝯtemplandū p̄dicandū & adorandū. Fuit etiā figurat⁹ in sampsone de q̄ dicit̄ judicū. xvj. ꝙ dormiuit ad noctis mediū & ꝯsurgens tulit ambas fores corp⁹ scꝫ & aīam suā. Ex hijs duab⁹ figuris ortū habuerant ille due opiōnes Aug⁹. & greg. Dicit eñ aug⁹. ꝙ xp̄us surrexit mane. i. diluculo diei pasche habēs p se fcm̄ jacob. Gregori⁹ aūt dicit ꝙ surrexit media nocte habēs factū sampsōis p se q̄ possūt cōcordari p hoc ꝙ xp̄us surrexit in p̄ncipio diei ecc̄ie & sic post mediā noctē. Stati eñ post mediā noctē dies natalis incipit & potest dici mane & hoc p augustino. Vel dicendū ꝙ surrexit dn̄s fm̄ veritatē mane etiā diei artificial'. hoc eñ reputat̄ probabili⁹ nō tn̄ erat clara dies ymo adhuc erāt tenebre. vn̄ q̄si de nocte surrexit & sic saluatur opinio vtriusqꝫ.

Articul⁹ de ascēsione xp̄i de quo in p̄s. Ascendisti ī altum ꝛc. & alibi. Ascendit deus in jubilo fuit figurat⁹ in trāslacōne Enoch. geñ. v. & in ascēsione helie. iiij. regū pmo In regressu jacob qui dixit geñ. xxxij. In

baculo meo trãsiui jordanẽ istũ & nũc cũ duab⁹ turmis regredior. Xp̃us in baculo crucis trãsiuit jordanẽ mortalitatis & cũ duab⁹ turmis scz angeloꝝ & hoĩm regres sus est in celũ. Fuit etiã figurat⁹ in aduẽ tu filij hoĩs vsq̧ ad antiquũ dieꝝ de q̃ da niel'. vij. Ecce d̾z ibi ĩ nubib⁹ celi q̃si fili⁹ hoĩs veiebat & vsq̧ ad antiquũ dierũ per uenit & dedit ei p̃tatem honorẽ & regnũ

Rticul⁹ de aduẽtu xp̃i ad iudiciũ de q̃ exp̾sse p̾phauit johel iij. ca. Ibi em̃ d̾z ex p̾sona dei. Cõgregabo omẽs gẽtes & deducã illos ĩ vallem josaphat. ibi disceptabo cum eis fuit exp̾sse figuratus daniel'. vij. vbi d̾z ꝙ throni positi sunt & antiqu⁹ dierũ sedit throno ei⁹ flãme ignis & ibi dẽ iudiciũ sedebit & libri apti sũt. ibiq̧ d̾z ꝙ fluui⁹ igneus rapidus q̃ egrediebaẗ a facie sedẽtis. q̃ consũpsit bestiã cum vndecĩ cornibus suis quo facto sc̃i acceperũt regnũ. Throni figurabãt sedes apl'oꝝ antiquus sedẽs iudicantem xp̃m q̃ est antiquissim⁹ ẽm diuitatẽ fluui⁹ ignis egrediẽs figurabat xp̃i sentẽtiã acutiorẽ q̃z sit ignis q̃ consumit demones cum reprobis cũctis. Judicabunẗ em̃ ex hijs q̃ apparebũt in libris cõsciarũ. qui tunc aperienẗ. q̃ facto sc̃i regnũ dei p̾petuo possidebũt.

Rticul⁹ aũt de xp̃i carnis resurrectione de q̃ p̾phauit job. xix. ca. dicẽs. Scio ꝙ redemptor me⁹ viuit & in nouissimo die de t̾ra ꝛc̃. vsq̧ ibi ĩ sinu meo fuit figurat⁹ ezechiel'. xxxvij. vbi d̾z ꝙ ossa que pri⁹ erãt arida vehemẽter acceperũt ossa ad ossa vnũq̄q̧ ad iũcturã suam & sup ea nerui & carnes ascẽderũt & ingressus est ĩ ea sp̃us & vixerũt q̃ omĩa expoĩt ibidẽ p̾pħa de resurrectõne mortuoꝝ. Vñ ibi d̾z hec diẽ dñs. Ecce ego aperiã tumulos vr̃os & educam vos de sepulchris vr̃is p̾plus me⁹ ꝛc̃.

Rticul⁹ aũt de vita eterna quã electi post mortẽ assequenẗ fuit figurat⁹ ĩ scala jacob de q̃ d̾z geñ. xxviij. ꝙ vidit scalã tãgentẽ celũ & angelos ascẽdentes & descendẽtes. & dñm innixũ scale. Scala sig̾ficat vitaz sc̃am q̃ habz multos g̾dus q̃m̃ multi sunt g̾dus sc̃itatis p̾ hanc descendũt angeli dei vt informẽt hoĩes & ascendẽt viri angelici vt videãt dñm ip̃i scale innixum. cui⁹ quidẽ visio erit vita bt̃a. Fuit etiã figuratus ĩ t̾ra p̾missiõis quã filij isrl' post trãsitũ deserti post multos labores multaq̧ p̾lia adepti fuerũt sic & sc̃i post trãsitum deserti p̾n̄e sequẽtes ducatũ colũpne nub & ignis. i. vite saluatoris post multos labores bonoꝝ opm post multas victorias vicioꝝ & hostiũ sp̃ũaliũ btĩficã vitam q̃ eterna erit finaliẗ assequenẗ. Sub isto articulo ɔtinẽ fides de morte et̃na reprobis debita q̃ fuit figurata. nũi. xvj. vbi diciẗ ꝙ chore datan & abiron & multi alij propter pcĩm suũ viui descendũt in infernũ sic & reprobi viui vita naẗali p̾uati tam̃ vita g̾re & glorie descendũt in infernũ ex tũc erit verũ q̃d d̾z. Math. xxv. ꝙ ibũt reprobi in suppliciũ: iusti aũt in vitã eternam. Electi figuranẗ p̾ pincernã pharaonis cui dixit joseph memẽto mei cum tibi bñ fuerit ꝛc̃. Reprobi aũt p̾ pistorẽ q̃ amputato capite suspẽsus est ĩ cruce geñ. xl.

Rticul⁹ de vnitate ecc̃ie fuit figurat⁹ in archa noe ĩ tabnaculo federis ĩ templo salomoĩs. & ĩ jherusalẽ terrestri. In archa fuerũt ɔgregata aĩalia de oĩ sexu & gñe. & in ecc̃ia catholica sunt collecti. judeus & gẽtilis. mascul⁹ & femĩa. liber & seruus. homo irrõnalis & vtẽs rõne. Archa ferebaẗ sup aquas & ecc̃ia fluat sup tribulacões hui⁹ mũdi. Ad archam columba rediens portauit ramũ oliue & xp̃us ad ecc̃iam reuertẽs sp̃ũaliter denũciat pacem. In mũdo inq̄t p̾ssuram habebitis jn me aũt pacẽ joh. xvj. Extra illã archã nullus saluari potuit. sic & extẽ ecc̃iam. null⁹ potest eẽ salu⁹ de hijs oĩbus habes geñ. vj. & vij. In tabnaculo & in templo colebaẗ & adorabaẗ de⁹ fiebãt ibi sacrificia p̾ que remittebanẗ pc̃a & pctõres recõciliabanẗ deo. sic in sola ecc̃ia ẽ diuin⁹ cultus offerunẗ grata sacrificia recõcilianẗ pctõres & remittunẗ tibi pc̃a. vñ bene dicit ecc̃ia. Credo vnam sc̃am ecc̃iam

catholicā scōꝝ cōionem remissionē pec
catorū · i · in q̄ sola est scōꝝ ōmunio &
remissio peccatoꝝ. ihr'lm etiā erat ciuitas
sacerdotal' & regia sed excellentius sancta
ecclīa quia in ea sunt omēs xp̄iani sacerdo
tes & reges facti in sangne ih'u xp̄i apoc·
v · Sic igit' hēmus totā fidei cōtinentiā in
scriptura veti multipliciť figurata ꝛc.

QVantū ad secūdū sciendū ꝙ pec
cata q̄ oīno cauē debem⁹ fuerūt fi
gurata multipliciť scʒ i lepre pla
ga de q̄ leuić · xiiij · jn lepra marie de q̄ nūi
xij · jn lepra giezi de q̄ · iiij · regū v · jn mor
ticinijs & immūdicijs q̄ fuerť i multis lo
cis ꝓhibita in lege · pctm̄ em̄ aīam fecit le
prosā & ipaʒ eiecit a cōsortio angeloꝝ · fa
cit em̄ aīam immūdā & fetidā plusq̄ʒ eēt
aliq̄ legal' immūdicia vel aliqđ morticini
um faceť. Septē aūt pcta mortalia fuerūt
figata p septē funes quibꝫ ligat⁹ fuit sā
pson · judicū · xvj · Sūt em̄ pcta quedā vi
cula & funes quibꝫ liganť pctores ne libē
possint incedē vel opari. Decē aūt trāsgres
siones conť xp̄i pcepta decalogi fuerūt fi
gurata p · x · cornua bestie · daniel' · vij · de
quoꝝ egrediť · xi · loqnēs conť deū blasphe
mias p qđ desperacō & final' in pnīa figa
tur. Sic ergo hēm⁹ ꝙ pctm̄ i gnāli & pec
catoꝝ nūs multipliciť fuerūt i scriptura ve
teri figurata ꝛc.

QVantū ad terciū no
tandū ꝙ inimici spūales q̄ nō p
pcto feriūt & grā dei & v'tutibus
spoliāt i scriptura veti figuranť in serpēte q̄
seduxit euā geñ · iij · & i serpētibꝫ q̄ pcusse
rt filios isrl' · nūi · xxi · & i vrs⁹ & leone q̄s
interfecit dauid pmo regū · xvij · & i duobꝫ
vrs⁹ q̄ deuorauert · xlij · iiij · reg · ij · Et i duo
bꝫ pncipibꝫ latronū ysbosech filiū saul ij ·
regū · iiij · Et i duobꝫ draconibꝫ de q̄bꝫ hē
tur hesē · iiij · Demoēs eī q̄ p serpentē vrsos
& dracones figuranť aliqñ psecunť eccīaʒ
maifeste sic leo. Aliqñ occulte sic draco &
serpēs & latro figuranť etiā p illos q̄ pseq̄
banť filios isrl' in deserto · conť q̄s pugna
uert moises & josue. Et nō vocat a miste
rio ꝙ nūq̄ʒ potuerūt supare jebuseos p q̄s

carnis vicia q̄ nūq̄ʒ pfecte i hac vita de le
ge dī supanť. Figuranť etiā p goliath saul
lem & absolonē psecutores dauid. Itē figu
ranť p egipcios · caldeos · medos · psas · gre
cos · romanos · hebraici ppl'i psecutores.

QVantū autē ad q̄rtū notandū ꝙ
arma & remedia quibꝫ sananť
pcta & vincunť spūales inimici
sť · vij · sacra · vij · v'tutes · vij · dona & vij ·
alia spūalia. Septē sacra sť figata ml'tiplr

BAptism⁹ figurat⁹
fuit i dilunio geñ · vij · jn mari ru
bro · exo · xiiij · Sic em̄ in dilunio & i mari
rubro fuert ꝯsumpti oēs pctores sic i bapti
smo xp̄i sangne rubricato oīa pcta deleñť

COnfirmacō
fuit figata i vnctōne regū · hoc em̄
sacro xp̄iani roboranť in fide & sic reges
ad spūalia bella pparanť vide de vnctōne
saul · i · regū · iiij · & de vnctōe dauid pma
regū · xvj ·

SAcramentū eukaristie fuit figatū
i oblacōne melchisedech q̄ntū ad
spēs offerebat eī panē & vinū geñ ·
xiiij · Et magno paschali q̄ntū ad ɔtetum
in sacro qđ est vera caro xp̄i · exo · xij · Et i
māna ad saporē spūalem · exo · xvj · hēbant
eī māna omē delectamētū & saporē suauita
tis sapie · xvj · Et multo forci⁹ i sacro alta
ris · figatū etiā fuit p oīa sacra āntiq̄ legis

SAcramētū aūt
pnīe q̄tum ad ɔtricōꝫ in gemitu
dauid fuit figuratū de q̄ in ps · La
boraui i gemitu meo ꝛc. Et i fletu ezechie
q̄rti regū · ij · Quātum ad ɔfessiōeꝫ fuit fi
guratū in leprosꝫ de quibꝫ pceptum ē vt se
ōnderet sacerdoti · leuić · xiij · Et in ɔfessiōe
dauid q̄ dixit postq̄ʒ pctm̄ cōmiserat pec
caui dn̄o · ij · regum · xij · Quātum ad satis
factionē fuit figuratū in facto regis nini
ue. Vide jone · ij · q̄mō per hūilitatē & je
iunia dn̄o satisfecit. Quātum autem ad
vniūsa figurať hoc sacramētum p septem
lociones quibus se lauit naamā in jorda
ne & mūdata fuit eius lepra · q̄rta regum
· v · Iordanis interpretať iudiciū & signi
ficat penitentiā p quam pctores se iudi
cant ne iudicenť a dn̄o & in hoc jordane

se debet lauare sepcies cont̄ septē pc̄ta moꝛ
talia vt sic mūdet̄ spūalis lepꝛa. Figurat̄
etiā p̄ .xi. saga cilicina quibꝫ tegebat̄ tab
naculū. exo. xxxiij. q2 cont̄ .x. p̄cepta deca
logi sunt .x. trāsgressiones q̄ figurant̄ per
.x. plagas egipti. Vide in exodo de quoꝝ
medio egredit̄ .xi. i. desperacō & final' in
pnīa. q̄ fuit figata p̄ .xi. coꝛnua bestie sic
dictū est sup̄. Et figurant̄ hee .xi. mala nō
solū p̄ .xi. coꝛnua veꝝ p̄ .xi. pp̄l'os de quibꝫ
in ps̄. Moab & Agareni ꝛc̄. Vide glosam
& int̄p̄retacōes cont̄ que .xi. mala. debꝫ se
pctoꝛ pungere .xi. sagis cilicinis pnīe vt
sic vuln⁹ apiat̄ & virus egrediat̄.

SAcramentū oꝛdis fuit figuratū ī
institucōne oꝛdis leuitarū & mi=
stroꝝ tabnaculi de quibꝫ in libro
nūoꝝ. Et in oꝛdinacōne sacerdotū de qua
exo. xviij. Precipue aūt fuit figuratū sa=
cerdotiū eccīe in sacerdotio melchisedech.
de q̄ gen̄. xiiij. Sacerdos em̄ ecclīastic⁹ non
ē sacerdos b̄m oꝛdinē leui ꝫ b̄m oꝛdinē mel
chisedech in psalmo.

SAcramentū aūt mr̄imonij noue
legis fuit figuratū in mr̄imonio
qd̄ fuit int̄ Adam & Euā. Vn̄ ip̄e
dixit ꝓpter hoc relinquet hō p̄rēm & m̄reꝫ
ꝛc̄. gen̄. ij. Adam eī nō legit̄ habuisse nisi
vxoꝛē vnicā. vn̄ ibi dixit adherebit vxo=
ri sue n̄ vxoꝛibꝫ. Figuratū etiā fuit p̄ mr̄i
moniū qd̄ fuit int̄ ysaac & rebeccā de quo
gen̄. xxiiij. ip̄se em̄ ysaac fuit vnic⁹ vnice
ꝓpter hoc immunis fuit ab illa maledictō
ne quam incurrit lamech q̄ p̄rius induxit
bigamiā gen̄. iiij. & tale deberꝫ eē mr̄imo=
niū eccīe. de tali em̄ dic̄ apl'us ad ephe. v.
Sacramentū hoc dico magnū in xp̄o & ī
eccīa. Nec etiaꝫ dico qn̄ bigamia vl' octo=
gamia sit verū mr̄imoniū ꝫ tn̄ multū de
ficit a rōne sacramti. Notat sup hoc Ale=
xander de Ales ī. iij. tractatu. ij. sup. vj.
p̄cepto. ꝙ h̄re plures vxoꝛes fuit adulteri
um ip̄i lamech ꝓpter duo. Primo q2 fuit
cont̄ ius nat̄ale scꝫ ne facias alij qd̄ tibi
nō vis fieri. Et vir nō vult ꝙ vxoꝛ diui=
dat carnē suam cū multis & ita peccauit
in deū. Secūdo q2 fuit cont̄ moꝛē & cōsue=
tudinē & moderantiā. Ex incōtinētia em̄
immoderata plures habuit & sic scandali
zauit ꝓximū. Sancti vero p̄res nō ōmise
rūt adulteriū in h̄ndo plures nec peccaue
rūt ꝯ ius nat̄ale. q2 cū eis occulta īspira=
cōne fuit dispensatū. nec cont̄ moꝛē q2 iā
erat in ꝯsuetudinē tractū. Et nota ꝙ cau
sa dispēsacōis fuit triplex scꝫ ꝓpter multi
plicacōeꝫ cult⁹ dei. exemplo Abꝛahe. gen̄.
xvj. Item in figurā Cōiugiū em̄ patrū si
gnificabat ꝯnubiū xp̄i & eccl'ie. que mul=
tiplicat̄ per ꝯtēplatiuos & actiuos scꝫ filios
& mercēnarios qd̄ figuratū fuit in vxoꝛi=
bus jacob liberis & ancillis siue ꝯcubinis.
gen̄. xxvj. Item ꝓpter moderantiā & tpan
tiā. Moderate em̄ appetebāt antiq̄ p̄res co'
itū. scꝫ ꝓpter solā ꝓpagacōnem ad cultū
dei. exēplo dauid. ij. regū. xxvj. Ad maio
rem aūt euidentiā p̄dictoꝝ Nota ꝙ cōcu=
bina dr̄ duobꝫ modis. Vno mō assumpta
ad tpus ad p̄lē ꝓducendā quod dr̄ assū=
pta ad tpus hoc dr̄ ad ꝯdiam vxoris. & ꝙ
dr̄ ad p̄lē ꝓcreandā. hoc dicit̄ ad ꝯdiam
meretricis. tal' ꝯcubina nō est vxoꝛ. & coi
tus cum ea est foꝛnicari⁹ & illicit⁹ b̄m se
& est etiā cont̄ legē nālem & scriptā. Ius
em̄ publicū legis nālis dictat ꝓcreacōem
filioꝝ cum educacōne & hereditatis succes
sione qd̄ nō posset eē nisi eēt copula parē=
tum insepabil'. Item est cont̄ ius p̄uatum
rōis quod dictat nō facē alij qd̄ homo fie
ri nō vult sibi & ecōuerso. Quilibꝫ eī vir
vult vt effect⁹ eius cui copulat̄ sibi īsepa
biliē adhereat. Secūdo mō dicit̄ cōcubina
assumpta insepabiliē ad semp. ꝫ ꝯdicōnis
h̄uilis & sic realiē erat vxoꝛ. Sed tn̄ dicit̄
cōcubina q2 non erat p̄ncipal' vxoꝛ. vnde
gen̄. xvj. Sarra dedit Abꝛahe Agar ī vxo
rem vt gen̄. iij. c. Rachel dedit balā ancil
lam viro suo in ꝯiugiū. hec ille. Licet autē
quelibꝫ taliū diceret̄ vera vxoꝛ. & int̄ vi=
rum & eā diceret̄ verū mr̄imoniū. defici
tn̄ a rōne sacramti quod est vnici ad vni
cam vt dictum est. Vlteri⁹ notat hic dn̄s
bona vētura in. iiij. ꝙ p̄dcā dispēsacō de
pluribꝫ vxoꝛibꝫ nō fuit tpe nat̄e institute
q2 tūc non erat ncc̄itas sterilitatis. nec in
tpe gr̄e est. q2 multiplicatū est gen⁹ huā=
nū ad cultū xp̄i. Sed rōne vtilitatis fuit
tpe Abꝛahe. quia ante eū multiplicabant̄

non ad cultū dei ꝫ ad mala & ideo deleti sunt de t̄ra. Sꝫ rōne honestatis ad illos se extēdit q̄ vxoribꝰ & ↄcubinis ꝉpant̄ & ad cultū dei multiplicandū sciebant & volebāt uti. Hec aūt dispēsacō facta est dīna inspiracōne in p̄triarchis & rege dauid. q̄n & q̄n veris͡c facta est de semīe Dauid repromissio. Et q̄ isti erāt tanq̄ꝫ capita et imitādi erāt tanq̄ꝫ sc̄i itellexerūt recte dispēsacōnem ad omēs extēdi q̄ erāt imitatores eoꝝ. & mos fuit ex hoc introductus durās vs͡q ad xp̄i aduentū.

Sacramentū extē me vnctōnis fuit figuratū ī mltiplici vnctōne veꝉis testamēti. Tūc eñ ungebant̄ reges & sacerdotes. templū & altare. & certe cum xp̄ianꝰ est ꝓpinquꝰ morti. tūc ꝓpinquꝰ est vt sic rex adipiscat̄ regnū glorie. vt etiam sic sacerdos offerat deo sacrificiū laudis ꝑpetue. vt etiam in eꝰ aīa tēplo & altari sūmꝰ pōtifex deus colat̄ laude & honoꝛe in eternū. & ꝓpter hoc vngit̄ xp̄ianꝰ cum est ꝓpinquꝰ morti. Vngebant̄ etiā antiquitꝰ pugiles & sic xp̄ianus in morte quia aggredit̄ bellum fortissimū. tunc eñ ip̄m hostis impetit vehemētius ꝓpter qđ opoꝛtet ip̄m tāq̄ꝫ strenuū pugilē strenue dimicare. Vngebātur etiā antiquitꝰ sponse cum viris tradebant̄. V̄n & vxoꝛ ab vngēdo đr eo q̄ vngeret̄ & certe aīa xp̄iani cum debꝫ exire de coꝛpe debet tradi celesti sponso & traduci in tabnaculū eiꝰ vt eiꝰ castis amplexibus ꝑpetuo delectet̄.

Septem aut̄ dona de quibꝰ dicit̄ ysa. xi. figurata sunt p̄ septē crines capitis sampson. quibꝰ rasis ab eo recessit foꝛtitudo. iudicū. xvj. & vere exclusis a capite hoīs. i. ab aīa. vij. donis sp̄us sc̄i recedit ab hoīe foꝛtitudo. Figurat̄ etiā ꝫm exposicōez greg. p̄ septē filios job. job p̄mo. Per dona eñ sp̄us sācti adoptat̄ homo in filiū dei p̄fectissime. vt sit dignꝰ hēditate sup̄na.

Septē aūt v̄tutes figurant̄ p̄ septē dies quibꝰ deꝰ cūcta fecit opa & postea quieuit. q̄ p̄ v̄tutes illuīatur aīa & in ip̄is quiescit cum p̄ ip̄as p̄ueīat̄ ad requiē sp̄ualē ī presenti & eternā in futuro. Figurātur etiaꝫ p̄ septem dies festiuitatū legaliū. p̄ ip̄sas eñ aīa solēnizat colit deū & a vicijs cessat Figurant̄ etiā p̄ illas septē mulieres de q̄bus ysa. viij. Apprehenderūt. vij. muliēs virū vnū ⁊c̄. Nemo eñ ē vir nec vir vnꝰ vnitate gr̄e nisi quē iste dn̄e apprehendūt

Sunt etiā alia bona sp̄ualia q̄ mltum valēt ad sup̄acōem hostiū ac etiā ad purgacōez vicōꝝ. Primū est v̄tus crucis & passiōis xp̄i q̄ fuit figata in baculo dauid & in quīq̄ lapidibus. q̄s accepit de toꝛrēte cū quibꝰ occidit philisteū. p̄mo reg. xvij. baculꝰ crucē figurabat. quīq̄ lapides q̄nq̄ plagas jh̄u quas xp̄ianꝰ cum funda sue ↄsideracōis debꝫ cōtra demones iacē & sic debellabit̄ hostis.

Secundū aūt bonū est v̄tꝰ & oro m̄ris xp̄i q̄ fuit figata p̄ judith q̄ oloferne occidit. iudit xiij. & hesē q̄ aman & hostes pp̄l'i isrl' occidi p̄curauit. vide in libro hesē. & p̄ jahel q̄ sizaran p̄cussit. judicū. iiij. & p̄ bersabee m̄reꝫ salomōis de q̄ tꝫ reg. ij. ip̄sa eñ & si fuit sponsa dei p̄ris sicut hester assueri. fuit t̄n vere m̄r veri salomōis cui dicit filiꝰ suus illud verbū qđ dixit salomon m̄ri sue Pete m̄r mea qđ vis neq̄ eī fas ē vt auertam faciē tuā. oīa etiā q̄ salomon dicit in laudē sp̄ōse ī libro cantic̄. de gloriosa m̄re dn̄i sp̄ualit̄ exponūtur.

Terciū bonū est v̄tus p̄tās siue auctoritas ecc̄ie cuiꝰ oro sūme placet deo. Est eñ ip̄a vnica sponsa xp̄i cui dixit sponsꝰ cāticoꝝ. ij. Ostēde michi faciē tuam sonet vox tua in auribꝰ meis. vox eñ tua dulcis & facies tua decoꝛa.

Quartū bonū est oro sc̄oꝝum noui testam̄ti q̄ iam cum xp̄o regnant scꝫ aploꝝū qui fuerūt figati ī sc̄is p̄triarchis & ꝓphetis. nā sc̄i p̄triarche fc̄tis & ꝓph̄e dictis graꝫ noui testam̄ti p̄signarūt & meritis pp̄l'm deo reconciliare efficaciter meruerūt. de quibꝰ ysa. xxvij. Qui

egrediūtur impetu a jacob florebit & ger
miabit isrl' & implebūt faciē orbis semie
&c. scōrum martirū q̄ fuerūt figāti in scīs
machabeis q̄ ītpretanī victoriosi fuerūt
em̄ re & noīe victores. scōrum ꝯfessorū q̄
fuerūt figāti in filijs ꝛ̄chabarum de quibus
in p̄mo & .ij. regū. Scōrum & scāꝝ virgi
nū q̄ fuerūt figurati in Abel q̄ fuit p̄mus
v̄go de q̄ gen̄ .iiij. Et in filia iepte. judicū
xi. Et in abisac sunamite q̄ fouit dauid re
gem de q̄ t̄cij regū p̄mo.

[Q]uintū aūt bonū est sedulitas bo
noꝝ pastorū ecc̄ie q̄ fuerūt figu=
rati ꝑ moisen josue & dauid. jlli
em̄ orando q̄mmaxime & nichilomi⁹ ope
rādo ꝓstrauerūt hostes. Vide q̄mo moy=
ses orādo ꝓstrauit amalech exo. xvij. Sic
& boni pastores ecc̄ie orādo & oꝑando do=
cēdo & lucis exēpla mīstrādo hostes ecc̄ie
suꝑant & per ip̄os subditi ad scītatis oꝑa
ꝓuocanī.

[S]extū bonū est diuina inspi=
racō q̄ etiā īdulcorat huiōi ama
ritudinē & illustrat aīaȝ cont̄ er=
rorū caliginē. Quantū ad p̄mū figuraī
ꝑ illud lignū qd̓ ostēdit dn̄s moisi. qd̓ cum
in aquis missum fuisset in dulcedinē verse
sunt exo. xv. Quantū ad secundū figurā
tur ꝑ fauū mellis quē gustauit ionathas
& illuīati sunt oculi eius p̄mo regū. xiiij.
Que etiā figuraī ꝑ angelū dn̄i q̄ descēdit
in fornacē &c. daniel'. iij. q̄m̄ refrigerat cō
cupiscentiā.

[S]eptimū bonū est discre=
ta hoīs ꝯsideracō debȝ em̄ homo se
pe ꝯsiderare & ad memoriā redu=
cē vij. xp̄i bn̄ficia. vij. mr̄is gaudia. vij.
effusiones sanḡnis ih̄u. vij. ordines scōrū
q̄ sunt in p̄ria. vij. offēsas quib' offendūt
hoīes deum ꝑ vij. pc̄ta mortalia. vij. pla
gas nouissimas de quib' joh̄. apoc̄. xv. ꝑ
q̄s intelligunī. vij. inferni supplicia. vij.
dotes glorie q̄s merenī electi per septē oꝑa
misericordie. septē scōrum ordines figurā
ī ꝑ septē boues pulcras & crassas. & vij.
dotes glorie ꝑ vij. spicas plenas & formo
sas. omēs q͛ reprobi ꝑ. vij. fedas boues &
ꝯfectas macie. & vij. inferni supplicia. ꝑ
vij. spicas ꝑcussas uredine de quib' oībus
hētur gen̄. xli. Per q̄s septem ꝯsideracōnes
ruit mundi vanitas. pc̄ti vilitas. carnis
ꝯplacētia. & demonū fraudulētia. Vnde
figuranī iste septē ꝯsideracōes ꝑ illos vij.
circuit⁹ q̄s fecerūt filij isrl' circa vrbem in
jericho ip̄os archa dn̄i p̄cedēte josue. vj.
Sic & xp̄us qui est archa dn̄i xp̄ianū p̄ce
dat in p̄nti exilio sit semꝑ ante sue men=
tis oculos & sic vij. circuit⁹ & septē ꝯside=
racōnes p̄dictas faciat q̄ntū ad ip̄m mū
di vanitas destrueī. Apparet igiī ex p̄mis
sis ꝙ scd̄m ꝙ dic̄ apl'us ad hebreos. ix. fa=
cta in veti testamēto fuerūt ꝑabole instā
tis tp̄is & sic oīa in figurā ꝯtingebāt ill'.
Et sic patȝ p̄mū p̄ncipale hui⁹ ꝯsideracō=
nis tercie.

[C]irca secundū hui⁹ t̄cij puncti est
sciendū ꝙ tꝑus g̃re vt dictū est
tꝑus pc̄ta corrigendi & cauendi
ad q̄ multū valēt pc̄ta veterū q̄ punita fu
erūt tꝑaliī. In quoꝝ quidē punicōib' figu
rabaī punicio xp̄ianoꝝ sempit̄na si ꝯmit
tāt sil'a.

[A]d correctōnem eī suꝑbie & inobe
dientie multū valet moralis Adā
figura in tuīcis pelliceis eiusq̧ eie
ctio de ꝑadiso. q̄ ip̄e & vxor sua meruerūt
ꝓ se & cūctis posteris suis ꝓ eo ꝙ ꝯsētien=
tes suggestioni diaboli suꝑbi & inobediē=
tes fuerūt. Ad hoc etiā multū valet expul
sio saul de regno q̄ ꝓpter suꝑbiā & inobe=
dientiā regnū isrl' amisit sicut de hoc ha=
beī p̄mo regū. xv. & xvj. Ad hoc etiā ml'
tum valet suspēsio absolonis in quercu. q̄
ꝓpter suꝑbiā & ambicōem regnādi suspē
sus in quercu fuit. a joab īt̄fect⁹. ij. re=
gū. xviij. Multū etiā valet ad hoc plaga
ꝯminata ezechie. ꝓpter hoc ꝙ quadā ostē=
tacōe ostēderat babilonijs omēs thesauros
dom⁹ sue. iiij. regū. xx. valet etiā ad hoc
mors illoꝝ p̄ncipū q̄nquagenarioꝝ q̄ suꝑ
be loquētes helie meruerīt extīgui ab igne
celesti.

[A]d correctōnem etiā inuidie mul=
tū valet maledictio cayn. q̄ ꝓpter
inuidiā Abel īt̄fecit gen̄. iiij. Re=
probacō esau qui fr̄i suo jacob inuidēs &
odio habēs sicut d̓r gen̄. xxvij. fuit tꝑaliē

reprobatꝰ. valꝫ ad hoc tribulacõ quã paſ
ſi fuerũt filij jacob q inuidẽtes joſeph ipm
qꝫ odio hñtes ſic dr gen̄. xxxvij. ſuſtinue-
rũt ꝓpter hoc tribulacõnem multiplicẽ in
egipto ſub eodẽ joſeph frẽ ſuo. Valet etiã
ad hoc vexacio ſaul qui inuidẽs dauid nec
rectis oculis ipſum aſpicẽ valẽs ꝓpter hoc
qđ dixerũt muliẽs ꝑcuſſit ſaul mille & da
uid. x. milia fuit inuaſus a maligno ſpũ
ꝑmo regũ. xviij. Ad hoc etiã multũ valꝫ
lepra marie & leuitaꝝ plaga qꝛ inuidẽtes
murmurauerũt contͣ moiſen. de maria ha
bet. nũi. xij. de leuitis. xvij. Ad hoc etiam
multũ valet inͭfectio Adonie. q inuidens
ſalomoni regi iſrl̄ ꝓpter hoc fuit inͭfectꝰ.

AD correctõem iracũdie valꝫ ma-
ledictio cayn. cui dixit dñs vbi
ſupͣ Cur iratꝰ es q̄re ↄcidit vultꝰ
tuꝰ ꝛc. Valet etiã maledictio furoris ſime
on & leui. q irati ꝓpter ſtuprũ dine inͭfe-
cerũt ſichimitas gen̄. xxxiiij. de quibꝫ di-
xit Iacob maledicẽdo gen̄. xlix. In furore
ſuo occiderũt virũ maledictꝰ furor eoꝝ ꝛc.
Valet inſup ad hoc ſubmerſio pharaonis
& egipcõꝝ q turbati & irati ꝓpter exitũ
filioꝝ iſrl̄ inſecuti fuerũt eos. & tandẽ ſb-
merſi ſunt in mari rubro. Valet etiam ad
hoc mors nabal de q dr ꝑmo reg̃. xxv. ꝙ
erat vir durus malicõſus & peſſimꝰ. ꝓpte
rea factũ ẽ cor eiꝰ emortuũ. & ita ꝑcuſſit
dñs nabal & mortuꝰ eſt.

AD correctionẽ etiã
peccati auaricie occurrit achor vl̄
achan qui accepit de anathema-
te jerud regulã aureã ꝓpter ſuã auariciaꝫ
& argentũ & palliũ ꝓpter qđ fuit lapida-
tus & cũcta q illiꝰ erãt igne ↄſumpta jo-
ſue. vij. Occurrit etiã achab q ↄcupiuit in
iuſte vineã naboth. ꝓpẽ quã & ipm fecit
interfici cui dixit helias in hoc loco ĩ quo
linxerũt canes ſangnẽ naboth lambẽt ſan-
guinẽ tuũ ꝛc. iij. reg̃. xxi. Occurrit inſup
giezi qui ꝓpter cupiditatẽ ſuã & auariciã
accepit a naaman tria talẽta argẽti & ve
ſtes mutatorias duplices ꝓpẽ qđ lepra na
aman adheſit ei. iiij. reg̃. v. voluit etiam
vendere grãm ſanitatis. Occurrit heliodo
rus qui volẽs rape pecuñas q erãt ĩ erario
fuit verberatꝰ egregie & poſitꝰ ĩ geſtatoria
ſella. ij. mach. iij.

AD correctionẽ aũt accidie
occurrit dina q ꝑuagãs regioẽꝫ egͤſ
ſa vt videret muliẽs illiꝰ tͤre fuit
a ſichem oppreſſa gen̄. xxxiiij. Filij iſrl̄ q
vacãtes ocio expectãtes moiſen fecerũt vi
tulũ exo. xxxij. & ꝓpter vitulũ quẽ adora
uerũt. xxxiij. milia fuerũt inͭfecti. dauid q
ocians in ſalario domꝰ cõcupiuit berſabee
cum q & cõcubuit & poſtea vriam virum
ſuũ inͭfici fecit. ij. regũ. xi. Sodoma cuiꝰ
pcc̃i occaſioẽꝫ dic̃ ꝓpha fuiſſe habũdantiã
diuiciarũ ociũ & ſatitatẽ panis ezech. xvj.

AD correctõꝫ aũt gule occurrit eua
ezau. jonathas. loth. holofernes
filij iſrl̄ & ſacerdotes belis. ꝓpter
gulã enĩ eua maledictõeꝫ meruit gen̄. ij.
Eſau ꝑmogenita vendidit gen̄. xxv. Loth
ꝓpter ebrietatẽ inceſtũ ↄmiſit gen̄. xx. jo-
nathas pr̃eꝫ offẽdit & aliqualr̃ ppl̃m ↄ̃tba
uit ꝑmo regũ. xiiij. Holofernes a iudith
fuit interfectꝰ. judith. xiij. Sacerdotes be
lis q deuorabãt q offerebanͭ a dario truci-
dati ſũt daniel. xiiij.

AD correctõꝫ aũt luxurie occ̃rũt
inundacõ diluuij gen̄. vij. & ↄſum
ptio qnqꝫ ciuitatũ gen̄. ix. Interfe
ctio zichimitarũ ꝓpter dinã gen̄. xxxiiij.
Peritio filioꝝ iſrl̄ in deſerto qui fuerunt
fornicati cũ madianitis & iõ multi fuerũt
ꝑcuſſi. nũi xxv. Deſtructio tribꝫ bẽiamin
q ꝓpter vxorẽ leuite quã ab vtẽdo inͭfece-
rũt q̄ſi oĩno ↄſumpti fuerũt judic̃. xix. &
xx. ca. Infortuniũ dauid cũ ꝓpter vxorem
vrie hoc ↄtingit ꝙ abſolon filiꝰ ſuꝰ ingreſ
ſus fuit ad ↄcubinas ſuas. ij. reg̃. xvj. ſic
ꝓpha ei p̃dixerat. ij. regum. xij. Inͭfectio
amon ꝓpter thamar ſororẽ ſuã. ij. regum
xiij. Infatuacõ ſampſonis iudicum. xvj.
Apoſtazia ſalomoĩs cuiꝰ cor fuit deprauã
tũ ꝑ mulieres. iij. regũ. xi. Inͭfectio p̃ſbi
teroꝝ q ↄcupierũt Suſanam daniel. xiij.

AD correctionẽ ydolatrie occurrit
illud exo. xxxij. Sedit pplus mã
ducare & bibere & ſurrexit ludere
id eſt corã vitulo conflatili coreas ducere

vel lude· i· ad instar puerorum vitulū adorare· q ope fusorio factus erat. Pueri em̄ fingūt sibi de luto quedā ydola q postea puerilit' adorāt· vn̄ nichil aliud fuit lude corā vitulo qȝ ydolū factū adorare· & ibi dē dz q leuite de mādato moisi ꝑpter hoc pctm̄ interfecerūt q̄si· xxiij· milia hoim. Illud etiā occurrit de hoc idē q q̄si oīa flagella & captiuitates ppl'i isrl'itici fuerunt ꝑpter ydolatrie scelus hoc quātū ad ꝑmū ꝑceptum ¶ Ad correctōnem blasphemie q ē contr' secundū ꝑceptū hēs lapidacōz blasphemi leuit· xxiiij ¶ Ad correctōnem violantiū sabbatū habes puīcionē illi9 qui ligna in sabbato colligebat· vide nūi· xv· hoc q̄ntū ad terciū ꝑceptū ¶ Ad correctōz vero temeritatis vsurpantiū officia ministrorū ecc'ie habes ꝑcussionē ozie q archam tetigit· ij· regum· vj· leprā ozie q thura i cēdebat· ij· pali ppō· xxvj ¶ Ad correctōez inhonorantiū pentes habes maledictōem cham q irrisit p'ri suo gen̄· ix· Et maledictionē ruben q fedauit cubile p'ris sui cui dixit p'r nō crescas gen̄· xlix· Maledictōz absolonis q expulit p'rem suū de ihrlm & polluit ꝯcubinas ei9· vbi sup ¶ Ad correctionē homicidij habes interfectionē illorū q interfecerūt isboseth· ij· regū· iiij· & interfectionē joab q abner & amasan interfecerat de q iij· regū· ij ¶ Ad correctōem mechie habes multa q sup' stati dicta sunt ¶ Ad correctōnem furti habes lapidacōez p'sbiterorum daniel'· xiij· duo vl'ia ꝑcepta nō habuerūt penā determīatam in lege· Idcirco q̄uis trāsgressio ipoȝ sit pctm̄ mortale ac mortis et'ne meritū ipoȝ tn̄ puīcio nō fuit alicubi in scripta veīi figurata.

Ad correctōem aūt malorum pncipū occurrit pharao ꝑpter quē egiptus perijt. exo· xiiij· Occurrit roboam ꝑpter quē regnū isrl' scissum fuit· iij· reg. xij· Item sēnacherib ꝑpter cui9 maliciā & sup'biam ꝑcussit angel9 dn̄i· c l v· milia assiriorum· iiij· regū· xix· Occurrit etiā nabuchodonosor q ꝑpter maliciā suam fuit q̄si ꝯuersus in bestiā daniel'· iiij· Itē Anthiochus de q dz· ij· mach· ix· q de ipius corpore vermes scaturiebāt & infra dz q homicida & blasphem9 miserabili vita functus est. Occurrit etiā trāslacō regnorum de gēte in gentē q maxime asscribit' & attribuit' malicie pncipū eccl'iastici· x·

Ad correctionē malorum p'latorū occurrit heli q fuit negligēs in correctōe filiorum q de sella corruens mortu9 fuit multaqȝ mala ppl'o acciderūt primo regū· iiij·

Ad correctionē malorum sacerdotū occurrūt filij heli ofni & finees q nesciētes sacerdotis officiū ꝑmo regū· ij· corruerūt in p'lio ꝑmo reg· iiij· Occurrūt etiā nadab & abiu q optulerūt ignē alienū & ideo fuerunt a dn̄o percussi deuoraūtqȝ eos ignis leuit· x· Ignez alienū offerūt sacerdotes auari & luxuriosi q's gehēne incendiū deuorabit.

Ad correctōem oīm ꝑdictorum occurrit ꝯsiderare ꝟtutes scōrū veīs testamenti videlicz iusticiā noe de qua gen̄· vj· Fidem & obedientiā abrahe de fide habes gen̄· xv· & obedientia gen̄· xxij· Item de ꝟtute ei9 & pace quā voluit habē cum loth habes gen̄· xiij· Occurrit secūdo ꝯsiderare simplicitatē jacob gen̄· xxv· Castitatem joseph gen̄· xxxix· Hūilitatē dauid habes in multis locis ꝑmo reg· Ieiuniū moisi de q exo· Ieiuniū helie de q tcio regum. Abstinentiā iudith vide in libro illo daniel' & sociorum ei9 daniel' ꝑmo. Zelū phinees q interfecit fornicatorē nūi· xxv· & mathathie· q trucidauit sacrificantē sup arā ꝑmo mach· ij· Occurrit etiā ꝯsiderare sedulitatē laborandi ruth· & largitatem booz· vide i libro ruth· paciam job & thobie vide in libris eorum. Occurrit etiā ꝯsiderare zelū zamuelis q interfecit regē agag ꝑmo regum· ij· & helie q interfecit sacerdotes baal· iij· regum. Occurrit etiā cōsiderare strennuitatē machabeorum & martiriū eliazari & illorum vij· fratrū secundi mach· vj· & vij· Sic ergo patz q bn̄ dixit apl'us q q̄cūqȝ scripta sunt ad correctōnem n'ram. Dicit em̄ apl'us ꝑma corinth. xi· Dum iudicam̄ aūt a dn̄o corripim̄ vt non cū hoc mūdo dampnem̄. Sed multū

terribile est q̃d scripta dicit q̃ difficile est corrigere quem deus despexerit eccl'astes. vij. vere signū est diuine despectiōis qñ homo a malis suis nō corrigit q̄ tocies & in tot locis corripit per scripturas. Patz ergo clarissime ex hijs q̄ dcā sūt in hac tcia ɔsideracōe q̃ omīa q̄ p̄dicam⁹ de xp̄o ihū. oīa credenda oīa cauenda. oīs inimicoꝝ spūaliū malicia. omīs virt⁹ sacramētoꝝ & efficatia. oīa p̄dicta & alia fuerūt in lege & pphis & psalmis p̄figata & ad nr̄am correctōz scripta qz oīa illa in figurā ɔtingebāt ill'

Quart⁹ pūctus & vltim⁹ hui⁹ sexti articuli ē videre qm̄o oīa q̄ scripta erant de messia venturo fuerūt impleta in xp̄o ihū saluatore nr̄o & ideo ip̄e verus messias nec alius expectand⁹. Pro cui⁹ claro intellcū aperiūtur xij. thesauri. Prim⁹ erit de tp̄e aduēt⁹ xp̄i. Secund⁹ de ei⁹ ꝓgenie. Terci⁹ de assimulacōe. Quart⁹ de loco natiuitatis. Quītus de ei⁹ noīe. Sext⁹ de eius veneracōne. Septim⁹ de mō viuēdi. Octau⁹ de mō moriēdi. Non⁹ de cā mortis. Decim⁹ de ei⁹ resurrectione. Vndecim⁹ de p̄mio credētium Duodecim⁹ de pena ꝑsequentiū in p̄senti & in futuro.

Primus thesaur⁹ apitur de tp̄e aduētus messie q̃d sac̄ scriptura p̄nūciauit & specifice determinauit. Pro cui⁹ declaracōne hic adducā q̄tuor testiōnia. Primū est testiōniū pphārum s̄m glosas Talmuth. licet in illo libro repiant̄ multe vanitates & abhoīacōnes & hereses. non solū ɔtra legem euāgelicā s̄z etiā con̄t eētiā diuinam. & cōtra legē scripte ac ɔtra legē nat̄e vt suo loco videbit̄ pp̄ter q̄ puniri deberēt. Veruntn̄ ad ɔuicendā maliciā eorū pp̄rijs auctibus suoꝝ doctoꝝ ɔcludēt aduent⁹ messie. sic optie fuit disputatū cum sapiētib⁹ eorū & ɔclusum & determiatum corā summo pontifice bn̄dicto. xiij. Presentib⁹ plibus cardinalib⁹ p̄latis & mḡris in theologia & alijs multis notabilib⁹ psonis. Anno dn̄i M cccc xij. xviij. pontificat⁹ eiusdē sumi pontificis. Secundū est testimoniū inquisicōnis iudeoꝝ. Terciū erit testimoniū iosephi historiographi eoꝝ. Quartū erit testimoniū pilati q̄ eum tradidit crucifigendū arbitrio eoꝝ. ¶ De p̄mo dico q̃ tēpus assignatū aduēt⁹ messie erat in fine scdi templi ihr̄lm paulo añ destructionē eiusdē templi vt p̄tz malachie. iij. vbi dr̄ Ecce ego mitto angelū meum & p̄parabit viā ante faciē meā. & statim veīet ad tēplum scm̄ suum dn̄ator quē vos q̄ritis. & angel⁹ testamēti quē vos vultis. Ecce uenit dicit dn̄s exercituū. In dicto textu sūt tria vocabula q̄ signifcāt suū aduentū mł'tum ppe. Primū est ecce. q̃d ōndit rem p̄senē añ nos. Secundū est statim. q̃d ostēdit rem breuissimā vl' sine tp̄e. Terciū est ecce veīt. Item qñ dixit ad templū suū ōndit q̃ in hora sui aduētus eēt templū edificatū & in bono statu. Per ɔtrariū illius q̃d credūt iudei q̄ dicūt q̃ qñ ip̄e veīet ɔuenīet eos in captiuitate & templū desertū Item secūdo sic dixit ysa. ca. lvj. hec dicit dn̄s. Custodite iudiciū & facite iusticiam qz iuxta est salus mea vt veīat & iusticia mea vt reuelet̄. Et declarāt doctores hebreorū inberexit raba. i. genesi magno. Rabimosse darsan q̃d voluit dicē iuxta ē salus mea vt veīat & iusticia mea vt reuelet̄ hoc dicit̄ p̄ rege messia pp̄ter q̃d dixit daniel & adducat̄ iusticia sempiterna. Itez tcio dixit zacharias. ix. Exulta satis filia sion. Iubila filia ihr̄lm Ecce rex tu⁹ veniet tibi iustus & saluator ip̄e paup̄ & ascēdens sup azinā & super pullū filiū azine. In q̄ntū dixit ecce rex tu⁹ ōndit ei⁹ aduētum breuissimū. Et q̃d restat in hoc textu ōndit q̃ loquit̄ de xp̄o ihū qz in tali hitu intrauit in ihr̄lm. Multum facit admirari qm̄o omēs isti pphe fuerūt ɔcordes vt oēs vna voce dicerent aduentū messie esse tam ppinquissime & q̃ postmodū retrocesserit tāto tp̄e a tp̄e vltimo p̄dictoꝝ pphārum vsq̃ hodie cum transierint iam vlt̄ mille septingēti āni. inuenim⁹ em̄ balaam nūi. xxiiij. dixisse prophetādo p̄ rege dauid uidebo eum s̄z nō mō intuebor illū. s̄z nō prope & ab eo vsq̃ ad dauid nō fuerūt nisi q̄dringēti āni modicū plus. Quare p̄ vim

habem9 dicē q paucō tpe post dictos pro
phetas hēbat esse aduentus messie ¶ Dicet
iude9 p dicta ꝓpharum bñ ońditur eē ad
uētus messie in breui · ꝫ qm̄o ꝓbabit̄ ei q
ille aduētus fuit in fine tēpli scōi in eadeꝫ
hora q̄ fuit aduētus ihu xpi ¶ Dico q hoc
ońditur multū bene multis autēticis pro
phecijs & rōibus & pmo p ysa · c · ix · qui
dixit Paruul9 em̄ nat9 est nob̄ & fili9 da
tus est nob̄ & fact9 est pncipat9 sup hu=
meros ei9 & vocabit̄ nomē ei9 admirabil'
consiliari9 de9 fortis · pr̄ futi seculi · prin=
ceps pacis · multiplicabit̄ ei9 impiū & pa
cis nō erit finis. Non est dubiū quin ista
ꝓphecia loquat̄ de messia qꝛ impossibile ē
aliquē hoīem carnalē in quo non sit dīna
nat̄a intitulari tā excellētissimis titulis.
Item qꝛ ipimet doctores hebreorū dicunt
hoc ī ꝓlogo hecarabeti · i · lamētacōis ma
gne. Vbi dicit rabi oze · galileus in noīe
messie est pax · qꝛ sic scriptū est pr̄ futuri
seculi pnceps pacis. Itē in libro canhedrin
in ca. qd̄ incipit tot9 isrl' dicit rabi thau=
hum. Que est racō q quecūqꝫ men · q̄ est
in medio vocabuli est apta & hec est clau
sa. Rn̄det quia de9 voluit facē de ezechia
messiam · & veīt v̄tus iudicial' & dixit an̄
deū dn̄m mūdi. Dauid q̄ dixit ante te tot
cātica & tot laudes nō facis messiā & eze=
chiam ꝓ q̄ fecisti tot miracula & nō dixi
sti vnū canticū an̄ facies messiā · & iō de9
clausit men. Et illa hora exiuit filia vocis
· i · vna reuelacō & dixit secretū meū mi=
chi · sec̄tū meū m̄ : ve m̄. Et declarat Rabi=
salomon q dicebat de9 hoc secretū de ad=
uētu messie meū est ¶ Et q ꝓpha respōdit
ve michi vult dicē · O miser qn̄ veīet ille
messias. Ex p̄dicta autoritate possim9 eli
cē tres cōclusiones. Prima q messias ē ipe
met de9 · quia p̄dicti tituli n̄ possūt insti
ficari nisi de ipomet deo. Secūda ɔclusio ē
q messias nat9 est de maria existēte virgi
ne · qꝛ illa lr̄a men · posita in v̄bo multi=
plicabit̄ qd̄ in hebraico d̄r lemarbe ońdit
nomē ei9 qd̄ est in hebraico merien In lati
no maria ambo noīa incipiūt in illa lr̄a
men · ꝫ in recta scripta q̄si cursu n̄ali debe
bat eē men apta. Inq̄ntū vero ē clausa per
ɔtrariū & con̄ nat̄am toci9 script̄e ońdit

dictā merien uel mariā eē clausā siue v̄gi
nem. Sic em̄ ɔtra cursum nat̄e cōcepit &
pepit qꝛ non ex virili semīe ꝫ mistico spi
ramīe. Tercia ɔclusio est q̄ ad ꝓpositū fa=
cit q dicta men clausa ońdit tpus aduen
t9 messie pūctualit̄ · qꝛ hec ꝓphia fuit dcā
in q̄rto āno regis achas & ab illo āno vs=
qꝫ ad destructionē pmi templi q̄ facta fuit
xi · āno regis zedechie transierūt · c l · āni ·
Itē durauit captiuitas babilonie lxx · ānis
Templū secūdū quod edificauit neemias
durauit cccc · xx · ānis si subtraham9 xl · an
nos qui transierūt a passione xpi vsqꝫ ad
destructōnem tēpli p titum remanēt sexcē
ti āni q̄ transierūt ab hora in q̄ dicta fuit
p̄dicta ꝓphecia vsqꝫ ad passionem xpi · &
tantū sumat men clausa in n̄uo s̄m hebre
os cui9 figura in abcdario hebreoꝝ hec est
¶ Ex quib9 sequit̄ q in illa men · clausa
ońdit nobis de9 illa duo secreta cū dixit
secretū meū michi secretū meum michi.
Primū q mr̄ messie debebat eē maria siue
v̄go · Secundū q temp9 saluacōis aduēt9
messie fuit pūctualit̄ sexcentoꝝ ānoꝝ a re
uelacōne ꝓphecie vsqꝫ ad passionē saluato
ris. Iterū potest idē ꝓbari in vna autori
tate q̄ est in medrastuphin · i · glosa psal
terij vbi dicit rabi iohanā trib9 ānis cū
dimidio stetit gloria dn̄i in monte oliue=
ti dādo voces & dicēdo. Querite dn̄m dū
inueniri pt̄ inuocate eū dum ꝓpe est ysa ·
lv · Item dixit in berexit raba · i · in genesi
magno Rabimosse darsan ¶ Quid voluit
dicē salomon in cāticis canticoꝝ ca · pmo
qn̄ dixit exaltauimus & letabim̄ in te qn̄
hoc erit. Qn̄ pedes dei stabūt in mōte oli
ueti illa hora erim9 nos leti. Dico q ma=
nifeste apparet q isti tres āni cū dimidio
sunt illa dimidia ebdomeda quā dixit da
niel ꝓ messia. Confirmauit aūt pactū ml'
tis Inuenim9 em̄ q sic fuit qꝛ saluator nr̄
recepit baptismū ī etate · xxx · ānoꝝ · & de
inde vsqꝫ ad tpus passiōis fuerūt q̄si tres
āni cū dimidio · quib9 ambulauit p gali=
leā & p montē oliueti ɔuocando hoīes ad
pnīam · & respectu hui9 dicebat p̄dicta v̄
ba · ysaias recitata p Rabi iohanan scꝫ q̄
rite dn̄m dum ꝛc̄ · vt sup̄. Item pt̄ probari
maīfeste q aduentus messie debeat esse in

p̄dicto tpe p autoritatē quandā hebreorū q̄ est ī libro canhedrin in ca. qđ incipit totus isrl'. & ī libro abadazara ca. p̄mo v bi dr. sic legitˀ in studio helie sex mille āni est mūdus. duo milia vaītatis. duo milia legis. & duo milia messie ¶ Sed pp̄ter pctā nr̄a iam sūt extˀ magna pars Iterū in eod ca. dixit helias Rabi juda ñ est minꝰ mūdus q̄z q̄nquagīta quīqꝫ iubilei. in vltimo iubileo veiet filiꝰ dauid. glosa Rabi salomon istud sūmat q̄tuor mille ducenti & q̄nquaginta āni & in vltio iubileo filius dauid veiet ¶ Notū est q̄ mors messie fuit circa tpus q̄n impleti sunt q̄tuor mille anni a creacōne mūdi & posito q̄ nō inueniatˀ pūctualitˀ q̄ eēnt illa hora q̄tuor mille āni non est mirū q̄z maior deco̅putacō q̄z sit hec inueniˀ in v̄bis dei in textu legis. cum deˀ dixit abrahe scias q̄ futurū est semen tuū in captiuitate in t̄ra aliena q̄drīgētis ānis & q̄n fuerūt liberati dicˀ textus q̄ steterāt cccc. xx. ānis & postq̄z bn̄ visitauimꝰ cōputū inuenimꝰ q̄ exq̄ Jacob descendit in egiptū vsqueq̄ fuerūt liberati p manꝰ moisi nō transierūt nisi. ccx. anni Item si bn̄ n̄iamꝰ ɔputū inuenīemꝰ q̄ sb iectio captiuitatis nō fuit nisi q̄si centū anni. ergo s̄m hoc nō est mirū si doctor diuisit sex mille ānos de duobꝫ ī duobꝫ milibꝫ ergo facta acciderūt circa illā diuisionem modicū plus vel minꝰ. Et posito q̄ dicat aliq̄s q̄ s̄m autoritatē illā tpus aduenꝰ redemptoris debet esse in pletudie q̄tuor miliū ānoꝝ post destructōez templi intn̄ q̄ saluacō foret ducētis ānis anticipata ante ɔputū doctoris. Dico q̄ est mirabile q̄z ysa. in fine capli. lx. illud p̄nosticauit dicēdo. Ego dn̄s in tpe subito faciā istud & q̄ habet oculos ad videndum p̄nt intelligē qđ rōnabiliꝰ est. q̄ aduetus saluatoris anticiparetˀ ex gr̄a dei ducentis ānis. an̄ tpus suū q̄z in p̄teritū trāseundo milleducēti āni post q̄tuor mille nō veiendo. Iterū ad ampliorē p̄bacōz dicte ɔclusionis inuenimꝰ qđ dicit Talmuth jerusalemista in libro berabot in ca. haiacore & meq̄rabeti. i. lamētacō magna dicˀ sic. Accidit vni iudeo q̄ stabat laborādo q̄ dedit mugitū bos. trāsitq̄ vnꝰ arabs audiuit

q̄ vocē bouis. & dixit iudee fili iudei. solue. solue. solue tuos boues & tuū apparatū quia scīariū vr̄m destruitˀ. Iteꝝ bos dedit secundū mugitum. & dixit ei arabs judee fili iudei. liga tuos boues & p̄para illos q̄z natꝰ est rex messias. Et dixit ei iudeus. q̄đ est nomē suū. R̄ndit menahē. i. ɔsolator. Dixitq̄z ei iteꝝ iudeꝰ. & q̄mo est nomē sui p̄ris. Dixit ei ezechias. i. fortitudo dei. Dixit iteꝝ iudeꝰ. & v bi ē natus dixit ei in bethleem iude. Dicit rabi abon Et q̄đ opoꝛꝫ discē ab arabibꝫ q̄z textꝰ clarus ē in ysaia q̄ dixit libanꝰ cū excelsis cadet. & dicˀ statim post & egredietˀ v̄ga de radice yesse. Et predicta auctē eliciūtur & multū bene q̄tuor ɔclusiones. Prima quia aduētus messie fuit circa destructōez tēpli. Secūda q̄ messie nom̄ ē menahē qđ sonat ī hebraico cōsolator q̄z p manū eiꝰ fuit cōsolatū genꝰ huānum de pc̄o Adam. Tercia q̄ est filiꝰ dei q̄z nomē p̄ris qđ hic intitulat ip̄e qđ est ezechias sig̃ficat in hebraico idē q̄ deꝰ fortis. Quarta q̄ natꝰ est in bethleem. Itē dixit Talmuth in berexit raba antiq̄ dicit rabi simuel filius nahamā Vn̄ p̄babis tu q̄ ī die in q̄ fuit destructō templi in illa die natꝰ est messias de quo dixit ysaie ca. vlt̄. Anteq̄z p̄turiret pepit anteq̄z veniret partꝰ eiꝰ pepit masculum in hora qua fuit destructō templi dederūt voces isrl' sicˀ mulier existēs in p̄tu & dicit jonatas ī trāslacōe caldaica anteq̄z ei veniret angustia fuit saluata & anteq̄z veniret dolores partꝰ reuelatꝰ est rex messias. Item dicˀ in eodē libro Rabi simuel filiꝰ johanā semel ibat helias p viā in die q̄ fuit destructū templū. & audiuit vnā filiā vocis. i. reuelacōz clamantē & dicentē ¶ Templū scm̄ vadit ad destructōz. q̄n illud audiuit helias ymaginatꝰ est q̄mo posset destruē mundū & yens inuenit hoīes arātes & semināties & dixit eis ¶ Deus est iratus contˀ mundū. & vult destruere domū suā & captiuare suos filios int̄ gētes & vos intromittitis vosip̄os in uitis tpalibꝫ ¶ Exiuit altera reuelacō & dixit dimitte eos facere q̄z iam natus est saluator isrl'. Dixit ip̄e & v bi ē ille. dcm̄ ē illi ī bethleem iude juit illuc & inuenit mulierē quandā sedētē

in porta dom⁹ sue & filiū ei⁹ inuolutū in sangne & iacentē ante eā. Dixitq3 ei filia filiū pepisti & dixit sic. Et ait ei ⸗Et qd ē hoc ꝙ sic est inuolut⁹ ī sangne. Respōdit grande malū est q2 in die in q̄ nat⁹ est destructū est templū. Dixitq3 ei surge filia & accipe eum · q2 per manū suam deb3 esse mag̃ saluacio. In illa hora surrexit mr̃ & accepit puerū · & ip̄e recessit inde vsq3 ad qnq3 ānos · & in fine qnq3 ānoꝝ dixit · ibo & videbo saluatorē isrl̃ si nutrit̄ in forma regū vel angeloꝝ ꝑuit ergo & inuen̄t muli erē in porta dom⁹ sue & dixit ei filia qd ē de illo puero. Rn̄dit rabi. Nōne dixi tibi ꝙ cum malo nutrit̄ q2 in die q̄ nat⁹ est fu it templū destructū · & vlt̄ hoc q2 si hab3 pedes nō ambulat · oculos hab3 & n̄ videt Aures hab3 & nō audit · os hab3 & nō lo quit̄ & sic scatat sicut vn⁹ lapis · & dum ip̄e loqueret̄ cum ea insufflauit ventus a q̄tuor ptib3 mūdi & ꝓiecit eum in mari magno · & ea hora helias scidit vestimen⸗ ta sua & euulsit capillos suos & dixit · ve quia perita est saluacō isrl̄. Et exiuit vna filia vocis · i · reuelacō · & dixit helia · non est sic tu cogitas ƺ q̄tuor centis ānis habi tabit in mari magno & lxxx · annis · vbi ascēdit fum⁹ circa filios chore & lxxx · an⸗ nis in porta rome qd remanet ānorū per omēs ciuitates vsq3 ad finē. Ecce qm̄o ap⸗ paret maīfeste ex oībus p̄dictis autorita⸗ tib3 aduentū messie eē in destructōne tem pli. ¶ Sed iude⁹ pot̄it arguē dicēdo ꝙ p̄di cte autoritates ꝓbant aduētum & destru ctionē fuisse eadē die · ƺ veritas non est sic q2 a die passioīs vsq3 ad destructōē transi erunt · xl · āni. Hic pt̄ dari optime duplex responsio. Prima ꝙ istud nomē dies acci pi pt̄ tripl̄r scz stricte large & largissime. Primo accipit̄ ꝓut sol ē sup̄ orizontē. Se⸗ cūdo accipit̄ ꝓ xxiiij. horis. Tercio accipit̄ ꝓ oī tpe sic inuenim⁹ ī ysaia a c · xix · vsq3 ad xxxix · vbi sepe fit mentio de hoc noīe dies · & ncc̄io hab3 accipi ꝓ maiori tpe q3 est ānoꝝ. ¶ Secūda responsio est ꝙ si tem⸗ plum bn̄ durauit post passionē · xl · ānis. Veritas tn̄ est ꝙ in hora passioīs p̄didit templū omē3 scītatē suā & cessauerūt oīa miracula q̄ fiebāt in eo. Nolite ergo querē

o iudei maiorē destructōem q3 illā. Vnde dicit Talmuth in libro de yoma in ca · qd incipit septē dies legunt mg̃ri x · miracu⸗ la q̄ facta erāt ī domo scā scz ꝙ abortiuit ex odore carnis scē. Nō fetebat caro scā ali q̄ tpe · nunq3 apparuit musca in tēplo · nū q3 accidit pollutio sacramti magno ī die indulgenciaꝝ. Nunq3 inuēta est macula in pane ꝓposicōis · & licet pedes starēt in tēplo cum hēbant huiliari spaciosi inuenie⸗ bant̄. Nunq3 nocuit serpens nec alacerm ihr̄lm. Nunq3 dixit vir socio suo strictum hospiciū habui in ihr̄lm · Nunq3 fuit suffi ciēs pluuia ad extīguendū ignē altaris. Et nunq3 fuerūt sufficiētes vēti ad torquē dū pilare fumi qd ascēdebat de altari. Et dicit Rausamaya & adhuc plures q2 par tes vasoꝝ terrenoꝝ q̄ frangebant̄ in tēplo fundebant̄ in eodē loco. Et dicit abaye · & adhuc plume auiū sacrificij & cinis alta⸗ ris incensi oīa fundebant̄ in loco suo. Et totū hoc cessauit xl · ānis ante destructioē3 templi · sicut scriptū est signa nr̄a non vi dim⁹ nō est vlt̄ ꝓpha neq3 apud nos ē sci ens vsqueq̄ ps̄ · lxxiij · Item d2 ī eodē libro legūt mg̃ri ꝙ xl · ānis in quibus admīstra⸗ uit simeon iustus oī hora videbat sors dei ad manū dexterā ƺ extūc aliqn̄ ī dextera aliqn̄ in sinistra. Item elcopolone rubie ef ficiebat̄ albus · & extūc aliqn̄ albus aliqn̄ non. Itē candela q̄ erat in occidēte templi oīm hora erat incensa ƺ extūc aliqn̄ incē⸗ sa aliqn̄ extincta. Itē ignis altaris excede bat ꝑ seip̄m · & nō erat necē sacerdotibus mittē ligna nisi bis ī die solū vt affirma ret p̄ceptū qd hēbat sacerdos de mittendo ligna. Sed ex illo tūc aliqn̄ excedebāt ali⸗ qn̄ non · intm̄ ꝙ sacerdotes nō cessabāt po nere ligna tota die. Item d2 in Talmuth iherosolomitista in libro de yoma in ca · qd incipit duo hirci legūt mg̃ri · ꝙ xl · an nis ante destructōē3 tēpli inueiebant extin ctam candelā q̄ erat in occidēte & copola⸗ ne stabat semp rubeus & sors dei videbat ad manū sinistrā & claudebāt portas tem pli in sero & inueniebāt eas aptas de ma ne & dixit rabi iohanan fili⁹ zachai · tem plū tēplū3 q̄re nos terres · iā scim⁹ ꝙ tu⁹ finis deb3 eē destructio · q2 ꝓ te ꝓphetauit

zacharias ca · xi · Aperi libani portas tuas
et comedat ignis cedros tuos Ecce ergo cla
rissime quõ xl · ãnis ante destructõem qua
hora fuit xp̃i passio cessarũt oĩa miracula
et pdidit templũ scitatem suã · Et nõ solũ
tũc dicta miracula cessauerũt · sed eadẽ ho
ra ammotũ fuit sceptꝝ iuda ɓm illud qđ
ꝓphetauit Iacob et scriptũ est in libro can
hedrin in c · qđ incipit haudbod qui et i li
bro de abodazara in c · ꝑmo dicũt sic legũt
mg̃ri ꝙ xl · ãnis añ destructõem templi fu
erũt ãmoti canhedrin · i · lxx · iudices consi
storij gazit et fuer̃t poiti ĩ hamith · Decla
rat Rabisichim · loc⁹ erat ĩ ihrl'm q̃ voca
bat̃ hamith · dicit rabiabdin et ex illo tũc
nũq̃ȝ ampli⁹ iudicarũt iudiciũ criminale
quia iudiciũ c̃mĩale nõ poterat fieri nisi ĩ
cõsistorio gazith · Et dicit Rabimosse dar
san ꝙ nõ auferet̃ sceptꝝ de iuda hoc dicit̃
ꝓp̃t consistoriũ gazit qđ erat ĩ terra iuda
et dux de femore eius isti sũt canhedrin q̃
erant sedentes in cõsistorio gazit qđ erat
in terra iuda et dixit sic Iacob Canhedrin
qui stabũt sedentes in consistorio gazith
nũq̃ȝ erãt ãmoti a terra iuda iudicãdo iu
dicia crimĩalia quousq̃ȝ veīat sylo qui est
messias et dicit Rabirachanũ qñ fuerunt
ãmoti a cõsistorio canhedrin gazit et fuit
eis ãmota p̃tas iudicãdi iudiciũ criminale
consuerũt saccos sup coria sua · et euulser̃t
capillos suos et dixerũt ve nobis q2 ãmo
tum est sceptꝝ iuda et fili⁹ dauid nõ veīt
Qui multũ nõ est corde cecus bene pt̃ vi-
dere clarissime quõ sequit̃ ex oĩbus supdi-
ctis auctib3 aduentus messie ꝑ illa hora ·
Verũtamẽ ꝑ maiori satisfactõne pt̃ vide
ri hec veritas ex magna publicacõne que
ibat ex ore oĩm gentiũ eo tp̃e de aduentu
messie iṫm ꝙ quia vider̃t illa hora regẽ
vnũ qui regnabat in ciuitate iude q̃ dice-
bat̃ biter q̃ erat homo magne fortitudĩs ·
et victor p̃lioꝝ cui⁹ nomen erat bacoziba ·
statim reputauer̃t eũ messiã intelligentes
ꝙ in illa hora erat temp⁹ assignatũ aduẽ
tus messie dicit̃ in libro canhedrin in c · qđ
incipit tot⁹ isrl' ꝙ barcoziba r̃gnauit xxx
ãnis cũ dimidio et dixit doctorib3 ego sũ
messias · et rabi aquiba qñ videbat barco
zibam dicebat Iste est messias · Item dicit

Rabimoysen de egipto in c · de iudicib3 in
lconib3 regũ · rabiaquiba magus sapien s
erat et de maiorib3 thalmuth erat et por
tabat arma barcozibe regis et dicebat de
eo ꝙ ip̃e erat rex messias q̃usq̃ȝ ip̃m inɨfe-
cit Adrian⁹ ꝓp̃t pc̃ta sua · Item possumus
verificare p̃dictã cõclusionẽ ex ꝓphecijs da
nielis · s · ꝑ illas lxx · ebdomadas q̃s tradit
in ix · c · sui libri que non possũt declarari
nisi pro rege messia sic̃ dicit Rabimoyses
mg̃r gerũdensis in glosa quã fecit sup Da
nielẽ vbi dicit sic · et vngat̃ scs̃ scoꝝ · Iste
est messias s̃cificat⁹ filioꝝ dauid Et dicit
Rabimosse darsan et adducat̃ iusticia sem
piterna iste ẽ rex messias Itẽ dicit in fine
libri qui vocat̃ cederhaolam rabi yore lxx
ebdomade nũate sũt a destructõe ꝑmi tem
pli usq̃ȝ ad destructõeȝ templi ultimi qui
sunt lxx · anni captiuitatis babilonice et
cccc xx · quib3 durauit templũ secundũ et
in fine illoꝝ debebat uenire messias et sic
declarat gaon rabi cahadyas et rabiabra
ham abenazdra · Item p̃dictã ꝓpheciã ex-
ponit petr⁹ alfonsi cõuersus multũ grate
ɓm antiq̃s hebreos declarãdo temp⁹ aduẽ
tus messie sic dicẽs ĩ libro daniel' · tempus
aduent⁹ xp̃i sic est danieli ꝑ angelũ reue-
latum lxx · ebdomade sũt cõstitute sup po
pulũ tuũ et sup vrbem s̃cuarij tui ut cõsu
met̃ p̃uaricatio et finẽ habeat pc̃m et dele
atur iniquitas et adducat̃ iusticia secl'oꝝ
et impleat̃ visio et ꝓphecie et vngat̃ scũs
sanctoꝝ · Scito ergo et aduerte ab exitu ser
monis ut iteꝝ edificetur iherusalem usq̃ȝ
ad xp̃m ducem ebdomada septima et ebdo
mada lx · due erũt et rursum edificabitur
platea et muri in angustia temporum et
post ebdomadas lxij · occidet̃ xp̃s et ciuita
tem et s̃cuariũ dissipabit pp̃l's cũ duce vẽ-
turo et finis eius fastitas et post finẽ belli
statuta desolacio · Cõfirmabit aũt pactũ
multis ebdomada vna et ĩ dimidio ebdo
madis deficiet hostia et sacrificiũ et ĩ tem
plo erit abhoĩacio desolacõnis et vsq̃ȝ ad
cõsumacõem et finẽ p̃seuerabit desolacio ·
ꝓphecia sane ista clausa est et ad intelligẽ
dum difficilis et sũt ibi termĩ multi desi-
gnati · sed tñ oẽs ad designandũ xp̃i ad
uentũ sunt positi · In ꝑmis igit̃ sciendum

est ꝙ ebdomade iste annoꝝ sūt ebdomade Cum igiť ait lxx· ebdomade cōstitute sūt sup ppl'm tuū et sup vrbē scīarij tui ut cō sumeť ꝑuaricacio et finē accipiat pctm et deleať iniquitas et adducať iusticia secu= loꝝ et impleať visio et ꝓphetie et vngať scs scoꝝ Cum illud inqꝫ ait noīari voluit quia sepcies septuagīta · i · cccc xc· āni erāt cōstituti ab eiusdeꝫ āni ꝓphetia usqꝫ ad de structōem ibrl'm et templi que a tyto ro= manoꝝ impatore fca fuit cui⁹ destructōis tpe iam xps uenerat qui et iusticia scl'oꝝ et scūs scoꝝ erat p quē eciaꝫ et pctm omē et iniquitas ē deleta et ꝓphetia oīs imple ta· Cetera aūt omīa que sequunť ad hoꝝ cccc xc· annoꝝ diuisionē et declaracōꝫ sunt posita· p hoc aūt ꝙ ait ab exitu sermonis ut edificeť ibrl'm usqꝫ ad xp̄m ducē ebdo= made ·lxx· innuiť ꝙ ab huiūi die ꝓphetie usqꝫ ad Cyrū regē persaꝝ qui ab ipo deo per ysaiā xp̄s appellat⁹ est fuerūt lxx āno rum ebdomade · i · xlix · āni Cui⁹ cyri pce= pto cepit ibrl'm edificari in cui⁹ redifica cōne postqꝫ cōsumatū est op⁹ usqꝫ ad ad= uentū tyti sup ibrl'm cccc xxxiiij · āni fue runt et hoc ē ꝙ dicit ebdomade lxij · i · cccc xxxiiij · āni erūt et rursū edificabiť platea et muri in angustia tempoꝝ et posuit eb= domadas septē et postqꝫ occideť xp̄us ciui taťe et scīariū dissipabit ppl's · s · roman⁹ cum duce venturo · i · tyto et finis ei⁹ fasti tas et post finē belli statuta desolacō · Qꝺ aūt sequiť cōfirmabit pactū multis ebdo mada vna illa ꝑfecto ebdomada vna sep tem sūt anni obsidionis septē em̄ ānis ob sessa ē ciuitas ab exercitu romanoꝝ et infra illos septē ānos adeo coacti fuerūt int⁹ et afflicti ꝙ nō haberēt vnde sacrificiū facere possent· et hoc ē ꝙ ait ī dimidio ebdoma= dis et infra ebdomadā deficiet hostia et sa cficiū et ī tēplo erit abhoīacio desolacōis ꝙ eciā addiť usqꝫ ad cōsumacōeꝫ et finē p seuerabit desolacō insinuat ꝙ captiuitas et desolacō illa fine foret caritura Septē er go ebdomade usqꝫ ad Cyrum et lxij · ebdo= made a Cyro usqꝫ ad tytum et ebdomade obsidionis vna ꝑfecto lxx · sūt ebdomade hec ē exposicō pdci alfonsi medici impato= ris hyspanie regis alfonsi qui cū essꝫ sapi entissim⁹ inter iudeos illuīatos a deo con uersus fuit ad xp̄m et scripsit optie dyalo gum fidei catholice Anno dn̄i M·c·vj· q̄ aūt pleni⁹ voluerit scire diuisionē dictaꝝ lxx · ebdomadaꝝ sicˀ eas diuisit Daniel · i · ad vij · et ad lx · et ad duas et ad vnā et il la vna et duas dimidias inueiet multum optime in glosa mḡri Nicolai de lira sup danielē Heb et ꝓpe nōnulla que addūt mo derni iudei in ꝓphetia Iacob de sceptro et in supdicta de lxx · ebdomadibꝫ et ꝓpē eoꝝ recuruas exposicōnes ānullandas pdictas duas ꝓphias expono eo mō et forma qua dictus inclit⁹ doctor Nicola⁹ de lira suis locis exponit ne diligens scire forte inopia libroꝝ intelligat curuitates iudeoꝝ · Hūc em̄ librꝫ p ignorantibꝫ scripsi ut breui vo lumīe leuiter possint arma inueīre contra inimicos xp̄i · Et introduceť pmo ꝓphia Iacob in q̄ exp̄miť tp̄us aduentus messie Gen̄ · xlix · vbi dicit Iacob filijs suis · Con gregamī ut anūciem vobis que ventura sunt nobis ī nouissimis diebꝫ sequiť · Nō auferet sceptꝝ de iuda et dux ꝺ femore ei⁹ donec veniet qui mittendus est & ipe erit expectacō gentiū qꝺ sic exponiť a Nicolao de lira vbi sup Nō auferet sceptꝝ de iuda id ē dignitas regia et dux de femore eius quia deficiēte regno interfecto rege zedechia in captiuitate babilonica extūc guberna t⁹ fuit ppl's iudeoꝝ per illos q̄ erant de tribu iuda qꝛ in reditu dicte captiuitatis zora= bel fuit dux eoꝝ ut habetur zach · iiij · c · et agei pmo c · et postqꝫ sacdotes gubnauerē ppl'm ut pꝫ tpe machabeoꝝ qui eciā erant de tribu iuda qꝛ tribꝫ sacerdotalis et tribꝫ regia erant diuncte ut pꝫ iiij · regū xj · vbi diciť ꝙ Iosabeth soror ochosie regis iuda tulit Ioas et erat sex ānis cum ea in domo dn̄i qꝛ ipsa erat vxor Ioiade pontificis et istud regimē durauit usqꝫ ad temp⁹ hero dis qui fuit alienigena ꝺ gente ydumeoꝝ et ipo regnāte nat⁹ ē xp̄s ut habeť Math ij · Cui⁹ regnū durabit in scl'a scl'oꝝ amē Et ideo subdiť donec veniat qui mittend⁹ est · i · xp̄us q̄ missus est a p̄re p salute ge= neris hūani et ipe erit expectacō gentium bm ꝙ diciť agei ij · c · Ecce veiet desiderat⁹ cūctis gentibus ꝛc̄ · In hebreo aūt habeť sic

et erit ei aggregacõ gentiũ et hoc impletũ
est in regno xp̃i · quia post resurrectõẓ et
ascensionẽ xp̃i ad celos apl'is p̃dicantibus
fidem xp̃i Iudei ꝑ maiori ꝑte remãserũt
obstinati in infidelitate sua et gentes cũ
magna deuocõne receperũt fidẽ xp̃i Et sic
xp̃o aggregate sunt ꝓpter qđ apl'i dixerũt
iudeis ut habet̃ actuũ xiij · c · Vobis opor
tebat primũ loqui verbũ dei sed quoniam
repulistis illud et indignos vos iudica=
stis vite eterne · ecce cõuertimur ad gentes
sic em̃ p̃cepit nobis deus · sed hanc ꝓphecia
am que satis clare exposita est de xp̃o iu=
dei ml'tiplicit̃ nitunt̃ subuertere · Ad cui9
intellectũ sciendũ ꝙ in hebreo habet̃ donec
veniat sylo · Hec aũt dictio hebraica sylo
est ꝓpriũ nomen loci · Significat eciã in
alio sensu missionẽ et sic est nomẽ cõmũe
ꝓut ergo est nomen loci accipiũt hic eam
aliqui iudei dicentes ꝙ ꝓphecia impleta ẽ
quando Saul qui erat de tribu benyamin
ut habet̃ p̃mo regũ ix · fuit elect9 ĩ regem
et inunctus fuit in sylo ubi erat taberna=
culum dñi et archa et ꝑ consequẽs vnctio
vbi reges debebant inungi et sic sceptrum
qđ accipit̃ pro quodã dñio et p̃matu quod
fuerat in tribu iuda usqꝫ tũc fuit transla=
tum ad tribũ benyamin · Sed hoc dc̃m ma
nifeste contrariat̃ textui quia añ electionẽ
Saulis archa dei iam erat ammota ꝺ sylo
et erat ĩ cariathiarim ut habet̃ p̃mo regũ
vij · c · Item post Saul immediate ymmo
ip̃o adhuc regnãte fuit dauid inunct9 per
Samuelẽ qꝛ dauid fuit p̃mus rex de tribu
iuda et tunc reges de illa tribu qñ incepit
successerũt · Qꝛ aũt sceptꝝ dicat̃ auferri de
tribu iuda qñ incepit esse in ꝓpinqua di=
sposicõne ad gradũ ꝑfectũ nõ est verisil'e
Et ideo alij iudei dicũt ꝙ ista ꝓphecia im
pleta fuit in electõe Iheroboam in regẽ q̃
erat de tribu effraym qꝛ decẽ tribus ablate
sunt a regno iuda et adheserũt Iherobcã
qñ roboam die cõstituto dedit ꝓpl'o durã
responsionem et sic exponũt donec veniat
sylo · i · donec veñat Iheroboã coronãd9 in
tali loco Sed ista exposicõ ondit̃ falsa per
textũ qꝛ cõgregacõ illa nõ fuit fc̃a in sylo
sed ĩ sichem ut habet̃ iij · re · vij · c · Item nõ
fuit ablatũ regnum a domo iuda tũc sed

stetit usqꝫ ad captiuitatẽ babilonicam per
successiõeẓ hereditariã Et illi soli dicebant̃
ꝓprie reges qꝛ instituebant̃ ꝑ inunctõem ·
quia templũ archa dñi et illa q̃ ad inũcti
onẽ requirebant̃ in ihrl'm ꝑmanserũt que
erat metropolis ĩ regno iuda ꝓpter quod
alij iudei accipientes hoc nomẽ sylo prout
significat missionẽ dicũt ꝙ dc̃a ꝓp̃hia im
pleta est tp̃e nabuchodonosor qñ veñt con
tra ihrl'm et occidit zedechiã regẽ et sic de
fecit regnũ iuda · Et ideo exponũt p̃dc̃am
lr̃am sic Non auferet̃ sceptrũ ꝛc̃ · donec ve=
niat qui mittend9 est · s · nabuchodonosor
qui ꝓpter peccata iudaici ꝓpl'i missus fuit
a deo ad destruendã terram et auferendũ
regem et erit ei aggregacio gentiũ qꝛ ꝓpt̃
dilacõem sui imperij aggregate sunt gen=
tes sub eius dñio Sed ista exposicio et pre
cedentes et consil'es si fiunt destruunt̃ per
translacõem caldaicam quã iudei vocant
targum que ita autentica ẽ apud iudeos
ꝙ nullus doctor eorũ fuit ausus ei contra
dicere ymmo qñ lr̃a hebraica est obscura
recurrũt ad illã pro explanacõne · In illa
aũt sic habet̃ Nõ auferet̃ sceptꝝ de iuda ꝛc̃
donec veñat messias Nabuchodonosor aũt
nec aliquis istoꝝ vocat9 est messias ĩ scri
ptura sed solus xp̃us qui ꝓmissus in lege
et ꝓphetis erat · Ex hoc patet clarius veri
tas nr̃e catholice exposicõis p̃dicte · Cum
ergo a tẽpore p̃dicti herodis regis cessaue
rit regia dignitas tribꝫ iude et ducat9 et
in tp̃e illo nullus alius apparuit qui ex do
ctrina et oꝑacionibus posset dici xp̃s · nec
ih̃s saluator noster · Sequitur ergo ꝙ ip̃e
est verus messias et ꝙ eius aduent9 transi
uit in p̃teritum · Item p̃dictus petrus al=
fonsus cõuersus in suo dyalogo p̃dictam
ꝓpheciã exponit sic dicẽs Doctores antiq̃
hebreoꝝ sic exposuert̃ ꝓpheciã Iacob Non
auferet̃ sceptrũ · i · virga regni de iuda et
dux de femore · i · de filijs filiorũ eius in se
cula donec veniet qui mittend9 ẽ · i · xp̃us
cui9 est regnũ et ad ip̃m ꝯgregabunt̃ gen
tes · Et nos quidẽ nouim9 ꝙ postq̃ꝫ venit
xp̃s neqꝫ rex neqꝫ dux de iuda fuit ulteri9
Credere itaqꝫ debe9 ꝙ hic tp̃us xp̃i aduen
tus determinatũ fuit et ꝙ is qui tp̃e illo ve=
nit sine dubitacõis scrupulo xp̃us extitit

Secūdo introducit̄ ꝓphetia danielis ix̄. c. ix. vbi gabriel angel9 instruxit danielem de illo tpe dicēs lxx. ebdomadas abbreuia te sūt sup pp̄l'm tuū et sup vrbem tuā scām ut cōsumet̄ p̄uaricacō et finē accipiat pec catū et deleat̄ iniquitas et adducat̄ iusti cia sempiťna. et impleat̄ visio et ꝓphetia et vngat̄ scūs scōꝝ. ¶ Ad intellectū hui9 ꝓphecie p̄mo videndū est q̄liter hic accipi atur ebdomadas ul' ebdomada qđ est idē In sacra eīn scriptura vnomō accipit̄ ꝓ tpe septē dieꝝ et hoc modo cōiter accipit̄. hoc eciā mō loquit̄ scptura leuit̄. xxiij. vbi dr̄ ꝙ septē ebdomade sūt accipiēde a festo pa sche qui faciūt xlix. dies et l. die celebran dum est festū penthecostes Aliomō accipi tur ꝓ tpe septē ānoꝝ Et hoc mō loquit̄ scri ptura de ebdomada leuit̄. xj. vbi dr̄ nūa bitis septē ebdomadas ānoꝝ q̄ faciunt an nos xlix. et q̄nquagesim9 ann9 q̄ immedi ate sequit̄ dicit̄ iubileus qui apud iudeos erat ānus remissionis ut ibidē dicit̄ Non aūt inuenit̄ ebdomada accipi pluribꝫ mo dis Non pt̄ hic ebdomada accipi ꝓ ebdo mada dieꝝ q2 tota ꝓphecia daniel' fuit cō pleta infra annū et dimidiū ergo per locū a diuisione oportet ꝙ accipiat̄ a mō ānoꝝ. et in hoc oēs exposicōes cōueniūt sed in hoc differūt. Quia aliq̄ catholici ut Beda et alij dicūt ꝙ isti āni intelligēdi sūt āni lunares qui sūt breuiores ānis solaribꝫ xj. diebus Moti fuerūt aūt ad hoc dicendū ex duobꝫ. p̄mo ex textu q2 dicunt̄ ebdomade abbreuiate. Et sicut dictū est āni lunares sunt breuiores ānis solaribꝫ. et ꝑ ꝯsequens ebdomade ānoꝝ lunariū sūt breuiores. Se cundo quia angel9 loquebat̄ danieli q̄ erat hebreus. Hebrei aūt cōputabāt ꝑ ānos lu nares ut dicit ipē Beda Et ideo angel9 po suit nūm ānoꝝ ꝓ cōꝝ ꝑ ebdomadas ānoꝝ lunariū. Vtrūq3 dc̄m nō placz Nicolao d̄ lira. Et est rō q2 in hebreo nō ponit̄ abbre uiate put sonat in detrūcacione seu dimi nucōne sed in hebreo ponit̄ p̄cise ut notat tpis detminacōem. s. nec plus nec min9. Sil'r scōm est falsū. Si eīn iudei haberent annū breuiorē xj. diebꝫ q̄3 ānus solaris cū ɓm legē suā teneant̄ p̄mo mense cuiuslibz āni facere pascha et die detminata. s. xiiij.

die p̄mi mensis. sequeretur ꝙ pascha eoꝝ hui9 āni p̄cederet pascha āni p̄cedentis in xj. diebꝫ Et eodē mō pascha anni sequētis p̄cederet ꝑ xxij. dies et sic anticipādo tem pus quolibz āno ꝑ xj. dies Ad qđ quidē se queret̄ ꝙ iudei celebrarēt pascha suū ex ob ligacōne p̄cepti infra breue tp̄us ī quolibz mense toci9 āni. Hoc aūt apparet maīfeste falsū ex usu eoꝝ quia semp faciūt eodē tpe Et ideo pꝫ ꝙ computāt ꝑ ānos solares sic̄ et nos. licet eīn incipiāt menses a lunacō nibꝫ tn̄ terci9 annus apud eos hꝫ lunacōes xiij. Ita ꝙ ꝑ ambalismos faciūt adequa cōnes tpis et sic computāt ꝑ ānos solares sicut et nos. Dato tn̄ ꝙ cōputarēt ꝑ ānos lunares nichilomin9 habet̄ ꝓpositū nostꝝ ut videbit̄. ¶ Scdo videndū est quot ānos cōtinent ebdomade p̄dicte et pꝫ ꝙ si multi plicent̄ lxx. ꝑ vij. resultāt cccc xl. ¶ Tercio videndū est a quo tpe incipiat cōputacio istaꝝ ebdomadaꝝ. et dicūt aliqui iudei ꝙ incipit ab xj. āno regis zedechie q̄n destru ctū est p̄mū templū. Alij dicūt ꝙ incipit a p̄mo anno darij q2 illo tpe dixit angel9 ista danieli. Alij dicūt ꝙ incipit cōputa cio ista a reditu captiuitatis sub zorobabel duce anno scdo cyri regis persaꝝ. Alij di cunt ꝙ īcipit computacō ista a xx. anno regis artaxersis q̄n missus ē Neemias ad reedificandū ihr̄l'm Que aūt istaꝝ opio num sit vera ꝓpt̄ ꝓlixitatē euitandā omit titur et eciā q2 ɓm oēs istas cōputacōes hēeur ꝓpositū nr̄m sufficient̄. s. ꝙ tempus aduent9 xp̄i sit p̄teritū qđ pꝫ q2 angel9 de terminate assignat cccc xc. ānos usq3 im pleat̄ visio et ꝓphecia et vngat̄ scūs scōꝝ id ē xp̄us Sed qualitercūq3 accipiat̄ cōpu tacio anni lunaris ul' solaris et ubicūq3 in cipiat̄ computacō q2 infra tn̄ nō pt̄ accipi q̄3 a xx. āno regis artaxersis toc9 tn̄ nūs p̄ dict9 iam diu ē p̄terit9. Et declaro saltem de ultimo nūm predictū impletū. s. a xx. āno artaxersis usq3 ad xviij. annū tyberij cesaris in quo passus est xp̄s Si fiat com putacō ꝑ annos lunares qđ pꝫ hoc mō Re gnū psaꝝ durauit ānis cc xxxiij. et a p̄n cipio regni usq3 ad xx. artaxersis fluxerūt āni c xv. et post durauit c xviij. ānis Re gnū grecoꝝ durauit ccc. ānis et tūc cepit

regnũ romanoꝝ a cuiꝰ principio usqꝫ ad xix. annũ tyberij fluxerũt ãni lvij. q̃ simul iũcti pȝ ꝙ faciũt cccc lxxv. ãnos solares q̃ implent ꝑdictũ nũm ẜm lunares ãnos qꝛ ãnus lunaris cõtinet ccc liiij. dies Solaris vero ccclxv. quadrantẽ vnũ et v. horas et pȝ ſcdm veꝝ nũm ꝙ cccc lxxv. ãni solaris sunt cccc xc. ãni lunares qui est nũs ebdomadaꝝ cõputando ut dcm est p ãnos lũa res. ¶Aduertendũ tamẽ ꝙ rabisalomõ dat quãdam exposicõem ſl'am ad racõꝫ ꝑdcam quã oportet remouẽ. dicit eñ ꝙ septẽ ebdomade ille nõ cõtinẽt tempꝰ ꝑcisũ usqꝫ ad aduentũ xp̃i et passionis sue misteriũ ut ꝑdictũ est Sed dicit ꝙ cõtinet tempꝰ ꝑcisum a destructõe ꝑmi tẽpli usqꝫ ad destructionẽ ſcdi p tytũ et vespasianũ cuiꝰ exposicio talis est Septẽ ebdomade ꝑcise. i. determinate sup ppl'm tuũ anteqꝫ veīat perfecta captiuitas eoꝝ que facta ẽ p romãos cõburentes ciuitatẽ et templũ et eicientes inde ppl'm iudaicũ ut cõsumaẽ ꝑuaricacõ id ẽ desistãt a ꝑuaricacõib9 castigati p ꝑdictã captiuitatẽ et deleaẽ iniquitas eorũ ſcȝ per captiuitatẽ et afflictionẽ ꝑdictam que est pena ut dicit. et adducaẽ iusticia sempiẽna. i. ut in eternũ iustificenẽ p predictã captiuitatẽ p pctis tolerando. et ut sic finaliẽ impleaẽ visio et ꝓp̃hia. i. visiones de xp̃o ꝓmisse p ꝓp̃has et vngaẽ ſcus ſcoꝝ. i. archa dei et vasa ſcuarij. que recuperabunẽ p messiã ventuꝝ in fine huiꝰ captiuitatis ut dicit Sȝ q̃tum debeat durare ista captiuitas nõ dicĩẽ et sic per consequẽs tempus deẽminatũ ipiꝰ hic nõ ponitur ¶Qꝛ aũt ista exposicio sit falsa et extorta pȝ p l'ram ꝑcedentẽ vbi dicĩẽ ꝙ angelus gabriel veĩt ꝓpẽ orõnem daniel' orãtis pro liberacõe ppl'i ad annũciandũ exaudicõem sue peticõis Et ideo nõ solũ nũciauit ei liberacõem a captiuitate babilonica sed eciã pfectã liberacõꝫ fiendã p xp̃m de qua daniel ꝑncipaliẽ orabat Et ideo dicẽ ꝙ angelꝰ venerit ad denũciandũ danieli pfcam captiuitatẽ sui ppl'i. et nullũ certũ tempꝰ liberacõis fiende p xp̃m hoc ẽ valde absurdum et ꝑcedenti l'ẽe cõtrariũ qꝛ nõ venisset ad cõsolacõem daniel' sed magis ad desolacionẽ. Item qd dicit ꝙ per captiuitatẽ qua

sunt desistũt a ꝑuaricacõibus hoc est apte falsum quia sup oĩa gentes intendũt sorti legijs et augurijs ut sciũt illi qui nouerũt facta eorũ et tñ ista ꝓhibenẽ eis maxime in lege diuina pȝ in exo. et deutro. et ĩ pluribꝰ alijs locis veteris testamẽti. Item ꝙ dicit visiones impleri ꝓp̃hetaꝝ p merita eoꝝ ẽ conẽ illud qd dicĩẽ deutro. ix. Scito ꝙ nõ ꝓpter iustificacões tuas dederit tibi deꝰ terrã hanc in possessionẽ ꝛc̃. mľtomiꝰ ꝓpter iusticias eoꝝ implenda est ꝓmissio de xp̃o et maxĩe qꝛ de ip̃o scribiẽ ysa. viij. Et erit ad lapidẽ offensionis et petrã scandali duabꝰ domibꝰ isrl' et in laqueũ et ruinã hĩtantibꝰ ihrl'm. Itẽ ꝙ dicit p vnctõꝫ ſcĩ ſcoꝝ intellige vnctionẽ arche et ſcuarij qui recupabunẽ p regẽ messiã hoc est conẽ illud qd habeẽ Iere. xxxj. Cũqꝫ multiplicati fuerĩt et creuerĩt in terra in diebus illis ait dñs nõ diceret ultra archa testamenti dñi neqꝫ ascendet super coꝛ neqꝫ illiꝰ recordabunẽ neqꝫ visitabiẽ neqꝫ fiet ulẽ quia cerimonie veteris testaẽti oĩno cessauerũt post passionẽ xp̃i extũc eñ fuerũt mortue manet ergo veritas incõcussa ꝙ. ſ. tempꝰ ebdomadaꝝ fuit impletũ in xp̃i aduentu qui pcta nr̃a tulit oĩa que ĩ deũ in nos et in ꝓximũ cõmissa erãt iusticiã adduxit legem et ꝓp̃hias impleuit et vnctꝰ est plenitudine grẽ a deo prẽ ¶Tercõ deẽminat sacra scripẽa tempꝰ aduentꝰ messie ysa. ulẽ textus ibi est anteqꝫ pturiet pepit Et licet aliquid de hoc textu sup dcm sit hic tñ plenius exponiẽ sup q̃ glosa hebraica qꝛ añqꝫ natus fuisset ille qui in seruitutẽ redigit ultimã natꝰ fuit redemptor. Igiẽ añ natiuitatẽ tyti qui ciuitatẽ et templũ destruxit et ppl'm captiuauit et in vendicõem et seruitutẽ exposuit intm ꝙ dabanẽ xxx pro vno nũmo argenteo ut dicit hugo floriaceñ. fuit natiuitas ipiꝰ xp̃i hoc idẽ patet p trãslacõem caldaicã ibidẽ. que compat isrl' mulieri pturienti q̃ angustias maximas patiẽ et dolores adhuc nõ erit ei vehemẽs angustia. et adhuc nõ veniet ei tremor cum doloribꝰ ꝓpter partũ et reuelabitur rex messias. Doloꝛ eñ et ãgustia ptꝰ exp̃mũt maximã calamitatẽ quã habuerunt in obsidione tyti et vespasiani. vbi

tanta fuit angustia et calamitas q̄ imple
tum est illud treno⁊ iiij. Manus mulie⁊
misericordiū coxerūt filios suos et mltas
alias angustias et miserias passi sunt que
Iosephus narrat in libro antiqtatū de bello
iudaico ut videbit li. iij. Et ante istā ob-
sidionē clarū est q̄ fuit ihūs nazarenus na
tus p lxx. ānos et passus p xl. ānos. Iste
textus cum glosa caldaica est tante auctis
apud iudeos q̄ multi doctores eo⁊ conce-
dunt q̄ messias natus est ī die destructōis
tēpli. Pro q̄ allegat rabihamon q̄ libanus
cum excelsis cadet. et egredietur virga de ra
dice yesse ysa. xj. Et īterogant ipsi iudei
vbi est ipe messias natus in illa die destru
ctiōis templi Rn̄dent quidē q̄ est ī paradi
so cū angelis viuēs ibi eo mō quo moyses
vixit xl. diebus in monte synai et expectat
pceptū dn̄i ad se ondendū Alij q̄ est ultra
montes caspios expectās pceptū dn̄i de li
beracione ppl'i Alij dicūt q̄ vadit p mun-
dum sic paup et humiliatus ppt pctā ppl'i sui
ſm q̄ dicit ysa. liij. et nos reputauimus
eum q̄si leprosū ⁊c. q̄usq appareat ex prece
pto dn̄i in virtute ad liberacōez filio⁊ isrl'
de captiuitate et miseria in qua sūt Talis
em̄ varietas ondit q̄ dcm̄ eo⁊ ē ficticium
Sed quicqd sit dictū videt q̄ ve⁊ ē q̄ tem
pus veīendi messie taxatū in sc̄ptura iam
pterijt et impletū est ī ihū nazareno vero
messia nr̄o. Et istud fuit vocatū tempus
plenitudīs q2 in xp̄i aduētu fuit quadru-
plex plenitudo. s. nature. sc̄pture. gracie
et temporalis mēsure Nature quidē quia
tūc finis oīs creatē. s. homo siūctus est suo
pn̄cipio. s. deo Vnde tūc factus est nobilis
circulus qui ē pfectissima figura⁊ Tūc eciā
fuit ultimus modus formandi hoīem qui
sit possibil'. s. de muliere sine viro Alij em̄
tres quarto pcesserāt et iste fuit q̄rtus Scri
pture eciā q2 pmissa fuerīt reddita figure
complete et oēs sc̄pture delucidate. Gracie
plenitudo insup apparuit ī fecūditate ma
rie iustificacōe Iohīs ī missione sp̄ussc̄ti
sup apl'os. et in sacm̄entis eccl'ie que sunt
gr̄e vasa Pleitudo nichilominus tpalis men
sure. Oīs em̄ pfectio cōsistit in tribus pre
cesserat aūt tēpus nat̄e ī q̄ fuit cōuictū hūa
num genus de ignorācia Tempus eciā legis
scripte in quo fuit cōuictū de impotēcia et
hoc fuit terciū cōplementū vniūso⁊ tem-
po⁊ ī quo fidelibus dat̄ vera dei cognicio
veraq virtus ad cōplecōez diuīe legis et in
signū ista⁊ pleītudinū voluit venire dei
filius sexta mūdi etate vj. āno⁊ millena-
rio vj. mense a cōcepcōne Iohīs sexta die
ut dicit̄ et forsitan sexta hora. Probabile
em̄ est q̄ illa die cōceptus adam celestis in q̄
fuit formatus adam terrenus. Illa hora veī-
ret medicus in qua pmus homo induxit
hūano generi mortiferā infirmitatē sexta
eciā die fuit passus et sexta hora ī cruce fuit
cōclauatus hoc ergo fuit tempus bn̄placiti et
tempus miserendi ut dr̄ in ps̄ ¶ Secundū
testimoniū aduentus messie ē inquisicō iu-
deo⁊ facta tpe xp̄i quā nō fecissent nisi tē
pus impletū cognouissent. tūc em̄ inqren
tes misert̄ sacerdotes et leuitas ad johem
baptistā quē tūc sāssimū ī scītate videbāt
ut īterogarēt eum si erat messias. Qui si
dixisset q̄ sic eū recepissent sed cōfessus est
et nō negauit q2 nō sum ego xp̄us. i. mes-
sias vt p3. cōfessus est tn̄ q̄ erat eius vox et
preco clamās ut ppararent sibi viā tanq3
sūmo regi suo vō messie. qui et digito eū
ondit dicens eis. hic est de quo dicebā vo-
bis qui post me venit ante me factus est.
cuius nō sum dignus corrigiā calciamēti sol-
uere. Et iterū digito eū ondens ait. Ecce
agnus dei ecce qui tollit pctā mūdi Ad hoc
eciā valet inquisicō facta p eos eodē tpe de
barcoziba ut sup dictū est. Frustra em̄ es3
talis inqsicio si tempus impletū nō cogno
uissēt ¶ Terciū testīom est Iosephi sapiētis
simi historiogphi iudeo⁊ q̄ in xviij. libro
antiquitatū describens tpa tyberij cesaris
sub quo passus est xp̄s sic dicit. Fuit eisdē
tpibus ihūs vir sapiēs si tn̄ virū eū noīa
re fas est Erat em̄ mirabiliū ope⁊ effecto⁊
et docto⁊ eo⁊ hoīm qui libent̄ ea que vera
sūt audiūt. et multos quidē iudeo⁊ mul-
tos eciā ex gentibus sibi adiūxit xp̄us hic
erat hūc accusacōe pmo⁊ nr̄e gētis viro⁊
cum pylatus in cruce agendū esse decreuiss3
nō deseruerūt eū q̄ ab inicio eū dilexerant
Apparuit em̄ eis ite⁊ viuus ſm q̄ diuinitus
inspirati pphete hec ul' alia d eo innūa mi
racula futa pdixerūt. hec ille ¶ Quartum

testimoniū est pylati qui āno dn̄i xxxvj. imperij vero tyberij xxj. cū esset mos romanis ut ꝓuinciaꝝ iudices senatui scͥpto renūciarēt ut si quid noui ī hijs quas regebant ꝓuincias accidisset scripsit ep̄l'am ad tyberiū sub hac forma. Tyberio augusto poncius pylatus salutē Nuper accidit ꝙ ip̄e ꝓbaui iudeos ꝑ inuidiam se suosqꝫ posteros crudeli dampnacōe ꝑemisse. Cum em̄ ꝓmissū haberēt p̄res eoꝝ ꝙ deus ip̄oꝝ mitteret illis ꝑ virginem sc̄m suū qui rex ip̄oꝝ merito diceret hūc me p̄nte misit in iudeā quē cū uidissēt cecos illuīasse. leprosos mūdasse. paraliticos curasse. demones effugasse. mortuos suscitasse. ventis imperasse. pedibusqꝫ siccis sup undas maris ambulasse et alia multa miracl'a fecisse et oīs pp̄l's iudeoꝝ dicēt eū esse dei filiū. p̄ncipes sacdotū inuidia cont̄ eū moti itaqꝫ michi eū tradidert̄ et alia ꝓ alijs menciētes hūc magnū esse et cont̄ legē eoꝝ agere dixerūt Ego aūt ita esse credidi Ipm̄qꝫ flagellatū eorū arbitrio tradidi qui eū crucifixert̄ et sepulcro custodes adhibuert̄ Ille ꝗꝫ militibus meis custodiētibꝰ die t̄cia resurrexit. In tm̄ v̄o nequicia iudeoꝝ cont̄ eum exarsit ut ip̄is custodientibus pecuām darēt quatiꝰ discipl'os eiꝰ corpꝰ rapuisse dicerēt Sed illi qd̄ fc̄m fuerat tacere nō valentes testati sūt eū resurrexisse seqꝫ visiōem angeloꝝ vidisse et a iudeis pecuām accepisse Hoc aūt ideo sc̄psit ne quis aliter estimet factū esse ul' credendū mēdacijs iudeorū. Tunc tyberiꝰ cū suffragio magni fauoris retulit ad senatū et postulauit ut xp̄s deꝰ haberet̄. At senatꝰ recusauit indignatꝰ ꝙ nō sibi fm̄ morē ep̄l'a p̄mo fuisset delata. Et sic satis claret ex p̄dc̄is q̄tuor testiōnijs tempꝰ aduētꝰ messie fuisse an̄ destructōem sc̄di templi

Ecūdꝰ thesaurꝰ aperit̄ de genere messie. qd̄ sacra sc̄ptura p̄nunciat et specifice determinat et impletū ē in ih̄u nazareno Nā dixit dn̄s moysi deutro. xviij. ꝓphetam suscitabo eis d̄ medio fratrū suoꝝ sil'em tibi. ponā v̄ba mea in ore eius. Qui aūt verba eiꝰ que loquit̄ in nōie meo audire noluerit ego ultor existā

Et pꝫ ꝙ ista auctas nulli p̄t applicari nisi ih̄u nazareno vero messie n̄ro qd̄ pꝫ ꝑ duas eius ꝑtes p̄ncipales. Prima ps auctis est ꝓphetā suscitabit deus filijs isrl' de medio fratrū suoꝝ. Ecce genus messie. Pro q̄ nota ꝙ iudei dicunt̄ filij isrl' ul' Iacob qd̄ idē est Isrl' aūt habuit quatuor vxores ex quibꝰ procreauit xij. filios et vnā filiam. Prima fuit lya que hūit sex filios et vnā filiā per ordinē q̄ sequitur. s. Ruben. Symeon. leui Iudas. ysachar. zabulon. dyna pꝫ Gen̄. xxxv. Sc̄da vxor eiꝰ fuit rachel q̄ hūit solū duos filios. s. Ioseph et Benyamin Tercia fuit balla ancilla rachelis que hūit solū duos filios. s. Dan et neptalim Quarta fuit zelpha āc̄illa lye que habuit solum duos filios. s. Gad et asser qd̄ patet Gen̄. vbi sup̄. Modo quid dicit auctas. ꝓphetā suscitabo eis de medio fratꝝ suorū Iste ergo ꝓpheta q̄ debebat esse messias nō potuit esse de filijs bale ancille rachelis qꝛ nō habuit nisi duos filios et in duobꝰ nō est medium. nec potuit esse de filijs zelphe ꝓpter eandē causā nec a filī de filijs rachelis ergo oportet ꝙ sit de filijs lye qui fuert̄ septē et in nūo septenario ē mediū. s. q̄rtꝰ. Nūerēt̄ ergo filij lye ꝑ ordiem p̄mi tres sūt Ruben. symeon. leui ulti̅ tres ysachar. zabulon. dyna. mediū istoꝝ fuit Iudas qui fuit q̄rtꝰ. ꝓpha ergo q̄ d̄ebat ēe messias ad hoc ut suscitaret eū deꝰ d̄ medio fr̄m suoꝝ debuit esse de tribu iuda. Ecce genus eius. Hic diligent̄ attēde absconditū misteriū q̄re. s. deus dixit. de medio suscitabo ꝓphetam. i. messiā. Genꝰ em̄ hūanū ꝓp̄ pc̄m p̄mi hoīs et ꝓp̄ innūa pc̄ta q̄ postmodū hoīes cōmiserūt fuit diuisū a deo sic̄ dicit̄ ysa. lix. Iniquitates v̄re diuiserunt inter vos et deū v̄rm et absconderūt faciem eius a vobis. Istud ē signum maximi odij int̄ deū et hoīes. s. abscondē faciē suā ab hoīe qꝛ tria sūt signa inimicicie et istud ē sup̄mū. Primū ē cū q̄s denegat alicui suā familiaritatē queadmodū xp̄s illi cui dixit math. v. vulpes foueas h̄nt ₰c̄. Sc̄dm̄ ē cū q̄s denegat alicui suā loq̄lā sic̄ iohes euā. dicit loq̄ns de hētico p̄ma Io. j. nec aue ei dixeritis. Terciū et ultim̄ est cū quis s denegat alicui suū aspectū sicut dauid dixit de

Absolone filio suo ij. re. xiiij. q nō videt
faciem regis In hoc gradu erat de9 respcu
humani generis sicut ait moysi exo. xxxiij.
Non videbit me homo et viuet et gemēs
Iob c. xiij. dicebat Cur faciē tuā abscōdis
et arbitraris me inimicū tuū Abacuc c. j
Mūdi sūt oculi tui dñe ut nō videas ma
lum et respicē ad iniquitatē non poteris.
Cum ergo tāta esset discordia inē deū et ho
mīes et ad pacificandū discordes sit neces
sarius mediator Ideo messias pmissus de=
buit exire et suscitari ō medio qd veridice
fuit impletū in xpo ihu saluatore nro. qz
ipe ut ondebat q vaz pacē venerat facē inē
deū et hoīes et ut innueret q ver9 media
tor erat q̄si semp mediū elegit. s. pacē in=
choans. pacē ordinās. pacē cōfirmās. pacē
publicās. pacē cōseruās. Hij sūt qnq3 pas
sus ascens9 nre salutis. Est ergo pm9 pas
sus q xpus pacē inchoans exiuit de medio
quia ē media in trinitate psona. Hic sunt
due pposicōes signate. Prima ē q debuit
de9 incarnari ut hō recōsiliaret deo et fiet
pax. Scda q nō pr nec spussctus sed filius
Prima pposicō pz dupliciē. pmo qz nulla
creatura sufficiebat ad tantū debitū psol=
uendū cū debitū esset infinitū qz cont infi
nitū offensa fuit facta. Scdo qz contria cō
trarijs curant. Cū ergo hō cum peccauit
voluerit esse de9 dicēte sibi dyabolo eritis
sicut dij. ergo p contrariū ut homo curaret
oportuit q p contrariū deus fieret hō. De
hac materia in qrto lacii dicet. Scda ppo
sicio patet quia licet tres psone sint vnus
deus distinguunt tn realie p rlacōes et ha
bent eciā appropata distincta. qz potencia
appriat pri. sapiēcia filio. et bonitas siue
amor spūi scō. que sunt q̄si tres diuise triū
psonaz offerenciū se in campo certaminis
ut cuiuscūq3 tangeret diuisa p hoīe exiret
in campū. venit dyabol9 et tetigit diuisā
filij dicēdo pntibz pmis. Eritis sicut dij scie
tes bonū et malū. nō dixit potētes nec bo
ni sed scientes. et cū scia sit appropatū filij
sicut potēcia pris. et boītas spusscti ut dictū
est. nō ergo debuit veīre p rdempcōe hoīs
et e9 recōciliacōne de9 pater nec spusscus
sed fili9 q est media in tnitate psona. Itez
pacē inchoans veīt in tpe medio. Currunt
eīn tria silencia ab inicio mūdi usq3 ad be
atitudinē eternā sicut patuit sup ī hoc li. ar.
iiij. tcie cōsideracōis. et hoc ē qd dicit sapie
xviij. Dum mediū silenciū tenerēt oīa et
nox ī suo cursu mediū iter hēret. oīpotēs
sermo tuus dñe exiliens de celo a regalibz
sedibz veīt Angel9 veīt ad vgīnē hora cō
pletorij Et iō tūc pulsat p aue maria du
rauit sacra collocucō usq3 ad dimidiū no
ctis et tūc dante cōsensū virgine omps ser
mo dei. i. verbū pris qui ē ei9 fili9 a rega=
libz sedibz venit ī uterz. s. virginis Sic er
go pz q fili9 dei ueīt in medio silencio in
incarnacōem. sic eciā natus fuit media no
cte sicut pz luce ij. qz pastores custodiebāt
vigilias noctis. pdicta tria silencia figu=
rant nob tres magnos annos duracionis
mūdi In quoz medio debebat venire mes
sias ad viuificandū gen9 hūanum p pctm
mortuū dicēte ppha abacuc iij. c. dñe op9
tuū in medio ānoz viuifica illud ī medio
ānoz notū facies. Item pacē inchoans ste
tit in medio. s. uteri virginalis Ipa eīn vir
go beata que debuit esse mater isti9 excel=
lentissimi medij. inē deū et hoīem rōnabi
le fuit q eciā ipa esset mediū. Fuit eīn me
diū loycale mediū morale et mediū nāle.
Querūt eīn loyci mediū ad ocludendū ma
iorē extremitatē ō miori de q facit Aristo
telis magnū pcessum in ij. prioz Maior
extremitas de9 est. mior extremitas ī gne
rōnabiliū hō est pq̄sierūt priarche et pphe
et multi alij multis tpibz mediū ad oclu=
dendū pdictā maiorē extmitatē de miori
et nō inueneēt. Sed veīt bta vgo et fca est
mediū qz in ipa et p ipam verbū caro fcm
est et maior extremitas pdicata ē de mio=
ri. qz homo est de9. et eciā mior de maiori
quia de9 est hō. Est eciā virgo bta mediū
morale. sm eīn aristotelem ij. ethicoz me
diū morale ē virtus nichil pticipās de ex=
tremis qz extrema sūt viciosa. tale mediū
fuit vgo beata q nullū viciū cōtraxit. Et
sm Iero. nichil grē. nichil vtutis. nichil
candoris ē qd nō resplēdeat ī maria. Fuit
eciā mediū nāle qd ponit triplex a phis
scz mediū circuli. mediū celi. mediū mūdi
Mediū circuli est a quo oīs linee recte p
tracte ad circūferenciā sunt eqles. Centrū

istud ē beata virgo In circulo sūt pctōres
q̄a in circuitu impij ambulabāt teste ps̄.
et ab ea ad circulū linee ducte sunt eq̄les qꝛ
oēs pctōres et alios eq̄lit̄ videt̄ respicē. vn̄
Bernardꝰ. maria oībus oīa fcā ē sapiētibꝫ
et insipiētibꝫ copiosissīa caritate debetricē
se fecit ut de plenitudine eiꝰ suscipiāt vni
uersi. Est eciā mediū celi qđ dicit̄ linea eq̄
noxialis in qua cū est sol eq̄noxiū facit et
sub qua habitātes nō agitant̄ pturbacōi
bus tempoꝝ qꝛ sunt in optīa disposicōne
ꝓpter qđ mł̄ti theologi dixerūt ꝙ sub illa
linea est padisus terrestris talis linea fuit
virgo beata qꝛ cū in ea fuit sol iusticie fa
ctū est eq̄noxiū qꝛ nox sic̄ dies fuit illūiata
Infinitū visū ē equari finito. eternū tp̄ali
Immortale mortali Inuisibile visibili Im
mensū capabili. diuitem pauperi. homīes
eciā qui h̄itant sub hac linea sunt in optīa
disposicōne nō agitant̄ neq̄ mouent̄ per
turbacōibꝫ demonū ꝓpter qđ merito dicit̄
paradisus. Tunc em̄ impleta fuit figura
illa Geñ. ij. qꝛ posuit deꝰ lignū vite ī me
dio padisi. i. xp̄m veꝝ filiū suū in medio
ventris v̄ginalis. Est eciā virgo beata me
diū mūdi Istud dicit̄ a ph̄is esse terra que
equalit̄ vndiq̄ distat a celo. Tres aūt sūt
ꝓprietates terre ꝓpt̄ que virgo beata dicit̄
terra. Est em̄ infima et maria v̄go infima
quia humilima cū em̄ deberet esse mr̄ dei vo
cauit se ancillā luce p̄mo Ecce ancilla dn̄i
ꝛc̄. Secūdo ad terrā currūt aque et ad bea
tam virginē habūdancie graꝝ ps̄. int̄ me
diū montiū ptransibūt aque. Tercio oīa
pōderosa tendūt ad terrā tanq̄ ad centrū
et suū mediū ut ibi saluent̄ sic et pctōres
grauati pondē pctōꝝ recurrētes ad istud
mediū saluant̄ Vnde Bernardꝰ ad mariā
uelud ad mediū dei recurrāt qui ī celo sūt
et qui in inferno. et q̄ nos pcesserēt. et nos
qui sumꝰ et q̄ nos sequunt̄ et nati natoꝝ
et qui nascent̄ ex illis Sic ergo pꝫ quō bt̄a
virgo est mediū loycale. morale et naᵗale
pro pace fienda int̄ deū et hoīes Verꝰ ergo
messias filiꝰ dei ī inchoacōe pacis exiuit de
medio psonaꝝ diuinaꝝ inq̄ntū deꝰ. Su
scitatus est de medio frm̄ Inq̄ntum homo
venit in medio silencio in medio ānoꝝ et
stetit in medio padisi. i. vteri virginalis

et sic tanq̄ mediator verꝰ ī inchoacōe pa
cis vniuit diuisa. s. deū et hoīem qꝛ deꝰ et
hō vnꝰ ē xp̄us. s. verꝰ mediator ¶ Secūdꝰ
passus est ꝙ ordinādo pacē xp̄s verꝰ mes
sias stetit in medio quadruplicit̄. Primo
statim sic̄ fuit natꝰ stetit ī medio aīalium
scꝫ bouis et azini sic̄ pꝫ abacuc ij. ſm aliā
translacōem. per bouē qui ruminat intelli
gunt̄ cōtemplatiui quoꝝ officiū est rumi
nare dei magnalia. s. rerū creacōem. hoīs
recreacōem. mūdi gubernacōeꝫ p̄miacōem
bonoꝝ. et punicōem maloꝝ. Per azinum
intelligunt̄ actiui quorū officiū est onera
et labores tolerare quales sunt p̄dicatores
cōfessores et om̄es exercitantes se in opibꝫ
misericordie int̄ quos xp̄s positꝰ ē. vtrosq̄
in societatē recipit et ad suā beatitudīem
ꝓducit iam fctōs hoīes. i. rōnales qui p
pctm̄ q̄si bestie viuebant ¶ Scd̄o ordinādo
pacē inuētus ē in medio doctoꝝ sic̄ pꝫ luce
ij. Cum factus esset ānoꝝ xij. dicit textus
audientē illos et interrogantē sequit̄. stupe
bant aūt sup prudēcia et responsis eiꝰ. qꝛ
nūq̄ viderāt infantem tam tenere etatis
tante sapiē p maxime cū sciret eū lr̄as non
didicisse. Inuētus ē ergo in medio doctoꝝ
in signū ꝙ sapiētes et docti huiꝰ mundi
ul' habebant ad illud mediū cōuerti ul' ꝙ
sapīa illoꝝ p excessū splēdoris illiꝰ medij
debebat obfuscari qđ indicat nūs xij. āno
rum qui est nūs superexcrescēs ſm bt̄m ysi
doꝝ ethicoꝝ qꝛ eius ptes aliquote plꝰ red
dunt q̄ꝫ suū totū pꝫ qꝛ ille sūt vnū et duo
et tres et q̄tuor et sex que sūt iūcte reddit
x. et sex. sic eciā improporcōnabilit̄ sapīa
xp̄i excedebat sapīam doctoꝝ ¶ Tercio or
dinando pacē trāsiuit p mediū inimicorū
ipos fugiēs luce iiij. qꝛ cū voluissent ipm
p̄cipitare de mōte ipē trāsiens p mediū il
lorū ibat. Dicit Beda ꝙ cū p̄cipitaret̄ ru
pis ad modum cere liquefacte cessit et fe
cit quoddam cōcauū in q̄ receptꝰ est xp̄us
et manet̄ ibi ruge vestis et signa pedis sic̄
asserūt illi qui viderūt. tūc em̄ fecit se in
uisibilē p mediū trāsiens fugiēs mortem
p̄cipitacōis qꝛ nō debebat mori nisi in li
gno ut vinceret vincentē ī ligno ¶ Quar
to ordinādo pacē stetit ī medio discipłoꝝ
dando eis formā diligēdi p̄latū eos erudiēs

et eis seruiens· vnde luce xxij· Ego inquit
in medio vr̃m sũ sic̃ qui mĩstrat q̃si dicat
Ille sit vobis sup̱ior qui fuerit hũilior· nõ
ergo attẽdatis quis sit maior sed attẽdite
quis humilior sic̃ ego· qui licet sim dñs et
mg̃r vr̃ non sic qui recũbit ĩ mensa sed si
cut qui mĩstrat· pꝫ ergo ꝙ xp̃us verꝰ mes
sias ordinãdo pacẽ int̃ deũ et hoĩem stetit
in medio aĩaliũ· Inuentꝰ est in medio do=
ctoꝝ fugit ꝑ mediũ ꝑsecutoꝝ et mĩstrat ĩ
medio discipl'oꝝ ¶ Terciꝰ passus est· xp̃us
consumãdo pacẽ ordinatã stetit in medio
dupl'r· p̃mo stetit in medio latronũ sicut
pꝫ Iohis xix· crucifixer̃t cũ eo duos latro
nes hinc et inde mediũ aũt ih̃m· qd̾ iudei
fecerũt ut ppl's cõis cogitaret ꝙ qꝛ erat cũ
malefactoribꝫ punitꝰ erat malefactor sic̃
et alij· Sed tñ diuina dispensacõe factũ est
ut impleret̃ ꝓphia ysaie q̄ añ illũ vacua
fuerat ysa· liij· et cũ sceleratis deputatus ẽ
Positꝰ est aũt in medio latronũ ut nullꝰ
q̃ntumcũqꝫ pctor desperet de venia si volu
erit facẽ pñiam· quia et ille latro licꝫ sero
cognoscẽs pctm̃ suũ et petẽs misericordiã
inueĩt subito veĩam· hodie inquit eris me
cum in ꝑadiso et sic factũ est qꝛ eadem die
vidit diuinã essenciã que visio dicit̃ ꝑadi
sus· sic cũ viderũt xp̃m sc̃i patres in infer
no ꝑadisus fuit ibidẽ· Scd̾o cõsumãdo pa
cem stetit in medio terre qꝛ mons caluarie
vbi crucifixus est xp̃s ẽ in medio terre ha
bitabilis tũc aũt impleta fuit ꝓphecia da
uid in p̃s· lxxiij· Deus aũt rex nr̃ añ secu
la· i· eterna ordinacõe rex op̱atꝰ est salutẽ
in medio terre· tũc em̃ ibi op̱ata est salus
hũani generis et consumata pax inter ho
mĩem et deũ· Fuit em̃ xp̃s crucifixus ĩ me
dio terre ut tanq̃ꝫ centrũ et medium oĩm
omĩa trahẽt ad seip̃m· quia ip̃e dixit cum
exaltatꝰ fuero a terra in cruce ĩ medio t̃re
oĩa traham ad meip̃m ¶ Quartꝰ passus ẽ
ꝙ xp̃s publicãdo pacẽ consumatã stetit ĩ
medio· vnde post resurrectõez stetit ĩ me=
dio discipl'oꝝ suoꝝ et dixit eis ter pax vo
bis q̃si dicat Iam ẽ pax inter deũ et hoĩeꝫ
consumata ꝑ passionẽ meã· stans in me=
dio latronũ et in medio terre· et ideo pacẽ
cõsumatã vobis in publico dicẽs ĩ medio
vr̃m pax vobis· Et sic̃ xp̃s ꝑ seip̃m stans

in medio pacẽ publicauit discipulis sic et
per lr̃as ꝑ totũ mũdum diuulgauit· Iste
lr̃e int̃ ceteras fuerũt epl'e pauli in quibus
mũdo publicauit ꝙ xp̃s ꝑsonalit̃ ext̃ma
diuisa vnierat factus mediator· vnde ad
Gala· iij· loquẽs de xp̃o quõ lex fuit poĩta
in manu eiꝰ sic̃ in maũ mediatoris ut de
ea facẽt qd̾ vellꝫ dicit· Mediator aũt vniꝰ
nõ est· deus aũt vnꝰ est· optet ergo ꝙ me=
diator sit duoꝝ et sit nõ solũ deꝰ ꝫ deꝰ et
hõ vniẽs ext̃ma diuisa· publicauit eciã ꝙ
xp̃s fuit mediator extrema cõcordit̃ pacifi
cans ut pꝫ ad hebreos ix· vbi dicit ꝙ xp̃s
noui testamenti mediator ut morte int̃ce
dente ĩ redempcõeꝫ eaꝝ p̃uaricacionũ que
erãt sub p̃ori testam̃to repromissionẽ acci
piant qui vocati sũt eterne hẽditatis· In
timauit eciã firma pacis ꝑ lr̃as ꝓp̃t qd̾ de
xp̃o dr̃ ad hebre· viij· melioris testamenti
mediator est ih̃us· q̃nto ĩ melioribꝫ r̃pro=
missionibꝫ scitum ẽ. Veteris testam̃ti me=
diator fuit moyses qui ꝓmisit obseruãti=
bus bona t̃p̱alia Noui testam̃ti mediator
est ih̃us qui ꝓmittit fidelibꝫ regnũ celoꝝ
publicauit eciã ꝑ lr̃as homĩbꝫ ꝙ xp̃s pacẽ
immobilit̃ ratificauerat dicẽs ꝺ ip̃o p̃ma
thi· ij· Mediator dei et hoĩm hõ ih̃us xp̃s
cuiꝰ testamentũ cõfirmatũ est t̃p̱ibus suis
¶ Q̃ntus passus est ꝙ xp̃s pacẽ publicatã
cõseruãdo usqꝫ in finẽ seculi stat in medio
Ip̃e em̃ dixit Math· ult̃· Ecce ego vobiscũ
sum oĩbus diebꝫ usqꝫ ad cõsumacõem scl'i
Sed quõ sit in medio vidit Iohẽs euãgeli
sta apoc̃· p̃mo vbi dicit vidi septẽ cãdela=
bra aurea et ĩ medio septẽ cãdelabroꝝ au=
reoꝝ sil'em filio homĩs· i· xp̃o filio virgĩs
Ista septẽ cãdelabra aurea sũt septẽ eccl'ie sa
cram̃ta· s· baptismꝰ· ꝯfirmacõ· pñĩa· euca
ristia· sacer ordo· mr̃imoniũ· extrema vn
ctio· In quoꝝ medio· s· in sac̃mento euca=
ristie est xp̃us verꝰ deus et verus hõ qd̾ sa
cram̃tum eciã durabit usqꝫ ad aduentum
xp̃i ad iudiciũ ut dicit apl's p̃ma cor̃· xj·
Quociẽs em̃ manducabitis panẽ hũc et ca=
licẽ bibetis mortẽ dñi annũciabitis donec
veniat· s· ad iudiciũ· Est ergo xp̃s ĩ sacra
m̃eto eukaristie usqꝫ ad finẽ seculi sic̃ in me
dio septẽ candelabroꝝ aureoꝝ pacẽ int̃ deũ
et hoĩem cõseruãdo et nõ solũ inter deum

et hoı̃es · ſed eciã int̃ hoı̃es et hoı̃es exiſtẽs
in medio eoꝝ · eoꝝ voluntatẽ faciẽdo ſicut
ip̃e dicit Math · xviij · ubi duo vl' tres fu=
cõgregati in noı̃e meo in medio eoꝝ ſum
Dicit ĩ noı̃e meo · i · in caritate in medio
eoꝝ ſũ · ſ · eoꝝ faciẽdo volũtatẽ ſi fuerit eo=
rum peticõ ꝯplici cõdicõe regulata · ſ · ꝙ pe
tant ꝓ ſe et pie et ꝑſeuerant̃ · Bene ergo di
ctũ ẽ moyſi a dño in ꝓmiſſione meſſie · ꝓ
phetã ſuſcitabo eis d̃ medio frm̃ ſuoꝝ · Ex
quibꝰ duo catholica documẽta accipiũtur
Primũ ꝙ verꝰ meſſias debebat eſſe media
tor dei et hoı̃m · Scd̃m ꝙ verꝰ meſſias debe
bat eſſe de gñe tribꝰ iude que maı̃feſte im=
pleta ſũt in xp̃o ihũ ſaluatore nr̃o

TErciꝰ theſaurus aperit̃ d̃ aſſimila
cõne meſſie quã ſacra ſc̃ptura de=
termı̃at qr poſtq̃ȝ deꝰ dixit moy=
ſi · ꝓphetã ſuſcitabo eis d̃ medio frm̃ ſuoꝝ
ſtatim ſubiũxit cui debebat aſſil'ari dicens
ſil'em tui c · quo ſup̃ · forte eñ dixiſſent iu=
dei nõ ſufficere ad hoc ꝙ quis dicat̃ meſſi=
as ꝙ exeat a medio · ſ · a tribu iuda qr ml'
ti alij ꝓphete fuerũt de tribu iuda ut Da
uid · et ſic ſuſcitati ſũt de medio frm̃ ſuoꝝ
Sed quid dicit regl'a · ſingula que nõ ꝓſũt
multa vnita iuuãt · ſufficit ꝙ q̃ntum ad
hoc ꝙ debebat eſſe de tribu iuda verificat̃
in ihũ nazareno quia ip̃e fuit filius marie
que fuit deſponſata Ioſeph qui fuit de tri
bu iuda ut pȝ Math · j · et mulieres nõ de
ſponſabant̃ niſi viris tribꝰ ſue Ideo ſequit̃
in auc̃ee q̃ dicta fuit moyſi · ꝓphãm ſuſci=
tabo eis ⁊c̃ · ſil'em tui · q̃ſi dicat deꝰ Non ſo
lum ſufficit ꝙ ſit de tribu iuda ſed ꝙ aſſi
milet̃ tibi · Iſta ſil'itudo debuit ſcd̃m aliq̃d
ſingulare eſſe qd̃ fuerit in moyſe et nõ ſ̃m
aliquid cõe Moyſes duxit ppl'm et rexit
Multi eciã alij hoc fecerũt ut aaron cum
eo et poſt eum Ioſue · Moyſes fecit multa
miracula et alij multi · hoc idem et maio=
ra ut heliſeꝰ qui mortuũ ſuſcitauit quod
eſt maximũ miraculoꝝ Sed in quo inueni
tur moyſes ſingularis nõ habens parem
in quo debet ſibi aſſimilari meſſias certe ĩ
dando legem · hic ſunt quatuor puncta vi
denda · Primꝰ pũctus eſt quomõ moyſes
fuit ſingularis in dando legem · Secũdꝰ ſi
ihũs verus meſſias debuit dare aliã legeȝ
a lege moyſi · Tercius ſi debebat illã legem
quam daret ſcribere · Quartꝰ que eſt excel
lencia legis noue

CIrca primũ punctũ poſſet aliq̃s
dicere ꝙ moyſes nõ fuit ſingula=
ris in dando legem quia ſ̃m yſi=
doꝝ q̃nto ethi · c · j · multi fuerũt qui dede=
rũt leges · quia p̃mꝰ qui dedit leges grecis
fuit foroneus rex · p̃mꝰ qui dedit leges egi
pcijs fuit mercuriꝰ termegiſtus · p̃mꝰ qui
dedit leges athenienſibꝰ fuit ſolon · p̃mꝰ q̃
dedit leges lacedemonijs fuit ligurgꝰ Iſte
fecit legẽ ꝙ ciues hẽrent libtatẽ eligẽdi ma
giſtratꝰ et rectores Iſte diuiſit ſolũ tam ĩ
domibꝰ q̃ȝ in vineis et alijs p̃dijs ꝑ equale
ne quis poſſet dici potẽcior alio · Iſte fecit
iuuenes vna veſte nõ ampliꝰ toto ãno ute
rent̃ nõ ꝑmiſit aliquẽ culcꝰ alio progredi
nec opulenciꝰ epulari · Qui ſingula nõ pe
cunia ſȝ cõpẽſacõe meſſiũ coeq̃ri iuſſit pue
ros puberes nõ in forũ ſed in agꝝ deduci
iuſſit ne p̃mos ãnos in luxuria ſed ĩ labo
re et opere agerent nec prius in vrbem re
dirent q̃ȝ viri facti eſſent · Statuit virgı̃es
ſine dote nubere ut vxores nõ pecunie cau
ſa eligerent̃ ſed virtute et ſic mr̃ionia diu
cius permanerent Maximũ honorem non
diuitũ et potentum ſed ſenũ eſſe ſtatuit ·
Demum ut ſuis legibꝰ et̃nitatẽ daret iure
iurando obligauit ciuitateȝ nichil muta=
turos p̃uſq̃ȝ reuerteret̃ · Profectus eſt aũt
cretã ubi volũtariũ exiliũ ꝑpetuo egit mo
rieſq̃ȝ abici ſua oſſa ĩ mari iuſſit ne forte
lacedemões ſe ſolutos crederent iure iuran
do ſi corpus eiꝰ reducerẽt ad ciuitatẽ · Pri
mus qui dedit leges romanis fuit Nuua
pompiliꝰ q̃ p̃mꝰ ſucceſſit romulo ĩ regno
Deinde cũ ppl'os ſedicõſos magiſtratꝰ fer
re nõ poſſet xj · viros legibꝰ ſcribendis cre
auit qui leges ex libris Solonis in latinũ
ſermonẽ tranſlatas xj · tabulis expoſuerũt
Paulatim aũt ãtique leges vetuſtate atq̃ȝ
incuria perierũt · Noue a cõſtãtino ceſare
ceperũt et reliquis ſuccedentibus erantq̃ȝ
ꝑmixte et inordinate · Poſtea theodoſius
minor auguſtus ad ſil'itudinẽ gregoriam

et hermogemani codicē factū ꝯstitucionū
a cōstantini tpibꝫ sub ꝓprio cuiusqꝫ impa
toris titulo disposuit quē suo noīe theodo
sianū uocauit Iustianꝰ vero qui impauit
ãno dñi qngentesimo xlij · et impauit an=
nis xxxviij · hic leges ciuilesqꝫ romane q̄ꝝ
erat nimia ꝓlixitas admirabili breuitate
correxit et ad xij · libros coartauit Et d oī
bus vnū codicē ordīauit · quē codicē Iusti=
nianū appellari uoluit Fecit etiā librū in
stitucionū quē ī q̄tuor distinxit libros in
quibus legū ꝑmordia cōtinent̄ Nouas q̄ꝫ
leges quas ipe fecerat in vnū volumen re
dactas nouellas uocari voluit que cōiter
autentice appellant̄ et sūt per collacōes di
stincte · Oīm etiā magistratuū et iudicū
seu iuris ꝯsultorꝫ leges que duoꝝ miliū
libroꝝ esse dicebant̄ abbreuiari fecit et ad
nūm libroꝝ qnquaginta redigit ipmqꝫ li
brū digestoꝝ seu pandectoꝝ vocari man=
dauit quibꝫ legibꝫ hodie totꝰ mūdꝰ ordia
tur et regit̄ In isto pncipe cōcurrerūt potē
cia sapīa et diuinꝰ cultꝰ · per potenciā ho=
stes supauit · p sapīam mūdum iustis le=
gibus ordinauit · p diuinū cultū deum et
ecclesiā edificijs et alijs opibꝫ honorauit ·
Cum ergo oēs predicti leges dederint ut
ostensū est pꝫ euident̄ q moyses in dando
legem non fuit singularis · Rñdeo et pmo
declaro quid est lex · scdo distinguā nomē
legis · tercio soluet̄ dubitacio · Circa pmū
dicit̄ q lex ē qddam spāle vinculū quo ho=
mīes tenent̄ et ligant̄ ne p actus illicitos
euagent̄ · Sicut eñ aīalia siluestria nō do=
mant̄ nisi pmo fortibus vinculis teneant̄
quia · s · nūq̄ꝫ domita efficerent̄ si sine vin=
culis ad volūtatē suā vagari dimitterent̄
Sic vo ncēe fuit ut leges et mādata a deo
et a supiorībꝰ fierēt ut infra · limites iusti
cie vagabiles mores hoīm corrigēnt̄ et do
marent̄ · Homo eñ qui sic vir vanꝰ in su
pbiam erigit̄ et sic pullū onagri se natū
liberꝝ putat ut dr Iob v · Nūq̄ꝫ pfecte cor
rigeret̄ ul' domaret̄ si sine legis vincl'o va
gari ad arbitriū sinaret̄ · Et ideo ad ligan=
dum mores hoīm ne vagarent̄ cōstituta
est lex triplex · s · naẽale diuine cure et hu=
mane cure · Lex naẽe ē illa inflexibilis cer
titudo quā deꝰ in sinderisi cōsciencie collo
cauit ne quis excusari possit que vnicuiqꝫ
dictat et ondit quid bonū uel quid malū
de qua dr ad ro · ij · Cū gentes que legem
nō habēt ea q legis sūt faciūt ipi sibi sunt
lex · vide ibi · Lex diuīe cure est quā dedit
deus moysi in scptis Et iō dicit̄ lex scripe
et quā xpus in illa ꝓmissus implens va
cuitatē eius veniens ex generis hūani amo
re p seipm docuit et in cordibus impressit
suisqꝫ fidelibꝫ dereliquit et iō dicta est lex
amoris · Lex vo hūane cure est illa quam
ad regimē hūanū pncipes statuerūt de qua
dr pma cor · vij · lex in hoīe dñatur qnto
tpe viuit Circa terciū ad pdictā dubita
cōem dicit̄ q veꝝ est moysen in dando le=
gem esse singl'arem et veꝝ est q alij qui dcī
sunt dederūt leges qꝫ moyses dedit legē di
uinā · Alij vo leges dederūt hūanas · ait eñ
beatꝰ ysidorꝰ ubi sup Moyses gētis hebrai
ce pꝰ oīm diuinas leges sacris lrīs explica
uit ut infra c · ij · ponēs dr̄am int̄ leges di
uinas et hūanas dicit · oīs aūt leges aut
diuine sūt aut hūane diuine naẽa humāe
moribꝫ constāt Ideoqꝫ hee · s · hūane discre
pant qꝫ alie alijs gentibꝫ placent Si ergo
moyses ī dādo legē dīnā fuit singl'aris et
solꝰ ī illo quo singularis fuit ꝓpha susci=
taturꝰ de medio debebat ei assil'ari sequit̄
q ille ꝓpha debebat dare legem diuinā qd
solū impletū est in ihu xpo saluatore no
stro qui dedit legē euāgelicā que lex dīna
est et noua sic moyses dedit legem diuinā
antiquā Quo ad scdm pūctum · s · vtrum
ihus verꝰ messias debuit dare legē diuinā
aliā a lege moysi · dico q sic Ad qd pban
dum adduco tres fidelissimos testes quoꝝ
pmꝰ est ysaias qui in c · ij · qd ad lrām ex=
ponit̄ de messia int̄ cetera dicit · De syon
exibit lex et verbū dñi de ihrl'm qd veꝝ ē
in ihu nazareno vero messia et ī eius disci
pulis et apl'is q inceperūt verbū pdicacōis
in ihrl'm et cōtinuauerūt et publicauerūt
per totū mūdum qꝫ in oēm terrā exiuit so
nus eoꝝ zc · Declarat Rabisalomō sup ver
bo · eleuabit̄ sup oēs colles c · eodē dicens
Quid vult dicē et eleuabit̄ sup colles nisi
quia miraculū qd erit factū in eo erit ma=
ius q̄ꝫ miracula montis synai et carmeli
et thabor · Et qd est illud miracl'm · ē illud

quod dicit de syon exibit lex. Item dicitur
in midras tusim. i. in glosa psalterij sup
illud. dñe in fortitudie tua letabit̃ rex di
cit̃ sic Quid voluit dicẽ ysaias i c. xj. qñ
dixit. In illa die erit radix yesse que stat
in signũ pp'loꝶ ipm gentes depcabunt̃ et
erit sepulcrũ eius gl'osũ Dicit Rabihama
nõ venit rex messias nisi ut det gentibus
seculi mandata sic̃ tabernacula palmes et
philateria. Satis apparet ex intencõe hu=
ius doctoris ꝙ de⁹ debebat dare legẽ nouã
in qua essent mãdata cerimonialia sicut i
lege veteri. Et quia facit mencõem aliq̃ꝶ
cerimoïaꝶ legis antique nõ apparet ꝙ sit
sua intẽcio ꝙ messias debẽt dare illas eas=
dem cerimonias cũ causa ꝓpt̃ que date fue
rũt in illo tpe sit iam pterita et i tpe mes
sie nõ est locus ut dent̃. Item dr̃ i midras
sichasirim. i. in glosa canticoꝶ sup textu
ca. pmi vbi dr̃ Osculet̃ me osculo oris sui
dicit Rabi iahyda In hora in q̃ isrl' audi
uerũt ex ore dei. Duo pma mãdata legis
fuerũt firmati in cordib⁹ suis taliẽ ꝙ non
tradiderũt obliuioni. Veniũt ad moysen
et dixerũt. en Rabi oportꝫ ꝙ tu sis media=
tor inter deũ et nos sicut scriptũ est exo.
xx. Dixerũt moysi loquere tu nobis et au
diem⁹ nõ loquat̃ dñs nobis ne forte mo=
riamr̃ Ex illo tũc docebat eos moyses legẽ
et qui addiscebãt obliuioni tradebant. et di
xerũt sicut moyses est carnalis et trãsiens
sic doctrina sua transit a nobis et dixerũt
Rabi vtinã vellet de⁹ secũdo ostendi no
bis et iam oscularet̃ nos oscul' oris sui ta
liter ꝙ sua doctrina refirmaret̃ in cordib⁹
nr̃is et dixit eis moyses hoc nõ pt̃ esse mõ
sed in tpe messie erit qꝛ sic scriptũ est dabo
legem meã i visceribꝰ eoꝶ et i cordib⁹ eoꝶ
scribã eam. hec ibi. Hec ẽ illa lex quã cum
magna instãcia petebat dauid sc̃o⁹ testis
in ps. legẽ pone michi dñe viã iustifica=
cionũ tuaꝶ et exquiram eã semp. hic pot̃
queri a iudeis quã legẽ hic petebat a dño
Dauid nõ legẽ moysi qꝛ eam iam habebat
ergo aliã qꝛ dicit viã iustificacionũ tuaꝶ
et hec non est alia nisi veri messie ihũ na
zareni que iustificat. lex eñ moysi nõ iu=
stificabat nec ei⁹ sacrificia. pꝫ quia illa sa
crificia de p se nõ placebãt deo nec cũ lege
instituta sũt Iere. vij. hec dicit dñs nõ sũ
locut⁹ cũ patrib⁹ vr̃is i die qua eduxi eos
de terra egipti de verbo holocaustoꝶ et vi
ctimaꝶ. sed scd̃m ꝙ dicit Rabimoyses de
egipto Ista sacrificia nõ fuer̃t data nisi ut
retraherent̃ a sacrificijs ydoloꝶ et i signũ
hui⁹ nõ fuerũt data pp'lo nisi postq̃ꝫ pp'ls
ad ydolatriã declinauit vitulũ cõflatilem
adorando Ideo voluit de⁹ magis ea sibi of
ferri q̃ꝫ ydolis. et de hoc pulcre tractat sc̃s
tho. pma scd̃e. q. c. ij. artic'o t̃cio in corpe
et deinde per totũ Item pꝫ ꝙ sacrificia le=
gis moysi nõ iustificauerũt qꝛ semp cum
eoꝶ oblacõne requirebat̃ oblacio sacerdo=
tis pꝫ in leuitico. Sed quid si sacerdos esset
malus et indign⁹ veꝶ exaudiretur a dño
certe nichil valebat totũ sacrificiũ et hoc ẽ
qd̃ dicũt doctores theologi in q̃rto ꝙ sacri
ficia valebant nõ ex ope opato sed ex opere
opante. Secus est de sacficijs veri nr̃i mes=
sie ihũ nazareni que valent ex ope opante
et ex ope opato ut pꝫ in baptismo qui quã
tumcũq̃ꝫ sit mal⁹ mĩster et pessim⁹ eciam
iudeus et infidelis quicũq̃ꝫ faciẽs qd̃ eccl'ia
intendit baptism⁹ complet suũ effectũ Pe
tebat ergo dauid legem veri messie ihũ na
zareni q̃ iustificat dicens. legẽ pone michi
dñe iustificacionũ ꝛc. hec ẽ illa lex. s. ihũ
nazareni data i monte syon nõ in monte
synai de qua terci⁹ testis. s. Ieremias ca.
xxxj. dicit. Ecce dies veniũt. i. tpa noui
testamẽti dicit dñs et faciã domui isrl' et
domui iuda. i. fidelib⁹ xp̃m cõfitentibus
gñaliter et credentib⁹ de iudeis spãliter ƀm
ꝙ dicit̃ actuũ xiij. Primũ vobis optebat
loqui verbũ dei ꝛc. fedus nouũ. i. legẽ no=
uam. lex eñ frequent̃ in veteri testamento
vocat̃ fedus nõ ƀm pactũ qd̃ pepigi cum
pr̃ibus vr̃is in die qua eduxi eos de terra
egipti qd̃ irritũ fecerũt ipm multipliciter
trãsgrediendo sic̃ pꝫ in libris iudicũ regũ
et parali. Ecce q̃ꝫ expsse dicit pp̃ha legem
veri messie quã vocat fedus nouũ siue pa
ctũ debere esse aliam a lege moysi. et dicit
nõ ƀm pactũ qd̃ pepigi cũ pr̃ibus eoꝶ in
die qua eduxi eos de terra egipti. s. cum de
dit eis legẽ i monte synai Quia ergo alia
debebat esse lex messie ꝓmissi. s. ihũ xp̃i a
lege moysi videnda est dr̃a int̃ vtraq̃ꝫ legẽ

que nō vna sed multe incōpabiles dr̄e sūt de quibꝫ dat testimoniū sacͣ scriptura spāliē doctrina btī pauli qui plenꝰ ꝙ̄ oēs alij autores noui testamēti locutꝰ ē oñdēs ꝙ q2 impleta erant misteria ipiꝰ cessauit vsus legis moysi que pmo erat Et d̄ diūsis partibus suaꝝ eplaꝝ colligunt̄ hic xiiij. dr̄ie et addam vnā ut sic sint xv. dr̄ie que per ordinem sunt iste que sequunt̄ videlicꝫ lex moysi est lex carnis. lex xp̄i ē lex spūs. lex moysi est lex timoris. lex xp̄i ē lex amoris lex moysi ē lex figure. lex xp̄i ē lex veritatis. lex moysi est lex oneris ponderosi et sine cōmodo. lex xp̄i est lex suauitatis lenitatis et multi fructꝰ. lex moysi ē lex seruitutis. lex xp̄i est lex libertatis. lex moysi ē lex que occidit. lex xp̄i est lex q̄ viuificat. lex moysi ē lex mortis. lex xp̄i est lex vite lex moysi est lex que ē virtus pctī. lex xp̄i est lex que ē pleitudo grē. lex moysi est lex antiquitatis et debilitatis. lex xp̄i est lex nouitatis et fortitudīs. lex moisi ē lex vacua. lex xp̄i ē lex habūdancie. lex moisi est lex impfectōis. lex xp̄i ē lex pfectōnis. lex moisi est lex noctis. lex xp̄i est lex diei. lex moisi ē lex tenebraꝝ. lex xp̄i est lex lucis clare. lex moisi est lex misterij dāpnacōis lex xp̄i ē lex iusticie et saluacōis. lex moysi est lex pticularis. lex xp̄i est lex gnalis. Omissis pmis xiiij. ꝓpter ꝓlixitatē eurādam que diligens lector in pdc̄is epl'is poterit inuestigare cont̄ quālibet condicōeꝫ legis moisi poterit cōcludere nō ſm pactū ꝛc̄. Vltimā solum ꝓ pn̄ti intēdo ptractare cū hec sit inter ceteras ꝓpria dr̄ia vtriusqꝫ legis. lex em̄ moisi fuit pticularis ꝓpē mlta. pmo q2 lex serui. s. moisi. Scd̄o quo ad ppl'm q2 fuit data pticulari et limitato ppl'o. s. descēdentibꝫ ab abraham p ysaac. Tercio quo ad pcepta cerimonialia sacmētalia et iudicialia que solū obligabāt populū limitatū. s. iudeoꝝ et non alios homies mūdi ꝓpter qd̄ ille ppl's fuit dictꝰ peculiaris. Quarto erat limitata et pticularis quo ad locū. s. terre ꝓmissionis ī qua obligabant̄ iudei et nō ī altera implē ml'ta suoꝝ pceptoꝝ hn̄tibꝫ in se certos limites ul' termīos Qn̄to q̄ ad tempꝰ q2 hēbat durare tpe limitato. s. usqꝫ ad aduentū messie. lex vo xp̄i est lex vl'is. pmo q2 lex dn̄i vniūsi sic lex moisi lex serui ¶ Scd̄o est lex vniūsalis et sine aliqua limitacōne q2 mādat suis apl'is dicēs. euntes ī mundū vniuersū pdicate euāgeliū oī creature Math vlt. et ꝙ baptizarēt oēs gentes et docerent nō doctrinā moisi serui sui sed quā ipe dn̄s precepit eis. et ꝓpterea data et notificata lege que ē vniūsalis et cōis oībus gentibꝫ statim cessauit lex moisi que erat pticularis data iudeis cū vna esset incōpatibilis alteri et dico incōpatibilis nō solū q2 obseruācia vtriusqꝫ nō pt̄ esse in vna psona que ad plenū eas seruet sed ultra hoc incōpatibilitas est respectu diūsaꝝ psonaꝝ cū vna lex q̄ntum ad obſuanciā debitā ipiꝰ repellat et in exiliū mittat alterā nō solū ab illa psona in qua stat vel a domo ciuitate regno l' impio. ſꝫ a toto mūdo. et iō meliꝰ dr̄ ꝙ vna lex alteꝝ totalr̄ anullat volo dicē ꝙ nō pt̄ esse lex dei ordinata ad salutē aīaꝝ quā obseruādo hō meret̄ padisū nisi vna sola que est lex grē cui ē incōpatibil' lex scripture. Est ergo altera lex xp̄i a lege moisi quia vna pticularis et alt̄a vniūsalis ergo nō scd̄m pactū ꝛc̄. et sic cessare debuit lex moisi sic pticularis adueniente lege xp̄i que est vl'is et cōmuīs sic mior dando locum maiori ¶ Quo ad terciū punctū in quo querebat̄ ex quo verꝰ messias debebat dare legem sic moyses et aliā a lege moisi vtrū debuit scribere legem illā in pellibus petris ul' aliquibꝫ alijs extrinsecis. Videt̄ em̄ ꝙ fuisset valde racōnabile ꝙ ipe fecissꝫ aliquē librū sacre scripture cuiꝰ ipe fuisset pncipalis actor et scriptor. q2 quelibꝫ sciencia habet suū pncipalē actorē sic gmatica donatū. loyca aristotelē. geometria euclidem. Ad hanc q̄stiōꝫ r̄ndet ex dictis sc̄ti thome vltima pte sūme. q. xlij. ꝙ nō fuit decens aut ꝯueniens ꝙ xp̄us legē suam aut aliquē librū de sua doctrina scriberet ꝓpter qnqꝫ rōes. Prima ne derogaret dignitati sue q2 oportuisset scribere miracula et sanctitatis opa p ipm facta et famā quā habuit in ppl'is que oīa essent in laudē sui. q̄ licet sine supbia scribere potuisset ī mētibꝫ tn̄ hoīm nō careret arrogācie nota. Scd̄a racio ne tolleret auctem suā spūi sancto.

licet em̄ indiuisa sint opa trinitatis ad ext̄
ſm Augꝰ· in enchiridion· tn̄ cōmendatur
pr̄is auctas in mūdi creacōe Auctas filij
in mūdi redempcōne· Et spūſſci in hoim
intēna inspiracōe et scripturaꝝ ꝑ ſcōs con
scripcōne· vn̄ Greg̓· dicit in ꝓlogo mora-
liū ꝙ sacre scripṫe actor ē spūſſcus Et apl̓s
ad Thimo· ꝙ sacra scripṫa est diuinitꝰ in
spirata et util̓ ad docendū Qꝫ aūt ad spm̄
ſcm̄ ꝑtineat scribere patet qꝛ scribē est offi
ciū digitoꝝ· nūc aūt spūſſcus ē dextre dei
digitꝰ exo· iiij· et luce xj· Manꝰ em̄ et lin-
gue doctoꝝ nō sūt nisi instrumentū et ca
lamꝰ spūſſci· vn̄ dixit dauid· lingua mea
calamꝰ scribe· Tercia rō nō decuit ꝙ xp̄us
legē et doctrinā suā scribēt ī aliq̊ libro ꝓpt̄
suā excellenciā singl̓arem· scripta em̄ ordi
nanṫ ad impressiōꝫ doctrine in cordibꝫ au
ditoꝝ sic̄ ad finē Tūc sic excellēciori docto
ri excellēcior modꝰ debet attribui doctrinā
tradēdi et docendi· Sꝫ excellēcior modꝰ est
doctrinā ī mētibꝫ auditoꝝ imp̊mere sic̄ fa
ciebat xp̄s q̄ꝫ in libro scribē igiṫ nō debuit
scribē legē suā· vn̄ pitagoras et socrates et
ph̓i antiq̊ qui fueṙt doctores excellētissimi
istū modum tenueṙt ꝙ nūq̄ꝫ aliq̊s libros
scripserūt et hec est rō formaliṫ ſci thome
Quarta rō ē ut legē nouā a veṫi distigue
ret & separet· lex em̄ vetꝰ dr̓ lex ſcpta eciā
digito q̄ntū ad p̄cepta moralia· Si noua
esset scripta ꝑ xp̄m· eciā posset dici lex scri
pta ¶ Quia igiṫ illa fuit lex timoris fuit
scripta in libris et codicibꝫ qꝛ ista amoris
fuit scripta solū in cordibꝫ Q̇nta rō et ul-
tima est ꝓpt̄ regiā excellenciā demōstran-
dam· xp̄us em̄ fuit rex Ih̄us nazarenꝰ rex
iudeoꝝ Io. xix· Et decet regiā maiestatem
ꝙ sua dicta et facta ꝑ suos notarios scri-
banṫ nō ꝑ se sic̄ feceṙt q̄tuor euāgeliste xp̄i
ih̄u veri messie notarij Sic ergo pꝫ ꝙ xp̄s
nō debuit legē nouā ꝑ se scribere in aliq̊bꝫ
extrinsicis sed ex amore scripsit eam ī cor-
dibꝫ fideliū sicut dr̓ ī sup̄dicta auctē Iere·
sed dabo legē meā in visceribꝫ eoꝝ et ī cor
de eoꝝ scribā eam ¶ Ex p̄dictis satis cla-
ret ꝙ verꝰ messias debuit assil̓ari moysi ī
dando legeꝫ· et ꝙ nō debuit dare talē legē
sicut erat antiq̊ sed legē nouā· et ꝙ illā nō
debuit scribē ꝑ se in aliquibꝫ extrinsicis sed

in visceribꝫ et ī cordibꝫ fideliū que oīa ad
lr̄am impleta sūt ī ih̄u xp̄o saluatore nr̄o
¶ Quo ad quartū punctū que est de excel
lencia legis noue licꝫ ex sup̄dcis differēcijs
clareat maīfeste · specialius tn̄ eius excellē-
cia declaraṫ ex sex gradibꝫ ꝑfectōis· p̊mꝰ
est ex ostensione cognicōis dei· Scd̓s ex cō
tentoꝝ racōnabilitate in mādatis ul̓ mo
nitis· Terciꝰ ex miraculoꝝ claritate· q̄rtꝰ
ex eccl̓ie stabilitate· Q̇ntꝰ ex diuina boni
tate Sextꝰ ex ameīssima ꝓmissoꝝ incōpa
bilitate Circa p̊mū gradū notandū ē ꝙ
lex mosaica q̊ ad fidē vniꝰ dei erat impfca
qꝛ licꝫ ī illa fuit aliq̄lis noticia vniꝰ dei et
eciā xp̄i ī quodā gn̄ali nō tn̄ fuit ibi noti
cia explicata ṫnitatis ꝑsonaꝝ in vnitate
essencie nec ꝑ ꝯn̄s incarnacōis· Cuiꝰ racio
est qꝛ sic̄ cognicō nāl̄is ꝓcedit de impfecto
ad ꝑfectū ut dr̓ p̊mo phizicoꝝ· vn̄ et pu-
eri vocāt p̊mo oēs viros pr̄es et oēs feīas
mr̄es et postea distinguūt Ita sil̓r supna-
tural̓ cognicō mīor fuit ī lege veṫi q̄ꝫ ī no
ua ī q̄ ꝑ xp̄m veritas lucide ē reuelata ꝓpt̄
qd̓ dicit saluator Io· xvij· pr̄ manifestaui
nomē tuū hoibꝫ q̊s dedisti michi Ipse em̄
maīfestauit exp̄sse trinitatē ꝑsonaꝝ pr̄em
noīando a q̊ eṫnaliṫ ꝓcessit ꝑ gn̄acōem di
cens Io· vj· Exiui a pr̄e et veni in mundū
scꝫ in utero beate virgīs carnē assumendo
Spm̄ sanctū ꝓmittēdo Io. xv· Cū venerit
paclitꝰ quē ego mittā vobis a pr̄e ecce ꝓ-
cessus spūſſācti ab utroqꝫ Nomīauit eciā
exp̄sse trinitatē ꝑsonaꝝ ī forma baptismi
Math· xxviij· Eūtes docete om̄es gentes
baptizantes eos· ſ· in noīe pr̄is et filij et
spūſſancti· Maīfestauit eciā vnitatē essen
cie· Iohis x· dicens· Ego et pater vnū su-
mus hoc est qd̓ Iohes in sua p̊ma canoīca
ca· v· dicit exp̄sse tres sunt q̊ testiōm dāt
in celo pater verbū et spūſſāctꝰ et hij tres
vnum sunt· In figura huiꝰ moyses loque
batur ad ppl̓m velata facie ut habeṫ exo·
xxxiiij· quia misteria fidei nostre erant fi
guris et enigmatibus velata sicut sup̄ la-
te declaratum fuit· In figura eciā huiꝰ ve
lum templi fuit scissum ī xp̄i passione ad
ostēdendū ꝙ declarata et maīfestata erāt
que priꝰ latebāt sub uelamīe ꝓpter qd̓ ip̄a
lex noua tanq̄ꝫ ꝑfecta ī cognicōe est donū

perfectū descendens a prē luminū ut dicit̃
Jacobi p̉mo· patet ergo ꝙ cognicō dei per
fecta est in lege noua que imꝑfecta fuit in
veteri ꝓpt̉ qd̉ prēs veteris testamēti pote=
rant dicē illud qd̉ scribit̃ p̉mo ad cor̃·xiij
exꝑte cognoscimꝰ et exꝑte ꝓphetamus·i·
imꝑfecte· Scd̉us gradꝰ quo oñdit̃ lex no=
ua ꝑfectissima ē ex cōtentoꝝ rōnabilitate
ul' mādatis ul' monitis·qd̉ ut clarius vi
deat̃ oñdit̃ imperfectio legis mosayce quo
ad totū corpꝰ suū·s·quo ad p̄cepta mora=
lia et iudicialia et sacramētalia et cerimo
nialia·Primo em̄ ī lege moysi p̄cepta mo
ralia fuerūt imꝑfecta et dicunt̃ moralia
p̄cepta illa que sūt de dictamīe rōnis eciā
si nulla lex esset sic̄ est illud mādatū quod
scribit̃ exo·xx·honora patrē tuū et matrē
tuā ꝛc̈·Et sil'r illud qd̉ ꝑ modū monicōis
scribit̃ leuit̃·xix·Coram cano capite cōsur
ge et honora ꝑsonā senis et sil'ia·Qꝛ autē
ista fuerūt imꝑfecta declarat̃ dupl'r·p̉mo
qꝛ p̄cepta moralia ī lege moysi ordinabāt
actꝰ hoīm exteriores tm̄ ꝓpter qd̉ apl's ad
ro·iij·vocat legem moysi legē factoꝝ·De
actibꝫ aūt interioribꝫ in quibꝫ cōsistit bo
nū moris nichil ordinabat aut parū Sed
conẗ hoc ē qd̉ habet̃ exo·ij·Non ꝯcupisces
vxorē ꝓximi tui ꝛc̈·Dicendū est ꝫm anti=
quos doctores ꝙ talis cōcupiscēcia nō pro=
hibebat̃ inq̄ntū erat oīno latēs in corde ſꝫ
inq̄ntū ꝓrūpebat exteriꝰ ꝑ aliq̈ signa ut ꝑ
ūba scurrilia impudicos tactꝰ et oscula ꝛc̈
huiōi Ideo sic exponūt·Nō ꝯcupisces·i·si
gna ꝯcupiscēcie nō facies Vn̄ ad philipē·
iij·dicit glo· ꝙ lex vetꝰ ꝓhibebat manū
nō aīm Vel dicendū ꝫm alios ꝙ lex vetꝰ
ꝓhibebat cōcupiscēciaꝫ animi latentē·hoc
tamē erat in paucis·s·in mechia et furto
Item in istis insufficienter ꝓhibebat con=
cupiscenciā qꝛ nō puniebat trāsgressores et
sic pꝫ ꝙ insufficient̉ lex mosayca ordīabat
actus interiores·Scd̉o declarat̃ sic quia lex
mosayca eciā actꝰ exteriores ordīabat sic̄
patet deutro·xxxiij·ubi dr̃ sic·Non fene=
rabis fratri tuo pecuniam ad usurā nec fru
ges nec aliquā aliā rem sed alieno·Ibi em̄
ꝑmittit̃ usura cū alienis ꝑsoīs qd̉ est illi=
citū conẗ dictamē recte rōnis·Itē deutro·
xxiiij·ꝑmittit̃ viro dare libellum repudij

eciā causa in debita·Vn̄ ibidem subdit̃ si
accepit homo vxorē et habuerit eā et non
inuenerit grām in oculis eiꝰ ꝓpt̉ aliquā fe
ditatē scribet libellū repudij et dabit ī ma
nu eiꝰ et dimittet eam de domo sua·Indi
uisibilitas aūt ꝑ totā vitā ē de dictamīe
racōis natalis et sic pꝫ ꝙ lex vetꝰ imꝑfca
fuit in moralibꝫ·Et ꝓpt̉ hāc imꝑfcōem lex
mosaica dicit̃ pedagogus nr̃ ad gala·iij·
id ē regl'a pueroꝝ et imꝑfcoꝝ ī quibꝫ nō
querit̃ ꝑfectio interior sed ab exterioribus
inhonestis timore discipline rep̉munt̃·Et
in actibꝫ exterioribꝫ multa eis ꝑmittunt̃
que nō ꝑmitterent̃ viris ꝑfectis·ꝓpter qd̉
Augꝰ·li·de spū et lr̃a exponēs illud p̉ma
cor̃·iij·lr̃a occidit ꝛc̈·dicit hoc nō tm̄ de ce
rimoīalibꝫ intelligendū est sed eciā de mo
ralibꝫ veteris legis·qꝛ·s· non ꝓhibebant̃
aliqua que de se sūt mortifera ut pꝫ ex pre
dictis·ꝓpter qd̉ dr̃ ad ro·iij·ex oꝑibus le
gis nō iustificat̃ oīs caro·Scd lex noua ꝑ
fecta est in moralibꝫ qꝛ ꝑfecte ordīat actꝰ
hūanos nō solū exteriores sed eciā interio
res et in hoc imꝑfectōeꝫ legis supplet·ꝓpt̉
quod dicit saluator imꝑfcōem legis adim
plendo Math·v·Audistis qꝛ dictum est
antiquis nō occides qui aūt occiderit reus
erit iudicio·Ego aūt dico vobis qꝛ omīs
qui irascit̃ fratri suo reus erit iudicō in q̊
ordinat motū interiorē ut pꝫ·Sil'r lex no
ua actꝰ exteriores ordinat nullū malū per
mittēdo ꝓpt̉ qd̉ dicit saluator Math·xij·
Dico aūt vob̉ qm̄ de oī verbo ocioso quod
locuti fuerīt hoīes suꝑ terrā reddent rōem
in die iudicij·Si aūt hijs ꝓhibet verbum
ociosū ꝑ ꝯsequēs verbū nociuū·Et multo
forciꝰ oēꝫ actū malū ꝓptēa Math·v·post
suppleccōem p̄ceptoꝝ moraliū veteris legis
cōcludit ꝑfectōꝫ euāgelicā dicēs Estote er
go ꝑfecti sic̄ pr̃ vr̃ celestis ꝑfectꝰ est·perfe
cit aūt xp̄us moralia p̄cepta legis·eciā cō
silia euāgelica suꝑaddendo·ꝓpt̉ qd̉ Math·
xix·Iuueni dicenti se custodisse mandata
legis et querēti ultꝰ viā ꝑfectōnis·dicit
saluator adhuc vnū tibi deest Si vis per
fectus esse vade et vende oīa q̄ habes et da
pauꝑibꝫ et habebis thesauꝝ in celo et venī
et sequere me·Secūdo in lege moysi iudi=
cialia p̄cepta erant imꝑfca qd̉ pꝫ ex duobꝫ

p̄mo ex mō inducēdi hoīes ad obſuāciaʒ
iuſticie ad qđ ordīabant̄ iudicialia p̄cepta
Scđo ex ipis p̄ceptis p̄mū pʒ ſic ꝓpriū eſt
hoīm impfectoꝝ ut inducant̄ ad iuſticiā
obſeruandā timore pene. vñ dicit oracius
libro epl'aꝝ. oderūt peccare boni. virtutis
amore. oderūt peccare mali formidīe pene
hoc eciā declarat̄ rōe qꝛ illud qđ cū timore
fit penale eſt et nō delectabile. vnde dicit̄
p̄ma Io. iiij. timor penā habet. Opari aūt
virtuoſe nō eſt pena v̄tuoſo et pfecto ſed
magis delectabile. ꝓpter qđ dicit̄ ij. ethi.
ꝙ ſignū habit⁹ gn̄ati eſt delectacō in ope
lex moyſi inducebat hoīes ad iuſticiā ob=
ſeruandā p timorē penaꝝ ꝓpt̄ qđ dicit̄ lex
timoris. Et in ſignū huius lex fuit data
in terroribꝫ vt pʒ exo. xix. Iam aduenerat
dies terci⁹ in quo. ſ. data eſt lex Sequit̄ et
cep̄erūt audiri tonitrua et micare fulgura
et nubes denſiſſima opire montē. clangor
qꝫ buccine vehemēci⁹ pſtrepebat. Timuit
qꝫ ppl's qui erat ī caſtris Et ſimilit̄ facies
moyſi apparuit cornuta qñ ſecūdo appor=
tauit legē in tabulis deſcriptā et timuerūt
filij iſrl' ut habet̄ exo. xxiiij. In cordibꝫ eñ
illis deſignabat̄ terror et feritas legis. pʒ
ergo p̄mū videlʒ impfectio iudicialiū p̄ce
ptoꝝ ex mō inducēdi ad opa iuſticie. ſ. p
timorē pene. Scđo idem pʒ ex ipis met p̄=
ceptis iudicialibꝫ que aliqñ infligebant pe
nam innocenti et aliqñ culpabilē nō puīe
bāt. Primū pʒ p illud qđ habet̄ nu̇i xxxv
de hoīcidio oīno caſuali vbi dr̄ talis q̇ for
tuitu et abſqꝫ odio et inimicicijs interficie
bat hoīem debebat cōfugere ad vnā ciuita
tem refugij et ibi manē uſqꝫ ad mortē ſū=
mi ſacđotis qđ erat aliqñ p magnū temp⁹
Talis qui erat innocēs cū homicidiū erat
oīno caſuale et inuolūtariū. ſine culpa pu
niebat̄ graui pena qꝛ optebat eū exulū eſſe
p magnū tēp⁹ a ſua ciuitate et a ſua poſ=
ſeſſiōe Scđm pʒ ubi ſubdit̄ đ tali fugitiuo
innocēte ꝙ ſi infra termīos vrbiū inuent⁹
fuerit et pcuſſ⁹ ab eo qui ultor eſt ſanguīs
abſqꝫ noxa erit qui eū occiderit. Debuerat
eñ ꝓfugus uſqꝫ ad mortē ſūmi ſacerdotis
in vrbe habitare. et ſic pʒ ꝙ infectio inno
centis in tali caſu remanet ſine pena. q̇ tñ
eſt grauis culpa Talis aūt impfectio legis
cōueīebat impfectioni ppl'i qui erat ꝓnus
ad effuſionē ſanguīs. et ideo infector a ca
ſu. remanens in ſua ciuitate inter amicos
interfecti erit in piculo mortis q̄zuis inno
cens. et ſic de facili pñt in ppl'o homicidia
multiplicari. Et ideo ad hec mala vitāda
data eſt lex p̄dicta de eius fuga q̄zuis eſſet
innocens Et eadem racōe parcebat lex. Si
aliquis amic⁹ mortui ītерficēt eū extra fi
nes ciuitatis refugij ut ſic cogeret̄ in vrbe
remanē nō ex ſua culpa. ſʒ ꝓpter hoīcidia
vitanda ad que ppl's tanq̄z impfect⁹ erat
ꝓnus. Exemplū ydoneū poīt phus q̇nto
ethicoꝝ dicēs ꝙ aliqñ leges ſūt ſil'es regu
lis quibꝫ vtunt̄ artifices in leſbia ad dolā
dū lapides qꝛ lapides illi⁹ regioīs ſūt ma
le dolabiles iō vtunt̄ artifices regl'is plū
beis ut poſſīt tortuoſitati lapiđ applicari
ſic ī ueteri teſtamīto date ſūt leges aliquā
impfectōʒ hn̄tes ꝓpt̄ impfectōeʒ illi⁹ ppl'i
lex tñ euāgelica q̄ztum ad iudicialia eſt p
fectiſſima qꝛ inducit ad obſeruanciā legis
nō per timorē pene ſed p amorē iuſticie qđ
eſt ꝓprie pfectoꝝ ut ſup̄dictū eſt ꝓpter qđ
lex noua merito dicit̄ pfecta ſm qđ dicit̄
Iacobi p̄mo. Qui aūt pſpexerit in lege p=
fecte libertatis. i. in lege euangelij que du
cit hoīem ad pfectōem et liberat a ſuitute
timoris et ſeruitute pcti ſicut dn̄s ait Ioh
viij. Si māſeritis in ſermone meo veri di
ſcipuli mei eritis et vos cognoſcetis veri=
tatem et veritas liberabit vos. Item quia
nullū innocentē puīt nec aliqđ malū im=
punitū reliquit qꝛ eciā verba ocioſa puni
enda oñdit ut ſup̄ dcm̄ eſt et nō ſolū v̄ba
ocioſa ſed malas cogitacōnes ſm qđ dicit̄
Math. v. Ego dico vobis ꝙ quicūqꝫ vide
rit mulierē ad cōcupiſcendā eam iam me=
chat⁹ eſt in corde ſuo. ꝓpt̄ qđ lex noua eſt
pfecta de qua pt̄ exponi illud cāticoꝝ vj.
vna ē columba mea pfecta mea ¶ Dr̄ eciā
lex noua columba methaphorice qꝛ ē ſine
felle amaritudīs nullū innoxiū puniens.
dicit̄ eciā pfecta qꝛ nullū malū pmittens
et ſic apparet pfectio legis euāgelice q̄ntū
ad iudicialia ¶ Tercio declarat̄ quō ſacra
menta vet'is legis erāt impfecta. Ad cui⁹
euidēciaʒ ꝯſiderandū ꝙ illa ſacramēta erāt
ordinata ad faciendū hoīes ydoneos ad

cultũ diuinũ & ideo aliqua erant cõia toti
ppl'o tam viris q̃ȝ ml'ierib9 ut purificacõ=
nes alique a tactu immũdi uel mortui q̃
purificacões fiebãt p aspersionẽ aque expi
acõnis de qua hẽtur nũi xix. et sil'ia. Aliq̃
aũt erãt solis viris ɔueniẽcia sic̃ circũcisio
Aliq̃ solis sacdotib9 sic̃ cõsecracõ et vnctio
sacerdotis et huiõi Cui9 rõ est q2 sacdotes
applicabanẽ spãli mõ ad cultũ dei. Ista tñ
sacramẽta pdicta erãt imperfecta q2 nõ con
ferebãt grãm sine qua nõ efficiunẽ homĩes
ydonei ad cultũ diuinũ. Ideo sacmenta le=
galia dicunẽ egena et ĩfirma ad gala. iiij
vbi dr̃ sic Nunc aũt cũ cognouistis deum
ymmo cogniti estis a deo quõ cõuertimini
iterũ ad egena et infirma elemẽta. Dicunẽ
aũt infirma q2 nõ ɔferebãt aliquã ptatem
spũalem sic̃ ɔferũt sacramenta noue legis
Sil'r dicunẽ egena q2 nõ cõferebãt graciã
que necessaria est ad bene utendũ illa po=
testate. Sed conẽ hoc videẽ q2 in exo. et le
uiẽ. quasi ubiq̃ dicẽ q2 illa sacramẽta red
debãt hoĩes ydoneos ad cultũ diuinũ dici
tur q talis ydoneitas erat p quandã mũ
diciã et expiacõeȝ corpalẽ sic̃ in noua lege
quis dr̃ ineptus ad mĩstrandũ et celebran
dum ppẽ immũdiciã manuũ. locio manu
um reddit eũ aptũ sed hec aptitudo ẽ tñ
corpalis Sic erat de aptitudine que dabaẽ
per sacramẽta veteris legis Et ppter hoc di
cunẽ illa sacramẽta emũdacões carnis ut
habeẽ ad hebr. ix. vbi dr̃ sic sanguis hir=
corũ qui s. offerebãt in cõsecracõe sacdotũ
et cinis vitule aspersus quo oẽs mũdaban
tur a tactu morticinij ul' immũdi ut dcm̃
est inquinatos sctificat ad emũdacõem car
nis. i. corpis. quia sicut dcm̃ ẽ talia nõ cõ
ferebãt grãm sed auferebãt quedã impedi=
menta seu irregularitates impedientes a
tabernaculi ingressu sicut ĩ noua lege pȝ
per exemplũ qñ em̃ p platos dispensabaẽ
cum aliquo illẽime nato ul' priuato vno
oculo ul' huiõi nõ cõfertur ad hec sibi grã
sed tñ tolliẽ irregularitas. Sed conẽ hoc
videẽ quia ƀm doctrinã sanctorũ circũcisio
tollebat pcm̃ originale et p ɔsequẽs cõfe=
rebat grãm ut cõiter teneẽ. Dicendũ scdm
antiquã opĩoȝ q tollebat pcm̃ originale
nõ tamẽ cõferebat grãm. hec em̃ erat ptas

circũcisionis ut teneẽ a multis et magnis
doctorib9 quorũ rõnes ppẽ plixitatẽ omit
tunẽ et in hoc differebat a baptismo q̃ nõ
solũ auferebat pcm̃ originale sed confert
grãm. Aliẽ pt̃ dici q si in circũcisione grã
cõferebaẽ hoc nõ erat in vtute illi9 sacmẽ=
ti sed in fide xpi venturi quẽ pstabaẽ ille
qui circũcidebaẽ si adult9 erat ul' alius p
eo si puulus erat. Et hoc ẽ qd dicaẽ cõiter
q valebat ex fide suscipienciũ non aũt ex
ope opato per quẽ modũ valẽt sacramẽta
noue legis. patȝ igiẽ q sacmenta vetis le
gis erant imperfecta Sed lex noua pfecta ẽ
q̃ntũ ad sacmenta q2 illa cõferunt grãm
q illa nõ faciebãt ut dcm̃ est ppẽ qd dicẽ
Iohis pmo lex per moysen data est grã et
veritas p ihm xpm facta est. ppẽ hec de Io
hãne baptista qui per suã pdicacõeȝ et ba
ptismũ dispõebat ppl'm ad xpi baptismũ
et per ɔñs ad alia sacmenta cũ baptismus
sit ianua oĩm sacramẽtorũ luce pmo dr̃ ipe
pibit ante illũ in spũ et virtute helie pare
dño plebẽ pfectã. Sunt ergo ablata sacra
menta vetis legis et introducta vij. sacra
mẽta noue legis in quib9 tanq̃ȝ pfectissis
sacmentis de9 attulit nob' causas salutis
spũalis. Cause aũt salutis spũalis nõ sunt
nisi q̃tuor sic̃ et q̃tuor sũt cause salutis cor
poralis. s. curatiua. cõsuatiua. psernatia
et melioratiua. Curatiua ẽ duplex. quedã
em̃ totaliẽ et siml' curat ut baptismus cul
pam et penã oĩno delẽs q̃ntũ in se ẽ. q̃dam
vero paulati ut pnĩa. Cõseruatiua est ut
ɔfirmacõ. in hac em̃ daẽ spũs scs ad robur
et cõfirmacõem grẽ q̃ data est in baptismo
Presuatiua ẽ mrĩom in q̃ ɔcupiscẽcia car
nalis ĩ ruinã turpitudis prona excipiẽ ho
nestate nupciarũ ne ruat ĩ mortale pcm̃
Meliorativa est ordo in q̃ grã melioraẽ ul'
augmẽtaẽ uel eciã extrema vnctio q̃ hoĩem
in meliori statu ponit et securiorẽ reddit.
Est q̃ȝ quedã alia medicina pdicta q̃tuor
sola faciẽs. s. eukaristia qñ et venialia cu
rat et ab eis aĩaȝ pseruat grãm q̃ȝ cõsuat
quia panis cor hoĩs cõfirmat et eciã grãm
augmẽtat. Quarto ĩ lege moysi cerimo
nialia fuerũt imperfecta. Ad cui9 euidenciã
notandũ q cerimoĩe veteris legis fuerẽ in
q̃druplici dñia Quedã ptinẽt ad sacmenta

quedam ad sacrificia · quedã ad obsuacõz et quedã ad sacra · Sacra aũt et obsuacões ordiant̃ ad sacficia et ad sacrã · Quia sacra dicunt̃ vasa et loca et huiõi quibus utebant̃ in sacrificijs et ritu colendi · Obseruacões dicunt̃ quidã modi viuẽdi religiosi quib9 utebant̃ iudei qui erant pp̃lus peculiaris ipi9 dei utpote ꝙ custodirent se ab aliquib9 cibarijs potibus et vestib9 et similib9 · ex hoc quia erant pp̃ls deo cõsecratus p sacramẽtum circũcisiõis et alia sacramenta · Nũc aũt ita est ꝙ ex fine accipit̃ racõ eoꝝ que sunt ad finẽ · et ideo ostenso ꝙ sacrificia et sacramẽta impfc̃a erãt sufficienter erit oñsum ꝙ sacra et obsuacões erant impfecta qꝛ ordinabant̃ ad duo p̃dicta sicut ad finẽ ut p̃us dictũ est · Qꝛ autẽ sacrificia veteris legis essent impfc̃a oñditur quia quedã erant sacrificia ꝓ pc̃tis oblata et hec erãt impfecta quia nõ poterãt auferre pc̃ta ꝓpter qd̃ dicit apl̃s ad hebre · iiij · Impossibile ẽ sanguĩez hircoꝝ et thauroꝝ auferre pc̃ta Et iteꝝ ibidẽ oĩs quidez sacerdos · s · vetis legis p̃sto ẽ cottidie ministrans et easdẽ offerens hostias que non p̃nt auferre pc̃ta · Et idem habet̃ ysaie xl · liban9 võ sufficiet ad succẽdendũ et aĩalia nõ sufficiũt ad holocaustũ · liban9 aũt hic vocat̃ p̃mũ templũ qd̃ fuit factũ de lignis libani Aĩalia aũt illa oblata q̃ntũ ad pc̃tẽ cõcremata nõ sufficiebãt ad ãmonicõz pc̃ti Alia aũt erant sacrificia pacifica · i · ex deuocõe oblata ad g̃ram dei impetrandã seu ad aliqd̃ bñficiũ diuinũ Et illa erant impfecta quia g̃ra diuina seu beneficiũ diuinũ nõ impetrabat̃ rõne oblati muneris licet aliqñ daret̃ ꝓpter oblacõem et fidẽ offerentis Et hoc est qd̃ dicit apl̃us ad hebre · ix · Tab̃naculũ fcm̃ est p̃mũ ꝛc̃ · Sequit̃ que ẽ pabola t̃pis instãtis iuxta quã muña et hostie offerunt̃ que nõ p̃nt fm̃ ɔsciãm perfectũ facẽ huient̃ pfc̃io ɔscie est donũ g̃re Et sic pꝫ ꝓpositũ ꝙ lex moysi q̃ntũ ad cerimoĩalia et sacrificia erat impfc̃a · Sꝫ lex noua pfectissima ẽ q̃ntũ ad sacrificia q̃a ip̃a ẽ vnũ sacficiũ pfc̃issimũ · s · eukaristia que nõ t̃m ẽ sac̃mentũ ſꝫ eciã sacficiũ qꝛ ibi xp̃s queadmod̃ ymmolat̃ et fruct9 sue bñdicte passiõis a pp̃lo p̃cipit̃ · Istud autem

sacrificiũ tanq̃ꝫ vnũ et pfectũ fuit in lege figuratũ p multa sacrificia et varia sicut pfectũ p impfc̃a Eius aũt pfectio apparet in duob9 qꝛ p̃mo tollit pc̃ta qd̃ ñ poterãt facẽ legis sacrificia ꝓpter qd̃ dr̃ Iohis ix · Ecce agn9 dei Ecce q̃ tollit pc̃ta mũdi · i · pc̃ta fm̃ ꝙ dicit bt̃s Iohes p̃ma canonica iij · c · ip̃e est ꝓpiciacõ ꝓ pc̃tis nr̃is · nõ pro nr̃is aũt t̃m ſꝫ ꝓ toci9 mũdi Scd̃o apparet eius pfc̃io qꝛ augmẽtat g̃ram fm̃ ꝙ dicit Io · vj · Qui mãducat me viuit ꝓpt̃ me · s · per augmentũ g̃re De hoc sacficiõ panis et vini in beresich raba · i · in genesi magno · Rabimosse darsan sup textũ geneß c · xiiij Melchisedech rex salem offerẽs panẽ et vinũ · Erat em̃ sacdos dei altissimi · dicit rabisimulthel filius nabaman Iste melchisedech erat sem fili9 noe · et quid uoluit dicẽ pferens panẽ et vinũ · oñdit nob̃ ꝙ decuit ei act9 sacdocij · q̃ erat sacficare panẽ et vinũ et hoc ẽ qd̃ dixit p̃s · i p̃s · cix · Iurauit dñs et nõ pñitebit eũ tu es sacdos i eternũ fm̃ ordinẽ melchisedech · Et q̃s est ille Ille ẽ rex messias ꝓpt̃ qd̃ scriptũ est Ecce rex tu9 veit tibi iust9 et saluatoꝛ ip̃e · Et i hoc qd̃ dicit pferẽs panẽ et vinũ cõcordat cũ p̃s · qui dixit p̃s · lxxj · Erit firmamentũ i t̃ra in sũmis monciũ vbi dicit Trãslacio caldaica erit sacrificiũ panis i terra in capitibus montiũ synagoge Et cũ ille p̃s · De9 iudiciũ tuũ regi da fm̃ doctões thalmuth tot9 loquat̃ de messia quicũq̃ si nõ ẽ cecus potit vidẽ fm̃ p̃dictã translacõz caldaicã ꝙ messias erit firmamẽtũ i t̃ra i altitudĩe montiũ synagoge · q̃ montes synagoge et eccl̃'e sũt sacdotes qui cottidie de facto eleuant messiã sup capita sua · et est ita clarum ꝙ nõ p̃nt negare nisi illi sup q̃s veit maledc̃io ysaie in cecitate ocl'oꝝ ut cordis hoc est ergo vnicũ sacrificiũ excellẽtissimũ legis noue i pane et vino · qd̃ sacrificiũ est ip̃emet messias et sic pfectio legis euangelice pꝫ ex pfec̃tõne sacrificij · Et cũ oẽs cerimoĩe eccl̃'e sint p̃cipue ꝓpt̃ istud sacrificiũ sic̃ ꝓpt̃ finẽ · sequit̃ ꝙ cerimoĩe xp̃ianorũ sũt pfc̃issime Nec ẽ mirandũ ꝙ in lege noua fiãt cerimoĩe q̃ aliquid figuret̃ sic̃ figurabãt cerimoĩe vetis legis · Cerimoĩe em̃ ordinant̃ ad cultũ diuinũ · Et fm̃ ꝙ dicit

Aug⁹. in encheridion c. iij. Deus spe fide
et caritate colit̃ loquẽdo de cultu interiori q̃
est p fidez et caritatẽ. Est ergo triplex sta
tus hoĩs in quo habet̃ fides et spes de boĩs
celestib⁹. et de hijs p que ad ip̃a introduci
mur. s. de misterijs xp̃i et de utrisq; sicut
de futuris. et hic est stat⁹ veteris testamẽ
ti ĩ quo habet̃ fides de bonis celestib⁹ sicut
de futuris. Sed de hijs p que introducim̃
ad celestia. s. de misterijs xp̃i sicut de pre=
sẽtib⁹ ul' p̃teritis ẽ stat⁹ noue legis. Terci⁹
status est in q̃ utraq; habent̃ tanq̃ p̃ñcia
et euidẽcia et nichil cõit̃ et hic ẽ stat⁹ p̃rie
celestis. In hoc aũt statu tercio vbi nichil
creditur nichil est cerimoniale ul' figurale
ad cultum p̃tinẽs ẽm q̧ dicit̃ Apoc. xxj.
Templũ nõ vidi in ea dñe de⁹ om̃ps tem=
plũ illi⁹ est. Pari igit̃ racõne adueniente
secũdo statu. s. noue legis cerimonie p̃mi
status. s. veteris legis cessare debuerunt et
induci alie que ouenirẽt statui noue legis
in quo bona celestia expectant̃ de futuro s;
beneficia xp̃i habita sũt d̃ p̃terito Et ideo
q2 cerimoĩe veteris legis significabãt xp̃m
venturũ. dignũ est ut sic euacueret̃ in no=
ua lege in q̃ misteriũ xp̃i iam est p̃teritũ.
Et hoc est q̃d dicit apl's ad hebre. ix. trãs=
lato sacerdocio necesse est ut legis transla=
cio fieret q̃ntũ. s. ad cerimoĩalia thurifica
cõne tm̃ exempta q2 nõ significabat miste
riũ xp̃i directe sed deuocõem pp̃li ad xp̃m
nũc aũt dẽt esse ñ mĩor deuocio ad ip̃m iã
p̃ñcialit̃ exhibitũ q̃z erat tũc ad ip̃m ven
turũ p̃pter q̃d in noua lege manet thurifi
cacõ p quã designat̃ mĩstroꝝ eccl'ie et ip̃i⁹
pp̃li deuocõ Inmumẽ aũt sũt in lege noua
cerimonie. Et si nũq̃z aliud attenderẽt iu=
dei et pagani nisi excellenciã cerimoĩaꝝ in
ritu xp̃iano Istud solũ debẽt ouincere ceci
tatẽ eoꝝ sic p3 de ornamẽtis sacdotalib⁹ et
mĩstroꝝ et de alijs que cũ tãta solẽpnita=
te fiũt ĩ altari et ĩ choro ĩ festis duplicib⁹
maiorib⁹ mĩorib⁹ semiduplicib⁹ et simpli
cib⁹ quales eciã cerimoĩe fiũt in choro a cã
torib⁹ et organis q̃z honestissime inclinaci
ones. Quid dicã de ornatu ĩ crucib⁹ et ca
licibus aureis et argẽteis ceterisq; vasis et
reliquiarijs ĩ quib⁹ reliquie sc̃toꝝ qui pro
xp̃o mortui sũt ul' eũ fidelissime secuti sũt
honorifice cõseruant̃ Mirabant̃ iudei vnũ
templũ Salomoĩs sed in stuporẽ ouertant̃
p̃re m̃ltitudĩe et magnitudĩe eccl'iaꝝ xp̃i
in toto orbe ostructaꝝ Mirent̃ altitudĩez
et pulchritudĩem turriũ in quib⁹ armoĩa
dulcissima resonat cãpanaꝝ que p laudi=
bus diuinis et p cõuocacõe pp̃loꝝ et p ter
rore demonũ mira efficacia p̃pulsant̃. q̃d
dicã de cerimonijs romane curie ĩ summi
pontificis imp̃atoꝝ et regũ vnctõe. q̃d de
cõsecracõne epoꝝ eccl'iaꝝ altariũ vasoꝝ et
vestimẽtoꝝ que oĩa admirãda et stupẽdis
sima sũt cũ xp̃o et in admiracõez cõuertũt
deuote aspiciẽtes Attendant aũt miseri iu
dei. s. et infideles sup oĩa in vna et eadem
fide tantã diũsitate religionũ ubi hoĩes
a seculo fugiẽtes exponũt totũ temp⁹ vite
sue in laudib⁹ et seruicio redemptoris. qui
licet diũsis cerimonijs p cõseruacõe religi
onũ q̃si quibusdã muris vtunt̃ sic nucleũ
in testa cõseruat̃ et mel ĩ fauo et ciuitas ĩ
muro In s̃ba tñ eiusdẽ fidei nullaten⁹ di=
screpantes ad vnũ b̃titudinis terminũ ni=
tunt̃ p̃uenire Sic ergo p3 in sũma collige
do q̧ lex noua que euãgelica d̃r p̃fectissia
est in moralib⁹ q2 ea implent̃. addita p̃fe
ctõe q2 illi p̃cepto nõ occides addit̃ ñ irasci
Et illi nõ mechaberis addit̃ nõ ocupiscere
ex visu Et illi nõ periurabis addit̃ nõ iu
rare oĩno. i. sine lẽima causa et sic de alijs
Math. v. Et ab illo p̃misso usure alieno
tollit̃ imperfectio date mutuũ nichil inde
sperantes luce vj. Et illi de libello repudij
addit̃ si quis dimiserit vxorẽ nisi ob forni
cacõem mechat̃ et qui eam duxerit similit̃
mechat̃ Math. v. et sic tollunt̃ ip̃fectões
taliũ p̃missoꝝ ĩ lege veteri Si queras vtꝝ
moralia p̃cepta p̃nt dici euacuata simpl'r
R̃ndetur q̧ moralia p̃cepta fuerunt eua=
cuata tm̃modo scd̃m quid. s. q̃ntũ ad imp
fectõz cui⁹ racio est quia sũt de dictamine
recte rõnis et ideo manet̃ q̃ntũ ad s̃bam
p̃cepti remota tñ in p̃fectõe sic dc̃m est q2
quãdo ex imp̃fecto fit p̃fcm̃ nõ tollit̃ tm̃i
nus a quo sed tm̃ ei⁹ imp̃fcio sic q̃n ex mi
nus albo fit magis albũ nõ tollit̃ albedo
p̃cedens sed tm̃ eius imperfectio Non est sic
de cerimoĩalib⁹ veteris legis q2 contriant̃
noue legis cultui et q̃n fit mutacõ de vno

contrio in alterꝫ oportet termĩ a quo tota liter euacuari sic͂ qñ ex albo fit nigrũ albe do tollit͂. Cerimoĩe veteris legis dicunt͂ cõ trarie cerimonijs noue legis. qꝛ ille figura bant xp̄m venturꝫ. et iste iam de p̄terito aduenisse et ideo totalit͂ cessare debuerũt. Eciã lex noua est p̄fectissima in iudiciali bus ex amore ad iusticiã inducẽdo innocẽ tem nõ cõdempnãdo. nec aliqđ malũ im= punitũ relinquẽdo. et impleuit xp̄s iudi cialia p̄cepta. et in eo qđ iusticie addidit equitatẽ misericordie ut pꝫ in absolucõne adultere Iohis viij. Iusticia em̃ s̄m rigorẽ diminuta est a misericordia q̃ supexaltat iudiciũ. Sed nũquid iudicialia p̄cepta ve teris legis totalit͂ euacuata sũt. R̄ndet͂ ꝙ quãdo corrũpit͂ termin⁹ a quo p accidens Illud qđ est ei adiũctũ corrumpit͂ p͂t tamẽ manẽ cum termĩo ad quẽ si nõ habeat ad ip̄m contrietatẽ nõ tñ manet idẽ nũo sed specie tñ Sic qñ de aere fit ignis corrũpit͂ aer et manꝫ ĩ igne qualitas simbolã eadẽ specie. s. raritas. talia sũt iudicialia vet͂is legis qꝛ adueniẽte lege g̃re cessat eciã eorũ obligacõ. possit tñ aliquis p̄nceps ordina re ꝙ seruarent͂ in regno suo ita tñ ꝙ non reputaret ea esse obligatoria ex lege moy si Racio aũt p̄dicti ẽ qꝛ iudicialia p̄cepta p se et directe nõ erãt ordĩata ad significã dum aliquid futurꝫ sic͂ erant cerimoĩalia sed erãt ordinata p se et directe ad s̄uandũ ordinẽ iusticie ĩ pp̄l'o iudaico ut sup̄ dc̄m ẽ Quia tñ stat⁹ illi⁹ pp̄li erat figural' tot⁹ r̄spcu xp̄i ut dicit apl's p̄mo cor. ix. om̄ia in figura cõtingebant illis per ꝯñs p̄cepta iudicialia illi⁹ pp̄li erant figuralia nõ di recte sed ex ꝯsequẽti. Et ideo si aliq̃ seruar= rent ea ex hoc ꝙ fuert͂ tũc statuta hoc essꝫ dicere ꝙ status ille adhuc durat qđ est er= roneũ et illicitũ. si tñ aliq̃s p̄nceps uellet ea de nouo statuẽ posset licite. Considerã= dum tñ ꝙ in lege noua trãseunt q̃ntũ ad eorꝫ rigorẽ qꝛ essent magis obseruanda ex amore virtutis q̃ꝫ ex timore qꝛ lex noua ẽ lex amoris ꝓpter qđ dicit p̄ma Iohis iiij. p̄fecta caritas foras mittit timorẽ. Adim pleuit eciã xp̄s p̄cepta iudicialia rigorem eorꝫ tp̄ando in aliquib⁹ ut dc̄m est p seip̄m et in alijs dimisit tp̄amentũ suis mistris

scꝫ eccl'ie p̄latis et p̄ncipibus catholicis ut de talib⁹ ordinẽt s̄m ꝙ viderint utile cõi= tate fideliũ s̄m tp̄m varietatẽ et locorũ et p̄sonarꝫ et istud nõ fuit destruẽ legẽ ſꝫ ad= implere qꝛ sic ordinauit meliorẽ modũ ob seruacõis iusticie. sic nõ destruit͂ puer qñ fit vir qꝛ licet trãseat puericia manet tam̃ melior stat⁹ eiusdem p̄sone etate mutata lex vet⁹ habuit q̃si statũ pueri respc̄u no= ue legis ꝓpt͂ qđ ut sup̄ dc̄m ẽ ad gala. iij. dicit͂ lex pedagog⁹ nr̄ fuit ĩ p̄mo. i. regu latiu⁹ status puerilis ꝓpter qđ erat lex ti= moris sic͂ pueri sub disciplina et timore cu stodiunt͂. lex aũt euãgelica ẽ lex amoris. et ideo nõ debet esse tant⁹ rigor penarꝫ qꝛ ꝓpriũ hoĩm p̄fectorꝫ est magis deduci ad v̄tutẽ amore iusticie q̃ꝫ timore pene ut sup̄ dc̄m ẽ. Est eciã lex noua p̄fectissima in sa cram̃talib⁹ ut dc̄m ẽ de eukaristie sac̄mẽto Et impleuit xp̄us sac̄mentalia legis p ex= hibicõem veritatis. venit em̃ rex et imple uit figuras que vacue erãt. Impleuit sac̄= mentũ circũcisionis qđ se ex̄ndebat solũ ad viros p̄mo suscipiẽdo in seip̄o Scđo meli⁹ efficacius et ĝnali⁹ instituẽdo sacram̃tum loco ip̄i⁹. s. baptismũ in quo ꝯfert͂ maior g̃ra et remediũ tam viris q̃ꝫ mulierib⁹ Im pleuit eciã sac̄mentũ vnc̄tõis regũ et sac̄= dotũ. nõ ꝙ assumpserit statũ sacerdotis le galis ul' r̄egni regis. ymmo dixit corã py= lato. regnũ meũ nõ est de hoc m̄do Iohis xviij. et ideo nõ h̃uit istã vnc̄tõeꝫ corp̄alẽ regũ ul' pontificũ. sed vnc̄tõem sp̄ualem habuit a deo p̄re p plenitudĩeꝫ g̃re s̄m ꝙ dicit͂ in p̄s. xliiij. vnxit te deus deus tuus oleo leticie ꝛc̄. Est eciã lex noua p̄fectissĩa in cerimoĩalib⁹ ut dictũ est. et xp̄s imple uit cerimoĩalia nõ solũ que p̄tinebant ad sacramẽta sed eciã ad sacrificia sic͂ ymmo= lacio agni pascal' et iuge sacrificiũ et sil'ia que erant figuratiua vni⁹ sacrificij p̄fecti scꝫ xp̄i in cruce offerendi. Et ideo ista im= pleuit xp̄s vnomõ corp̄alit͂ paciẽdo in cor pore in cruce Alio mõ efficaci⁹ sacrificium scꝫ eukaristiã instituendo. Quedã eciã ceri moĩalia p̄tinebãt ad sac̄menta et de talib⁹ erãt p̄ceptiua ꝓhibitiua vsuũ aliquorꝫ ci borꝫ et cõsil'ia et ista adimpleuit xp̄us q̃a dicit petr⁹ actuũ xj. immũdum et cõe nõ

intrauit in os meū. et multo forcius xp̄us hec obſuauit. et ſic iſta p̄cepta adimpleuit obſuando et obſuacōez meliorē declarando p talē eīn abſtinenciā a corpalibus cibis ſignificabat abſtinēcia a ſpūalibus immūdicijs. hanc autē mūdiciā inſtituit xp̄s in lege euāgelica que ē mūdiſſima dicens. bti mūdo corde qm̄ ipi deū videbūt et p ōns debuit ceſſare illa figura ul' abſtinencia ꝓpter qd̄ dicit actuū iiij. q deꝰ purificauit. tūc ergo dixit qꝛ nullꝰ cibus coinqnat hoīes qui cū grāꝝ actōe pcipit et hoc eſt qd̄ dicit xp̄s Math. xv. qd̄ intrat in os nō coinquinat aīam. dimiſit tn̄ deꝰ in ordinacōe eccl'ie de aliquibꝫ abſtinencijs faciendis ꝓ loco et tpe et ſic pꝫ excellencia legis xp̄i qntū ad totū corpus et quō xp̄s legē adimpleuit qntū ad oīa gn̄a p̄ceptoꝝ. Eſt eciā pfectiſſima p āmocōez velaminis qd̄ ſignificatū eſt qꝛ tūc ſacramītalia et cerimoīalia mutata ſūt quo ad effectū ꝫ nō quo ad obſuanciā qꝛ cū honore ſepelire debuit ſynagoga mr̄ nr̄a. Legalia eīn tripl'r cōſiderant̄ pmo qſi viua an̄ paſſiōz et tūc iudei tenebant̄ ſeruare ex p̄cepto. Scd̄o qſi mortua. ſ. a paſſione dn̄i uſqꝫ ad fidei manifeſtam reuelacōem. et hoc tpe pmiſſum erat eis ſuare et petrꝰ ſeruauit. Tercio cōſiderat̄ tpūs in q̄ fuerūt mortua. ſ. poſt fidem reuelatā et extūc nec p̄cepta nec permiſſa ſed oīno ꝓhibita ne cinēs mortales ſcꝫ ſynagoge ſepulte de tumulo ꝓderat qd̄ horribile foret et fetidū Sic ergo lex noua in toto corpe pfectiſſīa ē ſic ex oppoīto lex vetus toto corpe impfc̄a. Oīa eciā ɔtenta in lege noua ut dicit doctor ſubtil' ſcotus in ꝓlogo pmi ſnīaꝝ. q. ij. ſūt rōnabiliſſima. i. q nichil tradit diſſonū racōni et ī hoc multū cōmendat̄ excellēcia legis noue Quid eīn racōnabiliꝰ qꝫ deū tanqꝫ finē et ultimū ſup oīa debere diligi et ꝓximū ſicut ſeipm̄. i. ad id ad qd̄ ſeipm̄ ſcd̄m Greg. In quibꝫ duobꝫ p̄ceptis depēdet vniūſa lex et ꝓphe math. xxij. Itē Math. vij. oīa q̄ vultis ut faciāt vob hoīes et vos facite eis. ex iſtis qſi ex pncipijs practicis alia practica in ſcriptā ſequunt̄ ɔdita honeſta et racōni cōſona ſic de eorū rōnabilitate patē pt̄ ſingulari cuiuſlibꝫ ptractāti de p̄ceptis

et cōſilijs et ſacm̄entis qꝛ in oībꝫ videt̄ eſſe quaſi quedā explicacō legis nat̄e que ſcripta eſt ī cordibꝫ nr̄is et hoc quo ad moralia de q̄ Augꝰ. ij. de ciuitate dei c. lxxviij. nichil turpe aut flagicioſū ſpectandū imitandūqꝫ ꝓponit̄ ubi veri dei aut p̄cepta inſinuant̄ aut miracula narrant̄ aut diuina laudant̄ aut bn̄ficia poſtulant̄. De credibilibꝫ eciam pꝫ qꝛ nichil credimꝰ de deo qd̄ aliquā impfcōem importat. ymmo ſi qd̄ credimꝰ eſſe magis atteſtat̄ pfectōi diuīe qꝫ eius oppoſitū. pꝫ de t̄nitate pſonaꝝ de incarnacōne verbi et huiōi. nichil eīn credimꝰ incredibile qꝛ tūc incredibile eſſet ea mūdum credē ſic deducit Augꝰ. de ci. dei libro xxij. ca. v. mūdum tn̄ ea credē nō eſt incredibile qꝛ hoc videmꝰ. Tercio oſtendit̄ excellēcia legis noue ex t̄cio gn̄ pfectōis eiuſdez. ſ. ex miraculoꝝ claritate qd̄ ſic deducit pdictꝰ doctor ſubtilis deꝰ nō pt̄ eſſe teſtis ſl'us ſed ipe inuocatꝰ a pdicāte ſcripturā ut oſnderet doctrinā eius eſſe verā facit aliqd̄ opus ſibi ꝓpriū utpote miracula ac ꝓ hoc teſtificatꝰ eſt hoc eſſe veꝝ qd̄ ille pdicauit Confirmat̄ p Richardū pmo de tri. c. ij. dn̄e ſi error eſt a te decepti ſumus nam tātis ſignis cōfirmata ſūt q̄ nō niſi a te fieri pn̄t. q ſi dicas miracl'a nō fuiſſe facta cont̄ hoc dici pt̄ illa ſnīa Aguſti de ci. dei libro xxij. c. v. ſi iſta miracl'a eſſe facta nō credūt. hoc nobis vnū grande miraculū ſufficit. q iam orbis terraꝝ ſine ullis credit miracl'is Si eīn qd̄ credimꝰ dicatur incredibile eſſe nō minꝰ eſt incredibl'e oīs in quid ignobiles quo ad genꝰ infirmos quo ad reputacōem pauciſſimos quo ad nūm qꝛ xij. imperitos quo ad ſciam qꝛ piſcatores rem ita incredibilē. ſ. xp̄m eſſe veꝝ filiū dei paſſū ꝓ genē hūano in cruce tercia die reſurrexiſſe et ad celū aſcendiſſe tam efficacit̄ mūdo doctis pſuadē potuiſſe ut mūdꝰ credat illud ſic iam crediiſſe videmꝰ niſi p illos aliqua mira fieret̄ p que mūdꝰ ad credēdū induceret̄. vnde ſubdit ibi Augꝰ. iuxta finē capl'i et ꝓptea mūdꝰ mūo exiguo ignobilis infirmoꝝ et imperitoꝝ hoīm credit qꝛ in tam cōtemptibilibꝫ teſtibꝫ ml'ta mirabilibꝫ diuītas ſeipam pſuaſit. quid eīn incredibiliꝰ qꝫ q ad legem

cõtrariã carni et sanguini doctores pauci
et paupes ad fidẽ plimos sapiẽtes cõuerte
runt qđ spãliter pz de multis prudẽtissis
pmo fidei rebellibꝫ et post ꝯũsis ut de pau
lo pus psecutore post gentiũ doctore. De
augustio pus p manicheos seducto pꝰ do
ctore catholico. De dyonisio pus philozo
pho postea pauli discipulo. De cipriano
pus mago pꝰ epo xpianissio et sic de alijs
innũis. Conť idẽ scđo pt dici illud idẽ Au
gꝰ. ij. de ci. dei c. xviij. an dicet aliqs ista
non fuisse facta pt eciã dicẽ deũ nõ creasse
mortalia et ibidẽ si libris magicis sñ thro
danicis cõuẽt cur ill' libris credẽ nolũt ista
esse fca quibꝫ tñ maior debeť fides q̃zto sup
oms ẽ cui soli sacrificandũ esse pcipiũt. Cõ
tra idẽ tcio est qz quedã sũt fca q̃ nisi ani
mis pteruientibꝫ negari nõ pñt ut sũt in
mirabilia facta corã cõstantino tam ĩ cu
racõne lepre eiꝰ q̃z postea ĩ disputacõe eiꝰ
conť iudeos que fca tanq̃z celeberrima mũ
dum nõ latuerť. forte dices qꝫ licz miracl'a
sunt facta nõ tñ sũt testificancia veritatẽ
quia antixps faciet miracula. Conť si ali
quis vocatꝰ in testẽ signũ cõsuetũ testifi
cacõis pmittat adduci et pñs nõ contdi
cat talis tacĩtnitas nõ stat cũ veritate p
fecta miracl'm aũt est tale signũ dei ut te
stis sibi igiť si pmittat miracl'a fieri a de
monibꝫ nõ cõtradicẽs ãnunciãs videlz nõ
esse sua testimoĩa nõ videnť esse verax per
fecte qđ est impossibile et p hoc diciť ad il
lud de antixpo qz xps pdixit miracula fa
cienda p eũ nõ esse testimoĩa veritatis ut
patz Math. xxiiij. et ad thesalonicen. ij.
vnde conť fl'a miracula antixpi possz sibi
obici saltem de istis duobꝫ hoc mõ si tu es
deꝰ fac me videre nudã diuiam essenciã et
post visionẽ memoriã certã habẽ visiois
et ctitudiem habẽ qꝫ illa fuerit visio nuda
diuine essencie et tũc credam tibi. Itẽ si tu
es deus dic michi quid faciã aut quid co
gitabo ul' quid appetã p tali die ul' hora.
Et huius vie efficaciã ex miraculis innuit
saluator Jo. v. et opera q̃ ego facio illa te
stiõm phibent de me. Si michi nõ vultis
credere opibꝫ credite et sic pz excellẽcia no
ue legis ex miraculorũ claritate. Quarto
õndiť excellẽcia legis noue ex q̃rto gradu
pfcõis eius. s. ex eccl'ie stabilitate q̃ ad ca
put et mẽbra Et pmo q̃ ad caput p illud
augꝰ. de utilitate credẽdi c. viij. Dubita
mus nos eiꝰ eccl'ie credẽ q̃mo q̃ usqꝫ ad cõ
sumacõez gñis hũani ab apostolica sede p
successiões epoꝝ frustra hẽticis circũlatran
tibꝫ et ptim plebis ipiꝰ iudicõ et ptim cõ
silioꝝ grauitate et ptim ex miracl'orũ maie
state dãpnatis culmen auctis obtinuit. et
paꝝ pꝰ qđ ẽ qꝫ tã ingratũ pt esse ori dei q̃z
tãto labore puitate aucti uelle rsistẽ. Vñ
gamaliel act. v. Si ẽ ex homibꝫ ꝯsiliũ hoc
aut opꝰ dissolueť si võ ẽ ex deo ñ poteritis
dissoluẽ ne forte et deo rpugnre videamini
Eciã luce xxij. ait dñs Ego rogaui p te ut
nõ deficiat fides tua et tu aliqñ ꝯũsus ꝯfir
ma fr̃es tuos Scđo pz stabilitas eccl'ie quo
ad mẽbra. vñ augꝰ. conť epl'aꝫ fũdamẽti.
Quis eñ tantã mltitudiez ad ptim pnã
ad legẽ contriã carni et sangni huandã in
ducẽt ñ deꝰ Cõfirmať qz iudeorũ secta nõ
manz ĩ vigore sic conť eos deducit augꝰ. ĩ
smõe de aduẽtu vos inq̃z ꝯueio o iudei 2c.
Si obiciť et ꝯ pmanẽcia secte machometi
Rñsio illa ĩcepit pꝰ legẽ xpi plꝰq̃z sexcen
tis ãnis ut diceť li. iiij. et pphia diciť esse
apud eos qꝫ secta eoꝝ finiẽda ẽ ñ ẽ sic de le
ge xpi qz ipẽ dixit Math. xxiiij. celũ et tra
trãsibũt ũba aũt mea nõ trãsiẽt. q̃i dicat
lex mea sñ fine durabit qz vba xpi sũt lex
eiꝰ. Itẽ manẽte sacficio legis noue manz et
lex noua hꝫ usqꝫ ad finẽ istud sacficiũ dura
bit pz Math. ulẽ. ubi dicit saluator. Ecce
ego vobcũ sũ. s. in sacmẽto altaris usqꝫ ad
ꝯsũacõẽ scl'i lex ergo xpi ĩ q̃ tl'e sacficiũ ꝯti
nuabiť durabit usqꝫ ad ꝯsũacõẽ scl'i Itẽ di
cit apl's j. cor. xj. Quociẽscũqꝫ mãducabi
tis panẽ hũc et calicẽ bibetis mortẽ dñi an
nũciabitis donec veiat. s. ad iudiciũ. Est
ergo lex noua excellẽtissia ppẽ suã ppetuã
stabilitatẽ in capite et ĩ mẽbris Q̃nto oñ
diť excellẽcia legis noue ex q̃nto gđu eius
dez. s. ex diuĩa boĩtate que ñ deest toto cor
de querẽtibꝫ salutẽ. multi eñ diligẽtissime
querentes salutẽ ad hãc legem ꝯuersi sunt
et q̃nto ferueciores facti sũt ĩ qrendo tãto
in hac lege amplius sũt cõfirmati subito
qꝫ in ea penitentes de malicia in bonitatẽ
mutati sunt et quod ampliꝰ in admiracoꝫ

inducit est φ potētes pñti honoribꝰ mū
di diuicijs eiuſdē et delicijs ad libitum uti
hec velut ſtercora arbitrātes hūilitatē pau
pertatē et caſtitatē que eis opponunt̄ am
plexantes ſub religionis voto tpe vite ſue
crucifixi mūdo et mūdus eis ſe voluntarie
aſtrinxerīt ſic cottidie experim̄. Tormenta
q̄z p eam plures in magna exultacōe ſpūs
et triſticias ſūt pꝑeſſi que nō videnē ꝓba
bilia niſi deꝰ hāc legē ſingularit̄ et irrefra
gabilit̄ approbaret et ordiaret ad ſalutem
tanq̄z excellētiſſimā et pfectiſſimā legez ſi
ne qua ſalus eſſe nō pot̄. Sexto et ultimo
oñdit̄ excellēcia legis noue ex ſexto gradu
pfectōis eiuſdē. ſ. ex amenissima ꝓmiſſoꝝ
incōpabilitate. In lege em̄ veteri ꝓmiſſa
impfecta fuerīt ꝓmittebant̄ em̄ tria. ſ. bo-
na tpalia. vita tpalis. et pax tpalis. De
pmo leuit̄. xxvij. Si i pceptis meis ambu
laueritis et mandata mea cuſtodieritis et
feceritis ea dabo vobis pluuiā tpibus ſuis
ꝛc̄. yſa. j. Si volueritis et audieritis me
bona t̄re cōmedetis ꝛc̄. De ſcdo leuit̄. xviij.
Cuſtodite leges meas atq̄ iudicia que fa
ciens homo viuet in eis Ro. iij. Moyſes
ſcripſit qm̄ iuſticiā que ex lege eſt qui fece
rit homo viuet in ea. De t̄cio leuit̄. xxvij.
dabo vobis pacē in finibꝰ vr̄is dormietis
et nō erit qui exterreat. It̄e deutro. xxviij
Si audieris vocem dn̄i tui ut facias oīa
mandata eius faciet te excelſiorē oībus gē-
tibus ꝛc̄. ſ. in tpalibus. Ecce ꝓmiſſa legis
moyſi Sed quid ꝓmittit lex machometi.
Certe ꝓmittit ſuis credentibꝰ ꝓ finali bea
titudine illud qd̄ debet̄ porcis et azinis. ſ.
gulam et coitū. Quā ꝓmiſſionē plꝰ de
ſpiciens qui fuit q̄ſi iſtiꝰ ſecte. ſ. auicenna
viij. methaphiſice vij. c. Aliū finē q̄ſi pro
fectōm et hoīm magis ꝯgruentē iquit lex
nr̄a quā dedit machometꝰ oñdit infelici-
tatis diſpoſicōez et miſerie que ſūt ſm cor
poris ſenſꝰ. et eſt alia ꝓmiſſio q̄ appreben
dit̄ ab intellectu. Sequit̄ ibi ſapiētibꝰ ml'
to magis cupiditas fuit ad cōſequendam
hanc felicitatē q̄z corpis q̄ q̄zuis daret̄ eis
nō tn̄ attenderūt nec appreciati ſunt eam
in cōpacōne felicitatis que eſt diūcta pme
veritati. hec ille. Nobis aūt i lege xp̄i ex
cellēciora ꝓmittunt̄ q̄z ꝓmiſit bona ſpūa-
lia et et̄na. ſ. grām i pñti que pcellit oībꝰ
bonis tpalibꝰ et eciā gl'am in futuro Tria
aūt ſpāliter obſuantibꝰ dei mandata pro
miſit. ſ. rḡnū celoꝝ vitā eternā et pacem
ſine fine. De pmo Math. iij pniam agite
appropinq̄bit vob regnū celoꝝ De ſecūdo
Math. xix. Oīs qui relinquit domū uel
fr̄es aut ſorores aut prēm aut mr̄em vxo
rem aut filios aut agros ꝓpter nomē meū
centuplū accipiet. Non eſt ſic intelligend
ut aliqui dixerūt φ poſt aliq̄z reuolucōez
tpm poſt iudiciū centuplū oīm q̄ dimit-
tunt̄ hic ꝓpter deū reddat̄ in eadem ſpecie
ut centū agri ꝓ vno agro dimiſſo. ſed eſt
ſenſus φ qui corpalia ꝓ xp̄o dimiſerit bo-
na gr̄e recipiet hic in pñti que in tm̄ exce
dunt bona tpalia ac ſi cētenarꝰ nūs puo
nūo compet̄ et vitā et̄nam poſſidebit. ſ. i
futuro. De t̄cio Iohis v. Pacē relinquo vo
bis. pacē meā do vob. ſ. qual' ego ſū quia
eternꝰ cū p̄re et ſpūſancto nō qualis ē mū
dus qui tranſit et eiꝰ pax. Et nō eſt mirū
ſi xp̄s dat ſuis credentibꝰ pacē eternā quia
ip̄e eſt pnceps pacis yſa. ix. ſequit̄ ibidez
et pacis nō erit finis. hāc ꝓmiſſionē pdixe
rat yſaias fiendā ſuis credentibꝰ p regem
meſſiam c. xxxij. vbi dr̄ ſedebit ppl's meꝰ
in pulcritudinē pacis q̄z pax celeſtis ex nl'
la pte impediet̄ ſeu obſcurabit̄ In tabna-
culis. i. in māſionibꝰ diūſis ſm diūſitatē
et varietatē meritoꝝ De quibꝰ Iohis xiij.
In domo pr̄is mei māſiones multe ſunt.
fiducie q̄a oēs ſūt ibi certi de ſue btitudīs
et̄nitate et in requie opulenta q̄z ibi tota-
liter quietabit̄ appetitꝰ ſm illud ps. xvj.
Saciabor cū apparuerit gl'a tua Sil'r i lege
veteri cōminacō erat mors tpal'. vn̄ yſa.
pmo. Si me ad iracūdiam ꝓuocaueritis
gladius deuorabit vos. ſed i lege noua cō
minat̄ mors et̄na Math. xxv. Diſcedite a
me maledicti i ignē eternū. Hic ergo patz
excellencia legis noue ex pdcis ſex gradibꝰ
Ex quibꝰ correlatiē ſequit̄ legē xp̄i eſſe po-
rem lege moyſi. nō quidē tpe ſed pfectōne
licet fides xp̄i fuerit por lege moyſi porita
te nō ſolū pfectōis ſed eciā tpis q̄z an̄ cccc.
xxx. ānos ut patuit ſup cōſideracōe ar. ij.
Et notandū φ euāgeliū xp̄i dr̄ lex a legen
do quia i eo legit̄ diuina iuſticia. dicit̄ lex

a ligando quia p ip̄m ligatᷣ hũana insolē-
cia · dicitᷣ lex a legendo · i · colligendo quia
de ip̄a colligitᷣ sapida sciencia · dicitᷣ lex a
legando qꝛ in ip̄a legatᷣ btītudo etna · Lex
euāgelica ē illa lex đ q̈ dr̉ eccl'iastici xxiiij ·
Hec oīa liber vite et testamentũ altissimi
et agnicō veritatis · Vere liber vite ē quia
verba euāgelica aīam viuificāt · vere eciā
testamentũ altissimi qꝛ verba euāgelica etᷣ
na p̄mia obſuantibꝫ ꝓmittunt · vre eciā
agnicō veritatis qꝛ verba euāgelica erroꝝ
tenebras a mētibꝫ fugant · Hec est lex que
in se est sincerissima et absq3 omī admixti
one falsitatis ꝓptᷣ qđ dr̉ lex dn̄i immacu-
lata ꝛc̄ · hec est eciā respectu oīm virtuosis
sima ideo dr̉ cōuertens aīas · lex euāgelica
aīam dulcificat contᷣ mũdi ml'tiplicē pres
suram qꝛ est testiōm dn̄i fidele sapiam · i ·
sapidā sciam p̄stans puulis · i · veris hũi-
libus Ip̄a nichilominꝰ aīas letificat contᷣ
cordis tristiciā et hoc est qđ sequitᷣ iusticie
dn̄i recte letificantes corda letificātes q̇dez
quia ꝓmittũt penitētibꝫ veniā et pseuerā
tibus gl'am Ip̄a eciā aīas illumīat contra
ignoranciā qꝛ est p̄ceptũ dn̄i lucidũ ill'umi
nans ocl'os · beatꝰ ergo homo quē tu erudi
eris dn̄e ih̄u et de lege tua docueris eum

Quartꝰ thesaurus
capitᷣ de loco natiuitatis messie quē
prenũciauit et detᷣminauit specifi
ce sacra scriptᷣa michee · v · Et tu bethleem
effrata puulꝰ es ī milibꝫ iuda ex te michi
egredietᷣ qui sit dn̄ator in isrl' trāslacō cal
daica habꝫ Ex te egredietᷣ messias hoc aũt
ut ipi et nos cōcedimꝰ impletũ est ī ih̄u
nazareno qui natꝰ est in bethleem ut ptꝫ
Math · ij · Sequitᷣ de eiꝰ deitate · Et egressꝰ
eiꝰ ab inicio a diebꝫ etᷣnitatis eiꝰ · Per hoc
aũt dicũt aliq̇ ꝙ nō intelligitᷣ deitas eiꝰ sꝫ
p̄uisio et p̄destinacō natiuitatis eiꝰ a die-
bus etᷣnitatis siue ab eterno Sed hec rn̄sio
nichil valꝫ qꝛ p̄uisio ab etᷣno de rebꝫ oibus
est cōis eciā de minimis qꝛ oīa sũt p̄uisa ab
eterno et per hoc nō intelligeretᷣ aliq̈ spāli
tas ī xp̄o resp̄cu alioꝝ ꝓphaꝝ q̈ntumcũq3
minoꝝ Et ideo dicũt aliq̇ iudei de noīe mes
sie qđ fuit ab etᷣno an̄ mundũ creatũ Septē
em̄ dicũt ante mundũ et ab eterno creata

sc3 lex pn̄ia Iehenna · domꝰ scuarij · thronꝰ
gl'e · padisꝰ voluptatis · et nomē messie Et
sic exponũt illud Gen̄ · ij · plātauerat dn̄s
deus padisum voluptatis a pn̄cipio · i · an̄
mundũ p duo milia ānoꝝ Et sic exponũt
illud et egressus eiꝰ a pn̄cipio a diebꝫ etᷣni
tatis de noīe messie qđ fuit ante mũdum
creatũ mō p̄dicto · Sed hec ita irrōnabilia
sunt ꝙ nō indigēt ̓rp̄robacōe · lex em̄ non
potuit creari nisi ī aliq̇ intellectu nō diui
no qꝛ nichil ē ibi creatũ nouitᷣ nec in alio
quia nullũ tale erat ante mundũ · Similitᷣ
pn̄ia nō est nisi de pcто p̄terito ideo nō est
ante mundũ qꝛ pctm̄ nō fuit an̄ mũdũ cũ
pctm̄ habētᷣ esse in hoīe ul' angelo q̇ scđm
ipos nō pn̄t fuisse ante mũdũ et cōsil'i mō
pn̄t alia ̓rp̄robari q̇ cā breuitatis omitto.

Quintꝰ thesaurus
capitᷣ de noīe messie qđ ante eiꝰ ad
uentũ incognitũ erat dixerat em̄
ysa · in c · lx · vocabitᷣ tibi nomen nouũ qđ
os dn̄i noīauit · Istud nouũ nomē ore dn̄i
per angelũ fuit denũciatũ Ioseph et marie
virgini qđ esset ih̄us Istud p̄ciosũ nomen
ineffabile fuit dcm̄ · Greci vͦ thetragrama
ton noīauerũt a thetra qđ est q̈tuor et gra
ma lr̄a q̈si nomē q̈tuor lr̄aꝝ Et ut videatᷣ
nouitas istius benedicti noīs ih̄us aperio
q̇n̄q3 mirifica secreta p̄dicti ineffabilis no
mīs thetrag̃maton · Primũ secretũ est ꝙ
ī elemētario sicᷣ scribitᷣ a iudeo ab eo ꝓferri
nō ptᷣ · Scribitᷣ em̄ quatuor lr̄is · s · Ioth · he
naf · he · velut si nr̄is utamur lr̄is · ih · uh ·
vnde et a grecis thetᷣgramaton · dr̉ ut dcm̄
est ꝙ hebrei ꝓnũciant Adonay alitᷣ scribē-
tes et aliter ꝓferētes quia nō est eis datũ
ineffabilitatē huiꝰ noīs penetrare · vn̄ nec
valētᷣ ꝓferre · Scđm secretũ ē ꝙ istud scm̄
nomen sig̃ficat misteriũ tᷣnitatis et vnita
tis diuine essencie Tres nāq3 lr̄e sũt quibꝫ
ip̄m scm̄ nomē scribitᷣ sed una eaꝝ bis po
nitᷣ · s · he · que innuit spm̄ scm̄ ꝓcedē tam a
filio q̈3 a pr̄e yoth idē est ꝙ pn̄cipiũ et cō
uenit pr̄i qui ē pn̄cipiũ sine pn̄cipio quia
pater a nullo sed alie psone ab eo ꝓcedunt
he · interp̄tatᷣ vita et cōuenit spũi scō q̇ est
oīm viuificator et inspirator sicut ip̄e dn̄s
ait Io · vj · Spũs est qui viuificat · naf idē

sonat ꝙ ip̄e q̄d est ꝓ noīe demōstratiū et
significat filiū qui visibilis et demonstra
bilis fact⁹ est in assūpta hūanitate qꝛ in
terris visus est et cū homib⁹ ꝯuersatus est
Baruch iij ¶ Terciū secretū est ꝙ istud sc̄m
nomen ut tradūt ꝑitissimi hebreoꝝ tante
virtutis est ut si distinguat̄ ī tres dictōes
quelibet significet nomen dei per se idip̄m
significās q̄d et integrū nomē q̄d ex q̄tuor
lr̄is constat Si em̄ p̄mā diūxeris et sc̄dam
scꝫ yoth et he. erit vnū nomē Si sc̄dam et
terciā. s. he. et naf. iam hēbis secundū. Si
terciā et q̄rtā. s. naf et he inueīes terciū no
men ut innūa trin⁹ et vn⁹ qui hoc nomīe
designat̄ ¶ Quartū secretū q̄d hijs maius
est ꝙ ita secundū nomē ꝓpagat̄ a p̄mo et
terciū a sc̄do ut aliud sine alio ꝓnūciari n̄
possit he nāqꝫ lr̄a cōis est p̄mo nomī et se
cūdo naf cōis ē sc̄do et t̄cio in hoc ꝙ sc̄dm
nomē descēdit a p̄mo ōndit̄ fili⁹ cōsubstā
cialis patri a quo genitus est In hoc vero
ꝙ terciū descendit a secūdo ōnditur sp̄ūs=
sanct⁹ cōsubalis filio qui cōsubalis est p̄ri
ut liqueat ꝙ pater est in filio et filius sit
in p̄re et sp̄ūssc̄us in p̄re et filio ¶ Q̄ntum
secretū est ꝙ ī hoc dei noīe ūdeo ineffabi
li nomē ih̄u ē insertū ymmo nō est aliud
nomē q̄ꝫ istud. pꝫ tres em̄ lr̄e ei⁹ p̄ncipales
sunt yoth he naf que b̄m lr̄as nr̄as idem
sūt ꝙ I h u. et pꝫ ꝙ iste tres lr̄e ꝯiūcte fa=
ciūt istud nomē ih̄u. tilde supponit̄ ꝓpter
titulū crucis. he v̄o ul' h duplicat̄ sig̃ficat
nō solū sp̄m sc̄m ꝓcedē a p̄re et filio ſꝫ eciā
misteriū incarnacōis designat qꝛ sp̄ūsācto
coop̄ante et nō ex virili semīe cōceptus est
messias ih̄us xp̄s dn̄s nr̄ ut p̄mū he refe
rat̄ ad ꝓductōem sp̄ūssc̄i Secūdū v̄o ad cō
cepcōem siue incarnacōem v̄bi diuini Ecce
ergo nomē nouū qꝛ nouit̄ ab angelo ꝓnū
ciatū nō potentib⁹ iudeis illud p̄mo ꝓnū
ciare. et sicut ip̄e messias vocatus est noīe
nouo sic eciā serui sui sic̄ p̄dixerat ysa ī c.
lxv. seruos suos vocabit noīe alio in quo
qui b̄ndict⁹ fuerit benedicet̄ in deo amen
Serui em̄ dei an̄ aduentū messie vocabant̄
iudei ul' isrl'. sed messias ī suo aduentu de
bebat eos vocare alio noīe ut iam iudei n̄
isrl' si xp̄iani a xp̄o noīent̄. Sꝫ oriunt̄ due
difficultates quas forte mouēt iude⁹. Pri

ma est cū pluribus alijs noībus messias no
minet̄ in sc̄ptis. s. emanuel ysa. vij. admi
rabilis. cōsiliari⁹. de⁹ fortis. p̄nceps pacis
pater futuri sc̄li. ysa. ix. quare ergo nō il
lis sed vocari noluit ih̄us R̄ndet̄ ꝙ sc̄dm
ph̄m a fine denoīat̄ res p̄mo de aīa. xp̄us
igit̄ debuit denoīari a fine intento q̄ finis
fuit saluacō hūani generis. et ideo debuit
noīari ih̄us q̄d inp̄retat̄ salus ul' saluacō
Item dicit sc̄us thomas ꝙ poci⁹ debuit no
mīari isto noīe q̄d est salus ul' saluacō q̄ꝫ
aliquo alio qꝛ oīa alia noīa includunt̄ in
isto pꝫ. Nam saluacō generis hūani ꝯtinꝫ
p̄ncipiū mediū et finem. Istud nomē ema
nuel q̄d inp̄retat̄ nobiscū de⁹ est p̄ncipiū
saluacōis nr̄e quō in diuīo supp̄oito vnite
sunt due nat̄e. s. diuīa et hūana Ista vero
noīa admirabilis. cōsiliari⁹ ꝯtinēt mediū
Ista noīa p̄nceps pacis. p̄r futuri sc̄li cō=
tinent finē qꝛ nr̄a saluacō ad pacē et ad fu
turū seculū possidendū ordīabit̄ Sed istud
nomē b̄ndictū ih̄us totū ꝓcessū rōne sal=
uacōis cōtinet. s. p̄ncipiū mediū et finem
Ideo isto noīe ih̄us tanq̄ꝫ magis sufficiēti
quia includit oīa alia noīa debuit messi=
as nominari ¶ Sc̄da difficultas est. dicēt
em̄ iude⁹ quō tu dicis ꝙ istud nomē ih̄us
est nouū cū alij tres an̄ aduentū ih̄u naza
reni fuerūt vocati isto noīe. s. ih̄us sirach
ih̄us naue. et ih̄us fili⁹ Iosedech sacerdos
R̄nsio ꝙ istud nomē ih̄us ē nomē nouū
in xp̄o ꝓpt̄ effectū nouū qꝛ et si ī alijs qui
vocati sūt hoc noīe ih̄us nomē fuerit cor=
respōdens ꝓprietati qꝛ saluauerūt et fuer̄t
saluatores Istud fuit ī t̄palib⁹ nō in sp̄ūa
libus. illi saluauer̄t pp̄l'm a multis malis
et dampnis nō tn̄ a culpa et pc̄tis sic̄ bene
dict⁹ nr̄ ih̄s dicēte angelo Ioseph Math.
p̄mo. vocabis nomē eius ih̄m. ip̄e em̄ sal=
uū faciet pp̄l'm suū a pc̄tis eoꝝ Itē illi sal
uauerūt ī t̄pe et saluacō eoꝝ trāsiuit cum
t̄pe. Noster b̄ndict⁹ saluauit in t̄pe sed ei⁹
saluacō durat sine t̄pe ī eternū Et ideo in
eo habet verā ꝓprietatē noīs nō in alijs qꝛ
b̄m loycos nomen est vox sig̃ficatiua sine
t̄pe nomē ih̄us in alijs fuit vox sig̃ficatiā
cum t̄pe qꝛ solū in t̄palib⁹ et t̄paliē nō sp̄i
ritualiter nec et̄naliē saluauer̄t Sed ī xp̄o
ih̄u v̄o messia fuit et est vox significatiua

sine tpe cum sua saluacõ sine tempe hoc est in eternũ sit ut dcm est. O benedcm nomẽ p te pctores a pctis saluant̃ Math. j. p te remissionẽ pctoꝝ accipiũt oĩs qui credũt in eũ cui9 est nomẽ act. iiij. et pma Iohis ca. ij. sine te nõ est aliud nomẽ sub celo datum hoib9 in quo opteat nos saluos fieri act. iiij. Tu es nomẽ honorabile in celo et in terra et in inferno ad phili. ij. In noie ihu oĩe genu flectat̃ celestiũ terrestriũ et infernoꝝ Tu in piculis in prelijs ĩ malis in angustijs in tribulacõib9 et necessitatibus es ptectio et defensio firma pũ. xviij Turris fortissima nomẽ dñi ad ipm cõfugit iustus et saluat̃ et nõ solũ iust9 sed et iniust9 si cũ fide et deuocõne recurrerit per te demoĩa eiciunt̃ linguis nouis homines loquunt̃ et serpentes tollunt̃ venenũ mortiferũ nõ nocet et lãguores sanant̃ Math ultio. Tu es mel in ore melos ĩ aure iubilus in corde sm Bernard. nõ est ergo mirũ si hoc est nomẽ tuũ admirabile in vniũsa terra ut finalit̃ qui te inuocauerit fide formata caritate saluus sit Iohel. ij. Quicq inuocauerit nomẽ dñi saluus erit. s. in nomĩe qđ saluacõ ul' sal9 int̃pretat̃ sicut ẽ nomen ihs Si plura alia singularissima vis videre de hoc gloriosissimo nomĩe vide in vigiti duob9 smonib9 quos alias feci ob eius honorem super themate est nomẽ eius Ihesus

Sextus thesaur9 apit̃ de veneracõe messie Sacra eñ scriptura prenũciauit et specifice determĩauit ex tempore abrahe q reges orientis venirent ad adorandũ messiam regẽ et q ei ducerẽt aurũ et incensũ qđ apparet eciam maĩfeste sm doctores hebreoꝝ ex sequẽtib9 auctib9 Et pmo dicit̃ in beresith rota. i. in Genesi pũo dixit rabi rabosie. si dixero tibi vnũ verbũ bonũ dices tu nomĩe meo et dixit ei et qđ est illud verbũ Rñdit scias q omĩa munera que dedit Iacob pat̃ vr̃ ipi esau significant q p tpe debẽt gentes redire ad regem messiã q2 scriptũ est reges arabũ et saba dona adducẽt et dixit ei verbũ dixisti michi p vitã tuã ego dicam nomĩ tuo Item dicit thalmuth ĩ beresith Rabba rabimoysen darsan Sabba sũt filij abrahe q2 sic scriptũ est Geñ. c. xxv. quia qñ augmẽtauit salomõ regnũ suũ dixerũt forte iste est messias et illa hora venerũt ad eũ sicut scriptũ est iij. regũ c. iiij. Sed et regina saba audita fama salomonis In nomĩe dñi venit tẽptare eũ Inq̃ntũ dicit in noĩe dñi apparet q pphetabant in noĩe dñi sic habebant mandatũ abrahe ut sic facerẽt Et vñ pbatur q debẽt venire tpe messie et seruire sibi ysa. dicit c. xl. Oĩes de saba venient aurũ et thus deferentes et laudẽ dño annũciantes iste est messias Ecce quõ ex auctte pdicta oñdit̃ ppositũ. Verũtamẽ si dicat iude9 q intencõ ysa. in illa pphia erat q cum messias erit sedens ĩ regno suo ĩ iherusalẽ q illa hora ppter magnã famã suã oĩes reges mittent ei dona et venient ad visitandũ et glorificandũ eũ sic faciebant salomoĩ ppt̃ suã magnã sciãm Rñdet̃ q hoc nõ ht̃ locũ q2 textus dicit et laudẽ dño annũciãtes qđ ãnũciare d2 ĩ hebraico borora et istud nomẽ significat narrare aliquã rem quã hõ scit illi q nescit. et illo modo q adũsari9 declarat textũ nõ ess3 sic q2 iã scirent illi de ihrl'm. sed tñ eo mõ quo fuit ĩ aduentu xpi. venit bene cõcordit̃ in vocabulo annũciare q2 reges qui venerũt ĩ natiuitate ihu xpi ihrl'm quesierẽt ab herode et ab existẽtib9 ĩ ciuitate ubi ẽ qui nat9 ẽ rex iudeoꝝ sic ipi sciebãt ex suis pphecijs sic sup dcm ẽ in auctte et ierosolomite mirati sũt de hac narracõe. q2 istud erat eis ignotũ quousq petiere a sacdotib9 et a sapiẽtib9. Qui rñderũt q si verũ erat q natus erat q sua natiuitas debebat esse ĩ bethleem sic plenissĩe ptinet̃ Math. ij. Et in tali casu optie verificat̃ verbũ pphie scdm hebraicã veritatẽ et laudẽ dño ãnũciantes et ñ sm exposicõꝫ iudeoꝝ

Septim9 thesaur9 apit̃ de mõ viuẽdi messie quẽ modũ sacra scriptã pñũciauit et specifice detĩminauit scʒ ĩ maxĩa paupt̃ate et mãsuetudĩe de pmo zacha. ix. Ecce rex tu9 venit tibi iust9 et saluator et ipẽ pauper et ysa. liij. Ascendet sic virgultũ et sic radix de terra sicienti qđ ñ habet magnos ramos nec folia aque

defectu· hoc impletū est in ihū nazareno qui natus est in paupertate Unde hoc fuit datū pro signo pastoribus luce· ij· Inuenietis infantē pannis inuolutū et positū in presepio· vixit etiā in magna paupertate· vñ ipse dixit Math· viij· vulpes voueas hñt et uolucres celi nidos filius aūt hoīs nō habet ubi capud suū reclinet Mortuus est etiā in magna paupertate qz nudus in cruce· suū etiā corpus fuit inuolutū i syndone aliena· fuit etiā sic pauper sepultus qz in sepulchro alieno vt pz Math· xxj· et Mar· xv· et luce· xxiij· et Ioh· xix· De scdo· s· q messias debēt esse mansuetus qz dr ysa· xlij· ubi ad lrām loquit de messia Calamū cassatū nō conteret et lignū fumigās nō extinguet i veritate educet iudiciū· videmus sane q calamus cassatus leuit pt pfringi lignū aūt fumigans· i· lignū cōbustū sed tñ aliqd retinens fumi· i· ignis pfacilime pt extingui Sed quid p calamū cassatū ul' lignū pene extinctū melius q3 pctoris fragilitas qui cōquassatus et pene in pctō est extinctus pt intelligi Calamū aūt cassatū xps nō cōtriuit et lignū fumigās nō extinxit qz peccatores pene mortuos in pctis occidi nō pcepit sed misericorditer tolerauit et ad penitenciā reuocauit qd ex ɔsequētibꝰ designauit pp̄ha cū addidit i veritate adducet iudiciū Veritas quippe et iusticia idē est· In lege vero moysi iudiciū erat et pceptū peccatores occidi· Cristus autē ad veritatē et iusticiā adduxit iudiciū qñ pctores nō occidi sed qd iustius est donec penitentē sustinere pcepit cū dixit nolo mortē pctoris s3 ut cōuertat et viuat Fuit etiā hūilimus et mansuetus qz ipse dixit Math· xj· discite a me qz mitis sū et hūilis corde & ppē suam mansuetudinē sub noīe agni fuit ostensus pp̄lo a Iohe baptista dicēte Ecce agnus dei Iohis pmo

Octauus thesaurus apit de mō moriendi messie quē modū sac̄ scripta pnūciauit et specifice detminauit in maxima hūilitate· unde ysa· liij· sicut ouis ad occisionē ductus est et q̄si agnus coram tondēte se obmutescet et nō apuit os suū qd maīfestissime impletū est i ihū nazareno qz ipse añ pylatū adductus falsoq3 accusatus verberatus etiā et colaphis cesus cōticuit et ipse pylato de pluribꝰ eū interogāti verbū vix aliqd rñdit· Ipse etiā debebat intē sceleratos reputari sic dr c· eodē· et cū sceleratis reputatus est qd impletū fuit in xp̄o qz inter latrones crucifixus

Nonus thesaurus apit de causa mortis messie quā causā sac̄ scripta pnūciauit et specifice detminauit· s· ppter pctā hoīm gnāliter pz ysa· v bisup· oms nos q̄si oues errauimus vnusq̄sq3 i viam suā declinauit· oues quippe simplicia et stolidissima sunt aīalia et vaga et nos stulti q̄si oues errauimus qz ipm q̄lis ul' q̄s esset nō nouimus Unusq̄sq3 aūt in viā suā declinauit· hoc est doctrine sue vix ullus credidit sed suā quisq3 veterē retinuit et dñs posuit i eo iniqtates oīm nrm· i· originale pctm· quo irritemur omēs· Ipse aūt vulneratus est ppter iniqtates nras attritus est ppē scelera nra· et disciplina pacis nre sup eum· i· disciplinā et correctoꝝ quā ut pacē haberemus passuri eramus p nobis ipse sustinuit ut misericors et benignus· Vñ sequit et liuore eius sanati sumus· liuoꝝ· s· flagelloꝝ et vulneꝝ que p nob est ppessus et i fine capl'i ipse pctā multoꝝ tulit et p transgressoribꝰ orauit· qd totū habet veꝝ et impletū est i ihū nazareno ut pz in euāgelio

Decimus thesaurus aperit de resurrectōe messie quam sac̄ scripta pnunciauit et specifice detminauit ac etiā eius ascēsionē ad dexterā dei· Primū pz Osee vj· vbi dr· veite et reuertamr ad dñm quia ipse cepit et saluabit nos percuciet et sanabit nos viuificabit nos p9 duos dies et in die tcia suscitabit nos et veniemus in ɔspcu eius· Capl'm istud exponit a fidelibus et hebis de aduētu messie diuisimode tñ quia Rabisalomon exponit applicādo ad tribulacōem in q̄ sūt nūc iudei positi p mūdū dispersi a q̄ suis orōnibꝰ publicis et priuatis petūt liberari p messiā cuius aduentū expectāt· Dicit ergo viuificabit nos post duos dies i tcia die resuscitabo vos· per pmam diem dicit q

intelligit̃ temp⁹ p̄mi templi p salomōem
edificati · cui successit nox destructōis per
caldeos p sc̄dam diem tempus sc̄di p zoro
babel reedificati cui successi t nox destructi
onis p romanos · Per terciā diem dicit q̄
intelligit̃ temp⁹ t̄cij templi p messiam edi
ficandi de quo exponūt edificacōez templi
que habet̃ in fine ezechielis s̄m errorē suū ·
hoc dictū fundat̃ sup falsū · s · q̄ xp̄s sit ve
turus q̄ iam trāsiuit in p̄teritū sic diffuse
in aptione p̄mi thesauri et ĩ sequētib⁹ fuit
declaratū et q̄ ad errorē tercij templi mate
rialis in tercio libro pleni⁹ declarabit̃ · Est
ergo sens⁹ s̄m veritatē viuificabit nos p⁹
duos dies scilz mortis et sepulture sue ip̄e
messias · et in t̄cia die resuscitabo vos · s ·
resurgens a mortuis qd̄ dicit q̄ eius resur
rectio est p̄ncipiū resurrectōis nr̄e ad vitā
immortalē Vnde cor · xv · xp̄us resurrexit
a mortuis p̄micie dormienciū qm̄ p hoīem
mors et p hoīez resurrectio mortuoꝝ et sic
in adam oēs moriunt̃ ita et in xp̄o oēs
viuificabunt̃ Ista exposicō magis ꝯsonat
lr̄e q̄z p̄cedēs q2 accipit dies ꝓprie · Sequit̃
et viuem⁹ ĩ ꝯspectu ei⁹ · s · vita gr̄e ĩ p̄nti
et vita gl'e in futuro Et nō est mirū quia
ip̄e xp̄us messias verus est via veritas et
vita Io · ix · Q2 aūt messias debebat resur=
gere tercia die s̄m doctores hebreoꝝ decla=
rat Rabimosse darsan ĩ genesi magno su
per textū capl'i xxij · die aūt t̄cio eleuatis
oculis vidit locū ꝓcul dicit rabimosse ml'
te trinitates dei habent̃ in scrip̄ra et vna
eaꝝ est resurrectio messie Verūtamē sc̄dm
scz q̄ messias sedeat ad dexterā dei apparet
ex vna auc̄te que ē in midras tulim · i · in
glosa psalterij sup illud p̄s · xvij · Et dedi=
sti michi salutē protectōis tue et dextera
tua suscepit me vbi dicit Rabi yodan no
mīe rabi hāma · Tempore venturo de⁹ fa=
ciet sedere regē messiam ad dexterā suā q2
sic scriptū est · dixit dn̄s domio meo sede a
dextris meis · vbi dicit translacō caldaica
dixit dominus verbo suo · et abraham erit
sedēs ad partē sinistrā et facies ei⁹ pallide
erūt dicendo dn̄e et filius filij mei sedet ad
partē dexterā et ego ad sinistrā Sed de⁹ cō
solabit̃ eū dicēdo fili⁹ filij tui est ad dexte
ram meā et ego sū ad dexterā tuā · et illa
hora abraham erit cōtent⁹ hoc est qd̄ dixit
dauid · et dextera tua suscepit me p̄s · xvij
Item dicit in libro aginga in c · qd̄ incipit
est dorsin vna scrip̄ra dicit ĩ daniele c · vij
troni positi sunt qd̄ est plurale Et postea
dicit thron⁹ eius flāme ignis qd̄ est singu
lare vident̃ duo text⁹ contrarij dicit rabi
aquiba · nō sūt contrij q2 vn⁹ thronus est
p deo et ali⁹ p dauid · Declarat Rabisalo
mon Iste dauid est messias Item dicit ĩ be
resith raba · i · ĩ genesi magno Rabimosse
darsan sup textū gen̄ · c · xviij · Et abraham
adhuc stabat corā dn̄o vult dicē qd̄ dixit
psalmista p̄s · xvij · et dedisti michi prote
ctionē salutis tue · Iste est abraham cui di
xit de⁹ noli timere abraham ego ꝓtector
tu⁹ sum et dextera tua suscepit me Iste est
messias de quo scriptū est Dixit dn̄s dn̄o
meo sede a dextris meis · Dicit rabiamon
hoc qd̄ dixit text⁹ et abraham adhuc sta
bat corā dn̄o correctio ē sapienciū q2 primo
erat scriptū et dn̄s adhuc stabat corā abra
ham et rabini mutauerūt cū multis alijs
mutacōib⁹ que fecert̃ in sac̄ scrip̄ra int̃ q̄s
vna est in p̄s · xxj · ubi dicit Circūdederūt
me canes · ꝯsiliū malignanciū obsedit me
carn · i · foderūt man⁹ meas et pedes meos
Sed rabini mouerūt illud carn · qd̄ sonat
foderūt et posuert̃ in loco suo caari qd̄ so=
nat sic leo · Et multe harū mutacionū in
rate sūt plenissime in midras tulim · i · in
glosa psalterij in q̄ dr̄ q̄ de istis mutacōi
bus ꝓpt̃ eos dicit ꝓpha · puertistis verba
deoꝝ viuoꝝ dn̄i sabaoth dei nr̄i et Iere · ĩ
ca · ix · de eis dixit veritatē nō loquent̃ do=
cuerūt linguā suā loqui mendaciū Ecce q̄z
clare in suis met libris ꝯdempnant̃ tanq̄z
falsi et mēdaces illi qui mutauert̃ v̄ba dei
Nec ꝯsensit sp̄us sc̄us q̄ omīa ĩ thalmud
essēt mēdacia et falsa ut p v̄ba ibidē inser
ta ꝯfunderet̃ cecitas iudeoꝝ

VNdecim⁹ thesaur⁹ apit̃ de premio
credenciū et sequenciū messiam in
p̄nti et in futuro · qd̄ p̄miū sacra
scrip̄ra p̄nūciauit et specifice determinauit in
duob⁹ locis · p̄mo ysa · lxv · ubi ad lr̄am lo
quit̃ de rege messia Ecce serui mei cōmedēt

et vos esurietis Ecce s̄ui mei bibēt et vos
sicietis Ecce serui mei letabunt̄ et vos con
fūdemī Ecce serui mei laudabūt p̄ exulta-
cōne cordis et vos clamabitis p̄ dolore cor
dis et p̄ cōtricōe spūs ullulabitis et dimit
tetis nomē vr̄m ī iuramentū electis meis
et īteficiet te dn̄s deꝰ et seruos suos voca-
bit noīe alio In quo qui bn̄dictꝰ est super
terrā bn̄dicet̄ in deo amen. Que omīa im
plent̄ ī p̄mio qd̄ dat ih̄us nazarenꝰ sequē
tibꝫ eū. Dicit em̄ serui mei cōmedēt. s. cor
pus meū. vn̄ ait nisi mādu cauerit is car-
nem filij hoīs Ioh̄. vj. et ibidē. Caro mea
vere est cibus ul' cōmedēt doctrinā spūalē
ul' misteria fidei. ul' cōmedēt. s. in futuro
cognicōꝫ vitatis al's diuītatis. vn̄ ait ut
edatis et bibatis sup mensā meā in regno
p̄ris mei luce xxij. Et p̄s. dicit saciabor cū
apparuerit gl'a tua Sic ergo ait xp̄s. serui
mei cōmedent et vos. s. increduli iudei et
dampnati esurietis. Ecce serui mei bibent
scꝫ aquā viuā Ioh̄. vj. Si quis sitit veīat
ad me et bibat. et iterꝝ Ioh̄. iiij. Qui bibe
rit ex aqua quā ego dabo ei fiet in eo fons
aque saliētis ī vitā eternā hec aqua viua
est gr̄a spūs sc̄i quā xp̄us dat suis fidelibꝫ
in p̄nti. Et ideo facit eos saltare ī vitam
eternā. quia aqua tantū ascendit natalit̄
quantū descēdit. Et quia illa gr̄a descēdit
a deo qui sedet in celo vbi est vita eterna.
Ideo fiet in eo fons aque saliētis in vitam
eternā Vel sic serui mei bibent. s. sanguīeꝫ
meū qꝛ sanguis meꝰ vere ē potꝰ Io. vj. et
ibidē nisi mādu caueritis carnē filij homīs
et biberitis eiꝰ saguinē nō habebitis vitā
in vob̄. Et vos. s. incduli iudei et dāpna-
ti sicietis. s. aquā viuā et sāguīeꝫ meū Ec
ce serui mei letabunt̄. s. in et̄na b̄titudine.
Vnde Ioh̄. vj. xp̄s dicit gaudiū vr̄m ne-
mo tollet a vob̄ et vos. s. increduli iudei
et dāpnati ꝯfundemī. s. videntes alios in
locū vr̄m successisse. Ecce serui mei lauda-
būt p̄ exultacōe cordis s̄m illud p̄s. lxxx
iij. in secula scl'oꝝ laudabūt te. et vos. s.
increduli iudei et dāpnati clamabitis. s. ī
īferno p̄ dolore cordis. s. ex ꝯsciā pctoꝝ. et
p̄ cōtricōe spūs ullulabitis qꝛ ibi erit fletꝰ
et stridor dentiū math̄. xxv. et dimittetis
nomē vr̄m. s. alijs ī locū vr̄m succedētibꝫ

Ideo sequit̄ ī iuram̄tum electis meis ut scꝫ
de cetero nō vocemini circūcisio sed cōcisio
nec me habeatis qui sū via veritas et vi-
ta sed electi mei dicent̄ filij abrahe sic̄ vos
olim. Sequit̄. et īteficiet te dn̄s deꝰ. s. spi-
rituali gladio cū dixero. Ite maledicti in
ignē eternū ꝛc̄. Math̄. xxv. et seruos suos
vocabit alio noīe. s. xp̄iano a meip̄o ih̄u
xp̄o in q̊ qui bn̄dictꝰ est sup terrā credendo
et sequēdo bn̄dicet̄ ī deo amen. Cū. s. dicā
in iudicō electis meis venite bn̄dicti p̄ris
mei ꝛc̄. c. eodē. Item scd̄o det̄minat̄ in sacra
scrip̄ta p̄miū eternū seq̄nciū messiaꝫ ih̄m
xp̄m ysa. li. vbi dr̄ qui redempti sūt a do
mīo reūtent̄ et veniēt ī syon cū laude et le
ticia sempit̄na sup capita eorū fugiat ab
eis dolor et gemitꝰ Egoip̄e cōsolabor vos
qd̄ sic expomt̄ qui redempti sunt a dn̄o. s.
sanguīe filij reūtent̄. s. ad viam iusticie et
veīent in syon. i. in p̄ntem eccl'iam et b̄ti-
tudinē eternā laudantes. s. et dicētes. B̄ti
qui h̄itant in domo tua dn̄e in scl'a scl'oꝝ
laudabūt te. et leticia sempit̄na que. s. nō
deficiet sup capita ip̄oꝝ. i. sup eoꝝ mētes
gaudiū et leticiā obtinebūt. s. ī celo fugi-
et dolor & gemitꝰ qꝛ absterget deꝰ om̄em
lacrimā ab ocl'is scoꝝ Ergo egoip̄e. s. filiꝰ
qꝛ aliꝰ n̄ pt̄ cōsolabor vos q̈si dicat. Immo
casti me et ego ꝯsolabor vos et n̄ ꝑ ꝓph̄as
sꝫ ꝑ meip̄m glorificando qꝛ hec ē vita et̄na
ut ꝯgnoscāt te deū veꝝ et quē misisti ih̄m
xp̄m Ioh̄. xvij. vita em̄ et̄na siue b̄titudo
ꝯsistit essencialit̄ in aspectu claro ip̄iꝰ diui
nitatis ut tn̄ habet adiūctā fruicōem que
est cōpletiua felicitatis cū firma tencōne.
Ex cōsequēti tn̄ cōsistit b̄titudo in aspectu
h̄ūanitatis xp̄i que ē instrumentū nos in
ducēs ad b̄titudinē p̄ncipalē. beatitudo em̄
hoīs ꝯiūctio est ad ultīm et optimū bonū
et ideo nō pt̄ cōsistere in ꝯiūctiōe ad aliqd̄
bonū tp̄ale uel corꝑale ut dicūt rudes sar-
raceni. qui expectāt in alia vita in volu-
ptatibꝫ carnalibꝫ et diuicijs et alijs cōsil'i
bus p̄miari. s̄m ꝙ dr̄ in alchorano macho
meti que tn̄ vita s̄m ph̄m dr̄ vita pecudū
p̄mo ethimoloyaꝝ. ꝓpt̄ qd̄ ip̄e auicēna hoc
cōsiderās dicit ꝙ ꝓph̄a quē vocat macho-
metū ꝓmittit eis talē felicitatem in p̄miū
quā multi sapiētes nō attendert̄ sic̄ patuit

sup̄ in aptione tercij thesauri in sexto gdu
ꝑfectōis legis euāgelice Sil'r iudei resurre
ctionē futurā expectāt ad vitā carnalē et
ideo felicitatē vite future credūt cōsistere
in bonoꝝ tempaliū pleītudīe et pacis trā
quillitate ut pȝ ubisup̄ Sed btitudo xp̄ia-
noꝝ est in adepcōe sūmi boni ꝑ aptam vi-
sionē et fruicōem et firmā tencōem. Consi
derandū est eciā ꝙ cū fili⁹ dicit ad patrem
loquēs hec ē vita etn̄a ut cognoscāt te so-
lum deū per hoc nō habet̃ ꝙ sol⁹ pr̃ sit de⁹
et fili⁹ creatura ut dicebat arri⁹ qꝛ hec dcō
exclusiua sol⁹ nō detmīnat li te. ita ꝙ sit
sens⁹ ꝙ sol⁹ pater sit deus sed determīat li
deū. et est sens⁹ ꝙ illa est sola deitas vera
que ē in pr̄e et sic ab illa nō excludit̃ fili⁹
sed magis includit̃ qꝛ vna ē deitas ī utro
qꝫ sed excludit̃ vera deitas ab hijs q̄ a gen
tilib⁹ colebant̃. s. ioue. satno. et sil'ib⁹. Di
co eciaȝ ꝙ hec dcō sol⁹ detminet li te ut sit
sensus ꝙ sol⁹ pr̃ sit de⁹ nō tn̄ ꝑ hoc exclu
dit̃ fili⁹ a deitate sed magis includit̃ quia
ſm ph̄m sol⁹ idē est ꝙ nō cū alio. et ideo
tm̄modo excludit illud qd̄ alietatem dicit
fili⁹ aūt nō est ali⁹ a pr̄e ī essencia sed tm̄
in ꝑsona. Et ideo qn̄ hec dcō sol⁹ additur
vni ꝑsone respectu termini essēcialis sicut
est in ꝓposito nō excludit aliā ꝑsonaȝ sed
magis includit et hoc patȝ ꝑ auctem sal-
uatoris Math. xj. vbi dicit nemo nouit
filiū nisi pr̃ neqꝫ pr̄em q̄s nouit nisi fili⁹
Si em̄ hec dcō exclusiua addita vni ꝑsone
respc̄u t̃mini essēcialis excludet̃ aliā seq̄ret̃
ꝙ pr̃ nō cognoscet̃ se sed tm̄ fili⁹. et filius
nō cognoscet̃ se sed tm̄ pat̃ qd̄ est absurdū
dicere. pȝ ergo p̄miū sequenciū xp̄m quia
est btitudo eterna in visione diuītatis cū
fruicōe et firma tencōne et sic beatificabit̃
aīa rōnalis et ī visione clara hūanitatis
xp̄i et sic beatificabit̃ corp⁹ hūanū ut sit
ꝑfc̄a beatitudo ī corꝑe et aīa. Creauit em̄
deus hoīem ut totū beatificaret et pascua
inueīret intus et extra ſm aug⁹. intus in
deitate saluatoris et ext̃ ī carne redēptoris

Duodecim⁹ thesaur⁹ apitur. s. pe-
na ꝑsequentiū messiam ī pn̄ti et
in futuro. quā penā sacra scriptā

p̄nūciauit et specifice detmīauit et p̄mo de
pena in pn̄ti vita. vnde Amos ij. sup tri
bus scelerib⁹ isrl' et sup q̄tuor nō cōuertam
quia vendiderūt iustū ꝓ argento. s. ih̄m
nazarenū Sed ad hoc rn̄dent iudei quadru
plicit̃. Primo ꝙ iste text⁹ loquit̃ de scelere
isrl' nō iuda et sic nichil ꝓ nobis. qꝛ illud
scelus ih̄u nazareni cōmissū est ī iuda nō
in isrl'. et maxime qꝛ ꝓph̄a loquit̃ hic pri
mo de scelerib⁹ iuda postea de isrl' ī textu
Sed ista rn̄sio nulla est qꝛ in templo scd̄o
venerūt et fuert̃ de captiuitate decē tribus
et fuerūt oīs ꝯgregati simul de isrl' et de
iuda per licenciā datā ꝑ tyrū regē persaꝝ
et ptȝ eciā nee vij. et xviij. capl'is. habita-
uerunt oēs isrl' in ciuitatib⁹ suis. Item
ysa. xj. quō desolauit dn̄s ligna montis
egipti scilȝ iuliū ut transirēt calciati vide
hec pulchre in lira quō hoc fuit. Tunc oēs
venert̃ ad secundū templū et vocati sunt
isrl'. Quod ergo p̄mittit̃ in textu p̄mo de
sceleribus iuda respicit ad destructōȝ p̄mi
templi quia illi de isrl' nō erant ibi et tn̄
subiūgit̃ in textu de scelerib⁹ isrl' respicit
destructōem scd̄i templi quia oēs de isrl'
et de iuda erāt ibi et oēs vocati sūt isrl'
patet hoc per Rabimoysen de egipto qui
formalit̃ dicit ī libro sofrin mors ih̄u na-
zareni fuit causa ut destrueret̃ israhel ense
Ecce quō vocat oīs de secūdo templo isrl'
Item peccatū qd̄ tm̄modo iuda fecit pctm
iuda appellat̃. Quod aūt iuda siml' fecit et
isrl' pctm vocat̃ isrl' iherosolimis em̄ tunc
erat cū iuda magna pars filioꝝ beniamin
et leui. Iure igit̃ pars toci⁹ debȝ suscipere
nomē. Est et alia non inferior causa quia
videlȝ ꝓpl'us isrl' licet tūc morti nō corꝑe
pn̄s fuisset. audito tn̄ ꝙ eoꝝ fecerant socij
eorū culpe laudatores et ꝯsentanei et ꝑti-
cipes oīno fc̄i sūt volūtatis volūtas itaqꝫ
eis ꝓfecto ē imputanda. Sed quō p̄dicta
captiuitas accidit isrl'i ꝓpter vendicōȝ iu-
sti ih̄u cū isrl' n̄ vendiderit xp̄m sed tm̄ a
iuda scarioth legat̃ emisse Rn̄det̃ ꝙ qꝛ isrl'
ut vēderet̃ xp̄s ꝯsensū auxiliū atqꝫ cōsiliū
adhibuert̃. Ideo nō mi⁹ q̄ȝ si ipi vendidis
sent zelus incurrert̃. Neqꝫ em̄ et salomon
ydola fabricauit ſȝ qꝛ vxorib⁹ et cōcubinis
fabricantib⁹ assensū p̄buit eum fabricasse

lr̃a dicit. Scđo dicūt ad hec iudei ꝙ istud
scelus de vendicōe iusti ꝓ argēto fuit ven-
dicio Ioseph ꝑ fr̃es suos ꝫ illud nichil va-
let qa ubi ponit̃ ṗmū scđm terciū et q̃rtū
ordo est ƀm ṗus et posteri⁹. Vidēdū est
ergo qđ est ṗmū scelus qđ scđm ꝛc̃. Et sciē
dum ē ꝙ ista tria scelera ꝑ ordinē sic̃ veni
unt sūt ista. Primū vendicō Ioseph ꝓpter
qđ fuerūt captiui ĩ egipto. Secundū adora
cio vituli ꝓpter qđ fuerūt vno die interfecti
xxiij. milia hoim̃ exo. xxxij. Terciū occi-
sio ꝓphaꝝ ꝓpter qđ ducti sūt captiui ĩ ba-
bilonē lxx. ānis. q̃rtū deƀ et ñ pt̃ dari nisi
vendicō ihu nazareni qꝛ vendicō Ioseph.
ṗmū in ordine fuit ꝓpt̃ qđ postea pharao
nis sūt passi durissimū iugū ut dc̃m ē. Sꝫ
cū pnĩa pacta iam sūt liberati a culpa q̃re
de indulto rursū crimĩabunt̃ pc̃to Tercio
forte dicet iudeus quia si hoc nō dicat̃ de
Ioseph iusto pt̃ tñ dici de alio quolibꝫ iu-
sto ꝫ hoc indignū et irrōnabile esse videt̃
ut cū tantū crimē sit ꝙ nulla indulgēcia
sequat̃ ꝓpter qđ diuĩa sñia in totū isrl' de
seuiat ppl'm illi⁹ celet̃ ꝑsona in quā illud
fuit cōmissū Insup cū reat⁹ iste in hebreo
sermōe tl'i describat̃ vocabulo q̃re imponit̃
illi q̃ negauerit deū. vendicō aūt iudei nō
equat̃ negacōni dei sed ipi tm̃ ac talē ven
diderūt hoiem xp̃m videlꝫ filiū dei ꝙ ĩ cul
pa sūt pares deū negati. Et si queras que
sunt illa pc̃ta q̃tuor q̃ omĩa pateāt ad ne-
gare deū esse equalia Rñdet̃ ꝙ ṗmū pc̃m
fuit cū in heremo vitulū cōflatilem ꝓ deo
adorauer̃t in quo fc̃o satis deū negauerūt
et quia ab omĩb⁹ est hoc pc̃m ꝑpetratū iō
ꝯūe fuit oĩm Scđm ĩ quo et deū sil'r nega-
uerūt et om̃s peccauer̃t fuit qñ Ieroboam
vitulos sil'es fabricauit et ab oĩbus adora
ri ꝯstituit. Terciū aūt cū iudei ꝓphas vni
uersi eadē volūtati occider̃t et eoꝝ dc̃a con
tempser̃t. Quartū v̇o qđ magis est omĩb⁹
et grauí⁹ est qñ xp̃m dei filiū et hoiem ab
omĩ pc̃ti ꝯtagione alienū inique vendide
runt et iniusta nece condempnauer̃t. hoc
pc̃m ꝓpt̃ cecitatē iudeoꝝ occultū est eisdē
sic̃ dicit Rabi onanerari delar in libro vay
cra raba. i. leuitico magna. Primi pecca-
uer̃t et fuit discoopertū suū pc̃m et fuit di
scoperta sua pnĩa. Scđi peccauer̃t et fuit di

scoopertum suū pc̃m et fuit discooperta sua
pnĩa Tercij peccauer̃t et fuit discoopertum
suū pc̃m et fuit discooperta sua pnĩa. q̃rti
peccauer̃t et fuit discoopertum eis pc̃m suū
nō est discooperta sua pnĩa Unde dicit eis
ꝓpter suā cecitatē fidelib⁹ tñ videntib⁹ bñ
est discoopertū suū pc̃m et sua pnĩa ut dc̃m
est et dicet̃. Item petr⁹ alfonsi vir erudis-
sim⁹ de quo sup̃ in ꝑcione ṗmi thesauri lo
cutus sum in suo dyalogo ośdens causam
captiuitatis iudeoꝝ esse vendicōꝫ xp̃i & ñ
vendicōem Ioseph sic inquit cont̃ eos Qđ
aūt euidenci⁹ testiōm q̃ritis uos ꝓpter dei
mortē hanc subisse captiuitatē q̃ꝫ id quod
apud vos scriptū legistis. quia videlicꝫ in
ipo captiuitatis exordio quidem terre vr̃e
pn̆ceps decē de meliorib⁹ toci⁹ isrl'itici po
puli Anaman. s. tradicōis filiū Symeonē
gamalielis filiū hismahel helisei filium et
achiba ceterosq̧ captos in carcerem misit
sciscitans ut quid iustū vendidissent. lex
eñi inquit decreuit ut mortis sñia mulcte
tur quicūq̧ iudeū vendiderit Et vos igit̃
ƀm iudiciū legis mori debetis dicto decre-
to uario dat corpa leto nō eñi om̃s vna co
hercuit pena. sed singulis singl'a sunt gn̆a
mortis ꝓposita. Aliū videlꝫ ignis crema-
uit. ali⁹ ferrei pectinis vnguib⁹ laceratus
expirauit. aliū v̇o mors queuis diu̇sa con
sumpsit queādmodū mortes illas doctrĩe
vr̃e liber exposuit. Doctores aūt vr̃i hui⁹
iusti ꝓ quo illi sunt ita puñti nomen mu
tantes in hoc facto prorsus cōticuerūt. De
xp̃o dicētes ꝙ pn̆ceps ille iustū denoĩans
Ioseph filiū Iacob. quē in egiptum fratres
vendiderāt intelligebat eiusq̧ sanguinem
ab illis exigens ꝓpt̃ eum talib⁹ illos suppli
cijs affecit. Sed absurdū rōni videt̃ ut id
ab eis exigeret qđ ad min⁹ milleqn̆gentis
ānis antea fc̃m esset maxime cum tp̃e quo
venūdat⁹ est Ioseph. nulla lex esset q̃ eos
pn̆ceps ille mortis reos cōuincere posset.
Qꝛ si vultis ut eciā de ꝓphetis in mediū
aucẗem deferā qua captiuitatē hanc ꝓpter
hoiem illū ipm necessario xp̃m esse ośdam
Ecce ꝓfero ysaiam a finib⁹ inquit t̃re lau
des audiuim⁹ gloriā iusti hec verba iusti
hui⁹ laudes ubiq̧ t̃raꝝ ośdunt fuisse nec
alteri⁹ iusti hoīs laudes tātas vnq̃ꝫ fuisse

audiuimꝰ ut ꝑuenirent usqꝫ ad fines terre
Cui iusto quia tribulacōes quas sine cau=
sa passurꝰ erat ꝓpheta ꝓuidebat hijs ver=
bis cōpaciēs dicebat ve michi ꝑuaricātes
ꝑuaricati sūt ꝑuaricacōe transgressoꝝ pre
uaricati sūt ꝑuidens eñ ꝓpħa quas ꝓphe
tis dei aduentū ꝓnūciantibꝫ tribulacōnes
illaturi essent ait ꝑuaricantes ꝑuaricati
sunt· Intuitꝰ aūt qꝛ nec membris cōtenti
ipm eciā caput inuidia pleni quibuscūqꝫ
possent modis essent oppressuri· Et ſm cor
poris passibilitatem occisuri ꝑuaricacōis
nomē ingeminans subiūxit et ꝑuaricacōe
transgressoꝝ ꝑuaricati sūt· Qua vͦo pena
ꝓ huiusmodi pcc̄o plectēdi essent dictāte
spū ꝓsciens ait illico subiūgens· formido
et fouea et laqueꝰ suꝑ te q̄ hītator es terre
Inter cetera quoqꝫ de eadem gente ait gra
uabit eū iniqtas sua et corruet et nō adi=
ciet ut resurgat vbi videlꝫ voƀ certū eua
dendi captiuitatē termī fundituꝰ depressit
Quarto dicūt iudei aliter ad hoc ꝙ si nos
dicimꝰ ꝙ iste iustus ꝓ argento venditus
fuit ihūs nazarenꝰ petūt ipi quis fuit ille
pauꝑ de quo subiūgit̄ et pauperem ꝓ calcia
mento Ad qd̄ dico ꝙ ille fuit verꝰ messias
nr̄ ihūs nazarenꝰ quē zacharias vocat nō
solū iustū et saluatorē ſꝫ et pauperem zacħ·
ix· In maiorē q̄ntitatē pcc̄i sui notanē di
cit textꝰ et pauperē ꝓ calciamēto qꝛ ꝑmit
tit̄ iustū pro argento Credēt forte aliquis
ꝙ ꝓ magno ꝑcio argenti· sed hic exponit̄
debilitas ꝑcij et modicitas q̄n dicit̄ ꝙ ven
diderūt ꝓ calciamēto· i· pro ꝑcio calciamē
toꝝ· qd̄ preciū est ꝯiūter xv· morapetmoꝝ
qui sumāt xxx· albos uel denarios· Alibi
vero preciū sotulariū est duo solidi cū di=
midio qui eciā sumāt xxx· denarios quia
solidus est xij· denarij ꝓ quo ꝑcio fuit vē=
ditus xp̄s· Quitq̄d ergo valeant illi dena
rij ul' illud argentū designat̄ modicū pre
ciū ꝓ quo pauꝑ xp̄s fuit venditꝰ qꝛ pro ꝑ
cio calciamētoꝝ· Q̄nto dicūt iudei ad istū
textū ꝙ intelligit̄ sic Iustū ꝓ argento· i·
iusticiā q̄a iudices et mīstri iusticie pecu=
nia corrupti vēdebāt pauꝑis hoīs iusticiā
pro modico ꝑcio qꝛ ꝓ calciamento sed ista
rn̄sio nulla est qꝛ cū deꝰ sit magis pronus
ad miserendū q̄ꝫ ad puniendū et deꝰ peper

cerit suꝑ tria ꝑma scelera q̄ grauiora sunt
ut ydolatria· homicidiū· fratris vendicō
a forciori eciā parcēt suꝑ illud q̄rtū qd̄ nō
est ita graue Relinquitur ergo ꝙ vendicō
istius iusti ꝓ argento et pauꝑis pro calci
amēto est vendicō iusti pauꝑis ihū naza=
reni veri messie nr̄i suꝑ quā deꝰ nō parcit
iudeis quia nō dat̄ venia nō penitēti et in
pcc̄o ꝯtinue ꝑseuerāti· Non ergo a ꝑdicta
captiuitate exire poterāt donec pr̄m suoꝝ
in se pcc̄m emendēt· i· ꝙ illi nō crediderūt
credant· Mundata vͦo mēte cuiuslis a cul
pa cōfestim eū cōsequit̄ pietas diuina· qd̄
eciā suoꝝ quedā doctoꝝ· s· Rabina subtili
bus et occultis exꝑmi voluit vͦbis si illud
sue mentis duriciā penetrasset· Introgatꝰ
eñ q̄n dauid filiꝰ esset venturꝰ hodie ait si
verbis credideritis eiꝰ Hijs eñ vͦbis intel
ligi dedit ꝙ quicūqꝫ quauis hora mādatis
dei obediens et credulus fuerit illico filius
dei ad eū accedit De hac pena irreuocabili
in hac vita· dicit̄ eciā daniel' ix· occidetur
xp̄s et nō erit eius ppl's qui eū negaturus
est et ciuitatē et scuariū dissipabit ppl's cū
duce venturo et finis eiꝰ fastitas et pꝰ finē
belli statuta desolacō Ecce triplex pena oc
cidentiū xp̄m ī p̄nti vita· Prima pena qꝛ
nō sūt eius ppl'us qꝛ nō xp̄iani sed adhuc
iudei appellant̄ Scd̄a pena dissipacō ciuita
tis et templi qualis facta fuit ꝑ tytū cum
romano exercitu Tercia pena ꝙ finis eius
est fastitas et statuta desolacō· i· sine cari
tura que om̄ia impleta sūt post mortem
xp̄i quē occidert̄ Si dubitant de t̄cio satis
debet esse eis sufficiens testiōm qꝛ sūt iam
mille cccc xx· ān̄i ꝙ ꝯtinuat̄ ꝑdicta desola
cio ciuitatis et templi ut suꝑ dc̄m ē· Scd̄o
sacra scriptā specifice detminauit ꝑsequen
ciū messiam penā in futo· vn̄ dr̄ ysa· ult̄·
de fidelibꝫ seq̄ntibꝫ xp̄m cont̄ iudeos incre
dulos et impenitentes· Egredient̄ et vide
bunt cadauera viroꝝ que ꝑuaricati sūt in
me· vermis eoꝝ nō morietr̄ Ignis eoꝝ non
extinguet̄ et erūt usqꝫ ad sacietatē visiōis
om̄i carni· Intellectꝰ ꝑdicte auct̄is est iste
Egredient̄· s· bt̄i qui fuerūt credentes et se
quētes verū messiā· Egredient̄ dico in die
iudicij nō ꝓ loci mutacōne sed ꝓ cōsidera
cōne et videbūt cadauera eoꝝ q̄ ꝑuaricati

sunt in me· quia inquit dñs· p̄uaricantes
reputaui om̄es pc̄tores t̄re p̄uaricati sunt
xp̄m ꝓmissū nō recipiēdo ei9 doctrinā nō
sequēdo et ip̄m crucifigēdo cadauera dicit
id ē corpa dampnatoꝝ in iehēna· Et dicū
tur cadauera qꝛ in eternā dampnacōez ca=
dent· Qꝛ et demōes cadauera p̄nt dici ƀm
ꝙ hoīes appellanꝰ· Vñ inimicus homo hoc
fecit· hec ī glosa· et ꝙ iste sit intellect9 pꝫ
per hoc qḋ sequiꝰ· vermis eoꝝ non morieꝰ
qꝛ vermes corpa mortuoꝝ corrodētes in se
pulchris cito deficiūt qꝛ cū eis in puluerē
cōuertunꝰ et ignis eoꝝ nō extingueꝰ· Exq̄
patꝫ qḋ dc̄m ē de cruciatu corpm infideliū
et oīm dampnatoꝝ ī igne inferni qui est
inextinguibil' extrinsec9 Et de verme ꝯscie
qui semp intrinsec9 corrodebit eos qui nō
crediderūt nec secuti sūt xp̄m veꝝ messiam
vnde sic tinea cōmedit vestimentū et ver=
mis corrodit lignū et ignis deuorat ligna
sic meror et tristicia excruciat cor viri· Seq̄
tur· et erūt usq3 ad sacietatē visionis omī
carni quia· s· boni videbunt eos a se iusto
iudicō sepatos· amissa potencia qua seuie
bant conꝰ bonos ut vindictam dei ī illos
tantā et ultra nō exposcāt qui dicūt mō
usq3quo dn̄e nō vindicas sanguinem nr̄m
saciabunꝰ q3 de btītudine sua grās agētes
visa impioꝝ ineffabili pena hec ex ordīa
ria glosa· Nicolaus vero de lira satis con
cordiꝰ sic exponit Et erūt usq3 ad sacietatē
id ē replecōem et pfecōem visiōis omī car
ni· i· omī homī beato· nō sic intelligendo
ꝙ btī delectenꝰ p se in penis dampnatoꝝ·
sed qꝛ talis intuit9 declarat eis diuīe iusti
cie exerciciū et dīne misericordie bn̄ficiū q̄
penas illas euaserūt et ꝓprie gl'e augmen
tū inq̄ntū apparet maior compata ad suū
cōtrariū qꝛ appositis iuxta se contrijs ma
iora et minora videnꝰ p̄mo elench· Et ex
istis trib9 beati per se letanꝰ ƀm qḋ dr̄ ps·
lvj· letabiꝰ iust9 cū viderit vindc̄am Ecce
p̄mū man9 suas lauabit ī sangne pc̄toris
inq̄ntū dei misericordia fact9 ē immunis
ab illis penis· Ecce scd̄m si utiq3 est fruct9
iusto accipiꝰ hic si ꝓ quia qꝛ p hoc apparꝫ
maior fruicō ꝓpria et sic totū cedit ī gl'az
electoꝝ et ip̄i9 veri messie xp̄i ih̄u p̄ncipa
liter qui in die iudicij dicet existentib9 ad
sinistrā· s· incredul' et dampnatis Ite ma=
ledicti ī ignē eternū qui parat9 ē dyabolo
et angelis ei9 Math· xxv· Existentib9 vo
ad dexterā dicit veīte bn̄dci p̄ris mei pos
sidete r̄gnū qḋ vob' patū ē ab origine mūdi
ca· eodem Ex p̄dictis xij· thesauris colli
giꝰ vna racō q̄i quedā corona victorie in
compabilis valoris conꝰ iudeos q̄ talis est
Quādocūq3 sacra scripꝰa p̄nūciat aliqḋ fu
turū et specifice detm̄inat temp9 veniendi
ꝓgenieꝰ venientis cui debet assil'ari locū na=
tiuitatis nomē ei9 veneracōem singl'arem
modū viuēdi modū moriēdi· causā mor=
tis· resurrectōz ei9· p̄miū credentiū· et pe=
nā p̄sequenciū ip̄m in vita p̄nti et ī futō
seculo Si ista omīa ꝯcurrūt sil' in vnū de
termiatū hoīem manifestū est ꝙ illud qḋ
fuerat p illā scripꝰam p̄dictū et denūciatū
est ī illo tl'i hoīe adimpletū Sꝫ sac̄ scripꝰa
p̄dixit et denūciauit oīa p̄dc̄a q̄ oīa ī ih̄u
nazareno saluatore nr̄o sunt impleta nec
ali9 inuēt9 est ī quo oīa p̄dc̄a sil' ꝯcurrēnt
igiꝰ ꝯcludiꝰ ꝙ ip̄e est ver9 messias in lege
ꝓmiss9 nec ali9 expectandus Maior istius
rōnis clara est sic lux et ab omib9 ꝯcessa et
ideo ꝓbacōne nō indiget Sed mīor latissi
me declarata ē in aptione p̄dictoꝝ xij· the
sauroꝝ qui apti sunt ad declaracōz aduen
tus messie veri ī lege ꝓmissi q̄ est xp̄s ih̄s
fili9 dei viui Et in hoc compleꝰ liber p̄m9
qui est de armatura fideliū et de excellēcia
fidei catholice dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i qui ē turris
fortitudīs a facie inimici Cui honor laus
bn̄dictio et gl'a sine fine amen·

Explicit liber p̄mus fortalicij fidei Inci
pit secund9 qui est de bello hereticoꝝ

ANtiquoꝝ ĩ libris legimꝰ
gentiliũ milites hũanam
venerãtes glãm generose
diũsa monstrorũ genera
destruxisse Sicut hercules
antheũ Theseꝰ mirothau
rũ Iason thaurũ Ignivomũ inextinguibi
lem aprũ Corebꝰ stigiale monstrũ. perseus
marmũ monstrũ. Sic eciã generosi eccl'ie
milites ut Ieronimꝰ. augustinꝰ. hylarius
et ceteri pr̃es orthodoxi diũsoꝝ hereticoꝝ
et heresis monstra spũalibus armis expu-
gnasse legunt̃ Non tamẽ sic oĩno extincta
sunt heresum monstra qum repullulare co
nentur. ac eciam noue hereses oriantur in
aliquibus solo nomĩe xp̃ianis. Qui et si
non publice in cõuenticulis tamẽ suis ve
nenum effundentes de illis confabulãtur
quasi vespertiliones et noctue lucem fugi
entes quia oculis egris odiosa est lux. Et
non solum oculos egros habent heretici.
sed ceci sunt. quod ostendit̃ ex fidei effectu
Est enim fides diuinus radius aĩam illu-
strans. disponit em̃ animam ad lumẽ sum
me veritatis. ex eo ꝙ summe veritati eam
stabiliter inherere facit. quod quidem pot̃
racõne ostendi Constat em̃ ꝙ quãdocũqꝫ
aliqua virtus que influit in aliquo agen
te et quiete non infigitur in recipiente. ca
ret ibi sua naturali opacõne et suo debi-
to fine. sicut patet ĩ radio solis sup aquã
currentẽ et non quiescẽtem ut in flumine
in quo quia radius quiete non figit̃ actio
eius caret debito fine. quiquidem finis est
aquam subtiliare. et ex ea partes subtiles
attrahere et ĩ vaporem mutare et sursum
eleuare. Ex quo manifestũ est ꝙ quies di-
sponit ad illumĩacionẽ rei scd̃m em̃ ph̃m
septimo phizicoꝝ homo fit sapiẽs et intel
ligit cum aĩa quiescit. Cum igit̃ fides ani
mam in deo stabiliat eam in ipso quietet
ipam disponit ad et̃nam illumĩacõem. Et
hec est racio quare heretici sunt totalit̃ ceci
nec adeo merent̃ illumĩari quia nichil sta
biliter credunt. et se ab vno opposito ĩ ali-
ud vertũt. cum creãt fidei lumĩe disponẽ
te. Iuxta illud ap̃li. tenebris obscuratum
habentes intellectũ. quia sicut oculus non
potest videre sine luce sic intellectꝰ nichil
potest capere credibilium sine fidei lumine
qua carent heretici. Vt ergo bellũ h̃eticoꝝ
presertim nr̃i temporis cont̃ nr̃m fidei for
taliciũ virilit̃ possit dissolui p̃sertim cum
sint ceci ut dictũ est de heresi et h̃eticis xij
consideracões sunt pertractande. Prima q̃d
est heresis. Scd̃a vnde habuit originem he
resis. Tercia que r̃quirunt̃ ad hoc ut quis
p̃prie dicat̃ hereticus. Quarta quot sunt
modi hereticoꝝ. Q̃nta si est aliciꝰ utili-
tatis esse hereses in eccl'ia dei. Sexta expri
met hereses p̃sertim in nr̃is tempibꝰ repul
lulare ul' oriri senciunt̃ quaꝝ bellũ contra
fidei fortaliciũ in nichilũ computabimus
cum sit turris fortitudinis a facie inimici
Septima erit ad quos ptinet diffinire que
assercio est catholica uel heretica vtꝝ scilꝫ
ad theologos ul' canonistas. Octaua vtꝝ
heretici sũt vitandi Nona vtꝝ sit cũ here
ticis ul' alijs infidelibꝰ publice disputan-
dum. Decima quis est modꝰ inquirẽdi he-
reticos. Vndecĩa quali pena h̃eticꝰ est pu
niendꝰ. Duodecĩa quis p̃t hereticos capere
et tormentis exponere

CIrca pmã cõsideracõeȝ que ẽ scire
quid est heresis Rñdet̃ b̃m illũa
tum doctorẽ franciscũ de marõis
in tractatu suo de h̃eticis ꝙ heresis ẽ error
sed nõ quicũqꝫ error qui est cont̃ fidẽ catho
licam aut eccl'iam ut habet̃ in p̱hemio de
origĩe h̃esis Augꝰ. ubi dr̃ ꝙ nõ oĩs error
est heresis licꝫ heresis sine errore esse nõ pos
sit Ista aũt diffinicõ ꝯfirmat̃ per illud q̃d
dicit̃ act. v. vbi secta saduceoꝝ fuit voca-
ta heresꝭ qꝛ nõ solũ cont̃ fidẽ vet̃is testamẽ
ti negabãt r̃surrectõꝫ et angelos ſꝫ eciã cõ
synagogã phariseoꝝ utrũqꝫ ꝯfitenciũ Sꝫ
nũquid heresis differt ab infidelitate dico
ꝙ sic qꝛ infideles errãt ꝯca totã fidem here
tici aũt ꝯca ptem licꝫ utrũqꝫ sit cont̃ fidem
catholicã et eccl'iam. Sed cont̃ qꝛ iudei di
cunt̃ ĩfideles et tñ ꝯfitent̃ vnũ deũ Rñdet̃
ꝙ sic pagani errãt ꝯca totã fidẽ iudeoꝝ et
ideo dicunt̃ infideles sic iudei errãt ꝯca to
tam fidẽ xp̃i que dr̃ catholica sũt em̃ a pie
tate religiõis xp̃iane alieni

SEcũda ꝯsideracio est vnde habuit orginẽ heresis Pro cuius declaracõe notandũ ꝙ ſm ysid. viij. ethimologiaꝝ c. x. et xxiiij. q. ij. c. heresis. Heres ab electõne vocatꝰ ꝙ. s. vnusquisqȝ id sibi eligat qđ illi esse videtꝰ ut ph̃i paripathetici achademici. epicurei. et stoyci. vl' sicut alij q̃ ꝑuersum dogma cogitãtes arbitrio suo de eccl'ia recesserũt Exinde ergo heresis dicta est greca voce ex inṫꝑretacõne electõis sue. q̃a quisqȝ arbiṫo suo ad instruẽda siue ad suscipienda quelibet ip̃e sibi eligit. Nobis ergo ex nr̃o arbitrio nichil inducere licet. nec eligẽ ꝙ aliquis de arbitrio induxerit. Apl'os dei habemus auctores qui nec ip̃i quicq̃ȝ ex suo arbiṫo qđ inducẽnt elegerũt. sed acceptã a xp̃o disciplinã fideliṫ nacõni bus assignauer̃t ita ꝙ si angelus eciã de celis aliṫ euãgelizauerit anathema vocatur hec ille. Ex hijs pȝ ꝙ heresis habuit ortum ab electõe ꝓprij iudicij q2 nõ eligũt ea que sunt a xp̃o vere tradita. ȝ ea que sibi suggerit mens ꝓpria. Volentes em̃ aliq̃ per se sacr̃menta scripturaꝝ intelligẽ suis ꝓprijs iudicijs inherendo in hereses diuersas inciderunt ſm ꝙ dicit Augꝰ. in libro lxxxiij. q̃stionũ q̃stione lxix. Non pt̃ inquit oriri error qui palliatꝰ noĩe xp̃iano nisi de sc̃ptu ris male intellectis et hoc ideo q2 añcedencia et subsequẽcia nõ cõtuler̃t. vnde ibidez solet circũstancia sc̃pturaꝝ illuĩare sn̄iam Nec eciã alia loca scrip̃te ꝯtulerũt vnde hereses sunt orte ꝑ se legẽdo que cõferẽdo repulse sũt q2 cõferentes diu̾sas sn̄ias adduxer̃t que ex seinuicẽ mutuo inueniri potuerũt qualiṫ erũt intelligende. Et ideo conṫ istos dicit Augꝰ. in libro conṫ epl'am fundam̃ti Non credẽm inquit augꝰ. euãgelio nisi q2 eccl'ie catholice credo igiṫ irracõnabile est aliquid sc̃pture recip̃e et aliud non ꝓpriam electõem et iudiciũ sequendo. cum eccl'ia catholica totã eq̃liter ꝛcipiat ut certam. patȝ ergo vnde habet ortũ heresis q2 a ꝓpria electione

TErcia cõsideracõ est scire q̃ requiruntꝰ ad hoc ut aliq̃s sit hereticꝰ. Rñdetꝰ ꝙ sex Primo ꝙ erret quia error est genꝰ heresis ſm augꝰ. de origine heresum circa p̃ncipiũ. vbi dicit ꝙ licȝ heresis sine errore esse ñ possit tñ nõ oĩs error est heresis. Supius aũt est a quo nõ cõuertiṫ ꝯseq̃ncia ſm ꝙ dicit Aris. in post p̃dicamẽtis c. de p̃ori. Secundo ꝙ erret in veritate. cũ sit aliꝰ error fidei et aliꝰ oꝑacõis dico ꝙ erret in veritate q2 in oꝑe errantes nõ dicuntꝰ heretici Vñ augꝰ. in yponosticon dicit ꝙ heresis sumiṫ c̃ca falsas opĩones. Tercio ꝙ nõ solũ. s. erret in veritate que quidẽ est ĩ sac̃ scrip̃ta exp̃ssa sed eciam extra sc̃pturã ab apl'is credita ut de simbolo apl'oꝝ aut ab eccl'ia deṫmĩata ut in simbolo eccl'ie Aut a sc̃is annũciata ꝯfirmãte eccl'ia ut in simbolo athanasij. aut euntes conṫ deṫmĩacõem eccl'ie. Om̃es em̃ isti taliter errantes sũt heretici reputãdi ut ptȝ per augꝰ. de fide ad petrũ. Quarto ꝙ non solũ erret in hac veritate sed ꝙ nũq̃ȝ ip̃am cõfessus fuerit q2 iudei et pagani licȝ errẽt in talibus tñ nũq̃ȝ ꝓp̃e dicuntꝰ heretici. ut patȝ de significacõe eoꝝ quã ponit Augꝰ. de vera religione circa p̃ncipiũ. et bene dixi ꝓprie. q2 large loquẽdo ſm godefredum om̃is qui nõ tenet articulos fidei poṫ dici hereticus et sic iudei et pagani dicentꝰ heretici et hoc mõ nõ oĩs hereticꝰ est excõicatus. Q̃nto requiriṫ ꝙ nõ erret circa totũ ȝ circa partẽ qm̃ q̃ totaliṫ errãt dicuntꝰ apostate. Sexto req̃riṫ ꝙ nõ solũ sic erret ȝ ꝙ obstinate in errore ꝑsistat. vñ ſm augꝰ. nõ qui falsas gignũt opĩones sed qui eas ꝑtinaciṫ defendũt sũt h̃etici reputandi ut iteꝝ augꝰ. et hoc xxiiij. q. iij. dicit apl'us Si qui sn̄iam suã licȝ ꝑuersã nulla ꝑtinaci aĩositate defendũt Sequiṫ querũt aũt cauta sollicitudĩe veritatẽ corrigi parati cum inuenerit nequaq̃ȝ sũt inter h̃eticos cõputãdi. quia. s. nõ hñt electõem conṫriã doctrine eccl'ie. Si quis aũt ꝑtinaciṫ deṫmĩacioni vniu̾salis eccl'ie resistẽt hereticꝰ censeretꝰ. cuiusquidez auc̃tas p̃ncipaliṫ residet in petro xxiiij. q. j. quociẽs. et c. hec ẽ fides Ex hijs pȝ ꝙ nõ quicũqȝ deuiat a fide. sed qui ꝑtinaciṫ deuiat ꝓprie dicitꝰ h̃eticꝰ. hoc eciã alibi dicit Augꝰ. hereticꝰ est q̃ ꝯceptã noui erroris ꝑfidiã ꝑtinaciṫ defendit. Secundũ v̾o alexandrũ de halis ĩ ij. sũme sue tria cõcurrũt ad ꝑfectã racõem heresis scȝ

falsa credulitas in rõnabili puersa volun tas in cõcupiscibili · et defensionis sive im pugnacõis ptinacitas in irascibili Scdm pmũ attēdit illud Iero · Qui scipturā aliē intelligit q̃z sensus spũsscĩ flagitat a quo cõscripta est licz de eccl'ia non recesserit tñ hereticꝰ appellari pt · Item dicit ysid · viij · ethio · c · vj · in fine bm pmũ et scdm attē dit descripcio Augꝰ · libro de utilitate cre dendi et in glosa sup v̄bo opz hereses esse id ē cor · xj · s · ꝙ hereticꝰ est q̃ alicuiꝰ tem poralis cõmodi et maxīe glē pncipatusq3 sui gracia falsas ac novas opiones ul' gi gnit ul' sequit bm vo terciũ sumptis pmo et scdo diffinicõ attendit que ponit ĩ glo · sup v̄bo audio inē vos scissuras esse c · codē Qui inquit ĩ eccl'ia dei prava sua dogma defēsare psumũt hētici sũt · Patz ergo ma nifeste ex pdictis que requirunt ad hoc ꝙ aliquis sit hereticꝰ dicendꝰ q2 falsa credu litas pũsa volũtas et defensionis sive im pugnacõis ptinacitas · Notandũ tñ scdm tho · ĩ iiij · ꝙ si quis errat ad que explicite credenda nõ tenet nõ est hereticꝰ · vt si q̃s putaret Iacob esse prem abrahe et huius modi et cũ cognosceret hoc esse cont veritā tem fidei et scripte credit ei sil'r et circa ea de quibꝫ inē doctores sũt opiones donec p eccl'iam detminatũ sit ¶ Sed occurrũt due difficultates · pma est si dubij in fide sint heretici reputandi et videt ꝙ sic quia scri bit extra de hereticis ꝙ dubiꝰ in fide infi delis ē nec ei oĩno credendũ est q̃ fidei vir tutem ignorat · Item scribit Iacobi · j · po stulet aũt in fide nichil hesitans q2 qui he sitat silis ē fluctui maris qui a vento mo uet et circũfertur et subdit ibi causa dubi tans uel hesitans in fide duplex est · et vir duplex aĩo incõstans est ĩ omibꝫ vijs suis tales aũt sũt heretici q2 nõ incõstanē h3 fir miter ē credendũ Sed in cõtrariũ videt ꝙ thomas fuit dubius in fide nõ tñ ponit ꝙ fuit hereticꝰ ¶ Pro declaracõne huiꝰ diffi cultatis notandũ bm augꝰ · de anchona in libro de ptate · q · xxviij · ꝙ aliquis pt dici dubius in fide q̃nq3 modis · Primo modo subrepticia temptacõe · Scdo veritatis elu cidacõe Tercio impfecta adhesiõe Quarto volũtaria hesitacõe · Q̃nto ptinaci defēsiõe

Primo mõ dubitare ĩ fide nõ facit hoĩem hereticũ q2 ē hũane temptacõis · nõ eñ est in ptate homis quin supueniat homi aliqđ cogitandũ · vñ si subita subrepcõe ul' dya bolica temptacõe quis incipit dubitare de aliquo articulo ul' de hijs que sũt fidei sta tim si captivat intellectũ suũ in obsequiũ xpi · ut deliberet hoc credē qđ eccl'ia credit nõ cedit sibi talis dubitacõ ad defēm h3 ad pfectũ · Vñ apl'i pp̃ter huiõi temptacõis impulsũ petebãt Adauge nob dñe fidem Semp eñ debemus rogare deũ ut adiuvet incredulitatē nr̃am · Scdo mõ nõ facit ho miem hereticũ sed ē xpiane pfessiõis et p fectõis · Ponũt eñ doctores xpiane fidei il la que sũt magis detminata ĩ fide sub du bitacõe q̃stionũ racões p et cont ad illa adducendo nõ ꝙ de ipa ɔclusione dubitet sed ut veritas dicte ɔclusiõis magis eluci detur bm quē modũ dicit phs ꝙ dubitare de singulis nõ est inutile · Per t'les eñ du bitacões p et cont rõnes ad illa que sunt fidei adducẽdo · veritas fidei pijs opitulat et contra impios defendit ut dicit augꝰ · Tercio mõ nõ facit hoĩem hereticũ sed pec catorē et malũ xpianũ · oĩs eñ peccantes bm Crib · impfecte credũt eoipo ꝙ non vi uũt bm ꝙ credũt nam si pfecte adhererent quasi trãsituri de hoc mũdo nõ q̃si in eter num mansuri. Quarto mõ facit hoĩez er rantē et incredulũ eo eñ ipo ꝙ aliquis eli git voluntarie credē qđ vult et discredē qđ nõ vult nõ est patus sequi ĩ omibꝫ doctri nam eccl'ie et p ɔñs errat et infidelis repu tandꝰ est. Sed q̃ntum recte facit hoĩez he reticũ q̃a nõ credē illa que sũt fidei et que incõcusse eccl'ia tenet cũ ptinaci defensione directe ad hereticos spectat ¶ Ad pmũ ar gumentũ dicendũ ꝙ dubius ĩ fide varia electõne ut si quis credit qđ vult et discre dit qđ nõ vult infidelis est nõ tñ hereticꝰ nisi ptinacit defēdat t'a que de deo credat vel de tota ul' de pte sacre scripte a deo in spirate. Ad scdm dr ꝙ loquit de fide imp fecta pctor̃ vnde dicit glosa sup illo ɔsciē cia pcti pressus dubitat de pmijs celestibꝫ et supueniẽtibꝫ vento temptacõis facile de serit fidem et statim bm temptacõis volũ tatē distrahit ad errorē et fit alienꝰ a fide

¶ Scd̄a difficultas est vtꝝ sequētes opīoēȝ erroneā alicui⁹ m̄gri sint heretici reputan di videt̄ alicui ꝙ sic. quia de falsis et errā tibus m̄gris dr̄ Math. xxiij. ve vobis qui circuitis mare et aridā ut faciatis vobis vnū ꝓselitū et cū fact⁹ fuerit facitis eum filiū gehenne duplo qȝ vos ergo discipuli sequētes doctrinā erroneā alicui⁹ magistri heretici reputādi sūt heretici sic ip̄e. Incō trariū videt̄ esse. quia xp̄us mandauit do ctrinā pharisęoꝝ et scribaꝝ seruandā esse. Math. xxiij. dicens Sup cathedrā moysi sederunt scribe et pharisei oīa que dixerint vobis seruate et facite ſm v̄o opa eoꝝ no lite facere. Dicendū ad difficultatem ꝙ di uerse opīones doctorū sacre scripꝰe si non ꝑtineāt ad fideȝ et ad bonos mores Absqȝ periculo auditores vtrāqȝ opīoem seq̄ pos sūt. in tali em̄ casu locū habet illud xiiij. vnusquisqȝ in suo sensu habūdat In alijs aūt que ꝑtinēt ad fideȝ et bonos mo res null⁹ excusat̄ si sequat̄ opīoem errone am alicui⁹ m̄gri. nō quidē ꝓpter ignoran ciam qȝ tūc immunes haberent̄ a pc̄o qui secuti sūt opīoem arrij. nestorij et alioꝝ er ranciū in fide nec eciā excusari pt̄ ꝓp̄ sim plicitatem et ignoranciā. qȝ in tribus du bijs potissime in hijs que sūt fidei non est de facili p̄stand⁹ assensus Ideo ut dicit au g⁹. iij. de doctrina xp̄iana. Consulē debet aliquis regulā fidei quā de scripꝰaꝝ pla niorib⁹ locis et auc̄te eccl'ie ꝑcipit Similit̄ Richardus sup illo verbo apparuerūt illis moyses et helyas dicit ꝙ suspecta debȝ ha beri om̄is veritas quā nō ꝯfirmat legis ul' ꝓphecie scꝑture auctoritas Qui ergo assen tit opīoeȝ alicui⁹ m̄gri cont̄ maīfestū scri pture testīom et cont̄ illud qd̄ publice tene tur scd̄m eccl'ie auc̄tem puto ꝙ ab erroris vinculo n̄ pt̄ excusari Racō aūt que addu cit̄ ꝓ ista pte ꝯcedenda est qȝ si tales audi tores m̄groꝝ cecitatē imitant̄ eorū errores sequētes et mores imitantes et ꝑtinacit̄ cō tra eccl'ie mandatū defendentes nō solum errantes verū eciā heretici reputandi sunt Ad aliud v̄o qd̄ incōtrariū adducebat̄ dicē dum ꝙ signant̄ ꝑmittit̄ sup cathedraȝ ut intelligat̄ ꝙ illa q̄ ꝑtinent ad cathedre do ctrinā veritatis et iusticie seruanda sūt et facienda ꝑ auditores Illa vero q̄ sunt cont̄ fidem et bonos mores nō spectāt ad cathe dram veritatis et iusticie sed pocius ad ca thedrā falsitatis et pestilencie

QVarta ꝯsideracō est scire quot mo di sunt hereticoꝝ R̄ndet̄ ꝙ quiqȝ ꝑncipalit̄. Prim⁹ est eoꝝ q̄ errant circa cerimōialia ut pȝ de heresi Nicholai tarū quoꝝ facta se xp̄s odisse testat̄ patet Apoc̄. ij. c. Isti nicholaite dicti sunt a ni cholao dyacono eccl'ie ierosolimoꝝ q̄ cū Stephano et ceteris ꝯstitut⁹ ē a petro. qui ꝓpter pulchritudinē relinquēs vxorē ut q̄ vellet ea uteret̄ versa est in stuprū talis cō suetudo ut inuicē cōiugia cōmutarent̄ q̄s Iohes in apocalipsi reprobat dicēs sed hoc habes ꝙ odisti facta nicholaitaꝝ. ¶ Scd̄s mod⁹ est eoꝝ qui errāt circa sacrā scripꝰaȝ sic faustus q̄ dampnauit vet⁹ testamentū vt pȝ per Aug⁹. cont̄ faustū In hoc errore eciā fuerūt manichei qui vet⁹ testamentū respuūt et nouū in pte recipiūt ¶ Tercius mod⁹ est eoꝝ qui errāt cont̄ eccl'iam sicut sunt greci cont̄ eccl'iam tenētes ꝑ determina cionē sp̄m sc̄m a filio nō ꝓcedē q̄ error dam pnat̄ de fide catholica. c. fideli ¶ Quartus mod⁹ est eoꝝ qui errāt circa articl'os fidei sic Sabelliani cont̄ articl'm incarnacōis. Ista em̄ vnā ꝑsonā p̄ris et filij et sp̄us sc̄i asserūt. ¶ Qnt⁹ modus est eoꝝ qui errant cont̄ sacmentū eccl'ie ut manichei c̄ca sac̄ mentū eukaristie et arriani q̄ dicūt sacrifi cia ꝓ defūctis offerri nō competē ut habet̄ per Aug⁹. de origīe heresis Sȝ nūquid ad om̄ia credibilia heresis se extendit R̄ndet Alexander in ij. sūme sue ꝙ heresis ad tria genera credibiliū extēdit̄ ꝑ oppositū ad fi dem ſm quandā ꝯtinenciā analogicā Naȝ racō fidei ponit̄ et ꝑncipal'r ē c̄ca articl'os fidei et ꝑ oppositū heresis Scd̄o fides exten dit̄ ad illa que docet sacra scꝑtura c̄ca mo res ut ꝙ fornicacio est pc̄m mortale et ꝑ oppositū heresis Tercio fides extēdit̄ ad hi storias in biblia cōtentas et ꝑ oppositū he resis. Qui em̄ asseret aliquā historiam bi blie esse falsā et hoc ꝑtinacit̄ heretic⁹ cense tur. Primo c̄dibilia ꝑus credunt̄ et postea

intelligunt̃ Scđa sil' credunt̃ et ĩtelligunt̃
Tercia credunt̃ et nũq̃z intelligunt̃ Sed q2
in p̃cedentib⁊ cõsideracõib⁊ aliqñ locuti su
mus de h̃eticis cõiter · aliqñ v̀o ꝓprie · Ideo
pro reali inuestigacõe hereticoꝝ introduco
hic octo ɔclusiones quas ponit franciscus
de maronis v bi sup̃ · Prima ɔclusio ẽ ꝙ nõ
om̃es excõicati sũt h̃etici · q2 excõicacio est
pena pc̃ti nõ pc̃tm · heresis aũt ẽ pc̃tm Itez
eciã eccl'ia facẽt hereticos quociẽs excõica-
ret eos Itẽ si excõicacõ esset heresis frustra
h̃etici excõicarent̃ q2 vnũ sil'e nõ puitur p
sil'e q2 cũ iam essent h̃etici frustra heretica
rent̃ p excõicacõem Itẽ null⁹ pt̃ se absoluẽ
ab excõicacõe et tñ oĩs heretic⁹ pt̃ se ab he
resi retrhere oĩa ista patẽt p canões · Scđa
ɔclusio ẽ ꝙ quidã excõicati sũt ẽca excõica
cõez ip̃am h̃etici qui · s · cũ excõicant̃ nõ cre
dũt vincl'm excõicacõis aliq̃z efficaciã hr̃e
cui⁹ oppositũ det̃mĩat eccl'ia Itẽ eciã ei⁹ op
positũ det̃minat̃ in sac̃ scripta ad galates
p̃mo de anathemate ei⁹ q̃ euangelizat p̃ter
fidem catholicã · Item idẽ habet̃ p̃mo et se-
cũdo capl'is d̃ illo incestuoso quẽ paul⁹ ex
cõicauit · Itẽ ista censura t̃dita ẽ ab apl'is
ecclesie ut dicit capl'm apl'ice xxiiij · q · iij ·
Tercia ɔclusio ꝙ nõ oẽs scismatici sũt here
tici q2 aug⁹ · d̃ origiẽ heresũ distinguit int̃
scisma et heresim Itẽ in p̃ncipio de vera re
ligione distinguit scismaticos cont̃ hereti
cos Itẽ scisma originat̃ ex inobediẽcia · he
resis aũt ex ignorãcia ut ait Aug⁹ · sup Io
hem Item donatiste p̃us fuerũt scismatici
q̃z h̃etici vt pz p aug⁹ · de origine heresum
Quarta ɔclusio est ꝙ quidã scismatici ẽca
ip̃m scisma fuerũt heretici · ut illi qui non
credũt obediendũ vm eccl'ie q2 vn⁹ articu
lus fidei ẽ de sc̃a eccl'ia catholica quẽ descri
psit bt̃s Mathe⁹ Item claues eccl'ie fuerũt
tradite petro apl'o Math · xvj · Itẽ claues
eccl'ie fuer̃t ei tradite Io · xxj · Itez aug⁹ · de
fide ad petrũ poĩt int̃ fundamẽta fidei obe
diendũ eccl'ie et ibidẽ pz ꝙ putans nõ obe
diendũ esse eccl'ie militat cont̃ articulũ fi-
dei et sacrã scrip̃tam et auc̃tem sc̃oꝝ et tal'
est heretic⁹ sed si obediendũ credat sed nõ
velit talis videt̃ esse scismatic⁹ · Q̃nta con
clusio ꝙ nõ om̃s simoĩaci sũt heretici quia
papa alexander distinguit int̃ simoniacos
et hereticos ut habet̃ in iiij · sniaꝝ di · xxv
Item aliq̃s pt̃ esse simoĩac⁹ nõ errãdo in fi
de ut credens se male facẽ dũ spũalia emit
Itẽ p̃ma · q · j · c · repiunt̃ dat̃ alia pẽa simo
niacis q2 anathematis obp̃brio ɔdẽpnant̃
atq̃z a p̃ticipacõe corpis et sanḡnis xp̃i ali
enant̃ · Et si fuerit accusat⁹ suscepti hono-
ris gradu p̃uet̃ et in monasterio p hẽni
pñia tradit̃ · Et illi q̃ hac causa muneꝝ ac
ceptores extiterunt si clerici sunt honoris
amissione mulctent̃ · Si vero layci ꝑpetuo
anathemate ɔdempnent̃ vide ibi · Item in
q̃nto libro distinguit̃ titul⁹ h̃eticoꝝ a titu
lo simoĩacoꝝ · Sexta ɔclusio ẽ ꝙ quidam si
moniaci sũt heretici q2 aug⁹ · de origiẽ he-
resum simoniã poĩt heresim p̃mã Itez ext̃
de simonia c · q̃ciens appellat simoniã here
sim · Itẽ p̃ma · q · j · c · p̃sbr vbi dr̃ simoniã
esse heresim null⁹ fideliũ ignorat · Itez iiij ·
sniaꝝ di · xxv · dr̃ ꝙ nõ est dubitandũ de
simoniacis ꝙ h̃etici sunt · Sed orit̃ difficul
tas qui simoniaci sũt heretici et qui non ·
Rñdet̃ ꝙ illi qui ementes spũalia nõ pu-
tant se errare aut male facere · seu ꝙ vendẽ
tes ea sũt heretici q2 cont̃ auc̃tem xp̃i gra-
tis accepistis gratis date · et cont̃ auc̃tem
petri in actibus et cont̃ det̃minacõez eccle
sie militantis ut patz ex causis p̃allegatis
Item illi qui ɔfitent̃ male facere si nolunt
omittere ꝓpter sup̃biã aut auariciã nõ sũt
heretici q2 habent errorẽ in ope nõ in fide
Septima ɔclusio ꝙ nõ om̃s sortilegi sũt he
retici q2 pena hereticoꝝ nõ imponit̃ sorti-
legis qui diuinacõz faciũt ĩ tabulis ul' co-
dicibus ut habet̃ ext̃ de sortilegis c · in ta-
bulis · Item nõ est sacerdos heretic⁹ q̃ voca
uit infantẽ ut inq̃reret furtũ eccl'ie ibidez
ca · ex tuaꝝ · Item de sorte que fuit missa ĩ
electione ep̃i que nõ dampnat̃ ut heretica
ibidem in c · eccl'ia · Item titul⁹ sortilegioꝝ
in hoc sepat̃ a titulo hereticoꝝ Octaua cõ
clusio ẽ ꝙ aliq̃ sortilegi sũt heretici et inon
cunt̃ hic q̃tuor cas⁹ · Prim⁹ eoꝝ qui dicũt
sortilegia nõ esse illicita cũ h̃eant q̃nq̃z spe
ciẽ pietatis ut si ꝓpt̃ spem recupande sani
tatis fiant · Q2 aũt istud sit hereticum pro
batur q2 oppositũ est ab eccl'ia det̃mĩatum
ext̃ de h̃eticis c · p̃mo · Itẽ ibidẽ dr̃ esse pc̃tm
ḡuissimũ licet aũt non sit heresis fornicari

tamē hereticū est dicē fornicacōnem licere
Secūd⁹ casus est ī cerimonijs eccl'ie quādo
quis abutit̄ eis ad sortilegia faciēda ut aq̄
bn̄dicta ul' cera ul' incenso bn̄dicto ₇c̄. cre
dens habere efficaciā aliquā respc̄u tal' effe
ctus mali qz qui male sentit de eccl'ia ē he
retic⁹ cont̄ articulū mathei. talis aūt ma
le sentit de ea putās malos effect⁹ ex eius
cerimonijs puenire ¶ Terci⁹ casus ē circa ar=
ticulos fidei ut cū q̄s abutit̄ v̄bis fidei ut
verbū caro factū est et sil'ibꝫ designantibꝫ
ut sacrilegia causēt credēs ad malū istud
verbū efficaciā habere. qz talis male sentit
de fide et omīs talis est heretic⁹ r̄putand⁹
cont̄ articl'm Iohis in pposito. Quart⁹ ca=
sus est in sac̄mentis noui testam̄ti quibus
abutunt̄ ut bruta cōicantes aut baptismū
inaīatis conferētes tales em̄ sūt heretici in
duplici casu Primo si cōferee se credāt ba=
ptismi sac̄mentū rei inaīate. Scd'o si pu=
tant sac̄mentū baptismi hr̄e efficaciam re
spectu alicui⁹ effect⁹ mali. quia utcꝫ ipoꝝ
male senciūt de sac̄mētis eccl'ie et tales sūt
heretici ut patuit sup̄. Item qui dogmati=
sat q sac̄mentū baptismi pt̄ cōferri eciam
irrōnabilibꝫ eciā est heretic⁹ reputand⁹ et
per ɔn̄s qui credit talē errorē. Item qui di
ceret q sac̄mentū baptismi pt̄ habē efficaci
am respc̄u alicui⁹ mali esset heretic⁹ cū ma
le de ipo sentiret sacram̄to et errorē teneret
et p ɔn̄s qui credit hūc errorē nō est catho
licus Sed orit̄ difficultas si talis ab heresi
pot̄ aliquomō excusari. Dicit̄ aūt q sic qz
aliquis pt̄ illo uti nō intelligēdo conferre
sac̄mentū nec putando habē efficaciā ma=
lam sed solū intendens seruire dyabolo ut
habeat suū intentū talis nō errat nisi in
opere sic̄ faciūt ydolatre. Scd'a difficultas
si sortilegiū est sacrilegium dr̄ aūt q sic et
maxime qz maxime sacram̄ta leduntur cum
quis eis abutit̄ ad obsequiū demonū ¶ Ter
cia difficultas est q̄re talia sortilegia dicū
tur habē maximā efficaciā Rn̄det q causa
est qz demōes quoꝝ misterio talia fiūt ma
xime delectant̄ aut appetūt illa in quibus
summe de⁹ offendit̄. Quarta difficultas ē
si tales sortilegi sūt heretici magis q̄z simo
niaci. Dicit̄ q sic qz maior est error sac̄mē
ta eccl'ie cōtemptibilit̄ ymmo abhoīabilit̄

peractare q̄z ipa emere ul' vendē Et hec suf
ficiant de cōsideracōe quarta in q̄ ostensū
est quot sūt modi hereticoꝝ ad q̄s. s. om̄s
alij reducunt̄ ut cōiter et ad que se exten=
dit heresis quecūq et quid senciendū est q̄
ad rem et pprie loquendo de hereticis

Quinta ɔsideracō
est vidē si est alicui⁹ utilitatis he
reses esse in eccl'ia dei ¶ Dico q sic
q ɔn̄dit̄ auc̄te apl'i pma cor̄. xj. ubi dici
tur optet et hereses esse ut qui pbati sunt
maīfesti fiant ī vobis. sup̄ quo dicit glo.
optet. i. utile est eciā hereses esse sicut erāt
in hijs qui dubitabāt de resurrectōne. scis
sure aūt erāt p donis spūalibꝫ ¶ Vidēs em̄
dyabol⁹ templa demonū deseri et nomē li
beratoris et mediatoris curare gen⁹ hūa=
nū monuit hēticos q̄ sub noīe xp̄iano r̄siste
rent doctrine xp̄iane Qui em̄ in eccl'ia xp̄i
morbundū quid prauūcꝫ sapiūt si corre
cti ut sanū rectūcꝫ sapiāt resistūt ɔtuma
citer suacꝫ pestifera dogmata emēdare no
lunt sed defensare psistūt heretici sunt. Et
hij eciā sic malo suo psūt veris catholicis
dum de⁹ utit̄ eciā malis bene. et diligenti
bus deū oīa coopant̄ in bonū. Om̄s inimi
ci eccl'ie ul' cecati errore uel malicia depra=
uati psunt qz si accipiūt ptātem affligen
di corpalit̄ exercent eius pacienciā ¶ Si v̄o
male senciendo adūsant̄ exercent ei⁹ sapiē
ciam. ab adūsario em̄ mota q̄stio discendi
existit occasio. Multa quippe ad fidem ca
tholicā ptinēcia. dum hēticoꝝ callida inq̄e
tudine exagitant̄ ut aduersus eos defendi
possint et ɔsiderant̄ diligenci⁹ et intelligū
tur clari⁹ et p̄dicant̄ instanci⁹. Hereticoꝝ
em̄ gen⁹ callidū est nō spū sapīe sed impa
ciēcie Dum pacē catholicā pturbāt ī vsū
cedit pficienciū sm illud. fili⁹ erudit⁹ sa=
piens erit imprudente aūt mīstro utetur
Vtat̄ ergo et hereticis nō ut eoꝝ approbe=
mus errores sꝫ ut catholicā doctrinam ad
uersus eoꝝ insidias asserētes vigilāciores
et cauciores sim⁹. psunt ergo nobis hētici
nō veꝝ docendo qd' nesciūt. sed ad verum
querendū et apiendū catholicos excitādo
Ideocꝫ diuīa puidencia multos hēticos p
mittit et cū insultant nobis et interogant

nos que nescim⁹ vl' sic excuciam⁹ pigriciā
et diuinas scripturas nosse capiam⁹. vñ ait
oportet hereses esse nō vult apl'us nec optat
ut hereses sint sed qz sic futurꝫ ē dicit et qz
hoc utile est Ad quid ē utile subdit ut nō
eñ reprobi qui dicūt ego sū pauli sed eciā
qui ꝓbati sūt ī vobis. i. int͞ vos sicut illi
qui dicūt ego sum xpi manifesti fiant ho-
mib⁹. hij eñ deo ꝓbati sūt qui bñ pñt do-
cere sed maīfesti esse homib⁹ ñ pñt nisi cū
docent. docere aūt nolūt nisi qui doceri q̄-
runt Sed ml'ti ad querendū pigri sūt nisi
per molestias et insultacōes hereticoꝝ q̄si
de graui sompno excitent͞. hec ibi Ex qui-
bus pꝫ maīfeste utile esse hereses nō in se qz
male sunt. sed quia eaꝝ causa excitant͞ ca-
tholici viri ad ↄsiderandas veritates fidei
catholice et sacre scripture qui p̄mo inaduer-
tent͞ quasi sompno graui dormiebāt

Sexta cōsideracō hui⁹ scd'i libri ex-
p̄mit hereses repullulantes et q̄si
de nouo oriētes. ut nr̄m fidei for-
talicū p vias subt͞raneas subuūtant q̄a in
occultis feruēt nō attēdentes ꝙ est turris
fortitudīs a facie inimici. Et ꝙ qz sup fir-
mam petrā fundatū ruinari nō possit Et
licet nō dubitetur plures esse qz dato vno
incōueñti plura ↄtingūt illas tñ solū q̄
ad mei noticiā venerūt gladio fidei cruci-
dare lumīe altissimi p̄cedēte conabor. Sūt
aūt p̄dicte hereses in nūo xiiij. Prima ē ꝙ
nullus pt͞ saluari sine circūcisione carnali
Scd'a est ꝙ xpi euāgelij est falsū Tercia ꝙ
cōfessio sacmentalis nō valet ad remissiōꝫ
pctoꝝ ꝫ sola ↄtricō sufficit. Quarta est ꝙ
cōfessio nō est fienda homī ꝫ deo soli Quī-
ta est ꝙ dato ꝙ ↄfessio hoī solū est fienda
ꝓprio sacerdoti. Sexta est ꝙ nō tenet͞ aliq̄s
cōfiteri sacdoti si layco sit ꝑsto. Septia est
ꝙ nō est obediendū nisi soli deo. Octaua
ꝙ dato ꝙ obediendū sit hoī nō tñ existēti
in pctō et ꝙ solū boni sacdotes habent po-
testatē ligandi atqꝫ soluendi. Nona ē nō
officiū et ordo sed meritū bone vite habet
p̄tatem soluendi et ligandi ↄsecrādi et be-
nedicēdi. Decia ꝙ nō est vera relaxacō vl'
indulgencia epi ī ↄsecciōne eccl'ie vl' alias
indulgēcias ↄcedendo. Vndecia est ꝙ suf-
fragia vl' orōnes ꝓ mortuis ab existentib⁹
in mortali pctīs nō ꝓficiūt. Duodecia ꝙ ñ
est purgatoriū. Tredecia ꝙ nō est alia vi-
ta nisi ista. Decia q̄rta et vltia ꝙ illi qui
sunt nati in tali signo vl' fato nō pñt ui-
tare pcta ad que inclinant͞.

Prima heresis ī hijs solū orit͞ qui
de iudaismo venerūt fortassis at-
tendētes ad illud Geñ. xvij. Ma-
sculus cui⁹ p̄pucij caro circūcisa ñ fuerit de-
lebit͞ aīa illa de ppl'o suo qz pactū meū ir-
ritū fecit et eciā qz xpus circūcis⁹ fuit Pro
exclusiōe hui⁹ scelerate heresis pono duas
ↄclusiones et post p̄mā rñdebo ad obiecta
Prima est ꝙ erroneū est xpiano vti circū-
cisiōe carnali. Scd'a ē ꝙ necessariū est xpia-
no vti circūcisione sp̄uali. Primā sic dedu-
co Qui vere xpian⁹ est factus ē noua crea-
tura p baptismū pꝫ ad Gala. vlt͞. Si ergo
redeat ad circūcisiōꝫ carnalem efficit͞ vetus
creatura cū accipiat sacmentū inueteratū
qd' iam cessauit sic ↄsum est sup li. p̄mo.
ↄsideracōe iij. arti. vj. in p̄mo pūcto de ces-
sacōne legis moysi Sed accipe sacmentum
qd' iam cessauit est erroneū. ergo vti circū-
cisione carnali in viro xpiano est erroneū
Item qui vtit͞ sacmento qd' nichil valꝫ er-
rat sed xpian⁹ qui utit͞ circumcisiōe carnali
vtit͞ sacramēto qd' nichil valet ergo valde
errat maior ē nota. minor est apl'i vbi sup
dicentis. In xpo eñ ih̄u neqꝫ circūcisio ali-
quid valet neqꝫ p̄puciū q̄si dicat eq̄lia sūt
deo circūcisio et p̄puciū nec vnū nec alterū
valet ad salutē Sed noua creatura. i. rege-
neracio et noua vita. Nouā eñ creaturā
dicit nouā vitā p fidem xpi ut dicit glo-
sa. Et iterꝫ ad Gala. v. In xpo ih̄u neqꝫ cir-
cumcisio aliquid valet neqꝫ p̄puciū ꝫ fides
que p dilectōꝫ opat͞ sup quo dicit glosa. fi-
des nō utiqꝫ ociosa qz fides sine opib⁹ non
saluat. Sed que opat͞ p caritatem dicit͞ et
ꝓpriū opus fidei ipa dilectio est. sine dile-
ctōne fides inanis est. fides cum dilectōne
xpiani est Alia. i. fides sine dilectōe demo-
nis est Nam et demones credūt et contre-
miscunt. qui aūt nō credūt tardiores sūt
et peiores q̄z demōes. Sed ml'tum interest

veꝝ quis credat ipm esse xpm an credat i xpm Nam ipm esse xpm demones credide runt nec tamē in xpm crediderūt. Ille em̄ credit in cristum qui sperat in cristum et diligit cristum. hec ibi. Multum ergo er rat quicūqꝫ cristian⁹ qui utit̄ circūcisione carnali cū in xpo nichil sibi valeat et cum ostendat se fidem ociosam hr̄e Item tercio arguit̄ sic quicūqꝫ de libero se facit seruum multū errat. sed xpian⁹ qui utit̄ circūcisi one carnali de libero se facit seruū ergo ml' tum errat. maioꝛ pꝫ qꝛ efficit̄ crudelis sibi ipi. mi̇oꝛ est apl'i ad Gala. v. vbi utrūqꝫ ostēdit dicens. Itaqꝫ fr̄es mei nō sum⁹ filij ancille sed libere qua libertate xpus nos li berauit Sup quo dicit glosa nō sum⁹ filij ancille qꝛ nō sum⁹ serui pcti ul' legis. sed li bere. s. ihrl'm celestis qui est pp'lus nouus regni celoꝝ et nō alio mō sum⁹ filij libere sed p eam libertatē qua libertate. i. p quā libertatē xps nos liberauit. qui immunis a pcto ex dilectōne obediēs fuerit. libertas ergo qua liberati sum⁹ a xpo est pctoꝝ re missio et fidei p opantis dilectōz iustifica cio. hec ibi. Scd̄m ostēdit c. eodē dicēs. Sta te ergo et nolite iteꝝ seruitutis iugo con tineri. Ecce ego paul⁹ dico vob' qm̄ si circū cidimi xps nichil vobis pderit Sup quo glosa dicit galathas hortat̄ ne se iugo le gis uelint subicere et terret piculi cōmina cōne et qꝛ per xpm liberi estis. ergo state et firmo fide. fixo pede pmanete in libertate et nolite cōtineri iugo buitutis. i. legis q̄ in seruitutē gn̄at Et addit iteꝝ nō qa ga lathe pus legē custodierīt. sed dum circūci sionis et legaliū obbuacionū iugo se subi ciebāt q̄si ad eosdē reūtebant̄ cult⁹ quib' i ydolatria ante seruiebāt quia nō est leuioꝛ hec legis seruit⁹ qꝫ ydolatrie. Nota t'ribile verbū gl'osi Ieronimi sequit̄ Iero⁹ aūt ista legalia post xpi passiōz siue in eis spes po nat̄ siue nō obbuantib'. dixit noxia esse n̄ dispensatoꝛie custodiant̄. et bm hoc locus hic ita exponitur si circūcidami nichil vo bis xpus pderit qꝛ cūmcisio iam nō solū pdest sed obest Anteqꝫ noua incipet pdi cacio optuit circūcidi nūc aūt lege xpi suc cedente nichil pderit fideli addita cūmci sio sed oberit. maius em̄ malū est ex libero

seruū fieri qꝫ nasci. hec i glosa. Ex hoc ha bet̄ maīfeste φ magis peccat xpian⁹ circū cidens seipm ul' filiū suū qꝫ iude⁹ eodē gn̄e pcti et ceteris paribus cūmstancijs. patet eciā ex pbabitis φ xpian⁹ utens circūcisi one nimis errat cum se faciat veterem crea turā nouā deserendo ut patuit argumēto pmo. Et qa circūcisio nichil ei valet ut pꝫ argumēto j. et ij. et de libero se facit seruū ut pꝫ argumēto iij. Item q̄rto arguit̄ sic. Quicūqꝫ de amico dei se cōstituit inimicū eius et ei odiosum valde errat. sed xpian⁹ vtens cūmcisiōe est talis ergo valde errat maioꝛ est nota. mi̇oꝛ pbat̄ p locū a mi̇ori quia si iude⁹ utēs circūcisione est blasphe mus et in cōtinua ira et odio dei ut decla ratū fuit supi⁹ libro pmo cōsideracōe ēcia arti. sexto i scd̄o pūcto. ergo multo foꝛci⁹ erunt blasphemi et in cōtinua ira et odio dei. quicūqꝫ xpiani vtentes cūmcisione et tanto graui⁹ peccāt qꝫ iudei q̄nto ipi con fitent̄ ihm xpm esse filiū dei et virgis ma rie veꝝ messiam venisse in mūdū et com plesse p moꝛtē suā qd̄ fuit p deū pmissum Ex quo elicit coꝛrelariū dn̄s cesariensis in tractatu cont̄ sarracenos dicens. Quicūqꝫ maīfeste intelligere pōt qꝫ gu̇issimū pctm cōmittūt. et i qꝫ pfundissimā heresim in currunt neophiti de iudeis fci xpiani. Si postq̄ꝫ recepert̄ baptismū cōfitentes fidem xpi φ fuit nat⁹ de v̇gine φ moꝛtu⁹ fuit et resurrexit et ascendit ad celos ipi redeunt sic pus ad obbuandū sabbatū et volendo sic pus buare legem moysi nō cōmedere ea que in illa phibent̄ et si cūmcidūt filios suos postq̄ꝫ baptisati sūt in hoc nō debent habere aliq̄ꝫ paciam xpiani φ nō coꝛrigāt qn̄ talis act⁹ venerit ad noticiā suā. cum sit ex toto et totalit̄ act⁹ fidei xpiane cont̄ rius. qꝛ ex quo misteriū cūmcisiōis ē spes aduent⁹ messie et illud qd̄ quis expectat n̄ habet ipo facto intelligit̄ φ t'les cūmcidē tes faciūt pfessiōez ihm xpm nō esse natū ex v̇gine nec crucifixū nec moꝛtuū nec re suscitatum nec ascendisse ad celos. hec ille Manifeste iste doctoꝛ ostēdit i pdictis oēs xpianos utentes circūcisione esse hereticos Sed nūquid sunt aliq̄ tales isto tpe. certe nō sum testis de visu Sed illi qui viderūt

filios xp̄ianoꝝ circumcisos ꝓprijs oculis
testiōm ꝓhibuerũt et ꝓhibent et scim⁹ qꝛ
verũ est testiōm eoꝝ Et ut coopiret istud
ğuissimũ crimē et ꝑuersam heresim. vnus
xp̄ianus hñs duos filios circũcisos quoꝝ
vn⁹ est apud nos dixit hos sic natos cum
circũcisiōe qd̓ dc̄m q̄n te irrōnabilitatis et
falsitatis satis notũ est. Si em̄ istud esset
possibile ꝙ circũcisio fieret in ventre mr̄is
in abrahā ꝓmo circũciso ondisset miracu-
lose de⁹ et frustra fuissꝫ culter lapideus ad
circũcidendũ in lege Et iteꝝ qꝛ nō diceret
circũcisio ex q̄ ꝑ nichil ꝑpuciũ scissũ est cir-
cũcirca Sed diceret illud tale. si sic accidet
monstrũ in natā ꝓpt̄ defectũ materie. sic
ille qui nascit̄ cum aliquo defectuoso mē-
bro. Item qꝛ cũ natā intendit ğnaciōnem
nūq̄ꝫ deficit in mēbris ğnacōnis in aliquo
ꝑpuciũ aũt est de cōplemēto mēbri ğnacō-
nis et ꝓpter hoc mouet dubiũ francisc⁹ de
maronis in materia de ğnali resurrectōne
si oms̄ resurgēt cũ circũcisione. et dicit ꝙ
nō quia ꝑpuciũ videt̄ ꝑtinere ad integrita
tem hoīs ideo cũ ea erit futā resurrectio
cum sic fuerit creati ꝓmi ꝑntes. Sed tunc
est dubiũ si xp̄us cum ꝑpucio resurrexit di
citur ꝙ sic. qꝛ dicit apl̓s ꝙ in virũ ꝑfectũ
hec ille. patet ergo irracōnabilitas et fal-
sitas illi⁹ dicti ꝙ nati sũt ei filij circũcisi.
Mulier ecīā quedā ī ciuitate zamoreñ. ha
bens duos filios ꝑuulos circũcisos timens
ꝙ hoc veīat ad noticiā cuiusdā ibidē ver-
bum dei ꝑdicātis et repꝛhendētis dure pec
cata maloꝝ xp̄ianoꝝ die quadā cũ transi
tum faceret ante domũ dicte mulieris gar
dianus cōuentus dicte ciuitatis exiuit ad
eum mulier illa et hilari vultu ip̄m reci-
piens inter cetera dixit sibi. Nescitis dn̄e
quid accidit hijs duob⁊ filijs meis Cũ em̄
edificaret̄ hec dom⁹ noua et essꝫ hic ml̓tũ
de calce iste ꝑuul⁹ ludens de calce intra ꝑ-
pucium posuit ꝓpt̄ qd̓ calefacta vͣgula fuit
necesse fuit ꝙ vocaremus cirugicũ q̄ absci
dit ꝑpuciũ eiusdē ut curaret̄ Sil̓r iste ali⁹
ꝑuulus ponens paleas intra ꝑpuciũ infir
matus fuit in virga ꝓpt̄ quod a cirugico
eciā abscisũ est ꝑpuciũ et sic uident̄ circũci
si et tñ nō fuit aliud nisi qd̓ dictũ est. Gar
dian⁹ vͦo ille mirat⁹ ē de verbo cũ nō que-
reret de mat̄ia illa et dissil̓auit cognoscēs
fictōem satis coloratā Sꝫ quid ampli⁹ do
lendũ ē nec sine amaritudīe cordis exꝓmē
queo. ꝙ adulti eoꝝ q̄ iam longo tp̄e citra
noīe xp̄iano gaudebāt alij circũcisi sũt Cũ
em̄ ꝑdicarē anno dn̄i M.cccc.lix. in villa
metine de campis et relatũ fuissꝫ michi ꝑ
virũ religiosũ eiusdem gentis ꝙ essent ibi
plures heretici occulti q̄ asserebāt xp̄i euā-
geliũ esse falsũ ut dicet̄ infra zelo fidei suc
cens⁹ ꝑdicaui ibi plures ſmones de excel-
lencia nr̄e fidei dampnando errores ꝑdcos
vt dn̄s michi dedit. Certificat⁹ sũ deinde
quasi sex mensib⁊ elapsis ꝑ illũ qui bñ no
uerat eoꝝ secreta nichil occultũ qd̓ nō scia
tur ꝙ eo tp̄e quo ibi ꝑdicabat̄ fuert̄ ī qua
dam domo dicte ville secretissime occulti
fere xxx. eoꝝ nouit̄ circumcisi ꝓ vulnerib⁊
circũcisiōis sanādis Alij vͦo ꝯuersi sunt ad
iudaismũ sic de eadeꝫ villa et credo ꝙ vn⁹
mḡroꝝ qui dicebat̄ mḡr francisc⁹ medic⁹
venditis secrete que possidebat in ihrl̓m
ꝓfectus fact⁹ est iude⁹. sic michi rex retu
lit ꝑn̄te quodā iudeo medico qui idem as
seruit fore veꝝ De pluribus alijs dicit̄ ꝙ ꝑ-
parāt se secrete ut sil̓r faciant illusi dyabo
lico cōsilio deo permittente qui ꝓpter eoꝝ
pc̄ta dat eos in reprobũ sensum Isti tales
xp̄iani utentes circũcisione inimici dei et
magis heretici sunt illi de quib⁊ paul⁹ ad
tytũ in ꝓmo capl̓o enūat xv. cōdicōes pes
simas. s. ꝙ sunt inobediētes. vaniloqui. se
ductores. vniūsos domos subūtentes. do-
centes que non oꝑtet. mendaces. crudeles
gulosi. nō sani in fide. intendētes iudaicis
fabulis. auertentes se a veritate. confiten
tes se nosse deum. factis negantes. abho-
mīabiles incredibiles. ad om̄e opus bonũ
reprobi cui⁹ verba ad lr̄am sunt hec Sunt
em̄ multi inobedientes vaniloqui et sedu
ctores. maxime qui de circũcisiōe sũt quos
oꝑtet redargui qui vniūsas domos docen
tes que nō oꝑtet lucri gracia Dixit quidā
ex illis ꝓpri⁹ eoꝝ ꝓpheta Cretenses semꝑ
mendaces. male bestie. ventris pigri testi
moniũ hoc verum est. quā ob causā incre
pa illos dure ut sani sint ī fide ñ intendē
tes iudaicis fabulis et mendacijs hoīm au
tenciũ se a veritate oīa em̄ munda mũdis

Coinq̃natis aũt et infidelib⁹ nichil mũdũ
sed coinq̃nate sunt eoꝝ mens et cõsciencia
Confitentᷣ em̃ se nosse deũ fc̃is aũt negant
cum sic̃ abhomĩabiles et incredibiles et ad
om̃e opus bonũ reprobi Sup quo glosa or
dinaria sic dicit Inobediẽtes in se vaniloq̃
ad alios et seductores circũuencõib⁹ et cu-
iuscũq; generis fraudibus maxime qui de
circũcisione sũt· i· de iudeis qui sub nom̃ie
xp̃i iudeizare docebant· Renati em̃ in xp̃o
nõ puri erãt xp̃iani q̃a ꝑtim legem ꝑtim
xp̃m venerari volebãt De quib⁹ subdit q̃s
oꝑtet redargui Ideo q2 ip̃i sũt qui subuer-
tunt vniu̾sas domos· i· totã familiã docẽ
tes que nõ oꝑtet et hoc faciũt gr̃a turpis
lucri· s· t̃rene rei ꝓ t̃renis acq̃rendis Dixit
quasi tales vere sũt· sicut dixit quidam ex
illis qui eos nouat· Iste sũt epigmenides
cretensis In cui⁹ libris hoc inuenitᷣ· nomẽ
eius nõ cõmeõrauit apl's q2 int̃ ꝓphas dei
nõ inuenitᷣ· ꝓpha q2 veꝝ dixit· et si ꝓpha
esset illoꝝ nõ dei et ꝓprius illoꝝ quia eoꝝ
nat̃am bene aperuit qd̕ utiq; ad hoc dictũ
est ne dei ꝓpha videretᷣ sed illoꝝ Cretenses
semꝑ sunt mẽdaces exꝑt⁹ sum et longo tꝑe
hanc mẽdacij ꝓprietatẽ nõ dico iocosã sed
ꝑniciosam in viris religios̄ eiusdẽ gentis
quos sc̃os ꝑ̇mit⁹ reputabam· nũc vero an
gelos sathane ĩ lucis ãgelos trãsformatos
poci⁹ reputaui· Cum ƀm veram cõsciãm
nichil in eis nisi simul'atam equitatẽ sense
rim· que duplex ẽ iniq̃tas male bestie· s·
sanguĩem sicientis et ventris pigri· i· gu-
losi et ideo pigri· Et ne min⁹ credas ei q̃a
gentilis erat· eius v̾ba cõmendat apl's di-
cens· Testiõm hoc veꝝ est quia vanis atq;
suꝑfluis gentiliũ suꝑsticionũ et poeticaꝝ
sentẽcijs abrasis atq; decisis· qd̕ purũ reꝑ
tum fuerit ad misteriũ dom⁹ dei assumen
dum est· Quã ob causã q̃si doceret qd̕ nõ
oꝑtet quã ob cãm increpa illos non ut so
les molliter ꝫ dure ut sani sint in fide· i·
ut recte credãt q̃i dicat nõ rc̃e credũt Ego
em̃ vidi q̃ndam pesquipiã que casu venit
ad man⁹ meas Et que facta fuit contᷣ hãc
gentẽ in ciuitate toleti· et int̃ mul'ta q̃ sibi
legi· vnde notatᷣ ꝙ aliq̃ eoꝝ nõ sint sani ĩ
fide sicut ea q̃ sequuntᷣ· Primo ꝙ filios su-
os circũcidũt· Secũdo ꝙ sac̃mentũ altaris

nichil aliud est nisi quedã cerimoĩa ut sa
cerdotes trahant gentes ad deuocõꝫ Tercĩ
ꝙ mittũt eciã oleũ et hñt lampades ĩ sina
gogis iudeoꝝ· Quarto ꝙ obƀuãt sabbt̃m
sic̃ iudei et oꝑantᷣ occulte die dñica· Q̃nto
ꝙ faciũt iuramĩta sic̃ iudei ĩ ↄtractib⁹ suis
dicentes ꝙ ꝑ nomẽ creatoris viui veri qui
fecit mare et arenas et celũ et stellas et de-
derit tabl'as legis moysi ꝙ ip̃e daret et sol
ueret ⁊c̃· Sexta ꝙ fides catholica erat q̃daꝫ
truffa et ꝙ nichil aliud erat ĩ hac vita ni
si nasci et mori et ꝙ totum aliud vanitas
erat· Septĩo ꝙ cũ ĩ ꝑicl'is se videbãt nũq̃ꝫ
nomĩabãt xp̃m nec bt̃am v̾ginem sed dice
bant adiuuat te adonay. Octauo ꝙ virgo
maria non erat noĩanda q2 fuerat quedã
peccatrix que stat sub cauda iuda· Nono
ꝙ in die iouis sc̃o occidebãt agnũ et cõme
debãt Decĩo ꝙ cũ sũt ĩ eccl'ia nõ attendũt
cũ eleuatᷣ corp⁹ xp̃i nec signãt se nisi cũ di
midia cruce Vndecĩo ꝙ fingũt ꝑuulos in
ꝑicl'o cũ nascuntᷣ et dicũt ꝙ ꝓp̃t ꝑicl'm ba-
ptisãt eos et nõ ẽ sic sic̃ de duab⁹ filiab⁹ al
fãdari cursoris domoꝝ inuenitᷣ ibidẽ ꝙ cũ
essẽt xviij· ãnoꝝ fuer̃t baptisate· Duodecĩo
ꝙ faciũt circa defũctos om̃s cerimoĩas iu
deoꝝ· Tredecĩo ꝙ ↄtt̃hũt m̃rimonia ĩ g̃du ꝓ
hibito sine dispensacõne eccl'ie· Decĩoq̃rto
ꝙ mittũt ꝑuulos ad synagogas ut doce-
antᷣ in eisdem· Decĩoq̃nto ꝙ deridẽt de sac̃
mẽto baptismi et de cerĩonijs que fiũt a sa
cerdote Decĩosexto ꝙ dant publice ad usu
ras antiq̃s xp̃ianis in lege xp̃i dicendo ꝙ
dc̃ti xp̃iani sũt sui inimici et legis et ideo
nõ peccãt dando ad usurã eis ymmo ꝙ cũ
hoc faciãt lucrantᷣ indulgẽcias Decĩoseptĩ
mo ꝙ nõ curãt de excõicacõib⁹ nec de ab-
solucõe accipienda nec credunt nec intelli
gunt si sunt excõicati· ꝙ sũt excõicati ꝓp̃t
debita ad que tenentᷣ cũ ꝓp̃t illa soluenda
excõicantᷣ et si soluũt hoc faciũt ut nõ ca-
piantᷣ· ul' ut nõ euitentᷣ sed nõ timore dei
nec ut euitẽt ꝑiculũ aĩaꝝ suaꝝ· et cũ hac
incredulitate nõ curãt de absolucõe dicen
tes· ꝙ soluto debito amotũ est pc̃m· et ꝙ
nõ indigent absolucõe· et sic dimittũt se
stare excõicatos toto tꝑe vite sue Decimo
octauo ꝙ raro audiũt missã et diuĩa offi-
cia raro eciam cõfitentur et si veniunt ad

cōfessionem. hoc faciūt ꝓpť verecūdiam et ne nō expellant̄ ab ecclesijs et nūq̄ꝫ ꝯfitentur aliqđ pctm̄ sed opa virtutis et sanctitatis licꝫ sciant̄ publici peccatores. xix. ꝙ sacramentū cōfessionis ordinauerūt. xij. ebrij qui fuerūt causa ꝙ occiderent̄ p mūdū plures q̄ꝫ. xx. mille ꝑsone ¶ Xx. ꝙ sūt ydolatre q̄ꝛ inuenit̄ in eadem pesquisia p illū testem qui vidit iuramēto prestito ꝙ alfonsius gūdisalni de faro p̄dicte ciuitatis ciues et p̄dicte gentis cū mēcia alfonsi vxore sua habebāt ī eadem domo vnū retabulū de petra tabulis coopťū cū ianuis suis in quo erant iiij. ymagines lignee firmiter ꝯiūcte lapidi illi. figura vnꝰ illaꝝ erat homīs longi magne q̄ntitatis hn̄tis coronā aureā. et a zona infra erat ymago illa nigra sic̄ carbo. Tres v̄o alie ymagīes habebāt figurā domicellaꝝ erāt tn̄ nigre sicut carbones hn̄tes capillos ꝓtensos sed nigros. Et dixit testis ille iuratꝰ qui vidit ꝙ p̄dicti tenebāt dictū retabulum in quodā loco occulto. s. in tecto camere quadrate in q̄ dormiebāt et claudebāt tabulis tamē clauis. Cum v̄o erat pulsata campana ꝓ aue maria p̄cipiebāt p̄dicto testi cū eis cōmemorāti ut ascendēt ad p̄dcm̄ locū cum quadā scala qui āmouebat clauos et tabulas illas et exťhebat p̄dictū retabulū et ligato fune usq̄ꝫ ad eoꝝ manꝰ suspendebat Qui recipientes illud faciebāt ꝙ p̄dictꝰ testis adoraret ymagīes illas et deoscularet̄ ora ipoꝝ dicēdo ꝙ erāt sācti et stati extinguebāt candelas et crucibula que incensa tenebant et orabāt magno spacio an̄ ydola illa in arabico usq̄ꝫ ad gallicantum In qua hora vocabāt iteꝝ p̄dictū testē et faciebāt ꝙ veꝝ eleuaret retabulū illud ad p̄dcm̄ locū claudendo sic̄ p̄us diligent̄. Dixit eciā ꝙ qualibet die hora meridiana illud faciebāt et ꝙ hunc laborem habuit q̄ꝫ diu vixit cū eis. Dixit eciā đ illis ꝙ cōmedebant carnes p totā q̄drigesimā sextisq̄ꝫ ferijs ac ī diebꝫ sabbatoꝝ. Xxj ꝙ sūt peiores heretici q̄ꝫ arriani et quicūq̄ꝫ alij q̄ contra legē xp̄i errauerūt. sic pꝫ in p̄dicta pesq̄sia de errore didacigomes bachalarij filij đ mosen iohn̄ eiusdē gentis sic̄ affirmauit iuram̄to impōsito Aluarꝰ fernandi medicus p̄dicte ciuitatis cōuicinꝰ pn̄tatꝰ in testem in forma iuris. dicit em̄ ꝙ loquendo de lege xp̄i et lege iudeorū cū eo ꝙ dixit ei p̄dictꝰ bachalarius ambulate q̄ꝛ nichil scitis quia si sciretis scrip̄tas quas nos hēmꝰ vos miraremī Qui dixit sibi. que scrip̄te sunt ille q̄ꝛ ego sepe ꝑtrāsiui testamentum vetus et nouū et cū hoc eciā signaui plura loca p̄dicte scrip̄te Rn̄dit p̄dictꝰ didacus gomes bachalariꝰ tota ip̄a scrip̄ta ē ꝓ pp̄lo sed nr̄i l̄rati alias scrip̄tas hn̄t maioris certitudīs et maioris auc̄tis. Cūq̄ꝫ predictꝰ testis cogitaret ꝙ illa essēt aliq̄ magn̄ misteria sc̄issime trinitatis uel incarnacōnis ul' verbi diuini seu natiuitatis xp̄i mortis ul' resurrectōis ul' sc̄issimi sac̄menti altaris dixit sibi ꝙ ondēret eidem. Et ip̄e respondit ꝙ totū erat scriptū in hebraico Et iteꝝ dixit ei Quid ē illud qđ est ibi sc̄ptū ultra illud qđ tenet̄ in biblia. Rn̄dit ei ꝙ hec erant secreta reꝝ p̄teritaꝝ. s. quis fuit abraham et adhuc xp̄s et quis machometꝰ et quos sp̄ūs habuer̄t quilibꝫ eoꝝ et ꝙ mirabant̄ de gentibꝫ qui credūt tot insipiencias sic̄ dicūt. quia abrahā q̄rebat spiritū qui rn̄deret suis peticōibꝫ et nō inueniebāt Quadā v̄o die abraham existente nudo in quodā circulo cōuocādo sp̄m qui ei rn̄deret nichil vidit de quo possit sangn̄em exťhē nisi de virga virili sua et circumcidit se et cum cecidit sanguis stati rn̄dit sibi sp̄ūs saturni et ꝙ totū aliud erat derisio quedā Et dixit ei sp̄ūs ꝙ in ānis saťni sunt octoginta pūcta et ꝙ quitq̄d dicēt sic erit et ꝙ illa pūcta reuelauit sp̄ūs abrahe et abrahā filijs suis et sic p illa ꝓphetabant ꝓphete Dixit eciā ei ꝙ ih̄us xp̄s habuerat sp̄itū mercurij et ꝙ addiscebant cū vno magno rabino ip̄e ih̄s et iudas scarioth ac alij iudei et ꝙ ih̄us fuit filo captus de quadā iuuencula iudea qđ cū cognouit ille Rabinꝰ posuit excōicacōeꝫ sup ih̄m xp̄m p x. dies et ī octauo die dilatauit excōicacōꝫ p xx. et deinde dilatauit p xxx. dies. Et cū hoc vidit ih̄s xp̄us r̄cessit et sepauit se ab illo rabino et ꝙ incepit p̄dicare contra mgr̄m suū et ꝙ sic ambulādo appropinq̄uit vnꝰ p̄dictoꝝ octoginta pūctorū saťni et dixit ꝙ posuit se ih̄us xp̄us ad seruandū pūctū

illũ per partẽ suã et rabinꝰ ille per suam
et iudas sil'r. Et dixit ꝙ rabinꝰ ille et iu
das dormierũt et ꝙ ihs xp̃s vigilauit op
time et cum venit ille pũctꝰ dixit ꝙ dixi
ihus xp̃s Dñe deꝰ miserẽ oĩm qui me au-
dierint et in me credent et in hoc excitatꝰ
est rabinꝰ Tace mala morte moriaris tu
et tui credentes. Excitatꝰ eciã iudas dixit
male finiã ego si de te nõ dedero malũ finẽ
et dicit ꝙ sic totũ impletũ fuit Et ꝙ iudei
maledicũt illũ rabinũ qꝛ excõicauit ihm
xp̃m dicẽtes ꝙ si nõ excõicauerat eũ totũ
mũdũ ꝯũterat ad iudaismũ et ideo utꝝꝗ
maledicũt sed plus ihm xp̃m q̃a maledi-
xit eos. Dixit eciã ulteriꝰ ꝙ machometus
habuit spm̃ martis Et tot et tãta dicebat
iste testis ꝙ habebat ĩ scp̃tis ꝙ plus vide
banẽ stulta figmenta compoĩta maliciose
et ex inuidia et peiora q̃ꝫ dixerãt arriani
et manichei Dicebãt eciã ꝙ ꝑ malã artem
ihus xp̃us fecerat ĩ morte sua terremotũ
et ꝙ ꝓꝓ̃e talia ꝓꝓhete fuerant occisi qꝛ ute
banẽ malis artibꝫ et ꝙ sic eciã a fil'i fuerãt
mortui sicut mali et fl'i ꝑ iusticiã et talĩẽ
mortui sũt qualĩẽ opa fecerũt Dicebat em̃
ꝙ sc̃m sac̃mentũ altaris ordinatũ fuerat ĩ
forma hostie rotũde sicẽ sol qꝛ erat sac̃ficiũ
solis. et ꝙ Iupiter sol et mercuriꝰ ordĩaue
rant legẽ xp̃ianoꝝ Sic ꝙ Iupitẽ accepit ha
bitũ. mercuriꝰ sermonẽ. sol ṽo sacrificium
Et cũ p̃dicta et ml'ta alia abhoĩabilia au
diuit p̃dictus testis ab illo didacogomecij
nõ solũ contẽ legẽ iudeoꝝ sed eciã xp̃ianoꝝ
dicit ꝙ sepauit se ab eo. vidit em̃ ꝙ sic ex-
pediebat ei quia peiora videbanẽ p̃dc̃a q̃ꝫ
ydolatrare Dicebat em̃ si ĩ isto qui ẽ gra
duatꝰ in sc̃ia et filiꝰ doctoris tl'ia inueniũ
tur quid erit in alijs Dixit eciam p̃dictus
testis ꝙ tantũ cognoscebat de p̃dicta gẽte
ꝙ plꝰ credẽt vni sarraceno qui iuraret sibi
in lege sua q̃ꝫ vni cõuerso qui iuraret sibi
supꝑ sc̃a dei euãgelia et ꝙ boni inẽ eos sunt
pauci et ꝓ maiori ꝑte sũt augures. sorciẽ-
tes. creditores malaꝝ reꝝ. sompniatores
intromissi in omĩbꝫ alijs artibꝫ Vicesimo
sc̃do ꝙ sac̃dos quidã eiusdẽ gentis cõsec̃uit
die quadã q̃nꝗ hostias quaꝝ vnã sũpsit
et alias tradidit fr̃ibus suis et nesciẽ quid
factũ est de illis Hec et plura alia ꝯtinenẽ
in p̃dicta pesquisia q̃ breuitatis causa ob-
mitto. ¶ Item me existente in ciuitate Se-
gobieñ. Anno M cccc lix. cũ iudei celebra
rent festũ tabernaculoꝝ et vnꝰ iudeꝰ time
ret puniri ab alio in synagoga ꝓꝓ̃e aliq̃d
pcc̃m cõmissũ. recõmendauit se cuidã xp̃i-
ano algazelo iudeoꝝ ut veiens in synago
gam p̃ns nõ ꝑmitteẽt punicõꝫ eiusdẽ Qui
veiens vidit synagogã plenã hoĩbꝫ oran
tibus ac illustratã lũiariũ multitudĩe. Et
cũ ad ianuã synagoge ꝑmanẽt exiuit vnꝰ
capite cooꝑto qui cũ quesiuisset ab eo quis
esset agnouit eũ esse vnũ de ꝯuersis p̃dicte
ciuitatis. Qui miratꝰ et volens vitẽ am-
pliꝰ inuenĩt plures alios ibidem cũ iudeis
habitu et orõne cõformes que oĩa p̃dictꝰ
algazelꝰ omĩbꝫ volẽtibꝫ audire publice af
firmabat. Iteꝫ ĩ villa de formesta huiꝰ re
gni castelle quidã barbitonsor eiusdẽ gẽtis
cuiꝰ nomẽ fernandꝰ saucij publice dixit et
sepe idem affirmauit. s. ꝙ ihs xp̃s nõ erat
verus deꝰ nec credebat in eũ et ꝙ deꝰ nũq̃ꝫ
habuerat filiũ sed ꝙ solum credebat ĩ illo
vno deo qui fecit celum et stellas. mare et
arenas. Item ꝯuersus hereticꝰ fuit accusa-
tus corã dño petro palentino qui facta in-
quisicõe inuentũ est testionijs septẽ testiũ
eadẽ dixisse ut ego vidi ĩ pesquisia que ad
manꝰ meas deueĩt ꝑ mãdatũ dicti epi qui
cepit p̃dc̃m malũ xp̃ianũ et timore mortis
pociꝰ q̃ꝫ amore veritatis abiurauit heresĩ
ibi publice ubi peccauit. Deinde fuit abso
lutus ab excõicacõe in forma iuris per me
ex cõmissione michi facta ꝑ p̃dictũ dyoce
sanũ et demũ poĩtus ĩ carcere a quo exire
s̃m ius nõ debebat Rogamĩbꝫ tñ multoꝝ
liberatus a carceribꝫ relegatꝰ est exilio a p̃
dicto loco decẽ annis. hec acciderũt ãno dñi
M cccc lviij. in p̃dicta villa Notariꝰ pu-
blicꝰ pesquisie fuit petrꝰ martini calderon
Testes ṽo Rodericꝰ garsie de Alna. et Al-
fonsus lupitonsor et alfonsus de villa re
gali faber. et Alfonsus saucij et aguilar et
fernandꝰ saucij p̃tor et Alfonsus fernandi
Romo et gundisaluꝰ pancho macellarius
Fertur eciaꝫ ꝙ ẽ liber quidã apud eos quẽ
cõposuit mg̃r Martinus toletanꝰ astrolo
gus contẽ fidẽ catholicã qui liber ne cogno
scereẽ ꝙ ab ip̃o factꝰ esset verso nomĩe suo

ipm intitulauit qa ipe lingua nr̄a vocat
martin et ex hoc verso noīe intitulauit il
lum libꝝ nitram. Ex quibus oībus manifeste
patz qꝑ nō sūt sani ī fide plures eoꝝ ut di
cit paulus. Increpa ergo illos dure ut sani
sint in fide. i. ut recte credant sic dictū est
Sequit textus cū glosa. nō intendentes iu
daicis fabulis lr̄alis obseruancie In qua ne
mo iustificat apud deū et mādatis hoīm
quia mādata legis post maifestā veritatē
iam hoīm et nō dei mādata sūt. hoīm di
co auertenciū se a veritate spūalis intelligē
cie. Quicqd em̄ aduersus veritatē opponit
hūana inuencō est. Ideo mādata hoīm et
fabulas appellat que narrāt qz nescientes
vim scripturaꝝ interiora verboꝝ legis co
lorē sequunt nō saporē. putāt em̄ nūqz re
cedendū esse ab hijs que moyses tradidit ut
puta de escaꝝ dr̄ia. Oīa em̄ quasi se auer-
tunt vere a veritate qz omīa hūanis usibus
concessa mūda sunt mūdis. s. illis qui fi
de bona sumūt et iusti sunt. qd ipi negāt
ideo qz ī lege quedam moyses ꝓhibuit et
ab immūdis mūdandis creuit. hoc aūt nō
ꝫm naturas quas deus creauit intelligi vo
luit sed ꝫm sigficacōes Oīa ergo mūda
sunt mūdis ꝫm naām ī q̄ creata sūt. vn̄
in genesi. vidit deus cūcta q̄ fecerat et erāt
valde bona Scdm sigficacōes tn̄ quedā im
mūda sunt iudeis nec nob oīa apta sunt
vel ꝓpē salutē corpoꝝ ul' ꝓpē ɔsuetudinem
hūane societatis. Cum ergo cuiqz sua red
dunt et naālem ordinē seruāt oīa mūda
sūt mūdis. Cōtamīatis aūt p pcc̄a et infi
delibus. s. q̄ nō credūt ī deū uel deo nichil
mundū ē qz nō sūt digni donis dei. sed et
mēs. i. intellectus et ɔsciā eoꝝ inq̄nate sūt
q̄si nō ex cibo ē inq̄nacō eoꝝ sz ex malo in
tellectu et ɔscia pccōꝝ Et vere mens et cō
sciēcia eoꝝ coinq̄nate sūt qz cōfitent quidē
ūbis se nosse deū fc̄is aūt negāt. vn̄ Iohes
ait. Qui dicit se nosse deū et mādata eius
nō custodit mendax ē. si negacō nō tantū
lingua fit sed et fc̄is certe multos inueni-
mus antixpos q̄ ore cōfitent xpm et mori
bus dissenciūt ab eo. Quisqs factis negat
xpm antixpus est Tales em̄ sunt oēs mali
catholici qui nō uerb sz factis negāt Noli
te ergo esse de fide securi adiūgite fidei rc̄e

vitā rectā ut xpm cōfiteami ūbis vera di
cendo et factis bene viuēdo Nam si cōfite-
mini verb et nō fc̄is fides taliū morū ꝓpē
est fides demonioꝝ Cum sint q̄si se cōfiten-
tes nosse deū cū tn̄ sint abhoīabiles. i. deo
odibiles et incredibiles. i. nec abiles credē
et ad oīe opus bonū reprobi. i. a deo re-
ꝓbati ut nō habeat grām ad bn̄ opandū
hec in glosa. Patz ergo ex pdictis q̄les sūt
illi xpiani qui utunt circūcisione carnali
et quō incidūt ī crimē heresis et ꝓpt̄ea sūt
dure rephendēdi et digne castigādi ab ill'
quoꝝ officiū est errores cont̄ fidem catho-
licā inquirē Et sic pz pma cōclusio huius p
mi erroris. s. qꝑ erroneū est ymmo hēticū
est xpiano uti circūcisione carnali. ¶ Ad ar
gumēta sup q̄ fundari videbat pdicta here
sis licet ex pcedētibus satis pateat eoꝝ solu
cio. dicit tn̄ qꝑ lex illa Gen. xvij. masculus
cuius ꝑpucij caro recōcisa ꝛc Durauit usqz
verus messias xpus eam in seipo impleuit
et pmissa fuit usqz post euāgelij publica-
cōem ¶ Ad scdm in q̄ dicit qꝑ xps fuit circū
cisus ergo et nos debemus circūcidi. Rn̄deo
qꝑ istud argumentū pccat ex defectu yma
ginacōis Cogitāt em̄ hētici qꝑ causa quare
xps fuit circūcisus ī carne fuit ut et nos ta
lit circūciderem sed nō est sic Et licet multe
assignent a doctoribus rōnes quare voluit
circūcidi dn̄s ihus ī pn̄ti tn̄ sufficiūt tres
Prima est ut ipe se ondēret filium abrahe
cui pceptū circumcisiōis erat factū et pmis
sio nascituri seminis et sic dei pmissioēm
assignaret impletā. Scda racō ut circūcisi
onē sic et alia legalia suscipiēs ab onere le
gis nos liberaret dando finem legi scripte.
Tercia rō ut frem iudeoꝝ se ondēret ne ha
berēt iustā occasiōz ipm repellēdi Sic ergo
impleuit pceptū dn̄i Infans octo dieꝝ cir
cumcidet Gen. xvij. Et sic manet lex illa
vacua iure quo erat plena ante xpi circū-
cisionem ex quo facta est plenitudo pmis
si et plene fuit declaratū sup libro pmo cō
sideracōe tcia arti. vj. Et qz inter ceteras
hereses hec feruet pro pn̄ti intantū ut plu
rimi eciā adulti recōcidant et venditis oī
bus exeunt regnū iudei efficiant ut dc̄m ē
Ideo cū hec pestis rabida conet ex toto sub
uertere legē xpi Ideo viriliē resistendū est

p̄cipue a dyocesanis et inquisitoribꝰ heretice
p̄uitatis ac eciā a p̄dicatoribꝰ euāgelicis
Necnō a p̄ncipibus brachij secularis et ab
omībꝰ militibꝰ et veris catholicis quia nō
est minꝰ qn̄ hec massa sit multū corrupta
in occultis et ideo multū ꝑiculosa q̄a ꝑm
Bernardū sup cantica. plus nocet falsꝰ ca
tholicꝰ q̄z si vere apparēt hereticꝰ et nulla
efficacior pestis ad nocendū q̄z familiaris
inimicꝰ quales sūt isti int̄ nos. vn̄de dn̄s
ezech. xiij. c. illos qui nō resistūt hereticis
acrit̄ rep̄hendit dicens. Nō ascendistis ex
adūso nec opposuistis vos murū ꝓ domo
isrl' ut staretis ī prelio Exaduerso em̄ ascē
dere et ꝓ domo isrl' se opponē murū est pro
defensione catholice veritatis cuicūq3 here
tico domū isrl' que est eccl'ia cupiēti destru
ere totis viribꝰ obuiare qd̄ vrbanus videt̄
innuere ꝑma. q. iij. ca. Saluator p̄dicit in
euāgelio circa finē seculi pseudo xp̄i et pseu
do ꝓphas surgere et multos seducē et fide
les suos ī mūdo multas hituras p̄ssuras
sed tm̄ portas inferi nō p̄ualituras. ꝓinde
ut ait apl's. oportet esse hereses. vt q̄ ꝓbati
sunt maīfesti fiant oportet nos cū ꝓpha ex
aduerso fugere et murū opponere ꝓ domo
isrl' et cū apl'o ꝑ ml'tas tribulacōes intra-
re in regno dei. qm̄ nō sunt cōdigne passi
ones huiꝰ tp̄is ad futurā gl'am que reue-
labit̄ in nobis. Ex quibus dat̄ intelligi q̄
cont̄ quascūq3 hereses insurgētes oportet ca
tholicos exaduerso ꝯsurgē et se murū oppo
nere ꝓ defensione fidei catholice intm̄ eciā
si papa fuit hereticꝰ et fidē molitꝰ fuerit
destruere orthodoxā oportet catholicos om̄s
aīose obuiare et ideo nō immerito ꝓhibē-
tur neophiti ordinari di. xlviij. c. qm̄. pa
gīuo p̄mo. Et assignat̄ in textu cum glosa
duplex cā. Prima ne incidāt in supbiam
putātes q̄ fides xp̄iana multū indiget il
lis Scd̄o q2 nondū sunt expti statū eccl'ie
ul' religioīs nec sciūt modos ꝑsonarū Itez
nō ieiun auerūt nō steterūt nō fleuerūt nec
ꝓbati sūt. vn̄ tales nec ad mīores debent
ꝓmoueri nec tonsurari ar. xix. q. iij. mōa
sterijs. Tercia cōclusio est q̄ necessariū est
xp̄ianis uti circūcisione spūali de q̄ loquit̄
Bernardus in ꝑmone circūcisionis dicens
Fratres nos circūcidi necesse est nō l'ra sed

spū et veritate nō in vno mēbro tm̄ sed in
toto corpe simul. licet em̄ in ea parte qua
mādata est circūcisio regnet ꝯcupīa vniū
sam tn̄ occupat carnē. a plāta pedis usq3
ad verticē capitis nō est ī nob' sanitas nō
est pars aliq̄ que rabida nō sit hoc veneno
hec ille. Ex quibꝰ p3 q̄ nos xp̄iani debemꝰ
nos circūcidere nō in vno mēbro tm̄ sed in
omībꝰ Sicut em̄ ridiculū ess3 si quis ī ꝑtē
barbā suam raderet sic qui in ꝑte circūcisi
onē spūalē facit et in ꝑte se circūcisū relīqt
Debemꝰ ergo nos circūcidē interiꝰ et exte-
rius Interiꝰ q̄ztū ad cognicōes et desideria
et exteriꝰ q̄ntum ad singula mēbra et opa
hec ē circūcisio viciorū quā necesse ē q̄ faci-
amus q2 hec est que facit xp̄ianū iustū et
sanctū Sed notandū ulteriꝰ q̄ p̄t p̄dca cō
clusio deduci ex q̄druplici sil'itudīe q̄ solet
aliqua res circūcidi. Primo ad euitādum
corrupcōz Scd̄o ad ꝓcurandū fructificacōz
Tercio ad demōstrandū distinctōz Quar
to ad attingēdum ꝯgruā situacōez Primo
ergo aliq̄ res debet circūcidi ad euitandum
corrupcōem. solet em̄ res aliq̄ circūcidi ne
alia corrūpat̄ per ipam. Videmꝰ em̄ q̄ qn̄
in pomo est aliq̄ pars putrida et corrupta
nisi circūcidat̄ pars sana per aliā corrum
pit̄. dens eciā putridꝰ ab ore expellitur ne
ꝑ eiꝰ fetorē totū os corrūpat̄ et ita de mē-
bro putrido respc̄u corpis Sic debemꝰ nos
circūcidē a pc̄tis ne ꝑ vnū pc̄tm aīa corrū
pat̄ et sic amittat uitā gr̄e et per ꝯn̄s vi-
tam gl'e Et ideo scribit̄ deutro. iij. Circūci
det dn̄s deꝰ cor tuū et cor semīs tui ut di-
ligas dn̄m deum tuū ex toto corde tuo ut
possis viuē Et nota q̄ dicit circūcidet do-
minꝰ deus cor tuū Ista em̄ mēbra in quibꝰ
sunt iste turpes infirmitates corrodentes
solent circūcidi ne ꝑ morbū mēbra aliqua
corrūpant̄ Et certe pc̄tm in corde est infir-
mitas corrodens omīa bona gracie. vnde
sicut vinū corruptū corrūpit doliū. et ni-
mius calor cibū. ita cū pc̄tm sit corrupcio
et sit quasi quidā morbus infernalis q̄ qn̄
incipit oportet mēbrū circūcidi Est em̄ ignis
usq3 ad cōsūpcionē deuorās aīam corrum-
pit et cōburit ideo dicit̄ cor circumcidi ne
aīa corrumpat̄ Ideo dr̄ deutro. x. Circūci-
dite p̄pucia cordis vr̄i. Ad hoc pertinet qd̄

dicit̃ in beresith quitãna super geñ · xvij ·
vbi dr̃ et dabo pactũ meũ int̃ me et inter
te ꝛc̃ · Rabi aquiba dixit · q̃tuoꝛ ꝑpucia sũt
dicit̃ em̄ ꝑpuciũ in aure de quo scriptũ est
Iere · vj · Cui loquit̃ et cõtestaboꝛ et audiẽt
ecce ꝑpuciate sunt aures eoꝝ et nõ poterũt
attendẽ Ecce verbũ dñi fuit eis ad obpro=
briũ nõ volũt ipm̄ · Dictũ est eciã ꝑpuciũ
oris sic̃ scriptũ est exo · vj · Et ego ꝑpuciatꝰ
labijs ꝛc̃ · Dictũq; est ꝑpuciũ in corde Iere ·
x · Et oĩs domꝰ isrl' ꝑpuciati sũt corde ¶ Et
rursus est dicens leuitici xxvj ¶ Et inducã
eos in terrã inimicoꝝ suoꝝ ut ul' tũc sup
plicet ul' huĩliet̃ coꝛ eoꝛũ ꝑpuciatũ et tunc
placeret ꝓ pc̄to suo · Et iteꝝ deutro · xxx ·
et circũcidet dñs deꝰ coꝛ tuũ et coꝛ seminis
tui Dicit̃ deniq; ꝑpuciũ in coꝛꝑe geñ · xvij
Et ꝑpuciatꝰ masculꝰ qui non circũciderit
carnē ꝑpucij sui abscidet̃ aĩa illa de ppl'is
suis · hec Rabi aquiba ¶ Circa qd̓ notat̃ in
pugione ꝙ sic̃ q̃tuoꝛ sũt gn̄a ꝑpucij sic eodẽ
mõ sunt q̃tuoꝛ gn̄a circũcisiõis · quoꝝ tria
scꝫ auris coꝛdis et oꝛis quia spũalia sũt ꝓ
omĩb; sũt necessaria Quartũ vero genꝰ q2
coꝛꝑale et vmbꝛa reliquoꝛũ siue figura ex
quo venit messias nr̃ ꝓceptoꝝ spũaliũ mgr̃
Non solũ est inutile sed eciã omĩb; ipm̄ fa
cientib; dampnosũ et valde ꝑniciosum sic̃
declaratũ est in ꝓcedẽti ꝑma ꝯclusiõe ¶ Cir
cumcidat̃ ergo ꝑpuciũ auris oꝛis et coꝛdis
nr̄i ne aĩa coꝛrũpat̃ q2 ꝫm Greg̓ · pc̄tm qd̓
ꝑ pn̄iam nõ diluitur mox suo pondere ad
aliud trahit Ista circũcisio debet fieri cum
cultro pn̄ie alit̃ homo moꝛeret̃ qd̓ figurat̃
exo · iiij · vbi hr̄etur ꝙ angelus dñi occurrit
cont̃ filiũ moysi et eũ occidẽ voluit vt di
cit glosa Tulit ergo sephoꝛa acutissimã pe
trã et circũcidit ꝑpuciũ filij sui Iste filiꝰ cir
cũcisꝰ quẽ vult dñs interficẽ est malꝰ xp̄i=
anꝰ sephoꝛa ẽ eccl'ia · interꝑtat̃ em̄ placens
deo Sed petra acutissĩa circũcidit filiũ suũ
quãdo iniũgit̃ pn̄ia vnde acuta ẽ ꝑ ama=
ram coꝛdis cõtricõem · acutioꝛ ꝑ cõfessionẽ
acutissima ꝑ satisfactõꝫ Et certe acutũ de=
bet esse instrumentũ quo nõ solũ septẽ die
rum sed multoꝝ ãnoꝛũ abscindi debet aĩe
ꝑpuciũ · vñ Bernardꝰ abscindat̃ ferro acu=
te cõpunctõis ulcus inueterate ꝯsuetudĩs
Nisi ergo acuta pn̄ia circumcidaris · acuta

sentẽcia occideris Et ideo scribit̃ geñ · xvij
masculus cuiꝰ ꝑpucij caro circũcisa nõ fue
rit delebit̃ aĩa illa de ppl'o suo ¶ Sicut eciã
faciẽdũ est in republica que ꝑ vnũ malũ
hoĩem · latronẽ · hoĩcidã · adulteꝝ crimine
pessimo maculatũ ꝛc̃ · huiõi · coꝛrũpit̃ vñ
tales circũcidendi sunt ꝑ iusticiã et moꝛtẽ
sic̃ ouis moꝛbida ne pereat grex · Secundo
ondit̃ ꝓdicta ꝯclusio ex scd̓a sil'itudĩe qua
solet aliq̃ res circumcidi · s · ad ꝓcurandum
fructificacõꝫ · Videmꝰ em̄ ꝙ vinee et arbo
res circũcidunt̃ ut meliꝰ fructificẽt ñ em̄
suꝑflua resecarent̃ nõ fructificarent · sic et
nos tenem̄ nos circũcidẽ · i · a pc̄tis purga=
re alit̃ quicq̇d laboꝛamus nichil ꝓdest nec
ꝑtem in bonis eccl'ie nec celestis gl'e habẽꝰ
frater em̄ moꝛtuꝰ nõ pt̃ habẽ ꝑtem in boĩs
a fratre viuo acq̇sitis · nec cibus coꝛꝑi mi
nistratꝰ ꝓdest mẽbꝛo putrido ul' absciso ·
Ita certe homĩ exñti in pc̄to nõ ꝓsunt bo
na eccl'ie q̃ntũ ad meritũ gl'e q2 abscisꝰ est
a coꝛꝑe eccl'ie ꝑ meritũ licet nõ ꝑ numerũ
Et ideo necesse ẽ nos a pc̄to purgari ut ha
beamꝰ fructũ de bonis eccl'ie et ꝑtem in bo
nis celestis p̄rie · Et ideo pñt dicẽ pc̄toꝛes
de bonis illud geñ · xxxiiij · Si circũcidamꝰ
masculos nr̄os ꝛc̃ · per masculos q̇ dñant̃
femĩs et generãt intelligit̃ veritas que est
dña in potẽcijs aĩe et generat bona opera
que debet circũcidi ab omni immũdicia qd̓
figurat̃ Geñ · xvij · vbi habet̃ ꝙ abꝛaham
fuit circumcisus cum filijs suis et seruis suis
Abꝛaham qui interꝑtat̃ pr̃ ml'taꝝ gentiũ
est volũtas a qua hñtur bona oꝑa filij eiꝰ
alie potẽcie serui eiꝰ et sensus coꝛꝑis q̇ oĩa
debẽt circũcidi volũtas ab oĩ malo vsu et
menbꝛa ab oĩ malo actu os oculi auris et
sic de alijs vnꝰ em̄ homo potẽs et diues ñ
daret filiã suã vni rustico hñti vile et tur
pe artificiũ sed huiõi nobili daret Ita deꝰ
valẽs nobilioꝛ dicioꝛ et potẽcioꝛ nõ dabit
et̓nam gl'am habẽti vile ac turpe artificiũ
pc̄ti · sed nobili habenti oĩa necessaria Nã
homo tendens ad habendũ filiã alicꝰ ma=
gni solꝫ se decenciꝰ gerẽ et a vilib; retrahere
Vnde dicũt angeli illud Geñ · xxxiiij · nõ
possumꝰ facẽ qd̓ petitis et dare soꝛoꝛẽ no=
stram · i · gl'am et̓naꝫ homĩ incircumciso hoc
est immũdo · sed in hoc valebimꝰ federari

ſi eſſe volueritis nr̄i ſil'es · i · vacare mū̄di=
cie et circūcidat̄ ī vob̄ omīs maſcl'im ſex⁹
hoc eſt ſi purget̄ volūtas ab omī pc̄to · Et
ſic pʒ ꝙ neceſſariū eſt xp̄ianis uti circūciſi
one ſpūali ſi volūt fructū bt̄itudīs acqui
rere Tercio oñdit̄ p̄dicta ꝯcluſio ex ēcia ſi
militudīe qua ſolʒ aliq̄ res circūcidi · ſ · ad
demōſtrandū diſtinctōʒ Solet em̄ aliq̄ res
circūcidi ut a re alia meli⁹ cognoſcat̄ uel
diſtinguat̄ ut pʒ ī oiibꝫ q̄ ut diſtinguant̄
ab alijs ſolent circūcidi in auribꝫ ul' in lo
cis alijs · patet eciā ī equis et pluribꝫ alijs
Sic et nos debem⁹ a pc̄to circūcidē ut a fa
milia dyaboli diſtinguam̄ · vn̄ pc̄m ī aīa
ſignū ē dyaboli · et circūciſio a pc̄to ſignū
eſt dei Ideo dr̄ ad philipeñ · iij · nos ſumus
circūciſio qui ſpū ſeruim⁹ deo et gl'amur ī
xp̄o ihu et nō in carne fiduciam hn̄tes Et
nota ꝙ dicit nos ſum⁹ circūciſio · i · circū=
ciſi · et vide ꝙ iſti armigeri q̄ ſeruiūt iſtis
magnis dn̄is ſolent eſſe in noua tuīca ſtri
cte cincti ſtricte calciati cū alba cucufa cū
ſerto pulchro Ita illi qui ſuiūt deo debent
habere tunicā nouā pulcre ꝯſciēcie ſtricte
cincti cingulo caſtitatis et ſācte affectōis
bene calciati exemplis ſcōꝝ cū alba cucufa
intencōis recte q̄ facit eleuare capillos · i ·
cognicōes ad deū hn̄tes in capite ſertum de
pulcris floribꝫ · i · deuotis orōnibꝫ · talis ſic
circūciſus eſt de familia dei · vnde ſic̄ miles
cognoſcit̄ ſcd̄m arma ſic ad ſignū pc̄ti ul'
gr̄e cognoſcunt̄ filij dyaboli ul' dei · vn̄ Ie=
re · iiij · Circūcidimī dn̄o et auferte p̄pucia
cordiū vr̄oꝝ · quaſi dicat ſitis circūciſi ſic̄
decet faml'os dei Geñ · xvij · Circumcidetis
carnē p̄pucij vr̄i · i · a vob̄ oēm immūdiciā
auferetis ut ſit ſignum federis inter me et
vos · i · ut ſit ſignū ꝙ eſtis d̄ familia mea
neceſſariū eſt ergo xp̄ianis uti c̄cumciſiōe
ſpūtuali ut diſtinguatur a filijs dyaboli ·
Quarto oñdit̄ p̄dicta cōcluſio ex q̄rta ſil'i
tudīe qua ſolet aliq̄ res circūcidi · ſ · ad at=
tingendū ꝯgruā ſituacōem · Videmus em̄
ꝙ lapides anteq̄ʒ in edificio collocent̄ dili
gent̄ circūcidunt̄ ut meli⁹ in edificō vale=
ant ordinari Sic ſi volum⁹ in edificio pa
diſi ſituari oꝑtet nos circūcidi ab oī pc̄to
et poliri virtutibꝫ et bonis opibꝫ · vn̄ ſicut
lapides melius ſculpti et politi et decorati

ſolent poni in locis nobilioribus ita ma=
gis boni et magis purgati et ornati ponē
tur in loco ſuꝑiori et nobiliori nā ſm̄ ex=
cellenciā meritoꝝ recipiēt aīe diſtribucōes
p̄mioꝝ et ideo dicit bt̄s Greg̀ · vrbs beata
ihrl'm dicta pacis viſio q̄ cōſtruit̄ in celis
viuis ex lapidibꝫ et āgel' coronata ut ſpō
ſata comite platee et muri ei⁹ ex auro pu
riſſimo · Porte nitent margaritis abditis
patentibꝫ et virtute meritorū illuc intro=
ducit̄ oīs qui ob xp̄i nomē hic ī mūdo p̄=
mit̄ · Tonſioībꝫ preſſuris expoliti lapidis
ſuis cooptant̄ locis per manū artificis di
ſponunt̄ ꝑmanſuri ſacris edificijs Igit̄ dr̄
exo · xij · Si quis ꝑegrinoꝝ in vr̄am volu
erit tranſire colonā · i · agriculturā ul' cul
tum religiōis a colo colis et facē phaſe cir
cumcidet̄ p̀us · patʒ quō neceſſariū ē xp̄ia=
nis uti circūciſiōe ſpūali pc̄torū ſi volunt
tanq̄ʒ viui lapides collocari ī gl'a beatoꝝ

Secūda hereſis eſt eoꝝ qui dicunt
euāgeliū eſſe falſū quorū motiuū
eſt q2 quocienſcūq̄ʒ in aliq̄ doctri=
na inuenit̄ aliquid fl'm tota illa doctrina
iudicat̄ falſa q2 ſm̄ apl'm modicū fermen
tum totā maſſam corrūpit · Sed ſic eſt de
euāgelio xp̄i ut dicūt ergo ꝛc̄ · Iſtud ꝓbāt
quia in euāgelio Math · in c · ij · inuenit̄ al
legatū ut impleret̄ qd̄ dc̄m ē ꝑ ꝓphm ex
egipto vocaui filiū meū · dicūt iſti ꝙ ī nul
lo inuenit̄ ꝓphaꝝ Item dicūt de illo quod
ſcribit̄ infra eodē ca · ut adimpleret̄ qd̄ di=
ctū eſt ꝑ ꝓphas qm̄ nazaren[illegible] vocabit̄ q2
hoc eciā in nullo ꝓphaꝝ inuenit̄ ut ipi di
cunt Cōcludūt ergo totū euāgeliū eſſe fl'm
hunc errorē deꝑhendi cū p̄dicarē in ꝯuētu
metine de campis q2 in p̄dicta villa ml'ti
de eodē gn̄e erant eodem vulnere vulnerati
ut michi ꝑ fidedignos et eciā de eodē gn̄e
fuit intimatū Cont̄ quos p̄dicaui eos eſſe
nō ſolū peſſimos hereticos totū euāgeliū
dampnantes ſed eciā inſipiētes et ignorā
tes ſcripťas ꝓphaꝝ nō legentes in quibus
exp̄ſſe cōtinet̄ qd̄ euāgeliſte affirmāt · Pri=
mū inuenit̄ exp̄ſſe ī p̀mo xij · ꝓphaꝝ mīo=
rum · ſ · in oſee in c · xj · in p̄ncipio ubi dr̄ ·
Puer iſrl' et dilexi eū et ex egipto vocaui
filiū meū Iſta auc̄tas habet duplicē ſenſū ·

vnū līalem quia verificata est ad lrām de ppl'o isrl' vocato a dño d egipto. pfect9 tm̄ de dño ihu xpo qui ē fili9 dei natalis Alij aūt sunt filij tm̄ per adopcōnem sic et illa auctas que habet̄ pmo pali. xxij. Ego ero illi in prēm et ipē erit michi i filiū ad lraz intelligit̄ de salomōe tm̄ min9 ppie De do mio autē nro ihu xpo ppissime ut dicit apl's ad hebreos pmo dicēs. Cui eñ aliqñ dixit angelo? fili9 meus es tu ⁊c̄. Et itez et ego ero illi in prēm et ipē erit michi in filiū et hoc modo intelligit euāgelista hoc qd dicit̄ osee. xj. ut dēm est Item possum9 sicut dicit Iero9 i omelia alit̄ cōsolari hūc locū pter cōtenciosos. quo? osuetudiem paul9 apl's se habē denegat et eccl'iam xpi et testiōm pferim9 ex mimis dicēte balaā in c. xxiiij. Deus eduxit illū de egipto cui9 fortitudo simul est Rinocerōtis. i. vnicor nis qd est aīal fortissimū sed capit̄ in sinu virgis adolescētule puocat9 ad ei9 canti cum dulcissimū Sic et fili9 dei fortissimus cui9 fortitudie nemo resistere poāt i sinu adolescētule virgis marie ad ei9 dulcissim canticū Ecce ancilla dñi puocat9 incarna tus est et māsuetissim9 fact9 Et sic i mor te vnicornis ut legit̄ i ei9 venacōe due do micelle ocurrūt. qua? vna portat gladiū et altā vrceū. qua? cantu inebriat9 q̄ por tat gladiū eū occidit pcuciendo eū i corde et que vrceū portat recipit sangnem quo purpura tingit̄ impato? Sic i morte xpi accidit Domicella portans gladiū fuit sy nagoga que ipm occidit Sz domicella por tans vrceū fuit eccl'ia catholica q̄ sangnez eius recipit qua purpura impato?. i. cor? aīe rubricate sūt cū fidē xpi rceperūt et ñ solum illi sed et omēs fideles eodez sangne lauant̄ et mūdissimi efficiunt̄ apoc. pmo. dilexit nos et lauit nos a pctis nris i san guine suo. licet ergo pdicta auctas nō in ueniat̄ ab hēticis pdcis inspiētib9 in lxx. inṗpretibus querāt vbi dictū est et inueni ent. Scda auctas inuenit̄ in pmo maiorū pphā?. i. mosaica c. xj. vbi dr̄ Egredret̄ virga de radice yesse et flos de radice eius ascendet. vbi hebraica veritas sic hēt et na zaren9 de radice eius consurget. Nazaren9 inṗpretat̄ flos l' florid9 Iero9 aūt trāsferēs

secut9 ē inṗpretacōez vocabuli dicēs et flos de radice ⁊c̄. Euāgelista vō scribens secut9 est veritatē hebraicā qz cū pdicta pphecia exponeret̄ de messia ad lrām vga d radice yesse est bt̄a virgo que descendit de gñe da uid et sic de radice yesse qui fuit pr̄ dauid alio noīe dict9 ysay. et fuit virga rectissi ma sine aliq̄ obliquitate pctī xps vō fuit ex ea cōsurgens velut flos pulcherrim9 q̄a specios9 forma p filijs hoim ps. xliiij. Ipse est ergo nazaren9 qz totus floridus et pul cherrim9 Ipē nazaren9 qz in nazareth con cept9 sic pz luce ij. et qz in nazaret nutrit9 sic pz Math. ij. Predcē pphie q̄ vacue erāt ante aduentū xpi in ei9 aduentu implete fuerūt sic pz Math. ij. q̄a monit9 Ioseph per angelū ut fugeret i egiptū cum puero et mr̄e ei9 ppē herodē et q esset ibi vsqz dū vocaret̄ itez p angelum defūcto herode sic factū est vt pz ibidē Et sic de egipto dei fi lius fuit vocat9 et veiens hitauit i ciuita te nazaret vt pz ibidē et sic est impleta se cunda pphia nō solū qz ibi cōcept9 sz eciaz qz ibi hitauit et fuit nutrit9 licz in bethle em natus et in ihrl'm occisus. Item dicūt euāgeliū Marci esse fl'm ex eo q in ei9 pn̄ cipio dr̄ vnū fl'm scribit̄ eñ ibi Inicū euā gelij ihu xpi filij dei sic scriptū est i ysaia ppha Ecce ego mitto angelū meū añ faciē tuā qui pparauit viā tuā ante te. vox cla mantis in deserto pparate viā dñi recte fa cite semitas ei9 Modo dicūt isti pz q pri mū est falsū. s. ego mitto angelū meū añ faciē tuā cū nullibi repiat̄ in ysaia sed in malachia. Dicendū est ad hūc errorē bm q notat Nicola9 de lira q marc9 añ eius cōuersionē ad fidem. fuit instruct9 in lege et pphetis et ideo incepit suū euāgeliū in vno cōtextu pphecias diugēs. qua? pma scribit̄ malachie iij. et scda ysa. xl. verū tamē marc9 hic solū expmit ysaiā pphaz dicens sic dēm est in ysaia ppha quia licet ambo pphete vno spū pphetauert̄ ysaias tamē pncipalior ē altero et iō solus noīat̄ et quia auctas ultia est ipi9 ysaie res aūt denoīat̄ a fine Ideo nō fl'm dixit marc9 sed vez noīando ysaiā et subticēdo malachiā Item Bernard9 et ponit̄ in glosa laterali. Nota q hoc testiōm ecce ego mitto āgelū

meū est malachie utrūqȝ tamen dicit esse
ysaie qꝛ et si nō verba sens⁹ tn̄ inueniē in
ysaia et maīfesti⁹ inueniē ī hoc versu vox
clamātis in deserto Angel⁹ em̄ qui mittiē
ante faciē est vox clamātis in deserto pre=
parat aūt viā dicens parate viā dn̄i faci
te rectas semitas. potuit em̄ ꝓ malachia
ysaie nomen diuinitus occurrē nec voluit
marcus emēdare qꝛ om̄es ꝓphē vno spitu
locuti sūt quasi vno ore Veraqȝ solucio sa
tisfaciat cuicūqȝ intelligēti et satis cōcordi
ter ad ꝓpositū veritatis et ad cōfusionem
malicie opponētis crimē flītatis euāgelio
xp̄i qui nō solū verū dixit p euangelistas
suos sed eciā est ipa veritas ut pꝫ Io. xiiij
Supdicti inciderūt ī hanc pūsam heresim
edocti a quodā religioso hispano eiusdem
gentis in flandria qui eis legit aliq̄ capl'a
biblie ut fertur in occulto dampnādo legē
euāgelicā cum essent ibi mercatores et ta=
liter impssit errorē pdictū et alios in eis ꝙ
uenientes in hispaniā multos alios pūtere
in occultis Et isti sūt illi de quibꝰ supdixi
in pma heresi ꝙ fuerūt abscōditi q̄si p mē
sem ꝓ sanādo vulnē circūcisiōis et ꝙ expe
ctant in breui facere trāsitum ī berberiam
cum illo nonso neqȝ qui eos expectāt secre
te in ciuitate hispaleñ. ut facto trāsitu ibi
libere efficianē iudei Qui hoc nouit testio=
niū phibuit et scim⁹ qꝛ vm̄ ē testiōm ei⁹.

Tercia heresis
est eoꝝ qui negāt cōfessiōꝫ valere
ad remissiōeȝ pctoꝝ Sūt em̄ non=
nulli xp̄iane religiōis inimici qui asserūt
ꝙ cōfessio nō valꝫ ad remissionē pctoꝝ qđ
ꝓbare nituntē auctibꝰ et rōibus Primo sic
deus gratis remittit pcm̄ nō merito hoīs
ergo nec p cōfessiōꝫ. si em̄ p cōfessionem re
mittiē pcm̄ merito remittiē cōfitentis Se
cūdo sic apl's ait nō ex opibꝰ iusticie q̄ feci
mus nos sed ꝫm suā misericordiā saluos
nos fecit ergo nō p cōfessionem Tercio sic
ꝫm apl'm nō est volentis neqȝ currētis sed
miserentis est dei. Prima em̄ gr̄a quā de⁹
in nobis opaē est pctoꝝ remissio ergo nō
mediante cōfessione sed dei miseracōne re
mittiē culpa. nō ergo ꝯfessio est necessaria
ad salutē. Scdo hoc ꝓbare nituntē auctibꝰ
sanctorū. pmo auctē Ambrosij sup lucam
dicentis Ideo fleuit petr⁹ qꝛ culpa suppres=
sit ei nō inuenio quid dixerit inueio ꝙ fle=
uit lacrimas ei⁹ lego satisfactōꝫ nō inueio
Contra hanc heresim multe clamāt aucta
tes sanctoꝝ Ait em̄ aug⁹. ꝯfitere quecūqȝ
fecisti que ī verbo que in ope que in nocte
que in die cōfitere in tp̄e oportūo et in die
salutis recipies celestē thesauꝝ. Secūdo ait
Greg. nō vult de⁹ vlcisci maliciā qui cōfi
teri delicta psuadet optat dissolui cōfiten
tes ne cōtumaces punire cogatur cottidie
xp̄i euāgeliū clemenē uocat cōfessiōem ty=
rāni ex puro corde desiderat et cūcta q̄ de=
linquim⁹ relaxat. Ad pmā racōem qua
dicūt heretici ꝙ deus gratis ṙmittit pcm̄
nō merito homīs Dicedum ꝙ sola dei gr̄a
pcm̄ remittiē nec cōfessio ē causa efficiens
remissiōis pcti sed sola gratuita volūtas
dei. Est tn̄ cōfessio causa sine qua nō quia
nisi homo peniteat a deo pcm̄ n̄ remitteē
Sicut sol domū illuīat qꝛ fenestra apitur
non tn̄ apcio fenestre est cā illuīacōnis sed
causa occasional' causa v̄o efficiens illuīa=
cōis est ipe sol Ad scdam racōꝫ in q̄ dici
tur ꝙ nō ex opibꝰ iusticie que fecim⁹ nos
sic intelligend est ꝙ opa nō excludūt gr̄aꝫ
nec gracia opa. qꝛ ex gr̄a opa et ipa gr̄a ē
causa efficiēs nr̄e salutis Sil'r gr̄a n̄ exclu
dit pniam nec pnia graciā. quia et pnia
quedā gr̄a est Eodē mō respōdendū est ad
terciā rōem nō est volentis nec currētis qꝛ
q̄zuis cursus. i. opacio ul' bona voluntas
sit salutis occasio tamē efficiens cā salutis
exstit penes gr̄am dei miserētis. deus em̄
pmā gr̄am opaē in nobis. i. pcti remissio
nem nō meritis nr̄is exigētibꝰ sed miseri=
cordia sua tm̄. Ad auctēꝫ ambrosij qui di
cit se lacimas petri legisse n̄ satisfactōeꝫ ul'
cōfessionē p hoc nō excludit qn̄ multa fc̄a
sunt que scripta nō sūt. vel dr̄ ꝙ nondū
facta erat institucō cōfessiōis.

Quarta heresis
est eoꝝ qui cōcedūt cōfessiōꝫ fien=
dam sed negāt eam fiendā homī.
Dicūt em̄ isti heretici Quid optet ꝙ ista
publicacō pctoꝝ fiat mō in noua lege hoī
per cōfessionē ex quo ī lege veteri n̄ fiebat

nisi deo ꝑ solam cōtricōem quid ergo opꝫ
modo addē cōfessionē Scđo sic Crisostimꝰ
sup eplam ad hebreos dicit Non dico tibi
ꝙ te ꝓdas in publicū nec apud alios te ac
cuses sed obedire te volo ꝓphete dicēti Re
uela uiam tuā añ deū · ergo cōfitere pccā
tua ante veꝝ iudicem cū q̄rimoīa delicta
tua ꝓnūcia nō lingua sed cōsciēcie tue me
moria et tūc demū spera mīam te posse cō
sequi · Item ēcio dicit idem Crisꝰ · pccā tua
dicito ut deleas illa sed si cōfūdaris alicui
dicē dicito ea cottidie in aīa tua · nō dico
tibi ut cōfitearis illa cōseruo tuo ut tibi
exprobet dicito deo qm̄ curat ea nec ei si ñ
dixeris ea nō ignorat cū ea faciebas presto
erat cū admittēs ea cognoūat ¶ Ex oībus
istis ergo illi eliciūt ꝯfessiōꝫ fiēdaꝫ soli deo
Hec rabida hēsis mltū viget istis tpibꝫ ī
aliquibꝫ occulte cōfabulātibꝫ et ī ꝯuēticul
suis ¶ Pro destructōe huiꝰ erroris intendo
conᵗ ipm̄ ꝓcedē q̄ntuplr ¶ Primo auctē ve
teris testamti ꝑ quā ostendā ꝙ ꝯfessio que
fit hoī in noua lege iā fuit declarata ī ve
teri lege qꝛ scribiᵗ ꝓūbioꝝ xxviij · Qui ab
scondit scelera sua ñ dirigeᵗ · qui aūt ꝯfes
sus fuerit et reliquerit ea mīam cōsequeᵗ.
Tūc arguo sic ex ipa auctē pccā abscondi
ñ debēt ymmo ꝯfiteri ergo abscōdi possūt
ergo deo vl hoī nō deo qꝛ ps · dicit · delicta
mea a te nō sūt abscōdita · et aplus ad he
breos iiij · oīa nuda et apta sūt oculis eius
ergo pccm̄ abscondi hoī nō debꝫ ymmo de
bet cōfiteri homī hoc ondit nobis xp̄s in
figura qñ dixit leprosis luce xvij . Ideo on
dite vos sacerdotibꝫ et sequiᵗ ꝙ dum irēt
mūdati sūt ¶ Scđo arguiᵗ conᵗ eandē here
sim ex pte ꝑfectōis legis noue Unde circa
hoc est sciendū ꝙ deꝰ in omī statu tā na-
ture q̄ꝫ legis mosaice q̄ꝫ legis eciaꝫ gr̄e vo-
luit ꝙ sibi homo ꝓ pccīs ꝯfitereᵗ sed diūsi
mode · Nā in statu naᵗe sufficiebat sibi ut
homo de pccīs solam cōtricōem hēret ut in
corde peniteret sed postea ꝓcedens ī statu
legis qui fuit ꝑfectior statu naᵗe voluit ut
nō solū hō de pccīs ꝯtricōem haberet sed ꝙ
eciā ꝓ pccō aliqđ holocaustū offerret sicut
vitulū de armēto ac edum de grege Sed po
stea vltra ꝓcedens in statu gr̄e tanq̄ꝫ ꝑfe
ctiori cetīs voluit ut nō solū corde et sacri
ficio sed eciā ore ꝓprio ꝯfessio fieret de pec-
catis et valde cōgrue dn̄s ordinauit q̄a sic
nos sumus in statu perfectioris vite · ita
perfectiꝰ a pccīs nr̄is expurgari debemus ·
Status em̄ noster · s · gracie statui nature
siue legis comparaᵗ sicut fructus cōpaᵗ
flori · nā sic fructꝰ plus habet de ꝑfectōne
q̄ꝫ flos · sic statꝰ gr̄e plꝰ habet de ꝑfectōne
q̄ꝫ status nature uel legis mosaice · quare
nullus debet mirari si nos qui sumꝰ ī gra
du perfectiori q̄ꝫ fuerūt gentiles uel iudei
si a nobis plus exigitur ut ꝑfectiores in-
ueniri valeamus · Sicut em̄ fructus venit
post florem ordine nature sic cōfessio oris
venit post cordis contricōeꝫ · et sic fructus
latet ī arbore anteq̄ꝫ floreat sic ī statu na-
ture ista cōfessio nullatenus apparebat q̄a
soli deo per contricōem fiebat · sed sicut po
stea per florem ostēdiᵗ aliquātulū fructus
sic in statu legis aliquātulū oportuit hoīs
ꝑfectōem ꝑ munera apparere q̄a tūc pccm̄
nō solum deo sed eciā pplo erat notū licet
nō expressum sed cognoscebaᵗ ex quo offe-
rebat ꝙ ī aliquo deum offenderat · sed per
quid ignorabat sed cum fructus ꝑ florem
aduenit tota virtus arboris in eius ꝓdu-
ctione se ostendit sic eodem modo in statu
gracie qui nūc est tota ꝑfectio hoīs in hoc
debet consistere ꝙ nō solū cum deo ꝯueīat
sic p̄mi nec ipi ꝑ munera se ondant sicut
secūdi veniēdo · s · ad cōfessionem sed eciam
oportet ꝙ pccm̄ exp̄mat sicut arbor ī tota
ꝑfectione sua ꝓfert fructū · et ideo voluit
ut ore ꝓprio confiteamur de pccīs Et quia
ipe nō est pn̄s visibiliter dimisit nob mi-
nistros eccle ut eis confiterem̄ ut sic ordo
naᵗe dei ꝓuidencia rn̄deret · Vñ leo papa
Multiplex misericordia dei que ita lapsibꝫ
hūanis subuenit ut nō tm̄modo ꝑ bapti-
smum sed eciā per pn̄iam spes vite repareᵗ
xp̄us em̄ hanc p̄positis eccle tradidit po-
testatē ut vere penitētibꝫ pn̄ie satisfactōeꝫ
daret et eosdem salubri satisfactōe purga
tos ad cōmuīonem sacramētoꝝ per gr̄am
recōciliacōnis admitteret. ¶ Tercio arguiᵗ
conᵗ eandem heresim sic quia sic dei filius
erat p̄mo homī incognitꝰ sic verbum cogi
tatū est ignotū ita volebat ꝙ hō recogno
sceret ipm̄ esse deum ut ī corde suo solum

quando peccauerat se recognosceret offen
disse. Et ideo nō reqrebat ab eo ulṫ vires
sed ꝙ sibi ꝓporcionabiliṫ sic̄ ip̄e erat inco=
gnitꝰ ita sibi hō incognite rn̄deret. Sꝫ qa
mō est nō solū ut verbū cogitatū sed eciā
ꝓlatū in q̄neū ex virgine carnem sumpsit
et in mūdo verꝰ deus et homo apparuit re
quirit ut homo sibi n̄ solū agnoscat clam
destine se deū offendisse sed eciā se deo orete
nus maīfestet qui ꝓ pc̄tis suis se maīfesta
uit carnē de virgīe assumēdo. et ideo vult
ut nō solum homo sibi corde confiteaṫ sed
eciā oretenꝰ suo sacerdoti Vnde Augꝰ de
verbis dn̄i Qui vult videri deus cū sit ho
mo. nō imitaṫ illū qui cū deꝰ esset ꝓ illo
factꝰ est homo tibi quidē nō deo esto aliqd
minꝰ q̄z es. sed cognosce qd̄ es. cognosce te
infirmū. cognosce te homīez. cognosce te
peccatorē. appareat in cōfessione tua ma=
cula cordis tui et ꝑtinebis ad gregē xp̄i qz
cōfessio pc̄torꝫ muitat medicū ad sanand̄
Quarto arguiṫ conṫ eandē heresim rōne
assumpta ꝑ sil'itudinē in moralibꝫ. Sicut
em̄ videmꝰ ꝙ qn̄ aliquis bonꝰ homo offen
diṫ ab aliquo nō solū ip̄e dn̄s offendiṫ sed
eciā vxor eius. nec eciā ip̄e placaṫ ab offen
sa nisi ab eiꝰ vxore si tn̄ sit fidelis ei indul
gencia eciā postuleṫ Sic deus nūq̄z parcit
alicui qui eū offenderit n̄ vxori sue. s. eccle
sie recōciliet se. xp̄us em̄ duas vxores habē
diciṫ vnā. s. pulcherrimā et dilectā ac sibi
gratā. s. eccl'iam que velut bona dn̄a iniu
riam sibi reputat quicqd xp̄o iniuriose ē
illatū Et ideo xp̄s nūq̄z placaṫ nisi vxori
tam nobili et tam dilecte pc̄tor recōcilieṫ
cuiꝰ locū tenet sacerdos quicūqz sit dūmō
ꝑtatem habeat absoluēdi Vn̄ Augꝰ. in li
bro de pn̄ia. Qui vult cōfiteri pc̄ta ut in=
ueniat gr̄am querat sac̄dotē q̄ sciat ligare
et soluē iudicet homo seip̄m volūtate dū
potest et mores cōuertat in meliꝰ et veniat
ad antistites per quos clauis illa ī eccl'ia
mīstraṫ a ꝓpositis sac̄mentorꝫ accipiat sa
tisfactōis sue modū. Qn̄to et ultimo ar
guiṫ conṫ eandē heresim hic Quia sic̄ deus
offendiṫ qn̄ homo ꝑpetrat malū et q̄si q̄n=
dam verecūdiam patiṫ si seruus quē redi=
merat ita care apostaret ab eiꝰ pio domīo
per pc̄m ita vult ip̄e deꝰ ꝙ quādo recōci
liaṫ illi ip̄e seruꝰ verecundiā et maximam
cōfusionē paciaṫ nō aūt pṫ maiorē pati q̄z
quādo seruo ꝓpter deū humiliaṫ et sibi orete
nus cōfiteṫ Non em̄ esset magna humiliacō
si dn̄o tm̄ se humiliaret q̄re deꝰ voluit ꝙ ho
mo confitereṫ homī. s. suo sac̄doti Vn̄ Be
da Cōueniens est ut nos qui peccādo deo cō
tumaces fuimꝰ penitēdo supplices sac̄doti
bus et mīstris eiꝰ simꝰ et homo q̄ ad gr̄az
conseruandā mediatore eguit. iam eam nisi
per mediatorē habē nō possit. Ex p̄dictis
igiṫ maīfestū est ꝙ nō sufficit solū deo cō=
fiteri sine sacerdote. nec est vere humilis et
penitens si nō desiderat et reqrit sac̄dotis
iudiciū Si tn̄ non poṫ hr̄e copiā sac̄dotis
sufficit ꝯfiteri socio ul' ꝓximo studiose tn̄
inquirendꝰ est sac̄dos. quia sac̄dotibꝫ con=
cessit ꝑtatem ligādi et soluēdi. et ideo qui
bus ip̄i dimittūt et deꝰ dimittit Si v̄o de
sit sacerdos socio ul' ꝓximo faciēda est cō=
fessio Vn̄ Augꝰ. Tanta vis cōfessiōis est
ut si deest sac̄dos ꝯfiteaṫ ꝓximo. Sepe em̄
cōtingit ꝙ penitēs nō pṫ verecūdari an̄ sa
cerdotē quē desiderauit nec tempꝰ nec locꝰ
offert et si ille cui ꝯfitebiṫ ꝑtatem soluēdi
nō habet fit tn̄ dignꝰ venia ex sacerdotis
desiderio qui crimē socio ꝯfitetur Mūdati
em̄ sunt leprosi dū irent se ōndere sac̄doti=
bus anteq̄z ad eos venirent. Vn̄ pꝫ deū ad
cor respicē dum ex necessitate ꝓhibenṫ ad
sacerdotes ꝑuenire. Nunc restat rn̄dere
ad argumēta hēticorꝫ in p̄ncipio huiꝰ ter
cij erroris posita. Ad p̄mū cū dṙ. quid ōz
ꝙ fiat ista publicacō pc̄torꝫ ex quo in lege
veteri non fiebat nisi deo Rn̄deṫ ꝙ tūc of
fendebaṫ solū deꝰ. modo homo et deꝰ quia
deus factꝰ est homo ideo oportet ꝙ reueles
et publices pc̄m tuū deo ꝑ cōtricōez et ho
mini ꝑ cōfessionē et dices cū p̄s. Delictum
meū cognitū tibi feci et iniusticiā meā n̄
abscondi. s. homī cui abscondere poteram
quia deo notū erat Ad secundū argumē
tum Crisostimi nō dico ut te ꝓdas ⁊c̄. di=
co ꝙ nō est ita intelligendū ꝙ liceat alicui
si tempꝰ habeat sac̄doti nō cōfiteri Sed qz
sufficit vbi crimē occultū est soli deo ꝑ sa=
cerdotē dicē et ideo n̄ oportet publicare corā
multis qd̄ occultū est qd̄ notauit dicēs nō
tibi dico ut te ꝓdas ī publicum Vnde leo

papa Sufficit cōfessio que pmū deo offert deinde sacerdoti qui p delictis penitenciū precator accedit· tūc em̄ plures poterūt ad pniam puocari si ppl'i auribꝯ nō publicet cōsciencia ɔfitētis· sicut em̄ publica noxia publico egent remedio ita occulta secreta cōfessione et occulta satisfactōe purgant· Nec necesse est ut qd̄ sacerdoti semel ɔfessi sumꝯ iterū cōfiteam̄ nisi qd̄ absit in idem ɔtigat nos rdire· ſz lingua cordis n̄ carnis apud verū iudicem id semp ɔfiteri debemꝯ Vn̄ Crisꝯ· Nunc aūt si recordaris pctorū tuorū et frequent ea in cōspcu dei pnūcies et p eis depceris citiꝯ ea delebis Si vero obliuiscaris tūc eorū recordaberis nolens qn̄ publicabunt et in ɔspcu pferent oīm amicorū et inimicorū scorūqꝫ angelorū Et p ea que dicta sūt pꝫ solucio eciaꝫ ad terciū argumentū et sic sum expeditꝯ de quarto errore siue heresi

Quinta heresis est eorū qui ɔcedūt q cōfessio est fienda homi· sed dicunt q solū est fienda pprio sacerdoti Sic errauit mḡr Iohes de poliaco qui posuit sequētes articl'os vt pꝫ i extuaganti Io· xxij· vas electōis videlꝫ q ɔfessi fratribꝯ licenciā generalē cōfessiones audiēdi hn̄tibus eadem pcta q̄ cōfessi fuerāt iterū pprio sacerdoti cōfiteri tenerent ac stante statuto omīs utriusqꝫ sexus i cōcilio gn̄ali nec deus nec romanꝯ pontifex facē posset q parrochiani nō tenerent omia pcta sua semel in ān̄o pprio sacdoti· s· prochiali curato cōfiteri· Item q nō possꝫ papa gn̄alē dare ptatē audiēdi ɔfessiones· ymmo nec deus qn̄ cōfessus gn̄alem hn̄s licenciā teneretur iterū eodem suo pprio sacdoti uduti parrochiali curato cōfiteri· Hij articuli a Io· xxij· i pdicta extuaganti tam falsi qꝫ et erronei et a sana doctrina deuij auctoritate ap̄lica sūt dampnati et reprobati Ipe qꝫ Iohes de poliaco veris rōnibꝯ q̄ opioni quā du dū habuerat contrijs et quibus respondere nō potuit demōstratis eosdē articulos nō esse veros affirmauit in ɔsistorio publico· necnō in p̄ncia pdicti Iohis ppe et cardinaliū reuocauit Et q succedēte tpe nōnulle psone ecclesiastice necnon et alie utriusqꝫ sexꝯ psone pdictos reuocatos articulos fuerūt amplexantes inficiētes fideliū aīos ut fratribꝯ pdictis nō cōfiterent· Et ut ab eorū deuocōe eos retraherēt nō solū pdictos articl'os sed et alios eciā sacris canonibꝯ contrios affirmare publice n̄ erubuerūt Vn̄ licet cōfessio frībꝯ electis et a dyocesanis admissis fc̄a dubitabilis et incerta sit· vnde tenent oīo incertū dimittē et sic solū cōfiteri suis sacerdotibꝯ curā aīarū habentibus sub pena pcti mortalis ¶ Item q q̄zuis ipi fr̄es admissi auctem hēant cōfessiones audiēdi et absoluēdi tn̄ ppl'us subiectꝯ accedendi ad eos sine licēcia pprij sacerdotis nō hꝫ ptatem· Item q fr̄es petentes puilegia p confessioībꝯ audiēdis et sepulturis hn̄dis sunt in pcto mortali· Iteꝫ q romani pōtifices cōcedētes pdicta puilegia ul' illa ɔfirmātes sūt i sil'i pcto mortali et excōicati· Itē q tl'es fr̄es ɔfitētes n̄ sunt pastores sed fures latrōes et lupi Iteꝫ q sacerdos curatꝯ dans licenciā mendicātibus cōfessiones audiēdi magis dispēsat sup pdicto statuto utriusqꝫ sexꝯ q̄ꝫ papa fratribꝯ licenciā tribuens iuxta formā decretalis antecdcē· Omia supdicta lamētabili querela p fratres mēdicantes ad aures Eugenij pape q̄rti puenerē· Qui fc̄a diligenti examiacione p diuisos i iure canoīco doctores ac sacre pagine pfessores tanq̄ꝫ fl'os et erroneos et sacris canonibꝯ contrios auctoritate ap̄lica dampnauit et rprobauit vt pꝫ in bulla sua q̄ incipit Egregis nobis crediti· quā cōfirmauit Nicolaꝯ q̄ntꝯ ut pꝫ i bulla sua q̄ incipit puisiōis nr̄e Quā cōfirmatoriā bullā dirigit vniuīsis et singulis· priarchis· archiepis· epis· electis et abbatibꝯ ubilibet ɔstitutis· vt quociensc̄ū q fuerint requisiti sup pdictis a quoq̄ꝫ pdictorū ordinū pdicatorū et mīorū et aliorū mēdicanciū puilegiatorū mḡro gn̄ali ac puinciali· mīstro vicario· vel aliud gerente officiū ad cōfutandos ac repmendos ac penitꝯ tollendos huiōi errores put in decretali sup cathedrā ac in pdicta extuaganti vas electōnis ɔtinet diligenti studio atqꝫ cura puideāt ac intēdant et q pfatas cōstitucōes faciāt inuiolabilit ab omibꝯ obseruari· Et q si forsan inuenerint aliquos

p̄dc̄os dāpnatos articulos aut aliq̄d ip̄oꝝ ptinacit̄ asserentes ul' tenentes seu p̄dican tes cont̄ illos cōiter ul' diuisim tanq̄ʒ cont̄ hereticos et de catholica fide suspectos pro cedāt. necnō ip̄os et eoꝝ quēlibet iuxta eā toꝝ excessuū qualitatē per censurā ecclesi asticā et alia iuris oportuna remedia au ctoritate p̄dicta cōpescere studeāt Cum p̄ sentē librū scriberē in villa vallis oletana Anno dn̄i M cccc lviij. Cleric⁹ quidā noīe Alfonsus debebat in eccl'ia bt̄i Iacobi p̄di cte ville de p̄dictis reprobatis ꝓposicōib⁹ tres publice p̄dicauit Quaꝝ p̄ma fuit q̄ quilibet tenebat̄ cōfiteri cure prochiali ad min⁹ semel in anno. Scd̄a est q̄ fideles ob ligabant̄ petere licenciā a suo cura prochi ali ut possint cōfiteri religiosis mendican tibus et q̄ n̄ debebat dare licenciā nisi hijs quib⁹ sibi bene visum foret. Tercia fuit q̄ oīes illi qui cōfessi fuerāt religiosis p̄di ctis obligabant̄ iteꝝ ɔfiteri de eisdem pec catis suo ꝓprio sacdoti. s. parrochiali cure Cum ergo cognoui q̄ p̄dict⁹ clericus dixe rat p̄dictas ꝓposicōnes p fidedignas p̄so nas r̄quisiui dn̄m petrū ep̄m paletinū qui tūc in eadē villa p̄ns erat ut de p̄dictis re ciperet verā informacōem qui cognita ve ritate vocato p̄dicto clerico mandauit sibi ut p̄dictas ꝓposicōes in eadē eccl'ia ī qua illas p̄dicauerat sequēti dn̄ica publice re uocaret q̄d et factū fuit p̄ntib⁹ plurib⁹ re ligiosis p̄dicatoꝝ et n̄ri ordinis et magna p̄pl'i multitudīe.

Sexta heresis

est eoꝝ qui dicūt q̄ nō tenet̄ quis confiteri sacdoti si layc⁹ sit p̄sto cui possit cōfiteri. Improbat̄ ista insipien tissia h'esis ondendo q̄ req̄rendū sit examē sacdotis cui cōcessit deus p̄tatem ligādi et soluendi q̄d ondit Aug⁹. in libro de p̄nia dicens Qui vult cōfiteri pcc̄a ut inueniat gr̄am querat sacerdotē qui sciat soluē Iteꝫ ait Aug⁹. Iudicet sap̄m homo voluntatē dum p̄t et mores cōuertat in meli⁹ veniet ad antistites p quos illi claues ī eccl'ia mi nistrant̄ a p̄positis sac̄mentoꝝ accipiat sa tisfactōis sue modū. Item leo. multiplex mīa dei que lapsib⁹ h̄uanis subueīt ut nō modo p baptismū sed eciā p p̄niam spes vi te repiat̄ Sic diuine volūtatis p̄sidijs or dinatis ut indulgenciam dei nisi supplica cōnib⁹ sacdotū nequeāt obtinere. xp̄s em̄ hanc p̄positis eccl'ie tradidit p̄tateꝫ ut cō fitentib⁹ p̄nīe satisfactōꝫ darent eosdemq̄ʒ salubri satisfactōe purgatos ad cōionem sac̄mentoꝝ p ianuā recōciliacōis admitte rent. Item leo sufficit ɔfessio que p̄mū deo offert̄ deinde sacdoti qui ꝓ pcc̄is delinquē ciū p̄catoꝛ accedit et eciā plures ad p̄niam poterūt p̄uocari si p̄pl'i aurib⁹ nō publicet̄ consciēcia cōfitentis. In necessitate tn̄ p̄t homo cōfiteri pcc̄a sua ꝓximo uel socio si desit sacerdos. Ex p̄dictis manifestū est q̄ nō sufficit cōfiteri deo sine sacerdote cū pos sit haberi nec est vere h̄ūilis et penitens si nō desiderat et requirit sacdotis iudiciū si tamē nō p̄t h̄re copiā sacertotis sufficit cō fiteri socio ul' ꝓximo ut p̄dictū est.

Septima heresis

est eoꝝ qui dicūt q̄ nō est obediē dū n̄ soli deo. Iste fuit erroꝛ cuiu̾s dam heretici qui dicebat̄ waluis a q̄ wal denses h'etici nūcupant̄ Ille suo sp̄ū duct⁹ et nō a deo missus nouā sectā inueīt ut si ne alicui⁹ p̄lati auct̄e sine inspiracōe sine sc̄ia sine l'ratura p̄dicare p̄sumet sine rōe p̄bus sine visione ꝓp̄ha sine missiōe apl'ī sine institucōe didascal⁹ ut notat Alanus in libro suo cont̄ hereticos. Predictā v̄o he resim sequētes ip̄m nitunt̄ ꝓbare et ex ac tibus apl'oꝝ ubi introducunt̄ petr⁹ et Io hānes loquentes ad scribas et phariseos in hūc modū Vos ip̄i iudicate cui sit obedi endū deo p̄cipiēti an vobis ꝓhibētib⁹ Iteꝫ si homo hoī obedierit in hijs in quib⁹ obe diendū n̄ est peccaret q̄ꝛ ī hoc deo obediēs nō est. Samuel eciā ait ad saul. sp̄ēs ario landi est nolle obedire. sp̄ēm ariolandi vo cat samuel quodāmō deū negare p inobe dienciā Sed nolle obedire homī nō est ari olare sed nolle obedire deo. ergo obediend̄ est deo nō hoī quia p hoc q̄ nō obedimus homī nō ariolamꝰ sed p hoc q̄ negam⁹ obe dienciā deo. R̄ndet̄ ad p̄dicta q̄ deo et ho mī obediendū est sed deo magis q̄ʒ homī homī tamē obediendū est quia p̄tas super

homĩes a deo data est. Vñ et xp̃s ad pyla
tum ait. nõ habẽs ĩ me p̃tatem nisi datũ
esset tibi desup. ergo si pylatus qui ab im
peratore romano p̃tatez terrenã habuerat
eam sup xp̃m habebat ml'to magis et ali9
homo sup alios hoĩes Cristus eciã p̃ri pu
tatiuo et m̃ri obediens fuit. erat em̃ subdi
tus illis ut pz luce ij. Petrus eciã et Iohẽs
per hoc qd' dicũt poci9 esse obediendũ deo
p̃cipiẽti q̃z homĩb9 nõ negãt homĩ esse obe
diendũ sed insinuãt poci9 esse obediendũ
deo q̃z homĩb9. hoĩbus tñ in malis obediẽ
dum nõ est sed in bonis et in hoc q obediẽt
homĩbus in bonis obediũt deo. Qz Samuel
ait q spẽs ariolandi ẽ nolle obedire intelli
gĩt in illo casu in quo ex p̃cepto ul' inspi-
racõe diuĩa aliquis aliquid alicui iniũgit
Sicut samuel ex inspiracõe diuĩa uel ex p̃-
cepto diuino iniũxerat sauli ut expectaret
eum In eo ergo q ñ expectauit inobediẽs
deo fuit nõ tm̃ homĩ et hec inobediẽcia spe
cies ariolandi fuit. Qz aũt homĩb9 et ma-
xime p̃latis obediendũ sit oñdit paul9 in
ep'la ad romãos c. xiij. dicẽs. Oĩs aĩa po
testatib9 sublimiorib9 subdita sit non est
em̃ p̃tas nisi a deo que aũt sũt a deo ordi-
nata sũt itaq3 qui p̃tti resistit dei ordina
cõni resistit ideo em̃ et tributa p̃statis mi
nistri em̃ dei sũt ĩ hoc ip̃m seruiẽtes Petr9
eciã in canoĩca p̃ma c. ij. ait Serui subditi
esse in omĩ timore dñis nõ tm̃ bonis et mo
destis sz eciã discolis Angeli eciã sibiinui-
cem obediũt miores videlz maioribus ut
testãt Dyonisi9 de celesti ierarchia Bruta
eciã aĩalia sibiinuicẽ obediũt qd' eciam in
mĩmis aĩalib9. i. in apib9 maĩfestũ est po
testates ergo et secl'ares et eccl'iastice a deo
sunt ordĩate ut inferiores regãt ut et gra
ciam cõsequant̃ subditi si bene agãt ul' si
aliud op̃ent̃ penã sustineãt. patz ergo sub
ditos debere suis p̃latis obedire siue boni
sint siue mali In bonis tñ sit obediẽcia nõ
in malis quia obediẽcia honesta est aĩ de-
liberantis iuste iussionis effect9 qz in hijs
debem9 obedire prelatis qui iuste deliberãt
et iuste imperãt. Sunt aũt quedã sine q̃b9
nõ est salus ut adimplecões p̃ceptorũ mo-
raliũ in quib9 tenem̃ oĩno obedire p̃latis
Sunt quedã cũ quib9 nõ est salus ut mor

talia p̃cc̃a in quib9 agendis nulli obedire
tenem̃ Sũt aũt q̃dã media cũ quib9 ẽ sal9
ut carnes cõmedere ul' ñ cõmedere et silia
laico aũt p̃dicare si periculosũ nõ est p̃di-
care aũt p̃iculosũ qz nõ intelligit qd' dicit
nec scripẽas intelligit quas exponẽ presu-
mit si p̃lat9 iniũgat ei ut taceat tacere te
nẽt et si nõ tacet mortalit̃ peccat Unde si
sub pena excõicacõis ei p̃hibet p̃dicare Il-
le vo p̃dicet excõicacõis sñie subiacet. Vñ
isti waldenses qui contra p̃ceptũ dñi pape
ymmo cont̃ totã eccl'iam p̃dicant quibus
iniũctum est a dño papa ut nõ predicent
sñie excõicacõis sbiacẽt. In ↄsilio eciã late
ranẽsi ĩ eos sñia excõicacõis lata est. Vñ
eis cõicandũ nõ est cũ sñia ap'lica ab eccle
sia p̃scisi sint Ideo aũt excõicati fuerũt q̃a
officiũ qd' ad eos nõ p̃tinet usurpabant cõ
tra fidez quedã p̃dicabãt eccl'ie verbis aut
factis derogabãt et os in celũ ponebãt cũ
curie romane detrahebãt qz instar sac̃legij
est de facto sũmi põtificis disputare Qui-
bus em̃ magis credendũ est an ydeotis an
eccl'ie sapiẽtib9 vniũsis Si ergo in hijs que
nõ p̃iculosa sed indifferencia sũt ut non
abstinere a carne ul' vino in casu obedim9
maiorib9 et p̃latis n̄ris. multomagis p̃di
c̃ti heretici tenent̃ eccl'ie romane obedire ĩ
hijs q3 p̃iculosũ est facere cũ sñia p̃lati at
testãte Gregorio siue sit iusta siue iniusta
nõ solũ timẽda est sed et tenenda

Octaua heresis ẽ p̃dictor̃
waldensium qui dicũt q dato q
obediendũ sit homĩ. homĩ tñ nõ
existenti ĩ p̃cc̃o et q solũ boni sac̃dotes ha
bent p̃tatem ligandi et soluendi Hic eciã
fuit error Iohĩs keuelis anglici qui int̃ in-
numerabiles errores quos posuit iste fuit
vn9 q nullus est dñs ciuilis. null9 est pre
latus. null9 est ep̃us dũ est ĩ p̃cc̃o mortali
Insecut9 est hũc vna alia vulpecula idem
asserens. s. Iohẽs hus de bohemia. et vippe
ra t̃cia Iero9 de praga qui ĩ cõcilio Cõstã-
ciensi in p̃ñcia martini pape q̃nti fuerunt
dampnati tanq̃z h̃etici Anno dñi M cccc.
et xvj. Isti ergo heretici dicũt obediendũ
esse bonis p̃latis et eis q̃ sũt ap'lor̃ vicarij

in vita et officio Eos aūt qui aploꝝ vitā
nō hn̄t nec officiū eoꝝ retinent mercenna
rios dicunt nō pastores. qđ ꝓbare nitunť
quia dicit Aug⁹. in libro de baptismo pec
catoꝝ remissionē p seipm facit de⁹ ul' per
columbe mēbra Dicit etiā Aug⁹. pctā di=
mitti ul' teneri a sctīs Idem sup exodo ubi
de lamina aurea legiť Erat em̄ lamina au
rea semp in fronte sacdotis. hoc inquit si
gnificat fiduciā bone vite q̄ʒ qui vere per
fecteq; nō significacōe sed veritate sacdos
habet solus pot pctā auferre Item Greg⁹.
Isti soli hn̄t in hac carne potē et ligandi
et soluendi ptātem sicut scti apli qui eoꝝ
exempla siml' cū doctrina tenēt Item ex di
ctis origenis hec soli petro ptās cōcessa est
et imitatoribꝫ petri Naʒ quicūq; petri ve
stigia imitanť hn̄t digne et recte ligandi
et soluēdi ptātem Item malachia etiaʒ le=
giť maledicā benedcōibꝫ vr̄is .et alibi ve
illis qui viuificāt aīas q̄ nō viuūt et mor
tificant aīas que nō moriunť Si em̄ male
dicit dn̄s bn̄dictōibꝫ eoꝝ et si aīe q̄s beati=
ficant nō viuūt ergo quō p eos grā bn̄di=
ctiōis trāsfundiť. Ad hec oīa dicūt veri ca
tholici q̄ omēs sacdotes hn̄t ptātem ligan
di atq; soluēdi sed illos solos digne ac re
cte hac ptāte uti qui poiti sūt vita et do=
ctrina aplica et ad hoc referunť predcē au
ctoritates que dicūt iniustos sacdotes nec
ligare nec soluē. i. nec digne nec recte fit p
illos qui scī nō sūt retētio ul' remissio pec
catoꝝ. dat em̄ de⁹ bn̄dictōes digne poscen
ti etiā p indignū mistꝝ. Qđ aūt legiť in
malachia sic intelligi pť maledicā benedi=
ctōibꝫ vr̄is. i. hijs q̄ benedcōibꝫ vr̄is possi
detis quia faciā vobis ea cedere in maledi
ctionē nō in bn̄dictōꝫ quia et si benedicūt
sāctis hoc nō faciūt vere corde et ideo eoꝝ
bn̄dictio eis vertiť in maledictōeʒ. Vel sic
maledicā bn̄dictōibꝫ vr̄is. i. qđ a vob' be=
nediciť a me erit maledcm̄ q̄ bn̄dicūt ini
qui agētibꝫ adulanteq; peccātibꝫ dūmodo
diuites sint. ¶ Predictis hereticis obuiat
scūs clemens dicens Sacdotes et omēs mi=
nistri eccl'ie omīs plebs epos suos diligere
debent et eorū pceptis obedire eciam si ipi
aliter qđ absit agāt nisi in fide errauerint
Item obuiat eis Eusebius ppa dicēs Oues
que suo pastori cōmissi sūt nec rephendere
nisi a fide exorbitauerit nec ullaten⁹ accu
sare pn̄t q̄ facta pastoris oris gladio feri
enda nō sūt Item obuiat eis bt̄s Bernard⁹
qui loquēs de reuerēcia erga plātos sic in=
quit Non sufficit exteri⁹ obtēpare plātis n̄
interi⁹ aliud sublimiť senciam⁹ đ eis Et si
em̄ a deo indigna alicui⁹ plāti vita com=
pitur ut nichil oīno excusacōis nichil dis
siml'acōis admittat ꝓpť eū tn̄ a quo omīs
ptās est excelsū eum reputare debem⁹ non
ꝓprijs psone meritis sed ordinacōi diuine
et dignitati deferētes. Ideo dissil'em⁹ inte=
rim de magnis eccl'iaꝝ plātis. sic em̄ faci
endū est et sic placet illis ut euadāt hūa=
na iudicia ut tandē incidāt in iudiciū qđ
in eis qui psunt fiet sapiē vj. Iudiciū du=
rissimū fiet hijs qui presūt. Item auctibꝫ
scōꝝ pbať q̄ omīs sacdotes hn̄t ligandi et
soluēdi ptātem et pmo Iero⁹ hoc testať su
per illū locū euāgelij vbi dn̄s ait petro. ti
bi dabo claues regni celoꝝ ꝛc̄. hn̄t inquit
ptātem iudicandi et alij apli habet et oīs
eccl'ia in epis et in psbiteris Sed scs̄ petr⁹
eam spāliter accepit ut omīs intelligāt qui
cūq; ab vnitate fidei et a societate eccl'e se
sepauerint nec a pctīs solui nec celū posse
ingredi. Item secūdo q̄ sacerdos eciam si
malus sit grām tn̄ trāsfundat p sue dig=
tatis officio Aug⁹ ondit dicēs dictū est a
dn̄o in nūis ad moysen et aaron sacdotes
vos ponite nomē super filios isrl' ego dn̄s
bn̄dicam eis ut grē tradicio p misterijs or
dinate trāsfundať homībꝫ nec volūtas sac
dotis obesse ul' pdesse possit sed meritū be
nedictōeꝫ poscentis. Item ecio Aug⁹ in li
bro de corpe xpi obuiat pdictis hereticis q̄
dicūt sacmentū altaris solū cōfici a bono
sacdote dicēs Intra catholicā eccīa i miste
rio corporis et sangnis dn̄i nichil a bono
mai⁹ nichil a malo min⁹ pficiť sacdote q̄
nō in merito cōsecrātis sed in verbo efficiť
creatoris et in virtute spūssā Quāta aūt
sit dignitas sacdotis et ordis huic aduer=
tim⁹ Dicit em̄ Aug⁹. in libro q̄stionū ve
teris et noui testamēti dictū est de nequis
simo caypha inť cetera hoc aūt a seipo nō
dixit sed cū esset potifex āni illi⁹ ꝓphauit
per hoc ondiť spm̄ graꝝ nō personā sequi

digni ul' indigni sed ordinē tradicōnis ut
q̃zuis aliquis boni meriti sit nō tñ possit
bñdicere nisi fuerit ordinat⁹ ut officiū mi
nisteriū exhibebat dei aūt est effectū tribu
ere benedictōis.

NOna hereꝭ ē eorūdez ꝙ nō officiū
et ordo sed meritū bone vite habz
ptatem ligandi soluēdi cōsecrādi
et bñdicēdi. Est ergo eoꝝ ꝯclusio ꝙ magis
opaẽ meritū ad ꝯsecrandū ul' bñdicend' ul'
ad ligandū ul' ad soluendū q̃z ordo ul' of
ficiū Vñ ipi q̃zuis ordinati non sint qꝛ se
iustos esse fingūt et merita apl'oꝝ habē p̃
sumūt bñdicere modo sacdotali. dicūt eciā
se posse cōsecrare ligare et soluē qꝛ meritū
dat ptatem nō officiū Et ideo qꝛ se dicunt
apl'oꝝ vicarios ꝑ merita dicūt se habē eo
rum officia in quo maxime conẽ eccl'iam
nauigāt et se hēticos esse demōstrant Istū
aūt errorē volūt muire auc̃te Hicij qui ait
sacdotes nō ꝓꝓria auc̃te bñdicūt. sed quia
xp̃i figurā gerunt et ꝓpẽ eum q̃ in ip̃is est
bñdictiōis pleītudinē tribuūt nec solū is
qui sacerdociū sortit⁹ est. sed quicūq xp̃m
in seip̃o habet et eius figurā gerit ꝑ cōuer
sacōem bonā sic moyses ydone⁹ est ut bñ
dictionē prestet. Ecce hic habes ꝙ nō solū
sacerdos sed oms cū quo xp̃us inhabitat
benedictionē prestet. Solucio p̃dictorū est
scd'm Alanū in libro suo de hēticis ꝙ sacer
dotes in quib⁹ xp̃us habitat pleītudinem
benedictionis tribuere dicunẽ. Predictis
ergo resp̃ōdentes dicim⁹ ꝙ alia est benedi
ctio que cōgruit solis sacdotibus Alia que
ab omibus bonis cōiter exigeẽ Deniq illi
sacdotes in quib⁹ xp̃s inhabitat bñdictio
nis pleītudiēm tribuere dicunẽ nō quia il
li soli ꝫ illi soli licite et digne id agāt nec
subditos mala vita sacerdotis ledit si bo
na faciūt que ille dicit. Vnde Greg̃. papa
Multi dum plus vitam sacerdotū q̃z suā
discuciūt in erroris foueā dilabunẽ minus
ꝯsiderantes ꝙ nō eos vita sacerdotū ledet
si humiliter bonis sacdotum āmonicōib⁹
aurem accomodarent

DEcīa hereꝭ est eorūdem ꝙ ñ est vã
indulgēcia ep̃i ul' relaxacō ī ꝯse
cracōe eccl'ie ul' alias indulgēcias
cōcedendo ꝙ sic nitunẽ ꝓbare Iste teneẽ ad
satisfactōz triū ānoꝝ vn⁹ ep̃s ī vni⁹ eccle
dedicacōe relaxat terciā ꝑtẽ Eadem racōe
ali⁹ ẽci⁹ et reliqu⁹ terciā ꝑtẽ qꝛ tantā ptā
tem relaxandi hñt scōs et ẽci⁹ q̃ntū p̃m⁹
qd' si ita ē ꝓ trib⁹ obul' relaxabiẽ pena tri
cēnis Preẽea indiscreta videẽ ista ꝛlaxacō
nec equa satisfactōnis cōpensacō si ꝓ vno
obulo l' nūmo relaxaẽ vni⁹ āni satisfactō
Solucō ad p̃missa ꝙ ep̃s relaxat ī absolu
cōib⁹ penā p̃gatoriā ñ tꝑalē Ad argumēta
dr̃ ꝙ ille cui iniūgiẽ satisfactō aut hẽ cari
tatē aut ñ. si caritatē ñ hẽ nichil ei ab ep̃o
ꝛlaxaẽ Si v'o ī caritate ē hoc dictat ei cari
tas ut pñiam sibi iniūctā ꝑficiat nec pal
pet seip̃m corꝑalem declinās penā qñ agat
pñiaz sibi iniūctā si pẽ qꝛ ip̃a caritas red
dit ip̃m ꝑatū ut nō solū illā verū eciā ut
maiorē cōpleret si ei iniūcta fuisset. tal' si
illud adimpleret ꝓ quo fc̃a est relaxacō ab
ep̃o nō relaxāde pene intencōe. sed carita
tis feruore et decedit ante ꝑactā pñiam re
mitteẽ ei tm̃ de pena p̃gatoria q̃ntū ī hoc
p̃nti seculo relaxauit ep̃us Dicim⁹ eciā ꝙ
licet cōmutari penā corꝑalē ī penā pecuña
riam que in plerisq longa grauior est cor
porali. nec isti q̃ ex caritate accedit fit cō
mutacio pene q̃ntū ad ip̃m qꝛ nō hac intē
cione facit illud ꝓ qua fit relaxacio ut re
laxetur ab iniūcta pñia. sed solo intuitu
caritatis nec vult ut relaxeẽ sed ꝓꝓositum
habet ꝑficiendi pñiam si concesserit ei vi
tam. quia ergo habet ꝓꝓositum ꝑficiendi
penitenciā et in ip̃a nō remanet qñ perfi
ciat si ante ꝑactam pñiam decedat. Et ip̃e
ep̃us hac intencōe relaxat ut in purgato
rio aliquid de pñia relaxetur isti. si morte
preuent⁹ fuerit tantū de pena purgatorij
relaxabiẽ q̃ntū in hoc seculo de pena tꝑa
li relaxatum esse videbaẽ.

VNdecīa heresis est ꝙ orōnes uel
suffragia ꝓ mortuis ab exñtib⁹
in mortali factis ñ ꝓficiūt mor
tuis qd' sic ꝓbare nitunẽ. Quomō em̃ poẽ

ꝓesse alij cū nō pt̄ ꝓesse sibi Oro que fit in orantis ꝑniciē quō in alteri⁹ salutē erit Item sic Cum is q̄ displicet ad intercedendū mittit̄ anim⁹ irati iudicis ad deteriora ꝓuocat̄. Itē q̄ indeuote orat iudiciū sibi postulat Sed q̄ sibi ī orone postulat iudiciū quō alij in orone postulat remediū. Item oro eius fit ī pcto quō ergo fit ꝓ salute aliquoꝝ Item qui meret̄ offensā apud deū qz orat quō ꝓ alio orat pctori eni dixit deus Quare tu enarras iusticias meas et assumis testamentū meū ꝑ os tuū. s. pollutū Racōib⁹ idem ꝓbare conant̄ sic Sacerdos in mortali existens dū celebrat diuīa orat oro illa que actio est mala ē ac meret̄ sibi penam etnam ergo eadē non meret̄ alij pene relaxacōez nulla eni actōe pt̄ quis mereri bonū et malū. Itez dicit auctas ꝙ illi⁹ sacdotis missa audienda nō est de q̄ indubitanē cōstat ꝙ habeat ꝯcubinā Alia eciā clamat auctas ꝙ ille qui ī mortali pcto ē nec in eccl'ia orare nec psalmos debet dicē Solucio oīm ꝑdictoꝝ et detmīacio ſm alanū vbi sup̄ est ꝙ oro q̄ fit ab eccl'ia a quocūqȝ ꝓferat̄ prodest et mortuis et viuis et sic ad ꝑdicta facilis pt̄ dari rn̄sio. Verum est ꝙ si is qui ad intercedendū mittit̄ deo ꝑ pctm mortale displicet ex ipo ꝙ orare presumit deterior fit diuīa celebrādo maxime si in notorio crimīe fuerit qz ī eo peccat qd̄ ꝓsumit ꝙ alijs occasio scādali fit. sz tamē qd̄ orat ī ꝑsona eccl'ie dicēs orem⁹ ipm significatū orois siue ipa significacō ꝓdest alijs nō ex virtute ipi⁹ orantis sed ex virtute eccl'ie ad hoc orōem instituētis ut prosit viuis ul' mortuis Peccat ergo q̄ in peccato mortali existēs presumit celebrare ꝓdest tn̄ oracō q̄ntū ad sui sigficacōem non q̄ntū ad actionē orantis Sciendū tn̄ ꝙ duplex est deuocio Est deuocō nat̄e et deuocō gr̄e Deuocō nat̄e est qn̄ quis ex natali pietate orat et ex quadam hūilitate q̄zuis sit in pcto. peccat eni sub deo qz dolet se esse in pcto talis si orat ex eo ꝙ orat n̄ peccat qz nō indeuote orat q̄ntū ad deuocōez nature hūōi oracō ipi oranti nō obest et illi pro quo orat q̄ntū ad virtutē orōis ꝓdest Deuocio gr̄e est qn̄ aliqs ex caritate orat sensus ergo est ꝙ qui indeuote orat. i. sine deuocōne nat̄e uel gr̄e iudiciū sibi postulat id ē peccat. Ille aūt qui pcto notorio laborat et ꝓbet alijs scandalū oracō fit ei ī peccatū nō alijs ꝓ quibꝫ orat Actio inqz orātis nō est vire⁹ orōnis. sic ergo meret̄ offensam apud deū actōne ꝓpua. apud deum tn̄ ꝓrat vire⁹ orōnis ꝓ alio. Cum aūt dicit̄ pctori dixit de⁹ ⁊c̄. pctor dicit̄ ille qui gloriat̄ cū malefecerit qui laborat in publico crimīe vel qui cōuict⁹ ul' cōfess⁹ est ī iure talis eni nō peccat sub deo sed in deū. talis si in publico in eccl'ia orat ul' predicat vel psalmos canetat et ut dcm̄ ē si ille cui⁹ crimen notoriū est diuīa celebrat q̄ntū in se est peccat vire⁹ tn̄ orōis alios adiuuat Si vero hereticus ab eccl'ia diuis⁹ ꝓ alijs orat iam nō orat ī ꝑsona eccl'ia et ideo nec ipi nec alij ꝓdest oracō. ¶ Ex ꝑdictis pꝫ ꝙ peccatoris obstinacō qua orat mala est nec ei nec alij ꝓdest Sed ipa significacō orōis qz ad hoc instituta est in eccl'ia dei ut alijs ꝓsit et sic alijs ꝓdest ut nō est mala sꝫ bona Quod aūt dicit̄ ꝙ illi⁹ sacerdotis missa n̄ est audiēda de quo indubitanē constat ꝙ habeat ꝯcubinā intelligendū est de sacerdote qui cōuict⁹ ul' cōfess⁹ est ī iure. cui⁹ missa nō est audienda nō eo ꝙ mala sit sꝫ hoc faciendū est in verecūdiam ul' cōfusiōem sacdotis ut sacerdos pctm suū ꝛcognoscat et peniteat. Qz aūt orōnes ab eccl'ia constitute ꝓsint cū in eccl'ia ꝓferunt̄ siue a bono siue a malo rōnib⁹ ꝓbat̄ sic Si merita ministroꝝ nō augēt ul' minuūt vim sacmentoꝝ videt̄ ꝙ nec vim orōnis sed hoc pꝫ q̄a vis baptismi n̄ auget̄ ul' minuit̄ a quocūqȝ det̄ ul' vis eukaristie uel alteri⁹ sacmēti a sil'i nec vires orōnū eccl'iasticaꝝ habēt in se q̄ndam virtutē sacmentalem. puta si merita mīstroꝝ augerēt vim orōnū ul' minuerēt vnitas eccie n̄ staret ymmo scisma fieret. qz quidā sequerent̄ sacerdotē quē crederent meliorē et fugerēt deteriorem et sic quidā sequerent̄ vnū quidam alijs. Paul⁹ cont̄ illos qui gl'abant̄ de baptismis dicit vnū esse baptismū vnū esse q̄ baptisat A simili eni nō debem⁹ gl'ari de orōnib⁹ aliq̄ꝝ tanta ē eni vis orōnis ꝓlata ab vno q̄nta ab alio q̄ntū ad ipi⁹ orōis significacōz nō q̄ntū ad ipi⁹ orantis deuocōez Una est eni

vis orõis sed nõ vna deuocõ orãtis Deuo-
cio eñ pt̃ esse efficacior q̃nto maior sed orõ
q̃ntũ in se ẽ nõ erit fructuosior · v̉bis autẽ
inesse virtutẽ varie clamãt scripture et di-
uine et hũane Nõne vis est in hijs v̉bis
Baptiso te in noĩe pr̃is et filij et sp̃us sãcti
amen · et ĩ hijs · hoc ẽ eñ corpꝰ meũ Et hic
est eñ calix ꝛc̃ · Quare ergo ĩ ecclesiasticis
orõnibꝫ nõ inerit vis si ꝓferanť in ꝑsona
ecc̃ie nõ q̃ntũ ad ꝓferentem sed q̃ntum ad
instituentem ·

DVodecima heresꝭ ẽ eoꝝ qui negãt
purgatoriũ esse dandũ Vnde di
cunt ꝙ ꝓpter auariciã eccl'ia poĩt
esse purgatoriũ post hãc vitã ut · s · ꝓ aĩa
bus denť elemosine et oblacões et fiant ob
sequia et talia ¶ Conť hũc errorẽ ꝓcedetur
tripl'r ṗmo auc̃te doctoꝝ · scdo rõnibꝫ inq̃-
sitorũ · tercio auc̃tibꝫ sacre scripťe · hoc mõ
ꝓcedit franciscꝰ de maronis di · xx · q̃rta ·
q · x · vbi mouet q̃sticẽm veꝝ post hãc vi
tam sit necessariũ ponẽ purgatoriũ · Pri-
mo ergo auc̃te arguiť Iero · q̇ in canone hec
exp̃sse dicit et Augꝰ · Greġ · eciã ĩ epl'a ad
bonifaciũ et in multis alijs locis Rñdent
heretici et dicũt ꝙ isti doctores fuerunt ex
ꝑte eccl'ie et ideo assenciẽtes eiꝰ auaricie cõ
formauerũt se cũ ea Ideo scdo aliq̇ inquisi
tores arguũt sic conť eos · ṗmo sic. Moria
tur vnꝰ homo oĩno iustus et innocẽs · mo
riať eciã aliꝰ qui fuit semꝑ pc̃or penituit
tamẽ in fine quõ erit ꝙ ambo siml' vadãt
ad ꝑadisum nũquid innocẽs debet statim
euolare et ille qui semꝑ pc̃or ante et tunc
penituit sed ꝓ pc̃tis nullã penã sustinuit
debet post hãc vitã puniri Rñdent hẽtici
ꝙ nõ sed ambo debẽt ire ad ꝑadisũ sed ille
qui ꝓ pc̃tis penã nõ sustinuit diminuetur
de gl'a ¶ Scdo arguũt inq̇sitores sic Quia
si purgatoriũ nõ est frustra timemꝰ pc̃ta
et abstinemꝰ qꝛ possemꝰ penitere in fine et
sic euolare Rñdent hẽtici ꝙ nõ frustra ti-
memꝰ et abstinemꝰ qꝛ ut dc̃m est minꝰ de
gl'a habeť · Tercio arguũt inquisitores sic
nullũ malũ impunitũ sed si p̃gatoriũ nõ
esset nõ puirenť oĩa pc̃ta eoꝝ qui saluanť
cum hic nõ puiantur qui in fine penitẽt ·
Quarto ꝙ deꝰ aliq̇s malos punit in vita
ista aliquos nõ · Dicit franciscꝰ ꝙ ille ra-
cões nõ cõuincũt sed sũt conť nos sic conť
illos Ideo arguit aliť conť p̃dictos hẽticos
sic Aliquis nõ vult baptisari baptismo fla
mĩs usqꝫ ad mortẽ · et sic si abstineat usqꝫ
ad finẽ eque euolabit sic̃ alij qui semꝑ bene
agũt Rñdent ꝙ tanta virtꝰ est ĩ sac̃men
to pnĩe ad delendũ pc̃ta sic̃ est in sac̃mẽto
baptismi Ex hoc arguiť conť eos sic · ṗmo
quia si hoc esset veꝝ aliq̇s puniret de veĩa
li pc̃to etnaliter · ex multitudĩe eñ pc̃toꝝ
venialiũ si non puniť in purgatorio sibi
subduciť aliquis gradus glorie quo ṗuať
ꝓpẽ peccata venialia et sic carencia illius
gradus gl'e q̇ sibi al's debereť cũ sit ꝑpetua
erit pena illiꝰ pc̃tis veĩalibus corñdens ¶
Secũdo arguiť sic suppono ꝙ maior pena
et maius malũ est ṗuacõ visioĩs diuine q̃ꝫ
pena sensus sed tm̃ est in malo carẽcia vi
sionis q̃ntũ est in bono visio diuĩa Tunc
arguo sic · Qñcunqꝫ mala sic cõꝑantur ꝙ
vnũ ẜm natam excedit ał̇iquũ q̇cũqꝫ g̃dꝰ
mali excedẽtis excedit totũ aliud malũ ẜꝫ
carẽcia visioĩs diuine ẜm naturã excedit
in malo penã sensꝰ ergo quicũqꝫ gradꝰ ṗ-
uacõis visioĩs diuĩe excedit totã penã sen
sus inferni · sic ergo pꝫ ꝙ negato purgato
rio aliquis puireť ꝑpetuo de veĩalibꝫ in ꝑa
diso Rñdent hẽtici ꝙ iste rõnes sũt pl'icee
et subtiles et apl'us dicit Nemo vos sedu-
cat ꝑ inanẽ pl'iam Ideo isti heretici petũt
auc̃tes sacri canoĩs · dicũt eñ ꝙ ĩ sacra scri
ptura nõ inueniť ꝙ post hanc vitã sit ne
cessariũ ponẽ purgatoriũ Ideo adduco cõ-
tra eos auc̃tes sacre scripťe · Prima auc̃tas
est ij · Macha · xij · vbi diciť ꝙ iudas cõsi-
derabat ꝙ hij qui cũ pietate dormicõeꝫ ac
ceperãt optiam haberẽt repoĩtam g̃ram et
obtulit ꝓ eis xij · milia dragmas argenti
Ista aũt oblacõ nõ potuit esse ꝓ hijs qui
sunt in inferno qꝛ ibi nulla est redemptio
nec ꝓ hijs qui sũt in ꝑadiso qꝛ redempcõe
nõ indigent · nec de eis pt̃ dici illud quod
sequiť · sancta ergo et salubris est cogitacõ
ꝓ defũctis exorare ut a pc̃tis soluanť quia
ibi pc̃ta nõ hñt ergo fuit illa oblacio pro
hijs qui sũt ĩ p̃gatorio · Ad illud argumẽ
tum dicũt hẽtici ꝙ liber Macha · nõ est de
canone · Contra accipio ergo verbum xp̃i

Math xviij. Iratus dñs tradidit seruũ tor
toribꝫ quousqꝫ redderet vniũsum debitum
hoc aũt nõ pot intelligi in hac uita nec in
inferno qꝛ illi semꝑ sũt ĩ debito ergo habꝫ
intelligi de hijs qui sunt in purgatorio ¶
Secũda auctoritas euãgelij est Math. v ¶
Esto ꝯsenciẽs aduſsario tuo ꝛc̃. Et sequitur
Amen dico tibi nõ exies inde donec reddas
nouissimũ q̃drantẽ. Istud exire ñ intelligi
tur de paradiso nec d̃ inferno ergo de ꝑgato
rio Sꝫ cont̃ istud donec q̃nqꝫ accipitur cũ
exclusione actꝰ sequẽtis sic Gen̄. viij. dicit̃
Coruus quẽ emisit noe nõ reũtebat̃ donec
siccarent̃ aque sup t̃ram et tñ nũq̃ꝫ postea
est reuersus Et simil̃r d̃ dña et sponso suo
Ioseph Math. ij. dr̃ ꝙ nõ cognouit eã do=
nec pepit filiũ suũ ꝓmogenitũ nec ex hoc
sequit̃ ꝙ fuerit cognita postea ¶ Silr̃ ergo
in p̃dicta auct̃e intelligendũ est donec red
das ꝛc̃. Sed nõ faciẽdo vim de li donec pro
p̃nti arguo sic qꝛ in p̃dicta auct̃e saltim ẽ
reddicio debiti sed illi de inferno nũq̃ꝫ red
dũt debitũ ergo licꝫ ñ posset argui ꝑ li do
nec tñ p̃t argui ꝑ reddicõꝫ debiti Sꝫ ne hoc
calumniet̃ adducã adhuc septẽ auct̃es q̃ꝝ
ꝓma est Math. xij. Qui cũqꝫ peccauerit in
filiũ remittet̃ ei. qui aũt peccauerit ĩ spm̃
sanctũ nõ remittet̃ ei nec in hoc seculo nec
in futuro hic supponit̃ ꝙ remissio fiat ĩ fu
turo seculo nõ in inferno qꝛ ibi nulla ẽ re=
dempcõ. nõ in paradiso qꝛ ibi nullus intrat
cum pc̃o ergo hoc erit in purgatorio al's
nõ esset verũ verbũ xp̃i ¶ Sc̃a auct̃as est
luce xij. Seruꝰ qui cognouit volũtatẽ dñi
sui et nõ fecerit eã plagis vapulabit mul=
tis et aliꝰ paucis qui nec cognouit nec fe=
cit eam sed in inferno nõ est multum nec
paucũ sed infinitũ ergo hoc habet intelligi
de ꝑgatorio ¶ Tercia auct̃as est apl'i ꝓma
cor. t̃cio. Si cuiꝰ opus arserit detrimentũ
paciet̃ ip̃e autẽ saluus erit si tñ q̃si ꝑ ignẽ
Certũ est ꝙ nõ loquit̃ de igne huiꝰ mũdi
nec de igne inferni qꝛ ñ saluat ergo loquit̃
de igne purgatorij. ¶ Quarta auct̃as est
apl'i ꝓma cor. xv. qui vult ꝓbare resurre
ctionẽ dicẽs. si mortui ñ resurgũt ut quid
baptisant̃ ꝓ mortuis suppoĩt aũt ꝙ aliq̃s
baptisat̃ ꝓ mortuis aliq̃s ergo actus bonꝰ
ꝓ mortuis exhibet̃ ul' baptismꝰ lacrimaꝝ
vel aliquid tale. nullus aũt debet exhibere
aliq̃d tale ꝓ mortuis de paradiso nec de infer
no ergo talis actꝰ debet exhiberi pro mor=
tuis in ꝑgatorio. ¶ Q̃nta auct̃as scribit̃
actuũ ij. hũc deꝰ suscitauit a mortuis die
tercia solutis doloribꝫ inferni Certũ ẽ aũt
ꝙ xp̃s nõ soluit dolores inferni inferioris
nec limbi q̃ dicit̃ sinus abrahe q̃a ibi erat
magna consolacõ sic dr̃ luce xvj. de lazaro
exñte in limbo et de diuite exñte ĩ inferno
hic ꝯsolat̃ tu v̓o cruciaris ergo hoc intelli=
git̃ de doloribꝫ ꝑgatorij. ¶ Sexta auct̃as
scribit̃ apoc̃. xv. vidi ĩ dextera sedẽtis sup
thronũ libꝝ ꝛc̃. et nemo inuentꝰ est dignꝰ
aperire libꝝ nec in celo. nec ĩ t̃ra nec subtꝰ
terrã Ex hoc habet̃ ꝙ aliq̃ credebant̃ digni
in celo et ĩ t̃ra et subtꝰ terrã sed nõ ĩ infer
no qꝛ ibi nulla dignitas. ibi nullꝰ est di=
gnus. ergo ĩ aliq̃ mãsione subtꝰ terrã que
nõ est infernꝰ et hec vocat̃ purgatorium
¶ Septima auct̃as habet̃ ibidẽ. Om̃es can
tabant in celo et in t̃ra et subtus terrã hoc
nõ p̃t intelligi de exñtibꝫ in inferno qꝛ illi
nõ cantãt nec laudãt deũ sed sũt in sempi
terna blasphemia ¶ Ex istis auct̃ibꝫ habet̃
veritas det̃miata ab ec̃cia catholica q̃d est
dare ꝑgatoriũ et pꝫ fl'm esse eccl'iam illud
instituisse ꝓp̃t auariciã. Quicũqꝫ ergo ꝑti
nacit̃ affirmauerit tenuerit ul' dogmatisa
uerit ꝙ post hanc vitã nõ est dare purga
toriũ h̓eticus est dicendus qꝛ militat cont̃
sacrã scripturã et cont̃ det̃minacõꝫ ecclesie
Et si queras ex quo ẽ dandũ ꝑgatoriũ in q̊
loco est situatũ Rñdent doctores in iiij. ꝙ
de lege cõi locus purgatorij est sub t̃ra et
est tercia mansio inferni q̃a infima vocat̃
infernꝰ inferior ubi sũt dampnati ĩ culpa
actuali qui paciunt̃ penã sensꝰ et dampni
Secũda vocat̃ limbꝫ qui est locus ꝑuuloꝝ
nõ baptizatoꝝ et isti sũt in culpa origĩali
qui paciunt̃ penã dampni tm̃ que est carẽ
cia visioĩs diuine. Tercia vocat̃ purgato=
riũ qui est locꝰ electoꝝ nõ ꝑfectoꝝ qui sũt
in gr̃a et in pena. Quarta vocat̃ sinꝰ abra
he ul' limbꝫ patꝝ in quo erãt sc̃i p̃res ante
aduentũ xp̃i in gr̃a et cõsolacõe. Sic ergo
de cõi lege locꝰ ꝑgatorij ẽ sub terra. De le=
ge tamen sp̃ali siue ex ꝓuilegio sepe anime
purgant̃ in locis alijs sup terrã sic narrat

Greg. in libro dyalogorum de quodam epo qui apparuit in quodam balneo et ibi prestabat obsequium et hoc erat sibi purgatorium. et de anima cuiusdam que in glacie purgabatur quod potuit esse ex aliqua speciali causa. s. vel pro confirmanda fide nostra de alia vita vel ut anime illius subueniretur a fidelibus quibus apparet vel propter aliquod reuelandum vel propter aliquam viuencium edificacionem. De dispensacione ergo dei est quod anime purgantur in illis locis quibus peccauerunt De acerbitate ignis purgatorij et quomodo puniuntur animas et an per demones vel seipso doctores latissime loquuntur in quarto ideo pretereo.

Tercia decima heresis est eorum qui negant aliam vitam et immortalitatem anime et resurrectionem Negata enim anime immortalitate consequenter negant aliam vitam fore et resurrectionem huiusmodi opinionis fuerunt quidam philosophi vocati epicurei isti enim dixerunt quod mortuo homine perit anima et quod nichil substantie eius remanebat Opinionem istorum introducit Seneca tragedia vj. ubi introducit chorum Qui si querant ubi anime defunctorum sunt dicit quod ubi sunt res que nate non sunt vult dicere quod sicut illud quod natum non est non habet esse. nec aliquam substantiam sic eodem modo dicens de animabus defunctorum et dicit quod dicunt isti quod illud quod communiter dicitur quod est infernus quia ibi puniuntur mali quod sunt vani rumores similes sompnio quod facit hominem sollicitum meditacione propter aliquod malum quod sompniauit et cum excitatur nichil inuenit de quo timeat Ita dicere quod est infernus et quod ibi puniuntur mali istud ponit timorem et pauorem et dicebat isti quod nichil horum erat. Hanc opinionem introducit Salomon eccl'i. iij. c. prope finem ubi dicitur quod erat opinio aliquorum quod unus et idem esset finis et mors siue interitus hominum et iumentorum et equa utriusque condicio et ita isti secundum hoc non credebant immortalitatem anime. nec aliam vitam ex quo dicebant equalem esse finem et mortem hominum et iumentorum Et sicut spiritus siue anima bestiarum tendit in nichil sic spiritus hominis quod nullus credere debet hoc de mente salomonis fuisse sicut notat Nicolaus de lira et apparet manifeste in fine dicti libri ubi dicit quod cuncta que fiunt adducet deus in iudicium pro omni errato siue bonum siue malum sit quod esse non possit nisi anima esset immortalis Et expressius quod non ex persona sua sed impiorum dicit patet per hoc quod in fine libri quasi determinando subiungit donec reuertatur puluis in terram suam unde erat et spiritus redeat ad illum qui dedit illum. et dato quod illud esset de mente salomonis. s. unum esse interitum hominis et iumenti referendum est ad spiritum physicum non ad spiritum racionalem Est enim in homine duplex spiritus. s. spiritus racionalis et incorporeus qui non perit cum corpore. Alius qui dicitur physicus seu naturalis quo mediante anima racionalis vnitur corpori et ille corporeus est subtilior aere minus subtilis igne quo mediante fit sensus et ymaginacio et iste perit cum corpore Talis spiritus est in corpore bruti animantis et illud vegetat et corpore pereunte perit et secundum hoc ait salomon quod unus est interitus hominis et iumenti quantum ad corpus et spiritum physicum. Illius eciam predicte dampnate opinionis fuerunt illi ex quorum persona dicitur sapientie ij. ex nichilo nati sumus et post hoc erimus tanquam si non fuerimus. Huius peruerse et dampnate opinionis fuerunt saducei qui quia credebant quod anime non erant immortales negauerunt resurrectionem sicut patet actuum xxiij. Hec eciam dampnata opinio istis temporibus eciam in multis malis xpianis inuenitur regnare quia ad hoc vigilanter intendit dyabolus Unde dicit albinus in sua dicta quod dyabolus querendo omnes alios modos quibus possit hominem ad dampnacionem deducere. Inuenit specialiter unum subtilissimum per quem si potest homini nocere paucum vel multum per hoc ipsum prosternit et leuiter ad dampnacionem deducit. et est iste quod vulnerat hominem in occulto vere credulitatis ut faciat eum dubitare in veritate fidei catholice et specialiter iuxta posse suum laborat quod faciat eum dubitare quod sit altera vita nisi hec. et quod debeat fieri resurrectio mortuorum quia si hoc facit eum credere vel in hoc dubitare statim homo sic deceptus dimittit se cadere in omne peccatum. et elongatur ab omni virtute et ponit omnem timorem et amorem dei et viuit desperatus qui perdidit totam fidem et spem dei. et singulariter anhelat dyabolus viribus suis ad decipiendum per hanc viam omnes homines qui sunt magis peccatores et specialiter superbos et pomposos et nimium amatores diuiciarum mundi et deliciarum carnalium et tenet hunc modum. quia primo ponit ante oculos

eoꝝ magna crimīa que fecerīt et magnas penas que ſm ſcťas ſcpturas ꝓpť illa ſunt eis ꝑparate et cū illi miſeri hoc cōſiderant ꝑōit eos in deſperacōez dicēs eis ꝙ ſm hoc dampnati erūt qn̄ morienť et tenendo eos in tali cognicōe dicit eis poſtmodū quaſi dans aliquā cōſolacōem ꝙ nō timeāt ymmo ꝙ fortificenť et letenť et habeāt bonū coꝛ et dent ſibi bonū tempus et ꝙ faciant quitq̄d eis placuerit qꝛ nūq̄ȝ deꝰ reſuſcitabit eos nec iudicabit qꝛ nō eſt altera vita niſi hec pn̄s Et hic inoleuit illud erroneū ꝓuerbiū qđ in nr̄a lingua dr̄ En eſto mūdo nō me veas malpaſar c· en el otro non me veras penar et adhuc dicit eis ꝙ n̄ eſt aliquis deꝰ et ꝙ nr̄a mors et natiuitas eſt ſic̄ beſtiaꝝ· quia ſic̄ beſtie naſcunť et moriunť ita erit de nobis Et dicit ꝑdictꝰ doctor ꝙ ſpālit̄er dyabolus mouet et auget hanc temptacōez tp̄e mortis qꝛ videt ꝙ ille paſſus eſt valde ſtrictꝰ et ꝑiculoſꝰ et ꝙ ducit ſecū magnū pauorē et ꝓpťea poterit citiꝰ ꝓſternē et decipe hoīem niſi iuuetur a deo ꝓpter bona merita que ante fecit q̄a illa ꝓcurāt hoī tp̄e illo ſuccurſū et ꝓpť hoc dicit ꝙ ordīauit ſc̄a mať eccl'ia ꝙ xp̄ianis in hora mortis dicať ·Credo in deū qđ eſt fūdamentū nr̄e fidei catholice et ꝙ faciāt cum omī deuocōe cōfeſſionē fidei et ꝙ r̄ducať eis ad memoriā paſſio et mors ſaluatoris ih̄u xp̄i ex qua ꝓueīt electis ꝑſeuerācia in fide et deinde in fine vite precioſa et ſc̄a mors añ eū· hec ille. ¶ Ex ꝑdictis patȝ vnde habuerūt ꝑdicti herici occaſiōem errandi et quō dyabolꝰ inť cetera vigilanť laborat et miſeros hoīes deducat ad credēdum ꝙ nō eſt altera vita Improbať aūt ꝑdictꝰ error q̄druplicit̄ ꝑmo ꝑ dcťa gentiliū phoꝝ Sc̄do racōibus doctorū catholicoꝝ Tercio auctīb ſacre ſcripťe Quarto ſplendore miraculoꝝ. Circa ꝑmū notandū ꝙ poſt illud genꝰ phoꝝ de quib dc̄m eſt in ꝑn̄cipio huiꝰ capl'i fuerūt duo gn̄a alioꝝ phoꝝ quoꝝ ꝑmi vocati fuerīt paripatetici quoꝝ dux et mḡr fuit Ariſtotiles qui xvj de aīabus ca· iiij· dicit ſic intellectus ſolꝰ eſt ab extrīſeco et ſolꝰ hȝ eſſe diuinū· Item in ſc̄do de aīa dicit ꝙ aīa intellectiua eſt alterū genꝰ ab aīa vegetatīa et ſenſitīa et ꝙ ipſam ſolā cōtingit ſeparari a corꝑe tanq̄ȝ ꝑpetuū a corruptibili Item ī libro de pomo dicit ve aīe peccatrici que nō hȝ locū redeundi ad ſuū creatorē qꝛ turpia eiꝰ oꝑa impediūt aſcenſū eiꝰ ad deū Alij phi fuerūt vocati ſtoyci dux et mḡr quoꝝ fuit plato qui plus q̄ȝ aliquis aliꝰ phus affirmauit immortalitatē aīe Vn̄ ī libro tymei c· iiij et v· inter multa erronea que de aīa dicit hoc vnū veꝝ infert ꝙ aīa eſt immortalis· et ꝙ ſi vincit paſſiones ul' ſi ab eis vincať ꝑmiabiť ul' punieť poſt mortē Vn̄ ponit ꝙ ſi aīa exiſtens ī corꝑe viri vincať a paſſionib corꝑis poſt ſeꝑacōem a corꝑe uiri in corpꝰ muliebre mitteť et ſi ſe ibidē male habuerit in corpꝰ pecoris trāſibit poſt mortem in penā et ſc̄dm ꝙ male ul' deťiꝰ ſe habuerit in deteriꝰ pecus verteť finalit̄ tamē oīs redibūt ad gn̄alem innocenciā et dignitatē cū fuerīt ꝑ penas ſatis expiate Affirmauit eciaȝ immortalitatē aīe et ꝙ aīe virtuoſoꝝ et bonoꝝ debebāt ꝑmiari in alio mūdo et aīe maloꝝ puniri ut patȝ in diſputacōe ſocratis et ſuoꝝ diſcipuloꝝ quā introducit in phedrone vbi ꝑ modū dyalogi multis dicturis ꝓbat aīe homīs immortalitatē· et dato ꝙ talit̄ nō accedat ad veritatē nr̄e fidei· eſt tn̄ mirabile ꝙ hō phs ſine fide ſolūmodo ꝑ rōnem et lumen natalis intelligēcie veīret ī tam altam cognicōem et forte cauſa huiꝰ potuit eſſe q̄a ſic̄ dicit Iero· in epl'a ad paulinū que ponitur in ꝓlogo biblie Plato dn̄dit ī egiptū ut videť libros legis et ꝓphaꝝ quos vidit et potuit eſſe ꝙ informatꝰ ī ſacra ſcptura per Ieremiā ꝓpham cū ·ſ· in egiptū deſcendit ut ponit leonhardꝰ Aretinꝰ in ꝓlogo libri platonis qui intitulať phedron fuit inductꝰ ad loquendū de aīa magis vere et catholice q̄ȝ aliq̄s aliꝰ phs· Itē pitagoras hoc idem aſſerit ut ponit Ouidiꝰ xv· methamorphoſiꝰ ubi dicit morte carēt aīme ſempq̄ȝ priora relicta ſic de nouis domib viuūt habitantq̄ȝ recepte ſed meliꝰ dicit ī verſib aureis ſic̄ allegat calcidius in commento ſuꝑ thymeū platoīs vbi dicit corpore diſpoīto tn̄ libet ad ethera ꝑgens euadens hoīem factus deꝰ ethereis alter Item mercuriꝰ trimegiſtus ad eſclepium prope

p̄ncipiũ dicit O exclepa oīs aīa hũana im
mortalis est ꝫ nõ vniformit̄ cuncte ꝫ alio
et alio mõ & infra post mediũ libri cum
fuerit aīe a corꝑe facta discessio tũc examē
meritiqꝫ eiꝰ arbitriũ trãsiet in summã de
tinēs ꝑtatem Isqꝫ cũ eam piam iusticiãqꝫ
ꝓuiderit in sibi cõpetentibꝰ locis manē ꝑ-
mittit Si delictoꝝ ipam maculis viciisqꝫ
obligatã viderit desuꝑ ad yma deturbãs
ꝓ telis aeris ignis et aque sepe discordan-
tibus tradit et sic int̄ celũ et terrã mũda-
nis fructibꝰ in diũsis semꝑ etni penis agi
tata reptabit̄ ut ĩ hoc aīe obsit eṫnitas ꝙ
sit in mortali snĩa eṫno supplicio subiuga-
ta. hec ille. Aliq̄ eciã dicũt quorũ opĩoem
introducit macrobius suꝑ sompniũ scipio
nis ꝙ vnꝰ qui vocabat̄ feres panphilꝰ de
quo loquit̄ valeriꝰ libro p̄mo in titulo mi
raculoꝝ qui dicit ꝙ fuit mortuꝰ ĩ quodaꝫ
prelio et ꝙ stetit mortuꝰ per x. dies sepata
aīa a corꝑe et ꝙ postmodũ r̄surrexit et re
uelauit mlťa altiꝰ mũdi spãlit̄ de immor
talitate aĩaꝝ et ꝙ ab isto hoĩe resuscitato
habuit plato fũdamentũ et doctrinã quã
introducit ĩ phedrone Item ĩ scdo libro su
per sompniũ scipioĩs macrobius dicit aĩa
aũt q̄ verꝰ homo ē ab oĩ ꝯdicõe mortalita-
tis aliena ē a deo ut admutacõꝫ dei mũdũ
regẽtis r̄gat et ipa corpꝰ dũ a se aĩat̄ eciã
in eodē dicit et hec fit p̄ntis tp̄is ꝯsumacõ
ut aĩa nõ solũ immortalē sed deũ esse cla-
rescat Huiꝰ eciã opĩonis fuit Tullius qui
ẜm ꝙ dicit dictꝰ macrobiꝰ vltĩm opꝰ scri
psit p̄dcm sompniũ scipioĩs ubi introdu-
cit scipionē assianũ et alios magnos et v̓
tuosos viros iĩgendo ꝙ apparuerũt post
mortē et dixerṫ de p̄miis aĩaꝝ hoĩm v̓tuo
soꝝ que hñt in celo et de penis q̃s mali pa
ciunt̄ Item ĩ rethoricis tulliꝰ ait Probabi
le quidē videt̄ sapiẽtibꝰ penas esse paratas
apud inferos ergo aĩe post mortē sũt sup-
stites In amphorismis eciã de essẽcia sum
me boĩtatis legit̄ qꝛ aĩa est ĩ orizonte eter
nitatis. i. in termĩo ꝑpetuitatis. qḋ est ꝑpe
tuitas in aĩa ita ꝙ finit̄ in aĩa. i. nõ pro
tendit̄ ultra aĩam sed est supra tempꝰ tem
pus vocat̄ hic mora habens p̄ncipiũ et fi
nem et si aĩa habeat principiũ nõ haqebit
finē. Hanc eciã opĩoeꝫ introducit virgiliꝰ
in vi. libro eneydoꝝ vbi scribit quõ eneas
vẽit ad campos elysius qui sũt campi pa-
disi ꝙ inueĩt ibi anchisen p̄rem suũ et ali
os maiores et ãcessores. Item eciã de aĩa
turni loquens ait vitaqꝫ dum gemitu fui
indignata sub vmbras. i. aĩa turni rece-
dens a corꝑe cũ indignacõe dñdit ad infe-
ros hinc insinuauit v̓gilius aĩam esse sup-
stitē pꝰ mortē. huiꝰ eciã opĩonis fuit Sene
ca ĩ epl̓is vbi dicit mors quã ꝑtimescimꝰ
et recusamꝰ intromittit vitã nõ eripit ve
niet iteꝝ qui nos in lucē repet dies. huiꝰ
opĩonis fuerũt oĩs ph̓i q̄ dicti sũt stoyci
que opĩo est ĩ magnã ꝯfirmacõem nr̄e sa-
cre fidei et in maximã ꝯfusionē nõ creden-
ciũ et hẽticoꝝ qꝛ si dicti ph̓i ducti solũ ra
cõne et luĩe natali crediderũt et cognoue-
rũt aĩe immortalitatē et ꝙ pꝰ mortē hoĩm
aĩe bonoꝝ p̄miant̄ in gl̓a et aĩe maloꝝ af
fligunt̄ in pena sine fine. ml̓tomagis hoc
credē et affirmare debẽt xp̄iani q̄ ult̄ rõem
et lumē natalis intelligẽtie sũt informati
lege dei quã dedit et publicauit ꝑ moysen
et alios scos ꝓph̓as et ꝑ doctrinã noue le-
gis quã noster saluator deus et homo per
seip̄m ꝑsonalit̄ p̄dicauit et ondit. Sed q̄a
auctoritas ĩ diuersum pt̄ flecti sensũ Ideo
secũdo imꝓbatur p̄dictus error racõibꝰ do
ctorũ catholicoꝝ Primo sic oĩs corrupcio
causat̄ ex contrietate sed nichil est ꝙ sub̓e
aĩe contriet̄ ergo nõ pt̄ aĩa corrũpi. Cõfir
mat̄ p̄mo sic quicquid corrũpit̄ aut corrũ
pit̄ ex dissonãcia parciũ ut corpus aut ex
fluxu matie ut ꝓprietas. Oĩs eñ ꝓprietas
in se immutabil̓ est. quod aũt desinit esse
ex fluxu matie in qua est habet Vñ boeciꝰ
in ꝓlogo suꝑ arismetricã ait Sapiẽcia est
speculacõ eoꝝ que ẜm sui immutabilitatē
sorciunt̄ sub̓am et ꝓprietatē Aĩa aũt ñ est
sub̓a corꝑalis ergo ex dissonãcia ꝑciũ cor-
rũpi nõ pt̄ qꝛ simplex ē. ꝓp̄etas aũt nõ est
sine forma qꝛ sub̓a est et ita ex fluxu ma-
teriei corrũpi nõ pt̄ qꝛ ĩ matia nõ est ergo
incorruptibil̓ est. ꝙ aũt incorporea sit pꝫ
qꝛ hoc genꝰ subalternũ spũs sub se cõtinet
has sp̄es aĩam et angelũ ergo aut angelus
incorporeus nõ est uel aĩa incorporea est.
Scdo ꝯfirmat̄ qꝛ corrupcõ nõ fit in entibꝰ
nisi rõne appetiꝰ. ergo ubi appetitus est

quieetatus ultra nichil appetit Sed materia per aĩam rõnalem vltĩate quietatˀ qꝛ nullam nobilioꝛẽ habere pt. ¶ Scd̃o arguitˀ ex diuina bonitate sic Cum deꝰ sit oĩbus bonus maxĩe tñ bonꝰ ẽ amicis suis ꝫ amico ꝓpriũ est cõuiuare viij. ethicoꝝ et amicus saluet amici vitam si pt ergo faciet ꝙ aĩa viuat post sepacõem a coꝛpe. ¶ Tercio arguitˀ ex diuĩa causalitate Oĩs causa q̃nto plus intendit ad esse alicuiꝰ tanto plus intendit ad eius cõseruacõem sed esse aĩme rõnal' ꝓus intenditˀ q̃ntũ ad esse q̃ꝫ forma solis qui nobilius est esse eius cũ sit spũalis et spũalia coꝛpalibus ꝓferuntˀ ut dicit augꝰ. ix. de t̃nitate cum ergo sol sit incoꝛruptibilis ml'to ergo foꝛciꝰ aĩa erit incoꝛruptibil' et immoꝛtalis ¶ Quarto arguitˀ ex magnitudĩe diuĩe potẽcie ꝓbãdo necessitatẽ alteriꝰ vite per resurrectõem sic Videmꝰ eñ ꝙ natˀa reducit ꝑ vnũ granũ semĩs arboꝛẽ ul' herbã sui generis. verũtamẽ nõ reducit eandẽ herbã ul' arboꝛẽ nũo. sed alterã sĩle. Et sĩl'r in gñacõe natˀali hoĩm bestiaꝝ et auiũ qꝛ natˀalitˀ exit hõ ab hoĩe et femĩa ꝑ gñacõeꝫ et sic de auibꝰ et bestijs sed nõ redit idem hõ nũo nec eadem bestia sed alter hõ et altera bestia ¶ Vnde si natˀa haberet tam magnũ posse ꝙ illũ eundem hoĩem nũo et eandẽ nũo bestiã et arboꝛem que deficit et moꝛitˀ possꝫ reducẽ viuũ maioꝛẽ ꝑtatem habẽt q̃ꝫ habet. et ideo si deus nõ resuscitaret illũ eundẽ hoĩem nũo qui moꝛitˀ nõ oñderet ꝙ suũ posse esset maius q̃ꝫ posse natˀe. Cum ergo posse suũ incomparabilitˀ maiꝰ sit q̃ꝫ posse natˀe. si nõ faceret illud ꝑ qd̃ suũ posse oñdatˀ maiꝰ q̃ꝫ posse nature cõtrariatˀ sue ꝑtati et ꝑfectõi qd̃ est incõueniens Ex quo maĩfeste pꝫ ꝙ erit resurrectio et altera vita et ꝙ idem coꝛpus nũo resurget ad maĩfestandũ ꝙ maius est posse dei q̃ꝫ natˀe. ¶ Quinto arguitˀ ex diuina sapĩa quia ꝑfectiꝰ opus arguit maioꝛẽ sapiam in mg̃ro qui illud fecit Vñ si deꝰ creauit hoĩem ea intencõne ut resurgat et duret sñ fine hoc videtˀ nobiliꝰ q̃ꝫ si illud creasset ea intencõe ut nõ resurgẽt et duraret sine fine. Et ubi est nobilioꝛ intẽcio et nobilioꝛ respectus oñditˀ excellenciꝰ opus et ex opis excellencia maioꝛitate et nobilitate oñditˀ excellentioꝛ et nobilioꝛ sapĩa in mg̃ro Necesse est ergo resurrectõem fieri et aliam vitã dare ut diuina sapĩa excellẽtissima cognoscatˀ. ¶ Sexto arguitˀ ex amabilitate et̃nitatis dei necesse est homĩ caritatem habere hoc est deũ amare qꝛ deus est et̃nalitˀ amabilis Vñ si homo resurgat et ex diuine et̃nitatis influẽtia homo sit ꝑpetuo durabilis in gl'a amabilioꝛ erit eternitas diuĩa q̃ꝫ si homo ñ resurgẽt sed finiretˀ in moꝛte Ad oñdendũ ergo cõcoꝛdiã inter duracõeꝫ dei et hoĩs et amoꝛis excellentiã fiet resurrectio que si nõ fieret nõ oñderetˀ ¶ Septima arguitˀ ex diuĩe iusticie equitate Iusticia eñ dei requirit ꝙ oĩbus reddatur ẜm merita et demerita al's nõ esset iustus Cum ergo hoc nõ fiat ĩ vita pñti cũ mali videantˀ floꝛẽ Iob xxj. Ducũt ĩ boĩs dies suos. boni vero tribulantˀ ergo fiet in vita alia qd̃ esse nõ pt nisi aĩa sit immoꝛtalis et nisi fiat ꝛ̃surrectio. tũc eñ illa res que bonũ ul' malũ fecit in hoc mũdo ꝑ diuinã iusticiã ꝑmiabitˀ ul' ꝑnietˀ ¶ Octauo arguitˀ ex et̃nitate diuĩe iusticie sic poterit deus et̃nalitˀ iudicare hoĩem. si homo posset esse sine inicio sicˀ poterat eũ iudicare et̃naliter si homo esset sine fine vnde si ꝛ̃surrectio nõ esset significaretˀ ꝙ si creatˀa posset esse sine inicio. ꝙ deus nõ posset sua iusticia et̃nalitˀ hoĩe uti vt ergo detˀ intelligi ꝙ deꝰ potẽat et̃naliter uti sine inicio in homĩe si homo possꝫ esse et̃naliter sine inicio. sapĩa diuina oꝛdinauit ꝙ fiat resurrectio et ꝙ iusticia diuĩa sit potens cõnuare hũanũ coꝛpus sine fine dato ꝙ semꝑ sit in toꝛmentis ut iusticia utatˀ in eo. ¶ Nono arguitˀ ex natˀali appetitu hoĩs sic impossibile est appetitũ natˀalem esse frustra ꝫ hõ naturalitˀ appetit ꝑpetuo manẽ qd̃ pꝫ ex eo ꝙ esse est qd̃ ab omibꝰ appetitˀ. homo eñ ꝑ intellectũ appetit esse nõ solũ ut nũc sicˀ bruta aĩalia sed simpl'r consequetˀ ergo hõ ꝑpetuitatẽ ẜm aĩam qua esse simplicitˀ et ẜm oĩne tempus apprehendit. ¶ Decio arguitˀ ex capacitate aĩe qꝛ aĩa capax est bt̃itudĩs Deus aũt vt ait augꝰ. ingenti libtate implet oĩes creaturas ẜm capacitatem eaꝝ ergo ꝯfert aĩe bt̃itudĩem. ad bt̃itudĩnẽ aũt spectat vita ꝑpetua ergo necesse est alterã

vitam ponere et aiam esse immortalem.
¶ Vndecio arguit ex hois timore qz si aia moreret cu corpe homo no plus timeretur mortuus qz lupus ul canis mortu9. cum ergo expiam singulare timore in hoie mortuo que no expim in ceteris aialibz mortuis ergo necesse e dice q relinquit aliqd viues post morte hois qd timet ¶ Duodecio arguit sic deus fecit aiam ad ymaginem et similitudinem sua sz deus est immortal ergo et aia Et licet no posset forsitan rone naturali demostratiue pbari. sic satis pz per debilitate ronum quo ad hoc tam a scis qz a phis adducunt Sume tn coueit hoc credere sic multa alia sut vera que pbare demostratiue nescim9. sic alter istor pcerto est uer mud9 incepit esse ul mud9 no incepit esse tn nullu istor demratiue pbari pt bm Aristotile iiij. topicor. Vn coiter dicit de quoda religioso q redarguit quedam phm ex eo q negauit aimam esse immortale. Quero inquit a te phe ait ille religiosus. aut aia est mortalis ul immortalis si est mortalis nullu incomodu inflige ret credentibz ea esse immortale. si vero est immortalis tuc credere eam mortale quid incomodu in te sequit ergo meli9 est crede ea esse immortale qz mortale ¶ Tercio improbat pocius error auctibz qdruplicit. pmo auctibus noui testamti ex euagelio. Scdo auctibz eiusde ex eplis et actibz. Terco auctoritatibz veris testamti Quarto auctibz doctor eccl'ie que oia expsse sonant aliam vitam ¶ De pmo inducunt xij. auctes. Prima auctas habet Ioh. vj. hec est aut volutas pris mei qui misit me ut ois qui videt filiu p fidem formata caritate ideo sequit et credit in eu habeat vita etnam qd infallibilit est ver in pdestinatis et ibide Qui maducat mea carne et bibit meu sanguine habet vitam etnam et ego resuscitabo eu in nouissimo die. Scda auctas habet Io. iiij. cu xpus loqueret samaritane Qui biberit ex aqua quaz ego dabo ei fiet in eo fons aque viue salientis in vita eternam Tercia auctas est Ioh. vj. Qui maducat hunc pane viuet in eternu Quarta auctas est Math. xix. et Marci x. Cum quert iuuenis ille. mgr quid boni facia ut vitam etnam possideam Rndit ei xpus si vis ad vita. s. eterna ingredi serua madata. Quinta auctas Marci ix. bonu est tibi claudu introire in vita eterna qz duos pedes habente mitti in gehenna ignis inextinguibilis. Sexta auctas est Mar. x. Nemo est qui relinquerit domu aut fres aut sorores aut prem aut mrem aut vxore aut filios pter me et pe euangeliu qui no accipiat cencies tm nuc i tpe hoc. domos et fratres et sorores et mres et filios et agros cu psecucoibz et in futuro seculo vita etnam Dicit q in pnti accipiet cencies tm qz p tpalibus accipit in pnti bona spualia que tm excedut bona tpalia qntu centenari9 vnitatem Alit aut pt expoi de religiosis qui p vno pre carnali ul fre dimisso hnt spuales fres et mres et pres multos et eciam possessioes mltas et agros inqntu ex possessioibz oim fideliu sufficient sustentant bm illud apli ad cor. vj. qsi nichil hntes et oia possidetes Vn Aug9. Cotempne oia et habebis oia ¶ Septia auctas est Io. iij. Qui credit in filiu ht vita etnam. qui aut incredulus est filio no ht vita eterna sed ira dei manet sup eu Et ibide Sic deus dilexit mudu ut filiu suu vnigetu daret ut ois qui credit in illu no pereat sed habeat vita etnam ¶ Octaua auctas est Io. v. Scrutami scripas in quibus putatis vitam eterna habe et ille sut q testiom phibent de me et no vultis veire ad me ut vitam habeatis ¶ Nona auctas est Ioh. vj. vbi dicit q cu mlti ex discipulis ihu abirent retro dixit ihus ad xij. Nuquid et vos vultis abire Rndit ei simon petr9 dne ad que ibim9 verba vite eterne habes et nos cognouim9 et credim9 qz tu es xps fili9 dei ¶ Decima auctas est Ioh. x. Oues mee voce mea audiut et cognosco eas et secunt me et ego vita eterna do eis ¶ Vndecima auctas est Io. xij. Qui odit aiam suam in hoc mudo in vitam eterna custodit eam ¶ Duodecia auctas est Math. x. Nolite timere eos qui occidut corp9 aiam aut no pnt occidere sed poci9 eu timete qui pt aiam et corp9 perde in gehenna Hee duodeci auctes ex euagelijs deducte sut qi xij. columpne auree nri inexpugnabil fortalicij

¶ Predictis adiũgunt̃ alie xij · auctes apostoloꝝ xp̄i. ¶ Prima est cũ iudei contradicerent paulo et blasphemarẽt tũc constãter paulus et barnabas dixerũt actuũ xiij · vobis oportebat p̄mũ loqui verbũ dei ꝫ qm̄ repulistis illud et indignos vos iudicastis vite et̃ne ecce ꝯuertim̃ ad gentes · sic em̄ p̄cepit nobis deus ¶ Sc̄da ē eiusdē ad gala · vltio Qui seminat in carne sua de carne et metet corrupcõem · qui aũt semiat in sp̄u de sp̄u metet vitã et̃nam ¶ Tercia ē eiusdē p̄ma thi͡o · j · Ideo miam ꝯsecut⁹ sũ ut in me p̄mo oñderet ih̄s xp̄us oīm paciam ad informacõem eoꝝ qui credituri sũt illi in vitã eternã. ¶ Quarta ē eiusdē p̄ma thio · vj · Certa bonũ certamẽ fidei apprehẽde vitam eternã in qua vocat⁹ es et ꝯfessus ꝯfessionem bonã ¶ Qñta est eiusdē thi͡o · j · Paulus dei seru⁹ ap̄l'us ih̄u xp̄i b̄m fidem electoꝝ dei et agnicõem veritatis que b̄m pietatẽ est in spem vite eterne quã ꝓmisit qui nõ mentit̃ deus ante t̄pa sc̄l'a ¶ Sexta est eiusdem ad thitũ iij · dicens Iustificati gr̄a ip̄ius heredes sum⁹ b̄m spem vite et̃ne fidelis sermo est. ¶ Septia auctas est eiusdē p̄ma cor · xv · Si in hac vita tm̄ in xp̄o sperantes sum⁹ miserabiliores sum⁹ oīb⁹ hoībus quasi dicat Si speram⁹ ī hac vita remunerari a xp̄o miserabiliores sum⁹ ⁊c̃ · qꝛ alij adm̄in⁹ ꝑfruunt̃ bonis hui⁹ vite nos aũt patim̄ mala In p̄micia em̄ eccl'ia fideles erãt multa sustinẽtes aduersa Sed contra hoc posset argui de m̄l'tis p̄l'bis qui voluptates et diuicias hui⁹ sc̄l'i ꝯtempserũt et cũ hoc negabãt resurrectõem mortuoꝝ nec tñ dicunt̃ miserabiliores alijs hoībus sed meliores Dicendũ ꝙ nõ est sil'e de ip̄is et xp̄ianis qꝛ p̄l'bi hoc fecerũt ꝓp̄e maiora bona ꝯsequẽda · s · v̄tutes intellectuales et morales in quib⁹ ꝯsistit cognicõ veritatis et ꝯsecucio pollitice bonitatis hoc aũt nõ p̄t dici de xp̄ianis qui ꝯfitent̃ xp̄m resurrexisse a mortuis qđ fl'm esset si resurrectõ esset impossibilis falsitas aũt malũ est intellect⁹ sic̃ veritas eius bonũ ¶ Octaua est ap̄l'i petri p̄ma pe · iij · Saluos bap̄ facit nõ carnis deposito sordiũ sed ꝯsc̄ie bone interrogacõ in deũ ꝑ resurrectõꝫ xp̄i qui est in dextera dei p̄ris deglucięs mortẽ ut vite et̃ne coheredes efficerem̄ ꝓfect⁹ in celum subiectis sibi angelis et p̄tatib⁹ et v̄tutib⁹ ¶ Nona est Io · ap̄l'i p̄ma Io · j · vidim⁹ et testam̄ et ãnunciam⁹ vob̄ vitã eternam · ¶ Decima est eiusdē in c · ij · hec ē repromissio quã ip̄e pollicit⁹ est nobis vita eterna ¶ Vndecia ē eiusdē in c · v · hoc est testiõm qm̄ vitã et̃nam dedit nobis de⁹ et hec vita in filio eius est ¶ Duodecia est eiusdē in ca · eodem assumsit nos et dedit nobis sensum ut cognoscam⁹ veꝝ deũ · et sim⁹ in filio ei⁹ vero hic est ver⁹ deus et vita eterna Ecce habem⁹ xij · ꝓpugnacl'a nr̄i fortalicij ap̄l'oꝝ xp̄i ¶ Nũc videam⁹ auctes veteris testamẽti et inueniũt̃ tres ¶ Prima est thobie xij · Elemosina a morte liberat et facit inuenire vitam eternã ¶ Sc̄da est ecc̃ · xxvij Qui elucidãt me vitam eternã habebunt Ecce p̄miũ qđ p̄mittit diua sap̄ia suis elucidatorib⁹. ¶ Tercia est daniel' xij · Multi de hijs qui in puluẽ terre dormiũt euigilabunt Alij in vitam eternam Alij in obprobrium ut videant semper ¶ Premissis aũt omnibus articulis fidei vltimus concordat qui est Carnis resurrectõem et vitã et̃nam amẽ · Hec est eciã sn̄ia verissima catholice fidei et doctoꝝ · dicit̃ em̄ in libro de ecclesiasticis dogmatib⁹ solũ hoīem credim⁹ hr̄e aīam substantiuã que et exuta a corpe viuit et sensus suos atqꝫ ingenia viuacit̃ tenet nec cũ corpe morit̃ sicut Arabs asserit nec post modicũ interuallũ sic̃ zenon qꝛ substancialit̃ viuit. Et Aug⁹ · O aīa mea illã patriã petere debuisti in q̃ est quies sine labore gaudiũ sine dolore · pax sine tribulacione · lux sine tenebris · vita sñ morte · Isdē si simul aīa cũ corpe interiret · pro nichilo dei fili⁹ deo p̄ri sp̄m ꝯmendaret · sed moritur et deo p̄ri sp̄m ꝯmendat ut mortẽ corporis et immortalitatẽ aīe designaret Cõfirmant̃ finalit̃ oīa p̄dicta auctes bt̄i Greg in iiij · libro dyalogoꝝ ubi loquẽs de vita aīe post obitũ sic ait Carnales quiqꝫ quia inuisibilia scire ñ valẽt per expimentũ dubitãt utꝝ ne sit qđ corpalib⁹ oculis nõ vident · q̃ nimiꝝ dubietas p̄mo p̄nti nr̄o ē nõ potuit qꝛ exclus⁹ a padisi gaudijs hoc qđ amiserat que viderat recolebat Hij aũt sentire ul' recolere auditu nõ possunt qui

eo⁊ nullū sic̄ ille saltē de pc̄ito expimentū tenet̄ Ac si enī pregnans mlier mittat̄ in carcerē ibiq̄ pue⁊ pariat qui nat9 in carcere nutriat̄ et crescat Cui si fortasse mat̄ que hūc genuit solē lunā stellas mōtes et campos volantes aues · currētes equos nomīet Ille vo qui est in carcere natus et nutritus nichil aliud q̄z tenebras carceris sciat et quidē esse audiat · sed q2 per expimentum nō nouit veraciter esse diffidat Ita in hac exilij sui cecitate nati hoīes dū esse sūma atq̄ inuisibilia regni audiūt diffidūt an vera sint q2 sola hec infima ī quibꝫ nati sūt visibilia nouerī Vñ factū est ut ip̄e inuisibiliū et visibiliū creatoꝛ spm̄ sc̄m ad corda nr̄a mitteret q̄tin9 p eum verificati crederem9 que adhuc scire p expimentum nō possum9 quotq̄t ergo hūc spm̄ hereditatis nr̄e pign9 accepim9 de vita inuisibiliū nō dubitam9 Nam q2 post mortē carnis viuat aīa patz racō sed fidei admixta Nūquid et sc̄i al'pi ac mr̄es xp̄i p̄ntem vitam despicerēt in morte carnis aīas ponerent nisi certioꝛē aīa⁊ vitā subsequi scirēt Et ecce hij qui aīas in morte posuerī atq̄ aīa⁊ vitā post mortē carnis esse crediderī cottidianis miraculis choꝛuscāt Ad extincta eorū nāq̄ coꝛpa viuentes egri veniūt et sanant̄ Si igit̄ vitā aīe manētis in coꝛpoꝛe depꝛehendis ex motu mēbꝛo⁊ cur nō ꝑpendis vitā aīme post coꝛpus eciā p ossa mortua in v̄tute miraculo⁊ Nam et multi nr̄o⁊ mentis oculū fide pura et uberi racōne mūdantes egrediētes ex carne aīmas freq̄nter viderūt · hec ille · De hoc ponunt̄ plura miracula ī libro dyalogo⁊ vide ibi

Quarta decia heresis est eo⁊ q̄ dicūt se ñ posse euitare pc̄a quia sunt nati in tali signo · Hic notandū est q̄ ꝫm Greḡ · in omelia et ꝫm aug9 · in v · de ciuitate dei c · i · fuerūt quidam heretici dc̄i pꝛicilliamste qui fundamentis astrologo⁊ adherētes dicūt vnūquēq̄ hominem sub cōstellacōibꝫ stella⁊ nasci earūq̄ influencijs regi · dicūt eciā tales stellas dicto⁊ hoīm esse fatū · qd̄ quidē fatū sc̄om Aug9 · nō dicūt dispōem ac causa⁊ oꝛdiez siue cōnexionē in ip̄is rebꝫ ꝫm diuiam voluntatē sic̄ dicit boeci9 de ꝯsolacōe p̄sa vj Sed dicūt fatum vim posicōis siderū q̄lis est q̄n quis nascit̄ ul' cōcipit̄ quā vitare ñ possent Dicūt eciā hr̄e ꝑtatem stellas sup hoīm vitā mortē actus et officia · Dicunt enī q̄ mars facit hoīem hoīcidā et ꝓeliatoꝛem Aquari9 piscatorē Libꝛa trapezetaꝫ campsoꝛē et mercatorē · hui9 opīonis fuerunt thalmudiste dicētes de thalmuth talia verba filij et ꝓuisiones re⁊ ñ dependēt ex meritis sed dependēt ex cōstellacōe signi Sic attribuerī malū regis saul et bonū regis dauid planetis et signis dicētes ī codē libꝛo Si nat9 fuisset saul in signo dauid q̄ cecidisset coꝛā eo · Item dicūt iudei in libro thalmuth in ca · qd̄ incipit ceder thabemer q̄ vnus doctoꝛ cui nomē erat rabi Alazar vempeda dicebat q̄ stringebatur ei fortiē mūdus vult dicē q̄ hēbat magnā paupta tem et faciebat oꝛōez deo q̄ relevaret ip̄m ab illa magna paupertate · et dr̄ ibi q̄ deus r̄ndit sibi · vis q̄ ꝓp̄ amorē tuū destruam mūdū et ite⁊ creem illū et forte eris in signo in quo efficieris diues · Ex quibꝫ apparet maīfeste q̄ isti intelligebāt deū nō hr̄e ꝑtatem auferēdo ab illo miseriam nisi mediantibꝫ signis Ex isto fūdamēto sup̄dicti heretici posuerī q̄ stella que nato dn̄o oꝛta fuit ad hoc nouiē facta et creata fuit ut xp̄o influeret sup ei9 vitā mortē act9 et officia ꝑtatem habēt et sibi in oībus fatum esset Protanto dicit Greḡ · ubisup̄ q̄ p̄dc̄i heretici hoc in adiutoꝛiū sui erroꝛis assumūt q̄ noua stella exijt cum dn̄s in carne apparuit cui9 fuisse fatū eandē stellam putant ¶ Predict9 erroꝛ siue hereſ impꝛobat̄ p tres doctores ꝓbatissimos · s · per Aug9 · Crib · et Greḡ · et pmo p Aug9 · qui ī q̄nta de ciuitate dei in ca · j · dicit istam opīoem esse offensiuā et iniuriosā q̄tuoꝛ rebus insignibus et irrepꝛobabilibꝫ · pmo cōi lege et secte in ḡnali · Scd̄o celo in sp̄ali · Tercō iudicio diuinali · Quarto ꝓbacōi expimentali ¶ Pꝛimo Aug9 · dicit q̄ ista opīo est offensiua et iniuriosa omī legi ⁊c̄ · ꝫm enī tulliū de naťa deo⁊ oīs lex et secta posuit deū esse Non est tā fera tam rudibusq̄ moribus cui9 mentē opīo deo⁊ non habuerit

inquit tulli9. Item oīs secta et lex poīt ꝙ deus in necessitatibus debet inuocari et rogari Vñ ſm pħm in ethicis lata et cult9 deoꝝ sūt de lege natē et ſm tulliū v bisup Oīs lex et secta sacrificia quedā habet quibus deos suos reuererē Si ergo ista opinio veritatē ꝯtineat que dicit stellas habē hāc ꝑtatem ꝙ ex suis influēcijs moribꝫ et actibus hoīm imponāt necessitatē quā euitare nō possint ad quid de9 in nccītatibꝫ inuocabitē aut rogabitē q̄si dicat frustra. Vñ ꝯtraponētes istā opīoez dicit ī textu Hij ab auribꝫ hoīm repellēdi sūt nō solum eoꝝ qui verā religionē tenēt. sed qui deoꝝ qualiumcūq; licet ffl'oꝝ volūt esse cultores Hec opīo quid aliud agit ñ ut null9 oīno colatē aut regatē deus. hec Aug9. Itez secdo hec opīo ē offensiua et iniuriosa celo spālitē magna diffamacō isti9 ciuitatis esset si diceretē ꝙ in aula sui ꝯsiliarij ciues et rectores ꝯcluderēt et ꝯtmiarent latrocinia ꝑpetranda hoīcidia et cetera mala cōmittēda ꝑ istā ymaginacōez Aug9. dicit ꝙ celum quedā curia ul' ciuitas est. ciues sūt stelle et si isti influūt et necessitāt ad latrocinia homicida et cetā mala celo est vitupiū et iniuria. Tercō hec opīo est offensiua et iniuriosa diuīo iudicio. Vnde aug9. ī textu Quale inquit iudiciū de factis hoīm rlinquitē deo quibꝫ celestis adhibetē necessitas. Quarto et ultīo est offensiua hec opīo probacōni expimētali Sepe videm9 ꝙ duo gemini nati et ꝯcepti sub eodē signo et ꝯstellacōne stellaꝝ sūt ita diūsi ī omibꝫ et dissimil'es ꝙ magis sūt sil'es illi qui in diūsis ꝯstellacōibꝫ sūt nati et ꝯcepti et istā racōem dicit Aug9 fortissimā Vnde ī textu ꝯtrē istos Quid inquit est ꝙ nūq̄ꝫ dicere potuerūt cur in vita gemioꝝ ī actioībus in honoribꝫ ceterisq; rebus ad hūanā vitā ꝑtinentibꝫ atq; ī ipa morte sit pleriū tantaq; diūsitas ut similiores eis sint q̄ntum ad hoc attinet multi extñei q̄ꝫ ipi inē se gemini qui exiguo tempis interuallo in nascē disepato in ꝯceptu aūt ꝑ vnū ꝯcubitum vno eciā moēto semiati Dat exēplū ī iiij ca. Nati sūt duo gemini antiq; patꝝ mēoria sic alter post alēm ut posterior plātaz prioris teneret tanta fuit ī eoꝝ vita moꝝ diūsitas. tāta in actibꝫ disparitas tāta in parentū amore dissimilitudo ut eciam inimicos eos inē se faceret ista distācia Nūquid hoc dicitē ꝙ vno ambulāte alius sedebat. vno dormiēte ali9 vigilabat. vno loquēte ali9 tacebat. vn9 duxit mercēnariā seruitutē ali9 nō suiuit. vn9 a mr̄e diligebatē ali9 a mr̄e nō diligebatē. vnus honorē qui apud eos magnus habebatē amisit alē adept9 est. hec Aug9. ¶ Secdo improbatur ista heresis per Crisō. qui dicit ꝙ hec opīo triplicē blasphemiā in deū. pma est ꝙ de9 est et fuit malus in stellas creando. vnde sup Math. dicit sic Si aliq̄s adulter et homicida fiat ꝑ stellas magna est iniquitas stellarum. maior illi9 qui creauit stellas ¶ Nam cum sit pscius futuroꝝ de9 ex quo tanta iniquitas futura erat ꝑ stellas si noluerit emēdare nō est bon9 si voluit & nō potuit impotens est. Secda blasphemia est ꝙ deus est crudelis in talibꝫ ꝓ delictis penas dare. vñ Crisō. vt quid mali penā suscipiā qd nō volūtate sed necessitate cōmisi. Tercia blasphemia ē ꝙ de9 est insipiens in pcipiendo. vñ Crisō Quis eñ iubet aliquē ne faciat malū qd nō pt declinare aut ut faciat bonū ad qd nō pt ꝑuenire hec ille ¶ Tercō et ultīo improbatē hec opīo hētica per Greg. sicē ꝑ Aug9. Sꝫ dat spālitē vnū exemplū de honoribꝫ et dignitatibus hoīm Vnde in omelia epiphanie dicit sic Absit a fidliū cordibꝫ ut fatū aliquid dicamus vitā quippe hoīm solus hāc conditor qui creauit admistrat Neq; eñ ꝓpē stellas hō sed stelle ꝓpē hoīem facte sūt. Sequitē in ꝑsarū q̄ꝫ francoꝝq; terra reges ex genē prodeūt quibꝫ ꝓfecto nascentibꝫ quis estimet quanti eisdem momētis horaꝝ et tempoꝝ ex seruili ꝯdicōne nascanē. et tñ regū filij vno eodemq; sidere cū suis nati ad regnū proficiūt cū serui qui secū fuerāt geniti in seruitute morianē. hec Greg. Patet igitur per istos tres doctores venerabiles ꝙ pdicta opīo est fl'a et heretica. vnde ꝯtmian do veritatē ꝯcludit aug9. de stella nouitē xp̄o nascente creata ꝙ ipa nō est xp̄o infatum Vnde ſmōe viij. sup Io. Non est sub fato sideꝝ dn̄s sideꝝ cū ipe sit conditor siderū. et ꝯtrē faustū nō ideo xp̄us nat9 est

ut si dici opteat ñ stellã xp̄o sed xp̄m stelle factũ diceremus fuisse. Ipe quippe illi nõ illa huic nascendi cõtulit causã. Sed quereret aliquis diligẽs scire veꝝ ex impressione lu minariũ celestiũ causet aliquo mõ in hoĩbus diũsitas moꝝ Rñdetur q mores hoĩm et euent9 futuroꝝ a sideribus causari dupl'r pt̃ intelligi Aut necessario & sufficient̃ Aut dispositiue et cõtingent̃. Si dicat̃ pmo mõ sic nõ tm̃ est fl'm sed eciã hereticũ q2 repugn̄t xp̄iane religioni. tũ q2 veritas fidei in hoc erroꝛe saluari nõ posset. dum em̃ oĩa poĩt a sideribus ncc̃io euenire tollit meritũ et p9 ñs gl'am. tũ q2 honestas moꝝ p hũc erro rem p̄iudiciũ patit̃ dum culpa peccantis in sidera refundit̃ ut supp̄dcm̃ est q2 sic licẽ cia malefaciẽdi sine rep̄hensione credit̃ ut homo ad oꝛandũ et colendũ sidera incurue tur Si aũt dicat̃ moꝛes hoĩm a disposicõi bus sideꝝ variari dispoĩtiue et ꝯtingenter sic pt̃ habẽ veritatẽ q2 nec racõni nec fidei repugnat Planũ ẽ em̃ q dispõ coꝛpis va ria multũ facit ad variacionẽ affectionũ et moꝝ aĩe. ut pluriũ em̃ aĩa coꝛpis com plexiones imitat̃ ut dicit sex p̄ncipiatoꝝ Vnde colerici sũt iracũdi et sangnei sunt benigni. melancolici sũt inuidi. et fleuma tici pigri. hoc aũt ñ est ncc̃m q2 aĩa dñat̃ suo coꝛpi maxĩe qñ est adiuta per grãm. multos em̃ videm9 colericos mãsuetos. et melancolicos benignos. qm̃ ergo virt9 coꝛ poꝝ celestiũ opat̃ admixtionẽ et q̃litatem complexionũ. Hinc est q p cõsequẽs opat̃ quodãmodo ad qualitatem moꝝ valde tñ de lõginquo plus em̃ facit ad q̃litatẽ com plexioĩs virt9 nat̃e inferioris q̃z virtus si derũ Vñ Aug9. in v. de ci. dei In solucõe cuiusdã q̃stioĩs de duobus fr̄ibus q̄ simul in firmabant̃ et curabant̃ cũ quereret vñ hoc esset magis cõmendat racõez ypocratis q̃z astronomi. Ypocras em̃ rñdit q hoc erat p̄pter sil'itudinẽ cõplexioĩs Et astronom9 rñdit q hoc erat p̄pe idẽptitatẽ ꝯstellacõis meli9 em̃ rñdit phisic9 q̄a cãm dedit ma gis p̄paz et p̄pinquã Est sic ergo dicend̃ q impr̄ssiones sideꝝ aliq̄ mõ disponũt ad va rietatẽ moꝝ nõ quidẽ dispõe ncc̃ia et pꝛo xima et sufficiente sed remota et cõtingẽte Sed obicit̃ q p̄bus libro de p̄prietatibus de

mentoꝝ dicit q regna vacua facta sũt et terre depopulate apud cõniunctõem Iouis et saturni sed talia ñ dependẽt ex libero arbi trio ergo 2c̃. Rñdet̃ q hoc dicit p̄bs nõ q2 hoĩes ñ potuerĩt resistẽ influencie illi9 con stellacõis s̄z q2 noluerĩt. q2 dicit Tholome9 in almagesti. sapiens homo dñabit̃ astris q̃uis aũt diũctio iouis et saturni eo q sa turn9 ht̃ influenciã melancolicã et malaz Iupiter aũt immittit valde bonã influen ciã pt̃ ad rixã ul' discoꝛdiã hoĩes inclinare cui tñ inclinacõi hoĩes p libtatem arbitrij pñt resistere et satis faciliter cũ adiutoꝛio gr̃e dei. Obicit̃ iteꝝ q2 Damascen9 li. iij. ca. vj. dicit ꝯstituunt̃ ml'tociẽs et comete signa quedã moꝛtis regũ 2c̃. Rñsio quidã dicũt q cometa nec naturalit̃ gñatur nec est vna de stellis in firmamẽto positis Vnde nec ei9 signficacõ est naturalis. vñ damascẽ9 libro iij. c. vj. Dicit q comete non sunt ex hijs que a p̄ncipio genite sũt sed diuina ius sione s̄m ip̄m temp9 cõstituunt̃ et rursus dissoluunt̃ hec damascen9 Et p tale signũ deus p̄nũciat moꝛtẽ regũ magis q̃z alioꝝ tum q2 rex est p̄sona cõis. tũ q2 ex hoc pt̃ oꝛiri turbacõ r̄gni de cui9 custodia magis solicitant angeli p̄pter cõe bonũ Et si que ras qd̃ est illud regnũ in quo debet tale ac cidere. hic rñdet catholicus dicẽs q quãdo cumq apparet semp signficat moꝛtẽ ul' im mutacõem alicui9 p̄ncipis ul' destructõis alicui9 patrie et semp dirigit radios suos ad illã patriã cui minat̃ Alijs aũt qui viã phisicã sequunt̃ videt̃ q stella cometa sit impressio calida et sicca generata ex inferi oꝛe p̄te aeris p̄pe ignez de vapoꝛe calido et sicco et globus illius vapoꝛis adunat9 ap paret coꝛpus stelle Partes autẽ illius coꝛ poꝛis discõtinuate circa illum globum et in longum pꝛotense in suis extremitatibus illi globo diũcte sũt q̃si eius come sicut lo quitur albertus magn9 dicens q comete sunt stelle habẽtes comas qd̃ fit per aerem inflãmatum contentũ a stellis siue plane tis quinq3. s. saturno. Ioue. mercurio et ve nere. Isti em̃ planete p̄pter velocem motũ ip̄oꝛum igniũt aerem in circuitu eoꝛum et sic p̄pter aerẽ inflãmatũ contentũ a stellis p̄dictis diũcto lumine eoꝝ cum eo videntur

stelle ille comete et sm hāc posicōz signat et causat nō p se sed p accidēs mortalitatē puenientibꝫ ex infirmitatibꝫ calidis et siccis qz vehemēs dispata siccitas ꝯsueta est pucire et cōtinuari gnacōi comete et quia ut in pluribus divites nutriunt calidis et siccis Ideo illo tpe multi divites moriunt inē quos mors regū et pncipū est magis notabilis Huiꝰ opionis videt esse ysidorꝰ in iiij. ethimologiaꝝ Dicit eni qꝫ hoc genꝰ sideris qn apparet signat pestilenciā. aut famē. aut bellū Item videt sentire beda Dicit eni qꝫ signat pestilenciā. aut bella. aut ventꝰ aut estus Et si qras utrū illa stella que apparuit ī nativitate xpi fuit cometa Rñdet beda qꝫ nō quia ex quibuscūqꝫ causꝫ nascat cometa siue ex plaētis siue ex fixis semp apparet in pte septentrionali Stella aūt que apparuit in ortu xpi mouebat ab oriente ad meridiem versū occasū qḋ non solet facē motus cometarū ut dicit Crisꝫ. Et sic pꝫ sm quālibet istaꝝ opionū nullū pemitꝰ astra hr̄e dñium sup libeꝝ arbitriū licet inclinēt dispōitos ad aliqs passiones

Septima cō sideracō est scire ad quos ptinet diffinire que assercio est catholica ul' heretica veꝝ. s. ad theologos ul' canonistas Et rñdet venerabilis wilhelmus ockan in suo dyalogo qꝫ istud verbū diffinire hr̄ plures sighcacōes de quibꝫ due ad ꝓpositū vident ptinē. Cōtingit eni aliqḋ diffinire auctē officij. et sic diffinire que assercio catholica et que heretica sit censēda ad sūmū pōtificē ptinet et cōciliū generale Aliter cōtingit diffinire p modū doctrine quō mgri in scolis diffiniūt qstiones et determiāt et sic accepto verbo diffiniēdi circa ꝓpoītam qstionē diūsimode senciūt lr̄ati. Est eni vna opio qꝫ ad canonistas pncipaliter spectat que assercio ē catholica que heretica iudicare ad qḋ mouent triplici rōne Prima est hec Ad illā sciam pncipaliē spectat diffinire ul' discernē que assercō est catholica et que hētica censenda. que pncipaliter tractat de assercōe veritatū theologicaꝝ et reprobacōe heresū dāpnatoꝝ huiōi est scia canoīstaꝝ et nō theologorū ergo. Scda racō hec est Ad illā sciam ptinet diffinire que assercō est catholica et que heretica est censenda cui fides qntū ad credibilia pncipalibꝫ adhibet Sꝫ qntū ad ea que sunt fidei magis credendū est canonistaꝝ sciēcie qꝫ theologoꝝ qz magis credendum est eccl'ie p quā edita est scia canoīstaꝝ qꝫ euāgelio teste Augustio qui videt asserere maiorē esse auctem eccl'ie qꝫ euāgelij. quia nec euāgelio inquit crederem nisi auctas eccl'ie compulisset ergo ad sciam canoīstarum magis ptinet diffinire que assercō est catholica que heretica ē censenda qꝫ ad theologiā. Tercia rō est hec Ad illā sciam pncipaliē spectat discernē q assercō est catholica que heretica est censenda cuiꝰ auctas hr̄ simbolū fidei et articulos ordinare & articulos fidei recte et rite distinguere sed hoc spectat ad summū pōtificem qui actor est sciēcie canoīstaꝝ ergo p ꝯñs ad ipos pncipaliꝰ qꝫ ad theologicos pertinet diffinire que assercō catholica que hētica debeat reputari Alij indubitant tenēt qꝫ ad theologiā spectat nō p modū diffinicōis auctoritatiue sed p modū doctrine pncipl'r diffinire que assercō catholica que hētica cēsenda est et qꝫ ad canoīstas nō ptinet nisi in qntū eoꝝ scia aliq ad fidē spectancia dinoscit mēdicare a theologia qḋ nitunt rōnibus affirmare Quaꝝ pma est hec Ad illiꝰ scie doctores ꝓpter quā solūmodo dicit assercō catholica ul' hētica pncipaliē spectat diffinire p modū doctrine q assercō est catholica reputanda. Sed p theologiā solūmodo scit quecūqꝫ assercō catholica rputāda qz illa assercō sola que est cōsona theologie est vere catholica Illa vo que theologie nascit adūsari esse dinoscit heretica Si eni aliq assercō quibuscūqꝫ de causꝫ sūmoꝝ pontificū vel eciā gnaliū ꝯsilioꝝ aut eciā impatoꝝ legibꝫ inueniret adūsa si theologie nullatenꝰ obuiaret qꝫuis p fl'a & erronea possꝫ haberi. nō tn̄ deberet inter hēses computari ergo ad theologie tractatores pncipaliē ptinet diffinire p modū doctrīe que assercō catholica & que hētica cēsenda est. Scda racō est hec Ad illiꝰ scie tractatores in qua explicite et cōplete tradit regula fidei ortodoxe. pncipl'r spectat diffinire

per modū doctrine que assercō catholica q̄
heretica est censenda. Huiōi aūt est sciēcia
theologica ñ canonistarum. multa em̄ ad fi
dem nr̄am spectācia in theologia repiunt̄
explicite. de quib₉ in scīa canonistarum men
cio nō habet̄. nichil aūt ptinēs ad regulā
fidei in alia sciēcia poterit ĩperiri nisi q̄ a
theologia recipiūt. ergo ad theologos no
scitur talis diffinicō pncipalit̄ ptinere. ad
canonistas nō spectat nisi inq̄ntū aliqua
theologica a theologia noscunt̄ mēdicare
Tercia racio est hec de assercōib₉ quas scīa
supior et inferior tractare noscunt̄ habz su
perior scīa pncipali₉ iudicare. Sed de qui-
busdā assercōibus catholicis et hereticali
bus theologia que est supior et sciencia ca
nonistarum que est inferior aliquo mō ptra
ctant ergo ad theologiā ptinet pncipalius
talis diffinicō. et p cōseqns ad theologos
pncipalit̄ spectat diffinire p modū doctrīe
que assercō catholica que hētica est censen
da. Plures alias solempnes racōnes facit
vbi sup̄ uenerabil' ochan sed hec sufficiant
pro pn̄ti. ¶ Restat aūt r̄ndere ad racōnes
canonistarum. Ad pmā nōnulli r̄ndent theo
logi dicentes q̄ ad theologiā nō ad scīam
canonistarum spectat pncipl'r de approbacōe
veritatū catholicarum et reprobacōe heresum
dampnatarum tractare cui₉ rōem assignāt
dicētes q̄ assercō veritatis ē approbacō ve-
ritatis. qui em̄ aliqd dictū asserit esse verum
approbat illud dictū tanq̄ verum assercō ve
ritatis est approbacō veritatis Approbacō
aūt veritatis est reprobacō cōtrarie falsita
tis quia qui aliquā approbat veritatē per
cōsequēs cōtrariā reprobat falsitatē sicut
qui pcipit vnū cōtrariorum p ons phibet ali
ud vtnotat glo. ĩ decreto di. pma hūanū
sup vbo phibet assercō ergo veritatū theo
logicarum p quandā ɔsequēciaz est ĩprobacō
oīm heresū cōtrariarum. Cum ergo p theolo
giam pncipalit̄ veritates theologice asse-
rant̄. sequit̄ q̄ approbacō veritatū theolo
gicarum et dampnacō heresum pncipalit̄ ad
theologiam ptinet. Sed dices ex quo talis
approbacō & reprobacō pncipalit̄ ad theo-
logiā ptinet ergo ñ tm̄ ad eam ptinet. Re
spondent pdicti dicentes q̄ ad scīam cano
nistarum ptinēt libri decretorū et decretaliū
et alie q̄stiones sūmorū pontificū et ep̄ale
in quibus quedā veritates theologice asse
runt̄ et nōnulle hereses reprobant̄ licet tñ
ille veritates et hereses sint pauce respectu
illarum que in theologia hñtur. et ideo non
tm̄ ad theologiā sed eciā ad scīam canoni-
starum spectat aliquas veritates catholicas
approbare et aliq̄s hereses licz paucas ĩpro
bare. Ad theologiā aūt spectat om̄s verita
tes catholicas approbare et om̄s hereses re
probare. quare licet pncipalit̄ talis appro-
bacio et reprobacō ad theologiaz ptineat.
pertinet tñ secūdario nichilomin₉ ad scien
ciā canonistarum. Aliam racōem adducunt
dicētes theologia veritates catholicas ap
pbando et hereses reprobādo a canoīstarum
sciēcia nichil oīno recipit ul' mēdicat. Ca
nonistarum tamen scīa veritates catholicas
approbādo et hereses reprobando a theolo
gia oīa mendicādo pcedit. quare ad theo
logiā hec pncipali₉ et vniūsalit̄ ptinēt no-
scunt̄ ad canoīstarum scīam secūdario et par
ticularit̄. ¶ Ad scīam rōem canonistarum re
spondet q̄ q̄ntū ad ea que fidei sūt magis
credendū est theologie q̄z cuicūq̄ alie scīe.
nullisq̄ scriptorib₉ quarumcūq̄ sciarum ita op
tet credere sic scriptoribus sacre theologie
Auctoritas bt̄i Aug₉. que adducit̄ ut nō-
nulli dicūt frequēter a multis cont̄ intel-
lectū bt̄i aug₉. pessime allegat̄ Ad cui₉ in
tellectū dicūt esse sciendū q̄ nomē ecclesie
equoce in locis varijs scripturarum accipitur
aliq̄n p loco corpali diuis officijs deputa-
to Aliq̄n pro aliquo spāli collegio clericorum
Aliq̄n p toto collegio oīm clericorum Aliq̄n
pro aliq̄ multitudīe spāli cleri et ppl'i Ali-
q̄n p tota ɔggacōe oīm fideliū sil' ĩ hac vi
ta mortali degentiū Aliq̄n vō nomen eccīe
nō solū totā ɔgregacōez viuentiū sed eciaz
fideles mortuos comphendit et isto ulti₉
modo accipit eccl'iam bt̄s aug₉. in libro cō
tra manicheos et recitat̄ di. xj. c. palam.
Qui ait palā ē q̄ ĩ re dubia ad fidē valeat
catholico eccl'ie auctas que ab ip̄is funda-
tissimis sedibus apl'orum usq̄ ad hodiernū
diem succedenciū sibimet ep̄orum serie et tot
ppl'orum cōsentanee firmat̄ ubi eccl'ia catho
lica ep̄os et ppl'os a tpe apl'orum usq̄ ad or-
dines sibimet succedentes imporat. et sic

accipit nomen eccl'ie Aug9 · cum asserit q̄
nō credēt euāgelio nisi eū auctas eccl'ie cō=
pelleret · Ista eñ eccl'ia scriptores euāgelij
et omēs ꝓpl'os compꝛehendit sic̄ ꝓbatū est
Quare ex auctē aug9 · sane intellecta infer
ri nō pt̄ q̄ magis sit credendū sūmo pon
tifici canonū conditori q̃z euāgelio et ꝑ cō
sequēs ꝑ eam ꝓbari nō pot̄ q̄ maior fides
sit exhibenda sacris canonib9 q̃z euāgelio
xp̄i · Concedūt tñ q̄ magis credend9 est ec=
clesie que est mltitudo catholicoꝝ oīm qui
fuerūt a tp̄ibus ꝓphaꝝ et apl'oꝝ usq̄ mō
q̃z euangelio nō q2 de euangelio sit aliq̃lit̄
dubitandū sed q2 totū est mai9 sua parte
Eccl'ia igit̄ que maioris auctis est q̃z euan
gelista est illa eccl'ia cui9 auctor euangelij
ꝑs esse dinoscit̄ Non est aūt miꝝ si maior
est auctas toci9 q̃z ꝑtis ideo maior ē aucto
ritas toci9 ꝯgregacōis compꝛhendētis euā
gelistas et omēs alios orthodoxos usq̄ ad
hec tꝑa q̃z vni9 ul' eciā pluriū ꝑsonaꝝ cō=
gregacōis eiusdē · Q2 aūt conditor canonū
nō sit maioris auctis q̃z euāgeliū sed mul
to mīoris ip̄imet canonū ꝯditores testant̄
aꝑte · Vrban9 eñ papa ut habet̄ xxv · q · j ·
ca · sunt quidā ait · Sciendū v̄o sūmoꝑe est
q̄ inde nouas leges pot̄ condere pontifex
supple roman9 · vnde euangeliste nequaq̃z
aliquid dixerūt vbi vero aꝑte dn̄s ul' eius
apl'i ul' eoꝝ sequaces scā p̄res sn̄ialit̄ aliq̄d
diffinierīt ibi romaī pōtifices n̄ nouā legē
dare pn̄t · sed poci9 qđ p̄dicatū est usq̄ ad
aīam et sanguinē cōfirmare debet · si eñ qđ
docuerūt apl'i et ꝓphete qđ absit destruere
niteret̄ nō sn̄iam dare sed magis errare cō
uinceret̄ · Ex hijs igit̄ colligit̄ euidenter q̄
conditor canonū mīoris est auctis q̃z euā
geliū sacroscm̄ · ꝯtra qđ nouā legē nequaq̃z
cōdere pt̄ sed euāgeliū defendē usq̄ ad aīaz
et sanguinē obligat̄ · Cont̄ qđ si nouā legē
dare presumeret esset de errore ꝑ catholicos
cōuincendos · hijs fabian9 papa ꝯcordat q̄
ut habet̄ xxiiij · q · iij · c · qui oīpotētem deū
metuit nec cont̄ euāgeliū nec cont̄ apl'os
nec cont̄ ꝓphas nec scōꝝ patrū instituta
agere aliquid ullo mō cōsentit · Ex quib9
verbis patenē habet̄ q̄ ꝯditor canonū si oī
potentē metuit nichil cont̄ euāgeliū com=
ponere ꝑsumit statuē et ita nō maioris q̃z

mīoris auctis q̃z euangeliū esse dinoscit̄ q̄
in plurib9 capl'is in libro decretoꝝ ī certis
luce clari9 cōstat sic̄ ex distinctōe ix · c · no
li et c · ego solis es c · quis nesciat et c · noli
et c · neq̄ et ex xiiij · di · c · sic̄ · et ex cā ij · q ·
iij · c · si is qui p̄est · Alie auctes quāplurīe
quas longū esset recitare hoc idem asserūt
maīfeste · et ꝓp̄t easdez rōnes dicūt q̄ tota
multitudo xp̄ianoꝝ nūc vita mortali vi
uenciū nō est maioris auctis q̃z sit sanctū
euāgeliū q2 multitudo viuentiū euāgeliū
debet usq̄ ad aīam et sanguinē defensare ·
Ad tercīā rōem canonistaꝝ rn̄dent nōnul
li dicentes q̄ sūm9 pontifex debet sacraꝝ
l̄raꝝ habere noticiā et eciā in sacris canoni
bus debet esse perit9 · Et ideo simbolū ordi
nare et articulos fidei recte distinguē spe=
ctat ad ip̄m p̄cipue cū cōsilio et assensu cō
cilij gn̄alis Sed in simbolū ordinādo et ar
ticulos fidei distinguēdo et eadē rōne ī di
stinguēdo autentice que assercō est catholi
ca et que heretica reputāda theologie pn̄=
cipalit̄ debet inniti · scđario aūt in sacris ca
nonib9 se potīt fundare · Et ideo ex ista ra
cione concludi pt̄ q̄ ad theologos spectat
pn̄cipalit̄ diffinire docendo ul' legē alijs ex
ponendo que assercō int̄ catholicas que ue
inter hereticos debet nūari Et licet cū theo
logi ul' alij de heresi accusant̄ uel alios ex=
cusare conant̄ · libell9 excusacōis rn̄sionis
appellacōnis · et huiōi cōponē nesciāt nec
formare sed ad canonistas oporteat eos re
currere · nō tñ ex hoc cōcludit̄ q̄ ad eos pn̄
cipalit̄ ꝑtineat diffinire que assercō catho=
lica et que hētica est censenda ut dictū est
quia aliud est discernere que assercō est zc̄ ·
et aliud est scire formas accusacōm et mo=
dū agendi cont̄ hereticos in iudicio defen
dendi de heresi accusatos q2 p̄mū ad theo=
logos scđm ad canonistas dinoscit̄ ꝑtinē ·
qm̄ aliud ē cognoscē denarios veros a fal=
sis · aurū ab auricalco · equos sanos ab eq̄s
egris · arma forcia fabricata ab alijs · Et
aliud est scire si aliquis de aliquo p̄dictoꝝ
voluerit in iudicō accusare aliquē · Accu=
satus si se voluerit defensare quō libelli ac
cusacōis · respōsiōis · appellacōis · et huiōi
quib9 uti in iudicō fuerit oportunū cōfici
debeant et formari · Primū admonetarius

aurifabres · fabres ferri · et fabricatores ar-
morū spectare dinoscit̄ · Scōm vo ad iuri-
stas nō est dubiū ptinere Vn̄ per istā ra
cōem ꝓbari cōtingēt ꝙ ad iuristas ptinet
discernere qd aurū est verū et qd fl'm · qui
panni sūt artificialit̄ facti qui alit̄ Et ut
cōcludā breuit̄ de oībus mechanicis et reb᷒
natalib᷒ vniūsis que in usū hoīm veniūt
haberēt pn̄cipalit̄ iuriste discernere qualia
essent bm natām suā ul' artē · cum ꝯ huiōi
oībus cōtingat in iudicio litigare In quo
casu ncc̄ia est litigātes ꝓ libellis accusacō
nes rn̄sionis appellacōnis et huiōi ad iuri
stas hr̄e recursū · Cōstat ꝙ sepe iurisperiti
de reb᷒ mīmis an sint tales quales debent
esse bm natām ul' artē a qua fiūt nesciūt
iudicare · quō tn̄ de talib᷒ reb᷒ recupandis
ul' defendendis in iudicio opteat formare
libellos et alia que spectāt ad formā agēdi
et defendendi coram iudice nō ignorant

Octaua cōsideracō est si heretici sūt
vitandi · q̄re videt̄ alicui ꝙ non
bm illud Math xiij · ne forte col-
ligētes zisania eradicetis sil' et triticū simi
te uterq̄ crescē usq̄ ad messem · zizania sūt
heretici · triticū vo fideles messis finis secl'i
ergo hētici sūt tollerādi inter fideles et nō
sunt ab eis vitandi usq̄ ad finē seculi Pro
declaracōe hui᷒ cōsideracōis et solucōne ar
gumēti notand ꝙ multiplex ē cōio & sil'r
ml'tiplex est coīonis puacio · Est em̄ cōio
spūalis · s · que est in cōsensu vo uel int̄pre
tatiuo et hoc mō nō est cū hēticis cōicand
sic intelligit̄ illud ij · cor · vj · Exite de me-
dio eoꝝ · glosa · spūalit̄ · s · ut eoꝝ scelera in
crepetis · Est scdo cōio ī sacr̄mentis hoc eciā
mō n̄ ē cōicand cū hēticis notatis siue no
mīatis · qui eciā licȝ nō sint notati siue no
mīati tn̄ q̄ntū est ex se puenit̄ effectu cōio-
nis sacr̄mētoꝝ qr ipo iure sūt excōicati siue
occulti siue maīfesti · ext̄ ꝯ hēticis excōicā᷒
Est iteꝝ cōio ī cibo potu et huiōi hoc eciā
mō n̄ ē cōicand cū ill' hēticis q̄ p̄scisi sunt
ab eccīa noīatim Est eciā iiij · cōio corpalis
ut cohabitacō in eadē ciuitate · et tal' cōio
nō vitabat̄ ī pn̄cipio ꝓpt̄ multitudinē he-
reticoꝝ · si aūt timeret̄ de lapsu ab aliq̄b᷒
tuci᷒ essꝫ n̄ vitare cū eis Sic ergo pt̄ rn̄deri
ad argumentū ꝙ illud dc̄m pt̄ intelligi de
hēticis occultis q̄ꝝ hēsis dep̄hendi n̄ pt̄ ta
les em̄ et si excōicent̄ excōicacōe gn̄ali n̄ tn̄
excōicacōe psonali nec ext̄minant̄ gladio
mālī · n̄ cū ml'titudīe infideliū maīfestorū
intelligant̄ · vel intelligi pot̄ de catholicis
malis Vn̄ Raban᷒ hn̄s discrecōis exēplū
eq̄nimit̄ debet tollerare malos ꝓpt̄ bonos ·
Sciend aūt ꝙ messis dr̄ temp᷒ illud q̄ here
tici maīfeste corruptiui alioꝝ sūt abiciēdi
euangelica falce bm hoc intelligit̄ pmissio
ergo tpe illo q̄ n̄ discernit̄ plene an sit here
ticus · cū aūt innotuerit plene eccl'ie corru
ptio sua ē psonalit̄ p̄scindend᷒ Vn̄ aug᷒ ·
li · de vera religiōe dicit sentēcionalit̄ ꝙ in
eccl'ia tā diu sustinet̄ error alic᷒ donec aut
accusacōeȝ inueiat · aut opīoȝ prauā ptina
cit̄ defendat · Cū aūt dr̄ j · cor · xij · necc̄e est
hereses esse Ibi dr̄ necc̄e illud qd ē utile p ac
cidēs siue p̄ter intencōem hēticoꝝ · s · ad hoc
ut ab hijs que se exercēt in diuina scripta
pigricia eā discuciendi excuciat̄ et magis
fidei veritas declaret̄ vc sup̄ patuit cōside-
racōne q̄nta · hoc eciā habet̄ ex glo · sup il-
lud ysaie · vij · hoc dicit dn̄s ꝛc · semper · i ·
usq̄ ad finē seculi erūt aliq̄ hereses ul' ma-
licie hoīm ad exercendā fideliū sapienciam
et paciam Sic ergo patȝ quō heretici sunt
vitandi · s · notorij Dico eciā sine denūcia
cione cū nulla possit tergiuersacōne celari
puta si publice p̄dicarēt cont̄ fidem ext̄ de
cohītacōe clericoꝝ et ml'ieꝝ · c · vr̄a · et c · fi
nali · possū᷒ tn̄ et debē᷒ eos monē et indu-
cere ut ad verā fidem redeant In alijs vero
nō licȝ eis cōicare eciā si sit pr̄ filius mari
tus ul' vxor aut soror huic seruituti subie
ctus · et ideo si infidelis discedit · discedat
bm apl'm xxviij · q · j · in c · si infidelis ·

Nona cōsideracō
est Si est cū hereticis uel cū alijs
infidelibus publice disputandum
Rn̄detur scōm tho · in scōa scde · q · x · ꝙ in
disputacōne fidei sunt duo consideranda ·
vnū ex parte disputantis scilȝ quia dispu
tat tanq̄ȝ dubius de fide et experiri volens
veritatē tunc peccat proculdubio tanq̄ȝ in
fidelis Si aūt disputat ad cōfutandū erro
res ul' ad exerciciū est laudabilis Aliud est

considerandū ex pte audienciū v tꝫ· ſ· ipi
ſint inſtructi et firmi in fide tūc em̄ nullū
eſt piculū diſputare· Aut ſi audientes ſūt
ſimplices et in fide titillantes & tūc circa
tales diſtinguendū eſt qꝛ ſi ſūt ſollicitati
ab infidelibꝫ nitentibꝫ in eis fidē corrūpere
tūc neceſſe eſt publice diſputare dūmodo
inueniant aliqui ad hoc ydonei· per hoc em̄
ſimplices ī fide firmabunt & tollet decipi
endi facultas in fidelibꝫ Si vō nō ſūt ſolli
citati tūc piculoſum eſt publice de fide di
ſputare corā ſimplicibꝫ quoꝝ fides eciā ex
hoc eſt firmior ꝙ nichil diūſum audiuert
et ideo nō expedit eis ut audiāt verba infi
deliū diſputanciū cont fidē ꝓhibent quo=
qꝫ omēs layci publice diſputare de fide uel
occulte· qui vō cont fecerit excōicacōis la=
queo innodet ext d hēticis c· quecūqꝫ li· vj

DEcima cōſideracio eſt videre quis
eſt modus inqrendi hereticos Ad
qd breuit dr ꝙ ſi ppa dat certā for
mam illa tenenda eſt alias pōt queri p ac
cuſacōem inquiſicōez & denūciacōem Sed
in examīacione teſtiū cont hēticos debent
inteſſe due pſone religioſe et ſi fieri pt per
publicā pſonā cōſcribi teſtiū dicta extra
de hēticis c· ut officiū li· vj· pagpho volu
mus Et concedit religioſis qui dū eſſēt in
ſeculo tabellionatꝰ officiū habuerūt et ex=
ercuerūt et etiā clericis ſi in ſacris ſint con
ſtituti exercē libere officiū tabellionatus q
ad pmiſſa ſi eis iniūctum fuerit ut in dco
caplo ut officiū pagpho· cōcedentes· Item
tenent dyoceſani ul archiepi ul archidya
coni ſemel ſaltē in āno p ſe ul p alios que=
rere hēticos ubi fama eſt eos habitare· et
illos quos credūt de hoc aliquid ſcire dnt
compellē iurare ut indicet ſi quos hnt ſu=
ſpectos ꝓpt occulta cōuenticula ul alia ſi=
gna ext in c· excōicamꝰ· pagpho· adiciꝰ
Suſpectus aūt ſi vocatꝰ ꝯfitet et ſperat de
correctōne pot ei iniūgi pnīa ſalutaris· ſi
aūt negat et ante ſit infamatꝰ indicet ei
purgacio quā ſi nō pſtiterit excōicabit et
uſqꝫ ad ſatiſfactōem cōdignā ab oībus eui
tabit et ſi p annū ſic ſteterit extunc velut
hereticꝰ cōdempnet ut in dicto c· excōicāꝰ
pagpho· qui aūt· Item illi qui preſūt ciui

tati ul loco alij quicunqꝫ noīe cenſeant ad
requiſicōem eoꝝ debēt iurare pciſe atten=
dere inuiolabit et ſeruare ac facere· ac omī
bus ſuis ſubditis inuiolabilit obſuari to
to tpe ſui regimīs cōſtitucōes in fauorem
fidei a ſede aplica ꝓmulgatas ac eciam ap
probatas· quas qui iurare noluerit et ſer=
uare ut infamis et tanqꝫ hereticoꝝ fautor
ac de fide ſuſpectꝰ· officio et honore ſui re=
gimīs expoliet· nec ulteriꝰ ad dignitatem
aliquā uel officiū publicū aſſumat nec te=
neat aliqd qd fecerit ut ptas valtinꝰ cōſul
uel rector ext li· vj· c· ut officiū· pagpho·
ſtatuimꝰ· Debēt eciā omēs rectores in hoc
negocio parere dyoceſanis et eciā inqſitori
bus nec aliquo mō debent cognoſcē de hoc
crimine· ut captus liberare et huiōi· alias
ſunt excōicati et ſi excōicacōez ſuſtinuerit
per annū cōdempnari debēt tanqꝫ heretici
ext in c· ut inqſicōnis li· vj· Item ī nego=
cijs hereſis ꝓcedi pt ſimplr et de plano· et
ſi piculū eſſet nō noīatis accuſacōibus ul
teſtibꝫ publice niſi corā aliquibꝫ prouidis
pcipiendo et detenendo ſecretū et huiōi ſꝫ
ceſſante piculo publicent ut fit in alijs iu
dicijs ext in c· ſtatuta li· vj· Sed nūquid
hereticus potit appellare· Dico ꝙ hereticis
inhibita eſt appellacō ext eodē ut inquiſi=
cōis li· vj·

UNdecima cōſideracio ē quali pena
ſūt hētici puniēdi· Rndet ꝙ qua
druplici pena ſunt hētici feriendi
ſcꝫ excōicacōe depoſicōe reꝝ ablacōe et mi=
litari pſecucōe· Excōicacōe qꝛ oīs hereticꝰ
ſiue occultꝰ ſiue maifeſtus ipo iure ē excōi
catus maiori excōicacōe xxiiij· q· j· c· j· et
ij· ext de hēticis c· ad abolendā· Scdo depo
ſicōne qꝛ indiſtincte ſiue clericꝰ ſiue laycꝰ
eciā papa ul impator vl quilibꝫ aliꝰ debꝫ
deponi ab omni dignitate ·xl· di· ſi papa
xxiiij· q· j· qui cont pacem ¶ Tercio rerū
tpaliū ablacōe qꝛ oīa bona eoꝝ debēt con=
fiſcari eccl'ie cui deſuiebāt ſi erāt clerici ul
layci ſi ī tpali iuriſdcōne ſūt eccīe ſubiecti
Alioꝝ vō laycoꝝ bona pncipibꝫ ſecularibꝫ
ꝯfiſcant· Quarto militari pſecucōe· ſi em̄
ꝓpter malos puniendos oportuit regiā maie
ſtatē nō ſolū legibꝫ eſſe decoratā ſed armis
armatam· multo forciꝰ propter hereticos

exemīandos Ideo dicit glo. j. cor. de paulo ꝙ cum videbat aliq̄s ꝑteruos ad corrūpen tes fidem sathane tradebat corꝑalit̄ vexan dos. Sic ergo hētici ñ solū excōicant̄ et de ponunt̄ sed et oī officio et bñficio debēt ex poliari. et si clericus sit debet degradari et demū quilibꝫ talis debet relinqui arbitrio ꝑtatis secularis aīadūsione debita puñien dus. s. cremacōe nisi ꝯtinuo pꝰ dep̄hensiōꝫ erroris ad fidē velit reūti at errorē suū ab iurare et satisfactōꝫ exhibere et sic redeun tes debēt in ꝑpetuo carcē recludi ext̄ de hē. ca. excōicamꝰ ij. Sed quā penā incurrunt credentes receptores defensores et fautores hereticoꝝ. Rñdet̄ ꝙ quilibꝫ talis est excōi catꝰ et si nō satisfecerit infra annū extunc ip̄o iure est infamis nec ad publica officia seu ꝯsilia nec ad eligendos aliq̄s ad huiōi nec ad testiōm debet admitti nec p̄t condē testamentū nec ad alicꝰ hereditatis succes sionē accedē Nullꝰ q̄ꝫ ei sup quocūq̄ nego cio sed ip̄e alijs coget̄ rñdere si iudex est eiꝰ nō valet snīa Si aduocatꝰ ñ admittit̄ eiꝰ p̄rocīniū Si tabellio nō valent eius instru mēta et sic in sīl'ibꝫ. Si vō sit clericꝰ ab oī officio et beneficio debet deponi. et illi q̄ ta les postq̄ꝫ fuerint ab ecclia denoīati euitare cōtempserit debēt excōicari ꝓbant̄ hec oīa ext̄ eodē excōicamꝰ p̄mo. pag̃pho. credētes Item om̄es clerici qui talibꝫ exhibēt eccl'ia stica sacm̄eta ul' traderēt eccl'iastice sepul ture aut elemosinas seu oblacōes eoꝝ reci perēt debēt ꝑuari suo officō ad q̄d nūq̄ꝫ re stituent̄ sine indulto sedis apl'ice sp̄ali sil'r et regulares quoꝝ eciā ꝑuilegia in ill' dyo cesibꝫ nō seruent̄ eis in quibus tales excessus ꝑpetrare p̄sumpserit ut ī dc̄o c. excōicamꝰ pag̃pho. sane clerici Et nota ꝙ ip̄i creden tes eoꝝ erroribꝫ hētici sūt dicendi ext̄. e. ex cōicamꝰ ij. Quicūq̄ꝫ eciā hereticos creden tes receptores defēsores ul' fautores eoꝝ sci enter p̄sumpserit eccl'iastice tradere sepul ture excōicati sūt nec debent absolui nisi ꝓprijs manibꝫ publice extumulēt et proici unt corpa dāpnatoꝝ et locꝰ ille ꝑpetua ca reat sepultura ext̄ de hēticis c. quicūq̄ꝫ li. vj. Item hētici cū oībus fautoribꝫ mō di ctis et ip̄oꝝ filij usq̄ꝫ ad scdam ḡnacionem ad nullū eccl'iasticū bñficiū seu officiū pu blicū admittant̄ al's irritū est ext̄. e. c. qui cūq̄ꝫ pag̃pho. heretici. Et si dicas ex p̄dcīs colligit̄ ꝙ hereticꝰ est multiplici pena pu niendꝰ hoc videt̄ irrōnabile q2 deꝰ nō pu nit bis in idip̄m. Cum ergo om̄s hētici sūt excōicati ut dc̄m ē et excōicacō sit pena se quit̄ ꝙ nō sunt alia pena puñiendi Rñdet̄ ꝙ ꝓ vno pc̄to vna pena quis punit̄. Sed si ad vnū pc̄m plura ꝯcurrūt que sūt ml' ta pc̄ta ul' ꝓpt̄ relapsū eiusdē p̄t homo iu ste puñri multiplici pena. Si quis ergo la bit̄ in dampnatā heresim puñitur pena ex cōicacōis q2 ut dc̄m est oīs hēticus ē excōi catus sed si post abiuratā heresim iteꝝ la bat̄ debet alia pena corꝑali puniri ul' tem ꝑali dampnari

Quodecia cōsi

Deracō est scire quis pōt capere et tormētis exponere hēticos Rñdet̄ ꝙ tam ep̄us q̄ꝫ inquisitor vnꝰ sine alio p̄t citare et capere et tute custodire ul' compe dibꝫ mancipare ac manicis ferreis si eis vi sum fuerit faciendō. Sed deputare dare car ceri et ꝙ magis ad penā q̄ꝫ ad custodiā vi deat̄ ul' tormētis exponē ul' ad snīam pro cedere cont̄ eos nō p̄t ep̄us sine inquisitore nec inquisitor sine ep̄o aut eius sup hoc de legato aut ep̄ali sede vacāte delegato capl'i si sui ad inuicē copiā possint hr̄e infra octo dies postq̄ꝫ seinuicē requisierit possunt tñ quilibꝫ p̄dictoꝝ cōmittē alteri vices suas ul' per lr̄as significare suū cōsiliū et cōsen sum extra de hereticis multoꝝ in clemen tinis Sed occurrūt hic finalit̄ xv. difficul tates. Prima est si carcer ī quo ponunt̄ he retici debeat esse cōis ep̄o et inq̄sitori. Di cit̄ ꝙ sic et debent habē duos custodes vnū quē volet ep̄s et ei ꝓuidebit et uterq̄ꝫ eorū p̄t habere sub se vnū fidelē ministrū et illiꝰ loci erūt due claues diūse. quaꝝ vnꝰ custo dum vnā et alius aliā tenebit. et pōit of ficiū ministrādi caritatis cōmittere suo mi nistro et tenent̄ p̄dicti custodes anteq̄ꝫ exe quant̄ officiū corā eis a quibus assignant̄ iurare tactis euāgelijs ꝙ in custodia oēm diligenciā q̄ꝫ poterit adhibebūt et ꝙ ali cui carceratoꝝ nichil ī secreto loquet̄ vnꝰ nisi audiēte alio. et ꝙ ip̄is carceratis fide liter conferent ꝓuisionē quā ip̄i recipiunt

ex ordinacōe cōmuñ et q̄ a pn̄tibꝫ uł amī-
cis uł alijs fidelibꝫ ꝑsonis offerr̄ eisdez nisi
ep̄i uł inquisitoris uł suoꝝ cōmissariorū
ordinacō refragetur ipīs fideliter et absq̄
diminucōe aliq̄ mīstrabūt nec in hijs frau
dem aliq̄ʒ adhibebūt et eodē mō iurabunt
ꝑdicti custodū mīstri et corā eisdez ext̄· e·
ca· multoꝝ in clemētinis Et eodē modo iu
rabūt notarij inquisitoris corā ep̄o cū inq̄
sitore uł substitutis ab eis q̄ suū officium
fidelit̄ exercebūt et idem fit de alijs ꝑsonis
necc̄ijs ad dictū officiū ext̄· e· młtoꝝ in de
mentinis ¶ Scd̄a difficultas est de xp̄ianis
qui efficiunt̄ iudei uł redeūt ad iudaismū
si debet ꝓcedi cōtra eos sic̄ cont̄ hr̄ticos di-
co q̄ sic eciam si infantes uł metu mortis
fuissent baptisati si de hoc fuerint confessi
Aut ꝑ iudeos aut xp̄ianos muniti sic̄ con
tra fautores et defensores taliū procedend̄
ext̄ de hē· c· cont̄· li· vj ¶ Tercia difficultas
est si ꝓpt̄ heresim maritoꝝ debeāt cōfiscari
dotes vxorū catholicaꝝ Dicit̄ q̄ non nisi
cum eis scient̄· s· sciendo eos esse hr̄ticos cō-
traxissent extra· e· decreuit· li· vj· Quarta
difficultas est si post mortē hr̄tici possint
occupari bona eiꝰ si de eius heresi ñ fuit in
vita declaratū Rn̄det̄ q̄ sic si postea decla
ret̄ ext̄· e· accusatus· paḡpho· porro· li· vj
Qn̄ta difficultas ē si debeāt puniri sacdotes
qui instruūt hereticos de celanda veritate
dicit̄ q̄ debita pena debēt castigari Religi
osi eciā heretici sūt grauiꝰ alijs puniendi
ext̄· e· accusatꝰ· paḡpho· sacerdotes li· vj·
Sexta difficultas est de etate inquisitoris
vtrꝫ· s· requirat̄ detēminata etas ut possit
officiū exercē Rn̄det̄ q̄ ñ pt̄ esse inquisitor
nisi attigerit xl· annū· et tam ipē q̄ʒ cōmis-
sarij deputati nō pn̄t pecuniam extorquere
nec scient̄ eccl'iaꝝ bona ob delictū clericoꝝ
fisco eccl'ie applicare· alioqn̄ sunt excōicati
ip̄o facto a qua nō pn̄t absolui p̄terq̄ʒ in
mortis articulo· donec illis a quibꝫ extorse
rint plene satisfecerint de pecuñia sic extor
ta nullis ꝑuilegijs pactis aut r̄missionibꝫ
sup hoc valituris ext̄ de hr̄ticis volētes in
clemētinis· Septīa difficultas est si pt̄ inq̄
sitor ꝓcedere cont̄ aliquē officialē uł nunci
um romane curie· dr̄ q̄ nō ut pꝫ in extrauā-
ganti Io· xxij· que incipit cōfrater· Octa-
ua difficultas est quis ꝓprie dicendꝰ ē re-
lapsus Rn̄det̄ q̄ accusatꝰ de heresi uel su-
spectꝰ vehemēti suspicōe qui in iudicō ab-
iurauit et postea cōmittit ī ipām talis cē
set̄ relapsꝰ· licet antea ip̄m heresis crimen
nō fuerit plene ꝓbatū ſʒ si leuis fuit suspi
cio nō debet iudicari relapsus· q̄ʒq̄ʒ ex hoc
sit grauiꝰ puñiendus nō tn̄ debet ex hoc in
heresim relapsoꝝ pena puniri ext̄ de here·
accusatꝰ li· vj· Qui vō ī vna specie siue in
vno fidei articulo uł sac̄mēto eccl'ie errauit
et postea abiurauit simpl'r uł gn̄alit̄ here
sim si postea erret in alio relapsꝰ est iudi-
candꝰ ext̄· e· accusatꝰ li· vj· Ille aūt ꝯ cuiꝰ
lapsu in heresim an̄ abiuracōem ꝯstiterat
uł nūc cōstat si postea hereticꝰ receptet de
ducat visitet uł associet vel muña aut do
na eis donet uel mittat uł fauorē impen-
dat qui excusari non possit iudicari debet
relapsus· ext̄· eo· accusatꝰ li· vj· in tali ca-
su verū est qd̄ dicit apl's ad ro· ꝑmo q̄ tl'ia
agunt digni sūt morte nō solū qui faciūt
sed eciā qui cōsenciūt faciētibꝫ· Nona dif
ficultas est si qn̄ negociū heresis cōmittit̄
alicui uł aliquibꝫ gn̄alit̄ in certis locis ad
iunat̄ ep̄is auct̄as eoꝝ ordinaria ꝓcedendi
uł delegata si eā hēant Dr̄ q̄ nō sed utrq̄ʒ
de eodē facto inquirē pn̄t cōiter et si diui-
sim ꝓcedant conari debent sibi cōicari pro
cessus ut per hoc melius possit veritas in
ueniri et ꝓ utroq̄ʒ simul sn̄ia ꝓferat̄ ñ alē
alteri deferat q̄ si in sn̄ia nō cōcordent ad
sedem apl'icam remittat̄ ext̄· e· per hoc li·
vj ¶ Et intellige q̄ ꝑdictā cōicacōem ꝓces-
suū optet fieri· qn̄ nil aliud restat agendū
nisi q̄ sn̄ia ꝓmulget̄· quia si alter nō pos
set cōmode ꝓcedē nisi visis actibꝫ alt̄iꝰ tūc
semel tm̄ cōicacō tribuat̄ ut in ext̄uagāti
bn̄dicti xj· que incipit ex eo· Decima diffi
cultas est quā penā incurrūt ep̄i uł inqui
sitores uł eorū substituti si maliciose aut
fraudulent̄ imponāt alicui crimen heresis
uł aliquid alio f̄l'o imponētes qd̄ impedi-
at execucōem officij eorūdem ¶ Rn̄det̄ q̄ si
ip̄i cā odij· gr̄e vł amoris uł lucri uł com
modi t̄palis obmiserint ꝓcedē uł aliquem
vexarent imponendo ipām heresim ⁊c̄ ¶ Si
ep̄i sunt uel supra ꝑ trienniū incurrūt su-
spensionem ab officio ¶ Si inferiores sunt

excōicati sunt a qua nisi ꝑ papam possūt
absolui p̄terq̄ȝ in mortis articulo · et eandē
penā incurrūt si obmiserint cont̄ queq̄ȝ ꝓ
cedere ubi fuerit ꝓcedend̄ · ext̄ de hē · multo
rum in de · Vndecīa difficultas ē si in ali=
quo casū sunt hētici tollerādi Rn̄det̄ ꝙ in
pena heresis tria possūꝰ cōsiderare Primo
ipiꝰ grauitatē crimīs Scd̄o eccl'ie corrigen
tis caritatē Tercō ipoꝝ fideliū vtilitatem
Cōsiderādo p̄mo crimīs ḡuitatē statim cū
hētici dep̄hensi sūt essent interficiēdi magis
q̄ȝ incendiarij aut falsarij · Vn̄ exo · xxxij ·
statim cū moyses d̄nd̄it de monte statim
mandauit ꝙ frat̄ interficeret frēm suū et ꝓ=
ximꝰ proxīm ꝓ pcc̄o ydolatrie Et deutro ·
vij · mādatū fuit ppl'o isrl'itico ut aras he=
reticoꝝ subuerteret et sculptilia comburēt
Et scd̄o re · xxxij · dr̄ ꝙ rex ozias vidit se=
pulchra hereticoꝝ que erant in montibus
tulitq̄ȝ ossa eoꝝ de sepulchris et combussit
illa Si vero cōsiderēmꝰ in tali crimīe cari
tatē eccl'ie tūc nō statim tradunt̄ hētici ex
terminio · ȝ circa eos seruat̄ ordo correctōis
fratne qꝛ mouent̄ p̄mo et scd̄o et si postmo
dū reperiunt̄ relapsi nō ampliꝰ eccl'ia eos
tollerat quia nichil amplius de eoꝝ corre
ctione impat Sed cōsiderando utilitatem
fideliū si aliqui sint hētici qui sic defendūt
falsitatē sentencie sue ut in terra multitu
dinē faciant et cōuenticuloꝝ segregacōnes
vel eccl'ie cōturbacōes cogitent tunc absq̄ȝ
alia dilatione ul' inquisicōne exterminandi
sūt · qꝛ cū bonū cōmūe sit preferendū p̄ua
to magis est ꝓuidendū saluti cōi q̄ȝ salu=
ti aliciuꝰ ul' aliquoꝝ · Duodecima difficul
tas est · si heretici reuertentes ad fidem semꝑ
sint recipiendi quia dicit̄ exo · xxij · malefi
cos nō pacieris viuere · vnde glo · ꝑ malefi
cos intelligunt̄ pcc̄ores pcc̄o hereſ et pcc̄o
cont̄ natūam · qui statim sūt vita corꝑali
priuandi ne alios inficiāt Rn̄det̄ ꝙ hereti
cos esse recipiendos potissime relapsos tri
plicit̄ pt̄ intelligi · primo ad sacramentoꝝ
ꝑcepcōem · Scd̄o ad bonoꝝ tꝑaliū restitucō
nem · Tercio ad vite tꝑalis cōseruacōȝ pri
ma reūsio nūq̄ȝ negat̄ hereticis quia salꝰ
aīe ex ordine caritatis omībus est appeten
da eciā inimicis iuxta illud mathei · v · di
ligite inimicos vr̄os bn̄facite hijs qui ode
runt vos ꝓpt̄ qd̄ heretici semper reuertentes
q̄ntumcūq̄ȝ et quocienscūq̄ȝ relapsi fuerint
ab eccl'ia recipiunt̄ ad pn̄iam et eukaristie
ꝑcepcōeȝ · vn̄ sic scribit̄ ext̄ de hē · c · suꝑ eo ·
ꝑag̃pho · nos itaq̄ȝ · li · vj · ꝙ si pꝰ relapsū
heretici penituerint et pn̄ie signa maīfeste
apparuerint in eis sacr̄menta pn̄ie et euka=
ristie huīliter petita nequaq̄ȝ sūt eis dene
ganda Sed scd̄o et t̄cio mō negat̄ eis reuer
sio qꝛ si ipi suarent̄ ī vita post relapsū et
restituerent̄ & dignitates et ad bona tem
poralia · et in vita corꝑali suarent̄ incolu
mes · si iteꝝ laberent̄ possent alios inficere
et alij citiꝰ ī heresim laberent̄ si ipi sine pe
na trāsirent · Interdū tn̄ eccīa hereticos ad
bonoꝝ tꝑaliū restitucōȝ recipit ul' ꝓpt̄ bo=
nū lucis intuendū · Dicit em̄ augꝰ · ī epl'a
ad vincenciū nōnullos tolleramꝰ q̄s corri
gere uel punire nō possimꝰ nec ꝓpt̄ paleā
relinquimꝰ archū · nec ꝓpter edos ī fine se
gregādos deserimꝰ gregē dn̄i · nec ꝓpt̄ va=
sa facta in cōtumeliā migr̄mꝰ de domo dn̄i
pȝ ergo quō cōcedit̄ hereticis reūsio et quō
nō · Decīa t̄cia difficultas est si loquam̄ de
hereticis nō relapsis cū volūt redire ad fi=
dem qual'r debēt r̄cipi Rn̄det̄ ꝙ si aliq̄s he
reticꝰ ul' hēticoꝝ credēs receptator · fautor
defensor necnō et de heresi infamatꝰ ul' su
spectꝰ ad vnitatē eccīe redire volūt ad ar
bitriū epi ꝓprij p̄us debȝ abiurare errorē et
ꝓmittē et eciā ꝑ scriptam firmare · ꝙ tene=
bit firmit̄ ad mādatū eccīe catholicā fidem
et hoc publice s̄m ꝙ eiꝰ crimē fuerit publi=
cū ul' p̄uatū · j · q · vij · quociēs · de con · di ·
ij · ego berēgariꝰ ext̄ · de hē · ad abolendam ·
Postea debȝ s̄m eccīe formā absolui ꝯ qua
xi · q · iij · cū aliq̄s · ext̄ · de sen · excō · cū desi=
deres · Postea eis debet imponi qd̄ ī talibꝫ
solet iniūgi ut in c · quociēs · et c · ego beren
gariꝰ ubi sup̄ · Et qn̄ tales volūt reuerti ꝓ
uideri debet solerter ꝙ sint vere conuersi si
debeant recipi · ext̄ · e · ut officium · ꝑag̃pho
iiij · li · vj · Pena autē que talibus debet im=
poni declarat̄ · ext̄ · de hereticis · excōicamꝰ
ij · ubi dicit̄ · Si qui aūt de p̄dictis postq̄ȝ
fuerit dep̄hensi redire voluerit ad agendā
cōdignā pn̄iam in ꝑpetuo carcē detrudant̄
¶ Decīa quarta difficultas est si prelatus
sit hereticus vtꝝ habeat p̄tatem spūalem.

Rñdet ꝙ ꝑlatus hétic⁹ nõ est prelat⁹ eciã
si sit papa qꝛ ip̃o facto est deposit⁹. Vnde
papa eligit̃ ĩ caput toci⁹ ecc̃ie iuxta illud
ad ephe. j. ip̃m dedit caput sup̱ oẽm ecc̃iaꝫ
que est corpus xp̃i. Capitis aũt est influẽ
vitã in oĩbus mẽbris. et pñcipiũ vite spi
ritual' est ip̃a fides quia sine fide impossi-
bile est placẽ deo Vñ apl's ad hebreos xj.
fidem dicit esse sub̃am. i. fũdamentũ oĩm
reꝝ sperãdaꝝ Si ergo papa dep̃hendat̃ de
nius a fide caret vita sp̃uali et p̱ 9ñs alijs
influere nõ pt̃. Vñ sic̃ homo mortu⁹ ñ est
homo sic papa ĩ heresi dep̃hens⁹ nõ ẽ papa
ꝓpt̃ qd̃ ip̃o facto est deposit⁹ si ergo hoc dr̃
de papa multo forci⁹ d̃ quocũqꝫ alio p̃lato
inferiori. Ampli⁹ aũt declarat̃ p̃dc̃a diffi-
cultas ꝫm tho. in sc̃da sc̃de. q. xxxix. ubi
distinguit de duplici p̃tate sp̃uali. quaꝝ
vna est sac̃mẽtalis alia est iurisdc̃onal'. Sa
cramẽtalis est que p̱ aliquã 9suetudinẽ cõ
fertur et talis ꝫm essenciã remanet in hoĩe
q̃ꝫ diu viuit siue ĩ scismate siue in heresi la
bat̃. qd̃ patꝫ per hoc ꝙ rediens ad eccl'iam
nõ iteꝝ cõsecrat̃ sed tñ tales usum p̃tatis
amittũt ita ꝙ nõ licet eis sua p̃tate uti si
tamẽ vsi fuerint effectũ habet in sac̃mẽta-
libus qꝛ ĩ hijs homo nõ op̱at̃ ñ sic̃ instru-
mentũ dei. Vñ effect⁹ sac̃mẽtales ñ exclu-
dunt̃ ꝓpt̃ culpã quãcũqꝫ cõferẽtis sac̃men-
tum. P̃tas aũt iurisdc̃onis ẽ que ex simpli
ci iniũctione hoĩs confert̃ et ideo ñ immo
bilit̃ adheret et in scismaticis et héticis nõ
manet Vñ nõ possũt absoluẽ nec excõica
re nec indulgencias facẽ. aut aliqd̃ huiõi
et si fecerint nichil est actũ vij. q. j. noua-
cianus. Decia q̃nta difficultas ẽ si post ab
iuracõem heresis aliqui inueniant̃ relapsi
utꝝ sint statim tradendi iudicio seculari
Rñdet̃ ꝙ sic qꝛ sic̃ fides ẽ fũdamentũ sp̃ua
le eo ꝙ sine fide impossibile est placere deo
ut dr̃ ad hebreos. x. sic heresis que est fidei
corruptio totã sp̃ualẽ vitã hʒ subripere eo
ꝙ modicũ fermentũ totã massã corrũpit
p̃ma cor̃. v. Vñ d̃ auc̃te iudicij scl'aris scri
bit̃. xxxiiij. q. iij. resecande ꝙ resecãde sũt
putride carnes et scabiosa ouis a caulis re
pellenda est ne tota dom⁹ massa. corp⁹ et
pecora ardeat corrũpat̃ putrescat et inteat
Arrius eñ ĩ allexãdria vna scintilla fuit
sed qm̃ non statim oppressa est totũ orbem
eius flãma depopulata est vnde ad huiõi
p̱iculũ euitandũ cũ hétici dep̃hendunt̃ re-
lapsi ul' p̱ facti euidenciã ul' p̱ ꝓpriã cõfes
sionẽ seu p̱ testes absqꝫ mora tradendi sũt
iudicõ seculari. Et ꝓptea scribit̃ ext̃. de hé.
sup̱ eo. li. vj. Nos itaqꝫ inq̃sicõi tue de fra
trũ nr̃oꝝ cõsilio rñdem⁹ ꝙ qui p⁹ abiura
cõem dep̃hensi fuerint in heresim cecidisse
sine ulla penit⁹ audiẽcia relinquẽdi sũt iu
dicõ seculari ¶ Et sic imponit̃ finis ij. libro
in quo de nat̃a seu quiditate heref̃ de mo
dis héticoꝝ de heresibꝫ repullulãtibꝫ istis
temp̱ibus de modo inq̃rendi eos et de eoꝝ
punicõe dictũ est. frustra eñ hétici sũt cir
cũlatrantes et q̃si p̱ minas nr̃m fidei forta
liciũ impugnãtes cũ sit turris fortitudĩs
a facie inimici in virtute dñi nr̃i ih̃u xp̃i
qui est honor et gl'a in seculoꝝ secl'a amen

Incipit liber Tercius de Judeorū bello Contra fidei fortalicium

Ereticorū bello quasi periculosiori soluto cū sit a familiaribus inimicis latēter cōmissū · Iudeorū vesana progenies nō erubescit temptare si possit nr̄m fidei fortalicium ꝑ viribꝰ expugnare · ac si cecus ī campū exiret ut pugnaret cū vidente. Non enī vident cecitate percussi quod est turris fortitudīs a facie inimici Ut ergo videat̄ modus bellandi iudeorū dissolutio sui belli et eorūdē confusio in p̄senti tercio libro nr̄i fortalicij duodecī consideracōes intellectui occurrūt peractāde Quarū pma erit de iudeorū cecitate et sua nebulosa noticia ¶ Scda de iudeorū parentela ex talmuth doctrina ¶ Tercia de iudeorum diversitate in sua fide et credencia · Quarta de iudeorum bello per argumēta sūpta ex lege mosaica ¶ Quīta de iudeorū bello per argumēta sumpta ex lege evangelica ¶ Sexta d̄ iudeorū bello ꝑ argumēta sūpta ex nāli sciēcia ¶ Septia d̄ iudeorū crudelitatibꝰ et sua inaudibili seuicia ¶ Octaua de iudeorū fatuitatibꝰ et sua grandi stulticia Nona de iudeorū expulsioibꝰ et sua magna ignomia ¶ Decia de iudeorū mirabilibꝰ et sua obstinata malicia ¶ Undecia de iudeorū obligacōe ex iure canoīco et civili ac ordiacōne regia ¶ Duodecia de iudeorū cōversiōe ī fine secli a sua duricia

De Judeorū cecitate et de sua nebulosa noticia

Circa pmam cōsideracōez que est de iudeorū cecitate duo sunt videnda ¶ Primū que ē causa cecitatis eorū. Scdm si p̄t sanari ut reducant̄ ad lucem ¶ De pmo dicit̄ ꝙ causa cecitatis iudeorū est quia dn̄o peccauerūt sicut deducit mgr bernhardꝰ olivierij in tractatu suo cont̄ cecitatē iudeorū allegans illud. soph. j. ambulabūt ut ceci quia dn̄o peccauerūt licet enī uerba ista ḡnalit̄ de oībꝰ peccantibꝰ sint dicta qui vere dn̄o peccāt teste p̄s. qui dicit. tibi soli peccaui et malum corā te feci p̄s. l. ex quo pc̄o spūalit̄ ceci efficiūtur iuxta illud sapie. ij. excecauit eos malicia eorū. spāliter tamē intelligunt̄ de iudeis qui quodā singl'ari modo dn̄o peccauerūt ihm xp̄m filiū dei iniuste crucis supplicio interimendo ꝓpt̄ qd̄ spāli modo facti sunt ceci inter oms̄ gentes ut non solū paciant̄ cecitatez culpe sic̄ ceteri peccatores sed eciā habeāt cecitatē ignorācie sup oms̄. ꝓpt̄ quā ignoranciā scripturam ꝓprie legis mīme intelligūt. et quod in illa ad eorū directionē est ualde clarum in ꝓpriaz dampnacōem venit in obscurū de quibꝰ dicit̄ trenorū. iiij. Errauerūt ceci in plateis. errare enī in plateis nichil aliud est ꝙ deficere in scripturis claris & manifestis circa quas nō ꝓprie dicunt̄ errare qui nolūt ipas recipe sed illi qui volunt intelligere. et tn̄ dicūt se eas tenere. sicut non dicit̄ vere cecus cui ē absens visibile obiectuū sȝ q̄ p̄sente obiecto non p̄t habē visioms actum ¶ Populꝰ igitur iudaicus merito dicit̄ cecus qui vetus testamētum recipit et que in eo scripta sūt rcte intelligere nescit. Dicunt enī iudei ꝙ sigillū legis nondū est āmotum. dixerat enī deus ysaie in. c. viij. liga testimoniū signa legez in discipl'is meis hic ponit̄ occultacō misterij xp̄i. liga testimoniū id ē involue ꝓpheciā obscuritatibus ꝓpter incredulos quibꝰ talia sūt zelanda. signa legez in discipl'is meis. i. apl'is alijsq; xp̄i discipl'is qui predicando legem obscuritates ꝓpheciarum aperuerūt et declarauerunt ostendentes eas in xp̄o impletas ut pȝ in actibus apl'orū sicut fuerat a deo p̄ordinatum Et hoc modo dictū fuit daniel. xij. ca. tu aūt daniel claude sermones et signa librū vsq; ad p̄finitū tempus. Cum ergo p̄dcm verbū dixit deus. s. liga testiōm et cetera intellexit ꝓpha ꝙ hoc erat ꝓpter pc̄a populi orauit deū statim ut pȝ ī lr̄a sequēti dicēs expectabo dn̄m. s. ihm xp̄m qui abscondit faciez suam a iacob. i. a ppl'o iudaico descēdente a iacob. quia ī adventu eius ppl'us ille pro maiori parte fuit excecatus ꝑ infidelitatē sicut dicit̄ ad roma. xj. cecitas expte contigit in isrl'. et p̄stolabor. i. paciēt̄ expectabo adventū eius. vel sic et p̄stolabor eū q̄si dicat spem hēo in te. ꝙ istud sigillū amouebit̄. et ex hoc ordinauert̄ iudei ī suis orōnibꝰ ut orarēt

deũ ꝙ ãmoueret sigillũ legis Dicendo sic
in orone dñe sigillum legis ãmoue ut eã
possimus intelligẽ Et tenẽt iudei ꝙ istud
sigillum debet amouere messias. et ideo ĩ
hijs que nõ pñt intelligẽ ipiꝰ legis semꝑ
dicit̃ in thalmudtico vult dicẽ istud ma-
neat in dubio quousq̧ ueniat messias q̃
illud declaret Sed verus messias q̃ est xp̃c
ihũs iam venit vt patuit sup̃ li. pͥmo in
ꝑticõne. xij. thauroꝝ q̃rti pũcti articuli
sexti. et infra adhuc magis videbit̃ cum
dissoluet̃ bellũ iudeoꝝ. hic uerus messias
ãmouit sigillũ legis cum aperuit librum
ysaie stans in templo ante phariseos. et
pͥmũ qd̕ se obtulit nõ sine grandi miste-
rio fuit illud qd̕ in eodem libro. c. lxj. fue
rat ꝓphetatum. s. spũs dñi suꝑ me. eo ꝙ
vnxerat me dñs ad ãnunciandũ mansue-
tis misit me ut mederet contritos corde.
et p̃dicarem captiuis indulgenciã et clau
sis apercõem et p̃dicarẽ annũ placabilem
dño et diem vltionis deo nr̃o ut consola-
rer om̃s lugẽtes et ponerẽ cõsolacõez gẽti
bꝫ syon et darem eis coronã ꝓ cinere. oleũ
gaudij pro luctu. palleũ laudis ꝓ spiritu
meroris. Cum em̃ legeret hanc ꝓphetiaꝫ
xp̃s dixit eis. hodie impleta ẽ hec scriptã
in auribꝫ nr̃is luce. iiij. hic maĩfeste ãmo-
uit sigillũ oĩm ꝓphetarũ q̃ loquũtur de
aduentu messie declarãdo se esse messiã de
quo ꝓphetia loquebat̃ et postea amouit
alia legis sigilla sicut patuit sup̃ li. pͥmo
Et amplius infra patefiet. Hunc librũ le
gis et ꝓphãrũ vidit iohãnes euangelista
in dextera sedẽtis suꝑ thronũ scriptũ intꝰ
et foris et signatũ sigillis septem. et dicit
ꝙ nõ inueniebat̃ aliquis dignꝰ soluẽ illa
signacula et apire libꝝ neq̧ ĩ celo neqꝫ in
terra neq̧ subtus terrã ymmo nec respicẽ
Ait illi ne fleueris ecce vicit leo de tribu
illũ et consolãs eũ angelꝰ q̃ secũ loquebat̃
iuda radix dauid aperire librũ et soluere
septeꝫ signacula eius quẽ dicit agnũ stan
tem. s. xp̃m tanq̃ꝫ occisũ. Et sequit̃ et ve-
nit et accepit de dextera sedentis ĩ throno
librũ. et cum aperuit libꝝ q̃tuor aĩalia et
vigintiq̃tuor seniores ceciderũt corã agno
cantantes canticũ nouũ dicentes dignus
es dñe accipe libꝝ et apire signacula eius

qm̃ occisus es et redemisti nos deo in san
guine tuo. ex om̃i tribu et lingua & ppl̕o
et natione et fecisti nos deo nr̃o regnum
et sacerdotes et r̃gnauimꝰ sup terrã apo.
q̃nto. Sed licet sigillũ legis et ꝓphetarum
ymmo et sigilla sint soluta et lr̃a aꝑta ꝑ
messiam Iudei miseri quibus fuit missus
nolunt credere ꝙ sigillum secreti legis sit
ammotũ. Et hinc est ꝙ idem dubium qd̕
habebant anteq̃ꝫ veniret tenẽt nũc postq̃ꝫ
transierunt millequadringentisexaginta
anni a sua natiuitate. et nolunt attenti
videre quõ ꝓphetie iam sũt implete ꝑma
nentes ĩ maledictione dc̃e scripture. liga
testiõm. signa legẽ. et iteꝝ ysaie. vj. Au-
dite audiẽtes et nolite intelligẽ et videte
visioneꝫ et nolite agnoscere. quasi dicat
auditis et nõ intelligitis videtis et non
cognoscitis Et stati sequit̃. exceca cor po-
puli huiꝰ et aures eius aggraua et ocl̕os
eius claude ne forte videant oculis suis et
auribꝫ suis audiãt et corde suo intelligãt
Hic notat Nicolaus de lyra ꝙ talis exce
cacio et obduracio nõ est a deo directe sed
a liberi arbitrij defectibilitate. Homo em̃
auertẽs se a deo meret̃ ut iuste deus retra
het grãm suaꝫ ab eo. cuiꝰ effectus est illu-
minare intellectum et mollificare affectũ
et ideo ipa subtracta homo excecat̃ et ob-
durat̃ ex sua malicia. Et hoc fuit imple-
tum qñ ad p̃dicacõez xp̃i iudei ꝓ magna
parte fuerũt obdurati ſm ꝙ dicit̃ exp̃sse
Iohis. xij. ꝓpterea nõ poterant credere qꝛ
dixit ysaias. excecauit ocl̕os eoꝝ et indu
rauit cor eoꝝ In qua excecacõne ac eciam
duricia vsq̧ in p̃sens tempus ꝑduret ge-
neracio ista. Cont̃ quos quasi cont̃ ꝑtina
ces tam contra simplices iudeos q̃ꝫ cõtra
lr̃atos eoꝝ qui volũt credẽ ꝙ sigillũ legis
est ãmotum. Dicit ysa. c. xxix. Claudit
oculos vr̃os. i. excecabit sacerdotes et scri
bas qui debent vos dirigere sicut oculi ce-
tera mẽbra corpis ¶ Sciendũ tñ ꝙ deꝰ non
est causa excecacõnis directe sed indirecte
inq̃ntũ iuste a malis subtrahit grãm suã
mentis illumiatiuã sicut stati supͥdictũ ẽ
Sequit̃ ꝓphãs q̃ imminẽte eusione ihrl̕m
apparuerũt plura signa huiõi euersionis
ut dicetur infra consideracõne. ix. que tñ

aliqui tanq̄ꝫ ꝓphete falsi interp̄tabanť in
cõtrariũ · s · in bonũ ciuitatis futuꝝ · et pñ
cipes v̄ros qꝛ decepti a talibus ꝓphetis re
bellauerũt romanis et erit voƀ visio oĩm
scilicꝫ ꝓpħaꝝ antiquoꝝ qui ꝓphetauerũt
de aduentu xp̄i et de destructione ciuita-
tis et templi ꝓpter eius mortẽ sicut v̓ba li
bri signati qui nõ p̄t legi q̄ꝫ diu est signa
tus · Ideo subdiť quẽ cũ uiderint scíẽti lr̃as
dicent lege istam et respõdebit nõ possum
signatus ẽ eñ sic respõdent iudei moderni
multi eñ doctores eoꝝ qui p̄cesserũt deter-
minauerũt temp⁹ aduentus messie vnus
post aliũ & oĩs defecerũt quia tp̄a ab eis
prefixa transierũt scd̃m ꝙ dicit Rabi salo
mon sup danielẽ et cãm hui⁹ defect⁹ dicũt
doctores moderni iudeorũ · s · ꝙ sermones
ꝓphetaꝝ sũt clausi · sic ergo dať liber scien
ti lr̃as · i · perito iudeo et respondet se non
posse legẽ quia ẽ signat⁹ quasi dicat ego
non legã qꝛ nolo amouẽ sigillũ · sequiť et
dabiť liber · s · apt⁹ ꝑ p̄dicacõeꝫ xp̄i et apo-
stoloꝝ et alioꝝ p̄dicatoꝝ euãgelij xp̄i ne-
scienti lr̃as diceť q̄ꝫ ei lege et r̃ndebit nescio
lr̃as qꝛ qñ simplicibꝫ iudeorũ fit sermo de
aduẽtu xp̄i p̄terito & ꝯsil'ibꝫ dicũt se non
esse peritos in lege · ꝫ ꝙ mgr̃i eoꝝ sciret̃ de
talibꝫ r̃ndere quoꝝ erroribꝫ firmissime ad
herẽt · Sic ergo accidit oĩbꝫ miseris iudeis
tam lr̃atis q̄ꝫ simplicibꝫ ꝙ oĩes ceci facti
sunt · qꝛ qui nescit legẽ nõ intelligit ꝓphe
cias · et q̄ scit legẽ nõ vult ãmouere sigillũ
dicẽs ¶ Video ꝙ pr̃ me⁹ & aui mei nõ re-
ceperũt ihm̄ xp̄m nec intellexerũt ꝙ ꝓphe
cie in eo fuerũt implete ergo nec ego volo
credẽ. Hec ẽ magna cecitas & azinina be-
stialitas · qꝛ si p̄mi excecati nõ ꝯgnouerũt
bonũ plus sunt culpandi isti vltimi qui
videt̃ tm̄ tp̄us transisse & legũt scãs scri-
pturas & nõ intendũt in eis sigillũ amo
tum manẽtes in sua ꝑfidia sicut pr̃es eo
rum ¶ Et ideo luce vij. xp̄us comparauit eos
pueris dicẽs · cui ergo sil'es dicã hoĩes ge-
neracõis hui⁹ et cui similes sũt · sil'es sũt
pueris sedentibꝫ in foro · et loquẽtibus ad
inuicẽ et dicentibꝫ cantabim⁹ vobis in ti
bijs et nõ saltastis · lamẽtauim⁹ et nõ plo
rastis vbi dicit glo · lr̃alis · pueri doctores
sunt sp̄ũ hũiles forũ synagoga ul' ip̄a ihe

rusalẽ in q̄ iura p̄ceptoꝝ dei condebanť q̄
cõtribulibꝫ solebãt exprobrare ꝙ nec psal
mis allecti ad laudes assurrexer̄t corde de-
uoto mẽbroꝝ agilitate qd̓ notat salt⁹ nec
trenis · i · lamẽtacõibꝫ ꝓpħaꝝ ꝓpť excidijs
iam factis ul' fiendis ad pñiam sunt con
uersi · Voluit ergo xp̄us exp̄mere cecitatẽ
et obstinacõeꝫ iudeoꝝ in p̄dicta sil'itudĩe
pueroꝝ ad lr̃am eñ sic faciebãt pueri iu-
deoꝝ. ¶ Circa qd̓ est aduẽtendũ ꝙ ml'tũ val
de facit ad virtutẽ ꝙ aliq̄ a sua puericia
assuescũt oĩbꝫ opibꝫ v̓tuosꝭ ¶ Ideo apud an
tiquos fuit cõsuetũ & expedit ꝙ sic pue-
ri exerceanť in ludis honestis inducẽtibꝫ
ad v̓tutẽ & retrahentibꝫ a vicijs ꝓpter qd̓
pueri hebreoꝝ habebãt talẽ ludũ ¶ Diuide
banť eñ in medio ciuitatis in duas ꝑtes
equales et illi qui erant ex vna ꝑte cane-
bant carmen leticie · et alij ex opposito car
men lugubre et postea exprobrabant sibi
mutuo et exultãtes dicebãt alijs q̄re sibi
non cõgaudebãt · et econť alij q̄re sibi nõ
cõpaciebanť · et hoc fiebat ad exp̄mendum
vanã leticiã et defectũ cõpassioĩs et ami-
cicie ad inuicẽ in hoc mũdo sicut videm⁹
frequenť eciã in eadẽ ciuitate ymmo eciã
in eodem vico uel eciã in eadem domo ꝙ
aliqui letanť et alij eciã tristanť ex oppo-
sito hoc similiť erat d̓ iudeis q̄n tũ ad hoc
ꝙ viderant austeritatẽ iohis nec per hoc
moti fuerãt ad pñiam et postea viderunt
dulcedinẽ et mansuetudĩeꝫ xp̄i · quia dul
cedinẽ eius p̄dicauit et cũ eis dulciť et mã
suete cõuersat⁹ est nec graues penas im-
posuit penitẽtibꝫ ꝫ dixit vade et ampli⁹
noli peccare magdalene et tñ ꝑ hoc nõ fu
erunt moti ad deuocõis dulcedinẽ et pie-
tatis · sed magis remanserũt ceci et obsti
nati in pctĩs · s · vtriusq̄ꝫ vitã i malũ intẽ-
pretando qd̓ et faciũt hodiernis tẽporibus
Sũt ergo iudei sil'es pueris nõ q̄ntum ad
eoꝝ ignoscenciã · ꝫ q̄ntũ ad ludi eoꝝ intẽ-
pretacõem hec sufficiãt de cecitate iudeoꝝ
De secũdo · t · si p̄t sanari cecitas iudeorũ ·
R̃ndeť ꝙ possibilitas nõ negať · sed quia
medicinam recipe recusant Ideo sui culpa
semꝑ ceci maneť. Ad hãc eñ cecitatem ab
isto pp̄l'o ãmouendã semꝑ ecc̃ia ab inicio
sui adhibuit sp̄ũalẽ medicinã aliquando

per miraculoꝝ opacōem sicut fuit tpe xpi
et aploꝝ. Interdum vero p aliquā pcialem
psecucōez ut saltē impleeã facie eoꝝ igno
minia cōuerterent ad querēdum dominū
Aliqn p deuotā orōem sicut in parasceue
Oremꝰ et pro pfidis iudeis vt deus et do
minꝰ nr̄ auferat velamē a cordibꝰ eoꝝ ut
et ipi agnoscant ihm xpm dn̄m nostrū
Nōnunq̄ etiā p sacre scripture pdicacōnem
que cōueniens et utilis modꝰ videt ad ipo
rum cōuersionē. Nam si interdum in eis p̄
dicacio nō pficit meritum tn̄ sui laboris
predicās nō amittit. Vn̄ Bn̄hardꝰ ad Eu
geniū li. iiij. c. ij. planta riga fer curā et
tuas explicuisti ptes sane incrementā vbi
voluerit dabit deus nō tu ubi forte nolu
erit tibi deperit nichil dicēte scriptā Red=
det deus mercedem laboꝝ sānctoꝝ suoꝝ ut
sup. c. eod. Paulus loquit. plus oībus la
boraui nō ait. plus omībꝰ pfui. aut plus
omībꝰ fructificaui. vbū insolens. i. arro=
gans religiosissime vitans alias aūt no=
uerat homo quē docuit deus. q2 vnusq̄sq3
scdm suū laborē accipiet nō scdm pfectū
id est fructū cōuersiōis et ob hoc in labo
ribus pociꝰ q̄3 in pfectibꝰ gloriandū esse
putauit cū non sit in homie ut semen se
renti respondeat De Judeoꝝ parentela

Secunda consi ex thalmud doctrina
deracō est de iudeorū parētela ex
thalmud doctrina. licet eīn iudei
ex nobilibꝰ parētibꝰ orti sint quales fuerē
Abraham ysaac et Iacob. suis tn̄ pctis exi
gentibꝰ meruerūt nomīari ore diuino po
pulus dure ceruicis vt p3 exo. xxxij. gene
racio praua atq3 puersa ⁊c. vt p3 deutro.
xxxij. generacō praua et exasperans. ps.
lxxvij. Et in nouo testamēto ore xpi di
cunt generacō mala et adulcera. vt patet
Mat. xij. generacō incredula Mat. xvij
generacō infidelis et pusa luce ix. Sed ce
citate pcussi componentes libroꝝ qui apud
eos thalmud dicit quedā turpissima scri
pserūt. ex quibꝰ parētela eoꝝ fedissima et
horribilis declarat. Primo dicūt in libro
qui dr̄ byobamud in. c. qd incipit habba
ha lgemuito sup textū gen. c. v. qn̄ deꝰ fe
cit euā et adduxit ad adā hoc aūt os d ossi
bꝰ meis et caro de carne mea dicūt ipi sic

Apparet ex hoc textu q̄ adam habuit co
pulam carnalem cum omnibus feminis
oīm animalium et nō fuit refrigerata vo
luntas eius quousq3 habuit coniūctiōem
cum eua et ideo dixit. nunc video q̄ hoc ē
os de ossibus meis et caro de carne mea vi
dete quomodo hoc est abhomīabile et im=
mundū preter eo quod est falsum duplici
racione. Prima quia ipimet ponūt alibi
in thalmud q̄ deus creauit adam in gran
di magnitudine plus q̄3 alterū intātum
q̄ dicunt ī Canhedrin in. c. quod incipit
Ehac dynema mouet q̄ adam tenebat de
terra usq3 ad celū et cōsequēter mēbra sua
habebāt esse ſm illā ꝓporcōez ergo quō po
terat habē coniūctionē cū gallina et cum
passere paruulꝰ ⁊c. Scda rō ꝓpē breuitatem
tempis quia ipimet dicūt ī. c. qd incipit
cohengadol. talia verba. duodecī hore est
dies. In pma fuit cōgregatꝰ puluis de q̄
factꝰ fuit adā. In secūda fuit factū corpꝰ
In tercia fuerē extensa mēbra sua. In q̄rta
fuit aīa infusa in eo. In q̄nta surrexit pe
des. In sexta posuit nomia omībꝰ aīalibꝰ
In septima fuit facta eua et ei tradita. In
octaua ascēderūt duo ī lecto et descēderūt
et hoc glosat rabisalomō q2 ī illa hora ge
nerauerūt cayn et quandā sororē cū eo. In
nona fuit eis ſcm pceptū q̄ nō cōmederet
de fructu. In decīa peccauerē. In vndecīa
fuerē iudicati. In duodecīa fuerūt expulsi
a padiso. Sequit ergo ſm hanc auctēm q̄
nō hēbat tempꝰ faciēdi illud pcēm tā ab
hoīandū qd ipi dicūt et ī suis vbis cōtra
dicūt sibiipis et cōtdicit vnū alteri vn̄
videt q̄ oīa sūt fl'a ul' mēdacia. Quitq̄d
sit de falsitate huiꝰ doctrine p3 q̄ ibidem
dicit rabi eliezer q̄ adā coiuit cū omnibꝰ
brutis et iumētis et iñ geīti sūt hoīes mō
struosi ex quo cōcludunt duo. pmo q̄ iu
dei sūt frēs hoīm mōstruosoꝝ. Scdo q̄ asi
na et porca sūt nouerce eorū. Dicet forte
iudeꝰ si hoīes mōstruosi sūt frēs iudeorū
et asina et porca sūt nouerce eoꝝ ita eciā
sequit d xpianis et alijs hoībꝰ cū adam sit
pr oīm Rn̄det q̄ nō sequit ex eo q̄ soli iu
dei affirmāt supdca q̄pssia et nō alij hoīes
Item demōes sūt frēs iudeoꝝ qd sic p3 Nā
dicit Rabisalomon q̄ ante creacōnem eue

1471

Adam habuit vxorẽ noĩe lilis· et ꝙ fuit
ante adam ꝓ signo fetido excõicatus per
trigĩta ãnos ĩ quibꝫ ex vxore lilis genuit
tantũ demões. Itez dicit̃ in libro cabedrin
ꝙ illi· cxxx· ãni spacij qḋ fuit ex quo na=
tus fuit cayn et abel quousqꝫ natus fuit
Seth· ꝙ durãte illo tp̃e nõ faciebat adaz
nisi generare spũs malignos et ip̃a parie
bat eos ¶ Ex quibꝫ maĩfeste cõcludit̃ inten
tum· s· ꝙ demones et maligni spũs sunt
fratres iudeoꝝ et non alioꝝ hoĩm qꝛ ipsi
soli ponũt hanc doctrinã infamãtes p̃rez
suũ adam. Et ideo cõfusionẽ que ex infa=
macõe p̃ris sequit̃ in p̃miũ reportãt Vñ
merito dixit eis xp̃s cũ se iactarent filios
abrahe et essẽt contdicẽtes in opibus vos
ex p̃re dyabolo estis Iohis· viij ¶ Ex quo
sequit̃ ꝙ iudei nõ solũ sũt f̃res demonum
ut cõuincit̃ ex eoꝝ doctrina sed eciam filij
dyaboli ex doctrina filij dei Et qꝛ demões
sunt eoꝝ f̃res iuste diuidunt cũ eis heredi
tatem· s· inferni possessiõem ¶ Dicet forte
iudeus ꝙ nõ sequit̃ nc̃cio diuisio heredita
tis inferni inter demões et iudeos licz sint
fratres quia iacob et esau erãt f̃res tamẽ
iacob cũ esau noluit diuidẽ hereditatem
Rñdet̃ ꝙ esau ideo hoc fecit qꝛ timuit he=
reditatis diminucõem· hinc est ꝙ partem
cõtempsit ut parũ quid. Sed dyabolꝰ ha=
bundat ĩ hereditate vermiũ et igniũ in=
fernaliũ quã libentẽ diuidit cũ iudeis fra=
tribꝫ suis ¶ Item dicit rabi ysnya ꝙ serpẽs
qui decepit euã coiuit cum ea et ex hoc se=
quit̃ ꝙ serpẽs est uitricus iudeoꝝ cum ipi
soli hoc ponãt et ideo nõ immerito morẽ
serpenciũ imitant̃· vñ p̃s· furor ill'· s· iu=
deis scd̃m similitudinẽ serpẽtis sicut aspi=
dis surde et obdurantis aures suas· quia
ip̃i obdurauerũt aures suas et adhuc ob=
turãt ne audiãt doctrinã xp̃i nec videãt
miracula eiꝰ ¶ Et iteꝝ p̃s· acuerũt linguas
suas sicut serpentes· s· in xp̃i accusacõne
venenũ aspidũ sub labijs eoꝝ· s· in eccl'ie
blasphemacõe· Patet ergo iudeoꝝ paren=
tela ex thalmud et doctoꝝ suoꝝ doctrina
quia sũt f̃res hoĩm monstruoꝝ ex bestijs
natoꝝ Sunt eciam eoꝝ nouerce asina et
porca et oĩes alie femelle bestiales· sunt
fratres nõ minꝰ demonũ. et filij dyaboli

necnõ habentes ꝓ vitrico serpentẽ eiusdẽ
mores imitãtes· De Judeoꝝ diuersitate ĩ
Fr[?]cia con sua fide et credencia

Consideracõ est de iudeoꝝ diuersitate ĩ
sua fide et credẽcia ¶ Notat enim
mg̃r Alfonsus cõuersus in libro p̃lioꝝ dei
cap̄l'o· xxxiij· ubi dicit ꝙ iudei sũt intẽ se
diuisi in fide quia aliqui eoꝝ vocant̃ ra=
bini et pharisei qui credũt thalmud ¶ Alij
vocant̃ carrayni qui solũmodo credũt bi
bliam. Alij vocant̃ saducei qui nõ credũt
animas post mortẽ manẽ Alij credunt ꝙ
anime manẽt post mortẽ sed nõ credũt pe
nam ul' remuneracõnem in alio mundo·
Alij vocant̃ cuthibini qꝛ venerũt de terra
que dicit̃ cutha et habitauerũt ĩ samaria
et cõuersi sũt ad legẽ iudeorũ metu leonũ
et aliqui istorũ vocant̃ samaritani quos
alij iudei hñt tanq̃z hereticos. Alij eoꝝ vo
cant̃ mecubilini qui credũt in decẽ perso=
nis qui dicũt ip̃i decẽ nũos qui sũt ĩ deo
Alij credũt in duas substãcias· s· mg̃rm
et discipl'm quẽ vocant matraton qḋ no=
minãt deũ sicut suus magist̃ ¶ Alij credũt
translacõem aĩaꝝ de vno homĩe in alterũ
de femĩa in femĩam et de viro in bestiam
auem vl' serpentẽ· piscẽ ul' stellã ul' aliq̃z
feram qḋ remansit in eis· ex opinionibus
aficeris et pitagore Alij credũt ꝙ aĩe semp
fuerũt. Alij sunt qui dicũt ꝙ aĩe create fu
erunt ab inicio mũdi. Alij dicũt ꝙ solum
creant̃ qñ gñant̃ corp̃a eorũ. Alij dicũt ꝙ
aĩe erunt in alio mũdo expoliate ab omni
corp̃e recipiẽdo gloriam dei. Alij dicũt ꝙ
erunt ubi aĩe cum corp̃ibꝫ. Alij eoꝝ credũt
ꝙ comedẽt et bibent et facient filios et ꝙ
comedẽt oĩs vnũ piscẽ qui dr̃ leuiathan
Et aliqui dicũt ꝙ habebũt satis ad come
dendũ in illo pisce per spaciũ duoꝝ miliũ
annoꝝ· et ꝙ comedẽt feminã huiꝰ leuia=
than que est in sale posita pro eis a creaci
one mũdi· et ꝙ bibent vinũ qḋ seruat̃ in
suis vuis eciã a creacõne mũdi ¶ Alij eorũ
credũt ꝙ erũt ibi sine cibo et potu et sine
cõiunctione cum mľieribꝫ. Alij credũt re=
surrectionẽ mortuorũ nunq̃z futurã. Alij
eoꝝ credũt ꝙ oĩes homĩes resurgẽt. Alij
credũt ꝙ solũ resurgent filij isrl' ¶ Alij di=
cunt ꝙ solũ illi qui fuerunt iusti de isrl'

resurgent. Alij credūt q eciā iusti aliarū gencium resurgēt. Alij eorum credūt q post resurrectionē sint iterum morituri Alij credūt q post resurrectionē nunq̄ amplius morientur. Alij eorum credūt q post resurrectōēz erūt in paradiso terrestri. Alij credunt q erunt in padiso celesti Alij credūt q nunq̄ deus reuelauit pphetis nec angelis temp9 aduētus messie s; solū nomē suū. Alij eorum credūt q reuelauit pphetis sed adhuc nō accessit temp9 eius. Alij eorum credūt q iam tempus suū trāsiuit sed nō venit ppē peccatū suū. Alij credūt q iam venit et fuit natus tpe signato sed q nō venit ad saluandū eos. Alij credūt q venit ad saluandū eos sed nō saluauit eos ppter peccata eorum. et q sicut nō saluauit eos sic nec saluauit alios. Alij eorū credunt et dicūt q nunq̄ adhuc nat9 est Alij eorum se reputāt pphetas et nō credūt vnū nec alterū. Alij eorum credūt opiōes compositas ex pdictis q̄ diuisimode sūt mixte. Et ppter has omnes contradictōes opionum inē eos apparet manifeste q sunt facti ceci et deuij a via veritatis. Circa illud temp9 in quo apparuerunt in vestimētis iudeorum signacula crucis in regno Castelle sicut infra dicet̄ fm qd scripsit rabi abraham benefora in libro suo quo legē glosauit. omēs iudei pdicti regni et p maiori pte in tota hispania signant in ciuitate burgensi erant saducei et heretici. sicut eciā scripsit rabi mosse legionen̄ in libro qd fecit p reprehensione saduceorum. et dixit q ab āno creacōis mūdi quatuor miliū. d cccc. et xxxviij. ānorum cōuersi sunt omēs pdicti iudei ad credendum hanc fidem quā nūc credūt pharisei in thalmud nō voluntarie sed violenter ppē regis castelle pceptū q2 in illa carrionen̄. pdicti regni erāt pharisei et saducei. Sed saducei habebāt maiorē ptatem et nō incendebūt candelas in nocte dieq̄ sabbati in aliquo loco toci9 iudaismi et inē phariseos erant tres frēs honorabiles et maior horum vocabat rabi nehamia qui semp tristabant et eis displicebat. quia lex phariseorum nō implebat̄ inter eos quousq̄ vn9 eorū ppter honorē sue legis exposuit se periculo mortis incēdens cādelā die sabbati publice ppter qd cōmota fuit tota villa et fuerūt magne cōtēcōes inter eos intm̄ q utraq̄ pars hēt venire corā rege Alfonso et venit in auxilium phariseorum iudeus quidā pdicti regis medicus qui dicebatur rabi hyu. castri. benalfacar granatensis ppter quē fecit rex quicqd voluit. et pccepit omib9 saduceis q cōuerterēt se ad legē phariseorū licet eis nimiū displicuerit et extūc usq̄ nunc credūt isti iudei in lege phariseorum et ppter talia accidēcia voluūtur semper de vna fide in alterā et currūt deuij et mutabiles sicut oues sine pastore ab illo tūc qn dimiserūt verum pastorē quē habebant elongantes se ab eius via et doctrina qui fuit verus messias ihus xpus dns noster qui venit eis ad ostendendum viam rectā ne perirent cū sit via veritas et vita iohis xiiij de bello iudeorum p argu. sup lege

Quarta cōsideracō ta ex lege mosaica est de bello iudeorū p argumenta sumpta ex lege mosaica quibus putant nrm fidei fortaliciū expugnare et reducunt omia argumēta pncipalia ex lege sumpta ad num. xxiiij. seruabitur aūt tal' ordo q ad qlibz argumentū stati dabit̄ sua solucō q2 hoc requirit certamē militanciū ut cōfusio euitet̄ ¶ Primū argumentū iudeorum est quo probāt legē moysi ppetuo duraturā cui9 oppositū fuit declaratū sup li. pmo ar. vj. Arguūt ergo sic pmo. Omia opa dei sūt pfecta sed lex antiqua fuit data a deo ergo impossibile est in ea dare impfectionē ppē quā debuerit cessare. Maior pz deutro. xxxij. vbi dicit̄ dei pfecta sūt opera minorem concedūt cristiani ergo sequit̄ cōclusio. Cōfirmat̄ eciā illa lex est pfectior quā de9 pluribus miraculis cōfirmauit q̄z illa quā paucioribus uel nullis. sed legem antiquā pluribus miraculis cōfirmauit q̄z nouā ergo zc. maior est maifesta quia sapiēs artifex firmi9 fūdat et magis conat̄ stabilire pfectū opus q̄z impfectū. queadmodū eīm plura remedia sunt adhibenda vbi maius periculū imminet ita plura opa ul' facta sunt expendēda ubi pfectius opus impleri debet minor eciā pz q2 nusq̄ leguntur ita magna miracula sicut sūt que habent̄ in exodo et

in toto pentateuco et si aliqua miracula leguntur in euangelio ista sunt dubia apud iudeos nec apparet causa quare eis sit fides adhibenda. Sed quia super omnia vincit veritas ut dicitur. ij. esdre. c. iiij. ideo non est difficile argumenta cecorum soluere. ¶ Dico autem ad argumentum cum dicitur omnia opera dei esse perfecta quod deus fecit legem antiquam ita esse perfectam sicut fieri potuit secundum condicionem populi recipientis legem. Nam populus ille ita erat imperfectus quod dicentibus exploratoribus ciuitates terre promissionis esse fortes et munitas et bene muratas. statim desperauerunt et dimisso domino et moyse noluerunt reuerti in egiptum sicut legitur numeri. xiiij. ¶ Sic eciam quia moyses stetit in monte syna. xl. diebus. obliti enim omnium mirabilium que viderant in egipto declinauerunt ad ydolatriam ut habetur exodi xxxij. Si ergo moyses promisisset eis pro hereditate regnum celorum utique desperassent si precepisset eis non odire inimicum et dimisso eo procul dubio ydolatrassent. Illa ergo lex perfecta fuit secundum quod populus exigebat. Sed adueniente maiori disposicione in populo perfectior lex dari debuit sicut anima pueri non est ita perfecta sicut anima viri. ita lex data populo rudi tempore moysi non fuit ita perfecta sicut lex data tempore xpi et sic nec perpetuo durabilis. Ad confirmacionem cum dicebatur quod plura miracula arguunt perfectionem legis ¶ Dicendum quod vno modo non est verum. miracula enim fiunt in legis dacione ad confirmandum corda populi ne vacillent in lege. quando ergo populus legem recepturus magis est indispositus plura miracula sunt necessaria ad confirmandam illam legem. non ergo miracula plura arguunt legem perfectiorem sed ostendunt populum recipientem illam legem minus esse perfectum et dispositum ad percipiendum diuina quemadmodum enim rudis homo eciam cum multis principijs nescit elicere vnam conclusionem. Ille tamen qui est subtilis per pauciora media scit concludere veritatem scientificam sicut populus iudeorum rudis cum omnibus miraculis in lege antiqua factis nesciebat veritatem cognoscere. sed populus effectus perfectior non indiguit multitudine miraculorum sed paucis miraculis perfecte adhesit veritati diuine concessa tamen maiori disposicione. Minor est falsa. Nam maius miraculum fuit liberare totum genus humanum a potestate dyabolica quod fecit xpus in lege noua. quam liberare populum iudaicum a seruitute egipciaca. Ibi enim interfectus est pharao cum curribus et equitibus eius. hic uero victus est dyabolus cum suis virtutibus nec fuit maius miraculum diuidere mare exodi. xiiij. quam siccis pedibus ambulare super mare quod fecit xps Math. xiiij. et iohannis. vj. Sicut non fuit mirabilius quando helias diuisit aquas iordanis. iiij. regum. ij. quam quando heliseus fecit natare ferrum. iiij. regum. vj. sed hoc non caret misterio. Nam aque multe sunt populi multi vt dicitur apocalipsis. xvij. ¶ In lege ergo diuidente populum ab alijs populis debuit fieri diuisio aquarum sed vbi lex. quantum in se est omnem populum subicit diuine voluntati debuit ipse dominus super omnes aquas integras ambulare nec est maius miraculum aquam amaram reddere dulcem exo. xv. quam mutare aquam in vinum Iohannis. ij. aquam enim amaram conuertit in dulcem lex antiqua. quando ea que offerebantur ydolis uel adorabantur ab ydolatris iussa sunt offerre deo in sacrificijs. sed quia vinum letificat cor hominis. lex euangelica aquam in vinum conuertit quia ad summum et perfectum gaudium perducit miracula eciam que in euangelio et in actibus apostolorum leguntur multa plura sunt numero quam que facta sunt in veteri testamento. Fecit eciam multa alia miracula ihesus que si scripta essent per singula libros inscriptos totus mundus capere non potest vt dicitur iohannis vltimo. ca. Si autem ista miracula iudei recipere nolunt teneant sibi dampnum. Dixerat enim eis ysaias in ca. vij. si non credideritis non permanebitis patet ergo quod lex moysi nec est perfectior lege noua nec consequenter perpetuo duratura. Notandum tamen est hic circa xpi miracula sicut scribitur in pugione parte secunda. c. viij. quod iudei xpi miraculis inuidentes beelzebub principi demoniorum ea primitus asscripserunt porro quia tot fecit miracula et talia que et qualia nemo vnquam aliquis fecit Iohannis. xv. Numquam quippe alius aliquis ut ipse et sui in eius nomine illuminauit cecos. fecit audire surdos ambulare claudos atque contractos et loqui mutos quemadmodum predixerat ysa. propheta capitulo. xxxv. deus ipse veniet et saluabit nos tunc aperientur oculi cecorum et aures surdorum

patebūt tūc saliet sicut ceruus claudus et
decantabit lingua mutoꝝ et quia hijs q̄ꝫ
miraculoꝝ generibꝫ alia q̄ꝫ plurima addi
dit sicut fuit resurrectio mortuoꝝ et subi
ta curacō leprosoꝝ et diuͥsoꝝ infirmorū·
quia ista in q̄ꝫ et pl'a alia innūa fecit do
min⁹ nr̄ ihūs xp̄s miracula soli deo possi
bilia·conata ē ei iudaica prauitas cui nū
q̄ꝫ deest nec defuit vulpina caliditas alia
dep̄pare blasph'ia·cōposuerēt igit̄ libel
lū in q̄ cont̄ xp̄m talē menciti sūt fabulā
Tempore inquiūt helam regine·i·helene
que vniūse terre isrl' dn̄abat̄ ihū nocri·i·
ihūs nazarenus venit ihrl'm inuenitq̄ꝫ in
templo dn̄i lapidē in quo sedebat olim ar
cha dn̄i·et erat in eo scriptū·sembamefo
ras·i·nomē dei expositū quicūq̄ꝫ vero il
lius noīs lr̄as addiscebat et sciebat poterat
facere quitq̄d volebat·Sapiētes vero isrl'
timentes ne viri isrl' addiscerent illud no
men et vtute illi⁹ destruerēt seculū·fecerēt
duos canes ereos et posuerēt eos sup duas
columpnas cont̄ portā dom⁹ sanctuarij·
quādocūq̄ꝫ igit̄ ingrediebat̄ aliquis et ad
discebat lr̄as p̄dicti noīs et exibat canes
illi erei latrabāt ei ita horribilit̄ q̄p pterri
tus obliuiscebat̄ nomē et lr̄as quas didi
cerat·venit itaq̄ꝫ ihū nocri·et ingressus
templū didicit illas lr̄as et scripsit i par
gameno deinde incidit carnē cruris sui et
in incisione illa inclusit dictā cartulā et
dicendo nomē nullū sensit dolorē·et redit
cutis cōtinuo sicut ante erat·Cumq̄ꝫ egre
deret̄ de templo latrauerūt ei canes erei su
pradicti et stati oblit⁹ est nomen·prexit
itaq̄ꝫ in domū suā et aperuit crus cū cul
tello·accepitq̄ꝫ cartulā ubi erant lr̄e sem
hammephoras·i·noīs dei expositi ul' ex
planati·et iterꝝ didicit eas·quo facto cō
gregauit·ccc·et·x·de iuuenibꝫ isrl' et dixit
eis videte ob hoc me dicunt sapientes esse
spureū quia sup isrl' voluit habē dn̄m·vos
aūt scitis q̄p om̄es p̄phe p̄phetauerūt sup
messiam et in veritate ego sum ip̄e·et sup
me dixit ysaias·ecce alma cōcipiet et pa
riet filiū et vocabit̄ nomē eius emanuel.
Dauid quoq̄ꝫ auus meus p̄phetauit super
me et dixit·dn̄s dixit ad me filius meus
es tu ego hodie genui te·Genuitq̄ꝫ ita mr̄
mea sine coitu masculi vtute dei. Ipi sunt
igit̄ spurij et non ego·sicut dictū est osee
ij·et filioꝝ eius nō miserebor q̄ꝛ filij forni
cacionū sunt. Rn̄derūt ei iuuenes·si tu es
messias ostende nobis signū·qd̄ signum
inquit queritis a me·dixerūt ei fac claudū
stare sicut nos·qui ait adducite eū ad me
cōtinuo igit̄ duxerūt claudū ad eum qui
nūq̄ꝫ steterat sup pedes·dixitq̄ꝫ sup illum
sembāmephoras. Illa aūt hora claud⁹ sur
rexit et stetit sup pedes suos. Inclinauerūt
ei hoīes et dicebāt·iste sine dubio est mes
sias. Adduxerūtq̄ꝫ ei iterꝝ leprosū·et dixit
nomē posuitq̄ꝫ manū sup eum et stati cu
ratus ē. Accreuerūt ergo ei multi ribaldi
gentis nr̄e. Videntes igit̄ sapiētes q̄p cre
debant ei isrl' ceperunt ip̄m et duxerūt ad
helam reginā in cui⁹ manu erat tota isrl'
et dixerūt ei·dn̄a nr̄a i manu istius ē sor
tilegiū et facit errare mūdum·ihū vo no
cri respōdit ei·Domina olim p̄phete p̄phe
tauerunt sup me·quoꝝ vn⁹ dixit egredi
etur palmes de radice yesse et ego sum ille
sup istis vero dixit Dauit·Beat⁹ vir qui
non abijt in cōsilio impioꝝ·Dixit ip̄a·ē
ne in lege vr̄a qd̄ ip̄e dixit. Respōderūt in
lege nr̄a est hoc sed nō est dictū de eo. Sed
sup eo scriptū est deutro·xviij·p̄pha aūt
ille morietur q̄ꝛ locut⁹ est iniquitatē cōtra
deum. De messia vero dictū est in diebus
eius sa'uabit̄ iuda·dixit ille iniqu⁹ et ait
regine·ego sum ille qui resuscitabo mor
tuos·Misit itaq̄ꝫ regina fideliores quos
habebat cum ip̄is et fecit impi⁹ ille reui
uiscere mortuū p sembāmeforas. In illa
hora obstupuit regina et dixit verꝫ ma
gnū signū est hoc·dedit q̄ꝫ sapiētibꝫ vere
cundiā et exierūt cōfusi a cōspectu eius. Fu
itq̄ꝫ ip̄is et israheli dolor magn⁹. Iuit au
tem ihū nocri in galileā supiorem iuerūt
sapiētes ad reginā et dixerūt ei·dn̄a nr̄a
sortilegiū est cum isto hoīe et deuiat crea
turas·Misit igit̄ illa milites qui caperēt
eum et nō p̄miserūt homīes galilee sed vo
luerunt pugnare cū eis·qui ait nolite pu
gnare pro me·quia fortitudo p̄ris mei de
celo et signa que dedit michi tuebunt̄ me
Faciebāt itaq̄ꝫ hoīes de galilea aues de lu
to coram eo·et ip̄e dicebat sembāmeforas

super eas et statim aues ille volabant · ce=
ciderunt igit̃ illi in facies suas adorantes
eum. Dixit eciã in illa hora vt apportaret̃
vnus maxim⁹ lapis molaris et piceret̃ ĩ
mari · et ut factũ est Dixit ille impi⁹ sem
hãmefozas · i · nomẽ dei expositum et fecit
molam illam stare sup faciẽ maris · sedit
q; sup eam et ait militibus ¶ Ite ad dñam
vrãm et nũciate ei que vidistis deinde sur
rexit cum eis et cepit ambulare sup faciez
aque. Abierũt milites et oĩa que viderãt
dixerũt helam regine que vehemenť obstu
pescens vocauit sapiẽtes et dixit eis · Vos
dicitis q; hic homo ihs nocri est sortileg⁹
sciatis q; signa que facit ostendũt eũ filiũ
dei. Qui dixerũt ei dña nrã fac eũ venire
et nos detegem⁹ fraudẽ eius · Interim abi
erunt seniores isrl' et fecerũt quendã intra
re domũ sãcti scõꝝ qui dicebat̃ iudas sca=
rioth · et didicit lrãs sembãmefozas eo mõ
quo eas didicit ihu nocri et fecit incisiõz
cruris et alia que ipe fecerat ¶ Venit igit̃
ille nocri · i · nazarenus cũ societate sua et
stans corã regina fecit veĩre sapiẽtes et il
le stans corã regina dixit · sup me pphetа
uit dauid · quia circũdederũt me canes sy=
nagoga malignanciũ obsedit me · sed et
sup me dictũ est illud ihere · pmo ¶ Ne ti=
meas a facie eoꝝ quia ego tecũ ut liberem
te dicit dñs. Sapientes vero contĩcebãt
ei et ait regine ascendã in celũ et sic dixit
dauid super me ps · cv · Exaltare sup celos
deus · eleuauitq; manus ut alas p nomen
sembãmefozas explanatũ · volauitq; inť
celũ et terrã q; qñ sapiẽtes isrl' viderẽt sic
dixerũt ad iudam scarioth ut diceret sem
hãmefozas et ascẽderet post eũ qui ascen=
dit et luctat⁹ est cum eo et ceciderẽt ambo
et fregit sibi ille impi⁹ brachiũ · et sup hoc
ope singulis ãnis xpiani plorãt ante pa=
scha suũ · hora illa ceperũt illũ isrl' et ope
ruerẽt eum pãnis et percuciebãt eum virgis
malagranatoꝝ dicentes helam regine. Si
est filius dei dicat quis percussit eũ et nesci
uit dicere ¶ Dixit itaq; regina sapientib⁹
ecce in manib⁹ vrĩs ẽ facite ei quitq̃d pla
cuerit in manib⁹ vrĩs. Ceperẽt ergo eum et
duxerũt ad suspendẽdum · omẽ vero lignũ
uel arbor in q̃ suspendebat̃ stati frangebat̃

Ipe quippe per sembãmefozas adiurauerãt
omĩa ligna ne susciperent eum · Abierunt
itaq; et adduxerunt stipitem vnius cauli
qui nõ est de lignis sed de herbis et suspen
derũt sup illũ · neq; em̃ hoc est mirũ q2 sin
gulis ãnis crescit tm̃ vnus caulis ĩ domo
sanctuarij q; descẽdunt de eo centũ libre se
minis · Ex hijs poterit animadũtere q̃sq;
prudẽs q; tanta fuit miraclꝝ dñi nostri
ihu xpi euidẽcia tanta magnitudo et ml'
titudo tanta excellencia et certitudo q; iu
daica prauitas quo eũperet nõ habebat ·
cõfugit igit̃ ad pprĩũ suũ qd est mẽtiri li=
bellũ mẽdacij plenũ atq; blasphemijs tur
pibus cõponẽs hec sub cõpendio sumpta
sunt impletũq; est in psona xpi qd scptũ
est per pphãm · osee · vij · de eis quia refu=
gerũt a me vastacõ eis quia puaricati sũt
in me et ego redimã eos et ipi locuti sunt
cont̃ me mendacia. Est aũt hic notandũ
q; iudeoꝝ fatua falsiditas apud intelligẽ
tes xpi fidem adiuuat vnde se nocẽ putat
Et si quidẽ ipi qd asserẽt dñm ihm talia in
veritate fecisse licet in noĩs dei virtute mi
racula · ostendũt pculdubio tantã mira=
culoꝝ eius fuisse excellẽciam q; eã ipoꝝ im
pietas demonib⁹ nequiuit ascribẽ tãtaq;
fuisse eoꝝ euidẽcia q; nequaq̃; ea ipoꝝ in=
uidia valuit suffocare. At vo p talem mo
dum · i · p sembãmefozas · hoc est p nomen
dei explanatũ siue expositum dñi ihu mi
racula fuisse facta delirant · trãslucet eoꝝ
mendaciũ si sit qui diligenť inspiciat. Si
veꝝ nãq; fuisset q; aliqd nomen dei apud
eos esset cui deus talem vtutem et talẽ effi
caciam pstitisset pfecto iuuassẽt se eo tpe
aliq vespasiani et tyti et fecissent q; iheru
salem non potuisset capi et iudei occidi et
captiuari eo modo quo infra dicet̃ conside
racõne · ix · uel eciã virtute hui⁹ noĩs vo=
lassent in celũ ul' omẽs ul' saltẽ aliqui ¶ De
niq; cũ helena mater fuit cõstantini impe
ratoris in cui⁹ tpe dñm ihm fuisse dicunt
et a tpe ihu xpi usq; ad cõstantinũ et hele
nam fuerẽ tricenti ãni ut p3 p impatorũ
romanoꝝ historias maĩfestũ est iudeo in
supdicto libello fabricacões esse mendacij ·
Notandũ eciã q; dicit beat⁹ Aug⁹. Preui
dens inquit dñs ihus impios quosdam

futuros qui miracula ei⁹ calūpniarēt ma
gicis artib⁹ attribuēdo ꝓphetas añ pmisit.
Nunqd em̄ si magus erat magicis artib⁹
fecit ut colerēt. nūquid et mortuus mag⁹
erat et anteq̄ nat⁹. ꝓphetas igit audi et
lege qui ante dn̄m venerūt. Forma igitur
sumpta ex vbis sācti dicam⁹ iudeis. Esto
ꝙ suspicari potuerit dn̄m nr̄m ihm xpm
per artē aliquā uel p virtutē supdicti no-
mis dei fecisse miracula ut ipi calūpniant
per quā artē queso anteq̄ natus esset per
quadrigentos ānos et ultra aduentui suo
et toti vite sue. necnō et fcīs suis et dcīs
atq̄ suoꝝ tam cōgrua ut pz ex pdictis et
dicendis patebit dicta reddidit ꝓphetaꝝ
sermo nāq̄ ꝓpheticus et maxime de aduē
tu messie qn̄cunq̄ a iudeis exponit iudai
ce semp et ubiq̄ renitit iuxta eoꝝ exposi
cionē absurda. et incōpossibilia cōtinet et
inuenit mendax. Quādo vero de dn̄o ihu
et sibi ptinentib⁹ accipit ut ex solis eciam
que dicta sūt haberi pt. occurrit. cōsentit
cōsonat et obedit. nichil ipossibile. nichil
absurdū ingerit sed inuenit verax Adhuc
eciā si ipe dn̄s ihs ut a iudeis sibi est im-
positū per artē sepe dictā faciebat miracu
la. per quā artē fecerūt ea post mortē eius
apli et ceteri discipuli ut testimonio thal
mud pz nō per semhāmefozas. sed per no
men dn̄i nr̄i ihu xpi fecisse miracula ¶Vn
sup eccl'iasten sup illud. cūcte res ul' cūcta
verba difficiles ul' difficilia nō potest vir
eas ul' ea perloqui. Accidit ꝙ Rabieliaza
rum bendama momordit serpens venitq̄
iacob. i. iacobus vir d villa cathanea ad
curandū eum ex noīe ihu. i. ihu filij pan
dera et nō pmisit eum rabi ismahel s3 di
xit ei nō licet tibi bendama. et ait illi per
mitte michi et ego inducam cont te argu
mentū ul' auctem ꝙ licitū est. et nequiuit
auctem inducē. et faciēs homo viuet i eis
dictū est de mādatis dei et nunq̄ moriat
in eis ¶Item in libro sebath iherusalem in
distinctione cenomasarcim filius filij. ra-
biosue filij leui. glutiuerunt toxicon. s. ul'
aliud mortiferum. Venit itaq̄ vir ex no
mine ysua. i. ihus pantherim et sanatus
est vel quieuit cūq̄ exisset ait ei quomodo
cōiurasti eū. Ait ei uerbo tali Ait ad eum
remissius fuisset ei si mortuus non fuisset
et nō audiuissz sicut et factū ei fuit sic. i.
mortuus est statim. Si quis diligent ad-
uertat has duas tradiciones in nomine
domi nostri ihu xpi facta fuisse miracu-
la iudaicaꝝ scripturaꝝ testimonio comp
batur porro si dicat ꝙ p artem opabātur
ea apostoli tanq̄ a xpo dn̄o edocti dū vi
uerent qua arte poterūt dici ea fecisse iam
mortui qua eciam arte posteri eoꝝ pueri
et puelle et si per artē quoq̄ isti qua arte
ipsorum implorantes auxiliū apud xpm
qua arte reliquie ipsorum qua vestes. qua
sandariola. qua baculi. patet ergo ꝙ mi-
racula xpi et suoꝝ ita firmiter constant
ꝙ nulla possunt inficiari nequicia. Notā
dum ergo ꝙ iudei idcirco in supdictis tra
dicōibus et alibi benpandera. i. filiū pan
dera. Alibi iehusua pantheria. i. ihesum
pantherie noiabant quia ut ait iohes da
mascenus in iiij. libro leui quē sanctus lu-
cas a ioseph ascendendo. quartū nomiat
genuit panthera. panthera autem genuit
barpantherā. barpāthera genuit ioachim
Ioachim vera duxit annā que valde erat
honesta et laude digna. queadmodum ve
tus anna sterilis existens per votū et rep
missionē samuelem pepit. ita et hec p p-
ces et repromissiōes adeo dei attulit geni-
tricem. Hec Damascenus Cōtra iudeos pbāt
ꝙ lex moysi nō ē abolita et hoc sic
Secundū argumētum iudeoꝝ ē ad
idē. s. ꝙ lex moysi nō est abolita
sed adhuc obsuāda et arguūt sic
Si lex bona ē et a deo data obsuanda est
cui⁹ em̄ decretū erit obsuandū si mādatū
dei nō est obseruādum qd em̄ conciliū da-
bant nob xpiani quō illud effugem⁹ male
dictū. maledictus qui non pmanserit in
omnib⁹ que in lege scripta sunt. legislator
nichil excipit sed vniusalit omia mādat
obseruanda. xpiani aūt ad suū arbitrium
legis et mādatoꝝ obseruanciā determiat
Ad ista rn̄det mgr alan⁹ in suo quadrip
tito libro. iij. c. iiij. dicens ꝙ lex mosaica
diuino intellectu est intelligēda ¶Rn̄dem⁹
ergo legē bonā et a deo datā ac a deo quī-
dē in ea scriptū est diuino sensu intellectum
suis temporib⁹ obseruatū et obseruādum

esse sanxim9 · ea eñ diuino intellectu intel
ligenda erant quia si ad lr̃am accipimus
ml'ta repugnãcia videm9. Cum eñ dicat
moises. vidit de9 cũcta que fecerat et erãt
valde bona geñ · pmo. Quõ in lege dicũt
queđã esse mũda et quedam immũda ad
lr̃am qđ eñ immũdum est quõ est valde
bonũ · nec solũ ea ꝓhibent̃ in lege que sui
natã homĩ ad vescendũ nociua sunt veꝝ
eciã ea que gustu iocunda et que vsu salu
bria ad comedendũ existũt licȝ a deo dcã
sint tñ ad seinuicẽ ad lr̃am oĩno dissident
In exodo eciã inter alia p̃cepta de faciẽdo
altare dñs moysi ibi p̃cepit. Altare de ťra
facietis michi in sequẽtib9 aũt sic legitur
fecit itaqȝ moyses altare timiamitis de li
gnis ethim et alibi fundauit bases eneas.
in introitu tabernaculi ml'tum itaqȝ adũ
sum videt̃ ut aliud et aliť q̃ȝ dñs iubet p
moysen ab ip̃o moyse agat̃. Aliud ergo q̃ȝ
lr̃a sonat hic accipi oportet. Item ad lr̃am
quõ stare potest q̃ deus ꝓhibet ne homo
aret ĩ boue et azino. Onus qđcunqȝ aliud
tibi placȝ azino imponẽ non vetat lex et
ponẽ iugũ cum azino q̃re nõ licet. Ad pa
scua ducere bouẽ cum azino licebit. In pa
scuis eñ simul esse et pasci lex pmittit et
arari simul ꝓhibet et interdicit. Si autem
ꝓpterea vetat qȝ hoc alias immũdum lex
dicit. quare circa illud cetera q̃ dicta sunt
pmittit et solũ arare excipit̃ equus ĩ lege
aĩal immũdum esse ꝓhibet̃ et alia ml'ta.
nec tñ arare bouẽ cum equo uel alio aĩali
immũdo ĩ lege ꝓhibet̃ hãc nõ solũ ĩ hijs
que dicta sũt mandatis sed inq̃ȝ pluribȝ
alijs legalibȝ cerimonijs contrietatẽ vide
mus nisi ea cõpetenti sensu intellexerim9
Discreto itaqȝ et diuino sensu hec discuci
enda et intelligenda sũt. Si vero legẽ debi
to sensu accipim9 omĩa legis mãdata de
bita obseruacõe obseruare poterim9. que
dam ad lr̃am et sine ullo velamĩe figuraꝝ
dicta esse accipiendũ et queđã vero ad fi
gurã et ꝓfundo velamĩe adumbrata esse
intelligẽ queđã ad temp9 obseruari iussa
sunt. queđã sine ulla tp̃is determinacõe. que
eñ alteri9 sacramẽti p̃nũciatiua erãt et ve
ritatis figurã fatent̃ suo tp̃e maĩfesto rei
atqȝ veritatis p̃ñcia oportuit ut eoꝝ re

maẽret p̃nunciacio et figura. Nam sicut
usu ip̃o loquẽdi vtim̃ verboꝝ vicissitudi
nibȝ dicendo erit q̃ȝdiu futuꝝ est ip̃mqȝ
erit prorsus obmittẽtes ĩ p̃ñti assumim9
est qđqȝ ip̃m iam p̃terijsse significãtes vti
mur fuit. Sic in rebȝ p̃nunciatis alic9 sa
cramẽti vbi p̃ñs manifestat̃ sacramẽtum
eius iam sup̃fluo reseruaret̃. figura seu si
gnũ que alicui9 misterij significatiua nõ
erant sed apte seu fidei veritatẽ insinuant
seu carnis edificacõem cõmendãt ea a iu
deis et xp̃ianis nõ ad temp9 sed imp̃petuũ
obseruãda sunt. eaꝝqȝ transgressio nullo
modo p̃t multa esse. hec Alanus. Cõtra iude9
ꝓbat̃ q̃ diue sãctõe͡s vetis testam̃ti nõ st̃ mutate

Erciũ argumentũ iudeoꝝ est ad
ꝓbandũ q̃ diuine sãctiones vete
ris testamẽti nõ sũt mutate. Ar
guũt ergo cont̃ xp̃ianos sic. Si sermo dei
ad temp9 obseruandũ est eoqȝ sermõe ãnul
lato alio tp̃e alius obseruãd9 est. Sicqȝ p
tempoꝝ vicissitudĩes diuĩe sãctiones mu
tant̃ quo pacto ratũ nõ erit qđ dicit̃. Ine
ternũ dñe pmanȝ verbũ tuũ. et illud celũ
et terra transibũt verba aũt mea nõ tran
sient. quid inẽest cur deus hoc aĩal immũ
dum iudicet illud mũdum hoc uti ꝓhibe
at illo uti pmittebat. q̃s eñ audiuit spi
ritũ dñi. aut quis eius cõsiliarius fuit ut
istud agi pmittat. illud prohibeat iussit
obsequẽdi. ergo ei obsequẽdum ergo ei ob
sequi sũma virtus est. ꝓhibuit fieri. ergo
iam nõ licȝ idqȝ si postea fiat peccatũ esse
dicim9 ac pena debita puniẽdum. ut ergo
seruem9 figuras cõtempnem9 lr̃as ut ser
uem9 alteꝝ que racõ est dampnare alteꝝ
Seruem9 lr̃am. seruem9 et lr̃e figurã. ma
neat parua sensu nr̃o lr̃a. maneat et vr̃o
et addatur spiritualis et cõcessa nobis sit
a deo misterij latentis intelligẽcia. ¶ Absti
neam9 a pc̃o qđ lex iubet. abstineam9 et
ab eo si qđ est qđ p porcũ figurat̃ peccatũ
Non arem9 a boue et azino qȝ id legisla
tor ꝓhibuit et si qua intellexeritis p asi
nĩ et bouis copulamẽ pbas ẽ euitare. ym
mo pc̃m est non euitare ita et de ceteris
ita eñ lex adimpleta et adimplẽda esse cẽ
setur et adimplet̃. Solucio p̃dcĩ alani ubi
sup̃ q̃ ĩ nouo testamẽto diuine sanctiones

veteris testamti nō mutant̄ sȝ adimplent̄ Dicit ergo ꝙ sermo diuin⁹ in nullo ānullatur diuine sāctiōes nō mutant̄. qȝ xp̄s non venit soluē legem sed adimplere. Vñ ip̄e ait amē dico vobis iota vnū aut vn⁹ apex nō ꝑteribit a lege donec oīa fiāt nō igit̄ vult eam soluē sed adimplere ut patuit sup̄ li. p̄mo ar. vj. et ī p̄mo thesauro quarti pūcti eiusdē articuli. Lex em̄ ꝓhibet homicidiū xp̄s iram et odiū. lex enim ꝓhibet homicidiū carnis. xp̄s etiam ip̄m appetitū cordis. nobis lex ꝓhibet uti carne porcina et ea tūc ab eo aīante abstinencia nobis nccīa erat qm̄ veritatis future figura erat et figura seruanda erat donec adesset ip̄a veritas figure iam p̄ns adest ꝗuis abstinē liceat. vt multi nroꝝ abstineant nō solum ab ea sed eciā omī carne vno et eodem iudice se vr̄m quisqȝ tuetur Moyses carnē suillā immūdam nomiat vti ea ꝓhibet et ꝓpterea dicitis ꝙ uti ea non licet. Moyses nō alius sȝ idem ip̄e carnem suillam dicit mūdam et valde bonaȝ et eam ad vescendū sicut cetera scribit deū fecisse bonam et ideo dicit ꝙ vti ea licet. Postq̄ȝ em̄ enūauit deū creasse vniūsa. pisces maris volucres celi. cūcta aīancia t̄re in quib⁹ aīma viuens est. nō longe infra subdit. vidit de⁹ cūcta que fecerat et erāt valde bona. quod valde bonū est nulla ex p̄te malū est. q̄d vero nulla ex p̄te malum est. quō malū et immūdum est. Quicq̄d ergo in carne suilla necesse a deo facte considerat mundū et valde bonū est atqȝ uti licet. quia vero ꝑ hoc aīal voluptas et immundicia figurat̄. immundum ꝓpter hoc aīal esse iudicat̄. et ea immūdicia vti nō licet. Si ergo hoc mūdum et immundum aīal esse intelligit̄ et eo vti et nō uti a deo nobis ꝑmittit̄. eadem racōe licȝ in boue et azino arare. et ꝓhibet̄ ne arem⁹ in boue et azino si meli⁹ nō potest quia deus permittit qui hec oīa hūanis vsibus creauit Sed bos qui vngulā findit et ruminat et ad excolendā terrā oīno ydoneus est p̄dicatorē ecclesie discretū designat ī hijs que agit sensū hn̄tem qui mandata dei meditat̄. Ac apud se meditando rumiat die ac nocte nō solum sibi vtilis sed et alijs huic

non est associand⁹ in p̄dicacōe alter mortibus eciā indiscretus sensu. ideota. et lr̄is imperitus. qui nō solū verbo est inutilis sed suo exemplo alijs nociu⁹ existit. quod eciā lex q̄ntum ad lr̄alia abolita sit auctoritates sequētes ostendūt. Ait em̄ dn̄s ꝑ ꝓpham Iere. xxxj. et ad hebreos. viij. consūmabo testamentū nouū sup̄ domū iuda sup̄ domū isrl'. Quid vocauit testam̄tum nouū nisi legē euāgelicā qua supueniente vetus debuit cessare quia simul seruare nō potest utraqȝ. Adueniente em̄ veritate debet vmbra cessare. Et ysaie legit̄ sacrificia vr̄a odiuit anima mea. Item dauid ait in p̄s. l. Qm̄ si voluisses sacrificium dedissez utiqȝ holocaustis non delectaberis. Item dauid. Sacrificiū et oblacōez noluisti aures aūt ꝑfecisti michi. holocaustū eciā ꝓ peccato nō postulasti. tūc dixi ecce venio et alibi. nō in sacrificijs tuis arguā te. holocausta aūt tua in cōspectu meo sūt semp̄ nō accipiā de domo tua vitulos. neqȝ de gregib⁹ tuis hircos. Item videmus eciā in magna p̄te ea que p̄tinēt ad legem veterē cessare. non em̄ est apud iudeos sacrificiū uel hostia. nō ꝓpheta. nō rex. nō templū non locus sacrificij. et quid irem⁹ per singula in maxima p̄te abolita est lex. uidet̄ ergo ꝙ lex moysi iam locū non habeat Contendit iudeꝰ ꝓbac̄ ꝙ circūcisio ꝑpetuo sit duratura.

Quartum argumētum iudeoꝝ contra nr̄m fidei forcalicium est de circūcisione quā affirmāt duraturā ꝑpetuo et cōsequēter legem moysi arguūt ergo sic. Idem iudiciū videt̄ esse q̄ntū ad duracōem apte post de lege antiqua. et de circūcisione hoc em̄ xp̄iani cōcedūt. sȝ circūcisio ineternum debet durare in ppl'o dei. patet quia geñ. xvij. datur in fedus sempiternū ergo et lex debet esse sempit̄na. licet ad illud argumentum data sit solucio sup̄ li. p̄mo ar. vj. ī pūcto. ij. Verūtamē vt adhuc clari⁹ cecitas iudaica cognoscat̄ in hoc passu nolo silencio ptrāsire. Dicendum ergo ꝙ in veteri lege duplicē inuenimus circūcisionē vnā carnalē quā ip̄i obseruant et aliam sp̄ualē de qua dicit̄ deu. decimo circūcidite igit̄ ꝑpuciū cordis vr̄i et ceruicē vr̄am nō induretis. Et Iere. iiij.

Circūcidimini et auferte ꝑpucium cordiū vroꝝ viri iuda Sic eciā distinguere possu mus de eterno et sempiēno qꝛ habet duas significacōes Inedum eñ ponit̄ ꝓ eṫnita te simplicit̄ ut ī ps. Tu aūt dñe ineternū ꝑmanes Et illud Iere. iiij. Dn̄s aūt deus verꝰ est et ipe deus viuēs et rex sempiter nus. Aliqñ vo accipit̄ ꝓ duracōne finita quale est illud ꝑmo regū xxvij. Credidit ergo achis dauid dicens. multa mala ope ratus est cont̄ ppl'm isrl'. erit ergo michi seruꝰ sempiēnꝰ. maīfestū est ꝙ hic accipit̄ sempiēnū ꝓ duracōe finita qꝛ nō poterat plꝰ durare ista seruitꝰ q̄ꝫ coꝝ vita simile habet̄ Gen̄. xxvij. vbi dicit̄ ꝙ oderat sem per esau Iacob. Quādo ergo dicebat̄ ꝙ cir cūcisio debet durare in sempiternū. Si sit sermo de circūcisione spūali indubitanter est veꝝ ꝙ simplicit̄ ineṫnū debet esse ī po pulo dei et aīa que est cum ꝑpucio peccati eṫ extra ppl'm dei q̄ntum ad meritū. Si vero loquaris de circūcisiōe carnali accipe sil'r sempiēnū. Secūdo mō dictū ꝙ q̄ꝫdiu lex durauit que soli vni ppl'o ꝑcipiebatur debuit durare signū quo ille ppl's ab alijs gentibꝰ distinguebat̄ et cessāte lege signū eciam debuit cessare. Et ideo dr̄ Gen̄. xvij ꝙ circūcisio data est in signum ꝓpt̄ qd̄ q̄ꝫ diu ille ppl's sepatus fuit ab omī gente in deserto nullꝰ eoꝝ circūcisus fuit sed intran tes terrā ꝓmissionis plenum diūsis ppl'is oms simul fuer̄t circūcisi ī galgalis vt ha betur Iosue qn̄to capl'o. Cōtend' iudeꝰ pbat ꝙ si sabbm̄ cessat lex noua nō ē a deo.

Quintū argumētum iudeoꝝ est de sabbato ex cuiꝰ cessacōne arguūt legem nouā nō esse a deo sic. Illa lex que contriat̄ ꝑceptis dīnis nō est a deo sed lex euāgelica est huiōi ergo non est a deo. Maior est maīfesta qꝛ deus nō potest sibi ipi esse contrariꝰ. sed mīor pꝫ de obser uacōne sabbati quā deus ꝑcepit in veteri lege. lex vo euāgelica huiꝰ obſuāciaꝫ tol lit et ꝓhibet ergo est contria deo nō ergo est a deo. Rn̄det̄ ꝙ in tali ꝑcepto duo sūt cōsiderāda. Primū est ꝙ ꝓpter reuerenciā dei cessabat ppl's ab omī ope seruili vt libe rius diuinis vacare possꝫ et istud erat mo rale. per hoc eñ ꝑcipiebat̄ ꝙ homo aliquo tempore vacet rebꝰ dīnis iuxta illud ps. xlv. vacate et videte qꝛ ego sū deus. et ſm hoc cōputat̄ int̄ ꝑcepta decalogi moralia et lex que hāc obseruanciā in se ꝓhiberet esset contria ordiacōi dīne et nō possꝫ esse a deo Sed lex euāgelica hāc obſuāciā nō tollit sed ꝑcipit vt pꝫ de diebꝰ dominicis et alijs festis in noua lege ordinatis ¶ Secū dum cōsiderandū est in dicto ꝑcepto erat taxacio tp̄is ul' diei. s. ꝙ hec obſuācia fie ret tali die determinata. et istud erat ceri moniale. et ideo hoc mutari potuit et de buit ꝓpter racōnabilē cām. Iudei eñ cole bant diē sabbati ī memoriā creacōis reꝝ ꝙ inuit moyses exo. xx. dicēs Memēto vt diem sabbati sāctifices Sex diebꝰ fecit deꝰ celū et terrā et requieuit die septio ac si di cat completo ope creacōnis statim debuit ordinari dies cōmemoratiua ipius creacio nis. homo eciā fuerat factꝰ sexta die et iō ꝑmum diē post sui creacōeꝫ debet expendē singularit̄ ob reuerenciā dei. ceteros vo ad sui necessitatē. In nouo aūt lege illa dies q̄ debuit obſuari ad vacandū deo nō solū debet nob' reducē ad memoriā bn̄ficiū cre acōnis sed eciā innouacōem spūalē que in choata est ī xp̄i resurrectione. et ideo sab batū mutatū est in dn̄icum diem in quo xp̄us resurrexit ¶ Significat eciā domica que est octaua dies. octauā diē resurrecti onis ī qua ꝑfectā redēm expectamꝰ. Hinc est ꝙ messias nr̄ dn̄s ih̄s xp̄s postq̄ꝫ factꝰ est xxx. ānoꝝ soluit q̄ntum ad ꝑtem istā sabbatū curando in eo infirmos. et dando eis licēciam lectulos asportādi Iohis v. et spicas discipulis suis esurientibꝰ cōfrican di Marci. ij. Ceterū queadmodū de circū cisione dictū est ꝓbatūq̄ꝫ ꝙ data fuit in signū. sic et sabbatū ut habet̄ exo. xxxi. c Sabbata mea seruabitis qꝛ signū sūt int̄ me et vos ac generacōes vr̄as ¶ Item in li bro biza. i. omnipere. q. yom tob. taliter scriptū est. Dixit rabi iohanan. Omne ꝑ ceptū qd̄ dedit deus sc̄is et benedictis isra heli dedit eis publice ꝑter sabbatū qd̄ de dit eis in secreto sicut dictū est exo. xxxi. Inter me et int̄ filios isrl'. si sic est nō sūt obligati. goy. i. xp̄ani uel alie gentes ad sabbatū. Ex omnibꝰ hijs patet ꝙ nō sunt

obligati ad seruandum sabbatum xpiani nec alie gentes. Item contra obseruanciam circumcisionis et sabbati adducitur racio non parum efficax ex duabus tradicionibus sicut notatur in pugione. c. xi. tercie partis tercie distinctionis. quarum prima est illud quod in mydras tulym. i. glosa psalmorum taliter scriptum est ps. lxxiiij. et omnia cornua impiorum confringam et exaltabuntur cornua iusti. cornu non est dictum sed cornua. ¶ Decem enim cornua sunt que dedit deus sanctis et benedictus israheli. ¶ Cornu abrahe de quo dictum est ysaie. v. vinea fuit dilecto meo in cornu filij olei. cornu ysaac de quo dictum est Gen. xxij. Et ecce aries unus retentus in densitate per cornua sua. Cornu Ioseph. i. cornu regni de quo dictum est deutro. xxxiij. et cornua rinocerotis cornua eius. cornu moysi de quo dictum est exo. xxxiiij. quia cornuta erat cutis faciei eius Cornu prophecie de quo dictum est primo regum. ij. et orauit anna et dixit. Exultauit cor meum in domino et exaltatum est cornu meum. Cornu legis de quo dictum est abbacuc. xxx. Et cornua duo de manu eius. Cornu sacerdocij de quo dictum est ps. cix. Cornu eius exaltabitur in gloria Cornu leuiticum de quo dictum est primo palippo. xxv. omnes isti filij heman videntis regis in verbis dei ad exaltandum cornu Cornu iherusalem de quo dictum est ps. xix. et a cornibus vnicornium exaudisti me. Et cornu regis messie de quo dictum est primo re. ij. et dabit fortitudinem regi suo et sublimabit cornu messie sui et sic est dicens ps. cxxxj. ibi germinare faciam cornu dauid paraui lucernam messie meo. Quando autem peccauerunt israel ablata fuerunt eis et data sunt gentibus seculi. sicut dictum est danielis vij. c. Post hec videns fui in visione noctis et ecce bestia quarta terribilis atque mirabilis et fortis nimis et dentes ferreos habebat magnos comedit et comminuit et residuum pedibus suis conculcauit et ipsa dissimilis ab omnibus alijs bestijs que fuerunt ante ipsam et cornua decem habebat. Assimilate sunt enim gentes similiter huiusmodi feris et omni tempore in quo gencium seculi cornua fuerunt stancia. Cornua israhel erunt confracta sicut dictum est trenorum. ij. confregit in ira furoris omne cornu israhel. Qualiter autem legalia deus iudeis abstulerit per raciones et signanter sabbatum et circumcisionem et qualiter eis ista duo et alia dyabolus restituerit habetur apud eos in thalmuth in libro mayla impereq. i. distinctione que incipit quod semzbhae. Quadam vice decreuit regnum nequam. i. romanum quod non seruarent iudei sabbatum et quod non circumciderent filios suos et ut cognoscerent menstruatas. ¶ Tunc iuit rabi ruben. cerciauitque se more scilicet romanorum. Cumque iuisset et sedisset cum eis ait illis. qui habet inimicum depauperet eum vel ditat. ¶ Dixerunt ei depauperat. Dixit eis si ita est non faciant iudei opus in sabbato ut depauperentur. ¶ Dixerunt romani benedixit abrogaueruntque decretum. rursumque eciam dixit eis. qui habet inimicum debilitat eum an fortificat. ¶ Dixerunt ei debilitat ait eis si ita est circumcidant filios suos octauo die ut debilitentur. ¶ Dixerunt optime dixit et cassauerunt illud. ¶ Item dixit eis. qui habet inimicum multiplicat eum an diminuit eum. ¶ Dixerunt ei diminuit. Ait eis si ita est non cognoscant menstruatas. Dixerunt benedixit et cassauerunt illud Demum perpenderunt quod iudeus erat et restituerunt decretum ut prius. ¶ Dixerunt ergo iudei quis ibit et irritabit statutum istud. vadat rabi Symeon qui didicit facere signa et mirabilia. ¶ Post eum vero vadat rabi eleasar. Egressus est eis itaque obuiam ventammalyon. i. demonum sic vocatum et ait Est placencia vestra ut vadam vobiscum fleuit rabi Symeon et ait ancille domus patris apparuit angelus ter. nobis autem nec semel veniat ergo miraculum vndecumque Precessit igitur ventammalyon et intrauit in filiam cesaris. Cumque peruenissent dixerunt ventammalyon egredere. vocatus ergo egressus est et abijt. Dixitque iudeis cesar. Postulate quitquid est vobis ad postulandum. ¶ Introducti sunt igitur in domum thesauri ut tollerent quitquid vellent inuenerunt que cartam illam in qua scriptum erat dictum statutum et ruperunt eam hucusque thalmuth. animaduertat prudencia tua lector quod per istas duas tradiciones habetur euidenter quod deus abstulit a iudeis per romanos sabbatum et circumcisionem et alias cerimonias. Confregit quippe in ira furoris sui omne cornu eorum

de quibus vnū erat lex ut paulo an̄ dictū est et nunq̄ȝ restituit eis. nec p se nec per angelū nec p ꝓphetam nec p aliū virū sc̄m Sed ipi iudei recuperauerūt circūcisionem et sabbatū et cetera huiōi p dyabolicū miraculū vt in ꝓxima tradicōne ostensū est Nullus ergo vlteri9 nisi sit demoniac9 cōseruare debet ea que deus abstulit. et dyabolus tam libens se iudeis visibiliē ingerēdo instituit. qñ eñi vel ubi vnq̄ȝ sciēnt dyabolus bonū homī aliqd nisi forte ubi ꝓspexit malū maius et mortē pessimā sibi ex eo imminē finaliter ꝓcurauit cui vnq̄ȝ boni aliquod nisi fallendi studio ꝑsuasit nunq̄ȝ nō ipe est qui ꝓmos homies quasi eis utiliter cōsulendo fefellit. nōne ipe est qui conē sanctū Iob ipm eciā dn̄m ꝓuocauit Iob. ij. c. An ignorant iudei miseri ꝙ dyabolus fuerit qui pr̄es suos ad adorādum vitulū menciēdo ꝓtraxit. ut habetur ī libro sabath impereq. qui incipit. dixit rabi aquiba in fine xl. dierū venit sathan et ꝑturbauit mūdum et induxit tempestatē maximā in aerē et dixit israheli. Vbi est moyses dixerūt ei. Ascendit ī altum Dixit eis iam puenerūt sex hore et nō respexerūt sup eo. Ait ergo mortu9 est et nō curauerūt sup eo. Ostendit ergo eis similitudiēz feretri eius in nube. hinc est ꝙ dixerūt ad Aaron qz hic moyses vir qui fecit nos ascendē de terra egipti nescim9 qd factū est ei. et quid scriptū est consequēter et dixit aaron. abrumpite in aures auri q̄ sunt in aurib9 zc. et accepit de manib9 eoꝝ et formauit illud in forma et fecit illū vitulū fusorie et dixerūt. Isti sunt dij tui isrl' zc. Hijs sic ꝑmissis dicat iudeis ut attendāt que sit eoꝝ prudēcia. quis sensus qui dyabolū volūt habē suspectū ī recupacōe circūcisiōis et sabbati. qui pr̄es eoꝝ ad faciendū et adorandū vitulū et ad attribuendū sibi magnalia que deus fecit mēdacijs et falsis ꝓdigijs tam studiose ꝓtraxit Euidenē ergo apparet ꝙ intencō et studiū dyaboli ac volūtas erga hoīes nūq̄ȝ est n̄ mala. quare satis est maīfestū q̄ȝ grādis est stulticia et q̄ȝ magna insania et q̄ȝ immensa iudeoꝝ vecordia qui circūcisionem et sabbatum et alia que de9 eis abstulit et dyabolus reddidit nō cessāt obsuare. Supradictis adhuc videt addendū id qd de sabbato scriptū est in beresith minori ubi dicit Gen. ij. et benedixit de9 diē septimā dn̄s rufus neq̄ȝ quesiui a rabi aquiba et ait ei quid est mē diem et dies dixit ei rabi aquiba et quid est mē virū et viros. dixit ei quid dixi tibi. et quid dixisti michi Ait ei dixisti michi in quo differt sabbatum ab omib9 alijs viris Dixit sibi. decedit rex xp̄e gl'am suā sic quoq̄ȝ voluit de9 istum diē honorare. vñ tu facies me scire istud Dixit ei fluuius sabatianus arguit hoc qui trahit lapides p totā septimanaȝ et in sabbato quiescit. Dixit ei de lōge attractū tu trahis michi ¶ Admiror dixit ei Ecce ille qui facit ascendē mortuos arguit Omī nāq̄ȝ die est ascēdens et nō in sabb'to Iuit et temptauit in pr̄e suo qui ascendit omib9 die'9 et in sabbato nō ascēdit post sabbatū sciscitat9 est eum et ait ei pr̄ ex q̄ mortu9 es fecisti te iudeū admiror q̄ȝobrez ascendisti omib9 dieb9 ebdomade et in sabbato nō ascendisti Ait illi oīs qui nō obseruat sabbatum sponte sua apud vos obseruat eum hic malo velle suo dixit ei. et cuiusmodi labor est vob' ibi Ait ei oībus dieb9 septimane iudicam9 ī sabb'o aūt quiescim9 Reūsus est ad rabi aquiba et dixit ei. Si est bm verba tua ꝙ deus scūs et bñdictus p quietē in sabbato vult honorare non mittat in eo ventos nō faciat descendere pluuias non fluctuet mare in vndis suis Dixit ei rabi aquiba habet se in istis deus sicut is qui transfert p q̄tuor vlnas ¶ Si vis lector figmēta hec iudaica contra ipos cōuertē dicas queadmodū fluui9 sup fictus fuit signū obseruandi sabbati qñ p totā ebdomedā currebat trahendo lapides et quiescebat in sabbatis ut ipi fabulant sic est nūc efficax argumētum nō obseruandi sabbatū qz nusq̄ȝ sub celo sit fluui9 qui magis quiescat in sabbatis q̄ȝ ī ceteris diebus. Per totū quippe mūdum discurrūt mercatores q̄ sic ducūt medicinalia variaq̄ȝ pigmenta ex india que est in oriente usq̄ȝ ad hispaniā que est in occidente et a meridie usq̄ȝ ad septentrionē que ē usq̄ȝ ad anglicos et norwegios et scotos et sic usq̄ȝ

ad totum mũdum qđ si veꝝ esset inuicem
sibi narrarent et nomẽ ꝓuincie ubi talis
esset fluui⁹ iudeis ꝓcurantib⁹ nõ tacerent
Item mgr̃ iohes valisoletan⁹ cõuersus in
libro de cõcordia legũ dicit ꝙ istud de la=
pidum flumĩe nõ est veꝝ · nec dicit̃ hoc ꝑ
aliquẽ sapientẽ nisi ꝑ cõitatem ipoꝝ rabi
noꝝ iudeoꝝ ad ipoꝝ cõfortacõem et gau=
dium sui cordis qm̃ hoc nõ scribit̃ in aliq̃
scriptura autentica nec ĩ aliq̃ libro aristo ·
de mirabilib⁹ locoꝝ nec in aliquo alio loco
sed in libris solũmodo iudeoꝝ ad ipoꝝ cõ
fortacõem explicat̃ · hec ille. Ad aliud vero
figmẽtum de mortuo nõ ascendẽte in sab=
bato dici pot̃ ꝙ dyabolus ventamalyon
vel aliquis alius potuit assumẽ figuram
pr̃is rufi antedicti et facere ac dicere que
dicta sunt ut iudeoꝝ circa obẜuanciã sab
bati confirmaret errorẽ ¶ Ad terciũ deniq̃
ꝙ qui nõ obseruat apud nos spontaneum
sabbatũ apud mortuos obseruabit eũ co=
actus ⁊c̃ · vt sup̃ · ergo abrahaz et ml'ti alij
sancti qui nũq̃ coluerũt sabbatũ punien
tur ꝑ totam septimanã cũ infidelib⁹ et cõ
pulsi reqescent in sabbato hoc aũt falsum
esse quis dubitat · ꝙ aũt abrahaz nõ colu
erit sabbatũ habet̃ in beresith · minori sup
illud Gen̄ · · ij · vbi dictũ ẽ · et bñdixit de⁹
diez septimã · dixit rabi iohãnati abrahã
nõ est scripta de eo obẜuancia sabbati hec
ex pugione ubi sup̃ ¶ Possum⁹ eciã nobis
assumẽ demõstracõem ꝙ sabbatũ veꝝ qđ
significat quietẽ vt pʒ deutro · v · c · sabba
tum · i · quies dñi dei tui ẽ dies dñica quã
nos xp̃iani obẜuam⁹ · qm̃ ẜm sapiẽtes iu
deoꝝ thalmuth ut notat mgr̃ iohes valli
soletan⁹ cõuersus ĩ libro de cõcordia legũ
titulo · iiij · c · x · p̃ma cõiunctio solis et lu=
ne que fuit in p̃ncipio creacõis mũdi fc̃a
fuit die lune ad q̃nq̃ horas et ducẽta et q̃=
tuor minuta hore ¶ Et q̃ text⁹ nõ dicit ni
si hos sex dieb⁹ opaberis et die septima re
quiesces et nõ dixit qua die signata inci=
perent cõputari illi sex dies esset rõnabile
ꝙ cõputacõ incipiat a die isti⁹ coniũctio
nis solis et lune · q̃ hec duo luminaria di=
stinguũt diẽ et noctẽ · Que ꝯiũctio ut pre
dicit̃ facta est die lune et sic dies septĩa est
dies solis que est dies dñica ut obẜuam⁹
xp̃iani. Et eciaz alia racõ qm̃ in ista die
saturni quã iudei obẜuant ẽ magna mu
tacio ẜm stellas ex diũsitate dieꝝ et loco=
rum ẜm longitudĩes et latitudĩes terraꝝ
quia ihr̃l'm est in longitudine · lxvj · gra=
duũ ¶ Et ista t̃ra valisoletana regis castel
le est ĩ lõgitudĩe · lxvj · graduũ · et est dr̃a
inter ihr̃l'm et istã terrã plusq̃ q̃tuor ho=
raꝝ ¶ Item est alia dr̃a inter ista ẜm mo
tum pũcti alcioris spere noue ꝑ quem mo
uent̃ poli · et sic a tp̃e quo lex moysi data
est usq̃ ad ista tp̃a ẽ facta mutacõ et dr̃a
plusq̃ ꝑ q̃nquagĩta grad⁹ et isto polorũ
motu mutate sunt lõgitudines et latitu=
dines et mutati sunt dies et noctes in oĩ=
bus mũdi ptib⁹ usq̃ ad ista tp̃a et scd̃m
diũsitatẽ t̃raꝝ supp̃dicam hodie iudei vnaz
horã illi⁹ diei sabbati sibi p̃cepti nõ obẜ=
uant · nec il'ã met diem a moyse ill' tem
porib⁹ institutã talis mutacõ pt̃ clarissĩe
cognosci ex mora quã fecit sol spacõ vni⁹
diei stando immobilit̃ tp̃e iosue et eciã ex
retrocessione solis decẽ lineis in horologio
Achas tp̃e regis ezechie · Et si iudei dicũt
ẜm supp̃dictã racõez ꝙ idem debet iudicari
de die dñica scd̃m xp̃ianos · Rñdeo ꝙ hec
obẜuancia quã obẜuant xp̃iani nõ depẽ=
det a die dñice racõne diei dñice sed racõe
resurrectionis xp̃i veri messie in q̃ die ip̃e
resurrexit · nec obest mutacõ facta ex quo
manet ip̃a p̃ncipalis et p̃cisa causa quare
fit · s · memoria creacõis mũdi et resurre=
ctionis sãcti messie et adhuc non obliga
rent̃ seruare p̃dicta · nec eciaz sacrificiũ et
obẜuacões septĩaꝝ et pollucionũ et alioꝝ
similiũ · posito ꝙ ad terrã pristinã redu=
cerent̃ qđ est impossibile ꝓpt̃ diũsitatẽ lo=
coꝝ terre ẜm longitudĩez et latitudinem
et terraꝝ eciã cõstellacões ẜm ymagina
cionẽ sapientũ et iste est magn⁹ defectus
legis · s · ꝙ oĩa que legis erãt nõ obẜuari
debebãt in omĩ loco mũdi qđ nõ est in lege
xp̃i veri messie q̃ in omĩ loco et quacũq̃
parte terraꝝ tenent̃ xp̃iani legẽ sc̃i messie
firmiter obẜuare ¶ Sanct⁹ Bernardus in
suo euangelio eterno assignat duodecĩ pri
uilegia die dñice ꝓpt̃ que sabbatũ nõ im=
merito in dñicam diẽ mutatã est. Prima
est ꝙ fuit p̃ma oĩm dieꝝ ¶ Secũdũ ꝙ erit

vltima dies p̄ñtis vite. Terciũ quia diez
dñicam nulla p̄cessit nox. Quartum ꝙ ei
nulla nox subsequet̄. Q̄ntum q̄ꝛ in eo cre
auit deus celũ et terrã. Sextũ q̄ꝛ in eo crea
ti sũt om̄es angeli a deo et boni in ꝑadiso
gratificati et glorificati sunt et econt̄ ma
li angeli ĩ eodē die peccãtes de celis ad in-
feros expulsi sunt. Septimũ q̄ꝛ s̄m orosiũ
in die illa ꝑ̇mo p̄cepta data sũt filijs isrl̓
Octauũ q̄ꝛ in illa die xp̄s incarnatus est.
Nam ut testat̄ mḡr historiaꝝ die qua di
xit deus fiat lux visitauit nos oriēs ex al
to et xp̄s incarnat⁹ est In huiõi misteriũ
et figurã datũ fuit mãna in die dñica sic̄
ait sup exodo. origenes. Hoc quidez ꝓbat
per hoc ꝙ in xvj. c. dc̄m est Sex diebꝫ col-
ligetis illud. die aũt sexta duplũ collige-
tis. patet em̄ diē sextã vocari illũ qui sab
batũ p̄cedebat qui est feria sexta et ex hoc
patz ꝙ mãna die dñico datum fuit Si em̄
sex diebꝫ cõtinuis collectũ fuit. Septĩa au
tem die cessatũ est et ꝑ cõsequēs mãne ini
cium a ꝑ̇ma die dñica exordiũ sũpsit. No
num q̄ꝛ ĩ die dñica xp̄s destructis inferni
claustris captiuã ducēs captiuitatē. ac sã-
ctorũ aĩas de lymbo eripiens triũphalit̓ a
mortuis resurrexit cui⁹ resurrectio nr̄e re
surrectionis exemplar est. Decimũ q̄ꝛ die
dñico spũs paraclit⁹ discipl̓is dat⁹ ē. Vn
decimũ q̄ꝛ ĩ die dñica erit resurrectio mor
tuoꝝ et reddet deus vnicuiqꝫ s̄m oꝑa sua
Duodecimũ q̄ꝛ die dñico erit iniciũ et cõti
nuacõ s̄n fine laudũ dei et dñi nr̄i ih̄u xp̄i
veri me͛sie in gl̓a sempit̃na. vñ ysa. vlt̓.
et erit semen eoꝝ ex sufficiencia mensis ex
mense suo et ex sufficiencia sabbati in sab
bato suo istud est secl̓m futuꝝ qd̓ totum
erit sabbatũ. i. requies. Et nota ꝙ mēsis
legittime dicitur heredes hebraice ponit̄qꝫ
apud eos ꝓ ꝑfectiōe nūi oĩm dieꝝ in q̇bꝫ
luna ꝑficit cursũ suũ Cum luna quippe cõ
putãt iudei et nõ cũ sole. mensis ergo hic
vt ait b̄tus Greḡ. pro ꝑfectione positũ est
et sabbatũ ꝓ requie in quo seruile opus fi
eri nõ licebat. erit ergo semen eoꝝ. i. ãpo-
stoloꝝ et sc̄oꝝ p̄dicatoꝝ faciēdũ filios spi
rituales. ex mensis sufficiēcia. i. ex suffici
encia ꝑfectionis vite p̄ñtis in mense suo
id ē in ꝑfectione gl̓e sue in futuro. Sicqꝫ
semen auditm̄ ex sufficiēcia sabbati. i. re
quiei in diebꝫ dñicis et festiuitatibꝫ alijs
ad audiendũ verbũ dei necnõ ex sufficien
cia requiei a vicijs et pc̄tis in vita p̄senti
erit in sabbato suo. i. in sempit̃na requie
sua in vita futuri seculi qd̓ totũ est sabba
tum ut p̄dictũ est Et si queris quare fuit
ordĩata quies diei septĩe ꝑ iudeos die sab
bati et nõ alia dies septĩane. Rñdet sup̄di
ctus mḡr Iohēs in eod̓ libro ti. iiij. c. viij.
ꝙ ad hoc fuit triplex racõ. Prima est qm̄
scd̓m astrologos maior cõiunctio saturni
cum ioue fuit in capite arietis ascendente
aquario qui est dom⁹ saturni q̄ cõiunctio
necessitauit et coegit ppl̓m iudeoꝝ ut sta
rent in captiuitate egipti quadringentis
ãnis et ꝙ inde educerent̄ in manu forti et
brachio extento. et ꝙ ibi fierēt miracula
extra nat̃am Et ideo fuit ĩ die sat̃ni dies
sabbati ordinata in memoriã exit⁹ de egi
pto et in memoriã ꝯiũctionis sat̃ni et io-
uis in domo aquarij ut dc̄m est. Et racio
quare magis firmauerũt se sup saturnum
q̄z sup iouem est quia sat̃nus ē alcior Item
quia ascendens ꝯiũctionis fuit aquari⁹ q̄
est dom⁹ sat̃ni secũda. Item ꝓꝑe͛ alias ꝓꝑe
tates quas iudei et terra ip̄oꝝ habent cũ
saturno s̄m ꝙ dicũt astrologi et vlterius
declarabo et ideo ordinatum fuit a iudeis
ꝙ dies septĩa qñ nichil oꝑari debēt ꝙ esset
in die saturni et ꝙ essent in tenebris et s̄n
candelis eciã que ponũt astrologi debē ob
seruari in die saturni ut liberent̄ homĩes
a dampnis suis et influencia effectiua. Se
cunda racõ est q̄ꝛ ista die saturni planete
infectiui et dampnosi hñt singl̓arē ꝑ̄tatez
qm̄ ꝑ̇ma hora noctis diei sabbati est hora
martis s̄m cõputacõez horaꝝ ut iudei cõ-
putant ordinãdo ꝑ̇mo noctē et postea diē
Et ꝑ̇ma hora diei sabb̓ti est hora saturni
qui duo planete sũt dampnosi s̄m astro-
logos et sic ĩ die illa nat̃ali dãpnosi pla-
nete hñt suã influenciã dampnosã singu
larem Et sic scripsit rabi abraham ĩ glosa
sua quã fecit sup decē p̄ceptis sup illo spã-
lit̓ memēto ut diē sabbati ꝛc̄. Dixit istud
p̄ceptũ fuit ꝓpter speram sat̃ni et qualibet
die in ebdomada hñt stelle mobiles ipaꝝ
quelibet vnã diem in qua magis apparet

ipaꝝ virtus. et qm̄ vna die in ebdomada
quiescere tenebant̄ in signū et memoriam
creacōis mūdi ut dc̄m est. ¶ Ideo ordinauit
eis moyses i mara q̄ ista dies requiecōis
esset spāliter et signant̄ illa dies saturni q̄
est sabbatū in qua stelle p̄dc̄te dampnose
habent p̄tatem et influenciā singularē ut
ab ipaꝝ dampnis et infectiōibꝫ tuerentur
¶ Tercia racō est ꝓp̄t p̄tatem istis planetis
datā sup iudeos et terrā suā q̄ꝫ ſm astro-
logos iudei sunt sub cōstellacōe martis et
saturni et sic per expienciā pꝫ qm̄ quādo
saturnꝰ est i domo casus sui et hēt aspectū
a malis et dampnosis alijs stellis tūc eui-
denter apparet malū opꝰ aliqd̄ in iudeis et
hoc sepissime sū expertus et ſm cōdicōes su
as vident̄ esse de natā saturni ꝓut dixit
ptolomeus q̄ de natā satꝰni est miseria et
casus et ppl'ſ captiuus et malaꝝ cōdicōm
ut sunt iudei. ¶ Et ideo diebꝫ sabbatinis et
alijs diebus ubi erāt p̄dc̄ti planete i exul
tacōibꝫ suis faciebāt plura sacrificia q̄ꝫ in
alijs diebus ut ab istaꝝ planetaꝝ dāpnis
spāliter essent salui ꝓut per glo. rabiabra
ham euidenciꝰ demōstrat̄ quā fecit gnālit̄
sup legem. et ꝓbatū est p dc̄a astrologoꝝ
que ego allegaui in declaracōe quā scripsi
sup glosam p̄dc̄ti rabiabrahā abenagra
et ista talia cerimonialia ꝓuanda erāt in
cōplemēto legis i aduentu xp̄i qm̄ ip̄e ve
nit pro salute aīaꝝ. ¶ Et ut tales opīones
falsas totalit̄ aboleret que ydolatriam sa
piūt apparent̄. Et causa finalis legis com-
plemēti nō est res corꝑalis sed pocꝰ spūa
lis et in vnꝰ dei obſuanciā in ebdomada
in memoriā creacōis mūdi que fuit causa
final' mutacōis legis ꝓut diximꝰ. ¶ Racō-
nabile erat in cōplemēto legis ponē illam
diem que est dies requiecōis et illā aīam
supfluā aliā quā dicūt cum eo venire ꝓut
dixert̄ q̄ textꝰ dicit quieuit et aīauit exo.
xxxi. ¶ Animā aliā creauit homī die sabba
ti qd̄ esset die solis que ē dies dn̄ica et ista
die dn̄ica xp̄us a mortuis resurrexit ut de
monstraret mūdo aīaꝝ salutē. et ꝓp̄t istā
diem vere dicit̄ aīam aliā venire. qm̄ ꝓp̄t
resurrectionē xp̄i aīe ꝑpetuo vitā habent.
et hoc signauit Algasel ꝑhus dicēs in re-
splendore sol' satꝰno nō indigemꝰ. huiꝰ q̄ꝫ

p̄dictꝰ doctor. Patet ergo quare iudei ob-
ſeruant diē requiecōis ebdomade i die sa-
turni et licet dies requiecōis ab omībꝫ de
mūdo sabbatū dicat̄ quia sic sabbatū inē
ꝑtatur ut sup̄ patuit. quia tñ nō ea inten
cione qua iudei sabbatū suū appellāt. Ideo
non diē saturni sed aliū colūt ut videlicet
diem dn̄icā nos xp̄iani omībꝫ supsticōibꝫ
exclusis in memoriā resurrectiōis xp̄i tl'i
die factam et future resurrectiōis tali die
fiendam ut sup̄ dc̄m est. Item possimꝰ ad
ducere cont̄ iudeos auctem mḡri Alfonsi
cōuersi in libro belloꝝ dei In quo disputa-
uit contra iudeos ſm opīones thalmuth
ubi dicit̄ q̄ scd̄m iudeos nō est incōueni-
ens dicere oīa festa et ieiunia remissionū
et indulgenciaꝝ posse mutari. et textus
vocat ip̄a sabbatum sicut ip̄m met sabba
tum et probant hoc leuitici. xxiij. Hee sūt
ferie dn̄i quas vocabitis sanctas et glosa
uerūt dicentes vocabitis. i. posito q̄ errēt
scienter ul' ignorant̄. qm̄ illa debent festa
simpliciter reputare et sic nō debent iudei
incōueniens reputare q̄ illi qui recipiunt
legem sancti messie diem sabbati in diem
domicam cōmutarunt ꝓpter raciones su-
perius allegatas. ¶ Et de hoc xp̄us in euan
gelio rn̄dens eis qui dicebāt ił̄m xp̄m nō
licere in sabbato curare. dixit filius hoīs
habet p̄tatem sup sabbatum. vn̄ verbū Co
tendit iudeꝰ pbare q̄ ihs xps nō est verꝰ
messias q̄a nō venit in nouissimis diebꝰ

Sextum argumentū nitit̄ ostēdere
ił̄m xp̄m saluatorem nr̄m nō esse
verū messiam in lege et ꝓphētis ꝓ
missum. ¶ Arguūt ergo iudei sic verꝰ mes-
sias debet venire in nouissimis diebꝫ s̄ꝫ nō
dum sunt dies nouissimi ergo nōdum ve-
nit messias. maior pꝫ ysaie. ij. qd̄ exponit̄
ad l'ram de messia ubi dicit̄ erūt in nouis
simis diebus. minor satis patet. Ad illud
argumētum dicendū q̄ dies messie dicunt̄
nouissimi habēdo respc̄m ad ordiem. habē
do respectū ad etatē. habendo respectū ad
sacram scripturam. Primo ad ordinem quia
sex milia diuidendo et ordinando per tres
dualitates sicut mensurat̄ duracio mūdi
scd̄m iudeos et duo nouissima millenaria
dicunt̄ dies messie patet ꝑ canadū belian

1471

Vnde in thalmuth in libro qui dicit͛ can=
heorin qui sonat sacdotes magni· inuenit͛
hoc qd̕ sequit͛ legerūt in studio helie ꝙ sex
milia ān̄i mūdus habet durare duo milia
vanitatis et duo milia legis et duo milia
messie et sequit͛ Et ꝓpter nr̄a pc̄ta que sūt
multa transierūt ex illis que p̄terierūt· hec
ibi. Et cum hoc dixit thalmuth quasi trā
sierant d̕ duobꝫ milibꝫ ān̄is messie quasi
sexcenti ān̄i· et post illud temp᷒ trāsierūt
iam quasi· d ccc· xlij· ān̄i cum illo nūo sex
miliū ān̄oꝝ videt͛ cōcordare bt̄s ysidorus
sup pentheteucū sup illo passu enoch sep=
tim᷒ ab adam qui placuit deo trāslat᷒ est
Dicit ibi enoch septim᷒ ab adam septimā
requiē significat transactis nāqꝫ sex mili
bus ān̄is et renouato celo ac terra factoqꝫ
iudicio trāsferent͛ sancti in vitā eternam
Nunc vide cecitatem iudeoꝝ ipi cōputāt
ān̄os a creacōne mūdi sicut nos a natiui
tate xp̄i et dicūt ꝙ isto anno in quo nos
cōputam᷒ mille cccc· lx· ān̄os dn̄i sunt a
creacōne mūdi qn̄qꝫ milia· cc xx· et sic pꝫ
ꝙ de duobꝫ milibꝫ ān̄is messie iam trāsie=
runt ſm eoꝝ computū mille ducēti vigi=
ti ān̄i quibꝫ debuissꝫ venire messias· et cū
nō sit nūs ān̄oꝝ ultra sex mille ut dc̄m ē·
et ipse debet regnare duobꝫ milibꝫ annis
quō hoc est possibile cum non restant ſm
computū suū nisi· dcc· lxxx· ān̄i Item ipi
assignant in p̄dicto nūo ān̄oꝝ detminatū
temp᷒ messie· s· finitis q̄tuor milibꝫ ān̄is
a creacōe mūdi ut referunt͛ duo mille ꝓ
messia· Nunc attēde quid dicit ysaias· c·
lx· in fine mīm᷒ erit ibi mille· et paruul᷒
in gentē fortissimā ego dn̄s in tp̄e eius su
bito faciā illud O iudee tu detmīasti tē=
pus messie· et vide quid dicit de᷒· ego do=
min᷒ in tp̄e eius· s· messie subito faciā il=
lud· Sup quo verbo dicit glosa hebraica si
fuerint boni an̄ tp̄us suū· et si nō fuerīt bo
ni in tp̄e suo ergo necesse est ꝙ iudei conce
dunt ſm suā glosā vnū de duobꝫ· Vel ꝙ
ipi fuerūt boni uel nō boni· Si boni ergo
messias venit ante tp̄us suū· s· anteq̄z inci
peret nūs qn̄qꝫ miliū Et si fuerūt nō boni
sicut ipi met cōcedunt ī dicto p̄habito ꝙ
ꝓpter peccata sua multa trāsierūt· s· anni
qui p̄terierūt· necesse ē ꝙ tūc concedūt ſm

suam glosā ꝙ in tp̄e suo venit· s· finitis q̄
tuor milibꝫ ān̄is in p̄ncipio qn̄ti millena
rij ān̄oꝝ· et sic habent cōcedere necessario
ꝙ ſm suū nūm iam sūt mille et xviij· ān̄i
ꝙ nat᷒ est messias· Et si dicant ꝙ nos cō
putam᷒ plus anticipando tempus· Dico
ꝙ licet sum᷒ differentes cū eis ī cōputacōe
ān̄orū a creacōne mūdi stante tn̄ suo nūo
in veritate licet anticipauerit tp̄us adim=
pleuit qd̕ ꝓmisit· Sicut si aliq̄s rex ꝓmi
sisset tibi castrū usqꝫ ad diē signatū extre
mū· s· ān̄i· Si aūt illud temp᷒ utputa in
medio anni ul̕ alias tibi dederit castrū cer
tum est ꝙ adimpleuit ꝓmissū · et sic nos
xp̄iani stante nūo iudeoꝝ computabim᷒
eū̄ ingressū qn̄ti millenarij et dicemus ꝙ
sunt iam mille cccc lviij· ān̄i ꝙ venit mes
sias· stante tn̄ cōputacōe nr̄a a creacione
mūdi Dicem᷒ ꝙ messias venit infra duo
ultima millenaria· cum ergo ꝑ ordīem et
respectu ad duas p̄mas dualitates milia=
rioꝝ ān̄oꝝ duo ultima millenaria ī quibꝫ
debet regnare messias dicant͛ dies nouissi
mi Sequit͛ ꝙ dies in quibꝫ venit ih̄us na
zarenus verus messias sūt dies nouissimi
de hoc nūo sex miliū ān̄oꝝ Dictū fuit sup
libro p̄mo ar· vj· pūcto iiij· thesauro p̄mo
Secūdꝫ pꝫ hoc idem habendo respectū ad
etatem nam duracō mūdi mensurat͛ septē
etatibꝫ sicut duracō homīs quaꝝ nouissi=
ma in ultima est decrepitas que p̄fixū hēt
p̄ncipiū sic cetere etates nō tamē t̄minum
quia ml̕tociens pl᷒ durat q̄z cetere etates
et ih̄us nazaren᷒ fuit in decrepitate mūdi
et ꝑ consequēs ī nouissimis diebꝫ habēdo
respectū ad etatē. Tercio patꝫ hoc habendo
respectū ad sacrā scrip̄tam· nam ml̕ta tp̄a
et dies p̄cedencia ih̄m nazarenū circit͛ per
duo milia ān̄oꝝ dicunt͛ in scriptura dies
nouissimi sic pꝫ Gen̄· xlix· vbi isrl̕ voca=
tis filijs an̄ mortē suā dixit· Congregamī
filij isrl̕ ut ān̄unciem vobis que ventura
sunt in nouissimis diebꝫ· ubi multa annū
ciat non solū de hijs que debēt impleri de
aduentu messie ꝫ eciā multa que comple=
ta sunt tp̄e regū isrl̕ et iuda sicut fuit de
p̄matu iuda et de excellencia sup oēs fra
tres suos et d̕ regno ibi iuda te laudabūt
fratres tui ꝛc̄· Patet igit͛ ꝙ nō solum dies

messie in quibus fuit ihũs nazarenus dicunt̃
dies nouissimi sȝ eciã multa tp̃a añ circit̃
per duo milia annorum p̃cedencia dicuntur
dies nouissimi Cōtendit iudeus p̃bare q̄ ihs
xp̃us nō ē verus messias q̄a tempus aduentu
mons syon nō fuit eleuatus ĩ vertice mōcium

S Eptimũ argumẽtum iudeorũ est tale In aduẽtu messie mōs syon debet eleuari in verticẽ moncium sed hoc nō est factũ ergo nondũ venit messias. Maior est ysa. c. ubi sup̃. erit in nouissimis diebus p̃paratus mons domus dñi id est mons syon ĩ quo erat templũ in vertice monciũ et eleuabit̃ sup colles. Minor pȝ quia in diebus ihũ nazareni nichil tale factum est. Ad illud argumẽtum iudeorum de monte syon qui ĩ diebus messie s̃m iudeos debet eleuari sup alios mōtes. unde dixerũt aliqui iudei q̄ tp̃e messie debet deus portare montẽ thabor et montẽ synai et montem carmeli ad locũ ubi est ihrl'm et in vertice istorum mōtiũ ponẽ montẽ syon hoc dicũt ipi nō esse fcm̃ tp̃e ihũ nazareni ergo nō ẽ messias Rñdeo s̃m rabi salomonẽ q̄ ista eleuacō montis sup̃ mōtes nō est intelligẽda s̃m locum sed s̃m excellenciã et gloriã illius montis quia ibi debebant opari magna signa et miracula plusq̃ȝ ĩ aliis montibus qd̃ impletũ est tp̃e ihũ nazareni qȝ ibi illuĩauit cecum. curauit languidũ Ibi sup om̃es ap̃l'os misit sp̃m̃ scm̃. ibi ml'ta alia signa et miracula fecit Et ĩ hoc mōs ille sup alios mōtes eleuari debebat et sic impleta ẽ p̃phecia in vero messia ihũ xp̃o
Contendit iudeus p̃bare q̄ ihũs xp̃us
non ẽ verus messias q̄a in eius aduentu
ad eum non cōfluxerũt omnes gentes

O Ctauũ argumẽtum iudeorum est ad verũ messiam cũ debet venire debent cōfluere om̃es gentes. sed ad ihm̃ nazarenũ nō cōfluxerũt om̃es gentes ergo nō est ip̃e messias Maior pȝ ysa. c. q̄ sup̃ ubi statim sequit̃. et fluẽt ad eũ om̃es gentes Minor est clara dicunt iudei q̄ in nazareno nō crediderũt om̃s gentes nec adhuc credũt. Ad illud argumẽtum iudeorũ sup illud. fluent ad eũ. i. ad fidem eius oẽs gentes. Dicendũ q̄ ibi om̃es distribuit p̃ generibus singl'orum nō p̃ singulis generum. ut om̃e aĩal fuit in archa noe. ita q̄ est sensus q̄ de quolibet gentiũ genere venirẽt ad fidem veri messie qd̃ impletũ est in ihũ vero messia nr̃o p̃ apostolos suos p̃ quorum p̃dicacōem de omnibus gentibus cōuersi sũt ad fidem xp̃i. quia ĩ oẽm t̃ram exiuit sonus eorum ꝛc̃. Et sic in isto modo in ihũ vero messia nostro impletũ est illud p̃s. deus iudiciũ tuũ regi da et adorabũt eum om̃es reges om̃es gentes seruiẽt ei. qd̃ impletũ fuit in Constantino imp̃atore qñ suscepit fidem xp̃i. Vel aliť dicendũ q̄ aliqñ om̃s in scriptura sumit̃ p̃ multis vt. ij. re. xvij. Dixit absolon et om̃es viri isrl' Melius est cōsiliũ chusi cōsilio achitofel. et certũ est q̄ nō erant ibi om̃es viri isrl' sȝ multi Sic̃ in euangelio Math. ij Audiens herodes rex turbatus est et oĩs iherosolima cũ illo. omĩs em̃. i. multi de iherosolima Sic ĩ p̃posito veient ad eum om̃es gẽtes. i. multi de gentibus Cōtendit iudeus p̃bare q̄ ihs xp̃s
nō ẽ verus messias q̄a ĩ eius aduẽtu nō dixerũt gentes venite ascendamus ad montẽ dñi

N Onũ argumẽtũ iudeorũ ẽ cũ verus messias venire debet gentes cōfluentes ad eum dicẽ debent Venite ascendamus ad montẽ dñi et ad domũ dei iacob. Sed hoc nō dicit̃ in aduentu ihesu nazareni ergo nō est verus messias Maior patȝ ysa. ubi sup̃ Venite ascendamus ad montẽ dñi et ad domũ dei iacob Minor pȝ quia aliq̄ xp̃iani dicũt. eamus ad domum petri Alij dicũt eamus ad domũ pauli Alij ad domũ martini ꝛc̃. Nulli vero dicunt ad domũ dei iacob. Ad hoc argumẽtum dicit Alanus ĩ suo quadripartito libro. iij. c. ix. Dicens q̄ mons iste xp̃us est in quẽ iam vniũse fines terre credũt. iam adorãt vniuerse familie gentiũ. vna et cōcordi voce dicũt. Eamus ad montẽ dñi et ad domum dñi dei iacob. hoc est ad domũ dei quẽ coluit abrahã. quẽ coluit iacob. quẽ coluit moyses. quẽ coluit aaron Videõ ostendit̃ vnũ deum esse et eorum qui ante legem fuerũt fideles et eorum qui sub lege extitũt et eorum q̄ nũc existunt credẽtes ĩ dcm̃ Qȝ aũt arguũt nos sup hoc qd̃ dicimus eamus ad domũ petri ad domũ pauli. ad domũ martini. ꝛc̃. Nullus q̄ sane sapit dcm̃ hoc ita intelligit

Nullam quippe petro siue paulo domū fa
cim⁹ Sȝ in honorē petri atq; memoriā scī
pauli deo eā dedicam⁹. Nec ulli pontificū
fas est in cōsecracōne ecclesiaꝝ dicere tibi
petro et tibi paulo hanc domū dedicam⁹
sed pocius deo dicit cōsecrari. et q̄uis di-
uerse eccl'ie deo cōsecrent̄ tñ vna est dom⁹
dei vna est dei eccl'ia oīumq; fideliū cōuen-
tus Ad hanc domū dei accedit qui de vni-
tate ecclesie est. In hac domo dei adoratur
mons moncium et xp̄s sanct⁹ scōꝝ hic pcca
remittunt̄. hic nō solum homicidiū ꝓhi
betur ymmo eciā ira et odiū tollitur.

Decimū argumētum iudeoꝝ est In
aduentu messie gens cont̄ gentē
nō debebat leuare gladiū nec exer
ceri ultra ad ꝑliū et debebāt conflare gla
dios suos ī vomeres et lanceas suas ī fal-
ces. Sed constat q̄ post aduentū ih̄u na-
zareni et adhuc mō nō cessauert̄ bella per
orbem ut pȝ maīfeste et maxime in iudea
quia post mortē eius fuert̄ acerrima bella
in iudea ꝑ tytū et vespasianū fuerūt eciā
semper lancee et gladij et alia arma bellica
semp in magna copia. Igit̄ ih̄s nazaren⁹
nō est verus messias Maior pȝ ysa. c. ubi
sup̄. Ad istud argumētum iudeoꝝ de pace
que debebat esse tp̄e messie d̄ qua ꝓph̄a nō
leuabit gens contra gentē gladiū nec exer
cebūt ultra ad ꝑliū. Dicendum q̄ ista
pax fuit tp̄e ih̄u nazareni veri messie. Nā
fuit pax sp̄ualis inter viros sp̄uales quia
inter malos pax esse nō p̄t Non ē pax im
pijs dicit dn̄s ysa. xlviij. In cui⁹ signum
angeli in sua natiuitate cantauerūt Glo-
ria in excelsis deo Et in terra pax homib⁹
bone volūtatis. Fuit eciā tp̄alis pax de q̄
intelligūt. Primo in romano impio quia
in cesare Augusto finita sūt oīa bella ciui
lia. que inceperāt ī roma immediate post
euersionē cartaginis. Secūdo ī iudea pax
maxima que incepit ī natiuitate ih̄u na
zareni quādo mūd⁹ tanta pace gaudebat
q̄ cesar Augustus nō armis aut bellis oc-
cupatus voluit scire quot ville quot ciui-
tates quot castra essent ī mūdo. Et ex hoc
exijt edictū a cesare Augusto ut describe-
retur vniūsus orbis luce. ij. Et durauit
ista pax per. c xv. ānos usq; ad destructi
onem ih̄rl'm per tytū et vespasianū qd̄ pȝ
quia ante ih̄m xp̄m cesar August⁹ regna
uerat p. xlij. ānos. xp̄s aūt. xxxiij. vixit
usq; ad passionē. Et deinde a passione xp̄i
usq; ad destructionē ih̄rl'm fluxerūt anni
xl. et sic sūt in sūma centū et. xv. āni. ita
q̄ fuit diuturna Et tūc ꝓbabile est q̄ ꝓpt̄
diuturnitatem pacis iudei cōflarēt gladios
in vomeres ⁊c̄. sicut sensibilit̄ videt̄ in ter-
ris ubi post bella sequit̄ pax diuturna Se
quit̄ in dicta auct̄e nō leuabit ⁊c̄. yparbole
est ad designandū pacis diuturnitatē sicut
cōiter dicit̄ de aliquo negocio qd̄ ꝓtrahit̄
ultra modū cōsuetū. Istud negociū nūq̄
termīabit̄ licet aliqñ terminet̄ infra annū
ul' infra mensem seu eciā in mīori ꝫm cō-
dicōem negocij et hic modus loquēdi pa-
bolicus frequēs est in ꝓphetis Sed dicunt
iudei q̄ ista ꝓphecia nūq̄ implet̄ nisi illa
pax fuisset ꝑpetua ꝓpt̄ illud qd̄ sequit̄ nec
exercebūt ultra hoc ꝑliū quia signū ad-
uentus messie est pax sine fine pȝ ysa. ix.
Multiplicabit̄ eius imperiū et pacis eius
nō erit finis ubi agitur exp̄sse de aduentu
messie Et in p̄s. De⁹ iudiciū tuū regi da
Orient̄ in dieb⁹ eius iusticia et habūdancia
pacis donec auferat̄ luna Sȝ luna nūq̄ au-
feret̄ ergo nec pax. Dicendū ad primū cū
dicit̄. nec exercebunt̄ ult̄ ⁊c̄. q̄ li ultra nō
dicit eternitatē sed diuturnitatē tp̄is sic pȝ
qd̄ fuit Vel alit̄ dicendū est q̄ in dictis sa
cre scripture attendē debem⁹ ea que sunt ꝑ
se et dimittere ea q̄ sūt ꝑ accidēs et ex con
sequēti. Sciendū ergo q̄ lex antiq̄ per se
et directe p̄cipiebat ꝑp̄lo corpale prelium
Nam ad acquirendū et defēdendū regnū
tp̄ale antiqua lege ꝓmissū necessari⁹ erat
gladius expediebat lancea et cetera arma
sine quibus ciuitates terrene ab inimicis ac
quiri ul' defēdi nō possūt. Ideo dicit̄ iudi-
cum. iij. hee sunt gentes quas dn̄s dereli-
quit ut erudiret in illis israhelē et oīs q̄
non nouerūt bella cananeoꝝ et postea di
scerent filij eoꝝ certare cū hostib⁹ et habē
cōsuetudīez pliandi ⁊c̄. Ex quib⁹ maīfeste
patet q̄ sicut p̄ma lex expresse ꝓmittebat

messie in quib⁊ fuit ihs nazarenꝰ dicunẗ
dies nouissimi ꝫ eciã multa tp̲a añ circiẗ
per duo milia annoꝝ p̄cedencia dicuntur
dies nouissimi Cõtendit iudeꝰ ꝓbaẽ ꝙ ihs̄
xp̄s nõ ẽ verꝰ messias q̃a ĩ eiꝰ aduentu
mons syon nõ fuit eleuatꝰ ĩ v̇tice mõciũ

Septimũ argumẽtum iudeorũ est
tale In aduẽtu messie mõs syon
debet eleuari in verticẽ moncium
sed hoc nõ est factũ ergo nondũ veit mes-
sias. Maior est ysa. c. ubi sup̄. erit in no-
uissimis dieb⁊ p̄parat9 mons domꝰ dñi id
est mons syon ĩ quo erat templũ in verti
ce monciũ et eleuabiẗ sup colles. Mĩor pꝫ
quia in dieb⁊ ihu nazareni nichil tale fa
ctum est. Ad illud argumẽtum iudeoꝝ de
monte syon qui ĩ dieb⁊ messie ꝫm iudeos
debet eleuari sup alios mõtes. vnde dixerẽt
aliqui iudei ꝙ tp̲e messie debet deꝰ portare
montẽ thabor et montẽ synai et montem
carmeli ad locũ ubi est ihrl'm et in vertice
istoꝝ mõtiũ ponẽ montẽ syon hoc dicũt
ip̄i nõ esse fc̄m tp̲e ihu nazareni ergo nõ ẽ
messias Rñdeo ꝫm rabi salomonẽ ꝙ ista
eleuacõ montis sup̄ mõtes nõ est intelligẽ
da ꝫm locum sed ꝫm excellenciã et gloriã
illiꝰ montis quia ibi debebant op̲ari ma-
gna signa et miracula plusq̃ꝫ ĩ aliis mon
tibus qđ impletũ est tp̲e ihu nazareni qꝛ
ibi illũiauit cecum. curauit languidũ Ibi
sup oĩes ap̲l'os misit sp̄m scẽm. ibi ml'ta
alia signa et miracula fecit Et ĩ hoc mõs
ille sup alios mõtes eleuari debebat et sic
impleta ẽ ꝓphecia in vero messia ihu xp̄o
Contendit iudeꝰ ꝓbare ꝙ Ihũs xp̄us
non ẽ verꝰ messias q̃a in eiꝰ aduentu
ad eum non cõfluxerũt omnes gentes

Octauũ argumẽtum iudeoꝝ est ad
verũ messiam cũ debet venire de-
bent cõfluere oĩes gentes. sed ad
ihm nazarenũ nõ cõfluxerũt oĩes gentes
ergo nõ est ip̄e messias Maior pꝫ ysa. c. q̊
sup̄ ubi statim sequiẗ. et fluẽt ad eũ oĩes
gentes Minor est clara dicunt iudei ꝙ in
nazareno nõ crediderẽt oĩs gentes nec ad
huc credũt. Ad illud argumẽtum iudeorũ
sup illud. fluent ad eũ. i. ad fidem eiꝰ oẽs
gentes. Dicendũ ꝙ ibi oĩes distribuit ꝓ
generib⁊ singl'oꝝ nõ ꝓ singulis generꝝ. ut
oĩe aĩal fuit in archa noe. ita ꝙ est sensꝰ
ꝙ de quolibet gentiũ genere venirẽt ad fi-
dem veri messie qđ impletũ est in ihu v̊o
messia nr̃o p̲ apostolos suos p̲ quoꝝ p̄di-
cacõem de oĩb⁊ gentib⁊ cõuersi sũt ad fi
dem xp̄i. quia ĩ oẽm t̄ram exiuit sonꝰ eoꝝ
zc̃. Et sic in isto modo in ihu vero messia
nostro impletũ est illud p̄s. deus iudiciũ
tuũ regi da et adorabũt eum oĩes reges
oĩes gentes seruiẽt ei. qđ impletũ fuit in
Constantino imp̲atore qñ suscepit fidem
xp̄i. Vel aliẗ dicendũ ꝙ aliqñ oĩs in scri
ptura sumiẗ ꝓ multis vt. ij. re. xvij. Di-
xit absolon et oĩes viri isrl' Meliꝰ est cõ
siliũ chusi cõsilio achitofel. et certũ est ꝙ
nõ erant ibi oĩes viri isrl' ꝫ multi Sil'r
in euangelio Math. ij Audiens herodes
rex turbatꝰ est et oĩs iherosolima cũ illo.
oĩs em̃. i. multi de iherosolima Sic ĩ ꝓ
poĩto veĩent ad eum oĩes gẽtes. i. multi
de gentib⁊ Cõtendit iudeꝰ ꝓbaẽ ꝙ ihs̄ xp̄s
nõ ẽ verꝰ messias q̃a ĩ eiꝰ aduẽtu nõ dixe-
rũt gẽtes venite ascendamꝰ ad montẽ dñi

Nonũ argumẽtũ iudeorũ ẽ cũ verꝰ
messias venire debet gentes cõflu
entes ad eum dicẽ debent Venite
ascendamꝰ ad montẽ dñi et ad domũ dei
iacob. Sed hoc nõ diciẗ in aduentu ihesu
nazareni ergo nõ est verꝰ messias Maior
patꝫ ysa. ubi sup̄ Venite ascendamus ad
montẽ dñi et ad domũ dei iacob Mĩor pꝫ
quia aliq̃ xp̄iani dicũt. eamꝰ ad domum
petri Alij dicũt eamꝰ ad domũ pauli Alij
ad domũ martini zc̃. Nulli v̊o dicunt ad
domũ dei iacob. Ad hoc argumẽtum dicit
Alanꝰ ĩ suo quadripartito libro. iij. c. ix.
Dicens ꝙ mons iste xp̄us est in quẽ iam
vniũse fines terre credũt. iam adorãt vni
uerse familie gentiũ. vna et cõcordi voce
dicũt. Eamꝰ ad montẽ dñi et ad domum
dñi dei iacob. hoc est ad domũ dei quẽ co-
luit abraham. quẽ coluit iacob. quẽ coluit
moyses. quẽ coluit aaron Ideo ostendiẗ
vnũ deum esse et eoꝝ qui ante legem fuerẽt
fideles et eoꝝ qui sub lege existũt et eoꝝ q̃
nũc existunt credẽtes ĩ deũ Qꝛ aũt arguũt
nos sup hoc qđ dicimꝰ eamꝰ ad domũ pe-
tri ad domũ pauli. ad domũ martini. zc̃.
Nullꝰ q̃ sane sapit dc̃m hoc ita intelligit

Nullam quippe petro siue paulo domū fa cim9 Sȝ in honorē petri atq̃ memoriā scī pauli deo eā dedicam9. Nec ulli pontificū fas est in cōsecracōne ecclesiarū dicere tibi petro et tibi paulo hanc domū dedicam9 sed pocius deo dicitū cōsecrari. et q̃uis di uerse eccl'ie deo cōsecrentū tn̄ vna est dom9 dei vna est dei eccl'ia oīmq̃ fideliū cōuen tus Ad hanc domū dei accedit qui de vni tate ecclesie est. In hac domo dei adoratur mons moncium et xp̄s sanct9 scorū hic pccā remittunē. hic nō solum homicidiū ꝓhi betur ymmo eciā ira et odiū tollitur.

Decimū argumētum iudeorū est In aduentu messie gens contū gentē nō debebat leuare gladiū nec exer ceri ultra ad preliū et debebāt conflare gla dios suos ī vomeres et lanceas suas ī fal ces. Sed constat q̄ post aduentū ihū na zareni et adhuc mō nō cessauerē bella per orbem ut pȝ maīfeste et maxime in iudea quia post mortē eius fuerē acerrima bella in iudea p̄ tytū et vespasianū fuerūt eciaȝ semper lancee et gladij et alia arma bellica semp in magna copia. Igitū ihs nazaren9 nō est verus messias Maior pȝ ysa. c. ubi sup̄. Ad istud argumētum iudeorū de pace que debebat esse tp̄e messie ꝯ qua ꝓph̄a nō leuabit gens contra gentē gladiū nec exer cebūt ultra ad preliū. Dicendum q̄ ista pax fuit tp̄e ihū nazareni veri messie. Nā fuit pax sp̄ūalis inter viros sp̄ūales quia inter malos pax esse nō pt̄ Non ē pax im pijs dicit dn̄s ysa. xlviij. In cui9 signum angeli in sua natiuitate cantauerūt Glo ria in excelsis deo Et in terra pax homib9 bone volūtatis. Fuit eciā tp̄alis pax de q̄ intelligūt. Primo in romano impio quia in cesare Augusto finita sūt oīa bella ciui lia. que inceperē ī roma immediate post euersionē cartaginis. Secūdo ī iudea pax maxima que incepit ī natiuitate ihū na zareni quādo mūd9 tanta pace gaudebat q̄ cesar Augustus nō armis aut bellis oc cupatus voluit scire quot ville quot ciui tates quot castra essent ī mūdo. Et ex hoc

exijt edictū a cesare Augusto ut describe retur vniu̾sus orbis luce. ij. Et durauit ista pax per. c. xv. ānos usq̃ ad destructi onem ihrl'm per tytū et vespasianū qd̄ pȝ quia ante ihm xp̄m cesar August9 regna uerat p̄. xlij. ānos. xp̄s aūt. xxxiij. vixit usq̃ ad passionē. Et deinde a passione xp̄i usq̃ ad destructionē ihrl'm fluxerūt anni xl. et sic sūt in sūma centū et. xv. āni. ita q̄ fuit diuturna Et tūc ꝓbabile est q̄ ꝓp̄ē diuturnitatem pacis iudei cōflarēt gladios in vomeres ⁊c̄. sicut sensibiliē videē in ter ris ubi post bella sequiē pax diuturna Se quiē in dicta auc̄te nō leuabit ⁊c̄. yꝑbole est ad designandū pacis diutūnitatē sicut cōiter dicitū de aliquo negocio qd̄ ꝑtrahiē ultra modū cōsuetū Istud negociū nūq̄ȝ termīabiē licet aliqn̄ terminetū infra annū ul' infra mensem seu eciā in miori ħm cō dicōem negocij et hic modus loquēdi pa bolicus freques est in ꝓphetis Sed dicunt iudei q̄ ista ꝓphecia nūq̄ȝ impleē nisi illa pax fuisset ꝑpetua ꝓp̄ē illud qd̄ sequiē nec exercebūt ultra hoc preliū quia signū ad uentus messie est pax sine fine pȝ ysa. ix. Multiplicabiē eius imperiū et pacis eius nō erit finis ubi agitur exp̄sse de aduentu messie Et in p̄s. De9 iudiciū tuū regi da Orietū in dieb9 eius iusticia et habūdancia pacis donec auferatū luna Sȝ luna nūq̄ȝ au feretū ergo nec pax. Dicendū ad primū cū dicitū. nec exercebunt ult̄ ⁊c̄. q̄ li ultra nō dicit eternitatē sed diuturnitatē tp̄is sic pȝ qd̄ fuit Vel aliē dicendū est q̄ in dictis sa cre scripture attendē debem9 ea que sunt ꝑ se et dimittere ea q̄ sūt p̄ accidēs et ex con sequēti. Sciendū ergo q̄ lex antiq̄ per se et directe p̄cipiebat ꝓp̄lo corpale prelium Nam ad acquirendū et defēdendū regnū tp̄ale antiqua lege ꝓmissū necessari9 erat gladius expediebat lancea et cetera arma sine quibus ciuitates terrene ab inimicis ac quiri ul' defēdi nō possūt. Ideo dicitū iudi cum. iij. hee sunt gentes quas dn̄s dereli quit ut erudiret in illis israhelē et oīs q̄ non nouerūt bella cananeorū et postea di scerent filij eorū certare cū hostib9 et habē cōsuetudieȝ ꝑliandi ⁊c̄. Ex quib9 maīfeste patet q̄ sicut p̄ma lex expresse ꝓmittebat

regnū terrenū ita directe p̄cipiebat tp̄ale preliū. Sed lex euāgelica ordināns pp̄l'm ad acquirendū et possidendū regnum celoꝝ ad que directe et p se nō indigem⁹ armis materialib⁹ sed sāctitate et virtutib⁹ ꝑp̄t qđ scd̄a coꝝ. dicim⁹ arma milicie nr̄e non sunt carnalia quia tota colluctacō nr̄a in noua lege est adūsus rectores tenebraꝝ et cont̄ spūalia nequicia ĭ celestib⁹ ut habet̄ ad ephe. vj. De hijs armis visū est sup̄ li. p̄mo consideracōne p̄ma. Est igit̄ sensus ꝓphecie si debeat compleri ĭ hac vita p̄nti ꝙ tp̄e noue legis nō erūt talia bella ex cō dicōne legis sic̄ accidebat in lege antiqua sed solū indigem⁹ vomere ad seminandū meritū ĭ p̄nti vita et falce ad metendum premiū in futura gloria. vel alit̄ sicut dicit peritissim⁹ vir petr⁹ alfonsi ĭ suo dyalogo ti. ix. Ait em̄ ꝙ non dixit ꝓphecia p̄dicta quid facture sint gentes enarrando sed quid p̄ceptur⁹ sit xp̄us ostendendo queādmodum et alibi zacharias dicit de ipso et loquit̄ inquit pacem gentib⁹. sicut em̄ hic de eo ꝙ pacem p̄ceptur⁹ sit dictū esse intelligim⁹ ita et ibi. quā cū et ip̄e p̄ceperit si completū nō est nulla eius culpa fuit. Ad alia duo .s. et pacis nō erit finis et donec auferat̄ luna dico ꝙ nō debent exponi iste ꝓphecie de pace tp̄ali. sed illa que durauit illo tp̄e fuit signū pacis spūalis. quia certum est ꝙ cito post mortē xp̄i sic̄ dictū est resurrexerūt bella in iudea iudeis adinuicē pugnantib⁹ et iteꝝ cont̄ romanos rebellantib⁹ sic̄ dicit Iosaph⁹ ĭ libro de iudaico bello ꝑp̄t qđ ciuitas ihr̄lm et t̄ra ĭ circuitu fuit destructa. Exponit̄ ergo de pace quā angeli clamauerūt in xp̄i natiuitate dicentes Glīa in excelsis deo et in t̄ra pax hominib⁹ bone volūtatis. Hec pax consistit in tranquillitate cōsciēcie que p̄manet in iustis omi tp̄e ꝓuer. xij. non cōscribit iustū quicqđ ei acciderit et sic p̄manebit ĭ iustis usqꝫ ad finē mūdi cui succedit pax celestis que exsup̄at om̄em sensū et sic manet eternaliter ex p̄te finis sicut luna que ē incorruptibilis. Pax ergo ꝓphetata de messia que est pax p angelū ĭ sua natiuitate nūciata quā mūdus dare non p̄t quia mūd⁹ dat pacē suā cū mala volūtate. dat pacē in signo nō in ope in ore nō ĭ corde ps. loquunt̄ pacē cum p̄ximo suo. mala aūt in cordib⁹ eoꝝ. et illam spūalem pacem bone volūtatis per angelū nūciatam confirmauit ih̄us xp̄us verus messias in morte dicens. pacem relinquā vobis pacem meā do vobis nō quomodo mūdus dat ego do vobis Iohis. xiiij.

Vndecimū argumētum iudeoꝝ cont̄ veꝝ messiā sumit̄ de textu ysa. c. xj. Egrediet̄ virga de radice yesse qui s̄m om̄es doctores loquit̄ de aduentu messie qui de radice yesse egrediendus erat et sequitur. habitabit lupus cum agno et pardus cum edo accubabit. vitulus et leo et ouis simul morabunt̄ et puer paruul⁹ minabit eos. vitulus et vrsus pascent̄ simul et requiescent catuli eoꝝ. et leo quasi bos comedet paleas. et delectabit̄ infans ab ubere. super foramina aspidis et in cauerna reguli que ablactatus fuerit manū suam mittet Super isto textu dicūt iudei ꝙ in aduētu messie aīalia siluestria pacificabunt̄ sic videlicꝫ ꝙ pacifice viuēt et habitabūt cū aīalib⁹ naīalit̄ māsuetis. et ꝙ aīalia venenosa nō nocebūt hoīb⁹ nec pueris. ymmo ꝙ infantes secure ludēt cū eis nichil hoꝝ dicūt iudei impletū ĭ tp̄e ih̄u nazareni ergo nō est messias. Ad istud argumētum dicendū ꝙ nō est veꝝ ꝙ aīalia siluestria tp̄e messie dn̄t domesticari talit̄ ꝙ pacifice viuāt et h̄itent cū māsuetis et ꝙ venenosa nō nocebūt ꝛc̄. qꝛ s̄m ꝙ dicit rabisalomon tp̄e messie nec tp̄us nec aīalia nec corpa celestia ĭ suis naīis mutabunt̄. Et iō dicendū ꝙ ille locucōes q̄ sūt in illa ꝓphecia sūt methaphorice qꝛ noīant̄ ibi hoīes noīb⁹ aīaliū. quid em̄ ꝓdesset tal' cōfederacō si lup⁹ pacē nō h̄eret nisi cū agno nec pdus nisi cū edo. nec leo nisi cū oue et vitulo. Inquietaret nāqꝫ lupus edum et leo agnum. et pard⁹ ouē. Ista ergo diūsa aīalia diuersas hoīm cōdicōnes designant sicut p̄bari p̄t ex scriptura veteris testamēti ut ip̄i ceci suā cecitatē ꝓp̄is maib⁹ possit palpare. Dicit em̄ Geñ. xlix. beniamin lupus rapax et tn̄ iste lup⁹ vere erat homo

1471

Et ibidem Dañ· coluber ĩ via cerastes in
semita ysachar· asinus fortis· q̄ autē iste
mod⁹ loquēdi sit ĩ dcō caplo p3 quia yesse
p̄rem dauid vocat radicem· Dauid vocat
virgā· et messiā vocat florē· Et hoc p3 per
targū trāslacōem caldaicā Item ysa· xvj
c· Emitte agnū dñe dñatorem terre· Aial
aūt irracōnale nō p̄t dñari terre cū ex or-
dinacōe dīna homo presit aīalib⁹ vt dicit
gen̄· j· c· Itē gen̄· xlix· catul⁹ leonis iudas
et Iere· iiij· loquēs ꝓpħa de nabuchodono
sor qui debebat destruere ciuitatem ihrl'm
Ait ascēdet leo de cubili suo ergo oīa ista
aīalia diu'saꝝ cōdicionū sūt hoīes qui ad
vnitatem legis euangelici sūt vocati· non
q̄ lupus existens lupus maneat cū agno·
sed q̄ lupus ĩ eccl'ia efficit̄ agn⁹· et tūc ha
bitat lupus cū agno· Nos sane p bestias
illas q̄ rapina et carne viuūt impios ho-
mīes intelligim⁹ et raptores· per r̄liquas
vero pecudes mansuetos et simplices et de
illis ꝓpħa dicit q̄ xp̄s eos habitare et pa
cem habē p̄cipet· Et q̄ ita intelligenda sit
illa ꝓphecia· s· de homib⁹ p3 p ꝓpħam red
dentē causā isti⁹ confederacōis. Ait enim
immediate quia repleta est terra sciencia
dñi· bestie aūt intellectu carentes scīe dñi
nō sunt capaces· Sed et in cōfusionē intel
ligencie modernoꝝ in ꝓphecia p̄dicta di-
xerūt doctores antiqui iudeoꝝ nullā inter
tempus modernū et temp⁹ xp̄i futurā esse
distanciā nisi q̄ in eius tp̄e captiuitatem
oīm exibūt atq3 miseriā· hec petr⁹ alfonsi
in suo dyalogo ti· ix· Est ergo sens⁹ in di-
ebus messie hītabit lupus cū agno· i· su-
perbi cū hūilibus· Infideles cū fidelib⁹· Iu
dei cum gentilib⁹. et venenosi gentiles qui
voluerūt deuorare iudeos eis nō nocebūt
ꝛc· Que omīa impleta sūt tp̄e ihū nazare
ni qñ simul ĩ vna fide et cultu veri dei ha
bitauerūt venenosi gentiles cū hūilib⁹ iu
deis Et ad lr̄am impletū est illud in euan
gelio xp̄i qñ xp̄s ihs dedit p̄tatē apl'is et
discipulis virtutē calcandi sup serpētes ꝛc
Et actuū xxviij· dicit̄ q̄ paul⁹ p̄cussus a
vipra in nullo est lesus ꝓpt̄ qd barbari ad
mirantes dixerūt ip̄m esse deū Sed quid ē
qd dicit̄ in p̄dicta auct̄e et puer p̄uul⁹ mi
nabit eos· Dico q̄ puer p̄uul⁹ leonem et
vrsum minat cū agno in domo dei pastor
id est p̄latus nobili et ignobili potēti et
impotenti· forti et debili imperat puer il
le dicitur nō in sensu sed malicia paruul⁹

Duodecimū argumētum iudeoꝝ ē
Accipit̄ ex textu deutro· xxx· vbi
dicit̄. cum ergo venerūt sup te ser
mones isti bñdictio siue maledictio quaz
ꝓposui in cōspctu tuo et duct⁹ penitudine
cordis tui ĩ vniu'sis gentib⁹ ĩ quas disper
sit te dñs deus tuus et reu'sus fueris ad eū
et obedieris eius imperijs reducit te domi
nus de⁹ tuus de captiuitate tua ac misere
bit̄ tui · et rursū cōgregabit te de vniu'sis
ppl'is in quos te ante disperserat · et si ad
cardines celi cōuersus fueris inde te trahet
dñs de⁹ tuus et introducet te in t̄ram quā
possiderunt p̄res tui et maiori numeri te
esse faciet q̄3 fuerit p̄res tui· Istud dicunt
iudei nō esse factū in tp̄e ihū nazareni· q̄r
nec liberati a captiuitate sunt nec reducti
ad patriā quā possiderūt p̄res sui et tam̄
istud debet fieri tp̄e messie· ergo nō est ip̄e
messias ꝓmissus ¶ Ad aliud argumētum
est triplex respōsio ¶ Prima ē q̄ hec omīa
nō debent impleri tp̄e messie absolute· sed
cū cōdicōe posita ĩ textu ibi· s3 si fuis du
ctus penitudīe cordis· ymmo cōtinue pec
cata pctīs sic̄ p̄res eoꝝ et mala malis ad-
dunt· et ip̄i concedūt q̄ ip̄i sunt in p̄nti
captiuitate ꝓpt̄ pcc̄a que nō emendant̄ et
de quib⁹ nō penitent gratis igit̄ sūt in ea
Secūda responsio ē q̄ illa ꝓphecia moysi
impleta est in reductione captiuitatis ba
bilonice quia qñ ista ꝓphecia fuit dcā per
moysen solū fuerat ppl'us in seruitute egi
pciaca· Et ideo dicit text⁹ rursū· i· iterū·
et simile habet̄ ysa· xj· Addiciet dñs scd̄o
manū suā ad possidendū residuū ppl'i sui
q̄ possidet̄ ab assirijs et nō habet̄ ĩ tota sa
cra scriptura q̄ tercio debeat dñs reducere
captiuitatē iudeoꝝ· s3 solū scd̄o· et secūda
captiuitas fuit babilonica· Istud igit̄ im
pletum ē in reductione captiuitatis babi
lonice· Sed cont̄ hoc fortit̄ arguūt iudei p
illud Ezech· xxxix· c· vbi dr̄ q̄ ꝯgregabit

eos dominꝰ de nationibꝫ et non relinquet
queꝗ̃ꝫ ex illis sed in ista reductione babilo
nie multi remā̃serū̃t et nō omēs reu̾si sū̃t
igit̃ ꝓphecia non est impleta. Dicendū̃ ꝙ
ymmo ꝓphecia est impleta qꝛ omēs reu̾si
sunt qui voluerū̃t reu̾ti. quia omībꝰ nul-
lo dempto cyrus dedit licēciam vt pꝫ. ij.
paralippo. vlt̃. et ꝑmo hestre dedit eciam
eis munera multa et vasa templi que tu-
lerat nabuchodonosoꝛ de ihꝛl'm et nullus
derelictꝰ ē ibi qui voluerit reu̾ti. Illi aū̃t
qui ibi remanserū̃t fuerū̃t ingrati diuino
beneficio. ¶ Tercia rn̄sio est ꝙ pt̃ exponi ꝙ
ꝑdicta cōgregacō facta ē ꝑ ih̄m veꝝ mes-
siam spūalit̃ qui cōgregauit iudeos et gē-
tiles in vnū̃ ꝑ fidem et caritatē. sic expoīt
Iohēs euangelista. xj. c. vbi dicit̃ ꝙ ih̄us
moriturꝰ erat ꝓ gente nō tm̄ ꝓ gente sed
ut filios dei qui dispersi erā̃t congregaret
in vnū̃. Nullꝰ aū̃t ab hac cōgregacōe ex-
pellit̃ qui velit intrare qꝛ nulli clauditur
gremiū̃ ecclīe. Iudei aū̃t hā̃c cōgregacōem
nō intelligunt sed volū̃t intelligē ꝙ sicut
coꝛꝑaliter fuerū̃t ꝑ oꝛbem dispersi sicut coꝛ
poꝛalit̃ in t̃ram ꝓmissionis quā̃ possederū̃t
p̄res eoꝝ habent cōgregari. ¶ Vt ergo ceci-
tas iudeoꝝ excludat̃. Notandū̃ est sic no-
tat reuerendꝰ mgr̄ paulꝰ epūs burgenꝭ in
suo dyalogo distinctōe. iiij. c. j. ij. et. iij.
ꝙ ꝯgregacō de qua loquit̃ ꝓph̄a est dictio
equoca. qn̄ꝗ em̄ significat ꝯgregacōez coꝛ
poꝛalē in aliquo loco. qn̄ꝗ vero significat
cōgregacōem. s. aīoꝝ in aliq̄ credibili seu
opinabili uel desiderabili et huiōi. Sicut
em̄ coꝛꝑa in eodē loco posita dicunt̃ cōgre
gata localit̃ et adinuicē remota dicunt̃ di
spersa. sic aī in eodē cōceptu intellectꝰ seu
volū̃tatis exn̄tes vniti dicunt̃ et a foꝛci-
oꝛi pn̄t dici cōgregati. Vnde auc̃tas alle-
gata Ezechiel' pt̃ dupliciť intelligi qꝛ ſm
quosdā̃ de cōgregacōe coꝛꝑali intelligit̃ ꝙ
fuit impletū̃ in reditu de captiuitate babi
lonica qn̄ omīs ppl's israheliticꝰ qui volu
erū̃t ascendē ad terrā̃ ꝓmissionis habuerū̃t
vniu̾salem licenciā̃ seu p̄tatem hoc facien
di. sicut sup̄ dc̄m est. et huic sentēcie cōso-
nat p̄ncipiū̃ huiꝰ ꝓphecie ꝑdicte ezechiel'.
In qua dn̄s dicit ꝓphetice. Nū̃c cōuertam
cōuersionē iacob ⁊c̃. qd̄ esset maīfeste fl'm si
hoc adhuc esset futuꝝ cum ab illo tp̄e in q̄
dictū̃ fuit nū̃c cōuertā̃ usqꝫ ad istud tem
pus transiert̃ plusq̃ꝫ millesexcenti ā̃ni Sꝫ
quia tp̄e ezechiel' quā̃do hoc fuit dictū̃ per
ꝓph̄am iam īminebat tpūs ꝑdicte congre
gacōis Ideo dicit̃ ī hac ꝓphecia nū̃c redu
cam captiuitatē ⁊c̃. Que quidez ꝓphecie et
plures alie sil'es ut illa ezechiel' xj. Cōgre
gabo vos de ppl'is et adunabo de terris in
quibꝫ dispersi estis et dabo vobis humum
isrl' fuerū̃t implete in reditu captiuitatis
babilonice ꝑ cōgregacōez coꝛꝑalē israheli-
taꝝ que tū̃c fuit facta. Scdō v̊o intelligit̃
cōgregacō in ꝑdca auc̃te spūalit̃ ꝙ imple-
tum fuit ꝑ ih̄m xp̄m veꝝ messiā̃ sub quo
totꝰ isrl'. s. fideles xp̄i qui veri isrl' dicunt̃
nō carnale sed spūale est ꝯgregatꝰ seu vni
tus in fide xp̄i ſm quā̃ animi fideliū̃ vni
unt̃ seu ꝯgregant̃ Nec obstat ſm istos ꝙ
dicat̃. nū̃c cōuertā̃ tū̃ qꝛ nō tm̄ distat tp̄s
in quo hec ꝓphecia fuit dicta a tp̄e aduen
tus xp̄i sicut pn̄s tpūs ut est maīfestū̃. tn̄
quia respc̄u diuine etnitatis tp̄a oīa reputā̃
tur ut nū̃c. Ex quibꝫ pꝫ ꝙ ſm utrā̃qꝫ ꝑdi
ctaꝝ exposicionū̃ ꝓphecia ꝑdicta iam est
impleta. Et si dicat iudeus nō inuenit̃ in
sacra scrip̄ta cōgregacō spūalis ꝫ ubicū̃qꝫ
dicit̃ cōgregacō intelligit̃ coꝛpoꝝ quare se
quit̃ ꝙ ꝑdicta exposicio nullū̃ hꝫ in sacra
scrip̄ta fundamn̄tum. Rn̄det̃ ꝙ nō est miꝝ
si iudeꝰ nō inueīt qꝛ cecꝰ est. nunq̄d dicit̃
in ps̄. coꝛ eius cōgregauit iniquitatē sibi
Constat em̄ ꝙ ꝯgregacō iniquitatū̃ ī coꝛ
de fit ꝑ multaꝝ cogitacionū̃ iniquaꝝ ag
gregacōem que nō est cōgregacō coꝛꝑm ꝫ
cōceptuū̃ coꝛdis. Legit̃ em̄ ezech. xxxvij. ꝙ
ꝓph̄a iussu dn̄o accepit duo ligna quoꝛū̃
sup̄ vnū̃ scripsit tribui iude et socijs eius.
Et sup̄ aliud tribui effraym et socijs eius.
que quidē ligna de dei mā̃dato vnū̃ ad al
terum adiūxit ꝑ quā̃ adiūctionē ut ibi le
gitur figurat̃ a deo vnio isrl'is adinuicem
sic ꝙ nō diuiderent̃ in duas gētes seu duo
regna Ex quo pꝫ ꝙ per ꝯiūctionē coꝛꝑalē
figurat̃ coīūctio spūalis in scrip̄ta et per
cōsequēs ꝯiū̃ctio spūalis est pocioꝛ seu di-
gnioꝛ q̃ꝫ coꝛꝑalis Sic figuratū̃ pocius seu
dignius est q̃ꝫ figura Exposicō auc̃tis eze
chiel' de ꝯgregacōe spūali qualis est facta

per xp̄m est multū racōnalis et dc̄is sacre
scripture consona · nec est iterū instācia de
supdc̄a auctē deutro · xxx · vbi agit̄ de ca-
ptiuitate iudeorū hodierna ut ipi asseue-
rant · s · ꝙ sunt cōgreganda diuisis ptibus
terre in terrā quā posséderūt p̄res eorū ex
eo ꝙ dicit̄ in textu · si ad cardines celi fue-
ris dissipat᷒ · inde te cōgregabit dn̄s deus
tuus et inde assumet te atq̨ introducet ī
terrā quā posséderūt p̄res tui et obtinebis
eam · Racō aūt quare instācia p̄dicta nul
lius est roboris · quia sic cōgregacio ē dc̄o
equoca ut dc̄m est sic eciā terra · Dicit em̄
rabimoysen de egipto ꝙ qui scripturas sa
cras recte intellige vult oportet ꝙ signifi
cacōnes dictionū equocarū discernat nunc
aūt ut pꝫ ex sacra scripta iste ēmin᷒ terra
corporea et sensibili in qua homīes cōiter
habitāt · qnq̨ vo ꝑ spūali ī qua sancti ha
bitant de qua dicit̄ in p̄s · Credo vidē bo-
na dn̄i in terra viuenciū · Vnde si p̄dicta
auctas intelligat̄ de hodierna captiuitate
ut iudei exponūt · tūc ɔgregacō de qua lo
quit̄ intelligenda est spūalis Sil'r et terra
cōtenta in illa auctē intelligenda est non
terra in qua habitauerūt p̄res corpalit̄ pro
certo tp̄e et postea mortui sūt Sed ēra vi-
uenciū ī qua quicūq̨ reūsus fuerit ad deū
per verā pn̄iam que fidē et caritatē p̄sup-
ponit introducit̄ et eēnalit̄ manet · Sed di
cet iterū iudeus si terra aliqn̄ intelligat̄ in
scripturis ꝑ eēna māsione hoc est cū addi
cōne hui᷒ termī viuenciū et huiōi · Sꝫ ēra
simpl'r sumpta nō accipit̄ ī scripturis nisi
pro hac ēra sensibili · Rn̄det̄ video ꝙ cecus
factus ne mirū si nō videt scripām sacrā
in qua sine aliq̨ addicōne terra aliqn̄ acci-
pitur ꝑ terra spūali habitata p scos · Dr̄
em̄ in p̄s · Iusti aūt hereditabunt terrā et
habitabūt in secl'm seculi sup eā · Constat
aūt ꝙ nulla est terra sensibil' in qua iusti
in seculū scl'i habitāt cū om̄es iusti in hac
vita exn̄tes sint mortales · Et sic pꝫ ꝙ ēra
de qua loquit̄ p̄s · nō est ista ēra sensibilis
in qua habitam᷒ mortales hoīes tpaliter
sed illa terra celestis in qua iusti habitāt
in scl'm scl'i · s · eēnalit̄ Et ista est ꝓpe terra
viuenciū et sic pꝫ ꝙ vocat psalm᷒ simpl'r
sine adiectione illā terrā celestem quā scti
habitant quā quidē significacōz doctores
iudeorū senciūt Vn̄ sup illud ysa · lx · c · po
pulus aūt tuus om̄es iusti in ꝑpetuū here
ditabūt terrā Dicūt in libro canhedrim · c
helech om̄is israhelita hēt sortem in scl'o fu-
turo · scriptū est em̄ ppl's tu᷒ om̄s iusti in
ꝑpetuū hereditabūt terrā · hec illi · quā au
ctoritatē tenēt om̄es posteriores moderni
iudeorū sine contdictione Ex quo pꝫ ꝙ ēra
in verbis ysa · simpl'r dc̄a · s · cū dicit here-
ditabūt terrā accipit̄ ꝑ terra illa celesti et
eodem mō intelligendū est ī auctē deutro ·
xxx · per iudeos allegata · Patꝫ ergo fl'am
esse opīonem iudeorū · s · ꝙ sunt cōgregādi
corpalit̄ ab hac captiuitate in qua sūt vn
decūq̨ sint et reducendi ad terrā illā sen-
sibilē quā possederūt p̄res eorū et ꝙ p̄dicta
ꝓphecia impleta est p xp̄m in cōgregacōe
spūali et terra viuenciū

TErciūdecimū argumētum iudeorū
est licet terra possit intelligi cele
stis ut in p̄cedenti solucōe dictū
est nō tn̄ videt̄ quomō possit intelligi ꝙ
cōgregacō iudeorū nō sit fienda a captiui-
tate qua sunt ad ciuitatē ihꝛl'm cū de hoc
sit exp̄sse auctas Iere · iij · c · In tp̄e illo vo-
cabunt ihꝛl'm soliū dn̄i et ɔgregabunt̄ ad
eum om̄es gentes in noīe dn̄i in ihꝛl'm cū
ergo hec ɔgregacō nō sit facta expectatur
ergo fienda p messiā futurū · Rn̄det p̄dict᷒
mgr paul᷒ li · eodem et di · iij · c · ꝙ hec dc̄o
ihꝛl'm est equoca sic iste ēmin᷒ terra saltē
a cōsilio · vnde sup illud p̄s · Ihꝛl'm q̄ edi-
ficat̄ ut ciuitas cui᷒ pticipacō ei᷒ ī idipm
doctores iudeorū tradūt ꝙ ihꝛl'm inferior
dirigit̄ ad ihꝛl'm supiorē · hec ille · Ex quo
patet maīfeste ꝙ intelligāt illud qd̄ dicit̄
in p̄s · Ihꝛl'm que edificat̄ ut ciuitas ꝑ in
feriori ihꝛl'm · et illud qd̄ sequit̄ ut ciuitas
cui᷒ pticipacō eius in idipm pro ihꝛl'm su
periori · que quidē exposicō est satis ɔgrua
quia illa inferior ihꝛl'm ad illā supiorem
ordinat̄ seu dirigit̄ · Patꝫ igit̄ ex dictis do
ctorū hebreorū ꝙ ihꝛl'm qnq̨ accipit̄ in sa-
cra scriptura ꝑ illa celesti et sic debꝫ intel
ligi in p̄dicta auctē Iere · allegata in q̄ di-
citur ꝙ ɔgregabunt̄ ad ihꝛl'm om̄s gentes

in noīe dn̄i ¶Sciendū eciā ꝙ ſm doctores iudeoꝝ nō solum beatitudo celestis vocat̄ ihr̄l'm in scripturis sed eciā mons dei et locus sanct⁹ dei. et sāctuariū et atria dn̄i et templū dn̄i et huiōi et ideo cū dicit̄ quis ascendet in montē dn̄i aut quis stabit in loco sancto eius Et alibi ꝯcupiuit aīa mea in atria dn̄i et multa similia intelligi debent ſm doctores iudeoꝝ de celesti beatitudine Inter quos pn̄cipalis est rabimoyses egipci⁹ qui de hoc tractauit ī suo deutro. in titulo de pn̄ia. c. viij. De quo in ꝑtic'a septia loquēs de p̄mio eīno. dicit hoc est p̄miū quo nullū superius et hoc ē bonū post quod nullū aliud bonū et hoc desiderauerūt om̄es ꝓphete qd̄ bonū multis eciā vocauerunt noībus. ut mons dei et locus sanct⁹ eius. et locus sāctuarij et via sc̄a. atria domini et porta domī. hec ille

Quartūdecimū argumētum iudeoꝝ accipit̄ ex illo qd̄ habet̄ zacharie. vj. Ecce vir oriens nomen eius sequit̄ et ipse edificabit templū dn̄o. et eciaꝫ habetur ezechielis ultimo ꝙ ihr̄l'm et templum deben t reedificari tempore messie et ſm mensuras que ibi ponunt̄ spaciū erit ultra decem milia leucaꝝ Ista inquiūt nō sūt impleta tempore ihū nazareni ymmo templum et ihr̄l'm ꝓpter eius mortem fuerunt destructa ut dicit rabimoyses de egipto in libro sophrim libro de iudicibus titulo de regibus et bellis eoꝝ. ca. xj. Dicit eñ ibidem ihūs nazarenus imaginatus ē se esse messiam et fuit interfectus per iudicium et infra volens concludere eum non esse messiam Ait sic nam om̄es ꝓphete locuti sunt ꝙ messias est redemptor israhel et congregator eorū et iste dedit occāsiōeꝫ ad perdendū israhel gladio et dispergendum reliquias eoꝝ et ad supprimēdos eos ergo non est ipse messias. Ad istud argumentum dicendū ꝙ ſm nos et iudeos duplex ē templū et duplex ihr̄l'm. s. templū materiale et sp̄uale. Ihr̄l'm alta et ihr̄l'm bassa pro quo est auctas geñ. xxviij. de iacob qui vidit scalam et angelos ascendentes et descendentes et dixit q̄ꝫ terribilis est locus iste non est hic aliud nisi dom⁹ dei ꝛc̄. vbi glosa hebraica dicit ꝙ iacob uidit ihr̄l'm et domū dei edificandam in terris. et in celis. et dixit nō est hic aliud nisi domus dei et porta celi id est domus edificāda in terris nichil est comparacōne illius domus et ihr̄l'm que debet edificari ī celis et ꝑ hoc est magna glosa in beresith raba qui habet ꝙ moyses anteq̄ꝫ moreret̄ duct⁹ est in celū et vidit ibi messiam edificantē ihr̄l'm in celis ex margaritis et lapidibus p̄ciosis. et dixit sibi messias ꝙ iacob pat̄ eius utrāq̄ꝫ iherusalem viderat et dixit ꝙ nichil erat illa ihr̄l'm que edificanda erat in terris in ꝯpacōne illius que in celis quia illa erat duratura pro isrl' in ꝑpetuū et dixit tunc moyses letat⁹ sum in hijs q̄ dicta sunt michi in domū domī ibimus. Stantes erant pedes nr̄i in atrijs tuis iherusalem. Ihr̄l'm que edificatur ut ciuitas cui⁹ ꝑticipacō eius in idip̄m. Modo ad ꝓpositū ihūs nazarenus verus messias debuit edificare et edificauit templū et iherusalem nō materiale sed sp̄uale. s. eccl'iaꝫ et paradisū ex lapidib⁹ viuis videlicet ex fidelib⁹. qui in p̄senti templo et ihr̄l'm superiori compaginat̄ per grām et ī futuro per gloriā. et ꝙ non debeat edificari templū materiale ſm intencōem iudeoꝝ patꝫ quia pt̄ queri ab eisdē de q̄nq̄ꝫ Primo quale in nūo esset. Scd̄o quid cōtineret. ¶Tercō ad quid seruiret. Quarto quis ibi mīstraret. Qn̄to que dies illud solempnisaret. Ad primū rn̄det iude⁹ ꝙ erit ī nūo terciū Sed cont̄ hoc est Iere. vij. c. nolite ꝯfidere in v̄bis mēdacij dicētes. templū dn̄i. templū dn̄i templū dn̄i est. q̄si dicat templa materialia nō debēt esse nisi duo et qui dicit terciū templū māle fiendū mēdaciū dicit verba sunt dn̄i exercituū dei isrl' ut pꝫ ibidē. Item Agge⁹ ꝓph̄a qui fuit tempore secūdi templi hoc idem clare exp̄mit in c. ij. loquens de celerrimo aduentu messie in eodem dicens Adhuc vnū modicum est et ego cōmouebo celum et terram mare et aridam et mouebo omnes gentes et veniet desideratis cunctis gentibus et implebo domū istā gloria dicit dn̄s exercituū. sequit̄ Magna erit gloria dom⁹ isti⁹ nouissime

plusq̄z p̄me dicit dñs exercituū. hec domꝰ
nouissima fuit domus scda que facta fuit
per esdram ĩ qua venit saluator nr̄ quādo
fuit oblatus et sepe in eadem p̄dicando et
miracula faciendo. et quia ip̄e in ea venit
dicit pp̄ha q̄ debebat esse sua gloria ma=
ior q̄z illiꝰ p̄me quā fecit salomō licet fuit
nobilis p̄ma facta p salomonem. qz non
fuit in regibꝰ maior salomōe. Et attende
q̄ dicit̄ in textu domꝰ istius nouissime de
monstratiue signando nouissimā domum
et nō dicit nouissime absolute. sicut cogi
tat iudeꝰ q̄ debeat fieri altera domꝰ ut p̄
dictū est quia si tale debuisset fieri dixissz
pp̄ha domꝰ nouissime. Sed qz illa erat do
mꝰ in q̄ debebat venire sic vēit de fc̄o mes
sias dixit huiōi ut de fc̄o daret̄ intelligi
q̄ in ista deb3 venire et nō in altera. Nūc
aūt pbat̄ q̄ illa maioritas fuit qz venit
in ea saluator. legimꝰ ĩ p̄mo libro esdre c.
iij. q̄ qñ finitū est opꝰ domꝰ scde plurimi
eciā de sacerdotibꝰ et leuitis et p̄ncipes pa
trū et seniores qui remanserāt in ill'. lxx
annis qui trāsierūt d p̄ma domo ad scdaz
lacrimabant̄ qz nichil uidebat̄ domꝰ scda
in compacōne ad p̄mā Sed iuuenes q̄ nō
uiderant p̄mā gaudebāt in aspectu secūde
In quo ergo erat maioritas gl'e huiꝰ scde
domꝰ nouissime nisi qz in ea venit salua=
tor mūdi Sapientes iudeoꝝ declarant q̄
maioritas domꝰ scde fuit quia durauit p
decē annos plusq̄z p̄ma. qz p̄ma durauit
per. cccc. et decē ānos et scda p cccc. et xx.
ānos videte qualis est gl'a qz durauit decē
āns plus in illis decē ultimis ante destru
ctionē iam nō habebat gl'am neq̄z p̄tatem
quia per sex ānos anteq̄z destrueret̄ domꝰ
scda. titus et vespasianꝰ mādauerūt q̄ nō
facerēt sacrificia post aduentū eciā salua=
toris nr̄i qui fuit pauco tp̄e ante destructi
onem scde domꝰ b̄m q̄ ip̄e dixit luce xix.
q̄ non remaneret in ea lapis sup lapidem
cottidie fuer̄t de malo ĩ peius. et que gl'a
erat q̄ ip̄a durauit decē annis plus cū ip̄i
manerent captiui et subditi Sūt alij sapi
entes iudeoꝝ qui declarauerūt q̄ maiori=
tas illa fuit quia fuit meliꝰ opata q̄z p̄ma
salomonis et q̄ illā repauit herodes. Sed
bene debemꝰ intellig̃ q̄ nō attinxit hero=
des ad illud ad qd̄ attinxit salomon ut fa
ceret maiorē et meliorē domū. Ceterꝝ thal
mud ĩ li. quia vocat̄ yoma dicit q̄ qñq̄
que fuerūt in p̄ma domo nō fuerūt ĩ scda
Primū archa testamēti secūdū semhāmefo
ras q̄ ponebāt sacdotes sup cor suū. quia
mandauit lex in exodo q̄ cum alijs p̄anis
sacdotalibꝰ faceret vnū aliū pannū qui in
hebraico vocat̄ osser qui esset quadratꝰ et
duplicatus et q̄ ess3 q̄ntitatis vniꝰ pal=
mi in longū. et alteriꝰ palmi ĩ latū inter
duplicaturā huiꝰ p̄ani ponebat sacerdos
semhāmeforas scriptū in hoc p̄ano mādat=
uit lex q̄ ponen̄t xij. lapides p̄ciosi ĩ qua
tuor lineis d tribꝰ ĩ tres ita q̄ tres esset di
recte in qualib3 linea et mādauit q̄ scribe
rent̄ noīa xij. tribuū ĩ illis lapidibꝰ vnū
nomē in quolibet lapide. et cū sacdos po=
nebat sup se hūc pannū volēs scire si irent
ad faciendū guerrā uel si hērent victoriā
et si irent que tribꝰ habēt victoriā per vir
tutem illiꝰ semhāmeforas stati relucebat
lapis et splendebat nomē illiꝰ tribꝰ p quā
debebat habere victoriā et si nō oportebat
ire ad guerrā splendebāt quedā lr̄e que di=
cebant nō et si oportebat ire relucebāt lr̄e
que dicebant sic et istud nō fuit in domo
secūda. Terciū q̄ nō descendebat ignis de
celo ad cōburendū sacrificiū sicut in p̄ma
Quartū q̄ gl'a dei que apparebat in p̄ma
domo in scā sanctoꝝ int̄ cherubin nō vide
bat in domo scda. Qñtum q̄ in p̄ma veni
ebat sp̄ūssanctꝰ ad loquendū cū pp̄his et
in scda nō quia tres ultimi pp̄he. s. aggeꝰ
zacharias et malachias qui fuer̄t ĩ domo
scda erant senes et remāserāt a tp̄e domꝰ
p̄me et ĩ malachiam cessauerūt pp̄hete qz
ip̄e fuit ultimꝰ. Nūc ad p̄positū redeamꝰ
ex quo in domo scda deficiebant ista qñq̄
in quo erat maioris glorie q̄z p̄ma nisi qz
debebat in ea venire messias filiꝰ dei viui
qui incōpabiliter excedebat om̄ia p̄dicta.
Patet ergo maīfeste ex hac pp̄hecia nullā
aliā domū siue templū materiale fiendū
cum domꝰ illa scda ess3 nouissima in qua
venit xp̄us qui est vera gloria. ¶ Sed ar=
guit ulteriꝰ iudeus si tu dicis q̄ hec pp̄he
cia fuit impleta ĩ domo scda qñ motū est
celū et terra et mare et arida qz nō viden̄t

ista facta esse ĩ aduẽtu ihũ nazareni ergo
necesse ẽ dare terciã domũ qñ ista imple-
bunt᷑. Rñdeo ꝙ ymmo oĩa ista fuerũt im
pleta ĩ aduentu ihũ nazareni veri messie
Dicit eñ adhuc vnũ modicum. i. temp⁹
breue respcu ꝓcedentis duracõis mundi et
ego mouebo celũ istud fuit impletum qñ
stella noua in natiuitate cristi apparuit.
Math. ij. et terrã et mare. qḋ fuit imple-
tum per victoriã romanoꝝ in oĩ terra et
in insulis maris Et mouebo oĩes gentes
hoc fuit impletũ imminẽte xp̃i natiuitate
ꝓpt᷑ qḋ exijt edictũ a cesare augusto ut de-
scriberet᷑ vniũsus orbis redactus sub dñio
romam impatoris ꝓpter qḋ ibant singuli
in ciuitatẽ suã et tũc xp̃s fuit nat⁹ luce ij.
Ip̃o ergo xp̃o aduenĩete multitudo maris
ad eum est cõuersa celum. tellus. et maria
sunt cõmota. cõmota inq̃ꝫ sũt celi et terre
et maris hĩtatores exultauerũt. et vndiqꝫ
terraꝝ ihrl'm habitacões varias oblacões
varias ad laudẽ ipi⁹ xp̃i attulerũt ¶Ad se
cundũ in quo querebat᷑ si daret᷑ terciũ tem
plũ materiale quid cõtineret. dicit iude⁹
ꝙ cõtineret archam. tabulas virgã et mã
na. Sed cont᷑ hoc ẽ Iere. in c. iij. Non dicẽt
ultra archa testamti neqꝫ ascendet super
cor neqꝫ recordabunt᷑ illius nec visitabit᷑.
nec fiet ultra. sed in tp̱e illo vocabũt ihe-
rusalẽ soliũ dñi et cõgregabunt᷑ ad eũ oẽs
gentes. vbi est glosa doctoꝝ iudeoꝝ ꝙ ꝓ
tp̱e ihrl'm syon soliũ dñi. iuda. isrl' sãctu
ariũ. terra. omĩa hec vocabula significãt
gloriã ꝑadisi. ¶Ad terciũ si daret᷑ tercium
templũ ad quid seruiret dicũt iudei ꝙ ser-
uiret ꝓ sacrificijs faciendis sicut preterita
dom⁹ Sed cont᷑ hoc dicit de⁹ ysa. ult᷑. celũ
sedes mea terra scabellũ pedũ meoꝝ que ẽ
ista dom⁹ quã edificabitis michi et quis
est iste loc⁹ quietis mee Rñdent iudei do-
mĩo. dñe ista tcia dom⁹ edificabit᷑ tibi ꝓ
sacficijs offerẽdis sic᷑ in ceteris domib⁹ fuit
factũ ut respicias pro pcc̃is nr̃is et parcas
et dicit dñs eis ad quẽ rspiciã nisi ad pau
perculũ. cõtritũ spũ et trementẽ sermones
meos Et exemplificat de sacficijs ãtiquis
Dicens q̇ immolat bouẽ quasi qui interfi
cit virũ qui mactat pec⁹ quasi qui excere-
brat canem. qui offert oblacõez quasi qui
sanguĩem suillũ offerat. qui recordat᷑ thu
ris q̃si qui benedicat ydolo. quasi q̇ dicat
ista sacficia nõ michi placẽt cessare debent
et solũ michi placet ꝙ tp̱e messie est fien
dum. i. sacrificiũ cordis ꝯtriti et huĩliati
ꝛc̃. ¶Ad quartũ in q̇ querit᷑ si daret᷑ terciũ
templũ quis ibi mĩstraret Rñdent iudei
ꝙ ibi fuirent sacdotes de leui et de sadoch
Sed cont᷑ hoc est ysa. in c. eodẽ ubi loquẽs
de messia dicit. et declinauit sup eã sicut
flumẽ pacis. sequit᷑ et mittet ad gentes in
affricã et lidyam et ytaliã et greciã ꝛc̃. et
faciet ex eis in sacdotes et leuitas dicit do
min⁹ qḋ impletũ est in ihũ nazareno tp̱e
apostoloꝝ Sacdociũ eñ ãtique legis figu
ra fuit sacerdocij noue legis. Et ideo pre-
sente sacdocio noue legis cessare debet anti
quũ Iuxta illud ꝑmi regum ij. vbi sic ait
deus Nunq̇d nõ apte reuelat⁹ sum domui
patris tui cum esset in egipto. et elegi eum
ex omĩbus tribub⁹ israhel michi in sacer-
dotem ut ascenderet in altare meũ. sequit᷑
Ecce dies veniunt et p̃cidam brachiũ tuũ
et brachium domus patris tui ut non sit
senex in domo patris tui id ẽ presbiter ul'
sacerdos. et quasi in fine capl'i concludit.
et suscitabo michi sacerdotem fidelem qui
iuxta cor meum et animã meaꝫ faciat. et
edificabo eius domũ fidelem et ambulabit
coram xp̃o meo cunctis diebus vbi euiden
ter ostendit᷑ ꝙ iudeoꝝ sacerdocium erat fi
naliter consumãdum et erat aliud cõsur-
gendum cunctis diebus perduraturis co-
ram cristo dño Iuxta illud p̃s. tu es sacer
dos in eternum scd̃m ordinẽ melchisedech
Nec valet fuga infidelis iudei si vellet fu-
gere per institucõnem sadoch et expulsio-
nem abiachar a sacerdocio tercij regũ. ij.
ca. quia cum illa exclusiõꝫ hanc eciã gña-
lem intellexit ꝓpheta sicut apparet ex mõ
loquendi quia dixit ꝙ cũctis dieb⁹. certũ
est aũt ꝙ cũctis dieb⁹ sadoch nõ mĩstrauit
nec volo tacere qḋ sequit᷑ in eadeꝫ ꝓphecia
futurũ est aũt ut quicũqꝫ remanserit ĩ do
mo tua veniat ut oretur pro eo et offerat
nũmum argenteũ et tortã panis. dicatqꝫ
dimitte me obsecro ad vnã ꝑtem sacerdo
talem ut cõmedam buccellam panis hic ẽ
text⁹ noster. lr̃a vero hebraica sicut habui

a quodam perito uerso de iudaismo reue
lante michi hoc secretũ hic habet sic Ego
suscitabo michi sacerdotem fidelem sicut cor
meum et volũtatem meã faciet et veniet
ad adorandũ ei me in domo mea in calice
argenti et in placentula panis et dicent cõ
iunge me nũc vni istorum sacerdotum ad com=
medendũ hanc placentulam panis lr̃a he
braica vbi nos habemus nũmum argenteũ
habet agorath que cesef quod sonat in calice
argenti Ex quibus manifeste patet nõ so
lum mutacio sacerdotũ sed eciam nouũ sacri
ficiũ fiendi in calice argenti et torta panis
que ut clare patet impleta sũt in aduẽtu
xp̃i et suorum sacerdotũ de ista materia laci
us dicetur infra in xxiiij. argumẽto ¶Ad quin
tum .s. si daretur terciũ templũ que dies il=
lud solemnizaret. Respondet iudeus quod dies ma
gis solemnis in illo templo erit sabbatũ.
Sed contra hoc est ysaias. c. ubi super erit mẽ
sis ex mense .s. solaris ex lunari et sabbatum
ex sabbato. quasi dicat dies dominicus ex sab
bato quod totũ implet in nr̃a ihrl'm ecclesia
militanti tempore veri messie non enim debebat
manere festiuitas sabbati nec quecũque alia
iudeorum. vnde ysa. primo Neomenia et sab
batum et festiuitates alias nõ feram iniqua
sũt cetus vr̃i kalendas vr̃as et solemnita
tes vr̃as odiuit anima mea facta sunt michi
molesta Templũ ergo et ihrl'm quod debuit
edificare tempore messie est spũale .s. eccl'ia uel
paradisus nõ materiale quod impletũ est in
ihu nazareno In cõfirmacione omnium predictorum
scilicet quod nõ sit dandũ terciũ templũ sicut le=
gimus in cronicis imperatorum et sũmorum pon=
tificũ. Iulianus apostota odio fidei xp̃iane
precepit iudeis ut templũ suũ reedificarent.
qui ex omnibus mũdi partibus cõgregati opus
facere inceperũt. sed quod cum magno labore
et per multa tempora fecerãt subito corruit ter
remotu hec ibi ¶Iste Iulianus suscitauit
xij. persecuciones xp̃ianorum. Item tempore martini
pape primi. Humarus princeps sarracenorũ
veniens ihrl'm ubi olim fuit templũ iude
orũ quod per titũ destructũ fuerat diligenter
iubet inquiri loco vero reperto et diligenter
mũdato cepit templũ edificare et structu
ra nõ stabat ymmo repente corruebat. sci
scitans quoque cur hoc accideret per quosdam
iudeos reperit quod nisi crux dñi que erat in
monte oliueti de medio colleretur edificare
non posset quod factũ fuit sublata enim cruce
dñi structura tenuit et humarus super sepul
crũ dñi vnã ecclesiã rotundã edificauit pro
eo quod machometus dñm nr̃m ihm xp̃m tan
quam dei sũmum prophetam nõ aũt tanquam deum
adorari mandauit. Dicit enim in Alchorano
ihm xp̃m verum fuisse prophetam natũ de virgine
cõceptũ de spũsancto sed nõ deũ Et si que
ratur cur cruce dñi existente in monte oli
ueti structura illa nõ stabat Racio esse po
tuit quia nõ paciebatur deus ibi templũ fieri
blasphemie preciosa dñi cruce ibi existente
in quo templo dum humarus sacrificaret
a quodam persa interfectus est hec in col
lectura historiarum

Quintũdecimũ argumẽtum iudeorum
contra xp̃m accipitur per illud Iere.
xxiij. ¶Ecce dies veniũt dicit dñs
et suscitabo dauid germẽ iustũ. trãslacio
caldaica habet .i. messiam iustũ sequitur In
diebus illis saluabitur iuda et isrl' habitabit
cõfidenter etc. Sed nũquam tot miserie accide
runt iudeis sicut post mortẽ ihu nazareni
sicut patet in destructione ciuitatis et tẽpli
ergo nõ est ipse messias ¶Ad illud argumẽ
tum respondetur quod illa prophecia est impleta quantũ
ad illos qui fuerunt veri filij isrl' et iuda.
qui saluati sunt spũaliter nõ solũ quantũ ad
animas sed eciã corporaliter quia ut dicitur
in eccl'iastica historia imminẽte destructio
ne ciuitatis per titũ et vespasianũ admo=
niti sunt fideles qui erãt in iudea per ange=
lum ut transirent in regnũ regis agrippe
qui erat cõfederatus romanis in pace. Infi
deles aũt qui ibi erãt nõ credentes in xp̃m
suam miseriã de suo peccato meruerũt. Huic
cõcordat responsio venerabilis magistri petri alfon
si in suo dialogo titulo. ix. vbi dicit quod pro
missio eis dumtaxat est facta qui creditu
ri erant de isrl' atque iuda vnde et incredu=
lis nõ est completa quemadmodũ populo isrl'
de egipto educto quidã quia peccauerũt et a
preceptis dñi recesserũt terrã promissionis nõ
intrauerũt quã promisit dñs moysi dicens
descendi ut liberarem populum meũ de manu

egiptiorū ut educerē de terra illa in terrā bonā et spaciosam sed oēs ī deserto mortui sunt. hec ille. Impleta ē ergo ꝓphecia nō in infidelibꝫ qui nō sunt ꝓprie filij isrl' et iuda sed infidelibꝫ. Fuit eciam impleta in domo scda quia de ea loquit' ꝓpha. vel pt dici ꝙ illa saluacio et cōfidencia est de gloria celesti quia ibi habitant confidenť et sunt perfecte saluati.

Sextūdecimū argumētū faciūt iudei ex illo ysa. liij. videbit semen lōgeuū qd intelligit' de messia. et in ps. ponā in scl'm scl'i semē eius. nūc aūt nō legit' ihm nazarenū habuisse filios nec semē ergo ipē nō est messias. Ad istud argumentum rndet' ꝙ ihs nazarenus habuit filios et semen nō corpale sed spūale. et hoc sufficit ad verificandū illā ꝓphetiā qz verus messias ihs descendit de semīe spūali nō corpali. qd patz quia pma ꝓmissio facta ꝺ messia fuit facta abrahe Gen. xv. In semīe tuo inquit sibi dns. bndicent' omes gentes et subdit' qd sibi dixit dns in ysaac vocabit' tibi semen et tn constat ꝙ ysaac cōceptus est ſm spiritū nō ſm carnem sicut ysmahel ut dicit aplus ad galath. iiij. A forciori igit' et multo magis xps qui non ex virili semīe sed mistico spiramine. quia ergo verus messias ihus fuit natus totaliter ſm spm de virgīe sine viro. sufficit sibi ꝙ habeat filios spūales et glosa hebraica super illo in ysaac vocabit' tibi semē. Dicit hic notant' duo secula vnū legis aliud xpi et messie in sclo legis fuerūt semen et filij carnales ī seculo xpi spūales sic' ysaac ſm spm natus est et de istis filijs loquit' dauid ps. xliiij. qui ad lrām eciā ſm expositores iudeorum exponit' de rege messia ī quo dicit' sic pro patribꝫ tuis nati sūt tibi filij ꝛc. sicut em ipē nō debebat hereditare regnum a patre carnali sic nec debebat regnū temporale dimittet' filio carnali ꝙ ostēdit humilitatem et mūdiciam ipius et forte racione istius fuit et est cōsuetudo inť xpianos ꝙ papa qui est vicarius xpi nō est hēs rgni sui pris nec dimittit hereditatē filio suo quia ipm habere nō potest

Decimū septimū argumētum iudeorum est de sole et luna qm in diebꝫ messie ut pz ysa. xxx. erit lux lune sicut lux solis. et lux solis erit septēpliciter sicut lux septē dierum in die qua alligauerit dns vulnꝰ ppl'i sui. Rndet' ſm peritum virum petrū alfonsi in dyalogo ti. ix. ꝙ nō est gens in mūdo stolidior iudeis q putant ꝙ corpus ul' lumē lune deus augeat siue solis Sol em si q̄ntus nūc est maior essz dupliciť totū ꝓfectū hoīm cōburet' nedū si septēpliciť ꝙ si et lumē septēpliciť magis essz oculos nimium nros nimio splēdore obtonderet. lumē eciā lune si splendori solis par fieret nemo iam ultra quiesceret semper em dies esset. Per lunaris igit' lucis siue solaris augmētum voluit ꝓpha intelligi fidē et gl'am in xpm credituror ac si diceret fides illorum et gl'a multipliciť maior erit et placidior q̄z modernorum. et ꝙ non de luna ul' sole isto visibili Sed de xpianorum credulitatis gl'a et splendore ꝓpha loquat' in sequentibꝫ testat' cum subiūgit nō erit tibi amplius sol ad lucēdum p diē nec splendor lune illumīabit te sed erit tibi dns in lucē sempiternā et deus tuus ī gl'am tuā. et nō occidit ultra sol tuus et luna tua nō minuet' qz dns erit in lucē sempiťnam. Nam si de sole ul' luna ꝓprie dicēt hoc quidē qd dicit nō erit tibi amplius sol ad lucēdū p diē nec splendor lune illumīabit te illi qd sup dixerat cōtrariū essz erit. s. lux lune sic' lux solis. et lux solis erit septēpliciť Patz ergo ꝙ de splendore et gl'a fidei ꝓpha scē eccl'ie hic loquit' qd ex cōsequētibꝫ designat' cum subdit'. sed erit tibi dns ī lucē sempiternā et dns deus tuus ī gl'am tuā. ac si dicēt nequaqz ulterius luce credulitatis vre huius q est s'lis solis istius trāsitorij uel lune indigebitis fulgoribꝫ. Gloria quippe lucis sue vos etnaliter illumīabit dns. sed et qd sequit'. nō occidet ulterius sol tuus et luna tua nō minuet' si hoc inqz ita ut ē intelligeret' scz ut solis splendor ac lune foret cōtinuus nō essz iam dies ul' nox mensis ul' annus que omia solis et lune ꝓueniūt vicissitudinibꝫ ergo nō īmerito ꝺ luce et gl'a fidei

1471

hrẽ que nec minuet̃ nec occidet spũalit̃ di=
ctum intelligim⁹. hec ille. Homis ouers⁹
bene locut⁹ est: vel aliter ẽm nicolaũ de li
ra dicendũ est ꝙ loquit̃ ꝓpħa de aduentu
xpi ad iudiciũ tũc mutabunt̃ et innoua=
bunt̃ quodã modo corpa celestia. et tũc sal
uabit̃ vulnꝰ ppl'i et pressura plage ei⁹ ꝗꝛ
destruet̃ mortalitas per pccm̃ ꝑmorꝝ paren
tum inducta qꝛ oẽs hoies resurget ad
vitã immortalẽ. vtraqꝫ expõsicõ videt̃ ne
cessaria vt pfectio glorie xpianoꝝ osten=
dat̃. s. in pñti quo ad primã et in futuro
seculo quo ad secundã

DEcimũ octauũ argumẽtum iudeo
rũ est messias nõ est vẽtur⁹ quousqꝫ
sceptrũ isrl' sit ablatũ si nõdum
est ablatũ scepꝝ isrl' ergo nondũ veñt mes
sias Maioꝛ pꝫ Gen̄. xlix. nõ auferet̃ scepꝝ
de tribu iuda ꝛc̄. mioꝛ ꝓbat̃ ꝙ adhuc ma
net ptãs seu dominiũ iudicandi causas et
determinandi apud capita transmigranciũ
qui sũt in babilonia que locũ regis tenẽt
sup totũ ppl'm israheliticũ ut habet̃ a ra
bimoyse egipcio libro de iudicibꝫ in determi
nacoĩbus suis de canhedrin. iiij. c. vbi sic
dicit capita trãsmigracoĩs que sũt in ba
bilonia locũ tenẽt et pñt dñari ĩ ihrl'm et
ubiqꝫ terraꝝ et iudicare sup eos siue velint
siue nolint sicut scriptũ est. nõ auferet̃ sce
ptrũ de iuda. per istud eñ sceptꝝ intelli=
gunt̃ capita transmigracoñis que sunt in
babilonia. hec ille. Rñdet̃ ꝙ mioꝛ hui⁹ ar
gumenti. s. ꝙ sceptrũ isrl' nondũ est abla
tũ nõ solũ est maĩfeste falsa ẽm euidenciã
facti sed est eciaꝫ notorie ficta seu mẽdosa
et p cõsequẽs cont̃ ꝓpheticã veritatem. vt
notat mgr paul⁹ in suo dyalogo di. iij. c
ij. Primũ patꝫ ex hoc Nam babilonia in
qua asserũt iudei esse capita transmigran
ciũ habenciũ tales ptãtes et dñia sup to
tum ppl'm iudaicũ manifestũ est ꝙ iam a
magnis tpibꝫ citra ẽ destructa et inhabi=
tabilis reddita et hoc fuit ꝓphetatũ de ea
ysa. xiij. c. vbi sic habet̃. Et erit babilon
illa gloriosa ĩ regnis indita ĩ supbia cal
deoꝝ uersa sicut subũtit dñs zodomã et go=
morrã nõ habitabit̃ usqꝫ in finẽ et nõ fun
dabitur usqꝫ in gñacõne et gñacoẽm con=
stat ꝙ ĩ terra inhitabilit̃ destructa nullꝰ
cõmorat̃ et multominꝰ ẽ credibile ꝙ sunt
ibi talia capita. Est eciã notoriũ inter iu
deos ꝙ a magnis tpibus retroactis nũqꝫ
in partibꝫ babiloĩs. nec aliqd iudiciũ nec
determinatio. nec solũ rumor aliquis de il
lis partibus ad istas partes europe venit
Vnde notoriũ est ẽm euidenciam facti ꝙ
non sunt ibi iudei dñantes sup totã isra=
hel sicut asserũt iudei. Secũdum aũt. s. ꝙ
minor illa sit ficta seu mendosa pꝫ ex hoc
nam ẽm pdictũ rabimoysen et cõiter ẽm
oẽs doctores iudeoꝝ extra terrã ꝓmissi=
onis nõ potest nec licꝫ nec aliqñ licuit ali
cui iudeo iudicare iudicia criminalia. de q
bus. s. est mutilacõ mẽbri humani aut oc=
cisio. Constat aũt ꝙ qui nõ habet iurisdi
ctionẽ in talibꝫ nõ pt̃ iudicare nec capita
liter punire blasphemiũ uel ydolatrã. ho=
micidã adulterũ nec aliũ quẽcunqꝫ incur=
rentẽ talia crimĩa que grauissima sũt ẽm
legem mosaicam Et sic exceptis illis et si=
milibꝫ cetera sũt leuia Ex quo sequit̃ ꝙ il
la capita trãsmigracionũ q iudei dicũt esse
in babilonia nõ pñt iudicare de q̃ibꝫ seu
capitalibꝫ crimibꝫ cũ sint ext̃ terrã ꝓmissi
onis sed tm̃ de leuibꝫ et paruis quoꝝ respcu
nõ pñt dici habẽ sceptrũ nec ptatem rega
lem ꝑut dicũt iudei. nec pt̃ dici ꝙ tenent
sceptrũ seu locũ regis sed tales essent sicut
iudices inferiores hñtes modicam ptatem
Manifestũ ergo ẽ ꝙ rabimoyses et alij ra
bini q asserẽt ꝙ ĩ babilone sũt capita trãs=
migracionũ habẽtia ptatem regiã sup totũ
ppl'm iudaicũ maĩfeste menciunt̃ cũ illud
asserũt qd est cont̃ mentẽ suã oẽs eñ cõcor
diter tenẽt ꝙ ext̃ terrã ꝓmissiois nulli iu
deoꝝ ptinet talis ptãs Est eciã secũdo pdi
cta mioꝛ cont̃ ꝓpheticã veritatẽ. legit̃ eñ
osee. iij. c. sic Dies multos sedebũt filij isrl'
sine rege et sñ pncipe et sñ sacficio et sñ al
tari. quequidẽ auctas tã ẽm expositores iu
deoꝝ qꝫ nr̃os intelligit̃ de statu iudeoꝝ et
captiuitate hodierna Et sic pꝫ ꝙ asserẽ iu
deos hẽre ĩ babilonia ul' alibi tpe hui⁹ ca
ptiuitatis pncipẽ uel regẽ seu aliqd huiõi ẽ
cont̃ ipam euidenciam rei ficticiũ et men
dosum ac cont̃ ꝓpheticã veritatem

Decimū nonū argumētum iudeoꝝ est si ihus nazarenꝰ fuisset verus messias debuisset venire tpe quo fuit ablatū sceptrū iuda sed nō veīt ī illo tpe ergo nō est ipe messias Maior patz ex auctē allegato sup̄. Minor ꝓbat̄ qz si sceptrū iuda fuit ablatū hoc fuit pmo p machabeos qui nō erāt de tribu iuda sz de tribu leui Erant eñ sacerdotes et totū ppl'm gubernabant illi in templo scđo qđ fuit per centos annos et ult̄ ante aduentū ihu nazarem ut pz ī historijs Iosaphi et alijs ¶ Cum igit̄ ihus nazarenꝰ natus sit tpe herodis regis qui machabeis successit in regno iudeoꝝ constat qꝫ nō venit in tpe prenūciato p p̄triarcham. nā longe ante tempus herodis in quo tpe xp̄s natꝰ est iam erit ablatū sceptrū de iuda ut dcm̄ ē trāsierat ī machabeis qui erant tribꝰ alterius ¶ Hic dat̄ duplex r̄nsio Prima ē qꝫ licz machabei fuerūt sacdotes et p cōsequēs de tribu leui. tñ bm lineam maternā erāt de tribu iuda Et ideo p gubernacōem eoꝝ non erat ablatū sceptꝝ ď iuda. tñ quia hoc nō posset dare ꝓbari Ideo ad argumētum cōcessa maiore. R̄ndet̄ ad miorem bm alios planiꝰ Ad qđ sciendū ut hētur nui. xj. c. tempe moysi de mandato dei fuerūt cōgregati lxx. seniores isrl' ut essēt coadiutores in regimīe ppl'i cū ipo moyse. et extūc bm oīs doctores iudeoꝝ semp fuit ī iudaismo collegiū seu ɔsistoriū qđ dicebat̄ canhedrī ad qđ omes difficultates seu dubia fidei et legis pueniebāt et sil'r oīa magna et summa iudicia seu controūsia de quibꝰ intelligitur cōiter illud deutero. xvij. Si difficile et ambiguū apud te iudiciū esse pspexeris inter sanguinē et sanguinē crimē et crimē zc. et infra surge et ascende ad locū quē elegit dn̄s et sequeris sentenciā eoꝝ nec declinabis ad dexteram uel ad sinistram. qui quidem canhedrin a tempore Dauid zc. citra residebant principaliter sub regibus et ducibus iude in iherusalem. et postea in babilonica captiuitate. Dum ibi essent reges uel duces de iuda. consequenter in reditu dicte captiuitatis residebūt ī ihrl'm sub ducibꝰ de tribu iuda dum essent et durabat p̄tas eoꝝ eciā nō exn̄te rege ul' duce de iuda ꝑut p̄tas aliciꝰ capl'i vacāte sede durat. et sic auctas et p̄tas canhedrī durauit eciā tpe machabeoꝝ et usqꝫ ad. xl. annos ante destructionē templi scđi in q̄ tpe cessauit ex toto eoꝝ p̄tas seu iurisdictio eo qꝫ tūc tpis interfecit herodes oēs rabinos seu mḡros illiꝰ collegij ꝑut habet̄ in libro canhedrin iherosolimitano ī c. de iudicijs pecuniaꝝ Item habet̄ ī libro abundasar c. pmo. vnde ꝓ tunc ꝓprie fuit ablatū non solum sceptrū de iuda sed eciā scriba de filijs eius. qđ quidē tempꝰ cōcurrit cum tpe passionis ihu xp̄i dn̄i nr̄i. qui scđm oīs per xlij. annos ante destructionē templi secūdi fuit passꝰ sicut regnū herodis q̄ fuit alienigena in cuiꝰ tpe titulus regius a toto gn̄e iudeoꝝ fuit ablatum fuit valde ꝓpinquū tempori natiuitatis xp̄i ihu. Ex quibꝰ pz qꝫ tpe herodis ut dcm̄ est in quo tpe verus messias venit ex toto sceptꝝ iuda fuit ablatū et ꝓphecia adimpleta Et si forte dicat iudeꝰ qꝫ in pdicta r̄nsione vident̄ assignare duo tpa. s. qñ ablatū fuit sceptrū iuda herode regnante qui alienigena erat Et tempus quādo ablatꝰ fuit dux seu scriba de filijs eius qđ ut dictū est fuit impletum quādo herodes occidit rabinos seu magistros legis qui dicebantur canhedrin qui nō vident̄ fundare in aliqua auctoritate autentica. nec cōcordare verbis patriarche supdicti iacob cum ipe nō assignauerit duo tempora. sed tantū vnū dicens donec veniat qui mittendꝰ est. s. messias bm qđ dicunt xp̄iani et scđm translacionē caldaicā. R̄ndet̄ bm historias thalmudicas quas iudei tenent̄ tanqꝫ autenticas habere duo fuerunt ablata de tribu iuda in diuersis temporibus licet nō multū ab inuicem remotis. vnū est sceptrum regni quia herodes ascalonita cum esset nō solum alienigena. sed eciam seruus de domo machabeorum et de facto regnasset in iudea et iherusalē Idcirco timēs qꝫ cum regnum ei nō competeret de iure eo qꝫ legit̄ deutero. xvij. capl'o. de medio fratrū tuoꝝ pones sup te regem nec poteris ponere super te alienigenā. possit ꝓ tēpore aliquis

consurgere de stirpe dauid et eū ꝺ regno expellere Ideo interfecit oēs quos potuit habere de genē regio in qua occisione ablatū fuit sceptrū de iuda pſertim ſm estimacōꝫ ppl'i cōem. et ipi⁹ herodis qui credebat nullum de stirpe regia in iudea remansisse Sꝫ sceptro ablato modo p̄dicto adhuc remanebāt canhedrin q̄ dicunt̄ doctores seu scribe qui residebant sub herode sicut alias residebāt sub regib⁹ seu ducib⁹ isrl'iticis sed postea fuerūt ab herode interfecti canhedrini oēs. et tūc ꝓprie fuit ablat⁹ scriba de filijs iuda que oīa suꝑdc̄a in libro qui dr̄ babacra. c. p̄mo et in libro canhedrin ihērosolimitano et ī libro abodasera sup allegato haben̄t. P̄triarcha igit̄ iacob spū dei ista ꝑcognoscens ꝓprie p̄dixit. nō auferet̄ sceptrū de iuda in hoc assignās p̄mā ablacōem p̄dictā ad titulū regiū pertinentem Cōsequēter dixit et scriba ꝺ filijs ei⁹ ī hoc ꝑsignās scdaꝫ ablacōem canhedrin p̄dcam Quequidē duo in diu̾sis tēpibus contigerūt ab herode seu herodianis. Et attēdendū ꝙ de p̄ma ablacōe sum⁹ certificati ꝑ histori as thalmudicas p̄allegatas nō tn̄ de tempore quo cōtingit ꝑ eas certificam̄. Per historias aūt nr̄as. s. euāgelicas certificam̄ nō solū de occisione sed eciā de ipi⁹ tempe Tradūt em̄ herodē occidisse quoscunqꝫ potuit in bethleem abymatu et infra et hoc cum nat⁹ eēt ih̄s ī bethleem iuda Math ij. De secūda vō occisione. s. canhedrini et de tpe quo cōtigit sum⁹ certificati ꝑ historias in libris p̄allegatis qd̄ fuit ꝑ xl. ānos ante destructionē templi scdi. Et sic pꝫ ex p̄dictis ꝙ nō fuit ablatū sceptrū de iuda per herodē nec dux seu scriba de filijs eius modo p̄dicto donec venit messias ut p̄dictum est. hec ex p̄dicto dyalogo magistri pauli vbi supra.

Vicesimū argumētum iudeoꝝ ē acceptū ex illo qd̄ habet̄ daniel' vij. aspiciebam in visu noctis et ecce in nubib⁹ celi quasi fili⁹ hoīs veniebat ꝛc̄. Et ſm oēs doctores catholicos loquitur ibi de aduentu xp̄i. sed ih̄us nazaren⁹ nō venit in nubib⁹ nec in tali p̄tate qual' ibi describit̄ ergo nō fuit xp̄s. R̄ndet hic Nicolaus de lira ꝙ scripta loquit̄ de duplici aduentu xp̄i. s. in mundū et ad iudicium Prim⁹ aduent⁹ xp̄i describit̄ cum huīlitate. et secūd⁹ cum maiestate Daniel eciā loquit̄ de scdo aduentu Vnde ibidē dr̄ Aspiciebam donec throni positi sūt et sequitur ibidem iudiciū sedit et libri apti sunt Iudei aūt excecati nesciūt hūc duplicē aduētum distinguē et ideo errāt multipliciē qꝛ aliqui expectāt xp̄m in aduentu suo statī apparere in tāta virtute et p̄tate ꝙ possit sibi oīa terrena subicē et eos liberare et regnū suū restituere. ꝓpt̄ qd̄ et discipl'i xp̄i post eius resurrectōꝫ querebāt actuū p̄mo ca. Dn̄e si in tpe hoc restitues regnū isrl' ꝛc̄. Alij aūt ꝓpter scripturas que maīfeste loquunt̄ de xp̄i huīlitate et passiōe et ꝓpt̄ illas que loquunt̄ de ei⁹ emīnēcia expectāt duos messias. vnū qui dr̄ fili⁹ Ioseph et iste passur⁹ est et occidend⁹. Alius qui dr̄ filius dauid qui messiam filiū Ioseph resuscitabit et regnū isrl' restaurabit Sꝫ illud dc̄m de scriptis non habet auc̄tem licet em̄ plures dicti sunt messie siue vncti qd̄ idē est participatiue ut dauid et saul et alij p̄dicti null⁹ tn̄ dicit̄ in scripta ventur⁹ ad salutem ppl'i nisi vn⁹ Item istud dictū ꝑ quāto habet apparenciā impletū est ī xp̄o qui fuit fili⁹ Ioseph putatiu⁹ et sic vocat⁹ vt patꝫ in euangelio Est eciā filius dauid ſm carnem sic pꝫ ex p̄dictis :-

Vicesimū p̄mū argumētum iudeoꝝ cont̄ xp̄m sumit̄ ex quarto regno ꝙ noīauit dan̄. ī c. vij. Sup quo sicut dicit mḡr alfonsus cōuersus in libro belloꝝ ti. xiij. Aliqui glosatores iudeoꝝ dixerūt qd̄ illud quartū regnū est regnū romanoꝝ ex quo arguūt ꝙ adhuc nō venit messias quia vident regnū romanoꝝ stabile et ipi vocāt xp̄ianos romanos ex noīe ciuitatis romane q̄ capud ē regni sui ibi ē sedes pape et caput eccl'ie Et tenēt iudei ꝙ rex messias hēbat veīre in fine regni xp̄i cui⁹ regnū sēpiternū erit ut pꝫ c. eodē et quia credūt ꝙ gens romanoꝝ est gens edum. et ꝙ Iuli⁹ cesar fuit de edum. et sic

alij oĩes reges qui fuerũt post eum in ro-
ma. Iungũt eciã cũ hoc ꝓphecia Ieremie.
trenoꝝ iiij. gaude et letare filia edom que
habitas in terra hus. ad te q̃ꝫ pueniet calix
inebriaberis atqꝫ nudaberis completa est
iniquitas tua filia syon nõ addet ultẽ ut
transmigret te Ex oĩbꝫ hijs inferũt iudei
ꝙ nõ debebant redimi completa recepcõe
postq̃ꝫ scꝫ nulla captiuitas sequeret̃ quisqꝫ
fieret cõtricio et destructio illoꝝ de edom.
quos ipẽ dicũt esse romanos qui seruãt le
gem ihu nazareni Et sup p̃dicta auctẽ Ie
remie dicit rabisalomon ꝙ ibi Iheremias
ꝓphetat destructõem romani imperij eo ꝙ
destruxit templũ et captiuauit ppl'm iude
orũ tpe tyti et vespasiani. et sic per filiam
edom intelligũt romani seu ppl'm roma-
num cum dicit̃ gaude et letare filia edom
quasi dicat istud gaudiũ qd̃ habuisti ĩ de
structõe ciuitatis et templi in tristiciã cõ-
uteẽ quia ad te veniet calix vindc̃e diuine
Quia ergo nondũ est destructũ romanũ
imperiũ ideo dicũt ꝙ nõdum messias ve-
nit et istud argumẽtum est int̃ cetera in q̊
magis se firmãt iudei expectãtes cottidie
destructõem romani imperij. quo facto di
cunt statim messiã venire et ideo cottidie
orant ꝓ destructõe romani imperij et pre
sertim ꝓ destructõne eccl'ie xp̃i et discipu-
loꝝ eius. ut pꝫ ꝑ quãdam orõem que cotti
die ab eis dicit̃ in suis sinagogis ĩ qua int̃
quedaꝫ alia exp̃sse dicit̃ Oĩes heretici su-
bito pereãt que verba rabisalomõ et rabi
moysen et ceteri sic exponũt Isti heretici
sunt discipuli nazareni. ¶ Ad istud argu-
mentũ r̃ndet̃ ſm p̃dictũ mg̃rm alfonsum
eodem libro et ti. Primo declarãdo falsum
esse romã siue ppl'm romanũ esse filiã edõ
pro eo ꝙ regnauerit sup eos homo qui fuit
de edom sic ip̃imet iudei nõ vocant̃ roma
ni nec edomite ex eo ꝙ r̃gnauit sup eos he
rodes q̊ fuit de gente edom et de t̃ra rome
Item qꝛ terra edom alio noĩe dictꝯ ẽ esau
Geñ. xxv. et sic edom descẽdit de sem filio
noe ꝑ ysaac. cuiꝯ filius fuit esau. Tota em̃
europa in qua ẽ roma dicit̃ populata fu
isse a filijs Iaphet. ꝓpt̃ qd̃ nõ videt̃ r̃õna-
bilit̃ dc̃m ꝙ ꝑ edom significet̃ romanũ im
periũ. Sepe em̃ accidit ꝙ diuersa loca eodẽ
noĩe noĩant̃ ꝓpter qd̃ multi decipiunt̃ ex-
pon̄etes d̃ vno qd̃ de alio intelligit̃. verbi
gracia. certũ est ꝙ terra edom fuit ad pt̃e
meridionalem versus mare andalusie per
quã filij isrl' trãseuntes ꝑ desertũ cum exi
erũt de egipto uenerũt et in eadẽ t̃ra edom
fuit mons synai et mõs hor ubi mortuus
est aaron et ibidē erat francia quã dicũt
iudei in hebraico carphat q̃ noĩat̃ in terra
edom in ꝓphecia abdie ubi dr̃ trãsmigra
cio exercitꝯ huiꝯ filioꝝ isrl' oĩa loca cha
naneoꝝ usqꝫ ad sareptã. l'ra hebraica habꝫ
vsqꝫ carphat in qua stetit helias qñ dixit
sibi dñs. surge et vade in carphat que est
in sydone et itꝫ surrexit et iuit ĩ carphat
Et pꝫ maĩfeste ꝙ ꝑ hoc qd̃ dr̃ carphat que
est in sydone in t̃ra de edom dat̃ intelligi
ꝙ est alia carphat alibi sita et ista est re-
gnũ francie qd̃ est ad aquilonem ecce ergo
habemꝯ vnã franciã in terra edom. Item
hyspania que dr̃ ĩ hebraico capharat et de
qua dicit̃ abdie in c. eodẽ infra trãsmig̃cio
ihr'lm que est in bufforo l'ra hebraica dicit̃
capharat. erat eciã ꝓpe illã franciã q̃ dice
batur carphat. que erat in sydone ĩ terra
edom in qua hyspania siue capharat mor
tuus fuit antipas filiꝯ herodis in vinculis
tiberij cesarij scd̃m ꝙ dicit Iosaphus et sic
vocauerũt aliqui sapientes hyspaniã terre
edom in quo dederũt intelligi ꝙ nõ est il-
la hyspania que vocat̃ in pt̃e andalusia et
que ꝓpinqua alteri francie que ẽ ad pt̃em
septentrionis que nõ est de terra edom. In
uenit̃ em̃ scriptũ in libris eraꝝ egipcioꝝ ꝙ
terra andalusie fuit vocata hyspanie noĩe
p̃mi regis qui habuit hoc nomen hyspan
quia venit de hyspania que ẽ in t̃ra edom
Sic eciã dicendũ est de roma q̃ in hebrai-
co dicit̃ bosra que est terra edom ſm illud
ysa. lxiij. Quis est iste qui venit de edom
tinctis vestibꝫ de bosra est ultra mare ꝓpe
terrã isrl' Et dicit̃ in libro sorobabel ꝙ bos
ra erat magna ciuitas niniue. et sic nõ est
ista roma in qua ẽ apl'icꝯ qꝛ illa roma q̃
in terra edom iam fuit deserta qñ fuit de-
structa babilonia. qꝛ edom et moab et am
mõ et multe alie gẽtes venerũt cũ rege ba-
bilonie ad destruendũ isrl' et ideo receperũt
penam cũ eo. Dico ergo r̃ndendo sic dixit

Nicolaus de lira ꝙ p filiã edom intelligit
ipa ydumea ab ipo esau ꝑut dict9 ē edon
denoïata et inuehit hic specialiter ꝓpħa
cont̃ ydumeos qui debuerant diligẽ filios
isrl̃ eo ꝙ descendebãt a duob9 fr̃ibus veri
nis. s. iacob et esau et ipi magis ecõuerso
habuerũt eos odio et in destructõe ih'rl'm
fuerãt cũ caldeis ut dictũ est gaudẽtes de
illa destructione. Ideo dicit ĩ aucte gaude
et letare filia edom quasi dicat ista leticia
tanq̃ꝫ iniusta in tristiciã cõuertet̃ que ha-
bitas in terra hus. ista hus nõ est illa de
qua natus fuit Iob ut habet̃ Iob ꝑmo sed
illa eiusdẽ noïs existens in regno ydumee
quia sic dictũ est frequent̃ in scriptura repe-
ritur ꝙ due ciuitates et loca in diu'sis po-
sita eodẽ noïe equoce noïant̃. Iudei moder
ni dicũt ꝙ inuenerũt in quadã glosa chal
daica ꝙ grecia est t̃ra hus. Cõstantinopo
lis vero filia edom et qꝛ ꝑdicta ciuitas est
capta a turcis Dicunt ꝙ iam ē completa
iniquitas filie syon et sic nunc expectant
messiam venturũ Istud eciã est falsũ. s. ꝙ
hus sit grecia et ɔsequent̃ alia qd̃ ꝓbatur
sic qꝛ ut scribit̃ Gen̄. ij. nũciatũ est abra-
ham ꝙ melcha filios genuisset nachor fr̃i
suo hus ꝑmogenitũ et buz fr̃em eius cha-
muelqꝫ pr̃em syroꝝ. et sunt tres ꝓuincie
cõiuncte denoïate ab istis trib9 fratribus
Caput terre hus fuit rebolata que postea
fuit vocata antiochia et iste ꝓuincie sunt
remote a grecia ultra xxv. dietas et sic cõ
sequent̃ pꝫ ꝙ grecia nõ est hus Itez caput
grecie est cõstantinopol' et iudei in suo he-
braico vocant greciã yenam et sic nõ pos
sunt dicẽ ꝙ yenam est t̃ra hus scd̃m ꝙ de-
clarant ꝑdictã ꝓpheciã et sic pꝫ maifeste
falsũ cum dicunt ꝙ constantinopolis ciui
tas ē terra hus et discurrẽtes p deuia que-
qꝫ retorquẽtes text9 scripturaꝝ facti ceci di
xerũt terminũ signatũ adimplecõis hui9
ꝓphecie ĩ anno dñi. M cccclviij. qui ē s'm
eos a creacõe mũdi q̃nqꝫ milia ducẽti decẽ
et octo. Vnde dixit rabiabrahã fili9 rabi
hya qui hĩtabat barchinone declarãdo in
quodã libro quẽ fecit qui vocat̃ meglina a
megala qd̃ interpretat̃ l'ra discoopta ꝙ mes
sias debebat venire ãno a creacõe mũdi q̃n
qꝫ milia centũ decẽ et octo . quẽ nũm ipsi
ponũt in computo l'raꝝ sui Abedarij. nu-
merãdo qꝛ et cũ venit ꝑdcm temp9 inuene
runt falsũ dcm illi9 Et ideo dicũt moder
ni iudei ꝙ ille errauit qꝛ ubi posuit qꝛ de-
buit ponẽ ria que facit in nũo ducẽta decẽ
et octo. quia. q. ul' cof qd̃ idẽ est in suo al
phabeto facit centũ et ria qd̃ idem ē ꝙ r.
ul' res facit ducẽtos et cũ iste sit ann9 ut
dcm est s'm computũ eoꝝ a creacõe mũdi
q̃nqꝫ milia ducenti decẽ et octo. Ideo affir-
mabant venturꝝ esse messiam ãno ꝑdco qd̃
patuit et patet esse falsũ Vnde bene dixit
de eis dauid In circuitu impij ambulãt sic
bestie molendini oculis uelamine coopertis
que nichil aliud inueniũt de sero q̃n cessãt
ambulare in ꝓfectu vie quã q̃n inceperũt
pꝫ ergo falsitas isti9 exposicõis ꝙ grecia
sit terra hus et cõstantinopol' filia edom
Sꝫ s'm veritatẽ ut dcm est filia edom et re
gnum ydumee ab eodẽ denoïatum et hus
est ciuitas ĩ eodẽ regno qd̃ regnũ dicit̃ ha
bitare in t̃ra hus qꝛ illa terra ē famosa in
regno illo cui9 metropolis siue caput erat
rebellata. s. antiochia. Sed dicet hic forte
iudeus ex quo filia edom ē regnũ ydumee
et tu xp̃iane dicis ꝙ ista ꝓpheciã ē cõple-
ta q̃n ergo fuit completa inebriatã et nu-
data. R̃nsio ꝙ illa ꝓphecia impleta fuit
t̃pe regis hircani qui fuit pocior rex ma
chabeorũ quia tũc fuit destructa tota t̃ra
ydumei et eduxit. xxx. milia illorũ quasi
captiuos qui custodirẽt muros ih'rl'm. Et
dicit Iosephus ꝙ ĩ illa die facta fuit ma
gna leticia qꝛ. s. fuit destructa et punita
tota terra ydumei Et dicit hic rabi vsua
filius leui glosando super hoc passu ꝙ illa
die fuit facta maior leticia in tẽplo q̃ꝫ vn
qꝫ fuerit facta Dicẽdo ꝙ bethsean t̃ra sua
et oẽs alie terre ydumee que non fuerãt
subiugate subiectioni t̃pe Iosue nec alioꝝ
iudicum nec in t̃pe regũ isrl' et inde fuer̃t
victi et captiuati t̃pe hui9 regis hirchani
et dicit ꝙ in illa die cõpleta fuit ꝓphecia
abdie ꝓphete vbi dr̃. ascendẽt saluatores ĩ
montẽ syon iudicare montem esau et erit
dño regnũ Et dicit eciã Iosephus ꝙ illi d'
edom filij esau cõuersi sunt ad iudaismũ
t̃pe ꝑdicti regis hirchani et fuer̃t circũcisi
et nõ recesser̃t ab eis t̃pe tyti et vespasiani

sed q semp manserūt iudei deinceps Et iō
fuit rememoratū pctm iudeoꝝ filioꝝ esau
et ceciderūt in captiuitatē qn̄ fuit comple
ta iniquitas filioꝝ iuda qui pmansert iu
sti in aduentu messie ihu nazareni sm q
pphauit Ieremias ubi sup dicēs· completa
est iniquitas tua filia syon· nō addet ulr̄
ut transmigret te visitabit iniquitatem
tuā filia edom et nō inuenit gens malicie
que sit in ira dei tanto tpe sm q dcm fuit
de edom nisi iudei pter quos fuit dcm q
semp deberent esse i ira dei· Et ideo coniū
xit de9 has duas gentes· s· edom cōuersoꝝ
et iudeoꝝ qui debebāt perdi et semp esse in
ira dei sicut dixit Iere· in c· vj· Cadēt inē
corruentes tpe visitacōis sue corruent di=
cit dn̄s· et fuit pdita memoria nōis edom
et mansit memoria nōis iudeoꝝ quia illi
de edom cōuersi fuerūt ad legē iudeoꝝ· Et
quia inuenim9 edom bis punitū esse· pmo
in tpe nabuchodonosor ante pphetiā ma=
lachie Secūdo post pphetiā malachie tpe
regis hircani De pma fuit dcm Malachie
pmo q si dixerit ydumea destructi sum9
sed reūtentes edificabim9 que sūt destru=
cta· hec dicit dn̄s exercituū isti edificabūt
et ego destruā quia dixit destructi sumus
sicut si esset iam pterita illa punicio quā
primo habuerūt tpe nabuchodonosor sm
q dicit eciā c· eodē· esau aūt odio habui et
posui seyr mōtes eius in solitudinē· et ppē
eum eciā dixit in pphecia abdie legatū ad
gentes misit surgite et cōsurgam9 adūs9
eum i preliū qd dixit de futuro ppē scdaꝫ
punicōꝫ quā debebāt hēre tpe hircani rgis
et pter ipm dixit i pphecia abdie· et erit
dn̄s iacob ignis et dom9 Ioseph flāma et
dom9 esau stipula et succendet in eis et de
uorabūt eos· pter qd intelligit q nō de=
bebant illi de edom habere destructōeꝫ ter=
ciam quia in scda debebāt esse in ira dei in
ppetuū cum alijs iudeis consocijs eoꝝ qui
simul pmansert tpe tyti Et dato q adhuc
regnū romanoꝝ esset de nūo illorū qtuor
regnoꝝ de quib dicit in libro danielis ut
in argumēto fuit dictū et q romani essent
regnū edom quia regnauit super ipos ro
manos homo qui fuit de terra edom nō se
quit q ex hoc per vim habet dici q quia

adhuc illud regnū est stabile sic cogitant
iudei q ppterea adhuc debet venire rex mes
sias quia nō fuit intentio pphetaꝝ in de=
structione regni babilonie que fuit dicta
in pphecia daniel' et in pphecia Ieremie q
post septuaginta annos captiuitatis iu=
da nunqz amplius esset homo qui regna=
ret super regnū cazdym et super ciuitatem
babilonie et terram circa iacentē quia ille
ciuitates et terre sue in suis locis pmanse=
runt· et si alique ville illaꝝ fuerūt destru
cte nō tamen om̄es fuert deserte· et adhuc
ille que fuerunt deserte pro maiori parte
omnes fuerūt populate· Sed intencio pro
phetaꝝ fuit q non esset ultra sup cazdyn
et super babilonem nec sup suam terrā ali
quis rex qui esset de genere nabuchodono
sor nec de gente sua· Item i tempore futu
ro regni medie erat intencō pphete q nō
esset ultra rex qui esset de genē darij nec de
gente sua· Item in tpe quo fuit postea re=
gnum persie erat intencō pphete q nō essꝫ
amplius rex de genē cyri nec de gente sua
Item in tempe in quo habebat esse regnū
Ianam· i· grecie erat intēcio pphete q nō
essꝫ ultra rex de genē alexandri nec de gen
te sua et similimodo tempe quo in futurū
deberet esse regnum romanorū scdm q ipi
dicunt deberet esse intentio pphete q non
haberet ibi amplius esse rex de genere Iu=
lij cesaris primi· et Gay et Tyti nec alio=
rum qui crediderunt i eorū fidem· Exquo
ergo reges romanorum nō credunt modo
in fide Iulij cesaris Gay nec Tyti quia ipi
seruiebant ydolis· et eciam quia Constan
tinus cesar dimisit regnum romanorum
seruis ihesu nazareni et apostolic9 qui est
domin9 Rome nō fuit vocatus deinde ce=
sar nec venit de genere cesaris· oportet ne
cessario dicere q iam transierunt om̄ia il=
la regna dicta in libro Danielis excepto
regno ihesu nazareni veri messie quod fir
missime durat et habet durare sine fine Et
ideo oportꝫ dicere necessario q iam venit
rex messias qui ventur9 erat tempe illoꝝ
regum· et q iam receperūt iusti transmi=
gracōnem et tribulacōem quam debebant
recipere qn̄ finita esset illa quatuor regna
sm q dicit danielis xj· pplus autē sciens

deũ suũ obtinebit · et faciet et docti ĩ ppl'o
docebũt plimos · et ruent in gladio et in
flãma · et in captiuitate et in rapina dierꝝ
Sequit̃ et de eruditis ruent ut conflent̃ et
eligant̃ et dealbent̃ usq; ad tempꝰ p̄finitũ
receperũt etiã mali et peccatores de isrl' fi-
nem captiuitatis ꝑpetue sicut dicit̃ daniel'
vij · usq; ad cõsumacõnem et finẽ durabit
desolacio et iterꝝ c · eodem ante ciuitatẽ et
sanctuariũ dissipabit ppl's cũ duce ventu
ro et finis erit vastitas · et post finem belli
statuta desolacõ · et hoc est qd debebat esse
in aduentu messie · s · ꝙ finẽ accipet pecca-
tum et deleret̃ iniquitas et adduceret̃ iusti
cia sempit̃na et sic vngeret̃ sc̃us sc̃orũ ut
patet in c · eodẽ clarissime · ergo pz sicut sol
lucet ex omĩb; istis p̄dictis falsã esse expo
sicõem iudeorꝝ in ꝓphecia Iere · sup̄dicta ·
et in ꝓphecia abdie · quib; se fundãt mul-
tum iudei expectantes destructõez imperij
romanorꝝ et tũc aduentum messie et quo-
modo etiã fl'm est ꝙ xp̄iani descendunt de
edon · sed ꝙ ip̄imet iudei sũt illi de edon q̃
fuerũt cõuersi et ip̄i qui mali sũt et pecca
tores simul cũ eis receperũt punicõem ꝑpe
tuam in qua nũc sũt et erũt usq; ad finem
et ꝙ xp̄iani sũt filij syon et boni iudei qui
cõuersi sunt ad xp̄m in quib; cõpleta fuit
iniquitas · i · in quib; iam cessauit pc̃m et
captiuitas et in ꝑpetuũ erũt liberi sicut pz
in p̄dicta ꝓphecia Iere · quia illis de edom
cõuersis et alijs iudeis negantib; xp̄m di
cit ꝓpheta · ad te q̃z ꝑueniet calix · i · pena
diuĩe ulc̃onis inebriaberis · i · ad plenã pu
nieris atq; nudaberis · s · honore et alijs bo
nis sic̃ maĩfeste factũ est p tytũ romanorꝝ
p̃ncipẽ Sed et de bonis iudeis qui receperũt
ih̃m xp̄m verꝝ messiã qui dicunt̃ filij syon
Dicit̃ in textu · completa ẽ iniquitas tua
filia syon · s · in aduentu xp̄i quia ampliꝰ
ppl'us ille syon credens in xp̄m nõ fuit sub
iectus alicui captiuitati loquẽdo de totali
tate ppl'i sic̃ ter iam factũ est de ppl'o iude
orũ · Ideo dicit nõ addit ultra ut transmi
gret te · s · a libertate in seruitutẽ Sequitur
de malis iudeis filijs edom Visitabit ini-
quitatẽ tuã filia edom eã · s · iuste punien
do discoopenit pc̃ta · s · penã manifestum
omĩb; inferẽdo qz publica est eorꝝ captiui-
tas et seruitꝰ ĩ toto mũdo ubiq; sũt iudei
siue inter xp̄ianos siue int̃ sarracenos sũt
captiui et in abhomĩacõem habiti · Patet
ergo solucõ ad argumẽtum iudeorꝝ que ali
quãtulũ dilatata fuit ꝓpter magnã vim
quã faciũt iudei in eodem

VIcesimũ secũdum argumẽtum iu-
deorꝝ est ad ꝓbandũ xp̄m nõ esse
deum sicut xp̄iani affirmãt · Ar-
guũt aũt sic scriptum est exo · xx · non as-
sumes nomẽ dei tui inuanũ · Inuanũ no-
men dei assumit qui hoĩm noĩ cultũ diui
nitatis attribuit Nam vanitas est oĩs ho
mo qui hoĩem deũ credit et deum appellat
homĩ nouũ cultũq; diuinitatis asscribit ·
Item in p̄s · scriptũ est · nõ erit in te deꝰ re
cens neq; adorabis deum alienũ · Item in
lege scriptũ est ꝙ qui fecerit se deũ occidat̃
nullꝰ ergo homo est deus Mirum ergo est
quõ xp̄iani ausi sũt ih̃m nazarenũ nomi
nare deum etiã cõcesso ꝙ esset messias cum
sacra scriptũa sit in oppositũ ut dc̃m uel si
dicant ꝙ messias debet esse deꝰ ostendunt cri
stiani Vnde in sac̃ scriptũa tal' assercio pt̃
notari · licz tñ ĩ p̄mo libro sit sufficient̃ de
claratũ quadruplici examĩe ꝙ ih̃us xp̄us
est verꝰ filius dei et ꝯsequent̃ verꝰ deus qz
tamẽ iudei petũt auctes sacre sc̃pture Ideo
in p̃nti duo sunt fienda Primo soluet̃ ar-
gumẽtum · Et sc̃do assignabunt̃ auctes ex-
presse ad ꝓpositũ ostẽdendũ · De p̄mo ergo
dicit̃ ꝙ nomẽ dei assumeret̃ inuanũ si ali
cui puro homĩ attribueret̃ · sz si attribuit̃
alicui qui nõ sit purus homo sed verꝰ ho-
mo et cum hoc etiã sit verꝰ deus tũc nõ as
sumit̃ inuanũ talis est ih̃s dñs nr̃ qui nõ
tm̃ homo sed etiã verꝰ deus affirmat̃ et sic
deꝰ et homo vnꝰ est xp̄us nec ẽ recens uel
recent̃ deus qui eternus est et ab et̃no deus
nec ip̄e se facit deum qz substãcialit̃ est deꝰ
Ille em̃ facit se deũ qui fingit se esse deũ cũ
nõ sit nec est deꝰ alienꝰ qz vere est deꝰ · dij
vero gentiũ alieni dij dicunt̃ qz nũcupant̃
dij · Circa secundũ tollũt iudei velamẽ de
cordib; suis legãt sacras sc̃pturas quas et
nõ alias ꝓ p̃nti allegare intendo q̃ cõiter
nõ solum sc̃dm catholicos doctores sz etiã

sed ꝙ semp manserūt iudei deinceps Et idō fuit rememoratū pctm̄ iudeoꝝ filioꝝ esau et ceciderūt in captiuitatē qn̄ fuit completa iniquitas filioꝝ iuda qui ꝑmanserūt iusti in aduentu messie ihu nazareni sm̄ ꝙ ꝓphauit Ieremias ubisup dicēs· completa est iniquitas tua filia syon· nō addet ulṫ ut transmigret te visitabit iniquitatem tuā filia edom et nō inueniṫ gens malicie que sit in ira dei tanto tpe sm̄ ꝙ dcm̄ fuit de edom nisi iudei ꝓpter quos fuit dcm̄ ꝙ semp deberent esse i ira dei· Et ideo coniūxit de9 has duas gentes· s· edom cōuersoꝝ et iudeoꝝ qui debebāt perdi et semp esse in ira dei sicut dixit Iere· in c· vj· Cadēt inē corruentes tpe visitacōis sue corruent dicit dn̄s· et fuit pdita memoria nōis edom et mansit memoria nōis iudeoꝝ quia illi de edom cōuersi fuerūt ad legē iudeoꝝ· Et quia inuenim9 edom bis punitū esse· pmo in tpe nabuchodonosor ante ꝓphecia malachie Secūdo post ꝓphecia malachie tpe regis hircani De pma fuit dcm̄ Malachie pmo ꝙ si dixerit ydumea destructi sum9 sed reūtentes edificabim9 que sūt destracta· hec dicit dn̄s exercituū isti edificabūt et ego destruā quia dixit destructi sumus sicut si esset iam pterita illa punicio quā primo habuerūt tpe nabuchodonosor sm̄ ꝙ dicit eciā c· eodē· esau aūt odio habui et posui seyr mōtes eius in solitudinē· et ꝓpē eum eciā dixit in ꝓphecia abdie legatū ad gentes misit surgite et cōsurgam9 adūs9 eum i preliū qd dixit de futuro ꝓpē scdaꝫ punicoꝫ quā debebāt hēre tpe hircani rgis et ꝓpter ipm̄ dixit i ꝓphecia abdie· et erit dn̄s iacob ignis et dom9 Ioseph flāma et dom9 esau stipula et succendeṫ in eis et deuorabūt eos· ꝓpter qd intelligiṫ ꝙ nō debebant illi de edom habere destructōeꝫ terciam quia in scda debebāt esse in ira dei in ppetuū cum alijs iudeis consocijs eoꝝ qui simul ꝑmanserūt tpe tyti Et dato ꝙ adhuc regnū romanoꝝ esset de nūo illoꝝ q̄tuor regnoꝝ de quib dicit in libro danielis ut in argumēto fuit dictū et ꝙ romani essent regnū edom quia regnauit super ipos romanos homo qui fuit de terra edom nō sequiṫ ꝙ ex hoc per vim habet dici ꝙ quia adhuc illud regnū est stabile sicꝫ cogitant iudei ꝙ ꝓpterea adhuc debet veīre rex messias quia nō fuit intencio ꝓphetaꝝ in destructione regni babilonie que fuit dicta in ꝓphecia daniel' et in ꝓphecia Ieremie ꝙ post septuaginta annos captiuitatis iuda nunq̄ꝫ amplius esset homo qui regnaret super regnū caldym et super ciuitatem babilonie et terram circa iacentē quia ille ciuitates et terre sue in suis locis ꝑmanserunt· et si alique ville illaꝝ fuerūt destructe nō tamen om̄es fuerṫ deserte· et adhuc ille que fuerunt deserte pro maiori parte omnes fuerūt populate· Sed intencio prophetaꝝ fuit ꝙ non esset ultra sup caldyn et super babilonem nec sup suam terrā aliquis rex qui esset de genere nabuchodonosor nec de gente sua· Item i tempore futuro regni medie erat intencō ꝓphete ꝙ nō esset ultra rex qui esset de genē darij nec de gente sua· Item in tpe quo fuit postea regnum persie erat intencō ꝓphete ꝙ nō essꝫ amplius rex de genē cyri nec de gente sua Item in tempe in quo habebat esse regnū Ianam· i· grecie erat intēcio ꝓphete ꝙ nō essꝫ ultra rex de genē alexandri nec de gente sua et similimodo tempe quo in futurū deberet esse regnum romanorū scdm̄ ꝙ ipi dicunt deberet esse intentio ꝓphete ꝙ non haberet ibi amplius esse rex de genere Iulij cesaris primi· et Gay et Tyti nec aliorum qui crediderunt i eorū fidem· Ex quo ergo reges romanorum nō credunt modo in fide Iulij cesaris Gay nec Tyti quia ipi seruiebant ydolis· et eciam quia Constantinus cesar dimisit regnum romanorum seruis ihesu nazareni et apostolic9 qui est domin9 Rome nō fuit vocatus deinde cesar nec venit de genere cesaris· oportet necessario dicere ꝙ iam transierunt om̄ia illa regna dicta in libro Danielis excepto regno ihesu nazareni veri messie quod firmissime durat et habet durare sine fine Et ideo oportꝫ dicere necessario ꝙ iam venit rex messias qui ventur9 erat tempe illoꝝ regum· et ꝙ iam receperūt iusti transmigracōnem et tribulacōem quam debebant recipere qn̄ finita esset illa quatuor regna sm̄ ꝙ dicit danielis xj· ꝓplus autē sciens

deū suū obtinebit· et faciet et docti ī ppl'o docebūt plimos· et ruent in gladio et in flāma· et in captiuitate et in rapina dierꝝ Sequit᷑ et de eruditis ruent ut conflent᷑ et eligant᷑ et dealbent᷑ usqꝫ ad temp⁹ pfinitū receperūt etiā mali et peccatores de isrl' finem captiuitatis ppetue sicut dicit᷑ daniel' vij· usqꝫ ad cōsumacōnem et finē durabit desolacio et iterꝝ c· eodem ante ciuitatē et sanctuariū dissipabit ppl's cū duce venturo et finis erit vastitas· et post finem belli statuta desolacō· et hoc est qd debebat esse in aduentu messie· s· qꝫ finē acciperet peccatum et deleret᷑ iniquitas et adduceret᷑ iusticia sempitēna et sic vngeret᷑ scūs scōrū ut patet in c· eodē clarissime· ergo pꝫ sicut sol lucet ex omib⁹ istis pdictis falsā esse exposicōem iudeorꝫ in pphecia Iere· supdicta· et in pphecia abdie· quib⁹ se fundāt multum iudei expectantes destructōez imperij romanorꝫ et tūc aduentum messie et quomodo etiā flm est qꝫ xpiani descendunt de edon· sed qꝫ ipimet iudei sūt illi de edon q fuerūt cōuersi et ipi qui mali sūt et peccatores simul cū eis receperūt punicōem ppetuam in qua nūc sūt et erūt usqꝫ ad finem et qꝫ xpiani sūt filij syon et boni iudei qui cōuersi sunt ad xpm in quib⁹ cōpleta fuit iniquitas· i· in quib⁹ iam cessauit pcōm et captiuitas et in ppetuū erūt liberi sicut pꝫ in pdicta pphecia Iere· quia illis de edom cōuersis et alijs iudeis negantib⁹ xpm dicit ppheta· ad te qꝫ pueniet calix· i· pena diuie ulcōnis inebriaberis· i· ad plenā punieris atqꝫ nudaberis· s· honore et alijs bonis sic maifeste factū est p tytū romanorꝫ pncipē Sed et de bonis iudeis qui receperūt ihm xpm verꝝ messiā qui dicunt᷑ filij syon Dicit᷑ in textu· completa ē iniquitas tua filia syon· s· in aduentu xpi quia amplius ppl'us ille syon credens in xpm nō fuit subiectus alicui captiuitati loquēdo de totalitate ppl'i sic ter iam factū est de ppl'o iudeorū· Ideo dicit nō addit ultra ut transmigret te· s· a libertate in seruitutē Sequitur de malis iudeis filijs edom Visitabit iniquitatē tuā filia edom eā· s· iuste puniendo discooperuit pcta· s· penā manifestum omib⁹ inferēdo qꝫ publica est eorꝫ captiuitas et seruit⁹ ī toto mūdo vbiqꝫ sūt iudei siue inter xpianos siue int᷑ sarracenos sūt captiui et in abhomiacōem habiti· Patet ergo solucō ad argumtum iudeorꝫ que aliquātulū dilatata fuit ppter magnā vim quā faciūt iudei in eodem

VIcesimū secūdum argumtum iudeorꝫ est ad pbandū xpm nō esse deum sicut xpiani affirmāt· Arguūt aūt sic scriptum est exo· xx· non assumes nomē dei tui inuanū· Inuanū nomen dei assumit qui hoīm noī cultū diuinitatis attribuit Nam vanitas est oīs homo qui hoīem deū credit et deum appellat homī nouū cultūqꝫ diuinitatis asscribit· Item in ps· scriptū est· nō erit in te de⁹ recens neqꝫ adorabis deum alienū· Item in lege scriptū est qꝫ qui fecerit se deū occidat᷑ null⁹ ergo homo est deus Mirum ergo est quō xpiani ausi sūt ihm nazarenū nominare deum etiā cōcesso qꝫ esset messias cum sacra scriptūa sit in oppositū ut dcm uel si dicant qꝫ messias debet esse de⁹ oñdunt cristiani Unde in sac scriptūa tal' assercio pe notari· licꝫ tn ī pmo libro sit sufficient᷑ declaratū quadruplici examīe qꝫ ihus xpus est ver⁹ filius dei et ꝯsequent᷑ ver⁹ deus qꝛ tamē iudei petūt auctes sacre scpture Ideo in pnti duo sunt fienda Primo soluet᷑ argumtum· Et scdo assignabunt᷑ auctes expresse ad ppositū ostēdendū· De pmo ergo dicit᷑ qꝫ nomē dei assumeret᷑ inuanū si alicui puro homī attribueret᷑· ſꝫ si attribuit᷑ alicui qui nō sit purus homo sed ver⁹ homo et cum hoc etiā sit ver⁹ deus tūc nō assumit᷑ inuanū talis est ihs dñs nr qui nō tm homo sed etiā ver⁹ deus affirmat᷑ et sic de⁹ et homo vn⁹ est xpus nec ē recens uel recent᷑ deus qui eternus est et ab etno deus nec ipe se facit deum qꝛ substācialit᷑ est de⁹ Ille em facit se deū qui fingit se esse deū cū nō sit nec est de⁹ alien⁹ qꝛ vere est de⁹· dij vero gentiū alieni dij dicunt᷑ qꝛ nūcupant᷑ dij. Circa secundū tollūt iudei velamē de cordib⁹ suis legāt sacras scpturas quas et nō alias p pnti allegare intendo q cōiter nō solum scdm catholicos doctores ſꝫ etiā

ƀm ãtiquos hebreoꝝ rabinos de messia ex
ponunẽ Et pmo quidẽ abrahã pater fidei
nr̃e adducitẽ in mediũ quia accepta ꝓmis
sione ꝙ in semie suo benedicerentẽ oẽs gen
tes· intelligens ex hoc deũ nascituꝝ scdm
carnẽ hũanam ex genẽ suo cũ esset senex et
dieꝝ multoꝝ vocauit ad se seruũ senioreẽ
domus sue Geñ· xxxiiij· et dixit ei· Pone
manũ tuã subter femur meũ· ut adiurem
te p deũ celi et terre ut nõ accipias vxorẽ
filio meo de filiab; ꝛc̃· Cum em̃ sit cõsuetu
do apud colentes deũ ꝙ iurãs p deũ pstat
manũ suã sup aliquid habens spãlem rela
cionẽ ad ip̃m ꝓpter qd̃ exodi xxij· dicitẽ ꝙ
qñ aliquis iurabit applicabitẽ ad deos nul
lomõ pr̃ abraham fecisset manũ serui sui
poni subter ꝓpriũ femur qñ iurabat p deũ
celi· nisi spãliorem relacõnem hẽret femur
suũ ad deũ q̃ alia membra corpis sui· Q̃
quidem veꝝ est inq̃ntum illa pars specia
lius ordinatẽ ad actũ gñacõis per quẽ q̃tũ
ad mr̃em de genere abrahe nascitur⁹ erat
xp̃us· Scd̃o pt̃ adduci illud ysa· xxx· par
uulus nat⁹ ẽ nobis ꝛc̃· Sequitẽ et vocabitẽ
nomẽ eius admirabilis cõsiliarius de⁹ for
tis pr̃ futuri seculi· pñceps pacis· puulus
dixit quia verus homo· admirabilis ꝛc̃· q̃
verus de⁹· Hec em̃ noĩa oĩa nõ videntẽ ali
cui posse competẽ nisi sit de⁹ Tercio pt̃ ad
duci illud ysa· ij· Et dicent in illa die ecce
deus nr̃ iste expectauim⁹ eum et saluabit
nos Sup quo dicit veneabil' petr⁹ alfonsi
in suo dyalogo ti· viij· hũc certe versũ alitẽ
nõ curam⁹ explanare q̃ doctores vr̃i illũ
duoũ exposuere Per illũ nãq̃ docuerẽt ven
turũ fore temp⁹ quo et mũd⁹ dñm ess; vi
surus· et digito sibi adinuicẽ ppl's ostensu
rus hoc vo fieri nullaten⁹ poss; nisi hõ fie
ret quis et de⁹· hec ille· Quarto pt̃ adduci
illud ysa· lj· posui v̓ba mea in ore tuo· et
in vmbra man⁹ mee ꝓtexi te· ut plantes
celos et fundes terrã et dicas ad syon ppl's
me⁹ es tu· siue plantacõ celoꝝ siue fũdacõ
terre accipiatẽ spũalitẽ siue ad lr̃am certum
est ꝙ talia nõ pñt verificari nisi de illo q̃
est de⁹· xp̃i em̃ hũanitas pmittitẽ cũ dicitẽ
posui verba mea in ore tuo ita em̃ dixerat
dñs moysi vt habetẽ deutro· xviij· ꝓpħam
suscitabo de medio fr̃m suoꝝ similem tui

et ponam verba mea in ore eius que verba
eius q̃ loquetẽ in noĩe meo audire noluerit
ego ultor existã Istud aũt nõ pt̃ intelligi
de Iosue· nec de aliquo q̃ fuerit sub lege mo
saica q̃ ultio c· eiusdẽ libri dr̃ Nõ surrexit
ultẽ ꝓpħa in isrl' sic moyses sed verificatẽ de
xp̃o qui fuit sibi sil'is inq̃ntum dedit legẽ
sic patuit sup li· pmo i apticõe ecij thesau
ri· ꝫ postea tangitẽ ei⁹ diuinitas cũ additẽ vt
plantes celos et fundes terram ꝛc̃· Ita em̃
ꝓmiserat se psonalitẽ venturꝝ Eze· xxxiiij·
Ecce ego visitabo oues meas sic pastor vi
sitat gregem suũ Dr̃a est inter dñm et pa
storẽ· tũc em̃ dñs ouiũ ẽ pastor eaꝝ qñ im
mediate nõ p alios ꝫ p se pascit eas In ve
teri testamẽto de⁹ erat solũ dñs· et mitte=
bat pastores suos ad pascendũ oues qui
dicebãt hec dicit dñs ꝫ visitãs sic pastor
gregem suũ nobiscũ est dñs ysa· lij· Ecce
ego q̃ loquebar i veteri· s· testamẽto assum
in nouo· Qñto adducitẽ alia auctas ysaie
in c· xl· que nõ min⁹ confirmat ꝓpositum
Reuelabitẽ gloria dñi et videbit oĩs caro
paritẽ qd̃ os dñi locutũ est· potest q̃ppe vox
rei spũalis audiri sic filij isrl' vocẽ dñi au
dierunt in monte synai loquentẽ vero nõ
videbis nisi fuerit res carnalis· Sexto in=
troducitẽ auctas baruch in tercio ca· vbi
inquirens in toto ca· que sit vera sapĩa et
qui adinuenit eam subdit· hic est de⁹ nr̃ et
nõ estimabitẽ alius ante illũ hic adinuenit
omnem viam discipline et tradidit eam
Iacob puero suo et isrl' dilecto suo et post
hoc in terris visus est et cũ homib; cõuer=
satus est· Certũ est ꝙ de⁹ ƀm diuinitatem
videri non pt̃ q̃ dicitẽ exo· xxxiij· nõ vi=
debit me homo et viuet nõ poteris videre
faciem meã nec eciã cõuersatẽ cũ hominibus
inq̃ntum ẽ de⁹ ut dicitẽ dan· ij· ymmo cõ=
uersacõ ꝓprie est intẽ illa que sũt eiusdẽ spe
ciei· et ideo ista verificantẽ de deo scdm na
turã assumptã· Septio hãc duplicẽ natũam
ondit micheas in v· c· ij· dicẽs et tu beth
leem effrata puulus es i milib; iuda ex te
michi egredietẽ q̃ sit dñator i isrl'· et egres
sus eius ab inicio a dieb; etnitatis ei⁹ Nã
egressus xp̃i ƀm hũanitatem debebat fieri
in bethleem sed egressus a diebus eternita
tis non poterit esse nisi scdm diuinitatem

de quo egressu dicit ysa. liij. generaconem
eius quis enarrabit Sup pdicto eciā verbo
petrus alfonsi in suo dyalogo ti. viij. pul
cre loquit dicens hoc quippe quod est ex te
michi egredietur qui sit dn̄ator in isrl' scd̄m
corpus dcm est. sm q pnceps ille aduentu
rus erat in tpe Qd aūt sequit et egressus
eius ab inicio a diebus eternitatis pperuita
tem insinuat deitatis. hoc em diuinitati at
tribuit qd homi puro nō conuenit. hec ille
Ista sm pdestinacōem nō pnt esse dca. tū
quia significatū vocabulorum hoc nō patit
tū qz nimis insciente loquerent pphete ita
studiose ad laudandū messiā p ea que nō
magis competūt sibi qz lapidi. ¶ Octauo
dauid in ps. xliiij. dicit Sedes tua deus in
seculū scl'i virga directionis virga regni
tui. Dilexisti iusticiā et odisti iniquitatē
ppterea vnxit te de9 deus tuus oleo leticie
pre cōsortibus tuis. Cum hoc inqz dicit
eum ad quē loquit deū esse et hoiem ondit
dicens em Sedes tua de9 in scl'm seculi vir
ga directōis virga rgni zc. nunqd nō ma
nifeste eū appellet deū. Deinde cum dicit.
Dilexisti iusticiam et odisti iniquitatem
ppterea vnxit te de9 deus tuus oleo leticie
pre cōsortibus tuis. Ad hoiem eū loqui pci
pim9 neqz em ul' deū. vel cōsortem habet
de9. Itē dauid i ps. Deus iudiciū tuū regi
da. qui ad lram eciā p doctores hebreos ex
ponit de xpo in lege pmisso dicit et pma
nebit cum sole et an lunam in gnacone et
gnacōem. et sit nomē eius bndictū in scl'a
ante solem pmanet nomē eius Et illud. et
adorabūt eū oēs reges oms gentes seruiēt
ei. Videam9 inqz si de puro hoie dca sunt
hec oia. et pz maifeste q nullomō cōueni
unt nisi soli deo ergo sequit q xpm cōfite
ri debem9 esse hoiem et deū Qd eciā dauid
spū reuelāte cognouit et miracula que fa
ctur9 erat puidit Ideo huiōi finē psalmi
sta fecit psalmū Bndict9 dns de9 isrl' qui
visitauit mirabilia solus. et bndictū no
men maiestatis ei9 in eternū. et replebit
maiestate eius ois terra fiat fiat. Vidisti
ergo iudee qz clare ex sacris scriptis pz q
messias i lege et pphis pmiss9 ver9 de9 et
uerus homo esse debeat. quare merito ihs
nazaren9 quē verum messiā sup ondim9 verum

deū et verum hoiem cōfitem Et ut amplius
perfidia iudaica confundat tribꝫ rōnibus
ondam sic deducit mgr Bernard9 oliuerij
in suo tractatu cont cecitatem iudeorū c.
viij. Quarum pma talis est. Ille homo vere
erat deus cui9 pena tpalis sufficient satis
fecit p pctis toci9 ppli Sz mors xpi plene
deleuit oia pcca ergo xps vere est de9 Ma
ior pz qz ad sufficientē satisfactōez ptinet
q pena rndeat culpe. culpa aūt q est pcm
mortale est infinita eo q cōmittit contra
deum infinitū. Videm9 em eundē actum
esse culpabiliorē et gruiorē cont insigniorez
et maiorē psonā cōmissū qz cont ignobili
orem ul' inferiorem. Si ergo ad augmētum
obiecti sequit augmētum culpe. cū deus ex
cedat omnē psonam i infinitū culpa com
missa directe cont eum. qualis ē qdcunqz
pcm mortale in quo formalit est auersio
a deo dicenda est infinita. ergo pena p tl'i
culpa debet esse infinita sz nulla pena que
nō durat i infinitū pt esse infinita nisi sit
in supposito infinito ut sic finitet pena ex
subiecto sic culpa ex obiecto. Pena igitur
tpalis sufficient satisfaciēs p quocūqz pec
cato mortali necessario est i supposito infi
nito. sed suppositū infinitū est nullū nisi
diuinū ergo vera est pma pposicio q cui9
pena tpalis sufficient satisfecit p omibus
pctis vere est de9. sed mior pz ysa. p totū
liij. capl'm vbi dr. vē languores nros ipe
tulit. et dolores nros ipe portauit et nos
reputauim9 ipm quasi leprosū et pcussum
a deo et humiliatū. Ipe aūt vulnerat9 ē ppt
iniquitates nras attrit9 ē ppt scelera nra
Disciplina pacis nre sup eū et liuore eius
sanati sum9. Oms nos quasi oues errani
mus vnusqsqz in viā suā declinauit et do
min9 posuit i eo iniquitates oim nrm zc.
de quibus fuit plene dictū sup in apparicōe
thesauri Sed in circuitu impij ambulātes
falsas conant dare rnsiones et finaliter ne
minē inueniētes i veteri testamēto q mor
tuus sit p peccatis ppl'i sic q tota pphia
posset de illo exponi. Dicit q qn iudaic9
ppl's ad pfectū statū recōciliabit. tūc cetē
nacōes loquētes ex cōpassione et qsi com
paratiue dicent. nos reputauim9 eum. s.
istū ppl'm leprosū et pcussum a deo zc. que

sequunť· sed mētita ē iniquitas sibi ml'ta
em̄ dicunť in dicto ca· que de nullo alio a
xp̄o intelligi pn̄t Ait em̄ deus ꝓpter zelus
ppl'i mei ꝑcussi eū Si ergo iste ꝑcuciet ꝓpť
pcc̄a ppl'i dei· illi qui dicturi sunt languo
res vr̄os portaui erūt de ppl'o dei ergo nō
est vera exposicō ꝙ alie gētes dicāt de po
pulo dei p̄dicta verba· Item dicit̄ ibidē ob
latus est qꝛ ip̄e voluit· Item pcc̄m nō fecit
nec est inuentꝰ dolus in ore eius· Item ī eo
dem c· tradidit in mortē aīam suā et cum
sceleratis reputatꝰ est et ip̄e pcc̄a multoꝝ
tulit et pro trāsgressoribꝰ orauit que oīa
nullomō de ppl'o iudaico verificari possūt
nec de aliquo alio cū ꝓph̄a eius diuinitatē
innuat dicens· gn̄acōez eiꝰ quis enarrabit
et ꝙ voluntas dn̄i in manu eiꝰ dirigitur
Item zacharias ꝓph̄a in c· ix· p̄mittēs ecce
rex tuus veīet tibi iustꝰ et saluator qui lo
quet̄ pacē gentibꝰ et p̄tas eiꝰ usqꝫ ad fines
terre subdit Tu aūt in sanguīe testamēti
tui emisisti vinctos tuos de lacu ī quo nō
erat aqua· Item in scd̄o c· aspicient ad me
quē cōfixerunt· Item ī xiij· c· et dicet̄ ei q̄d
sūt plage iste ī medio manuū tuaꝝ et di
cet hijs plagatꝰ sum in domo eaꝝ qui di
ligebant me totā istā or̄onez tangit ī vir
tute ysaias in xxviij· c· vbi p̄mo poīt cul
pam dicēs ꝑcussimꝰ fedꝰ cū morte et cum
inferno fecimꝰ pactū posuimꝰ mendaciū
spem nr̄am mendacio ꝓtecti sumꝰ et con=
sequēter subdit remediū inquiēs ideo hec
dicit dn̄s deꝰ Ecce ego mitto in fūdamēto
syon lapidem ꝓbatū angularē p̄ciosū· et
delebit̄ fedus viuus cū morte et pactū ve
strū cum inferno nō stabit· Scd̄a racō pt̄
sumi ex dictis Iosephi qui fuit iudeꝰ et ve
rus historiog̃phus dicentis ꝙ ihr̄l'm fuit
destructa qꝛ iniuste eiꝰ h̄itatores int̄fecer̄t
xp̄m et beatū Iacobū· Exquo sic pt̄ argui
Iudei nō errassent occidēdo xp̄m et bt̄m Ia
cobū nec ꝑ cōsequens fuissent puniti nisi
xp̄us vere fuisset deꝰ sed isti peccauer̄t oc=
cidendo istos ergo xp̄s vē erat deꝰ· maior
pꝫ qꝛ iudei interfecerūt xp̄m qꝛ dicebat se
esse deū et certe si nō fuisset veꝝ b̄m legem
debebat mori· Iudei ergo int̄ficiendo xp̄m
si nō fuisset deꝰ qꝛ fecisset b̄m legem nō pec
cassent occidēdo ip̄m et bt̄m Iacobū sed po

cius meruissent· et eadē racio ē de beato Ia
cobo qui idō int̄fectꝰ fuit qꝛ asserebat xp̄m
esse deū Sꝫ si nō dixisset veꝝ iuste int̄fectꝰ
fuissꝫ· ergo vera ē maior ꝓposicō· ꝙ si xp̄s
nō fuisset deꝰ iudei nō peccassēt occidendo
ip̄m et bt̄m Iacobū Sed mīor patꝫ ꝑ dc̄m
Iosephū asserentē iudeos deuenisse in istā
ultimā capciuitatatē qꝛ iniuste int̄fecerūt
hos duos p̄dictos· Exquo eciā t̄cia racio
pt̄ induci que talis ē· Int̄ficē purā creatāꝫ
iniuste nō est ita magnū pcc̄m sic̄ ydola=
trare· sed interficē xp̄m fuit maius pcc̄m
q̄ꝫ ydolatrare· ergo xp̄s nō erat pura crea
tura et sic oportebat ꝙ esset deꝰ· maior est
maīfesta qꝛ magis pcc̄m est facē ꝯt̄ p̄ce=
ptū p̄me tabule q̄ꝫ ꝯt̄ q̄dcunqꝫ ꝺ tabula
scd̄a· sed ydolatrare ē ꝯt̄ p̄mū p̄ceptum
p̄me tabule peccare· hoīcidiū vero ē ꝯt̄
scd̄m p̄ceptū secūde tabule· ergo maiꝰ pec
catū est ydolatria q̄ꝫ hoīcidiū· Minor pro
bat̄ qꝛ licet interdū iure hūano g̃uiꝰ puni
atur minꝰ pcc̄m· in lege tn̄ diuina ꝑ men
sura pcc̄i est plagaꝝ modꝰ ut dr̄ deutro·
xxv· c· Cum ergo iudei per pcc̄m cōmissū
ꝯt̄ xp̄m incurrerint maiorē penā in ul=
tima captiuitate q̄ iam durauit mille cccc
lx· ānis q̄ꝫ fuerit aliq̄ pēa eis vnq̄ꝫ immis
sa ꝓpter pcc̄m ydolatrie nc̄cio oportꝫ dicē
maius pcc̄m fuisse int̄fectio xp̄i q̄ꝫ adora=
tio ydoli· ergo xp̄s erat deꝰ et hoc pꝫ satis
rōnabilit̄ si cōsideremꝰ cōdicōez legis quā
xp̄s erat daturꝰ· Videmꝰ em̄ in oibus ac=
tibꝰ ordinatis ꝙ ille qui est sup̱ior artifex
p̄ncipalē et ꝑfectiuū actum opat̄ ꝑ seip̄m
Ea v̄o que disponūt ad illā ꝑfectionē ope
rat̄ ꝑ suos mīstros sic̄ nauis factor cōpa=
ginat ꝑ seip̄m sꝫ p̄ꝑat illā nauē ꝑ artifices
submīstrātes Et ideo cōueniens fuit ꝙ lex
ꝑfecta noui testamn̄ti daret̄ ꝑ ip̄m deū ho=
mīem fc̄m· lex aūt veros ꝑ dei mīstros ꝓpť
qd̄ de latore legis noue dr̄ Iob xxxvj· ecce
deꝰ excelsꝰ in fortitudine sua et nullꝰ est ei
sil'is ī legislatoribꝰ· hec sufficiāt ꝯt̄ ꝑfi=
diā iudaicā ad ondendū rōibꝰ et auctibꝰ
ꝙ xp̄s est verꝰ deus et verꝰ homo

Vicesimū terciū argumētum iudeoꝝ
est ꝯt̄ trinitatē ꝑsonaꝝ ex qua

arguūt legē euāgelicam non esse a deo sic.
Illa lex nō est a deo que tollit oīmode vni
tatē diuinā. quia deutro. vj. dr̄ Audi isrl̄
dn̄s deꝰ tuus vnꝰ est. sed lex euāgelica vi
detˀ hāc vnitatem auferre ponēdo ꝑsonaꝝ
trinitatē ergo lex euangelica nō est a deo.
Rn̄detˀ iudeo ꝙ trinitas ꝑsonaꝝ nō dero-
gat vnitati essencie diuine. nā et ipi hn̄t
cōcedere deū esse in diuersis locis. qꝛ ps̄. di
cit Si ascendero in celū tu illic es. si descen
dero ad infernū ades. qḋ nō pt̄ verificari
ſm diuersas ꝑtes quia deus spūs est. et oī
diuīsitate et cōposicōe ꝑciū caret nec pt̄ di
ci ꝙ deꝰ sit in diuīsis locis successiue qꝛ ipe
dicit malachie. iij. Ego dn̄s et nō mutor
ergo sic simul et semel totꝰ est in diuīsis lo
cis cū veritate sue vnitatis ita suo mō di
uinitas existēs vno nūo simul est tota in
diuīsis suppositis. nō em̄ est sc̄ptura ī mū-
do que verius poīt vnū deū q̄z facit euāge
liū. Sed hec vnitas ꝓpt̄ sui infinitatē et il
limitacōem cōpatitˀ secū ꝑsonaꝝ trinitatē
Ad innuendū ergo ꝙ trinitas non tollit
vnitatē essencie vbicūqꝫ ī veteri testamēto
in hebreo inuenitˀ heloym qḋ sigficat deū
in plurali nūo adiūgitˀ actꝰ singularis ut
est illud. In pn̄cipio creauit heloym celum
et terrā. Dicūt iudei ꝙ hoc nomē heloym
indifnter accipitˀ ꝓ singl'ari ul' pl'ali et qn̄
accipitˀ ꝓ deo vero semꝑ in singl'ari tenetˀ
sic ibi. in pn̄cipio creauit heloym ecce ꝙ li
creauit stat in singulari. sed hoc patꝫ ma-
nifeste falsū. Nam aliqn̄ tenetˀ maīfeste ꝓ
deo vero. et tn̄ ꝯiūgitˀ cū adiectiuo plūalis
nūi et aliqn̄ eciā cum v̉bo pl'is nūi qḋ nō
esset si teneretˀ ꝓ singulari. Exemplū pmi
Iosue ultīo. nō poteritis seruire dn̄o. deus
em̄ sanctꝰ est ꝛc̄. hebraica veritas habꝫ nō
poteritis seruire dn̄o qꝛ heloym sc̄i ipe Ista
auc̄tas loquitˀ de deo vero qꝛ Iosue loq̄batˀ
ꝓpl'o de seruitute veri dei ut pꝫ lr̄am intu-
enti. Item Iere. xiij. ꝑutistis verba dei vi
uentis dn̄i exercituū dei vr̄i hebraica veri
tas hic habet ꝑuti stis verba heloym viuē-
dum deū exercituū Ista auc̄tas manifeste
loquitˀ de deo vero. Nam vbi nos habemꝰ
deū exercituū ī fine auc̄tis ꝓ hoc noīe dn̄i
in hebreo ponitˀ nomē dn̄i thetragmaton
qḋ de solo vero deo pt̄ dici ut declarat rabi
salomon in libro de directione ꝑplexoꝝ et
tn̄ in istis auc̄tibus hoc nomē heloym cō-
iūgitˀ cū adiectiuis plūalis nūi ut pꝫ Ex-
emplū scd̄i. s. de v̉bo pl'is nūi ij. regū vij
que ē gens ut ppl's isrl̄ in terrā ꝓpt̄ quam
venit deꝰ ut redimētˀ sibi in ppl'm. hebrai
ca lr̄a sic habet. que aūt ut ppl's tuꝰ gens
vna in terra ꝓpt̄ quā iuerūt heloym ad re
dimendū sibi. pꝫ ergo ꝙ li heloym stat in
p̄dictis auc̄tibꝰ ꝓ deo vero et ī pl'ali. q̄re
cum sit ibi impossibile pluralitatē ponē
deoꝝ. necessario est ibi ponē plūalitatem
ꝑsonaꝝ siue suppositoꝝ qꝛ actōes tales sūt
suppoītoꝝ scd̄o de aīa. Patꝫ igitˀ ex modo
loquēdi hebraico ꝙ in diuinis est plūalitas
suppoītoꝝ et vnitas essencie ꝙ moyses et
alij ꝓphete dederūt studiosis in lege ꝑ talē
modū loquēdi Quō aūt iste actꝰ elicitˀ ab
essencia formalitˀ que vna ē simpl'r licꝫ per
sone sunt distincte et quedā magis subti-
liora et magis ad ꝓpositū hic adduci pos
sent Sed quō dicit mḡr Bernardꝰ oliuerij
in suo tractatu contˀ cecitatē iudeoꝝ vj. c
Non videtˀ tutū dare occasionē cuiqꝫ loq̄n
di subtilitˀ cū infidelibus de materia ista.
Videant ergo catholici studiosi doctores
sup pmū sn̄iaꝝ vbi de ista mā ml'ta sub
tilissima tradūt que uelud margarite nō
sūt semiāde inter porcos. i. infideles Sed
tamē induco contˀ iudeoꝝ cecitatē in ista
materia testes famosos Et pmo sepe noīa
tum peritū doctorē petrū alfonsi cōuersū
in suo dyalogo ti. vj. rn̄dentis sub nomīe
petri moysi interrogāti sic ꝛ̄pende o moyses
q̄z secretū sit nomē istud et ineffabile et ꝙ
nō nisi ꝑspicati mētis intuitu et ꝓfunda
valet agnosci indagacōne testante moyse
qui ait in deutro. scito hodie et cogita tu
in corde tuo ꝙ dn̄s ipe est deꝰ ī celo sursū
et in terra deorsū et nō sit aliꝰ. vbi em̄ in
latio ponitˀ dn̄s in hebreo et quidē p̄dictū
nomē inueīes. ubi v̉o deꝰ in latio ī hebrai
co scribitˀ heloym qḋ pluralitatē significat
ut inde patescēt eundē esse deū qui et singu
lari ꝓprio et pl'ali appellatīo nūcupatˀ vo
cabulo Sꝫ et ne plures deos forte putaētˀ
adiūxit et nō sit aliꝰ. ꝙ v̉o moyses dixit
scito et cogita tu in corde tuo reuera insi-
nuat ꝙ noīs huiꝰ archana subtilitas neqꝫ

visu neqꝫ auditu neqꝫ de corporeis sēsibꝫ aliquo nisi tm̄ mentis intellectu ꝑspicuo & miro ꝓpen di possit ingenio. Potest etiā in multis alijs trinitas denotari sic ī fimbrijs q̄s dn̄s filijs isrl' in vestimentis suis per moisen hr̄e precepit dicēs loquē filijs isrl' & dices ad eos vt faciāt sibi fimbrias in angulis palliorꝝ ponētes in eis vitras iacinctinas q̄s cum viderit recordent̄ oīm mandatorꝝ dn̄i. Fimbrie quippe ille q̄tuor erāt filorꝝ ꝫ duplicatorꝝ in sup̄iori siquidē sui parte tres nodos hn̄tes in inferiori vero duos. Sed p fila q̄tuor. q̄tuor āni ptes designant̄. Per filiorꝝ vero duplicitatē dies & nox videlicꝫ vt q̄tuor āni tpibꝫ. i. toto āno noctē quoqꝫ & diē dei mandatorū memores eēnt. Nā p tres nodos trinitas p̄sonarꝫ. s. sup̄iores. Per duos aūt inferiores duo insinuant̄ testamēta scꝫ lex moisi & euangeliū. Notat̄ quoqꝫ t̄nitas in tribꝫ bn̄dictōnibꝫ. quibꝫ aaron & filij eius benedicebāt filijs isrl' ex p̄cepto dn̄i dicētis ad moisen. loquē ad aaron & filijs eiꝰ sic bn̄dicetis filijs isrl' & dicetis eis. Bn̄dicat tibi dn̄s & custodiat te. ondat dn̄s faciem suam tibi & misereat̄ tui. Cōuertat dn̄s vultū suū ad te. & det tibi pacem. Hijs quippe bn̄dictōibus sacerdos aliciu bn̄dicens ꝓtensas an̄ vultū suū palmas vtrasqꝫ tenebat. cum vero dicebat dn̄s quē hebraice illo qd̄ sup̄ diximꝰ trino & vno nomine exp̄mebat tres digitos priores pollicem videlicꝫ indicem atqꝫ medium manꝰ vtriusqꝫ rectos alciꝰ erigebat. & dicto ita dn̄o digitos vt priꝰ remittebat. Sed dic michi o moises qd̄ triū digitorū eleuacōe meliꝰ q̄ꝫ t̄nitatis excellētia potēt allegorisari ꝙ si qd̄ aliud sr̄ hijs notare tu noris & valeas michi queso edisseras: moises sane neqꝫ illd̄ qd̄ dixisti neqꝫ quicq̄ꝫ aliud sup̄ hoc vnq̄ꝫ notauimꝰ. sed nec doctores nr̄i quippiā notandū esse dixerūt. Petrꝰ. Quid etiaꝫ nisi trinitas p̄sonarum in eo qd̄ dicit ysaias ꝓpheta notari potest trina videlicꝫ angelorꝝ voce laudantiū & dicentiū. scūs sanctꝰ scūs dn̄s deꝰ sabaoth. Cur eñ ter tm̄ sāctꝰ dicūt magisq̄ꝫ semel vel bis decies vel centies vl' alio aliq̄ mō aliq̄ cur si breuiē laudare vellent semel sanctus non dicerēt. si vero multum cur nō centenā vel millenā uel innumerā laudeꝫ exhiberēt. Moises. nos quidē in angelorꝝ laude causam nullā vocis illius trine nisi placitū simꝰ ipsorꝝ. Petrꝰ. si ad singula q̄ ꝓposuero nesciꝰ r̄ndeꝛis ꝫ quid aliud q̄ꝫ te victū & cont̄ ire nescientē fateberis testatur sane & dauid p̄sonarū trinitatē cum dicit. q̄rite dn̄m & v̄tutē eius q̄rite faciem eiꝰ semp̄. Quid est eñ ꝙ dixit q̄rite dn̄m & v̄tutē eiꝰ & q̄rite faciem eiꝰ nisi querito p̄rem & filiū & sp̄m scm̄ꝫ Quid nāqꝫ per v̄tutē eiꝰ nisi filiꝰ eiꝰꝫ Quid vero p faciem eius nisi sp̄us scūs intelligit̄ ꝙ si tu alias intelligas edisce. Hec itaqꝫ scārum testimonia scripturarum de t̄nitate p̄sonarum satis intelligentibꝫ sufficē possūt. hec p̄dictus doctor. Sed nō transeat calamꝰ autoritatē ysaie in ca. xlviij. que multū facit ad ꝓpositū vbi ip̄emet deꝰ dicit. ex tēpore anteq̄ꝫ fierēt ibi eram & nūc misit me deus & sp̄us eiꝰ. ꝙ illa aūt sint v̄ba dei loq̄ꝫtis patꝫ p l'ram p̄cedentē. cum dr̄ manus quoqꝫ mea fūdauit terram. & dextra mea mensa est celos & sub eodē ꝯtextu idem loquens ait & nūc misit dn̄s me & sp̄us eiꝰ similiē patꝫ per l'ram sequentē immediate cum dicit̄ hec dicit dn̄s redemptor tuꝰ sāctus isrl'. In autoritate vero p̄missa exp̄rimit̄ deꝰ missus a deo & sp̄ū eiꝰ. Int̄mittētem vero & missum semp̄ est distinctio p̄sonal'. & sic ista scrip̄ta impleta fuit ī incarnacōne filij dei. q̄ est deꝰ missus ī mūdum a deo p̄re & sp̄ū eiꝰ. Secūdo adducūtur antiq̄ doctores hebreorꝝ q̄ de hac materia licꝫ obscure aliquid senserūt int̄ quos aliqui allegabuntur qui magis visi sunt appropinquare veritati. Et primo occurrit illud quod sup̄ illud p̄s. Deꝰ dominꝰ locutꝰ est & vocauit terram ibi glosa que dicit̄ myorastulim scꝫ glosa psalterij sic querit̄. Que est racō q̄re psalmista nomē dei sancti & bn̄dicti tribꝫ vicibꝫ cōmemorauit dicēs. deꝰ deus dn̄s locutꝰ est ꝛc. Ad quod r̄ndent ibi sic hoc est vt doceret te ꝙ cum istis tribus noībus creauit deus seculū suū. iuxta tres middoth. i. ꝓprietates quibꝫ creatꝰ ē mūdus & ista sunt sap̄ia scīa & prudētia sicut dr̄m ē in ꝓuerbijs ca. iij.

Dñs in sapiã fundauit terrã ordinauit ce
los in prudẽtia ꝑn sciã sua abissi erupuerũt
& isto mõ dicit̃ in exo·ca·xxx·qm̃ ego sũ
dñs de⁹ tu⁹ deus zelator ecce tria noĩa iu
xta tres midoth quibꝫ creat⁹ est mũdus.
Simili̾ filij gath & filij ruben dicebãt ĩ li
bro josue· deus de⁹ dñs ip̃e scit vbi noĩa=
uerũt deũ tribꝫ vicibꝫ hec in p̃dicta glosa
Et idez hẽtur in beresith raba·i· in glosa
mag̃ sup gen̄·sup illo v̾bo. In p̃ncipio cre
auit de⁹ celũ & terrã. In quibꝫ hẽtur ꝙ do
ctores antiq̃ hebreorꝝ ꝑ trinã iteracõꝫ dĩui
noĩs q̃ sepe fit in scriptũs exponũt ꝙ est in
telligẽda in diuinis t̃nitas ꝭm tres mydoth
scꝫ ꝓprietates q̃s deo attribuũt. Item ĩ ea
dẽ glosa magna q̃ d̾r beresith raba·c·clxij
sic d̾r rabi heliazar dic̃ ñ est creat⁹ mũd⁹
nisi ꝑ verbũ vl' cum v̾bo dei sc̃i & bñdicti
sicut d̾r in ps̃·v̾bo dñi celi firmati sũt. Et
sequit̃ ibidẽ rabi simeon dic̃ inspirauit vl'
insufflauit de⁹ spm̃ suũ & creat⁹ est mun
dus· sic̃ d̾r in ps̃. spũ oris ei⁹ oĩs exercit⁹
eorꝝ. Hec in p̃dicta glosa in q̃ maĩfeste po
nit̃ distinctio real' in creatore mũdi q̃ est
de⁹· Manifestũ est em̃ ꝙ v̾bum distiguit̃
realit̃ a ꝓferẽte & spũs ab inspirãte· & tñ
hij tres vnũ sunt de quibꝫ statim ꝓpheta
subdit. Congregãs sic̃ in vtere aq̃s maris
loquẽdo in singulari. Item in glosa hebra
ica sup illud ecc̃iastes. iiij. funicul⁹ triplex
difficile rumpit̃· vbi sic dicit̃ sens⁹ eẽt vi=
deret̃ misteriũ troni dei· & vni⁹ nõ facile
discutit̃. Sꝫ hanc glosã moderni iudei per
uertũt retorquẽtes hãc t̃nitatẽ ad tria tri
buta dĩua· q̃ sunt potẽtia· sapiã· bonitas
Sed nõ videt̃ hec eẽ sentẽtia glose ꝑ hoc ꝙ
dicit̃ non defacili discutit̃· qꝛ quilibꝫ etiã
satis simplex scit deũ esse potentẽ sapientẽ
& bonũ. Itẽ sicut de⁹ opatur ꝑ suã poten=
tiã sapiam & bonitatẽ· sic artifex creat⁹
opatur ꝑ artẽ suam sicut ꝑ regulã directi
uam & ꝑ potentiã suam quẽ transmutat
manꝫ ad formã scamni vel lecti vl' hmõi
& ꝑ appetitũ boĩtatis lucri & ista tria ml'
toplus dr̃nt in eo q̃ꝫ potẽtia sapiã & boni
tas in deo. Et ideo si ꝓpter ista tria dicit̃
deus trin⁹ & vn⁹ in glosa p̃dicta· ml'to
forci⁹ diceret̃ quilibꝫ artifex trin⁹ & vnus
qd̾ non est verꝝ· & iũgeret̃ singl'are cũ ver
bo pl'is nũi dicendo hũrã fecerũt templũ
salomoĩs sic̃ de deo d̾r ecc̃iastes. ij. quis est
homo vt sequi possit regẽ factorẽ suũ· he=
braica veritas sic habꝫ. Quis est homo vt
ĩneret post regẽ q̃ fecerũt eũ· & sic de deo
dicit̃ ꝙ est rex q̃ fecerũt hoĩem. Itẽ etiã pa
tet ꝑ sapiẽtes cabala q̃ dicũt eẽ deum sine
aliq̃ corꝑali q̃ntitate· & cum tribꝫ istorũ
de⁹ mũdum creauit· q̃ vocãt corona ĩtel=
ligẽtia & regnũ· & nõ est dr̃ia int̃ istos &
xp̃ianos nisi in vocabul' qm̃ si ip̃i intelli=
gerẽt legẽ xp̃i ꝓut ip̃am ꝯgnoscũt xp̃iani
Videret̃ nullã eẽ int̃ eas dr̃iam realẽ ſꝫ tã
tũmodo vocalẽ & nõ est mirũ si doctores
aliq̃ hebreorũ int̃ gentes aliqd̾ de misterio
t̃nitatis nõ sunt ꝯuersi ad fidẽ xp̃i· qꝛ pos
sibile est ꝙ de⁹ eis grãꝫ nõ inspirauit ꝓp̃t
eorꝝ pc̃ta q̃ disposicõꝫ p̃mã nullaten⁹ op=
tauer̃t ¶ Et ꝓpter multa alia tꝑalia quibꝫ
erãt inuoluti· q̃ viam salutis impediunt
Sic & moderni iudei nõ min⁹ obnubilati
& inuoluti nõ recte ſꝫ ex obliq̃ incedẽtes p̃
dictã veritatẽ q̃stionibꝫ varijs & euasioĩ=
bus ꝯfusis inuoluũt ip̃i sunt de quibꝫ di=
cit salomon eccl'iastes vij· de⁹ fecit hoĩem
rectũ & ip̃e immiscuit se infinitis q̃stioni
bꝫ ¶ Tercio accedũt nãles ph̃i & videam⁹
qd̾ de t̃nitate senserunt. Prim⁹ fuit adam
magn⁹ nãlis q̃ dixit ꝭm juuenalẽ & jero=
nimũ man⁹ dei tres digiti formauer̃t cor=
pus meũ & extraxerũt costã ꝑ tres digi=
tos tres ꝑsonas intelligẽs & ꝑ manũ dei
vnitatẽ eẽntie. Secund⁹ ph̃us fuit Abra=
ham in lege natẽ q̃ tres angelos vidit sed
vnũ adorauit gen̄·xviij· tres vidit qꝛ fi=
de tres ꝑsonas credidit sed vnũ adorauit
qꝛ vn⁹ deus adorat̃ sb̾ rõne vni⁹ maiesta
tis deitatis & essentie ¶ Tercius ph̃us fuit
plato qui in vij·libro platonicorꝝ dicit ꝙ
sicut nõ est dare intelligentiã creatã sine
t̃nitate creata videlicꝫ intelligẽ posse vel=
le sic nec intelligentiã increatã sine t̃nita
te increata q̃ est posse intelligere & velle·
& iste plato vt poĩt macrobius sup som
nũ scipioĩs & btũs Augustin⁹ x·libro de
ciuitate dei c·xix· & vij·libro cõfessionũ
c·ix·dicũt ꝙ istud In p̃ncipio erat verbũ
& verbũ erat apud deũ & de⁹ erat verbũ
hoc erat in p̃ncipio apud deũ· oĩa ꝑ ip̃m

facta sunt & sine ipo factū est nichil· qd factū est in ipo vita erat. Fuit inventū i libris platonis & sic patz ꝙ ꝯgnouit pluralitatē psonarū. Quartꝰ phus fuit aristotiles q̄ vnitatē eēntie ondens viij· phisicoꝝ in fine dic̄ vnū motorē penitus immutabilē eternū & infinite vꝫtutis & potētie sup omnes celos residens & in xij· methaphisice in fine dicit· entia nolūt male disponi nec est bonū pluralitas pncipantiū vnꝰ ergo pnceps a q̄ depēdet celū & tota natā. Sed trinitatē in deo ondens dic̄ in pncipio pmi libri de celo & mundo. Res omēs sunt tres & diuidunē in tres hic qdem nūs est oīs rei & sigficat trinitatē reꝝ ita ꝙ in oī re est invenire trinitatē· & non solū in creatis ſʒ etiā in creatore· addit vltra. nos vero non extraximꝰ hūc nūm nisi a natā rerū & retinuimꝰ ipm similē legi eaꝝ· & p hūc qdē nūm adhibuimꝰ nos ipos magficare vnū creatorē tm̄ eminētez ꝓprietatibꝫ eoꝝ q̄ sūt creata· & n̄ ꝯgnouit iste psonas distīcte tn̄ ꝯgnouit appropriata. Quītus phus fuit hermestermegistus rex egipti q̄ teste linconiēse in libro īnpꝛetatorio partiū gregarū· ca· xxxiij· sic ait deꝰ est lumē ante lumē intelligibile & michil aliud est eiꝰ vnio qꝫ spūs oīa ꝯtinens & verbū ipiꝰ pfectū existēs & genitū· ergo ibi ē vnio ī eēntia & lumē deꝰ pater est spūs scūs oīa ꝯtinens & verbū pris· i· filius oīno equal'. Et iteꝝ ideꝫ dicit monos genuit monadē & in seipm reflectit ardorem· Ecce qd dic̄ loquēs de deo· monos id est vnꝰ pr̄ genuit monadē· i· vnū filium & in seipm scꝫ pr̄ reflectit ardorem· i· spm̄ scm̄. Sextꝰ phus fuit asculapiꝰ pmꝰ medicꝰ q̄ in vno deo poīt actum sermonē & vꝫtutē vt patz in libro suo de īnrogacōibꝫ Septimꝰ phus fuit porphiriꝰ q̄ teste Augustino libro de ciui· dei· ca· xxx· pdicat ī dīnis prēz & filiū & hoꝝ mediū. Octauꝰ phus fuit plutaicus mgr̄ traiani īmpatoris q̄ habuit ꝯsum ꝙ hoīes nō poterant saluari sine prē & filio & spū scō. Et ideo fecit laminā & posuit in sepulchro & inuēta est scripta lr̄is aureis· p· capiti· f· ori s· pectoris cordi· p p prēz· p· f filiū· p s spm̄ scm̄ intelligēs. Si aliqs querēt cum isti fuerūt gētiles phi· & misteriū scē trinitatis sit indemōstrabile & archanū qmo habuerūt talē noticiā de trinitate dīna. ¶ Rn̄det illuīatus doctor Franciscꝰ de meronis in ꝯflatu suo sup pmo sniarum distinctōne secūda q̄stione qrta dicēs· ꝙ multa pbabilia & pbabilit̄ enūciata dixerūt & ꝓpter nos multa p reuelacōez habuerūt. ¶ Quarto accedat vniūsitas artiū liberaliū & ondat nob̄ sic quid sentiat de misterio trinitatis. Vn̄ vna gm̄atica est in eēntia sed tres sunt psone de quibꝫ tractat scꝫ pma q̄ de seipa loquit̄ vt ego· secūda ad quā pma loquit̄ vt tu· & ēcia de q̄ fit smo int̄ pmam & secundā vt ille. Sic pr̄ in dīnis loquit̄ de se & a se tanq̄ʒ pma psona· filiꝰ vero ē secūda psona ad quā loquit̄ pr̄ psalmo secūdo. Dn̄s dixit ad me filiꝰ meꝰ es tu· sed spūs scūs est de q̄ fit smo· iohis xv· cum venerit paclitꝰ quē ego mittā vob̄ a prē. Loyca vero dic̄ ꝙ in vna ꝓposicōne scd̄m eēntiam sunt tria distīcta scꝫ subiectū predicatū & copula· & in vno silogismo sm̄ eēntiā est maior ꝓposicō minor & ꝯclusio q̄ adinuicē distiguūtur· & in silogismo demōstratio maior est pse nota· & sic a nullo minor a maiore pullulat cū sub ea accipiat & ꝯclusio ab vtroqꝫ scd̄m mentē Aristoē· Rethorica dic̄ in vno dictamie vnius pagine sm̄ eēntiā sunt tria distīcta scꝫ psona q̄ loquit̄· & secūda ad quā loquit̄· & ipa lr̄a media int̄ pmā & secundā. Geometria dic̄ in vno edificio siue corpe scd̄m eēntiā sunt tria distīcta scꝫ longitudo latitudo & pfunditas. Musica dic̄ in cantu vno orgāico sm̄ eēntiam sūt tres distīcte voces scꝫ tenor qn̄ta & octaua. ¶ Arismetrica dic̄ vnꝰ nūs par sm̄ eēntiā distiguit̄ in pfectū· supexcrescentē· & excrescentē· vt patz hijs tribꝫ nūis scꝫ xij· viij· vj· quorū vterqꝫ est numerꝰ par sm̄ eēntiam & sic ꝯueniūt· differūt tn̄ qꝛ partes aliquote de xij· q̄ sunt vnū & duo & tres & q̄tuor & sex simul sumpte reddent plusq̄ʒ suū totū· qꝛ reddunt· xvj· & ideo dꝛ supexcrescēs. Et ptes aliquote de octo q̄ sunt vnū duo q̄tuor reddūt minꝰ qꝫ suū totū quia solū reddūt septē· & ideo dꝛ nūs excrescēs id est nō crescēs in suū totū. Partes vero

aliquote de sex q̄ sunt vnū duo & tres red
dūt integre suū totū q̄z faciūt sex nec pl⁹
nec min⁹ & iō dr̄ numer⁹ pfect⁹ ut dicit
ysidor⁹ iij. ethimologiarū. ca. vj. & voca
tur pars aliquota q̄ aliquociēs sūpta red-
dit suū totū. ¶ Astronomia dicit q̄ in vno
celo p eēntiam est ortus occas⁹ & mot⁹ stel
larū vt notat p̄dict⁹ ysidor⁹ in iiij. ethi-
mologiarū ponēdo drīam inē astronomi
am & astrologiā qm̄ p̄ma dicit q̄d dictū
est. secūda vero vl̄r illud dic augiria cōez
in stellis & ideo q̄ ad hoc ē supsticōsa scia
Hijs addiē nālis pħia q̄ vna b̄m eēntiaz
poīt tria rez p̄ncipia scz materiā formaz
& p̄uacōez. nec exps erit methaphisica a
laudib⁹ ēnitatis dīne. cū ipa ɔsideret ens
inq̄ntum ens q̄d est vnū b̄m eēntiā. sunt
tn̄ in ea tres passiones distīcte scz vnū ve
rum bonū. vnū repn̄tans p̄rez q̄ est p̄ma
psona sic vnitas ē p̄ncipiū nūi. Veritas
q̄ est obiectū intellect⁹ repn̄tat filiū. q̄ est
veritas & p̄duct⁹ p modū dīni intellect⁹
Bonitas repn̄tat spm̄ scm̄ q̄z boītas est ob
iectū volūtatis spūs scūs p̄ducit p modū
volūtatis b̄m Augustinū. ¶ Qūto & vl-
timo accedat mūdus cū suis creatis & de
clarat ēnitatē eē in creatore. Et patz p̄mo
q̄ mūdus in se vn⁹ p eēntiā distīguitur
in supcelestia q̄ sunt angeli. & in celestia q̄
sunt celi. & in subcelestia q̄ sunt q̄tuor ele-
mēta cum elemētatis. Secūdo se offert na
tura angelica q̄ in se vna distīguiē i tres
jerarchias scz supiorē. mediā. & inferiorē
b̄m dyonisiū de angelica jerarchia. Tercō
se offert supior jerarchia in q̄ de⁹ vn⁹ est
in thronis vt maiestas. in cherubin vt ve
ritas. in seraphin vt caritas. Quarto se
offert quilibz angel⁹ & quelibz rōnal' aīa
q̄ cum sit vn⁹ & aīa vna in sua eēntia est
tn̄ in eis ēnitas potētiarū scz memoria in
tellect⁹ & volūtas. & hec in creatis vocaē
ymago dei q̄z nichil est simili⁹ in creatis
ēnitati dīne. p eo q̄ sicut tres psone sunt
vna eēntia sic tres p̄dicte potētie sūt vna
aīa eēntialiē & nō tres aīe. Et sic tres pso-
ne habēt ordinē inē se nō tpis ʒ originis
vel nālis intelligētie. vt sic p̄r dicaē p̄ma
psona. fili⁹ secūda. & spūsscūs tcia. sic in
aīa memoria dr̄ p̄ma potentia. q̄ est fons
& thalam⁹ oīm intelligibiliū ab aīa. in-
tellectus est secūda potētia. volūtas vero
tercia. q̄z b̄m Augustinū. nichil volitum
nisi p̄cognitū. Item sic dīne psone nō di-
stinguūtur ab eēntia realiē. distinguūtur
tn̄ inter se realiē p origines suas siue rela
cōnes. sic & potētie aīe distinguūtur inē
se formaliē. ʒ quatin⁹ subsunt actib⁹ suīs
q̄ sunt memorari intelligē & velle realiter
distinguūtur. Item sicut de⁹ est vbiq̄ pre
sens In macrocosmo. i. maiori mūdo. sic
& aīa rōnalis in microcosmo. i. minori
mūdo. ipa eñ dr̄ esse tota in toto & tota ī
qualibz pte. q̄z aīa rōnalis q̄ tota est in pe
de hoīs intelligit non vt est in pede ¶ Est
ergo merito aīa rōnalis ymago dei q̄z ex-
pressius repn̄tat ēnitatē diuinā q̄z quecun
q̄z alia creatā. Et hinc est q̄ cū de⁹ forma
uit hoīez dixit faciam⁹ hoīez ad ymagiēz
& silr̄tudinē nr̄am geñ. p̄mo. Qūto se of
ferūt spere celestes q̄z cum quelibz spera sit
in se vna distinguiē tn̄ in circulū planetā
& d̄cutē. Sexto se offert sol q̄ cum sit in se
vnic⁹ in eēntia distinguiē tn̄ in corp⁹ splē
dorē & calorē quē p̄ducit. Septimo se of-
fert ignis q̄ similiē cum sit vn⁹ in nāā ī
eo tn̄ est tria ɔsiderare sicut dcm̄ est de sole
& istud exemplū poīt Augustin⁹ de p̄ces
sione filij a p̄re & spūs scī ab vtroq̄. & si
ignis eēt etern⁹ eēnaliē calor p̄cederet ab
eo. & splendor p̄cedēt realiē ab vtroq̄ sic
est in dīnis. Octauo se offert aer q̄ vn⁹ in
nāā trin⁹ est. in corpe caliditate & hu-
ditate. Nono se offert aqua q̄ vna etiā in
nāā ēnitatē dicit. in corpe huiditate &
frigiditate. Decimo se offert terra q̄ in se
vna trina tn̄ est. in corpe siccitate & frigi
ditate. Sic posset exēplificari de oīb⁹ crea-
turis in quib⁹ & si nō plene illa bēa ēni
tas exp̄miē. relucet tn̄ in eis vestigiū ēni-
tatis. In ɔfirmacōnem oīm p̄dictoz offe-
runē due rōnes. vna quā fecit Aug⁹. in
libro lxxxviij. q̄stionū. q̄z aut de⁹ noluit
& potuit se sūme dicare. aut potuit & nō
voluit. aut voluit & non potuit. aut nec
voluit nec potuit. aut voluit & potuit ʒ
nesciuit. Non est dicendū q̄ potuit ʒ non
voluit. q̄z tūc inuid⁹ esset. Constat aūt q̄
inuidia nō cadit in deo p̄pter imperfectōez

Vnde pmo methaphisice dicit̃ cont̃ simo
nidẽ õmũ non inuidet nec est dicendũ ꝙ
voluit & nõ potuit · qꝛ tũc impotẽs eẽt qḋ
fallum eẽt. Nec est dicendũ ꝙ nec voluit
nec potuit · qꝛ tũc impotẽs & inuidꝰ esset
qḋ peius ẽ. Nec est dicenḋ ꝙ potuit & vo=
luit ƺ nesciuit · qꝛ tũc deꝰ eẽt ignarꝰ quod
est absurdũ. Relinquit̃ ergo ꝙ deꝰ voluit
potuit & sciuit se sũme ꝯicare · & cum im=
ꝑpetuis nõ differãt eẽ & posse vt patꝫ · iij ·
phisicoꝝ. Sequit̃ ꝙ deꝰ ab eterno se sũme
ꝯicauit bñdo dilectũ id est filiũ & dilectõ
nẽ siue ꝯdilectũ · i · spm̃ scm̃. Secũda racio
q̃ offert̃ est doctoris subtilis scoti in pmo
sniarum distinctõne ij. in rñsione ad ter=
ciã q̃stionẽ q̃ talis est. Vbicũqꝫ est inueni
re pñcipia ꝓductiua aliquoꝝ sine impfe=
ctione Illa supposita in quibꝫ inueniũtur
possũt talia ꝓducẽ quoꝝ habent pñcipia
ꝓductĩa cum nõ possũt impediri. Sed in
diuino supposito scꝫ ĩ pr̃e est inuenire pñ
cipiũ ꝓductiuũ noticie geĩte scꝫ memoriã
fecundã · q̃ est obiectum cum intellectu · &
pñcipiũ ꝓductiuũ amoris spirati quod ẽ
obiectiuũ cum volũtate · ergo suppositum
diuinũ hñs ista duo pñcipia ꝓductĩa ꝑ=
fectissime potĩt ꝓducere noticiã genitam
& amorẽ spiratũ · talia aũt in õinis non
possũt eẽ nisi subsistẽtia · cũ inherentia di=
cat impfectõem · ergo in õinis sunt ꝓdu=
cta duo subsistẽtia & vnũ ꝓducens disti=
ctum ꝑsonalit̃ ab eis. Et si forte dicat iu=
deus sicut poĩs tres ꝑsonas ĩ deo ita pos=
sent poni plures alie. Rñdet scũs thomas
ĩ sũma cont̃ gẽtiles libro · viij · ca · xxxvj ·
ꝙ õine ꝑsone multiplicari nõ possẽt nisi
ƀm ꝙ exigit ꝓcessio ĩtellectꝰ & volũtatis
in deo · nõ est aũt possibile ꝙ in deo sit ni
si vna ꝓcessio ƀm intellectũ · eo ꝙ suũ in=
telligẽ est vnũ & simplex & ꝑfectũ · qꝛ in
telligẽdo se intelligit oĩa alia a se · & sic ñ
potest eẽ in deo nisi vna v̇bi ꝓcessio. Sil'r
aũt opoꝛtꝫ & ꝓcessionẽ amoris eẽ tm̃ vnã
qꝛ etiã diuinũ velle est tm̃ vnũ & simplex
amando em̃ se amat oĩa alia · non est igit̃
possibile ꝙ sint in deo nisi due ꝑsone pro
cedẽtes · vna ꝑ modũ intellectꝰ vt verbũ
scꝫ filiꝰ · & alia ꝑ modum amoris vt spũs
scũs. Est etiã & vna ꝑsona non ꝓcedens
scꝫ pr̃. Solũ igitur tres ꝑsone in trinitate
eẽ possũt. Item si ƀm ꝓcessionẽ opoꝛtꝫ ꝑso
nas distigui · modꝰ aũt ꝑsone q̃ntũ ad ꝓ
cessiones nõ pt̃ eẽ nisi triplex vt scꝫ sit aut
oĩno nõ ꝓcedẽs qḋ pr̃is ẽ · aut a nõ ꝓcedẽ=
te ꝓcedẽs qḋ filij est · aut a ꝓcedẽte ꝓcedẽs
qḋ spũssc̃i est. Impossibile ẽ igit̃ ponẽ plu
res q̃ꝫ tres ꝑsonas. Bñdicamꝰ ergo pr̃em
& filiũ cũ scõ spũ · laudemꝰ & sr̃exalteꝰ eũ
in secula. Etiã hec ꝓ pñti sufficiãt de ista
matia.

Q Vicesimũ q̃rtũ & vltimũ
argumentũ iudeoꝝ ẽ cont̃ adoracõ
nẽ xp̃i · & sacr̃i altaris ac etiã ꝯtra
adoracõꝫ ymaginũ. Dicũt eĩ iudei ꝙ xp̃i=
ani sᷓt pessimi ydolat̃ adorãtes xp̃m purũ
hoĩeꝫ tanq̃ꝫ deũ & qḋ peius ẽ hostiã de fru
mẽto ab eis formatã & coctã adorãt sic de
um qḋ ẽ derisibile & postea ꝯmedũt qḋ est
horribile. Adorãt eẽ ymagiẽs opa manuũ
hoĩm · illud at̃ est cont̃ legẽ dei deutro vj ·
dñm deũ adorab̃ scꝫ maiestatẽ õinã in eo
solo ꝓfitẽdo ¶ Itẽ exodi · xx · nõ facies tibi
sculptile · nec oẽꝫ sil'itudinẽ q̃ est ĩ celo desu
ꝑ & q̃ in ẽra deorsum · nec eoꝝ q̃ sunt ĩ aq̇s
subtꝰ terrã · non adorab̃ ea nec coles. Item
deutro · libro & leuit̃ · xxvj · nõ facietis ydo
lũ & sculptile · nec titulos erigetis · nec in
signẽ lapidẽ ponetis in ẽra vr̃a vt adore=
tis eum. Itẽ deutro · xxvij · maledictꝰ q̃ fa
cit sculptile & cõflatile · nõ ergo debꝫ ado=
rari hõ · nec paĩs nec aliq̃ ymago siue crea
tura. Ad istud argumentũ Rñdet̃ q̊ ad p̊
mũ scꝫ de xp̃o quod fuit oñsum pleissime
in pmo libro & ĩ solucõibꝫ argumtoꝝ pre
dictorũ huiꝰ tcij libri · ꝙ ihũs nazarenꝰ ẽ
verꝰ messias ĩ lege & ꝓphis ꝓmissꝰ. Ostẽ
sum ẽ etiã qm̃o est verꝰ deus & verꝰ hõ sic
patuit ĩ solucõne xxij · argumẽti. Et in p̊=
mo libro · ꝯsideracõe iij · artic'o pmo in q̈=
druplici examĩe. Et ꝯsequent̃ ihũs nazare
nꝰ ẽ latrie adorandꝰ nec ex hoc ydolat̃ sũt
xp̃iani adorãtes veꝝ deũ ¶ Ad illud at̃ qḋ
dicũt de adoracõe enkaristie ꝙ ibi sit ydo=
latria Dicendũ ꝙ nõ est verũ ƀm Nico=
laũ de lira in tractatu cont̃ iudeũ nequit̃
arguenẽ. Nõ eĩ adorat̃ paĩs qꝛ nõ ẽ ibi · ƺ
eiꝰ subã cõuersa est in subam corpis xp̃i

virtute diua ad placõnem verbo℞ ꝯsecra-
cõnis q̃ sunt ipiꝰ xp̄i veri dei effectiue seu
pñcipalit͛. ipius aũt sacerdotis ꝑlatiue seu
misterialit͛. Verbũ aũt dñi est tãte vtu-
tis ꝙ ꝑ ipm factũ est celũ & t͛ra de nichi-
lo vt patꝫ geñ. pmo & psalmo. cxlviij. di-
xit & facta sunt. & multofortiꝰ potest cõ-
uertere vnã subam in aliã. Patꝫ etiã ꝑ exē-
plũ exodi. xxiiij. ca. vbi dꝛ ꝙ diua vtute
virga moisi ꝯuersa est in serpentē. Et exo-
di vij. aque egipti ꝯuerse sunt i sanguinem
Et si dicas ꝙ ista non sũt ꝯuersa virtute
v̄bo℞ falsũ est. Legimꝰ eñ nũi. xx. ꝙ defi-
ciēte aqua dixit dñs ad sacerdotes moisen
& aaron. loquimi ad petram & illa dabit
vob aquas & ad verbũ eo℞ scdm psalmũ
ꝯuertit petrã in stagna aquarũ & rupem
in fontes aquarũ. Faciliꝰ aũt videt͛ panē
in corpꝰ & vinũ in sanguinem q̄ꝫ petrã in
aquã mutare. Q᷑ aũt posset ꝯuertere vnã
subam in aliã manentib accidentib ꝓba-
tur q2 deꝰ non attigit subam mediantib
accidentib sic facit agens natłale ꝫ eã at-
tingit immediate & iõ potest illã subam
in aliã ꝯuertē manentib accidētib eadeꝫ
vtute. Ad hoc aũt hētur aliq̄ mõ exemplũ
geñ. xix. vbi dꝛ ꝙ vxor loth respiciens re-
tro versa fuit in statuã salis. ꝑ hoc eñ ꝙ
dicit͛ statua videt͛ ꝙ remãserit figura sbe
corpalis suba in sal mutata sic igit͛ diui-
na vtute ꝯuertit͛ panis suba in corpꝰ xp̄i
accidentib remanētib panis. Aĩa vero
xp̄i realit͛ ꝯiũcta est suo corpi. & silr dei-
tas in psona filij. & sic sub spēbus panis
est corpꝰ xp̄i ex vi ꝯuersiõis vł transubsta-
cionis. aĩa eiꝰ & deitas ex ꝯcomitãtia rea-
li & insepabili & ꝑ consequēs ibi est totꝰ
xp̄us verꝰ homo & verꝰ deꝰ. latria adorã-
dus. & sic nõ est ibi ydolatria. nõ eñ ado-
rant͛ spēs panis visibil' tanq̄ꝫ deꝰ ꝫ ipe cri-
stus inuisibil' existēs sub illis spēb. Simi-
le hētur quodãmõ exodi iij. vbi dꝛ ꝙ xp̄s
apparuit moisi in flãma ignis i medio ru-
bi. & non ē dubiũ quin moises adorauit
deũ. qñ dñs dixerat moisi solue calciamē-
tũ de pedib tuis ꝛc. nec tñ adorauit ignē
illũ siue flãmam tanq̄ꝫ deũ. sciebat eñ mo-
yses hoc impossibile eē. ꝫ adorauit deũ in-
uisibilē sub siľitudine visibili apparentē

Et idem dicendũ est de alijs apparicõibus
diuis factis sanctis ptrib. sic iij. reg. xix.
ca. apparuit helie sub sibilo aure tenuis.
Q᷑ aũt arguit͛ vlt͛ ꝙ xp̄iani ꝯmedũt cor-
pus xp̄i quod ē horribile. Dicendũ ꝙ ve-
rum eēt si acciperēt in ꝓpria specie ꝫ ipm
accipe sub spēbus panis nõ est horribile ꝫ
magis suaue & veñabile. Non eñ ipe xp̄e
vel eiꝰ corpꝰ in ista ꝯmestione frangit͛ vł
atterit͛ dentib siue lacerat͛ sic ymaginant͛
iudei ꝫ sole spēs panis frangunt͛ & atterũ-
tur quib ꝯsumptis desinit ibi esse corpus
xp̄i ꝫ remanet͛ huiꝰ sacmenti effectꝰ qui ē
aĩe refectio ꝑ augmentũ gr̄e. & sic patꝫ ꝙ
ꝯmestio ista suauis est & veñanda. & pro-
pter hoc saluator dicit johis vj. Ego sum
pañs viuꝰ qui de celo descēdi. si q̄s mãdu-
cauerit ex hoc pane viuet in eternũ. Hoc
etiã fuit predictũ psalmo lxxi. qui bm do-
ctores antiq̄s hebreo℞ exponit͛ de xp̄o. In
pñcipio eñ huiꝰ psalmi cum dꝛ. deꝰ iudi-
ciũ tuũ regi da. Glosa hebraica dic͛. Iste ē
rex messias de q̃ dicit ysaie xi. ca. Egredie-
tur virga de radice yesse ꝛc. Et in processu
huiꝰ psalmi dicit͛ de ipo. Erit firmamen-
tum in t͛ra in sũmis montiũ. vbi lr̄a he-
braica habꝫ. erit placenta tritici in terra
in capite montiũ. & translacõ Ieronomi
iuxta hebraicũ. Erit memorabile triticũ i
terra in capite montiũ. Translacõ caldai-
ca habꝫ. erit oblacõ frumenti in terra. Ex
istis trib videt͛ ꝙ lr̄a nr̄a fuerit corrupta
ꝑ scriptores ponētes firmamentũ ꝓ frumē-
tum ex siľitudine dictionũ. Patꝫ igit͛ ex
dictis ꝙ de rege messia dictũ fuit in hoc
psalmo. ꝙ futurꝰ erat frumentũ in terra
in sũmis montiũ vel oblatio frumēti in
terra in capite montiũ qđ impletũ est in
sacramēto eukaristie in q̃ xp̄us sub spēbus
pañs tritici ꝯtinet͛. & sup capita sacerdotũ
vt adoret͛ a ppl'o eleuatur Qui sacerdotes
ꝓpter altitudinē statꝰ montes appellant͛.
ꝓpter qđ saluator johis xij. grano frumē-
ti se cõparet & dic͛ nisi granũ frumēti ca-
dens in t͛ra mortuũ fuerit ꝛc. De bonitate
aũt sacramēti eukaristie dic͛ rabi moisen
hadarsam exponēs sup geñ. illud osee xi.
Et inclinaui ad eum vt vescētur. Lr̄a he-
braica talis est. inclinabo ad eũ escam. qđ

exponẽs iste doctor & loquẽs in psona dei
sic & osee pphā. rabi ille dicit in fine in=
clinabo ad eū .i. ad populū isrl'. escam bo
nā & suauē cui nō est alia silis de q̄ dicit
psalmo lxxi ¶ Erit placēta frumēti in tra
in capite 2c. ¶ De ista maña vide quedam
pulchra sup argumēto xiiij. Patet igit ex
suppositis q̄ adorare eukaristiā nō est deri
sibile. sz sctm & venabile nec eā sumē ē hor=
ribile sz deuotū & delectabile bn̄ dispositis
ad hanc escam. ppter qd aplus pma cori.
xi. Probet aūt seipm homo & sic de pane
illo edat & de calice bibat 2c. Et hoc fuit si
gatū in māna pplo isrl' dato Exodi xvj.
de q̄ sapie xvj. Panē patum de celo pstiti
sti eis sine labore. omē delectamentū in se
hn̄tem & omis saporis suauitatē. De ista
maña amplius dicet cum dei adiutorio in
fra cum mouebit bellū iudeoꝝ p argumē
ta ex nata assūpta ¶ Ad illud aūt qd ar=
guūt iudei de sculptilibꝫ & ymaginibꝫ Re
spondet & Primo declaro qd est adoracio.
Secūdo quot modis suitur. & tandē qua=
li venacōne scōrum ymagiēs venande sūt
ex qbꝫ ptebit solucō ad allegata p iudeos
De pmo dr q̄ adoracō nichil aliud est q̄z
quedā veneracō seu reuerentia alicui exhibi
ta rōe digtatis supioris & excellētis. Pro
secūdo iuxta doctoꝝ sac theologie tradicō
nem nos hēmus adoracōez seu venacionē q̄
latria dr. & habemus q̄ dulia noiat. & ha
bemus q̄ yperdulia noiat. Latria enī dr cultus
soli deo trino & vno debitus. hoc etiā expi
mur in oī republica obseruari. q̄ sūmus re
ctor aliq̄ signo singulari pre ceteris honorat
q̄ si alicui alteri deferretur foret crimē lese
maiestatis. Et ideo in sacro codice statuit
pena mortis hijs q̄ diuū honorē alijs ex=
hibēt vt patz exodi xxij. nec istū honorez
siue adoracōz ipi deo exhibemus ppter ipm
qr ipse est gloria & honore potissimus cui
nichil a creata addici pt sz ppter nos. qm̄
p hoc q̄ deū reueremur & adoramus mens
nr̄a ei subicit & in hoc eius pfectio cōsistit
Res enī quelibz pficit ppter hoc q̄ suo su=
periori subdit. sicut corpus p hoc q̄ ab aīma
viuificat. & aer p hoc q̄ a sole illuīatur.
Dulia vero dr cultus vl' reuerētia debita rō
nali create supiorē ordinē tenēti sicuti sūt
prelati dn̄i vl' mgri. Yperdulia est cultus si=
ue honor dignior dulia debitus carni xp̄i
assumpte a vbo diuino. teste glosa sup illud
psalmi. Adorate scabellū pedū eius. Circa
vero ymaginū veneracōez dr q̄ xp̄i yma=
go & crux & alie scōꝝ ymagiēs dupl' pos
sunt ōsiderari. Vno mō vt sūt ymagines
dei aut vginis marie seu scōrum. Secūda=
rio vt sūt quedā res puta aurū & argen=
tum lignū siue lapis. & illo secūdo mō ōsi
derādo nulla veneratio eis exhiberi debz.
ymo crimē ydolatrie incurret q̄ vt sūt so
lū res quedā ipas venerarēt. Alio mō pos
sūt cōsiderari vt repn̄tant ihm xp̄m. aut
virginē mariā seu scōs padisi. & sic vtiq̄z
venerari debēt etiā eadē veneracōe q̄ yma=
ginatū veneratur. & ita crux xp̄i & eius
ymago venari debz adoracōe latrie. yma=
go aūt virgis marie. alioꝝq̄z scōꝝ venera
ri debēt veneracōne dulie. qr totus honor
refertur ad prothotipum .i. ad exemplar
seu ymaginatū. & hec est opinio Thome
in iij. snīarum. distinctōe ix. Sed ōtra eam
obicit mgr Robertus holcot sup libro sapi
entie lcōe. c. lviij. pmo. qr latria est honor
soli deo debitus. sz nulla ymago est deus. er=
go nulli ymagini debet talis honor ymo
ōtradictōnem includit. vel inducit dicere
q̄ latria sit honor soli deo debitus & tn̄ q̄
debeat ymagini xp̄i. pterea si idē honor
debeat ymagini xp̄i & xp̄o idē honor debe
tur lapidi & xp̄o. & p ōsequēs debet idem
honor deo & create qd non est dicendum
Preterea q̄ honorat aliqd honore latrie cō
fitet illud eē deum. ergo si aliqs possit li=
cite ymaginē honorare cultu latrie potest
licite ptestari & ōfiteri aliud a deo eē deū
Ideo alr potest dici q̄ nulla adoracō debet
ymagini nec licz ymagiēz adorare. Vera
enī adoracō est in spū & deuocōne & amo
re sūmo. & istū nullo mō debemus in aliq̄z
creaturā dirigē qr tn̄ ppter ymaginē xp̄i
excitamur ad adorandū xp̄m. & corā yma=
gine adoracōez nr̄am facimus. Dicit large
loquēdo q̄ ymaginē adoramus. Vnde dicit
pdictus doctor videt michi dicendū q̄ nec
adoro ymaginē xp̄i qr lignū. nec qr yma
go. sz adoro xp̄m corā ymagine xp̄i quia ē
ymago xp̄i. & excitat me ad adorandum

1471

xp̄m · & ſic expoīt jo͛hes damaſcenꝰ libro iiij · ca · iiij · vbi videt̃ dicẽ ꝙ ſcōꝝ ymagines adorari hoc ĩtelligo ſic ꝙ ꝓpter ymaginis repn̄tacōẽꝫ licet michi corã ymagie ſcm̄ cuiꝰ ẽ adorare · & eo mō intelligo Thomã & baſiliũ & totũ ecc̄ie ritũ hec ille · licꝫ hoc rōnabiliẽ videat̃ dcm̄ & poſſꝫ ſatis ſuſtineri ac per hoc iudeis ſatiſfacẽ · qꝛ tn̄ loquendũ eſt vt plures · ſapiendũ vero vt pauci & ꝯmuīs opīo tenet oppoſitũ idō eã ſequẽdo ad ea q̄ iudei dicũt reſtat rn̄dere. Cum ergo dicāt iudei ꝙ ſacra ſcripc̄a vetat facere ſculptile & illud venerari. Dicit̃ ꝙ anteq̄ꝫ deꝰ eēt hūanatꝰ facẽ ymaginem dei erat impietatis cũ ſcḋm diuinam natām ſit inſigurabil' · inuiſibil' & inſenſibil' ſꝫ ꝑ carnis nr̄e aſſumpcōꝫ factꝰ eſt viſibil' · ſenſibil' & palpabil' · & ita figura nō eſt impietatis ſꝫ pietatis & hoc ꝓpter doctrinaꝫ & inſtructionẽ nr̄aꝫ ac paſſioīs xp̄e recordacōẽꝫ · ymo ip̄e deus factꝰ homo ſcꝫ xp̄us ih̄us · eas p̄mo tradidit. Nã ip̄e p̄mo pinxit ymagiẽꝫ ſuã traditq̄ꝫ pictori nō poteñti eam pingere · miſſo ab abagoro rege vt dicto regi tradẽt vt pꝫ in ecc̄iaſtica hiſtoria & notat damaſcenꝰ in ſētencijs libro iiij · ca · viij · Cum em̄ pictor nō poſſꝫ in faciem xp̄i aciem viſus ſui defigẽ ꝓpter claritatis chorūſcacōꝫ xp̄us deuocōꝫ regis attendẽs veſtimentũ pictoris faciei applicuit · & ſic ſuijp̄ius ymaginẽ ei miſit. Item ĩ die paſſioīs ip̄e pinxit vultum ſuũ tradiditq̄ꝫ veronice & nũc ymago illa habetur rome in magna reuerētia & veneracōne Item poſt ſcī apl'i pinxerũt ymaginẽ xp̄i & m̄ris ſue vt lucas apl'us & euãgeliſta. Habent̃ ymagines rome teſte damaſceno vbi ſup̄. Ideo ergo ꝓhibite ſunt ymagiẽs in lege veti · qꝛ tũc deꝰ nō erat figurabil' · ergo ceſſante cauſa ceſſare debꝫ effectꝰ. Ex q̊ deꝰ eſt figurabil' pt̄ ymago eiꝰ fieri ad venerandũ vt dictũ eſt. Sic em̄ iubet ꝓpheta adorare nō ſolũ deũ · ſꝫ & ſcabellũ pedũ eiꝰ qm̄ ſcm̄ eſt · p̄s · lxxxxviij · Vn̄ qꝛ nō oms noſcũt lr̄as nec lcōi vacāt. Ideo ſcī patres ad velociorẽ memoriã h̄ndam de triũphis ſcōꝝ vt ſic alliciant̃ ad bonũ ymagiẽs inuenerũt. Sic ergo triplex fuit cauſa inſtitucōnum ymaginũ in ecc̄ia. Primo ad inſtructōẽꝫ laicoꝝ quibꝫ ymagiẽs adhibent̃ loco libroꝝ. Secũdo ad incarnacōis miſteriũ & vt ſcōꝝ exempla nob̄ & frequẽtius & recentiꝰ inſigerent̃. Tercio ad excitandū deuocōis affectũ q̄ magis ex viſis q̄ꝫ ex auditis cauſat̃. Et ſi dicat iudeꝰ vl' quicũq̄ꝫ alius ꝙ nulla tradicō de adorãdis ymaginibꝫ inueītur in decurſu vet̄is ac noui teſtamẽti · & paulꝰ ꝓhibet xp̄ianis ꝯicare ĩ fructuoſis opibꝫ gentiliũ inẽ q̄ opa infructuoſa · ymaginũ adoracō ꝯputat̃. Rn̄det̃ ꝙ apl'i familiari conſilio ſp̄ūſcī nōnulla tradiderũt ecc̄ie obſ̄uãda q̄ nō reliquerũt in ſcript̄is · ſꝫ in ecc̄ie obſ̄uacōne ꝑ ſucceſſionẽ fideliũ ſũt ordinata. Vn̄ ip̄emet apl'ꝰ ad teſſalonicen̄ · vj · ait · ſtate & tenete tradicōnes q̄ didiciſtis ſiue ꝑ ſermonẽ ſcꝫ ab ore ꝓlatũ · ſiue ꝑ epl'aꝫ ſcꝫ ſcriptã trãſmiſſam inẽ q̄s tradicōnes eſt ymaginũ veneracō. Qꝛ autẽ placeat deo ymaginũ veneracō eo mō q̊ dictũ eſt & diſpliceat oppoſitũ ſiue eaꝝ oblacō pꝫ ex pena philippi & multoꝝ alioꝝ. Vnde legimꝰ ĩ cronicis impatoꝝ & ſũmoꝝ pontificũ ꝙ philippꝰ q̄ impauit ãno dn̄i ſeptigenteſimo xxx · cũ eēt hereticꝰ omẽs ymagies & picturas ſãctoꝝ de ecc̄ijs auferri iuſſit & idō male finiuit. Nam cũ ꝑ ãnũ impaſſet veiens cont̃ eũ Anaſtaſiꝰ eum de regno expulit & oculoꝝ lumẽ & claritate p̄uauit. Item leo terciꝰ q̄ impauit ãno dn̄i ſeptigẽteſīo xxxvj · deceptꝰ a quodã apoſtota omẽs ymagiẽs xp̄i & b̄te marie & oīm ſcōꝝ deponi fecit & igne ꝯburi ſꝫ nō impune trãſiuit · qꝛ de iſto errore Gregoriꝰ terciꝰ ip̄m valde redarguit · & cum eſſet incorrigibil' ip̄m excōicauit · romãq̄ꝫ & totã ytaliã & hiſpaniã ab illiꝰ dn̄io & ptãte deficẽ fecit · eiq̄ꝫ vectigalia inēdixit p̄dictꝰ ſũmꝰ pontifex ſtatim vt electꝰ fuit zelo motꝰ religionis & fidei xp̄iane rome fere mille epoꝝ ſinodũ ꝯgregauit in q̄ veneracōꝫ ſcãꝝ ymaginũ ꝯfirmauit · ac violatores ip̄arũ gn̄ali anathematis ſn̄ia ꝯdempnauit · & cont̃ leonẽ impatorẽ vt dcm̄ eſt · & cont̃ Conſtãtinũ qn̄tum eiꝰ filiũ iuſte & aīoſe ꝓceſſit Hic Cōſtantinꝰ fuit peſſimꝰ & vilis h̄eticus & apoſtota catholice fidei nã demoībꝫ ſac̄ficia immolauit. Hic ſinodũ ccc xxx ·

epoꝝ cõstantinopolim ꝯgregauit· in qua
de deponẽdis xp̃i & scõꝝ ymaginibꝫ terri
bile ꝓmulgauit edictum· & extũc cont̃ ca
tholicos cepit tirãnidem exercere. Et licet
monicõne p̃missa vt se a sua cohercẽt ne-
quicia monitꝰ fuerit Ip̃e vt alt̃ pharao ĩ
duratꝰ in malo ꝑmansit ob ꝙ mors pe-
stilẽs regiã vrbẽ sic deuastauit· vt in eã in
finite domꝰ integre clauderent̃ nec erat q̇
eos inhitaret. Ferebant̃ eñ ĩ plaustris ca
dauera mortuoꝝ ad sepeliendũ. Sup̃dictꝰ
ergo leo tercꝰ mortuꝰ est ĩ impietate sua
scꝫ in scãꝝ ymaginũ deposicõne. Et qꝛ fili
us eiꝰ p̃dictꝰ Constãtinꝰ huiꝰ fuit pr̃e de
terior· & ĩ nullo iuuabat ecc̃am Ideo Ste
phanꝰ secundꝰ q̇ sedebat ĩ cathedra petri
Anno dñi septĩgẽsimo lxxx· motꝰ fuit dif
finire & deťminare ꝙ trãslacõ imperij fiẽt
de gc̃is in francos in ꝑsonã mag̃fici prin
cipis karoli magni. Racõ ponit̃ ext̃ de ele
ctione· ca· cum venerabilẽ. Francoꝝ ei fa
uorẽ & bñficia iam romana ecc̃ia ꝑ pippi
nũ ĩ multis nc̃itatibꝫ expta fuit. Iste pip-
pinꝰ rex francoꝝ fecit magnũ sinodũ cõ-
gregari vbi fuit mag̃ altricacõ circa vene
racõꝫ ymaginũ & fuit diffinitũ xp̃i ac sã
ctoꝝ ymagines eẽ venerãdas licꝫ hẽtici cõ
trariũ suaderẽt qꝛ eis spẽs ydolatrie vide-
bat̃ sꝫ nõ ẽ verũ vt deñ est qꝛ ymago fert
intellectum humanũ in ip̃m ymaginatũ
Vñ eas licite adoramꝰ & debita veneracõ
ne colimꝰ· nec est eadẽ racõ de ymaginibꝫ
& sculpturis ydoloꝝ· qꝛ ibi malignꝰ sp̃us
iũgebat̃ q̇ in eisdẽ dabat rñsa cui nulla de
bet̃ reuerẽtia sꝫ non sic de sc̃is ymaginibꝫ.
Satis igit̃ claret q̃mo non repugnat sac̃
scripťe ymaginũ veneracõ eo mõ q̇ deñ ẽ.
Et q̃ntũ deo displiceat earũ ablacõ ex pe-
nis nõ solũ sp̃ualibꝫ sꝫ etiã corꝑalibꝫ & tẽ-
ꝑalibꝫ diña ordinante iusticia ĩflictis· &
ex assercõne veneracõis earundẽ fcã ꝑ vi-
cariũ ih̃u xp̃i cũ sacra sinodo vbi error in
ťuenire non pt̃ cum talis scã ꝯgregacõ di
rigat̃ a sp̃ũ scõ. Sed restat vnũ dubiũ de
ymaginibꝫ astronomicis q̃ fiũt certis tꝑi-
bus planetis exñtibꝫ in quibusdã locis ce-
li deťminatis Verũ liceat tales ymagines
facẽ & talibꝫ factis vti sic̃ tꝑibꝫ suis vt di
cit Robertus holcot suꝑ libꝝ sapie· lcõne

lx· quidã in londonis dicebat̃ curare a q̃r-
tana ꝑ ymagine̅ leonis aureã scd̃m certas
ꝯstellacõnes fcãm. Hic est difficile dicẽ qd
est verũ ꝓpter mirabiles oꝑacõnes corꝑm
qꝛ hoc est certũ ꝙ nichil est hõi illicitũ qd
ꝑ nat̃am ꝯpleri pt̃. Dicit tñ tho· secũda se
cũde· q̃stione· lxxxxvj· & allegat augusti
nũ x· de ci· dei· ꝙ opĩo fuit falsa de yma-
ginibꝫ talibꝫ cõstruẽdis· verũ est tñ ꝙ res
nat̃ales formas suas ꝯsequũtur ex corꝑi-
bus celestibꝫ· sꝫ ymagines artificiales nul-
lam ṽtutẽ ꝯsequi possũt ab arte· nec aliq̃z
ṽtutẽ hr̃e possũt a corꝑibꝫ celestibus· nisi
quã habẽt rõne matie· Figura aũt nõ est
p̃ncipiũ alterandi· & ideo nõ habꝫ aliam
ṽtutẽ curãdi aurũ tal' ymaginis q̃z aurũ
alteriꝰ figure. Sꝫ si aliũ effectũ habꝫ hoc ẽ
oꝑacõne demonũ q̇ sunt ludificatores ho-
minũ ſm Augustinũ. Et ideo tales yma
gines astronomice ṽtutẽ sorciũtur ꝑ demo
nes· cuiꝰ signũ est ꝙ oportet illis ymagi
nibꝫ caracteres imp̃mi q̇ ad nichil nat̃alr̃
imprimũtur l' oꝑant̃. Vñ ymagiẽs astro
nomice & nigromãtice in hoc dr̃nt qꝛ in
factura nigromanticaꝝ ymaginũ fiunt
exp̃sse quedã inuocacõnes demonũ· vñ ꝑ-
tinẽt ad exp̃ssa pacta cũ demonibꝫ inita.
Sꝫ in factura astronomicarũ sunt pacta
tacita cũ demonibꝫ ꝑ quosdã caractẽs &
figuras ab ip̃is demonibꝫ adinuẽtas· quo
rũ caractoꝝ fixione demones faciẽtibꝫ suf
fragant̃. Hec aũt xxiiij· argumẽta iudeoꝝ
sumpta ex lege sufficiãt ꝓ p̃mo bello q̃ vt
visum ẽ nulliꝰ vigoris sunt ꝯtra nr̃m fi-
dei fortaliciũ· ym̃o integrũ & incorruptũ
manet ab ictibꝫ eorũ qꝛ est turris fortitu-
dinis a facie inimici.

QVinta ꝯsideracõ est de iudeoꝝ bel
lo sumpta ꝑ argumenta ex lege
euãgelica. Videtes eñ iudei ꝙ sua
argumẽta ex lege sumpta nulliꝰ sunt fir-
mitatis ad expugnandũ nr̃m fidei forta-
liciũ· qñym̃o ꝑ illa eius veritas clarior &
forcior est ońsa temptare volũt si possũt
& ex dictis euãgelicis se iuuare· & ex qui
busdã alijs a xp̃ianis cõcessis vt fidei nr̃e
fortaliciũ diruat̃ sicut deducit Nicolaus
de lira in tractatu contra iudeũ nequiter

1471

arguen tē ex quo tractatu plura hic inse=
rūtur paucis exceptis q̄ suis locis explica
bunt̄ & faciūt totidē argumēta sicut ex le
ge scȝ xxiiij.

PRimū argumētū iudeoꝝ q̄ nitan
tur ꝓbare jhm nazarenū nō esse
verū messiā sumitur ex p̄mo capl'o
Mathei sic Ille nō est ver⁹ messias in cui⁹
genealogia ponūtur muliēs peccatrices.
ȝ ī genealogia jhu nazareni ponūtur mu
liēs peccatrices ergo ipē n̄ est messias. Ma
ioꝛ est maīfesta qꝛ messias debet eē scūs &
bon⁹ & sic nō debȝ in sua genealogia pec=
catrices admittē. Minoꝛ patȝ qꝛ mathei p̄
mo vbi ē p̄ncipiū noui testamēti noīant̄
q̄tuoꝛ scȝ thamar Raab Ruth & Bersabee
q̄ sunt ī scriptā reprobate. Prima namqȝ
scȝ thamar sub hītu & simulacōe meretri=
cis supposuit se iude socero suo & sic conce
pit de ipso phares & saran gen̄. xxxviij.
Secūda vero scȝ Raab meretrix cognoīat̄
josue. ij. fuit em̄ genē chananea & sic vi=
det̄ fuisse mulier luxuriosa vilis & ydola
tra. Tercia scȝ Ruth fuit de ppl'o Moab q̄
colebat ydola. Quarta scȝ Bersabee fuit a
dultera vt patȝ ij. regū xi. Ex q̄ sequit̄ ꝙ
nō fuit vere xp̄us. Pro solucōne hui⁹ ma
licōse argumēti hebraici tria sunt videda
Primū ē ꝙ nō valet illud qd̄ obicit̄. Secū
dū ꝙ in arguēdo falsū supponit̄. Terciū q̄
re noīa dictaꝝ mulierū ī genealogia xp̄i
exp̄mūtur cū hoc p̄ncipalit̄ videat̄ querē
argumentū. Circa p̄mū ondītur p̄mo vt
clau⁹ retūdat̄ clauo ꝙ sil'is racō vl' forti=
oꝛ pt̄ fieri cont̄ messiā a iudeis expectatū.
Vn̄ jhere. xxxiij. dꝛ de ip̄o. Ecce dies veni
unt dicit dn̄s & suscitabo dauid germē iu
stū. ꝙ omēs hebrei exponūt de xp̄o. Vnde
& trāslacō caldaica q̄ est hebraice lr̄e ī plu
ribȝ locis expositīa habet hic suscitabo da=
uid messiā iustum. omēs em̄ iudei ꝯfitent̄
de dauid messiā descēsurū ꝓpter qd̄ Math.
xxij. q̄rente saluatoꝛe a phariseis cui⁹ fili
us est dixerūt dauid. Dauid aūt legit̄ mł'
tiplr̄ & grauit̄ peccasse p̄mo ī morte sacer
dotis nobe. p̄mo regū xxij. ca. qꝛ ꝑ omissi
onē cautele debite fuit occasio mortis ipo=

rū petēdo panes & gladiū ab achimalech
p̄nte doech ydumeo ꝓpter qd̄ filio achima
lech fugiēti ad dauid dixit. ego sum reus
oīm aīarū dom⁹ pr̄is tui & nūs occisorū
sacerdotū fuit lxxxv. viroꝝ. & cū hoc ciui
tas eoꝝ fuit succēsa & muliēs & puuli tru
cidati. Item peccauit secūdo pc̄o adulterij
& etiā rapt⁹ vt videt̄ ī vxore vrie de qua
dꝛ ij. regū xi. ca. missis itaqȝ dauid nūci=
is tulit eū ꝑ potentiā scȝ regalem. Itē pec
cauit t̄cio peccato homicidij ꝓditorie cō=
missi. Nam vriam fidelissimū sibi militē
occidit gladio filioꝝ amon vt ibidē dicit̄
Et qꝛ postea factum fuit diuulgatū surre
xit inde scandalum magnū. ꝓpter qd̄ dice
bat̄ ī ppl'o vulgarit̄ de ip̄o dauid qm̄o po
terat eē salus ei q̄ rapuit ouē & occidit pa
storē. Item q̄rto peccauit grauit̄ non solū
omittēdo punicionē debitā ȝ etiā increpa
cōȝ filij sui amon de oppressione violēta so
roris sue thamar ij. regum xiij. dꝛ em̄ ibi
Cum aūt audisset dauid verba hec ꝯtrista
t⁹ est valde & noluit contristare spm̄ filij
sui amon qꝛ diligebat eū. Iteȝ q̄nto pecca=
uit grauit̄ mifiboseth filiū jonathe cuius
seruū accusantē dn̄m suū crimīe lese maie
statis & falso vt hētur ij. regum xvj. ca.
Post agnitā innocentiā mifiboseth & ne
quiciā sibe serui sui illū seruū quē de iusti
cia tenebat̄ decapitare. nō solū nō puni=
uit ȝ etiā ꝯtra iusticiā medietatē hēdita=
tis mifiboseth ei dedit vt hētur ij. regum
xix. ca. In hoc eē fregit iuramētū federis
initi int̄ dauid & jonathan p̄rem mifibo
seth vt hētur p̄mo regū xx. ca. Dicēs que
iurauim⁹ ambo in noīe dn̄i int̄ me & te.
& semē meū & semen tuū vsqȝ in sempit̄=
nū. Et subintelligit̄ firmit̄ seruabunt̄. &
ꝓpter grauitatē hui⁹ pc̄ti dicūt doctores
hebreoꝝ ꝙ regnū dauid postea fuit diuisū
vn̄ sup illud verbū dauid ij. regū xix. ca.
& tu siba diuidite possessiones dic̄ glosa
hebraica ꝙ tūc venit vox de celo dicēs Ro
boan & jheroboan diuidēt regnū tuū. Itē
sexto peccauit dauid ꝑ supbiā in nūacōe
ppl'i ij. regū xxiiij. ca. & ī trāsgressiōe di=
uini qd̄ hētur exodi xxx. vbi dꝛ ꝙ in nu=
meracōe ppl'i ꝑ quolibȝ capite debebat da
ri dimidi⁹ siclus argēti dn̄o qd̄ tūc n̄ fuit

factū. & ꝓpter grauitatē isti9 delicti mor=
tui fuerūt de pp'lo isrl' lxx. milia virorum
vt hētur ibidē. Hec aūt scripta sunt in ve
teri testamento de pctō dauid. & forsitan
plura alia omisit q̄ non sūt scripta. ¶Igit̄
si ꝓpter pcta pdictarū mulierū i genealo
gia jhū nazareni positarū arguūt iudei
ꝙ jhus nazaren9 nō fuit messias in lege
& ꝓphis ꝓmissus. eadē racōne vl' forciori
pt̄ argui ꝙ messias quē ipi expectāt descē
surū de dauid q̄ tot & tantis crimibus fu
it irretit9 non sit ver9 messias eis ꝓmiss9
Item ondit̄ ꝙ argumentū eoꝶ nō valet.
Frequēter eñ legunt̄ hoīes sci ex parentibus
nequissimis ꝓcreati. & ecōuerso ex sāctis
nequissimi. sicut achaz nequissim9 genu
it ezechiā scīssimū. q̄ etiā ꝯtriuit serpentē
eneū quē fecerat moises iiij. regū xviij. c.
& ezechias scūs genuit manassen pessimū
qz posuit ydola in tēplo dñi & effudit sā
guinē innoxiū multū nimis donec iplerz
jhrlm vsqz ad os. iiij. regū xxi. ca. Simil'r
amon pessim9 genuit josiam scīssimū qui
genuit tres filios pessimos q̄ ꝓpt̄ pcta sua
traditi sunt in manu infideliū. vn9 i ma
nu regis egipti & alij duo in manu regis
babilōis vt hētur iiij. regū xxiij. & xxiiij.
ca. Ex hoc patz ꝙ nō hētur argumentum
cont̄ veritatē xpi eo ꝙ in eius genealogia
ponūtur pctores & peccatrices cū iustis.
Consequent̄ ꝓcedendo ad secundū osten=
do ꝙ in suo ꝓcessu accipit falsū ¶Et pmo
q̄ntū ad hoc ꝙ dicit q̄tuor muliēs in gene
alogia xpi numeratas fuisse viles ydola=
tras & reprobatas. nō tamē intēdo eas to
talit̄ excusare a pctō sed a tāto verba sunt
Nicolai de lira vbi sup̄. Prima fuit Tha=
mar circa cui9 excusacōez aliqualem con=
siderandū ꝙ ipi abrahe facta fuit expresse
ꝓmissio de xpo gen̄. xxij. In semīe tuo bn̄
dicent̄ omēs gentes t̄re & ꝙ istud semen
descendēt p ysaac ysmahele q̄ntū ad hoc
reprobato dicēte sibi dño In ysaac voca=
bitur tibi semē. Item ꝙ descendēt de ysa=
ac cristus. per jacob esau q̄ntum ad hoc
reprobato dicente dño malachie pmo Ia=
cob dilexi. esau aūt odio habui. tota ergo
generatio Iacob fuit electa ꝓpter qd. xij.
ei9 filij fuerūt vocati p̄triarche populi ve=
rum ptū de iuda descēsur9 erat xpus scdm
carnē ꝓpter quod mulieres desiderabāt ha
bere prolem de iuda & filijs ei9. quia ne=
sciebāt quomō de illa tribu descendēt cri=
stus quousqz determinatū fuit negotium
ad ꝓgeniem dauid per ꝓmissionē factam
sibi de xpo psalmo c xxxi. Iurauit dñs da
uid veritatē & nō frustrabit̄ eū de fructu
vētris tui ponā p sedē tuā. Ista vero tha=
mar fuit vxor pmogeīti iude. & etiā scdi
filij & ambo mortui sunt sine ꝓle. & ideo
dixit sibi iudas esto vidua in domo pr̄is
tui donec crescat sela fili9 me9. & cū adul
tus fuissz non dedit eū ipi thamar timēs
ne moreretur sicut duo pcedentes ¶Vides
igitur Thamar ꝙ iniuriabatur sibi & ex
desiderio prolis habēde de iuda vel de eius
filio racōne pdicta simulās se meretricem
concepit de iuda phares & zaram & sic ex
desiderio boni mota fuit ad illicitū perpe
trandū sicut obstetrices egipcioꝶ ex pietate
ad filioꝶ hebreoꝶ salutē mote fuerīt ad di
cendū mendaciū pharaoni exodi pmo c.
Et Iudith sil'r ex desiderio liberādi ppl'm
suū isrl' mota fuit ad ornandū se curiose
vt sic ꝯcupiscentiā holofernis ad ꝯcupiscē
tiā sui excitaret. qd erat simpl'r malū & i
istis & ꝯsil'ibus dcā vel facta mala excu=
sant̄ a tāto vl' a toto ¶Qz aūt dicūt iudei
ꝙ raab fuit meretrix publica & vilis per
sona falsū est. Nā vbi dr̄ de ipa Iosue ij.
ca. Ingressi sunt domū mulieris mētricis
noīe Raab. Hebrei dicūt. Ingressi sūt do=
mū mulieris hospitatricis noīe raab ꝓpt̄
qd exploratores hebreoꝶ illuc declinauert̄
ad manendū de nocte. Nō eñ est aliq̄ mō
verisil'e ꝙ salomon pnceps trib9 iude acce
pisset eam i vxorē si fuissz tā vilis psona
ꝙ aūt arguūt ipam fuisse ydolatrā eo ꝙ
erat gentilis & chananea non est efficax
argumentū quia multi gentiles fuerunt
vni9 veri dei cultores. sicut patz de job &
amicis suis & dato ꝙ coluerit ydola i iu=
uentute sua sicut fuerat a parentib9 edocta
ac p hoc i parte excusāda. tñ in fide vni9
veri dei saluauit exploratores hebreoꝶ vt
patz ibidē & ad hebreos xi. & cum tota co
gnacōne sua ad iudaismū fuit conuersa.
Qz aūt de Ruth moabitide dicūt eā fuisse

ydolatrã potest ad hoc dici sicut dictũ est
de Raab. Qȝ aũt postea coluerat vnũ ve=
rum deũ p3 Ruth ꝑmo ca. vbi dixi noe
mi de⁹ tu⁹ de⁹ me⁹ ꝛc. Qȝ aũt vltio dicũt
de Bersabee ꝙ fuit adultera. Dicẽdũ ꝙ ex
scriptã ñ hẽtur expꝯsse ꝙ hoc ꝯmiserit volũ
tarie ȝ magis ꝑ potẽtiã regis violẽta vt
dcm̃ est supꝯ. Et dato ꝙ in adulteriũ consẽ
serit tñ iudei nõ possũt dicẽ quin deuota
fuerit & honesta. Nã ꝓuerbioꝝ. xxx. ca.
sup illud qd dilecte mi. quid dilecte vteri
mei ꝛc. Dicunt doctores hebrei ꝙ ad lr̃am
hec sunt verba mr̃is salomoĩs ipm̃ arguẽ
tis eo ꝙ ꝑma nocte q̃ iacuit cũ filia pha=
raonis. ita carnalit̃ & insolent̃ se habuit̃
cum ea. ꝙ in mane tm̃ dormiuit ꝙ trãsi=
bat hora offerendi iuge sacrificiũ matuti
nũ. & claues templi erãt sub ceruicali sa=
lomoĩs. Et ideo mr̃ ei⁹ intrãuit cubiculum
ei⁹ & excitauit eũ dicẽs. quid dilecte mi.
qd dilecte vteri mei. quid dilecte votorũ
meoꝝ. q̃si dicat Considera qd fecisti spera
bam ꝙ tu zelares ꝓ cultu diuino & bñ re=
geres regnũ & tu defecisti & consequẽter
monuit eum de carnalitate vitãda. & de
iusticia aũt ꝯseruãda dicẽs. ne dederis mu
lierib⁊ subam tuam. Nec obstat ꝙ ille cui
dirigit̃ istud verbũ vocat̃ lamuel. Nã sa=
lomon hoc noĩe vocatus fuit. eo ꝙ natan
ꝓpheta vocauit eũ amabilẽ dño ij. regum
xij. ꝙ ĩ hebreo significat cum q̃ de⁹ in lẽtimo
Est aũt de⁹ cum eo quẽ diligit. Patȝ igit̃
ex dictis ꝙ iudei ĩ arguẽdo accipiũt falsũ
reprobãdo istas q̃tuor ꝑdictas muliẽs vl
tra debitũ. Et si dicat iude⁹ q̃re nõ noĩan
tur in genealogia xp̃i sancte muliẽs scȝ za
ra. rebecca. & sic de plurib⁊ alijs q̃ ꝯmen=
dant̃ in scriptã & tñ noĩant̃ ibidȝ q̃tuor
muliẽs peccatrices ꝑdicte. Rñdet̃ istud ẽ
terciũ qd videbat̃ ꝑncipalit̃ querẽ argumẽ
tum. Dico ergo ꝙ iste noĩant̃ ad excludẽ=
dũ falsã opĩonem q̃ posset oriri. Cum em̃
dr̃ in genealogia Abrahã genuit ysaac in
telligit̃ de zara vxore ei⁹ ꝑncipali & ꝑma
Et eodẽ mõ cũ dr̃ ysaac genuit jacob. ĩtel
ligit̃ de rebecca & sic de alijs Si igit̃ sic ab
solute dicẽtur. Iudas aũt genuit phares &
saran. Opinari possȝ aliq̃s ꝙ eẽt de vxore
sua vera qd est falsũ qȝ iudas nõ ꝯgnouit
thamar affctu maritali ꝓpter qd ad exclu
dendũ opĩonem falsã euãgelista nomen
thamar expꝯssit. Similit̃ si dicẽtur salmon
genuit booz ꝑcise crederet̃ ꝙ eẽt de sua pri
ma vxore iudea nacõne qd non est verũ.
& ideo nomẽ Raab ẽ ibi expꝯssum. Et idẽ
dicendũ est de alijs duab⁊. Non em̃ ruth
fuit ꝑma vxor ipi⁹ boob nec bersabee ipi⁹
dauid ȝ fuerũt eis ex accidẽti cõiũcte ruth
vt suscitaret̃ semẽ defuncti & bersabee ne
moreret̃ ꝓpter crimẽ adulterij.

S Ecundũ argumentũ
iudeoꝝ ẽ ꝙ exq̃ ĩ genealogia ihu
nazareni ponũtur muliẽs immũ
de tota sua genealogia ẽ ordinata ad im=
mũdiciã & idõ xp̃iani ꝯmedũt carnes suil
las ꝛc. in lege ꝓhibita. Ad istud argumẽ=
tum rñdetur ꝙ nõ sequit̃ xp̃iani ꝯmedũt
carnes suillas & alia in lege ꝓhibita ergo
sunt immũdi. Nam illa ꝑcepta erãt ceri=
moĩalia & ꝑ ꝯsequẽs figuratiua stat⁹ futu
ri sub xp̃o sic̃ sepe supꝯdcm̃ est ꝓpter qd pub
licato euãgelio cessant nõ solũ vt mortua
ȝ etiã vt mortifera si ꝯuarent̃ vt obliga=
toria ex lege. nam hoc eẽt dicẽ saltẽ facto
ꝙ xp̃i aduẽtus nondũ eẽt ꝯplet⁹. Si aũt
aliq̃s abstinẽt a carnib⁊ porcinis & hmõi
ex alia cã vtpote qȝ sunt sibi abhoĩabiles
vel nõ sane nullũ eẽt pcc̃m. ꝙ aũt tales ci
bi tp̃e xp̃i sint liciti patȝ ex actib⁊ apl'orũ
& epl'is pauli in multis locis q̃ ꝓpter bre=
uitatẽ omitto qȝ est notũ fidelib⁊ xp̃iaĩs.
Itez Rabi moisen hadarsan sup gen̄. addu
cit autoritatẽ ps. cxlv. q̃ custodit verita=
tẽ ĩ seculũ facit iudiciũ iniuriã patientib⁊
dat escã esurientibus. dñs soluit ꝯpeditos
& hic est finis v̉sus ĩ hebreo. Exponit igit̃
iste doctor finẽ hui⁹ v̉sus de esca tp̃e mes=
sie dicẽs ꝙ hec lr̃a dat escã famelicis. dñs
absoluẽs ꝓhibita siue ligata. & exponen
do sic dicit omĩs bestia q̃ immũda reputa
tur in hoc seculo de⁹ scũs & bñdict⁹ faciet
eam mũdam in futo seculo. sic̃ ꝑmit⁹ fuit
mũda filijs noe quib⁊ dicit̃ gen̄. ix. ca. q̃si
olera virẽtia dedi vob̉ omĩa. Sic̃ em̃ olus
fuit mũdum oĩbus sic aĩal & bestia filijs
noe & ita ĩ futo absoluit de⁹ quicq̃d ꝓhi
buit de cibis. Sciendũ aũt ꝙ iste doctor &

alij doctores hebreorum loquentes de presenti seculo & futuro. per presens seculum intelligunt tempus currens vsque ad messiam & ibi incipit seculum futurum. Cum igitur ihesus nazarenus sit messias verus vt supra libro primo ostensum est a tempore passionis sue in quo terminatus fuit cursus legis mosaice liciti sunt cibi lege mosaica prohibiti. Et ideo paulus apostolus in lege & prophetis doctus dicit prima thimothei iiij. omnis creatura dei bona & nichil reiciendum quod cum graciarum actione percipitur sanctificatur enim per verbum dei. i. per eius filium modo dicto.

Tercium argumentum iudeorum est ex euangelio. Si ihesus nazarenus esset verus messias in eius genealogia saltem aliqua mulier poneretur sancta sed nulla talis ibi ponitur ergo non est vere messias. Maior videtur manifesta Minor probatur cum non ponantur nisi supradicte quatuor que etsi non tantum peccatrices tamen fuerunt. Respondetur quicquid sit de maiori proposicione minor est falsa. nam in fine genealogie ihesu christi Iacob autem genuit ioseph virum marie de qua natus est ihesus qui vocatur christus. Ipsam autem esse sanctissimam scripture noui testamenti & doctorum catholicorum manifeste proclamant. Sed quoniam hoc satis est notum fidelibus ideo sanctitatem eius per scripturas iudeorum & sarracenorum declarare propono. Circa primum dicitur ysaie vij. ca. Ecce virgo concipiet & pariet filium & vocabitur nomen eius emanuel que autoritas ad litteram intelligitur de christo & de eius matre. Pro declaracione huius prophecie notandum quod sicut legimus tempore regis achas duo reges potentes scilicet sirie & israel ascenderunt contra ihersusalem ad pugnandum contra eam. dominus autem misit ad eum ysaiam dicens. quod non timeret ab exercitu istorum duorum regum Ipse autem sicut erat malus & ydolatra & incredulus non credidit ysaie. et ysaias dixit sibi quod peteret signum sue liberacionis ex quo sibi non credebat. vnde sibi dixit. pete tibi signum a domino deo tuo in profundum inferni scilicet per suscitacionem alicuius mortui siue in excelsum supra scilicet in celo sicut tempore josue de sole. Iste autem rex malus nolens petere signum a deo dedit excusacionem fictam. Dicens quod hoc esset temptare deum. vnde dixit non petam & non temptabo dominum. Cum autem cognouisset ysaias quod non bona fide dixit achaz ymmo quia deum non timeret aut amaret & sic indignum reputans noluit sibi dare signum sed dedit domui dauid dicens. Audite ergo domus dauid nunquid parum vobis est molestos esse hominibus quia molesti estis & deo meo propter hoc dabit dominus deus ipse vobis signum. Ecce virgo concipiet & pariet etc. quod intelligitur de concepcione & partu christi per virginem mariam vt allegat euangelista Matheus in primo ca. Et per obsidionem ciuitatis iherusalem ab istis regibus significatur spiritualiter obsidio generis humani a demonibus. & quod genus humanum debuerit ab obsidione diaboli liberari signum fuit quod virgo conciperet & pareret filium. Sed isti glorioso signo de conceptu virgineo contradicunt iudei illud impugnantes & pro impossibili reputantes quod virgo existens virgo concipiat & pareat filium asserentes & affirmantes quod textus ysaie allegatus scilicet ecce virgo etc. non intelligitur sicut nos christiani & fides catholica affirmat de virgine gloriosa virgine maria & faciunt contra hoc quinque argumenta. Et arguunt primo sic istud signum fuit liberacionis achaz a duobus regibus qui venerunt contra eum. christus vero natus est post achaz bene per cccc. annos liberacionis igitur signum non fuit incarnacionis christi & concepcionis eius ex maria virgine. Secundo sic vbi nos habemus virgo hebrei dicunt alma quod significat adolescentulam quod indifferenter dicitur de virgine & corrupta. Virgo autem sic non significat igitur textus ille non intelligitur de concepcione virginis sed adolescentule. Tercio sic quia christus non est vocatus emanuel sed ihesus secundum quod patet luce ij. & prophecia dicit quod vocabitur emanuel igitur non potest dici de christo. Quarto quia apparet quod prophecia intelligatur de aliquo filio & dicunt aliqui iudeorum doctores & rabini. quod intelligitur de ezechia filio achaz qui dictus est emanuel. Alij vero dicunt quod intelligitur de filio ysaie de quo in sequenti ca. dicit propheta accessi ad prophetissam que concepit & peperit filium. Quinto & vltimo arguunt iudei littera dicit quod antequam sciat puer vocare patrem aut matrem auferet fortitudo damasci igitur in christo fuit ignorantia quod christiani reputant falsum quia dicunt quod habuit plenitudinem sciencie ab instanti sue concepcionis. Concludunt ergo iudei quod nullo modo intelligitur de christo nec de

virgine maria m̄re eius sicut nos xp̄iani dicim⁹ & firmiť credim⁹ & ꝯfitem̄. ¶Ad p̄mū argumentū dicendū iudeis ꝙ nō est verū ꝙ istud signū de ꝯceptu v̄ginis ipsi achaz daret̄ licet sibi p̄ ꝓphetā ꝓmittetur dicēs. pete tibi signū a dn̄o deo tuo ⁊c̄. Sȝ ex hoc inuitat⁹ incredul⁹ remansit & ydolatra qȝ dixit nō petā & nō temptabo dominū. alia lr̄a habȝ & non exaltabo dn̄m Directū ergo fuit domui dauid signū vt patȝ ex textu vbi dr̄. Audite dom⁹ dauid ꝓpter hoc dn̄s dabit vob̄ signū. ¶Ecce v̄go cōcipiet & pariet filiū & vocabit̄ ⁊c̄. qd̄ signū impletū est ī virgīe maria p̄ncipalr̄ & realiť q̄ fuit de domo dauid. ¶Ad illud aūt qd̄ dicit̄ ꝙ illud signū fuit p̄ cccc. annos & vltra post achaz dicend̄ est ꝙ duplex ē signū. vnū ꝓnosticū respectu effectus futuri. sic̄ gedeon datū fuit signū in vellere indicatiū future victorie iudicum ix. Secundū est signū rememoratiū respectu effectus p̄teriti. sic̄ moysi datū fuit signū exodi iij. hoc habebis signū ꝙ miseri te cū eduxeris pp̄l'm meū de egipto immolabis sup̄ montē istum gr̄as scȝ agens de ista missione q̄ tibi imponit̄. nec obstat de magna instātia tp̄is qȝ signū rememoratiū ita respicit p̄teritū ī magna distātia sicut signū ꝓnosticū futurū. Ad ꝓpositū istud fuit signū rememoratiū & non ꝓnosticū & fuit datū ī tāta distātia ꝓpē hoc ꝙ ꝯueniens erat qȝ achaz fuit incredul⁹ v̄bꝭ ꝓph̄e ꝙ daret̄ signū in longinquū vt ip̄e in ꝓpria p̄sona nō viderȝ sic̄ in mēte nō credebat. Illi tn̄ qui descenderūt ab eo viderūt sic̄ maria & Ioseph. & ideo signāter ꝓph̄a non direxit verba ad achaz ȝ ad domū dauid de q̄ domo fuer̄t maria & Ioseph vt īfra dicet̄. ¶Ad secundū dicendum ꝙ in hebreo sunt tria vocabula q̄si idē significātia scȝ nabra. betula. halma. p̄mū accipit̄ ꝓ mulie adolescēte paucorū dierū n̄ habēdo respectū ad v̄ginitatē vl' corrupcōnem. Secūdū accipit̄ ꝓ virgīe nō habēdo respectū ad etatē scȝ adolescēs iuuenis vel senex. Terciū vero accipit̄ ꝓ muliere habēdo duos respect⁹ scȝ ad adolescētiā & v̄ginitatē. & qȝ ista duo siml' fuerūt ī beata v̄gine Ideo ꝓph̄a diuin⁹ illustrat⁹ posuit halma & nō aliqd̄ aliud de vocabul' sup̄radictis. Hui⁹ sn̄ie est venerabil' perit⁹ vir petr⁹ alfonsi ꝯuersus in suo dyalogo titulo vij. dicēs. mulier nanqȝ siue iuuenis siue ānosa q̄zdiu v̄go est appellari p̄t betula. q̄zdiu aūt iuuenis ē siū v̄go sit aut corrupta p̄t nūcupari nabra. halma vero vocat̄ nulla nisi sit iuuēis & intacta. hec ille. Notādum etiā s̄m Nicolaū de lira in hoc passu ꝙ halmū siḡficat absconsionē & idē dicit̄ halma abscōdita q̄ siḡficat iuuēculā aspectibꝫ hoīm absconditā ita ꝙ de ei⁹ pudicicia & integritate nō dubitat̄ maxīe q̄n ꝑponit̄ lr̄a he. & tūc sonat healma. nec inueniūtur in tota sac̄ scriptā aliq̄ sic scripte nisi tn̄ tres scȝ rebecca xxiiij. gen̄. vbi dr̄ de illa p̄uella decora nimis v̄goqȝ pulcherrima & incognita viro. & sequit̄ ibi puella q̄ gradiet̄ ad hauriendā aquā in hebreo habet̄ hehalma q̄ egredieť ⁊c̄. Et maria soror moysi exodi ij. vbi dr̄ de ea & iuit puella & vocauit m̄rē pueri in hebreo habetur iuit hehalma ⁊c̄. Et ista q̄ scribit̄ ysa. vij. Et ideo cū due p̄me fuerit v̄gines purissime q̄ sic noīate fuerūt idē tenendū est de ista hec lira. Dic̄ ergo ꝓph̄a ecce hehalma. i. adolescens & v̄go siml' qȝ ista duo dic̄ vocabulū hehalma ꝯcipiet & pariet filiū. i. b̄ta virgo maria a ꝓph̄a p̄nunciat̄ q̄ ꝯcepit & pepit virgo manens. & ꝙ ita necessario debeat ītelligi patȝ qȝ signū qd̄ debebat dari achaz ꝓ liberacōne ciuitatis s̄m textū rabi salomon debebat ēē valde miraculosū. vn̄ dixit sibi ysaias. pete tibi signū a dn̄o deo tuo in p̄fundū inferni siue ī excelsum sup̄. ī p̄fundū inferni. i. in suscitacōne alicui⁹ mortui. vel in excelsū sup̄. i. in celo sicut in stacōne sol' fuit tp̄e josue. Modo ꝙ v̄go & adolescēs cōcipet & parēt filiū virgīe nō remanēte nullū miraculū eēt. oportȝ ergo ad hoc ꝙ sit miraculū ꝙ virgo ꝯcipiat & pariat in cōceptu & in partu virgine remanēte. & hoc dn̄o miraculo qd̄ impletū est in virgīe gloriosa. Et ideo Augustin⁹ ꝯť iudeos in sermone ānunciacōis b̄te virgis dic̄. Que sc̄ dei miracula nisi q̄ sūt hoībꝫ impossibilia q̄ scripsit tabulas sine stilo ferreo. ip̄e grauidauit mariā de sp̄ū sc̄o. q̄ multiplicauit

panes in deserto sine roꝛe· ipe virginē im
pꝛegnauit sine coꝛrupcōe· & qui fecit vir=
gam sine pluuia germīare· ipe fecit dauid.
filiā sine semīe gñare. ⁋ Ad terciū argumē
tum dicendū ꝙ intelligit̄ de xp̄o & qñ di
cūt ipe nō est vocatꝰ emanuel ſ; ihūs. Di
cēdū ꝙ ymō qꝛ aliud ē nomē qd̄ imponit̄
ſm rōnem indiuidualē vt petrꝰ & sic xp̄c
semꝑ vocatꝰ est ihūs. Et est aliud nomen
quod imponit̄ ſm ꝓprietatē vel aliq̄; vir
tutē excellētem vt liberalitatis & sic libera
lis vocatꝰ est alexander· foꝛtis vocat̄ sam
pson hercules vel achilles· & isto mō xp̄s
vocatꝰ est emanuel ꝓpter excellentiā & di
uinā ꝓprietatē quā hab;· qꝛ in eiꝰ supposi
to diuina nat̄a pit̄er & humana siml' cō=
iungūtur· Vñ emanuel interp̄tat̄ nobis=
cū deꝰ q̊ noīe sepe vocauit eū maria· ip̄m
vt veꝝ deū & hoīez adoꝛādo· & ita imple
tur lr̄a hebꝛaica q̄ h; vt illa hebalma vo=
cabit nomē eiꝰ hemanuel. Suꝑ q̊ verbo di
cit p̄dictus petrꝰ alfonsi vbi sup̄· & voca
bis nomē eiꝰ hemanuel. In hoc qd̄ ibidem
legit̄ vocabis duo sunt notāda sc; ꝙ deus
sic appellari filiū volebat· & ꝙ sine carna=
li p̄re v̊go foꝛet pueꝝ paritura· ꝓpter hoc
eñ ait vocabis ac si dicēt ip̄a tm̄ vocabit
& non p̄r hec ille. ⁋ Ad quartū argumē=
tum qñ dicūt iudei ꝙ ille filiꝰ erat ezechi
as filiꝰ achaz. vel ꝙ erat filiꝰ ysaie de quo
ī sequēti ca· dic̄ ipe accessi ad ꝓphetissam
que cōcepit & peꝑit filiū & iste vl' ezechi=
as vocatꝰ est emanuel. Dicendū ꝙ patet
vtrūq; maīfeste esse falsū. Et p̄mo de eze=
chia qꝛ vt pat; ex q̄rto libꝛo regū Achaz
regnauit ꝑ xvj· ānos in cuiꝰ q̄rto āno di
cta est ꝓphecia qñ īcepit regnare filiꝰ eiꝰ
ezechias habebat xxv· annos. Demptis er
go q̄tuoꝛ de regno p̄ris sui in quoꝝ q̄rto
dicta est ꝓphecia pat; ꝙ vsq; ad tp̄us re=
gni sui de regno p̄ris non trāsierūt nisi
xij· āni· demptis igit̄ istis xij· de xvj· seq=
tur ꝙ qñ dicta fuit ꝓphecia ezechia iā ha
bebat xiij· ānos· sequit̄ ergo ꝙ ꝓph̄ia ī eo
verificari non potuit qꝛ iam erat natus
Pat; secūdo ꝙ nō potuit intelligi de filio
ysaie ꝓpter illud qd̄ in sequēti ca· dꝛ· acces
si ad ꝓphetissam ꝓpter duo. Pꝛimo qꝛ de
illo filio ysaie qui sc̄dm textū nomen eiꝰ

fuit accelera velocit̄ spolia detrahe cito p̄re
dare· nec de eiꝰ noīe nec de eius vita· nec
de eiꝰ gestis aut moꝛte vlla mentio fit in
scripta· ſm ergo Ieronimū eadē facilitate
q̄ dicit̄ ꝯtempnit̄. Secūdo qꝛ nō est veꝝ ꝙ
ysaias ꝓtunc accedēt ad ꝓphetissā vxoꝛe;
suā vt ip̄a cōcipet & parēt filiū de q̊ intel=
ligūt iudei. Et racō est qꝛ in textu p̄mitti
tur adhibui michi duos testes fideles vri
am sacerdotē & zachariā filiū barachie &
statim sequit̄ accessi ad ꝓphetissam q̄ cōce
pit & peꝑit filiū. Modo dico iudeis duo.
Pꝛimo ad qd ꝓpheta inducebat istos te=
stes ꝰ nūquid indigebat testibꝰ ī accedēdo
ad ꝯcubitū ꝓphetisse vxoꝛis sue istud est
turpe dicē. Secūdo peto ab eis q̊ fuerūt isti
testes fideles· nō vrias q̊ fuit tp̄e Ioachim
de q̊ Iheremie xxvj· fuit vir ꝓphetās ī no
mine dn̄i· vrias filiꝰ semey qꝛ a tp̄e achaz
& ysaie vsq; ad tp̄us Ioachim vt pat; in
q̊ fuit iste ꝓph̄a fuerunt plusq̄;· c· āni· sic
pat; ꝑ tp̄a per q̄ regnauerūt reges q̊ fue=
rūt in medio vt pat; quartū libꝛū regū
discurrēti. Item aliꝰ testis fidelis zachari=
as filiꝰ barachie qui est xi· de xij· ꝓphetis
mīoꝛibus· non erat adhuc natus ip̄e fuit
secundo āno regni darij regis persarū qui
successit tiro· qui dedit licentiā iudeis ree
dificandi templum & a tempoꝛe achaz &
ysaie vsq; ad tempus darij fluxerūt plus
q̄; ducenti anni· nō ergo iste accessꝰ ysaie
ad ꝓphetissam nec de istis testibus aliqd
continet veritatis. Qꝛ ergo dicūt iudei est
veritas istius textus O vtinam tolleretur
cecitas ab oculis vestris. Certe dico ꝙ veri
tas istiꝰ ꝓphecie est ꝙ deꝰ spiritussc̄us as=
sumpsit istos duos testes sup̄dictos & ac
cessit ad ꝓphetissam· i· ad virginē maria;
que habuit spiritū ꝓphecie & cōcepit & pe
perit filiū ih̄m xp̄m saluatoꝛē nr̄m. Nam
qñ dicit̄ in textu adhibui michi duos te
stes ꝛc̄· loquit̄ sp̄ussc̄us per seip̄m & non
ꝓpheta sic̄ eñ loquit̄ ꝑ ꝓph̄am sic potest
loqui ꝑ seip̄m. Isti duo testes fideles quos
deꝰ sp̄ussc̄us adhibuit fuer̄t Vrias filiꝰ se
mey de quo dictū est qui ꝓphetauit ml'ta
mala ꝯt̄ ciuitatē q̄ venerūt ī captiuita
te babilonica. Et zacharias filiꝰ barachie
q̊ ꝓph̄auit multa bona sp̄alit̄ de aduentu

messie zacharie ix. Exulta satis filia sion.
ecce rex tu9 venit tibi iust9 & saluator zc̃
Et qn̄ dr̄ ꝙ adhuc non fuerūt nati ſꝫ futi
erāt. Hic est dicendū ꝙ nō obstat qꝛ p̄te
ritū & futurū totū est deo p̄ns & ita loq=
tur de p̄terito & de futuro sicut de p̄nti &
post ꝓphias istoꝝ sequit̄ immediate in
textu totū in ꝑsona dei & sp̄ussci & accessi
ad ꝓphetissam scꝫ virginē mariā q̄ ꝓphe=
tauit in cantico. Magficat aīa mea dn̄m.
Et cōcepit & pepit filiū. Iste accessus fuit
sp̄alis & hoc ꝑ sp̄m scm̄ sicut dixit sibi an=
gelus luce p̄mo. sp̄ussc̄us supueniet in te.
¶ Ad qn̄tum & vltimū argumentū dicē=
dū ꝙ intelligit̄ de scīa hūana. licet em̄ in
xp̄o nō fuerit ignorātia tn̄ qꝛ fact9 est hō
in tp̄e. habuit sciam in tp̄e & anteq̄ꝫ illaꝫ
hr̄et liberacō p̄pl'i denūciata ꝑ ysaiā ꝯple=
ta fuit. Cum igit̄ sup̄ declaratū sit ꝙ ih̄s
nazaren9 sit vere xp̄us. sequit̄ ꝙ mr̄ eius
maria ꝯcepit eū & pepit v̓go & ꝑ ꝯsequēs
est scīssima. nec iudei possūt ꝯcām autori
tatē negare qꝛ nō solū accipit̄ de trāslacōe
iheronomi. ſꝫ etiā de trāslacōne lxx. inter
p̄tum q̄ fuerūt iudei. & in lege & ꝓphetis
ꝑitissimi scd̄m ꝙ dicit josephus antiq̄ta=
tis iudaice libro xij. Videāt etiā iudei ter
ciū trāslacōꝫ caldaicā cui contdicē nō p̄nt
nec audēt qꝛ istā ꝓphiam sic exponit. vn̄
vbi nos habem9 hic & adhibui michi te
stes fideles vriam sacerdotē & zachariam
filiū barachie & accessi ad ꝓphetissam zc̃.
Illa trāslacō sic habꝫ. & ꝯtestat9 sum cōte
stacōnes malas ex ꝑte mea q̄s dixi ventu
ras in ꝓphia vrie sacerdotis eē futurū est
quoq̄ꝫ sic omēꝫ ꝯsolacōeꝫ quā dixi vēturā
ī ꝓphetia zacharie filij barachie ego addu
ctur9 sum & accessi ad ꝓphetissam & cōce=
pit & pepit zc̃. Item p̄t declarari scītas v̓=
ginitatis marie ex secreto lemarbe. qꝛ men
clausa ꝯtra naťam suam est ibi posita in
v̓bo multiplicabit̄ eius impiū vide sup̄ li
bro p̄mo in apcione p̄mi thesauri. Vn̄ in
libro q̄ dr̄ sabath apud hebreos autētice dr̄
men clausa verbū clausū significat. Idem
aūt ꝑsuadet̄ ꝑ illud quod hētur ysaie xi.
Egredietʼ virga de radice yesse & flos de
radice ei9 ascēdet. Hec autoritas ad lr̄am
ītelligit̄ de xp̄o vt sup̄ ostēsum est q̄ ꝑ florē

intelligit̄ qꝛ sicut sine arboris corruptione
flos ab ea egredit̄ sic xp̄us nasciturus ex
mr̄e absq̄ꝫ v̓ginitatis corrupcōne. Idē etiā
ꝑsuadet̄ ꝑ hoc qd̓ hētur ysaie lxvj. anteq̄ꝫ
parturiret pepit. ꝑturire est dolorē part9
sētire. Nō aūt dicit̄ de aliq̄ muliere ꝙ ip̄a
peperit absq̄ꝫ dolore part9 excepta dn̄i nr̄i
ih̄u xp̄i mr̄e. Item Iheremie xxxix dr̄ no=
uū faciet dn̄s sup terrā fēiā circūdabit vi
rum. ꝑ hoc ꝙ dicit ꝓpha nouū faciet dn̄s
maīfeste ostēdit insolitā rem futam a dn̄o
& alias inauditā ꝙ fuit qn̄ v̓go bt̄a dn̄i=
tus ꝯcepit ih̄m virū sciētijs & v̓tutib9 ab
instāti sue ꝯcepcōis ꝑfectū & sic eū suo cir
cūdedit vtero v̓ginali. Qꝛ etiā ip̄m parēt
manēte corrupta hoc nō est nouū mulieri
bus ſꝫ ꝙ ip̄m parēt ip̄a remanente clausa
istud est nouū. Item hoc fuit figuratū eze
chiel' xliiij. & dixit dn̄s me9 ad me. porta
hec clausa erit & nō apietur & vir nō trā
sibit ꝑ eam qm̄ dn̄s de9 isrl' ingress9 est ꝑ
eam eritq̄ꝫ clausa & hic est finis v̓sus ī he
breo ꝑ hāc portā intelligit̄ v̓go maria per
quā fili9 dei venit ad nos & exiuit de9 &
homo clausura v̓ginitatis integra rema=
nēte. Itē rabi barachias exponēs illd̓ t̄no
rū vltimo. pupilli facti sumus absq̄ꝫ pr̄e
dic̄ ꝙ de9 scūs & bn̄dict9 ait israheli. vos
dixistis corā me pupilli facti sum9 absq̄ꝫ
pr̄e. Redemptor quē ego suscitabo vob̓ sn̄
pr̄e erit scꝫ in t̄ris. sic est sine mr̄e in celis
& sic ꝫm eum apparet v̓ginitas marie ma
tris xp̄i. Item dn̄s Bonavētura quondaꝫ
Ep̄us albañ. sup terciū snīarum distīctiōe
iij. loquēs de scīficacōe marie dic̄. Quidaꝫ
iudei asserūt de ea ꝙ q̄ꝫuis eēt pulchrima
a nullo vnq̄ꝫ hoīm fuit cōcupita. vn̄ aūt
accepit hoc iudeoꝝ dictū nescire se dic̄ Ni
cola9 de lira. Sꝫ nō est verisil'e ꝙ tal' aut
tant9 doctor posuerit istud in scripto suo
nisi habuerit ab aliq̄ loco autētico. Ratio
aūt q̄re virgo bt̄a non fuit ꝯcupita ab ho
mib9 p̄t assignari. qꝛ disposicō mētis ma=
gis relucet in facie q̄ꝫ in cet̄is alijs partib9
ꝓpter qd̓ ex plenitudīe gr̄e existētis in ei9
mente fiebat quedā refulgētia in ei9 facie
q̄ in hoībus ip̄am intuentib9 ꝯcupiscentiā
nō excitabat ſꝫ magis eā rep̄mebat & hoc
modo de amabilitate scī Sebastiani dicit̄

Necesse eñ erat vt quẽ de⁹ tanta pfuderat gr̃a ab oĩbus amaret. Consequent̃ declaratur scitas virgis marie p scriptas sarracenoꝝ ꝓpter maiorẽ ꝯfusionẽ iudeoꝝ. dicit̃ eñ in alchorano machometi. Dixerũt angeli O maria de⁹ vtiq3 elegit te & purificauit te & elegit te clarã sup muliẽs seculoꝝ. Item ibidẽ O maria de⁹ ãnũciat tibi verbũ ex ipo. nomẽ eius ihus fili⁹ marie & erit honorabil' in hoc seculo & in futo. Item ibidẽ dixit ipa. deus meus qmõ erit michi fili⁹ & nõ tetigit me homo. Dixit sic de⁹ creat qd vult cũ decreuerit vtiq3 aliqd. dic̃ ei esto & erit. Itẽ ĩ libro alboka q̃ ẽ autẽtic⁹ apud eos dicit emphorarias soci⁹ machometi q audiuit nũciũ dei dicentẽ null⁹ de filijs adam nascit̃ quẽ nõ tangat sathan pter mariã & filiũ ei⁹. p nũcium aũt dei intelligit machometũ. Item dicit ebumusse ꝓpham. i. machometum dixisse multi pfecti fuerũt in hoĩbus. nulla autẽ ĩ mulierib⁹ fuit pfecta nisi mr̃ ihu. Has aũt scriptas sarracenoꝝ induxi q3 ẽm apostolũ oport3 scõs hr̃e testimoniũ ab hijs q̃ foris sũt. Patet igit̃ q iude⁹ ĩ minore sui argumẽti accipit falsũ sc3 q ĩ genealogia saluatoris nõ ponit̃ aliq̃ mulier scã. cui⁹ opĩonis videt̃ fuisse iheronim⁹ sup Matheũ dicẽs. Notandũ in genealogia saluatoris nullã scãrum mulierũ assumi s3 eas q̃s scriptura rephẽdit vt q̃ ꝓpter peccatores venerat de peccatricib⁹ nascens oĩm pctã deleret. S3 istud dictũ non plac3 Nicolao de lira ꝓpter duo. Primo q3 vt dictũ est ĩ genealogia saluatoris ponit̃ maria scãrũ scĩssima. Secũdo q3 ex eadẽ rõne ibidẽ arguit iheronim⁹ ad oppositũ sc3 q ꝓpt̃ peccatũ athalie filie impĩssime iesabelis que erat ydolatra & ad ydolatriã traxit Ioathan maritũ suũ fili⁹ amboꝝ ochozias & nepos Ioas & pronepos amasias tollunt̃ a genealogia saluatoris.

QVartũ argumẽtũ iudeoꝝ ex euãgelio est in pmo ca. Math. Ponitur genealogia xpi quẽ asserunt xpiani eẽ veꝝ messiã ex eadẽ arguit̃ q ipe nõ est messias in lege ꝓmissus. sic. verus messias debet eẽ fili⁹ dauid siue de gñe dauid s3 ihus nazaren⁹ nõ est fili⁹ dauid nec de gñe ei⁹ ergo ipe nõ est messias ꝓmiss⁹ Maior est ꝯcessa ab omibus tam iudeis q̃3 xpianis. Minor ꝓbat̃ q3 si ihus nazaren⁹ descendẽt de dauid ẽm carnẽ in ei⁹ genealogia ponẽtur. Constat aũt q michil tale ibi est q3 in fine genealogie d̃r Iacob autẽ genuit Ioseph virũ marie de q̃ nat⁹ ẽ xps &c. Nũquid xpus est ex semĩe Ioseph nat⁹ vt dicat̃ de gñe dauid. sic̃ & Ioseph. Et p3 q xpiani hoc nõ concedũt. ergo nõ habẽt ex pdicta genealogia q ipe sit de gñe dauid. Si forte dicat xpian⁹ q descẽdit per mariã que est de gñe dauid hoc nõ hẽtur ex textu q3 nõ ponit ibi quis eius fuit pr̃ vel mr̃. ergo nullo mõ ihus nazaren⁹ dicend⁹ est fili⁹ dauid & ꝯsequent̃ ipe nõ est messias. ¶ Rñdet̃ ẽm Iheronimũ in glo. q nõ est ꝯsuetudo scripturaꝝ vt ordo mulierũ in gñacõibus texat̃. Et ideo nõ p mariã sed p Ioseph inducit̃. cum de vna tribu Ioseph & maria fuerũt. vñ & eam q̃si ꝓximã cogebat̃ accipe. ne vna trib⁹ se in aliã ꝯfunderet. vñ nũi. xxxvj. omẽs viri ducũt vxores de tribu & ꝯgnacõne sua & cũcte femĩe maritos de eadẽ tribu accipiẽt vt hẽditas pmaneat in familijs. ¶ S3 cont̃ hoc exodi vj. Accepit aaron sororẽ naazõ filiã aminadab sc3 elizabeth in vxorẽ de q̃ constat q erat de tribu iuda. Solucõ sola illa mulier nubẽ non potuit viro de alia tribu ad quã deueĩebat hereditas pr̃is vel parentũ. Vñ cum ipi elizabeth nõ deueniret hereditas pr̃is q hẽbat fr̃es priores se ĩdeo bñ potuit nubẽ viro de alia tribu. s3 q3 maria nõ habuit fr̃es vel sorores pores se quia fuit vnica Ioachim pr̃i suo iõ ad eam deuenit hereditas. Vñ habuit necesse ẽm legẽ nubẽ viro de ꝯgnacõne sua. & q3 Ioseph fuit de tribu iuda & de ꝓgenie dauid vt pat3 in genealogia ascẽdendo. Seqtur ergo q virgo maria de q̃ nat⁹ est ihs q̃ vocat̃ xpus fuit de eadẽ tribu & ꝓgenie S3 quia ex rege dauid duo pullularũt rami tanq̃3 ex radice sc3 Salomõ & nathan Est dubiũ inter doctos a q̃ illoꝝ ṽgo maria descẽdat ẽm carnẽ. & sunt nõnulli doctores dicẽtes q hec virgo descẽdit ex rege

ſalomõne ſm carnē· & ex nathan ſm legē cuiꝰ opĩonis eſt Nicolaꝰ de lira· luce· iij· Sꝫ hec opĩo videt̃ eſſe pͥmo ꝯtra ꝓphetas Nam Iheremias ꝓpħa loquēs de yechonia ꝑ quē venit linea ſalomoĩs· ait· ſcribꝫ virū iſtū ſterilē q̄ in diebꝫ ſuis nõ ꝓſperabit̃ nec erit de ſemīe eiꝰ vir q̄ ſedeat ſuꝑ ſoliū dauid· & ꝑtātem habeat vlt̃ in iuda· Iheremie· xxij· Si ergo hec virgo deſcēdit per ſalomonē & yechoniā vt dic̃ illa opinio· ſequit̃ ꝙ xp̄us filiꝰ virgĩs nõ ſedit ſuꝑ ſoliū dauid· & ſuꝑ regnū eiꝰ. Cont̃ ꝓpħam ĩ ca· ſequēti & yſaie ix· ca· nec valet dicē ꝙ ꝓpħa intelligit nõ erit q̄ ſedeat ſeculari honoꝛe· xp̄us aūt nõ ſic ſederat· qꝛ ſuꝑ̄ capitl'o eodē dic̃ dñs ꝑ ꝓpħam. Viuo ego qꝛ ſi fuerit yechonias filiꝰ Ioachim regis iuda ānulꝰ in maū dextera mea inde euellā eum & loquit̃ de ip̄o & de ſemine ſuo. Vñ pꝫ ꝙ nõ ſolū loquit̃ de tꝑali ꝑtāte ſꝫ etiā de illa q̄ xp̄us ſedere habuit ad dexteram pr̄is. Item nõ eſt veriſil'e qꝛ deꝰ tam ꝯfuſibilit̃ repellēt eum & ſemē ſuū ab honoꝛe tēpoꝛali & a minoꝛi gradu & cõſequent̃ cõſtituēt ip̄m in ſemīe ſuo in maioꝛi gradu ſcꝫ xp̄i. Secūdo hec opĩo videt̃ eſſe contra apl'm qꝛ nathan fr̄ ſalomoĩs regis nõ fuit filiꝰ nālis regis dauid ſꝫ adoptiuꝰ· luce iij· Cum ergo ab illo nathan deſcēdat hec virgo ſm carnē vt notat affricanꝰ ſcribēs ad ariſtidē & Euſebius libꝛo pͥmo ecc̄iaſtice hiſtoꝛie ca· vij· & damaſcenꝰ in ſētēcijs ſuis libꝛo iiij· ca· vj· Sequit̃ ꝙ xp̄s nõ eſt ex ſemīe dauid ſm carnē cont̃ apl'm pͥmo ca· ad romanos· q̄ factꝰ eſt ei ex ſemīe dauid ſm carnē. Reſpondendū ergo ſm illuminatū doctoꝛē mgr̄m Iohēm vitalis in ſmone natiuitatis bt̄e virginis q̄ incipit O pulcherrima int̃ muliēs ꝙ hec ſacra v̓go veīt ex nathan ſm carnē q̄ fuit filiꝰ nālis dauid· ñ quidē de berſabee vt illi eſtimāt ſꝫ de pn̄cipali vxoꝛe dauid ſcꝫ michol· binomia egla dicta filia ſaulis q̄ genuit dauid yetruan binomyū qꝛ & nathan de hoc ij· regū iij· cum notatis ꝑ Ioſephū libꝛo antiq̄tatis iudaice & ꝑ dictū Nicolaū de lira qꝛ nathan fuit melioꝛ ſalomone nat̃a & vita qꝛ de pn̄cipali vxoꝛe & vt opinat̃ p̄dictꝰ doctoꝛ renūciauit iuri regni rõe eximie ſc̄itatis· ex q̄ nathan filio dauid xxxviij· pullularūt plante vſq ad auos ſc̄i Ioachim pr̄is virgĩs Nā Mathat fr̄ auiei q̄ et melchi dictꝰ ē genuit heli q̄ ꝯſeph ſm legē luce iij· & hic habuit fr̄em pāthe ram q̄ genuit barpantherā q̄ ſcm̄ Ioachim ſm carnem teſte damaſceno vbi ſuꝑ̄ & ſic ſcūs Ioachim pr̄ huiꝰ virginis & ſcūs Ioſeph ſponſus eiꝰ fuerūt ſm legē ſc̄di pͥmorū filij & ſic patꝫ genealogia nõ ſolū Ioſeph ex ꝓgenie dauid ſꝫ etiā virginis glorioſe ꝑ nathan ex pn̄cipali vxoꝛe dauid ſcꝫ michol.

Q Vintū argumentū iudeoꝝ ex euāgelio eſt ad ꝓbandū ꝙ xp̄us habuit pc̄tm · vl' ꝙ eius baptiſmꝰ fuit fruſtra arguit iudeus ſic In euāgelio Matħ· iij· ca· dicit̃· ꝙ venit Ih̄s a galilea in Ioꝛdanē ad Iohēm vt baptizaret̃ ab eo· ex hoc arguit̃ ſic· Xp̄iani dicūt ꝙ baptiſmꝰ eſt ablutio pc̄toꝝ· cū ergo ih̄s nazarenꝰ fuit baptizatꝰ· ergo habuit pc̄ta abluenda qd̓ ip̄i negāt· aut ille baptiſmꝰ fuit fruſtra. Rñdetur ꝙ baptiſmꝰ xp̄i eſt ablutio pc̄toꝝ· nõ aūt baptiſmꝰ Iohīs ſic̄ ip̄e Iohēs dic̃ Matħ· iij· Ego quidē baptiſo vos in aq̄ in penitentiā· q̄ aūt poſt me venturꝰ ē foꝛcioꝛ me eſt· cuiꝰ nõ ſū dignꝰ poꝛtare calciamēta· ip̄e vos baptizabit in ſpūſancto. Ih̄us aūt nazarenꝰ fuit baptizatꝰ baptiſmo Iohīs tm̄· q̄ ñ erat ablucõ pc̄toꝝ· & iõ non concluſit argumentū ꝙ Ih̄us habuerit pc̄tm abluendū qꝛ ſc̄ificati ĩ vtero baptizati ſunt baptiſmo xp̄i & tñ nõ habēt pc̄tm abluendū. Ih̄us aūt ab inſtāti concepcõis ſue non ſolū fuit ſc̄ificatꝰ ſꝫ etiā ſcūs ſcõꝛum. Qꝛ aūt arguit̃ vltra ꝙ Ih̄us nazarenꝰ fuit baptizatꝰ fruſtra. Dicendū ꝙ non ſequit̃ qꝛ ꝑ hoc approbauit baptiſmū & p̄dicacõem Iohīs· & ꝑ tactū ſue ſc̄iſſime carnis dedit vim regn̄atiuam aquis nec ſil'r ſc̄ificati in vtero fruſtra baptizant̃ qꝛ ꝑ hoc regn̄ant̃ in xp̄o & mēbra eiꝰ efficiūtur. Et qꝛ ſcript̄e noui teſtamēti & doctoꝝ catholicoꝝ loq̄ntes de baptiſmo ſūt note fidelibꝫ & a iudeis nõ recipiūtur Ideo accipiūtur aliq̄ cont̃ iudeos de veteri teſtamēto & de dictis doctoꝝ hebꝛaicoꝛū·

et ꝑmittitur figura hui⁹ sacramẽti exodi xxix· in baptismo aaron & filioꝝ ei⁹. Vñ dixit dñs moisi· aaron & filios ei⁹ applicabis ad ostiũ tabernaculi testimonij· scʒ in atrio vbi erat altare holocausti. Cũq̃ laueris prẽz cum filijs aqua indues ꝛc̃· ista locio aq̃ que erat ꝑmum vt dicit rabisalomon nõ intelligitur de ablucõne manuũ & pedũ solũ sed de locõne toci⁹ corpis· ita ꝙ dic̃ hic expsse rabisalomon· ꝙ hoc ꝙ dicit lauab̃ eos vult dicẽ baptizabis eos sic ꝙ totũ corp⁹ intret in aquã. Item secũdo sup illud ecc̃iastes ꝑmo· Quid est qd̃ fuit id qd̃ futurũ est Rabibarachias dic̃ sicut fuit redemptor prim⁹ sic erit vltim⁹. Redemptor ꝑm⁹ scʒ moises fecit ascendẽ putcũ sicut hẽtur nũi xxi· Sic redemptor vltim⁹ q̃ est rex messias ascendẽ faciat aq̃s sicut hẽtur Iohelis vltĩo· & fons de domo dei egredieť & irrigabit torrentẽ spinarũ. Hec sunt verba doctoris p torrentẽ spinarũ intelligiť multitudo peccantiũ· Aliq̃ hebrei dicũt ꝙ hec est lr̃a & irrigabit planiciem sethim. Est aũt sethim regio grecie de q̃ alexãder magn⁹ exiuit ad pugnã dum conť reges ꝑsarum & medoꝝ vt hẽtur primo machabeoꝝ ꝑmo ca· & ƀm hoc ista ꝓphecia fuit impleta qñ apl̕i ꝑdicauerũt grecis & eos baptizauerũt. Item iij. ysaie xliiij· noli timẽ serue meus Iacob & rectissime quẽ elegi Effundã eñ aquas sup sicientẽ & fluenta in ea sup aridam· Effundam spm̃ meũ sup semen tuũ & bñdictõz meã sup stirpẽ tuã & germiabũt intẽ herbas sic̃ salices iuxta fluentes aq̃s· Iste dicet· dñe ego sum & ille vocabit in nomĩe Iacob· & hic scribet maũ sua dño & in nomĩe dei isrl̕ assil̕abiť. Per hoc eñ ꝙ dicit Effundã aq̃s sup sicientẽ intelligiť baptisatio iudeoꝝ fidem xp̃i deuote recipientiũ Et p hoc ꝙ subdiť & flueta sup aridã intelligiť baptisacõ gentiliũ. Nam gẽtilitas nõ fuit irrigata doctrina legis & ꝓphãrũ & ꝙ iste sit intellect⁹ hẽtur sup glosa rabi salomon· sup illud qd̃ subdiť· germiabũt inter herbas ꝛc̃· i· in medio ezau. Per esau vero ipẽ & doctores hebrei intelligũt romanũ impiũ qd̃ suscepit fidẽ xp̃i & baptismũ vt patʒ. Sequiť iste dicet dñe ego sum glosa· Isti erunt iusti ꝑfecti quod de apl̕is ꝯuenienť pt̃ intelligi. Et ille vocabit in noĩe Iacob glosa. Isti sunt paruuli filij impioꝝ qd̃ ꝯuenienť intelligiť de filijs iudeoꝝ p apl̕m ꝯuersis ad xp̃m p̃ribus eoꝝ in infidelitate remanentib⁹. Hic scribet maũ sua dño glosa· hij sunt filij pñic p quod ꝯuenienť intelligunť xp̃iam religiosi· & in noĩe isrl̕ assil̕abiť. glo. Isti sc̃ ꝯuersi de gentib⁹ illis applicať nomẽ isrl̕ ƀm qd̃ dicit apl̕us ad romanos ij· nõ qui in maĩfesto iude⁹ est· neq̃ q̃ in maĩfesto ĩ carne circũcisio ʒ qui in abscondito iude⁹ est & circũcisio cordis in spũ non lr̃a cui⁹ laus non ex hominibus sed ex deo est. Patʒ igitur ex predictis ꝙ glosa Rabi salomõ cõuenienter aptatur ad ꝓpositum nostrũ quãuis hoc non intenderit. Deus eñ aliquãdo mouet linguam homĩs mali ad annũciandũ veritatẽ preter ei⁹ intencõnem sicut cayphas Iohĩs xi· dixit de xp̃o Expedit vobis vt vn⁹ moriať homo pro populo. Intẽdebat eñ solum inducere alios ad occidendũ xp̃m. Sed quod verbũ significauit mortẽ eius profuturã ad salutem spũalem populi hoc fuit preter eius intencõnem ꝓpter quod euãgelista subdiť· hoc aũt non dixit a semetipõ· sed supple a deo sic eius linguã mouẽte. Habeť autẽ simile quantũ ad aliq̃d nũi xxij· de Asina balaaʒ que protulit verba racõnabilia vt patet ibidẽ deo mouẽte linguã eius per se vl̕ per angelum jlla tamẽ non intellexit verba q̃ protulit cum nõ habẽt racõnem nec intellectũ. Item quarto sup illud geñ· xlix· Ligans ad vineam pullum suũ & ad vitem O fili mi Asinã suam. Dicit glosa. Hic ẽ de quo scriptũ est zacharie ix· sedens super asinam ꝛc̃· sequitur in glosa. Et qñõ erit agen s sicut scriptũ est ezechiel̕ xxxvj· Et effundã sup vos aquã mũdam & emũdabimĩ ab omibus inq̃namẽtis vestris. Auctoritas zacharie hic inducta scd̃m doctores hebreos intelligiť ad lr̃am de messia· sicut ondsum est sup & per glosã hebraicã hic inductã hẽtur· ꝙ erat mũdatur⁹ populũ suũ p effusiõẽ aque mũde que ꝓprie dr̃ baptism⁹ xp̃i. Vñ ĩ libro q̃ dicit̃ yoma jherosolomitanũ autẽtico apud hebreos

Dicitur queadmodũ pelagus mũdificat
pollutos ita deꝰ scũs & bñdictꝰ erit mũ=
dans in futo isrl' & sic ẽ dicẽs ezechie xxx
vj. Aspergã sup vos aquas mũdas hec il
le. Item sapiẽtes thalmuth ĩ midras dixe=
rũt ꝙ in aduentu messie ipe assumẽt sibi
aquas mũdas de subsede sua & ꝙ ipe sup
isrl' effundẽt ꝓut dixit textꝰ effundã sup
vos aquã mũdam & sapiẽtes tabala ha
aquas sigficauẽrt & dixit rabi aquiba qñ
accesseritis ad lapides mũdos marmoreos
nõ dicas aquas aq̃s. Sũt eñ aque tpales
& aque spũales. Item ꝙ viderũt messiam
filiũ dauid intrare p sinagogas & studia &
ĩterrogatꝰ quid facẽt. rñdit ꝙ balneabat
iuxta textũ geñ. lauit in vino vestimẽta
sua qd sigficat locõnem in baptismo a scõ
messia postmodũ ordinato. Item Quĩto
de baptismo & eiꝰ effectu dr zacharie xiij.
ca. In illo die erit fons patẽs domui da=
uid & habitãtibꝰ jhrlm in ablucõem pec
catoꝶ & menstruate. Per hoc ꝙ dicit erit
de futo patz ꝙ nõ pt intelligi de ablucõe
aliq̃ veťis legis. Nam omẽs ille erãt statu
te longe ante tpus zacharie. Qꝛ aũt intel=
ligaẽ de baptismo xpi patz p illud qd seq=
tur & erit in die illa dicit dñs exercituum
disperdã noĩa ydoloꝶ de terra qd impletũ
fuit tpe xpi & discipuloꝶ eiꝰ. p quoꝶ p̃di
cacõem ydolatria cessauit p totũ mũdum
exceptis quibusdã barbaris in aquilonari
parte habitãtibꝰ q̃ limitati dicũtẽ. ꝙ il=
lud viuũ qd eis p̃mo occurrit qualibz die
illud adorant & venerantẽ vt deũ suũ pro
illa die. Sz qm̃ hoc modicũ est respectiue id
q̃si ꝓ nichilo reputaẽ ẜm cõmunẽ modum
loquẽdi & etiã ẜm doctrinã phi ij. phisi
coꝶ. Nec obstat ꝙ dr domui dauid & ha=
bitantibꝰ jhrlm. qꝛ Iheremie iij. xp̃us no
miaẽ noĩe dauid vbi dr seruient dño deo
suo. & dauid regi suo quem suscitabo eis.
Non eñ intelligi pt de dauid q̃ mortuus
erat p cccc. ãnos. ante vl' circiẽ & ꝙ intel
ligaẽ de xp̃o patz p trãslacõnem caldaicã
q̃ sic hz & colent corã dño deo suo & obe=
dient messie filio dauid & sic p domũ da=
uid hic intelligiẽ familia xpi & eadẽ intẽ
cione p jhrlm militãs eccia. Diciẽ aũt ba
ptismꝰ fons patẽs qꝛ nulli penitẽti debite

denegaẽ & dr in ablucõne pctoꝶ & men=
struate ꝓpter pctm actuale & origĩale qd
contrahiẽ in vtero mr̃is. vtrũqz eñ lauat
baptismꝰ in adultis ad baptismũ veniẽti=
bus. Vñ dicit hic glosa caldaica sup v̓bo
in ablucõnem pctoꝶ & remittantẽ sua pec
cata & sue macule & idem dicit rabi salo
mon in sua glosa allegãdo chaldeũ. Item
vj. ysaie in ca. xij. postq̃z locutꝰ est de sal
uatore dicẽs. Ecce deꝰ saluator meꝰ fiduci
liẽ agam & non timebo ꝛc̃. cõsequenẽ dicit
haurietis aquas in gaudio de fontibꝰ sal=
uatoris & glosauit chaldaicus & recipie=
tis cum gaudio legẽ nouã electoꝶ iustoꝶ
Hebraica veritas habz accipietis aquã cũ
gaudio de fonte saluacõis & idẽ est de fõ=
te saluacõis vl' saluatoris & ita impleẽ ĩ
hoc sacmento qd habz virtutẽ remittẽdi
pcta ex fontibꝰ saluatoris. i. ex quĩqz pla
gis xpi in passione sua. Et ad lr̃am de fon
te saluatoris. i. de latẽ xpi exiuit sanguis
& aqua & q̃ vidit testimoniũ ꝓhibuit &
scimꝰ qꝛ verũ est testimoniũ eiꝰ vt patz Io
hannis xix. Item vij. ysaie lij. ca. in fine.
Ecce intelliget seruꝰ meus & exaltabiẽ &
eleuabiẽ & sublimis erit valde. Sequitur
iste asperget gẽtes multas hec scripta ĩtel
ligiẽ ad lr̃am de xp̃o patz p trãslacõz chal
daicã cui nõ licet contdicẽ iudeis q̃ talis ẽ
ecce ꝓsperabiẽ seruꝰ meꝰ messias ꝓpter qd
antiq̃ hebrei ab isto loco vsqz ad finẽ liij.
capituli exposuerunt ad lr̃am de passione
xpi. Dicit ergo ecce intelliget seruꝰ meus
qꝛ habet sciam dĩnam ab eť no & humanã
ex tpe & exaltabiẽ scz ad vnitatẽ supposi=
ti dĩni. vel aliẽ exaltabiẽ in sua resurrecti
one & eleuabiẽ in sua ascensione & subli=
mis erit valde sedẽs ad dexterã pr̃is Mar
ci vltimo. Et dñs quidẽ jhus postq̃z locu=
tus est eis assumptꝰ est in celũ & sedet ad
dexterã dei. vel aliẽ ẜm qd expoĩt rabi aq̃
ba Exaltabiẽ plusq̃z abrahã & eleuabitur
plusq̃z moyses. & sublimis erit plusq̃z an
geli. Ex quibꝰ satis pt inferri ꝙ messias
debebat eẽ deꝰ. Sequiẽ ad ꝓpositũ iste mes
sias asperget gentes multas. i. mũdabit
sangne suo & baptismate q̃ oĩa manifeste
sunt impleta in xp̃o. Item octauo & vlti=
mo dauid ꝓphete fuit reuelatum signum

complecōnis oīm ꝓphetiarum sacmentis baptismi · vn̄ dicit in psalmo xxviij · Vox dn̄i sup aquas de⁹ maiestatis intonuit ac si dicet · clari⁹ tūc sacmentū baptismi erit adimpletū · cum vox dn̄i fuerit sup aq̄s & de⁹ maiestatis intonuerit qd̄ fuit adimpletū in baptismo xp̄i qꝛ tūc vox pr̄is intonuit dicēs · hic est fili⁹ meus dilect⁹ ꝛc̄. Math · iij · Et ista fuit intonacō dei maiestatis. Ex p̄dictis in solucōne hui⁹ argumēti iudaici tria colligunt̄. Primū ꝙ licꝫ xp̄us fuerit baptisatus fuit tn̄ immun⁹ a pc̄to ¶ Secundū ꝙ baptism⁹ xp̄i non fuit frustra licꝫ ip̄e eēt sine pc̄to ¶ Terciū est ꝙ istud sacramentū fuit in testamēto veteri figuratū & multipl̄r ꝓphetatū ac p doctores & glosas hebreoꝝ euident̄ demōstratū

Sextū argumentū iudeoꝝ sumit̄ ex euāgelio ex illo Math · iij · baptisat⁹ autē ꝯfestim ascendit de aqua & ecce apti sunt ei celi & vidit spm̄ dei venientē sic̄ columbam & descendentē sup se ¶ Ex hoc arguūt iudei ꝙ xp̄us ante baptismū non habuit spm̄ scm̄ · cui⁹ oppositū asserūt xp̄iani · Qꝛ aūt istud sequat̄ ex textu patꝫ qꝛ null⁹ venit vbi pri⁹ erat. Cum ergo dicat̄ ī textu vidit spm̄ dei venientem sup se ergo spūs scūs non veīt in ih̄u nazareno ante baptismū & tn̄ tunc erat incipiēs ānū xxx · sic ergo xxx · ānis fuit sine spūscō qd̄ incōueniens magnū reputat̄ a xp̄ianis ¶ Rn̄detur ꝙ non sequit̄ vidit spm̄scm̄ descendentēꝫ & venientē sup se ergo ante nō habuit spiritūscm̄ · qꝛ iiij · regum ij · dꝛ de elizeo cūqꝫ canēt psaltes fcā est sup eum man⁹ dn̄i qd̄ intelligit̄ de spū ꝓphetandi & tn̄ dicit̄ de eo ante ij · ca · Requieuit spūs helie sup elizeum · & ꝙ subdit̄ in arguendo null⁹ veīt vbi pri⁹ erat · Dicendū ꝙ verū est eo mō quo pri⁹ ibi erat ꝫ alio mō potest venire sicut dꝛ gen̄ · xviij · vbi dicit̄ dixit dn̄s ad Abrahā clamor zodomoꝝ gomorreoꝝ ml̄tiplicat⁹ est · Sequit̄ · descendam & videbo vtrū clamorē qui venit ad me ope impleuerūt ꝛc̄ · non est p hoc intelligendū ꝙ an̄ deus nō esset in zodoma & gomorra nec videēt eoꝝ facta cum de necessitate sit vbi ꝗꝫ p̄ns sic̄ dicit̄ Iheremie xxiij · celū & terrā egō impleo dicit dn̄s & oīa de ncc̄itate viderit ab eterno · dꝛ ergo descendisse & vidisse ꝓpter nouū effectū quē fecit ibi scꝫ ſbuersionē zodome & gomorre. Erat igitur ibi ante sic̄ ꝯseruās in esse ꝫ descēdit ibi sicut puniēs · & sil̄r tūc dꝛ vidisse · qꝛ scd̄m modū loquēdi scripturē & etiā hoīm de⁹ nō dicit̄ vidē pcc̄a qn̄ dissimulat punire · nec p hoc importat̄ aliq̄ mutacō in deo sed in creatura · sic suo mō dicendū est in ꝓposito spūsscūs fuit in ih̄u nazareno abinstanti ꝯcepcōis sue p plenitudinē grē sicut dꝛ Iohis p̄mo . Vidim⁹ eū quasi vnigenitū a pr̄e plenū gr̄a & veritatis & hoc p̄dcm̄ fuit ysaie xi · ca · Egredie̅t virga de radicē yesse & flos de radice ei⁹ ascendet · & requiescet sup eum spūs dn̄i · spūs sapiē & intellectus · spūs cōsilij & fortitudis · spūs scīe & pietatis & replebit eū spūs timoris domini. Dicitur tn̄ venisse sup eum in baptismo p aliū modū scꝫ in signo visibili columbe repn̄tantis in xp̄o plenitudinē gracie nō tūc accepte ꝫ pri⁹ vt dictū est · tn̄ plenitudo grē q̄ latēs erat in xp̄o fuit tūc manifesta iohāni baptiste inuisibili signo sic̄ ei dictū fuit a dn̄o sup quē videris spm̄ descēdentē & manentē sup eū hic est q̄ baptisat in spūscō · & per p̄dicacōnem Iohānis alijs fuit dcm̄ · Ideo subdit̄ · ego vidi & testimoniū phibui qꝛ hic est fili⁹ dei. Illi tn̄ q̄ erant cum Iohe qn̄ colūba descēdit super ih̄m viderūt cum eo & vocē pr̄is audiert̄ qꝛ colūba illa nō fuit ymaginaria ꝫ vera & visibil̄ & vox diuinit⁹ formata & sensibilis. Fuit aūt tūc necessaria maīfestacō pleītudinis grē in xp̄o. Primo vt ꝓphia ysaie predicta ondderet̄ impleta. Secūdo qꝛ cito post baptismū erat p̄dicatur⁹ & publicatur⁹ legē euāgelicam q̄ est lex grē & p ꝯsequēs actor ei⁹ ostēdi debuit plen⁹ gracie. Ideo tūc audita est vox pr̄is Hic est filius me⁹ dilect⁹ in quo michi ꝯplacuit tanq̄ꝫ in actore euāgelij ¶ Et si dicat iude⁹ ꝙ tūc erit contdictio in verb̄ scꝫ ꝙ erat ibi spūs scūs · & nō erat · veniebat · & nō veniebat · descendebat & nō descendebat · Dicendum est ꝙ nō sequit̄ qꝛ vera ꝯtradictio debꝫ eē ad idē & ſm idem & sil̄r in eodē tempore

Nūc aūt vt declaratū est nō similiē ꝫ alio mō venit spūsscūs sup ihm in baptismo qꝫ erat prius in xpo.

Septimū argumentū iudeorū ex euangelio sumitur ex illo qz dicitur Math. iiij. ꝙ xpus Ieiunauit. xl. diebus & xl. noctibꝰ & postea esuriit. Arguūt ergo iudei sic. Xpiani dicūt Ihesū nazarenū esse deū. & que laus est deo ieiunare q̄si dicāt nulla. qz deo ñ ↄpetit comedere vl' ieiunare ꝓpter qḋ videē derisibile. & adhuc magis illud qḋ subdiē & postea esuriit & maxime cū moyses q̄ tm̄ homo fuit ieiunauit xl. diebꝰ & xl. noctibꝰ & nō esuriit. Solucō istiꝰ argumēti p3 ex hys q̄ supdicta sunt in isto iij. libro ↄsideracōe iiij. argumēto xxij. Ibi em̄ declaratū fuit ꝙ xpus in lege & ꝓphetis ꝓmissꝰ futurus erat verꝰ homo & verꝰ deus ī vna psona Declaratū est etiam ꝙ ihus nazarenꝰ est verꝰ xpus iudeis ꝓmissꝰ sup libro primo in apcione xij. thesaurorū & p ↄsequēs ipe est verꝰ homo & verꝰ deꝰ. Item declaratū fuit ibidē & sepe alibi ꝙ p passionē suam & mortē operaturꝰ eēt nostrā salutē ꝓpter quod habuit corpus passibile & mortale ante resurrectionē suā. & hoc mō ieiunauit & esuriit. & tandē afflictiones & mortem sustinuit nō in deitate sua qz hoc est impossibile. ꝫ in hūanitate p nob assumpta. & sic meruit nob grām & gloriā & sibi corpis glorificacōē. vñ sup illud gen. xxvj. & introduxit eā ysaac dic̄ rabimoisen hadersan. Hic est rex messias quē elegit deꝰ scūs & bndictꝰ vt colēt eum toto corde dareq3 cor suū ad petendū miseraciones p isrl' & ad ieiunandū & huīliandū se p eis sic̄ scriptū est ysaie liij. Ipe vulneratꝰ est ꝓpter iniqtates nr̄as attritus est ꝓpter scelera nr̄a disciplina pacis nr̄e sup eū. & liuore eiꝰ sanati sumꝰ. Per hāc tradicōē dicti rabi moisen p3 ꝙ liij. ca. ysa. loquiē de xpi passione p gn̄is hūani salute. qḋ aūt dicūt iudei de moise. ꝙ post illud ieiuniū non esuriit falsū est ꝙ postea non comedisset nec est sil'e de vtroq3. nam manichei dicturi erāt ꝙ ihus nō habuit carnē hūanam ex elemētis ↄpositā ꝫ celestem ad quos repellendos euangeliū mencionē facit de esurie xpi. iudei vero hoc nō erāt dicturi de moise. ꝓpter hoc nō oportuit ꝙ scriptura faceret mencōnem sic de eiꝰ esurie.

Octauū argumentū iudeorū ex euāgelio sumiē ex illo qḋ diciē in supdicto ca. Non in solo pane viuit homo ꝫ in omī verbo qḋ ꝓcedit de ore dei. Asserūt iudei ꝙ ista responsio quā Ihus dedit diabolo nō est racōnabil' qz debuiss3 dixisse ꝫ in oī re q̄ ꝓcedit de ore meo. Si eī ipe erat deꝰ potuit hoīs vitā cōseruare de oī re siue sit lignū siue lapis siū alia hm̄oi Rn̄detur cum dr̄ ꝙ debuisset dicē ihus sed in oī re que ꝓcedit de ore meo. dico ꝙ nō est verū. non em̄ sic debuit dicē qz ihus voluit zelare diabolo suā deitatē quā ille q̄rebat experire p temptacōē. ꝓpter qḋ nō debuit dicē de ore meo qz loquebaē vt homo zelans suā diuitatē. Item qz temptacōem demoīs excludebat p scripturā sacrā. ideo debuit eam allegare sicut iacuit in textu in q̄ scribiē de ore dei & eadē racōe non debuit dicē de oī re ꝫ in oī verbo. qz sic scribiē in textu. cum hoc etiā pt̄ dici ꝙ nō arguit qz verbū frequenē accipiē in sac̄ scriptura p re facta. nā ij. regū pmo ca. dr̄ ꝙ est verbū qḋ factū est. i. res gesta vl' facta & sic accipiē in ꝓposito vt pa3 lrām intuenti deuteronomij viij. capitulo.

Nonū argumentū iudeorū ex euāgelio sumitur ex illo quod dr̄ Mathei ca. q̄ sup. Si filiꝰ dei es mitte te deorsum ꝛc. Sequiē ait illi ihus rursum Scriptū est nō temptab dn̄m deū tuū Ex hoc arguūt iudei dicētes ꝙ hec rn̄sio ñ ē bona. Primo qz vt dicunt iudei ī eo erat ptās faciēdi miracula. & iō si dimisisset se deorsum sine lesione aliq̄ non fuisset ibi aliq̄ temptacō diuina. Secundo qz scī viri legunē deum tēptasse nec ex hoc reprobantur in scripā ꝫ magis cōmendanē sic helias iij. regū xviij. ca. Qui dixit deus q̄ exaudierit p ignē ipe sit deꝰ. & helizeus iiij.

regum v·ca·dixit de naaman leproso ve=
niat ad me & sciat ꝓpħaꝫ eē in isrł. Silr
de gedeon iudicū vj· tēptauit deū q̄rēs si
gnū ī vellē. Itē deꝰ n̄ inducit hoīes ad ma
lū inducit aūt ad suiipiꝰ temptacōēꝫ ma=
lachie iij·ca·Inferte omēꝫ decimā in hor=
reū meū vt sit cibus in domo mea & pro
bate me. Sup hoc dic̄ dn̄s· si nō aperuero
catharactas celi & effudero voƀ bn̄dictōꝫ
meā vsqꝫ ad habundantiā. Rn̄detur cum
dicūt iudei Primo ꝙ ista rn̄sio nō est bo=
na nō temptaƀ dn̄m deū tuū· Dico ꝙ in
hoc iudei ꝑcutiūt seipos arguētes dictum
moisi deutro·vj·ca·Qꝫ aūt vlteriꝰ nitū=
tur ondere temptacōꝫ dei nō esse pcc̄m ma
nifeste dicūt cont̄ deū arguentē maliciam
ppłi isrł nū·xiiij·ca· temptauerūt me iā
ꝑ x·vices. Item psalmo lxxxxiiij· Nolite
obdurare corda vr̄a sic̄ in exacerbacōe ꝭm
diē temptacōis ī deserto vbi temptauer̄t
me pr̄es vestri ꝓbauerūt & vider̄t opera
mea. Ad illud aūt qḋ inducūt de viris sā
ctis deū temptantibꝰ vt dicūt Sciendū est
ꝙ temptare est expimentū de aliq̄ accipe·
nullꝰ aūt querit expiri illud de q̄ certꝰ est
ſꝫ illud de q̄ dubiꝰ est. Item aliqs pt̄ expe=
riri v̉bo ł fcō· v̉bo cū q̄rit aliqs de vicino
suo aliqḋ vt expiat̄ si iuuaret eū in neces=
sitate sua facto cū facit aliqḋ qḋ non vi=
det̄ ordinabile ad aliqḋ nisi ad talē expien
ciā. & tał expientia dicit̄ temptacō sicut
cum aliqs facit currē equū sine necessitate
aliq̄ aut vtilitate d̄ꝛ temptacō equi qꝛ tał
cursus nō videt̄ ordinabił nisi ad accipi=
endū expimentū de velocitate equi. Si at̄
facit currē ꝓpter nc̄citatem aliq̄ꝫ puta ad
fugiendū hostes vł ꝓpter vtilitatē aliquā
vt ad capiendū ceruū nō est tēptacō equi
Dubitare aūt de hijs q̄ ꝑtinēt ad ꝑfectōꝫ
d̉inam ut est potētia boītas & hmōi sem
per est malū. Et ideo qui facit aliqḋ vel q̄
dicit sine necessitate aut vtilitate ad expe
riendū diuinā potentiā vel volūtatē tem
ptat deū & peccat ꝓpter qḋ exponēs se sine
necessitate aut vtilitate periculo· expectās
se seruari a deo temptat deum cum possit
seruari alio mō· tale quid suggerebat dia=
bolus ihū nazareno dicens Mitte te deor
sum. Et licet ihūs per virtutem diuinam
possit hoc facē sine periculo tamē hoc non
fecit zelare diabolo volens suam diuinita
te & excludere dem dīs temptacōnem ꝑ sa
crā scripturā rn̄dit bn̄ per illud qḋ hoībꝰ
ꝓhibet̄· poterit em̄ tanq̄ꝫ homo ꝑ grados
descendē de pinnaculo. Quod igit̄ arguit̄
de helia nō valet· non em̄ pecijt signū ꝑ
ignē descendentē sine vtilitate ſꝫ ad hoc ꝙ
ppłus isrł a cultu baal ad colendū verum
deū reducētur vt patꝫ ibidē. Item hoc fe=
cit de p̄cepto dn̄i dicētis sibi· vade ostēde
te achab vt p̄mittit̄ ibidē· & tūc reuelatꝰ
fuit sibi modus ꝓcedēdi cont̄ ꝓpħas baal
licꝫ hoc nō sit totalit̄ exp̄ssium qꝛ non oīa
scribunt̄· Eodeꝫ mō dicendū est de helizeo
curauit em̄ naaman ex diuina reuelacōe
& ad maīfestacōꝫ v̉tutis d̉ine. Vnde & na
aman relicta ydolatria ꝯuersus fuit ad co
lendū totalit̄ vnū verū deū· vn̄ dixit iiij·
regum v·ca·nō faciet seruꝰ tuꝰ vlt̄ holo
caustum & victimā dijs alienis nisi dn̄o.
De gedeone vero dicunt aliq̄ doctores nr̄i
ꝙ ex debilitate fidei pecijt bis signū ī vel
lere ꝓpter quod non excusat̄ totalit̄ a pcc̄o
sic̄ dicit quedā glosa sup locū istū Sꝫ hoc
nō videt̄ rōnabilit̄ dictū qꝛ scripꝰa nō no
tat eū cułpabilē ex hoc facto nec fuit puniꝰ=
tꝰ a deo sic̄ zacharias pr̄ iohis q̄ ꝓpter du
biū pecijt signū dicēs· vn̄ hoc sciam ꝓpter
qḋ factꝰ fuit mutꝰ vsqꝫ ad filij sui circūci
sionē vt hētur luce p̄mo ca· De glo· vero ī
gnali allegata parū est curandū iō saluo
meliori iudicō pt̄ alit̄ dici· vno mō ꝙ ge=
deon fecit hoc ex instictu d̉ino & sic n̄ pec
cauit. Instinctꝰ em̄ diuinꝰ nō impellit ad
peccandū Alio mō dicēdo ꝙ gedeon nō fe
cit hoc dubitādo de potētia dei qn̄ ꝑ ipāꝫ
possꝫ saluaē ppłm· nec de v̉bo dn̄i dicētis
sibi· in hac fortitudīe tua liberaƀ isrł q̄si
n̄ eēt verū. Sꝫ ignorauit verū hec ꝓmissio
esset absoluta que semꝑ implet̄ vł ꝯdicio=
nalis scꝫ nisi gedeon & eiꝰ socij ponerent
impedimētum ꝑ aliqḋ pcc̄m· frequent̄ em̄
in sacra scriptura intelligunt̄ ꝓmissiones
diuine facte sub tali condicōne q̄ꝫuis non
exp̄matur iheremie xviij·ca. Subito loq̄r
de gente & de regno vt edificeꝫ & plantē
illud si fecerit malū in oculis meis vt nō
audiat vocē meā pn̄iam agam sup bono

quod locut⁹ sum vt facerē ei. timuit ergo
gedeon ne ꝑ fragilitatē suā vel socioꝝ su
orū ꝓueniret impedimētum dicte ꝓmissi
onis. peciit ergo humiliter a deo edoceri per
signū qḋ non ꝓueniret tale impedimētum
vt sic ꝯstanti⁹ & expedici⁹ iret ad ꝓeliū
ꝓpter qḋ peciit duplex signū vnū ꝓ se ali
ud ꝓ sociis suis. Ad auctem malachie di
cendū ꝙ iudei tenebant̄ solue decimas ex
ꝑcepto dei sic̄ patz in multis locis veṫis te
stamēti & ꝑ ꝯsequēs hoc erat necesse ex pte
soluentiū & vtile ex pte recipientiū. Erat
eñ ad sustentacōez mīstroꝝ. Ad hoc eñ ī
ducebat dn̄s populū ꝑ ꝓphām dicēs. In
ferte omē decimā zc̄. Qꝫ aūt subdit̄ ꝓba
te me sup hoc zc̄. li ꝓbate nō tenet̄ hic cau
salit̄ sic intelligēdo ꝙ soluerēt decimas ad
ꝓbandū seu temptandū. si ꝑ hec deus api
ret eis catharactas celi ſʒ tenet̄ ꝯsecutiue. &
est sens⁹ si impleueritis ꝑceptū meū de de
cimis sicut tenemī & ego ꝯsequenē multi
plicabo bona vr̄a sic̄ dꝫ ysaie ca. ꝓmo. si
volueritis & audieritis me bona ṫre ꝯme
detis.

Decimū argumentū iudeorū est &
sumit̄ ex euangelio ex illo verbo
Math v. ca. Audistis qꝛ dcm̄ est
antiq̄s. nō ꝑiurabis. reddes aūt dn̄o iura
mēta tua. ego aūt dico vob̄. nō iurare oī
no zc̄. sequit̄. Sit ergo ſmo vr̄. est est. nō
non. qḋ aūt habundanci⁹ est a malo est.
Ex istis arguūt sic iudei xp̄iani affirmāt
ꝙ lex euāgelica nō destruit legē moisi in
moralib̄ ſʒ hoc patz eē falsū qꝛ scribit̄ deu
tro. x. ca. Dn̄m deum tuū timebis & illi
seruies ipi adherebis & in noīe illi⁹ iura
bis. Et iterū deutro. vi. Dn̄m deū tuū ti
mebis & illi soli seruies ac ꝑ nomē illius
iurabis. Et patz maīfeste ꝙ ihūs nazare
n⁹ istud destruit dicendo ego dico vobis
non iurare oīno. Solucō ꝙ negacō ꝑposi
ta signo vniuersali facit equipollere suo
contradictorio qꝛ non oīs & quidā nō equi
pollent. Et ideo ꝑ hoc ꝙ dꝫ nō iurare om
nino. nō excludit̄ omē iuramentū. qꝛ qui
libꝫ tenet̄ supiori reqrenti veritatē ꝑ iura
mentū dicē veritatē alit̄ periret iusticia &
veritas in multis casib̄. ſʒ cum dꝫ Nō iu
rare oīno excludit̄ iuramentū illicitū qḋ
est triplex scʒ iuramentū falsū quod caret
veritate. & iuramentū iniquū qḋ caret iu
sticia. sic̄ cum aliq̄s iurat innocenti nocē
& iuramentū incautū quod iudicō discre
cionis caret qḋ fit qñ quis iurat sine neces
sitate aut pia vtilitate. & ꝓpter hoc dicit̄
iheremie. iiij. ca. iurabis viuit dn̄s in ve
ritate & iusticia & iudicō. ad excludendū
illa tria iuramēta illicita. Sciendū aūt ꝙ
ex v̄bo deutro. iiij. ca. sup allegato in no
mie illi⁹ scʒ dei iurabis. Aliq̄ dixerūt ꝙ iu
ramentū esset frequentandū tanq̄ religi
onis act⁹ etiā in ꝯmuī verbo vbi nō appa
ret necessitas aut pia vtilitas de quibus
videnē fuisse isti iudei arguētes. Sʒ ꝙ hec
sit falsū patet ꝑ ꝑceptū diuinū exodi xx.
vbi dꝫ. nō assumes nomē dei tui inuanū
nec eñ hēbit insontē dn̄s eū qui assumpse
rit nomē dei sui frustra. quod facit ille q̄
iurat sīn necessitate aut pia vtilitate hoc
etiā patz ex verbo iheremie ṗallegato. Itē
eccīastici xxiij. ca. dꝫ vir multū iurans re
plebit̄ iniq̄tate. nā ex frequētia iurādi ex
iuramēto incauto labit̄ in iuramentū fal
sum & iniquū. Qꝫ autem subdit̄ sit sermo
vr̄ est est. non nō. i. simplr̄ affirmādo ve
ritatē & negādo falsitatē intelligendū est
nisi nc̄citas plus exigat. & ꝙ hoc intelli
gat̄ de mō ꝯmuī loquēdi inē hoīes patz ꝑ
hoc ꝙ dicit̄ ſmo vr̄. quod aūt ampli⁹ est
a malo est. nō dicit hoc eē malū ſʒ a malo
Nam omē iuramentū est a malo culpe vl̓
pene. iuramentū eñ falsū iniquū & īcau
tum est a malo culpe ex parte iurātis. Iu
ramentū aūt licitū est a malo pene ex par
te reqrentis iuramentū. Ex hūana quippe
fragilitatē q̄ pena quedam est inflicta hu
mano gn̄i ꝓpter culpā ꝓmoꝝ parentū proce
dit. ꝙ hoīes mutuo sibi nō credūt simpli
ci verbo absq̄ iuramēto. Et sic ptꝫ ꝙ xp̄s
non destruit in moralib̄ legē moysi ymo
ꝑficit & dat modū qm̄o hoīes nō sint le
uit̄ ꝑiuri. Iudei vero miseri & ceci dāt mo
dum ꝙ homo sit ꝑiur⁹ & ꝙ frangat oīa
vota q̄ facit ſm qḋ deducit Iheronim⁹ de
scā fide ꝯuersus in tractatu quē fecit ex di
ctis thalmuth in ca. ij. vbi sic ait. Dicūt
sapiētes eorū in thalmuth in nodarim in

ca · quod incipit arbanedarim. Ille qui frã
git iuramẽta p̄missionis vel vota q̄ facit
p totũ ãnum ne habeãt aliquã vigorẽ sur
gat vltima die ãni & dicat · quecũqꝫ pro=
missiones iuramẽta vel vota ego fecero q̄
in toto ãno sequenti existũt reputo cassa
nulla & vana · & hoc mõ veniũt iudei in
p̄nti in vna nocte ãni . Veniũt em̃ omẽs
añ suũ rabi · tenentẽ ĩ brachijs thorath &
omẽs cum mag̃ solempnitate dicunt p̄di
cta verba · & ex hoc intelligũt q̄ sũt sine
onere ↄ̄sciẽ ad frangendũ q̄cunqꝫ iuramẽ
tum qd faciũt signantẽ xp̄iano q2 iuramẽ=
tũ quod fit iudeo ſuatur. Si ille qui reci
pit iuramentũ dicit illi q̄ facit tu iuras
in deum & ĩ hac lege ad intellectũ meũ q̄
facies talẽ rem 2c · & cum dic̃ ad intellcm̃
meũ dicũt q̄ iam reuocatẽ p̄dicta ptestac=
cio quã fecit in p̄ncipio ãni. Sz si iuramẽ
tum facit xp̄iano · dicũt ipi q̄ licet xp̄ia=
nus dicat · tu iuras ad itellectum meũ · q̄
nõ reuocatẽ ppterea p̄dicta ptestacõ quia
xp̄ianꝰ nõ habꝫ intellectũ. Et iõ licet oẽs
ahame iudeoꝝ iuxta foꝝ regni faciãt iu=
ramentũ in maĩbus sui maiorini · vel ba=
iuli de nõ p̄stãdo pecuñas vlt̃ id qd licẽ=
ciantẽ p regem nullꝰ eoꝝ obſuat & intelli
gunt q̄ nõ peccãt ppter sup̄dicta · hec ille
Huic sñie fauet etiã mgr̃ johẽs ↄuersꝰ in
libro de ↄcordia legũ tit̃lo iiij · ca · vij · vbi
p̄ter illa q̄ dicta sunt addit etiã q̄ mãda=
uerũt sapientes iudeoꝝ in thalmuth q̄ si
iudeꝰ faceret iuramẽtum & de hoc postea
penitẽt in corde · q̄ in p̄ñtia triũ iudeorũ
dicat se talia iurasse · & q̄ de eis in corde
peñtet q̄ iudei astãtes dicũt ei Illa q̄ iura=
uit vana & nichilata suo iudicõ reputa=
re & q̄ illa q̄ iurauit ſuare nullatenꝰ ob
ligatẽ. Item dic̃ q̄ in nocte remissionũ in=
dulgentiaꝝ ponũt in publico thorath · &
cantor dic̃ pp̃l'o publice ter q̄ oĩa vota &
iuramẽta facta sũt cassa nichilata & va=
cua & nullĩꝰ penitꝰ firmitatis . Dic̃ ergo
iste q̄ ex hmõi occasione iudei sũt faciles
ad iurandũ & nullũ obſuant penitꝰ iu=
ramẽtum. Et p̄ter hos alios articulos im
miscent iuramẽtis · q̄re de eis p sua iuram̃
ta confidẽ nullꝰ debꝫ & dr̃ ĩ suo thalmuth
q̄ quidã actor iudeoꝝ p̄uatus & familia=
ris erat cuiꝰdam imp̄atoris quadã die in
trans camerã suã inuenit eum ↄmedẽtem
victualia p̄hibita · & imp̄ator recepit ab
eo iuramẽtum vt hoc nullatenꝰ alicui re=
uelaret · & post tp̄us inuẽtus est reuelasse
& dixit ei tu nõ iurastĩ deo te hoc nunqꝫ
reuelare. R̃ndit ego iuraui nõ reuelaturꝰ
deo sꝫ nõ hoĩbus de mũdo · & q̄ dño sic fal=
sauit iuramẽtum articulo subtilitatis fal
se q̄nto magis hoĩbus falsaret leuiẽ iura=
mentũ · q̄re nunqꝫ a iudeis deberẽ exigi iu
ramẽtum nec in aliq̄ debẽt credi · & de eis
dr̃ jheremie v · q̄ si etiã dixerit · viuit dñs
& hoc falso iurabũt & xp̄iani nõ leuiẽ iu
rant & obſuant fideliẽ iuramẽtum scd̃m
legẽ & nisi adimpleãt a ↄfessoribꝰ non ab
soluũtur · dũ tamẽ sint licita iuramenta
q̄m ipa obſuare penitꝰ obligantẽ de quo
nũi xxx · si q̄s viroꝝ votum vouerit dño
aut se ↄstrinxerit iuramẽto nõ faciet irri=
tum verbũ & omẽ qd p̄miserit implebit
hec ille.

Undecimũ argumẽtum iudeoꝝ ex
euãgelio sumitur ex illo Math. ca.
q̄ sup̄. Audistis q2 dcm̃ est ãtiq̄s
Oculũ p oculo · dentẽ p dente. Ego aũt di
co vobis nõ resistẽ malo · sꝫ si q̄s pcusserit
te in dexterã maxillã p̄ebe ei & alterã · &
q̄ voluerit in iudicõ ↄtendẽ tecum & tuni
cam tollere dimitte ei & palliũ 2c · hoc di=
cũt iudei eẽ contẽ legem rectitudĩs & iusti
cie a deo datam exodi · xxi · oculũ p oculo
2c. Item xp̄iani nõ seruãt istam legẽ ih̃u
nazareni · Nam p fraudes & lites vnꝰ ra=
pit bona alterĩꝰ & nõ solũ hoc est uerum
de secularibꝰ sꝫ etiã de religios̃ pluribꝰ. Re
spondeẽ q̄ non est verũ ih̃m nazarenũ de
struxisse legẽ iusticie & rectitudĩs. Circa
qd sciendũ q̄ non resistere malo aliq̄n bo
nũ est & necessariũ · & sic cadit sub p̄cepto
vt pote q̄n ex tali resistẽtia apparet maĩfe
ste origo magni mali & dissidiũ ciuita=
tis vl' regni vl' aliqd hmõi. Aliq̄n vero ẽ
bonũ superogacõis vt quãdo malũ illatũ
tolerãt paciẽnẽ ppter deũ · vl' ppter pacez
seruandã · vel ppter sui humiliacõẽ & sic nõ
resistere malo cadit sub ↄsilio & non sub
p̄cepto & ĩ istis duobus modis loquitur

ſaluator & ſic nō excludit legem iuſticie
ꝫ addit ſuꝑ hoc ꝑfectōnem legis euāgelice
ad quā non tenent̄ hoīes. ꝫ poſſunt licite
de illata iniuria querē vindictā ſm ordi-
neꝫ iuſticie qn̄ non apparet ex hoc maius
malū ſurgere vt dictū eſt. Sciendū aūt ꝙ
ex hoc v̉bo legis. oculū ꝓ oculo ꝛc̄. aliq̄ iu-
dei de quibꝫ vident̄ iſti ſic arguētes dixe-
rūt male inꝑpretātes ꝙ vindicta erat per
ſe appetēda qd̉ eſt falſū qꝛ vindicta ē ma-
lū pene. & iō nō eſt ꝑ ſe appetibilis ꝫ ꝓꝑt̄
aliqd̉ bonū ꝯſequendū vt ꝓpter ordinē iu-
ſticie ꝯſeruandū. vl̉ ꝓpter correctōꝫ iniuri
antis vl̉ ꝓpter terrorē alioꝝ vt ab iniurijs
cohercean̄t vl̉ aliqd hm̄oi vbi ergo nullū
tale bonū ex pena alicuiꝰ eſtimat̄ ꝓuenire
ꝫ magis timet̄ de ſcandalo & maiori ma-
lo tūc deſiſtē a vindicta q̄rēda neccitatis ē
& p̄cepti vt dcm̄ eſt. Si aūt circa talē caſū
q̄s a vindicta q̄renda deſiſtit bonū ſuꝑo
gacōis eſt & hoc patꝫ ꝑ facta ſcōꝝ patrū
non ſolū noui teſtamēti ꝫ etiā vet̄is. Scīꝰ
em̄ Ioſeph potēs vendicare illatā ſibi in-
iuriā a frībus nō ſolū a vindicta deſtitit
ꝫ eos cū ſuis familijs miſericordit̄ ſuſtēta
uit. Similit̄ dauid ſemey ſibi maledicentē
& lapides cont̄ eū mittentē & ex hoc reū
leſe regie maieſtatis occidi ab yſa. prohi
buit. ij. regū xvj. ca. dicēs. Dimitte eum
vt maledicat ſi forte deꝰ reſpiciat afflictō
nē meam. jd etiā patꝫ ꝑ ſcripturā vet̄is te
ſtamēti leuitici xix. ca. nō queris rōeꝫ nec
memor eris iniurie ciuiū tuorū. ¶Vbi vero
ex vindicta ſm ordinē iuſticie nō apparet
ortus ſcandali vel mali & ex deſiſtētia ab
ea daret̄ malis audacia iniuriandi bonis.
talis deſiſtētia malū eſſet & pcc̄m & in ta
li caſu nō eſt intelligendū ſaluatoris ver
bū. Qꝛ at̄ ſequit̄ & qui te ꝑcuſſerit ī vnā
maxillā ꝛc̄. nō eſt ītelligendū quantū ad
effectū vt ſic ꝑcuſſus maxillā aliā offerat
ꝑcuſſori. qꝛ ih̄us q̄ cepit facē & docē ꝑcuſ-
ſus in vna maxilla vt h̄etur iohīs xviij.
ca. nō p̄buit aliā maxillā ꝑcuſſori. ꝫ eum
caritatiē correxit dicēs ſi male locutꝰ ſum
teſtimoniū ꝓhibe de malo. ſi aūt bn̄ cur
me cedis. Eſt ergo v̉bum p̄dictū ſm aīmi
p̄paracōꝫ intelligendū ſcꝫ vt ſic ꝑcuſſꝰ ſit
diſpoſitꝰ in aīa adhuc ſuſtinē maiores ꝑ-
cuſſiones & iniurias in caſibꝫ p̄dictis ſcꝫ
qn̄ eſt ibi bonū neceſſariū vl̉ ſuꝑogacō-
nis. ¶Ad illud aūt qd̉ obicit̄ de xp̄ianis le-
gem xp̄i nō obſ̄uantibꝫ Dicendū ꝙ ex eo
rū malicia nō peiorat̄ lex euāgelica ſicut
nec lex in mōte ſinai data ꝑ hoc ꝙ iudei
ſatis cito poſt eiꝰ dacōnē fecerūt & adora
uerūt vitulū ꝯflatilē exodi xxxij. ca.

Duodecimū argumentū Iudeorū
ex euāgelio ſumitur ex illo verbo
Math. q̄ ſuꝑ. Audiſtis qꝛ dictū
eſt antiq̄s. diliges ꝓximū tuū & odio ha-
bebis inimicū tuū Ego aūt dico vob̄ dili
gite inimicos v̄ros & bn̄facite hijs q̄ ode-
rūt vos ꝛc̄. Ex hoc dicunt iudei ¶Videt̄ ꝙ
ih̄us nazarenꝰ deſtruxit d̉inū preceptum
qꝛ dn̄s mādauit filijs iſrl̉. ne amicicias l̉
federa contherēt cum habitatoribꝫ t̄re cha
naan q̄ erāt inimici eoꝝ nec q̄rerēt eis bo-
nū vt h̄etur nūi xxxiiij. oppoſitū dic̄ ih̄uſ
vt patꝫ maīfeſte ergo eſt deſtructor diuini
p̄cepti. Pro rn̄ſione ad iſtud iudaicum ar
gumentū ſciendū eſt ꝙ doctores hebrei cir
ca hoc errabāt. Ex hoc em̄ ꝙ p̄ceptū eſt le-
uitici xix. Diliges ꝓximū tuū ſic̄ teipſū.
arguebāt a contrio ſenſu ꝙ debebāt odire
inimicū ꝫ hoc eſt falſū qꝛ oīs homo ex cari
tate diligendꝰ eſt. inq̄ntum ad ymaginē
dei eſt & capax ipiꝰ ꝑ cognicōꝫ & amoreꝫ
Amicicia em̄ caritatis fundat̄ ſuꝑ ꝯicacio
ne ſuꝑnat̄alis bt̄itudinis. Et iō oīs intel-
lectualis creat̄a q̄ in actu vl̉ in potētia eſt
bt̄a ē ex caritate diligēda. Mali aūt hoīes
q̄zdiu ſunt in via ſunt in potētia veniendi
ad bt̄itudiēꝫ. Et iō licꝫ eoꝝ malicia ſit odi
enda. ipa tn̄ nat̄a paſſibil̉ bt̄ificari eſt di
ligēda. & hoc eſt qd̉ dicit ſaluator. dili gi-
te inimicos v̄ros bona ſcꝫ gr̄e & glorie eiſ
optādo Alia aūt nō ſunt eis optāda niſi
in quadā gn̄alitate inq̄ntum valēt ad eo
rū ſalutē qd̉ ſoli deo eſt notū. qꝛ oībus ali
is pt̄ homo bn̄ vel male vti. Et ideo circa
hoc nō eſt aliqd determiate petendū ſed ſub
ꝯdicōne ſcꝫ inq̄ntū valꝫ ad eoꝝ ſalutē. Se-
quit̄ bn̄facite. bn̄facere eſt effectꝰ dilectōiſ
Et ideo ſic̄ tenem̄ diligē inimicos q̄ntum
ad bona gr̄e & glorie ita tenem̄ in effectu

salutē eoꝝ modo debito & possibili ꝓcu-
rare. Qꝛ aūt bn̄facere odiētibꝰ & inimicis
est laudabile patꝫ nō solū p scōs p̄res no-
ui testamēti ſꝫ etiam veťis. ysaias eñ regi
gerare & viris eius q̄ eum oderāt & expu-
lerant fecit diuinū magnū gen̄. xxvj. ca.
Ioseph f̄res suos q̄ eum occidē voluerūt &
tandē in ſuitutē que est mors ciuilis ven
diderant dulciter recepit & pauit. Dauid
saulū ip̄m ꝑsequentē ad mortē bis a mor
te liberauit p̄mo regū xxiiij. ca. & xxvij.
helizeus sirus. eum sequētes ad mortē a re
ge isrl' interfici ꝓhibuit & potu iussit re-
fici & sic ad suū dn̄m remitti libere iiij. re
gum ca. vj. hoc etiā patꝫ p scripturā ve-
teris testamenti exodi xxiij. ca. ¶ Si occur-
retis boni inimici tui aut azino errāti re-
duc ad eum. Item ibidē Si videris asinū
odiētis te iacē sub onere nō ptrāsibis sed
sublenabis cum eo. Item ꝓuerbioꝝ xxxv.
ca. si esurierit inimicꝰ tuꝰ ciba illū. si sitit
da ei aquā bibē. prunas eñ cōgregab' sup
caput eiꝰ & dn̄s reddet tibi. Item psalmo
cxxix. Cum hijs q̄ oderāt pacē eram paci-
ficꝰ ꝛc̄. Qꝛ aūt con̄ dicta arguit̄ de habi-
tatoribꝰ chanaan. de quibus inhibuit filijs
isrl' ne contherēt amicicias cum eis ſꝫ eos
occiderēt. Dicen dū ꝙ illi erāt ydolat̄ pes-
simi ꝓpter q̄d mortē meruerūt ſm iudiciū
dei. Et ideo filij isrl' occidētes eos nō fece-
rūt ex odio ſꝫ ex mandato dei & iusticie ze
lo cū ipis nō erant amicicie conthende ad
vicitū ydolatrie.

Terciūdecimū argumentū iudeoꝝ ex euāgelio sumit̄ ex illo
Math. xv. In illo tp̄e Abijt ih̄us
sabbato p sata. discipuli aūt eiꝰ esurien-
tes ceperūt vellē spicas & māducare. pha
risei aūt videtes dixerūt ei. Ecce discipuli
tui faciūt q̄d non liceat facē sabbis. At il
le dixit eis Nō legistis q̄d fecerit dauid q̄ñ
esurijt & q̄ cum eo erant & q̄m̄o ibi intrauit
domū dei & panes ꝓposicōnis comedit. q̄d
nō licebat ei edere neqꝫ hijs q̄ cum eo erant
nisi solis sacerdotibꝰ. & nō legistis in lege
qꝛ sabbis in templo sacerdotes violāt sab
batū & sine crimīe sunt dico vob' ꝙ tēplo
maior est hic ꝛc̄. Ex dictis arguūt iudei q̄

druplr̄. Primo si ih̄s est deꝰ vt dicūt xp̄i
ani q̄m̄o relaxauit obſuantiā sabbi cum
ip̄e priꝰ eam p̄cepit Exodi xx. ca. Memē-
to vt diem sabbati scifices. Igitur aut ip̄e
non est deꝰ cuiꝰ contrīū affirmāt xp̄iani
aut deꝰ est mutabil' relaxādo quod ip̄e p̄
cepat maxime tanq̄ꝫ legittimū sempiter-
nū cuiꝰmodi est obseruatio sabbi ¶ Itē ij.
exemplū quod adducit de dauid nō est cō-
ueniēs p̄mo qꝛ discipuli nō erāt in tanta
necessitate famis sicut dauid & eius viri.
Secūdo qꝛ dauid tūc trāsgrediēs sabbatū
trāsgressionem tūc nō reiterauit. Itē iij. si
excusauit hanc dauid trāsgressionē eadem
rōne debꝫ excusare adulteriū eius cum ber
sabee & homicidium vrie. Item iiij. exem
plum quod adducit de sacerdotibꝰ non est
ad ꝓpositum. sacerdotes eñ opabant̄ sab-
bato in templo accēdendo ignem vl' poci
us nutriendo. hoc aūt non erat ꝓhibitū
sed solū de habitacōibus hoīm sicut dicit̄
exodi xxxv. ca. de sabbato ignē non accē
detis in cunctis habitaculis v̄ris. templū
aūt non includit̄ in ḡnalitate habitacu-
loꝝ hoīm. Ad p̄mū argumentū dicendū
ꝙ magis est ad ꝓpositū Nam ille q̄ dat p̄
ceptū p̄t in illo dispēsare in casu & totalit̄
reuocare. Et ideo ih̄us inquantū deꝰ potu
it hoc facere. ꝓpter quod subdit de seipso
dn̄s est filiꝰ hoīs & etiā sabbati. Item idē
in ꝑsona est filiꝰ dei & filiꝰ hoīs sic supra
ꝓbatum est. ꝙ autem tp̄e veťis testamēti
dn̄s dispēsauerit in obſuātia sabbati pꝫ
Iosue vj. vbi dicit̄ ꝙ de mandato dn̄i Io-
sue & viri bellatores circuierūt orbem Ieri
cho septem diebus cōtinuis armati & sic
oportuit ꝙ dies sabbati fuerit vna de ill'.
Et in libro apud hebreos auctētico qui dici
tur cedar ollam. i. ordo seculi. dicit̄ ꝙ die
sabbati fuit ꝑeliū Iericho & hoc satis in-
nuit̄ ex textu Iosue vj. vbi dies ille dicit̄
vnꝰ qui ꝓprie dicit̄ de sabbato. & illo die
circuierūt iericho septē vicibꝰ & in vltimo
circuitu corruentibꝰ muris intrauerūt &
interfecerūt omēs habitatores vrbis ¶ Item
iij. regū xix. dicit̄ ꝙ helias ambulauit in
fortitudīe cibi illiꝰ quadraginta diebus &
quadraginta noctibꝰ cōtinue & sic plures
ambulauit in sabbato ex voluntate dei.

Q₂ arguit̄ vltra ꝙ de⁹ sit mutabilis non
valet. Nā immutabil' existēs opatur mu
tabilia opa sicut incorpore⁹ existēs corpa
lia facit. Et ꝙ vlt̄ dr̄ ꝙ sc̄ificatio sabbati
fuit p̄cepta ad semp nō est verū. nam vbi
de ipā scribit̄ exodi xxxi. ca. pactū est sem
piternum in hebreo hētur pactū est beollaȝ
.i. in seculū qd̄ nō sig̃ficat et̄nitatē ſȝ tpus
longū cōmuniter acceptū & hoc mō dr̄ ihere
mie ij. ca. A seculo cōfregisti iugū meū. i.
ab antiq̄ tpe & in hebreo hētur beollam cō
fregisti ⁊c̄. i. a seculo. ¶ Aliqñ vero accipit̄
ꝓ tpe indeterminato qd̄ tn̄ potest eē satis bre
ue sicut deutro. xv. dicit̄ pforab aurē eius
in ianua dom⁹ tue & seruiet tibi vsq₃ in
eternū. & ī hebreo hētur pforab ⁊c̄. & erit
tibi seru⁹ beollam. i. in seculū & hoc tpus
potēt eē breue vel longū. vn̄ dic̄ hic glosa
hebraica beollam. i. cūctis dieb₃ seculi dn̄i
vsq₃ ad iubileū. Si em̄ infra ānū a pfora
cōne auris serui moreret̄ dn̄s fiebat liber a
suitute. & si viuēt vlt̄ annū iubileū su⁹
tn̄ fiebat liber in āno iubileo. Pateȝ igitur
ex dictis ꝙ obſuatio sabbati n̄ est p̄cepta
ad semp ſȝ ad tpus. Et ex hoc pateȝ ꝙ illi q̄
ꝓ hac dcōne hebraica trāstulerūt eternū l'
sempiternū dederunt simplicib₃ occasionē
errādi circa obſuacōnem sabbati & circū
cisiōis. Ad secundū qd̄ vlt̄ arguit̄ de disci-
pul' ih̄u spicas vellētib₃ ꝙ peccauerūt nō
est verū. non em̄ peccauerūt rōne facti q₂
scribit̄ deutro. xxiij. ca. Ingressus vineam
ꝓximi tui cōmedes vuas q̄ntum tibi pla-
cuerit. & idē ītelligēdū ē de granis bladi
& alijs fructib₃. nec peccabāt rōe tpis ſcȝ
diei sabbati. nā eoꝝ esuries eos excusabat
Possȝ etiā ꝓbabilit̄ dici ꝙ simplr̄ hoc po-
terāt in die sabbati. Non em̄ peccabāt rō
ne cōmestiōis q₂ cōmedē in die sabbati lici-
tum erat oībus iudeis. nec rōne excussio-
nis granoꝝ de spicas q̄ est quedā p̄paratio
cibi licȝ p̄paracō cibi p decoctionē eēt ꝓhi-
bita fieri in die sabbati exodi xvj. & xxx
viij. q₂ ibi est long⁹ labor & distractio ſcȝ
cōposicō lignoꝝ. & accēsio ignis. positio
vasoꝝ ad ignē & sollicitudo circa decoctō
nem vt fiet oportune. tn̄ aliq̄ p̄paracōes par
ui laboris & parue distractōis in die sab-
bati poterāt fieri vtpote Cibū decoctū die

precedēti disponere in vasis & ponere sup
mensā. & p cōsequēs licitū erat ponē men-
sam & mappam & sil'ia. Similit̄ illa q̄ cru
da cōmedebant̄ vt herbe licite erāt lauare.
vellicacō aūt spicaꝝ nō videt̄ eē magis la
boriosa seu distractiua ſȝ min⁹ & p cōseq̄ns
licita. Qd̄ aūt vlt̄ arguit̄ ꝙ dauid & viri
ei⁹ erāt in maiori necessitate famis q̄ȝ di
scipuli ih̄u nō videt̄ verisil'e habebant em̄
aliq̄ȝ pecūiam vl' aliq̄ pignora ad em̄dum
cibū aliūde. q̄ discipuli nō habebāt q₂ sine
pecūia & pera & cū simplici veste necessa
ria incedebāt. Vn̄ nec achimelech summ⁹
sacerdos quesiuit de nc̄citate dauid & vi-
roꝝ suoꝝ ad hoc ꝙ daret eis licite panem
scm̄ ſȝ solū de mūdicia eoꝝ maxime a mu
lierib₃ vt pmo regū xxi. ca. pateȝ. Q₂ autē
inuuit̄ vlt̄ ꝙ dauid peccauit panes illos
cōmedendo pateȝ eē falsū non solū p verbū
saluatoris factū excusātes ſȝ etiā p scriptu
ram vetis testamēti q̄ nō reprobat dauid
cōmestionē. nec achimelech concessionē. &
q₂ sūm⁹ sacerdos erat non esset verisil'e ꝙ
ignoraret quid esset licitū vl' illicitū circa
obſuantiā sabbati ipē aūt dixit si mūdi
sunt pueri maxime a mulierib₃ mādūcēt
q̄si dicat fames supposita dicta mūdicia
facit cōmestionē licitā. ¶ Ad terciū cū dicit̄
ꝙ eadē rōne ih̄us debuit excusare vl' rela
xare adulterium cum bersabee & homicidiū
vrie Dicendū ꝙ est falsū. nam ista sunt
p se mala nec possūt bn̄ fieri ꝓpter quod
in talib₃ non habȝ locum dispēsacō. ¶ Ad
quartū cum dr̄ de sacerdotib₃ in tēplo ma
nualit̄ opantib₃ & licite nō solū accēdēdo
ignē vl' poci⁹ nutriēdo sicut p̄cipit̄ leuit̄.
vj. ca. Ignis in altari meo semper ardebit
quē nutriat sacerdos subiciēs ligna mane
p singulos dies ſȝ etiā hostias lauando &
sup altare cremādo & hoc rōne templi vl'
poci⁹ diuini cultus ibi fiendi eadē rōne vel
maiori discipuli pn̄te ih̄u & eos licēciāte
poterāt licite vellē spicas. dato ꝙ alias eēt
illicitū quod tn̄ nō est bn̄ clarū vt supdi-
ctum est ideo subdit saluator Dico auteȝ
vob' q₂ maior est tēplo hic. ¶ De causa autē
q̄re fuit mutatū sabbatū in diē dn̄icam.
quare etiā talē diem corespōdentē sab̄no
obſuāt iudei & q̄mo iudei iā nō obſuāt

sabbatū preceptum a moyse ſ3 reductum
a diabolo dcm̄ est sup̄ in isto tcio libro cō-
sideracōne quarta argumēto quīto.

QVartūdecimū argumentū iudeo
rū ex euāgelio sumitur ex illo ver
bo Mathei xi. Confiteor tibi pr̄
dn̄e celi ac terre. Et sequit̄ oīa michi tra-
dita sunt a pr̄e meo. Arguūt ergo sic xp̄i
ani dicūt ꝙ filiꝰ & pr̄ vnū sūt qm̄o ergo
dicit̄ ↄfiteri corā pr̄e suo deberz magis di-
cere corā seipo. ¶Item si oīa sunt tradita a
pr̄e ergo nichil habz a seipo & sic ex se est
oīno deficiēs. ¶Ad pmū sup̄ declaratū est
argumēto xxij. q̄rte ↄsideracōis huiꝰ libri
p scripturas hebreoꝝ ꝙ xp̄us ē deꝰ & homo.
deus ab eterno & homo ex tpe. Item decla
ratū est sup̄ libro pmo in aptione xij. the-
sauroꝝ ꝙ ihus nazarenꝰ est verꝰ xp̄us. &
qr in eo sunt distincte nat̄e iō s̄m ꝙ deus
dicit Iohis x. Ego & pr̄ vnū sumꝰ sc3 in
ēentia. distincti tn̄ in psonis. scd̄m aūt ꝙ
homo dic̄ Iohis xxiiij. pr̄ maior me est &
sic orat corā pr̄e & ↄfitetur. Qd̄ aūt sub-
dic̄ si habz omīa a pr̄e. ergo ex se est oīno
deficiēs. Dicendū ꝙ hec ꝓposicō est uera.
xp̄us inq̄ntum homo est creatā oīs crea-
tura sibi relicta in nichilū cadēt sicut est
de nichilo Et ideo pt̄ ista concedi cum re
duplicacōe xp̄us inq̄ntū homo nichil est
ex se ſ3 oīno deficiēs. Si aūt ex dictis aliqs
arguat ꝙ idē sequit̄ de xp̄o inq̄ntum deꝰ
qr quicqd habz filiꝰ inq̄ntū deus habz na-
scendo & p ↄsequēs habz illud a pr̄e & sic
ex se nichil ē ſ3 est oīno deficiēs. ¶Dicendū
ꝙ nō sequit̄ qr filiꝰ a pr̄e accipit idem esse
cum eo. Nam dīnū esse nō est multiplica-
bile. & ideo sic pr̄ est necesse eē sic & filius
& sic nō pt̄ dici deficiēs. nam eandē deita-
tē. potenciā. sapientiā. & sic de alijs abso
lutis habz cum pr̄e. Qr aūt in dīnis sit pr̄
& filiꝰ non solū patet ex nouo testamēto
ſ3 etiā ex veti. ysaie ix. filiꝰ datꝰ est nobis
& vocat̄ nomē eiꝰ admirabil' consiliarius
deꝰ fortis ꝛc̄. Ex q̄ patz ꝙ in dīnis est filius
& p ↄsequēs pr̄ qr relatiue dicunt̄ ad inuicē
& posita se ponūt & pempta se pimunt. ¶
Non eñ pt̄ dici ꝙ deꝰ filiꝰ sit filiꝰ alicuiꝰ

creati vel finiti nō tamē sunt duo increati
aut duo immensi sic̄ nec duo dij ſ3 vnꝰ in
creatꝰ & vnꝰ immensꝰ nullā eñ distincti
onē habēt in deitate ſ3 solū in psonali ꝓpe
tate. De trinitate psonarū & vnitate eēn
tie. dcm̄ est sup̄ argumēto. xxiij. q̄rte ↄside
racōis huiꝰ libri q̄ntum sufficit ad ꝓposi
tū huiꝰ libri.

QVintūdecimū argumentū iudeo
rū ex euāgelio sumitur ex illo v̄bo
Math. viij. Cum aūt descēdisset
ihus de monte secute sunt eū turbe multe
& ecce leprosꝰ veiens adorabat eum dicēs ¶
Dn̄e si vis potes me mūdare ꝛc̄. Sequit̄ &
ait ihus illi. vide nemī dixeris ſ3 vade oñ
de te sacerdoti & offer munꝰ qd̄ pcepit mo
ises. Ex hijs arguit sic iudeꝰ Ihus voluit
sacrificiū qd̄ fiebat in emūdacōne leprosi
Alibi vero sc3 Math. pmo ca. dic̄. miseri
cordiā volo & non sacrificiū & sic ↄtradi
cit sibi & est instabil' in volūtate. Itē idē
arguit̄ p hoc ꝙ dicit mūdato a lepra vade
nemī dixeris ꝛc̄. & alibi sc3 luce viij. ca. di
cit vade ad tuos & narra q̄nta tibi fecerit
dn̄s. Ite3 alibi sc3 Math. x. dixit Qui me
ↄfessus fuerit corā hoībus ↄfitebor & ego
eum corā pr̄e meo & sic pt3 ꝙ voluit sua
facta zelari & publicari q̄ sunt contradicto
ria. ¶Ad pmū dicendū ꝙ nō valz. nā eadē
rōne p scripturā vet̄is testamēti quā iude
us ↄfitet̄ esse verā pbaret̄ deum eē muta-
bilē qr gen̄. viij. ca. dicit̄ de sacrificio noe ¶
Odoratusq3 est dn̄s odore suauitatis & sic
fuit sibi placitū. Item in exodo leuitico &
alijs libris vet̄is testamēti pcepit deꝰ sibi
offerri sacrificia tanq̄ sibi placita & ysa.
pmo ca. dicit̄ holocausta arietū & adipē
pinguiū & sanguinem hircoꝝ & vitulorū
nolui & psalmo xxxix. sacrificiū & obla
cionē noluisti ꝛc̄. hec eñ non arguūt dei
mutabilitatē. nam ipe immutabil' muta
bilia opatur sic incorpalis corpalia. ¶Qd̄
aūt ihus dixit allegando dcm̄ osee ꝓphete
vj. ca. misericordiā volo & non sacrificiū
nō dixit hoc sacrificia vet̄is legis reprobā
do. habebāt eñ tūc cursum suū & habue-
rāt vsq3 ad mortē xp̄i. S3 hoc dixit opera
misericordie sacrificijs ꝑponēdo. Nā habēt

duplicem bonitatē· vnam ex gñe q2 sunt
ꝟtutis moralis· aliam ex caritate· q2 qñ fi
unt ex caritate habēt bonitatē meriti vi=
te eterne. Sacrificia vero vetis legis nō ha
bebāt bonitatē nisi ex fide et dilectōe of
ferentiū. ¶ Ideo dr̄ gen· iiij· ca· respexit dn̄s
ad abel & ad munera ei9· quasi dicat· mu
nera fuerūt accepta sibi ꝓpter bonitatē of
ferentis. Q2 aūt isto mō intellexerit ꝓpha
vl' poci9 dn̄s p ꝓpham patz p textū ibidē
q̄ talis est· misericordiā volo & nō sacrifi
ciū & scientiā dei plusq̄z holocaustū· Per
hoc q dicit plusq̄z holocaustū q̄ sunt que
dā sacrificia patz q nō loquebat' holocau
sta reprobādo s3 eis sciam dei pferēdo & eo
dē modo de opibus misericordie respectu
sacrificio2. & hoc idē patz ysaie pmo ca ¶
Postq̄z dixerat dn̄s holocausta arietū &
adipem pinguiū & sanguinem hircorū aut
vitulo2 nolui ¶ Subdit querite iudicium
subuenite oppresso· iudicate pupillo· defē
dite viduā· & venite & arguite me dicit
dn̄s. Si fuerit pctā vr̄a vt coccinū quasi
nix dealbabunt' zc̄· Ex q̄ patz manifeste q
opa misericordie & iusticie magis erāt de
letiua culpe & meritoria glorie habēde cri
sti tpe q̄z sacrificia legis. Q2 aūt arguit' q
ihūs aliqñ voluit facta sua zelari· & ali=
qñ publicari fuit valde rōnabile. Nā oīs
ei9 actio fuit nr̄a instructio. Expedit autē
imp̄fectis opa sua zelare ne p vanā glori
am extollant'· et expedit aliqñ maxime p
fectis opa sua bona i publico ponē ad dei
gloriā & ꝓximi edificacōē. Quantū ad p=
mū dicit ihūs Math· v· te aūt faciēte ele
mosinā nesciat sinistra tua qd faciat dex=
tera tua ¶ Et quātum ad secundū sic luce=
at lux vr̄a corā hoībus vt videāt opa ve=
stra bona & glorificēt pr̄ez vr̄m q̄ in celis
est. Sic etiā pr̄es vetis testamenti aliq̄ bo
na opa fecerūt occulte & aliq̄ bona publi
ce Helias eñ filiū vidue sareptene suscita
uit secrete in suo cubiculo ad ꝯsolacōnem
mr̄is vidue iij· regū· xvij· ca· & ignem de
celo fecit descendē sup holocaustū suū ad
declaracōnem diuinitatis vere publice sc3 co
ram rege achab & pp̄lo isrl' iij· reg̃ xviij·
ca· Similit' helize9 multiplicacōez oley ad
vidue sustētacōz & filio2 ei9 & ad satisfa
ctionem creditori fiendam fecit secrete sc3
clauso ostio vt hētur iiij· regum iiij· ca· &
milites sirie volētes eum cape acrisia pcus
sus duxit eū in medio samarie cora3 rege
isrl' & populo ciuitatis vt hētur iiij· regū
xvj· ca· Patet igit' ex pdictis q ihūs rō=
nabilit' aliq̄ facta sua bona publicauit &
aliq̄ occultauit.

S Extūdecimū argumentū iudeo2
sumitur ex euāgelio ex illo loco ma
thei xij· omē pctm & blasphemia
dimittet' hoībus. spūs aūt blasphemie nō
dimittet' ¶ Et quicūq dixerit verbū cōtra
filiū hoīs dimittet' ei· q̄ autē dixerit cōtra
spm̄scm̄ nō remittet' ei· neq3 in hoc seculo
neq3 in futuro ¶ Ex hijs arguit sic iudeus
Vos xp̄iani dicitis q pr̄ & filius & spūs
scūs sunt vni9 eēntie & vni9 volūtatis·
qm̄o ergo dicit' verbū seu blasphemia cō=
tra spm̄scm̄ & non cont' filiū & pr̄em· &
qm̄o vn9 dimittit pctm vl' blasphemia3
sine alio. Hec eñ q̄ videnē hr̄i ex verb ihū
implicāt cōtradictōz si sunt vni9 eēntie &
vn9 blasphemator & alter non· sequit' q
idē blasphemat' & nō blasphemat' & si sūt
vni9 volūtatis & alē remittit et alter nō
sequit' q idē remittit eidē blasphemāti &
nō remittit q̄ sunt contradictoria ¶ Item de
aīa blasphemātis ipm xp̄m separata quero
dic iude9 vbi sit sc3 in celo vel in gehēna
Si dicat' q in celo sequit' q spūsscūs im=
potēs est ad puniendū blasphemiā illatam
sibi & ab eo nō remissam. Si aūt dicat q
est in gehēna sequit' q pr̄ & fili9 sunt im=
potētes ad saluandū eam cum remiserint
blasphemiā ¶ Item si duo remittūt sc3 pr̄
vel fili9 & spūsscūs nō remittit qd pficit
blasphemāti & qd sibi nocet si spūsscūs ñ
remittit· ex q̄ pr̄ & fili9 remittunt ei ¶ Ex
hijs ergo q̄ videnē friuola & ꝯtradictōem
implicantia q̄ tñ sequūtur ex ꝟbis ihesu
nazareni concludit iude9 q eius doctrina
nulli9 sit momēti Satis patz intelligētib9
q obiectiones iste pcedūt ex ymaginacō
ne falsa circa articulū scē trinitatis q̄ arti
cul9 satis est declarat9 sup ca· xxiij· q̄rte
ꝯsideracōnis hui9 tercij libri ex scripturis

hebraicis. non solū φ in eēntia dīna sint
plures sed φ sunt tres & solū tres. nec est
con̄ intencōz antiquoꝝ hebreoꝝ dicē plu
ralitatē in deo dū tamē vnitas eēn tie te
neaꝛ φ nos xp̄iani tenemꝰ firmiē & confi
temꝰ fideliē. Hijs ergo suppositis r̄ndendū
est ad obiectiones. ¶Circa qd̄ sciendū est φ
saluator Math. xij. distinguit blasphemi
am con̄ filiū hoīs a blasphemia con̄ spi
ritūscm̄. Primā vocās v̄ba iudeoꝝ nequi
ter plata con̄ benigtatē hūanitatis sue.
¶Comedebat em̄ & bibebat cū hoībus etiaꝫ
aliqn̄ cum pc̄torib𝔬 sic clemētissimꝰ medi
cus cū egrotis. & ꝓpterea iudei vocauerūt
eum voracē & potatorē vini publicanorū
& pc̄toꝝ amicū vt hētur Math. xi. ca. &
hanc blasphemiā dic̄ saluator remissibilē
eo φ erat excusabil' in pte ex ɔsideracōne
fragilitatis hūane. ¶Secūdā vero blasphe
miā vocat v̄ba con̄ deitatē suam nequiē
dicta. ¶Vidētes em̄ ab eo fieri expulsiones
demonū. illuīacōnes cecoꝝ. suscitacōnes
mortuoꝝ & sil'ia q̄ non poterāt fieri nisi
v̄tute dīna Iudei tamē ea nequiē attribue
bāt v̄tute demonis dicētes Math. xij. ca. ¶
Hic demonia nō eicit nisi ī beelsebuth pn̄
cipe demonioꝝ & hanc blasphemiā dixit
saluator irremissibilē. nō simplr̄ ꝫ de diffi
cili remissibilē. Nam ex parte blasphemā
tiū nō erat aliq̄ excusabil' rō in toto vl' in
parte quia talis blasphemia contriaꝛ pn̄
cipio remissiōis pc̄toꝝ φ est v̄tus diuina
& qꝛ eadē deitas ē in trib𝔬 psōis Ideo blas
phemās con̄ vnā psonā blasphemat eci
am con̄ aliā. & sil'r qꝛ eadē boītas ē ī tri
bus ideo vna psona nō remittit sine alia
Nam opa t̄nitatis sunt indiuisa. ¶Remis
sio tn̄ pc̄toꝝ aliqn̄ psone sp̄ūscī attribui
tur. qꝛ pn̄cipiū remissionis hm̄oi est boi
tas q̄ est attributū sp̄ūscī. Patꝫ igitur φ
obiectiones iudei supposite ꝓcedūt ex fal
sa ymaginacōne. Restat aūt ōndere φ ir
remissibile dupliciē dr̄. vno mō ɔtradicto
rie. i. nullo mō remissibile Alio mō ɔtra
rie. i. de difficili remissibile. hoc mō patꝫ
v. meth. vbi dicitur φ impossibile & in
trāsibile. vno mō dicit̄ qd̄ nullo modo pt̄
fieri l' trāsiri Alio mō qd̄ de difficili potest
Hoc etiā declaraꝛ de ɔi modo loquēdi. Di
cit̄ em̄ de ceco pfecto φ nō pt̄ vidē simplr̄
& de cecutiente φ nō pt̄ vidē qꝛ videt cū
difficultate. Tercō mō hoc declaraꝛ ex mō
loquēdi scripture vetis testamēti. ¶Iosue eī
ɔsiderans difficultatē ppl'i ad bonū & pro
nitatē ad malū dixit iosue vltio ca. non
poteritis s̄uire dn̄o ꝛc̄. nō intellexit de im
possibilitate simplr̄ ꝫ de difficultate Naꝫ
ibi subdiē φ iniit fedꝰ inē populū & deū
vt s̄uiret dn̄o. ¶Item Iheremie xiij. ca. ¶Si
pt̄ Ethiops mutare pellē suam & pardus
varietates suas & vos poteritis bn̄ facere
cū didisceritis malū. Qꝛ eī ethiops & par
dus possūt mutare pelles suas hoc est im
possibile simplr̄ Sꝫ φ assuetꝰ ad mala re
uertaꝛ ad bn̄ agendū nō est impossibile ꝫ
difficile eo φ habitꝰ viciosus inclinat ad
male agendū p modū naē. ¶Exemplū aē
hētur in manasse rege q̄ dum vixit fuit as
suetꝰ ī pessimis & tn̄ finaliē reductꝰ fuit
ad bonū v̄tutis vt pꝫ ij. palip. xxxiij. & ī
fine libri vbi ip̄iꝰ ponit̄ orō. Qd̄ autē iu
deꝰ q̄rit vltio de aīma blasphemātis vbi
sit. ¶Dicendū φ si recessit a corpe cū pc̄to
blasphemie est in inferno. Si vero recessit
totaliē expedita q̄ntum ad culpam & pe
nam est in celo. Si aūt recessit liberata a
culpa sed adhuc ad penam tpalem obliga
ta detineē ad tpus in purgatorio donec p̄
getur & sic ad gloriā trāsferaē. nec aliq̄ p
sona diuina est impotens ad saluandū eū
vel puniendum. quia sicut tres psone sūt
vnꝰ deus ita sunt vnꝰ oīpotens ad facien
dū de creatura quicqd placet sibi scd̄m or
dinē sue sapie & iusticie.

Ecimūseptimū argumentū iu
deorū ex euāgelio sumitur ex illo
loco Mathei. xviij. Non est vo
luntas ante patreꝫ vestrū qui in celis est
vt pereat vnus de pusillis istis & ibidem
p̄mittitur venit filiꝰ homīs saluare quod
perierat. Item Math. xiij. ca. dicit̄ Ideo in
pabolis loquor eis quia vidētes nō vidēt
& audien tes nō audiūt neqꝫ intelligunt.
Ex hijs arguit sic iudeꝰ Si venit Ih̄us sal
uare qd̄ pierat vt dic̄. & tn̄ loquebaē pc̄to
rib𝔬 pabolice vt nō intelligerēt nec pōns

1471

cuerterent̃ vt ibidẽ vt in euangelio subdi
tur Ista sibi vident̃ maĩfeste cõtradicẽ scz
ꝙ querẽt salutẽ pctoꝝ & ñ querẽt nec vel
let. Item istud vltĩo dcm̃ destruit verbum
dñi ezechiel' xviij. ca. Nolo mortẽ pctoris
ꝫ vt magis cuertat̃ & viuat. Dicendũ ꝙ
xp̃us nõ semꝑ loquebat̃ turbis ꝑabolice ꝫ
aliqñ plane & apte tractãs ea que sunt de
necessitate salutis vt patꝫ Mar. v. ca. &
vj. & vij. vbi tradit formã ꝑfectõis euã
gelice. Sꝫ qm̃ frequent̃ ad ei⁹ p̃dicacõnem
veĩebant hoĩes maligni nõ ad discendũ ꝫ
ad insidiandũ ei Ideo tũc loquebat̃ ꝑabo=
lice vt nõ intelligerẽt ne daret scm̃ canibꝫ
& ponẽt margaritas ante porcos. Aliqñ
etiã fidelibꝫ & deuotis loquẽs ꝑabolã pre=
mittebat & postea exponebat vt ex p̃mis
sione ꝑabole veritas graciosi⁹ capetur. &
hic mod⁹ coĩr in eccl̃ie p̃dicacõibus obſua
tur. Patꝫ igit̃ ꝙ ih̄us aliqñ loquebat̃ ꝑa=
bolice & aliqñ plane & hoc rõnabilit̃. nã
ezechiel & alij ꝓph̄e frequent̃ vtroqꝫ modo
loquebant̃ vt patꝫ eoꝝ libros intuẽti. Mo
ises etiã aliqñ loquebat̃ ppl'o velata facie
aliqñ vero sine velamĩe. Item iude⁹ argu=
ens cont̃ ih̄m eo ꝙ dicit in ꝑabol' loquor
eis vt videntes nõ videãt ꝛc̃. Arguit cõtra
deũ vetis testamẽti & ꝑ cõsequẽs seip̃m dic̃
eñ dñs ysaie vj. ca. Exceca cor ppl'i hui⁹
& aures ei⁹ aggraua quã autoritatẽ Ih̄s
ita allegauit tanq̃ꝫ impletã in sua p̃dica
cione ꝑ quã simplices & illr̃ati fuerũt il=
luĩati in apl'is & sacerdotes & scribe fuer̃t
excecati De causa hui⁹ cecitatis dcm̃ fuit
sup̃ cõsideracõe p̃ma hui⁹ t̃cij libri. Nec ob
stat ꝙ verba ysaie sunt hic aliqualit̃ mu
tata. Naꝫ apl'i & euãgeliste allegãtes scri
pturã vetis testamẽti magis curauerunt
allegorie sensũ q̃ꝫ verba. Hec aũt excecacõ
fuit ab antiq̄s doctoribꝫ iudeoꝝ exponẽti=
bus in libro Afre. i. decoris illud qḋ dixit
moyses deutronomij. xxij. ca. gñatio p̃ua
atqꝫ ꝑuersa heccine reddis dño ppl'e stulte
& insipiẽs. glosa stulte in hijs q̄ p̄cesserũt
insipiẽs ad futurũ seculum ꝑ qḋ intelligit̃
tp̄us messie in glos̃ hebraicis vbiqꝫ. Qꝫ at̃
vlteri⁹ dic̃ ih̄m destruere verbũ dñi dicen
tis. Nolo mortẽ pctoris ꝛc̃. nõ valet Naꝫ
in ppl'o sunt aliq̄ pctores penitẽtes & aliq̄
obstinati. De penitentibꝫ dicit dñs verbũ
istud & multa cõsil'ia. De obstinatis vero
dicit cõminacõꝫ asperã & totalẽ destructõꝫ
Iob xxi. ca. ducũt in bonis dies suos & ĩ
pũcto ad inferna descendũt & hoc patꝫ ꝑ
effectũ de thore & sibi adherẽtibꝫ nũi xvj.
Et ideo si arguit iude⁹ ip̃m destruxisse do
mini verbũ eadẽ rõe sequit̃ ꝙ destruit de⁹
v̓ba sua qḋ est iniquũ & cont̃ seip̃m maxi
me in v̓bis vbi in eodẽ contextu lr̃e talis
mod⁹ loquẽdi cont̃ri⁹ de obstinatis & pen̄
tentibꝫ frequent̃ inuenit̃. Vñ exodi xxxij.
ca. dicit Ego occidã scz obstinatos. & ego
viuẽ faciã scz penitẽtes. & psalmo. lxxvij
Cũ occideret eos q̄rebant eũ & reuerteban
tur ꝛc̃. Occisio refert̃ ad obstinatos pcto=
res. Reuersio vero ad pẽitentes q̄ alioꝝ pe
na territi reuertebant̃ & penitebãt.

DEcimũ octauũ argumentũ
iudeoꝝ ex euãgelio sumit̃ ex illo
v̓bo Math. xxvj. ca. tũc venit cũ
ill' ih̄us in villã que dr̃ gethsemani & di
xit discipul' suis. sedete hic donec vadã il
luc & orem. Ex hoc arguit sic iude⁹ Si ih̄c
est de⁹ qm̃o orauit ꝓp̃ius enĩ dei nõ est ora
re sed ab alijs orari vt sic liceat loqui. Per
supius dicta facili⁹ istud argumentũ iu=
daicũ soluit̃. qr declaratũ est sup̃ ꝑ scriptu
ras hebreorũ ꝙ messias in vetẽ testamẽto
ꝓmissus futur⁹ erat verus homo & ver⁹
de⁹ in vna ꝑsona. Item ꝙ redẽptur⁹ erat
mũdum ꝑ passionẽ suã in huãna natã.
Item ꝙ ih̄us nazaren⁹ est ver⁹ messias iu
deis ꝓmissus. idõ habuit corp⁹ passibile &
mortale ꝓ nr̃a redempcõne vsqꝫ ad suam
resurrectionẽ In q̄ habuit corp⁹ immorta
le & gloriosũ. Dicendũ ergo ꝙ ih̄us naza
ren⁹ in huãnitate ꝓ nob̃ assumpta in q̄ ẽ
mĩor p̄re orabat eũ ꝓ nobis sicut scribit̃
ysaie liij. & ꝓ trãsgressoribꝫ orauit vt scz
nõ perirẽt. qḋ capl'm intelligit̃ de xp̃o ad
lr̃am sic̃ sup̃ sepe declaratũ est. Orauit etiã
ꝓ seip̃o Iohis xvij. ca. pr̃ clarifica filium
tuũ ꝛc̃.

DEcimũ octauũ argumentũ iudeo=
rũ ex euãgelio sumitur ex illo loco
Math. q̄ sup̃ Assumpto petro &

duob[us] filijs zebedei cepit tristari & mest[us]
eẽ. tũc ait illis. Tristis est aĩma mea usq[ue]
ad mortẽ. sequitẽ. p[ro]cidit in faciẽ suã orãs
& dicẽs. p[ate]r si possibile est trãseat a me ca
lix iste. ¶ Ex hijs arguit iude[us] dupl[icite]r. Pri
mo sic. Quis unq[uam] audiuit de deo loq[ui] tre
mẽte & timẽte cum de[us] sit oĩpotens ad fa
ciendũ quod vult sine difficultate. Si aũt
dicatis q[uod] iste timor & tremor in carne fu
it [sed] nõ in aĩa. quis est ita fatu[us] q[ui] igno
ret carnẽ dolere & timẽ nisi p[er] aĩam. Item
ij. p[er] hoc q[uod] dicit trãseat a me calix iste [et]c.
pat[et] q[uod] in eo nõ fuit virt[us] ad saluandum
vitã suam & carnẽ. Respondeẽ p[re]supposi
to q[uod] sepe sup[ra] declaratũ est q[uod] ih[es]us est ver[us]
de[us] & verus homo. ¶ Ad p[ri]mũ d[icendu]m q[uod] timor
& tremor & sil[im]ia nõ fuerũt in na[tur]a dina
q[uia] hoc est impossibile nisi t[antu]m methaphori
ce sic[ut] gen[esis]. vj. ca. dicitẽ. & tact[us] dolore cor
dis intr[in]sec[us] delebo inquit hoĩem quẽ c[re]aui
a facie t[er]re. Sil[ite]r nec in na[tur]a hu[m]ana q[ua]ntu[m]
ad partẽ aĩe supiorẽ que est intellectiua [qui]n
q[ui] ih[esu]s ab instãti sue [con]cepcõis fuit [com]p[re]hen
sor & sũmo gaudio fruebatẽ. S[ed] q[ua]ntum ad
partẽ aĩe inferiorẽ que dicitẽ sensitiua & ẽ in
organo corpali in q[uo] ih[esu]s fuit viator fuerẽt
p[ro]dicta ad op[us] n[ost]re redempcõis. & vt i[n] ip[s]o
o[st]ẽderẽt vere na[tur]a sensibilis co[n]t[ra] futuros
hereticos q[ui] dicturi erãt q[uod] xp[ist]us non habuit
corp[us] passibile [sed] celeste. ¶ Ad secundũ cũ
inducitẽ transeat a me calix iste Dicendũ
q[uod] hec peticõ erat sensualitatis sic[ut] mouen
tis q[ui] [natura]liter horret mortẽ [sed] erat racõis si
cut [com]p[ro]nẽtis t[antu]m p[er] quã t[ame]n rõne ih[esu]s acce
ptabat mortẽ quia volũtas rõnalis in eo
erat totalitẽ volũtati diuine [con]formis. Ideo
dicebat verũtam[en] non mea [sed] tua volũtas
fiat. & accipitẽ hic volũtas [pro] appetitu sen
sitiuo. quẽ appetitũ intellect[us] supabat. Ideo
de ip[s]o scribitẽ ysaie liij. ca. Oblatus est q[uia]
ip[s]e voluit. in hebreo sic h[ab]ẽtur. angustiat[us]
est quia ip[s]e voluit. & infra eodẽ ca. dicitẽ
ip[s]e tradidit in mortẽ aĩam suã & cũ scele
ratis reputatus est. & [pro]pter hoc dicebat
Math. xxvj. ca. Sp[iritu]s quidẽ [pro]mptus est
.i. volũtas rõis [pro]mpta est ad mortẽ ca
ro aũt infirma. i. sensualitas. & hoc inue
nitẽ non solum de ih[es]u nazareno. [sed] etiã in
martirib[us] in nouo testamento sic[ut] pat[et] de

multis. & etiã in veti testamẽto. De Ma
chabeis ab anthiocho tormẽtatis. & de he
leazaro de q[uo] dicitẽ ij. Machabeo[rum] vj. ca. [quod]
cum plagis perimẽtur ingemuit & dixit
D[omi]ne q[ui] habes s[cient]iam s[an]c[t]am tu scis q[uia] cum a
morte possim liberari graues corporis susti
neo dolores. [secundu]m aĩam aũt. i. [secundu]m partem
aĩe supiorẽ libenẽ hec patior. Q[uo]d aũt argu
it iude[us] q[uod] caro non dolet timet & tristatẽ
nisi p[er] aĩam hoc est verũ de aĩa sensitiua. [sed]
q[uia] nescit distinguẽ inter sensũ & intellc[tu]m
i[de]o facit ridiculosũ argumentũ.

Vicesimũ argumentũ
iudeo[rum] ex euãgelio sumitur ex illo
q[uo]d scribitẽ Math. xxi. Mane autẽ
reuertẽs in ciuitatẽ esurijt & vidẽs fici ar
borẽ vnã secus viã iuit ad eam & nichil
inuẽit in ea nisi folia t[antu]m. & ait nunq[uam] ex
te nascatẽ fruct[us] i[n] sempiternũ & arefacta
est [con]tinuo ficulnea. Ex hijs arguit sic iude
us Si ih[esu]s fuisset de[us] cognouisset a longe
fructũ ficulneũ non h[ab]ere nec ad eam iuiss[et]
Item cum ip[s]e dicit b[e]n[e]facite hijs q[ui] oderũt
vos. q[uo]m[od]o maledixit arbori q[ue] nichil nocu
erit sibi. & i[de]o videẽ hoc fecisse ex ire p[er]tur
bacõne. Dicendũ q[uod] ih[esu]s nõ solũ i[n]q[ua]ntũ
de[us] quẽ nichil p[ot]e[st] latere sciuit fructũ in ar
bore nõ esse. [sed] etiã i[n]q[ua]ntum homo q[uia] qui
lib[et] etiã satis simplex pot[er]it illud scire cũ
nõ esset t[em]pus ficorum vt dicitẽ Marci xi. ca.
Ad [id] q[uod] ergo iuit ad arborẽ fructu vacuam
Dicendũ q[uod] sicut [pro]phe veteris testamẽti ali
q[ua]n[do] [pro]phetabãt v[er]bis. aliq[ua]n[do] sensibilibus si
gnis. sic[ut] Ieremias p[re]dixit destructionẽ ci
uitatis ih[erusa]l[e]m p[er] caldeos & portauit cathe
nas ligneas i[n] collo suo vt h[ab]ẽtur jheremie
ca. xxviij. ad significandũ q[uod] p[o]p[u]lus cathe[n]is
vinct[us] ducetur in captiuitatẽ. ita ih[esu]s q[ui]
hic dicitẽ [pro]ph[et]a magn[us] luce x. ca. & de q[uo] p[re]
dictũ fuit deutro. xviij. ca. [pro]ph[et]am susci
tabit vob[is] de[us] de fribus v[est]ris [et]c. destructio
nẽ ciuitatis ih[e]r[usa]l[e]m futurã p[er] romanos p[re]
dixit luce xix. eo q[uod] non cognouisset t[em]pus
visitacõis sue sc[ilicet] p[er] xp[istu]m. Que quidẽ [con]gni
cio ad sacerdotes & legis p[er]itos p[er]tinebat
& ideo defectũ eo[rum] & p[un]icionẽ signauit p[er]
sensibile signũ arboris fructu carẽtis. Nã

ip̄e veniēs ad sacerdotes & legispitos quo
rum fructū boni esuriebat vacuos bonis
opibus inueīebat. & p̄ maledictōꝫ arboris
eos a deo maledictos sigͣficauit. Et p̄ eiꝰ
arefactionē eoꝝ destructionē p̄figurauit.
Nam postea capta ciuitate per romanos
cum sacerdotes misericordiā peterēt titus
iussit eos occidi dicēs eos eē degeneres dei
q̄ templo destructo cuperēt suꝑuiuē. Patꝫ
igiẗ ex p̄dictis ꝙ ih̄s circa ficu' neā nichil
faciebat ex ignorantia seu ꝑturbacōne ire
ſꝫ ex magna rōne & misterij significacōe.

Vicesimūp̄rimū argumentū iudeo
rū ex euāgelio sumitur ex illo v̄bo
Math. vltio ca. data ē michi oīs
ptās in celo & in t̄ra. Ex hoc arguit iudeꝰ
ꝙ ih̄us nō sit deꝰ qui ex se est potētissimꝰ
& ab alio nō accipit ptātem. Si aūt dica
tur ꝙ a p̄re data est sibi ptās hoc nō va=
let q2 xp̄iani dicūt p̄rem & filiū esse equa
les. Dicendū ꝙ in ih̄u duplex est ptās si
cut est duplex naẗa ¶ Vna est ptās diua
quā habꝫ ab eṫno non tñ a se ſꝫ a p̄re a q̄
est distinctꝰ in ꝑsona non tñ in hoc mīor
est p̄re q2 ab eo accipit eandem in nūo na
turā & ptātem sicꝰ sepiꝰ suꝑius dictū est.
tamē ih̄us nō loquiẗ hic de ista ptāte sed
de alia quā a deo accepit ī hūāna natura
Nam ab instanti assumpcōis hūāne naẗe
ad ꝑsonā filij illa naẗa habuit excellētiā
suꝑ omēꝫ creaturā autoritatīe non tñ exe
cutiue. Nam int̄ omēs apparuit in forma
serui in hūāna naẗa passibili ꝓpter miste
riū nr̄e redempcōis ad implendū sicut fu
erat p̄dictū ysaie liij. Vere languores no=
stros ip̄e tulit & dolores nr̄os ip̄e porta=
uit. Disciplina pacis nr̄e suꝑ eum & liuo=
re eiꝰ sanati sumꝰ qđ intelligiẗ ad lr̄aꝫ de
xp̄o etiā ſm antiq̄s doctores hebreoꝝ ꝓut
dictū fuit suꝑ libro p̄mo in aꝑtione nom
thesauri. Sꝫ in sua resurrectōe accepit hāc
ptātem executīe ideo tūc dixit data ē mi=
chi oīs ptās ꝛc̄. Tamē in iudicō finali oīa
pleniꝰ erunt subiecta sibi sicut oñdit apo
stolꝰ ad hebreos ij. capitulo. Per hanc tñ
ptātem que finita est non est nec erit eq̄=
lis deo patri. Sic ergo patꝫ respōsio ad ob

iecta iudeorum ex euangelio.

Vicesimūsecundū argu
mentū iudeorū accipiẗ ex verbis
xp̄ianorū. Vñ dicit iudeꝰ sic vos
xp̄iani dicitis ꝙ est vnꝰ creator. & ꝙ xp̄c
vr̄ est filiꝰ eiꝰ & ꝙ descēdit de celis sine se=
ꝑacione a p̄re & a sp̄ūscō. qñ ergo vos di
citis ꝙ filiꝰ descēdit in vtero v̄ginis ꝯ q̄ro
si tūc pr̄ & sp̄ūsscūs fuerūt ab eo seꝑati. ā
nō. Si dicatis ꝙ sic. est ꝯtradictio in v̄bis
vr̄is q2 dicitis ꝙ descēdit sine seꝑacōne ab
eis. Si vero dicatis ꝙ non. sequiẗ ꝙ pr̄ &
sp̄ūsscūs sunt incarnati sicꝰ & filiꝰ qđ vos
negatis. Dicendū ꝙ descensꝰ filij in vteꝝ
v̄ginis nō est intelligendꝰ p̄ motū localem
ſꝫ p̄ nouū effectū in virgīe. qui quidē effe=
ctus est ꝯiūctio diue naẗe & hūāne ī vna
ꝑsona. Hec igiẗ ꝯiūctio pt̄ ꝯsiderari dupli
ciẗ. Vno mō effectiue & sic facta fuit a tri
bus ꝑsoīs scꝫ p̄re & filio & sp̄ūscō. nā eo=
rū oꝑa sunt indiuisa. Alio mō t̄minatiue
& sic illa ꝯiūctio termīata est ad ꝑsonam
filij ꝓpter qđ solus filiꝰ dr̄ incarnatꝰ. licet
aūt ad hoc nō potest poni exemplū ꝙ nō
hēat plus de discōueīentia q̄ꝫ de ꝯueīentia
tñ q̄ntum ad aliq̄d pt̄ poni ꝯueniens. Po
naẗ igiẗ casus. plato. sortes. cicero. tra=
ctāt mr̄ioniū berthe cū sorte q̄ est media
ꝑsona. Si igiẗ queraẗ a q̄ est effectīe ista
mr̄ionialis ꝯiūctio. patꝫ ꝙ a trib᷒. Si aūt
queraẗ ad quē est t̄mīatiue. patꝫ ꝙ ad sor
tem tm̄ ꝓpter qđ ip̄e solus diciẗ & est ber=
the maritꝰ Sic suo mō est ī ꝓposito. quia
licet pr̄ & filiꝰ & sp̄ūsscūs sint vnū in na
tura. tñ sunt distincti in ꝑsonis. Incarna
cio vero termīata est ad filiū ꝓut ꝑsona=
liẗ distinguiẗ a p̄re & sp̄ūscū non tñ diciẗ
seꝑatꝰ ab eis. q2 nomē seꝑacōis nō accipiẗ
in diuīs ꝑsonis q2 sigͣficat diuersitatē eēn
tie nō aūt sic nomē distinctōis. Item ha=
bemꝰ aliud exemplū in trib᷒ domicellis ī
ꝯuentib᷒ terciā illaꝝ de quibus pt̄ dici ꝙ
quicq̄d facit vna facit alia. vna tñ sola ī
duiẗ. Eodē mō dicendū est ꝙ oꝑꝰ incarna
cioīs aliqñ attribuiẗ pr̄i vt ibi. Cum aūt
venit pleītudo tp̄is misit deꝰ filiū suum
ꝛc̄. ad gala. iiij. Qñq3 aūt filio attribuiẗ.

vt ibi Exiui a pře & veni in mūdum Io- hānis xvj. ca. Q̄n̄qʒ attribuit̄ sp̄ūscō vt in simbolo. Qui concept⁹ est de sp̄ūscō. ſʒ hec ideo dicunt̄ qꝛ opus incarnacōis fuit maxime potētie sapientie & bōitatis que trib⁹ p̄sōis attribuūtur. sol⁹ tn̄ fili⁹ ēmīa tiue vt dcm̄ est indut⁹ est veste carnis hu mane juxta illud ad philippen̄. ij. Exina niuit seipm̄ formam serui accipiens in si- militudinē hoīm factus & habitu inuen tus vt homo. Sic igit̄ patʒ ꝙ ad dictum xp̄ianorum de incarnacōne non sequitur contradictio seu aliud incōueniens.

Tricesimūtercium argumentū iudeo- rū est ꝫ Quero a vobis xp̄ianis. dicit iudeus. Verū videlicʒ xp̄us fuit mittens vl' missus. Si dicatis ꝙ mis susꝫ q̄s vnq̄ʒ audiuit deū missum ad alte rū q̄si dicat hoc est aptū mendaciū. Si aūt dicatis ꝙ est mittēs: vos facitis eū mēda- cem. qꝛ dicit. & ego nō sum solus ſʒ ego & qui misit me pr̄. Dicendū ꝙ dei fili⁹ est mittens & missus. fuit eñ missus in mū dum a pře & sp̄ūscō in sua incarnacōe bñ dicta. sicut supius fuit declaratū argumē to xxiij. q̄rte ꝯsideracōnis p̄ auctem ysaie xlviij. & nūc misit me dn̄s & sp̄ūs ei⁹ hec dicit scūs tu⁹ redemptor isrl'. Est etiā mit tens sp̄mscm̄ sic̄ dicit iohis xv. mittā vo bis sp̄m veritatis ꝛc̄. Circa q̄d sciendum ꝙ missio alicui⁹ importat duplicē hr̄tudinē vnā ad mittentē scdm̄ quā aliq̄ mō mis- sus p̄cedit a mittēte Aliam ad t̄minū ad quē mittit̄ b̄m quā miss⁹ est vbi pri⁹ nō erat. vl' est ibi alio mō q̄ʒ pri⁹. licʒ aūt in dīuis nō sit p̄cess⁹ vni⁹ p̄sone ab alia b̄m motū localem vl' sepacōnem realē. tn̄ est ibi p̄cess⁹ b̄m originē qꝛ fili⁹ p̄cedit a pře & sp̄ūsscūs ab vtroq̄ʒ sic igit̄ fili⁹ & sp̄ūs scūs habēt hr̄tudinem ad mittentē. Habēt etiā hr̄tudinē ad t̄minū missiōis nō tamē sic intelligēdo ꝙ incipiāt esse vbi pri⁹ nō erant simplr̄ qꝛ de necessitate sunt vbiq̄ʒ p̄ eēntiā potentiā & p̄n̄tiam sic patʒ Ihere- mie xxiij. Celū & terraꝫ ego impleo dicit dn̄s. Sʒ sic intelligēdo ꝙ incipiāt esse vbi pri⁹ erāt. tn̄ alio mō dicit̄ fili⁹ missus in mūdum a pře q̄n̄ incepit ibi eē vt homo vbi tn̄ prius erat vt deus Iohis p̄mo ca. In mūdo erat & mūdus p̄ ip̄m fact⁹ ē & mund⁹ eū non ꝯgnouit In ꝓpria venit ꝛc̄. & sp̄ūsscūs silr̄ dr̄ miss⁹ ap̄lis visibilr̄. q̄n̄ sup eos apparuit signo visibili. Nam hoc mō pri⁹ nō erat ibi. & cottidie mittit̄ in uisibilit̄ ad scificandū creaturā rōnalē. qꝛ incipit ibi esse per grām scificantem. vbi tamē pri⁹ erat p̄ eēntiā p̄n̄tiam & poten- ciā. Ad argumentū iudei patʒ ꝙ nō est cō tradictio qꝛ licet fili⁹ sit mittēs & missus nō est b̄m idem.

Tricesimūquartū & vltimū argu- mentū iudeoꝝ est in libro simōis cephe dicit Ih̄us. Ecce sathan stu det ad interficiendū me de maū dn̄i & nō dabit me in manu sathan. Ex hoc arguit iude⁹ dicens. Quare non confūdemi vos xp̄iani dicere istum deū sic loquentē. Di- cendū ꝙ iste iude⁹ falsū accipit. Nam in ep̄lis petri aut alibi nō inuenitur hoc dcm̄ a ih̄u nazareno tn̄ si hoc dixisset & factū fuisset nullū incōueniens sequeret̄. Nam sup̄ declaratū est ꝙ ih̄us est ver⁹ de⁹ & ve rus homo in vna p̄sona. ip̄e vero sic̄ deus p̄misit se inq̄n̄tum homo a diabolo tēpta ri & de loco ad locum portari vt sup̄dcm̄ ē & quia pr̄ & sp̄ūsscūs sunt vn⁹ de⁹ cū eo. Ideo ab ip̄is fuit etiā ista p̄missio. Ideo si sathan hoc mō fuisset p̄missus querē ꝙ iu deus allegat falso nullū incōueniēs seque- reē. Patʒ etiā iudei falsitas vt dicit Nico laus de lira per hoc ꝙ obiectōnes suas in aperto mēdacio termiauit.

Sexta consideracō est de bello iudeorum per argumēta sum pta ex natura. Sicut eñ mil- le nocendi modos habʒ dya- bolus sic & iudeus eius filius Cum eñ miserabiliter duo bella prima p̄ diderunt tanq̄ʒ homīes sine lege. ad specu lum nature se vertentes vigintiquatuor impossibilia nature mouent contra no- strum fidei fortalicium. si forte possint il- lud expugnare ac si musca volatu alarū

suarū niteretur obscurare claritatē solis.

PRimū impossibile mouet circa i carnacōē filij dei. Arguūt ergo iu dei sic. Impossibile est deū inqnari ergo impossibile est deū incarnari. añce dens est oīter ɔcessum. ꝫ ɔseqncia ꝓbatur qꝛ ad oppositū ɔñtis sequit oppositū añce dētis. Sequit em̄ si possibile est deū incar nari ergo possibile est deum inqnari. qꝛ si de⁹ incarnaret ingrederet in corpe mulie ris q̄ est res immūda & ɔñter inqnaretur Respondet negādo ɔseqnciā & ad ꝓbacō nem ꝙ ex incarnacōne in corpe mulieris sequitur inqnatio. cum mulier sit res im mūda & ex cōtactu immūdi polluit tan gens. Dico ꝙ hec ꝓbacō nulla est. qꝛ cum lux solis tangat res immūdas & non inq netur. qnto magis de⁹ q̄ solem facit inq nari a nullo immūdo pt. Itē & si ɔcederet de alijs mulierib⁹ qꝛ immūde sint de vir gine tn̄ mre dei nullaten⁹ concedit qꝛ ipa mūdissima fuit. De ipa em̄ ꝓphauit Ihe remias ca. iij. Nouū faciet dn̄s sup terraꝫ mulier circūdabit virum. in q̄ oñditur ꝙ hec mulier mūdissima fuit in cōceptu suo & natitate. alias non esset nouū. qꝛ anti quū est muliēs concipi & gnari in pctis. Item alij infātes inqnant in uentre mris & istud est antiquū ꝫ fuit nouū in vent virgis. ꝙ vir ille de q̄ loquit ꝓpha. plen⁹ scia & vtute ab instāti sue ɔcepcōis immū dissimo illo vtero mūdissime contineret. nec matricē mulieris quā deus ordinauit locum nate huāne concipiēde reputare de bem⁹ locum immūdum nec malū ꝫ tanq̄ meliorē datū ab eo nate huāne in actu. qꝛ ibi intus infūit spūsscūs ad sampsonē & ad Iheremiā & ad iohem baptistā & ibi i tus in corpe illo creat de⁹ de nouo aīaꝫ rō nalē i qualibꝫ creatā q̄ fuit & erit. De mū dicia etiā hui⁹ mulieris ꝓphauit salomō canticoꝝ iiij. ipam laudādo in psona dei pris dicēs. Tota pulchra es amica mea & macula nō est i te. ecce q̄ȝ clare absq̄ ma cula & immūdicia ipam ɔfitet. Item eam ampli⁹ laudādo in eodē libro dic. Sic liliū int spinas sic amica mea int filias Vocat añt de⁹ filias suas omēs vgines q̄ opa ca stitatis pietatis & vginitatis fecerūt. Sꝫ ꝓpter excellētissima opa virgis int filias suas eam liliū vocat. qꝛ & si ille sint filie tn̄ cum aliquib⁹ spinis originalis vl venia lis culpe fuerūt. Hec aūt liliū int spinas si ne spinis culpe & immūdicie. Ne mireris ergo iudee si in virgie mūdissima de⁹ tn̄ voluerit humiliari ꝙ in ea sit incarnat⁹ siñ inqnacōne quacūq̄ & de ea nasci virgine pmanēte ꝓpter nr̄m amorē. Hanc em̄ humi liacōē videbis ꝙ de⁹ oñdit moysi in figu ra qn̄ se demōstrauit eidē in figura rubi. nūquid nō erant multe alie arbores nobi lissime. noluit tn̄ appare nisi in infimiore arbore vt sūmam humilitatē suam oñderet. & sicut nō ɔburebat de⁹ in rubo q̄ videba tur ardere nec i virgine inqnabat que ab alijs sic alie muliēs reputabat ɔcepisse. & sic rub⁹ ardebat & nō ɔburebat ꝫ mansit integer & incorrupt⁹. sic & vgo maria in tegra & incorrupta mēte & corpe semp p māsit. In hac ergo virgie de⁹ descēdit ibi se humiliauit verbū caro factū mūdissima ɔcepcōe vginei & mūdissimi thalami ¶ Et si dicat iude⁹ qmō est possibile deū humili ari cum sit altissim⁹. Dico ꝙ dei humilitas nichil tollit de ei⁹ pfectione ꝫ extollitur & supexaltatur ei⁹ clemētissima bonitas ex amore p huāni gnis redempcōne. ꝙ ne sit tibi difficile testimonijs legis tue pan dere ꝓpono ei⁹ humilitatē. qꝛ nō solū se hum liauit in vgine ɔceptus & de virgie natus sicut dcm̄ est. Sꝫ & vlt se humiliauit humilis sime int hoīes ɔuersat⁹ sicut declarat Za charias ca. ix. Gaude & letare filia sion ec ce rex tu⁹ venit tibi iustus & saluator & ipe paup & ascendēs super azinā ¶ Ecce ni mia humiliacō ꝙ ille q̄ est dn̄s celorū & tre oīmq̄ diuiciarū venit paup mansuet⁹ siñ aliquib⁹ diuicijs mūdi. & sup azinā ascē dens ꝙ vn⁹ miser iude⁹ ignominiā repu taret. Predicta ꝓphia ad lr̄am etiā scdm̄ hebreos intelligit de messia de q̄ ꝓbatum est sup argumēto xxij. qrte ɔsideracōnis hui⁹ tercij libri. ꝙ deberꝫ eē de⁹ & ꝓbatū est sup etiā pmo libro in aptione xij. the saurorꝝ ꝙ iste ver⁹ messias de⁹ & homo ē ihus nazarenus. Secundū testimoniū est

dauid ꝓpheta qui in psalmo. cxxxvij. in ꝑsona dei loquẽs & ostendẽs ꝙ de⁹ nimis debebat hũiliari accipiẽdo ꝑteritũ ꝓ futuro. Dicit Credidi ꝓpter qḋ locut⁹ sum ego aũt hũiliat⁹ sũ nimis Ego dixi in excessu meo oĩs homo mendax. Sz supple Ego satisfaciã ꝓ oĩbus illis q̃ ↄuersi fuerit ad me scz per hũilitatẽ passioĩs mee. Ideo sequitur. Quid retribuã dño ꝓ omibus q̃ retribuit michi Calicem salutaris accipiã & nomẽ dñi inuocabo. Ecce qm̃o declarat nobis fili⁹ dei qui licet sit altissim⁹ in excessu suo nimis tñ est hũiliatus ꝓpter nos. qꝛ nos omẽs mẽdaces eẽm⁹ si dicerem⁹ ꝙ possum⁹ facẽ satisfactionẽ deo pr̃i ꝓ culpa generis hũani. Et qꝛ ei⁹ vnigenit⁹ fili⁹ sic se hũiliauit ꝓpter nos nõ solũ nascẽdo & cõuersando int̃ hoĩes ꝫ etiã factus pr̃i obediens vsqꝫ ad mortẽ crucis ꝓpter qḋ & deus exaltauit illũ & dedit illi nom̃ qḋ est sup omẽ nomẽ vt dꝛ ad philippeñ. ij. Hinc ẽ ꝙ credẽtes in xp̃o non solũ exaltabunt̃ in alia vita ꝫ etiã exaltati sunt in p̃nti. qꝛ ẽ eis data ptãs sup terrã. & nõ credentibus est ablata. sic eñ impletũ est canticũ virgis. Deposuit potẽtes de sede scz iudeos incredulos. & exaltauit hũiles scz credentes xp̃ianos. Attende ergo q̃nta fuit hũilitas xp̃i. nõ eñ solũ hũiliauit se deo pr̃i fact⁹ obediẽs vsqꝫ ad mortẽ crucis. q̃ erat vilioꝛ & turpioꝛ mors q̃ tũc dabat̃. ꝫ etiã nõ contradixit discipulo ꝓditoꝛi eũ vendẽti. nec ↄtradixit vẽdicõni. nec ↄtradixit malicie iudeoꝝ ip̃m emẽti. nec ↄtradixit senioribus ꝑplꝛ ip̃m falso accusantib. nec cõtradixit pontificib sacerdotũ eum iudicantibus. nec ↄtradixit p̃ncipib ẽre ip̃m sentẽciãtib. nec ↄtradixit mĩstris iusticie ip̃m crucifigentib. oĩa ergo quecũqꝫ in eo voluerũt facẽ facta sunt. nec aperuit os suũ in sũma paciã & hũilitate vt implerz volũtatẽ pr̃is & vt nob̃ p̃bet exemplũ hũilitatis. & si ꝓph̃e volũtati diuine se hũiliauerũt. Hoc fecerũt vꝉ ꝓpter suũ ꝓpriũ int̃esse vꝉ aliq̃ excusacõe. sic noe obediẽs deo se hũiliauit faciẽdo archam vt saluaret se Abrahã si dimisit terrã hoc fecit vt liberaret̃ & magn⁹ fieret. Moyses excusauit se cum eũ dñs misit ad pharaonẽ dicẽdo ꝙ erat impedit⁹ ĩ lingua. ysaias excusauit se dicẽdo ꝙ hĩtauit int̃ viperas. Iheremias excusauit se dicẽdo ꝙ erat puer. Yonas ꝙ nõ poterat Abacuc ꝙ nõ sciret. & sic de alijs Sz xp̄us nũq̃ se excusauit nũq̃ murmurauit. & sic patꝫ sũma hũilitas saluatoris ĩ q̃ hũanitas ei⁹ glorificauit diuinitatẽ sr̃ oẽs & diuinitas exaltauit eũ sr̃ oĩa opa sua. Patꝫ ergo ꝙ diuine altitudini nõ repugnat hũilitas. nec ei⁹ puritati virgineo vtero ĩcarnari. & qm̃o etiã virgo bẽa mũdissima est & sine macula.

Secundũ impossibile ẽ Vos xp̃iani dicitis ꝙ Ih̃us nazaren⁹ cõcept⁹ est sine virili semĩe. Itẽ affirmatis ꝙ corp⁹ ei⁹ fuit eiusdẽ nat̃e cum nr̃o hoc videt̃ impossibile qꝛ cũ homo naturalit̃ gñatus hẽat corp⁹ nat̃alit̃ constitutũ ex semĩe maris & eo ꝙ fẽia subministrat quicq̃d sit illud. ergo impossibile est corp⁹ xp̃i esse eiusdẽ nat̃e cum nr̃o. si non est ex maris semĩe gñatum. ¶ Ad istud argumentũ r̃ndetur. Et p̃mo declaro ꝙ necesse fuit hoĩez illũ ex virgĩe mr̃e nasci absqꝫ virili semĩe. sic̃ tangit scũs Thomas ĩ sũma cont̃ gentiles libro iiij. ca. xliiij. Semen eñ viri requirit̃ in gñacõne hũana. tanq̃ p̃ncipiũ actiuũ ꝓpter vtutẽ actiuaꝫ que in ip̃o est Sz virt⁹ actiua in gñacõne corꝑis xp̃i nõ potuit esse nat̃alis. qꝛ virt⁹ naturalꝭ nõ subito ꝑficit totã corꝑis formacõnem ꝫ ad hoc indiget tp̃e. corp⁹ aũt xp̃i in ip̃o p̃ncipio sue concepcõis fuit formatũ & organizatũ simꝉ caro & aĩata caro. Relinquit̃ ergo ꝙ gñacõ xp̃i hũana fuit absqꝫ virili semĩe. Item semẽ maris in gñacõne aĩalis cui⁹cũqꝫ trahit ad se materiã quã mr̃ mĩstrat q̃si virt⁹ que est in semine maris intẽdat suiipius cõplementũ vt finẽ toci⁹ gñacõis. Vnde & cõpleta generacõne ip̃m semẽ immutatũ & ↄpletũ est ꝓles q̃ nascit̃. Sz in gñacõne humana xp̃i fuit vltim⁹ gñis termi⁹ vnio ad diuinã ꝑsonã. nõ aũt aliq̃ ꝑsona seu ypostas hũana constituẽda vt ex p̃dictis ptꝫ. Nõ igitur in hac gñacõne potuit esse actiuũ principiũ semen viri ꝫ sola virt⁹ diuina

vt sicut semen viri in gñacione omniũ hominũ in suam subam trahit materiam a mr̄e mistratá · ita eandẽ materiá in gñacione xp̄i verbũ dei ad suã vnionẽ assumpsit. Sil'r autem manifestũ est q̄ ɔueniẽs erat vt in ip̄a gñacõne huãna vbi dei aliqua ꝓprietas sp̄ualis gñacõnis reluceret. verbũ aũt scd̄m qd̄ ɔcicẽte ꝓgrediẽ siue interi⁹ conceptũ siue exteri⁹ ꝓlatũ corrupcõnem dicẽti non affert ẜ magis p̄fectionis plenitudo p̄ verbũ attendiẽ in dicẽte · cõueniẽs igiẽ fuit vt sic verbũ dei ẜm huãnaȝ gñacõeȝ conciperetur & nasceretẽ vt mr̄is integritas nõ corrumpetẽ. Cum hoc etiã manifestũ est q̄ verbũ dei q̄ oĩa ɔstituta sũt & quo oĩa in sua integritate ɔseruanẽ sic nasci decuit vt p̄ oĩa mr̄is integritatẽ seruaret. Cõueniens igiẽ fuit hanc gñacõem fuisse ex virgĩe. Sic ergo hẽm⁹ q̄ necẽ fuit xp̄m nasci de virgĩe mr̄e eius integritate ẜuata & sine virili semĩe. ¶ Nũc secundo ad argumentũ q̄ infert impossibile eẽ corpus xp̄i esse ei⁹dem naẽ cum corp̄e nr̄o ex quo nõ est ɔceptum ex virili semĩe. Dico q̄ ad hoc est maĩfesta racõ Aristotil' dicẽtis q̄ semen maris nõ intrat maťialiẽ in ɔstitucõȝ concepti ẜ solũ est p̄ncipiũ actiuũ. Materia vero corporis tota mistratur a mr̄e. & sic q̄ntum ad mr̄em corp⁹ xp̄i nõ differt a corp̄e nr̄o. Nam & corp̄a nr̄a materialiẽ ɔstituta sunt ex eo q̄ est sumptũ a mr̄e. Si vero aliq̄s p̄dicte posicõni Aristotil' repugnet adhuc predicta obiectio efficaciã nõ habȝ. Sil'itudo eñ aliq̄rũ aut dissimilitudo in maťia non attendiẽ ẜm statũ maťie in p̄ncipio gñacõis. ẜ ẜm ɔdicõȝ maťie iam p̄parate put est in ẽmĩo gñacõis. Non eñ differt ẜm materiã aer ex ẽra vel ex aq̃ gñatus. q̄z licȝ aq̃ & terra in p̄ncipio gñacõis differẽtia sunt. tñ per actionẽ gñantis ad vnã disposicõeȝ reducanẽ. Sic igiẽ ɔina ṽtute maťia q̄ solũ ex muliere sũitur p̄t reduci in finẽ gñacõnis ad eandẽ disposicõȝ quã habȝ maťia. si sumaẽ sim'l ex mare & femĩa. vñ non erit aliq̄ dissil'itudo ꝓpter diuersitatẽ maťie inter corp⁹ xp̄i qd̄ ṽtute diuina formatum est ex maťia a sola mr̄e. & corp̄a nr̄a que ṽtute nature formanẽ ex maťia etiã si ab vtroq̄ parẽte assumanẽ. Manifestũ est eẽ q̄ plus differt a maťia q̄ ex viro & muliẽ sim'l assũitur limũ terre de q̄ p̄mũ hoĩeȝ de⁹ formauit quẽ vtiq̄ constat fuisse verũ hoĩeȝ & nob̄ p̄ oĩa sil'eȝ q̄z maťia sumpta solũ ex feĩa ex q̄ corp⁹ xp̄i formatũ ẽ. Vñ natiuitas xp̄i ex virgine nichil derogat veritati huãnitatis ip̄ius. nec sil'itudini ei⁹ ad nos. Licet eñ ṽtut⁹ nãlis requirat dẽmiatam maťiam ad dẽminatũ effectum ex ea ꝓducẽdũ. Virt⁹ tñ ɔĩa que potest ex nichilo cũcta ꝓducere in agẽdo ad materiã dẽminatã non coartaẽ. Sil'r autẽ nec p̄ hoc aliq̄d deperit dĩgtati mr̄is xp̄i. q̄ virgo concepit & pep̄it. quin vera mr̄ & nãlis filij dei dicaẽ. ṽtute eñ diuina faciente materiã nãlem ad gñacõem corporis xp̄i mistrauit q̄ solũ ex parte mr̄is requiraẽ. Ea vero q̄ in alijs mr̄ib̄ ad corrupcõnem ṽginitatis faciunt non ordinanẽ ad id quod mr̄is est. ẜ solũ ad id qd̄ p̄ris est. vt semen maris ad locũ gñacõis p̄ueniat ṽba sunt scĩ Thome vbi sup̄. Sic ergo pȝ declaratũ q̄ licet corp⁹ xp̄i absq̄ virili semine sit conceptũ ei⁹dem naẽ vere est cũ corp̄e nr̄o ex virili semĩe cõcepto. ¶ Sed dicet hic forcasƀ iude⁹. Tu xp̄iane satisfacis michi ex naťa q̄ nõ sit impossibile ihm nazarenũ conceptũ fuisse de mr̄e sine virili semĩe vl' sine carnali p̄re. ẜ volo q̄ m̄ ex sacẽ scriptũa si quã habes illud oñdas. ¶ Ad hoc r̄ndet venabil' Petrus alfonsus ɔuersus in suo dialogo. ti. vij. allegans illud ysaie xli. Rorate celi desup̄ & nubes pluant iustũ apiatur ẽra & germĩet saluatorem. & iusticia oriaẽ sim'l ego dñs creaui eũ. ꝓpter hoc nãq̄ q̄ ait Rorate celi desup̄ & nubes pluãt iustũ. notauit de celo sp̄m scm̄ fore descensurũ. ꝓpter hoc aũt q̄ sequitur Apiatur ẽra & germĩet saluatorẽ. corpus virgĩs accipim⁹ q̄ supueniente sp̄ũ scõ & conceptura & saluatorẽ fuerat paritura ẜ & hoc qd̄ ẽ. ego dñs creaui eũ: innuiẽ q̄ absq̄ p̄ris carnal' auxilio dñs eũ ꝓgenuit Vñ & conẽ illos q̄ hoc nõ credũt intulit in sequẽti. ve q̄ cõdicit factori suo testã desamus ẽre & alibi. Nũquid dicit lutum figulo suo qd̄ facit & op⁹ tuũ absq̄ manibus est. Et iteȝ. ve q̄ dicit p̄ri qd̄ generas

& mulieri quid parturis. Sic inuenit̃ in illis q̃ de hoc dubitãt & querũt qm̃o deus eum genuerit. & bt̃am causanẽ mariã ꝙ absq̃ virili ɔmixtione peperit. Itez cõtra incredulos loquẽs ꝓpħa ait. Nũquid ego qui alios parẽ facio ip̃e non pariam dicit dñs. Si ego q̃ gn̄acõez alijs tribuo sterilis ero ait dñs de⁹ tu⁹. Sic nanq̃ etiã ondit̃ ꝙ deus eum sine carnali p̄re genuerit hoc sane intelligentib⁹ credo sufficẽ ꝙ de m̄re sine carnali p̄re nat⁹ fuerat puer ille. hec p̄dict⁹ doctor Ecce iudee habes auctez sac̃ scripẽ & expositorẽ peritũ tui gn̄is i xp̄i concepcõne sine virili semĩe. Sz dicit iude⁹ ex supdicta auctẽ admi⁹ ego possum bre ꝙ maria fuit deflorata & corrupta. Probat̃ qz dicit ꝓphecia Apiat̃ terra & q̃d est hui⁹ terre apitio nisi marie deflozacõ. Respondet̃ ꝙ p apicõz nõ intelligit̃ deflozacõ vl' libidĩs feditas ꝫ concepcõis fecũditas apta d̃z fuisse q̃ntum ad xp̄i ingressũ non apta p virũ sicut & fenestra vitrea dicit̃ apiri radio solis nõ p fracturã vl' diuisionem aliq̃z. ꝫ qz radi⁹ eã intrat ſm subtilẽ sui natũam. Hoc mõ ymo subtiliori dicit̃ porta clausa apta eẽ p̄cipi ezechiel' xliiij. qz xp̄us vterẜ virgĩs p virginitatẽ clausã intrauit p ineffabilẽ modũ. verba sũt alani in suo ɔ̃riptito libro iij. ca. lv. Sed dices iterũ Ex q̃ fuit formatũ corpus xp̄i in virgine illa. Respondet̃ ſm dyonisium de diuis noĩbus ꝙ ex purissimis & castissimis sanguĩbus virgĩs. ꝫ vbi erãt isti purissimi sangnes. Rn̄detur ꝙ in corde virginis vt pie credi p̄t sicut legit̃ in libro de approbo & ꝓspero. Ad q̃d sunt sex rõnes. Prima est qz cor est nobili⁹ mẽbrũ in aĩali & p̄mũ & locus vite ac vera caro. Secũda est qz ille q̃ veiebat dare vitam debebat carnẽ sumẽ a mẽbro vite & non ab altero Tercia racõ est qz cor est membrũ in medio aĩaliũ. & cũ in medio ɔsistit virt⁹ iõ ab eo debuit carnẽ assumẽ. Quarta rõ est qz scriptũ est. prebe michi fili mi cor tuũ. Ideo illud est q̃d deus petit a quolib; nr̃m cum ṽgo bt̃a seipam dimiserit in ptãte dei sequit̃ ꝙ deus illud q̃d petit ab alijs & ab ea sil'r & cũ ip̃a eidem se dederit volũtarie sequit̃ ꝙ & ip̃e accepit cor ei⁹ ad formacõz corpis xp̄i filij sui. ¶ Quĩta racõ est qz cor virgĩs limpidi⁹ & puri⁹ erat q̃z vnq̃z fuit vel erit alicui⁹ pure creature in mundo Iustũ ergo erat ꝙ exq̃ de⁹ volebat carnem assumẽ ꝙ accipet de meliori ¶ Sexta rõ est qz cor ẽ templũ sp̄ussc̄i. & iõ debebat ex eo carnẽ assumẽ. Et si q̃ras q̃ntum accepit de illis sangnibus cordis virgĩs. Dicit̃ ꝙ tãtum accepit ꝙ in virgine nichil diminutũ fuit de sua vita nec de suo eẽ. Sicut eñ ade nichil defuit cum de ei⁹ costa de⁹ euã formauit. sic nec ṽgini aliq̃d defuit de ei⁹ vita vl' eẽ cum verbũ dei de ea carnẽ accepit. Illi tñ sangnes statim fuerũt in membro illo scz in matrice a deo natẽ humane ordinato vbi virgine ꝑbente ɔsensũ subito & in instanti simĩl' fuit caro & aĩata caro vt supdictũ est. Nec mireris si sine virili semĩe concepit. hec eñ mirabilia de⁹ opat̃ Nunq̃d adam fuit in mũdo ꝓduct⁹ sine semine p̄ris & m̄ris. Nũquid eua fuit de semine m̄ris. Nũquid virga moisi q̃ deuorauit serpẽtes habuit os. Nũquid virga aaron q̃ floruit habuit radices. Nũquid rubus ardebat & non hẽbat prunas. Nũquid sal q̃d misit de⁹ in aquis amaris & fecit eas dulces erat dulce. Sic ergo nõ mireris si virgo bt̃a sp̄ussc̄o coopante cõcepit nõ ex virili semine.

Tercium impossibile est Vos xp̄iaĩ dicitis ꝙ sp̄ãlit̃ ꝓpter pc̄m originale necẽm fuit xp̄m nasci & pati. ꝙ quidẽ totã natũam huanã infecerat hoĩe p̄mo peccãte hoc impossibile videtur qz si alij hoĩes ad satisfaciend̃ ꝓ pc̄to originali sufficiẽtes nõ sunt nec mors xp̄i pro pc̄tis huani gn̄is satisfactoria vid̄r fuisse qz & ip̃e ſm huanaz natũaz mortu⁹ ẽ & nõ ſm diuam. Rn̄det̃ ꝙ ad satisfaciendũ ꝓ pc̄to toci⁹ huani gn̄is mors xp̄i sufficiens fuit qz q̃zuis ſm huanam natũaz solũ mortu⁹ fuerit tñ ex dig̃tate ꝑsone pacieñtis q̃ ẽ ꝑsona filij dei mors ei⁹ redditur preciosa Maifestũ est aũt etiã in reb⁹ huanis ꝙ q̃nto ꝑsona ẽ alcior. tãto pena quã sustinz ꝓ maiori ɔputat̃. siue ad huĩlitatẽ & caritatẽ pacieñtis. siue ad penã inferẽtis. & sicut

maiozis est crimis alicui psone inferre in iuriam que maiozis digtatis existit. ita virtuosi9 est & ex maiori caritate pcedes q maioz psona p alijs se subiciat voluta rie passioni. Solucō est scī thome in sūma cont gētiles libro iiij. ca. lv. in solucōe ad xxxiiij. argumentū.

QVartū impossibile est. Vos xpiani dicitis q xpus vr p pctis hūani generis sufficient satisfecit hoc videt impossibile. qz si verū eēt iniustū videt esse q hoies adhuc penas paciant q̄s p pctō scripta diuina inductas eē ɔmemorat. sic maledictio terre in pducēdo spinas & tribulos. sudoz vult9 in laboze pulnerisacio corpis i morte & doloz part9. Constat autē q has penas adhuc expitur gen9 hūanū ergo impossibile videt q xpus sufficient satisfecit p pctis hūani gnis. Respondet q quāuis xpus p pctō originali sua morte sufficient satisfecerit. non est tn̄ incōueniēs q penalitates ex pctō originali cōsequētes remaneāt adhuc in hoibus. q̄ etiā redempcōis xpi pticipes fiūt vt rō illa pcedit. hoc em ɔgruent & vtilit factū est vt pena remaneret etiā culpa sblata pter tria. Primo quidē vt eēt cōformitas fideliū ad xpm sic mēbroꝝ ad caput. Vnde sic xpus pri9 mltas passiones sustinuit & sic ad immoztalitatis gloriā puenit. sic decuit vt fideles ei9 pri9 passionibꝫ subiacerēt & sic ad immortalitatē puenirēt q̄si portātes i seipis insignia passiois xpi. vt silitudiē glorie ei9 cōsequerent sic apl'us ad romanos dic Heredes quidē dei coheredes aūt xpi. si tn̄ ɔpatimr vt & siml' glorificemr. Secundo qz si hoies veientes ad ib̄m stati immortalitatē & impassibilitatē consequerent hoies ad xpm accederēt magis pter hec corpalia bn̄ficia q̄z pter spūalia bona qđ est cōtra intencōez xpi veniētis in mūdum vt hoies ab amore corpaliū ad spūalia transferret. Tercio qz si accedētes ad xpm stati impassibiles & immortales redderent hoc quodāmō ɔpelleret hoies ad fidē xpi suscipiendā & sic meritū fidei minueret. Hec est responsio scī thome vbi pzius. Aliter rn̄det mgr alfonsus ɔuersus in libro bellorū dei tit'o xxxv. dicēs q nata aīe sequit naturā corpis qz sic rota trahit rotam i horelogio sic sensitia pars itellectiuā. nisi q vlt hoc in hoīs aīa est virt9 ad elongādum se a corpis inclinacōe & nata. ex dictamie rōis q nō posset eē de radice nate corpis nisi corrūperet & mutaret modus sue creacōis. & tūc exiret a nata illi9 gnis Et ideo dixerūt sapiētes pħi q vt plurimū curari nō possūt infirmitates corpis cum quibꝫ homo nat9 est vl' si hēditauit eas ex pre vl' mre. ꝫ infirmitates aīe specialit aīe rōnalis possunt hr̄e remediū. Et ideo qn̄ adā peccauit q̄ fuit radix hūani gnis & inclinauit aīam suā rōnalez post natam corpis sui fuerūt posite sup eum pene pter illud pctm & pter ipm pene i toto gne hūano. igit quicqđ ibi secutum est in natura corpis nō potuit hr̄e mutacionē. & ideo remāserūt pene q̄ posite fuerunt sup corp9 semp. sicut ille pene. in sudore vultis tui vesceris pane tuo. & in dolore paries filios. & puluis es & in puluerem reuerteris. qz ex eo q deglutitus fuit fruct9 vetitus arboris sciencie boni & mali. in corp9 Ade fuit i eo malū post bonū Pena uero aīe pter illud pctm qz inclinauit se aīa corpi mansit infirma an̄ aduentum xpi. Et iō in vetī lege n̄ fuit noīata aliq̄ remuneracō aīarū que potuit salutez hr̄e. non inuēta cā medicine ꝫ ad hoc fuit aduent9 messie. hec ille. Vtraqꝫ solucō bona est ꝫ pma est efficacioz. Potest etiā dici q pene sunt duplices. quedā spūales. & quedā corpales. xpus abstulit penas spūales ex eo q p doctrinā suā tradidit modū quo vnusq̄sqꝫ potit liberari a pctis spūalibꝫ & tpalibꝫ & etnis. ex vtute penitētie & aliaꝝ q̄ in sua doctrina clarissime ostendūtur. Pene vero corpales de quibꝫ dicis tollent in finali resurrectione. qz tunc corruptibile hoc induit incorrupcōz. & mortale hoc immortalitatē vt pꝫ pma cori. xv. nec vlt dicet. puluis es & in puluerez reuerteris. nō esuriēt neqꝫ sicient. neqꝫ percutiet eos estus nec sol. ysaie xlix. & iteꝝ Apocalipß vij. non esurient neqꝫ sicient

amplıꝰ neq̄ cadet sup ipos sol neq̄ vllus estus qm̄ agnꝰ qui in medio throni est reget illos. & deducet illos ad fontes vite aquaꝝ. & absterget deꝰ omẽ lacrimã ab oculis eoꝝ. tũc eñ vt dr ysaie li. Erit leticia sempiťna sup capita eoꝝ gaudiũ & leticiã optinebũt & fugit dolor & gemitus

Vintũ impossibile est. Vos xp̄iaĩ asseritis ꝙ xp̄us sufficient̄ satisfecit ꝓ pc̄tis huãni generis. hoc videť impossibile. qꝛ si sic esset non eẽnt vlť remedia ꝓ abolicõne pc̄toꝝ ꝗrenda. Sed constat ꝙ querũtur semp ab oĩbus q̇ sue salutis curã habẽt. ergo falsũ est & impossibile ꝙ xp̄us sufficient̄ satisfecerit ꝓ pc̄tis humani gñis. Respondeť ꝙ q̄zuis xp̄us ꝓ pc̄tis huãni gñis sua morte sufficient̄ satisfecit sunt tñ vnicuiq̄ remedia ꝓprie salutis ꝗrẽda. Mors eñ xp̄i est quedã q̄si vniũsalis causa salutis sic pc̄m p̄mi hoĩs fuit q̄i vniũsalis causa ꝯdemnacionis. opoꝛ; aũt vniũsalẽ causã ad vnũquẽq̄ applicari spãliť vt effectũ vniũsalis cause ꝑcipiat. Effectꝰ igiť pc̄ti p̄mi parentis ꝑuenit ad vnũquẽq̄ ꝑ carnis originẽ. Effectꝰ aũt mortis xp̄i ꝑtingit ad vnũquẽq̄ ꝑ spũalẽ regñacõꝫ ꝑ quã homo quodãmõ xp̄o ꝯiũgiť & incorꝑať. Et ideo opoꝛ; ꝙ vnusq̇sq̄ ꝗrat regñari per xp̄m & alia suscipe in quibꝫ virtꝰ mortis opatur. Ex quo pat; ꝙ effluxus salutis a xp̄o ĩ hoĩes nõ est ꝑ nať ꝓpagacõꝫ sed ꝑ studiũ bone voluntatis q̇ homo xp̄o adheret & sic ꝙ a xp̄o vnusq̇sq̄ consequiť est ꝑsonale bonũ vñ non deriuať ad posteros sic pc̄m p̄me parentis. qđ cum nať ꝓpagine ꝓduciť & inde est ꝙ licet parẽtes sint a pc̄to originali mũdati ꝑ xp̄m non est incõueniẽs ꝙ eoꝝ filij cũ originali nascanť & sacramẽtis salutis indigeãt v̇ba sunt sc̄i thome vbi supra. Et sic pat; ꝙ licet remedia salutis ꝗranť puta ꝑ baptismũ & alia ecc̄ie sacramẽta nõ est falsũ nec impossibile ꝙ xp̄us sufficient̄ satisfaciebat sua morte ꝓ pc̄tis huãni gñis ymo verũ & neccio desiderãti salutẽ concedendũ.

Extũ impossibile est. Vos xp̄iaĩ dicitis ꝙ xp̄us est vere messias & ꝙ venit vt facẽt fugere diabolũ & vt tuleret ptãtem eiꝰ hoc videť falsum & impossibile cũ diabolꝰ a tp̄e q̊ ip̄e veńt nõ dimisit facẽ peccare hoĩes sic prius. Respondeť ꝙ qñ venit ih̄us xp̄us cessauit diabolus facẽ peccare veros xp̄ianos & qui eos imitanť aliq̊ mõ in radice fidei taliť ꝙ nullꝰ eoꝝ damnať in inferno nec tẽdit in ꝑdicõeꝫ vllo mõ. quod eis ꝓueńt ex fide vera quã habẽt in xp̄o. & nisi qꝛ extũc dyabolus cessauit facit peccare hoĩes sic priꝰ solebat aliq̊ mõ pc̄ta & mala eẽnt ampliꝰ publicata ĩ mũdo q̄z sunt nec fuerãt ydolatre a mũdo exclusi q̇ erãt añ aduentum xp̄i sicut sunt nũc q̄si in toto mũdo sic fuit supdictũ argumẽto v. ꝯsideracõis q̇nte

Eptimũ impossibile est. Querũt iudei q̄re ih̄us xp̄us fecit ꝙ occideren̄ť omẽs sui discipuli. qꝛ vel hoc fecit deꝰ cui seruierũt vel diabolus. Si deꝰ hoc est impossibile qꝛ deꝰ nõ facẽt iniusticiã nec occidẽt bnos suos. Si dicitis ꝙ ptãte diaboli fuerunt mortui serui dei nõ placendo deo hoc etiã videť mendaciũ & impossibile cũ nichil possit resistẽ volũtati dñe. & cum etiã ꝯcessum sit a xp̄ianis ꝙ sublata est ptãs eiꝰ ne faciat malũ bonis. Item dicimꝰ de morte ih̄u qꝛ si fuit ex volũtate eiꝰ ergo peccãt xp̄iani odiendo iudeos q̇ impleuerũt volũtatẽ dei. Si vero fuit mortuꝰ conť suã volũtatẽ ergo nõ erat deꝰ qꝛ nõ potuit liberare seip̄m ab eo ꝙ factũ fuit conť eiꝰ volũtatẽ. Ad hec respõdet mgr̄ Alfonsus ꝯuersus ĩ libro belloꝝ dei titulo xxxv. ꝙ discipuli ih̄u mortui fuerũt conť eoꝝ volũtatẽ ex ꝑte carnis & sanguĩs qꝛ isto mõ erãt debiles passibiles & receptiui penaꝝ. & deo egẽtes sic ceťi hoĩes. & sic ille q̇ sustinet ignẽ vł gladiũ volũtarie ĩ apostemate ꝓprij corꝑis sustinet dolores & clamat nec tñ dolet nec cõqueriť ex ꝑte sue rõis ꝫ ex ꝑte nať carnee & sanguĩs. Sic & discipuli xp̄i & oẽs beati martires nõ fuerť mortui ptãte diaboli

sed volũtarie se obtulerunt ꝓpter amorem
quẽ habebãt ad xp̃m in hoc frangentes &
opprimentes ptãtem diaboli · ne deinceps
iustos peccare faciat & captiuos sub sua
ptãte habeat ꝓpter hãc ergo vtilitatẽ que
ꝓueit mũdo ex eoꝝ morte noluerẽt a mor
te carnis liberari · licet potuerãt liberari si
voluissent negare veritatẽ · ꝫ mortui sunt
ꝓ veritate vt eẽnt testes veritatis · nullus
eñ ꝓ mendacio offert se morti · potẽs se a
morte liberare. Et de xp̃o dicim⁹ ꝙ ex pte
carnis inqñtum homo erat fuit tristis vs
qꝫ ad mortẽ & petiuit a prẽ vt calicẽ pas=
sionis non sustinẽt. Verũptamẽ obediens
prĩ vsqꝫ mortẽ ꝓpter salutẽ mũdi dixit ñ
mea volũtas ꝫ tua fiat & sic oblatus est
qꝛ ipe voluit vt scribit̃ ysaie liij. Iudei er=
go occidẽtes xp̃m licet deo placuisset eius
mors ꝓ mũdi vita · qꝛ tñ ei⁹ mortẽ opati
sunt malicõsa & crudeli intencõe non est
mirũ si odio ex hoc hñtur a xp̃ianis quia
occiderũt xp̃m · & sic de morte martirum
qꝛ inuidia & malicia occidebãt eos vt ob
liuioni traderẽtur nomẽ xp̃i in mũdo. Iteꝫ
ipi malicõse contͣ xp̃m ꝓcesserũt qꝛ nũqꝫ
viderũt ipm opari aliqd̃ pcĩm vt eũ mor
ti traderẽt · qñto magis qꝛ miracula q̃ ipe
faciebat excedebãt in excellẽtia oĩa miracu
la pterita in lege qꝛ multa miracula eoꝝ
& ꝓ maiori parte fuerũt gentib⁹ damno
sa sicͧ patꝫ de plagis egipti · & de dathan ·
& abiron · & chore · & de trib⁹ pueris i for
nace ignis ardẽtis qꝛ ꝯbusti fuerũt multi
chaldei & de igne helie q̃ combussit quinqꝫ
genarios · & si aliqͣ miracula fuerẽ ꝓficua
facta sunt abscõdite & clausa ianua sicut
patꝫ de paruulo quẽ suscitauit helias · &
de alio quem suscitauit helizeus & de oleo
& farina q̃ non defecerũt in domo vidue ·
& hec oĩa p modũ supplicacõis faciebant
ꝓphe. Sꝫ miracula q̃ xp̃us fecit oĩa fuerũt
ad vtilitatẽ gentiũ & maĩfeste & p modũ
imperij · sic patꝫ cum suscitauit puellaꝫ &
adolescentẽ & lazarũ. Et cũ saciauit de qñ
qꝫ panib⁹ & duob⁹ piscib⁹ multitudinem
ppl'i. Et cum sanauit claudos paliticos · le
prosos · cecos · mutos · surdos · & a demoĩ=
bus possessos · oĩa hec opatus est ad vtili=
tatẽ ppl'i & sine damno cuiꝯcũqꝫ. Et ꝓpter

hoꝝ inuidiã & puram volũtatem malaꝫ
& nõ mixtam adduxerũt eũ ad mortẽ &
ideo excusari nõ possunt. Deus eñ pocius
iudicat volũtates malas qꝫ opa & sic de
martirib⁹ dicendũ est. De mãia vero pti⁹
sensitiue & rõis in xp̃o & in martirib⁹ nõ
solũ noui sed etiã vetis testamẽti dixi sup
argumẽto xix · ꝯsideracõnis quĩte.

Octauũ impossibile est . Vos xp̃i
ani dicitis ꝙ ih̃us nazarenus est
de⁹ qm̃o aũt dicitis ipm fuisse in
loco deẽminato puta in vtero marie i na
zareth in galilea in bethleem ₴c̃ · sicut sũt
alia corpa qꝛ hoc est impossibile in deo scꝫ
loco deẽminari & consequenẽ hẽtis dicẽ ꝙ
de⁹ est corpore⁹ qd̃ est maĩfeste impossibi=
le qꝛ talia non ꝯueniũt nisi corporeitati.
¶ Ad illud impossibile iudaicũ Respondꝫ
mg̃r Iohẽs ꝯuersus in libro de cõcordia le
gum titulo p̃mo ca · xvj · dicẽs ꝙ text⁹ hꝫ
duos intellect⁹ · vn⁹ est lr̃alis ad pedẽ lr̃e
intelligend⁹ · & alius misticus scꝫ sp̃ualis
sicut dꝛ ꝓuerbioꝝ xxv · mala aurea in le=
ctis argẽteis q̃ lucerẽ in tpe suo. Et dicunt
sup hoc glosatores ꝙ textus iste loquit̃ de
verbis legis · qꝛ sicut in mallo argẽteo in=
tus includit̃ mallũ aureũ & exteri⁹ pterqꝫ
mallũ argenteũ non apparet · ꝫ postqꝫ be
ne aspicit̃ sollicite latet intus aureũ. Sic
est in textu legis b̃m duos intellect⁹ sup
dictos · & vn⁹ istoꝝ intellectuũ est ꝓ hoĩ
bus ꝯmuĩbus q̃ corpalia & supficialit̃ itel
ligũt. Sꝫ ali⁹ est ꝓ sapientib⁹ legis q̃ intel
ligũt ꝓfũde & veritatẽ rei sollicite pscru
tanẽ & sic naĩaliter eẽ debꝫ · qꝛ virt⁹ aĩme
intelligẽtis pficit̃ p virtutẽ ymaginatiuã
que est virt⁹ in corpe · & ex intellectu agẽ
te q̃ est virt⁹ incorporea b̃m ph̃os ¶ Et sic
diuidit̃ intellect⁹ huãnus p duos intelle=
ctus scꝫ maĩalẽ & sp̃ualem. Materialem
habẽt hoĩes ꝯmunes · & sp̃ualem hoĩes lr̃a
ti In quib⁹ de⁹ voluit sp̃alit̃ inspirare ¶ Et
si iudei volũt intelligẽ textũ legis ad pedẽ
lr̃e · tota lex poĩt plenarie corporeitatẽ in
deo . Vnde dicͭ ocul⁹ dei · pedes dei · descen=
dit de⁹ · locut⁹ est deus · ymago dei · & alia
hm̃oi q̃ non oportꝫ ampli⁹ allegare · Sed

omnes hoies qui non reputāt incōueni
ens deū esse corpalem. & credūt nichil esse
aliud nisi sit corpale talib hominibus nece
est ad pedē lrē intelligē textū legis. & sa-
piētes q intelligūt textū legis dicūt alijs
glosādo textū. q dicit deū corporeū eē debz
intelligē textū qꝫ loquit ad modū omnē
hoim. nō aūt qꝫ ita sit. s; vt meli intelli
gāt ydeote & faciūt glosas talib textib
sm rabimoisen egipciacū in libro. quē vo
cauit demratorē errantiū & alios sapien-
tes iudeoꝝ. & sicut faciūt iudei i lege sua
sic etiā xpiani in lege sua. Nam xpianoꝝ
cōitas credit oīa vt sunt & sicut ē veritas
licet ipi nesciāt declarare ad sensū misticū
vt oportz & sic fieri oportz vt semel homo
credat fidei veritatē. & post hec alia req-
ret si hēat intelligēdi grām diuinitus inspi
ratā. qz si nō credēt donec intelligēt esset
possibile qꝫ ex difficultate legis nulla in-
tellectio sequat. & sic nec fidē nec fidei cō-
modū quis hrēt. & talis eēt sil'is hoi exi-
stēti in mortis piculo ꝓpter famā & daba
tur ei panis & omedē renuebat donec sci-
ret prius instrumēta ad hoc necessaria &
formas & talia hmōi. & erit possibile qꝫ
añqꝫ omedēt morerēt. ille debuisset omedē
vt piculū euitaret & postea inquirē de su
pdictis. Et ideo sapiētes dixerūt omnes
hoies esse cecos ac ipos eē itinerātes liga-
tos ad inuicē quasi p funē & vnū ducem
preuiū hntes quē licet nō videāt incedūt
tn via recta ipos duce puio dirigēte. Et
sic dico qꝫ ista dubia & alia osilia sūt ima
ginati ñ intelligētes noia. quib sigficat
messias apud catholicos & fideles. Nā ali
qñ de tm. aliqñ ihus xpus solū. & verū
nomē deū significat. Nam xpus erat aīal
rōnale mortale quātum ad huānitatē. &
erat de ex pte diuinitatis q carnē huānam
assumpsit. Et ista duo siml' faciūt messiā
in lege ꝓmissum ad redimendū gen hu-
manū. Et sic in deo est vna eēntia & tres
distincte psone sine augmento aliq eēntie
vl' diuinitatis sic est in messia vnū supposi
tum & tres subē distincte scz deitas. aīma
rōnalis. & corp huānū. & ista tria faci-
unt vnū messiā. qz ex partib huānitatis
solū nō poterat saluare vt i psalmo. Da
nobis auxiliū de tribulacōne qz vana sa-
lus homis. & aliquādo vocabit deus tan-
tum Aliquādo ihus tantū. & vocatur de
us non ex parte humaītatis. & vocatur
homo non ex parte diuītatis sed ex parte
humaītatis. & corpus cum aīma efficiūt
hoiem scdm ipius diffinicōnem que ē aīal
racōnale Aliqñ text legis vocat eum no
mine corporeitatis non nomīando aīam
vt leuitici pmo qui optulerit ex vobis hō
in hebraico dicit fili adam. i. terra & nō
noīauit aīam. & aliquādo aīma noīatur
sine corpe vt exodi xxi. dabit aīam p aīa
& talia hmōi variare non nocet ex vno
ad alterū. & sic in euangelio aliquādo vo
catur xpus fili hois. aliqñ fili dei. vt di
uinitas & humaītas in eodē hoīe demon-
strēt. & quādo vocat ihus xpus in opib
corpalibus illa referunt ad humaītatem.
qm diuitas inqntum diuitas nō suscipit
ista accidētia corpalia. Et doctores xpiaī
dicunt qꝫ de assumpsit humanitatē. nō
humanitas diuitatem. licet ista sit vera
ꝓposicō. homo est de. & de est homo. &
sic humaītas ad honorē altissimū exaltat
cū iūcta sit diuitati. Accedet homo ad cor
altū & exaltabit de. & si talia velint in-
telligere iudei istud debz sufficē p rñsione
oīm dubioꝝ i ista maīa. & ad oīa argu
mēta q fecit iude in libro quē composuit
cont fidē xpianoꝝ quē noīauit librū litis
dei vbi declarat multa impossibilia eē in
lege xpianorū & cont pbacōes pbarū p
ipos inductas & hoc ē qz ipe nō distiguit
inē oīa ista supdicta ex pte diuitatis vel
huānitatis. & arguit cōt illa q referūtur
ad huānitatē ac si dicerent de diuitate vt
ysaie lij. Ecce itelliget seru me & loqtur
de messia & dic qmo vocat eū deus seruū.
cū xpiani dicūt ipm eē equalē diuitati. &
sic i alijs multis textib & glosis vl' eisdē
ad heretib. & isto mō pcesserunt illa que
scripta sunt in libro illo. & sic videt qꝫ ar
gumētantes & rñdentes nō erāt multum
pfundati i lege xpi & moisi. & nō est ve
ra disputacō nec ocordia inter xpianū &
iudeū nisi vterqꝫ sit sufficiētissīe lrat & in
lege sua prouide profundatus aliter vtri-
qꝫ alterius dicta impossibilia viderētur.

hec predict⁹ doctor. Patz ergo ꝙ ſi xp̄o at
tribuim⁹ eſſe in loco determinato qḋ ↄuenit
corpi. nō ei attribuim⁹ vt de⁹. ſ vt homo
eſt. Licet de⁹ vt de⁹ nō ſit corpore⁹. ille tn̄
q̄ eſt de⁹ & homo eſt corpore⁹. nō vt deus
ſ vt homo. Non eſt ergo impoſſibile xp̄m
qui ver⁹ deus eſt concedē eum eē corporeū
& in loco determinato. cum talia ad ipius
hūanitatē referanē vt ſatis late dcm̄ eſt.

Onū impoſſibile eſt. Vos xp̄iāi
dicitis ꝙ maria cōcepit ih̄m na=
zarenū q̄ erat de⁹. & ſic hētis dicē
de necītate ꝙ tp̄e nouē menſiū ſue conce=
pcionis in ei⁹ ventre fuit tota diuītas vł
pars diuītatis. Verūqȝ ē impoſſibile qꝛ ſi
tota diuītas in illis nouē menſib⁹ fuit in
ei⁹ ventre. ſequit̄ ꝙ tot⁹ mūdus fuit pua
tus diuītate in illo tp̄e. & ſic tūc nō fuit
qui moueret celū nec q̄ gubernaret mūdū
& iſta eſt magna fatuitas dicē. illū quē
tot⁹ mūdus cape non poteſt concludi in
vni⁹ vtero virgis mulierc̄ule. Si vero di=
cant xp̄iani ꝙ in illis nouē menſib⁹ vna
pars diuītatis fuit in vētre marie. & alia
in celo. ergo xp̄iani nō debēt ip̄m vocari
deū ſ partē dei. Reſpondēt ſic ſupdcm̄ eſt
ꝙ qn̄ nos xp̄iani noīam⁹ xp̄m cū illis q̄
ſigficāt corporeitatē iſta referūtur ad hu
manitatē qꝛ nō recipit mutacōȝ ex parte
diuinitatis nec aliqḋ accidēs corpale & ſic ī
diuinitate nō eſt particō quā dixiſti. Item
cum res ſimplex & ſpūalis nō ↄprehenda
tur loco nō pt̄ dici de deo ꝙ determinat ſibi
locū. nec pt̄ dici de deo intus nec ext̄ quia
iſte ſunt differētie loci. & de⁹ nec eſt in lo
co nec ſub dn̄a loci eo mō q̄ corpa ſunt in
loco & illa talis particō non eſt niſi ī cor
porib⁹. Res aūt ſpūalis infinita ſicut non
ↄcludi pt̄ loco. ſic nec habȝ partē. nec inde
poteſt ſumi pars qꝛ ſi inde accipet ps poſ
ſet minui & augeri qꝛ oīs pars eſt minor
ſuo toto. & ſic vna res infinita eēt maior
alia re infinita qḋ eſt impoſſibile ſm̄ Ari
ſtotilem & alios ph̄os iij. phiſicoꝝ. Item
iſta racō particōis eſt directe ↄtr̄ iudeos
ſic arguētes. Vn̄ hētur exodi xxv. faciant
ꝗ michi ſcūariū & habitabo in medio eo

rum. ſ cum dei gloria ſit p totū mūdum
diffuſa. qm̄o erat poſſibile deū eſſe int̄ du
as tabulas ſcūarij. nō eīn eſt magis incō=
ueniēs eſſe in vētre vni⁹ virgis q̄ȝ int̄ du=
tabulas ſcūarij. Item dicit text⁹ exodi xx
xiiij. Cūqȝ deſcēdiſſet dn̄s p nubem ſtetit
Moiſes corā eo q̄ mō determinato nō pote=
rat eſſe alibi. Item exodi xx. ca. In oī loco
in q̄ fuerit memoria noīs mei veniā ad te
& bn̄dicam tibi. Et ſi ipius memoria eēt
apud mille hoīes qm̄o eēt poſſibile venire
ad omēs mille in vno inſtāti in locis di=
ſtinctis. quia ſi ad vnū veniret ad alterū
venire nō poſſit in eodē inſtāti. Et ſic de
neceſſitate iſti iudei habēt dicē iſtas par=
ticiones nō eſſe niſi in reb⁹ corpalib⁹ quia
deus bn̄dict⁹ ex parte diuītatis nō determi
nat ſibi locū vt dcm̄ eſt & ſic eſt text⁹ Ihe
remie xxxiij. ca. Celū & terrā ego impleo
Et vt dicit pdict⁹ mgr̄ Iohēs cōuerſus li
bro de ↄcordia legū ti. li. ca. xxvij. ꝙ dixe
rūt ſapiētes ſuper illo verbo baruch iij. O
iſrł q̄ȝ mag̃ eſt dom⁹ dei & ingens locus
poſſeſſionis ei⁹ magn⁹ & nō habȝ finē. ex
celſus & immenſus q̄ dicit bn̄dict⁹ de⁹ de
loco ſuo & ipe eſt locus mūdi & mūd⁹ nō
eſt locus ſuus. Item dicūt ꝙ iſtud vocabu
lū ſequina ſigficat in hebraico pn̄tiam dei
& ſm̄ chaldeū vbi dꝛ apparuit de⁹ dꝛ ap=
paruit ſeqna dei q̄ eſt in oī loco & ꝙ non
eſt ab eo locus vacuus. Item dixerūt ꝙ ſi
duo hoīes ſunt laborātes in lege ſeqna eſt
cū eis. Et ſic xp̄us in euangelio dicit vbi
duo vel tres ſunt ↄgregati in noīe meo ī
medio eorū ſum. Et ſic dicunt ſapientes
Thalmuth. nimis deus diligebat iſrł qꝛ
reuelat iſrłi ī loco immūdo & polluto ad
redimendū eos. Et eſt ſil'e de quodā ſacer=
dote q̄ petebat panē ſcificatū & cecidit pa
nis in cimiterio vbi ipe intrare nō poterat
ſm̄ legem ſuā & dixit qḋ faciā qꝛ polluet̄
corp⁹ meū ſi intro p illo pane cimiterium
hoc nō eſt cōueniēs. Et ꝙ dimittā illū pa
nem ſcificatū ibi nō eſt etiā ↄueniēs. Me
lius eſt corp⁹ meū pollui vna hora & po
ſtea redibo & mūdificabor & nō dimittā
panē ſcificatū. Et ſcripſit aleſcandal noīe
ariſtotilis ꝙ vera intelligētia opatrix eſt
in oībus corpibus licet ſit p ſe ſepata. Et

ondıtur p opa varia & distincta. & ipsa nō recipit aliquā mutacōz in se. Et sic di xerūt sapiētes Thalmuth φ sicut de⁹ replet mūdū ita aīa replet corp⁹. & aīa apparet in mēbris distinctis corpis ſm diuersitatē membroꝝ nāliū actionū.. & magis appa ret in cerebro & in corde q̄z in ossib⁹ & in carne. nō tn̄ dicit̄ de aīa particōez recipere Et si iudei intelligere vellēt ista spūalia vt ipa sunt nō ponēnt istas impossibili- tates in lege xpianoꝝ. Et licz sint int̄ eos aliq sapiētes q̄ intelligē possent nō possūt ad hoc ducē seipos ꝓpter malā ɔsuetudinē & rebellionē in q̄ a puericia sunt nutriti. vt ait Aristot̄. in methaphisica sua in re bus assuefactis ex puitate ỽtutis. Posito φ sit aliq leuitas q̄ informat ymaginacōz a ɔsuetudine nō possūt relinq̄re a pueri- cia vsitati Supposito φ intelligāt verita tem rei aliē se hr̄e q̄nto magis iudei q̄ na- turalit̄ est ꝑplus dure ceruicis & rebelles ꝑut de eis dixit Moyses deutro. xxxi. ca. Adhuc viuēte me & egrediēte vobiscum semp ɔtenciose egistis cont̄ dn̄m q̄nto ma gis cū mortu⁹ fuero. hec ille. ¶ Et sic patz ad argumentū φ vere xp̄us est de⁹ & φ n̄ fuit pars deitatis in vētre virgis & pars in celo. ʒ xp̄s q̄ est tot⁹ de⁹ fuit ī illo vte- ro virgineo. Detminacō vero loci refertur nō ad deū ʒ ad corp⁹ xp̄i uerū. nec ex hoc sequit̄ φ illo tpe nō eēt q̄ mouēt celū & re geret mūdum. cū ipe sit vbiqꝫ in q̄ntum de⁹. licz eēt tūc ī vtero virgis nō p motū localē descendēs. ʒ p nouū effectū in virgi ne q̄ est cōiūctio dıne & huāne nat̄e sicut dcm̄ fuit sup argumēto xxiiij. q̄rte cōside- racōis hui⁹ tercij.

Decimū impossibile est circa sacmētū corpis & san- guīs xp̄i. Dicunt em̄ iudei Vos xp̄iani dicitis in illo sacmēto eē realit̄ cor pus & sangnem xp̄i hoc est impossibile. qꝫ cum dixit vr̄ xp̄us demr̄ato pane. hoc est corp⁹ meū. sīgficatiue locut⁹ est & non realit̄. ac si dicēt. hoc est signū vł figura corpis mei. ſm quē modū paul⁹ dixit p̄ ma corinth. x. Petra aūt erat xp̄s. i. xp̄i figura & patz clarissime φ ista fuerat in- tencio xp̄i vestri. qꝫ cum de sui corpis cō- mestione & sangnis potacōne loqueretur vt discipuloꝝ scandalū qđ abortū fuerat sopirēt q̄si seipm exponēs dicit. ỽba q̄ lo- cutus sum vobis spūs & vita sunt. quasi ea q̄ dixerat nō ad lr̄am ʒ ſm spūalem sē- sum intelligēda eēnt. Et cū xp̄us dixit hoc est corp⁹ meū tenēs panē in maībus intel lexit φ ille paīs erat corp⁹ suū in potētia ꝓpinqua scz postq̄z ɔmedisset illud qꝫ tūc ɔuerteret̄ in corpus suū siue in carnē suaz & silr̄ de vino. Et isto mō nos iudei faci- mus illa die azimoꝝ qꝫ accipim⁹ panem azimū in memoriā illi⁹ tpis qn̄ educti sūt p̄res nr̄i de t̄ra egipti & non sunt pmissi ibidē remanē p tantū tpus φ possit paīs fermētari q̄ pascat⁹ erat & dicim⁹ iste est paīs quē ɔmederūt p̄res nr̄i. licz ille paīs p̄ns non sit cum fuerit p̄terit⁹ & sic iste paīs azim⁹ rememorat panē egipti & iste panis nō est ille sic iste panis de quo fit istud sacrificiū in altari. Dicē sufficēt xp̄i anis φ eēt in memoriā illius panis cristi licet iste panis nō sit ille. Et qm̄o est im- possibile φ huaret̄ vnū frustū carnis ad sui memoriā Mandauit φ fieret ille paīs & istud vinū q̄ erat caro sua & sanguis ī potētia ꝓpiqua ad exeundū in actu sicut nos iudei facim⁹ in paschate de azimo pa ne sic dcm̄ est. Cum ergo crist⁹ vr̄ in men sa accepit panē & calicē & dedit discipul' suis. nō mandauit eis credē panē & vinū in corp⁹ & sangnem suū transmutari. Sz φ quociensc̄ūqꝫ hoc facerent in memoriaz suā facerent scz in memoriā illi⁹ panis p̄ teriti. & si sic vos xp̄iani intelligētis nul lū sequētur impossibilē. Sz dicē oppositū sic asseritis dicitis rem impossibilē & con tra mentē xp̄i vr̄i vt patuit ¶ Respondet̄ φ tradicō ecc̄ie catholice de hoc sacramēto vera est scz φ in hoc sacramēto est realiter & nō sīgficatiue veꝝ corp⁹ & ver⁹ sanguis xp̄i sicut declaratū fuit sup xxiiij. argum̄ to consideracōis q̄rte hui⁹ tercij. Sz quia argumentū iudei videt̄ fundari sup verbo dn̄i dicētis ad discipulos suos qui de hac doctrina scandalizari videbant̄. verba que ego locut⁹ sum vob spūs & vita sunt Di co φ p hoc nō dedit intelligē. φ vera caro

sua in hoc sacramēto mādūcanda nō tra
deret sicut putat iude⁹. Sȝ qȝ non tradit
mādūcanda carnalit ut scȝ sicut alij cibi
carnales in ꝓpria specie dilacerata sumūt
sed qȝ quodā spūali mō sūitur pret ꝯsuetu
dinē alioꝝ ciboꝝ carnaliū v̇ba sunt sancti
Thome in sūma cont̄ gentiles ca. lxviij. ¶
Item alij heretici similes iudeis pdictis vo
luerūt dicē ꝙ ista locutio. hoc est corpus
meū: fuit figuratiua. sic illa iohis xv. Ego
sum vitis vera. ſȝ istud est oīno cont̄ intē
cionē saluatoris qȝ vt ait Aug⁹. in libro
lxxxiij. q̄stionū. q̄stione lxvij. solet circū
stantia scripturaꝝ illuīare scripturā. Nā ex
p̄cedentib⁹ vel ex sequentib⁹ pt̄ colligi an
loquat̄ figuratiue: an non. Vn̄ cum xp̄us
dicit Ego sum vitis vera. statim subiūxit.
& vos palmites. Sȝ constat ꝙ discipuli n̄
erāt palmites nāles sed tm̄ figuralit. igit
loquebat̄ figuratiue. Sed cum dic luce xxi.
hoc est corp⁹ meū. statim subiūxit. qd̄ ꝓ
vobis tradet. Sȝ ista tradicō non erat fi
guratiua ſȝ realis & vera. igit realit & ve
re dedit est. hoc est corp⁹ meū. Ad illud at
qd̄ iude⁹ allegat de pane suo azimo ⁊c̄. &
ꝙ sic sufficeret xp̄ianis ꝙ facerēt in memo
riā xp̄i sui Respondet mgr̄ Iohes ꝯuersus
in libro de cōcordia legū titulo iij. ca. iiij.
dicēs Respōdebo tibi iuxta illud ꝓuerbio
rum xxvj. ca. rn̄de stulto iuxta stulticiā
suā ne sibi sapiens videat̄. Scias ꝙ si xp̄i
ani ponerēt dubia in miracul' factis in le
ge scī messie. sic faciūt sapiētes iudeoꝝ in
miracul' factis in lege sua glosātes ꝑ no
mīa equoca & false vt extorqueāt sensum
textus legis. bn̄ possent glosare xp̄iani sb̄
tili⁹ & meli⁹. Sȝ scias ꝙ omēs xp̄iani sa
pientes & ꝯitas simpliciū credūt vnifor
mit miracula sue legis vt est rei veritas.
& vt credit sancta mr̄ ecc̄ia. & credūt in
hoc mereri gloriā pa̅disi iuxta illud geñ.
xv. Credidit abrahā deo & reputatū ē ei
ad iusticiā. Nam in hoc ꝙ credūt simplr̄
nichil hesitātes reputat̄ eis ad iusticiam.
Sequit. quilibȝ de lege credē tenet dcā pro
phete licet intelligat nō fieri posse natali
cursu. qȝ aīa ꝓphe melius intelligit q̄ȝ aīa
alteri⁹ sapiētis. & poci⁹ attingit & specu
lat̄ spūalia q̄ sunt subtiliora natalib⁹. &
si sic est in alijs ꝓphetis quoꝝ aīe intelli
gūt singularit & limitate q̄nto magis cre
dere debem⁹ miracula ihu xp̄i q̄ intelligit
infinite oīa & p̄ntia & p̄terita & futura
q̄ est vere & pfect⁹ deus & pfectus homo.
& sic credendo xp̄iani viuūt cū honore &
sperāt cū deo gloriari ꝑpetuo. hec ille. Nō
est ergo sil'e de memoria pa̅is azimi iudeo
rum ad panē azimū liberacōnis egipti. &
de memoria hui⁹ altissimi sacram̄ti respe
ctu passiōis xp̄i. qȝ in illo pane quē iudei
mādūcant nullū est miraculū. In hoc ve
ro sacramēto miraculose v̄tute v̇boꝝ ve
rum corp⁹ & sanguis xp̄i inuisibilr̄ ꝯtine
tur sicut firmit credim⁹ & fidelit ꝯfitem̄.

Vndecimū impossibile ē. Vos xp̄i
ani dicitis ī sacramēto altaris eē
corp⁹ & sanguinem xp̄i ꝑ miracu
lū hoc ꝓbo eē impossibile qȝ si eēt miracu
lū ad oculū apparet sicut q̄n moises ꝯuer
tit virgā in serpentē. qȝ illud factum fuit
euidenē ad oculū licet nescirēt hoīes qua
lit factū fuerit. Sic etiā de archa testam̄ti
olim fuerunt maxima miracula non solū
sensibilia ſȝ etiā publica & toti ppl'o pat̄
tia fiebāt intm̄ ꝙ de taliū miraculoꝝ fa
ma infideles terrebant̄ videtes ad oculum
dīnam potentiā in reuerētiā arche sui fede
ris relucentē sicut patȝ in diuisione aq̄rū
iordanis ppl'o israhelitico ꝑ aridā trāseun
te. & aq̄ ex vna pte intumescēte ad instar
mōtis & ex alīa vsq; ad mare mortuum
fluēte. donec sacerdotes cū archa aluiū ior
danis exiuerunt q̄ facto iordanis redijt in
cursum suū. Reges vero amorreoꝝ & cha
naneoꝝ audiētes tam magnū & publicū
miraculū terrore dei ita ꝯfusi fuerāt ꝙ nō
remansit in eis spūs q̄ historia plene ha
bet Iosue iij. & iiij. ca. & sic de plurib⁹ ali
is miracul' euidētissimis q̄ causa breuita
tis obmitto enarrare. & tn̄ in illa archa
nec ꝯtinebat̄ de⁹ realit nec crist⁹ ſȝ solū ta
bule lapidee p̄cepta decalogi cōtinētes. &
vrna māne quā de⁹ preceperat reseruari in
testimoniū gn̄acōib⁹ futuris vt hētur exo
di xvj. Similit & virga aaron q̄ floruit
in domo leui vt hētur nūi xvij. Si ergo ꝑ

archam ꝑdicta corpa inaīata tantūmodo
portantē q̄ntumcūq; fac̄ eēnt deus tā eui-
dētia miracula & tā diuulgata & publi-
ca fecit in ipiꝰ reuēntiā. multo ergo forci
us facē debuisset si verū eēt ꝙ ī vr̄o sacra
mēto altaris verꝰ deꝰ seu xp̄us realiť cōti
nereť. q̄ sup̱ oīa in infinitū asseritis ꝙ est
colendꝰ & venerandꝰ. Cum ergo nichil ta
le ibidē ad oculū appareat. Sequiť ꝙ im-
possibile est ibi miraculū esse cum hoc sit
conť rōnem miraculi. ¶ Ad istud iudaicū
impossibile Respōdet mḡr paulꝰ burgēs
ep̄us in suo dialogo distinctōne iij. ca. v.
dicēs ꝙ ad obstruendū os loquentiū iniq̄
ꝯsiderare debemꝰ ꝙ miracula diuīa q̄ conť
cursum nat̄e a deo institute diuīa virtute
fiūt se habēt q̄ntū ad eoꝝ ꝓximos fines in
duplici dr̄ia. Quedā eoꝝ sunt a deo ordīa
ta ad fidei approbacōēz sic̄ de ꝑmis signis
seu miracul' q̄ deꝰ fecit p̱ moisen corā ppl'o
facta sunt ad fidē ī eis causandā seu appro
bandā. vn̄ exodi iiij. cū dixisset & fecit si-
gna scz ꝑdicta corā ppl'o sequiť statim cre
didit ppl'us. Similiter ex diuisione maris
rubri & de egipcōꝝ submersione visa per
populū isrl'iticū secutū est ꝙ credidit po-
pulꝰ dn̄o & moisi seruo eiꝰ ca. xiiij. & sic
de q̄z plurimis vetis testamēti miracul' q̄
a deo fuerūt ordinata vt fides eiꝰ in cordi
bus ppl'i causareť seu ꝯfirmareť. Que qui
dē miracula oportuit eē maīfesta ꝯmuñter
toti ppl'o. vn̄ deutro. vltimo ꝯmēdať mo
yses in signis & portētis q̄ diuīa auc̄te fe
cit corā vniu̇so isrl'. Quedā vero sť diuīa
miracula q̄ non ad fidē causandā seu cor-
roborandā a deo facta sunt. sed pociꝰ vt
credēdo talia miracula que occulta sūt &
oīno abscondita fideles mereanť. vnde &
hmōi miracula nō disposuit deꝰ maīfesta
eē per sensū seu p̱ naťalem cognicōz sed oc
culta vt eorum fides meritoria esset. Que
quidez miracula scz occulta & abscondita
ꝑcipue fuerūt in nouo testamento In cuiꝰ
tp̱e fides credentiū ꝯmuñter validior fuit
vt est miraculū virginei partꝰ & dn̄ice re
surrectiōis. Quequidē miracula p̱ fidem
solū ꝓprie cognoscūtur & corū occultacō
a quacūq; nr̄a ꝯgnicōne naturali nostrū
meritū efficit vel auget. Vnde de resurre-
ctione dn̄i legitur Iohis xx. ca. Beati qui
non viderūt & crediderūt. Et de isto modo
miraculoꝝ scz occultoꝝ tenendū est eē sac̄-
mētum altaris. nō eñ hoc sacramtum fu
it institutū ad hoc vt sac̄mento viso ppl'ꝰ
credēt. sz vt credēdo veritatē huiꝰ sac̄mēti
merito ꝓficēt. Vn̄ augꝰ. de hoc sacramto
dicit Crede & mādūcasti Et ideo q̄z ta mi
racula in hoc sacramēto ꝯtenta. q̄ maxīa
sunt occulciora sunt & nec ab intꝰ vel ab
exť visibiliť circa ip̄m sacramtū vlla mi-
racula apparēt tātum in nob̄ auget meri
tum. Vn̄ nullū incōueniēs sequiť nec ad-
miracōe dignū ex hoc ꝙ publica seu visi-
bilia miracula nō fiūt ꝯir circa hoc sacr̄m
sic̄ olim ꝯsueuerūt fieri circa archam testam
ti dei ꝑut allegat iudeus qz ibi miracula
ordīabanť ad fideliū fidem ꝯfirmandā seu
causandā vt dcm̄ est. & q̄nq; ad incutien-
dū infidelibꝰ terrorē. Hic aūt q̄runť mira
cula ad meritum credentiū augendū. qđ
quidē meritum euacuareť vel saltē dimi-
nuereť si talia sig̃ visibilia apparerēt. hec
ille. Sanctus thomas vero dicit in sūma
conť gētiles libro iiij. ca. lxiij. ꝙ rō potest
assignari q̄re corpꝰ xp̄i occultať accidenti
bꝰ in sacro q̄ntum ad sitē q̄ est de inuisibi
libus & eius meritum qđ circa hoc sacr̄m
tāto maius est q̄nto inuisibiliꝰ agiť corp̱e
xp̄i sub paīs accidētibꝰ occultato & ꝓpter
ꝯmodiorē & honestiorē vsum huiꝰ sac̄mti
eēt eñ horrori sumentibꝰ & ab hoīa cōi vi
dentibꝰ. scz si corpꝰ xp̄i in sua specie a fide
libꝰ sumētur. vn̄ sub sp̄ē panis & vini qui
bus ꝯmuniꝰ vtunť hoīes ad esum & potū
corpꝰ xp̄i ꝓpoītur mādūcandū & sāguis
potandꝰ. nec etiā est negandū quin aliq̄n
in sacramēto altaris appareat forma pue
ri. vl' caro vel sanguis q̄ sunt signa visibi
lia. sic̄ in nōnullis historialibꝰ antiq̄s li-
bris legiť. Sz talia nō dicunť fcā fuisse sic
ꝯiter & publice sic̄ miracula allegata. &
miracula q̄ fecit xp̄s tp̱e q̄ ꝑdicabat & mi
racula q̄ fecerunt apl'i & alij sc̄i in ꝑmiti-
na ecc̄ia. Et ideo talia miracula q̄ sic ali-
q̄n acciduñt circa sacramtum non videnť
apud ecc̄iam vniu̇salē solemnizari sz forte
priuati in aliquibus ꝑticularibꝰ ecc̄ijs. qz
nō fiūt nisi raro quo ad certas personas

quib9 de9 qui vniuersas mentiū cognicio
nes intelligit singulari mō singul' ꝓuidet
ſm dictamē diuine sapīe. a quib9 non est
trahenda ꝯsequētia in vl'i Vn̄ dicit mḡr
Iohes ꝯuersus in libro de ꝯcordia legū ti.
iij. ca. iiij. sepe diña gr̄a apparuit ad ocu=
lū multoꝝ hoīm & mulierū qm̄ respicien
do in illā hostiā cōsecratā. aliq̄ ꝑsone vi=
derūt oculari'r vnū puerulū pulcherrimū
vl'r modū. & auus me9 q̄ erat valde lr̄at9
in lege dixit michi. ꝙ in domo frm̄ mino
rū in valle oleti cū respicēt a casu illā ho
stiā cōsecratā vidit vt ꝑdicit illū puerū
pulcherrimū vl'r modū . & hoc fuit illis
tꝑib9 publicatū nimiū & famosū. & idez
accidit vxori mee & īterogauit alias mu
lieres si hoc videbāt. Responderūt non &
prona cecidit in t̄ra virib9 destituta ꝓut
legit̄ de manue iudic̄ xiij. ca. Morte mori
emur q2 vidim9 dn̄m. & est q̄si sil'e de so=
le q̄ licet luceat sup mūdum debilitat tn̄
visum. hec ille. Vt ꝯiter igit̄ ī hoc admi=
rabili sacramēto nō videt̄ miraculū. ſ3 vt
dicit beatus gregori9 in omelia paschali.
Aliud est qd̄ cernit̄ & aliud qd̄ credit̄. illd̄
qd̄ cernit̄ est spēs panis in hostia & species
vini in calice. Sed id qd̄ credit̄ est veritas
carnis & sanguinis xp̄i. Item isti iudei inci
dūt in erroꝛē illoꝝ q̄ nichil credūt nisi qd̄
vidēt. Si ergo nō fuisti rome non credas
ꝙ ē in mūdo roma. & si nō vidisti cethe
nō credas ꝙ ī mari est tal' piscis magn9
& si nescis loq̄ grece nō credas ꝙ est ī mū
do grecia. & si nō vidisti embrionē in vē=
tre mr̄is quousq3 nat9 fuit non credas ꝙ
fuit ī vētre mr̄is. Et q2 tu nō vidisti aīaz
intrantē nec exeuntē in coꝛpe huāno non
credas ꝙ homo hēat aīam Nunq̄3 vidisti
aerem nō credas eē aerē Nunq̄3 vidisti vo
cem ergo nō credas ꝙ est vox . q̄ oīa q̄nte
nō dico solum erroꝛis ſ3 q̄3 magne fatuita
tis sunt manifestū est. licet ergo nō vide=
am9 ad oculū verū coꝛp9 xp̄i sed accidētia
illa sub quib9 latet nō debem9 negare ibi
veracit̄ esse ꝑsertim miraculose vt dcm̄ est

Duodecimū
impossibile est Vos xp̄iani asse=
ritis ꝙ verū coꝛp9 xp̄i eē incipiat
in altari hoc videt̄ impossibile q2 aliquid
incipit eē vbi prius nō fuit dupl'r vel per
motū localē. vel ꝑ ꝯuersionē alteri9 ī ip̄m
vt patz in igne q̄ alicubi eē incipit vel q2
ibi de nouo accēdit. vel q2 ibi de nouo ap
portat̄. Manifestū est aūt verū coꝛp9 xp̄i
nō semp in hoc altari fuisse . q2 vos xp̄iaī
asseritis xp̄m in suo coꝛpe ascēdisse in celū
videt̄ etiā impossibile dici. ꝙ aliq̄d hic de
nouo ꝯuertat̄ in coꝛp9 xp̄i. q2 nichil vid̄r
ꝯuerti in p̄existēs. cū id in quod aliud cō=
uertit̄ ꝑ hmōi ꝯuersionē esse incipiat. Ma
nifestū est aūt coꝛp9 xp̄i p̄extitisse vt pu=
ta in vtero marie conceptū. nō igit̄ videt̄
esse possibile ꝙ in altari de nouo esse inci
piat ꝑ ꝯuersioēz alteri9 in ip̄m. sil'r nec ꝑ
mutacōz loci. q2 omē qd̄ localit̄ mouet̄ sic
incipit eē in vno loco ꝙ desinit eē in alio
in q̄ prius fuit. Opoꝛtebat ergo dicē ꝙ cū
xp̄us incipit eē in hoc altari in q̄ sacramē
tum ꝑagit̄ desinat eē in celo q̄ ascendendo
ꝑuenerat Ampli9 null9 mot9 local' termi
nat̄ siml' ad duo loca. Manifestū est autē
hoc sacramentū siml' in diuers altarib9 ce
lebrari. ergo impossibile est ꝙ ꝑ motū lo=
calē coꝛp9 xp̄i ibi esse incipiat. Respondet
scūs thomas in sūma cont̄ gentiles libro
iiij. ca. lxiij. dicēs ꝙ licet diña virt9 subli
mi9 & secrecius in hoc sacramēto opetur
q̄3 ab hoīe ꝑquiri possit. ne tn̄ doctrina ec
clesie circa hoc sacramentū ab infidelibus
impossibil' videat̄ conandū est ad hoc vt
oīs impossibilitas excludat̄. Considerare
ergo opoꝛtz ꝑ quē modū verū cristi coꝛp9
eē sub hoc sacramēto incipiat. Impossibi=
le est aūt ꝙ hoc fiat ꝑ motū localē coꝛpis
xp̄i. tum q2 sequētur ꝙ in celo eē desineret
q̄ncunq3 agit̄ hoc sacramentū. tum q2 nō
poss3 siml' hoc sacramentū agi nisi ī vno
loco cum vn9 mot9 local' nō nisi ad vnū
terminū termīatur. tum etiā q2 motus lo
calis instātane9 eē non pt̄ ſ3 tꝑe indiget.
Consecracō aūt ꝑficit̄ in vltimo instanti
ꝓlacōis verboꝝ. Relinquit̄ ergo dicendū
ꝙ verū coꝛp9 xp̄i eē incipiat in hoc sacra=
mēto ꝑ hoc ꝙ substātia paīs ꝯuertitur in
subām coꝛpis xp̄i & substantia vini in
subām sanguīs ei9. licet hoc sit bn̄dictum
& ꝑ hoc possit satisfieri iudeo & cuilibet

infideli non ptemnēti ¶ Aliter tñ ppter in stantias q̄ fieri possint de motu locali di= cendū est sm scotū in iiij. distinctōe iiij. q̄stione pma. & sequit eū frāciscus de ma ronis in suo q̄rto distinctōne iiij. q̄stione pma. q necessario est ibi aliq̄ mutacō lo= calis q2 impossibile est q fiat transit9 de contradictorio i contradictoriū sine aliq̄ mu tacōne facta i aliq̄ extremoz. Sed hic coz pus xpi trāsit de nō pñte ad esse pñs er= go nccio est ibi aliq̄ mutacō ¶ Dicūt ergo isti doctores q ibi est aliq̄ mutacō q̄ cor= pus xpi accipit respectū pñtialitatis ad locū hostie fcā trāsubatione. Ad cui9 eui= dentiā notat doctor subtilis ibidem q q̄n corp9 mouet localit & expellit aliud sunt q̄tuor mutacōnes & octo termī. & illarū mutacōnū due sunt depditiue. & due acq̄ sitiue. sic cum nauis mouet de loco ad lo cum aliqd corp9 expellit & illud expulsū habet q̄tuor termīos. q2 amittit vnū vbi & priuacōz ei9 acq̄rit. & a priuacōne alte ri9 vadit ad ipm ¶ Sz si corp9 moueret de loco & aliud nō expellet eent i eo due mu tacōes & q̄tuor termī. vn̄ esset ibi vna de pditiua poris vbi. & alia acq̄sitiua noui vbi. sicut q̄n aqua frigida fit calida. & de frigido fit nō frigidū & de non calido fit calidū. Sed si corp9 n̄ motum de loco suo acq̄reret nouū vbi & respcm extinsecū ad ueientē ad aliud corp9 tūc esset in eo vna mutacō acq̄sitiua a priuacōne illius vbi ad habicōnem. & tal' mutacō est in corpe xpi de nouo hic existēte nccio. q2 sic dcm̄ est impossibile est fieri trāsitū de contradi= ctorio ad contradictoriū sine aliq̄ mutacōe Et nota q simplex pñtia corpis xpi ppe nō est vbi cum nō sit hic localit. sz sacra= mētalit. sz reducet ad gen9 vbi ¶ Tunc ad ppositum corp9 xpi in celo habz puacōez isti9 vbi in altari. & ita nō est ibi muta cio depditiua. sz acq̄sitiua. q2 solū est acq̄= sicō pñtialitatis quā non habebat. Sic er go xpus sine depdicōne vbi poris in celo acq̄rit nouū vbi in altari ¶ Resoluēdo er= go hanc materiā dico q mot9 siue motio localis est duplex. quedā depditiua & que= dam acq̄sitiua. sicut q̄n q̄s mouet de vno loco ad aliū aliqd depditur & aliqd acqui

rit. tal' eīn pmo ordine natē mouet ab hi tu in puacōz. puta ab vbi qd pri9 hēbat ad vbi qd pri9 nō habebat. & hec muta= cō dicit depditiua termini a q̄ & dr acqui sitiua termini ad quem. Nūc aūt hec due mutacōes licz occurrāt siml' in omī motu locali cōtinuo tñ distincte sunt & vna pt absolui ab alia sic acq̄sitiua a depditiua. sic q aliqd acq̄rat nouū locū nō dimittē= do priorē & sic ē i pposito. q2 sic dictū est corp9 xpi absq3 hoc q dimittat priū ubi qd habz in celo acq̄rit nouū vbi in sacmē= to. Et ideo est hic mutacō local' nō depdi tiua sz acq̄sitiua & sic patet rn̄sio ad pmū pūctum de motu locali. q2 corp9 xpi inci pit ibi eē p motū siue p mutacōz localem nō depditiuā sz acq̄sitiuam. & sic nō opoz tet q dimittat pmū vbi cū acq̄rit secund Nec etiā est censendū q cum corp9 xpi in cipit esse in altari q accipiat eē simplr sz accipit eē sacramētale qd esse sm pdictos doctores nichil aliud est q̄z ordo corpis cri sti ad subam pai̇s quē ordinē habz vbicū= q3 fit trāsubstātiacō. Ad alterū vero pun ctum scz si est ibi corp9 xpi p oursionem alteri9 in ipm hoc concesso nullū sequit i possibile. Et cū arguis q ymo sequit im= possibile q2 impossibile est q aliqd cōuer= tat in pexistens. Respondet q falsū est q2 in nutrimēto nāli videm9 oppositū. quia ibi cibus ouertitur in cibatū pexistēs sup positū. Et ideo nō debz mirari inde9 si in pposito vtute diña fiat ouersio i pexistēs qd vt plani9 videat notat scūs Thomas in sūma cont gētiles q̄ sup q pdicta ouer sio panis in corp9 xpi alteri9 modi est ab omibus ouersionib9 nālibus. Nam i qua libz ouersione nāli manz subiectū in quo succedunt sibi diuerse forme vl' acñtales sicut cum albū in nigrū ouertit vl' subā= les. sicut cum aer in ignē. vn̄ ouersiones formales noīant sz in cōuersione predicta subiectū trāsit in subiectum & accidentia manēt. vn̄ hec ouersio subalis vocatur. q aūt subiectū ouertit i subiectum natura facē non pt. oīs eīn natē opatio materiā psuppoit p quā & suba indiuiduat. vnde natura facē non pt q hec suba fiet illa si cut q hic digitus fiat ille digitus ¶ Sed

materia subiecta est virtuti diuīe cum p ipm pducatr in eē. vn̄ diuia vtute fieri pt vt hec indiuidua substātiam in illā preexistentē ↄuertatr sic eñ virtute nālis agētis cui⁹ opatio se extēdit tantū ad immutacōnem forme & existētia subiecti supposita hoc totū in illud totū ↄuertitr ɓm variacōz spēi & forme vt pote hunc aerem in hūc ignē ḡnatum ita vtute diuia q̄ materiā non p̄supponit ꝫ eam pducit & tam̄ hec maīa ↄuertitr in illā & p ↄsequēs hoc indiuiduū in illud. Indiuiduacōis eī pn̄cipiū materia est. sic forma est pn̄cipium spēi. Hinc aūt maifestū est ꝙ in ↄuersione pdicta pāis in corp⁹ xp̄i nō est aliqđ subiectū ↄmune pmanēs post ↄuersionē cum trāsmutacō fiat ɓm pmū subiectum qđ est indiuiduacōis pn̄cipiū necesse est tam̄ idē manē vt verū sit quod dicitr hoc ē corpus meū. Quequidē verba sunt hui⁹ conuersiōis sigficatia & factiua. & qꝛ sba panis nō manet nec aliq̄ prior maīa vt ostensum ē. necesse est dicē ꝙ maneat id quod est pter subam panis. huiōi aūt est acc̄ns panis remanēt igitr accidētia pāis etiā p⁹ ↄuersionē pdictam. Intē accidētia vero quidam ordo ↄsiderandus est. Nam inter oīa accidētia pꝓpinqui⁹ inheret sube quātitas dimensiua. deinde qualitates in suba recipiūtur q̄ntitate mediāte sicut color mediante supꝑficie. vn̄ & p diuisionē q̄ntitatis p accidēs diuidūtur. Vlteri⁹ aūt qualitates sunt actionū & passionū pn̄cipia & relacōnū quarūdam vt sunt pr̄ & fili⁹ dn̄s & seru⁹ & alia hmōi. ¶ Quedā vero relacōnes immediate ad q̄ntitatē ↄsecūtur vt maius & min⁹ duplū & dimidiū & similia. ¶ Sic igitr accidētia pāis post ↄuersionē predictā remanē ponendū est vt sola q̄ntitas dimēsiua sine sbiecto subsistat & in ipa q̄litates fundenē sicut ī subiecto & p ↄsequēs actiones passiones & relacōnes. Accidit igitr in hac ↄuersione ↄtrariū ei qđ in naīalib ↄuersioib accidē solet in q̄bus suba manet vt mutacōis subiectum Accidētia vero varianē. hic aūt eↄuerso acc̄ns manet & suba trāsit. Huiōi eñ conuersio non potest dici mot⁹ pꝓprie sicut a nāli ↄsideratr vt subiectū requirit. ꝫ ē quedam suba & successio sicut in creacōne est successio eē & non eē. Hec igitr est vna rō q̄re accidēs pāis remanē oportꝫ vt inueniatr aliqđ manens in pdicta ↄuersione. ¶ Est aūt & pꝓpter aliud necessariū si eñ suba panis ī corp⁹ xp̄i ↄuerteretr & pāis accidētia trāsirēt nō sequetur ꝙ corp⁹ xp̄i ɓm suā substantiā esset vbi prius fuit pāis qꝛ nulla relinquetur hitudo corpis xp̄i ad locū predictū. Sꝫ cum q̄ntitas panis dimēsiua remanet post ↄuersionē p quā pāis hūc locum sortiebatr suba pāis in corp⁹ xp̄i mutata fit sub q̄ntitate dimēsiua pāis & per ↄsequēs locū panis quodāmō sortitr mediantib tn̄ dimēsioibus pāis hec thomas. Patꝫ ergo ꝙ nō est impossibile diuīe vtuti panē trāsubari in pexistens corp⁹ xp̄i. nec habꝫ mutacō sil'itudinē in nālib mutacōib ꝫ est alteracōi q̄si contrīa. qꝛ vna sba hic mutatr in aliā & manēt accidētia Sꝫ in alteracōne est eↄuerso qꝛ ibi mutātur accidētia & manet eadē suba. vt patꝫ in corpalib q̄n de albo fit nigrū & in spiritualib q̄n de iusto fit impi⁹ l' de ignorāte fit sciens. vt ergo tu iudee de iniusto efficiaris pius. de ignorāte sciēs. crede verum corp⁹ xp̄i in ope eē in altari nō simpliciē ꝫ sacramētalr. crede ꝙ cum acquirit vbi sacramētale nō relinquit vbi celeste. Crede sine mutacōne locali depositiua pn̄s fieri in altari. & crede subam pāis in verꝫ xp̄i pexistēs transubari. crede a deo omia possibilia fieri Inquit aug⁹. & nichil tibi videbitr īpossibile. vn̄ & dꝫ luce pmo. Nō erit impossibile apud deū omē verbū.

Terciūdecimū impossibile est Vos xp̄iani dicitis ꝙ xp̄us vester est integer sub speciebꝰ panis & vini in sacramēto hoc pꝓbo impossibile qꝛ nūq̄ꝫ ptes alieni⁹ in diuersꝭ locis ↄtinenē ipso integro pmanēte. Maifestū est aūt in hoc sacramēto seorsum esse panem & vinū in locis sepatis. Si igitr caro xp̄i sit sꝫ specie panis & sanguis sub spē vini. vidētr sequi ꝙ xp̄us nō remaneat integer ꝫ semp cum hoc sacramentū agitr eius sanguis ab eius

corpe separetur. Ad istud argumentū ptz
solucō ex hijs q̄ dicta sunt in p̄cedēti solu
cione dictū est aūt ꝙ loc⁹ in q̄ agit̄ hoc sa
cramentū attribuit̄ corpi xp̄i rōne dime=
sionū pāis remanentiū post cōuersionem
subē panis in corp⁹ xp̄i. Scd̄m hoc igitur
ea q̄ xp̄i sunt nec̄e est ee̅ in loco p̄dicto ſm
ꝙ exigit racō ↄuersiōis p̄dicte. Considerā
dum est ergo in hoc sac̄mento aliqd ee̅ ex
vi ↄuersiōis p̄dicte. aliqd aūt ex nāli con
comitātia. Ex vi quidē ↄuersiōis est ī hoc
sacramēto illud ad qd directe ↄuersio tmi
nat̄ sicut sub spēb⁹ panis corpis xp̄i in qd
sb̄a panis ↄuertit̄ vt p verba ↄsecracōnis
patz cū dicit̄. hoc est corp⁹ meū. Et simili̓
sub speciebꝫ vini est xp̄i sanguis. vn̄ dicit̄
hic est calix sanguinis mei ₢c. Sꝫ ex natali
ↄcomitātia sunt ibi oīa alia ad q̄ ↄuersio
nō termiatur. ſꝫ tn̄ ei in qd termiat̄ sūt re
alit̄ ↄiūcta. ¶ Manifestū est eīn ꝙ cōuersio
pāis nō termiatur in diuītate xp̄i nec in
ei⁹ aīam ſꝫ tn̄ sub spē pāis est aīa xp̄i & ei⁹
diuitas ꝑpter vnionem vtriusqꝫ ad corp⁹
xp̄i. Si vero in triduo mortis xp̄i hoc sac̄
mentū celebratū fuisset non fuisset sub spē
panis aīa xp̄i qꝛ realit̄ nō erat corpi eiu⁹
vnita. Et sil̓r sub specie panis nō fuisſꝫ sā=
guis nec sub spē vini fuisset corp⁹ ꝑpter se
paracōꝫ vtriusqꝫ in morte. Nūc aūt quia
corp⁹ xp̄i in sua nāa nō est sine sanguīe
sub vtraqꝫ spē ↄtinet̄ corp⁹ & sanguis. sed
sub spē panis ↄtinet̄ corp⁹ ex vi ↄuersiōis
Sanguis aūt ex nāli ↄcomitātia. sub spe=
cie aūt vini ecōuerso verba sunt sc̄i thome
libro q̄ sup̄ ca. lxiij ¶ Et sic ptꝫ solucō ad ar
gumentū ꝙ licet sepate sint spēs panis &
vini. tn̄ corpus xp̄i integer est sub vtraqꝫ
specie. Sꝫ forte dicet iude⁹ si ergo ſb specie
pāis est tot⁹ xp̄us ita ꝙ ē ibi corp⁹ & san
guis vt tu dixisti: frustra ergo iteꝝ ſb spē
vini integer repit̄. Ad hoc rn̄det Nicola⁹
de lira sup̄ v̄bo Cenantib⁹ aūt ill̓ Math.
xxvj. dicēs ꝙ sub duplici specie institutū
est hoc sacramentū scꝫ pāis & vini qꝛ pāis
ↄuertit̄ in corp⁹ xp̄i & vinū in sanguinem
& iste ↄuersiones sunt sepatim qꝛ sanguis
xp̄i fuit sepatus a corpe vel carne in passi
one. Hoc aūt sacramentū institutū est q̄si
quoddā memoriale illi⁹ passiōis. & ideo
ↄsecratio carnis & sanguīs fit sub speciebꝫ
distinctis. Considerandū tn̄ ꝙ sub vtraqꝫ
specie est tot⁹ crist⁹. qꝛ sub spē panis est to
tum corp⁹ ex vi ↄuersiōis vel sacramenti
Sanguis aūt & aīa & diuitas sunt ibi ex
cōcomitātia nāli Similit̄ sub specie vini
sanguis ex vi sac̄menti cet̄a vero ex ↄcomi
tantia hec ibi. Patz ergo ꝙ licet sub specie
panis sit caro & sanguis xp̄i non frustra
sepatim sub specie vini est sanguis & cor=
pus cū hoc fiat in memoriā passiōis xp̄i
in qua fuit sanguis a corpe sepatus.

QVartūdecimū impossibile ē Aie
iude⁹ Vos xp̄iani dicitis ꝙ in il
la parua hostia corp⁹ cristi ↄtine
tur hoc ꝑbo impossibile ee̅. qꝛ impossibile
est ꝙ maius corpus in loco minoris inclu
dat̄. Manifestū est aūt ꝙ verū corp⁹ xp̄i
est maioris q̄ntitatis q̄ꝫ panis q̄ in altari
offert̄. igr̄ impossibile videt̄ ꝙ veꝝ corp⁹
cristi totum & integrū sit vbi vidr̄ ee̅ pa
nis. si aūt ibi nō est totū ſꝫ aliq̄ pars eius
redibit incōueniēs supdcm̄ ꝙ semp cū hoc
sacramētum agit̄ corp⁹ xp̄i p partes dis=
patur ¶ Ad istud argumentū qd tangit
inequalitatē corpis xp̄i ad locū panis du
plicit̄ rn̄detur. Primo excludendo impossi
bilitatē. Secūdo applicādo sil̓itudies. Cir=
ca p̄mū dicit̄ ꝙ sb̄a panis directe ↄuertit̄
in subam corpis xp̄i Dimēsiones aūt cor
poris xp̄i sunt in hoc sacramento ex nāli
ↄcomitātia nō aūt ex vi ↄuersiōis cum di
mēsiones panis remaneāt. sic igit̄ corp⁹
xp̄i nō compatur ad hūc locum mediāti=
bus dimēsiōibus ꝓprijs vt eis oporteat ad
eq̄ri locū. ſꝫ mediantib⁹ dimēsiōibus pāis
quib⁹ remanentib⁹ loc⁹ adeq̄tur. hec Tho
mas vbi sup̄. Quomō aūt possunt esse di
mēsiones corpis xp̄i cum dimēsionib⁹ ho
stie vn⁹ alius doctor sic declarat Nam cū
ibi prius erat sb̄a panis & facta sit suba
corpis xp̄i. sicut cū dimensiōibus panis
vl̓ erat sb̄stātia panis an̄ ↄuersionē factā
sic ↄuersione facta simr̄ cum eisdē dimēsio
nib⁹ erit sb̄a corpis cristi Rursum qꝛ dim̄
siones corpis xp̄i ꝓpriū subiectū nō dese=
rūt & oportꝫ dimēsiones ee̅ vbi & ipsum

corpus. Ideo exquo ip̄m corpus est simul cū dimēsioib⁹ pāis. oportꝫ dimēsioēs corpis xp̄i eē cū dimēsioib⁹ pāis. Sꝫ qm̄o hoc posset eē est videˀ difficile. Arguit cˀ plꝰs iiij. phi. ꝯ ponētes vacuū & dicētes locū esse dimēsioēs separatas. qꝛ si ī hmōi dimēsioni bus recipetur corp⁹ ꝯtingeret duo corpa simlˀ posse existere qd̄ habꝫ ꝓ impossibili tota igiˀ causa q̄re duo corpa nō possunt simul eē est resistentia dimensionū. Sciendū igiˀ ꝙ sicˀ calor & alie qualitates actiē duplicē habēt ꝯpacōꝫ sic dimensiones. calor aūt habꝫ vnā ꝯpacōeꝫ ad subiectū ſm quā dat sibi eē calidū. & aliā ad obiectū ſm quā est rō calefaciendi ita etiā q̄ntitas ꝓut compatur ad subiectū dat eē q̄ntum. ꝓut aūt compaˀ ad q̄ntitatē aliam dat sibi resistē & eē locale. Sicut ergo calor pˀ dare eē calidū & nō calefacē. puta si de⁹ ꝯseruet eū inesse & suspendēt agere sicut fecit de igne ī fornace pueroꝝ. & sic aliq̄d pˀ esse calidū absq̧ hoc qd̄ calefaciat sic & dimensiones poterūt dare eē q̄ꝫtū absq̧ eo ꝙ aliis ꝯdimensioib⁹ resistant qd̄ patꝫ. nam cū q̄ntitas sit racō q̄re q̄ntum resistat q̄nto. ideo oportꝫ vnū q̄ntum alteri q̄nto ꝯpare mediāte q̄ntitate & q̄ntitatē eē mediā inˀ corpus quod resistit & corp⁹ cui fit resistētia. ſꝫ sublata illa mediacōne scꝫ ꝙ corp⁹ sit alicubi nō mediāte quātitate certū est ꝙ sibi aliud corp⁹ siue alia dimēsio nō resistet. Nam cū tota causa resistētie sit qꝛ compatur ad ip̄m mediante q̄ntitate sublata cā iam nō resistet Per hoc possent etiā solui instātie de transitu corpis xp̄i ꝑ corp⁹ ꝟginis ip̄o manente clauso. & etiā de penetracōne celoꝝ q̄n ascēdit in celū. Cum igiˀ in sacramento corp⁹ xp̄i nō compareˀ dimensioib⁹ mediante q̄ntitate. ſꝫ magis q̄ntitas mediāte suba cum suba causa resistētie nō sit. Ideo sicut nō est conˀ rōnem sube simlˀ cum dimensionib⁹ eē. sic nō est conˀ rōem dimēsionū corpis xp̄i mediāte suba eē simlˀ cū dimensionib⁹ pāis Et sic patet ꝙ non est impossibile dimēsiones corpis xp̄i cū dimēsionib⁹ panis eē. cum ibi sint mediāte sba que simlˀ pˀ cum dimensionib⁹ eē. ¶ Aliter soluit p̄dictum impossibile doctor subtilˀ in iiij. suo Dicit eī ꝙ est duplex ordo scꝫ ordo partiū in toto & ordo partiū in loco Ordo aūt partiū in toto est d̄ria q̄ntitatis nō ꝓprie cum sit respect⁹ ſꝫ aliq̄ mō acce dēs ad d̄riam ei⁹ eēntialē. Ordo aūt partiū in loco est de gn̄e situs & ab isto respectu siue ordine partiū in loco pˀ absolui. Ordo eī partiū in toto est prior ordiē partiū in loco. Prius aūt pˀ absolui a posteriori sibi accētaliˀ ꝯiūcto. Cum ergo ordo partiū in loco accidētaliˀ ꝯiūgatur ordini partiū in toto igiˀ corp⁹ xp̄i in eukaristia hēbit ordinē partiū ī toto absq̧ illo respectu q̄ est ordo partiū in loco ¶ Adducūtur secundo silitudines aliq̄ conˀ iudeos & infideles. Et p̄mo aug⁹. in libro de q̄ntitate aīe ꝓbat aīam maiorē esse q̄ꝫ corp⁹ qꝛ totā mūdi magtudinē infra se cogitari pˀ & īfra se ꝯtinere & sicˀ aīa cū sit maior corpe tota est infra corp⁹. mō consilˀi corp⁹ xp̄i cum sit mai⁹ hostia totū ē infra eā nō coartatū ſꝫ ita magnū & ꝑfectū sicut ī celo ꝯtineˀ. Item in parua oculi pupilla maxīmōtes ꝯtinētur ꝑ sp̄ēs suas. cur ergo ñ sic corp⁹ xp̄i in parua hostia. Item videmus in paruo speculo solis & lune maximaꝝq̧ rerū diuersitates. Item intellect⁹ hoīs paruus est & tn̄ in ip̄o magna celestiū & terrestriū sapīa & scīa ꝯtineˀ. q̄d ergo impossibile putas xp̄m q̄ ē dei sapīa icreata sb̄ parua forma hostie inueniri. nūquid vides in paruo lapide p̄cioso magnas & mlˀtas ꝟtutes. nōne vides in paruo corpore p̄ncipis magnā potentiā. & in p̄uo corpe pape magnā auctēm. Quid ergo impossibile est xp̄o in parua hostia latere. numq̄d sub paruis signis magna signata ꝯphendūtur. Nōne vides qm̄o in hac parua dictione de⁹ tota t̄nitas ꝯtineˀ. scꝫ pˀr & filius & sp̄ussc̄us. q̄nto magis sub parua hostia pˀ scip̄m xp̄us concludē si vult. p̄mo ꝙ ampli⁹ est videm⁹ ꝙ sub hac parua dictione & sub hoc paruo signo omē duarū silbaꝝ & q̄tuor lraꝝ ꝯtinetur om̄is creata celū & oīa celestia. infern⁹ & oīa infernalia & breuiˀ oīa creata. Quid igiˀ impossibile ꝙ in vna hostia ꝯprehendaˀ totus crist⁹ cum ī tam parua dcōne ꝯprehendatur tot⁹ mūdus. qm̄ igiˀ hec in creaturis

credūtur iudei erubescant similia fieri in creatore. licet supradicta nō inducūt oīmodam silitudinē sunt tñ aliquales cōformitates q̄ deuoto aīo cōsiderate mirā delectacōez adducūt in aīo cōtemplātis.

QVintūdecimū impossibile ē Vos xpiani dicitis ait iude⁹ q̄ xp̄us vr̄ simul est in pluribus altarib⁹ vbi misse celebrant̄ hoc videt̄ impossibile q: impossibile est vnū corp⁹ in plurib⁹ locis existere. Manifestū est aūt hoc sacramētum in plurib⁹ locis celebrari. Impossibile igit̄ videt̄ q̄ corp⁹ xp̄i in hoc sacramento veracit̄ cōtineat̄ nisi forte q̄s dicat q̄ scd̄m aliq̄z p̄ticulā est hic & s̄m aliam alibi. ad qd̄ itez sequit̄ q̄ p celebracōez hui⁹ sacm̄enti corp⁹ xp̄i diuidat̄ in ptes cum tañ nec q̄ntitas corpis xp̄i sufficere videat̄ ad tot p̄ticulas ex eo diuidēdas in quot locis hoc sacramētum peragit̄. Ex hijs q̄ dicta sunt supius p̄tz solucō ad hoc qd̄ obicit̄ de pluralitate locoz q̄ corp⁹ xp̄i p suas dimensiones existit tm̄ in vno loco. s̄z mediātib⁹ dimensioīb⁹ panis in ip̄m trāseūtis est ī tot locis in quot huiōi cōuersio fuerit celebrata. nō quidē diuisum p partes s̄z integrum in vnoquoq̄z. Nam quilibz paīs cōsecrat⁹ in integrū corp⁹ xp̄i cōuertit̄. hec ē solucō thome vbi sup̄. Alij vero soluentes dixerūt q̄ nō est incōueniēs q̄ vnū corp⁹ sit in diuersis locis si in vno est p se & in alijs p acc̄ns sic aūt est ī p̄posito q: corp⁹ xp̄i est in celo s̄m p̄prias dimēsiones & sic p se. In sacramēto aūt p dimensiones alienas scz per panis & sic per accidēs sed isti difficultatē nō euadūt. Dicēt eñ iudeus & p se & p accidēs eē impossibile idem corpus esse in diuers̄ locis. p̄pter hoc ostēdo q̄ corp⁹ xp̄i p̄t esse siml' in diuers̄ locis sic omē corp⁹ qd̄ est alicubi rōne sub̄e nō rōe q̄ntitatis p̄t esse in plurib⁹ locis siml'. sed corp⁹ xp̄i est sub dimensioīb⁹ panis rōne sub̄e nō rōne q̄ntitatis. ergo p̄t eē in pluribus locis siml'. Maior p̄batur q: qd̄ non est in loco p q̄ntitatē nō diffinit nec determinat sibi locum. s̄z quod non determiat sibi locum p̄t esse in plurib⁹ locis ergo quod non est in loco p q̄ntitatem potest esse in plurib⁹ locis siml'. Ad maiorē euidentiam isti⁹ p̄silogismi Notandū q̄ diffiniri est idē q̄ finiri siue termiari. p̄pter qd̄ ph̄us v. meth. vocat diffinicōz terminū q: ī ea ponunt̄ rei p̄ncipia intē q̄ velut intē p̄mos terminos & intē p̄prios fines res diffinita concludit̄. Hec aūt diffinicō siue determinacio est duplex. vna q̄ respicit rem vt ē s̄ba Alia q̄ respicit eā vt est q̄nta. Nā quelibz res creata siue sit cōpalis siue sp̄ūalis inq̄ntum ē s̄ba finit̄ sic q̄ determiatur ad certum gen⁹ & ad certā sp̄ēz & ad certū indiuiduacōis modū & ideo sol⁹ de⁹ q: ē sub̄e infinite ñ determiatur ad gen⁹ neq̄z ad sp̄ēz nec p se nec p acc̄ns. nec etiā ad modū indiuiduacōis. cū ip̄e sit singularitas queda formalit̄ Res aūt q̄nta sic p huiōi q̄ntitatem respicit aliā sic cōpetit sibi determiatio loci. nō eñ res creata determiatur ad locum siue diffinit̄ loco inq̄ntum ē sub̄a q: s̄be vt s̄ba est non debet loc⁹. q: inq̄ntū s̄ba ñ p̄t cōmensurari vltīe supficiei cōtinētis. Et ideo si diffinit̄ loco hoc est rōe q̄ntitatis. & ideo cū duplex sit q̄ntitas scz mol' & v̄tutis sic nō diffiniūt locū sibi corpalia nisi p q̄ntitatē molis. ita s̄m aliq̄s nō diffiniūt sibi vbi sp̄ūalia nisi p q̄ntitatē v̄tutis. itaq̄z dicūt q̄ vbi ītelligētie opant̄ ibi eē dicūtur nec sunt ī loco nisi dū opant̄ qd̄ vtrū sit verū nichil ad p̄positum. Quātū igit̄ ad p̄positū patz q̄ corp⁹ qd̄ est alicubi nō p q̄ntitatē ñ diffinit sibi locū illū. si ergo ē alicubi solū rōe sub̄e. q̄ntitas aūt ibidez existēs p̄pter nālem ordinē quē ad subam habz ei cōpetit finitas q̄ sequitur naturam sub̄e. non aūt finitas q̄ sequitur q̄ntitatē p̄ut p quātitatem ad aliā compatur. Et ideo q: ex vi sacramēti corp⁹ xp̄i est in altari rōne sub̄e solū non rōne q̄ntitatis nisi ex cōsequenti vt scz habz nālem ordinem ad subam. Ideo ibi sibi cōpetit finitacio rōne gn̄is & sp̄ei & indiuidui. non aūt racōne localitatis cū illa tm̄ cōpetat corpib⁹ rōe q̄ntitatis. Et iō cū sibi nō determinet locum certū est q̄ non ē ita ibi quin posset eē alibi. Sic ergo patz maior q̄ omē corp⁹ qd̄ est alicubi non rōe q̄ntitatis cū non determiat sibi locū illū p̄t simul esse alibi.

1471

Minoꝛ principalis est maĩfesta scȝ ꝙ coꝛ=
pus xp̃i est in sac̃mento rõne sub̃e nõ rõe
q̃ntitatis qꝛ est ibi ꝑ trãsub̃acõnem. Nũc
aũt certũ est ꝙ q̃ntitas panis nõ trã sub=
stantiat̃ in q̃ʒtitatẽ coꝛꝑis xp̃i cũ maneat
in sacramẽto. ergo rõne trãsub̃acõis pãis
in sub̃am coꝛpis xp̃i. Cum ergo sit ibi rõ
ne illi⁹ in qͦd sub̃a panis trãsubstantiat̃.
maĩfestum est ꝙ est ibi rõne sub̃e. quare
sequit̃ ꝙ pt̃ alibi ẽẽ rõne sue q̃ntitatis scȝ
in celo Similitudĩes licȝ nõ oĩmode addu
cunt̃ ex nat̃a Idem sol in diuersis locis scȝ
in diuerß ocul' cõtinet̃ & videt̃ & hoc sine
sui diuisione. Idem v̓bum nũo in diuersis
auribꝫ ꝯtinet̃ & auditur & idem son⁹. Oc
currit etiã cont̃ istos infideles hugo de sa
cramẽtis dicẽs ꝙ ideo isti dicũt coꝛp⁹ xp̃i
nõ posse ẽẽ siml' in pluribꝫ locis qꝛ de⁹ ta=
lem legẽ dedit coꝛꝑibꝫ. Cum ergo latoꝛ le=
gis possit dispensare in lege multomagis
de⁹ pt̃ dispẽsare in vniũso. nec mirũ: quia
tũc sacerdos gerit ꝑsonã & vicẽ illi⁹ q̓ di
xit & facta sunt. & sic ꝙ siml' & semel est
in diuersis altaribꝫ hoc est ex potẽtia dei=
tatis cui vnitũ est coꝛp⁹ illud & ex v̓tute
verboꝝ xp̃i quibꝫ ꝯtulit v̓tutẽ cõficiendi.

S Extũdecimũ impossibile ẽ. Vos
xp̃iani dicitis ꝙ manifeste post
ꝯsecracõeȝ in hoc sacramẽto senti
tis oĩa accidẽtia pãis & vini. scȝ coloꝛem
sapoꝛẽ. odoꝛem. figurã. q̃ʒtitatẽ. & pond⁹
circa q̃ decipi non potestis qꝛ sensus circa
ꝓꝓꝛia sensibilia nõ decipit̃. huiõi aũt ac=
cidẽtia in coꝛꝑe xp̃i esse nõ possunt sic̃ in
subiecto vt vos asseritis. Sil'r aũt nec in
aere adiacẽte. qꝛ cum plurima eoꝝ sint ac
cidẽtia nat̃alia requirũt subiectũ detmĩa
te nature. nõ qualis est nat̃a coꝛꝑis huã
ni vl' aeris nec possunt ꝑ se subsistere cũ
accidentis esse sit in ẽẽ. vij. methaphisice
Accidẽtia eñ cum sint foꝛme indiuiduari
nõ possunt nisi ꝑ subiectũ. Cõnumerant̃
eñ ad ꝯnũacõnem & indiuiduacõȝ suoꝛũ
subiectoꝝ. vñ remoto sb̃iecto eẽnt foꝛme
vniũsales. Relinquit̃ igit̃ huiõi accidẽtia
ẽẽ in suis detmĩatis sb̃iectis scȝ ĩ sb̃a pãis
& vini. Est ergo ibi sub̃a panis & vini &
non substãtia coꝛꝑis xp̃i. cum impossibi
le videat̃ duo coꝛꝑa ẽẽ simul. Ad istud re=
spondet̃ ꝙ nõ possum⁹ negare accidentia
panis & vini remanẽ cum sens⁹ hoc infal
libil'r demõstrat nec hijs accñtibꝫ coꝛpus
xp̃i aut sanguis afficit̃. qꝛ hoc sine ei⁹ alte
racõne ẽẽ non possȝ nec taliũ accidentium
capax est. sil'r aũt nec sub̃a aeris. Vñ re=
linquit̃ ꝙ illa accidẽtia sint sine subiecto
tñ eo mõ quo sup̃ fuit declaratũ in duode=
cimo impossibili vt scȝ sola q̃ntitas dimẽ
siua sine sb̃iecto subsistat & ip̃a alijs acci=
dentibꝫ p̃beat subiectũ. nec impossibile ẽ
ꝙ accidẽs diuĩa v̓tute subsistere possȝ sine
subiecto. qꝛ idẽ est iudicandũ de ꝓductõe
reꝝ & de ꝯseruacõne earum in esse. diuina
aũt v̓tus pt̃ ꝓducẽ effect⁹ quarũcũqȝ cau=
sarum sine ip̃is causis secundis. sic̃ potuit
foꝛmare hoĩem sine semĩe. & sanare febꝛeȝ
sine oꝑacõne nat̃e qͦd accidit ꝓpter infini
tatẽ ei⁹ v̓tutis. & qꝛ oĩbus cauß secundis
largit̃ virtutẽ agendi. vñ & effect⁹ causa
rum secundaꝝ pt̃ ꝯseruare in ẽẽ sine cauß
secũdis. & hoc mõ in hoc sac̃mento accñs
ꝯseruat in ẽẽ sublata sub̃a q̃ ip̃m cõserua
bat qͦdquidẽ dici pt̃ de q̃ntitatibꝫ dimensi
uis quas etiã platonici posuerũt ꝑ se sub
sistere ꝓpter hoc ꝙ scd̃m intellectũ seꝑant̃
Manifestũ est aũt ꝙ plus pt̃ de⁹ in oꝑan
do q̃ȝ intellect⁹ in appꝛehẽdendo. Et licȝ de
pn̄cipio indiuiduacõnis sit inter doctoꝛes
nõ parua difficultas. Verũptñ in ꝓposito
me nõ intromitto. qꝛ hic nõ laboꝛam⁹ ni
si ad excludendũ eam q̃ a iudeis impossi=
bilia reputant̃. Dicit ergo sanctus Tho.
in sũma cont̃ gentiles libꝛo iiij. ca. lxv. ꝙ
q̃ntitas dimẽsiua habȝ hoc ꝓꝓꝛiũ int̃ reli=
qua accidẽtia ꝙ ip̃a ꝭm se indiuiduat̃. qͦd
ideo est qꝛ posicõ que est oꝛdo partiũ ĩ to=
to ĩ ei⁹ rõe includit̃. ẽe eñ q̃ntitas posicõȝ
habens. vbicũqȝ aũt intelligit̃ diuersitas
partiũ eiusdẽ sp̃ei necc̃e est intelligi indiui=
duacõȝ. nam q̃ sunt vni⁹ sp̃ei nõ multipli
cant̃ nisi ꝭm indiuiduũ & inde est ꝙ non
possunt appꝛehẽdi multe albedĩes nisi ꝭm
ꝙ sunt in diuerß subiectis pñt aũt appꝛe=
hendi multe linee etiã si ꝭm se cõsiderẽtur
Diuersus eñ situs q̓ ꝑ se linee inest ad plu
ralitatem linearũ sufficiens est. Et qꝛ sola

quantitas dimensiua de sua rõne habet,
vñ multiplicacõ indiuiduoꝝ ĩ eadẽ specie
possit accidẽ. Prima radix huiꝰ multipli
cacõis ex dimẽsione cẽ videt̃. qꝛ & in gñe
subẽ multiplicacõ fit ẞm diuisionẽ matie
q̃ nec intelligi potest nisi ẞm ꝙ matia sb
dimensioibus ꝯsiderat̃. Nam remota q̃n
titate suba oĩs indiuisibil' est vt patꝫ per
pħm p̃mo phisicoꝝ. Manifestũ est autẽ
ꝙ in alijs gñibus accidentiũ multiplican
tur indiuidua vniꝰ spẽi ex pte subiecti. &
sic relinquit̃ ꝙ cũ in huiõi sacramẽto po
namꝰ dimẽsiones p se subsistẽ. & alia ac
cidẽtia in eis sič in subiecto fũdari. non oꝫ
nos dicẽ ꝙ accidentia huiõi indiuiduata
non sint. Remanet eñ in ipis dimẽsioibꝫ
indiuiduacõis radix. Concedamꝰ igitur
ꝙ sentimꝰ sup̃dicta accidẽtia & ꝙ illa nõ
sunt in corpe xp̃i nec in aere nec in suba
panis qꝛ non est. ẜ est illa dimẽsiua q̃nti
tas habẽs esse p se pseytate tercij modi. qd
est eẽ precisum & sepatũ ab oĩ subiecto &
reliq̃ accidẽtia ĩ p̃dicta q̃ztitate sunt vt ĩ
subiecto diuĩa v̓tute. Est eñ cõis ꝓposicio
apud omẽs scotizantes ꝙ p̃mũ indepẽdẽs
pt̃ termĩare depẽdentiã cuiꝰlibꝫ entitatis
create & supplere vicẽ cuiꝰlibꝫ detmĩantis
cum ꝯtineat eminent̃ vices cuiꝰlibꝫ causa
litatis secũdarie cause ergo depẽdẽtiã quã
habꝫ accñs ad subiectũ pt̃ deꝰ supplere &
termĩare. Item deꝰ pt̃ qdlibꝫ prius distin
ctum eẽntialit̃ a posteriori facere sine illo
posteriori. Cum ergo accidẽtia sit priora
inherẽtia actuali & ab ea distincta eẽntia
lit̃ qꝛ sunt in diuersis gñibꝫ ergo deꝰ potič
facẽ accidẽtia p se existẽ sic ꝙ ñ inherebũt
actualit̃ quicq̃d sit de inherẽtia aptitudĩa
li. qꝛ cũ hec sit idez eẽntialit̃ cum subiecto
licꝫ sit posterior ordine nat̃e. ab ea accidẽ
tia separi nõ possunt. ¶ Potest etiã dici sič
notat mgr̃ Iohẽs ꝯuersus in libro de ꝯcor
dia legum ti. iij. ca. iiij. ꝙ accidẽtia per se
remanẽ sine inherẽtia ad subiectũ impos
sibile est in trãsmutacõibꝫ & mutacõibus
nãlibus. ẜ ista trãsubãtio est p miracu
lũ diuĩa v̓tute facta. Et dicit ꝙ iudei cõce
dũt aliud miraculũ ĩ lege sua sil'e huic scꝫ
ꝙ lr̃a men clausa & chamah q̃ scpta erãt
in tabul' legis erant p se sine aliq̃ subiecto
& iste lr̃e figurate erãt ex vtraq̃ parte &
erãt rotunde & nulla ista lr̃aꝝ pars sustẽ
tabat̃ ab aliq̃ corpe sed p se erãt stãtes mi
raculose & istud dicẽ est euident̃ cont̃ na
turã & impossibile magis q̃ꝫ dicẽ trãsuba
ta est vna suba in aliã & accidẽtia rema
nẽt per scipã.

DEcimũseptimũ impossibile ẽ. Di
cunt iudei certũ est ꝙ si illud vi
nũ vr̃i sacmenti ĩ mag̃ quãtita
te sumẽtur ꝙ calefacẽt & inebriaret sicut
añ sacramẽtum. pais etiã ꝯfortaret & nu
triret. Videt̃ etiã si diu & incaute seruet̃
putrescere & a muribus ꝯmedi comburi.
etiã possunt & in cinerẽ redigi & vaporẽ
que oĩa corpi xp̃i cõuenire nõ possunt cũ
fides vr̃a ip̃m impassibilẽ p̃dicet. Impos
sibile igit̃ videt̃ ꝙ corpꝰ xp̃i in hoc sacra
mẽto subalit̃ ꝯtineat̃. ¶ Respondet̃ ꝙ hic sũt
duo ꝯsiderãda vnũ qd defacili pt̃ experiri
& aliud quod maiorẽ difficultatẽ pretẽdit
ꝙ eñ in hoc sacramẽto eedem actiones ap
pareãt q̃ prius in suba panis & vini appa
rebãt puta ꝙ similit̃ immutẽt sensũ. Sil'r
etiã alterẽt aerem circũstantẽ vl' quodlibꝫ
aliud odore aut colore satis cõsequens vi
det̃ ex hijs q̃ sup̃dicta sunt. Dictũ est ci ꝙ
in hoc sacramento remanent accñtia pañ
& vini int̃ que sũt q̃litates sensibiles que
sũt huiõi actionũ p̃cipia. Rursus circa
passiones aliq̃s puta q̃ fiũt ẞm huiõi al
teracõnes accidentiũ nõ magna etiã diffi
cultas accidit si p̃missa supponant̃. Cum
eñ p̃missum sit & alia accidẽtia in dimen
sionibꝫ fundãtur sič in subiecto p eundem
modũ circa huiõi sbiectũ alteracõ aliorũ
accidentiũ ꝯsiderari potest sicut si esset ibi
suba vt puta si vnũ eẽt calefactũ & infri
gidaretur aut mutaret saporem aut aliud
huiõi. Sꝫ maxima difficultas apparꝫ circa
gñacõez & corrupcõꝫ que in hoc sacramñto
videt̃ accidere. Nam si q̃s in magna q̃nti
tate hoc sacramẽtali cibo vtẽtur sustẽtari
possꝫ & vino etiã inebriari ẞm illud apl'i
ad corinth. xi. Alius esurit Aliꝰ ebrius ẽ.
Quequidez accidẽ non possent nisi ex hoc
sacramñto caro & sanguis gñaretur. Nam

nutrimentū ꝯuertitur in subam nutriti. Quamuis quidā dicāt hoīez hoc sacramentali cibo nō posse nutriri ꝫ solū ꝯfortari & refocillari. sicut cū ad odorē paīs & vini cōfortat̄. Sed hec quidē ꝯfortacō ad horā accidere pt̄. non aūt sufficit ad sustentandū hoīez si diu sine cibo ꝑmaneat. Expimēto aūt de facili inuenire͂t hoīez diu sacramētali cibo sustētari posse. Mirandū etiā videtur cur negēt hoīez hoc sacramentali cibo posse nutriri refugiētes hoc sacramētum in carnem & sanguinem posse ꝯuerti cū ad sensum appareat ꝙ ꝑ putrefactionē & cōbustionē in aliā subam scz cineris & pulueris ꝯuertat̄. quod quidē difficile tn̄ videtur eo ꝙ nec videat̄ possibile ꝙ ex accidētibꝫ fiat suba. nec cōcedi fas sit ꝙ suba corporis xp̄i q̄ impassibil' sit in aliā subam ꝯuertatur. Si quis aūt dicē velit ꝙ sicut miraculose paīs in corp9 xp̄i ꝯuertit̄. ita miraculose accidentia in subam ꝯuertūtur. Primo quidē hoc nō videt̄ miraculo hoc eē ꝯueniens ꝙ hoc sacramentū putrescat vl' ꝑ cōbustionē dissoluat̄. Deinde ꝙ putrefactio vel ꝯbustio ꝯsueto nat̄e ordine huic sacramento accidē inueitur. ꝙ non solet eē in hijs q̄ miraculose fiūt. ¶ Ad hāc dubitacōnem tollendā quedā famosa posicō est adinuēta q̄ a multis tenet̄. Dicūt eīn ꝙ non ꝯtingit hoc sacramentū in carnem ꝯuerti aut sanguinem ꝑ nutrimentū vl' in cinerez ꝑ ꝯbustionē aut putrefactōz nō ꝯuertunt̄ accn̄tia in subam nec suba corporis xp̄i sed redit diuīo miraculo suba panis q̄ prius fuerit & ex ea gn̄antur illa in q̄ hoc sacramētum ꝯuerti inueitur. ꝫ hoc quidez oīno stare nō pt̄. Ostensum est eīn sup ꝙ suba paīs in subam corporis xp̄i ꝯuertat̄. quod eīn in aliqd ꝯuersum est redire nō potest nisi ecōuerso illud ꝯuertat̄ in ipm. Si igit̄ sba paīs redit sequit̄ ꝙ suba corporis xp̄i ꝯuertat̄ in panē quod est absurdū dicē. Adhuc si suba paīs redit necesse est ꝙ vel redeat speciebꝫ panis manētibꝫ vl' spēbus paīs iam destructis. Speciebꝫ quidē panis durantibus suba paīs redire nō potest. qz q̄mdiu spēs manēt manet sub eis sba corporis cristi Sequetur ergo ꝙ siml' eēt sba panis & sba corporis xp̄i. Similit̄ etiā nec corruptis speciebꝫ panis suba panis redire pt̄. tum qz sba paīs nō est sine ꝓprijs spēbus. tum qz destructis spēbus paīs iam gn̄ata est alia suba ad cui9 gn̄acōz ponebat̄ ꝙ sba panis rediret. Concludit ergo scūs thomas libro q̄ sup ca. lxvj. ꝙ melius dicendū videtur ꝙ in ipa ꝯsecracōne sicut sba paīs in corpus xp̄i miraculose ꝯuerti͂t ita miraculose accidētibꝫ ꝯfertur ꝙ subsistāt quod est propriū sbe. & ꝑ ꝯsequēs ꝙ oīa possent facere & pati sicut si suba adesset. vn̄ sine nouo miraculo & inebriare & nutrire & incinerari & putrefieri pn̄t eodē modo & ordine ac si sba paīs & vini adeēt. hec ille. Quare aūt non dz ꝙ ibi sit nouū miraculum declarat Richard9 in iiij. distinctōne xij. in tcio pn̄cipali q̄stione ij. dicēs ꝙ q̄uis miraculū sit accidētia ī sacramēto altaris ꝑ se existere tn̄ ꝙ sic ꝑ se ex nat̄a operentur in aliud nouū miraculū non est sicut cecum natū post miraculosā restitucōz vis9 videre nouū miraculū non est ꝫ nāle. non eīn intelligendū est sic accidētia opari in v̄tutem substātie ꝙ nc̄cia sit eis ad suam opacōez aliq̄ virt9 sube q̄ non sit accidens supposita eorꝫ existētia ꝫ ꝓ tāto hoc dz qz non pn̄t opari nisi sine & nālit̄ non pn̄t eē nisi ꝑ sbam & qz ipa accidētia sunt quedam v̄tutes sbe. ideo q̄uis eorꝫ existentia sine sba sit ꝑ supnat̄alem potentiā tn̄ sic existentia in aliud possūt nāliter agere.

Decimūoctauū impossibile ē. Vos xp̄iani dicit iude9 frāgitis illud sacramentū ī partes ergo impossibile est ꝙ sit ibi corp9 xp̄i. ꝓbatur ꝯsequētia. qz fractio illa q̄ sensibilit̄ apparet non pt̄ esse sine sbiecto. Absurdū etiaz videt̄ dicē ꝙ illi9 fractōnis sbiectū sit corp9 xp̄i. ergo impossibile est ꝙ sit ibi corpus xp̄i ꝫ solū sba paīs & vini. Respondeo ad istud patz maīfeste ex hijs q̄ supdicta sūt qz fractōis sbiectum possum9 ponē dimēsiones ꝑ se sbsistentes. nec tn̄ huiōi dimēsionibꝫ fractis frangit̄ suba corporis xp̄i eo ꝙ totū corp9 xp̄i sb qualibꝫ porcōe remaneat. quod quidez & si difficile videat̄ tn̄ ꝫm ea q̄ p̄missa sunt exposicōez habz. Dictum

est em supra in impossibili xij · q corpus
xpi est in hoc sacmeto p suā subam ex vi
sacrameti. Dimesiones aut corpis xpi sut
ibi ex nali ɔcomitātia quā habet ad sbaz
econtrio em bm q corp9 naliter est i loco
nam corp9 nale est in loco mediantib9 di
mensioibus quibus loco ɔmensurat. Alio
aut modo se habz aliqd subale ad id in q e
Et alio mo aliqd qntum nā qntum totu
ita est in aliq toto q totu non est i parte
sz pars in parte sic totu in toto. vn & cor
pus nale sic est i toto loco totu. q no est
in qualibz parte loci. Sz ptes corpis par-
tib9 loci coaptant eo q est in loco median
tibus dimensioib9 Si aut aliqd subale sit
in aliq loco totu etiā totu est in qualibet
pte ei9. sicut tota nata & spes aq est in qli
bet parte aq & tota aia est in qualibz cor-
poris parte. qz igit corp9 xpi est in sacra-
meto altaris rone sue sube in quā ɔuersa
est suba pais dimensioib9 ei9 manentibus
sicut tota spes panis erat sub qualibz pte
dimensionu ita integru corp9 xpi est sub
qualibz pte earundem. no igit fracto illa
aut diuisio attingit ad corp9 xpi vt sit i
illo tanqz in subiecto. sz subiectu ei9 sunt
dimensiones pais & vini remanetes sicut
& alioz accidentiu ibide remanentiu dixi
m9 eas ee subiectu verba sunt sci thome li
bro q sup ca. lxvij. Simile etiā inuenitur
in nata qz ymagine in speculo existente si
frangat speculu no tn frangit ymago &
in quot ptes speculu frangit in toto integ
manet & resultat ymago. Non ergo mi-
randu si hoc in hostia fiat vtute diuina.
figura hui9 pcessit exodi iij. in rubo q vi
debat ardere & no ɔburebatur. videbatur
ignis in rubo ardere ac si debet rubu fran
gere cominuere & incinerare & tamen ab
igne non ledebatur non frangebatur no
vorabat. non minuebatur. non incinere
bat. sic nec corp9 xpi in ɔmedetis ore non
leditur a dente. no frāgitur. no vorando
cominuit. sz sicut rub9 in igne ita corpus
xpi illesum integru remanet sub fractoe
specieʒ. q licz non sit in corpe xpi vero. re
presentat tn bm Richardu illā flagellaci
one & pforacoe q fuit flagellatu etiā per-
foratum in sua passione.

DEcimunonum impossibile est. q
istud sacramentu sumat & non
ɔsumatur bm q vos xpiani asse
ritis. Si em eet mons olimpius q est exces
sine magnitudinis iā deberet ee voratus &
ɔsumatus & consumpt9 xpus vr tociens
manducat ergo debet ee consumpt9. ¶ Re
sponsio satis patz ex pdictis. Non ei suba
corpis xpi sz species pais ɔsumutur sicut
etiā spes ille nutriut inebriat incinerari &
putrefieri pnt vt dem est in xvij. impossi
bili ita dicunt frangi vt patz in pcedenti
impossibili sic etiā de eis ɔcede possum9
q ɔsumutur. corp9 tn xpi manz integru
& viuu. Simile etiā pcessit in nata & scri
ptura In natura est exemplu de scia que
data no decrescit. vn totā meam scientiā
possum alteri dare ea tota in me remane-
te. Fons etiā quotidie aquā tribuit & aq
quotidie de fonte sumit & fons no ɔsumi
tur. Videm9 etiā q de mari semp fontes
& flumia egrediutur & tn mare non con
suitur nec minuitur. Idez videm9 q vna
candela mutuat lume suu multis candel'
sine diminucone sui lumis ita in pposito
fili9 dei est sapia & ars pris lume de lue
de9 ver9 de deo vero. fons toci9 eenitatis
& mare infinite boitatis existes veraciter
in hoc sacrameto quociensciicq & a quocu
q sumptus nuqz consuitur. Vn cantam9
in psa Sumit vn9 sumunt mille tn isti
qntum ille nec sumpt9 ɔsuitur. Sil'e etiā
est cu homo ɔmeditur a leone aia no con-
suitur sz solu corp9. ita du hostia suitur
a sacerdote xpi corp9 no ɔsumitur sz sole
spes panis & vini. vn sicut corpe hois cor
rupto aia integra separatur. ita facta cor-
rupcone circa spes desinit corp9 xpi ee in
illo. Vnde dicebat beatus andreas egee q
agn9 iste postqz est a fidelib9 ɔmestus re-
manet integer & viu9. Hoc mirabile legi
mus i sacra scriptura qz iij. regum xvij.
ca. legit q helias & mulier vidua sarep-
tana ɔmederunt de farina ydrie & de oleo
qd erat in lechito & tn ydrie farina no de
fecit & lechit9 olei non est minut9 iuxta
verbu dni. p farinā ydrie corp9 xpi i pa
ne. p lechitum olei sacrameta in ɔfectone

vini intelligo. q2 sicut tunc sumpta non
cōsumebanť in illoꝝ cōuiuio ita nec nūc
corpus & sanguis xp̄i in isto sacramento
Item de quinq3 panib9 saciauit dn̄s quinq3
milia hoim & xij. cophini sunt impleti.
Ideo dicebat Iob in ca. v. Ad eum ponā
eloquiū meū qui facit mag̃ & mirabilia
& inscrutabilia absq3 numero.

TIcesimū impossibile est Dicūt iu
dei Vos xp̄iani dicitis ꝙ ille qui
mādučat partē hostie illi9 sacra
menti manducat totū xp̄m. Istud est im=
possibile cum oīs pars minor sit suo toto
Respondeť ꝙ ita verū est ꝙ sumēs mini=
mam partem hostie ɔsecrate totū cristum
sumit Dictū est eñ sup̄ ꝙ particio illa ñ
subiectať in xp̄i corpe ȝ in dimensioibus
q̄ntitatis pais q̄ sepate sūt & habēt esse p
se miraculose Factis igiť innūabilib9 fra=
ctionib9 dum tñ appareāt spēs pais vnicū
& integrū corp9 xp̄i est sub oibus ill' spe=
ciebꝫ. & ideo sumēs vnā particulā sacra=
menti tñ de xp̄o sumit q̄ntum sumēs to
tam hostiā q2 vtrobiq3 totus xp̄us. Non
ergo quicūq3 cōicans ptē hostie: ptem xp̄i
suscipit sicut iudeꝰ putat & hui9 ē sil'e ī nā
de vbo loquētis ꝙ totū est in parua aure
sicut in magna equaliť. qd etiā figuratū
fuit exodi xvj. vbi legiť ꝙ quilibꝫ de mā=
na habebat equaliť. vnde plus colligēs de
māna nō plus hēbat ȝ putrescebat Ita in
hoc sacramēto quilibꝫ sumit corp9 xp̄i eq̄
liť & q̄ plus in maiori q̄ntitate hostie cō=
secrate crederet inuenire nō esset nisi puē=
do infidelitatis iō diciť ecc̄iastici xi. mira
bilia opa altissimi soli9 & gloriosa & ab=
sconsa & inuisa opa illi9 & sic nō videnť
ad sensum. licet visa sint in scripťa & na
tura s̄m intellectū.

TIcesimū primū impossibile est Q2
aliqñ accidit vl' accidē ptē ꝙ vna
pars isti9 sacramēti manet in al
tari & altera cadit in terrā & pedib9 con
culcať. dicē aūt ꝙ de9 cadit in terrā & ꝙ
pedib9 conculcať est dicē impossibile cum
de9 non possit cadē nec pedib9 conculcari
Respondeť si tal' casus acciderit ex negli=
gētia sacerdotis peccaret & eēt digne pun=
iendus & multoplus si faceť scienť nec tñ
ex hoc aliquod sequitur impossibile. quia
cas9 in terrā & conculcacō pedū non cor
pori xp̄i nec deo ȝ dimensioib9 pais & ac
cidentib9 illis attribuerenť sicut & frāgi
& incinerari vt dcm̄ est in p̄cedētibus

TIcesimūsecundū impossibile est.
ꝙ si esset de9 ille xp̄us vr̄ qui est
in sacramēto cum cadit in terrā
eleuaret se non dimitteret etiā se a malis &
immūdis sacerdotib9 tractari oppositū vi
deť expimētaliť ergo impossibile est eū eē
deum. Respondeť ꝙ vt dcm̄ est ꝙ ī hoc sa
cramēto est xp̄us ver9 de9 & ver9 hō. xp̄s
aūt pp̄ter honorē & reuērētiā diuinitatis se=
metip̄m humiliauit in hoc mūdo & seip̄m
ɔtempsit intm̄ vt nūq3 fuerit aliq̄s hō in
mūdo ita humilis sicut ip̄e q2 ip̄e permisit
suū corp9 flagellari. vulnerari. plagari.
conspui. colaphisari. denudari. spinis co
ronari. felle & aceto potari. & quicq̄d vo=
luerūt faceř sustinuit etiā & iniurias & cō=
tumelias & vitupia oīa sustinuit pacien
ter sic & sacramentū corpis sui honorať
& adorať rōe diuinitatis ɔcōitantis & pla=
cet sibi ac pmittit ꝙ aliq̄ appareāt quasi
impotētie & defect9 vt non eleuari per se
& tractari non solū a bonis ȝ etiā malis
ministris sicut dimisit se tractari a malis ī
vitupijs & morte & a bonis in sepultura
& vnctione. Dic michi iudee q̄re Archa
testamēti portabať humeris leuitarū & ñ
ferebať p seipā. Nūquid si ponebať ī ēra
ibi manebat nec eleuabat se nisi eleuareť
ab eis. Numquid eam ceperunt philistei q̄
erāt mali & portauerūt ad terrā suā Dic
michi q̄re non defēdebat se vel q̄re non re
dijt p seipam vl' q̄d factū fuit de ea cū fa=
cta fuit preda Nabuchodonosor. Dico er=
go ꝙ deus mādauit moisi facē archā non
vt ip̄a preliaret per se nec vt ambularet
p se nec vt staret p se. nec vt eleuareť p se
sed p̄cepit vt fiēt ad ponendū in ea legē &
māna & virgā aaron & p̄cepit ꝙ poneť

in loco plus deuoto & solemni & honora- bili q̄ erat in tabernaculo vt omēs ipsam respiciētes hērent fidē & timorē & reuerenti am deo. & vt ibi ꝓplus iret ad petendum peticōnes suas deo. nec dicebat populus Eamꝰ an̄ archam ꝫ eamꝰ ante deū sic etiā cū deꝰ & hō xp̄us ibus ordinauit istud sā ctum sacramentū non ordinauit cū vt ꝑ liareē nec vt āmbulareē nec vt faceē ludos an̄ apostotas & heticos malicōsos ꝫ ordīa uit ip̄m vt ꝓplus respiciēs ip̄m hēret ma iorē fidem & in eo diuīa maiestas adorare tur & honorareē. Et sic ꝓpheta cū inuita- bat populū vt ascendeē ī ihr̄lm. nō dixit ascendamꝰ ad domū arche testamenti nec legis. Sꝫ dixit. venite ascēdamꝰ ad domū dei Si ergo illa erat domꝰ dei ꝓpter archā & hoc est corpꝰ dei ꝓpter sacramentū. Nō ergo laudēt se iudei in fide dei. qꝛ viderūt mare siccū solem stantē jordanē detētum lucem versam in tenebras & aquā in san- guinē & virgā in serpentē. puluerē in cine rhes. virgā sine radicibꝰ florere. mōtem fumigare sine igne. tonitrua sine nubibꝰ. voces sine corpe. manna de celo. aquā sine fossione. victoriā inimicoꝝ sine gladio. lucem denocte. qꝛ hec oīa viderūt & ī deo nūq̄ꝫ crediderūt. nec in terrā desiderabilē nūq̄ꝫ intrauerūt ꝫ in deserto mortui sunt Populꝰ aūt xp̄ianꝰ nichil hoꝝ vidit. ꝫ ī veritate scm̄ sacramentū fuit ordinatū in cibum. Cibus aūt quicūq̄ꝫ sit dimittit se tractari ad volūtatē coquinarij siue sit co ctus aqua. siue assus igni siue frixus vel quouis alio mō ꝑparatꝰ dimittit se etiam cibꝰ tractari a mistris si volūt portare in auro vl' argento vel quouis alio metallo. vel in ligno. vl' in scissorio luteo etiā cū pānis & sine eis. Dimittit se etiā cibꝰ tra- ctari a comedēte si vult ip̄m comedē in mē sa alta vel bassa. siue laceratꝰ vl' scisꝰ. vel admorsus ad volūtatē comedentis. Sic er go patꝫ ꝙ cibus est ordinatꝰ ad volūtatē comedētis & nō vt saltet vel vt loquaē vel vt eleuet se vl' vt fugiet. Cum ergo cristꝰ ordinauerit corpꝰ suū in cibum Iohis vj. Caro mea vere est cibꝰ & sanguis meꝰ ꝛc̄. Ordinauit ergo eā ad volūtatē sumentiū Non est ergo mirū si cadēs in ēra non de

uet se & dimittat se a malis mistris sicut a bonis tractari.

Vicesimūtercīū impos- sibile ē Vos xp̄iani sumitis hoc sacramentū & comeditis eū. opor tet ergo ꝙ descēdat ad stomachū & ad lo cum digestiōis & intestina ꝛc̄. q̄ omīa im possibilia videnē cum vos ponatis ī isto sacramēto eē deū & deo ista repugnare vi deanē. ¶ Respondeē. dic michi iudee cum tu comedis panē quis morsꝰ vadit ad cor & quis ad cerebrū quis ve ad ītestina. dꝫ ꝙ dicas ꝙ de quolibꝫ vadit ad qōlibet mē brū qd̄ cueīt sibi qꝛ quodlibꝫ mēbrum re- cipit qd̄ est suū sic̄ epar cibū dulcē. fel acu tum vl' amarū. splen cibū acetosū. & oīs cibꝰ salsus vadit ad vrinā. Sic & hō con- sideraē in duas ptes scꝫ in partē corpalem & in partē sp̄ualem. partē corpalē nutri- unt & sustinēt cibi corpales. ꝫ partē sp̄ua lem sustinēt cibi sp̄uales. Cum ergo istud scm̄ sacramentū sit cibꝰ sp̄ualis & nō cor- poral' Ideo sicut in sepulchro xp̄i corpꝰ ñ descēdit in corrupcōeꝫ sic nec in hoc sacra- mēto cum sumiē a quocūq̄ꝫ nō descendet xp̄i corpꝰ ad locum digestiōis nec ad ītes- tina ꝛc̄. Sꝫ vt dicit hugo de sacramentis pte viij. ca. xiij. q̄ꝫdiu istud sacramentū sentiē in sensu in ore in dentibꝰ in gustu. vbi est xp̄i corpꝰ cum vero non sentiē cor poraliē statim desinit ibi esse corpus xp̄i Cuiꝰ v̄ba sunt hec. qn̄ in maībus sacram̄ tum eiꝰ tenes corpaliē tecum est. qn̄ ore su scipis corpaliter tecū est qn̄ manducas & gustas corpaliē tecum est denicq̄ꝫ in visu ī tactu in sapore corpaliē tecum est. qn̄ sen- sus corpaliter afficiē p̄ñtia corpalis nō au ferē. Postq̄ꝫ aūt corpalis sensus in pcipiē do deficit deiceps corpal' p̄ñtia q̄rēda nō est ꝫ sp̄ualis retinēda dispēsacō cōpleta est sacramētum intus manet xp̄us de ore ad cor trāsit meliꝰ est tibi vt eas in mentem tuā q̄ꝫ in ventrē tuū. cibꝰ iste aīe non cor poris est. noli ī ip̄o querē csuetudinē cibi corpalis. venit ad te vt comedaē nō vt csu- maē venit vt gusteē non vt incorpeē. Au gustinꝰ vocem de celo audiuit qꝛ hoc a ter renis illi dici aut responderi non potuit.

cibꝰ sum grandiū cresce & manducab me
nō vt me mutes in te sicut cibꝰ carnis tue
ꝫ tu mutaberis ī me. Itaqꝫ prudent̄ discer
ne qđ in sacramēto dei sensui exhibitum
sit qđ spiritui accomodatū. Sequit̄ pꝰ hec
ergo si corpalē p̄ntiam xp̄i q̄ris in celo q̄=
re vbi & prius fuit q̄ꝫ p sacramētum suū
corpalit̄ tecū eē incipiet & vn̄ nō discessit
qn̄ ad te venit. hec ille. Et si dicat̄ con̄ qꝛ
illud qđ vere manducat̄ in vētrē vadit &
in secessum emittit̄. ¶ Respondet̄ ꝙ in isto
sac̄mento triplex ꝯcurrit manducacō vna
carnal' q̄ spēs ipē dentibꝰ terunt̄ Alia sac̄=
mētalis q̄ corpꝰ xp̄i verꝫ sub speciebꝰ ꝯten=
tum sumit̄. ¶ Tercia est spūalis q̄ ipm cor=
pus misticū cum eo sumit̄. In mādu cacō
ne corpali ꝯsueta tria sunt. p̄mum in ore
masticacō. secundū in vētre sumptio. ter=
ciū in membris vnio. & hoc totū cōuenit
spēbus. secundū vero & terciū suo mō con
ueniūt corpi xp̄i. terciū vero tm̄ cōuenit
corpi xp̄i mistico. nam p sacramentū hoc
fit vnio cū xp̄o capite & cū corpe mistico
ita ꝙ ipē māducās vnit̄ ei nō ipē illi. Ad
argumentū ergo dicit̄ ꝙ illud ītelligit̄ de
māducacōne carnali. sic vero xp̄us hic n̄
māducatur. ¶ Vel alit̄ dico ꝙ intelligit̄ de
cibo q̄ habꝫ aliqđ purū aliqđqꝫ impurum
Impurū vero aliqđ in hoc sacramēto non
inuetur & iō nichil ad secessum emittit̄.
verba sunt petri de tharantasio in iiij. di=
stinctōne ix. articulo p̄mo.

Vicesimūquartū impossibile ē Di=
cunt iudei Vos xp̄iaī asseritis ꝙ
cottidie istud sacramentū ī eccle=
sijs celebrat̄ istud videt̄ impossibile qꝛ tūc
nō esset miraculū cum miraculū semel ac
cidē soleat & si istud semel accidisset in vi
ta xp̄i ad confirmacōꝫ sue legis non repu
taremꝰ impossibile vt alia miracula que
semel vel raro fiūt. ꝫ dicē ꝙ istud miracu
lū ꝯtinue in q̄libꝫ eccīa fit & infinicies re=
petatur istud videt̄ apparent̄ impossibile
qꝛ sapiētes dicūt miraculū non eē qđ con
tinue fit qꝛ talia opa magis nat̄e attribu
erent̄ q̄ꝫ miraculo. ¶ Respondꝫ ad istud ar=
gumentū mgr̄ Iohes ꝯuersus libro de ꝯcor

dia legū titulo iij. iiij. ca. dicēs ꝙ de facto
sic fuit ꝙ viuēte xp̄o die jouis in cena an̄
mortē suā & quotidie illud miraculū fit
dei mirifica potestate Et dico ꝙ possibile
ē deo qn̄ & vbi sibi placuit mirabilia opa
re ꝓut d̄r in thalmuth. ꝙ int̄ mirabilia q̄
fiebant in domo scā erat vnū notabile in
ter alia ꝙ qn̄ totꝰ ppl'us ibi erat. stando
erāt valde ꝯuicti & stricti ꝫ qn̄ curuabant̄
nesciebāt se esse in loco magis spacioso. &
istud nō semel. ꝫ semp asserūt ꝙ fiebat dū
ibi ppl'us sic ꝯueniebat. Item dicūt ꝙ in do
mo scā scōꝝ erat ipiꝰ mensura decē cubi=
toꝝ multiplicatoꝝ p decem & sic erūt cen
tum cubiti & ꝙ ibi erunt duo cherubim &
quilibꝫ eorū hēbat decē cubitos sup decem
multiplicatos & sic erunt cētum cubiti in
quolibꝫ cherubin. & istud est magnū im=
possibile & tn̄ fiebat semp & quotidie di=
cendo ꝙ erat corpꝰ sine loco. qꝛ vnꝰ cheru
bin illoꝝ erat tantꝰ in q̄ntitate q̄n tꝰ erat
locus & sic totum locum occupabat. ¶ Vbi
ergo erat alius cherubin. nō oportꝫ aliud
dicē nisi ꝙ vnꝰ cherubin erat sine loco &
istud est impossibile. hec ille. ¶ Patet ergo
ꝙ nō repugnat miraculo pluries fieri. nū
quid em̄ miraculū fuit māna de celo datū
filijs isrl' nō negauit iudeꝰ. ꝫ constat ꝙ
nō semel pluit vl' māna ad māducandū
ꝫ xl. ānis sic d̄r exodi. xvj. filij autem isrl'
māducauerunt māna in deserto xl. ānis
donec venirent in terrā habitabilē. Sic &
illud p̄ciosum sacramētum māducabunt
fideles q̄ꝫdiu fuerint in deserto huiꝰ vite q̄
usqꝫ veniant in terrā habitabilē. terrā scꝫ
viuentiū q̄ est ꝓprie t̄ra ꝓmissiōis eterne
Ea ergo q̄ a iudeis impossibilia circa istō
sacramētum allegant̄ patēt nō eē impossi
bilia ꝫ deo valde possibilia. ꝫ qꝛ ih̄us xp̄s
est verꝰ messias & verꝰ deus vt sup̄ osten
sum est. ideo sibi oīa sup̄dicta possibilia
sunt. Sꝫ dicit forte iudeꝰ ih̄us nazarenus
quē tu dicis deum vocat se panē Iohānis
vj. ¶ Ego sum pan̄s nūquid ex scriptis hri
potest ꝙ deꝰ deberet eē pan̄s dico ꝙ sic. vn̄
sup illud leuitici xxi. ¶ Incensum em̄ dn̄i &
panes dei sui offerunt. vbi lr̄a nr̄a habet
& panis dei sui. lr̄a hebraica habꝫ & pan̄s
deꝰ suus. & sequit̄ & panes ꝓpōnis offert

hic habz lr̃a hebraica · panis de⁹ suus · & se
quit̃ oĩs q̃ habuerit maculã de semĩe aarõ
sacerdotis nõ accedet offerre hostias dño
nec panes deo suo lr̃a hebraica habz panis
de⁹ suus · & sic in toto illo ca · ponit̃ pañs
de⁹ suus & nõ dei sui nec deo suo ad sig̃fi=
cacõz hui⁹ altissimi sacramñti ¶ Item nõ est
p̃tereundũ in fine isti⁹ mat̃ie ad memori
am reducẽ de isto sacramñto ea q̃ sequũtur
ĩ maiorẽ ↄfusionẽ iudeoꝝ negantiũ istud
sacramñtum · vñ leuitici viij · mãdauit ĩ le
ge de⁹ · q̄ qñ ↄsecraret̃ sacerdos assumẽtur
colrada pañs azimi & ponẽtur in mañbus
aaron & q̄ eleuaret̃ añ deum ¶ Item q̄ pri
ma die penthecostes assumẽtur panis pri
miciaꝝ p̱ sacerdotẽ & eleuaret ip̃m ad de
um sacerdos & vt dicit p̃dict⁹ mg̃r Ioh̃ ·
ↄuersus libro & titulo quib⁹ sup̃ ca · v · Di
xerũt sapiẽtes thalmuth q̄ sacerdos eleua
bat illũ panẽ sursum & deorsũ ad dextraz
& sinistrã & istud sig̃ficabat q̄ tp̃e sancti
messie debebat p̱ sacerdotes istud sacrifici=
um eleuari de pane ↄsecrato & ꝓpter istaz
sc̃ificacõez mãdauit lex mosaica xv · sicut
de areis p̃micias sep̱abitis ita & de pulm̃
tis dabitis p̃micias dño ¶ Et sequit̃ in lr̃a
hebraica de p̃mitiuis pulmentorũ vr̃orũ
cheruma · i · tortã panis eleuabitis dño · &
illud signabat istud altissimũ sacramen=
tum · Teneo firmit̃ dicit iste doctor q̄ ma
liciosi sapiẽtes thalmuth babilonie mãda
uerũt comburi q2 istud cheruma · i · tortã
panis mandauerũt q2 sig̃ficabat istud al=
tissimũ sacramẽtum . Item malachie p̃mo
hẽtur q̄ sacrificia erãt priuãda & cõuerti
debebant in oblacõnem mũdam q2 dictũ
est de isto altissimo sacramento q̄ est via
recta hoĩbus ad gloriã p̱adisi · & pax ꝑpe
tua in q̃ oblacõne non fuerat aliq̃ pollu=
cionũ que erant in alijs sacrificijs Et ibid̃
malachie p̃mo · quis est in vob̃ q̃ claudat
hostia & incendat altare meum gratuito
non est michi voluntas in vob̃ dicit dñs
exercituũ · & mun⁹ non accipiã de manu
vr̃a Ab ortu em̃ solis usq3 ad occasũ ma=
gnũ est nomẽ meũ in gentibus & in oĩ lo
co sacrificat̃ & offert̃ noĩ meo oblacõ mũ
da q2 magnũ est nomẽ meũ in gentibus
dicit dñs exercituũ & vos polluistis illud

in eo q̄ dicitis · mensa dñi ↄtamĩata ẽ &
quod supponitur contemptibile est zc̃. Ad
hoc etiã sacrificiũ sig̃ficandũ deus voluit
vt nascẽtur in bethleem iste scũs messias
de quo ꝓpheta malachias in ca · v ¶ Et tu
bethleem effrata zc̃ · Bethleem hebraice in=
terpretatur dom⁹ panis · & ego dicit sup̃=
dictus magister Iohãnes cõuersus anteq̃3
recip̱em istam legem de isto sacramñto diu
dubitaui & sepissime & locut⁹ sum frequẽ
ter de ista materia cum quodã prouĩciali
ministro fratrum minorũ in valle oliueti
noĩe frater lupus de famusto qui erat ni=
miũ lr̃atus & nõ quiescebat aĩm⁹ me⁹ ex
dictis ip̃ius & fecit deuota ieiunia & or̃o
nes orando deũ assidue vt me dignaretur
in ista mat̃ia pleni⁹ informare · & quadã
nocte dum dormirẽ vidi in somnis quen
dam hoĩem vestib⁹ albis vestitũ & domũ
meã ad instar lune clare lumĩe replebat &
cum int̃rogassem q̃s eẽt · r̃ndit Ambrosi⁹
ep̃us Mediolonen̄ · & dixit michi ¶ Scias
amicũ meum mĩstrum deuote deum ꝓ te
orasse vt dignaret̃ te in hac materia infor
mare & hoc dubium qd̃ de isto ↄcepisti al
tissimo sacramẽto penit⁹ remouẽ · q̄ vtiq3
sacramentũ fit ĩ memoriã scĩ messie & tu
recipe deuote & crede qm̃ sic se habz rei ve
ritas & in istis v̈bis cor meũ aliq̃lit̃ acq̃=
euit Sequẽti nocte vidi obtenebrare totũ
mũdum & iudei int̃rogabãt si hec obscu=
ritas ꝓueĩebat ex eclipsi sol̃ & lune & oẽs
timebãt & se sub meis vestib⁹ occultabãt
& deinde remittebat̃ illa obscuritas pau=
latine · & videbam solem pulcherrimũ in
luce sua · & videbam in ipso quandam fe=
minam & vnũ puerũ pulcherrimũ & de
ore puerili lux clarissima pullulabat &
petebam visionis exposicõez & r̃ndebatur
michi totum mũdum obscurũ fuisse ante
aduentũ hui⁹ paruuli · & de ip̃o exiẽs lux
resplendit toti mundo · & extunc a corde
meo oĩa dubia sũt ablata · & dixi cũ ãna
p̃mi regũ p̃mo ¶ Exultauit cor meũ ĩ dño
& exaltatũ est cor meũ in deo meo q2 leta
t⁹ sum ĩ salutari tuo nõ est scũs vt ẽ dñs
nec em̃ ẽ alius ext̃ te & nõ est fortis vt de⁹
nr̃ · hec ille. Nec iudei debẽt habẽ ꝓ extra=
neo q̄ nos xp̃iani ponim⁹ de cõuersione

panis in verum xp̃i corpus & de ꝯuersio-
ne vini in verũ sang̃nem xp̃i nec ꝙ messi
as fuit deꝰ & homo cum ip̃i nõ h̃eant pro
extraneo qđ ip̃i dicunt ꝓpter dicta sapien
tum thalmuth hũc sacratissimũ cibũ nõ
habẽt angeli nõ vidert̃ p̃triarche nec ꝯme-
debãt ꝓphete sed solũ est cibus xp̃ianoꝝ q̃
deducit ad vitã eternam.

Septima ꝯsideracõ huiꝰ libri est
de crudelitatibꝫ iudeorum & de
sua inaudibili senicia legimꝰ in
gentiliũ libris vt in troyana historia pir
rum achillis filiũ crudelitatẽ exercuisse qꝛ
policenã virginẽ p̃ami regis troyani fili
am dilacerauit & eiꝰ sanguine sui patris
sepulchrũ irrigauit. Legimꝰ etiã in nouo
libro maximi Valeriani ca. ij. de crudeli-
tate sillam romanũ crudelẽ fuisse qꝛ iiij. le
giones Mariane partis cont̃ fidẽ eiꝰ datã
in campo mercio trucidari & in tiberim ꝓ
ici fecit & qꝛ viroꝝ cede nõ ꝯtentus muli
eres eoꝝ occidi fecit. Legimꝰ ibidẽ & ham
balem crudelẽ. qꝛ de corpibꝫ romanoꝝ põ
tem in fluuio gello fecit sup̃ quẽ traduxit
exercitũ. Legimꝰ ibidẽ & barbaros crude-
les qꝛ pecoribus mactatis & intestinis eie
ctis intmittebãt hoĩes preter capita eis ci
bum & potum mĩstrãdo vt a vermibꝫ ex
putrefactione nascentibꝫ roderent̃. Sed si
volumꝰ attendẽ crudelitates iudaici ppl̃i
longe seuiores p̃dictis inueniemꝰ & erunt
tria pũcta principalia huiꝰ ꝯsideracõnis
Primꝰ pũctus erit de crudelitate iudeorũ
erga xp̃m messiã & deũ suũ. Secundus de
crudelitate iudeorũ erga seip̃os. Terciꝰ de
crudelitate iudeoꝝ erga xp̃ianos.

Primꝰ punctus est de crudelitate
iudeoꝝ erga xp̃m q̃ sicut ꝓbatũ
fuit sup̃ libro p̃mo est verꝰ messi-
as eoꝝ & verꝰ deꝰ & homo. Patuit etiam
sup̃ in isto iij. libro. ꝯsideracõne iiij. v. &
vj. & declarat̃ hec crudelitas quadruplicit̃
Primo sic Crudele est cum q̃s insurgit cõ
tra minorem se. iustum & bonũ. Crudeliꝰ
cum q̃s insurgit cont̃ suũ equalẽ iustũ &
bonũ. Sꝫ crudelissimũ est cũ quis insurgit
cont̃ dñm suũ & regem suũ iustum & in-
nocentẽ & bonũ. talis fuit crudelitas iu-
deoꝝ ꝯt̃ xp̃m. ip̃e eĩ erat dñs & rex suꝰ te-
ste pilato Ihũs nazarenꝰ rex iudeorũ. &
iteꝝ psalmo ij. Astitert̃ reges t̃re & prin
cipes ꝯuenert̃ in vnũ aduersus dñm & ad
uersus xp̃m eiꝰ. qui psalmꝰ ad l̃ram expo
nĩt de xp̃o etiã s̃m antiq̃s doctores hebreo
rum. Vñ rabisalomon in p̃ncipio p̃dicti
psalmi dicit. Parẽtes nr̃i exposuerũt hũc
psalmũ de rege messia ip̃e innocẽs qꝛ iniq̃
tatẽ non fecit nec inuẽtus est dolus ĩ ore
eiꝰ ysaie liij. Et ideo cũ iudei eum de plu-
ribꝫ false accusarẽt pilatꝰ r̃ndit. Ego aũt
nullã causã mortis inueio in eo sꝫ neqꝫ he-
rodes ip̃e erat iustꝰ & bonꝰ quã iusticiaꝫ
ꝯfessus est publice pilatꝰ dicẽs Innocens
ego sum a sang̃ne iusti huiꝰ. Item & vxor
sua ꝯfessa est dicẽs Nichil tibi & iusto il
li. q̃si dicat Nullomõ ꝯdemnes eum sꝫ ma
gis dimitte eũ. Sꝫ licꝫ eẽt eoꝝ rex innocẽs
& iustus non erubuerũt eum tradẽ morti
& tali morti q̃ nulla ignominiosior. nul-
la crudelior t̃pe illo inueiebat̃ ꝑnt̃m eĩ mi-
seri iudei odiebant xp̃m ꝙ p̃eligert̃ libera-
re hoĩeꝫ pestiferũ barnabã ne xp̃us libera
ret̃. Item secũdo crudele est hũilem & pro-
stratũ ꝑimẽ Nouimꝰ eñ leones ꝓstratis
& hũiliatis parcẽ. sꝫ iudei ꝓstrato ihũ co-
ram pilato & pontificibꝫ non pepcerunt
xp̃us etiã fuit metrũ & mẽsura tociꝰ hũi-
litatis. dixit eñ. discite a me qꝛ mitis sũ
& hũilis corde. Sꝫ iudei eiꝰ doctrinã ꝯtem-
pnẽtes crudeliores leoĩbꝫ fuerũt qꝛ aperue-
runt sup̱ eum os suũ sicut leo rapiẽs & ru
giens scꝫ cont̃ bestiã vl' hoĩeꝫ sibi resisten
tẽ. Item t̃cio crudele est ꝑcutẽ aliquẽ eo ꝙ
verũ loquit̃ sic fecerũt iudei cum ꝑcussert̃
eũ alapa dicẽtes. sic respondes pontifici.
& xp̃us si male locutꝰ sum testimoniũ ꝑ-
hibe de malo si aũt bñ cur me cedis. qua-
si dicat crudelit̃ mecũ agis. Item iiij. si vi
tuꝑatur q̃ reddit malũ ꝓ malo & plus q̃
non reddit bonũ ꝓ bono plus debꝫ vitu-
ꝑari quasi crudelissimꝰ q̃ reddit malũ ꝓ
bono. Sic fecerũt iudei qꝛ ꝓ tãtis bñficijs
sic̃ xp̃us eis fecit infirmos eoꝝ curãdo. le-
prosos mundando. cecos illuĩando. obses
sos a demonibꝫ liberando. & eoꝝ mortuos
suscitãdo ꝓcurauerũt sibi mortẽ Ideo xp̃s

de eis conqueritur sicut plangit eccl'ia in ei⁹
psona dicēs Popule me⁹ qd feci tibi aut
in q̄ ɔtristaui te q2 eduxi te de terra egipti
parasti crucem saluatori tuo · q2 eduxi te
p desertum xl · ānos & māna cibaui te &
introduxi te in terrā satis optimā qd vlt̄
debui tibi facē & nō feci Ego quidē plan-
taui te vineā meam speciosam & tu facta
es michi nimis amara · aceto nanqꝫ sitim
meā potasti & lancea pforasti lat⁹ salua-
tori suo . Ego ꝓpter te flagellaui egiptum
cum pmogēitis · & tu flagellatum me t̄di
disti . Ego te eduxi de egipto demerso pha
raone in mari rubro & tu me tradidisti
pncipib⁹ sacerdotū . Ego an̄ te aperui ma-
re & tu aperuisti lancea lat⁹ meū . Ego an̄
te iui in colūpna nubis & tu me deduxi-
sti ad ptoriū pilati . Ego te paui māna p
desertum · & tu me cecidisti alaphis & fla
gellis . Ego te potaui aq̄ salutis de petra ·
& tu me potasti felle & aceto . Ego ꝓpter
te chananeorū reges pcussi & tu pcussisti
arūdine caput meū . Ego dedi tibi ceptrū
regale · & tu meo capiti spineam coronam
Ego te exaltaui mag̃ virtute & tu me su-
spendisti in patibulo crucis . Popule me⁹
qd feci tibi aut in q̄ cōtristaui te : rn̄de mi-
chi · q̄si dicat · nichil feci tibi nisi bonū &
tu quasi crudelissim⁹ impēdis michi ma-
lū iuxta illud psalmi Retribuerūt michi
mala ꝓ bonis & odiū ꝓ dilectōe mea . Fu
erūt etiā iudei crudeliores lamijs sic̄ Ihere
mias de eis conqritur trenoꝝ iiij · Sꝫ & la-
mie nudauerūt māmas suas lactauerīt ca-
tulos filia ppl'i mei crudel' q̄si structio i de
serto sup q̄ glo · l'ralis historica sic dic̄ . Sꝫ
& lamie ꝛc̄ phariseorū & scribaꝝ duricia
exprobrat̄ q̄ lamijs duriores lac doctrie p-
uulis negauerūt lamia aūt crudelior suis
fetib⁹ q̄ꝫ cete bestie d2 · sic pharisei ppl'o do
ctrinā negauerīt & insup lamiauerīt struci
onib⁹ sil'es q̄ oua sua vbi exponūt nec in
fetū calefaciūt · lamia hebraice vlit noiat̄
quā quidē hebreoꝝ vnā de furijs suspican
tur q̄ parce dicitur eo q nulli parcat qui
bus sunt similes scribe & pharisei q̄ etiam
man⁹ miserunt in filiū dei · plangit̄ ergo
sinagoga q̄ quasi structio nullaꝫ sibi spem
aut proximis relinquit i posterū · hec ibi

Secund⁹ pūctus est q iudei non
solū fuerīt crudeles cont̄ xp̄m mes
siam regē & deū suū ſꝫ etiā fuerūt
crudeles cont̄ seipos se captiuādo & ppetuo
damnādo . Vn̄ cum pilat⁹ tenēs locū cesa
ris eēt in iudicō cōstitut⁹ vt audiret alle
gata cont̄ xp̄m & cōfessus fuisset publice
se non inuenire cām mortis in eo sciens q
p inuidiā tradidissent eum morti · & cum
ɔfessus est se eē regem declarauit q regnū
suū non erat de hoc mūdo anq̄ꝫ sententiā
daret cont̄ eum ɔfessus est eum eē innocē-
tem & iustum vt patuit in pcedēti pūcto
Iudei miseri q̄ tātum desiderabāt morteꝫ
ei⁹ publice se obligauerunt q culpa & pe
na mortis ei⁹ eēt sup eos & sup filios suos
clamantes · sanguis ei⁹ sup nos & sup fili-
os nr̄os Math · xxvij · In q̄ maīfeste ōdi
tur pu̇ersitas impietatis & crudelitas eo
rum q̄ nec sibi timēt nec filijs · vn̄ dicunt
& sup filios nr̄os · ex q̄ patꝫ q culpā & pe-
nā sibi imprecanī & sue posteritati · hinc
pt̄ accipi illud eccl'astici viij · Cum iracū-
do nō facias rixam & cū audace non eas
in desertum qm̄ q̄si ante illū nichil est sā
guis · i · effusio sangnis · tales fuerūt iudei
effusioꝫ sangnis xp̄i ꝓ nichilo reputātes
homo peccator sangm̄ insidiat̄ hoc est q
ipis iudeis pdixit saluator luce xi . Requi
rē a gn̄acōne ista sangnis oīm ꝓphārū
qui effusus est ꝛc̄ · q2 pr̄es eoꝝ duos ipi do
minū occiderūt . Sic ergo iudei q̄si freneti
ci facti in seipis man⁹ posuerūt vt xp̄m
occiderēt dicētes Sanguis ei⁹ sup nos ꝛc̄ O
magna crudelitas q pr̄ seipm̄ volūtarie
& ꝓpriū filiū in captiuitatem & in irā dei p
petuā tradat q2 hec obligatio & iudeorū
pctm̄ est potissima cā q qm̄diu mūd⁹ du
rauerit exn̄tib⁹ in eo iudeis & filijs eorum
semp erūt captiui vbicunqꝫ sint & ira dei
erit sup eos . Item crudele est furari aliena
& crudeli⁹ furari sua ſꝫ crudelissimū est fu
rari seipm̄ tales fuerunt miseri iudei quia
cum passio xp̄i se extendēt ad redempcōeꝫ
toci⁹ hūani gn̄is sufficienī & omēs hoīes
nāliter appetāt saluari iudei ab hac redē-
ptiōe & saluacōe furati sūt seipos nolētes

participes fieri predicte redempcõnis cum
voce magna & rabido corde clamauerũt
Sanguis ei9 sup nos & sup filios nostros
O infelix iudas qz crudel' fuit cont̃ mgr̃m
suũ crudelis fuit cont̃ seipm̃ laqueo se su-
spendẽs crepens medi9 diffusis visceribus
ei9 sic ne mirem̃ si iudei ei similes qz cru-
deles fuerũt cont̃ dñm messiã regẽ & deũ
suũ ꝙ crudeles fuer̃t cont̃ seipos se & pro-
prios filios ꝑimẽtes. vñ & pilat9 ĩ ep̃l'a
quã misit ad tiberiũ cesarẽ sup mortẽ xp̃i
sic ait tiberio augusto pilat9 salutẽ Nup
accidit qd̉ ip̃e ꝓbaui iudeos ꝑ inuidiã se
suosq3 posteros crudeli damnacõe perimis
se ꝛc̃. vide sup̃ hanc ecc̃iam libro p̃mo the-
sauro p̃mo. testimonio iiij. Item predicti
iudei fuerũt sil'es neroni crudelissimo qui
occidit mgr̃m suũ senecam nõ valẽs tole-
rare timorẽ ei9 a puericia occidit etiã pro
priã mr̃ez & eam fecit scindi vt vidẽt lo-
cum in q̊ concept9 fuerat. fecit succendi ci
uitatẽ romanã septẽ diebꝫ & septẽ nocti-
bus vt expꝫiretur q̃nta fuerit succensio tro
yane vrbis. finalit̉ crudelissime occidit se-
ip̃m. Sic miseri iudei reddẽtes malũ ꝓ bo
no occiderũt mgr̃m & dñm suũ ꝓꝓriã ma
trẽ suam scz sinagogã ꝑimerũt Incender̃t
igni scũariũ suũ & ciuitatẽ & seipos cru-
delissime eternalit̉ damnauerũt & qz tam
crudeles & viri sanguinũ fuerũt culpã &
penam sanguĩs xp̃i sup se imp̃cantes Ideo
eoꝝ or̃ones de9 non exaudit vt liberenẽ a
captiuitate in q̃ sunt. vñ ysaie p̃mo. Cũ ex-
tẽderitis man9 vr̃as auertã oculos meos
a vobis & cum multiplicaueritis or̃onez
nõ exaudiã. man9 eĩ vr̃e sang̃ne plene s̃t

Terci9 pũctus ẽ de crudelitate iu-
deoꝝ erga xp̃ianos hec g̃natio p̃-
ua & exasperãs postq̃3 seip̃am vt
predictũ est crudelit̉ damnauit versa ĩ ra
biem cont̃ xp̃ianos quoꝝ sunt ꝑpetui ser-
ui diuersis in mũdi partibꝫ inaudita cru
delia opati sunt. & cõtinue vt possũt feri
tatẽ bestiarũ excedẽtes crudelissime opanẽ
de quibꝫ vt colligẽ potui ex diuersꝭ scriptis
& relacõne viroꝝ fideliũ vsq3 in pñs tp̃s
ex eo tunc q̊ ꝓꝓter pc̃m occisionis xp̃i sui
ꝑ orbẽ in captiuitatez sunt dispersi. xvij. fa

mose crudelitates ãnotãnẽ. & nõ est dubi
um quin sint alie plures nob̃ occulte cum
dato vno incõueniẽti plura seq̃ contigat

Prima crudelitas iudeorũ in ci-
uitate tholetana regni castelle
facta est post infelicẽ casum re
gis roderici vltimi regis gentis gottorũ
ãno p̃mo dñi illustris viri infãtis pelagij
in asturijs currẽte era septigentesimaquĩq̃
gesimascd̃a. & ãno dñi septĩgẽtesimodecio
q̃rto. tũc ciuitas tholethana nobil' & for-
tis ac multoꝝ bonoꝝ habũdantissia. speci
alit̉ in multitudine nobiliũ militũ orna
ta fuit posita in ptãte hysmahelitarũ &
deuicta sine prelio ex ꝓdicõne & crudelita
te iudeoꝝ ĩ ea hitantiũ sic̃ narrat fr̃ Ioh̃.
egidij Samorẽn. in suo archano. & lucas
ep̃us thudẽn. in cronica sua ac plani9 in
g̃nali historia hispanie ɔtinẽt. mod9 autẽ
ꝓdicõnis & crudelitatis iudeoꝝ fuit talis
vt ibidẽ legit̃. Cum em̃ xp̃iani ecc̃iastici
religiosi milites & alij xp̃iani ciues ĩ dñi
ca oliuaꝝ ꝓꝓter honorẽ solemnitatis ma
gne ᵬm suam ɔsuetudinẽ exissent homĩes
ext̃ suam ciuitatem ad ecc̃iam sc̃e loacadie
vt diuinũ verbũ ibi audirent iudei crude
les q̊ cum sarracenis posuerunt suã ꝓdicõ
nem signatã vt scz illa die clauderẽt por-
tas ciuitatis xp̃ianis & aperirẽt sarracẽis
sic defacto fecer̃t. qz venientibꝫ sarracenis
ianuas ciuitatis apperuer̃t eis. & inde exe
untes ad xp̃ianos cum essent inarmes. &
de tam ꝓdicõso ac ꝑiculoso aduẽtu nichil
cogitãtes omẽs gladio trucidauer̃t. q̊ fc̃to
tharif pñceps illoꝝ sarracenoꝝ ex p̃dictis
iudeis & suis sarracenis p̃dictã ciuitatem
populauit.

Secunda crudelitas
iudeoꝝ famosa oñsa ĩ in regno
francoꝝ sicut narrat vincenti9
magn9 in speculo historiali libro xxx. ca.
xxv. vbi dic̃ ꝙ ãno dñi M. cẽtesiooctuage
siotercio Philipp9 rex francoꝝ iudeos de
regno suo expulit Audiẽs nempe multo-
ciens isdem rex a pueris q̊ in palacio cum
ip̃o nutriti fuerãt. ꝙ iudei q̊ parisius ma
nebãt singul' ãnis xp̃ianũ vnũ in obpro-
briũ xp̃iane religiõis quasi ꝓ sacrificio in

criptis & fossis sub ťraneis latenter in die
cene ve in illa sacra ebdomada penosa iu
gulabāt. & in huiōi nequicia ꝑseuerātes
deꝑ̄hensi multociēs & igne ꝯbusti fuerāt
Nam & scūs Ricardus cui9 corp9 ī eccīa
scī Innocētij parisi9 requiescit a iudeis sic
interfect9 & cruci affixus feliciť ꝑ martiri
um migrauit ad deū vbi etiā ꝑ ei9 inter=
cessiones oꝑante deo multa facta miracu
la fuisse referunť. Venerabil' ergo philip=
pus rex ꝙ viuēte p̄re diu mente clausum
gestauerat & ob p̄ris reuerentiā ꝑficē for
midauerat in ip̄o regni sui initio zelo dei
flāmat9 aggressus est. nam ad ip̄i9 man
datū capti sunt iudei ꝑ totā franciam in
sinagogis suis in sabbato. Et p̄mo quidez
expoliati sunt vestib3 & auro & argento
eos siquidē tp̄e multitudo maxima iudeo
rum parisi9 hītabat q̇ de diuers̄ orb̄ ptib3
ob pacis diuťnitatē illuc ꝯuenerāt. Audi
erāt em̄ strēnuitatē regū francoꝝ conť in
imicos & pietatem in subditos illuc ergo
diu ꝯuersati intm̄ erāt ditati ꝙ fere medi
etatē vrbis sibi vēdicauerāt. Sȝ & contra
dei & eccīe decretū xp̄ianos ī domib3 suis
s̄uos & ancillas hēbant q̇ etiā cū eis iuda
izabāt ciues quoqȝ milites & rusticos de
suburbijs & opidis & villis sup̄ modum
vsuris grauabāt. & quosdā etiā in domi
b3 suis iuramēto astrictus q̄̄si captiuos in
carcere detinebāt. ſȝ & vasa sacra ꝓ instan
ti eccīarum nccītate sibi noīe vadij suppo
sita tam viliť tractabāt ꝙ eoꝝ infātes in
calicib3 offas in vino factas ꝯmedebāt &
cum eis bibebāt. Itaqȝ timētib3 illis ne do
m9 illoꝝ ab officialib3 regis scrutarentur
quidā ex eis crucē aureā & euāgelioꝝ codi
cē auro & gēmis deornatū cum alijs vasis
in sacco reposuit. & in ꝓfundā foueā vbi
ventrē purgare solebāt prochdolor vilissi
me ꝓiecit. Que oīa paulopost dn̄o reue=
lāte sunt inuēta. Datoqȝ edicto a rege vt
omēs iudei a regno ei9 exirēt. quidā ad fi
dem xp̄i ꝯuersi sunt quib3 intuitu xp̄iane
religioīs omēs possessiones suas integre
cōcessit. Alij vero barones & p̄latos eccīe
donis & ꝓmissis allicē ceperūt vt ꝑ eorū
suggestionē & infinite pecūie ꝓmissionez
aīmū regis a ꝓposito reuocarent. Sed rex
nec precib3 nec ꝓmissionib3 reꝝ tp̄alium
emolliri potuit. Illis ergo eiectis eorumqȝ
possessioīb3 immobilib3 ad fiscū regis de
uolutus. rex eoꝝ oēs sinagogas q̄̄s scolas
vocabāt mūdari iussit. & eas conť volun
tatē oīm p̄ncipū eccīas deo dedicari ibiqȝ
altaria ꝯsecrari fecit vt vbi pri9 xp̄us in
ore iudeoꝝ blasphemabať ibidē a clero &
populo laudaretur. hec vincentius.

Tercia crudelitas iudeoꝝ circa idē
tp̄us in p̄dicto regno frācie acci
dit sicut narrat p̄dict9 vincenti9
magn9 libro xxx. speculi historial' ca. liij
cui9 narratio talis est Philipp9 aūt rex ī
francia dum eēt apud scm̄ germanū in la
pa. audita cui9dam xp̄iani morte igno=
mīosa ab ip̄is iudeis ꝑpetrata xp̄iane reli
gioni ꝯpaciens familiarib3 suis ignorātib3
b3 q̇ iret subito arripuit iter apud braiam
velocissime veiens positis in portis ip̄ius
custodib3 ꝯp̄hensisqȝ iudeis lxxxiiij. & am
pli9 ꝯburi fecit. Comitissa em̄ ip̄i9 castri
munerib3 eorum corrupta tradiderat eis
quendā xp̄ianū cui falsū imponebāt fur=
tum & homicidiū. Hūc igr̄ antiquo odio
ꝯmoti maībus a tergo ligatis & spinis co
ronatum per totam villam fastigātes du
xerunt & postea patibulo suspenderunt.
hec ibi.

Quarta crudelitas iudeoꝝ accidit
in eodem regno francie. Cum em̄
iudei maleficijs vterenť & ꝓpter
hoc sepe fuissent puniti accidit semel ꝙ iu
de9 quidā crudelissim9 volēs vindicari de
xp̄ianis cogitauit modū & fact9 ē amic9
cui9dam mīstri iusticie qui lingua nr̄a d̄r
verdugo & cum sensit illū grandi secum
amicicia cōiūctum. quadā die rogauit eū
instantissime vt vni9 homīs daret ei cor
fingens se habere nccītate eiusdē pro medi
cina quadam sine quo infirmitates quedā
curari nō poterat & colorādo factum suū
dixit ei ꝙ quidā homo dabat sibi viginti
coronas aurei si eū sanaret & ꝙ ip̄e daret

sibi decem illaꝝ si ei tribueret p̄dictū cor plura etiā alia sibi ꝓmittēs. Ille ergo miser tum ex amicicia tū ex cupiditate motus ānuit ꝓmisitq̄ȝ sibi cor hoīs se daturū Extrahensq̄ȝ illud p̄dictum cor a quodam xp̄iano quē p iusticiā in partes diuiserat tradidit vxori sue custodiendū dicēs ei q̄ decem coronas debebat hr̄e ꝓ illo a tali iudeo amico suo. Cū ergo mulier illa ꝯgnouisset iudeum illū maleficū esse deo inspirāte dure rep̄hendit maritū. Ille vero ecōuerso rep̄hendebat eam dicēdo q̄ ipa esset causa q̄ p̄derēt decē coronas & plura alia ꝓmissa. Finalit̄ ꝯsilio mulieris sic factum est q̄ acceperunt cor cuiꝰdam porci & tradiderēt iudeo secretissime receperētq̄ȝ decem coronas aurei. q̊ facto iudeus ille non modicum gaudēs maleficijs suis vtens sepeliuit p̄dictum cor in quodā campo magno cogitās se cor hoīs xp̄iani sepelisse. Et scīm est q̄ post dies paucos ꝯgregata est ī campo illo innūabil' multitudo porcoꝝ nō solum domesticoꝝ ꝫ etiā siluestriū. & tanta fuit lis & preliū inter eos q̄ omēs mutuo rabidis se morsibꝫ dilacerātes occiderunt sic vt nec vnꝰ remanēt viuꝰ. qd̄ factum a rege francia ꝯgnitum iudeo capto apta est veritas qd̄ sic fuisset factum de hoībus xp̄iaīs illiꝰ ꝓuīcie sicut de porcis si cor sepelisset hoīs xp̄iani. q̄re omēs iudei illius loci ex regis p̄cepto occisi sunt. hec aūt sepe a pluribꝫ fidedignis audiui sic in francia accidisse. Hijs aūt & pluribꝫ alijs maleficijs vtunt̄ iudei q̄ȝ alie nacōnes mūdi cum semp fuerint rebelles deo ydolatre & preceptoꝝ dei trāsgressores ipi sunt arioli ipi somniatores. ipi augures. ipi malefici. ipi incātatores. ipe fitones atq̄ȝ diuini cum tamē eis exp̄sse sit in lege ꝓhibitum deutronomij. xviij. Non inueniatur in te qui lustret filiū suū aut filiaȝ ducens per ignem. aut qui ariolos suscitet. aut obs̄uet somnia atq̄ȝ auguria. nec sit maleficus aut incantator neq̄ȝ fitones ꝯsulat neq̄ȝ diuinos & q̄rat a mortuis veritatē. hec eīn omīa abhoīatur dn̄s. Et iterū leuitici xx. vir siue mulier in quibꝫ fitonicꝰ vl' diuinacōis sp̄ūs fuerit morte moriat̄ lapidibus obruent eos sanguis eoꝝ sit sup illos

QVinta crudelitas iudeoꝝ famosa accidit in alemania. vn̄ refert fr̄ thomas p̄triarcha barbarienß. in libro suo de apibus ca. xxx. Miraculū celeberrimū qd̄ accidit āno ab īcarnacōis dn̄i M. cc. sexagesimo p̄mo qd̄ factū est in uilla teutonie forchin noīe. Contigit aūt vt quedā vetula malignissima iudeis familiaris effecta puellā eis ānoꝝ septē a parentibus ablatam vēderet occidendā. Hāc igit̄ in secreto sup pulchra & plura lintheamina obstructa ore eiꝰ in oībꝫ fere iūcturis mēbrorū incisioībus vulnerarūt maximo conamīe sanḡnem exp̄mētes & in ipis lintheamībus diligētissime receptātes. Hanc aūt post tormēta defunctā iudei in aquā fluidā ꝓpe opidū ꝓiecerūt & sup eā congeriem lapidum posuerunt Tercia vero ac q̄rta die p manū erectā ad celū a piscatoribꝫ est inuēta & in opidū deportata. horrentibꝫ & clamātibꝫ ꝑpl'is ab impijs iudeis tm̄ flagitiū ꝑpetratū. Erat eī ī vicinio marchie p̄nceps q̊ mox audito tanto piaculo ꝑuenit ad corpꝰ statimq̄ȝ erectū residens tetēdit manū ad principē q̄si vindictam sanḡnis eiꝰ vl' forte misericordiam imploraret post horaȝ fere dimidiā iterū se disposuit defuncti more supinā Adductisq̄ȝ ad hoc spectaculū impijs iudeis statim eruperūt oīa vulnera corpis & ī testimoniū nephande necis copiosū sanḡnem effuderunt. Mox clamor vulgi attollit̄ & ad vindictā zeli totalit̄ est aīatus. Ex quibusdā indicijs capta vetula ꝯuicta est maxime cum filia eius paruula oīa ꝓdiderit q̄ȝ a puero & ebrio extorquet̄ veritas. Iudei quoq̄ȝ capti sunt qui in puellā manus nepharias extēderant rotatiq̄ȝ & suspensi sunt cū vetula. Duo vero mutuo se iugulauerunt hec nob' frēs ordinis p̄dicatorū Ricardꝰ & egidiꝰ sicut illi q̊ in villa fuerunt post triduū quo hec gesta sunt veracit̄ retulerūt. Hinc igit̄ videndum est cur iudei sibi ꝯsuetudinē in oī ꝓuīcia quā inhabitāt xp̄ianū sanḡnem fundāt Certissime eīn compertum est q̄ oī āno in qualibet ꝓuīcia sortes mittūt q̊ ciuitas vl' opidū

xp̄ianū sangnem alijs ciuitatibꝫ tradat. Constat quidem ex scō euāgelio ꝙ pilato lauāte manꝰ & dicēte. mūdus ego sum a sangne iusti huiꝰ iudei impijssimi damauerūt Sanguis eiꝰ sup nos ꝛc̄. Sup q̄ btūs Augꝰ in ꝰmone quodā qui incipit in cruce munē dicit. Videt̄ ꝙ ex maledictōe parentū currat adhuc in filios vena facinoris p maculā sanguīs. vt p hāc fluidā importune proles impia īexpiabilit̄ cruciet̄ quousqꝫ se ream sangnis xp̄i recognoscat penitēs & sanetur. Pr̄terea dic̄ ibidē supra dictꝰ doctor ꝙ audiuit suis tp̄ibus quendam lr̄atissimū iudeoꝝ ꝯuersum ad fidem dixisse quendā quasi ꝓp̄ham eoꝝ in extremo vite ꝓp̄hetasse iudeis certi sitis inq̄t nullo mō vos posse ab illo q̄ punimi vere cūdissimo cruciatu sanari nisi solo sangne xp̄iano qd̄ verbū ceci semp iudei & impij capiētes ꝯduxerūt oī āno in oī ꝓuincia fundendum sangnem xp̄ianoꝝ vt tali sangne ꝯualescāt. & addidit male aūt intellexerūt verbū sangnem itelligētes xp̄iani cuiꝰlibꝫ. ſꝫ prorsus illū sangnem q̄ in salutē peccaminū quotidie fundit̄ in altari. quē si qui libꝫ vr̄m ꝯuersus ad fidē xp̄i sumpserit vt debuerit mox sanabit̄ ab illa maledictōe paterna. hec ille in p̄dicto libro. Ex hoc patꝫ ꝙ iudei qui non ficte ſꝫ vere accedūt ad baptismū statim sanant̄ ab illo fluxu sangnis quē patiūtur.

Sexta crudelitas famosa iudeorū facta fuit sedēte ī cathedra petri Clemēte papa vj. q̄ fuit cc tercius aplicꝰ. & impante heinrico romanoꝝ impatore q̄ fuit lxxxxvjꝰ. impator Anno domini M.ccc.xlv. tūc em̄ compertum est in almania ꝙ iudei intoxicassent omēs fōtes & puteos vt occiderēt omēs xp̄ianos dc̄e ꝓuicie. torti em̄ aliq̄ eoꝝ id ꝯfessi fuerunt esse verū. quare mirātes almani tantā crudelitatē & timētes gentē ꝑiciosā hr̄e inē se p totā almaniā iudei ꝯbusti fuerūt habet̄ hoc ex cronicis impatoꝝ & summorū pontificū.

Septima crudelitas iudeoꝝ famosa accidit circa ānū ab incarnacōne dn̄i M.cccc.xx. in almania imperante friderico impatore Tūc em̄ in vienna ciuitate teutonie compertum est ꝙ iudei occiderūt tres infātes cristianos. Compertum est etiā ꝙ mulier quedā xp̄iana impijssima vendidisset iudeis corpꝰ dn̄icum. quare ex p̄cepto p̄dicti impatoris ccc. iudei fuerūt igne cremati. & mulier illa ducta per ciuitatē predictam a fabris forpicibꝫ ignitis fuit dilacerata hec michi retulit quidā vir illarū partiū dictꝰ Arnoldus de almania q̄ me certificauit se ꝓprijs oculꝰ vidisse p̄dictā execucōnem iusticie. tam illoꝝ trecētoꝝ iudeorū q̄ꝫ etiā predicte femie.

Octaua crudelitas iudeoꝝ accidit in ciuitate Ancone. cum iudeus quidā nacōne Ianueñ. noīe emanuel filiꝰ cuiꝰdam magni medici iudei p̄dicte ciuitatis cuiꝰ nomē erat mgr̄ Salomon veniret ad me in ꝯuentu minoꝝ valiso. Anno dn̄i M.cccc.lvj. & ostendēt se cognoscere errorē iudaice gētis & petēt cū deuocōne baptismo xp̄i emūdari & interrogaui eum de pluribꝫ & inē cetera incidentalit̄ quesiui ab eo ꝙ exq̄ cognoscebat errorem iudeorū & ꝯfitebat̄ veritatē fidei catholice dicēt michi veritatē de hoc ꝙ iudeis imponit̄ scꝫ ꝙ occidūt & sacrificāt infātes xp̄ianos cum eos hr̄e possunt. verū hoc sit veꝝ si sciuit dc̄eminate vel vidit vt possint xp̄iani cauciꝰ obuiari ab eis qui motus ꝯsciencia & zelo religionis xp̄iane narrauit michi duo crudelissima. vnū qd̄ audiuit a parētibꝫ suis iudeis & a pluribꝫ alijs iudeis & aliud qd̄ ꝓprijs oculis viderat. De primo dixit. Sepe audiui a parētibus meis & ab alijs iudeis ꝙ in partibus ytalie erat quidā iudeꝰ q̄ dicebat̄ mgr̄ Symon de ancona medicꝰ q̄ discurrēs p varia loca etiam p magnorū dn̄oꝝ palacia ꝓpter officiū suū Accidit ꝙ habuit familiaritatē non paruā cum quodā puerso cristiano sacomano qui in quodā loco ceperat vnū infantē xp̄ianū etatis q̄tuor ānorum vt ab eo seruiret̄ sicut ꝯsueuerūt facē gētes armoꝝ. Sed qꝛ puer ille erat paruulꝰ nec valebat labores sustinē viaꝝ. ex amicicia quā habebat cum predicto iudeo tradidit

eū et sibi donauit michil mali cogitās de
hijs q̄ iudeꝰ gerebat in corde ſʒ vt ei ꝟuiret
Iudeꝰ vero nō modicū corde gauisꝰ cepit
infantē & cum eo rediȷt in ciuitatē papie
vbi domiciliū suū hēbat· & cū ingrederet̄
domū suam vidēs horā qua posset deside
riū sue feritatis explere capto infante sup̱
mensā extēdit & euaginato gladio caput
infantis xp̄iani crudelit̄ abscidit· dimisso
ergo capite oblito sup̄ mensā truncum ce
pit & in quandā secretā camerā cū eo in=
troiuit vt suū implēt peruersum ꝓpositū
Interim vero ꝙ ip̄e erat in camera deo or
dināte ingressus est domū quidā magnꝰ
canis q̄ inueniēs caput infātis sup̱ mensā
ip̄m in ore cepit & p̱ fenestrā in vicū sal=
tauit. Cū aūt iudeꝰ ille crudelis exiret de
camera vt p̄dictū caput tollēt· & ip̄m nō
inueniret nō modicum miratꝰ ſʒ & timo=
re ꝑcussus ꝙ eēt discoopertus statim domū
suā exiuit & data nō p̱ua pecūia quibus=
dam sacomānis occultatꝰ ē & vsqʒ ad ma
re secrete p̱ductꝰ & inde nauigio trāsiuit
ad turcos & sic euasit manꝰ iusticie ip̄m
diligent̄ inq̄rentis. Fuit aūt cognitū p̄di
ctum factū crudele ꝓpter p̄dictum canē qr
cum tendēt p̱ vicū cum capite in ore casu
obuiauit ministris iusticie q̄ respiciētes nō
poterāt bn̄ discernē quid eēt illud qd̄ caīs
gerebat in ore talit̄ erat sangn̄e cruētatū
Finalit̄ acclamātibus illis dimisit caput
et ut cognouer̄t ꝙ erat caput infātis mi=
rati sunt vehement̄ quis scʒ ausus eēt tam
crudele factū ꝑpetrare· Sequentes igit̄ ve=
stigia sangn̄is decurrentis guttatim p̱ vi
cum vn̄ venerat caīs vsqʒ ad domū predi
cti iudei ꝑuener̄t & introeūtes inuenerūt
mensā cruore infectā & truncū infātis in
camera iudeū vero non inuenerūt vt dixi
sup̄. Ecce q̄ audiui a ꝑentibꝫ meis & pluri
bus alijs vt p̄dixi & de quo est fama pub
lica in tota ytalia.

Dona crude=
litas iudeoꝝ famosa accidit ī ci=
uitate Saone q̄ distat p̱ dietaʒ a
ciuitate Ianuensi· vn̄ p̄dictꝰ iuuenis manu
el postqʒ michi retulit p̄dictā crudelitatē
vt audiuit. Consequent̄ narrauit id quod
ꝓprijs oculis conspexit sub forma q̄ sequit̄
Cum eñ eēm in ciuitate quadā subiecta
ianue q̄ dicit̄ Saona ut viderē sacrificari
quendā infantē xp̄ianū pr̄ meus deduxit
me ad domū cuiꝰdam iudei vbi fuerūt se
ptem vl̄ octo iudei congregati secretissīe
& clausis ianuis diligētissime iuramētum
fortissimū omēs fecer̄t de zelando id quod
facē volebāt· sic ꝙ nullo mō tp̱ibus vite
sue detegerēt quicq̄d ibi fieri viderēt· quī=
ymo ciciꝰ paterent̄ mortē vl̄ seip̄os occide
rēt q̄ʒ aliq̄d tale alicui viuentiū reuelarēt
quo p̱acto· ecce deducit̄ in mediū infantu
lus quidā xp̄ianus etatis fere duoꝝ ānoꝝ
& deducto vase illo in q̄ consueuerūt reci
pere sanguinē infantiū circūcisoꝝ posuer̄t
p̄dictum infantem nudū sup̄ predcm̄ vas
& q̄tuor iudei illoꝝ intendebāt occisioī sꝫ
tali forma & ordine· nam vnꝰ tenebat eū
p̱ brachiū dextrum· secundꝰ p̱ sinistrum·
terciꝰ vero tenebat caput eiꝰ eleuatum sic
ꝙ isti tres tenebāt eum in forma crucifixi
extensum· q̄rtus faciebat opus q̄ infanti
xp̄iano sic disposito p̄mo posuit ī ore eiꝰ
stuppas fumo plenas ne scʒ clamare possꝫ
& deinde accepit quosdaʒ ferreos aculeos
satis longos & mittebat eos crudelissime
infra stomachū & latera infantis versus
p̱tes corp̱is sup̱ioris q̄ non dubito quin p̱
viscera infātis trāsirēt vsqʒ ad cor· Sic er
go ille impiꝰ iudeus sepe & celerit̄ vulne=
rans infātem mittēs & extrahēs p̄dictos
aculeos copiosissime viuꝰ sanguis infan=
tis effundebat̄ in p̄dicto vase· qd̄ cū vide=
rem exhorrui facinꝰ crudelissimū nec am=
pliꝰ respicē potui ſʒ absētaui me aliq̄ntu=
lū in eadē domo. Pater meꝰ vero venit ad
me & dixit michi multa int̄ que secretis=
sime michi mādauit ꝙ nūq̄ʒ alicui viuen
ti ea que viderā nec q̄ ibidē visurus eram
detegerē. Sʒ ꝙ antea sustinerē mortē vl̄ oc
ciderē meip̄m cū gladio q̄ʒ ꝙ aliq̄d huiōi
secreti reuelarē· & cum redirem cum eo ad
locum iā predictus infās expirauerat· ca
pto ergo corp̱e eiusdē ꝓiecerūt eū in quan
dam ꝓfundissimā & obscurā latrinā que
erat in p̄dicta domo & deinde fructibꝫ di
uersis scilicʒ pomis· piris· nucibus auela=
nis· & cet̄is que habere potuerunt in p̱tes

minutissimas diuidentes sanguini illi in
fantis xpiani in pdicto vase miscuerũt &
de illa cõfectione horribili omẽs illi iudei
cõmederũt. & ego cõmedi de sangne illo. qd
postq̃z gustaui fui ita alteratus in meipso
q illa die nec altera sequẽti nõ potui ali
qd mãducare volens q̃si viscera effundere
p horrore Ecce narraui vobis fideliter sicut
vidi & q̃mo mãducaui de sangne pdicti
infãtis xpiani. Predicta oĩa & plura alia
narrauit pdictus iuuenis manuel iudeus an
te me. & ante venerabilẽ prẽm frẽm petri
vela ꝑtunc ĩ supdicto cõuẽtu valisolitano
guardianũ. Et iterum atq̃z iterum anteq̃z sac=
mentum pciperet baptismi et postq̃z bap=
tizatus fuit in eccl'ia sancti iacobi predicte
ville & vocatus frãciscus. Eadem omĩa corã
reuerẽdo ĩ xpo patre et dño gharsia de bo=
amonte lucentie epo eius patrino in baptis=
mate & coram venerabili dño petro basq̃s
decanũ eccl'ie cõpostellane ac corã pluribus
alijs notabilibus viris eccl'iasticis et laycis
et publico notario regis audiẽtie predicti
dñi epi secretario scz petro martini de gue
taria per quem oĩa supdicta de duabus cru
delitatibus ĩ scriptis sunt redacta & signa=
ta & in supdicto cõuẽtu minorum reseruata ad
memoriam tanti facinoris et dixit q sup
dicta acciderant in pdicta ciuitate q̃si per
q̃tuor ãnos ante cõuersionem suam. Et pa=
tet q ꝑpetrata fuit hec crudelitas ãno dñi
M. cccc. quĩquagesimoscdo.

Decima crudelitas iudeorum accidit ĩ
regno castelle ĩ q̃dam villa q̃ dicitur
tauara q̃ est in tritorio ludouici de
almanca. Casus aũt ut ẽ vox cõis et pub
lica fama fuit talis Iudeus quidã filius cuius
dam fabri iudei cõmisit quoddã crimẽ ꝓꝑ
qd fuit iuridice occisus. pr vero eius p dolo
re filij concepit dolorẽ & pepit iniquitatẽ
vt enim vindicaret se de xpianis in pdicto
loco finxit se stultũ p multos dies. Modũ
aũt sue fatuitatis publicauit in hũc mo
dum vt ab oibus stultus reputaretur qz die
bus & noctibus incedebat p locum pdictũ
clamãs & pcutiẽs portas domorum cũ mar=
tello intm̃ q iam de eius vocibus & ictibus
nõ curabant eũ fatuũ totaliter reputãtes
In domo uero sua secretissime cum pueris
suis fabris faciebat quasdã laminas ferre=
as pforatas quibus posset denocte oẽs por
tas domorum cõclauare fecit etiã aculeos fer
reos q̃ lingua nr̃a abrojos noĩantur q̃ diter
ab inimicis seminantur p pedibus equorum &
hoĩm conclauãdis. Cum ergo habuit suf
ficientiã pdictorum nocte quadã ĩ tempeste
noctis silentio discurrẽs sceleriter p locũ vt
cõsueuerat conclauauit portas aculeos pre
dictos seminauit vt si q̃ forte fractis portis
exirẽt in aculeos inciderẽt. Quibus pactis
iuuatus nõ est dubiũ p alios iudeos cogi
tãtes pimere omẽs xpianos apposuit ignẽ
domibus & fugit. Cum ergo hitatores pdi
cti loci pnigore fumi & ignis calore exci=
tarentur surgẽtes velociter & vt ignẽ fugerẽt
ad portas aperiendas recurrerũt & nõ va
lerẽt eas aperire multi igne perierũt et si q̃
euaserũt fractis portis ĩ aculeos ceciderũt
grauiter pedibus vulnerati q̃re pdicte crude=
litatis & malicie inopinate querela ad re
gem vẽit q̃ scd̃m q est publica fama liter
ras suas dedit pdicto loco q q̃cumq̃z iude
us ĩ eo vl eius termĩs caperetur statim occide
retur. Accidit aũt q iudeus quidẽ iter faciẽs
ꝓpe termium pdicti loci cogitãs q a nullo
posset videri q̃si derisorie intrabat in ẽminũ
pdictũ & subito exibat dicẽs hec verba iu
deus in tauara iudeus ext tauaram sed qui
latebãt eũ videntes cõprehẽderunt et ibid
ignibus cõbusserunt & ideo in ꝓuerbiũ tra
duntur in illis partibus contra iudeos pdicta
verba iudeus ĩ tauara & iudeus ext taua=
ram nec amplius iudeus aliq̃s ibi hitauit
vsq̃z in hodiernũ diem.

Undecima crudelitas iudeorum
accidit in predicto regno castelle
circa annũ dñi M. cccc. liiij. Cum
enim de noĩe ibi in villa vallisolitana vi=
gintiduos smones facerẽ & vltimũ ĩ illa
materia vellẽ facere relatũ michi fuit a per
sonis fidedignis inter quas fuerũt Reueren
dus in xpo pr & dñs garschias de vdamõ
de lucens epus sup noĩatus homo quidam
magne scie & bone cõscientie & Rodericus
didaci de mendoca miles vtiq̃z strennuus

atq₃ timens deū. ꝙ duo iudei in terra lu-
dowici de almāca ceperāt vnū īfantē par
uulū xp̄ianū furtiue & deducētes eū ext̄ lo
cū in q̄dā campo occiderāt & apiētes eū ꝑ
mediū corꝑis extraxerūt cor eius et sepulto
corꝑe in suꝑficie recesserūt. Canes aūt ibi
dem trāseuntes corpusculū illud effodien
tes extraxerunt & corroserūt vnus aūt eorū
brachiū cum manu deducēs in ore a pasto
rib᷑ capt⁹ est et sic detecta fuit mors īfan-
tis q̄ nō inueniebat̄. Iudei aūt predicti con
uocantes secrete alios de q̄bus & ipi cōfi-
debāt predictū cor ↄbusserūt & in cinerem
redactū vino miscuerūt & de illo predicti
iudei bibētes ↄicauerūt. Suꝑ quo facto p̄
dict⁹ didacus de almāca fecit diligētem ī
quisicōez & inuēit p̄dictos iudeos reos in
crimīe captoq₃ vno illoꝝ q̄ fecerat factum
vir q̄ppe rube⁹ capillis et barba quem ego
uidi et tormētis exposit⁹ confessus ē et nō
negauit. Cūq₃ vellet facē iusticiā de eodē
iudei q̄ nō dormiebāt velocissime itinerā-
tes a rege literas habuerūt in q̄bus aduo
cabat cām ad se & mādabat militi ꝙ nō
ꝓcederet ult̄ q̄usq₃ ampli⁹ videtur in cau
sa & sic cessauit p̄dict⁹ miles ab execucōe
iusticie. Hac ergo certitudīe habita ego p̄
dicaui p̄dictum s̄monem in ecc̄ia sc̄i Ni-
colai que est ꝓpe iudaismū vbi tota vil-
la ↄuenerat ꝓcessionalit̄ & etiā multi iu-
dei & ibidē aggrauaui hāc crudelitatē mi
chi nouit̄ relatā ut dictū est quod verbū
publicatū nō modicum displicuit iudeis
ibidē p̄ntib᷑ ac etiā pluribus alijs de g̃ne
suo ill' fauentib᷑. Propt̄ quod sic factū est
ꝙ iude⁹ ille duct⁹ fuit ad p̄dictam villaꝫ
vallisoletanā ꝓcurantib᷑ aliquib᷑ de g̃ne
suo q̄ ꝓtūc magnā partē in cancellaria re
gis habebāt vt colore iusticie ip̄m libera-
rēt extrahentes eū a manib᷑ p̄dicti militis.
Posit⁹ ergo est in carcē publico. & tūc su
p̄dict⁹ dn̄s lucen̄. ep̄us l̄ram quandā rece
pit a suꝑnoīato milite ludowico de almā
ca noīe ꝓprio roboratā quā ꝓprijs oculis
vidi & in maībus meis tenui & legi. In q̄
narrabat & asserebat oīa suꝑdicta fore ve
ra & q̄m̄o cessauerat ab execucōne iusticie
ꝓpter p̄dictam l̄ram regis recōmendās ei-
dem p̄dictum negociū ꝓpter honorē fidei
ex q̄ erat p̄ncipal' in ↄsilio regis. vidit in-
suꝑ p̄dictus dn̄s ep̄us inquisicōnem fcām
ꝑ suꝑdictum militē in q̄ oīa p̄dicta ↄtine
bant̄ vt michi affirmauit. Sed q̄r munera
& fauor timor & amor corrūpunt iudices
& tres p̄tores intendebāt in causa quorū
vn⁹ sine altero nichil poterat facē in casu
illo. & duo illoꝝ erant de g̃ne illo ideo tā
diu illi duo dilatauerūt negociū & dissi-
mulauerūt hec & alia cauillātes ꝙ nichil
usq₃ nūc in execucōne iusticie factū est ut
de iudicib᷑ illis suo t̄pe de⁹ faciat vlcionē

Duodecima crudelitas iudeoꝝ acci
dit in ciuitate thauri supradicti
regni castelle anno dn̄i M.cccc.
lvij. Cum en̄ in ea parte ciuitatis p̄dicte
q̄ depopulata est duo infātes xp̄iani fere
etatis septē ānoꝝ in solacijs puerilib᷑ am
bularēt. Ecce duo iudei qui viderūt eos so
los & a nemīe videri p̄dictos infātes ca-
pere voluerunt ſ₃ q̄r timuerūt non hr̄e spa-
ciū ad suā maliciā exercendaꝫ currētes p⁹
eos vnū acceperūt & abscindētes frustum
carnis de crure eius inuoluētes in sang̃ne
ei⁹ recesserunt & statim fugiētes in ciuita
tem ʒamore se receperunt. Quid autē fece-
rūt de carne illa ignorat̄ cum ex negligē-
tia nulla facta fuerit̄ executio iusticie hoc
michi narrauit reuerend⁹ in xp̄o pr̄ & do
min⁹ Alfonsus de viuero ep̄us salamāti-
nus certificans me de veritate hui⁹ facti.
cum paruul⁹ p̄dict⁹ cui⁹ caro abscisa est
eēt fili⁹ cui⁹dam scutiferi sui q̄ dicebat̄ Io
hānes de benafarses. Item de eadē ciuitate
āno q̄ suꝑ vir quidam simplex veīt ad me
volens ꝓponere querelā quandā similē p̄-
dicte in ↄsilio regis q̄ talis erat vt in scri-
ptis ōndebat ꝙ die quadā iude⁹ quidam
cepit vnū paruulū sub clamide nemine ui
dēte & manu posita suꝑ os suū ne clama
re posset deduxit illū ad domū suaꝫ. solo
vero posito clausis portis dom⁹ sue tēpta
uit occidē infantē ſ₃ dn̄o disponēte clama-
uit infans. & cum clamaret casu quidem
oꝑarij veniētes de vineaꝝ culturis & tran
situm faciētes ante portas dom⁹ predicti
iudei audiētes voces p̄dicti infātis steterūt

ꝑcusseruntq̧ portas predictas fortissime cum instrumētis agroꝝ que in manibꝰ fere bāt intantū ꝙ iudeꝰ nescio habuit aperire et inuēto infāte ꝗrebant quid nā eēt iste clamor et iudeꝰ respondit ꝙ ludebat cū eo sic ergo liberatꝰ est infans ille a ludo iudei qui narrauit eis quomō cepat eū iudeꝰ & quō eū occidē voluerat. Accusatꝰ fuit iudeꝰ ille in p̄dicta ciuitate corā iudicibꝰ eiꝰ dem & deducta est causa ad regis ꝯsilium quid ampliꝰ factū est non noui.

Terciadecima crudelitas iudeorū exercet̄ ꝯ̄ir in medicinis. Plurimi enī iudeoꝝ videtes negligentiam xp̄ianoꝝ in discēda artem medicine viribus laborāt ꝓ pericia dicte artis. & cū vigeant astucia serpētina studēt viriliē dn̄is cōplacere vt eos teneāt ꝓ parte sua. & in tm̄ iam dn̄i tp̄ales ymo qd̄ flendū est & p̄lati eccl̄astici eis adherēt vt vix inueniatur aliqs eoꝝ q̄ non hēat penes se diabolū iudeū medicū qui itm̄ laudāt eos vt dicūt xp̄ianos medicos licȝ p̄itos sic ego ꝯgnosco ignaros in arte medicine. ¶ Cum ergo iudei p̄dicti ꝯgnoscunt circa se fauorē dn̄orum sunt circa inferiores seuientes beūs q̄ ab eoꝝ manibus euadit. Narrēt q̄ ab eis recipiūt purgacōnes & fleubothomiaꝝ consilia me enī existēte in ciuitate Segolcien Iudeus quidā medicꝰ purgacōꝫ quādam vendidit vni xp̄iano & casu vnꝰ aliꝰ amicꝰ illiꝰ infirmi q̄ etiā ꝓtūc incipiebat īfirmari modicum qd̄ sup̄fuit de purgacōne illa qd̄ non potuit recipe p̄rimꝰ ip̄e accepit cogitās & illud sibi salutare. qui q̄si subito intrinsecꝰ igne succensi facti sunt amētes intm̄ ꝙ post quītam diē p̄mꝰ mortuꝰ est Alius vero q̄si ꝑ miraculū liberatꝰ de silibus aūt nō est nūs intm̄ ꝙ si vnū curant qūquagīta occidūt. sicut repertum est iudeos medicos seip̄os in suis solemnitatibus laudare ꝯferentes ad inuicē q̄s eorū plures occidēt xp̄ianos. Et si vis scire causas q̄re xp̄iani nō debēt recipe medicinā a iudeis Audi testē famosū ex eorū gn̄e scȝ mgr̄m Alfonsum ꝯuersum in libro belloꝝ dei ca. xliiij. vbi sic dicit Nō expedit xp̄iano alicui medicinā recipe a iudeo triplici rōne.

Prima est q2 iudeꝰ ſm veritatē nō ꝯgnoscit naturas & ꝯplexiones oīm ciborū qui eis deferuntur nisi ex auditu nō tn̄ ex experiētia quā ip̄e ꝑ se facē posset. vbi ḡcia nō ꝯgnoscit medicꝰ iudeus naturam carnis leporis & cirogrili. & ficcedule & piscis cōgri. & sic de alijs carnibus per libros sicut cognoscit carnem bonis arietis & hirci & alios cibos quos habuerit in vsu ꝯmedendi. & iam dixerunt sapiētes medici ꝙ nō sufficit alicui ad hoc ꝙ sit bonus & verus medicus legere in libris quousq̧ veniatur expimentis & ꝓbacōnibus medicinarum & ciborum & infirmitatū & infirmos visitando Medicus autē non potest experiri naturā ciborum sibi vetitorū nisi in corpore alieno sicut ꝓbant & experiūtur venena in alieno corpe. parua sap̄ia sufficit ad discernēdū cibos vl̄ ea q̄ semꝑ sunt nociua quia sufficit ꝙ sciat de illis solummō ꝙ sunt nociua ſȝ non sufficit parua sap̄ia ad vetandum ea q̄ non sunt semꝑ nociua nec semꝑ vtilia. & ideo qui caret magna sap̄ia in silibus adducit infirmū ad piculū vl̄ ad mortē. Secūda rō est q2 talꝭ medicus vl̄ timet facē pc̄m ſm legē suā vl̄ nō & constat ꝙ timent facē pc̄m q2 sapiētes iudeoꝝ dixerūt ꝙ melior medicoꝝ ibit ad infernū & causa huiꝰ est q2 intentio medicorū vt plurimū est vt acquirāt diuicias vl̄ vt acquirāt magnū nomē sibi non vt seruiāt deo. & hoc est eis aliqn̄do causa ad elongandū aliqn̄ infirmitates vel ad peiorandū eas vl̄ ut infirmos pimāt. & si talꝭ ē natura medicoꝝ ī ḡnali q̄to magis hoc erit de medicis iudeis cū vt cōiter nō sit in eis timor peccadi vt dictum est. Tercia racō est ꝙ licȝ medicus iudeꝰ esset timidꝰ in peccando ſm legē suam. expedit multū vt vnusquisq̧ se custodiat ab eo q2 lex sua p̄cipit ei occidē xp̄ianos & eoꝝ bona accipe. defēdit ēc iudeꝰ a reddēdo xp̄iaō ea que p̄diderit & obliꝰ fuerit. & soluere ei debitum quod debet & facere ei amorem & ꝙ est preceptū legis occidē eum. ꝓpter q̄ oīa xp̄ianus est debitor aīe sue si p̄oit corpus suū in manibꝰ medici iudei. & q̄re xp̄ianꝰ ꝯfidet de fide iudeoꝝ cū ip̄i nō ꝯfidāt de xp̄ianis. q2 intencō eorū ad malū p̄na

est & ad suspiciones hn̄das de bonis. & ꝙ
ipi venenose retinēt in cordibꝫ suis vt fa
ciant. alijs de hoc suspicanť in alijs et sic
dixerunt sapiētes eoꝝ in thalmuth ꝙ nō
debēt recipe medicinā a xp̄ianis nec ab a-
lijs gentilibꝫ nec debēt eoꝝ capilli ab illis
circinari vl' radi nec hr̄e societatē cum ill'
in via nec stare soli cum eis in vno loco ſꝫ
si xp̄ianꝰ catholicꝰ elongauerit se a iudeo
in dando & recipiendo sp̄aliter si elonga-
uerit se ab eo ĩ facto medicīe recipiet ma-
gnam remuneracōꝫ a deo quia in hoc im-
plet magna dei p̄cepta cū custodiat aīaꝫ
et corpus suū ac eciā alios xp̄ianos q̄ eum
in hoc audierint a mortis periculo. qꝛ lex
dic̄ deutronomij iiij. custodi temetip̄m &
aīam tuā sollicite & iterū ihcremie xvij.
custodite aīas vr̄as. Item si xp̄iani ĩ hijs
se custodierint a iudeis faciēt in hoc serui-
ciū deo & ih̄u xp̄o filio eiꝰ seruient deo. qꝛ
cum iudei viderint ꝙ venit eis aliq̄d dam
num qꝛ nō timēt deū nec timēt pcc̄m erit
hoc eis causa & rō vt redeāt ad timorē dei
& vt abstineāt a pcc̄o & ĩ hoc implet ma
gnū preceptū dei. Sic em̄ dixerūt sapiētes
ꝙ maior est añ deum ille q̄ facit alicui fa-
cere bonū q̄ꝫ ille q̄ facit. Seruiēt etiā ihesu
xp̄o filio eiꝰ. qꝛ cū iudei viderit ꝙ eis na-
scit̄ aliq̄d damnū ꝓpter malos mores eoꝝ
& ꝓpter defectum modestie q̄ hētur ĩ eorū
thalmudica lege erit eis hoc causa & rō vt
redeant & diligent̄ attendāt in aduentu
messie sic eis sup̄ ꝓbatum est. & vt dimit
tant legē illā crudelitatis & accipiāt legē
ih̄u xp̄i veri messie q̄ est lex caritatis hu-
militatis & modestie & nō est in mundo
maiꝰ p̄ceptū dei q̄ꝫ p̄dictum. Et ideo hec
scripsi nō ꝓpt̄ eorū vituꝑiū ſꝫ vt ſuiā deo
& vt ostendat̄ laus & honor legis ih̄u xp̄i
et ꝯuertēciū se ad illā hec ille. In cōcordan
ciam hoꝝ potest adduci illud ꝓūbioꝝ xxj
qui custodit os suū scꝫ a medicinis recipi
endis a iudeis custodit ab angustijs aīam
suā.

QVartadecima crudelitas iudeoꝝ
est in venenis ꝓpināDis Rabies
em̄ iudeoꝝ plurimos vocādi mo
dos circa xp̄ianos inueniēs nō solū circa
infirmos ſꝫ etiā circa sanos se extēdit sed
specialiter in veneni ꝓpinacōibꝫ & non so
lum talia opant̄ ignorantibꝫ xp̄ianis. sed
etiā cum aliq̄ ꝑuersi xp̄iani diabolico cō-
silio illusi volunt aliquē occidē veneno ad
iudeos tanq̄ꝫ ad ꝑitissimos in hac arte re
currūt q̄ inp̄ositis iuramētis de seruando
secrete audacter virus effundūt sic̄ nuper
accidit in campis gotticis istius regni ca
stelle vbi cum duo fr̄es milites quoꝝ ma
ior dicebat̄ Iohēs de vega pacifice vt uide
bat̄ in vnū sepe cohabitarēt mīor fr̄is sui
mortē excogitauit vt tota hēditas ꝑueni
ret ad eum pulsātibꝫ ergo cor eiꝰ auaricia
& ambicōne ꝓdicōꝫ excogitatā reuelauit
cuidam iudeo medico. aut almirā predcti
regni q̄ data pecuīa vl' ꝓmissa & iuramē
to secrete interposito t̄didit sibi venenū q̄
fr̄em suū ꝑimeret. Cumq̄ꝫ die quadam ad
mensā fr̄is veniret obbuato pūcto ĩ vase
in q̄ vinū erat fr̄i ꝓpinandū solū venenū
effudit. Cum vero dapifer eiusdē militis ĩ
argētea taca vinū illud ponēt vt p̄dicto
militi ꝓpinaret ita fuit taca illa subito q̄
dam colore horribili offuscata. q̄d pauidū
erat vinū illud aspicere ꝯgnouerunt ergo
maīfeste ꝙ venenum erat in vase & facta
diligēti inquisicōe inuentum est ꝙ fr̄ eiꝰ
fecerat ꝓdicōꝫ illā. captꝰ ergo & vincula-
tus ꝯfessus est & nō negauit ſꝫ supplicacō-
nibꝫ quorūdam militū veniam meruit a
fr̄e cum hac ꝯdicōne ꝙ ingrederet̄ religio-
nem de q̄ nūq̄ꝫ exiret & sic factum ē quia
positꝰ fuerat in monasterio monachorū
sc̄i benedicti ville supradicte valisolitani
in qua nūc monachus est effectus iudeus
vero qui dederat vinū cognito ꝙ ꝓdicio
erat detecta ne forte captus vi tormētorū
hec & alia plurima mala que fecerat reue
laret ꝓpt̄ que merito nō solū ip̄e sed omēs
iudei deberent perire veneno hausto seip̄m
necauit O q̄ꝫ ꝑiculosa est ꝯuersacō iudeo-
rum xp̄ianis oībus sp̄aliter magnatibus
& regibꝫ. Nūquid vero imꝑator sequens
ꝯsiliū simōis magi iudei in oībꝫ horribil'
fuit & mala morte finiuit. Nūquid hele-
na Constātini mr̄ ex nimia ꝯuersacōe cū
iudeis in ihr̄lm q̄si ꝯuersa fuit ad iudais-
mū nisi intuenisset filiꝰ eiꝰ q̄ fecit ꝙ ꝯgre
garent̄ sapiētes iudeoꝝ cum sacerdotibus

xp̄ianoꝝ rome vbi fuerunt ex pte xp̄ia-
noꝝ lxxv · ep̄i · & de iudeis xij · sapiētes &
centū & nouē sacerdotes · & facta fuit di-
sputacō corā Constātino & helena matre
ei⁹ & fuerūt omēs iudei deuicti & confusi
p solū scm̄ Siluestrū papā & ꝯuersi ad fi-
dem xp̄i ac regina helena liberata a picu
lo in q̄ erat vt patz in cronicis imꝑatoꝝ
& gn̄ali historia hispanie. Nonne rex pe
trus castelle sequēs ꝯuersacōem & consiliū
duoꝝ iudeoꝝ quorum vn⁹ dicebat̄ Aben
sarsal · qui certificauerat eū ꝙ debēt lucra-
ri terrā scām ihrl̄m quia sic inuenerat in
signo natiuitatis ei⁹ Alter vero iude⁹ voca
bat̄ salomon leui qui erat ei⁹ thesaurari⁹
maior in omibus infelix fuit crudelissim⁹
nō solū ī extrāneos ꝫ etiā ī suos frēs & na
turales sb̄ditos ac mala morte finiuit oc-
cisus in mōtiel a rege heinrico. Nōne rex
alfonsus ex ꝯuersacōne iudeoꝝ intantam
venit cecitatē ꝙ tenuerit quandā iudeam
in ꝯcubinā quinqꝫ ānis · in quib⁹ sic fuit ali
enat⁹ maleficijs illi⁹ iudee ꝙ null⁹ pote-
rat hr̄e audientiā cum eo & regnū destru
ebat̄ · nisi milites succurrissent qui quādā
die ipām occiderūt cum seruitutib⁹ eiusdē
ꝯm ꝙ legit̄ in cronica didaci campidocti.
Non ergo possum approbare ꝯuersacōem
xp̄ianoꝝ cum iudeis sp̄aliter magnatum
p̄latoꝝ & regum cū tot mala exempla &
picula non solū corpm ꝫ etiā aīarum &
rei publice legam⁹ & experiamur.

QVintadecima crudelitas iudeoꝝ
in orōib⁹ eoꝝ ostendit̄ · nō em̄ iudei
orāt p inimicis & ꝑsecutorib⁹ ex
caritate & pietate sicut faciūt xp̄iani · sed
sicut ī opib⁹ vt sup̄ claret crudelissimi os̄
dunt̄ sic & ī orōib⁹ suis sp̄aliter in q̄tuor
Primo in festo Mardochei qd̄ adhuc cele-
brāt xv · kal' · Marcij ꝯterunt ollas in sina
gogis dicētes sicut ꝯtrit⁹ est aman sic re
gnū xp̄ianoꝝ velociē ꝯterat̄ · Secūda orō
iudeoꝝ ꝓcipitur eis ꝙ fiat cum transeunt
aīi domos orōis xp̄ianoꝝ · orāt em̄ sic ī sē-
tēcia ꝯm hebraicū suū domus supboꝝ ꝓ
sternet te deus. Terciā orōez faciūt cū trā
seunt p cimiteria xp̄ianoꝝ sub tali vboꝝ
serie erit verecūdata mr̄ vr̄a erit repudia
ta illa que vos pepit q2 finis xp̄ianorum
vermis est. Quartā orōz faciūt quotidie
ter in die in q̄ maledicunt ihm xp̄m & di-
scipulos suos atqꝫ reges & p̄ncipes xp̄ia-
nos cui⁹ tenor talis est ꝯm Iheronimū de
scā fide in tractatu secūdo libri sui quē cō
posuit p mandatum pape bn̄dicti in ca-
v · & ut itelligat̄ notand ꝙ iudei vocant
ꝯuersos ad fidē xp̄i mesunadin · i · destru-
ctos · dicunt ergo sic mesunadin · i · destru
ctis nō sit spes · & omēs hētici & omēs qui
loquūtur con̄ isrl' in breui sint scisi & re-
gnū supbiosum ī breui sit euulsum cassa
tum & destructum & oēs inimici nr̄i sint
destructi & humiliati & ꝯfracti breuit̄ in di
ebus nr̄is Mḡr Alfonsus ꝯuersus in libro
de bellis dei ca · xliiij · vocat iudeos supbos
& crudeles q2 nō orāt ex caritate sic xp̄iaī
& poīt in termīs supdictā orōem sub hac
forma. Qui ꝯuertunt̄ ad aliā legē non ha
beāt spem & omēs heretici subito pereant
& omēs nr̄i inimici & omēs odientes nos
& omēs q̄ querūt mala nob subito succi-
dant̄ & omē regnū supbie frange cito de-
strue & opprime cito in dieb⁹ nr̄is & ipsi
vocant xp̄ianos regnū malignitatis hec
ille. Cum autez iudeis dr̄ a xp̄ianis ꝙ ipi
faciāt hāc orōz statim negāt · ꝫ mentita ē
iniqtas sibi cum hoc fuerit publice osten-
sum p supdc̄m Mḡr Alfonsum illustrissi
mo regi alfonso q̄ disputauit cū maiori-
bus & sapientiorib⁹ iudeoꝝ & fecit eos co
gnoscere ꝙ dicebāt p̄dictā orōz & maledi
ctionē con̄ xp̄ianos ꝓpter qd̄ p̄dict⁹ rex
ihibuit iudeis singul' ne illā orōz dicerēt
& ꝙ eam ab omib⁹ libris suis raderent &
amouerēt cui⁹ tenor tal' est. Dn̄s Alfons⁹
castelle tholeti & legiōis galecie · hispalis
corduba · mircie · gihēnij · & algarbij · rex ·
dn̄sqꝫ moline consilijs iudeoꝝ oīm regno
rum nr̄oꝝ & ipoꝝ quilibꝫ grām cū salute
Volo vos scire nobis fuisse relatū p ma-
gistrū Alfonsum ꝯuersum sacristā maio-
ris ecc̄ie valisoletane vos vti a magnis tē
poribus iuē vos quotidie ab vtroqꝫ sexu
adulte etatis orōne quadā in q̄ maledicti
onē oipotētis dei xp̄ianis ac oib⁹ ad fidez
xp̄i ꝯuersis imprecamī eos censēdo hēticos
etiā inimicos capitales & ꝙ publice deum

exoꝛatis vt eos deſtruat atqꝫ ꝑdat. & licꝫ
aliq̄ iudeoꝝ dicēdo negabāt hoc ñ dicē xp̄i
aīs diſputauit tñ hoc dictꝰ mḡr Alfonſꝰ
cum ſapientioꝛibꝰ valeſole q̄ de vob̄ fuerīt
adinuēti coꝛā iudicibꝰ vr̄is ac ſcribis pub
licis & merinis atqꝫ ꝓbis viris de p̄dica=
toꝛibꝰ fr̄ibus & multis alijs circūſtantibꝰ
vbi iuramēto legis iudeoꝝ illi ſūme lr̄ati
inē ſe ꝯceſſerunt dictis libꝛoꝝ ſuoꝝ iniun=
ctum ab āceſſoꝛibꝰ hoc fuiſſe veluti dictꝰ
mḡr Alfonſꝰ demōſtrabat & ip̄i ſuis no
mibus ſuꝑ hoc vice & vicibꝰ roboꝛarunt
in hebꝛaico. vidēte nobis hoc vituꝑare &
erogare fidei xp̄iane in bonū duximꝰ per
mandatū ne ī aliq̄ regnoꝝ nr̄oꝝ ampliꝰ
hoc fiat. Qꝛ ſi iudeꝰ aliq̄s vl' iudea hoc p̄=
ſumpſerit attemptare iudicibꝰ oīb꞉ & me
rinis atqꝫ potentibus cuiꝰqꝫ loci in q̄ hoc
acciderit q̄ hanc nr̄am lr̄aꝫ viderīt vel trā
ſumptum ſignatū notario publico iniun
gimꝰ viua voce ibi remediū ponere ſicut
erga illos q̄ contˀ xp̄ianam fidē ꝓponūt &
lr̄am nr̄am recipiūt ī ꝯtemptum & ꝙ vt
ibi ſcribitˀ ꝯpleatis & vnꝰ ꝓ alio nō excu
ſetˀ qꝺ iniūgimꝰ ponē in effectu & cuſtodi
atis & defēdatis. Predicte nr̄e lr̄e vl' tran
ſumpti illiꝰ ſignati notario publico oſtē
ſoꝝ nec ꝑmittatis dicto vl' facto aliqueꝫ
vl' aliq̄s contˀ eum ꝓcedē quoqꝫ modo nec
aliud faciatis ī hoc ſub pena nr̄i dominij
centūqꝫ marabetinoꝝ nūmiſme noue cuiꝰ
libet oī vice. & qualitˀ vos hanc lr̄am vel
trāſumptū ſignatū notario publico taleſ
vl' tales duxitis adimplendū cuiqꝫ nota
rio publico cuiꝰqꝫ ville vel loci qui ad hoc
vocatꝰ fuerit imponimꝰ ꝑ mandatum ꝙ
hoī hanc lr̄am nr̄am nuncianti teſtiōniū
ſuo ſignatū ſigno p̄beat vt nob̄ conſtat
qualitˀ mandatū nr̄m duxeritis adimplē=
dum & aliud nullꝰ vr̄m audeat attēpta=
re ſub dicta pena & officij vr̄i lecta lr̄a ſi=
bi omīmodo p̄ntetis datum in valleoleti
xxv. die menſ̄ febꝛuarij. era M cccIxxiiij.
& licꝫ tp̄e illiꝰ regis iudei defacto illā am
mouiſſent tñ poſt moꝛtē regis iteꝝ recu=
ꝑata eſt a iudeis ſicut dicˀ mḡr Iohēs con
uerſus in libꝛo de ꝯcoꝛdia legum titulo v.
ca. x. q̄ iteꝝ ex p̄cepto regis ī ciuitate bur
genſi coꝛā dn̄o gomecio archiep̄o toletaō
cui rex negocium recōmiſit diſputauit cū
ſapiētibꝰ iudeoꝝ & oñdit eis ꝙ poſtq̄ꝫ eis
ꝓhibita fuit p̄dicta or̄o adhuc illā cōti=
nuo ter in die dicebāt ſcꝫ de mane in me=
ridie & in completoꝛio & cantoꝛ eoꝝ bis
hoc dicē obligatˀ ꝑpl'o p̄ſēte & reſpōdente
Amē. Et predictꝰ doctoꝛ tactis ſacroſctīs
de veritate dicēda vt pꝫ in ca. ſup̄dicto iu
rauit ꝙ illud qꝺ ꝑſonabat predicta oꝛacō
erat hoc in foꝛma. nō ſit ſpes deſtructis &
repēte hētici deperdātˀ & inimici nr̄i ſubi
to ſciſi ſint. ac regnū ſuꝑbie in pūcto frā
gatˀ & in diebꝰ nr̄is ſubmergantˀ & tu deꝰ
bn̄dicte frāge inimicos nr̄os & eoꝛum de
ſtrue ſuꝑbiā ſine moꝛa. Itē ꝙ veꝝ ſit ꝙ iu
dei dicāt hāc or̄oꝫ etiā tp̄ibꝰ nr̄is accedat
ſingularis teſtis de eoꝝ gn̄e ſcꝫ dn̄s paulꝰ
burgeñ. ep̄us q̄ in dialogo ſuo diſtinctioē
v. ca. vij. declarās ꝯtˀ iudeos liij. ca. yſaie
Non poſſe exponi niſi de rege meſſia ih̄u
xp̄o ſuꝑ v̄bo & ꝓ trāſgreſſoꝛibꝰ oꝛauit ſic
dicit hoc nō poteſt expoī de ꝑpl'o iudaico
qui nō ſolū nō oꝛat ꝓ gentilibꝰ ym̄o quo
tidie oꝛat ꝓ deſtructōe romani imperij &
p̄ſertim ꝓ deſtructōe ecc̄ie xp̄i. & diſcipu=
loꝝ eiꝰ vt patꝫ ꝑ quandā or̄oꝫ eiꝰ q̄ quoti
die ab eis dicitˀ in ſuis ſinagogis. in q̄ inē
quedā alia exp̄ſſe dꝛ omēs hētici ſubito pe
reant q̄ verba rabi ſalomon & rabi moy=
ſes & ceťi ſic exponūt Iſti hētici ſunt diſci
puli nazareni. vide ergo ſi de talibꝰ pt̄ ve
rificari & ꝓ trāſgreſſoꝛibꝰ oꝛauit. hec ille
Item ſicut dicˀ mḡr Alfōſus ꝯuerſus libꝛo
& ca. q̄ ſup̄. Oꝛant iudei ꝙ ſi aliq̄s iudeus
dederit xp̄iano qꝺ ꝑdidit vel gentili ꝙ nō
parcat ei deꝰ & infra adhuc eſt intentum
aliq̄rum eoꝝ qñ oꝛant qualibꝫ die ꝙ gēti
les adoꝛāt & obediūt ebel. berith. ꝙ ſonat
nichil & vaītas.

Extadecima crudelitas
iudeoꝝ oñditur in eoꝝ talmudi=
ca doctrina ſicut notat predictꝰ
mḡr Alfonſus ꝯuerſus in libꝛo & ca. qui=
bus ſup̄. vñ dicˀ ꝙ defenditˀ iudeo ne dicat
foꝛmoſus eſt iſte xp̄ianꝰ qꝺ ſonat nō des
ei hoſpiciū in ťra. Item docēt ꝙ ſi xp̄iano
vl' gētili aliq̄s obligatꝰ fuerit ꝙ nō tra=
datˀ ei. Item dicūt ꝙ quicūqꝫ inuitant ad
domū ſuam xp̄ianū vel gentilem ex hoc

obligat ad captiuitatez filios suos. Item
dicũt ꝙ quicũqꝫ ꝯmedũt panẽ xp̃iani vel
gẽtilis nõ gustat gustũ panis. Item dicũt
ꝙ xp̃ianꝰ vl' gẽtilis q̇ ꝑcutit iudeum reꝰ
est mortis. Item dicũt ꝙ xp̃ianꝰ vl' gẽtilis
qui laborauerit in lege merẽ mortẽ qꝛ lex
nõ fuit data nisi generi Iacob. Item dicũt
ꝙ secreta legis nõ debẽt reuelare alicui gẽ
tili. Item dicũt ꝙ pc̃m est recipe elemosi=
nam ab hoĩe gẽtili ne hẽant bonã remuẽ=
racõz a deo & ꝙ nõ pereãt a mũdo. Itẽ di
cunt ꝙ nõ est fides nec veritas in gentibꝫ
adhuc etiã nec in sepultura. Item dicunt
meliorẽ quẽ videris de gentilibꝫ occide eũ
Vñ ad hoc ẽ qḋ deducit Iheronimꝰ de scã
fide in fine libri sui ꝙ est sentẽtia rabi sy=
meõis filij rabi Ioachim ꝙ meliorẽ xp̃ia=
norꝫ debꝫ hõ occidẽ & meliori colubrorꝫ de
bet hõ frangẽ caput. Et declarat rabi Sa=
lomon ꝙ illud qḋ dic̃ rabi Symeon meli=
orẽ xp̃ianũ. i. magis deuotũ deo vult di=
cere. Item ꝑcipic̃ in Abodazara & sic nar=
rat rabi moysen de egipto in libro de ma
da ꝙ illi q̇ sequũtur regulã ihu nazarem
Si homo viderit eos inclinatos ad mortẽ
debꝫ eos hõ occidẽ. & si sunt circa puteum
debꝫ homo eos ꝓicere intꝰ & ponẽ vnum
lapidẽ in ore putei. & si scala fuerit in pu
teo debꝫ homo eã amouẽ ne scꝫ ꝑ eã possit
ascendẽ. Item dicũt ꝙ est pc̃m vendẽ cri=
stiano possessionẽ ꝓ aliq̊ precio. Itẽ dicũt
ꝙ nõ debẽt vendẽ xp̃iano aliquã bestiam
nisi ꝓ multo maiori q̃ꝫ valeat Itẽ dicunt
ꝙ xp̃ianꝰ q̇ ꝯmittit aliqḋ crimẽ debꝫ mori
solũmõ vno testimoĩo. Item dicũt ꝙ mu=
lier israhelita ꝯmittit magnũ pc̃m si la=
ctat filiũ xp̃iani. qꝛ nutrit filiũ ad ydola
trandũ & ꝙ non debẽt ꝯsentire ꝙ mulier
xp̃iana lactat filiũ iudee qꝛ ẽ fama ꝙ suf=
focaret eum ſꝫ dicũt ꝙ cum custodia bene
pt̃ fieri. Item dicunt ꝙ xp̃ianꝰ q̇ obseruat
sabbatum dignꝰ est morte licet faciat sab
batũ suũ altera die septimane. Itẽ expresse
mandat̃ iudeis in talmuth ꝙ faciãt omẽ
damnũ gentilibꝫ signanẽ xp̃ianis qꝛ repu
tant eos ydolatros absolutos. Dicũt eñ
ꝙ liberẽ & sine aliq̊ pc̃o iudeus pt̃ recipe bo
na xp̃ianorꝫ & est verbũ valde vsitatum
inter iudeos ꝙ error ꝯpoti quẽ facit iudeꝰ
xp̃iano licentiat̃ & est sine culpa. Et dr̃ in
libro q̇ vocat̃ rabaq̇ma in ca. quod incipit
bacgazel legunt mg̃ri si iudeꝰ & xp̃ianis
venerint añ te ad iudiciũ. Attẽde si potes
iustificare iudeũ ẜm legẽ hebraicã iustifi=
ca eum dicẽdo hoc ꝑcipit lex & si nõ pote
ris eum iustificare ẜm ius hebraicũ potes
tñ iustificare eum ẜm ius aliorꝫ gentium
iustifica eũ & dices xp̃iano hoc ꝑcipit ius
vr̃m. Sꝫ si nõ poteris eum ꝑ vnũ ius nec
ꝑ alterũ iustificare obẜua eum cauillacõi=
bus qꝛ rape pecuñiam xp̃iano est res licen=
ciata. Et ideo in libro canhedrin in ca. qḋ
ĩcipit artuhabitor ꝙ rancanalia faciebat
ꝑconisari ꝙ quicunqꝫ iudeꝰ sciebat ius cẽ
xp̃iani & faciebat testimoniũ in iuuamĩe
eiꝰ ꝙ eẽt excõicatꝰ qꝛ exthebebat pecuñiam a
potestate isrl' cum suo testimoĩo. Item di
cunt ꝙ peccat iudeꝰ soluẽdo aliqñ debitũ
xp̃iano ẜm opĩoẽz rabi hismael qui dixit
ꝙ tribꝫ diebꝫ ante festum gentiliũ & tribꝫ
diebꝫ post & in ipamet die festiuitatis ꝙ
nõ debẽt soluẽ debitum gẽtili. Et cũ xp̃iaĩ
celebrẽt vna die ebdomadi festiuitatẽ suã
scꝫ in die dñica Ideo tota ebdomada ĩgre=
dic̃ pc̃m iudeorꝫ. qꝛ dies dñica cum tribꝫ
diebꝫ ꝑcedentibꝫ & cum tribꝫ diebꝫ sequen
tibus complet septẽ dies. Item dicũt aliq̇
sapiẽtes iudeorꝫ ꝙ non debẽt soluẽ xp̃iano
nec ei facẽ aliquẽ amorem tribꝫ diebꝫ ante
quãcunqꝫ festiuitatẽ neqꝫ in ipa die festi=
uitatis qꝛ iudei vocant illã diem ꝯtricõis
siue fractõis gentiliũ. Sic ergo affirmant
& docẽt eẽ pc̃m soluẽ xp̃iano debitũ & fa
cere ei aliquẽ amorẽ. Item absoluũt iudeũ
q̇ mentic̃ xp̃iano vl' falsum iurat sicut pa
tuit sup̃ argumẽto iiij. ꝯsideracõis v. Et ĩ
tm̃ nomẽ xp̃iani est exosum & immundũ
& venenosum inter eos. ꝙ quãcunqꝫ rem
quãtumcũqꝫ turpẽ vocant noĩe xp̃iano si
cut de vase vrinarꝫ & silibꝫ dicunt istud
est vas xp̃ianicum odor xp̃ianicꝰ est iste.
& quod peiꝰ est docẽt ꝙ ihus fuit forneci
nꝰ & factꝰ in muliere immũda & ꝙ ẽ iu=
dicatꝰ in altõ mũdo missus in immũdi=
cia feruẽti hoĩm. Item librũ euãgeliorꝫ vo
cant iudei in thalmuth vt maledicãt guy
layon quod sonat in hebraico falsitas in=
carcata. Item vocãt panem sacratũ panẽ

venenosum. Iteꝫ noīant crucē barũ quod
in hebraico sonat res scisa vocāt etiā eam
bohena · i · ab hoīacõꝫ. Item vocāt scāꝫ ma
riam haria qd̓ hebraice sonat scissura. Vo
cāt etiā eā temea qd̓ sonat polluta vocāt
etiā xp̄m manzeri. Item de ihu faciunt si
gnũ qd̓ ōndit hebraice quod eiꝰ nomē sit
mortuũ & sua memoria. Item dicũt ꝙ cō
potum ihu est tricentũ & sedecim quale ē
ꝯpotum verbi qd̓ dicit̄ i hebraico varique
qd̓ est ideꝫ ꝙ vanitas sic̄ competũt legem
sarracenoꝝ ꝑ signũ verbi quod dicit̄ ī he
braico hebel qd̓ idē est ꝙ nichil Itē vocant
ecc̄iam thabuc · i · error. Item vocāt ꝑconē
iolali · i · latracõnem. Item vocāt sacerdo
tes gallalin · i · tresquilados · Item vocant
coronā sacerdotis corha · i · messatura Vo
cant diem veneris scitafel · i · de saborrido
Item vocant diem festiuitatis nr̄e horga
· i · quebranto. Item vocant paruulos cri
stianos sakatin · i · serpētes. Omēs supdc̄e
doctrine reperiũtur ī thalmuth ƀm docto
res gn̄is coꝝ. Et licꝫ xp̄iani sint dn̄i iude
orũ & oīa supdicta sciant vel ad coꝝ au
res veīant q̄ntumcũqꝫ sunt horribilia &
crudelia & falsa non reddũt tñ malũ pro
malo quĩymo orant ꝑ eis vt deus auferat
velamīa a cordibꝰ eorũ & reducat eos ad
verā fidem. Ecce q̄ꝫ maīfeste potīt vnusq̄s
qꝫ noscē doctrinā xp̄ianoꝝ & iudeoꝝ quia
illa pijssima & iudeorum crudelissima.

Decima septima crudelitas iudeoꝝ
ōnditur in vsuris nō posset cha
lamꝰ explicare quot sũt modi &
calamitates iudeorũ in vsuris exigendis
cum in hoc non hoīem ſꝫ verius demones
dici possint. Repertũ est quendā iudeũ in
Samorẽn · ciuitate ꝑ decē milibꝰ sexagīta
milia recepisse de vsuris. Retinēt eñ vsu
rarios ꝯtractꝰ de gn̄acõne in gn̄acoībꝰ in
tm̄ vt nō solũ rustici agricultores · ſꝫ etiaꝫ
plures scutiferi & milites ab eis quasi ca
ptiui tenent̄ non tm̄ ꝯtractibꝰ ſꝫ & iuram̄
tis astricti non nascit̄ rustico pullus vel
edulus quin statim sit pn̄tatꝰ iudeo fene
ratori Reges aũt & pn̄cipes vsure huiōi
fauorē dātes & nō ꝓhibētes sunt in gran
di periculo aīarum · vñ ext̄ de vsuris post
miserabilē. scriptũ est iudeos ad remitten
das xp̄ianis vsuras per pn̄cipes & ptātes
ꝯpelli ꝑcipimꝰ seculares Alexand̓lon dic̄.
ꝙ tales dn̄i q̄ in t̄ris suis vsurarios tenēt
licꝫ mortalit̄ peccēt tñ nichil restituē obli
gant̄ si nichil ad eos de boīs coꝝ ꝑuenerit
nec est sil'e de auc̄tibꝰ malis q̄ efficacē cām
prestāt & de hijs q̄ sunt mali cā ꝑ accidēs
puta q2 tale malũ in patria ꝯseruet̄ vl' li
bere fiat. Si aũt ꝑdicti dn̄i cogant debito
res dare vsuras ƀm roddnen̄ · tũc ad resti
tucõꝫ tenent̄ etiā si nichil de hoc ad eos ꝑ
uenerit. Sꝫ forte meliꝰ sentit hĩ · dicens ꝙ
tales q̄ cum possunt non ꝯpellũt ad resti
tuendũ vsuras tenent̄ etiā si nichil ꝑue
nerit ad eos · cuiꝰ rō eē potest q2 sicut sup̄
dictum est habēt hoc ab ecc̄ia in ꝑceptum
saltē de iudeis ꝙ si nō obƀuiāt cum ex eoꝝ
officio incumbat eis inťpretat̄ ꝯsensum se
hr̄e iuxta illud. Non caret scrupulo ꝯcessi
onis occulte q̄ maīfesto facinori desinit ob
uiari ext̄ de hoīcidio sic̄ dignũ · paragra
pho iij · & hec est intencō bt̄i bernhardi in
t̄ctatu suo de restitucõibꝰ q̄ michi placet
In ꝯfirmacõne oīm ꝑdictaꝝ crudelitatũ
& ꝑ fine huiꝰ septime cõsideracõnis & vt
vnusq̄sqꝫ xp̄ianꝰ se custodiat a ꝯuersacõe
iudeorũ narrat Aristotiles in iiij · libro de
secretis secretoꝝ ad alexandrũ ponēs ei do
cumētum dicēs. Nunq̄ꝫ speres in hoīe qui
non credit legē tuam. Sequit̄ Et caue ne
accidat tibi vt accidit duobꝰ hoībus q̄ di
cunt̄ associati fuisse in vno itinere quorũ
vnꝰ erat magus orīētalis reliquꝰ vero iu
deus Magus equitauit mulā quā nutri
uit ad placitũ suũ que portabat vniũsa
nec̄ia sua quibꝰ indigebat. Viator iudeꝰ
vero incedebat pedes nō habēs cibum nec
alia nec̄ia dũ ergo fabularent̄ in via di
xit magꝰ iudeo que est lex tua q̄ est fides
tua. Rn̄det iudeꝰ credo ꝙ in celo est vnus
deꝰ quē adoro & expecto ab eo bonũ aīme
mee & remuneracõꝫ & illis q̄ ꝯueniũt me
cum in lege mea & fide mea. Et crudelitas
mea est ꝙ q̄ discrepat mecũ in fide mea li
citum est michi tollē sanguinem suũ · pecu
niā suam & amicum suũ & vxorē paren
tes & genitores insup maledcm̄ est michi
si seruo ei fidē vel iuuo ipm · vel si facio ei

misericordiā vel parco ei. Consequenť in-
quit mago demōstraui tibi inq̄ʒ legē me-
am redde ergo me certū de fide & lege tua
Cui respōdit magus dicēs fides em̄ & cre
dulitas & lex mea hec sunt. In p̄mis volo
michi ip̄i bonū & filijs gn̄is mei & nolo
alicui c̄ature dei malū sequentibꝫ legē me
am nec discrepantibꝫ mecum ī eadē nolo
malū. & credo equitatē & misericordiam
seruandam cuilibet viuēti & nulla iniuria
placet videť etiā michi ꝙ q̄n aliq̄d mali
accidit alicui viuēti ꝙ illud malū me cō-
tingat & me ꝯturbet Affecto etiā ꝓsperi-
tatē sanitatē & incolomitatē & felicitatē
accidē oībus hoībꝫ vniu̇salit̄. Tūc dixit
iudeꝰ q̄d si iniuria vl' offensa fiat tibi ab
aliq̄ Magus scio ꝙ in celo est deꝰ iustus.
bonꝰ. sapiēs cui nichil est occultū. nichil
secretum. nichil penitꝰ zelatur de hijs q̄ li
cēt ī suis creatis q̄ remunerat bonos iux-
ta suas boitates. malos vero & trāsgres-
sores iuxta suas trāgressiones. Cui iudeꝰ
Quare ergo nō seruas legem tuā vt quid
nō ꝯfirmas opibꝫ tuis fidē tuā. Magꝰ in
quit Quomō fiet hoc. Cui iudeꝰ Ego sum
de filijs tui gn̄is & tu vides me ambula-
re pedes fatigatū famelicū. & tu es eques
saturatꝰ & quietus. Cui magus. veritas
hec est & descendēs de mula aperuit viati
cum suū & cibauit & potauit eū. deinde fe
cit eum equitare equitaturaꝫ suam. Post
q̄ʒ vero iudeꝰ bn̄ firmauit se in equitādo
iūxit calcaria festinādo & relinquēs magū
recessit. tūc magus cepit vociferare & di-
cere expecta me qꝛ ꝯfusus sum. Iudeꝰ vero
dicebat. nōne indicaui legē meā & ꝯdicō-
nem eiꝰ & ego volo silr̄ ꝯfirmare eā. Tūc
festinabat mulā & Magus sequēs eiꝰ ve-
stigia inquit O iudee noli me relinquē in
hoc deserto ne inficiar a leonibꝫ & mori-
ar mala fame & dolorosa. age ergo mise-
ricordiť mecū sicut ego tecum. Iudeus ve-
ro nec respiciebat retro nec intendebat di
ctis suis nec cessauit donec latuit visū eiꝰ
Q̄n ergo magꝰ fuit desperatꝰ de succursu
recordatꝰ fuit ꝑfectionis sue legis & fidei
sue & eiꝰ q̄d dixerat iudeo videlicꝫ ꝙ ī ce
lo est deꝰ iustꝰ iudex cui nichil est occultū
& nichil secretū in creatis suis latꝫ. Viri-
gēs ergo caput suū ad celū dixit. Deꝰ me
us tu nosti ꝙ credidi in te in tua lege in
tuis mādatis sanctificaui te sicut ꝓpendi-
sti. Confirma ergo apud iudeū laudē meā
in te. Hijs dictis nō multū iuerat magꝰ
& ecce inueīt iudeū ꝓstratum & eiectū de
mula confracta tibea. & leso collo. Mula
vero stabat ex opposito a remotis q̄ vidēs
magū nouit dn̄m suū & accessit ad ip̄m
ꝓpter nutriturā suam. equitās ergo ip̄am
& derelinquēs iudeū ī doloribꝫ mortis re-
cedebat. Iudeꝰ vero clamabat Bone frater
ꝓ deo habe misericordiā de me qꝛ ꝯfractꝰ
sum & morior Indigeo pietate & miā.
Serua legē tuā qꝛ ꝯtulisti tibi victoriam
q̄ supasti me. tunc cepit magus increpare
eum dicēs tu male peccasti in me & dereli
quisti me sine misericordia. Cui iudeꝰ no
li me rep̄hendē de re p̄terita qꝛ ōndi tibi
ꝙ hec est lex mea & fides mea in quibꝫ nu
tritꝰ sum & inueni ꝑentes meos & senes
antiquos in hac lege ꝑseuerātes. Tūc mi-
sertꝰ est eiꝰ magus & portauit eum post
se donec ꝑueniret ad locum destinatum &
ip̄m tradidit gēti sue q̄ post dies aliquot
expirauit. Audiēs vero rex illiꝰ ciuitatis
opa illiꝰ magi vocari eū fecit & cōstituit
eum baiulū suū ꝓpter pia opa & pietateꝫ
& bonitatē legis sue. Ecce piculū ꝯuersaci
onis iudeoꝝ & declaracō ꝯdicōis eoꝝ cru-
delissime.

Octaua ꝯsideracō huiꝰ libri est de
iudeorū fatuitatibꝫ & sua grādi
stulticia. excecati suis pc̄tis mise
ri iudei nō solū in ea q̄ supdicta sunt inci
derunt dicētes falsa & mēdacia innumera
conť legeꝫ xp̄i & eiꝰ aduentū vt patuit ꝫ
etiam nōnulla alia scripserūt veluti amē
tes que eos fatuos & insensatos ostēdunt
a quoqꝫ sane mētis audiātur. hec em̄ ē pe
na aliq̄d scribentis conť deū. non em̄ per
mittit sp̄ussc̄us eos mentiri nisi ita clare
ꝙ ab oībus cognoscať esse falsum & men
daciū. Et sunt sex passus in hac ꝯsideracō
ne peractādi. Primꝰ de hijs que dicunt
conť caritatē. Secundus de hijs que di
cūt contra legem nature. Terciꝰ de hijs
q̄ dicūt ꝯť diuiā ꝑfectōꝫ. Quartꝰ de hijs

que dicunt cont̃ legem mosaicam & cont̃
ꝓphetas. ¶ Quĩtꝰ de maĩfestis impossibi
libꝰ. ¶ Sextꝰ de fatua expectacōne messie.

PRimꝰ passus est de fatuitatibus
& falsitatibꝰ iudeoꝝ q̃ dicunt cō
tra caritatẽ. ¶ Vñ in thalmuth iu
dei dãt licentiam ꝙ hõ possit maledicẽ &
blasphemare p̃rem suũ & m̃rem suã. ¶ Et
adhuc ꝑcutere eos sine onere pc̃ti alicuiꝰ.
Dicunt eñ in canhedrin in ca. qḋ incipit
aubenamic ben aquim. ꝙ ille qui ꝑcutit
p̃rem & m̃rem suam solũ ꝙ nõ faciat vul
nus liber est. ¶ Item dicit Rabi moysen de
egipto in libris sofrin in lectõibꝰ reuelan-
ciũ ca. v. talia v̀ba. homo q̇ ꝑcutit p̃rem
suũ & m̃rem suã debꝫ mori suffocatus sed
nõ tenet̃ ad penã si non fecit eis plagam
ꝫ si eos ꝑcutit & nõ facit in eis plagã nõ
est aliud nisi sic q̇ ꝑcutet̃ vnũ aliũ hoĩem
ex isrł. & q̇ eos ꝑcutit postq̃z sunt mortui
liber est. Item dicit ꝙ ille q̇ maledicit pa-
trẽ vł m̃rez suam nõ est culpabił in aliq̊
nisi in maledictõe noĩauit aliqḋ nomẽ ꝓ
ꝓpriũ dei. Et nõ solũ p̃ri carnali dant licẽ-
ciã maledicẽdi ꝫ etiã deo sicut dicũt ĩ can
hedrin in ca. qḋ incipit arbamitor. ꝙ ille
q̇ maledicit deũ non habꝫ aliquã culpam
nisi declarauerit nomẽ ꝓpriũ dei qḋ vocat̃
sembãmeforas. Sed si noĩat in hora male
dictõnis cum aliq̊ alioꝝ noĩm suoꝝ sicut
adonai & heloym vł sabaoth nõ habꝫ ali
quã culpam. q̃ oĩa q̃z falsa & q̃z fatua sint
clarũ est. Apparet eñ maĩfeste ꝙ sunt con
tra caritatẽ cum hoc req̇rat caritatis na-
tura vt deꝰ diligat̃ & ꝓximꝰ non ut ma
ledicant̃.

SEcundꝰ passus est
de fatuitatibꝰ & falsitatibꝰ iude-
orũ cont̃ legez nat̃e. vñ ipi dant
licentiã occidẽdi sine aliq̃ pena scꝫ ꝙ ĩ can
hedrin in cap̃. qḋ incipit belluben haymi
terahym vbi d̾r sic si aliq̇s ligauerit ma-
nꝰ & pedes socij sui & causa huiꝰ mortuꝰ
fuerit fame liber est ligator a morte. ¶ Sꝫ si
ligat eum ad solem vł ad frigus & morit̃
culpabił est morte. Et si ligat vł ꝓicit eũ
añ leonẽ liber est a morte. & si ꝓicit eum
añ muscas culpabił est morte. ¶ Et si ꝓicit
eum in puteũ in quo est scala & alius re-
mouet scalã qui ipm̃ ꝓicit liber est. ¶ Item
si decẽ hoĩes ꝑcutiũt vnũ hoĩez cum decez
fustibꝰ & occidunt eum omẽs sunt liberi. ¶
Item si vnus homo alterũ occidit & post
modũ inueĩtur ꝙ ille mortuꝰ est trefe hoc
est ꝙ habꝫ pulmones ꝯiũctos vł habꝫ ali
quã illarũ causarũ quare iudei abhoĩant̃
carnes & nõ ꝯmedũt occisor ẽ liber & glo-
sat Rabi Salomon q̈ı interfecit quasi rem
moriturã aĩal eñ quod est trefe dispositũ
est ad mortem. Item dicit Rabimoisen de
egipto in libro sofrin ĩ lectioĩbꝰ canhedrin
ca. ix. ꝙ si homo crimĩosus venit añ iudi
ces & vna voce sunt cõcordes ꝙ ille est di-
gnus morte & qḋ ad hoc ꝙ talis homo sic̃
ille sit liber nec̃e est ꝙ iudices sint discre-
pãtes & ꝙ pars illoꝝ ꝯdempnet eũ & ꝑs
absoluat & si sunt plures voces ꝯdemnan
tiũ moriet̃. Item dicũt in libro de hulhin
ca. p̀mo ꝙ si petrꝰ verbi gr̃a facit testiõ-
niũ falsum cont̃ martinũ ꝓpter qḋ testiõ-
niũ secutũ est ꝙ dicti iudices ꝯdemnauer̃t
p̃dictum martinũ ad mortẽ. Et deinde añ
q̃z executio p̃dicti martini facta sit ꝓbat̃
ꝙ testimoniũ petri fuerit falsum Precipit
lex ꝙ sit liber martinꝰ & ꝙ petrꝰ moriat̃
vt non viuat ad volendũ occidẽ ꝓximũ
suũ cum suo testimoĩo falso q̈ı sic dic̃ tex.
deutro. xix. & reddet̃ ei sicut f̃ri suo facere
cogitauerit & ꝓpter hoc verbũ qḋ dixit fa
cere cogitauerit & nõ dixit fecit intricant̃
ipi & dicũt fortuizando. ꝙ si mors marti
ni erat iam facta qñ fuit ꝓbata falsitas
petri ꝙ in tali casu petrꝰ ẽ liber. Ecce q̃uo
dant iudei maĩfeste occasionẽ ꝙ hoĩes ca-
dãt in pc̃m homicidij reddendo eos abso
lutos in hijs q̃ non solũ ẜm legẽ scripẗe ꝫ
etiã ẜm legem nat̃e sunt digni punicõne.
Item dicũt in thalmuth in libro q̇ d̾r cal-
la ꝙ iudeꝰ habꝫ licentiã vtẽdi cum vxore
sua turpit̃ & innãliter scꝫ ante & retro &
dicit ibi liber madarim ĩ ca. qḋ incipit el-
lirmutarim ꝙ vna mulier veĩt añ docto-
res cõquerẽdo se ꝙ vir eiꝰ vtẽtur ea cõtra
vsum nãlem. & ipi rñderunt filia nichil
possumꝰ in hoc facẽ q̈ı lex dei dedit ei licẽ
tiã. ¶ Et dixit Et vñ ꝓbatis Rñderunt ex
textu qḋ d̾r in leui ca. xx. Ille q̇ dormierit

cum masculo coitu femineo morte moria
tur videt ꝙ quia dꝫ in hebraico zazyas in
pl'i. ꝙ ideo mulieri ueniũt duo modi ia
cendi siue succũbendi viro. ¶ Item dicũt in
eodẽ ca. ꝙ si vnꝰ homo iacet cũ vna mu
liere vxorata vl' cum illis q̄ in lege vetan
tur ꝙ si illa in illa hora non accipit dele
ctacõnem ꝙ ille q̄ iacet cum ea nõ peccat
Dicunt etiã ꝙ ille q̄ coyt cum masculo ñ
peccat si ille qui iacet sub alto nõ accipit
delectacõꝫ. Itẽ dicunt ĩ eodẽ ca. ꝙ ille qui
coyt cum masculo non peccat nisi sit ix.
ãnoꝝ & nõ infra. ¶ Itẽ dicunt ꝙ qñ lex dic
vir q̄ fornicat̃ cum muliere viri morietur
ille & illa. ꝙ hoc intelligeret̃ in illo q̄ est
vir scꝫ ꝙ hẽat etatẽ & sil'r ꝙ maritus eius
sit vir & declarat rabi moisen ꝙ nõ habꝫ
nomẽ viri quousqꝫ trãseat xiij. ãnũ. Seq
tur ergo ex v̄bis eiꝰ ꝙ ille q̄ est minoris eta
tis licentiat̃ in quocunqꝫ modo adulterij.
Item lequit̃ ꝙ vir adultus qui facit adul
teriũ cum muliere maritata cuiꝰ vir non
attingit etatẽ xiij. ãnoꝝ ꝙ nõ peccat. ¶ Itẽ
dant licentiã furãdi hoĩes & vẽdendi hoc
inuenit̃ in libro canhedrin ĩ ca. qđ incipit
helluheym. hanhenaqui. ꝙ si pr̄ furat̃ fi
liũ suũ & vẽdit vl' mgr̄ discipulũ ꝙ nul
la est pena. Oĩa supdicta sunt talis nat̃e
ꝙ gẽtiles & illi q̄ viuebãt solũ rõne nãli
euitarent & iudicarẽt illa turpissima fal
sissima & stulta q̃nto magis illi qui subi
ciũtur lege diuĩe.

TErciꝰ passus est de
fatuitatibus & falsitatibꝫ iudeo
rum contra diuinã pfectõꝫ. ¶ Et pri
mo dicit deũ corporeũ. vñ narrat venã
bil' petrꝰ alfonsi in suo dialogo titulo p̄
mo ꝙ iudei in pma pte doctrine sue cuiꝰ
vocabulũ bñdictões dicũt deũ caput &
brachiũ hr̃e & in cesarie pixidẽ gestare li
gatam corrigio ipiusqꝫ corrigie nodum a
postera capitis pte sub cerebro firmatum
Intra vero pixidẽ iiij. eẽ cartulas iudeorũ
laudes ptinẽtes. In sũmo autẽ sinistri bra
chij gestare aliã pixidẽ silĩmõ corrigio li
gatã. cartamqꝫ ibi esse ptinentẽ omẽs lau
des q̄ in pdictis iiij. scripte dicunẽ. ¶ Et di
cunt iudei ad hoc se hr̃e auctres. vñ de pixi
de quã gestat ĩ cesarie & de nodo corrigie
auctoritatẽ sibi attrahunt ab eo loco vbi
dñs ait ad moisen. videbis posteriora mea
facies aũt mea nõ videbit̃. tunc eñ vt di
cunt iudei moises nodum corrigie vidit
nodũ aũt ipius aliciꝰ pixidis eẽ necessa
riũ est. De ea aũt quã gestat ĩ brachio au
toritatẽ pferunt ab ysaia dicẽte iurauit
dñs in dextã sua & ĩ brachio fortitudinis
sue p brachiũ fortitudĩs vt dicũt vult in
telligi sinistrũ ĩ qua vtus illiꝰ pixidis cõ
tinet̃. Sed hoc q̃nte sit fatuitatis patet qꝛ
cum lex phibeat deũ moysi dixisse poste
riora mea videbis. & qꝛ deum mẽtiri nõ
posse constat. ita postea factũ licꝫ scriptu
ra tacẽte non dubitemꝰ. nusqꝫ tñ lex me
mĩt ꝙ moyses in eis posterioribꝫ aliqđ ui
derit qualit̃ igit̃ cum corrigie nodũ quod
sine risu vix dici pt̃ vidisse dicunt iudei. ¶
Item cum posteriora nõ solũ ceruix sꝫ etiam
quelibꝫ corpis pars ouenientiꝰ ĩtelligi pos
sit hoc qđ iudei eum ceruicẽ vidisse asserũt
nõ rõne vl' legis auctẽ sꝫ sola pbãt volũ
tate & sic stultã patꝫ eẽ explanacõꝫ iudeo
rum pcãm. & cũ careat rõi & scripẽe iu
uamĩe pgredi licꝫ nã si eũ dei ceruicẽ vidis
se qđ sane sapiẽti nephas & videt̃ & ẽ hr̃e
ocedã. qũo eẽ potuit vt moyses nichil in
deo pter ceruicẽ viderit aut si qđ aliud eũ vi
disse fingamꝰ potuit videre pileum siue cor
rigie nodũ illiꝰ scꝫ corone quã dicunt an
gelũ iudei nomĩe metraton singul' diebus
capiti dei imponẽ. Rñdent iudei ꝙ qꝛ vi
dit corrigie nodũ affirmandũ ẽ. ꝙ vidit
ceruicẽ dei. hoc p destructõne dicti iudeo
rum est efficacissimũ. qꝛ si moisen illũ cor
rigie nodũ vidisse mentiamũ cum eiꝰ faci
em nullatenꝰ viderit. vñ deum pixidẽ in
anteriori pte capitis gestare pbauit. ¶ Rñ
det iudeꝰ quoniã moises nodum corrigie
vidit pixidẽ q̄ illa ligaret̃ ĩ capite dei fu
isse doctores intellexerũt sꝫ nõ oĩno sanꝰ est
hic intellectꝰ quin vt deum aliqđ gestare
dicamꝰ. potuit illa corrigia ligari cibalũ
aut tintinabulũ aliqđ aut aliud huiõi ve
rũtamẽ vt oĩa fatuitatis iudeoꝝ tollant̃
risa. ¶ Dato ꝙ hoc ocedamꝰ. vñ qso moisẽ
ĩtelligẽ potuit cartas ĩtꝰ ptineri. Cũ dicat
iudei eum scisse non solũ quid in eis scptũ
haberet̃ sꝫ qđ & sup hec oĩa admiracõne

dignissimũ est ꝙ in illa carta vt credunt
nichil aliud scriptum est. nisi versꝰ quos
longe post moriēs moises isrl'iticum po-
pulũ docēdo ex semetip̄o eum laudans edi
dit ¶ Et post multa ānoꝝ curricula Salo-
mon deum adorans ꝯposuit de eoꝝ laude
Nulla ergo ē racō quare iudei capite scri-
ptum eē debeat credi nec est fuga iudeoꝝ
quod habuit sp̄uū scō reuelāte. cũ nec ipse
moises vsq̄ȝ scriptum reliq̄rit nec vllꝰ pꝰ
cum ꝓpħa ꝓdiderit. nec iteꝝ est fuga iu-
deoꝝ ꝙ hoc habēt ꝑ antiquoꝝ successiōēs.
qꝛ isto mō ōmē licebit firmare mendatiũ.
& istud est etiā valde indigne ferendũ ꝙ
suis doctoribꝫ apponāt id qđ ipi forsitan
voluūt. cum ipi hoc nō a veteꝝ relacōne ꝑ
moisen habuisse testenꝫ ȝ ipi in versuum
explanacōe talia ꝯdūcenꝫ. Patȝ ergo q̄nte
fatuitatis sit dicē deum hr̄e membra cor-
poralia cum hoc nulla auc̄te constet. Qđ
iterũ nāli rōne ōndītur qꝛ si verũ eēt deũ
caput & brachia & totā corpis formā hr̄e
igiꝫ nccē est ꝙ fateanꝫ deum longitudis
latitudīs & latitudīs dimēsiōibꝫ ꝯstare &
sic erit tribꝫ dimēsionibꝫ clausus qđ est in
cōueniēs ¶ De corrigia aūt quā eũ in capi-
te hr̄e dicunt duo ꝓponuntur. qꝛ vel illa
corrigia est de ip̄o aut aliūde Si de ip̄o est
iam deꝰ a se diuisus ē. Si vero aliūde aut
creator aut creatā est ¶ Si creator est ergo
sunt duo creatores. Si creatura est iā quē
dam creatā maior est quadā ꝑte creatoris
qđ est incōueniēs. Item quero hoc qđ in ca
pite vl' brachio gestat vtrũ nccītate aliq̄
vl' sine nccītate id gestet ¶ Si nccītate iā
creator indiget creatā qđ est aliud incōue
niēs. Si sine nccītate gestat ergo aliud de
us in se gestat sup̄fluũ qđ est etiā incōue-
niēs ¶ Et sic apte ōnsum est q̄nte fatuitatis
sit ꝙ credūt iudei de mēbris dei & de cor-
rigia p̄dicta. Cum vero aliqđ tale in sacꝭs
scriptꝭis de membris dei inueītur nccē ē il-
lud allegorice intelligi eo ꝙ ad lr̄am si ex
ponatꝫ non posset stare sicꝫ quod ait moi
ses ad pharaonē locusta inq̄t operiet oculũ
oīs ꝭre. nunq̄ȝ eñ ꝭra oculũ habȝ. Item idē
filijs chore apiens inq̄t ꝭra os suũ deuora-
bit illos nunq̄ꝺ terra os habȝ. Item ī libro
iudicũ ait gad ad zebul ¶ Ecce populus de

vmbilico ꝭre descēdit ȝ nunq̄d ꝭra vmbili
cum habȝ. Iteꝝ ysaias ait de ala terre lau-
des audiamꝰ nūquid ꝭra alam habȝ. Aba
cuk quoq̄ȝ ꝓpheta ait. lapis de pariete cla
mabit. & lignũ quod inꝭ iūcturas est effi
catior rn̄debit nūquid lapis clamare aut
lignũ potest rn̄dere. Cũ ergo corporea mē
bra deo realiꝭ ascribēꝫ fatuum sit vt osten
sum est. ergo q̄ de eo tanq̄ȝ corꝑea dicta sꝫ
nō ꝯueīt ad lr̄am solā exponē ȝ allegorice
declarare.

Et secūda fatuitas iudeoꝝ ꝯꝫ di-
uinā ꝑfectōeȝ dicentiũ in suo do-
ctrinaꝝ libro ꝙ deꝰ est tm̄ in oc-
cidēte. auc̄te Esdre ꝯfirmātes illud dicen-
tis. exercitus celi supplicat tibi. exponētes
hoc ita cũ omēs stelle in occidentē tendūt
tunc exercitus celi supplicat deo & qm̄ hec
supplicacō fit ī occidēte. Ideo deũ in occidē-
te asserūt eē. Qui quanq̄ȝ sint a dei cogni-
cōne alieni si mūdi saltꝫ figurā agnosce-
rēt nō de deo tam indigna sentirent. qūo
aūt ipi figurā mūdi nō ꝯgnouerāt decla
ratꝫ sic. Qm̄ nos orientē nō dicimꝰ nisi lo
cum illũ vbi stella p̄us apparet nec occidē
tem nisi vbi nr̄o subtrahiꝫ aspectui quod
q̄ vult sibi subtiliꝭ demōstrari deceȝ & ip̄m
illud subtili oculo intueri quod hoc mō cō
siderari pꝫ In quocūq̄ȝ vis loco consiste &
ab eodē lineā rectā ad orīētis dirige partē
q̄ cum ꝑuenerit ad locum vlꝫ quē visum
tendē nequit locũ ip̄m tibi orientē esse co
gnosce. Eodē mō si ab eo in q̄ ꝯsistis lineā
rectā in occidentē direxeris. cum ad talem
ꝑueneris locũ qui visui tuo terminũ poīt
ip̄m tibi occidētis ꝯstitue locũ. hora auteȝ
recti ortus & hora recti occasus sic demō-
stratꝫ nascēte stella ¶ Predictam lineā vsq̄ȝ
ad ip̄m stelle locũ ꝓtende & ī centro ipiꝰ
stelle lineā fige. ita vt media sup̄ terram
appareat & media adhuc lateat ip̄amq̄ȝ
horā ipiꝰ stelle ortũ dices. cum ergo sol ta
li mō oriri cepit sup̄ terraȝ illa hora apud
astrologos est verꝰ ortus diei Eodē mō si
occidēte stella p̄fatam lineā vsq̄ȝ ad eā ad
occidētis partē dirigēs summitatē linee in
stelle fixeris centro ita vt media sup̄ ꝭraȝ
& media sub ꝭra cōsistat illā horā eiꝰ esse

occasium dices Cunq; sol tali mō occiderit
illa hora apud astrologos verꝰ est occasꝰ
diei & initiū noctis. Ex hijs talis ꝓcedit
ꝯclusio q̄ cū pars orietalis orbis eadez sit
oībus. locꝰ tn̄ orietis nō idē est omibꝫ. Id
idem quoq; cum occidētal' orbis idē sit oī
bus. locus tn̄ occidētis nō idem est oibus
neq; eadem hora ortus q̄ nobis est cetis oī
bus est. nec eadez hora occasus est nob' cū
cetis gētibꝫ ſ; ſm varietatē locoꝝ tre ī lon
gitudine variat̄ locꝰ orientis & occidētis
& hora ortus & occasus. hec tam subtilis
res aptius sil'itudine ondit̄. Constituamꝰ
ergo solē in pmo arietis gdu & in primo
pūcto gdus & dicamꝰ q̄ cepit mō oriri ci
uitati Aren q̄ sita est ī pmo vij. climatū
tre hn̄s viginti gdus ad orientē & totidē
ad occidentē habēs etiā vigiti ad polū aq
lonarē & totidez ad australem. Cum huic
in quā ciuitatē sol cepit oriri q̄ nam hora
erit illi ciuitati q̄ lx. gradibꝫ distat ab oc
cidente ciuitatis aren. & patz ſm astrolo
goꝝ libros q̄ due adhuc hore de pcedenti
remanēt nocte. & cum pdicti ciuitati oc-
cubuerit sol due sil'r remanent hore de die
Cum autez sol illi cepit oriri orbi patz q̄
Aren ciuitati duabꝫ trāsactis horis tercia
inchoat hora. Cunq; illi orbi sol occubue-
rit due iā de nocte ꝯplete sunt hore Aren
ciuitati. Si ergo filū rectum ab aren pro-
trahas ciuitate & ꝓducas sūmitatez vnā
ad orientē aliā ad occidentē & sil'imō faci-
as in alia ciuitate ꝓferēs ab ea rectā line-
am cuiꝰ vna sūmitas ad orientē & alia p
tingat ad occidentē. Nunc queso vtriusq;
linee termi ab vtrius pte insimul poterunt
ꝯuenire & patz q̄ non. ſ; qnto abinuicem
ipe distāt ciuitates tāto lineaꝝ in vtraq;
pte insiml' distabūt sūmitates tres scz g-
dibꝫ. Patz ergo aptissime q̄ loca orietis &
occidētis & hore ortꝰ & occasus. nō eedē st
oībus. ſ; variant̄ p varijs tre longitudibꝫ
Item cum sol aren orit̄ ciuitati si eadē ho
ra apud altam quā diximꝰ ciuitatē ab eiꝰ
dem ciuitatis oriete in eiusdē occidētem li-
neam ꝓtendas q̄ celi pūcta vtriusq; eius
sūmitas cacumē cōtinget. Et patet q̄ illa
sūmitas q̄ vergit ad orientē pmū pūctū
pmi gradꝰ vginis pcutiet Rursus si sole

Aren ciuitate occidente apud alteram ciui
tatē lineā eo mō quo diximꝰ ad celū vsq;
vtriusq; tendamꝰ. vtq; sūmitas eiꝰ quas
celi ptes ꝯtinget patz q̄ illa q̄ ad orietem
tendit̄ pmo pūcto pmi gradꝰ vginis que
vero ad occidentē pmo pūcto pmi gradus
pisciū occurrit. Iteꝝ si sole vrbi illi orien
te lineā apud Aren ciuitatē ad eiꝰdem ori
entem & occidentē tendentes vsq; ad ipm
celū ducamꝰ vtraq; sūmitas quā celi par
tem ꝯtinget patz q̄ illa q̄ ad orientē ꝯtin
get pmā pticulā pmi gradꝰ tauri pcutiet
que vero ad occidētē pmo pūcto pmi gra
dus scorpioīs occret. Si aūt vrbi illi sole
occūbente pdictam lineā aren ciuitatis p-
dicto mō ad celi cardines ducamꝰ qs eius-
dem celi ptes sūmitas queq; ꝯtinget patz
q̄ orietis sūmitas initiū pmi gradus scor
pioīs. occidentis vero initiū pmi gradus
tauri ꝯtinget. Nūc ergo ꝯgnoscē pt̄ q2 gra
dus signi q̄ est ī oriente sole aren ciuitati
apparēte nō est idē cum eo q̄ eadē hora alij
apparet ciuitati Sicq; oībꝫ ꝯtinget ciuita
tibꝫ ꝓut vna distat ab alia in longitudi
ne nec illa celi pticula q̄ hodie in ortu sol'
quouis traꝝ loco in oriente apparet. cum
eadē que cras eadē hora eodē loco tre ī eodē
apparebit. Hec gradnū in celo variacō cō-
tingit quotidie sic̄ ipe sol p eosdē gradus
variat̄ quotidie quiquid ita eē vt dcm̄ est
nccia constat racōne & in tociꝰ tre spacio
non sunt loca orietis & occidētis equalia
nec hore ortꝰ & occasus eedem. vn̄ nccio se
quit̄ stellas dū quibusdā occidūt alijs ea-
dem hora oriri nec in tota celi spera certus
est occidentis & orientis locus ſ; quotidie
variat̄ per varios gradꝰ. multomiꝰ credi
debz orientis & occidētis mutacōz celestibꝫ
accidē creatis. quibꝫ nulla vnq̄ inuenit
obscuritas. ſ; sempitna ī deficientis lumīs
irradiat claritas sic̄ dauid ꝓpha dic̄. q2 te
nebre nō obscurabunt̄ a te & nox sic̄ dies
illuīabit̄ sicut tenebre eiꝰ ita & lumē eius
Et daniel ipe inquit reuelat ꝓfūda & ab
scondita & nouit in tenebris ꝯstituta &
lux cum eo semp erit. Cum etiā nulla ī ce
lo ascensus vl' descensus possit eē mutacō
localis aptissime cuiuis patz q̄ in celo nec
oriēs sit nec occidēs q̄ ꝓbato fatuitas est

uidens dicentium q dei locus occidēs est vbi stelle supplicāt deo. Et qz supⁱactū est de longitudine ciuitatū distantiū abinuicem quō hoc cognosci possit vt meliꝰ cognoscant̄ diuisitates horaꝝ eodez tpe supeasdem apparentiū breuit̄ sic ondit̄. ¶ Constituamꝰ ergo solem in pmo arietis puncto & icipiat fieri eclipsis solis apud aren ciuitatem pmo pūcto septie hore diei erit vtiqꝫ eadem hora pmꝰ canceri gradus in ipsius Aren oriente. q si tūc nosce desideras quota hora fieri incipiat eadez eclipsis apud aliā ciuitatem qꝫ pximꝰ si diligenter inspicias pmo quīte hore pūcto inuenias eam ibidez fieri incipe. eodemqꝫ momēto apparebit pmū gemioꝝ pūctum in illiꝰ ciuitatis orien. vn̄ indubitant̄ apparet iij. longitudis gdus int̄ vtrāqꝫ inuenitur esse ciuitatem. & hoc quid mō ab astrologis qnta int̄ duas ciuitates longitudo hētur.

Tercia fatuitas iudeoꝝ cont̄ diuinā pfectōz est. q singul' diebꝫ semel in die irascit̄ afferētes in medium testimoniū dauid dicentis fortis irascit̄ quotidie. pma etiā diei hora eū irasci asserūt. cām huiꝰ ire esse dicentes q in illa hora reges iniqtatis isurgētes diademata sibi imponūt & solem adorant. ¶ O quā absurdꝰ ē sermo iste et qꝫ fatui sūt qui hoc ptulerūt cū ire descriptōz prorsus ignorent. quā si nossent nō hoc de deo sentirent. Si igit̄ vis cognoscē quid ira est attēde. q ira est cum audito aliq qd displiceat vbo colera rubea. i. fel feruet & sup epatem diffundit̄ & sangui emiscet̄. Inde siquidē homo calescit & in facie palescit. hec aūt nulli ouēit rei nisi q ex qtuor cōpoītē elemētis deꝰ aūt talibꝫ nō subiacet liniamentis. Cum vero in scriptis inuenitur Irā applicari deo vt ibi dn̄e ne in ira tua ac. Intelligendū est q deus se habz ad modū aīmi irati q destruit qd fecit nō tamē q ira in deo cadat subiectiue vt dcm̄ ē. nō minꝰ etiā illud abhorrendū est. q dicūt eum de tali re irasci de q nō possit vlcisci qd si posset ira pfecto eiꝰ quiescet. Aiunt pterea q ipiꝰ hore q irascit̄ nemo nouerit vnqꝫ pūctū nisi balaan filiꝰ beor. In hoc aūt vbo sibijpis ɔtrarij sunt iudei cum ex vna parte moises eum vocet ariolū & iniquū. Ex altera vero pte de deo. prudentiorē eum moyse eē sigficāt qz punctū hore nouerit qd moisen latuit & licet hoc dictū magna admiracōne vilescat tn̄ incompabiliē maioris fatuitatis ē. qz dicūt gallū irracōnabile aīal ipiꝰ hore pūctum quotidie scire.

Quarta fatuitas iudeoꝝ cont̄ diuinā pfectōnem est. q deꝰ semel in die quotidie plorat & q ab eiꝰ ocul' due pcedentes lacrime i mare magnū cadunt & hoc fulgorē esse affirmāt illum qui tpe nocturno de stellis vidēt cadē. hec aūt rō deū ex qtuor elemētis cōpositū ostēdit eē. Neqꝫ em̄ lacrime fiūt nisi ex huiditatis habūdantia descendētis de capite. Si vero ita est ergo elemēta sunt dei materia oīs aūt matia prior ē & simplicior forma ergo & hec pora & simpliciora deo sūt qd nephas est credē. Itaqꝫ si deus talis est vt dicūt cum nec cibo fruat̄ nec potu & quotidie duas ex se mittit lacrimas necē ē decrescē nisi forte de aquis q sup celos sunt iugiter bibat. Ex vbis quoqꝫ eiꝰ intelligitur q ignorent qd ille sit fulgor qd si desideras nosce. Fumosus quidā vapor de terra surgit nimiū siccꝰ. vn̄ & locum nubiū transit pueniēs ad locum vbi nō multus est calor qm̄ remotꝰ est a motu firmamēti quo cū puenerit & iam multꝰ i loco vno coierit ipiꝰ loci calore licꝫ exiguo paulati cremat̄ & crematꝰ euanescit. & id est q p aerem discursitare videmꝰ. ¶ Fletus quoqꝫ ipiꝰ quē deo indigne asscribūt iudeoꝝ captiuitatē cām eē dicūt qn̄ etiā pter dolorem eum ter i die vt leonē rugire asserūt & pter id celū pulsare pedibꝫ more calcaneum in torculari. more etiā colūbe quendam susurri sonitū dare & quaqꝫ vice caput mouē & dolētis voce dicē. heu michi heu michi vt qd domū meā in desertū redegi & templū meū cremaui & filios meos ingentes trāstuli heu prī qui trāstulit filios suos & heu filijs q translati sunt de mensa prīs sui. ¶ Dicunt etiā q quidaz doctoꝝ suoꝝ hanc audierit vocem in quodā

loco ramoso. Pretea dicūt q̄ tanq̄ʒ pruri-
entes muidēs collidat pedes & more dolē
tis maibus plaudat. & q̄z quotidie orat
vt misericordia ei⁹ sit sup iram ei⁹. & vt
eat ī populo suo ī mīa hec patet in libro
barahot in ca. pmo. O insensati iudei di-
cite cum de⁹ orat quē adorat seipm an ali-
um Si aliū is quē adorat potentior eo est
Si seipm adorat aut potens est ei⁹ ꝓpter
qd orat aut impotēs Si impotēs ē frustra
se orat Si vero potēs aut vult illud pro q̄
orat aut nō vult Si nō vult pro nichilo
orat Si aūt vult nō est ncce orare. Patet
ergo q̄ oīno sit hec gens iudaica aliena a
ɔgnitione diuīa Si ergo verū est deū ꝓ iu
deis orare vt leonē rugire celū pedib⁹ pul
sare more colūbe gemere caput mouē & p̄
nimio dolore heu michi clamare. ipm pre
terea p̄ dolore pedes collidē maibus plau
dere & quotidie vt iudeorū misereaꝰ orare
qd ergo eorū ne liberenꝰ impedit captiuitatē
an ab ipo an ab eis ꝓcedit hec mora. Si ē
ab ipo eum ad ɔprimendū volūtatē suam
min⁹ eē potentē ostendūt. cum id volen-
tem ɔplere nec valentē pueri more eū plo
rare asserūt Si igiꝰ nūc impotēs dicant.
Verū in futuro ptātem habitur⁹ sit an n̄
Si nūq̄ʒ habitur⁹ est ergo & illi⁹ & illorū
dolor fine carebit suaq̄ʒ oracō est vacua &
spes nulla. Si vero posse habitur⁹ est aut
illud nō dū habuit ʒ in pfixo & certo ha
bitur⁹ est tpe. q̄ cum hēbit eos de captiui
tate liberabit. aut iam habuit ʒ in remo
tis illud recupatur⁹ est & de captiuitate eos
adducet Si vero habitur⁹ est tpe certo re-
stat eos dicere quid sit qd modo prohibe-
at eum hr̄e scʒ verū hoc paucitate impu-
tāt ānorū ei⁹ an debilitati mēbrorū an ob-
staculo cui⁹libet rei a qua nequeāt defēdi
hec de deo credē nephas est. Legim⁹ eñ in
scriptis sacris quib⁹ iudei nobiscū fidē ad
hibēt deum antiq̄s tpibus maiora mira-
cula fecisse q̄ʒ sit eos de captiuitate liberare.
velut cum x. plagis egiptum percussit &
tamē eos in mañ valida eduxit & rubrū
mare diuisit ī qd pharaonē cum exercitu
suo demersit Māna quoq̄ʒ & ɔturnicibus
de celo in deserto pauit Aquas etiā iorda
nis ī loco vno mōtis instar ɔstituit Solē
& lunam Iosue precibus fixit. De exercitu
Sennacherib c.lxxxv. milia nocte vna oc
cidi fecit In dieb⁹ ezechie solē gradibus x.
reuerti p̄cepit. Danielē de lacu leonū libe-
rauit. Ananiam Azariā & Mizabelem de
igne & iudeos de babilōīs captiuitate libera
uit. & multa alia q̄ nūare longū eēt mira
bilia fecit. Non ergo dicē pñt q̄ antiquis
diebus potens non fuerit Si autem eum
potentem fuisse vt equū est concedant sed
aliorum interuētu accidentiū eum impo-
tentē factum dicāt post quorū abscessum
eum posse suū recupaturū credāt alterū eo
rum ncce eē fateanꝰ Illa accidentia aut ex
eo aut ī eo fuisse vt infirmitas accidēs ho-
mini donec ɔualescat ab estu cohibet vo-
luptatis. aut ei ab alio esse illata vt capti
uitas cuilibʒ a rege illata sue voluntatis
eum ptāte puat donec libertate succedēte
recedat qd si ex eo & in eo fuisse dicāt. deū
ergo corp⁹ hr̄e dicūt qd ɔtrariorū suscepti-
bile sit qd de celo sentire nō ɔueit Si vero
ei ab alio illata dicāꝰ illū q̄ intulit deo po
tenciorem eē ɔñdunt q̄ nō min⁹ est incon-
ueniēs. Si aūt seipos sue captiuitatis cām eē
dicāt q̄si meli⁹ mō in captiuitate quā olim
in libertate se hēant hoc patʒ eē mendaciū
q̄z nūq̄ʒ captiuitas libertati est compabilis.
Si vero nō hac intencōne suā libertatem
rememoranꝰ ʒ eo volente eos liberari ipsi
ptinaciē eius volūtati obsistunt. scʒ vt q̄z
ille eos ī captiuitatē deiecit Ipi econtrario pl⁹
q̄ʒ ipe velit in ipa captiuitate perdurent.
deberet vtiq̄ʒ eorū satisfacere voluntati &
non seipm assidue tanto merore deprimere
aut eos ei parcē decēt nec eum facē tātum
cōtristari. sed hoc stare nullaten⁹ pt. cum
eum quotidie ut ipos de captiuitate eripiet
orent. Excludē ergo debēt iudei tāte circui
cōis ambages a pectore suo Dicet ad hec
iudeus nichil eorum que tu nūasti impe-
dit nr̄am captiuitatē. sed deum semper oī
potentem fuisse & eē fatemur. nec nos ca-
ptiuitatē euadere velle negam⁹. sed deum
captiuitati nr̄e certū terminū p̄fixisse &
donec illud qd constituit iurauit & firma
uit tempus adueniat nos nullo modo li-
berari posse dicimus. Vere in hoc verbo in
scientiā deo asscribit iudeus. cū eum tale

quid statuisse dicat atq̃ iurasse quod pri-
us eum iurasse atq̃ firmasse peniteat cuiꝰ
rei signū est ꝙ tot modis iugit̃ vt dcm̄ ē
ꝓ eis affligit̃ qd̊ si ꝑfecisset nō antea ꝯsti-
tuisset. Insipiēs ergo ſm iudeos deꝰ fuit ꝙ
& cum apud eos cōstet indulgere vtiq̃ ei
debēt nec precib; eum inquietare assiduis
Quāto em̄ frequētiꝰ orāt tāto magis eiꝰ
dolorē innouāt & q̄ magis ab orone cessā
do eū nō inquietauerit tāto magis eū cō-
solari ꝑmittēt.

QUinta fatuitas iudeoꝝ cont̃ di-
uinā ꝑfectōz est ꝙ cum deꝰ firma
mentū ꝯstituit ꝑficere penitꝰ nō
valēs cuiꝰdam foraminis spaciū in septētrio
nali pte impfectū reliquit. qd̊ ob hoc vi-
delicz eum fecisse asseuerant. vt si quis ali
qn̄ exurgēs & ei equalē se faciēs deū esse se
dicēt ipe deꝰ illiꝰ spacij ꝑfectōz ei opponēt
dicēs. si deꝰ es vt ego locum illū claude si
potes quē aptum reliq̄ ego. hoc aūt q̃z pa
tens sit mendaciū nulliꝰ oculi aciem latet
Septētrionalis etenī axem poli altissimū
sp̄ sup nos nec vnq̃z occultari ꝯspicuꝰ ipm
q̃z totū integrū ꝑfectūq̃ videmꝰ. ¶ Maīfe-
ste ergo pz fatuitas erroꝝ istiꝰ.

DOnūtur & alia in thalmuth que
sunt cont̃ diuinā ꝑfectōz Isti qui
vocant̃ Rabini & sapiētes accla-
māt seipos dei ſuitores & declaratores le-
gis mosaice ſz tn̄ inueniūtur loquētes ī or
dinate in hijs q̄ sunt in magnū vituꝑiū
dei tollēdo em̄ omēz ꝑfectōz & applicando
ei omēz defectū. & añ oīa dāt licentiā ſui
endi dijs alienis & ydolatrā di. ¶ Vn̄ inueni
tur in canhedrin in ca. qd̊ incipit arbami
tot. sup illo qd̊ scribit̃ in leuit̃. c. xviij. de
ydolo qd̊ dicit̃ moloth. seruiciū cuiꝰ erat
ꝙ accipiebat homo filiū vel filiā suam &
ducebat eū vl' eā ad sacerdotes & ipi tran
sibāt creaturā aliā p̄ ignē ante ꝑdictum
ydolū. & lex vetauit hāc ydolatriā signā
ter specificatā & dic̃ in v̊bis istis ca. eodē
de semīe tuo n̄ dabis vt ꝯsecret̃ ydolo mo
loth. Hic ītricant̃ ipi & dicūt ꝙ q2 dixit
textꝰ de semīe qd̊ intelligit̃ ꝙ non peccat
homo excepto qn̄ dat sacerdotib; ꝑtem sui
semīs ꝓ moloth. Sed si ei daret omēs fili-
os suos nō peccaret. Item dic̃ q2 nō dabis
intelligit̃ ꝙ non peccat excepto qn̄ pr̄ dat
filiū suū sacerdoti moloth vt faciet sacfi-
ciū. ſz si ipemet pr̄ facit nō peccat. ¶ Itez q2
dixit de semīe intelligit̃ ꝙ tūc est pc̄m qn̄
sacrificiū fit de illis q̄ ab eo exierūt ſz si hō
facit sacrificium de pr̄e suo vl' fr̄e vl' de se
ipo ꝑdicto ydolo nō peccat. Item dicit in
eodē libro canhedrin ca. eodē. Ille q̄ adorat
ydola timore vl' amore liber ē a culpa. ¶ Et
declarat rabisalomon ꝙ amore intelligit̃
si ab aliq̊ dn̄o fuit rogatꝰ vt facēt. timore
si fuit ꝯminatꝰ Sed rabimoisen de egipto
declarat alit̃ dicendo ꝙ amore sonat sicut
si fuit filocaptꝰ de illa ymagine q2 est bn̄
fabricata. & timore est si timet q2 pt̃ ei no
cere sic̃ ymaginant̃ illi q̄ eam adorāt ꝙ eis
pt̃ facē bonū vl' malū si in tali casu ado-
rat liber ē. Et multū est mirandū de istiˢ
glosatorib; & etiā de textu talmuth quia
clare vēit cont̃ textū legis dei. q2 videmus
ꝙ cum populꝰ isrl' iret p̄ desertum & fue-
rūt in sethim. & adorauerīt ydolū phegor
q2 deꝰ iratꝰ fuit tam fortit̃ cont̃ ppl'm ꝙ
occidit xxiiij. milia. & tn̄ maīfestū est ꝙ
illa ydolatria nō fiebat nisi amore filiarū
moab sicut apparet nūi xxv. ca. ¶ Iterū illi
t̄s pueri Sydrac. misath & abdenago vo-
luerūt pociꝰ intrare fornacē ardentē q̃z ado-
rare ymaginez nabuchodonosor. ¶ Et tn̄ si
hec opio eēt vera bn̄ erant excusati ab illo
ꝑiculo exq̊ faciebāt timore regis nabucho
donosor. & certum est ꝙ ipi bn̄ sciebāt le
gem q2 ibi fit relacō ꝓ eis ꝙ erāt multum
intelligētes & socij in studio daniel' ꝓpter
qd̊ apparet ꝙ snīa data per eos est vera. &
p̄ doctores thalmuth falsa & fatua. Item
dicunt & veniūt cont̃ deum volēdo seipos
eq̄re deo. Vn̄ inuenit̃ in aliquib; ordinaci
onib; & cerimonijs q̃s ipi fecerūt q̃s etiaz
omēs iudei obſuant. sic̃ est illud qd̊ ī cer-
tis noctib; ān̄i mādant ꝙ incendant̃ certe
candele in domib; in memoriam victorie
machabeoꝝ. In certo mense ān̄i ꝑcipiūt ꝙ
fiat festum qd̊ vocat̃ porim in memoriaz
mirabili hester & mardochei cont̃ Aman
In qua ꝑcipit thalmuth expr̄sse ꝙ quilibz
iudeꝰ debz inebriari. & illa die legunt in

sinagoga historiā hester. & sive cum incē
dūt p̄dictas candelas sive cū legūt p̄dcāz
historiā in sinagoga dic̄ rabi talia verba
b̄ndict⁹ qui nos sanctificauit cū suis pre
ceptis & mādauit nobis incendē has can
delas & precepit nob̄ legere hanc historiā
hester. videte si hoc precepit deus in lege.
nisi qꝛ ipi se reputāt tm̄ sicut de⁹. Itez nō
solū hoc faciūt ꝫ reputāt se posse reuoca-
re verba dei hoc ipi declarāt sup ca. xvij.
deutronomij. vbi dꝛ si aliquid tibi fuerit
difficile in legis iudicijs ibis ad sacerdotes
& ad iudicē qui fuerit illo tpe & petis ab
eis & facies ſm cōsiliū eoꝝ. ¶ Et dicit talia
verba. non declinabis ad dextrā neqꝫ ad si
nistrā. Sed ipi in thalmuth scrutanē dicē
do ꝙ intentio text⁹ est ꝙ dato ꝙ sapiētes
dicāt ei ꝓ dextra qd̄ ē sinistra & ꝓ sinistra
qd̄ est dextra debꝫ credē. Item iudicāt sniā
mortis quecūqꝫ frangentē aliqd̄ de ordina
cionib⁹ eoꝝ. ¶ Dicūt adhuc ī libro berahot
in ca. qd̄ incipit misemoco. ꝙ quicūqꝫ hō
deridet sapiētes talmuth vel malū dic̄ est
ꝯdemnat⁹ ad īferos. Et ille q̄ frangit ver-
ba legis dei nō habꝫ aliam penā nisi ꝙ sit
fractor legis. Item reputāt se scire plusqꝫ
de⁹ qꝛ dicūt in libro robamechia ī ca. qd̄
īcipit hazaham. ꝙ semel fuit ī studio ma
gna disputacō sup vnū actū legis & oēs
studij vni⁹ opiōnis. Sꝫ rabi aliezer q̄ erat
maior eoꝝ erat cōtrarie opiōnis qui fecit
multas bonas rōnes cont̄ eos ad ꝓbanḋ
suā opionem. & nūqꝫ voluerūt assentire
ei & ī fine dixit si sic est sic ego dico remit
to dn̄o deo nr̄o. Et illa hora exiuit vna re
uelacō vocis & dixit nō ꝯtradicatis rabi
aliazer qꝛ veꝝ est qd̄ ipe dixit. Et surrexit
rabi sua & dixit dn̄e lex nō est in celo sed
in t̄ra. & iam p̄cipis in lege tua ꝙ sniā de
bet declinari ad plures voces & illa hora
excōicauerūt ipm̄ rabi aliazer quousqꝫ as
sensit opioni eoꝝ. & dicunt ꝙ p̄uo elapso
tpe rabi nathan inuenit heliam ꝓpham &
dixit ei eras tu in celo qn̄ fuit illa questio
R̄ndit sic & dixit ei. quid ergo dixit deus
illa hora q̄ sapiētes noluerūt obedire reue
lacōi sue R̄ndit ei scias ꝙ illa hora de⁹ ri
sit & dixit Vicerūt me filij mei. vicerunt
me filij mei. Item glorificant isti thalmu
diste seipsos. vn̄ dꝛ in libro tuca ca. iij. ꝙ
vn⁹ doctor q̄ vocabat̄ rabi Symeon filij
johaij. Dicebat Ego sum tam dignus &
tam iustus ꝙ si vellē ꝓpter boītatē meam
liberarent̄ in die iudicij omēs hoīes q̄ ve-
nerūt ad mūdum a die q̄ ego natus sum
vsqꝫ hodie. Et si Jonathan fili⁹ vzihel eēt
nobiscū possem⁹ liberare totū humanum
gen⁹ a die q̄ creat⁹ est mūdus vsqꝫ ad fi-
nem. Item se reputāt ꝓphas sicut dicunt
in rababatera ca. p̄mo a die q̄ fuit destru
ctio tēpli vsqꝫ huc fuit remota ꝓphecia ꝓ
phetaꝝ & fuit data sapientib⁹. Itez dicūt
in rababatera in ca. qd̄ incipit hamoher
& hascema ꝙ raba fili⁹ barhana ibat per
quendā viam & dixit ei vn⁹ tragenarius
Veni & ōndam tibi montez sinai Iuit cū
eo & audiuit p̄mo vnā vocē que dicebat.
O miser ve michi qꝛ feci iuramentū & ex
quo feci quis me absoluet. Et postqꝫ redi
it ad studiū & narrauit mgr̄is rep̄hende-
rūt eum & dixerunt ei. ea hora q̄ audisti
vocem illam debuisses dicē. dn̄e ego te ab-
soluo ab illo iuramento. & dixit ipe dubi
taui qd̄ dicebat ꝓ iuramento qd̄ fecit no-
de nō dādo ampli⁹ mūdo diluuiū. Et glo
sat rabi Salomon ꝙ illud iuramentū de
quo petebat deus absolucōꝫ erat captitas
isrl'. ꝓpter qd̄ ipe sustinebat ptem captiui
tatis & laboris sic̄ dixit ysayas ca. lxiij.
In oī tribulacōne eoꝝ nō est tribulat⁹. Et
licꝫ text⁹ verus sit in biblijs hebraicis pro
maiori pte eo modo quo posuit iheroni-
mus in sua trāslacōne. Verūtamē in aliq̄
bus dicit̄ sic In oībus tribulacōnibꝫ eoꝝ
ipe est tribulat⁹ & iuxta hoc facit p̄dcām
glosam rabi salomon. Item reputāt deū
ignorantē sicut dicūt in barahot ca. p̄mo
postqꝫ fuit destructū templū nō remāsit
deo in toto mūdo nisi solū spaciū iiij. cu-
bitoꝝ ad studendū halaba. i. lectionez de
thalmuth. Item dicūt ꝙ trib⁹ p̄mis horis
diei de⁹ sedet ad studendū thalmuth ergo
videt̄ ꝙ si indiget studio nō habꝫ pfectōꝫ
sapiētie. Item reputāt deū mendacē sicut
dicūt in rabamecia in ca. qd̄ incipit haco-
her. Vn̄ dicebat rabi hysmahel Magnū
qd̄ est pax qꝛ de⁹ dixit mendaciū vt pone
ret pacē int̄ abraham & saram hoc appaꝫ

in geñ · xviij · ca · qꝛ cum angeli p̄nostica-
rũt abꝛahe qꝫ zara parẽt filiũ & ip̄a erat ĩ
tabernaculo & audiuit eos dicit text⁹ ꝙ
fecit derisionẽ int̃ seip̄am & dixit q̃uo pos
set hoc fieri cum sit dñs me⁹ senex. Et po-
stea cum dñs hoc resumpsit abꝛahe appꝛe
hendẽdo zaram dixit q̇d dixerat cum ego
sum vetula apparet dicũt isti ꝙ de⁹ muta
uit rumoꝛes ne abꝛaham ꝙ sara vocasset
eum senem irascerẽt. Sꝫ qui bñ attẽdit ad
textum inueñet ꝙ dicit magnũ mendaciũ
qꝛ etiã inuenit̃ ꝙ qñ ip̄a risit seip̄am voca
uit vetulã ¶ Item reputãt deum pc̄tore sic̃
dicit̃ in hullim in ca · quod incipit helu ce
refoch sup̱ textũ geñ · vbi dicit̃ fecitqꝫ de⁹
duo luĩaria magna. Dicit rabi Symeon
in hoꝛa creacõis equales erant sol & luna
Et luna venit ante deũ & dixit · dñe non
est bonũ ꝙ duo reges fuiant vna coꝛona
Et illa hoꝛa p̄cepit de⁹ ꝙ eẽt minoꝛata &
dixit illa dñe qꝛ dixi tibi v̇ba rõnabilia
minoꝛasti me & sic fuit illa sibiip̄i nimis
displicẽs ſꝫ de⁹ vt ꝯsolarẽt eam dixit ei nõ
tristeris nec tibi displiceat qꝛ sol nõ appa
rebit nisi de die & tu appareb̄ de die & de
nocte ſꝫ ip̄a nõ fuit ꝯtenta ymõ dixit dñe
candela añ solẽ quid p̄dest & dixit ei de⁹
ego faciã ꝙ pp̄l'us meus isrl' faciat ꝯpota
sua p̱ menses tuos cum toto hoc non fuit
ꝯtenta intm̃ ꝙ de⁹ ꝯgnouit se culpantẽ &
p̄cepit moisi ꝙ in fine lune isrl' facẽt sacri
ficiũ vni⁹ hirci vt de⁹ hrẽt veniã de p̄di-
c̄to pc̄to & hoc pꝛobant ex nũi ca · xxviij.
vbi d̃ꝛ · hirc⁹ quoqꝫ offerẽt dño p̱ pc̄tis vi
deat vnusq̃sqꝫ q̊t vaĩtates sunt in p̄dicta
auc̈te · & qm̃o text⁹ quẽ ip̄i allegãt est in
contr̃iũ illi⁹ q̇d ip̄i ĩtelligũt. Itẽ reputãt
deũ pollutũ & immũdum ſm q̇d dicũt in
rabamechia in ca · q̇d incipit hacoher &
hapohel dic̃ rabi ¶ Iohanã de⁹ sacerdos est
qꝛ sic scriptũ est Exodi ca · xxv · Loquere fi
lijs isrl' tollãt michi p̊micias ſꝫ p̊micie de
bẽt dari sacerdotibꝯ ergo de⁹ est sacerdos.
Itẽ postea recepit pollucõꝫ qꝛ sic scriptũ ẽ
deutro · ca · vltiõ · ꝙ q̈ndo moises moꝛtu⁹
fuit sepeliuit eũ dñs ſꝫ oĩs sac̄dos q̇ tangit
hoĩeꝫ moꝛtuũ ẽ pollut⁹ · ergo de⁹ ẽ pollut⁹
& satisfaciũt dicẽdo · ꝙ postmodũ balnea
uit se & fuit mũdat⁹ & q̄rũt ĩ q̊ balneauit
se in aqua nõ qꝛ ysa · dic̃ ca · xl · q̇s mẽsus
est pugillo aquas & satisfacit Rabi ꝙ in
igne se balneauit qꝛ sic scriptũ ẽ ysa · vlt̃ ·
qꝛ ecce dñs veniet in ignẽ ¶ Item dicunt ꝙ
de⁹ palpat res immũdas sic̃ dicit in nuci
da in ca · quod incipit hamopoles · ꝙ de⁹
stat sedẽdo · & facit venire añ se oẽs guttas
sperme exeũtis a quocũqꝫ hoĩe isrl' dicẽdo
ꝙ qñ diminutũ fuerit illud sperma gñã-
bit̃ iustus ex ea. Item d̃ꝛ in libꝛo q̇ d̃ꝛ pinq̃
rabi elezer · quicũqꝫ scit q̈ntitatẽ creatoꝛis
mũdi secur⁹ est hrẽ seculũ venturũ · & di
cit rabi iohanã ego & raba aquiba sum⁹
fideiussoꝛes hui⁹. Item dicit rabi iohanã
ꝙ de⁹ inuoluit se in vno tallet · i · roquete
& ostẽdit se moisi · & dixit ei oĩ hoꝛa qua
isrl' fecit sic statim veniã ꝯsequet̃. Iteꝫ fa-
ciũt deũ inuidũ sicut dicũt in berhot ca ·
vltĩo ꝙ quĩqꝫ hoĩes creauit de⁹ q̇ ei assil'a
bant̃ in aliquibꝯ & sunt isti Sampson in
foꝛtitudine Saul in pulchꝛitudĩe ceruicis
Absolon in capillis Rex Sedechias ĩ ocu
lis Asa in pedibꝯ ¶ Et qꝛ in illismet rebus
in quibꝯ ei assil'abant̃ ꝯdemnauit eos ap-
paret ꝙ habuit inuidiã eoꝝ.

QVartus pass⁹ est de fatuitatibus
& falsitatibꝯ iudeoꝝ cont̃ legem
mosaicã & cont̃ pp̄has. Manife-
stum est ꝙ omẽs gẽtes q̃ tenẽt legẽ diuinã
vl' se dicũt tenẽ eam · affirmãt deum creas
se mũdum de v̇bo absolute sine aliq̃ mate
ria cõposita nec simplici de q̈ illud fiẽt &
hoc est ꝙ dicit p̊mũ verbũ legis mosaice.
In p̊ncipio creauit de⁹ celũ & terrã qꝛ est
opĩo oĩm doctoꝝ latinoꝝ & hebꝛaicoꝝ ꝙ
istud vocabulũ creare sig̊ficat factõnẽ ali
cui⁹ rei de v̇bo nõ est sic de gñare · facẽ vel
foꝛmare qꝛ hec vocabula aliq̇d p̄supponũt
in tali op̱acõne & q̇ oppositum hui⁹ asse-
rit heretic⁹ est dicend⁹ qꝛ destruit funda-
mẽtum sup̱ quod oĩa alia miracula sacre
scripẽe fundant̃ ¶ Et inuenim⁹ vnũ de ma
ioꝛibꝯ doctoꝛibꝯ thalmuth q̇ vocat̃ Rabi
eliezer magn⁹ qui veĩt cont̃ hãc opĩoꝫ. Et
dic̃ in libꝛo qui vocat̃ pirque · talia verba
Celi de q̊ fuerunt creati. Rñdet de luce ve-
stimenti dei · & t̉ra de q̊ fuit creata Rñdet
de niue q̃ stat sub cathedꝛa dei ¶ Et dicunt

glosatores ꝙ hāc inuem accipit hic Rabi
eliezer ꝓ illo qꝺ vocat phus pmā matiaꝫ
vl' ile ex q̄ fuerūt facta iiij. elemēta quam
nitit̄ ꝓbare phus pmo phisicoꝝ ꝙ est in
gn̄abil' & incorruptibil' apparet ꝙ iste do
ctor erat de opīone phi. qꝛ vel ipe credit
ꝙ creacō pt̄ fieri de verbo vl' non. Si sic er
go nō oportebat eū querē ex q̄ facta fuer̄t
celū & t̄ra Si nō ergo vl' habꝫ ponē aliq̄ꝫ
matiam eternā que nūq̄ꝫ habuit pn̄cipiū
vl' oportꝫ in m̄ūis ire in infinitū qꝺ est im
possibile. Quare nc̄c̄io sequit̄ ex v̓bis eius
ꝙ ipe nō credebat textū legis in q̄ dicitur
In pn̄cipio creauit de⁹ celum & terrā q̄si
vellet dicē de nichilo nisi ꝙ ibi erat aliq̄
res eterna q̄ omī tpe fuit cū deo. maīfeste
hec opīo est hētica & cont̄ omēs qui habēt
legeꝫ diuinā¶ Est adhuc alia autoritas al-
teri⁹ doctoris qui d̓r rabi Symon q̄ dicit
in lr̄a ꝙ ordo tp̄is fuit anteq̄ꝫ mūdus cre-
aret̄. & qui hoc intelligit sua intencō ē ꝙ
corpa celestia sunt et̄na qꝛ tp̄us nichil ali
ud est nisi m̄ūs mot⁹ celi. Item veniūt con
tra text⁹ sacre scripte̅ Et pmo dicūt ī abo
dazara ca. pmo. ꝙ non recipiēt tp̄e messie
aliquē alarū gentiū q̄ velit venire ad legē
dei hoc est falsissimū & cont̄ omēs ꝓphas
Dixit em̄ pr̄iarcha Iacob gen̄. xlix. loquē
do de messia & ipe erit expectacō gentiū.
Item dixit zacharias iij. ca¶ Et applicabū
tur gētes multe ad domū in die illa erūt
michi in populum. Item dixit ysaias ca.
xi. In die illa erit radix yesse q̄ stat in si-
gnū ppl'oꝝ ipm gētes depcabunt̄ & erit se
pulchrū ei⁹ gloriosū¶ Item peccāt dicēdo
malū qꝛ dicūt pctores eē & malos hoīes.
quos de⁹ dixit bonos & iustos. Et primo
Adam quē deus formauit & nō est dubiū
ꝙ cum maiori pfectōne q̄ posset eē in hoīe
carnali & ipi applicāt ei illud pcm̄ carnis
tam abhoīabile sic̄ dcm̄ est sup̄. Item ɔtra
Noe de q̄ dicit̄ gen̄. ca. vj. Noe vir iustus
atq̄ꝫ pfect⁹ fuit in gn̄acōibꝫ suis cum deo
ambulauit. & ipi dicunt in yama in ca.
yoni aquiporim sup textū gen̄. in ca. ix.
vbi d̓r. Euigilās noe ex vino cum didicis
set q̄ fecerat ei fili⁹ suus iunior q̄runtꝫ qꝺ
est qꝺ fecit fili⁹ su⁹ iunior. Rn̄sio est duo-
rū doctorū qui sunt diuarū opīonū quoꝝ

vn⁹ dicebat̄ Rau & ali⁹ Symuel Rau di
cebat ꝙ illud qꝺ fecit chain Noe pr̄i suo ē
ꝙ castrauit ipm. Symuel dicebat ꝙ habu
it cum pr̄e copulā carnalē. & quelibꝫ isto
rum rabinorū ducit rōnes ꝓ opīone sua
arguens cont̄ alterā¶ Sꝫ ɔclusio ē p talmu
distas ꝙ ambo doctores dicūt veritatē &
ꝙ illa duo fecit pr̄i suo scilicꝫ ꝙ castrauit
ipm & habuit copulā carnalē cum eo¶ Ec
ce q̄ꝫ falsissima inuentio & q̄ꝫ turpissima
diffamatio per illos inuēta¶ Item dicunt
falsum cont̄ pr̄em Abraham de q̄ dic̄ tex.
gen̄. xxv. ꝙ qn̄ Abrahā mortu⁹ fuit dedit
oīa sua ysaac. Sꝫ filijs ɔcubinarum dedit
munera & misit eos ad terram orientis.
Dicūt ipi in canhedrin ca. vlt̄. que fuer̄t
illa dona que dedit eis. Respondent ꝙ do
cuit eos noīa immūdicie & declarat rabi
Salomon ꝙ hoc est cōuocacōnes demonū
Ecce q̄ꝫ maīfeste dicūt cont̄ testimoniū qꝺ
dedit deus de Abrahā ca. xviij. vbi dicit̄.
Scio em̄ ꝙ pcepturus sit filijs suis & do-
mui sue post se vt custodiant vias dn̄i &
faciāt iusticiā & iudiciū vt adducat dn̄s
ꝓpter abrahā oīa que locutus est ad eum
Quomō est credibile ꝙ ipe hereditasset fi
lios suos de cōuocacōnibus demonum &
quomō hec est via dei. Item dicūt falsum
cont̄ Ioseph de quo facit scriptura relacōꝫ
maīfestam sue virtutis cont̄ peticōeꝫ quā
ei faciebat dn̄a sua de adulterio¶ Dicūt ipi
in hulim ī ca. qꝺ incipit calhabacat ꝙ de
facto intrauit domū intencōne copulādi
cum ea & venit angelus gabriel & rapuit
sibi geītalia. & qn̄ voluit facē pcm̄ inue-
nit se impotentē. Iteꝫ dicūt cont̄ dauid de
quo legim⁹ ꝙ in fine dieꝝ suorum quia ei
deficiebat calor natalis adduxer̄t ei Abi-
sach sunamitem vt seruiret ei & dormiret
cum eo iij. reg̃. ca. i. Sicut ꝓbatum est in
medicina ꝙ calor domicelle vl' iuuencule
prodest multum hoī antiquo vt excitetur
suus calor natalis. & text⁹ refert ad lr̄am
ꝙ seruiebat regi & dormiebat in sinu suo
& rex non ɔgnouit eam scꝫ carnalit̄. Sed
thalmudiste dicunt ꝙ canhedrin in capl'o
qꝺ incipit cohen gadol, ꝙ dauid cōcubuit
cum ea in pn̄tia bersabee xiij. vicibus in
modico tempore & alia turpissima refer̄t

circa hoc que non sunt digna scripta. Itez
ī libro iudicū ca. ij. vbi narrat illud ma=
gnū bonū qd fecit illa honorabil' mulier
rachael ꝓpter dei seruiciū scz occidendo sisa=
ram inimicū isrl'. Et videm⁹ etiaz in illo
cantico. ꝙ ordinauerūt ꝓphetissā delbora
& barach magnā laudē quā cōmendauit
de ꝑdicta rachel. Sz turpissimi thalmudi
ste dicūt in libro nazir talia v̄ba dicit ra
bi iohāna vij. vicib⁹ cōcubuit cum sisara
in illo instāti & postea occidit eum. Item
licet balam voluerit facē malū ꝑplo. & cū
malum ꝓnūciare verūtn̄ ꝓpheta erat. ¶Et
ideo dicit tex. de eo auditor s̄monū dei q̄
nouit doctrinā altissime. Sz isti ꝑditores
& diffamatores opponūt ei multa ꝑ̄tissia
de quib⁹ nullā mencōz facit scriptura sac. &
hoc scribūt ī libro berahoth. & ī canhedrin
intricando se sup v̄ba azine q̄ dixit ipi ba=
laan qn̄ eam v̄berat dicēdo sic & quomō
ego nō sum azina tua sup quā equitas oī
tpe. ¶Dicūt ipi ꝙ ābasiatores regis balas
interogauerūt. q̄re nō equitas in equo. rn̄
det balan qz habeo equū meū ad pastū vt
pīgwescat. Eadē hora dixit azina non est
verꝫ qz ego sum azina tua. Et dixit ipe sic
est ad portandū onerā. ¶Rn̄dit illa nō est
verꝫ nisi sup quā equitas. Et dixit ille ve
rum est ī casu ꝙ accidit sicut mō qn̄ non
est equus ad manū. Rn̄dit azina non est
sic sꝫ oī tpe & adhuc ꝙ sum azina tua de
die & tua vxor de nocte. ¶Ecce turpissimi
luxuriosi in quo inuoluūt linguas suas.
Item dicūt in hulim in ca. qd incipit cal=
habacat qd voluit dicē tex. ī li. iudicū in
ca. xiiij. quod dicit de sampsone Creuitqꝫ
puer & bn̄dixit ei dn̄s. dixit rabi Iohāda
scis in q̄ bn̄dixit ī sua v̄ga qz sperma que
exibat ab ea erat sicut vn⁹ riu⁹ currens &
qn̄ ꝓphenderūt eum philistei & extraxerūt
oculos eius & faciebāt ꝙ molēt in carcere
Dicūt isti turpissimi ꝙ istud molē quod
dixit text⁹ sonat ꝙ quilibꝫ philistinorū
ducebat ei vxorē suam vt ꝯcuberet cum ea
si forte possent ex ea hr̄e hoīez ita fortem
sicut ipe erat. Item ī alijs locis thalmuth
locunt mō ꝯtrario qz multos viros quos
scriptura dicit pctores & narrat lr̄a pcta eo
rum ipi excusant eos & dicūt ꝙ non pec
cauerūt. Et pmo de ruben filio Iacob de q̄
dr ad lr̄am in tex. geñ. ca. xxxv. Abijt ru
ben & dormiuit cum bala ꝯcubina patris
sui ꝓpter qd pctm fuit ei amota pmogeni
tura sicut patz pmo paralip. ca. ij. ¶Sz ipsi
dicūt falsos omēs text⁹. Et dicūt in libro
sabbat in ca. qd incipit Rabina talia ver
ba dicit Rabi yonatha quicunqꝫ dicit ꝙ ru
ben peccauit nō est nisi pctor. Et sic dicūt
pctores ꝓphas scribētes text⁹. Item iustifi
cāt filios heli. de quib⁹ dr pmo reg. ca. ij.
filij heli filij belial nesciētes ꝛc. Item ī eodē
ca. heli autez erat senex valde & audiebat
omīa que faciebāt filij sui vniu'so isrl'i &
quō dormiebāt cum mulierib⁹ q̄ obserua=
bāt ad hostiū tabernaculi. Item iustificāt
filios samuel' cont̄ textū qui facit mencō
nem ꝙ nō ambularēt in vijs samuel' pa=
tris sui & ꝙ vēdebant iusticiā ꝓ pecunia. ¶
Item dicūt ꝙ dauid nō peccauit in adul=
terio bersabee nec in morte vrie mariti ei⁹
Item dicūt ꝙ salomon nō peccauit ī ydo
latria quā fecit in fine dierꝫ suorꝫ. Finalit̄
p oīa videretur v̄ba sacre scripture reputare
falsa. Item diffamāt moisen in mirabilis
que de⁹ p ipm faciebat & hoc dicit rabi sa
lomon sup historiā thore qn̄ ipe & sua fa
milia intrauerūt tabernaculū ad ponendū
incensum & mortui sunt ibi omēs. ¶Dicit
rabi Salomon scias ꝙ venenū posuit eis
moyses in incenso cum q̄ ꝯbusti fuerūt na
dab & abiud filij aaron. ¶Item dicūt in li.
qui vocatur sabbat in ca. qd incipit yecioda
sabbat ꝙ si duo hoīes vl' plures faciūt si=
mul vnū pctm ꝙ immunes sunt a pena.
sic si duo hoīes cum fustib⁹ verberāt vnū
alterꝫ & ille morit̄ nō peccāt qz lex dicit ꝙ
qn̄ aīa peccauerit hēbit talē & talē puīcōz
nō dicit aīe in plurali. ita ꝙ volūt ꝙ nul
lus est dign⁹ punicōne nisi qn̄ ille q̄ facit
pctm est vn⁹ solus.

QVint⁹ passus est
de fatuitatib⁹ & ridiculis ac mani
festis impossibilib⁹ iudeorꝫ. ¶Et p
mo q̄ ad claues thore asserūt iudei in libro
doctrinarꝫ suarū ꝙ cum thore heremū cū
moise & filijs isrl' pteriret trecētos hēbat
camelos honustos nichil aliud ferētes ni
si solas claues thesauri eiusdez que claues

de vaccarum chorijs facte erant omēs vt
leuiꝰ ferri possēt. Computemꝰ mō si pla=
cet & videamꝰ vtrū hoc stare possit. ¶ De=
mus adminꝰ libre vij. claues & ꝙ quisq;
camelꝰ adm̄iꝰ dc. tulerit libras erūtq; cla
ues q̄s vnꝰ ferebat camelꝰ tria milia dc.
fierēt itaq; claues tricētoꝝ cameloꝝ mille
milia & lxxxv. milia. ¶ Sed cum queq; cla
ues adm̄iꝰ sit vniꝰ arche quot sunt claues
totidē ꝓcul dubio erunt & arche. ¶ Dentur
itaq; cuilibꝫ camelo adminꝰ due arche. &
erunt camele archas ferētes quīgēta & xl.
milia. Sꝫ & serui ꝯsuetudinē diuitum qui
bus maior cura de custodiendis diuicijs
oportuit adminꝰ duos camelos vnū habē
custodē qui thesauros cū summa seruaret
diligētia vix etiā dormitaret Inuenirent̄
q; custodes cameloꝝ cc. sexagita milia. li.
aūt attestāte didicimꝰ qm̄ exercitꝰ thore
ꝑ domos & ꝯgnacōnes & familias suas n̄
erat nisi octo milia dc.

NOn minꝰ ridiculosū est illud qd̄
dicūt filijs scꝫ Iacob p̄rem suum
ad sepulchrū portantibꝰ. ¶ Filios
esau fil'r p̄rem ad sepulchrū deferētes cum
magno comitatu eis occurrisse. ¶ Cūverius
q; magnꝰ esset exercitus & singule ꝑtes se
pulcrū sibi vendicare vellēt. Dan montē
ascendisse dicūt & tāte magtudis p̄scidis
se lapidē quāta ml'titudo esse poterat to=
tius exercitus esau. ipamq; mollēꝫ capiti
impositā attulisse & sup hostiū cuneū eā
ꝓiciēs oēs vno ꝓsternēt ictu. ¶ Cūq; adue=
niēs iam ambos cuneos ꝯcordes inuenisset
mollē quam attulerat in mare ꝓiecit cuiꝰ
magtudine aqua maris termīos suos ex
cedēs duas ciuitates sui effusione subūtit
Et ip̄e sunt quas longo tp̄e post pharao
rex egipti filijs isrl' edificare p̄cepit. Nōne
queso hec adinuēcō iuste sūmo risu digna
videt̄. ¶ Cum em̄ Iacob filij xij. tantūmodo
adhuc eēnt viri esau de tribu sua iā cccc.
existebāt. nūc igr̄ mīo filioꝝ Iacob aucto
quāto magis existimari p̄t filioꝝ esau nu
merꝰ fuisse tantā em̄ oportuit eoꝝ esse ml'
titudinē ut & filijs iacob & toti egiptioꝝ
genti q̄ cū ioseph venerat obsistē potuissꝫ
Nunc igit̄ vnusquisq; iudicet qd hoꝝ ad=
miracōne sit dignus scꝫ vel vbi tm̄ inue=
nerit montē vel quo monte tā mire mag
tudis mollē vel qūo in capite tāti ponde
ris gestaē potuissꝫ lapidē ut tā magnā ꝓ
sternē potuisset cohortē. Non em̄ miꝰ stu
pendū est illud monstrū ꝙ Og rex basan
vidēs ingentē exercitū isrl' dc. scꝫ milia &
tria milia et. ccccc. viros a. xxx. annis &
sup̄ exceptis ml'ieribꝰ et ꝑuulis q̇ supputa
ri nō poterant mollē inaudite magtudis
suo capiti imposuit & cū ea expedicōnem
totā ꝓsternere voluit. sꝫ vppupa auis mī=
ma molli illi supsedit & tā diu eā rostro
suo ꝯcudit donec foramē magno iuxta ca
pitis eius quantitatē ꝑacto molles caput
eū siliēs ī eiusdē huēris sbsedit. ¶ Capite aūt
sano & toto corꝑe incolumi fortassis ad=
huc a collo sbleuasset n̄ ad auctoꝝ sbito
dentiū quātitas impedissꝫ. mox em̄ ut la=
pis ī collū descendit dētes sibi repēte ita
sūt adaucte ꝙ cū voluit eā sbleuare mī=
me potuit. Quod moises intuēs cuiꝰ cor=
pus x. cubitos habuisse asserūt & totidem
eius virgale asseribūt se sup terrā in mod
salientis x. cubitos erexit & cum ī aliquo
corꝑis loco cum virga ꝑcutēt. ¶ Si ergo cō
putēt x. cubitos quibꝰ a terra eleuatꝰ est
& decem cubitos eius corꝑis & x. alios q̊s
virga in altū porrecta habebat a terra ad
sūmitatem virge xxx. inueniēt cubitos. sꝫ
cum in tm̄ erectus eēt moyses virge tamē
sūmitas qua eū ꝑcutē intendebat nequaq̃ꝫ
vlteriꝰ attingē potuit q̃ꝫ ad eum modum
quo sura iūgit̄ pedi que vulgo cauilla d̄r
In quoquidē ꝑcussisset ꝯtinuo cadēs expi=
rauit In hoc ꝯgnoscere quilibꝫ p̄t ꝙ a plā
ta pedis quā t̄re fixā tenebat vsq; ad no=
dum in q̊ ꝑcussus est xxx. cubitos hēbat.
ab eo igit̄ loco vsq; ad sūmū non miꝰ q̃ꝫ
octingēti cubiti erāt. solumq; caput facile
decēꝫ cubitis cōstare poterat. vn̄ sequit̄ ꝙ
auis illa mollē ip̄am x. cubitis ꝑforauit.
In quo facto quot sint miranda qd ve po
cius mirer cum ꝯsidero stupeo vbi em̄ vel
tm̄ lapidē inuenire vl' tm̄ pondꝰ portare
aut qūo tam ꝑuula auis tm̄ tam durum
tamq; spissum saxeū corpꝰ tā cito valuit
penetrare. Quo ve pacto dentes ei tā subi
to crescē. aut q̄ rōe tā immēse & inaudite

magtudi̇s credendus est fuisse cum presertim lex dicat lectum eius ferreum ix. cubitos habuisse quo de pacto tantus homo tam facili vulnere cecidisse.

Dicunt item iudei quod moyses pro lege suscipienda in celum ascendit & ibi cum angelis taliter altricatus sit. Dicebant enim inquiunt angeli legem hanc deferre minime sinemus quam nobis plusquam filiis israel necessariam scimus. Ad hoc moises insolita visione perterritus nichil respondere presumpsit sed domino se confortante ut secure responderet & percipiente angelis ait. Cum lex hoc regendorum corporum precepta contineat non satis considero quod vobis qui spiritualis tamen creature estis sit necessaria. Angeli quod ad hoc dicere non habentes victi conticuerunt. De moisi igitur victoria deum risere & valde letatum esse dicunt. & ita post trium phum cum lege alacrem descendisse. Quot queso diversitates fatuitatis in hac continetur lascinia. quomodo enim moyses corpore mole depressus altitudinem celi conscendere potuit. Aut quomodo dari deo legem volente angeli prohibere. quod iterum stolidius est quam dicere deum uno vincente & alio victo exultare & puerili more ridere. Item si angeli ut dicunt tam avidi illius legis retinende erant cur non prius a deo eam quesierant vel quod cotendis poterat eis deservire. poterant enim legem istam etiam cum iudeis observare nec erat ratio cur eam moisi deberent inhibere.

Memorant & aliam fatuitatem iudei que omnibus ridiculum prestat. Dicunt enim angelum mortis cuidam viro apparuisse nomine Iosue filio levi doctori eique dixisse Ad hoc venisse me scias ut animam tuam suscipiam & moriaris Nequaquam inquit ille quod commoues faciem nisi michi prius paradisum ondis. Susceptum igitur angelus in alis suis duxit ad locum unde videret paradisum Calidus autem ille de alis eius elapsus est & in paradisum se eadem promisit. Angelus autem deceptum se esse dolens irato nimis vultu egredere ait ut moriaris Nequaquam ait ille ut egrediar. Cumque ii. ac iii. angelus ad ipsum cum magno clamore repeteret & ille eius verba negligeret commotus nimis angelus ad deum perges huius rei querimoniam fecit. Deus autem eum redire rogavit ut hominem illum ex dei nomine de paradiso egredi precipet. Veniens itaque angelus ad paradisum ait deus ut egrediaris precepit Iuravit ille & ait Per deum non egrediar. Rediit angelus ad deum & dixit Iureiurando se numquam inde egressurum firmavit. Dans itaque iudicium deus respondit omnia volumina vite & actuum eius revolue & diligenter relege. si quando eum iurasse & periurasse inveneris modo quoque nichil sibi iurasse valebit. Si autem umquam periurum esse probaveris non in hac vice timebit. Volumina itaque omnia angelus studiose discutiens numquam periurasse invenit. Dimisit itaque victus qui ut dicunt usque in presentem diem incolumis permanet atque vivus. Considerare presentes iudei quam risu dignissima in hoc notari possint sermunculorum Quid enim plus mirem an fatuitatem angeli qui calidam hominis artem prius non agnovit. an hominem audito per angelum dei precepto ausum fuisse iurare. an dicamus dei impotentiam quod non nisi per mendacium eum de paradiso potuisset expellere. an ascribamus deo ignorantiam quod non aliter scire potuit verum periurus fuisset nisi eius vite libros revolui iuberet. patent hec omnia fatuissima esse.

Asserunt etiam iudei inusitatum miraculum scilicet mortuos suos post captivitatis evasionem resuscitari ut terram incolant quod multis auctoritatibus probare nituntur. Primo auctoritate moisi dicentis ad populum israel deutero. xxxii. Videte quod ego sum solus & non sit alius deus preter me ego occidam & ego vivere faciam. percutiam & ego sanabo. Cum ergo deus se occisurum permittat & vivificaturum non videtur predicta fides abicienda. Sed hec auctoritas a rationis exorbitat semita. quia hoc verbum ad ostendendum omnipotentiam suam dixit non quod ipse suos mortuos suscitaturus sit. nec est negandum quando a die qua se deus promisit hoc facturum usque in diem presentem concedamus hec miracula fecisse. quia ipse mariam sororem moysi propheta Iob Ezechiam. Namam. & alios quam plures cum voluit percussit & cum voluit sanavit. Item ipse in una nocte omnia egipti primogenita interfecit. & sub

Unius noctis spacio in castris sennacherib
centum octoginta milia occidit. ¶ Sed itez
econuerso in manu helie filiū vidue in ma-
nu autē helisei sunamitis filiū suscitauit. ¶
Sic ergo oīpotentē mortuos suscitasse nō
negamus. q̄n oēs hoīes ī die iudicij ab eo
resuscitādos & cōfiteam̄ & credamus. Sed
qđ adiciūt qꝛ scʒ denuo terras inhītaturi
sint nō credimus. dicet iudeus hoc nō dʒ
videri cōtra fidē esse cū ab helia vel ab heli-
seo resuscitatꝰ postea longā vitā duxerit
vxorē habuit filios genuerit & p̄stina hu-
mana vite cūcta officia impleuerit. Rn̄-
deē q̄ vm ē & bn̄ potuit eē l' p miraculū l' p
p̄cē scī viri qꝛ corpꝰ nondū erat dissolutū
q̄zuis eē hoc nequaq̄z credēmꝰ n̄ testīoniū
sup hoc p̄pheticū hrēmus. Verū ea q̄ cōtra
vsū cōtingere solēt fides hoꝝ suscipe facile
nō solet nisi taliū cōfirmareē auc̄te p̄phaꝝ
quibꝰ oīm fauor applaudat ppl'orū & ea
ip̄i aptissime loquūtur p̄phe. hoc aūt nul
lus apte p̄nūciauit p̄pha. Sed cū iudeorū
hoc dixerīt doctores nemo tn̄ ex hijs q̄ an̄
xp̄m fuerūt istud p̄dixit seq̄ces aūt errorē
hūc inuenerūt vt iudeoꝝ gens in sua per
sisteret infidelitate. Secūdo nitunē p̄bare
intentū iudei auc̄te ysaie xxvj. vbi ait ui
uēt mortui tui īfectiq̄ʒ mei resurgēt ex-
pgiscimī & laudate q̄ habitatis in puluere
Sʒ hec v̄ba nequaq̄ʒ oñdunt mortuos iu-
deoꝝ ad habitandū terrā resuscitari. q̄m̄
si diligenē qđ dicīē attēdamꝰ nec mortuo
rum resurrectionē ibi patenē p̄signatam
inueniemꝰ alioq̄n p̄pha sibimet cōtrariꝰ eē
videbiē cum in sup̄ioribꝰ dixerit morien-
tes nō viuēt gigātes nō resurgēt. qđ igiē
a naē vsu dissētit & sensui p̄phe cōtrarie-
tatē nigerit. nequaq̄ʒ s̄m libitū vniuscu-
iusq̄ʒ ad sensū naē cōtrariū debet expoī cū
alter sano sensu possit intelligi nisi nc̄cia
racō ita id coegerit accipi. Qđ si q̄s intel
ligē cupit attēdat q̄ p̄dictum verbū duo
bus modis intelligi p̄t. Vno mō vt ul' de
extremi iudicij suscitacōne dcm̄ credatur
vl' resuscitacōis noīe captiuitatis euasio-
nem signauerit. Hic aūt sensus magis ad
lr̄am p̄tinē videē cum paulo sup̄ius p̄pha
sue gētis captiuitatē & afflictōʒ defleuerit
Statimq̄ʒ diuīe p̄missiōis & pietatis sola

tiū intulit dicens. viuēt mortui interfecti
resurgēt. Nec hāc euasionē quolibʒ īcerto
tp̄e sʒ post modicū tp̄us euenturā prenun
ciat dicēs. vade ppl'us meꝰ intra cubicula
tua claude hostia tua sup te absconde mo
dicū ad momentū donec p̄trāseat indig-
tio mea hec ad captiuitatē cōgruenē referū
tur. ¶ Tercio nitunē intentum p̄bare iudei
ex verbis daniel' ī ca. xij. ubi dʒ multi de
hijs q̄ dormiūt ī t̄re puluē euigilabūt alij
in vitā eternā alij in opprobriū vt videāt
semp sʒ hec autoritas tāto longiꝰ ab inten
cione iudeoꝝ discrepat sup̄dicta q̄nto eui-
dētiꝰ de vltio iudicō intelligiē fuisse dcā ī
illa em̄ resurrectōe ibunt vl' ī vitā eternā
vl' in opprobriū sempiternū. Quarto ex-
plicant ad intentū suū iudei auc̄te ezechi
elis in ca. xxxviij. q̄ cum plures mortuos
diuīa suscitassʒ v̄tute de futuris quoq̄ʒ hijs
vaticinatꝰ est verb. hec diē dn̄s deus. Ego
ap̄iam tumulos v̄ros & educā vos de se-
pulchris v̄ris ppl'us meꝰ & inducā vos ī
terraʒ isrl' & post pauca & requiescē vos
faciā sup humū v̄raʒ. Ecce & mortuos su
scitādos & t̄ras suas inhabitatos aptissīe
p̄pha atq̄ʒ indubitanē oñdit. ¶ Rn̄deē q̄ p̄
dcā auc̄ts de resurrectōe mortuoꝝ ī die iu
dicij ītelligēda ē nec ē īstātia illiꝰ q̄ dʒ ī fi
ne requiescē vos faciā sr̄ humū v̄ram q̄m̄
requies isto mō p̄t accipi vt aīaʒ siḡficʒ re
quiescē ī corp̄e qđ nō īmerito t̄re noīe de q̄
sumptū ē exp̄miē teste insup scp̄ta q̄ freq̄zē
illō noīe t̄re appellat Ait eē moises forma
uit deꝰ hoīeʒ de limo t̄re. ecce hō cū ex iiij.
elemētoꝝ sit cōiūctione p̄fcūs. de t̄ra tm̄ q̄
vnū est elementū dʒ factꝰ sʒ nō incōueienē
qꝛ t̄re noīe signat corpꝰ possūꝰ ergo ītelli
gē qđ diē qꝛ faciet eos requiescē sup humū
suā q̄ aīa redibit ad corpus & iudicabiē
vtrūq̄ʒ Hic aūt sensꝰ ī illiꝰ p̄phe explana
cōne cōcipi p̄t sano ītellectu. ita vt nec scri
p̄ta aliq̄ hec rō vlla videaē ei cōtria. Quid
q̄ aūt ī tenebroꝯ dictis p̄phaꝝ multis p̄t
accipi modis. ita vt q̄s eā exponens nec a
scp̄te testimoīo. nec a rōis exurbitat semi
ta nichil ē īcōueiens siq̄s eā diūso sʒ iusto
exposuerit sēsu. Si cuiꝰ aē tal' sit exposicō
q̄ vl' a scp̄ta ul' a rōe aut sit aut videaē ex
t̄nea ea iusto iudicō carē viribꝰ ē estimāda

Quõ aũt pocã iudeoꝝ sñia scptur̃e sacre ẽ ꝯtraria diligẽs lcõr attẽdat. ¶David ꝓpħa de mortuis ſl'iter inq̃t sepulcra eoꝝ domꝰ illoꝝ in etnũ. tabnacula eoꝝ ĩ ꝓgenie. Itẽ de eadẽ re introibit vsq̃ ĩ ꝓgenies pr̃m suoꝝ & vsq̃ ĩ etnũ nõ videbit lumẽ. ¶Itẽ alibi spũs pt̃nsibit ĩ illo & nõ sbsistet & nõ ꝯgnoscet amplꝰ locũ suũ. Itẽ alibi sic vulnerati dormiẽtes in sepulchris q̃ꝝ non es memor amplꝰ & ipi de manu tua repulsi sũt. iob ec idẽ sentiẽs dic̃. memẽto qz vẽtꝰ est vita mea & nõ reũtet̃ oculus meus ut videat bona nec aspiciet me visus hoĩs oculi tui in me & nõ sbsistã sic ꝯsũitur nubes & ptrãsit sic q̃ ↄ̃dũderit ad inferos nõ ascẽdet nec reũtet̃ vltra in domũ suã nec ꝯgnoscet eũ amplius locus eius. ¶Itẽ alibi vadã & nõ reũtar ad terrã tenebrosã. Itẽ idẽ hõ cũ dormierit nõ resurget. Salomon ec hijs ꝯsona sentit dicẽs. viuẽtes se sciũt esse morituros mortui vero nichil nouerũt amplꝰ nec hñt vltra mercedẽ qz obliuiõi tradita est memoria eoꝝ. amor quoq̃ & odiũ & inuidia siml' pibunt nec habẽt ptem in hoc seculo & in ope qd̃ sub sole geritur. ¶Ecce salomon sapiẽtissimꝰ ceteoꝝ auctoritatibꝰ ꝯcors existit q̃ mortui ad hoc scz vt t̃ras inhabitẽt resuscitãdi nõ sint. & tñ q̃ nũq̃ resurgãt testimoniũ phibet dicẽs q̃ non habẽt partẽ in hijs q̃ sub sole gerunt̃ scz in terris. Per hoc videlicz innuens q̃ in hijs partẽ sint hĩturi q̃ sup̃ solez fiũt. i. ĩ celestibꝰ. ¶Dicet hic iudeꝰ ↄ̃ndisti sñiam meã ꝯtrariã esse auctibꝰ sacre scripture & dixisti etiã q̃ erat rõi ꝯtraria vellem scire quõ hoc intelligi posset Rñdetur nõne tu iudee credis q̃ cũ vr̃e resurrexerĩt mortui adueniente vncto Adam quoq̃ & seth. mathusalẽ. abrahã. ysaac. & Iacob & aaron. cetiq̃ p̃triarche & ꝓphe & omẽs iusti q̃ ante aduentũ eius obierunt pitercum eis sine resurrecturi. & oĩa humana gña officia agẽtes & paciẽtes pstinosq̃ rerum ritus colẽtes antiq̃ more t̃ras sint inhabitaturi. & aaron & filij eiꝰ sacrificijs vt oli oblaturi. & a moisi vt olim sacdotibꝰ vestimẽtis induendi sint. Hec negare nõ valet iudeꝰ. qz doctores sui cũcta affirmãt. Tunc ergo q̃ro quis nã erit maximꝰ pontifex dicet iudeꝰ q̃ aaron. Quid ergo de eleazaro finee. multisq̃ alijs tunc fiet q̃ olim omẽs fuerũt pontifices sũmi erũt ne semel omẽs vno tp̃e maximi pontifices an illius ordĩs dignitate puabunt̃ si dixeris viuẽte aaron eos sũmo sacerdotio fungi ñ posse. q̃d ergo ꝓderit eis resurgẽ. Plus eñ ad dedecꝰ & incõmodum q̃z ad decꝰ & vtilitatem erit eis resurgẽ. meliꝰq̃ ei fuisset in morte pmanẽ q̃z erumpnosã ducẽ vitã licet & moisi lex in hoc facto destruat̃ qua p̃ceptum hẽtur ne quis maiori sublimatꝰ ordine vlteriꝰ ad miorem secũdo ducatur Si aũt omẽs in sũmi sacerdocij ordĩe equales esse futos ꝯcesseris honorẽ suũ adimis qz nullꝰ inẽ cõplures equales excellentem pt̃ habẽ honorẽ. Preterea multis pontificibꝰ multa sunt nccia templa Ex hoc ergo aliud incõueniẽs. i. legis destructio sequit̃ p̃cipiẽtis. ne plusq̃z vnũ sacerdotẽ nec plꝰ q̃z vnũ existere templũ. ¶Ex quo sequit̃ necessario iudeos aut nouã legẽ hituros concedẽ aut moisi legez nequaq̃z totã ꝯsistere posse. ¶Quero etiã vltra Nũquid plures reges hĩturi sunt iudei an vnũ. ¶Respõdẽ debz iudeꝰ q̃ vnũ sicut ꝓpħa ezechiel phibet testimoniũ dicẽs vnũ pastorem omẽs hẽbunt qz si plures fuerĩt ꝯcordes eẽ nõ poterũt & regis pacẽ destruẽt. ¶Et tũc quero vlteriꝰ a iudeo. q̃s erit ille rex rñdebit q̃ vnctꝰ in cuiꝰ aduẽtu captiuitatẽ se credunt euasuros & suos mortuos suscitandos & eoꝝ moderamẽ hr̃e imperij. ¶Vere illud dictum aliq̃d coloris hr̃et si vnctum illum hoĩez hĩj crederẽt & deũ. Si vero vt credũt homo eñ futurꝰ sit. quid tũc abrahã ysaac & Iacob sunt facturi moises etiã cetiq̃ ꝓphe nũquid eiꝰ subiciẽt̃ dicioni. Rñdet iudeꝰ q̃ sic qz sic samuel subiectꝰ est sauli & helias achab regi & helizeus jozam & alij multi ꝓphe regibꝰ suis ꝫ hec silitudo ñ ꝯuenit ꝓposito pn̄ti. Nam & si ꝓphe qui mĩme reges fuerũt regibꝰ subditi fuerunt nõ ideo ꝯuenit aut est ncẽe vt rex ꝓpheta cuiq̃z t̃reno regi subiciat̃ velut abrahaz & dauid & Iosue. quoꝝ quisq̃ rex fuit atq̃ ꝓpħa. moises etiã qui rex & ꝓpħa & legislator tocius extitit ppl'i. cui legis lib tale testimoniũ phibet dicẽs. ñ surrexit ꝓpħa

vltra in isrl' sicut moises quē nosceet dn̄s facie ad faciē in oībus signis atq₃ portētis que misit sup eū. nōne cum isti tāti tales q₃ viri resuscitati illi⁹ fuerint vncti viri subiecti. nōne queso multo melius fuisset eis ne suscitarent̄. Pretea duo inde incōuenientia pueniūt. si em̄ minor ē eo moyses scripta mentit̄. si aūt maior tāto pl⁹ vilificat̄. Si dicat iude⁹ q₃ ille rex erit moises tūc q̄ro: Quid ergo ille vnct⁹ factur⁹ est Quid etiā abrahā ysaac & Iacob sunt facturi quos moises ipe dum viuet̄ in tāto precio hēbat q₃ cum aliq̄d a deo implorabat p eo₄ amore se acepturū orabat. Ecce q̄uo sunt positi iudei in magno discrimīe in hac materia: Quero a te vltra iudee si nosti Nūquid illi q̄ tūc suscitādi sūt mortui natam & prātem hēbunt filios gn̄andi. Rn̄debit iude⁹ q₃ legis precepto ad hoc ostringent̄. ergo cū lex pcreare filios precipiat nouā eos legē hituros demōstrat qd̄ est cont̄ fidem suam. Rn̄debit iude⁹ q₃ eis inhibita est gn̄atio nō lege s₃ natura. s₃ hoc stare non potest q₂ audit⁹ abhorret & mens refugit credē aīal aliq̄d modo esse cui nāle sit gn̄are nō posse nisi aliq̄ intueniēte accidēte q̄ vero hō accidēte aliq̄ intueniente vim gn̄andi amittit nec sacerdos eē nec testimonū phibē nec iudiciū pt̄ facere. q₃ si naturā ipam dixerat eē nouam nō debēt eos dicē resuscitādos s₃ nouā creaturā futurā sil'r pt̄ in forma tm̄ non innata tota. omedēt quidē & bibēt s₃ nō generabūt. Concedit ergo iude⁹ q₃ queadmodum cetā huānitatis officia sic & gn̄andi natā habebūt adeo vt mulierē quotidie oceptură & quotidie paritură credāt. Sed hoc qd̄ dicūt iudei est ita fatuū q₃ vix humane aures audire pn̄t. vt em̄ q̄ dicūt vera eē fatear sc₃ vt i vnctū & credituri sc̄ omēs & resuscitādi cū quotidie filios procrearēt pfecto nec t̄ra eos capet etiā si duplicē maior eēt aut pont⁹ etiā t̄ra fieret adeo loci coartarent̄ angustia q₃ nō haberēt q̄ colere possent arua. ymo inde semp eēt int̄ eos p terre angustia certamē & rixa. ¶ Itē cū suscitabunt̄ oīs redibit quisq₃ vir ad vxorē suam quā habuit aut aliam hēbit. Rn̄d₂ iude⁹ q₃ quisq₃ rehabebit suā q₂ hoc erit leticie ośuātio ¶ Tunc ergo q̄ro illa mulier q̄ post tres vl' plures habitos maritos est mortua in resurrectōne quem ex hijs est hitura Nam si pmū habiturā rn̄det lex moisi destruetur dicētis q₃ post secundū non dēat redire ad pmū maritū Si vero aliū q₂ pmū habiturā respōdeat in eo etiā est destructō legis eas nāq₃ legi iubēte pmo viro viuēte nec eā repudiāte cuiq₃ nō poēat nubē. Sed ecce cū tot suscitati cum tot post eos fuerit nati quilibet ho₄ q̄nq₃ erūt morituri. Rn̄det iude⁹ q₃ imortales exinde remanebūt. s₃ rō demonstrat q₃ dicit stare nō posse cum eī homo omederit biberit gn̄andi vsū habuerit necesse est q₃ ex iiij. elemētis ośposit⁹ sit. quicq̄d aūt taliē ośpositū est illud etiā corrumpi ncc̄e est. ergo & eos mortis corruptōni cum taliē ośpositi sint subiacē nc̄cio cōcludit. Rursus si immortales fuerīt iam nequaq₃ sp̄uale qd̄ nō ē hoīm eis oueniat q₂ nec ei⁹ subiciētur diffinicōi ¶ Diffinicō em̄ hoīs est aīal rōnale mortale. s₃ de immortalib₃ hoīb₃ diffinicō ista p̄dicari non pt̄ q̄re nec sp̄ual' homo. vn̄ p hoc mediū colligitur rcc̄e vt q̄s iudei vocāt hoīes. hoīes nō sint qd̄ est incōueniēs Itē sic supi⁹ dcm̄ est multitudini eo₄ spaciū totius t̄re non posset sufficē si ipam maximā multitudinē immortalē asseram⁹ cum sup̄ sine intēmissione eos gn̄aturos eē dixim⁹. Et si ad lapidū modū sibimet supponerētur nulla ten⁹ in duplicato t̄re spacio cōcluderētur ¶ Dicet iude⁹ si nō possum eos defendē immortales saltē mortales ocedā. ergo si morituros eos esse ocedit volo. Dicat illa resurrectio ve₄ erit eis ad penā an ad coronam. Rn̄det iude⁹ q₃ ad gloriā & honorē illa resurrectō erit vt vncti gloriam & regnū conspiciāt & pfectā corpis & cordis hēant leticiā ¶ Dicāt ergo iudei qd̄ interim sentiāt de statu bono₄ donec resurgāt sc₃ verū in penis an in quiete vsq₃ ad resurrectiōis tpus pmaneāt ¶ Rn̄det certissimū ē eos esse cū deo hētitudine pfrui. Si ergo vt asserūt ita est resurrectō illa poci⁹ ad penā q₂ ad coronā: futura est. cum em̄ nunc et̄ne vite munē glorient̄ cur itē₄ i corporum argastulis recrudeventur nisi vt fame

siti vigilijs & varijs atq̧ innūeris denuo cruciatibꝫ agitētur· quī insuꝑ ꝫm eoꝝ sententiā secūde mortis timorē & penā sustinebūt hijs oībus satis cuilibꝫ patet resurrectionē illā magis illis ad dedecus q̄z ad honorē & gloriā fieri. Rn̄det iudeꝰ qꝛ & si nūc in quiete & delicijs ꝑmanēt de quibꝫ ad corꝑm sint redituri angustias· cū tanta eis exultacō erit vncti p̄n̄tiam cernē & eiꝰ regno exultare i herosolimis vt olī habitare ī templo vet̄i ritu sacrificare vt & corpoꝝ pena sit eis nulla & quam modo habēt requies bēatur postea ꝓ mīma. Sꝫ hoc ꝙ dicūt a veritatis exorbitat semita nullus em̄ p̄n̄tis mūdi honor & gloria eē ne vite quieti & delicijs ꝯparacōne cōuenit aliq̄· qꝛ nec vno momēto quisq̄z huiꝰ mūdi poterit sine labore & pena vti delicijs. Illiꝰ aūt bt̄e vite gl'ia nulla intēcedēte molestia ꝑmaēt ꝑꝑes & ꝯtinua p̄cipue cū eoꝝ testent̄ doctores oēm huiꝰ mūdi honorē & gl'iam idē esse ad illius vite delicias q̄d ē vnū ad· lx. Patet insuꝑ cuilibet n̄ totius rōnis sit expers incompabilit̄ magis esse gaudiū cernē deū q̄z talē q̄lē ipi dicūt vnctum qui futurꝰ sit homo tm̄. Dicat ergo iudeꝰ quid finalit̄ de resurrectōne suorū mortuoꝝ sētit Vere coꝝ credulitas est & fidei certitudo ꝙ resuscitādi ꝓfcō ꝯmedendi etiā & bibēdi sine gn̄andi & naturā & vsū sint habituri & post mille ānoꝝ trāsacta curricula imꝑꝑetue btītudīs & īmortalitatis regnū sine aliq̄ morte trāsferēdi Sꝫ hoc stare nō potest qꝛ si immortales cōcedit ad p̄stinū incōuenies redit īfra mille etem̄ annos intm̄ multitudo ꝓpagabit̄ eoꝝ vt nullo mō intra t̄re ꝯcludi valeant ambitum· multo igit̄ miꝰ ad incolendos agros vllū supereit spaciū. Insuꝑ & illud q̄d supdiximꝰ ē ī q̄stōe· ꝙ pꝛiarche ꝓph̄e & oēs iusti q̄ iā fulgebāt in gloria nouis denuo penis subdātur reducti ad corpora Item aliud oīne em̄ q̄d ꝯmedit & bibit & gignit delectat̄ etiā ac tristat̄ ꝓculdubio ex iiij· elemētis ꝯpositū nō dubitat̄. Qūo aūt ꝙ ex hijs ꝯponit̄ & passioibꝫ p̄dictis afficit̄ cum eisdē affectōibus sine mutacōe in regnū illud trāsferet̄. Sꝫ vt oīa ꝯcedāꝰ q̄d nam de hijs sunt dicturi q̄ adueniente vncto & post sunt nascituri moritos ne asserēt vl' non. Rn̄det iudeꝰ ꝙ morient̄ ī xp̄i regni fine. Quid igit̄ faciēt parentes eoꝝ in morte ipoꝝ· meliꝰ nāq̧ illis foret non resurgē q̄z tantū dolorē ex eoꝝ morte sustinē. Dicet iudeꝰ ꝯcedamꝰ ergo eos nō eē morituros ſꝫ hoc stare nō potest qꝛ tūc mentiret̄ sc̄ptura q̄ dic̄ Dauid in psalmo· Quis est homo q̄ viuet & n̄ videbit mortē. Vndiq̧ igit̄ si ꝑpendūt iudei eis semite rōis & diffugij sīt clause· ꝙ nulla tēꝰ eo mō quo dicūt fieri possit mortuoꝝ resurrectio ergo tanq̄z fatua posicō relinquat̄ credulitas iudaica ꝙ sui mortui sīt resurrecturi vt iteꝝ terrā incolāt.

Dicūt etiā iudei multa vana cont̄ deum· dic̄ rabi sadue. Quid est illud q̄d nō fuit reuelatū Iacob· cum tn̄ esset ꝓph̄a. Rn̄det ꝙ ioseph filiꝰ eiꝰ nō erat mortuꝰ & ꝙ fratres sui vendiderāt eū· & dic̄ ꝙ rō est qꝛ ī hora vendicōnis eiusdem querebāt fr̄es eiꝰ aladma· i· maledictōꝫ· ꝓ quocūq̧ illō reuelāte & sil'r aladma non pt̄ poni nisi ad minꝰ sint decē hoīes· & qꝛ ipi nō erāt nisi nouē ꝯmiscuerūt in p̄dicta aladma deum secum vt eēnt x· & ideo dicūt ꝙ deꝰ non eēt ausus reuelare Iacob. Item dicūt ī sabba in ca· q̄d incipit rabi aquiba ꝙ qn̄ moises ascēdit in montē ꝙ inueīt deū in manibꝫ tenentē rotulū legis & faciebat coronas lr̄is & moises nichil dixit. Et dixit ei deꝰ q̄re me nō salutas. Rn̄dit ipē quomō dn̄e est seruꝰ q̄ debeat salutare dn̄m suum Et dixit ei deꝰ veꝝ dicis· verūtamē ex quo venisti adiuua me. Item dic̄ in p̄dicto ca. ꝙ ī die iudicij dic̄ dn̄s ysaac· tui filij peccauerūt volo ꝯdemnare eos. Et respōdebit ysaac. Dn̄e etiā sūt filij tui· qꝛ tu sc̄psisti ī lege tua· filiꝰ meꝰ p̄mogenitꝰ isrl'. Ego volo ꝙ veniamꝰ ad ꝯputum videamꝰ q̄nta est vita hoīs· lxx· āni· āmoue xx· ī quibus adhuc nō est homo in etate in q̄ debeat sibi imputari pcc̄m remanent· l· tolle medietatē tp̄is scꝫ tp̄us noctis in q̄ hoīes dormiūt & remanēt xxv· remoue medietatē tp̄is q̄ expēdit̄ ī faciēdo orōꝫ & ī ꝯmedendo & bibendo & remanēt xij· āni cū dimidio· hos xij· ānos cū dimidio diuidāꝰ

inter me & te & faciam⁹ illos liberos a pe na· ecce magna vanitas ac si deus nesciret predictum sputum anteq̄ȝ ysaac ondderet sibi. ¶Item dic̄ in rabba mestiba in ca· q̄d incipit cobel· q̄ in illo t̄pe q̄ fuit ordinatum thalmuth q̄ die quadā de⁹ stabat in magna disputacōne cū illis q̄ sunt in studio celi sup certum casum lepre· vtꝝ scȝ homo in q̄ illa accidit debeat iudicari mundus vl' nō & de⁹ dicebat q̄ sic· & illi de studio tenebāt q̄ nō. Et dixerunt· q̄s examiabit & concordarunt q̄ fieret ad examē vni⁹ doctoris cui⁹ nomen erat raba fili⁹ nahami & illa hora in vno p̄ūcto fuit rapta aīa illius a corpe suo et dedit sn̄iam sic̄ deus. Itē querīt in abodazora.c.i. in quo deus se intromittit p totā diē & r̄ndēt. ¶Trib⁹ primis horis studet in lege· et trib⁹ horis secūdis docet pueros q̄ mortui sūt pui· tribus alijs studet ad iudicādū totū mūdū· Et qn̄ vidit q̄ est dign⁹ punicione surgit a throno iudicij & sedet in throno pietatis· trib⁹ vero vltimis horis sedet & ludit & ridet cum leuiathan. Itē querīt vlterius ea que dixim⁹ fiūt de die q̄d ergo facit de nocte. R̄ndent q̄ denocte equitat sr̄ vnū cherubī velocissimū & visitat decē & viij. mille mūdos q̄s creauit. ¶Item q̄rūt vlti⁹ anteq̄ȝ crearet mūdum q̄d faciebat de⁹ Respondēt q̄ ibat creādo mūdos & destruendo illos. Itē dicūt in raba bachera in ca. ham moher & hacosina p̄paratū est de⁹ ad faciendū conuiuiū iustis de carne leuiathan & q̄d dabit eis ad bibendū vinū q̄d stat cōseruatū in vnis suis a p̄ncipio mūdi vsq̄ȝ ad illā horā. Itē dicūt i canhedrin i ca· q̄d incipit cathoine mamoner q̄ tres fuerūt q̄ peccauerūt in luxuria cū fuerīt in archa noe scȝ canis corū⁹ & cham. & ideo omēs tres fuerīt cōdemnati. ¶Canis fuit cōdēpnatus in hoc q̄ ligatꝰ cum femella. ¶Coru⁹ in hoc q̄ emittit semē p os. Cham in hoc q̄ maledixit eū noe. Item dr̄ in nida i ca· q̄d incipit hamapolē q̄ interim q̄ creatꝰ est in ventre m̄ris habȝ quandā cādelā sup caput suū cum qua videt ab vna parte mundi vsq̄ȝ ad alterā & scit totā legem & omēs sciās. & in hora qua exit de ventre venit angel⁹ & dat ei vnū ictum in ore & facit q̄ tradat obliuioni quicq̄d sciebat. Item dicit in eodē libro in ca· q̄d incipit aysay & in barahot in ca· q̄d incipit harroz q̄ og rex basan quē cōquestauit moises anteq̄ȝ morerer fuit in t̄pe diluuij reseruatꝰ hoc est magnū mendaciū p̄pter duo. Primo q̄ȝ a diluuio vsq̄ȝ ad t̄pus in quo cōquestauit moises predictū og fuerūt nongēta anni Secūdo q̄ȝ est cont̄ textū sacre sc̄pture vbi ponit q̄ solū noe & filij sui cū vxorib⁹ eorū fuerīt reseruati. ¶Itē dicūt in hulim i ca. q̄d incipit helūterohos q̄ vn⁹ leo est i mōtana vlam q̄ est ita magn⁹ q̄ habȝ ix· cubitos ab vna aure vsq̄ȝ ad alterā· & dicit rabi iosef q̄ sunt xv· cubiti & dicunt ibi q̄ semel quesiuit imp̄ator a rabi osua & dixit ei q̄d excellētie est deo q̄ compat eū scriptura leoni cum equ⁹ vn⁹ sit sufficiēs ad occidendū leonē. R̄ndit rabi osua scȝ cui leoni compat dico tibi q̄ leoni de vlam & dixit ei imp̄ator multū vellē vidē cū & illa hora rogauit rabi osua deū & extraxit eū a mōtana illa & venit versus romā· & qn̄ venit in distācia trecentarū leucarum dedit vnū rugitū ¶& omēs mulieres que erāt pregnātes in roma abortauerīt & muri ciuitatis ceciderīt· & qn̄ approp̄inquauit ampli⁹ p c· leucas sic q̄ distabat cc· leucis a ciuitate romana dedit alterū rugitū & illa hora ceciderunt omēs dentes oīm existentiū in roma & imp̄ator cecidit a throno suo in terrā & dixit rabi osue fac orōz deo vt redeat ad locum suū & illa hora reuersus est. ¶Item dicunt in rabacam i ca· q̄d incipit hamoher & hacesma dicit Raba Ego vidi vnā ranam que erat ita magna sicut vna villa lx· domorū & venit vn⁹ coluber & deglutiuit illū colubrū & deinde volauit & sedit sup vnum ramū vni⁹ arboris & dic̄ rabpapa si nō accidisset michi ita fuisse nō credideram. ¶Itē dic̄ ibi raba. Ibam⁹ p mare & ambulabat nauis sup caudaȝ vni⁹ piscis & ambulauit sup eā trib⁹ dieb⁹ & trib⁹ noctib⁹ nec plus nec mi⁹ & piscis ibat cont̄ orientē nauis vero cont̄ occidentē & q̄d cogitas q̄ nauis nō ibat velocit̄ interroga rabdemi & dicȝ tibi inḡnū vn⁹ hō posset calefieri ambulabat xl· leucas· & qn̄ fuim⁹ p̄pe t̄rā vidim⁹

hoīes ꝓicientes sagittas cum balistis &
velociꝰ ibat nauis q̈z ille sagitte. Item dic̄
rabi seler iuimꝰ in vna naui & vidimus
vnam auem q̄ erat in aq̄ maris & ibat si=
bi aqua vsq̄ȝ ad collū. et ego volui descen
dere ibidem ad balneandū cogitādo ꝙ nō
eēt aqua multū ꝓfunda & audiui vnam
reuelacōȝ q̄ dixit. Caue tibi ne descendas
qꝛ vij. āni sunt ꝙ cecidit ibi vnū manbri
um & adhuc nōdū accessit ad t̄rā. ¶Et dic̄
rabi cabāna ꝙ auis ille vocat̄ cin. ¶Itē dic̄
raba. dixit michi vnꝰ macelariꝰ. veni ośn
dā tibi vbi osculāt̄ t̄ra & celū. iui cū eo &
posui tabargiū meū sup̱ vnā fenestrā celi
& sepaui me vt facerē oroēȝ & qn̄ veni ad
locū non inueni tabargiū meū. & dixi vi
det̄ michi ꝙ latrones ambulāt in celo. &
r̄ndit michi ille homo nō est nisi rota ce=
li q̄ mouet̄. sed venies huc cras ista hora
& inuenies. & ego veni & inueni tabargi
um meū. Et declarat rabi Salomon non
cogitetis ꝙ deduxit eum ad finē mūdi qꝛ
quīgenti āni sunt itineris sȝ duxit eum ad
vnū montē altissimū intm̄ ꝙ poterat tā
gere celū. Hee & similes fatuitates & vaī=
tates tenēt ceci iudei in suo thalmuth vt
allegat Iheronimꝰ de scā fide tractatu ij.
sui libri. Plura alia turpissima q̄ in eorū
thalmuth ꝯtinent̄ indignū duxi lr̄is expli
care. Sȝ & alia mendacissima & fatuissīa
innumera eorūdem ptransiui hijs paucis
enarratis ne librū nugarū fabul' implerē
Predictū librū thalmuth in q̊ tot errores
tot mēdacia tot turpissima & fatuissima
ꝯtinent̄ affirmāt iudei eē doctrinā & aliaȝ
legē datā a deo moisi verbo. que precepto
duoꝝ rabinoꝝ quoꝝ vnꝰ dicebat̄ rabina
& alius rabasse fuit posita in sc̄ptis super
cccc. ānis post passionē xp̄i cuiꝰ textꝰ ex=
cedit in volumīe totā sacraȝ scripturā q̈si
indecies tm̄ exceptis glo antiq̄s & mod̄=
nis quas fecer̄t sup̱ ip̄m in quib textu &
glo innouauer̄t & receperūt mandata &
obuantias & cerimoīas & que nunq̈ȝ in
lege moisi fuerūt noīata p̱ que ip̄i regun
tur vsq̄ȝ in hodiernū diē. Et nō minꝰ p̄di
cti ordinatores thalmuth vt bn̄ fundarēt
suos errores p̄ceperūt ī diuers locis ꝙ oīa
p̱ ip̄os ordinata ī p̄dicto thalmuth habe

ant tantā efficaciā sic̄ ordinata p̱ deū ī le
ge moysi & imposuerūt penā mortis cui=
cūq̄ȝ neganti aliq̄d de p̄dictis p̱ eos sc̄ptis
nō ponētes tam fortē penā negāti verba
legis & adhuc in noīe voluer̄t dare excel=
lentiā suo libro vocātes eum thalmuth q̇d
sonat doctrina. & sacram scripturā biblie
vocāt mira q̇d sonat tm̄ sicut lectura.

Sextus passus ē de fatua expecta=
cione iudeoꝝ circa aduentū mes=
sie. que fatuitas tripl'r ostendit̄.
Primo diuisione. Secūdo tp̱is det̄minacōe
Tercio exempli maīfestacōne. ¶Circa p̄=
mū notandū ꝙ iudei excecati & obnubi
lati circa aduentū messie sunt diuersi. qꝛ
quidā eoꝝ sic sunt in sua excecacōe obdu=
rati ꝙ nec volūt inquirē de pcc̄o ꝓ q̄ sunt
ī hac diutīna captiuitate nec etiā ip̄iꝰ capti
uitatis terminū inquirē curāt. & ideo q̈si
fatui dicūt verūq̄ȝ eis ignotum ¶Similes
infirmo q̄ intm̄ incurrit sue sanacōnis de
speracōȝ ꝙ nō curat de ꝯgnicōne sue infir
mitatis nec etiā de curacōe q̇d est magna
fatuitas. Affirmant ergo isti duo p̄mū ꝙ
pcc̄m ꝓ quo sunt ī hac captiuitate est igno
tum. Secundū ꝙ termīꝰ sue redempcōis ē
etiā ignotꝰ & licet veꝝ sit q̄ ad eos vtꝝq̄ȝ
tn̄ nob notū est vt patȝ sup̄ libro p̄mo in
appercōne xij. thesaurorū sȝ tal' ignorātia
fatua est nec eos excusat cum sit nō solū
crassa sȝ affectata. ¶Alij sunt q̄ non curant
inquirē certum pcc̄m ꝓ q̄ in hac captiuitate
detēti sunt vl' si curāt hoc attribuūt pcc̄is
antiq̄s. vt puta pcc̄o vituli ī deserto fabri
cati vl' pcc̄is modernis q̄ nō sunt coīa toti
eoꝝ ꝯitati sȝ singularia quoꝝ verūq̄ȝ ostē=
sum est falsum vt sup̄ dcm̄ est & satis cla
ret ꝙ hec diuisio iudicij eoꝝ ośndit eos nō
solū cecos sȝ vero iudicō rōis carētes. ¶Se
cūdo ośndit fatuitatē iudeoꝝ tp̱is det̄mīa
tio diuersa quoꝝ vnꝰ termīꝰ fuit det̄mīa
tus p̱ rabi yoce. in libro caderholam. iste
posuit nūm ebdomadarū Daniel' de quo
nullꝰ dubitat iā trāsisse Aliꝰ termīꝰ fuit
positꝰ p̱ rabi aquiba q̄ secutꝰ est aliq̊ mō
ꝯputacōȝ p̄dictam & sic credebat messiaȝ
venturū in destructōne templi secūdi. ¶Et
ideo secutꝰ ē quendā fatuū noīe beucozba

qui illo tpe dixit se eē messiā quē fatuitꝫ
secuta est maxima ml'titudo iudeoꝝ post
xlviij. ānos a destructōne tēpli secundi &
ihrlm p romanos. & cōgregati sunt in q̄
dam ciuitate noīe biter & rebellauerūt cū
p̄dicto falso messia cont̄ romanū impiū
ꝓpter qḋ Adrian⁹ cesar trāsfretauit & ob-
sedit eos cū suo falso messia & capta ciui-
tate omēs interfecit cū suo messia ut pꝫ in
li. q̄ dicit̄ demaymoi q̄ incipit bislosapa-
q̄n. & in glo. trenoꝝ ieremie sup illud v̄-
bo tren. ij. dissipauit dn̄s ꝛc. ¶ Fuit ali⁹ ut
ibidē hētur q̄ dr̄ de domo helie q̄ posuit ex
presse de ordine mūdi ꝙ p sex milia ānoꝝ
debebat mūdus durare diuidēs p duo mi
lia in tres ptes sic patuit sup li. p̄mo the
sauro p̄mo & assignauit tpus messie ī iij.
bimario ꝙ ƀm hebreoꝝ ꝯputacōꝫ pꝫ tran-
sisse initiū illi⁹ tpis qꝛ vsqꝫ ad p̄ntē ānū
ƀm eos a creacōe mūdi fluxer̄t quīqꝫmil-
lia. cc. xx. āni. & sic ƀm istos aduēt⁹ xp̄i
trāsiuit ī p̄teritis mille cc. xx. ānis. & isti
tres supdicti fuerūt p̄ncipales de nūo eoꝝ
qui dicūtur chānaym. Post istos fuit q̄r-
tus & vn⁹ de maioribꝫ eoꝝ qui dicuntur
emoraym qui vocabat̄ rab. qui determinauit
in libro canhedrin in dieleth ꝙ oēs t̄mini
assignati de aduētu messie iā trāsiuerant
in p̄teritū. & ꝙ nō pendebat redempcō ni
si in ip̄a pn̄ia. hec ille. Hec quidē determina-
tio verissima est si sane intelligat̄. Nā ter
min⁹ assignat⁹ in ꝓp̄his iā trāsiuit in p̄
teritū vt patuit libro p̄mo ī q̄ termio xp̄s
iā venit & nō pendet redempcō nisi ī pe-
nitētia qꝛ quicūqꝫ eoꝝ pn̄iam egerit stati
hēbunt messiā ꝙ hēm⁹ p rei euidentiā licꝫ
iste rabi nō ītellexit ita rc̄te v̄ba p sc̄ipm
ꝓlata hēm⁹ tn̄ ex hoc ꝙ omēs termī assi-
gnati de aduētu messie iā trāsierāt in p̄-
teritū. Fuit quīt⁹ hui⁹ ꝯtempane⁹ q̄ con-
siderās ꝙ omēs termī de aduētu messie iā
trāsiuerāt ꝓut dixerat soci⁹ suus voluit
p̄cludere viā inuestigandi huiōi termīos
ne p hoc aliq̄ auisarent̄ de veritate. ¶ Et iō
dixit ve aīabus ꝯputantibꝫ t̄mīos scꝫ ad-
uent⁹ messie p hoc volēs designare ꝙ esset
pc̄tm inquirē vl' inuestigare de huiōi ter-
mīo nō reddēs ad hoc aliquā rōēꝫ nec au-
toritatē. cui⁹ malicia & fatuitas manife-
sta ē. qꝛ null⁹ fuit famos⁹ scriptor vl' glo-
sator int̄ eos q̄ de hoc solemnē n̄ inqreret
Post hūc fuit sext⁹ in asia de hijs q̄ dicūt̄
gaoni. q̄ dicebat̄ Rabi cabadias q̄ ī libro
quē ꝯposuit quē vocauit librū de credēdis
conat⁹ est ꝓbare ex dictis ꝓp̄haꝝ ꝙ mes-
sias nōdum venerat & de termīo diligen
ter inquirēs ꝯclusit certū tpus qḋ iā tran
siuit in p̄teritū p xl. ānos & vlt̄ vt patet
aspicienti predcm̄ librū. ¶ Septim⁹ fuit rabi
moisen de egipto q̄ tante auctis fuit inter
eos ut a maiori parte iudeoꝝ ꝓuerbialit̄
dicat̄ ꝙ a moise legislatore vsqꝫ ad moisē
egiptiū non surrexit sic iste moises. Iste li-
cet ī suo deutro. libro de iudicibꝫ. ti. de re
gibꝫ determīet ꝙ null⁹ debꝫ ꝯputare t̄mīos
aduent⁹ messie sequēs supdictā quītā opi
nionē. tn̄ ip̄emet ī quadā ep̄la quā misit
iudeis q̄ erāt in affrica scripsit ꝙ hēbat ex
certissima tradicōne antiquoꝝ ꝙ ꝓp̄ha fu-
tur⁹ erat in isrl' & ꝙ messias debebat vei-
re & redimē isrl' in āno a creacōne mūdi
q̄rtomillenario.trigētesiosepuagesioq̄rto
& pꝫ sic supdcm̄ est ƀm ꝯputacōēꝫ iudeo
rū ꝙ pn̄s ān⁹ dn̄i M. cccc. lxi. est quīqꝫ
millen⁹ cc. xxi⁹. & sic termī⁹ p eum assig-
tus iā trāsiuit in p̄teritū p cc. lvij. ānos.
Predictā ꝯputacōꝫ fūdauit in quadā au-
toritate nūi xxiij. vbi ƀm trāslacōꝫ nr̄am
sic hētur tpibꝫ suis dicet̄ iacob isrl'i quid
operatus sit de⁹ qḋ verbū ex tradicōne suorū
antiquoꝝ sic expoīt ꝙ q̄ntum tpus fluxe
rat a creacōne mūdi ƀm ꝯputacōꝫ hebreo
rum vsqꝫ ad tpus in q̄ balaan ista verba
dixit tm̄ tpus precise fluere hēbat a tēpore
isti⁹ dicti balaan vsqꝫ ad tpus in q̄ ꝓp̄ha
messias futurus erat in isrl'. Octau⁹ post
hūc fuit rabi moisen gerūdeū q̄ fuit mag
auctis int̄ eos qui scribēs sup penthateucū
in ꝓhemiali pte determinauit cū magna sol
lempnitate ꝙ messias erat ventur⁹ certis
sime in āno a creacōe mūdi ¶ quīto mille-
nario cētesimodecimooctauo. cū quo cōcor
dauit mgr̄ Salomon barchimen. in libro
migala a megala de q̄ fuit dcm̄ sup libro
p̄mo. ¶ Non⁹ fuit rabi leui bentorson vul-
gariē dict⁹ mgr̄ leo de bonalas de ꝓuicia
ꝓuicie qui in exposicōne sua sup dam red
dens deo grās ꝙ sibi reuelauerat terminū

suppositum in ano predicto scz quitomille
nario centesimo decimo octauo sm oputaci
one iudeo⁊ ocordans cum predicto moise
gerunden. quo⁊ termi⁹ satis patz q iam
trasiuit in preteritu p c. xxiij. anos scdm
oputacoz eo⁊ in ano pnti supposito. Fuerut
etia alij duo iudei periti vnus in ciuitate
abulen. alius in villa q dicit ayllon. de q
bus dicet infra osideracone x. mirabili x.
Isti assignauerut terminu ano a creacone
mudi quitomillenario quinquagesimoquin
to sm eo⁊ oputacoz. Qui quide an⁹ con
currit cu anno dni M. cc. xc. vi. Ex quib⁹
oibus maifeste colligit fatuitas & falsitas
iudeo⁊ in determinacone ani aduent⁹ sui
messie. cum omes sui termi iam trasierit
in preteritu vt clare visum est. Signu at
fatuitatis & metis incomposite est nuq
in vno cosistere sz de alio in aliud mutari
Vn sm Seneca pmu argumentu mentis
oposite est posse osistere secumq morari Iu
dei ergo q vsq nuc osistere in vno no po
tuerut termio. Verisile est q cottidie fatui
sando nouos fingent termios predicti ad
uent⁹. Tercio pbat eo⁊ fatuitas in ad
uetu messie que sperat exempli maifestaci
one. Vn narrat cesarius q cleric⁹ quidam
filia cui⁹dam iudei impregnauit in ciuita
te lemonicen. times aut ille offensa pare
tum puelle accepit arudine nocte ppe pa
rietez came in q parentes puelle dormiebat
venies & p foramē summitate vna arundis
intromittes & p alia insufflas sic est locu
tus. O iusti & deo dilecti vocas eos noib⁹
suis ppriis gaudete qz filia vra ocepit mes
siam virgo pmanes vir expgefact⁹ querit
ab vxore si voce illam audisset q negante
orauerut vt itez audire posset. cleric⁹ eos
loquetes audies sic prius itez est locutus
Illi ergo exultates & post repeticoez facti
certiores vix die expectauert ventreq pu
elle aliqntulu iam intumesce cernetes ab
ea quesierut vn cocepisset. Illa vero sic co
acta fuerat a clerico rndit si ocepi nescio sz
scio qz viru nuq ognoui & virgo su. At
illis ergo no se capientib⁹ p gaudio p ca
stella & ciuitates diuulgatu est q illa pa
ritura eet messiam. Quid plura affuit ho
ra pariedi & iudeis immuis cu gaudio ma
gno expectantib⁹ natiuitatem pepit misera
illa no messia sz filia cum multis dolori
bus & gemitib⁹ & clamorib⁹ q ognito iu
dei ofusi sunt sup modu ex quib⁹ vn⁹ in
fantula accipies p pedes allisit ad pariete
Ecce ofirmaco p exemplu fatuitatis iude
oru in expectacone messie.

Nona osideraco est
de iudeo⁊ expulsioib⁹ & sua ma
gna ignomia. non est mirandu
si ges que ta gue omisit delictu quale nu
qz fuit nec erit ppetratu ab angelis nec ab
hoie graues sustineat penas & q zel⁹ po
terit compari morte filij dei merito dauid
pphauit sua pena dices. expelle eos qm ir
ritauerut te dne. In pnti ergo cosideracoe
iiij. iudeo⁊ expulsioes expmet post mor
tem saluatoris. quaru pma fuit a terra
sca. secunda a fracia. tcia ab anglia. qrta
vero ab hyspania.

Prima iudeo⁊ expulsio
a terra sancta fuit. Pro cui⁹ decla
racone qtuor erut pucta atteden
da sic notat Iohes saliberien. in suo poli
crate li. ij. qui optime hac materia explica
uit. Prim⁹ erit de signis que precesserunt
excidiu iherosolimitanu nouissimu. Secu
dus de calamitate obsesso⁊ & qs fuerit fi
nis obstinate malicie & que pietatis tituli
Terci⁹ punct⁹ erit de mliere q vrgete fame
omedit filiu suu. Quart⁹ erit de nuo ca
ptiuo⁊ & occiso⁊ & pemptoru fame. & q
mo xpus seruauit suos sub ea tempestate

Circa pmu punctum vet⁹ refert hi
storia sic dicta q est auctor eius
incert⁹ & vetera refert q immi
nete iherosolimo⁊ excidio eclips lune per
xij. noctes cotinuas etia in remotissimis
locis pspectata est. Forte signs iudaice p
fidie supsticiosi erroris euersione que xpo
p predicacoez aplicam mudo illucescen te
rectissime otigit. Scriptu est em stult⁹ mu
tat vt luna sapies vero cum sole pmanet.
Alia quoq qz plurima diuio sup incredu
los imminete iudicio acciderut. que si p
singula put ab autorib⁹ digesta sut cepe
ro enarrare vl sola hec ppriu tpus desi de
rabut & ocium. pauca tn autore Iosepho

ꝯpendioso sermone pcurrãt eo q ad robo
randã fidẽ nrãm ꝓficiũt & ad retinendã
obstinatã ꝑfidiã iudeoꝝ xl. nãqꝫ post ad
missum piaculũ ꝯtinu⁹ ꝓtracta ãnis im=
pioꝝ pena differẽ. In quibꝫ & apl'i omẽs
ṗcipue tñ iacobꝫ fr̃ dñi dict⁹ iherosolimit
epus ꝯstitut⁹ indesinent̃ ppl'm ꝯmissi im=
pietatis & feral' aĩmi de scelere ꝯmouebat
si forte possent ꝯmissi penitudinẽ gerẽ. si
possent flere ꝓ scelẽ & ultrices penaꝝ flã
mas lacrimarũ vbertate restrĩgere. Osten
debat eis nãqꝫ de⁹ ꝑ suam paciam. q ipo
rum q̃reret pñiam qꝛ nõ vult de⁹ tñ mor
tem pctoris ſꝫ q ꝯuertaẽ & viuat. Molire
aũt adhuc eoꝝ duriciã nitebaẽ diuĩa ma
iestas signis & ꝓdigijs celit⁹ datis t̃rores
qꝫ siml' minacẽ dexterã ostendo potiusq̃ꝫ
inferendo de quibꝫ sup̃ dcĩ historiog̃phi fi
des ut in certis etiã in hoc sufficiens erat.
Relegam⁹ ergo qd ĩ sexto historiaꝝ suaꝝ
libro de hijs ipe signauerit iosephus. Sed
infelicẽ inquit plebem. ceẽm quidã homo
hoĩes & deceptores falsa faticinãtes suade
bãt vt euidentibꝫ signis & indicijs iracũ=
die & indig̃cioĩs dĩne nõ crederẽt. quibus
apte futurũ & vrbis & gẽtis ṗsagabaẽ ex
cidiũ. Sꝫ velut afflati & amẽtes & qui ne
qꝫ oculos neqꝫ aĩas in se haberẽt spernebãt
O oĩaqꝫ celit⁹ nũciabanẽ. Etẽm stella pre
fulgẽs gladio ꝑ oĩa silis imminẽ desuꝑ ci
uitati & cometes. Preẽea exicialibꝫ flam=
mis visa est ardẽ ꝑ totũ ãnum. Sꝫ & ante
excidij tpus ac bellicum ppl'i diez cum ad
diẽ festum ꝯuenirẽt viij. die mens̃ xanti=
chi q̃ est apꝛil' noctis tpe hoꝛa nona tant⁹
luĩs fulgoꝛ aram templũqꝫ circũdedit ut
putarẽt omẽs diẽ clarissimũ factũ & per=
mãsit spacio dimidie hoꝛe qd impitis qui
dem & ignaris ꝓsperũ videbaẽ. Sꝫ legispi
& pꝛobos quoqꝫ doctoꝛes nõ latuit exicia=
le poꝛtentũ. In eadez quoqꝫ festiuitate vi=
tula sacrificijs admota & aris assistẽtes ĩ
ter ipas mĩstroꝛum manus enixa ẽ agnã
sed & ianua ĩterioꝛis edis que respiciebat
ad oꝛientem cum esset ere solido induta ac
ꝑ inde immensi ponderis qui vix xx. vi=
ris sũmo conatu impellẽtibus claudẽtur
ferreisqꝫ seris & vectibus munita. ac pes=
sulis in altũ dimissis teneretur obstricta

repẽte hoꝛa noctis sexta pꝛima & xx. diẽ
mensis apparuit sponte patefacta. Sed &
trãsacto die vij. p⁹ aliq̃t dies ṗma. & xx.
die mensis arthemesij qui apud nos ma=
ius vocaẽ ꝓdigiosus apparuit visus fidez
pene excedẽs qd vere falsũ putaretur nisi
oculoꝛum fides ꝯfirmasset maloꝝ ꝯsecuta
pernicies. Etẽm ꝓpe solis occasum visi sũt
currus & quadꝛige in omĩ regione ꝑ aerẽ
& armatoꝝ cohoꝛtes misceri nubibꝫ & vꝛ
bes circumdari agmĩbus inꝓuisis in alio
Item die festo qui penthecostes appellatur
noctu sacerdotes ingressi templum ad mi
nisteria ex moꝛe ꝯplenda. Pꝛimo quidem
motus quosdã strepitus qui senserunt tũ
subitos voces deinde audiũt dicẽtes. mi=
grem⁹ hinc migrem⁹ ex sedibus istis. Ad
ditur hijs etiã aliud t̃ribili⁹. etẽm quidaz
ananie fili⁹. ihũs noĩe vir plebeus & ru=
sticus ante q̃rtũ belli ãnũ cũ ciuitas in pa
ce & habũdantia ꝑduraret in die festo ta
bernaculoꝝ repente clamare cepit vox ab
oꝛiente. vox ab occidẽte. vox a iiij. ventis
vox suꝑ iherosolimã & templũ. vox suꝑ
sponsus & suꝑ sponsas. vox super ppl'm &
indesinent̃ die noctuqꝫ per omẽs plateas
circuiens hec clamabat. vsqꝫ q̊ quidez ṗmi
oꝛes ex ppl'o viri velut in fausti pꝛesagij
in dignacoĩe ꝯmoti cõtemptũ hoĩem multis
verberibꝫ afficiũt. At ille nequaq̃ꝫ ꝓ se ali
quid loquens sed nec eos quidã q̃ circum=
sterant depcans easdem voces pari obsti=
nacione & clamoꝛe repetebat. Tunc pꝛin=
cipes intelligentes ut res erat numĩs esse
ĩ viro mot⁹ ꝑducũt eũ ad romanoꝝ iudicẽ
Apud quem fragris ad ossa vsqꝫ laniat⁹
neqꝫ ṗces neqꝫ lacĩmas fudit. Sꝫ eãdẽ vocẽ
miserabiliẽ & cũ q̊daz eiulatu emittẽs ꝑ sin
gula pene verbera ꝓferebat addens etiam
hoc. ve. ve. iherosolimis. pꝛosequiẽ & ali
ud idẽ historiograph⁹ maioꝛe gestũ mi=
racl'o dicẽs oꝛacl'm q̊dã in sacris lr̃is rep=
tũ qd ꝑ idẽ temp⁹ virũ designaret ex eoꝝ
regione ꝓcessurũ qui totius oꝛbis potireẽ
impio cui⁹ oꝛaculi ṗsagiũ. Idẽ historiog̃=
phus vespasianũ suspicaẽ declararet. Sed
vespasian⁹ nõ alijs q̃ꝫ illis solis gentibus
q̃ romano impio videbanẽ sbdite dñatus
est. Vñ iustius ad xp̃m hec rñsa referunẽ

ad quē dixit pr̄ Postula a me & dabo tibi gētes hēditatē tuam & possessionē tuā termīos t̄re. & cui⁹ p idē tp̄us p ap̄l'os suos. In omēz terrā exiuit son⁹ eoꝝ & in fines orbis t̄re verba eoꝝ.

E secūdo pūcto scz q̄nta fuerit calamitas obsessoꝝ & obstinate malicie q̄s fuerit finis & que pietas titi ꝓsequit̄ itez doctor dicēs. at ne tot & tanta mediocris plage aut pfunctorie indignacōis dei aduersus impotentiā iudeoꝝ signoꝝ videant̄ pcessisse iudicia calamitatē intolerabilē excidiū irrepabile reprobate & excecate gētis inauditā & cūctis secul' incognitā seruitutē succict⁹ ꝑmo pcurrat q̄ntis ergo malis tūc vniūsa mulctata sit vt quē ipa iudeoꝝ īra bello fame igni cedibꝫ vastata sit q̄nta populoꝝ milia p̄rēs siml' cū ꝯiugibꝫ ac paruul' liberis absqꝫ nūo & absqꝫ discrecōne trucidati sint que etiā aduſaꝝ vrbiū obsidiones ꝫ & ipi⁹ magfice & famosissime ciuitatis ihr̄lm q̄nta vastitas & q̄nta fuerit diuersoꝝ mortuoꝝ strages q̄s p hec singula belloꝝ extiterit mod⁹. & ut scđm id q̄d ꝓphe dixerāt abhoīatio desolacōis in ipo quodāmō dei famosissimo collata sit t̄eplo vsqꝫ ad vltimū cūcta depopulata sit & ꝯsūpserit flāma. ¶ Si quis pleni⁹ nosce vult legat historiā Iosophi nos vero ex hijs tm̄ ea que ad explanacōꝫ suscepti opis sufficiūt assumem⁹. In quibꝫ refert q ex oī iudea populi ī die solemni pasche iherosolimā velud exiciali quadā manū cogente ꝯuenerāt. quos trecies centena milia dic̄ hoīm fuisse Iusto scz iudicio dei hoc t̄pe hec vltionis electio ut q̄ in diebus pasche saluatorē suū & saluatorē cristū deum cruentis manibꝫ & sacrilegis vocibꝫ violarūt in ipis diebꝫ velut in vnū carcerē omēs multitudo ꝯclusa feral' pena exitum q̄d merebāt accipet. Pretibo sane q̄ in eos vl' gladij cede vl' alijs belli machinis collata sūt explicare ea tantūmō que diris famis exitio pculerūt supdicti historiographi ꝑmonibꝫ ꝓphetani q̄ legentes hoc intelligāt quantū piaculū sit audere aliq̄d in xp̄m & q̄z granibꝫ ausa supplicijs expient̄. Age itaqꝫ q̄ntus Iosophi historiarū liber ponat̄ in medio. Ex q̄ omēs eoꝝ luctuosa tragedia pnoscat̄ diuitibꝫ autez pmanē inquit apud pirem vnū atqꝫ idē erat. Si eñ in vrbe pmāsisset facultatum suarū causa crimīe obiecto quasi de transfugiendo cogitarēt pimebant̄. Necessitas vero famis facinorosoꝝ extollebat arrogātiā & vtrūqꝫ simul in odia cū temeritate crescebat publice quidē frumētū nusq̄z oīno erat. Sꝫ irruētes vrbis pdones pscrutabant̄ domos & si q̄d inuenissent tanq̄z de hijs que fefellerāt penas sumebāt. Si vero nō inuenissent nichilomi⁹ tanq̄z eos q̄ occultius & diligenti⁹ absconderāt & cruciabāt. Iudiciū vero hrī ab eis pabula capiebāt hoc ipo q adhuc viuerēt & subsistere corpibꝫ videbant̄ ꝑfecto tanq̄z qui iā instissent nisi abscōditos vspiam tegerent cibos. Si quos sane tabescētes macie vidissent hos cū venia p̄teribāt supfluū putātes pimere q̄s paulopost assumēt fames. Multi tñ in occultis oī censu suo mercati sunt vnū metrū. Si diuites frumti ordij si inferiores fuerūt & ꝯcludētes se in inferioribꝫ quibusqꝫ penetralibꝫ dom⁹ nōnulli nec in panes ꝯfectas fruges edebant. ¶ Alij vero inq̄ntum vl' ncc̄itas vl' met⁹ pmitteret exq̄quebāt & mensā quidā null⁹ expetabat appoi ꝫ ex ipo semīe mixto igni rapientis ꝓpria velut furtia deuorabāt & erat īfelicis illi⁹ cibi spectaculū miserabile cum validiores quiqꝫ inuēta diriperēt. Imbecillioribꝫ vero nichil p̄ter luctū supesset ac lacrimas & oīm licz acerbitates reꝝ superaret fames nichil tñ ita subruit atqꝫ subuertit sic̄ verecūdia. Quid eñ salnis rebus pudore dignū est id in hac ncc̄itate ꝯtempnit̄. Deniqꝫ & vxores de viroꝝ maībus & filij de parentum & q̄d est infelici⁹ m̄res cibos de paruuloꝝ maībus atqꝫ ore rapiebāt. & cum dulcissimi liberi in manibus atqꝫ añ hora positi tabescerēt exigua vite subsidia a dentibꝫ ipis eximē nemo parcebat. Verū ne ipos quidē infelices & p exiguos sumētes latebāt cibos. ꝫ ꝯtinuo aderat predonum q̄s & statim vt clausas cui⁹q̄z ꝯprehēdisset fores maiciū credebat hoc cē q intrīsecus positi ederēt & repēte

dispicatis foribꝫ ꝑcipites irruebāt atq̄ ab
ipis vt ita dicā faucibꝫ exꝑmentes. Si qd
forte in sumptū iam fuerat reuocabāt. fe=
rebant̄ senes si cibū vendicare temptassēt
Spersis etiā crinibꝫ mlieres trahebant̄ occul
tare nitentes si quid forte depꝛhensū fuiss&
in manibꝫ. nulla senibꝫ reuerencia nulla er
ga puulos miseracō. Sed in exiguo panis
fragmento puulos inherētes & ex ipo cui
inheserant suspensos elidebāt i terram In eū
vo qui raptores cibo ꝑuenissēt assumpto
crudeliꝯ seuiebāt. & excogitabāt dira sup=
plicia obturantes ifelicibꝫ natales dige=
stionū meatꝯ. Alijs vero ꝑacutas sudes p
eadē ferenda adigētes horresto que egesta
sunt referens. Ad ꝯfectionē post hec vniꝯ
panis aut ciachi farie miseros purgebāt
Nam ipi tortores nō paciebant̄ famē ¶ Est
enī tollerabiliꝯ q̄dāmodo si hec ꝯpulsi ine=
dia facē viderent̄. Sed ne vl' ꝑparent sibi
imposteꝝ cibos vl' ne crudelitas exercicio
ꝯualescēt. In hijs etiā si qui forte furtim
p stacōnes vl' hostiū ꝓ colligendis herbis
erupissent occ̄rētes eis qui se hostiū manꝯ
effugisse gaudebāt diripiebāt quicq̄d attu
lerāt ¶ Supplicātibꝫ aūt & terribile sibi q̄d
dam nomē dei inuocātibꝫ vt ul' partē ali=
q̄m q̄ secū mortis piculo quesierāt indul=
gerēt nichil ꝓrsus ꝑbebant. ꝫ hoc beneficij
loco cesserat si compꝛhensum viuū licuisset
euadere. Hijs aūt post aliq̄nta adiungit
dicēs Iudeis vo cū egressu vrbis omēs piē
spes excludebat̄ salutis. & i ualescens acer=
bitas fames domos sil' & familias genteꝫ
q̄ꝫ vastabāt ita ut i penetralibꝫ strata ia
cerēt mlieꝝ puuloꝝq̄ꝫ cadauera. p plate=
as vero infeliciū senū corpa fame magisq̄ꝫ
etate consumpta Iuuenes vero atq̄ꝫ oīs
etas robustior velut simlachra quedā in
vijs oberrabāt & egressibꝫ corruētes quo=
cūq̄ꝫ loci gressum subripuisset inedia ¶ Se=
pelire aūt cadauera ꝓximorū nec defūcto
rum multitudo nec viriū debilitas pmit
tebat. sil' & ꝓ sui vite incto vnusq̄sq̄ꝫ ve=
rebat̄ ¶ Deniq̄ꝫ aliq̄nti sup̄ eos quos sepelie
bant aīas emisere. Multi etiā dum perse
quūt̄ funera priusq̄ꝫ ad sepulcrū puenere=
tur efflabāt. ꝫ nec planctꝯ ex more defun=
ctis exhibeat̄ aut luctus. quia hoc sibi to=
tum vendicauerat fames sed nec ariditās
iedie humorē cuiq̄ꝫ reliq̄rat lacrimaꝝ. Ob
sederant ciuitatem ꝓfūda silencia & nox
plena mortis cūcta ꝯtexerat. Quibꝫ ma=
lis oībꝫ g̃uiores soli vigebāt ꝑdones qui
nec sepulcra quidē diripere & expoliare ca
dauera illicitū dicebāt nō tam ꝑdam pe=
tētes q̄m scelus irfice cumulātes & acieꝫ
gladioꝝ suoꝝ i cadauerū obtrūcacōne ꝓ
bantes. Interdū etiā i nōnll'os adhuc spe
rantes mucro examīandus agebat̄ ꝙ alij
seminices cū viderēt supplices dexteras ꝑ=
tendebāt. vt in se quoq̄ꝫ bn̄ficij loco ꝯuer=
terent scelus. quo scꝫ cruciatibꝫ famis velo
cius absoluerent̄ Sꝫ nouo crudelitatis ge
nere necē q̄m sponte inferebāt si rogarent̄
negabāt cum tn̄ vnusq̄sq̄ꝫ deficiēciū cū ge
mitu retorq̄ret occulos ad templū nō de
morte ꝓpa dolens ꝫ de impunitate ꝑdonū
quos supstites relinq̄bant. Et ꝑmo quidē
sumptu publico sepelire mortuos iusserāt
fetoris intollerācia vt vero omeꝫ sumptū
cepit vincē mltitudo morienciū de muro
cadauera ꝑcipitabāt. ac cū titus circuiēs
puidisset repletas mortuoꝝ cadaueribus
valles & hūani corpis tabo p̄riam terꝫ ri
gari cū ingenti gemitu eleuatis ad celum
manibꝫ deū inuocat testē hoc sui causa nō
ꝓuenire sed se ista sustinere inuitū ¶ Et pꝯ
aliq̄nta itēm quedā iosephꝯ talia ꝓsequi=
tur nō cūctabor inq̄d ꝓferre q̄d sencio ¶ Ar
bitror enī ꝙ si etiā aduersꝯ impios ciues
romanoꝝ paulisper arma cessassēt aut hy
atu terre aut aque diluuio. aut zodomita
nis ignibꝫ & flumībꝫ celitus tortis suppli
cijs ciuitati dependisset que multo infau=
stiorem illis qui hec ꝑpessi sunt. & nequio
rem viroꝝ p̄ntem hanc ptulisset etateꝫ ꝓ
quibus oīs gens piter extingui. Sed & i
hoc vj. libro eiusdem talia scribit & eoꝝ. i
quit qui p totā ciuitatē famis inedia cor
rūpebant̄ mltitudo i numerabil' erat. q̄rū
nec explicari miseria p̄t p singulas nam=
q̄ꝫ domos sicubi aliq̄d sibi fuisset reptum
bella ꝯtinuo & cedes int̄ caros ipos q̄ꝫ pen=
tes ac liberos nascebant̄ dū nō solū ema=
nibus sed ex ipis etiā faucibꝫ inuiceꝫ cibū
rapere certabant. Fides auteꝫ nec morituis
erat sed & ipi cum spiritū iam exalarent

ꝑscrutabant̄ a predonibꝫ. ve tui forte ītra
gremiū tibi aliqd resideret. Alij etiā ꝑ me
diā hyantes velut rabidi canes huc atqꝫ il
luc ferebant̄ & quasi insania q̄dam exagi-
tati in easdem domos submomēto tempꝛis
iterū ac sepius irruebāt oīa tn̄ nccītas cō
uertebat ī cibum etiā illa que nec mutis
quidā aīalibus edere vsus fuit ¶ Ad vltim
nec loris quid nec cingul' vl' etiā ipīs cal
ciamētis abstinuerūt. portarū quoqꝫ indu-
mēta detrahētes ꝯficiendā dentibꝫ ingere-
bāt nnulli & feni vetīs festucas edebāt. sꝫ
& de quīquilijs collectis ꝑuissimū pondꝰ
dragmis in q̄tuor detrahebant.

De tercio pūcto
scꝫ de maria q̄ vrgente fame ꝯme
dit filiū suū ꝓsequit̄ dicēs. Sꝫ qd
opus est ꝑ hoc pondus famis illiꝰ explica
re cū gestum sit ibi facinus qd neqꝫ apud
grecos neqꝫ apud barbaros vllus accepit
auditꝰ horrend quid dictu Auditu vero
incredibile. Et quidē libent̄ tam inmane
facinꝰ siluissem ne q̄s me credēt monstru-
osa narrare nisi multos memorie nr̄e vi-
ros testes cōmissi sceleris habuissē ¶ Porro
vero aliqd p̄rie mee p̄stare me arbitror si
subtraham eoꝝ verba quoꝝ ꝓtulit facta ¶
Mulier quedā ex hijs q̄ vltra iordanis al
ueum ꝯmanebāt maria noīe eleazari filia
de vico bethezob. qd intp̄retat̄ domꝰ yso-
pi gn̄e & facultatibꝫ nobil' cum cet̄a mul
titudine q̄ fluxerat iherosolimis reperta
ꝯuēm cū omibus obsidionis casū ferebat
huiꝰ reliquas quid facultates q̄s domo ī
vrbē ꝯuexerat tyrāni inuasere. Si qd v̄o re
liquiaꝝ ex magnis opibꝫ fuerat quibꝫ vi
ctū cottidianū ꝑennem ducēt irruentes
ꝑ momēta p̄donū satellites rapiebāt. pro
quibꝫ gemēs ml'ier velud īsania iam q̄dā
ex indignacōne fatigabat̄. ita ut intdꝫ
p̄donibꝫ maledictis & ꝯuicijs in necē sui
instigaret ¶ Verū cū neqꝫ irritatus quisqꝫ
nec miseratꝰ eam opprimeret. & si quid ci
bi fuissꝫ forte ab ea quesitū id ab alijs q̄re
retur nec iam vsq̄m reperiendi copia fie-
ret famis aūt dira visceribꝫ ipiꝰ īsisteret
ac medullis & ad furorē ꝑurgeret iaꝫ ine
dia fame & ira pessimis vsa ꝯsultoribꝫ ꝯt̄
ip̄a iam armat̄ iura nat̄e. Erat nāqꝫ & ei
sub vberibus ꝑuulꝰ filius hunc ante ocu-
los ferens. infelicis inq̄t mr̄is. o infelicior
fili in bello fame & direpcōe p̄donū cui te
reseruabo. Nam & si vita sperari posset &
iugo romane s̄uitutis vrgemur sꝫ nc̄ etiaꝫ
seruitutē p̄uenit fames p̄dones vero vt̄qꝫ
in grauiores ꝑurgent ¶ Veni ergo nco mi
nate. esto mr̄i cibus p̄donibꝫ furor. seculi
fabula. que sola deerat cladibꝫ iudeoꝝ. &
cum hec dixisset simul filiū iugulabat. tū
deinde igni suppositum torret & mediuꝫ
quippe edendo ꝯsumit. mediū v̄o reseruat
obtectū. Et ecce ꝯfestim p̄dones irruūt cō
buste carnis odore ꝯcepto. minant̄ morteꝫ
nisi sine mora cibos quos ꝑatos senserant
demonstraret ¶ Tunc illa quid partem in
q̄t optimā reseruaui vobis & ꝯtinuo que
suꝑfuerāt menbra detexit infantis. At il-
los repente ingens horror īuasit & crude
les q̄zuis animi dirūpere vox faucibꝫ inter
clusa est. Illa v̄o truci vultu & ipīs etiā p̄
doibus truculencior. meꝰ inq̄t filiꝰ ē. meꝰ
est partꝰ. & facinꝰ meū est: edite. Nam &
ego prior ꝯmedi qd genui. nolite effici aut
mr̄e religiosores. aut femina molliores qꝑ
si vos pietas vincit & execramī cibos me
os ego que iam talibꝫ pasta sum hijs itē̄
pascar ¶ Post hec illi t̄riti trementesqꝫ dis
cedūt qui hūc solum ex omibus faculta-
tibus suis misere mr̄i reliquerāt cibū. Re
pleta est aūt vniuersa ciuitas ꝯfestim ne
pharij sceleris nūcio. & vnusquisqꝫ facinꝰ
an̄ oculos qd ꝑpetratū fuerat adducēs tā-
q̄m si ip̄e hoc ꝑpetrassꝫ horrebat Omīs q̄ fa
mis nccītas ꝑurgebat festinabant magis
ad mortē btos dicētes eos quibꝫ ꝯtigerit ī
terisse priusq̄ꝫ taliū maloꝝ polluēnt̄ audi
tu. hec quidem iosephus.

Quartus punctꝰ
est de nūo captiuoꝝ & occisoꝝ &
ꝑemptoꝝ fame. Quem v̄o tanta
calamitas inuenerit exitū eodeꝫ auctore ꝑ
paucis annectā. Colligens enī sup̄dictus
historiog̃phus omēm nūm ꝑemptoꝝ vel
fame ul' ferro. vndecies centena milia de-
signauit. Cet̄os vero latrones ul' siccarios
vl' predones post vrbis excidium mutuis
declarauit īterisse vulneribꝫ ¶ Electos aūt

quosqȝ iuuenū q̄s decoꝛ coꝛpis & ꝓceritas
ꝯmēdabat ad triūphū dicit eē reseruatos
Reliquos aūt q̄ sup̄ · xxvij · ānos agebant
etatis ad opa egipti p metalla destīatos
vl' p cetas ꝓuincias eē dispsos . Alij quidē
vt ad ludos gladiatoꝝ. Alij ut ad bestias
tderent. Si q̄ vō intra decimūseptimū eta
tis sue ānū repti sūt p diuersas ꝓuincias
in ſuitutē distbi iussi sūt quoꝝ nūs vsqȝ
ad nonaginta milia ꝓduct⁹ ē · hec vō oīa
gesta sūt secūdo āno vespasiani impij iux
ta ea q̄ ipē dn̄s & saluatoꝛ nr̄ ihūs xp̄s p̄
dixerat quippe cum ea que gerenda erant
pn̄cia videt. tūc scd̄m euāgelioꝝ fidē vi=
dēs ciuitatē fleuit sup illā & velut ī auribꝫ
ei⁹ ꝓlocutus est hec verba. Si cognouisses
inq̄t & tu in hac die que ad pacē tibi sunt
Nūc aūt abscondita sūt in oculis tuis qꝛ
veniēt dies in te & circūdabūt te inimici
tui vallo & circumdabūt te & purgent te
vndiqȝ & ad solum redigēt te & ad filios
tuos in te. In hūc modū q̄ȝ pl'ima diuine
ꝯminacōis tonitrua publice induratis au
ribus resonabant · quousqȝ sanguis iusto
rum sed & ipi⁹ iusti singularis & vnici q̄
ab impijs inique effusus ē iusto dei iudicō ·
querereē. Atriti sūt ergo plagis bell' strati
& a patrijs sedibꝫ diuīe indignacōis exci
si turbine ut in vꝛbe gloꝛiosissima nec la=
pis sup lapidē remanēt · fuitqȝ ppl'i īdura
ti & quouis lapide duriozis tribulatio tā
ta quanta nō fuit ex quo gentes esse cepe=
runt vsqȝ ad diem hanc Ecclesia vero que
fuerat iherosolomis congregata diuinit⁹
tnsire iussa est tnsioꝛdanē ad opidū qd̄dā
noīe pellam · quo ablatis ab vꝛbe cultoꝛi=
bus dei celestis vindicte fiēt loc⁹ q̄ in vꝛbē
gentemqȝ sacrilegaȝ fuerat exercēda qd̄ &
eusebi⁹ cesariens ī eccl'iastica histoꝛia ple
ni⁹ scribit. Et q̄deȝ hec oīa rectissime passi
sūt qui in filiū dei man⁹ sacrilegas exten
dere p̄sumpserunt cū testionijs scripēaꝝ
& virtute mirabiliū opum ip̄m xp̄m deū
esse ꝯstaret sic̄ fuit dc̄m sup̄ p̄mo libꝛo in a
percōne p̄mi thesauri allegando dictū io=
sophi. Hic dixerūt aliqui iudei hyspanie
q̄ sūt in ea anteq̄ȝ essȝ moꝛs xp̄i · ȝ quero
ab eis si venerūt ad hyspaniā suo velle vl'
coacti si volūtarie nō obseruauerūt legeȝ

nec cerimoīas q̄s solū ī ptibꝫ illis obſua=
re tenebant & sic fuerēt vē apostate & nō
iudei. Si vō ducti fuerēt vi & coacti q̄re n̄
reuersi sūt qn̄ eis data fuit licēcia gn̄alis p
regē dariū · q̄ fecit voce p̄conia acclamare
p oīnem t'rā q̄ iudei de oībꝫ ptibꝫ redirent
ī ihꝛl'm & q̄ edificarēt tēplū. Si ergo ipi
remāserūt illa vice ī hyspania remanserēt
sic̄ iudei mali desperati confusi & diuisi a
bonis iudeis illi⁹ tempoꝛis ne seruarēt le=
gem & p̄cepta & ne coꝛrigerent a ꝓphetis
& ut eēnt ydolatre · quia a tempe neronis
impatoꝛis vsqȝ ad cōstantinū in q̄ tempe
fuerūt xxviij · impatoꝛes nō māsit in hy=
spania homo qui nō adoꝛaret ydola q̄ nō
occideret diuersis & varijs toꝛmētis · & tn̄
nō legit de aliquo iudeo q̄ ꝓpt' hoc occiderēt
ymō ipi mouebāt xp̄ianos q̄ illa adoꝛa=
rēt q̄ntomagis qꝛ cū ī eoꝝ t'ra hoc eis essȝ
ꝓhibitū ipi ibideȝ adoꝛabāt ydola. & iō
nō optebat q̄ ī t'ra aliena ad hoc ꝯpellēnt
Et dicūt q̄ sunt de tribu iuda. Alij q̄ sūt
de tribu leui Alij q̄ sunt de tribu manasseȝ
Alij q̄ sunt de tribu effraijm qd̄ cū v'itate
ꝓbare nō possūt qꝛ si sunt de tribu iuda
quare ergo nō fuerēt ad suos reges an̄ xp̄i
aduentū. Si de tribu leui quare nō fuerūt
ad suū sacerdociū seruiendū ¶ Si de quacūqȝ
alia tribu q̄re nō redierēt ad suos iudices
& ꝓphas. Sed si an̄ aduentū xp̄i pmāserēt
in hyspania ibidē remanserūt sic rebelles
& desperati

Secūda expulsio iudeoꝝ
facta fuit in regno francoꝝ. Vn̄
impāte heinrico romanoꝝ lxxxx
vj · īpatoꝛe · & sedente ī cathedꝛa petri · cle
mente papa quinto q̄ fuit cc⁹ · papa · nec=
nō regnante ī eoꝝ regno francoꝛum phi
lippo rege. Anno domī Mil'o · ccc · vj de oꝛ
dinacione p̄dicti regis fuerunt in toto
regno francie capti iudei inperceptibiliter
vna die · & confiscata bona eoꝛum & ex=
pulsi & ad regnum minime reuersuri se=
cundum q̄ refert frater iohānes de podio
ī suo histoꝛiaꝝ collectario cām tn̄ n̄ poīt
hui⁹ expulsiōis. Cūqȝ studiose īuestigarē
cām vn̄ possē scire p̄dictā cām. Casu qui=
dam sollēnes viri gallici oꝛdīs scī bn̄dicti
monasterij famosissimi cliniacen̄ tanq̄m

reformatores missi monasteriorum eiusdem ordinis sbiectorum predicto monasterio i castelle regno ad villam metine de campis me ibidē tūc existente applicuerūt cū rege cām suā exposituri ɔsensū & fauorē suū q̄rentes p̄ dicta reformacōne. quorum vnus doctor ī iure canonico. 2us licēciatus. 3us uo baccularius. & qȝ singulariē q̄ licenciatus erat vir pitus videbat̄ & ḡtus quesiui ab eodē q̄ michi veridice cām pandēt predicte expulsiōis iudeorum a regno francie si illā sciret. Qui respondens eandē vere scire. Rogaui ut ex caritate in scriptis ponēt & ad plenū exp̄meret totū casum. Fecitq̄ȝ voluntarie sub forma & serie que sequit̄ Reuērende p̄r q̄ v̄ra caritas postulauit ut ī scriptis redigerē cām & rōnez potissimā eiectionis infestissime xp̄iano nomī gentis videlicȝ iudeorum a regno francorū xp̄ianissimo faciā que hortat̄ v̄ra religiosa boītas stilo scȝ rudi & indigesto. Vero tn̄ & īdubitato ut om̄s gallie bene norūt apud q̄s nota & maīfesta hec sūt. Nam ī picturis & tabul' eccl'iarum multarum asscribi hec solēt necnō in cereo pascali ann9 eiectiōis iudeorum ānotat̄ quē p̄nūc mēti nō teneo pl'imeq̄ȝ circūstācie memorādi miraculi p̄p̄ incuriā a memoria exciderunt. Ea vo q̄ legi & in tabulis vidi fideliē enarrabo ¶ Eo igit̄ tempe quo sordibus iudeorum pp̄l'us ī opprobriū sempiternū cūctis gentibus a deo datus sua cōtagione xp̄ianissimū francie regnū fedabat. quidā ipsorum ut solēt publice vsurā exercebāt. Mulier quedā pisien̄ necessitate ɔpulsa vnā quā solā tenebat pciosam vestem illi iudeo feneratori in pign9 dedit. Die vo sancte resurrectiōis appropīquāte ml'ier illa nō hn̄s vn̄ vestē suā redimere posset ml'tis blandicijs circūuenire feneratorē temptauit iurans illi & promittens vt si suā illi in die sancto scȝ pasche vsui p̄staret vestē in crastinū eā sup addito fenore illi restituēt. Proditor ille afflictōez ml'ieris ɔsiderans lucri quāq̄ȝ cupidus foret mente iam cōcipiēs facin9 detestandū renuit assentire pollicitacōi ml'ieris. ȝ recōuenire illā cupiēs in hec v̄ba p̄rupit. Scio te tua in lege ml'ierē honestaȝ & habūdantē a tuis circumuicinis reputari scio te ml'tas h̄re emulas que si ī die festo te tua veste adornatā nō viderint alludēt te risui cachinacōīq̄ȝ omnibus patebis Si acquiescere vis ɔsilio meo vestem tuā reddaȝ & pecunias duplicatas tibi dabo Tū illa ore inflāmato. quid vis inq̄t tibi ut faciā. Nam sumope tunicā meā reportare cupio. si scā tua m̄ iures. euomit portētū illud mōstruosissimū ut illū quē adoras p̄ deo tuo quē ī tua pasca r̄ceptura p̄ manū sacerdotis es michi apportabis tuā tibi restituā vestem & pecunias duplicabo Exhorruit hoc audito v̄bo xp̄iana mulier. auertat inq̄t id ip̄e de9 a me. ȝ michi crede p̄ ip̄m deū te iuro. si illaȝ michi iudee illo die accōmodes incrastinū restituā Vbi inq̄t iudeus importūa ml'ier nūq̄ȝ id faciā ȝ acquiesce ɔsilio meo & tibi p̄uideb̄ Nūq̄t ait ml'ier scis iudee m̄ illud transglucierdū nc̄cim fore. ¶ Caue inq̄t ne t̄nsglucias ȝ ī os ɔserua & michi apporta. variū semp̄ est & mutabile feīa acquieuit tā nephādo crimī & veste recepta remeauit ad p̄pa. Die sacratissimo resurrectiōis adueniente vana & fatua ml'ier iudeo cupiens complacere pecuīarum amore vbi nephario ore sacrū dn̄i n̄ri ih̄u xp̄i corp9 suscepit festia ad iudei domū p̄rexit ¶ Ecce ecce iudee qd̄ tā importuno affectu instanē a me requisisti. Ecce deū meū quē hodie p̄ manuȝ sacdotis accepi Ecce eū quē adorāt xp̄iani m̄ pollicitā pecuīaȝ trade. heu heu ad turpia ducit paupertas qȝ auarissimum gen9 ml'ieris. Feneator itaq̄ȝ let9 & gaudēs bn̄ inq̄t veneris ml'ier. eū depone sup thelonariū & pecuīas duplicatas recipe tuas Tūc iude9 ille insano animo & furibūdo totus p̄teruia debacat9 & ira ingētē flāmam in camino dom9 succēdit. vrnā magnā aq̄ & oleo plenā supponēs corp9 dn̄i n̄ri ih̄u xp̄i manibus nepharijs inuasit dicēs. Esne tu ille xp̄ianorum de9. Esne ille ih̄s xp̄s quē de virgine natū xp̄ianorum vesana crudelitas opinat̄ & credit fore deū. si tu ille es quē colaphis cederūt p̄res mei ego te bulientibus vndis ɔmittā. si te cruci affixerūt ego te assandū dabo. ille viuū te morti dedere ego iam te mortuū morti itm̄ dabo ¶ Si vis loquere si deus es qualis ē potēcia

tua ostēde & ne igne ↄsumaris defēde hec
& talia scelerato ore euomēs Corpꝰ domi
nri ihu xpi i mediū bulientis aq iactauit
Stetit ↄfestim speciosus forma p filijs ho=
minū puer pambulās sup aquas bulien=
tes Quē videns iudeꝰ non tanti signi &
miraculi nouitate ↄuersus ad dnm sed iu
daico more ut ppl's ille testificāte scō moy
se indurato aio semp extitit dura cū cerui
ce. puer ut sol rutilantē cū eo instrumēto
ferreo qd in manibꝰ hēbat iteratis vicibꝰ in
vrnā bulientē demergē tēptauit. sz nec il=
lum quis modo tangē valebat diuina ei sa
piencia puer ihs sic ducebat ut dū iudeꝰ
ille in medio aque bulientis illū fore arbi
trabat in dextra pte ipm cernebat existē
sic que dū in dextra ferire volebat i sini=
stra bulientis aque cernebat. colluctabat
iudeus cū puerulo nec ibi eū cā pualē po
terat Interim pueri iudei illiꝰ assistentes
pdigij nouitate pterriti ad mrem ↄcurrunt
dicentes En mr. pr nr puerulū in aquā
bulientē demergere nitit. Mater illa ad
camerā viri sui ↄgoīt. pueri alta voce eiu=
lantes ad publicū pcurrūt vicū dicētes &
pclamātes venite venite vere pr nr puer
vnū pditū mirabili forma in aqm buliē=
tem demergē cupit Fit ↄcursus ppli. iudei
passim & xpiani occrerūt multiqz ex illis
viderūt puerulū dnz nrm ihm xpm & iu
deū nitētez in pfundū vrne demergē. De
nūciatū est epo parisiensi iauditū mira=
culum q cū toto clero accessit ad iudei do=
mū. & i medio buliētis aque & olei vidit
hostiā mūdissimā sanā & integrā illā as
sūpsit suis pprijs manibꝰ. & omi cernēti
pplo i eccl'ia sci iohis de gūia parisiꝰ vbi
in eodē die ↄsecrata fuerat pcessionaliter
portauit In qua eccl'ia i memoriale tāti
miraculi vsqz i hodiernū diez obfuat &
qlibet die in honore sacratissi sacramenti
altaris missa celebrat. Feria vo quīta in q
dns nr ihs xps istud sacramētū statuere
dignatꝰ est ↄuenit ppl's & missa solemp=
nissima ibi celebrat Captꝰ & icarceratus
fuit iudeꝰ vxor iudei & pueri ↄfessi sūt q
viderāt Iudeꝰ ipe oia que p ipm fca fue=
rāt & dicta ↄfssus ē Mulier ad fidem cō=
uersa est pueri baptizati ipi etiā xpiani q

videre meruerūt signū magnū ↄfessi sunt
rei ueritatē Iudeꝰ ille a deo reprobatꝰ & de
relictꝰ in sua obstinacōne pmanēs ad iu=
diciū p ppositū parisiensez ductꝰ ē. Dūqz
iter agēt iudeꝰ ille pposito parisiēsi voce
perturbata dixit Si librū quē possideo thal
muth intitulatū hic vna mecū hērez. nō
essz in tua potestate me ut morti traderes
qm liber ille vti a pentibꝰ meis accepi ta=
lem virtutē a deo recepit ut hij q frequēt
illū legūt & possidēt a deo imortales red
danē vbi inqt ppositꝰ pisien liber ille tāte
virtutis ē ut imortales hoīes reddat. de=
signa locū & ad illū destia pedissecū Quo
facto vbi pedissequꝰ libr thalmuth iudeo
i quadriga ligato tdidit ignis q ad ictū
baliste pparatꝰ ad ↄbustionē iudei plicto
rez erat ad iudeū vsqz volauit. cūqz vna
cū libro suo thalmuth i fauilla & cinere in
momēto & in ictu ocl'i redegit. Hec fuit v=
gens cā eiectiois gētis iudaice a xpianissi
mo regno francie. Quicqd sit de hoc verū
hec scz fuerit potis sia cā eiectiois iudeor
ab illo regno sū illd qd dcm ē sup ↄsidera=
cōne vij. puncto iij. crudelitate iiij. tum
scz omēs porci se mutuo occiderūt. vel illd
qd in crudelitate supdcm ē scz de hoīe quez
spinis coronatū occiderēt credēdū est tn q
hec & pl'a alia crimīa eor ↄcurrerēt pter q
sic puniti sūt. Expssa tn cā fuit ifancium
mors. Quare vl'r Iudei oms ab illo fuerēt
expulsi ut notat vincenciꝰ vide sup ↄsida
cōne pdicta & pūcto i crudelitate ij. In
ↄfirmacōz pdictor est illd qd accidit i cō
finibꝰ regis castelle versus regnū nauarre
in villa quadaz q gūon dr vbi colligunē
iura a trāseūtibꝰ de regno i regnū In pre=
dicta villa ↄsuerāt iudei pdicta iura colli
gere. Accidit aūt q miles quidē de regno
francie trāsitū facēt p locū pnoiatū pegri
nans i scm iacobū. & cum pdicti iudei in
verecūde explicarēt oia q deducebat inē ce=
tera inuenerūt quedā librū deuocōm suar
in q ml'te erāt l're auree. & cum p qlibz pe
terēt certū ius indigtus miles ille pcussit
alapa vnū iudeor q illico uersanice pcus=
sit sil'r militē alapa. & cū pdictus miles
euaginato ense volz iudeū illū pimere occ
rit ml'titudo iudeor cū armis sic q non

potuit vĩdicare ĩiuriã sibi factã & rediẽs in seipm cepit cogitare q̃re deus ꝑmiserat cũ a tam xp̃i & nephãdissima gẽte tã grã dez iniuriã pati. recordat9 ẽ ꝙ a toto regno francie ꝓpẽ supdcã iustissime fuerãt iudei expulsi & ip̃e sol9 remãserat singl'aris defendẽs vsq꜀ tũc iudeos in t̃ra sua. ¶Et idõ iratus de9 contᷓ eũ ꝑmisit eũ sic turpitᷓ offendi. Recedẽs ergo a p̃dicto loco ꝓmisit & iurauit ꝙ si de9 reducẽt eũ ad t̃raz suaz nll'm iudeũ relinq̃ret in eadẽ qd̕ & ope adimpleuit qꝛ om̃s iudeos q̃tq̃t potuit inuenire gladio ꝑemit

Ercia iudeoꝝ expulsio fuit a regno anglie cui9 expulsionis cã duplex assignatᷓ q̃rũ ꝑmã legi in q̃busdã miraculis sb̕ ordine q̃ sequitur In liconia ciuitate regis anglie. Accidit qddã miracl'm qd̕ de9 voluit ondere p̃ cib9 bt̃e virginis. ¶Vñ ml'ier quedã vidua & paupcula filiũ quedã noĩe Alfonsũ habebat quẽ t̃didit ad docẽdũ ꝑmas lr̃as & postq̃z sciuit legere t̃didit imbuẽdũ rudimentis g̃maticalib9 & ĩ musica qui licz ĩ g̃maticalib9 ꝓcesserit. ĩ musicis tñ g̃tissi9 erat Et qꝛ p̃dicta ml'ier paupcula erat recõmẽdauit illũ cuidã religioso sui genẽis ut de victu saltẽ ip̃i ꝓuidẽt & ita factuz est qꝛ cottidie post lectões suas recipiebat suã refectionẽ cũ p̃dicto religioso Erat atᷓ p̃dict9 puer etatis ãnoꝝ x. cui9 erat ꝯsuetudo ordinata ut ꝑmo cottidie iret ad ecclesiã deinde ad scolas & hora refectionis vt dictũ ẽ ad domũ religiosi Nocte v̊o ad mr̃is domiciliũ se ꝯuertebat. ¶Cũ aũt sepe in eccl'ia illã p̃clarã antiphonã Alma redemptoris audiret cantare tantã deuocõz ꝯcepit ĩ virgĩe bt̃a & sic mẽti imp̃ssit predictã antiphonã ꝙ q̃cũq꜀ iret de die & de nocte ꝑ vicos & plateas mori pueroꝝ sup̃dictã antiphonã alta voce dulcissime cãtabat. t̃nsitus aũt ei9 erat cum iret ad domũ mr̃is n l' rediret ab eadẽ ꝑ vicũ quedã iudeoꝝ. qui audiẽtes frequẽtᷓ p̃dictã virginis cantacõm ab ore iuuenis q̃dẽ illoꝝ habuit querẽ a quodã docto xp̃iano q̃s essz sẽsus illi9 cãtacõis cũ ei9 cantus tam dulcis esset. ¶Et ut ꝯgnouit ꝙ illa erat antiphona q̃daz que ad laudẽ & honorẽ virginis beate marie mr̃is redẽptoris ihũ xp̃i veri messie decantabatᷓ a fidelib9 in eccl'ia ꝯcepit dolorẽ & ꝑpit iniq̃tatẽ. ꝙ ꝯsiliũ habuit cũ suis ꝯplicib9 quoꝝ corda dyabol9 possidebat. q̃uo predc̃m infantẽ morti t̃derent & occiderẽt hora ergo optũa obseruata cũ puul9 predict9 alta voce cãtãdo predictã antiphonã t̃nsiret ꝑ eoꝝ vicũ subito sic a rugiẽtib9 leonibus rapitᷓ & reclusus ĩ domo q̃daz de modo mortis ei9 t̃ctauerũt. Et diffinitũ ẽ intᷓ eos ꝙ ei9 lingua cum q̃ btã virginẽ laudabat extraherẽt ꝑ oppositã capitis ptẽ. scd̕o ꝙ extherẽt etiã ei9 cor cũ quo cogitabat p̃dictã cãtacõem & vltio ꝙ corp9 ei9 ꝓicerẽt ĩ loco ꝓfũdissimo & ĩ mũdissio fetorib9q꜀ pleno q̃ loc9 erat eoꝝ ꝯtinua latrina ut nll'aten9 signũ ei9 inueniri posset & fc̃m ẽ sic Sed virgo bt̃a que mr̃ est misericordie & pietatis nec obliuioni tradit b̃uiciũ qd̕cumq꜀ sibi factũ statim sic ille deuotissim9 suus cantor in p̃dicto loco fetido fuit ꝓiect9 Affuit pñs eid̕ & posuit in ei9 ore lapidẽ quedaz p̃ciosum qui locũ lingue suppleret & statĩ cepit cantare sicut pri9 predictã antiphonã ymo meli9 & alci9 q̃m ꝑmo nec aliqñ cessabat de die nec de nocte a predicto cantu & tali modo stetit in p̃dicto loco ꝑuulus ille iiij. dieb9. ¶Cum v̊o mr̃ ei9 videret ꝙ sicut ꝯsueuerat ad domũ ei9 nõ veniret celeri gressu ad domũ sup̃dicti religiosi ꝑuenit ac deinde ad scolas nec pot̃at inuenire Discurrebat vndiq꜀ ꝑ ciuitatẽ anxia ml'ier si posset alicui inuenire filiũ suũ & disponẽte deo in fine iiij. dieꝝ predictorũ ml'ier illa t̃nsiuit ꝑ vicũ illũ ĩ quo filius suus fuerat occis9 & ĩ latrinã ꝓiectus. & ecce vox filij sui cãtantis dulcissime cantacõem illã virgĩs q̃m sepissime ab eo audierat insonuit ĩ aurib9 ei9 ¶Quo audito clamorib9 magnis predicta ml'ier clamare cepit & cõgregate sũt ml'te gentes & cũ eis iudex ciuitatis intrauerũtq꜀ domũ illã in q̃ vox illa audiebatᷓ & finalitᷓ ĩuent9 ẽ iuuenis in loco predicto & extractus nec vnq̃m cessabat a cãtu illo dulcissimo licz mortu9 foret Indutusq꜀ alijs vestimẽtis ꝑ dños q̃ ibidem venerãt notificatũ ẽ ep̃o ciuitatis. qui ilico veniens ad spectacl'm precepit ꝙ

ponerēt honorifice ī quodā lecto. & sic de
ductus est cū solenni ꝓcessione & magno
honore ad eccl'iā cathedralē p̄dce ciuitatis
semꝑ tn̄ ꝯtinuabat cāticū suū. ꝯuenientibꝯ
ergo ī vnū ad p̄dcam eccl'iā dict9 episcop9
celebrauit & fecit solempnē s̄monē p̄cepit
qꝫ oībꝯ audiētibꝯ ꝙ deuotas fūderēt orōes
ut p̄cibꝯ bt̄e virginis deus dignarēt reue-
lare hoc secretū. Finito vero sermone pla-
cuit altissimo & sue bt̄issime matri ꝙ fuit
detecta impijssimoꝝ iudeoꝝ ꝓdicō & cru
delitas qꝛ eadē hora surrexit puul9 ille &
stetit pedes ī lecto ī quo iacebat & extraxit
ab ore suo vnū p̄ciosissimū lapidē Dixitqꝫ
oī ppl'o leta & hylari facie q̄lit̄ sibi accide
rat sic dcm̄ ē. & q̄n̄o v̄go bt̄a ad eū venēat
& posuerat dc̄ꝫ lapidē ī ore ei9 ut nō cessa
ret motu9 ab ei9 laude & ut ōn̄derēt
gl'ia filij sui in salutē credēciū & ꝑdicōem
odiēciū & īcredulorꝝ. Post hec aūt vocauit
ad se ep̄m & dedit sibi pacē fil'r & m̄ri &
fc̄a expedicōe ab oī ppl'o certificauit eos ꝙ
ascēdit ad celos ī societate virgīs gl'ose &
t̄didit p̄dc̄ꝫ lapidē p̄ciosū ep̄o ut ponēt cū
alijs reliquijs ī altari Quo fc̄o singnacl'o
sancte crucis se īsigniuit & coaptās se lc̄o
aīaꝫ t̄didit saluatori q̄ honorifice sepult9
fuit q̄dā ī sepulcro marmoreo qd̄ ml'to tē
ꝑe p̄ciosos lapides ut fert̄ emanauit quo-
usqꝫ q̄dā pestifera heresis ibidē orta fuit.
Rex v̄o p̄dicti regni cū ꝯgnouit tā nephā
dū & horridū iudeoꝝ crimē & ꝓpt̄ ml'ta a
lia q̄ īuenit viridica īquisicōe q̄ p̄dci iudei
opabant̄ ī ꝯtumeliā & īiuriā ih̄u xp̄i sal-
uatoris n̄ri & sue bt̄issīe m̄ris ex delibera
to & maturo ꝯsilio assignata die p̄cepit ꝙ
occiderēt om̄s iudei q̄tq̄t possent inueniri
ī p̄dicto regno suo Et illi q̄ meli9 delibera
uerūt fuerūt totalit̄ expoliati ab om̄ibus
bonis & fugati ac expulsi a toto r̄gno āglie
Et ab illo temꝑe nūq̄ꝫ ampli9 ibi habita-
uit nec h̄itat nec aus9 ē apparē aliq̄s iude9
qꝛ statim occiderēt si ꝯgnoscēt ¶ Alia cā
in cronicis angloꝝ antiq̄s ut fert̄ assigna
tur. Cū eī regnū illd̄ ꝯtinuis bell' fame &
peste laborarꝫ mirat9 rex vn̄ veniret tāta
regni sua ꝯtinua tribulacō seruos dei ad se
vocauit & rogauit ut deū deuotissime ora
rēt q̄tin9 sibi dignēt reuelare cāꝫ tāti mali

p̄ato corrigē & emēdare. Illi vero licet in
dignos reputātes finalit̄ tn̄ orauerūt ieiu
nijs & orōibꝯ se affligētes Deus aūt mise
ricors ōn̄dit ꝙ illa eueniebāt in p̄dco reg
no ꝓpt̄ pc̄ta crudelissīa q̄ iudei ꝯmittebāt
Cū rex hoc audiret ꝯsilio habito delibera-
uit om̄s iudeos facere xp̄ianos cogitās ex
hoc placare irā dei & factū est sic Sed nec
ꝓpt̄ hoc p̄dicta mala cessabāt ſꝫ semꝑ ī am
pli9 crescebāt. Cōsultis ergo itēm s̄uis dei
Responsū ē sibi ꝙ peiores erāt sb̄ noīe xp̄i
ano q̄ꝫ p̄mo. pauco eī temꝑe elapso a sua fi
cta ꝯuersiōe vsurpauerāt mōis & astucijs
suis oīa fere officia regni ī calamo & vir
ga in tm̄ ut veri xp̄iani q̄i capti viderēnt
eoꝝ. Quare p̄dict9 rex illuīat9 a deo pur
gauit regnū suū a serpētibꝯ ill' ī hūc mo-
dū Die em̄ assignata ut oīs ppl's exiret in
campum ꝓpe mare fixit duos papiliones
vnū in ripa maris ¶ Reliquū vero ī aliq̄li
distācia ꝯueīenti. In p̄mo posuit thorath
iudeoꝝ ī scd̄o v̄o crucē xp̄i Sedēs ergo rex
ꝓ t̄bunali ī medio papilionū ꝯuocauit ad
se om̄s p̄dictos ꝯuersos & voce clara & hy
lari vultu dixit eis. ego feci vos omnes fie
ri xp̄ianos & vos acceptastis voluntarie.
Sed post ꝯuersiōꝫ v̄ram mala ml'tiplicāt̄
ī regno meo & forte hui9 causa ē qꝛ īuiti
ad xp̄ianitatē venistis Est ergo volūtatis
mee liberos vos relinq̄re Ecce ī papilione
illo ꝓpe mare ē thorath iudeoꝝ In alt̄o v̄o
est crux xp̄i. eligite ꝑtē q̄ꝫ volueritis & ad
illā stati ꝓperate. Gauisi sūt ergo illi de li
bertate cōcessa om̄s simul cū vxoribꝯ & fi
lijs relicta cruce xp̄i ad thorath cucurrerūt
Et intrantes papilionem vn9 post alterꝝ
iugulabant̄ ī secreto ex alt̄a ꝑte papiliōis
& ꝓiciebant̄ ī mari & sic purgatū est pre-
dictū regnū & ꝯtinuo cessat plaga nec ā-
plius iude9 ibi habitat ſꝫ nec h̄itat vsqꝫ ī
hodiernū diē videāt hyspani si sil'is pla-
ga viget & ꝯtinuo int̄ eos crescat

Quarta expulsio iudeoꝝ
fc̄a fuit ī regno hyspanie Vn̄ legi
m9 ī cronicis hyspaīe ꝙ Sisebut9
rex guttorū regnauit in regno hyspanie
Era sexigentesīa quīq̄gesīa iiij. q̄ fuit āno
dn̄i sexigētesīo sedecīo & r̄gnauit ānis viij
& mēsibꝯ vj. iste fuit bon9 xp̄ian9 & stati

incepit regnare. Monuit iudeos qui erāt
in regno suo q̄ venirēt ad recipiendū fidē
xpi & m̄lti eoꝝ ꝯuersi sūt ad fidē catholi-
cā īuolūtarie tn̄. Et istud fecit p̄dict⁹ rex
mot⁹ ex verbo pauli ap̄li ad phili. i. siū ꝑ
occōne siū ꝑ veritate xp̄s ānūciet & ī hoc
gaudio sed & gaudebo ceteros vo iudeos ex
tra regnū eiecit Eccl'iaꝫ s̄ce leocadie toleti
miro ope fabricauit & ibi sepult⁹ ē De ro
maīs quoqꝫ bis feliciē triūphauit hui⁹ tē
pe nephād⁹ machometh ab hyspania fu-
gat⁹ in affricā ꝯsfretauit vitisa regnare
cepit Era septingētis q̄uagitaq̄tuor annis
ix. regnauit hic bn̄ inchoauit ꝫ pessime cō
sumauit hic pelagiū filiū fafille ducis cā-
tabrie q̄ postmod ꝯt sarzacenos ī astucijs
rebellauit ab vrbe expulsit tolatana. Iste ī
troduxit iudeos in regno q̄s Sisobritus
eiecerat q̄re dat⁹ in reprobū sensū luxurio-
sissim⁹ est effect⁹ Iste mādauit eccl'iasticis
q̄ hērent m̄lieres tot q̄t pn̄t sustētare Iste
p̄cepit eis q̄ nō obediret romano pōtifici
Iste p̄cepit muros ciuitatū & locorum de
strui ne ꝯp̄ē ei⁹ pc̄ta īsurgerēt cont̄ eū Iste
p̄uauit ocul' theofredū p̄rem roderici Istē
roderic⁹ fauore romani senat⁹ ꝯtra vitisā
decreuit publice rebellare qui cepit eum &
q̄d fecerat p̄ri suo fecit ei & regnū accepit
vitisa Itaqꝫ plen⁹ abhomiacōib⁹ cordube
vitaꝫ finiuit. Hec ex cronicis hyspanie &
ex archino fr̄is iohis egidij zamoreñ Ex q̄
bus pꝫ ꝓsperitas primi regis expellentis
iudeos ab hyspania & ifelicitas scdi redu
centis eos ad eandē

Decima ꝯsideracō est de iudeoꝝ mi
rabilib⁹ & sua obstinata malicia
Gloriosus de⁹ q̄ vult oēs homīes
saluos fieri & ī agnicōem veritatis venire
pc̄tis & crudelitatib⁹ iudeoꝝ nō obstanti
bus ianuā salutis fidei catholice ꝑ multa
mirabilia eis ꝯndi aptaꝫ ut min⁹ sint ex
cusabiles ī extremo iudicō & de m̄ltis mi
rabilib⁹ & ꝓdigijs ꝑ diuersas orbis ptes
eisdem osten. Postquam per mundum
fuerunt dispersi decem mirabilia in p̄sē-
ti consideracione explicantur

Primū mirabile accidit circa ānū
dn̄i cccc. xix. Impātib⁹ theodosio
iuniore & honorio & sedente ī ca
thedra petri Innocēcio papa p̄mo. Tūc cū
iude⁹ quidē ad baptismū quest⁹ cā venissꝫ
subito baptismi aqua disparuit & iteruꝫ
atqꝫ iterꝫ allata disparēs dei virtutē & iu
dei p̄sidiā demōstrauit hec ex cronicis im
peratorum & summorum pontificum

Secundū mirabile accidit circa ā
nū dn̄i quīgētesimū octuagesimū
vij. impante iustiniano q̄ fuit h⁹
romanoꝝ impator. & sedente ī cathedra
petri pelagio papa p̄mo. Tunc enī iudeus
quidā ymaginē saluatoris furtim ad do-
mū suā delataꝫ telo ꝯfixit. & cū se sang
uine ei⁹ cruentatū videret abscōdit eandē
Sed xp̄iani q̄rentes ꝑ vestigia sanguīs in
uenerunt & iudeum lapidib⁹ obruerunt

Terciū mirabile accidit circa ānū
domī quīgētesimū octuagesimū
octauū sub dicto impāte impato-
re & sedente ī cathedra petri virgilio pa-
pa p̄mo. Tunc in oriente puer quidā iude
us a comis suis xp̄ianis duct⁹ ad eccl'iam
vt cōicaret. cōicauit. Qd factū cū ei⁹ pat̄
ꝯgnosceret ꝑ̄ hec ī ardentē fornacē eū pie
cit de quo illesus extract⁹. Dixit m̄lier il-
la in eccl'ia depicta que pueꝝ tenet pallio
suo flāmas ignis ventilabat

Quartū mirabile accidit circa ānū
domī septuagesimū octauū impā
te Constantino quīto q̄ fuit lxv.
romanoꝝ impator. & sedente in cathedra
petri paulo papa p̄mo. Tūc enī ī syria ci-
uitate herico quidā xp̄ian⁹ s̄b ānua pensi
one hospiciū hēns ymagiēꝫ domī crucifixi
cont̄ lectuli faciem parieti affixerat & ibi
orōes suas ꝯtinuo faciebat. Post ānū vero
aliā domū locauit & ymaginē ibidem ex
obliuione reliq̄t. quidā aūt iude⁹ p̄dictaꝫ
domū ꝯduxit & die quadā vnum de suis
cōtribulib⁹ ad cōuiuiū īuitauit Inē epulas

autē ille qui īuitatꝰ fuerat casu circūspici
ens ymaginē infixā parieti intuetᷣ. & ī il
lum q̇ se īuitauit ira fremēs cur ymaginē
ihū nazarem tenere audebat ꝯminatᷣ. ¶ Ille
aūt cū ꝑdictā ymaginē adhuc nō vidisset
sacramētis quibꝫ poterat affirmabat ꝙ illaꝫ
de qua dicebat ymaginē penitꝰ ignorabat
Tūc ille placatū se simulans vale fecit &
ad principē sue gentis abiens iudeū illuꝫ
de eo qꝺ viderat accusauit. Iudei ergo con
gregati ad domum eiꝰ ꝯueniunt & visa
ymagine illū ꝯtumelijs diris affixerūt. &
extra synagogā semiuiuū eiciūt. ymagi=
nem vō pedibꝰ ꝯculcantes cūcta in ea do=
mīce passionis obprobria renouarūt. Cū
vō latus lancea pforassēt ꝓtinꝰ sanguis &
aqua vbertim exiuit & suppositū vas im
pleuit Stupefacti iudei sanguinē illū ad
synagogas detulerūt & oēs īfirmi ex ipo
inuncti ꝓtinꝰ curabantᷣ Tūc iudei epō rē
oīa ꝑ ordinē narrauerūt & baptismū & fi
deꝫ xp̄i vnanimitᷣ susceperūt. ¶ Episcopꝰ aūt
sanguinē illū ī ampullis cristallinis & vi
treis ꝯseruauit. xp̄ianū etiā illū accersiuit
& quis tā pulcrā ymaginē ꝯposuissꝫ inq̇si
uit Et ille dixit nicodemꝰ illā ꝯposuit q̄ꝫ
misit gamalieli. gamaliel zacheo. zacheus
iacobo. Iacobꝰ Symoni dereliquit. Sicq̄ꝫ
in ih̄rl'ꝫ vsq̄ꝫ ad excidiū vrbis fuit & inde
a fidelibꝫ ī regnū Agrippe delata & ad pa
triā meaꝫ delata. & a ꝑentibꝫ meis ad me
hereditario iure deducitᷣ Tūc oēs iudei sy=
nagogas in eccl'ias ꝯsecrarūt Et extūc h̄
mos īoleuit vt eccl'ia ꝯsecraretᷣ q2 ante tm̄
altaria ꝯsecrabantᷣ. Post illꝺ miracl'm or=
dinauit eccl'ia. quīto ydus nouembris me
moriā fieri dn̄ice passionis Vnde & rome
ꝯsecrata ē eccl'ia ī honore saluatoris vbi
ampulla cū illo sanguīe reseruatᷣ & solem
pne festū tūc agitᷣ

QVintū mirabile refert gregoriꝰ ī
t̄cio libro dyalogoꝝ vbi dixit ꝙ
Andreas fūdane ciuitatis ep̄s dū
q̄ndaꝫ sanctimonialē femīaꝫ secū hitare ꝑ
mittēt Antiquꝰ hostis cepit sp̄eꝫ illiꝰ ocu
lis mentis eiꝰ imp̄mere ut nephāda cogi=
taret. Quadā vō die iudeꝰ quidā romam
veniēs cū iam dieꝫ declinare cernēt & vbi
manere posset minime repꝑisset ī quodā tem
p'lo Apollinis ad manēdū se ꝯtulit q̇ ip̄m
loci illiꝰ sacrilegiū ꝑtimescēs quamuis fi=
deꝫ crucis minime hēret signo tn̄ crucis mu
nire curauit. Nocte aūt media euigilās vi=
dit malignoꝝ spirituū turbā q̄i in obse=
quiū cuiusdā ꝑtatis p̄ire. eūq̄ꝫ qui ceteris p̄=
ierat ī eoꝝ medio ꝯsedere qui cepit singu=
loꝝ spirituū sibi obsequēciū causas actꝰ
q̄ꝫ discutere vt q̇d vnusq̇sq̄ꝫ & q̄ntū egissꝫ
nequie īueniret. modū aūt hꝰ discussiōis
gregoriꝰ cā breuitatis ꝑtransit Sed ex sil'i
in quodā exemplo qꝺ legitᷣ in vitis patrū
īnotescere pt̄. Nam dū quidā ī tēplo ydo=
loꝝ intrasset vidit sathanā sedētē. & om=
nē eiꝰ miliciā ei assistēteꝫ Et veniens vnꝰ
de malignis spiritibꝫ adorauit eū Cui ille
vnde venis & ille ī tali ꝓuincia fui & ibi
bella pl'ima suscitaui & ꝑturbacōes mul=
tas feci & sanguinē copiosū effudi & veni
nūciare tibi Et sathā ait q̄nto tempe hec
fecisti Et ille ī trigīta diebꝫ q̄i ¶ Et sathan
q̄re tāto tempe hoc fecisti Et ait assistētibꝫ
sibi Ite & flagellis eū cedite & durius euꝫ
verberate Et scꝺs veniēs adorauit dicens.
In mari dn̄e eram & ꝯmocōes maxīas ex
citaui & naues ml'tas demergi hoīes q̄m
pl'es occidi Et ait quāto tempe hoc fecisti
Et ille in xxx. diebꝫ Iussit eū sil'r flagella
ri dicēs In tam modicū tāto tempe labo=
rasti Et 3ꝰ veniēs ait In quadaꝫ ciuitate
fui & rixas ī q̇busdā nupcijs excitaui &
ml'tam sanguīs effusionē feci & spōsū ipꝫ
occidi & veni nūciare tibi Cui dixit q̄nto
tempe hoc fecisti & ille ī viginti diebꝫ Et
ille ait Nōne pl'a ī tātis diebꝫ es operatus
& iussit eū a circūstātibꝫ verberari Et aliꝰ
veniēs ait In heremo māsi Et ꝑ xl. annos
circa quēdā monachū laboraui. Et vix tā
dem ip̄m ī lapsū carnis precipitaui ¶ Qꝺ
sathan audiēs de solio surrexit Et de oscu=
lans eū coronā de capite suo abstulit & ca
piti eiꝰ imposuit. ac ipꝫ secū ꝯsedere fecit
dicēs magnā rem fortitᷣ egisti & plꝰ om=
nibꝫ laborasti. Hic ergo sil'is pt̄ esse modꝰ
discussionis quē gregoriꝰ pretermittit. Cū
ergo singl'i spiritꝰ exponerēt quid egissent
vnꝰ ī medio ꝓsiliuit & ī q̄ntū carnis tēp
tacioēm de illa sc̄timoniali femīa Andree

episcopi animū cōmouisset aperuit addens q heri hora vespertina vsq ad hoc ei⁹ aīm traxerit ut in terga ei⁹ blandiēs alapā daret. Tūc malign⁹ spūs eū hortat⁹ est ut pficeret qd cepissz ut illi⁹ ruine īnē cedos singlarē palmā tenēt Precepitq ut qrerēt quisnā esset ille qui iacere ī templo eodez psūpsissz cū ille vehemēci⁹ palpitaret. & missi spūs cū crucis misterio signatū viderūt terziti exclamauerūt. ve. ve. vas vacuū ē signatū Ad hāc vocē malignoꝝ spirituū turba disparuit. Iude⁹ aūt ad epm cōcitat⁹ venit & ei oīa p ordinē enarrauit qd ille audiēs vehemēt īgemuit & omēz mlierē a domo sua & vicinitate sua remouit & iudeum baptizauit

Sextū mirabile sic legit in floribꝰ scōꝝ accidit apud Constātinopolim vbi iude⁹ qdā ecclīam scē Sophie igressus qndā ymaginem xpi sibi ospexit qui se ibi solū osiderās euaginato gladio appropiās ymagiez xpi pdictā ī guttē pcussit statiq inde sanguis exiuit & iudei caput & faciē aspersit Qui terzit⁹ ymaginē accepit & ipaz ī puteū pcipitās statim affugit Quidā aūt xpian⁹ ei obuiauit dixitq ei. Vnde venis iudee aliquē hoīem occidisti Et ille falsū est Cui rursū xpian⁹ ille dixit ve homicidiū ppetrasti. & ideo sanguīe aspers⁹ es Et iude⁹ vere deus xpianoꝝ magn⁹ est & fides ei⁹ firma p oīa oprobat nequaq enī pcussi hoīez ē xpi ymaginē & otinuo sanguis de ei⁹ gutture emanauit. Duxit aūt iude⁹ hoīem illū ad puteū & inde scām ymaginem extraxerūt. plaga aūt ut ferē ī gutture xpi adhuc cernit hodie Et iude⁹ otinuo fidelis efficit

Septimū mirabile accidit ī regno castelle ciuitate tolleti circa annū dñi Mlo. cc. xliij. Impāte friderico scdo q fuit nonagesim⁹ scds impator. & sedēte ī cathedra petri honorio papa & regnante in pdicto regno rege vernando Tūc iude⁹ quidā ominuēdo vnā rupez p vinia ampliāda In medio lapidis īuenit

cōcauitatē vnā nllam penit⁹ dimēsionez hēntē neq cissurā. & ī cōcauitate illa repērit vnū librū qi folea lignea hēntez qui liber tribꝰ linguis scripe⁹ est videlz hebraice grece & latie. tātū de lra hēbat qntū vnū psalteriū. & loqbat de triplici mūdo Ab adam vsq ad anxpm pprietates hoīm c⁹ q mōi expmendo pncipiū vero tcij mūdi posuit in xpo sic In tcio mūdo fili⁹ dei nascet ex virgīe maria & p salute hoīm paciet qd legens iude⁹ statim cū tota domo sua baptizat⁹ est. Erat etiā ī libro scptum q tempe fernandi regis castelle debebat liber īueniri Sic ī īuenies in ostantini sexte hec in cronica martiniana

Octauū mirabile accidit ī pdicto rgno ciuitate Segobieñ Cum eñ cuidā mulieri iudee imponeret crimen adulterij fle. tradita fuit marito ut de ea facet qd vellet Qui cū eā ducēt ad supciliū cuiusdam excelse rupis ciuitati oiuncte. ut ex loco illo illā pcipitaret ocurrētibꝰ ad spectaculū plibꝰ. gētibꝰ predcā iudea que īmunis erat a crimīe & deuota virgini glīose licet occulta In articlo illo grandi cū deuocōne bte virgini se omēdauit. vt sic īmunis erat liberaret ppones in corde suo si eā liberaret fidē xpi recipe Ac sibi toto tempe vite sue ī sua ecclsia suire Et ecce mox ut pcipitata fuit apparuit sibi virgo bta eā suis ī manibus recipiens & illesaz in pfūdo vallis ponēs Cumq plīme gentes ad locū cucurrerūt inuenerūt eam illesam gaudentē & laudātē deū & grās rferētē virgini glīose publice affirmās manibꝰ ei⁹ fore liberatā. deducta est ergo mlier illa iudea ad peticōem eiusdem ad maiorē ecclīam predcē ciuitatis q sancta maria maior ītitulat & ibi sacrū baptisma recepit & vocata in wlgari nostro marisaltos maria pper virginē mariā que eam liberauit & saltos ppē saltuz piculosū quem fecit. vixit aūt ī ecclīa mlto tempore in timore domī seruiēdo laudabilie resplēduit spū pphecie & feliciter cursum suum consūmauit. predicti miraculi adhuc in pdicta ecclīa extat memoria in picturis sicut ego vidi

Q Qnũ mirabile accidit ĩ supdicto
rgno castelle. anno a creacõe mũdi
qnq Ml'o.l v. scdm cõputacõz he-
breoꝝ quiqdẽ ãn9 cõcrit cũ anno dñi Ml'o.
cc. xcv In quo ãno mortu9 fuit rex sanci9
fili9 rgis Alfonsi & regnauit rex fernãd9
ei9 fili9 Vñ narrat mgr̃ Alfons9 cõuersus
in libro de bellis dei capitl'o xxvij. ꝙ tẽpe
supdcõ surrexerũt duo iudei q̃ ꝓphete dice
banẽ. quoꝝ vn9 erat ĩ ciuitate Abuleñ. &
ali9 ĩ villa dr aylon. quiqdẽ duo tã mag
nalia loqbanẽ. & qũoq futura prenosti-
cabant & occulta reuelabãt. & scdm morẽ
eoꝝ honeste viuebãt ꝙ ab oĩb9 iudeis isti9
regiõis reputabanẽ sãcti ꝓphete Et exiuit
eoꝝ fama ĩ regnis circũuicinis & dederũt
securitatẽ oĩb9 iudeis & assignauerũt eis
tminũ sue redempcõis. Pro die assignato
que fuit vltĩa dies q̃rti mẽsis supdci anni
qui apud eos dicitẽ elulli In qua pdixerẽt
ꝙ iudei debebãt hr̃e a deo signũ sue redẽp-
cionis miracl'ose factũ scz ꝙ illa die audi
rent oĩs vocẽ magnã cornu. quã vocem
ipi attẽdebãt semp ꝙ debebãt audire qũo
veniret messias & hr̃ent exire a captiuita
te & ꝓpẽ hãc magnã famã cecidit magn9
timor sup iudeos. qr maior ps eoꝝ cr̃debat
hoc sñ dubitacõe. Et idõ sãctificauerẽt se &
pparauerũt se. fecerẽtq penitẽcias ĩ ieiunijs
ml'tis cũ satisfactioĩb9 & elemosinis. q̃si
ad deũ reuersi orantes ut sibi pdcm signũ
sue salutis ostenderet. qñ venit ãn9 ille men
sis & dies assignata valde mane surrexe-
rũt veniẽtes ad synagogas suas adorãdũ
deũ induti syndonib9 albis lineis seu seri-
cis ꝓut ẽ moris apud eos fieri ĩ die expia
cõis scz ĩ die decĩa mẽsis septimi Et tũc al
tissimo deo coopante q̃ nll'm temp9 sñ bo-
nitatis sue testimoĩo reliq̃t in suis domib9
supdcĩs apparuerũt signa crucis ĩ oĩb9
& vbicũq erãt etiã ĩ illis syndonib9 que
seruabanẽ ĩ eoꝝ apotecis Quo signo viso
ml'ti eoꝝ fuerũt turbati quoꝝ qdã dicebãt
ꝙ hoc fuerat fcm dyabolica arte & nimiꝝ
cũ pdecessores eoꝝ de xp̃o maxĩa miracl'a
faciente dicebãt ĩ beelzebub eicit demonia
Mathei ix. Alij vo dubitabãt ñ audiẽtes
loqui nec aliqd iudicare Alij vo crediderẽt
hoc signũ fuisse veri xp̃i crucifixi & dispo-
suerũt se ad fidẽ cũ baptismo recipiendam
Isti fuerũt pauci Iuxta illd iheremie iij c
Assumã vos vnũ d ciuitate & duos de cõ
gregacõe. Saluatõ etiaz de via q̃ ducit ad
padisũ dicit & pauci ĩueniũt eã. Mathei
vij. c. Que oĩa large tr̃duntẽ a supdcõ mgr̃o
Alfonso libro & capitl'o qb9 sup Qui ex p
dcĩs se asfbit ml'ta vidisse. & idõ testĩom p-
hibet Vñ ĩ fine illi9 capl'i narrat ꝙ cũ ipẽ
eẽt medic9 Aliq pdcoꝝ petebãt cõsiliũ me
dicine ut possẽt curari a pdcĩs cogitacõib9
qr cr̃debãt pẽtes eoꝝ ꝙ eis accidat ex aliq ĩ
firmitate & debilitate cerebri. Dicit etiaz
ꝙ ml'to tpe ipẽ fuit ĩ dubio q̃ ad istud sig
nũ sz illuĩante deo cr̃didit istud signũ fuis
se vm & maĩfestũ miracl'z & cõuẽs9 ẽ ad fi
dẽ xp̃i Et idõ sup hoc ĩ testĩom vitatis in-
uocat sup se testes celũ & trã ꝙ ipẽ vidit
oĩa pdicta eodẽ ãno q̃ acciderãt De eodem
etiã signo facit memoriã mgr̃ iohs cõuẽs9
in libro suo de cõcordia legũ titl'o iiij. c. iiij
dicit eñ ibi ꝙ pdictũ miracl'z accidit ĩ sup
dicto rgno p xl. ãnos añ temp9 suũ & q̃re
bat a iudeis q̃ remãserãt qũo cũ tãto sig-
no potant remanẽ ĩ iudaismo Et dicit ꝙ
respõderũt sibi qr rabini iudeoꝝ illi9 tem
pis publice pdicabãt illd illusiõe dyaboli
eẽ fcm ad iudeoꝝ decepcõz. & ꝙ oĩo ut p9
in lege mosayca fortes pmanerẽt Et dicit
vlti9 ꝙ quidã nũci9 pape suo tempe veĩt
ad ptes istas. q̃ cũ hoc cõgnouisset p eũ fe-
cit p noãriũ publicũ scribi reiũitati facta
diligẽti inq̃sicõe. recepit eñ ml'tos testes
iudeos de visu licite ut decuit adiuratos
qui ꝓ certissĩo hoc asserebãt & dicit ꝙ om
nes alij iudei illi9 tempis cõfitebanẽ rei h9
veritatẽ Sequitẽ & de hoc facio omnib9 fi-
dẽ certã. & iuro p nomẽ dei hec oĩa pre-
dicti miracl'i eẽ va De pdicto etiã miracl'o
dñs paul9 burgeñ epũs ĩ suo dyalogo dic
sup c. iiij. p9 ml'ta q̃ supdca sũt dicit Ego
aũt licz nõdũ essẽ tẽpe isti9 signi nat9 qui
quidẽ tmi9 pcessit natiuitatẽ meã p lx. ã
nos fere Testificor tñ corã deo hoc pdictũ
signũ modo pdicto cõtigisse sepe & sepissĩe
audiui ab antiqorib9 iudeis nll'o contr̃dicẽ
te in ipo facto nisi solũ in causa ei9. quia

quidam eorum attribuebant magice arti · quidam vero causam relinquebant sub dubio. Ego autem quamvis mirabar · quomodo domini illius temporis presertim ecclesie prelati de hoc non fecerunt mentionem in suis hystoriis de quo tamen rationabiliter debuisset festum imperpetuum celebrari ad honorem sancte crucis. Sed revera hanc admiracionem tollit a me excessivus iudeorum status in illis temporibus · tamen cum ei locum habebant cum regibus et principibus tam ecclesiasticis quam secularibus quod hoc potuerunt cavillacionibus suis impedire Hec ille Patet ergo testimonio predictorum trium solennium testium predictum miraculum fore verum cum in ore duorum vel trium testium stet omne verbum teste scriptura. Non est dubium quin plura alia miracula in aliis partibus orbis iudeis acciderint propter que merito in cognicionem catholice fidei debuissent venire. Ipsi tamen magis indurantur in obstinata malicia. Sicut enim ferrum per frequentem maleacionem induratur sic et populus iudeorum per frequencia miracula eis ostensa Unde de eis scriptum est iob xli · Cor eius indurabitur quasi lapis et stringetur quasi maleatoris incus · Sive ergo videant miracula sive senciant castigaciones et flagella non propterea convertuntur sed in sua malicia obstinantur Iheremie v · attriuisti eos et renuerunt accipere disciplinam. Nec mirum quia ut dicitur ecclesiastes vii · Nemo potest corrigere quem ille despexerit et sic patet tota decima consideracio que erat de iudeorum mirabilibus et de sua obstinata malicia ·

Undecima consideracio est de iudeorum obligacione Non enim videtur rationabile quod gens vivens sine lege dei qualis est iudaica ut fuit ostensum supra libro primo consideracione etiam articulo sexto · puncto septimo quod in populo xpiano qui lege fruitur permittatur vivere sine aliquo legis freno. Ut ergo explicare possim conceptum meum in presenti consideracione octo occurrunt articuli declarandi Primus est quare iudei permittuntur vivere inter xpianos. Secundus que sunt illa que permittuntur iudeis de iure. Tercius que sunt illa que non permittuntur eis de iure. Quartus in quibus xpiani non debent cum iudeis conversari · Quintus que sunt illa ad que iudei compelluntur de iure. Sextus de pena iudeorum blasphemancium nomen xpi vel attemptancium subvertere baptizatos · Septimus ad que astringuntur iudei ex regia ordinacione. Octavus qualis est status iudeorum in regno castelle.

Primus articulus est scire quare iudei permittuntur vivere inter xpianos cum sint eorum inimici et tam crudeliter se habeant circa ipsos ut supra ostensum est consideracione septima. Pocius enim videtur quod deberent omnes occidi et expelli de mundo. Dico ergo quod iudei permittuntur vivere inter xpianos et non occiduntur propter quinque. Primum est propter implecionem legis caritatis etc. Mathei quinto. Diligite inimicos vestros benfacite hiis qui oderunt vos que lex non videretur impleri si occiderentur. Secundum est propter fidei catholice confirmacionem quia capsarii et librarii nostri sunt et firmius est testimonium ab adversario datum. Si enim paganus non credit hoc esse verum ecce virgo concipiet et pariet filium etc. mittitur ad iudeum ut ab eo querat an ita sit scriptum. Tercium est propter divine iusticie manifestacionem ut appareat ex eorum pena quod rei sunt dominice passionis. Sic imprecati sunt cum dixerunt sanguis eius super nos et super filios nostros · quia multis temporibus transactis curriculis culpa oblivione deleta et a nullo mortalium sciretur Sicque et in famie obprobrium et malorum evitaret periculum sicut et de multis contigit gentibus quorum gesta temporum sunt vetustate deleta huius etiam rei signum precessit in chaim In quo propter hoc quod fratrem occidit posuit dominus in eo signum scilicet tremorem capitis ut non occideretur sed cognosceretur etc Unde deutronomii xxviii Dabit tibi dominus cor pavidum et deficientes oculos et animam merore consumptam Sic ergo iudei de morte xpi ihesu illata perhibent mundo testimonium · per hoc quod in captivitatem eos detulit sempiternam sicut xps in euangelio protestatur Iohannis iii · capitulo. Qui credit in filium dei habet vitam eternam. qui autem incredulus est filio non habebit vitam scilicet gratie. sed ira dei manet super eum scilicet captivitatis perpetue. Quartum est propter memoriam dominice passionis sicut scriptum est in ecclesiastico gratiam fideiussoris tui ne obliviscaris. Sic ergo cum videmus iudeos faciliter trahimur in memoriam passionis xpi intuentes eos quorum patres xpm occiderunt. Ne ergo tamen beneficium oblivioni tradamus permittuntur iudei vivere inter nos. Quintum est propter

cōplendā ꝑmissionē. q2 ad p̄dicacionem
helye & enoch ɔuertenť in fine mūdi sič p̄-
dixit ysaias ī c. iiij. si fuerit pp̄l'us isrl' q̄i
arena maris reliquie ɔuertenť. Videbit ei
deus quosdā de semīe iudeoꝝ ī se creditos
atq3 saluādos. & iō xp̄c eos noluit disper
dere oīno eoꝝ stirpez sič dixit ysaias. qūo
si inueniať granū in botro & dicať ne dis-
sipes illō q̄m bn̄dictio est sic faciā xp̄c ser-
uos meos ut nō dispdā totū.

SEcūd9 articl's est vidē
q̄ sūt illa ī q̄b3 iudei dēnt ɔ̄suari
ne dampnū paciantur a xp̄ianis
Dico ergo q̄ vij sunt illa q̄ iudeis ex iure
canonico & ciuili ꝑmittūť. Primū ꝑmit-
tiť eis q̄ teneāt ritus suos ciť ɔ̄ceptū xp̄ia-
ne legis amissuri sñ dubio ꝑmissa nisi ab
illicitis cessauerint sič p3 C. de iudeis l. iu-
deos Idem p3 extra e. c. Iudei & c. ɔsuluit
& di. xlv. qui sincera ī fine Secūdū est q̄
ī synagogis eoꝝ nemo hospiteť sič patet
e. ti. l. synagoga ¶ Terciū ē q̄ iudei hēnt li-
cenciā fulciendi veťes synagogas ut pat3
e. ti. l. finali sic tñ ꝑmittunť iudei antiq̄s
synagogas reffīcē dū tñ nō ampliores l'
p̄ciosiores solito faciāt sič p3 exť c. e. iudei
ij. c. ɔsuluit. Q̄rtū est q̄ iude9 nō debet ī-
iuriā pati a xp̄ianis nec eoꝝ synagoge l'
hitacōes sñ rōne ledi dēnt. ā ɔ̄cremari ut
pat3 C. ti. de iudeis l. null9 Itē iudei obe-
dientes nō sūt a xp̄iaīs molestandi xxiij.
q. viij. dispar. Quītū q̄ die sabbati nll'us
iude9 dēat ɔueniri nec xp̄iani etiā a iudeis
dēnt ɔueniri s3 nec ī alijs festiuitatib3 suis
dēnt turbari nec sepulcra eoꝝ obtētu forte
pecunie efodi ut p3 ti. eo. l. die sabbati &
exť e. t. c. sič iudī. §. i. & ij. Sextū ꝑmittiť
iudeis uendere sua sicut xp̄iaīs ut p3 eo.
ti. l. nemo. Septimū ē q̄ nō ɔpellanť veīre
ad fidē catholicā q2 si sincera intēcōe extra
neos a xp̄iana religiōe ad fidē cupiūt re-
ctam adducē blandimētis dēnt nō asperita-
tib3 studere ne quoꝝ mentē a plano reddi-
ta rō ꝓuocare poťat pellat ꝓcul aduersi-
tas patēt hec di. xlv. q̄ sīcera & c. ď iudeis

TErci9 articl's ē que sūt illa que iu-
deis nō ꝑmittūť dico q̄ xij. Pri-
mū est q̄ nō īsolescāt nec queq̄m
p̄cipites ī xp̄ianā reuerēciā vlcioīs admit-
tāt sič p3 C. de iudeis l. nll's. Scd̄m ē q̄ nō
diffiniunť eoꝝ iudicia ꝑ suos seniores s3 ꝑ
iudices publicos xp̄ianoꝝ possūt tñ arbi-
tros eligere etiā iude9 c9 sñia3 ordinariu s
exequiť sič p3 eo. ti. l. iudei. Terciū est q̄ ñ
ꝑmittiť iudeis accusacō nec testificacō ɔ̄t
xp̄ianos cū ī accusacōe eq̄litas fidei & con-
uersacōis inť accusātē & accusatū sēꝑ sit
ɔsiderāda. ut is q̄ accusat l' par. ul' supior
īueniať ij. q. vij. nō p̄t. & c. sequēti. Q̄rtū
q̄ dēt rescindi q̄dcūq3 p̄uilegiū qď eximat
eos ab exactioīb3 publič ut p3 e. ti. l. iussio
Quītū est q̄ nō ꝑmittūť nouas synago-
gas fabricare. & qui synagogā noua3 ex-
truxerit puniť pena. l. libraꝝ & synago-
ga applicať eccl'ie catholice. ut p3 e. ti. l. fi.
p3 etiā exť eo. iudei & c. ɔsuluit. & ponit
lex regni q̄ applicať eccl'ie maiori illi9 lo-
ci vbi edificata est. Sextū est q̄ ī dieb3 la-
mētacōis & dn̄ice passiōis nō dēnt ornati
ī publico ꝓdire exť eo. nō nll'as. Septimū
est q̄ in die parasceues nō hēant hostia l' fe-
nestras aptas. exť eo. q2 sup hijs. Octauū
est ne xp̄ianū mācipiū possideāt ul' circū-
cidāt nec p̄t quocūq3 titl'o sc3 empcōis seu
donacōis ul' hereditatis huiū xp̄ianū ɔseq̄
Et iude9 q̄ mācipiū xp̄ianū habūit & eu3
circūciderit capite puniať & seru9 liberta-
ti donať. Hec patēt C. de iudeis. l. ne xp̄i-
anū & di. liiij. mācipia & datur ibi cā sc3
ne xp̄iana religio iudeis s̄biecta polluať
de conse. di. iiij. plerūq3 s3 nūq̄d aliq̄ mō li-
citū est xp̄ianos ut seruiāt iudeis. Rn̄det
hosti. q̄ cū ꝓhibitū sit ut nll'3 mācipiū
seruiat iudeis ml'to min9 liberi xp̄iani eis
huire dēnt. nō eñ dēnt esse assidue inť do-
mū iudei nec tamq̄3 famula. ā nutrix aut
obstitrix Alias ipi xp̄iani si ab eis discedē
noluerit dēnt excōicari exť. e. iudei & c. ad
hoc & c. si iudeos Si aūt iudei nolunt eos
dimittē ꝓhibeť fidelib3 ɔmerciū cū eis ut
in dc̄o c. & si iudeos ī fi. s3 exť domū pn̄t
eis huicia fieri Vñ pn̄t hr̄e colonos xp̄ia-
nos. exť eo. ml'toꝝ. Nonū est q̄ nō ꝑmit-
tunť saxis l' alio furoris gn̄e attēptare ali-
quē qui eoꝝ fugerit sectā alias ɔ̄tfaciēs cō-
cremād9 est cū oīb3 suis p̄ticipib9 ut p3. e.
ti. l. 2c. Decimū est q̄ ñ ꝑmittūť circūcidē

xp̄ianos & contꝫfacientes ꝓscripcōe bonorũ
& ꝑpetuo exilio dāpnātꝫ ut pꝫ c. ti. l. iudei
Vndecimũ ē ꝙ nō ꝑmittūtꝫ inter xp̄ianos
hr̄e officia publica ne occasiōꝫ hēant seuīēdi
di. liiij. nll'a & xvij. q. iiij. cōstituit. &
sacrilegũ ꝯmittit q̄ eos talia officia publi
ce agere ꝑmittit ibidē ꝙ si iudeꝰ talia of
ficia recepit dēt ei denegari xp̄ianorꝫ cōio
donec quidq̄d accipit rōne officij scd̄m ꝓ=
uidēciā dyocesani ꝯuertatꝫ in vsꝰ pauꝑuꝫ
& ip̄e officiũ dimittat & intelligitꝫ scd̄m
thomā quo ad dignitates de nouo acqui=
sitas secꝰ de dominio p̄existēti qꝛ illō quē
ꝗꝫ tolleret eccl'ia ꝓp̄t scandalũ vitādũ sed
ordinaria auctoritate tollere possꝫ sicut tol
lit i seruis. Duodecimũ est ꝙ nō hēant nu
trices xp̄ianos Vn̄ dꝛ ext̄ e. c. & si iudeos
Accepimꝰ etiā ꝙ iudei faciūt xp̄ianas fili
orꝫ suorꝫ nutrices. & ꝙ nō tm̄ dicē. ꜩ etiaꝫ
nephādũ ē cogitare cũ i die resurrectiōis
dn̄ice illas recipe corpꝰ & sāguīeꝫ xp̄i ꝯtin
git p triduũ anq̄m illos lactēt ꝙ lac ma=
millarꝫ effūdere faciūt i latrinā. Alia isup
contꝫ fidē catholicā detestabilia & iaudita
ꝯmittūt. ꝓp̄t que fidelibꝫ est verēdũ ne di
uinā idignacōꝫ icurrāt cũ eos ꝑpetrare pa
ciuntꝫ idigne que fidei nr̄e ꝯfusionē indu
cūt & infra Inhibemꝰ ergo districte ne de
cetō nutrices hn̄t ul' ꝑuiētes xp̄ianas ne filij
libere filijs famulētꝫ ācille. ꜩ tamq̄ꝫ serui a
dn̄o reprobati i cuiꝰ mortē nequitꝫ ꝯiura=
ēt se saltē p effectũ opis recognoscāt ꝑuos
illorꝫ q̄s xp̄i mors liberos & illos ꝑuos effi
cit & ifra ¶ Si vō nutrices & ꝑuiētes n̄ di=
miserint xp̄ianas sub excōicacōis pena i=
hibeatis districte omībꝫ xp̄ianis ne cũ eis
aliqd̄ ꝯmerciũ audeāt exercē ¶ Tredecimũ ē
ꝙ nō ꝑmittitꝫ iudeo hītare cũ vxore fideli
nisi efficiatꝫ xp̄ianꝰ. & filij eorꝫ dēnt seq̄ fi
deꝫ & ꝯdicōꝫ mr̄is fidelis Silr illi q̄ ꝓcrea
ti sūt de ifidelibꝫ ml'ieribꝫ & fidelibꝫ viris
xp̄ianā sequūtꝫ religionē nō iudaicā sup=
sticōꝫ pꝫ xxviij. q. i. c. iudei.

Quartꝰ articl'us ē videre q̄ sūt illa
i quibꝫ xp̄iani cũ iudeis nō dēnt
ꝯuersari Dico ꝙ de iure i tribꝫ n̄
debēt secũ ꝯuersari. Primũ ē ꝙ nō dēnt cũ
eis ꝯmedere aut eos in cōuiuia recipe necꝫ
cum eis cohabitare cũ apud xp̄ianos cōi=
bꝫ cibis nō vtantꝫ Indignũ atq̄ꝫ sacrilegũ
est eorꝫ cibos a xp̄ianis sumi cũ ea q̄ apl'o
ꝑmittente nos sumimꝰ ab illis videntꝫ im
mūda Ac si iferiores ē icipiāt xp̄iani q̄m
iudei si nos q̄ ab illis apponūtꝫ vtamꝰ. Illi
vō a nobis oblata ꝯtemp̄nāt xxviij. q. i
nll's & c. oēs ¶ Dicꝫ tn̄ glo. i dc̄o. c. nll's. ꝙ
p̄t aliq̄s ab eis emere alimēta & postea ꝑpa
rare. Secūdũ est ꝙ ifirmi xp̄iani nō dēnt
in suis ifirmitatibꝫ vocare iudeos nec ab
eis recipe medicinas nec se cũ eis in eisdem
balneis balneare xxviij. q. i. nll's & c. om
nes. Terciũ est ꝙ nemo p̄t ꝯgregacōi iude
orꝫ seu alicui iudeo ul' pagano aliqd̄ relin
q̄re i testamēto & si fecerit etiā pꝰ mortē iu
dicabitꝫ anathema. ext̄ de here. si q̄s ep̄us
xxiiij. q. ij. sane. & videtꝫ itelligēdũ scd̄m
wilhelmũ. n̄ legauerit ad succurrēdũ necc̄i
tati. Quartũ ꝙ xp̄ianꝰ ul' xp̄iana iudai
ce p̄uitati carnalitꝫ nō ꝯiugatꝫ alias a cōio
ne eccl'ie segregentꝫ xxviij. q. i. caue. & c.
si q̄s iudaice Et si q̄ras que sit pena ꝑtici=
panciũ cũ iudeis contꝫ casus nūc dc̄os. Re=
spōdetꝫ scd̄m Ray. ꝙ si clerici sint & admo
niti satisfacē & emēdare nolūt dēnt p̄uari
officio & bn̄ficio Si layci sūt utputa prī=
cipes q̄ nolūt exeq̄ p̄dicta Siue alij q̄ aliq̄
impedimēta afferūt & admoniti nō satisfe
cerit debent excōicari xxviij. q. i. nll's. Si
vō sint iudei tam diu sūt xp̄iani ab illorũ
cōione & ꝯmercio seꝑandi sb̄ pena excōica
cōis donec illi emēdauerit & satisfecrit ut
pꝫ ext̄ eo. c. & si iudeos i fi. & ext̄. de deci.
c. de terris. & ext̄. de vsuris cũ tn. Quin=
tũ est ꝙ iudei ꝯuersi ad fideꝫ nll'aꝫ cōioneꝫ
hēant cũ alijs iudis xxviij. q. sepe ¶ Vn̄ dꝛ
sepe ibi malorꝫ ꝯsōcia etiā bonos corrūpūtꝫ
q̄nto magis eos q̄ ad vicia p̄ni sūt. Nll'a
ergo vltra cōio sit hebreis ad fidē xp̄ianaꝫ
tn̄slatis cũ hijs q̄ adhuc in ueti ritu cōsi=
stūt ne forte eorꝫ ꝑticipacōe sb̄uertantur.
Quicūq̄ꝫ ergo ammodo ex hijs q̄ baptizati
sūt i fideliũ ꝯsorcio n̄ vitauerit & hij xp̄i
ani donentꝫ & illi publicis cedibꝫ deputētꝫ
Sextũ est ꝙ iudeorꝫ filij ul' filie cōuersi ad
fidē separi dēnt a ꝯsorcio parentũ ne eorũ
iuoluantꝫ erroribꝫ & dēnt deputari mona
sterijs ul' xp̄ianis mulieribus viris deum

timentibꝫ ut sub eoꝝ ꝯuersacione cultum
fidei discãt ac meliꝰ ĩstitui tã in mĩoribꝫ
q̃m ĩ fide ꝓficiãt ut pꝫ xxviij. q. i. iudeoꝝ

Quintꝰ articl's ẽ scire ĩ q̃bꝫ iudei
de iure ꝯpellũť. Sciendũ ergo ꝙ ĩ
quĩqꝫ dẽnt ꝯpelli iudei. Primũ est
ꝙ iudei a fide apostotãtes cogũť ad eã re
dire etiã si vi ul' nccitate fidẽ susceperẽt ne
nomẽ dñi blasphemeť & fides q̃ꝫ susceperẽt
di. xlv. de iudeis. & de conse. di. iiij. plerũ
qꝫ. Sed oriũť hic tres difficultates. Prima
ẽ si tales q̃cũqꝫ pena dãpnati fuerĩt veꝝ a
rebꝫ eoꝝ fideles filij excludanť Dico ꝙ nõ
qꝛ scriptũ ẽ filiꝰ nõ portabit iniq̃tatẽ p̃ris
& p̃r ñ portabit ĩiquitatẽ filij ꝑma q. iiij
iudei. Scd'a difficultas ẽ q̃liť ẽ ꝓcedẽdũ cõť
xp̃ianos q̃ fiũt iudei Dico ꝙ ꝓcedẽdum est
conť eos sič conť hereticos & eoꝝ fautores
exť e. c. conť. li. vj. Et ĩtelligiť scd'm glo.
siue sint ĩnseũtes sĩu redeũtes ad iudaismũ
vocat ĩnseũtes illos qui nũq̃ꝫ fuerẽt iudei
Redeũtes v'o q̃ priꝰ fuerũt iudei & postea
fc̃i sũt xp̃iani. Tercia diffic'ltas ẽ qꝛ videť
eis fieri ĩiuria si coacti r̃ceperĩt baptismũ
ꝙ redeãt Rñdeť ꝙ si talis coactio fuit ꝯdi
cõnalis puta ꝑ minas ul' ꝑ reꝝ suaꝝ ab=
lacõꝫ ul' ꝑ verbera & huiõi receperũt bap=
tismũ compellẽdi sũt ut dictũ ẽ ut pꝫ in
p̃dictis capit'lis. Si v'o fuerũt absolute co
acti ut si ꝑ violẽciã ĩ aq̃m mersi sũt tales
nõ r̃ceperẽt baptismũ ut pꝫ exť de bap. ma
iores. & ꝯcordat thomas ij. scd'e. q. iiij. &
etiã hosti. Scd'm ẽ ꝙ sũt cogendi iudei ad
decimas ꝑsoluẽdas Intelligẽdũ tñ ꝙ deci
me sũt duplices. quedã ꝑsonales & has ñ
teneňť soluere iudei cũ nõ recipiant eccle=
siastica sacramẽta nec audiãt diuina ymo
nec sũt de corꝑe eccl'ie. ff. de censi. l. formã
§. si v'o q̃s Alie sũt p̃diales & hos teneňť
soluere exť. e. de terris Vñ d'r ibidẽ de ter=
ris q̃s iudei colũt tue prudencie r̃mittimꝰ
ut eos ad decimas soluẽdas ul' possessiões
penitꝰ renũciandas cũ omi districtiõe cõ
pellat ne forte occasione illa eccl'ie valeãt
suo iure fraudari. & ibi exp̃sse dicit glo.
hoc nõ est ĩtelligẽdũ de ꝑsonalibus qꝛ nõ
sũt de corꝑe eccl'ie sed de p̃dialibus Quid
si iudei occupant aliq̃m totam ꝓchiam
emendo que xp̃iani solebãt possidere. nũq̃d
p̃t eccl'ia hac occasiõe petere aliquid ab eis
Rñdeť ꝙ petere põt & solue teneňť decĩas
p̃diales. & om̃s censꝰ sĩu p̃stacões siue ob=
lacões reales q̃s xp̃iani de domibꝫ & pos=
sessionibꝫ soluere tenebanť exť de vsu q̃n=
to. Sed secꝰ est de decimis & oblacõibꝫ ꝑso
nalibꝫ ut dictũ ẽ. Terciũ ẽ ꝙ coguňť iudei
xp̃ianos testes recipe conť se. exť de testi.
iudei sed iudeꝰ nõ põt ferre testĩom contra
xp̃ianũ ut ibidẽ & patuit sup̃ artic'lo iij.
Quartũ ẽ ꝙ cogẽdi sũt talẽ habitũ ꝯtinue
differẽ ꝙ maĩfeste ab alijs distiguãť exť e.
in nõnll'is Vnde d'r ibidẽ in nõnll'is ꝓuĩ
cijs a xp̃ianis iudeos seu sarracenos hitꝰ
distinguit diuersitas sed ĩ quibusdã sic cõ
ualuit quedã confusio ut nll'a dr̃ncia dis
cernať Vñ contingit interdũ ꝙ ꝑ errorem
xp̃iani iudeoꝝ seu sarracenoꝝ. & iudei seu
sarraceni xp̃ianorum mulieribus conmi=
sceňť. Ne ergo tam dampnate ꝯmixtiõis
excessꝰ ꝑ velamẽ erroris huiõi vlterius ex
cusacõis possit habẽ diffugiũ. Statuimus
ut tales vtriusqꝫ sexꝰ ĩ omi xp̃ianoꝝ ꝓuĩ
cia & oĩꝫ tp̃m q̃litate hitꝰ ab alijs ꝑsonis
distiguãť. ¶ Quĩtũ ẽ ꝙ cogẽdi sũt iudei ad
vsuras r̃stituẽdas exť de vsuris pꝰ miba
bilẽ sc̃ptũ ẽ iudeos ad remittẽdas xp̃ianis
vsuras ꝑ p̃ncipes & p̃tates ꝯpelli p̃cipimꝰ
secl'ares & donec eis r̃miserĩt ab vniuersis
xp̃i fidelibꝫ tã ĩ mẽcimonijs q̃ꝫ ĩ alijs ꝑ ex
cõicacõis sñiam eis iubemꝰ cõione ꝯiodaꝫ
ꝯnegari vide sup̃ ꝯ ista mã vij. ꝯsideracõe
erud'litate xvij. Et si q̃ras vtrũ liceat dñs
terraꝝ exactionẽ facere ĩ iudeis ¶ Rñr ɓm
thomã ĩ quadã l'ra ad q̃ndã duxissã mis=
sa ꝙ q̃zuis iudei scd'ꝫ iura mẽito culpe sue
ꝓuituti sint additi & sic eoꝝ res dñi possĩt
accipe tãq̃ꝫ sua ita tñ ñ ut subťhãť nccia
vite qꝛ tñ opꝫtet nos ãbulare honeste etiã
ad eos qui foris sũt ne nomẽ dei blasphe=
meť hoc seruãdũ videť. ut exactionibꝫ p̃t
q̃s facẽ cõsueuerũt nll'atenꝰ pregraueňť ꝫ
ad consuetas cogi possunt Sed quid si iu=
dei nichil habent nisi vsuras cui restituen
tur ea que accepta fuerũt ab eis ¶ Rñr ɓm
thomã ĩ p̃dca l'ra ꝙ cũ ea q̃ iudei ꝑ vsurã
extorserẽt nõ possint licite retinere ꝯñs est
ut si vos illa ab eis receperitis nec licite

retinere potestis nisi forsan eent talia que
a vobis l' ancessoribꝰ vris hactenꝰ extorsis
sent Si q̃ vo hnt q̃ extorserut ab aliis dent
restitui illis quibꝰ iudei restitue tenebant
si inueniunt Alioqn in pios vsus scdm consi
liu dyocesani & alior ꝓborum vl' in comodez
vtilitate terre si ncce est. nec est licitum si
vos de nouo exegeritis illa a iudeis hua-
ta tn consuetudie predecessor vror ac intecoe
ut in pios vsus expenderent Sz nuqt licz
recipe donu vl' pciu laboris & huioi a iu-
deis vsurariis Rndet scdm wilhelmu q si
iudeꝰ het aliqd aliud qz vsuras pt accipi
ab eo. Si vo nichil het pter vsuras. tunc a
recipies certat de dapno suo vitado & sic
accipiedo no peccat. sic qui a fure vl' latro
ne dapnificatꝰ e puta p incendiu & huioi
no peccaret si recuparet ab eo dapnu suu
licet ipe fur vl' latro nichil heret n q esset
acquisitu de furto vl' rapina du tn no re
cipet p dampno suo i spe ipas res alienas
Addit thomas i preda epl'a q iudeus si
vltro oferat pecunia l' enxeniu expedit re-
cipe ut pecunia sic recepta addant hiis qbꝰ
de iure debet seu aliis ut dictu est

Extꝰ articl's est
scire q̃ pena sunt feriedi iudei blas-
phemantes nom xpi vl' attemptan
tes subuertere baptizatos Ad pmu rndetur
hm hosti. q ois talis hm leges decapitat
etia xpianꝰ Vn principes secl'ares iudeos
xpz blasphemantes puniet dent cu pena pecu-
niaria su etia puniori ext eo. in nonllis in
fi. vbi sic het. Illud aut strictissie iubemꝰ
ne i cotumelia creatoris psilire psumant
Et qm illiꝰ dissimulare no demꝰ obprobri
um. qui ꝓbra nra deleuit. pcipimꝰ psump-
tores huioi p principes secl'ares codigne
aiaduersiois adiectioe pelli ne crucifixu
p nobis aliqntulꝰ blasphemare psumant
Ad scdm dr q iudeꝰ qui nititr subuertere
baptizatos det publicis flagellacoibꝰ depu
tari. xxviij. q. i. sepe. Ita tn q hec pena n
extendat i vindictam sanguis qz talis pena
relinquenda est brachio seculari.

Eptimꝰ articl's est de hiis ad que
tenent iudei ex regia ordinacoe Est
notu legenti hystorias hyspanie q
Rex heinricꝰ scds fr regis petri q̃ regniuz
fris habuit ml'tas cedes seu strages i iude
os fecit. tam i vrbe Toletano qm i ml'tis
aliis villis & castris in cofinibꝰ regni ca-
stelle existetibꝰ Et cu huioi rex heinricꝰ se
cudꝰ regnauit regno accepto a fre suo pe-
tro Ipe instituit in curiis gnalibꝰ q iudei
portaret signu distictiois i suis vestibus
ꝓut iura canonica volut. q tn nuqz fuit
auditu i hyspania Sed idistincte cu fideli
bus uersabant. exquo multa enormia &
diuine legi difformia seqbant. Coseqnent
rex iohes Primꝰ felicis recordacois filius
pdicti regis heinrici scdi instituit q iudei
nll'a hrent officia publica nec iurisdccoes
etia ine seipos i crimialibꝰ exercerent. qua
quide iurisdcoe alias maxie abutebant pꝰ
que scz regez iohem regnauit rex heinricꝰ
terciꝰ sce memorie filiꝰ eiꝰ i anno xj. etatis
sue in eiꝰ rgis pncipio deꝰ vlcione sanguis
xpi. excitate multitudo ppl'or magna &
valida cont iudeos surrexit & qm plimi
fuerut infecti p tota hyspania. Quidez
tuml'tꝰ incepit a ciuitate hyspalensi In cuꝰ
eccl'ia metropolitana quida dyaconꝰ i lra
tura simplex & laudabil' vite cepit pdica
re cont errores iudeor & modos viuendi
eor enormes. & cont synagogas eor no-
uit cont sacror canonu tenore edificatas
exquo supdcs tuml'tꝰ icepit & osequent i
inbreuissio tempe p tota hyspania & vsq
vltra pirencos & isulas maioricar & sar
dinie velocissie euolauit Deus aut q adeo
bonꝰ est ut ex malis eliciat bona sic dispo
suit q hac vexacoe currete & etia pꝰ ipiꝰ
sedacoz nonlli iudeor ad cor suu reuersi.
Dixerut illd deuteronomij xxxj. c. vere qz
no est mecu deꝰ iuenerut me hec mala &
sic vexacoe durate itellectu auditui scrip
turas ceperut scrutari. Et deo illuiante erro-
re suu cognouert sic q ad deu uersi nome
xpi publice & deuote pdicantes ml'tor cor
da filior ad pres deo dirigete couertert q̃
oia i hiis regioibꝰ manifesta st Post pdcz
vero regem heinricu terciu sce recordacois
precessit serenissimꝰ rex iohanes filius eiꝰ

Iste cepit regnare incunabilis cum esset in
scdo āno etatis sue. & sic fuit sb tutoribus
usqȝ ad temp9 pfinitū a pre Inc9 tēpe tā
durāte tutela qȝ post cū iam regimē suoꝝ
regnoꝝ accepit ml'ta fuerīt instituta contͣ
iudaicā impietatē q̄ in suis curijs & reg-
nis ꝓ maiori pte seruabantͣ que qꝛ digna
sūt memoria ꝑ iudeoꝝ isolencijs ꝯprimē
dis. dignū duxi lrāz ei9 publicā i q̄ xxiiij
ordinacōes ꝯtinentͣ pn̄ti ope fore iserendaz
cui9 tenor talis est ¶ Domi9 iohes dei grā
rex castelle legiōis Toleti. galechie hyspa
lis. curdue. Morchie. cuhemi. algarbie. Al
gesire. dn̄sqȝ viscaye. & moline ¶ Cū om̄is
rex ul' princeps qui regnauit & dn̄ator ꝑ
dictū hēt dominiū singl'are qꝛ est elect9 a
deo ad regēdū & mīstrādū suū ppl'm. q̄n
tomagis regib9 & pn̄cipib9 catholicis in
sancta fide catholica ptinet & attēdere de-
bēt ac querē meliorē viā possibilē iueniri
ut xp̄iani q̄ sūt credētes in sc̄a fide catholi
ca nō icident i errorē ꝓpt̄ pticipacōz & cō
uersacōz cū ifidelib9 q̄ nō credūt nec obe-
diūt dn̄o n̄ro ih̄u xp̄o nec sūt in sua sc̄a
fide catholica dēnt amouē & ꝓpellere oēm
occasiōz que i eo euenire pt ꝓpt̄ id qd̄ dēm
est ¶ Et ego ꝯgnoscēs oīa supdicta & ꝙ in
meis regnis & dominijs sͭ ml'ti iudei & iu
dee. & sarzaceni & sarzacene infideles & ꝙ
hītant intͤ xp̄ianos & in vnū ꝯuersantͣ &
inde nascebantͣ aliq̄ errores contͣ fidem ca
tholicā. & ꝙ possēt adhoc accidē i posteꝝ
dāpna hijs q̄ sͭ de ppl'o meo. & ut tollerē
& segregarē pdictos xp̄ianos ppl'i mei ab
om̄i occasiōez & zizania. & ut obuientͣ ea
q̄ pcipit sc̄a mr̄ eccl'ia est volūtas mea do
minū ordinare sup oīa pdc̄a. & ordino &
mando ac ꝓ bono teneo ꝙ seruetͣ nūc & de
inceps in mō qui ulteri9 sequitͣ

P Rima ordinacō ē ꝙ de cetō om̄es
iudei & iudee. sarzaceni & sarzace
ne meoꝝ rgnoꝝ & dn̄ioꝝ sint &
viuāt segregati a xp̄ianis. i hoc loco vno
ul' pte ciuitatis ville ul' loci vbi fuerīt cō
vicini & ꝙ sint circūdati vno muro i girū
& hēat solū vnā portā ꝑ q̄ȝ i tali circl'o i
gdiātͣ et egdiātͣ Et ꝙ i pdco situ & circl'o
eis sic assigto habitēt tales iudei & iudee
Sarzaceni & sarzacene & nō i alio loco ul'
domo extͣ eū. & ꝙ icipiāt stati segregari a
die qua eis fuerīt assigta pdicta loca usqȝ
ad octo dies pmos seqntes ¶ Et quicūqȝ iu
de9 ul' iudea Sarzacen9 l' sarzacena extͣ p-
dictū circl'm hītauerit ipo facto pdat oīa
bona sua. Et ultͣ hoc ꝙ corp9 talis iudei l'
iudee. sarzaceni ul' sarzacene sit ad merce-
dez meā ut detͣ eis pena corpalis ꝓ eodem
scdm ꝙ merces mea fuerit.

S Ecūda ordinacō est ꝙ nll's nec ali
q̄s iude9 l' iudea. sarzacen9 ul' sar
zacena sint speciarij nec apotecarij
nec cirurgici nec medici. nec vendāt panē
nec vinū nec farinā nec oleū nec butirū.
nec aliqd aliud cōmestibile xp̄ianis. neqȝ
a xp̄ianis hēant stacionē. nec apotecā nec
mensā i publico nec i occulto ad vendēdū
aliquē cibū ꝯmestibilē Et quicūqȝ iudeus
ul' iudea sarzacen9 ul' sarzacena contͣ pdi-
cta fecerit ꝓ q̄libet vice cadat i pena duo
rū miliū moropetinoꝝ. & ultͣ hoc ꝙ eoꝝ
corpa sint ad mercedē meā ut pcipiaz eis
dari penā corpalē scdm ꝙ bn̄ visū fuit &
mee mercedi placuerit.

T Ercia ordiacō est ꝙ si aliq̄s iude9
ul' iudea Sarzacen9 ul' sarzacena
Inspiracōe spūs sc̄i voluerīt bap-
tizari & tn̄sire ad n̄ram sanctā fidē catho
licā ꝙ nō detineantͣ nec impediantͣ vi. ul'
alio mō. ita tn̄ ꝙ nō ꝯuertantͣ ꝑ iudeos l'
ꝑ sarzacenos. nec ꝑ xp̄ianos vtriusqȝ sexus
licet sic pr̄ ul' mr̄ seu quecūqȝ alia ꝑsona
sui gn̄is ul' alic9. & quicūqȝ contͣ hoc ve-
nerit l' contrͣiū fecerit ꝓcedetͣ contͣ eas ad
maiores penas. sic i ciuilib9 sicut i crīali
b9 que scdm ius inuenientͣ.

Q Varta ordinacō ē ꝙ nll's nec ali-
quis iude9 l' iudea sarzacen9 nec
sarzacena i domib9 suis nec extra
eas ꝯmedāt nec bibāt nec intͤ xp̄ianos nec
intͤ xp̄ianas. Itē ꝙ nec iudei nec iudee nec
sarzaceni nec sarzacene teneāt scutiferos.
nec suitores. nec pueros nec puellas xp̄i
anos & xp̄ianas ut eis seruiciū & pceptū

nec aliqđ aliud opus in domibꝫ suis · nec
adiuuent illos ad pparādū cōmestibilia ·
nec ut faciāt eis aliqđ opꝰ ī sabbato sic in
cendere ignē · ire ꝓ vino l' sil'ia bruicia nec
hēant nutrices xp̄ianos que nutriāt filios
eoꝝ nec hēant agricultores · nec ortolanos
nec pastores nec veniēt nec vadāt ad ho=
nores nec ad nupcias. nec ad sepultās xp̄i
anoꝝ nec fiant cōp̄res ul' cōm̄res xp̄ianoꝝ
nec xp̄iani nec xp̄iane illorū · nec eant ad
suas nupcias ul' sepultās · nec hēant ꝯuer
sacōꝫ insil' in hijs que dicta sūt sub pena
duoꝝ miliū morobetinoꝝ ꝓ q̄libet vice. q̄
cont̄ ea que dicta sūt ul' aliqd illoꝝ vene
rint & fecerit iudei & iudee Sarzaceni &
sarzacene penā istā soluēt ·

Quinta ordīacō ē ꝙ nll's
nec aliqs iudeꝰ nec iudea Sarza=
cenꝰ nec sarzacena sint arzendato
res nec ꝓ curatores · nec almoxarifes · nec
maiōdeū nec receptatores meoꝝ redditūū
nec altiꝰ dn̄i nec dn̄e xp̄iani nec xp̄iane ·
nec vtant̄ p̄dictis officijs nec aliquibꝫ eoꝝ
ꝓ xp̄ianis vtriusqꝫ sexꝰ nec int̄ eos nec sīt
cursores nec cursatrices · nec theolonarij ·
nec theolonatrices · nec portet aliq̄ arma
p̄dicti iudei & sarzaceni · nec aliqs eoꝝ ꝑ
ciuitates villas & loca · & quicūqꝫ iudeus
& iudea sarzacenꝰ & sarzacena q̄ cont̄ hec
venerit contrariū faciēdo ul' cont̄ aliqd eoꝝ
ꝙ soluat in penā ꝓ q̄libet vice duo milia
morabetinoꝝ · xp̄ianꝰ v̓o l' xp̄iana cꝰcūqꝫ
statꝰ fuerit q̄ habuit iudeū ul' iudeā sarza
cenū ul' sarzacenā ut vtat̄ p̄dictis officijs
ul' aliq̄ eoꝝ ꝙ soluat ip̄o facto ꝓ q̄libꝫ vi=
ce predictā penā ·

Sexta ordinacō est ꝙ
nll's nec aliqs iudeꝰ ul' sarzacenꝰ
hēant ī suis locis vijs & hitacōi=
bus plateas nec foros ad vendēdū nec ad
emēdū aliq̄ cōmestibilia ul' potabilia xp̄i
anis vtriusqꝫ sexꝰ sb̄ pena quīgentoꝝ mo
rabetinoꝝ ꝓ q̄libꝫ vice cuilibꝫ eoꝝ · pn̄t tn̄
tenere vēdere & teneāt & vendāt ꝓ seip̄is
in circulis vbi hitauerint.

Septima ordīacō est
ꝙ alianie iudeoꝝ & sarzacenorū
meoꝝ regnoꝝ & dn̄oꝝ nō possit
hr̄e nec hēant iudices iud̓os nec sāzacenos
inter se ut deliberent iudicia eoꝝ ciuilia &
crimīalia que accidūt int̄ iudeos & iude=
as Sarzacenos & sarzacenas · & reuoco eis
quācūqꝫ p̄tatē q̄ꝫ a me l' ancessoribꝫ meis
hn̄t ꝑ p̄uilegiū in dicta rōne ul' alio mō
& do illꝰ ꝓ nll'o & mādo ꝙ liberent̄ de ce=
t̓o talia placita l' iudicia tam ciuilia q̄m
crimīalia int̄ iudeos & iudeas Sarzacenos
& sarzacenas ꝑ p̄tores ciuitatū villarū &
locoꝝ vbi hitauerunt Verūtn̄ est merces
mea ꝙ tales p̄tores obs̓uent ī liberacōne
placitoꝝ ciuiliū · mores & ordinacōes que
vsqꝫ nūc obs̓uauerīt int̄ se iudei & sarzace
ni tm̄ · ꝙ appareāt ꝓbate & certe ꝑ eos ex
longo tp̄e vsqꝫ nūc.

Octaua ordīacō ē ꝙ nll'a aliaīa nec
cōitas iudeoꝝ & iudeaꝝ Sarzace=
noꝝ & sāzacenaꝝ audeat ponē nec
ponat talia nec t̓ibutū aliqđ int̄ se nec po
nāt aliquā imposicōꝫ īquacūqꝫ re sn̄ mea
licēcia & mādato & dn̄e mee Regine m̄ris
mee & īfantis auūcl'i mei qui sūt tutores
& rectores meoꝝ regnoꝝ Et si aliq̄ data ē
regula p̄dictis iudeis & sarzacenis ul' aliq̄
imposicōes fuerūt ul' fuerit posite ī p̄di=
cta rōne · tam ī cōi q̄m ī ꝑsonis singl'ari=
bus · ul' ī cibis ul' ī mercācijs seu alio quo
uis mō sic ꝑ iudices suos sic ꝑ illoꝝ queli
bet dato ꝙ teneant p̄uilegiū ul' p̄uilegia
lr̄am ul' lr̄as regū meoꝝ p̄decessoꝝ l' a me
ut illꝰ possint facē ꝙ de cet̓o nō teneant̄
soluere nec soluāt tales imposicōes nec a=
liqs illaꝝ · q̄ꝛ ego ex mea regia p̄tate reuo
co quecūqꝫ p̄uilegia que ī p̄dicta rōne eis
fuerūt data ī q̄ntū attinꝫ ad hoc ꝙ dictū
est Et mando p̄dictis iudeis & sarzacenis
vtriusqꝫ sexꝰ ꝙ nō vtant̄ illis sub pena cō
poꝝ & oīm que hn̄t Et sil'r mando iudeis
& sarzacenis vtriusqꝫ sexꝰ & cuilibꝫ eoꝝ ꝙ
nō cōtribuāt nec soluāt ī talibꝫ imposici=
onibꝫ que sic eis fuerit imposite sic dictuꝫ
est sine licēcia & mādato exp̄sse ꝓ eo dato

Nona ordīacio est ꝙ nll'a aljania
nec cōitas iudeoꝝ & sarzacenorū
audeāt int̄ se diuidē nec diuidāt
tributū aliqđ · ul' imposicōnem sine mea

licencia & mandato & cum aliqd ebutum
habuerit diuidere p seruicio meo q diui=
dant int se illd qd ego eis mādauero & nō
vlt Et si aliqd vltra imposuerint ul' diui
serint q illi qui talia fecerint l' fuerint in
collocucoe l' ei9 consilio q ipo facto pdat
omnia bona & p eo occidant p iusticiam

Decima ordiacō est q nll's iudeus
nec iudea Sarzacen9 nec sarzace=
na audeat visitare xpianū l' xpi
anā i suis ifirmitatib9 nec dent eis medi=
cinas nec xerupas nec balneent i vno bal
neo pdci iudei nec sarzacem cū dcis xpiais
nec pdicte iudee nec sarzacene cū dictis fe
mis xpianis. nec mittāt eis pntacoes foi
alozaz nec spez nec panis cocti nec vini.
nec auium mortuaz nec aliaz carniū mo
tuaz que sūt omestibilia. Et quicūq hec
fecit contriū ul' fuerit iude9 ul' iudea sar=
racen9 l' sarzacena. soluat p qualibz vice
tricētos mozabetinos.

Undecia ordiacō e q nll'a nec aliq
xpiana vxorata ul' soluta l' ami
cata seu ml'ier publica audeat in
gredi int circulū vbi pdicti iudei hitaue
rint de nocte nec de die Et quecūq ml'ier
xpiana ineus intuerit si fuerit vxorata q
soluat p qualibet vice qua i pdicto circu
lo intuerit cētum mozabetios & si fuerit so
luta ul' amicata q pdat rupē qua fuerat
iduta Et si fuerit ml'ier publica q dent ei
centū flagella p iusticiā & sit expulsa a ci
uitate villa seu loco vnde venerit

Duodecima ordiacō e q nll's iude9
nec iuda sarzacen9 nec sazacena d
cetō vocet suo noie. don. scripto
nec vbo & si qs ctriū fecit dent ei p qlibet
vice cētū flagella.

Terciadecia ordiacō e q nll's nec a
liqs iude9 meoz regnoz ab hoie
i x. dieb9 de cetō ducat capirotes
cū chijs lōgis n q sit chie ēte ad qntitatē
palmi fce ad mod cornu ul' ad mod embu
dij osute oms circūqq vsq ad pūctā. Itez
q ducāt sp rupas suas tabargia cū aletis
& q n ducāt mātones & q ducāt sua sig
na rubea osueta q nc ducāt sb pena q p
dant rupas quas habuerint indutas.

Quartadecia ordiacō e q oēs iudee
& sarzacene meoz regnoz & dnī
oz a pdictis x. dieb9 i antea du
cāt mantellos magnos vsq ad pedes abs
q cedalib9 & penis. & velamia capitū sn
auro & q ducāt capita coopta cū pdictis
mātell' duplicatis Et quecūq cōtriū fecit
ipo facto p qlibz vice pdat oīa vestimta
sua vsq ad camisiam.

Quintadecia ordiacō e
q oēs iudei & iudee Sarzaceni &
sarzacene meoz rgnoz & dnioz
a pdictis x. dieb9 mantena nō portēt pan
nos aliqs q sit maior qntitas preci vlne
vsq ad xxx. mozabetinos & inde infra. &
qui contriū fecit q p pma vice pdat oīa
vestimta vsq ad camisiā Et p scda vice
q pdat oīa vestimta sua & dent ei cētū
flagella & vltra hoc q pdat oīa bona sua
Verūtamē est merces mea q de vestimētis
q nūc hnt factis. q possint facē tabargia
& mātellos si voluerint.

Decimasexta ordiacō est q nll's iu
de9 nec iudea sarzacen9 nec sarza
cena recedat de valletici nec d ali
qua alia pte loci vbi hitauerit ad hitan=
dū i aliq alia pte. sb pena q ipo facto per
dat oīa bona sua & corp9 stet ad mercedē
meam.

Decimaseptia ordiacō e q nll's dns
nec mles nec scutifer audeat re=
cipe i villa sua iudeū nec iudeaz
Sarzacenū nec sarzacenā illoz q fugerint
ab vno loco i altez ut ibi hitēt & sint cō=
mozātes Et si aliqs ul' aliq receperūt ali=
quos iudeos l' iudeas Sarzacenos l' sarza
cenas h9 ville vallisoletae l' alti9 ciuitatis
ville l' loci q mittāt eos ad loca vbi erāt
ouicini & habitātes cū oib9 q portauerūt
Et si aliq eos collexerit & receperit i suis
locis & nō mibint eos ut dcm e q p pma
vice cadat i penā .l. milia mozabetinoz.

143

pro scđa vice ꝙ cadat ī penā centū milia
morabetinoꝝ. Pro tcia vice ꝙ ꝑdat locū
vbi talē iudeū ul' iudeā seu iudeos ul' iu=
deas Sarracenū ul' sarracenā seu sarrace=
nos l' sarracenas collexerit seu detinuerit
sicut notū est.

Decimaoctaua ordinacō est ꝙ de cetero oms iudei
& sarraceni meoꝝ regnoꝝ & dñi
oꝝ nec aliqs eoꝝ faciat nec mandet sibi fi
eri barbā nouacl'a ul' forficibꝫ. ſꝫ ꝙ portēt
eas longas sic eis creuerit nec circuient ca
pillos. & ꝙ ambulēt scđm ꝙ antiquit⁹ so
lebāt ambulare Et ꝙ quicūqꝫ contriū fece
rit ꝙ dent ei centū flagella. & vlt hoc ꝙ
soluat centū morabetinos ꝓ qlibꝫ vice.

Decimanona ordiacō ē. ꝙ iudei &
iudee Sarraceni & sarracene meo
rū regnoꝝ & dñioꝝ nō recipiāt
ad solidatā ul' ad mercedē diurnā. nec ali
q alio mō aliqs xpianos nec xpianas ut
operent ī suis hereditatibꝫ. nec vineis. nec
domibꝫ nec ī aliquibꝫ aliis edificiis Et qui
cūqꝫ contriū fecerit ꝙ ꝓma vice dent ei cē
tū flagella. ꝓ scđa vo ꝙ soluat mille mo=
rabetinos & dent ei alia cētū flagella Et
tercia vice ꝙ ꝑdat oīa bona sua & dent ei
alia centū flagella.

Vicesima ordiacō est
nec nll's nec aliqs iude⁹ nec iudea
Sarracen⁹ nec sarracena. sint al=
beitares nec fērratores nec cāpētarii nec ibi
tarii nec sātores. nec tōsores calçatarii nec
macellarii nec polipartii xpianoꝝ nec xpia
naꝝ nec vēdāt eis calcamēta. nec de ploy
des nec caligas. nec cōsuant vestimēta sua
nec suas deployodes nec aliqꝫ aliā rez Et q
cūqꝫ ɔtriū fecit cadat ī penas ī ꝑcedēti le
ge contētas.

Vicesima ꝑma ordiacō ē
ꝙ nll's nec aliqs iudei nec iudee.
Sarraceni nec sarracene meoꝝ rg
noꝝ & dñioꝝ sit trapecete. nec portet mē
cācias aliqs ad vēdendū xpianis vtriusqꝫ
sex⁹. sic oleū. arzicū. & mel. nec aliquas
alias mercācias que sūt ad comedēdū & q
cūqꝫ ɔtriū fecit ꝙ hēat & dent ei pene ī hac
alta lege supꝑdca ɔtēte

Vicesimascđa ordiacō ē ꝙ oīm supꝑ
dictaꝝ penaꝝ sit accusator que=
cūqꝫ ꝑsona ciuitatis ul' ville ul' loci vbi
tale acciderit l' sue terre. seu alia quecūqꝫ
ꝑsona extnea. & ꝙ talis accusator hēat ī
ꝑmiū tciā ptē morabetioꝝ penaꝝ supꝑdcaꝝ
ꝓ se. & alie due ptes sit ꝓ camera mea seu
est merces mea ꝙ nll's nec aliq ꝑ seipos ca
piāt ī treguēt aliquē iudeū nec iudeā sar
racenū nec sarracenā qusqꝫ ɔgnoscent ad
iudiciū & sint auditi & ɔuicti iuridice

Vicesima tercia ordiacō est ꝙ iudei
& iudee Sarraceni & sāracene me
oꝝ regnoꝝ & dñioꝝ que rcesserit
ext illa & fuerit capti ī via ul' ī aliq alio
quouis loco ꝙ ꝑdant ipo facto oīa bona
sua que portauerit & sint ꝓ illo ul' illis q
eos ceperint. & ipi sit mei captiui īꝑpetuū

Vicesimaqrta & vltima ordinacō
ē ꝙ nll'e nec alique ꝑdictaꝝ pena
rū ciuiliū & crimialiū possint am
mouere nec circa eas ul' aliqm eaꝝ dispē=
sare. nec addere nec diminuere ꝑtores. nec
maiorini nec iudices nec rectores nec aliq
alia ꝑsona ꝑdictaꝝ ciuitatū. villaꝝ & lo
coꝝ. dato etiā ꝙ sint dñi & hēant merū &
mixtū impiū in illo sub pena qđ ꝑdant
dñium & officia que habuerit Et ut ꝑdce
ordiacōes ꝑ me facte melius obseruent &
manu teneant eo mō quo supꝑdictū ē. mā=
do oībꝫ iudiciis & ꝑtoribꝫ. & cōciliis &
iuratis & iusticiis & maiorinis algazelis
& aliis officialibꝫ & iusticiis qbuscūqꝫ me
orū regnorū & dñioꝝ. ꝙ publicēt & mā=
dent ꝑconisari ī qualibꝫ vna ciuitatū &
villarū & locoꝝ meoꝝ regnorū dñiorum
vn⁹quisqꝫ ī suis iurisdcōibꝫ ut obsuēt &
adimpleant eo mō quo dictū ē. & ꝙ supꝑdi
cta cōsilia & iusticie & officiales. nec ali=
qs eoꝝ. nec aliqūe alie ꝑsone plati l' laycī
cuiuscūqꝫ stat⁹ & ɔdicōis existāt ꝑdictoꝝ
meorū regnorū & dñiorū ꝙ nō sint ausi
facē nec ire cont illā nec cont ptē ei⁹ ī aliq
tēpe vllo mō sub pena mercedis mee & ꝑ
dictarū penarū suppositarū & de hiis oī=
bus ꝑcepi dare lr̄as meas & qternos sigil
latos sigillo meo In ɔplemētū supꝑdictoꝝ

datis in valleotici vicesima die Januarij.
anno natiuitatis dñi M.l'o quadrigentesi=
mo duodecimo .

OCtauus & vlti9 articl's
est qualis ē stat9 iudeoꝝ ꝓnūc ī
regno isto castelle licet optime or
dinata sint ex iure canoīco & ciuili . ac re
gia ordinacōe regni q̄ supdicta sūt In hac
ꝯsideracōe petis tñ exigētibꝫ p̄cipue p̄lato
rū & pñcipū aliorūqꝫ dñoꝝ nichil l' mo=
dicū de oībꝫ supdictis obſuāt iudi Quia
ex nimia ꝯseruacōe eoꝝ & frequēti muneꝝ
accepcōe iam venerūt in ꝓfundū malorū
ut īsensibiles facti ad voces p̄dicatorū &
clamores gemētiū nō solū paupū . ſʒ etiaʒ
pluriū alioꝝ in oppositū fc̄i ceci retorquē
tes iudicia sua fauores ad libitū ꝯsequūt̄
ex quibꝫ p'lima mala oriūt̄ ī ppl'o p̄cipue ī
fide & moribꝫ . cū ml'ti xp̄iani facti sūt iu
dei . ul' meli9 dicā erant occulti iudei & fc̄i
sūt publici Alij sūt sarzaceni facti Alij vo
vtunt̄ c̄cūcisione Alij cerimoīas alias iu=
daycas obseruāt impune Ex hoc et tyrā=
nica rabies ꝯtinue crescit ī regno astucijs
& cōsilijs iudeoꝝ qui ad hec & sil'ia īueni
enda int̄ cet'os hoīes ꝓmpti sūt Et ꝙ vere
or calamo scribere iuxta sñiam pauli ad .
Ro . p̄mo dati ī reprobū sensū ml'ti de po
pulo . qui īmacl'at9 hacten9 fuerat cecide=
rūt īpassiones ignominie masculi ī ma=
sculos t̄pitudinē opantes . in eū vsum qui
cont̄ naťam ē . laudātes se p vicos & pla
teas crimē pessimū cōmisisse . ut dei occul=
to iudicio cū dixerit pax & securitas tūc
eis repentin9 veniat interi9 sic̄ & iudicia
terribilia de9 fecit in vindictā p̄dicti cri=
mīs p diluuiū gñale gen̄ . vj . & p pluuiaʒ
ignis sulphuris sup hec ciuitates gen̄ . xix
& p occasiōʒ t̄bꝫ bēn yamyn & destructiōeʒ
oīm suaꝝ ciuitatū & locoꝝ . iudicū . xix .
& xx . capitl'is Et p destructionē hyspanie
igne & gladio tempe regis Rodorici vlti
mi gothoꝝ regis . q2 peccata carnis t̄pis
simi regis vitise sui p̄decessores q̄ iudeos
introduxit ī regno Et peccatū regis Ro=
derici sui successoris circa filiā ul' vxorem
comitis Iuliani fuerūt potissīa cā extmi=
nij hyspaīaꝝ ut colligit̄ ax cronica gñali
hyspanie ut ex collectario hystoriaꝝ fris

iobis de podio . Auertat dñs scd̄m sñiam
ne pereāt boni cū malis predicta mala &
p'lima alia cogito oriri ex nimia ꝯuersaci
one & fauore infidelium ī malis . cont̄ sa=
croꝝ canonū sanxiones nō attēdētes picu
la que ex p̄dictis oriūt̄ Sicut notat Inno
cenci9 iij . scribēs epo Senonen̄ & epo pari=
sien̄ sic dicēs Et si iudeos q̄s ꝓpa cl'pa sub
misit ꝑpetue ſuituti pietas xp̄iano recep
tet & sustiebit cohitacōʒ illoꝝ Ingrati tñ
nobis eē nō dēnt vt reddant xp̄ianis p2o
gr̄a ꝯtumeliā & de familiaritate ꝯtemptū
qui tāq̄m misericordit̄ ī nr̄am familiari=
tatē admissi nobis ī illā retribucōʒ impē
dūt quā iuxta wlgare ꝓuerbiū . mus in
pera . serpēs ī sinu . & ignis ī gremio suis
cōsueuerūt hospitibꝫ exhibere . patent hec
extra de iudeis . c . & si iudeos Vere iudei
isti9 regni sup oīs iudeos īgratissimi sc̄
xp̄iaīs . cū sustētent̄ tāq̄ʒ dñi ī isto regno
qd̄ alibi mīme fit prebtum ī francia & an
glia ut supdictū est vij . ꝯsideracōe ut im
pleat̄ illd̄ exodi xxiij . c . Non hitent ī t̄ra
tua ne forte p̄care te faciāt In alijs tñ r̄g
nis si aliqui sūt vitaʒ captiuitatis ducūt
& nō solū int̄ xp̄ianos qd̄ iuris est . ſʒ etiā
in regnis machometoꝝ vbi xp̄i īcarnacō
credit̄ ꝓpt̄ errorē quē tēptauerūt iudei cōt̄
xp̄m int̄ eos ducūt vitā magis miſabilē
quā int̄ xp̄ianos . & captiuerij efficacis ac
magis hñt eos odio & ꝯtemptui q̄m xp̄i=
ani Cū eñ pñcipū xp̄ianoꝝ detestabilis
auaricia eos ꝓpt̄ lucra tempalia sustineat
& xp̄iana mācipia ipis hr̄e pmittat & ī
modato vsuraꝝ fauore xp̄ianos expolia=
ri ꝯcedat . Ipi tñ iudei aput saracenos ab
iectissima & vilia opantes mācipia & ſui
sūt paganoꝝ Et extmis cōdicōibꝫ int̄ eos
ꝯmorari pmittunt̄ Et si ī aliquo ꝯtinget
eos cont̄ legē machometi ul' in vitupium
ei9 aliqd̄ opari crudeli examīacōe cont̄ eos
ꝓcedūt Vñ legi ꝙ quidā iude9 pitissim9
hyspan9 dict9 rabi abraham de la . capa .
sic ꝯgnomīat9 erat q2 tam pauper erat ꝙ
nūq̄m hr̄e potuit nisi illā capam veterē
quā ducebat ꝯtinue qui inl'ta audiens de
sepult̄a & simulacro machometi pendenti
virtute adamāciū & ꝙ ei9 ornamētū erat ī
numerabilis valoris disposuit ire illuc sb

habitu sarzacenico & sic factū est. Et cum esset circūcisus & linguā sciret arabicā & caldeaȝ incognit⁹ perāsiuit reputat⁹ sarracen⁹. Et cū veniret ī mecā . & ibi se fingeret religiosū scdȝ legē machometi & ut talis accept⁹ & q̄i facti ɔfidentes de eo in ɔdiebāt locū illū vbi simulacrum erat qd̄ oībus nō licebat & cū vidit tempus oportunū adhibit⁹ aliq̄b⁹ succis alboꝝ & aliq̄bus sanguīb⁹ debilitata fuit virt⁹ adamātiū & cecidit simlacrū fractūq̄ ē op⁹ mirabile. & accipiēs aliq̄s lapides preciosos quos voluit fugit ī iudeā & exinde in hyspaniā. Cū vo die quadā magne festiuitatis sarzacenoꝝ vellēt simlacrū videē & venerari . q2 nō erat eis licitū oī tēpe intrare inuenerūt fractū & ēpiē spoliatū requirētes diligenē malefactorē Inuenerūt finalir̄ q̄ ille qui se fingebat religiosū fecerat & cognouerūt q̄ nō sarzacen⁹ ȝ iude⁹ erat Querētes ergo eū p oīs suas ꝓuīcias & nō inueniētes ɔꝰrigētes synagogas iudeoꝝ destruxerūt . quaꝝ vna fuit synagoga toletana Cū tūc illa ciuitas a sarzacenis possideret̄ nūq̄ horribilia ɔmiserūt ī regno isto . spēalit̄ circa sacm̄etis corpis dn̄i ih̄u xp̄i . & ɔmittūt cū illō possūt l' furari ul' a cupidis emere xp̄ianis Nō sufficeēt liber magn⁹ cape eoꝝ c̄mīa circa hoc. Sed dixi ut excecatis p̄latis & p̄ncipib⁹ alijsq̄ q̄ꝝ interest intēdere punicōi eoꝝ dē . q̄n tūcūq̄ hec ul' alia ḡuissīa crimīa ɔmittāt oblatis mun̄ib⁹ seu mām̄ona sue iniq̄tatis expt⁹ sū de eis nll'aȝ fieri vlcionē . ymo cuȝ accusan̄t ab aliq̄b⁹ oīs suspicti & cōir in eoꝝ īsurgūt fauorē . In hoc ergo regno iudeoꝝ nō ḡuat̄ captiuitas cū ipi t̄re pinguedīeȝ edant & bona nō laborāt t̄raȝ nec eaȝ defendūt Sed malicijs & astucijs suis labores xp̄ianoꝝ deuorāt . & eoꝝ sūt bonorum heredes sic̄ de eis scp̄tū ē ihieremie v. c. sicut de cipula plena auib⁹ sic dom⁹ eoꝝ plena dolo Id̄ magnificati sūt & ditati ī crassati & impinguati . Sic ergo ꝓdicōes & mala iudeoꝝ ut dictū ē ēnseūt sine pena & pcc̄is exigētib⁹ semp̄ ī regno isto aliqui ipoꝝ nimis valēt cū r̄gib⁹ & ea q̄ ad r̄ges ptinēt pertractāt & talib⁹ se īmiscēt q̄ h̄nt sub iugo & dn̄io xp̄ianos . Et id̄ in regno isto tempib⁹ fere oībus optinent p̄uilegiā iuxt̄ velle semp etiā ī domo regia est vn⁹ magn⁹ miles ul' p̄les qui eoꝝ est aduocatus & defensor a quocūq̄ accusante Et sic ceci iudei cecos efficiūt xp̄ianos r̄gni isti⁹ Vnde accidit ꝓuerbiū antiquoꝝ vidistis hic cecū qui videntē exequauit. cum tamē scriptū sit ꝓu. xix. nō decent stultū diuicie nec seruū dn̄ari p̄ncipib⁹ . Sȝ arguet h̄ iude⁹ si nos viuim⁹ hic in captiuitate & meli⁹ & illaboriosius ut tu dicis Ex hoc sequit̄ q̄ magis sp̄ālit̄ ipe de⁹ p̄ liberis nos respiciat Et sic scripsit moyses in lege Cū fueritis ī t̄ra inimicoꝝ v̄roꝝ nec odio vos habebo ut imponā finē federi qd̄ pepegi vobiscum. R̄n̄r q̄ iudeoꝝ solaciū ī vita est ꝓp̄ pc̄ta p̄ncipū isti⁹ regni ul' sbiectorū suoꝝ qui eos adiuuāt in hac vita Sed ad dictū mosaycum cū dr̄ q̄ nō imponēt finē eis cum in captiuitate eēnt dico hoc fuisse duab⁹ de causis Vna ut ī ꝑpetua captiuitate ipi maneāt ꝓp̄ ingr̄titudīs memoriam redēpcōis messie ih̄u xp̄i de quo ihere mie xxiij . c . Et dabo vos ī obprobriū sempiternū & ignominiā eternā que nūq̄m obliuioni delebit̄ . Scdā cā est non pn̄t homīes se excusare q̄n pc̄tis & alijs malis sbiciant̄ & ipi ad hoc ut talia exciteēt pmanebūt Nam videm⁹ n̄alit̄ aīalia perari ex aeris corrupcōib⁹ ut putrefactio ibi in corpet̄ . & aer corrupt⁹ ī taliū sustētacōne minuat̄ ut aer pur⁹ r̄maneat alijs aīalib⁹ sine dāpno Senseo & de hoc testiom ph̄ib⁹ q̄ summ⁹ pontifex & reges cet̄iq̄ p̄ncipes xp̄iani deberēt adhibē remediū in p̄dictis cū effectu cū impatores & alij domī antiquit⁹ nō pmiserē eos viuere nīe nos nisi ut de morte xp̄o ih̄u illata mūdo testimoniū ph̄iberēt . q̄ ī captiuitatē eos detulit sempiēnā ut sup̄ patuit pmo articulo Et ut vm testiom eēt debuissēt vti legis auc̄te deuteronomij . xxiij . q̄uo moyses eis maledictiōes donauit dicēs huies inimico tuo quē immittet dn̄s tibi dn̄s in fame & siti . & nuditate. & oī penuria & imponȝ iugum ferrū sup ceruicē tuā donec te conterat . sequit̄ & erit vita tua q̄i pēdens ante. timebis nocte & die & non credes vite tue . mane dices quis michi det vesperum

& vespere quis michi det mane ppter cordis tui formidinem qua terreberis & ppter ea que tuis videbis oculis quare videtur quod non est intencionis legis prophetice istius sic eos vivere absolute Nam tanta libertas eis incentivum prebet rebellandi. & est causa quare a regno nunquam plaga discedat sicut scriptum est. deutronomij xxxij Incrassatus est dilectus & recalcitravit Incrassatus impinguatus. dilatatus dereliquit deum factorem suum & recessit a deo salutari suo

DVodecima consideracio & ultima huius tercij libri est de iudeorum conversione in fine seculi a sua duricia. nempe deus iusto iudicio omnia disponens licet iudeorum gentem suis exigentibus culpis longo tempore permiserit perdicitari involuti cecitati & criminibus tam horrendis ut supra in libro isto latissime declaratum est. in fine tamen seculi qui relicti fuerint non peribunt Et ut explicem conceptum meum hec consideracio viij. explicabitur punctis Primus erit quare iudeorum communitas non convertitur ad fidem xpi. Secundus si aliqui eorum voluerint converti utrum sint recipiendi. Tercius quis modus debet teneri in recepcione iudeorum ad fidem. Quartus an iudei sint compellendi ad recipiendum fidem xpi. Quintus qua pena sint feriendi conversi iudei redeuntes ad iudaismum. Sextus quomodo recipiunt antixpm & decipientur ab eo. Septimus quomodo cognoscent se deceptos & convertentur ad viam veritatis fidei ihu xpi domini nostri. Octavus erit an tempus antixpi quo iudei sunt convertendi possit determinate cognosci & de signis temporis eius adventus.

PRimus istius consideracionis punctus est quare iudei in presenti tempore non convertuntur ad fidem ihu xpi Respondetur quod ad hoc possunt iiij. assignari cause satis efficaces. Prima est inconsideracio veritatis adventus xpi Pro cuius intellectu notandum quod in libris thalmuth considerantur tres species materierum. quarum una est placitorum sive causarum civilium & criminalium & de alijs dependentibus inter gentes eorum. & hec assimilantur legibus imperatorum inter nos. Secunda species est eorum que vetantur vel licenciantur in lege sicut sunt cibi & alia & que sunt res munde & que immunde & de sacrificijs & oracionibus & festivitatibus & hec sunt inter eos sicut decreta inter nos. Tercia species materie est hystoriarum legis sicut creacionis mundi & vite antiquorum patrum & miraculorum in lege & de adventu messie & condicionibus eius & de resurrectione mortuorum & de die iudicij. & de inferno & paradiso. & hanc particulam eciam vocant iudei Algadoth. i. annunciaciones. & singulare vocant agada. i. annunciacio Item vocant ea midrasor idest glose morales & singulare vocant midras. Et predicte annunciaciones & glose morales non sunt omnes divisim ab una parte ymmo sunt disperse per diversas partes librorum thalmuth intantum ut post septem vel octo lectiones veniet aliqua auctoritas predictarum annunciacionum Cum ergo rabini scolarum thalmuth legunt suas lectiones inquantum pertinent ad primas duas species materierum declarant illa optime cum omnibus illis glosis & exposicionibus & innovacionibus que pertinent ad propositum suum applicare Sed cum accedunt ad locum qui in aliquo tangit materiam terciam scilicet annunciacionum. dimittunt illud & nolunt legere dicentes quod est res de qua non exit aliquis fructus quod ipsi faciunt quia non est intencio eorum laborare nec considerare nisi materias que sunt de pane lucrando per quibus populus eorum vulgaris honorant eos & dant salarium. & hic modus observatur per omnes rabinos in omnibus terris & in omnibus temporibus & in omnibus scolis eorum. Et hec causa principalis obstinacionis eorum est quia scilicet non considerant nec vident ea que pertinent ad predictam terciam speciem & vulgaris eorum populus manet ignorancia excecatus. Secunda causa est in conferencia auctoritatum sacre scripture quia dato quod aliquo modo cum occurrit aliquid in lectionibus suis de tercia materia considerent non est mirum si una auctoritas vel due vel tres non explicent ad plenum veritatem salutis cum aliquando videantur alique auctoritates vel obscure vel contrarie sed deberent illas scripturas adinvicem conferre cum omnibus prophecijs tangentibus illam materiam. & deberent videre glosas & translaciones caldaicas que facte fuerunt per duos doctores. qui inter eos pro magis autenticis habentur cum illi super easdem auctoritates loquantur & non est dubium quin statim illuminarentur a spiritu sancto si tales conferencias scripturarum cum eorum circumstancijs facerent &

viderent veritatē sole clariorē Vñ aug9 ī
libro octuaginta triū q̄onū q̄ōe lxix. non
p̄t inquit oriri error q̄n palliat̄ n oīe xpi=
ano ñ de scriptis nō ītellectis. & hoc iō qr
añcedencia & subsequēcia nō ɔtulerūt vñ
ibidē solet circūstācia scripturaꝝ illuīare sē=
tēciā Vñ hereses sūt orte p sc legēdoq; con
ferēdo repulse sūt qr ɔferētes diuersas sen
tēcias adduxerūtq; ex se inuicē mutuo in
ueniri potuerūt. q̄lit̄ eēnt ītelligēde & hoc
mō meruerūt ɔgnoscere veritatē & venire
ad viā salutis Venerabilis petrus alfonsi
& mgr̄ Alfons9 & mgr̄ iohēs & iheronim9
de sancta fide de quib9 sepe facta ē mencio
in isto volumīe qui solennia opa fecerūt
recognoscētes veritatē fidei catholice & er
rorē ī quo fuerāt inuoluti. Tercia cā que
impedit ɔuersionē aliquoꝝ iudeoꝝ ē inor
dinat9 amor ad vxores & filios & parentes
Vñ expertus sū ī hoc cāu cū venerit ad me
quidā de sapiēciorib9 iudeis isti9 regni q̄
mecū ɔferens de secretis legis. affirmauit
se veracit̄ credere fidē xpi. & q ad hoc īdu
ctus erat diligēti studio scripturaꝝ nō solū
biblie sed etiā thalmuth & pbōꝝ. Cumq;
ab eo q̄rerem quare nō efficiebat̄ xpianus
Respōdit q ymo sūme desiderabat hoc im
plere Sed qr hēbat prēm qui eum tenerrīe
diligebat cogitās q cum sciret p̄ tristicia
moreret̄. Dixit q nō vincere potat seipm
nisi faceret cū ɔsensu pris Dicebat etiā q
nō erat ali9 modus ut pdictū cōsensum
posset hre nisi q ego tenerē modū cū rege
ut ipe capetur. & poneret̄ in carcē & inde
scriberet pri suo q essz necce q efficeret̄ xpi
an9 qr alit̄ nō posset euadē mortē. Michi
aūt nō placuit hic mod9 paliat9 menda
cijs in lege xpi qr quicq̄d ipe hēret in corde
de veritate fidei. pplus acclamaret ipm ñ
fuisse factū xpianū volūtarie sz cōpulsus
carcerib9 & timore mortis qd nō est hone=
stum in lege xpianoꝝ qr p veritate h9 le=
gis recipiēda relinq̄re debet quisq; prēz &
mrēm vxorez & filios fratres & sorores &
agros ut centuplū accipiat & vitā eťnaz
possideat Durauit collocucō pdicta inter
me & pdictū iudeū fere p quatuor annos
nec adhuc ē fact9 xpian9 durāte ī eo im=
pedimēto pdicto amoris paterni inordiati

Non minus etiaz detinet eoꝝ animos nē
cōuertant̄. cupiditas inordiata diuiciaꝝ
p usuras. cū hec sit pīguis q̄dā acquisicō
diuiciaꝝ sine labore Vñ dr ī thalmuth. q
quedam dñā dixit vni rabino qr vidit q
erat pulcer & ḡciosus Sil'is est facies tua
hñti gregē porcoꝝ ul' compr̄stanti pecuñaz
suā ad vsurā. Quarta causa que impedit
ɔuersionē iudeoꝝ est inclinacō magna ad
oppiniōes & cōstitucōes & cerimonias &
cōsuetudīes q̄s habuerūt & habēt in thal
muth In quib9 toto tempe vite sue fuerūt
nutriti Vñ p duo exempla hoc oñdit̄ de
iudeis ad lrām iheremie xiij. Primū exem
plū est de nigredīe ethiopis Vñ dr ī tex.
Si p̄t ethiops pellē suā s. mutare q̄i dicat
nō. p̄t mutare nigredinē suā. Scdm exem
plū est de pardo qui nō p̄t mutare varie=
tatē pellis sue Vñ dicit aut pardo varieta
tes suas qr vtrūq; pdictoꝝ ē a natā sic est
de iudeis q non pñt reuerti ad bonū ꝓpt̄
cōsuetudinē ad malū. qr ɔsuetudo est que
dam natā ut dicit phs ī libro de memoia
& remīscēcia Sciendū tñ q hec sil'itudo ū
tenet simpl'r sed tm̄ scdm quid. Illa eī na=
tura que ē causa nigredīs ethiopis ī nl'o
subiacet impio rōnis. & iō ethiops non
p̄t illā īmutare q̄ntūcūq; conet̄ ad hoc. sz
hītus ex ɔsuetudīe peccādi gñat9 & p mo
dū natē īclinās ad malū. causat̄ ex īclina
cōe appetitus sensitiui qui nat9 est obedi=
re racioni. Et ideo p conatum liberi arbi
trij ad oppositum potest reuerti ad bonū
tamē cum diffic'tate ꝓpt̄ hītū īclinātem
ad oppositū. & hoc dr impossibile scdz q̄d
ꝓut dr. v. methaphisice. vno mō dr im=
possibile qd vix p̄t fieri aut cū difficulta=
te In exēplis aūt positis de ethiope & par
do ē imposibile simpl'r ƀm natām. tñ deo
non est impossibile. verba sūt Nicolai d
lyra ī pdicto passu & in veritate magna
virtus cordis ē nccia ut possit homo decli
nare ab hijs ī quib9 a puericia fuit nutri
tus cū illa doctrina que a teneris ānis ē ī
bibita sit diuturna nec oēs hoīes sūt suf
ficiētes violētare ꝓpas volūtates ut sil'a
dimittāt nisi solū illi quib9 de9 fecit tātā
grāz ut ɔtempnerēt gaudia & bona tēpa
lia cū nl sint in compacōe bonoꝝ spūaliū

et amplexentur veram spem saluacionis
animaꝝ suaꝝ & boni finalis eterne beati-
tudĩs eaꝝ sic̃ ꝓmittit̃ veĩenti ad xp̃z ysaie
lviij. Et requiẽ dabit tibi dñs de9 tu9 sẽp
Et implebit splendoribꝫ aĩam tuã & ossa
tua liberabit & eris q̃i ortus irriguus. &
sic̃ fons aquaꝝ cui9 nõ deficient aque. sic
& xp̃s ait Mathei xj. Regnũ celorũ vim
patit̃ & violẽti rapiũt illd̃. Et iohis vj.
nemo p̃t venire ad me. ñ pr̃ me9 q̃ misit
me traxerit eum.

Secũdus pũctus est Verũ sint re-
cipiẽdi iudei qui volũt ad fidem
xp̃i cõuerti. hoc dico quia multi
eoꝝ fuerũt & sũt ita mali ꝙ ml'ta dãpna
faciũt in eccl'iam dei Verũtamẽ facta dili
genti examĩacõe de modo aduentus eorũ
nõ sũt repellendi exquo volunt intrare sb̃
alis fidei xp̃iane & licet non faciant bona
intẽcione sed ꝓpter lucrum temꝑale tales
baptizati sũt & recipiunt sacramentũ licꝫ
non rem sacramenti que est gracia. tales
ꝓpe saluacõem sũt cũ pietate dei plus q̃m
illi qui nõ ĩtrauerũt. nec venit eis ad vo-
luntatẽ ut sub illo intrarẽt Et ꝓpter hoc
dixerũt sapientes isrl' ꝙ semꝑ debet homo
laborare in lege licet nõ faciat bona intẽ-
cione qꝛ ex hoc potit venire ad bonam in
tencionẽ Et sic iudei talit̃ venientes pote-
runt venire ad rectã intencionẽ fidei cum
dei adiutorio ul' ex vsu quo exercitabunt̃
in ea. vel qꝛ de9 faciet eis aliqua signa ut
sic eum cognoscant in suis operibus. vel
quia dabit eis aliquas tribulaciones ut
corrigantur & redeant ad bonũ vel quia
addiscent ex hoc & sil'ibus libris qui ostẽ
dunt radices fidei ihesu xp̃i veri messie di
ligenter in eis studendo. vel ex eo ꝙ infor
mabuntur continue a predicatoribus euã
gelicis fidem cristi nunciantibus & si ta-
les infelices fuerint indurati intrinsecus
iudayca perfidia. habebunt forte eoꝝ filij
ul' nepotes seu alij qui ex eis ꝓcedent cog
nicõꝫ hui9 catholice veritatis & saluabũt̃

Tercius pũct9 est scire q̃s modus
debet teneri in recepcione iudeoꝝ
venire volencium ad fidem cristi ne quan
tum possibile fuerit detur occasio maloꝝ
que sentim9 a spũ sancto modus ordĩat9
est a quo quia ut cõiter deuiant ꝛ̉cipiẽtes
nõ ẽ mirãdũ si talit̃ ꝛ̉ceptos nõ experiam̃
veros eẽ xp̃ianos & idõ ꝛ̉cipiẽdi sĩt cũ ml'ta
deliberacõe ne ad vomitũ redeãt & mod9
ponit̃ ĩ decretis de conse. di. iiij. iudei vbi
sic habet̃ Iudei quoꝝ ꝑfidia frequẽt̃ ad vo
mitũ redit si ad leges catholicas veĩre vo
luerĩt ꝑ octo mẽses int̃ cathecumĩas eccl'ie
limẽ ĩtroeãt. & si pura fide venire noscũt̃
tũc demũ baptismi gr̃aꝫ mereant̃ qꝛ si cãu
alio ꝑiculũ infirmitatis int̃ p̃scriptũ tẽp9
incurrerĩt & desperati fuerĩt baptizent̃. Et
si q̃ras an debeat talis iude9 aliq̃m absti-
nẽciam facere ul' etiã dies q̃ri signa ad sa
crũ ꝯferẽdũ Rñr ꝙ vtrũqꝫ debꝫ fieri ut pꝫ
de conse. di. iiij. ne qd̃ absit vbi sic d̃r ne
qd̃ absit longa dilacõ retro possit aĩas iu
deoꝝ ꝛ̉uocare frĩ nr̃o ep̃o loci illi9 loq̃re ut
pñia ac abstinẽtia xl. dieꝝ ĩdita ã die dñi
ca Aut si celebrerrĩa festiuitas occ̃rerit eos
oĩpotẽtis dei misericõdia ꝓtegẽte baptizes
Sic ergo pꝫ ꝙ iudei die dñica ul' aliq̃ solẽ
ni die debẽt baptizari Sed nũquid iudeus
qui est seru9 xp̃iani si baptizet̃ fiet liber.
Rñdet̃ ꝙ nõ scd̃m Ray. sed remanet s̄u9
quia seruit9 ĩtroducta ẽ de iure diuĩo di.
xxv. vj. die & ꝑ ius gẽciũ & iure canoĩco
confirmatũ xij. q. ij. eccl'iam ꝯcordat god-
frid9 & hostieñ. Addit Ray. ꝙ vbi de bo-
na ꝯsuetudĩe nõ solẽt esse xp̃iani s̄ui con
sulerẽ ꝙ dñs ĩ ꝛ̉missionẽ pctoꝝ manumit
teret eum ul' saltẽꝫ ꝙ pecunia mendicata
ul' seruicõ ad tẽpus p̃scito scd̃m arbitriuꝫ
boni viri ꝛ̉dimeret se xij. q. ij. Cũ ꝛ̉dẽptor

Quart9 pũct9 ẽ si iudei sint com
pellẽdi ad recipiendũ baptismuꝫ
hic sũt duo videda. Primũ est de
ꝑuulis iudeoꝝ. & scd̃m de adultis iudeis
Ad ꝑmũ rñdet scũs thomas ĩ scd̃a scd̃e. q
iiij. ꝙ nõ licꝫ ĩuitis ꝑentibꝫ. Sꝫ qñ ad an
nos discrecõis ꝑuenerint pñt fideꝫ suscipe
etiã ꝑẽtibꝫ ĩuitis. Cõcordat Gwill' dicens
ꝙ nec licet nut̃cibꝫ occulte baptizare ꝑuu-
los iudeorũ Si tamen in articulo mortis
ꝑuulorũ hec facerẽt nõ credo ꝙ peccarent

Doctoꝛ vero ſubtilis ſcotus ĩ iiij·di·v·di
cit ꝙ pueri iudeoꝝ pn̄t auferri ꝑentibus
inuitis & baptizari & hoc p pn̄cipes legiſ=
latoꝛes·qꝛ legiſlatoꝛes pn̄t oꝛdinare ad ſa
lutē vniuſeuiꝰ ꝗꝫ ſubditi velit nolit Ita p̄t
pn̄ceps eccl'ie v·g· Si reſpublica ĩdigeret
bellatoꝛibꝰ & iudei filios ſuos talit̄ differ=
rēt ꝙ eſſent inepti ad bellādū·tūc pn̄ceps
poſſet eos auferꝛe a ꝑentibꝰ & ipis in vi=
tis poſſet eos facē nutriri & inſtrui ad bel
lādū ita videt̄ in ꝓpoſito. Alij dn̄t ꝙ nō
debet fieri qꝛ eccl'ia tenet oppoſitū ſed hoc
nichil ē qꝛ cottidie pn̄t ab eccl'ia noua in
ſtitui ꝓ ſalute cōi. Alij dn̄t ꝙ nō dēt fieri
ꝓp̄t ꝓphetiā yſa·qꝛ r̄liquie iſrl' ſalue fiēt
ſed hoc nō obſtat qꝛ hoc p̄t intelligi de fi=
delibꝰ ul' qꝛ etiā pn̄t aliqui ĩ aliqua ĩſula
ſaluari Ad ſcd̄m ſcꝫ de iudeis adultis vtꝝ
ſint ꝯpellendi ad fidē ſuſcipiēdaꝫ hic dicit
ſup̄dictꝰ doctoꝛ ſcotus vbi ſup̄ ꝙ om̄s de=
berēt cōpelli ad fidē qꝛ meliꝰ eſt cōpelli ad
bn̄agendū q̄m male agere impune ſic̄ ipi
agūt.

Quintꝰ punctus eſt qua pena ſūt
feriendi iudei ꝯuerſi redeūtes ad
vomitū iudayſmi·& licet ſup̄dcꝫ
ſit de pena qua feriri dēnt a iure·nūc libꝫ
hic explicare duo. Pꝛimo qua pena ſint fe
riendi ex lege regni. Scd̄o qua pena ſint
feriēdi ex lege regni p eos ĩſtituta. Circa
pꝛimū notādū·ꝙ ĩ hoc regno caſtelle eſt
liber quidā antiquoꝝ regnū gotthoꝝ que
lingua nr̄a dꝛ el.furo·nizgo.vbi libꝛo xij
ti·ij·c·xvij·ad lr̄am p̄dictoꝝ pena poīt̄
ut ſequit̄ ſic̄ xp̄iani dēnt conq̄ri de illoꝛū
malis q̄ veniūt cont̄ ſanctā fidē ihu xp̄i·
Ita debēt tenere tl'es modos ꝙ nll's homo
poſſit hr̄e veniā qui dimittit melius ꝓpo
ſitum & redit ad peius. Et qꝛ audacia cru
delioꝛ & mirabilioꝛ dēt hr̄e crudelioꝛeꝫ pe=
nā & magis toꝛmētū Ideo ſtatuimꝰ hanc
legē·ꝙ oīs xp̄ianꝰ & maxīe illi qui nati
ſūt de xp̄ianis ſiue ſit vir ſiue ml'ier·qui
inuentꝰ fuerit ꝙ circūcidat̄ ul' ꝙ hēat mo
res iudeoꝝ l' qui ſit inuentꝰ decet̄o ꝙ deꝰ
nō mandet redire ad iudayſmū·recipiat
moꝛtē a xp̄ianis ul' a nobis & ſic punitꝰ
crudeliſſimis penis ut intelligāt quantuꝫ
eſt exoſum & excōicatū malū qd̄ fecit·&
oīa bona ſua hēat rex talit̄ ꝙ heredes nec
ꝓpoſiti taliū ꝑſonaꝝ nō cōſenciāt in tali
erroꝛe.hec ibi. Scd̄o declarat̄ qua pena ſūt
feriēdi ex lege p ipoſmet iudeos inſtituta
Vnde in ſup̄dicto libꝛo xij·ti·ij·ca·xvij·
ſcribit̄ ꝯſtitucō quedaꝫ ſiue lex·quā iudei
toletani miſerūt regi Siſyndo cꝰ tenoꝛ ta
lis eſt. Noſter dn̄e potētiſſime ac honoꝛa=
tiſſīe rex Siſyndo nos om̄s iudei ciuitatis
toletane qui ſubſcribere hēmꝰ ul' facē ſig=
na infra ĩ hac lege ſalutes nos recoꝛdamꝰ
ꝙ bene & iuridice alio tempe nos cōpella
batis ꝙ faceremꝰ fedus & ſcriptū ex p̄cep
to regis titilai qui iam t̄nſiuit ꝙ om̄s de
beremꝰ obſeruare & tenere fidē xp̄ianoꝝ &
ſic nos om̄s fecimꝰ Sed qꝛ obſtinacō nr̄e
duricici & antiq̄tas erroꝛis pr̄ꝫ nr̄oꝝ nos
impedit ne credamꝰ in dn̄o nr̄o ihu xp̄o
veracit̄ nec teneamꝰ fidē xp̄ianoꝝ firmit̄·
Ideo nūc ſponte & volūtarie ꝓ̄mittemꝰ vr̄e
altitudini ſic ꝓ nobis ſic̄ ꝓ nr̄is vxoꝛibꝰ
& ꝓ filijs nr̄is p hūc nr̄m ſcriptū ꝙ de cet̄o
nō faciemꝰ aliquē ꝯſuetudinē iudeoꝝ iu=
deis qui noluerint baptizari nec habebimꝰ
aliquē ſocietatē cū eis vllo mō nō ꝯtrahe=
mus mr̄imoīa cū aliqua nr̄i generis vſqꝫ
ad ſextū ḡdum·nō faciemꝰ inceſtū cū ali=
qua ml'iere nr̄i gn̄is nec nos nec nr̄i filij
nec nr̄aqꝫ generacō·ſed tam viri q̄m femi
ne decet̄o mr̄imonia ꝯtrahemꝰ cū xp̄ianis
nō faciemꝰ circūciſionē nr̄e carnis·nō ob=
ſeruabimꝰ paſcha·nec ſabbata ſic̄ ſolebāt
obſuare ceti iudei nec alias feſtiuitates·
nō ſeꝑabimꝰ cibos ſcd̄m eoꝝ ꝯſuetudineꝫ
non faciemꝰ aliquā rem quā hn̄t alij iu=
dei ĩ vſu & cōſuetudīe nec q̄uo ipi viuūt
ſed om̄s credimꝰ cū mūda fide & cū mag=
na volūtate & cū magna deuocōe xp̄i ihu
filij dei viui ſcd̄m ꝙ euāgelia & apl'i mā=
dant Et illū ꝯfitemꝰ & honoꝛamꝰ om̄s te=
nemus hanc ſc̄am legē xp̄ianoꝝ veraciter
tam in diebus feſtiuitatū q̄ꝫ ĩ mr̄imonijs
& cibis & ĩ oībꝰ alijs moꝛibꝰ nec dolū ali
quē nec aliq̄m rōnem tenemꝰ cont̄ eam ex
nr̄a ꝑte ut non impleamꝰ & faciamꝰ oīa
que ꝓmiſimꝰ De carnibꝰ poꝛci ꝓmittimꝰ
obſeruare ꝙ ſi nō poterimꝰ ꝯmedere qꝛ n̄
habemus eas in cōſuetudīe ſemꝑ tn̄ om̄ia

que cũ eis cocta fuerit cõmedemꝰ sñ tedio
& sine omni nausia Et si aliq̃s de nobis ĩ
uentꝰ fuerit qui faciet cont̃ ea que supdi=
cta sũt ul' cont̃ mĩmũ eoꝝ vl' ꝙ ausus sit
aliqua facere cont̃ fidez xp̃ianã · ul' si mo=
ram fecerimꝰ ĩ faciendo ea que ꝓmittimꝰ
verbo seu facto iuramꝰ ꝑ illũ met · p̃rem
& filiũ & spm̃ sanctũ · qui est vnꝰ deus &
trinꝰ · ꝙꝗ quecũq; oĩm qui ĩuentus fuerit
t̃nsisse p̃dicta ul' aliq̃t eoꝝ ꝙ nos eũ cõbu
remꝰ ul' lapidabimꝰ Et si forte pietas ve
stra voluerit eiꝰ saluare vitã stati sit s̃uus
seruus · & ꝙ detis ip̃z & oĩa bona sua cui
volueritis ꝓ semꝑ · ul' ꝙ faciatis de eo &
de bonis suis ꝙ volueritis nõ solũ q2 ha=
betis p̃tatem regis ȝ q2 vobis cõcedimꝰ ꝑ
hũc nr̃m scriptũ . & istud fedus & scriptũ
fuit factũ t̃nsactis xij · dieb9 Kal' · marcij
in sexto anno quo vos regnastis hec ibi ·
Ecce vidimꝰ qua pena feriendi sũt iudei
r̃deũtes ad iudaicas cerimonias ul' ad in=
stituta coꝝ nõ solũ ex lege regia ȝ etiã ex
lege ꝑ eos statuta · que nõ minꝰ debẽt ob=
ligare iudeos aliaꝝ ciuitatũ & locoꝝ totiꝰ
regni q̃m iudeos ciuitatis toletane · cũ il=
la impialis ciuitas ab antiquo nomĩetur
nec maioris ꝯdicõis sũt alij iudei alibi cõ
uersi q̃m toletani. Credo ꝙ si vera fieret ĩ
quisicio p̃sertim isto tempꝰ ꝙ innũabiles
ignib9 traderent̃ de hijs qui iudaizare rea
lit̃ inuenirent̃ · qui si hic nõ puniant̃ cru=
deliꝰ q̃z publici iudei et̃nis ignib9 c̃mabũt̃

Dextus pũctꝰ est videre q̃uo iudi
recipiẽt ãnxp̃z & decipient̃ ab eo.
Erit em̃ ãnxp̃s scd̃m sanctos ne=
quissimꝰ qui nascet̃ ĩ babilone siue g̃nabi
tur de tribu dan. Vnde sup illd̃ gen̄ · xlix ·
via · dan · coluber in via · Beatꝰ ysidorus
sup̃ pentateucõ dicit ꝙ hoc est intelligen
dũ de ãnxp̃o & ꝓpterea illa trib9 nõ ãnu=
merat̃ in nũo signatoꝝ Apoc̃ · vij · sup q̃
dicit beda · ꝙ dan · p̃termisit q2 de illa tri=
bu nascitur9 est ãnxp̃s · cuiꝰ aduentꝰ ut
ait apl'us · erit scd̃m opacõz sathane q2 to=
tũ faciet instigante dyabolo qui illũ pos
sidebit atz coopante. nec t̃n ita possidebit
eum ex toto ut vniat̃ ei sic hũanitati di=
uinitas in cristo · nec ita vexabit eum ut

careat rõnis iudicõ alioq̃n nõ imputaret̃
ei quicq̃d ageret sic̃ furibũdo. Cõmestor q̃=
dem dicit ꝙ a p̃ncipio ꝯcepcioĩs illiꝰ dya
bolus in vtero mr̃is eiꝰ descendet cuiꝰ vir
tute deinceps aletur puer & nascet̃ & ado
lescet. Sed dicũt alij & forte meliꝰ & veriꝰ
ꝙ more cet̃oꝝ hoĩm a die ꝯcepcõis sue ha=
bebit angelũ sui custodem vsq; ad annum
discrecõis tunc extollet̃ sup oĩe qd̃ d̃r esse
deus & angl'oꝝ presidio penitꝰ deserto oc=
cupabit eũ dyabolꝰ qui ĩ deo tũc soluẽdus
d̃r · q2 totã p̃tatem suã antiquã sibi r̃laxa
tam ꝑ illũ exercet & ꝓ volũtate sua in cli
nabit eũ ad malũ sicut possessor ad libitũ
suũ trahit iumẽtũ & ĩ cũctis malis artib9
instruet eũ. Cũ ergo venerit iste impius
ãnxp̃s filij isrl' qui ab alexandro int̃ mon
tes Caspios ĩ plaga septẽtrionali sup occi
anũ vbi nũc ẽ finis ĩperij magni Canis
inter duo castra d̃ca gutb · & magutb fue
rũt inclusi ut refert mgr̃ hystoriaꝝ & se
cũdũ iosephũ facto terre motu in ꝯspectu
p̃ncipis montib9 cadẽtib9 sup montes ibi
dem ꝑtim montib9 ꝑtim muro indissolu=
bili & portis ferreis obserati q̃ adhuc ibi
dicunt̃ esse incãtati · nudi incedẽtes carni=
bus crudis & arborũ fructib9 viuũt & in
maxĩo nũo consistũt intm̃ ut scd̃m aliq̃s
possent xxiiij · regna implere · qui etiaz q̃=
dam celesti virtute & monciũ portarũ &
muroꝝ firmitate & impatoris de catayo
scz magni Canis ul' regine Amosonũ mi
licia obserati exire nequeũt · excepto dum
taxat q2 ꝓ monstro ip̃e magnꝰ canis ali=
quos de eis q̃nq; portis aptis extrahit &
mirabili g̃ra in exercitu suo secũ poĩt Isti
p̃dicto ãnxp̃o adiũgent̃ virtute quoꝝ reg
nabit & erit monarcha potentissimꝰ Et cõ
gregatis alijs iudeis qui sũt ꝑ orbem disꝑ
si veniẽs iherosolimã circũcidet se dicẽs iu
deis se esse xp̃m ip̃is in lege ꝓmissũ xp̃m
vero nr̃m fuisse deceptorez & magũ · oĩs
itaq; iudei accedentes & ei adherentes cõ=
fluent ad ip̃m · q2 ip̃i nimio desiderio fer=
uent de aduentu messie ꝑ quẽ expectãt a
captiuitate liberari d̃cepti signis & alecti
ꝓmissis · & q2 videbũt eum oĩ ꝓsperitate
& gl'ia clarescẽ regesq; subiugare loco illi
longo excecati errore eũ tãq̃z veꝝ messiaz

suum recipient & ut deū colent· & tāqm rex & dñs ab ipis metuet̄. Et ꝓpterea apl'us ij· ad thessalonicen̄ scd'o vocat eū hoīez pec cati· filiū ꝑdicōis qui aduersat̄ & extollit̄ sup̄ oīne qđ dr̄ de9 Aut ꝙ colit̄ ita ut ī tē plo dei ipe sedeat qđ edificabit in ihr'l'm scđm quosdā ul' ut veri9 loquar scđm ali os ipe se dicet templū dei ondens se tāqm ipe de9 sit· hoc ē ꝙ dicit btūs aug9· xx· de ciui· dei xix· c· ꝙ illō ꝙ nos hēm9 de anti xp̄o in templo dei sedeat· greci hn̄t in tem plū dei sedeat tāqm inqt aug9 ipe sit tem plū dei· i· eccl'ia· ex quo dicto accipit̄ argu mentū ꝙ añxp̄s erit fals9 xp̄ian9 & fingz se virū eccl'iasticū accōmolaci9 nocenduz qz in templū dei· i· ī modū eccl'ie· ait aug hoc idem wlt francisc9 de maronis ī iiij· di· xlviij· q· ij· allegans aug· vbi sup̄ ipe etiā ut facili9 xp̄ianos & iudeos ad rituz suū attrahit· diem dñicū in fauorē xp̄ia = noꝝ· & diem sabbati in fauorē iudeoꝝ fa ciet custodiri ut pȝ in decretis de conse· di iij· puenit Sic ergo pȝ qūo iudei decipiēt ab añxp̄o & qūo recipiēt eum ut messiam suū & colent.

SEptim9 punct9 ē scire qūo iudei cognoscēt se deceptos ꝑ antixp̄m & qūo ꝯuertent̄ finalit̄ ad fidē ca tholicā. Notādū ergo ꝙ postq̄m iudei re ceperūt antixp̄m tāqm messiā suū decepti ex hijs q̄ dicta sūt ī ꝑcedēti pūcto· tūc mit tet deus ad eoꝝ & alioꝝ ml'toꝝ ꝯuersionē helyam & Enoch qđ erit inē occultū aduē tū añxp̄i qui est ꝑ natiuitatē & maīfestū eius aduentū qui ē ꝑ ꝑdicacōz & aptā ꝑse cucōz Tūc ergo ꝑdicti helyas & enoch qui viui adhuc ī paradiso t̄restri reseruantur veniēt & maīfeste se ondent ī ihr'l'm & in cipiēt publice ꝑdicare cont̄ añxp̄m destruē tes eius ꝓcessū & declarātes maīfeste eius decepciones & astucias dyabolicas. Ipm̄q3 corā oī ppl'o arguent mendacē & fallacem ondent· & aperiēt thesauros absconditos iudeis de veritate salutis fidei ihū xp̄i· & sic ut dicit̄ malachie vltio. Cōuertēt corda prm̄ ī filios· glosa ad instructiōz posteri oꝝ de fide saluatoris in quē & ipi credide rūt & corda filioꝝ ad prēs eoꝝ glosa· qui

ꝑcipient fidem q̄m illi habuerūt Vn̄ iudei & xp̄iani pari religione tūc ī xp̄m ꝯsenci ent Sic ergo iudei ꝯgnoscētes se fuisse decep tos ī xp̄m credēt ꝓ ipo mori pati erūt ut dicit methodi9 c· xliiij· milia viroꝝ ex oī tribu isrl' ꝓ xp̄o interfecti. De ꝑdicacōe aūt helye & enoch & facta ꝯuersione eoꝝ scri bit̄ Apoc· xj. Dabo duob9 testib9 meis scz helye & enoch & ꝓphetabūt· i· ꝑdicabūt dieb9 mille ducētis· q̄dringēta· glo· i· trib9 ānis sicꝫ ipe xp̄s ꝑdicauit· amicti saccis· i· ꝑdicātes penitēciā & exemplū ondentes· hij sunt due olyue· i· spū sancto vncti & duo candelabra· i· lumen dantes alijs. Tūc videns antixp̄s se cōfusū & ꝙ detecta est eius malicia exibit ī publicā ꝑsecucōez & occidet eos ī ihr'l'm· & iacebūt corpa eorū in plateis trib9 dieb9 & tribus noctib9 & dimidio qz nll's audebit sepelire corpa eo rum metu añxp̄i· ut quicūq3 viderint ti meant eis cōfirmari Occisores aūt eoꝝ leti erūt ꝓpter mortē eoꝝ Sed post tres dies & dimidiū resurgēt & occisores audient vo ces angl'oꝝ dicenciū helyas & enoch· attē dite huc & ipis videntib9 ascēdent in celuz ī nube & istud ml'tū ꝯfirmabit iudeos cō uersos ad fidē xp̄i ꝑ eos Sed & ampli9 cō firmabūt ꝑ mortē añxp̄i qui scđm ꝙ dic glo· sup aplm trib9 annis & dimidio reg nabit. Vn̄ daniel· xij. Iurauit angl's ꝑ vi uentē ineternū ꝙ ī temp9 scz vni9 āni· & tēpa scz duoꝝ ānoꝝ· & dimidiū tēpis· i· dimidij āni scz regnabit añxp̄s· & idem dicit glo· ꝙ hoc spacō dicit̄ desolacio dura tura sb antixp̄o. Quare aūt ita modicuz regnabit declaratur a xp̄o Mathei xxiiij. vbi dr̄ ꝙ nisi breuiati fuissent dies illi nō fuisset salua oīs caro· sup quo dicit glosa ꝙ hec tribulacō q̄nto ceteris ꝑuior tāto erit breuitate mediocrior Et gregori9 qz eū & supbus & infirm9 aspicit eos dies quos singl'arit̄ malus intulit misicordit̄ breuia bit In fine vero ꝑdicti tempis collocabit papilionē & soliū suū antixp̄s ī mōte oli ueti Et tūc dñs nr̄ ihs crist9 ut ait amb. ondet se ei & īficiet eū spū oris sui· i· vir tute ꝑcepti sui. Ipo namq3 ihū clamāte in aere morient̄ antixp̄s ꝑ michaelē ut dr̄ ful minatus maxima quoq3 pars suorum ut

legiẽ a michaele interficieẽ & hoc viso erit
final' & total' ꝯuersio sui ꝯfirmacõ ꝯuersio
nis iudeoꝝ ad fidẽ xp̃i Et si q̃ras vtꝝ occi
so añxp̃o stati xp̃s veniet ad iudiciũ dico
ꝙ nõ ȝ scd̃m glo· daniel' xi· ꝯcedenẽ q̃dra-
gita dies ad r̃frigeriũ scõꝝ & penitẽciã sb̃
uersoꝝ Quãtũ aẽ sit spaciũ int̃ istos xl·
dies & finẽ mũdi nemo scit. Sȝ q̃d fiet de
mĩstris añxp̃i q̃ remãserũt pꝰ eius morteȝ
d̃r ꝙ gaudebũt ducentes vxores & dicẽtes
licȝ p̃nceps nr̃ mortuꝰ sit tñ hẽmꝰ pacẽ &
ꝓsperitatẽ· & cũ talia dixerit repentinus
sup̲ eos veniet interitꝰ· & extũc eccl'ia vs-
q3 ad fineȝ mũdi cõquiescet pacificata · qꝛ
extũc fraudulẽcia & seuicia dyaboli cessa-
bũt. Visum ẽ ergo q̃uo iudei ꝯgnoscent se
deceptos & q̃uo ꝯuertenẽ finaliẽ ad fidem
ih̃u xp̃i. Sed dicet aliq̃s nũquid hec final'
iudeoꝝ ꝯuersio fuit a ꝓphetis p̃nũciata
dico ꝙ sic Et p̃mo hec p̃nũciauit ysaias ĩ
c· x· vbi sic hẽtur si fuit ꝑp'lus tuꝰ isrl' sic̃
arena maris residuũ cõuerteẽ ex eo· sup̲ q̊
dicit targũ Si fuerit ꝑp'lus tuꝰ isrl' mul-
tus sic̃ arena maris residuũ ꝙ neq3 pecca
uit ul' ꝙ penituerit de pc̃o ꝯuerteẽ glosa
rabi Etiã si fuerit isrl' sic̃ arena maris p̃
ml'titudĩe ego ꝯflabo eos ut argẽtũ & re-
sidgenẽ ĩ modicũ r̃siduũ Residuũ v̊o illiꝰ
modicũ cõuerteẽ ad bonũ Causa vero con
uersionis ĩ finẽ mũdi poniẽ in pereth he-
leus· c̃· Causa v̊o ꝯuersiõis scp̃tũ ẽ abacuc
ij· q̃m adhuc visio ad t̃minũ & loqueẽ ad
finẽ & nõ mẽcieẽ si tardauerit rex scȝ mes-
sias expecta eũ qꝛ veniẽs veniet & ñ tarda
bit erit expectãs Et forte dices ꝙ nos su-
mus expectãtes & ip̃e nõ ym̃o sic̃ dictũ ẽ
ysaie xxxiij· ꝓp̃tea expectet dñs ut misereaẽ
nr̃i· exquo igiẽ ip̃e ẽ spectãs & nos sumꝰ
expectãtes q̃ retardat regl'a iudicij ẽ retar
dans nos cur expectamꝰ ad recipiẽdũ mer
cedẽ sic̃ dictũ ẽ ysaie xxxiij· beati om̃s qui
spectẽt eũ· dixit rabi. Cõsumati sũt om̃es
termĩ ul' fines & nõ pendet res ñ ĩ penitẽ
cia & ĩ bonis op̲ibꝫ Rabi elyazar dixit si
isrl' fecerit p̃niaȝ redimẽẽ· si aẽ nõ· ñ redi
menẽ· ȝ deus sanctꝰ & b̃ndictus cõstituet
eis regẽ cꝰ statuta erũt durissĩa sic̃ aman
& reducet eos ad bonũ huc vsq3 thalmut
ẽn sũptis ĩ pugiõe ĩ p̲te fiali c· vltio · scd̃o

introduciẽ osyas ꝓph̃a q̊ in c· iij· scd̃m ex
posicõȝ mgr̃i Nicolai d̃ lyra declarat duo
scȝ statũ iudeoꝝ ab ãscensiõe xp̃i vsq3 ad
finẽ secl'i & eoꝝ ꝯuersiõȝ fialẽ. De p̃mo di-
cit dies ml'tos expectabis me hoc dicit in
signũ ꝙ plebs iudaica spectarȝ messiaȝ &
adhuc spectat nõ fornicaberis hoc dicit qꝛ
ñ seruiũt ydol' & ñ eris cũ viro· i· cũ xp̃o a
quo ẽ mõ sep̲ata ꝓp̃t suã ĩcredulitatẽ· hic
ẽ ille vir de q̊ d̃r ihere· femĩa circũdabit vi
rũ g̊mio vẽi sui seqniẽ ȝ ego expectabo te
loquiẽ ĩ p̲sona dei q̊ expectat iudeoꝝ fialẽ
ꝯuersiõȝ· ꝯñr hec declarat p̲ ꝓdigiale fẽm
dicẽs qꝛ ml'tos q̃i dicat factũ p̃dictũ d̃sig
nat ꝙ dies ml'tos sedebũt· i· manebũt fi
lij isrl' sñ r̃ge· i· sñ p̃ncipe sic videmꝰ ꝙ ñ
hñt de se regẽ nec p̃ncipẽ ȝ alienis regibꝫ
& p̃ncipibꝫ seruiũt & sine sacrificio· i· sñ al
tari qꝛ nõ p̃nt sacrificare extẽ ihr'l'm a qua
sẽ expulsi & tẽplũ d̃structũ & sñ ephot· i·
sñ veste sac̃dotali qꝛ sb̃latis sac̃ficijs cessat
vsꝰ vestis & sñ seraphĩ· i· imaginibꝫ in q̊
bꝫ demones solẽt dare r̃nsa & apud iud̊os
nõ sẽ cl'ia ecce iudeoꝝ statꝰ ab ascẽsiõe dñi
vsq3 ad finẽ. Sequiẽ scd̃m scȝ iudeoꝝ final'
ꝯuersio & post hec· i· pꝰ iudeoꝝ abiectiõȝ
& excecacõȝ r̃uertenẽ filij isrl' scȝ ab errore
suo· & q̃rẽt dñȝ deũ suũ scȝ d̊uote & dauid
· i· dei filiũ ih̃m xp̃m & ꝙ sic dẽat ĩtelligi
pȝ p̲ t̃nslacõȝ caldaicã apud hebreos autẽ-
ticũ q̃ sic hẽt· pꝰ hec reũtenẽ filij isrl' & q̃-
rẽt cultũ dei sui & obediẽt messie filio da-
uid regi suo Sequiẽ ĩ textu & pauebũt ad
dñȝ· s· ip̃ȝ reuendo & ad bonũ eiꝰ scȝ timdo
decliare ab eo q̊d bonũ ẽ in ocul' ip̃iꝰ & sub
diẽ tẽpꝰ ĩ nouissĩo dieꝝ· i· c̃ca finẽ mũdi
implebiẽ istud. Patȝ ergo q̃uo final' ꝯuer
sio iudeoꝝ fuit a ꝓphetis p̃nũciata ac eti
am int̃ mediũ tẽpus·

Octauus & vltimꝰ p̃ũctꝰ hꝰ cõsi-
deracõis vltime t̃cij libri ẽ an tp̃s
añxp̃i quo iudei sũt ꝯuertẽdi p̃t
determĩate ꝯgnosci Rñr ꝙ p̃sũptuosum
ẽ huiõi viatori quocũq3 mõ hec velle ĩue-
stigare cũ ip̃a sup̃ma veritas hec voluerit
nos nescire q̊d b̃tus augꝰ xviij· de ci· dei c
lij· declarãs dicit de antixp̃i tẽp̲e q̃uo erit
ĩportune oĩo q̃riẽ si ei nob̊ hoc voce prod-

esset· a quo melius quaꝫ ab ipo deo mgr̄o
īterogātibꝫ discipl'is diceret̄ nō em̄ silue
rūt inde apud eū ꝫ a pn̄te quesierūt dicē=
tes dn̄e si ī tempe hoc restitues regnū isrl'
At ille non est inqͣt vr̄m nosce tempa ul'
momēta que pr̄ posuit in sua ꝑtate· non
vtiqꝫ illi de hora die ul' anno ꝫ de tempe ī
terrogauerūt qūo istud accipe rn̄sum. Fru
stra igit̄ ānos qui remanēt huic seculo cō
putare ul' diffire conam̄ · cū hoc scire n̄ cē
nr̄m ab ore veritatis audiamꝰ· quos tam̄
alij quadrīgētos. Alij etiā mille ab ascēsi=
one dn̄i vsqꝫ ad eius vltimū aduentū cō=
pleri posse dixerūt· quēadmodū aūt q̄sqꝫ
eoꝝ astruat opinionē suā longū est demō
strare & n̄ necessariū. cōiecturis q̄ppe vtūt̄
hūanis nō ab eis aliq̄d certū de scripꝑe ca=
nonice auc̄tate ꝓfert̄ Oīm eī de hac re cal
culanciū digitos resoluit & quiescē iubet
ille qui dicit nō est vr̄m nosce tēpa l' mo=
mēta hec ille. Huic sn̄ie augꝰ ꝯcordat fal=
sitas eoꝝ qui tempꝰ certū detm̄iauerūt cū
tam supdicti q̄m etiā alij de quoꝝ numo
fuit arnaldus de villa noua qui in tra=
c̄tatu quē fecit de fine seculi detm̄iat ꝙ an̄
xp̄s erat venturꝰ in q̄rtodecīo centenario
a natiuitate xp̄i & pꝫ ꝙ sumꝰ iam vltra
ꝑ lx· ānos. Quidā etiā alius magnꝰ p̄di=
cator ꝑ orbē discurrēs circa ānū dn̄i Ml'o.
cccc· x· ī sermone Ecce hic positꝰ est ī rui
nā declarauit tempe suo iā natū eē an̄xp̄ꝫ
ꝑ plures visiones & exēpla cuiꝰ oppositūꝫ
pꝫ. Vnꝰ aliꝰ pisien̄ ꝯclusionē posuit affir
matiuaꝫ ꝙ āno dn̄i Ml'o· cccc· viij· & di=
midio debebat apparere & publicari mūdo
& āno dn̄i Ml'o· ccc· lxx· viij· & dimidio
erat nasciturꝰ· pꝫ maīfeste ī assignacōe tē
ꝑis aduētus an̄xp̄i oīs istos defecisse· &
deficiēt quicūqꝫ alij p̄sumpserit p̄dictū tē
pus assignare Sed dicet aliq̄s diligēs scire
licꝫ tēpꝰ detm̄iatū presumptuosū sit assig
nare· nō tn̄ erit illicitū signa inq̄rere ut
hijs caucōres reddant̄ fideles. Dico ꝙ veꝝ
est n̄ tn̄ inq̄ri dēnt talia signa curiositate
sciendi· ꝫ aīo seip̄m & alios edificādi in ti
more dei Sꝫ nūquid aliq̄ talia īueniūt̄ cer
ta ꝓpinq̄ eiꝰ aduentꝰ Dico ꝙ ī sacra scrip
tura īueniūt̄ p̄nūciata nouē signa preci=
pua ꝓpinq̄tatis aduētus antixp̄i. Primū

signū est totiꝰ mūdi generalis ꝑturbaciō
de quo daniel ꝓphetauit ī c· xij· veniet tē=
pus quale nō fuit ab illo tempe quo gētes
ceperūt esse vsqꝫ ad tempꝰ illō qd̄ exponēs
xp̄s Mathe. xxiiij. dicit ꝙ erit t̄bulacō mag
na qual' nō fuit abinicio mūdi & ibidem
declarādo q̄ erūt iste tribulaciōes· dicit ꝙ
surget gens cont̄ gentē & regnū aduersꝰ
regnū· pestilēcie & fames & t̄remotꝰ erūt
ꝑ loca· terroresqꝫ de celo ꝛc̄· Scd̄m signū ē
scisma eccl'ie crudelissimū de quo dicit apo
stolꝰ scd̄a ad thessaloc̄· ij· q̄ tenꝫ teneat do
nec de medio fiat sup quo b̄tus augꝰ xx·
de ciui· dei c· xix· dicit quid dixerit scꝫ apo
stolus me ꝓrsus fateor ignorare & ibi re=
citat augꝰ hoīꝫ suspicōes circa istud· q̄dā
em̄ dicūt ip̄m paulū voluisse hoc dicere de
Romano impio ad vitādū calūpniā· alij
aūt c̄dūt neronē an̄xp̄m futꝫ & r̄surrectu
rū· Alij aūt nōdū mortuū ꝫ occultatū do
nec suo tempe reuelet̄ & restituat̄ ī regnū
dicit tn̄ ibi augꝰ ꝙ mira est sic opinācium
temeritas Sed istud dictū difficile ibidem
ꝑtrac̄tās dicit sic nō absurde ītelligit̄ qui
tenꝫ scꝫ impiū teneat donec de medio fiat
idest tollat̄ de medio ꝑ an̄xp̄m ip̄m impe
riū. ul' alit̄ inqͣt· donec de medio eccl'ie ex
eat misteriū iniq̄tatis· qd̄ scꝫ nūc est occl'
tum Ex p̄ma aūt exposicōe accipit̄ argu=
mentū ꝙ an̄xp̄s pugnabit cont̄ romanū
impiū & tūc oportꝫ ꝙ ille impator sit fi=
delissimꝰ qui resistit ei. Ex scd̄a sequit̄ ꝙ
malū illiꝰ ꝑsecucōis oriet̄ ab eccl'ia ut in=
fra ip̄am sit priꝰ pugna intestina. Has
duas illacōnes poīt franciscꝰ maronis in
suis floribꝫ de ciui· dei c · quo sup̄. Et pre=
dicta malicia nichil aliud videt̄ eē n̄ scis=
ma g̃uissimū ī eccl'ia dei siue discessio a fi
de Istud est ergo signū p̄cipuū qd̄ debet p̄
uenire antixp̄m iuxta illō secūda ad thes
salocn̄· ij· nisi venerit discēsio p̄mū & re
uelatus fuit hō pcc̄i filiꝰ ꝑdicōis ꝛc̄. qd̄ ex
ponūt doctores de discensiōe a fide. Quod
aūt sit istud signū maīfestatīm eius aduē
tus patet qꝛ postq̄ꝫ dixit· qui tenet nō te
neat donec d̄ medio fiat stati sb'iūgit & tūc
reuelabit̄ ille iniquus. Terciū signū ē mł'
tiplicacō viciorꝫ de q̄ xp̄s ait Math. xxiiij·
& quia habundabit iniquitas refrigescet

caritas multoꝝ· & apl'ſ dicit ſcd̾a ad thi
mo· iij· c. In nouiſſimis tpibꝫ īſtabūt
tempa piculoſa & erūt oīs ſeipos aman
tes· cupidi elati blaſphemi· parētibꝫ ino=
bedientes· ingrati ſceleſti. ſine affectōe ſine
pace· crimīatores incōtinētes· Immites ſn̄
benignitate ꝓditores proterui· timidi ce=
ci· voluptatū amatores magis q̄m dei· ha
bētes ſpē̄m quidē pietatis virtutē eius ab=
negātes· Quartū ſignū eſt neglectio ſiue
cōtemptꝰ ſane doctrīe de quo p̄ma ad thi
mo· iiij· erit em̄ tempꝰ cū ſanā doctrinā n̄
ſuſtinebūt ſ; ad ſua deſideria coaceruabūt
ſibi mg̃ros pruriētes auribꝫ & a veritate
quidē auditꝰ auertent ad fabulas aūt con
uertent̄. Quintū ſignū eſt ꝑturbacō oīs
p̃latura ſpūalis & t̃enalis iuriſdcōnis de
quo daniel' xij· In tempe illo nō erit prin
ceps· neq; ꝓpha neq; dux ī ppl'o meo qui
ſc; obſeruet veritatē vite iuſticie & doctri
ne. Sextū ſignū eſt vindicacō diuīalis ꝑ
flagellū & correctōez de quo ezechiel' vij·
Venit tempꝰ ꝓpe eſt dies occiſioīs q̄ emit
nō letet̄ & qui vendit non lugeat q2 ira
ſuꝑ om̄em ppl'm. Septimū ſignū erit ceſſa=
cio verbi diuini quo mentes obſcure & te
nebroſe ad verū lumē gr̃e reducunt̄· deui=
antibꝫ oñdit̄ ſalutis via & errantibꝫ maī
feſta fit ſemita veritatis hec oīa appropī=
quāte tempe añxp̄i ob defectū diuini ver=
bi de mentibꝫ hoīm diſpibūt ſic̄ notat be
atus bernhardꝰ ī ſuo euāgelio eťno nō in
ſolo pane viuit homo Allegēt illď Apoč·
viij· & cū agnꝰ aperuiſſet ſeptimū ſigillū
factū eſt ſilenciū in celo quaſi media hora
Septimū namq; ſigillū ut dicit ſeptimū ē
iudiciū in eccl'ia dandū · quid nā ꝑ celum
niſi eccl'ia dei exp̄mit̄ cuiꝰ equidē ml'titu=
do ꝑ cōuerſacōz celeſtis eē deberet quid hoc
ſilenciū niſi defectio verbi dei. Nam & ml'
ti appareāt p̃dicare. verbū tn̄ dei adulterā
tes ſeipos p̃dicāt nō dn̄m ihm xp̄m · Sed
notāter hoc ſilenciū merito media hora fi
eri dicit̄ q2 int̄ ꝑfectōez inſtitucōis xp̄i &
ſue radioſe doctrine & vite· & diffor mita
tem auerſioīs & dyabolice cecitatis q̄ auer
tet añxp̄s ml'titudinē xp̄ianoꝝ poſt flagi
cia uarijs modis q̃i mediꝰ ſtatus ē cū lu=
mine veritatis ſilenciū imponitur & vox

ignorancie ꝑ facti euidenciā incipit excla
mare ſicut ī gen̄· xviij· c· de zodomitis &
gamorrianis ſcriptū ē. Clamor zodomoꝝ
& gomorreoꝝ ml'tiplicatꝰ ē· ergo morra
em̄ cecitas & zodoma pecꝰ ſilens intp̄retat̄
Ex hac nāq; abiſſo ignorācie dei & mali=
cie mūdi ſucceſſū ſumet & ꝓſperabit̄ anti
xp̄s ſicut apoč· xj· c. ſcriptū eſt beſtia· i· be
ſtialis & crudelis· añxp̄s aſcēdet de abiſſo
ideſt ꝓſperabit̄ & ſucceſſū hēbit ex igno=
rācia mūdi qui ve abiſſus potit appellari
q2 mūdus tūc ꝓpt̄ defectū diuini verbi ig
norācia plenꝰ erit ī cūctis hoīs ꝓpt̄ea iob
xx· c· ait dicit abiſſus· i· p̄uata ignorācia
nō eſt ī me lumē ſc; alicuiꝰ ncc̃ie veritatis
hoc ibi. Octauū ſignū eſt dubitacō ī fide
& pullulacō erroris & decepcionū de quo
dr̄ p̄ma ad thimo. p̄mo In nouiſſimis tem
pibꝫ diſcedēt quidē a fide attendētes ſpiri
tibꝫ erroris & doctrinis demonioꝝ in ypo=
criſi loquēciū mendaciū. Nonū ſignū ē de
ſtructio eccl'ie ad tempꝰ de quo ꝓphetauit
iohs apoč. xij· qꝛ ml'ier· i· eccl'ia fugit in=
deſertū vbi alat̄ a deo ꝑ tempꝰ & tempa
& dimidiū tempis Hec nouez ſigna ꝓpin
qui aduentus añxp̄i ex ſacris ſcriptis col
ligere potui videat & cōtemplet̄ diligens
lector ſi forte mūdū in p̄n̄ti inueiet aliq=
bus de p̃dictis ſignis wlneratū · & recur=
rat diligētiſſime ad fortiſſimū defenſorez
ihm xp̄m dn̄m nr̄m qui eſt turris fortitu
dinis a facie inimici cuiꝰ ſingl'ari p̃ſidio
fides xp̄ianoꝝ inuiolabil' ſn̄ fine ꝑſeueret

Explicit liber Tercius fortalicii fidei Incipit liber Quartus de Sarracenorum bello

Viriliter ut deus tradidit dissoluto iã expiri oportet in hoc libro quarto sarracenorũ vires quid scilicet contra nostrum fidei fortaliciũ possint. Pro cuius claro intellectu ·xij· ꝯsideraciones occurr̃t intellectui ꝑtractande quarũ prima erit de origine machometi ¶ Secunda de vita & moribus machomethi ¶ Tercia de qualitate doctrine et legis machometi ¶ Quarta de fundamento legis machometi ¶ Quĩta de concordancia & discordancia legis machometi cũ lege xp̃i ĩ articulis fidei et sacramẽtis ¶ Sexta de morte machometi ¶ Septima de successoribus machometi ¶ Octaua de bello sarracenorũ per raciones contra nomen xp̃ianũ et cõtra veritatem vtriusq̃ legis scilicet xp̃i et moisi ¶ Nona erit de bellis & triũphis sarracenorũ et xp̃ianorum ꝑ arma corporalia usq̃ in presens temp9 ¶ Decima est de possessione terre sancte ꝑ sarracenos ¶ Vndecima est de his ad que ꝯpelli debent sarraceni viuentes inter xp̃ianos de iure & de his ad que cõpelli debent ex ordinacõe regni ¶ Duodecima erit de fine legis sarracenorũ et de eorũ ꝑpetua seruitute sub iugo xp̃ianorum

De Origine ¶ Machometi

Prima cõsideracio hui9 quarti libri est de origine machometi que trib9 explicatur articulis. Primus est de origine machometi q̊ ad genus et locũ ¶ Secund9 de origine secte eius quo ad autorem ¶ Tercius de origine vtriusq̃ quo ad tempus.

De origine ¶ Machometi quo ad genus et locum

Primus articulus est de origĩe machometi quo ad genus et locum. Circa quod notandum ꝙ machometus originem traxit ex hismaele filio patriarche abrahe· ex agar ancilla Iste hismael fuit idolatra pessimus quẽ de9 eiecit a domo paterna iussitq̃ morari in deserto pharan geñ·xxi· cũ vocatis hic fuit palustus sagitarius infra eo·c· habuitq̃ vexillũ altissimũ in quo scriptũ erat supbia vite sub quo ipse militauit continue· et innumerabiles homĩes ab eo decepti. Hic genuit cedar de q̊ geñ·xxxv· qui genuit hamel· qui tebich· qui hamessa· qui adech· qui adue· q̊ adne· qui maback idolatrã pessimũ· qui sacrificia fecit filio suo nisar vt pz ĩ libris generacĩois maburith· Iste nisar fuit secund9 angel9 sathane post hismaelem habẽs vexillum altissimũ ĩ quo scriptũ erat vanitas mũdi sub quo ipse continue militauit et innumerabiles ab eo decepti ¶ Hic genuit muzar· qui alien· qui emosera· q̊ melich· qui vain· q̊ luije· q̊ galibem· q̊ caph· qui mirra· q̊ coidai· qui abdemenoph· idolatram pessimũ q̊ habuit artem hismaelis et vexillũ nizaris et claues omniũ idolorum meque· ut patz in libro generacĩois maburith· Abdemeneph vero genuit abdemutaliph· q̊ abdalam· q̊ machometum ex emma uxore que fuit filia haijop· que concepit et peꝑit predictũ machometum in villa quadam que dicit̃ ijtrarip· que ẽ ꝓpe mequam in arabia. Iste fuit tercius diabolicus angelus pro confusione generis humani q̊ habuit vexillũ altissimum in quo scriptum erat ꝯcupiscencia carnis sub quo ipse militauit vsq̃ ad mortem. Omnesq̃ sectatores sui damnatissime sue secte nec mirum si pessimus fuit q̃a secundum apostolũ si radix sancta et rami· et ꝑ oppositũ· Si radix pessima qualis fuit hismael et ram9 scilicz machomet9 pessimus fuit ¶ Et sic patz origo machometi q̊ ad genus et locum.

De Origine Secte ¶ Machometi quo ad Auctorem

Secundus articul9 est scire quo auctore secta machometi originem habuit. Circa quod aduertendũ ꝙ predictus abdalla pater machometi habebat magnam familiaritatẽ et societatem cũ quodam iudeo astronimo qui valde ꝑitus erat in sciencia astronomie. Erat eciã doctus nõ solũ in lege iudeorũ sed eciam xp̃ianorum· et accidit sic ꝙ illo anno quo emma concepit machometum fuit magna siccitas ꝑ omnem terrã

arabie intantū ꝙ terra nō poterat arari
nec seminari sic ꝙ iam omnino deficiēte
pane nichil aliud ɔmedebant n̄ herbas et
radices campoꝝ. Cum vero venit temp⁹
quo emma pepit filiū p̄dictus iude⁹ a=
spexit et signauit ɔcordanciam stellarum
et planetaꝝ sup natiuitatē pueri. & in=
tellexit per ill'ā ꝙ puer ille debebat eē ho
mo fortis et potens ī regno et lege. Et cū
hoc accidit abdolla nō erat in terra illa.
q̄a inerat ī iherusalem ad faciendū oraci
onem sicut tunc erat ɔsuetudo. Sed cū re
diȷt narrauit sibi iude⁹ ille astronimus
quidq̄d ītellexerat de facto pueri. et post
hec dieb⁹ paucis elapsis mortuus fuit ab
dolla in eadem villa de itrarip. et eo tem
pore quo nat⁹ est machomet⁹ erant Ara
biam et affricani in magno cogitatu q̄a
nesciebant certitudinalit' ad quā credenci
arum se attinerent si ad credenciā xp̄iano
rum vel iudeoꝝ seu ad sectam arreanoꝝ
Et cū esset machometus quatuor annorū
dixit iudeus astronim⁹ menciendo ꝙ ve
nerant duo angeli et extraxerant cor ma
chometi & eo diuiso p mediū ꝙ extraxe=
rant ab eo vnum coagulū sanguinis et d
inde ꝙ lauerant cū multū bene cū aqua
clarissima et pulcherima et posthoc ꝙ pō
derauerant illud cū cordib⁹ decem hoim
qui erant sue gentis. et deinde cum mille
cordib⁹ aliȷs et ꝙ semp inuenerunt ꝙ cor
machometi ponderabat plus q̄ oīa alia
et ꝙ vn⁹ angelus illorum dixit alteri si
istud cor fuerit positū ī pondere cū oīb⁹
cordib⁹ oīm hoim que sunt ī arabia exce
det ī pondere omīa alia. Et ille iude⁹ di
xit menciendo ꝙ hoc dixerit sibi archan=
gelus gabriel ī visione. Cum aūt macho
metus esset octo annoꝝ mortua matre. et
auo eius Abdemutaleph cepit eū ī custo=
dia Abutalip auuncul⁹ ei⁹ frater patris
sui. et hic Abutalip tradidit eū docendū
predicto iudeo astronimo q̄ instruxit eū
in scienciȷs naturalib⁹ et ī legib⁹ iudeoꝝ
et xp̄ianoꝝ. Ex qua doctrina tunc habi=
ta cepit ea que postea interposuit ī illa
mala secta quā ɔposuit ad p̄dicionē aīa=
rum ī eo credencium ordinatā. Addit̄ ecīā
huic ꝙ cū esset machomet⁹. xxv. annorū
tendens in egiptū p quibusdam mercan
ciȷs exercēdis morabat̄ ibidem cū iudeis
et xp̄ianis ibi existentibus aliquo tem=
pore anni. specialiter cū quodam mona=
cho de anthiochia cui⁹ nomen erat ioha̅
nes quē in specialem amicū habebat qui
erat heretic⁹. et ab illo malo monacho ha
buit multa tam de noua lege q̄ de veteri
ad defensionē sui contra iudeos et xp̄ia=
nos quomō disputaret cū illis. q̄a quid=
q̄d eū docebat predictus monach⁹ totum
erat contra deū et legem ei⁹ ad modū he=
retici. Fuit eciam discipulus Sergi mōa=
chi. qui fuit hereticus arrean⁹. Hic Ser=
gius in errorem nascoriȷ incidens dum a
monachis fuisset expulsus ī arabiā vēit
et machometo adhesit. Cumq; de veteri
testamento et nouo plura edocuit vt tra
dūt. ex quibus satis patet vnde traxit or
tum secta pestifera machometi q̄a a iu=
deo et monachis hereticis et diabolo pri
cipaliori magistro.

Tercius articulus est de origine
machometi & sue secte quo ad
temp⁹. Et licet multi multa di
cant tamē cōmuni⁹ tenet̄ ꝙ incepit circa
finem temporis eracliȷ q̄ impauit post fo
cam. et habuit victoriā de filio cosdroe
circa flumen danubiȷ et interfecit bestiam
illam que habebat capita septem et septē
dyademata et decem cornua de qua dici=
tur Apoc. xiȷ. Bestia illa fuit rex cosdroe
bestialiter viuens. habebat enī capita sep
tem idest sex reges sibi subiectos et ipse
erat septim⁹. Septem dyademata erant ī
signia regia illoꝝ regum. Cornua decem
erant decem acies ī suo exercitu. Vnde p̄=
mo machabeoꝝ acies ordinata ad bellan
dum vocat̄ cornu vbi dicit̄ bachides aūt
erat ī dextero cornu. Hic cosdroe fecerat t̄
rim argenteam in qua intermicantib⁹ gē=
mis posuit thronū suum ex auro. posuit
eciam ibi quadrigam solis et lune et per
occultos meatus et fistulas aquas addu
xerat vt quasi deus pluuiā videret̄ infū=
dere. et cum subterraneo specu equis in
circuitu trahētib⁹ circūacta turris fabri=
ca moueri videbatur et quasi quammodo

rugitũ tonitrui iuxta possibilitatẽ arti-
ficis menciebatᷣ. Occisa est aũt ista bestia
per eracliũ filio deuicto· q̇a noluit saluti
feris momtis xp̄ianissimi principis acq̇e
scere · argentũ vero turris illiꝰ dedit mi-
litibus suis Aurũ vero gemmas idest va
sa et reliqua vtensilia ad restauracõnem
ecclesiarũ quas tirannus destruxerat resẽ
uauit· et lignum sancte crucis quod pre-
dicta bestia in predicta turri tenebat ihe
rosolimã reportauit Vnde ipse rapuẽat
vt patz ĩ historia exaltacionis sancte cru
cis. Circa finem vero huiꝰ preclarissimi
principis venit machometus et signatur
tempꝰ Apoc̃·xiij· Vbi dicitᷣ q̇ habet intel
lectum computet numerũ bestie idest ma
chometi q̇ bestialis ĩ vita sua fuit vt dice
tur · numerus enĩ hõis est et numerꝰ eius
est·dclxvj ·scilicz ãni Sed ad q̇d referatur
iste numerꝰ patet ꝙ nõ refertᷣ ad numeꝝ
ãnoꝝ vite ipsius q̇a nõ tantũ vixit· sed
sexagintatribꝰ ãnis vt patz in speculo hi-
storiali ꝓpᷣ qd̓ alij dixerũt ꝙ refertᷣ ad du
racionẽ legis eiꝰ que tantũ debet durare.
Sed hoc nõ videtᷣ verũ q̇a lex illa fuit da-
ta circa finem temp̱is eraclij vt dictũ est
qui cepit imp̱are ãno domini sexcẽtesimo
decimotercio et imp̱auit triginta ãnis · a
fine autẽ huiꝰ temp̱is vsq3 ad presentem
ãnum qui est·M·cccc·lixꝰ· fluxit maior
numerꝰ vt patz ꝯsiderãti ·et tamẽ adhuc
durat lex machometi· ꝓpᷣ qd̓ alij dicũt ꝙ
pꝰ mõtẽ machometi lex eiꝰ fuit cõrecta p̱
sapientes sarracenos et ab illa correctiõe
debet incip̱e numerꝰ ãnoꝝ duracionis le-
gis illiꝰ. Sed hoc nõ videtᷣ ꝓbabilẽ dictũ
tum q̇a nõ diceretᷣ lex machometi ·sed sa-
pientũ tum q̇a illi sapientes dicuntᷣ fuis-
se discipuli machometi ·et sic eiꝰ cõrectio
nõ fuit post dationẽ eiꝰ a machometo p̱
tempꝰ notabilẽ magnũ· et sic ab illa iã
fluxerunt vltra numerũ illũ vt patz in-
tuenti ·et tamẽ lex machometi nõ videtᷣ
ita ꝓpinqua cassacioni cũ nouiẽ gens eiꝰ
occupauerit fere totã greciã· ꝓpᷣ quod sal
uo melioꝝ iudicio videtᷣ ꝙ iste numerus
ãnoꝝ sit incipiendꝰ ab incarnacione do
mini et tẽminãdus ĩ morte machometi.
De quo ꝓphetice loq̇tur iohãnes euange-
lista qd̓ sic declarari potest. Nam ab ãno
incarnacionis domini vsque ad finem
imperij eraclij fluxerunt ãni sexcenti xliij
ut dictum est· et isti numeri simul iũcti
faciũt septigentos et sex ãnos q̇bus opor-
tet subtrahere ãnos quibus machometus
vixit cum eraclio. Aliter ãni bis compu-
tarentᷣ vt patz intuenti ¶ Isti vero estimã
tur ꝓbabilẽ fuisse·iiij·quia machometꝰ
p̄mo fuit paup̱ postea inualuit p̱ mercã
cias et postea per rapinas et fraudes an
tequã attemptaret se regem facẽ et legem
dare vt dicetᷣ quã legem dedit circa mor-
tem eraclij ¶ Et sic de vita machometi vi
detur ꝓbabiliter fluxisse·iiij·ãni ante tẽ-
pus mortis eraclij q̇bus demptis de septĩ
gentis sex remanent p̄cise ·dclxvj·ab in
carnacione domini vsq3 ad mortem ma-
chometi ·et secũdũ hec potest cõgrue hec
litera ꝓphetica exponi. Numerꝰ enĩ hoĩs
scilicz xp̄i q̇ fuit p̱fectus sanctus et virtu
tibus ab instanti incarnacionis et nume
rus eiꝰ scilicz machometi est ·dclxvj·q̇a
tantus numerus ãnoꝝ fuit ab anno quo
dominꝰ factus est homo usq3 ad terminũ
vite machometi vt p̄dictum est Sciendũ
ꝙ liber Apoc̃·fuit scriptꝰ ĩ greco vbi ha-
bentᷣ hec noĩa·Antumos·Arnoijme· De
uitarij·vbi nos habemꝰ·dclxvj·cuiꝰ si-
gnificatũ ꝓpͥum de antumos est contra-
rius qd̓ ꝓpͥe conueĩt machometo qui fuit
et est contrarius xp̄o · significatũ ꝓpͥum
de arnoijme est nego · q̇a ip̄e negauit eiꝰ
diuinitatem et ipsum esse filiũ dei vt in
fra dicetᷣ · significatũ ꝓpͥum deuitarij est
sol·gigas. Dixit enĩ xp̄m nõ fuisse solem
iusticie nec gigantem exultantẽ ad currẽ
dam viam a summo celo sed significatũ
accomodatum istoꝝ vocabuloꝝ est·dc
lxvj Ad cuiꝰ intellectum sciendũ ꝙ sicut
in latino alique litere accomodate sũt ad
significandũ numeros sicut litera·c·põi
tur ꝓ centum ·l· pro q̇nquagĩta et sic de
alijs. Ita similiẽ in greco litere alique po
nuntur ꝓ numeris et ille quibꝰ scribuntᷣ
hec noĩa antumos ⁊c̃ in greco significãt
hoc modo·dclxvj ¶ per quod in aliquibꝰ
biblijs ponitᷣ sic numerus enim homĩs et
numerꝰ eiꝰ est die lux q̇ dictio significat

apud latinos numerum prodictum per literas quibus describitur. quia littera .d. ponitur pro quingentis. j. pro uno. c. pro centum .l. pro quinquaginta .v. pro quinque. x. pro decem et hec simul iuncta faciunt sexcentos sexagita sex. quod nomen competit machometo modo predicto et quia ista ponuntur velate et obscure Ideo premittitur ante dictum verbum hic est sapientia idest res occulta ¶ Et sic patet origo machometi et eius secte quo ad tempus quia incepit anno incarnacionis dominice sexcentos sexagita sex.

Secunda consideracio est de vita et moribus machometi que tribus explicatur punctis ¶ Primus est de vita machometi. fuit bestialis et libidinosa ¶ Secundus est quod eius vita fuit ambiciosa ¶ Tercius est quod eius vita fuit morbo epiletico monstruosa.

Primus punctus est quod vita machometi fuit bestialis et libidinibus plena ¶ Unde machometus est illa bestia de qua prophetavit iohannes apoc. xiij. dicens. Et vidi aliam bestiam idest machometum. vitam voluptuosam que bestialis dicitur primo ethicorum. habentem. quia fuit luxuriosus et libidinis ardore succensus. super omnes homines orientalis regionis. iactans se solum super quadragita homines ex divino munere virtutem generativam et coheundi potentiam habere ut scribitur historie orientalis ecclesie libro primo capitulo quinto que aliter appellatur liber episcopi Acconensis qui fuit auctor huius libri ¶ Posuit eciam machometus in suo alchorano azoara. xlij. quod deus secum dispensavit de fornicacione et adulterio et sibi soli hoc concessisse. Nam sicut certum est omnibus sarracenis machometus diligebat quandam que dicebatur maria iacobina quam presentaverat ei machoquemus rex iacobinorum. due autem uxores machometi scilicet una dicta aiosse filia bebebor nobilissima inter eas. et abassa filia homor movebantur zelotipia. que cum quadam die intrarent ad eum invenerunt dictam iacobinam concubentem cum eo et dixerunt ei decet ne sic facere prophetam que erubuit et iuravit se deceteros non facturum et sic placate sunt ad iuramentum eius. Cumque modicum tempus peransisset non se potuit sustinere ab ea et fecit de hoc legem quasi ex ore dei revelatis sibi Et etiam dixit in alcharano in capitulo hdmeteareth. quod interpretatur vetacio vel anathema. O propheta quod petis quod deus concessit tibi placari uxores tuas postules iam legem posuit vobis deus ut soluatis iuramenta vestra et iterum cognovit illam. et dixit quod deus dispensavit cum illo in iuramento et super hoc testes sunt michael et gabriel. et dixit illi una de uxoribus. O machomete deus festinavit in tuo desiderio voluit per hec dicere forsitam idest in collo se tuo presentavit incestui ¶ Et addidit numquid deus precepit tibi huiusmodi facere cum eciam in tempore hoc verbotenus de ceteris forsitam querit deus te placare per huiusmodi et appropinquare tibi Ipse vero duabus uxoribus totum legit quod sequitur in capitulo vetacionis. et ait quasi ex persona dei. penitemini corum deo quia declinaverunt corda vestra quasi dicere de hoc quod calumpniate sunt eum de incestu sequitur quod continuo si forte deus vos repudiabit et dedit ei pro vobis uxores meliores sarracenas fideles. locupletes penitentes. adorantes. laudantes. agiles. et virgines. que audientes dixerunt penitemus. Simile fecit quando accepit uxorem zeiceb nutricij sui dixit sentenciam que est in capitulo belizabeb. quod deus dixit ei tu scelas in anima tua quod deus propalat et formides homines sed iustum est quod deum formides cum enim iam respuerit zeiceb maritavimus eam tibi. O machomete et dixit zeiceb Nunquid duxisti eam nuncia dei ¶ Respondit ve tibi. deus maritavit eam michi. que postea iactavit se quod deus maritaverat eam. et non parentes eius sic ergo ut cooperiret luxuriosam vitam suam blasphemavit contra deum imponendo sibi quod dispensaverat secum in iuramento et fornicacione et adulterio. cum tamen ipsemet dicat nullum esse maius peccatum quam imponere deo mendacium Item infra in alchorano azora. lxv. dicit quod paradisus suus habet irriguos ortos. et uxores et concubinas virginesque pulchras. et ciphos aureos et argenteos et comestibilia optima. Unde in libro de doctrina sua qui est autenticus apud eos dicit quod primum ferculum paradisi erit iecur piscis albi hic cibus summe delectabilis. Consequenter fructus arborum concludens quod ibi cuncta erunt frustra si voluptas

luxurie nō sequit̄. Item in suo alchorano capitulo de baca concedit zodomiā tā cū masculo q̄z cū femīa ꝓpt̄ qd solū igne celesti deberet dirimi secta sua. Patz ergo ex omibus suprdictis ꝙ vita machometi fuit vita bestial'. q̄a fuit luxurios⁹ incestuosus. adult̄ et ī crimīe pessimo maculat⁹

Secund⁹ punct⁹ est ꝙ vita machometi fuit vita ambiciosa. q̄a ex inordiata ambicōe dominandi ascēdit p grad⁹ malicie velud alt̄ lucifer. vt fieret rex hismahelitaꝝ. cū eū in ꝑmeua etate sua esset mercatō. et freq̄zter pergeret cū camelis suis apd egiptū et palestinā cū iudeis et xpianis cōicans. n̄ solū nouū testamentū et vet⁹ didicit. s̄z et magus pfectissim⁹ est effect⁹. et cū c̄rocanam ingrederet̄ ꝓuinciā cui⁹ ꝓuincie dn̄a tadiga vocabat̄ et diu̾sas species q̄s machomet⁹ secū attulerat dc̄a dn̄a miraret̄ cepit ei dc̄a mulier familiari⁹ adherere q̄z machomet⁹ īcantacōnū suaꝝ viribus cepit paulatī īducē in errorē dicebatq̄z se esse messiā quē iudei adhuc expectant futuꝝ. suffragabant̄ quoq̄z verbis ipi⁹ tam ī cantacōnū pstigia q̄z calliditatis ei⁹ īgenia copiosa. q̄ opinione nō solum dc̄a mulier est decepta sed oms iudei ad quos fama ei⁹ ptingē potuit ad eū cū sarracenis tanta rerū nouitate attoniti catheruatī confluebant. quib⁹ cepit leges nouas fingē et eis tradē adhibens eisdem legib⁹ testimōia noui ac veteris testamēti q̄si quendā colorē sui venēi. Usus cōsilio illi⁹ pessimi Sergij monachi heretici arriani. q̄s leges hismahelite seu sarraceni suas appellant eiūq̄z suū legislatorē esse fatetur. Prefata quoq̄z mulier videns hoīem iudeoꝝ et sarracenoꝝ piter testimōio appbatū pompa. et sequela volatū. existimabat ī eo diuinā latē maiestatē. et cum eēt vidua accepit eū sibi ī maritū. sic ꝙ machomet⁹ toci⁹ illi⁹ ꝓuincie obtinuit p̄ncipatū. et īcepit esse diues et potens secundū ambicōez sui desiderij ītsuitq̄z dissimulat⁹ ī hispanā āno vltimo regis Richardi et venit ī ciuitatē Cordubeñ et p̄dicauit ibidē suā malā doctrinā dicendo ꝙ ihes⁹ xp̄s fuit nat⁹ de virgine ope sp̄s sancti sed tn̄ ꝙ nō erat de⁹. Quod cū audiuit beat⁹ pat̄ ysidor⁹ archieps hispaleñ q̄ tūc veniebat de curia romana. statim misit hoīes suos ad p̄dcam ciuitatē vt eū vinculatū sibi adducerēt Sed diabol⁹ apparuit sibi et dixit ꝙ recedēt ab illo loco et statī exiuit et fugiens nauigio ītsuit ī affricā in qua et in arabia decepit innumeras gentes. q̄ oms ei adherentes psaꝝ regnū infestare ceperūt. totūq̄z imperiū orientis inuaserūt. tantūq̄z p̄ualuit hostium multitudo ꝙ eraclius impatoꝛ resistere nō potuit Unde coactus est oīa sacra que erant ī ierusalē et p̄cipue p̄ciosum lignū sancte crucis apd Constantiopolim apportare. Iam enī p se cū arabib⁹ & alijs p̄dictis nacōibus cōiuncti duce machometo siriā occupauerāt et maxīaz ptem palestine qd fuit impij eraclij āno .xx. Q̄uo autē tam subito tantā genciū multitudiez potuit ad se trahē īnt̄ cetera vsus fuit quadā astucia vulpina. Cum enī videret ꝙ a p̄dictis nacōibus tanq̄z summi dei ꝓpheta et nūci⁹ coleret̄. cepit ardentissima ambicōe grandia cogitare in corde suo sc̄z q̄uo posset esse cōtrari⁹ romāoꝝ impatori. et q̄uo possz gētes a dn̄io suo subtrahē Et deinde cū suis decepcōib⁹ pugnauit virib⁹ suis cōmouē oms ppl'os p̄dctaꝝ genciū ī hoc facto. ostendēdo eis q̄uo erant oppressi grandi et amarissima seruitute ī dando reddit⁹ et tributa sine modo romaīs. Et ꝙ ꝓptēa venerāt iā ad magnā paupertatē et miseriā. et ꝙ ab hoc damno et piculo futuro poterāt exire per vim et timorē et p ptatem multaꝝ gencium. et vetare tributa ac seruitutem tollere affirmauit tamē eis principatū ten̄ nō posse nisi xpianoꝝ fide omnino diuerterent. suaq̄z documēta seruarent. Simulansq̄z vt p̄dictū est aliquid diuini numinis in se habē. et pstigijs multis per ipm ostensis hoīes decipiēs ꝓpha maxim⁹ ab omibus in dicto ppl'o habebat̄ iudeos eciam multos vt dictū est ita decepit vt ipsum crederent eē suū messiā Et sic accidit ꝙ postq̄z p̄dcis suggestionib⁹ cōmouit p̄dc̄as gentes. misit eracli⁹ impatō nūcios

suos ꝓ colligēdis tributis in affrica . Qḋ
cū sciuit machometꝰ exiuit ad eos cū illꝭ
quos cōmouerat . dixitq; eis ꝙ nolebant
dare impatori romanoꝝ tributa . et dein
pugnauit cū illis et intēfecit illos Et tūc
eleuatū est coꝛ eiꝰ et vēit ī arabiā et in si
riam et ī mesopitamiā q̄s suo dn̄io sub=
iugauit ¶ Et deinde conquestauit ceteras
ꝓuincias circūquaq; plꝰ decepcōibus q̄z
viribꝯ . aīando eos ꝙ pugnarēt defendere
se a romanis vt ab eoꝝ seruitute liberarē
tur qḋ et fecerūt . Et tunc sompniauit era=
clius impatoꝛ ꝙ parui mures nascebant̄
in affrica qui rodebāt fimbꝛias vestimēti
sui . et post hec cū cognouit ꝙ machome=
tus cū ei adherentibꝯ occiderant nuncios
suos in affrica et ꝙ nolebāt dare cōsueta
tributa ꝯgregauit magnū exēcitū . & mi
sit cū eo theodoꝝ fratrē suū q̇ tenebat im
piū oꝛiētis de manu eiꝰ vt pugnaret cū
illis rebellantibꝯ in affrica et reducēt ter
ram sub suo dn̄io Cū ergo p̄dictꝰ theodo
rus vēit ī affricā pug̃nit cū illis et fuit
ꝑmittēte deo victꝰ ab illꝭ et fugit q̇ satis
afflictꝰ rediȷt ad p̄dc̄m impatoꝛē . et nar=
ratis oībꝯ q̄ acciderāt petiuit iteꝝ maio=
rē exēcitū vt iret cōtra illos rebellātos .
et tūc impatoꝛ narrauit sibi sompniū mu=
riū qḋ videat nec ꝓpt̄ hoc dimisit exēcitū
suū mittē ymmo maioꝛē q̄z priꝰ cū eodē
theodoꝛo destinauit . Sꝫ licꝫ romāi essent
multi qn̄ ꝑuenerūt ī terrā illā et viderūt
ꝑtatē machometi et audaciā quā secū ha
bebat dubitauerūt multū de eo et pauoꝛe
magno concussi voluerūt se retrahē ad qḋ
dā castꝝ qḋ dicebat̄ gabatin . qḋ cū sensit
machometꝰ vēit pꝰ eos plures eoꝝ occi=
dendo et vulnerādo . Romāi vero vidētes
ꝙ sic moꝛiebant̄ pusillanimitate resum=
ptis viribꝯ cōuersi sunt ad eos et habue=
rūt ibi ꝓeliū magnū . sꝫ finalit̄ victi fue
rūt romāi et occisꝰ theodoꝛꝰ frat̄ impato
ris . Omnesq; ibi perierūt paucis exceptis q̇
ī montibꝯ se abscōderūt et extūc sublatū
fuit romanoꝝ dn̄ium ī affrica et iugū sē
uitutis africanoꝝ cessauit ¶ Cumq; ergo
viderunt Agareni ꝙ deuincerant roma=
nos vltra modum facti leti redierūt ad
terram sirie et venerūt ī ciuitatem dama

sci que ab antiquo fuēat capud regni xp̄i
anoꝝ . et ibi de beneplacito et voluntate
omniū p̄dictoꝝ eleuatus fuit in regem
machometꝰ quia multū eū diligebant et
appreciabant̄ . quia sic extraxēat eos de sē
uitute romanoꝝ et regnauit . x . ānis hec
ex generali historia hispanie . Ex quibus
manifeste patet quomō vita machometi
fuit ambiciosa . q̇a vt efficeret̄ rex et dn̄s
et vt haberet̄ tanq̄z verꝰ ꝓpheta dei fuit to
tū studiū vite sue .

TErcius punctꝰ est ꝙ vita ma=
chometi fuit moꝛbo epilentico
monstruosa . Sicut enim vilis
machometꝰ libidinibꝯ et ambicōibꝯ fuit
plenꝰ . sic eciā vt eius turpitudo aīe osten
deret̄ exterius monstruosꝰ fuit in coꝛꝑe .
laboꝛans caduco moꝛbo siue epilentico &
cū die quadā pꝛesente . Cadiga regīa vxo
re sua caderet in terra spumās veluđ poꝛ
cus illa cernēs nō modicū tristabat̄ eo ꝙ
homini īpurissimo iunctā matrimōio se
videret . quā ille placare desiderans sur=
gens eā talibꝯ sermōibꝯ demulcebat . dice=
bat enī cū gabꝛiele archāgelo se habē col=
loquiū . nec vultꝰ eius ferre posse splendo
rem . sed ī eiꝰ aspectu mirifico virtutē car
nis omnino deficē . et ꝓpt̄ hocip̄m cadere
opoꝛtebat . vt cum hec dixit laboꝛauit vt
suis īcantacōibꝯ et magicis artibus ac di
abolo concurrēte quo dirigebat̄ facere ali
qua mira que miracula videbant̄ ante il
lam . Et quia aliquo modo teste scriptura
diabolus in angelū lucis se transfigurat
diabolus intrabat in eo et faciebat ei ali=
qua creatura futura p̄dicere et ꝑ istum
modum decipiebat gentes Credidit ergo
p̄dicta mulier eius falsis assercionibꝯ et il
lusionibꝯ crediderūt et alie sup̄dicte nacō
nes eo ꝙ gabꝛiel archangelꝰ sepe a deo ad
sc̄os hoīes destinat̄ . ꝙ ex oꝛe gabꝛielis ar=
changeli machometꝰ leges illas suscipet
quaꝝ eis obseruanciā impabat .

TErcia ꝯsideacō ē videē q̄lis ē lex
machōeti Et licꝫ ex supioꝛibꝯ sa
tis clāeat ꝙ hō tā bestialꝭ et im
mundꝰ n̄ potuit dare nisi legem sibi coꝛ=
respondentem Veruntamen vt fideles co
gnoscant falsitatem eius et quomodo nō

est lex dei sed diaboli septē passibꝰ explica tur Primꝰ erit de mō fallaci ꝙ dedit legē suā ppl'o ei credenti ¶ Secundꝰ de erroꝛibus sue legis. ¶ Terciꝰ de fatuis sue legis fabulis ¶ Quartꝰ de malicijs sue legis ¶ Quintꝰ qūo mille miraculis fuit confirmata ¶ Sextꝰ qūo est lex contradictionis Septiꝰ ꝙ in pluribꝰ est p hoīez reuocata et a diabolo tanq̄ȝ a principali actoꝛe cōstituta.

PRimꝰ passꝰ est videre modū q̄ secta ista machometi fuit data Circa qđ notandū est. ꝙ sic fertur est libellus qui dē in ptibꝰ t̄nsmarinis de eiꝰ fallacijs ī quo legi̇t ꝙ ipē volens sibi consiliare aīos ppl'oꝝ dicebat se esse ꝓphetā ad eoꝝ salutē diuinitꝰ destinatum videlicȝ vt legē iudeis et xp̄ianis datā q̄ nimis rigida erat et seuera mitioꝝ p̄ceptoꝝ ꝓmulgacōe temparet et vt eiꝰ missiōni adinstar moisi attestari signa quedā et ꝓdigia videret assignata die ad certū locū ppl'm cōuocauit legē diuinitꝰ missā ī signis et ꝓdigijs acceptuꝝ. tūc eo s̄mocinante ad ppl'm columba cādida que in vltimo loco erat ad hoc fallaciter e docta euolans sup humerū eiꝰ stetit et in eiꝰ aure iuxta moꝛē solitū grana in aure reposita cōmedens verba legis ei suggerē videbat. Thaurꝰ quoq̄ȝ similit̄ ad hocipm̄ cō suetudīez quādā edoctꝰ vt de manu eius pabulū accipet ad vocē eiꝰ coꝛā ppl'o vēit et quasi noue legis mandata celitꝰ missa que ipē coꝛnibꝰ eiꝰ alligauerat detulit Sȝ et vasa quedā lacte et melle plena. q̄ ipē in certis venis terre artificiose ac latenē īmiscuerat quasi p diuiāȝ reuelacōeȝ fecit effodi et ppl'o veluđ ī signo future habūdancie q̄ȝ p eiꝰdem legis obseruanciā mereret̄ ostendit. Sic q̄ȝ miracul' et magnalibus diuīs cōgratulantes et acclamātes seduxit atq̄ȝ ad legē suā quasi diuiāȝ recipiendā ꝑtinacit̄ aīauit.

SEcundꝰ passꝰ ostēdit erroꝛes legis machometi. Vnde oīm antiquoꝝ feces quas diabolꝰ sparsim semiauerat simul ī machometo et eiꝰ lege recollexit ac renouauit. Ipse nanq̄ȝ cū sabelio negauit trinitatem ꝑsonaꝝ in diuinis. Secundo docuit xp̄m eē purā creaturā cū arrio. Vnde et Sergiꝰ monachꝰ q̄ fuit magister machometi vt dictū est fuit hereticꝰ arrianꝰ ¶ Tercio asserit ꝙ iudei n̄ occiderūt xp̄m sed quendā ei similē et ī hoc cōuenit cū maicheo Quārto dixit ꝙ deꝰ trāstulit xp̄m ad se ȝ apparebit circa finem mūdi et occidet antexp̄m et postea faciet eū deus moꝛi. et q̄a negat xp̄i passionē negat oīa sacramēta eccl'ie que a passione xp̄i sumpserūt efficaciā. et in hoc cōuenit cū donatistis hereticis Q̄nto dicit ꝙ demōes possūt saluari p alchoꝛanum et ꝙ ipi audito alchoꝛano multi ex eis facti sunt sarraceni et in hoc aliqualiter imitat̄ oꝛigīnē qui dixit ꝙ adhuc demones saluabunt̄ ¶ Sexto dicit ꝙ qn̄ deꝰ misit ꝓ eo gabrielem ꝙ ipē iuit ad deum et deꝰ imposuit ei manꝰ et tantā frigiditatem sensit ex tactu manꝰ dei sup humeros eiꝰ ꝙ frigiditas ꝑuenit vsq̄ȝ ad medullā spine doꝛsi et ī hoc cōuenit cū acronio foꝛti q̄ ponūt deū coꝛpoꝛeū ¶ Septimo dicit spiritū sanctū eē creaturā et in hoc cōuenit cū machedonio ¶ Octauo dicit ꝙ aliqui angeli facti sunt demones q̄a noluerūt adoꝛare adam et ī hoc oīo neminē imitat̄. Nono ponit ꝙ vltima hoīs beatitudo est ī cōmedendo et luxuriando et ī vestibꝰ p̄ciosis et ī oꝛtis irriguis et ī hoc cōuenit cū cherinto heretico et cū quibusdam paganis ¶ Decimo ponit ī capitulo de mensa ꝙ familia sua nichil oīo valet nisi cōpleat legē et euangeliū et libꝝ sibi reuelatū scȝ alchoꝛanū. et sic docuit gentes iuda ꝩzare. et ideo docuit circūcisionē esse tenendā et ī hoc cōuenit cū vierne heretico. Vndecimo docuit indifferenē accipere vxoꝛes alioꝝ et ī hoc videt̄ cōuenire cū nicholaitis hereticis. Xij docuit licitū esse habē plures vxoꝛes cōtra apl'm ꝑmo coꝛ vij. et contra cōstitucōeȝ ꝑfectā legis nature erunt duo in carne vna gen̄. scđo et ī hoc cōuenit cū nazareis hereticis licitum ponentibꝰ in noua lege articulū de pluralitate vxoꝛis. Xiij docuit vti locōibus ꝓ baptismatibꝰ in remissionē p̄ctōꝝ contra apl'm ad ephe. iiij. vna fides vnū

baptiſma et in hoc cõuenit cũ nouacõis
et donatiſtis hereticis baptiſma reiteran
tibꝫ Xiiij. docuit licitũ eſſe zodomiã tam
cũ maſc'lo quã cũ femĩa vt patꝫ ĩ alcho=
rano capitulo de vaca. et in hoc cõuenit
cũ zodomitis hereticis. licet ſarraceni pa=
lient̃ hoc quibuſdã honeſtis expoſicõibus
Hec aũt fuit tota intencõ machometi ut
ſcꝫ reſecaret quicq̇d erat arduũ ĩ credendo
et q̇tquid erat difficile ĩ oꝑando. et conce
deret cõia ad que mundani hoĩes proni
erant et maxime arabes ſcꝫ gulã et luxuri
am et rapinã. de virtutibꝫ aũt puta de
humilitate vel de pace. vel abſtinẽcia. vl'
de caritate dei et ꝓximi vl' ꝺ vltimo fine
nichil notabile dixit. et q̇a de oĩbus his
poterat eiꝰ facilitas et malicia depꝑhendi
tam ꝑ nouũ q̃ꝫ ꝑ vetꝰ teſtamentũ q̃ꝫ per
dicta phoꝝ q̇ de virtutibꝫ et vltimo fine
hoĩs tractauerũt mãdauit oĩo ꝙ nichil
crederẽt qḋ eſſet contrariũ huic legi. ſed q̇
aliud crederet occideret̃.

TErciꝰ paſſꝰ eſt de fatuitatibus
et fabuloſis dñs legis et doctri
ne machometi. Ex quibꝫ ſatis
appebit qḋ nõ eſt lex dei. Non enĩ lex dei
fabuloſis et ridiculoſis calificat̃ q̃ pociꝰ
cõuertũt hoĩez in riſum q̃ꝫ ĩ deuocõez tal'
eſt lex machometi vt certũ eſt oĩbꝫ eã le=
gentibꝫ. et de ml'tis quedã pauca licꝫ ma
gis notabilia referant̃ dicit̃ enĩ ĩ capitu
lo de lenemelle ꝙ ĩterf̃eat̃ formica ꝙ Sa=
lomõ cõgregauit magnũ exẽcitũ angelo=
rũ videlicꝫ hoĩm et aĩaliũ. et qñ ibant ĩ=
uenerũt fluuiũ formicaꝝ et tũc formica
dixit. O vos formice ĩtroite ĩ habitacu'la
vr̃a ne ĩterimat vos Salomõ et milites
eiꝰ et ſubriſit formica. Et poſt pauca qñ
reaſſignabant̃ oĩs aues ĩ exẽcitu inuen=
tũ eſt ꝙ deerat vpupa. et dixit Salomõ.
q̇d ẽ ꝙ hic nõ video vpupã puniã illam
et decollabo eam vl' aſſignabit rõnem q̃=
re defuit et ſtetit vpupa ñ multũ longe
et ait didici ꝙ vos neſcitis et vẽi ad vos
de ſabea cũ veris rumoribꝫ inueni ſiqui=
dem mulierẽ regnantẽ inter eos et cõperi
ppl'm ſuũ colere ſolẽ abſqꝫ deo. Item ĩ ca=
pitulo delchamar qḋ dicit̃ in tempe lune
appinquit hora et fracta eſt luna. qḋ ex=
ponẽtes doctores eoꝝ dicũt ꝙ machome=
tꝰ ſtabat cũ ſocijs ſuis et cũ videret lunã
appinquantẽ cõiunctioni dixerũt ei oſten
de nobis aliqḋ ꝓdigiũ. et tunc ip̃e innuit
lune duobꝫ digitis. ſcꝫ indice et medio.
et tũc fracta ẽ ĩ duas ptes et vna medie=
tas cecidit ſup̃ montẽ elikaijs q̇ imminet
ciuitati meque ex vna parte et alia medi
etas ſup aliũ q̇ mons rubens appellat̃ ſitꝰ
ex alia pte ciuitatis. et cũ ſic fracta eſſet
luna venit et ĩtrauit manicã camiſie ma
chometi et ip̃e ĩtegrauit eã Item in capi
tulo ſeba dicit̃ ꝙ vermis indicauit mortẽ
ſalomõis vbi dicit gloſa ꝙ ſalomon dũ
ſtaret innixꝰ ſup baculũ ſuũ ſubito tãtꝰ
dolor eũ arripuit ꝙ expirauit nec tñ cor=
ruit ꝺino miraculo demões aũt q̇ ei ſerui
ebant videntes eũ ſtare credebãt eũ viuere
et natꝰ eſt quidã vermis de terra et cor=
roſit baculũ cui innitebat̃. et tũc fracto ba
culo corruit ſalomõ et cõcurrerũt demões
et inuenerũt eũ mortuũ et extũc ceperũt
hoĩbꝫ nocere ꝓpoſſe. Item ip̃e machometꝰ
ĩ libro narracõnũ reddit cauſã q̃re vinũ
ſit illicitũ. et dixit ꝙ deꝰ miſit angelos
duos ĩ terrã vt bene regnarẽt et iuſte iu=
dicarẽt et fuerũt iſti angeli Aroth et ma
roth. cũqꝫ veniſſet mulier q̃ habebat cau=
ſam ĩuitauit eos ad prandiũ et dedit eis
vinũ bibẽ. qḋ eis deꝰ mandauerat ne bi=
berent et ĩebriati req̇ſierũt eã de luxuria
et cõſenſit hoc p̃cio ꝙ vnꝰ doceret eã aſcẽ
dere in celũ et alius deſcendẽ. Cũqꝫ eã do=
cuiſſꝫ aſcendẽ in celũ et deꝰ illã videt au=
dita cauſa et modo fecit eã luciferꝝ ꝙ cẽt
ita pulchra int̃ ſidera ſic̃ erat in terra in
ter mulieres. Data aũt occaſione angel' q̇
peccauerãt vbi vellẽt puniri hic vl' in fu
turo elegerũt magis puniri ĩ p̃ſenti quã
in futuro et tũc deꝰ ſuſpẽdit eos ꝑ pedes
in puteo babilonis cũ cathẽa ferrea vſqꝫ
ad diẽ iudicij. hec et ſil'ia ml'ta cõtinent̃
in p̃oca lege ꝑ que q̇libꝫ ſapiens potit co=
gnoſcẽ fixionẽ ꝙ nullomõ ſit lex dei. Nõ
enĩ lex diuĩa cõſueuit loq̇ hoĩbꝫ ꝑ tales fa
bulas. ſunt enĩ ſequẽtes machometũ illi
de quibꝫ ꝓphetauit paulꝰ a veritate qui=
dẽ auditũ auertẽt ad fabulas aũt ꝯuertent̃

Item dicit ĩ libro narracõnũ · ꝙ celũ crea
tũ fuit de fumo et fumꝰ de vapore maris
et mare de monte quodã q̇ vocat̃ caph q̇
cingit totũ orbem et sustinet celũ ¶ Dicit
eciã ꝙ sol et luna erant equal' lumĩs et v̇
tutis et nõ erat distinccõ int̉ diẽ et noctẽ
quadã aũt vice volabat gabel et accidit
ut ala sua tãgerẕ lunã q̃ obtenebrata ẽ sic
mõ cernimꝰ Preteã dicit ꝙ natꝰ ẽ sus de
stercore elephãtis et mus de stercore porci
et cattꝰ de fronte leonis · qđ narrat ĩ hũc
modũ. Nam cũ eẽt noe ĩ archa cũ filijs et
aĩalibꝫ qñ ibant ad secreta nature inclĩa
bat̃ archa et maxĩe cũ ibat elephas et cũ
vehement̉ timerẽt cõsulit noe dñm · q̇ ait
vade et inclina culũ eiꝰ ad foramẽ sterco=
rarie et fecit sic q̇ et stercorisauit et natꝰ
est sus grandis satis de stercore elephãtis
Cum aũt rostro forsorio grondolãet fece͛
vt solet natꝰ ẽ mus et cepit rod̉e tabulas
arche et tũc maxime timuerũt et cõsulto
dño noe pcussit leonẽ ĩ fronte et egressus
est cattꝰ ꝑ nares eiꝰ et hec ẽ causa vt di=
cit quare caro porci sit illicita Dicit iteꝝ
ĩ eodẽ ꝙ deꝰ ĩ fine mũdi occidet omẽẕ c̃a=
turã eciã angelos et archãgelos et nichil
remanebit viuũ ñ deus et mors q̃ est qui
dẽ angelꝰ q̇ dicit̃ adriel · et tũc p̃cipiet deꝰ
adrieli ꝙ occidat seipm̃ q̊ facto dñs ĩsul=
cabit voce grandi et dicet vbi sũt satra=
pe mũdi et pĩcipes et post hoc resuscita
bit oĩa. Ip̃e eciã machometꝰ scripsit libꝝ
vbi posuit duodecĩ milia verba stupẽda
et cũ admirãtes q̃rerẽt verũ oĩa illa essẽt
vera Respondit ꝙ solũ tria milia verita
tẽ habebãt oĩa alia falsa erãt. Cum igit̃
ĩ p̃oc̃o libro aliq̇d falsitatis dep̃hendit̃ di
cũt sarraceni ꝙ hoc dicit machometꝰ q̇a
nõ erãt oĩa vera et istud ẽ de ill' residuũ
totũ semꝑ ĩ suo robore ꝑseuerat · ita eciã
faciũt sarraceni de alchorano q̇a cũ m͛lta
falsa ĩ eo et mendacia cõprehẽdant̃ tamẽ
ꝓꝑ̉ quedã vera q̃ cõtinet q̃si verbũ dei ab
eis colit̃. Non ẽ sic de euangelio xp̃i q̇a si
ĩ eo vnũ solũ verbũ falsũ ĩueniret̃ qđ ab=
sit de euangelio vt dicit · Augꝰ causa iu=
sta eẽt ꝙ totũ euãgeliũ friuolũ reputaret̃
et vanũ q̇a modicũ fermentũ corrũpit to
tũ massã scđm apl'm et hinc ẽ ꝙ literati
et magni sapiẽtes int̉ sarracenos ñ adhi
bent fidẽ ẕ fictionẽ doctrine aduertũt in
p̃oc̃o libro. Cuiꝰ sũt duo signa Primũ ꝙ
renuũt disputare cũ alijs sapiẽtibꝫ publi
ce. Secundũ ꝙ nolũt adduci alchoranũ ĩ
publicũ et dolẽt vehemẽtissime cũ ab alij͛
legit̃ et nullomõ vellẽt ꝙ ĩ linguas alia͛
et lr̃as trãsferret̃. Scimꝰ enĩ ꝙ verũ aurũ
neqꝫ lumẽ timet neqꝫ ignẽ. Et ideo qꝛ xp̃i
ani de veritate cõfidũt q̃ fortissima est &
manet ĩeternũ libent̉ cũ alijs nacõibꝫ de
euangelio cõferũt gaudẽt qꝫ cum ab alij͛
nacõibꝫ credit̃ et desiderãt ꝙ oĩbꝫ publi=
cet̃ et ĩ linguas alias trãsferat̃ et nõ solũ
scripturis sed eciam picturis et colaturis
publice xp̃i passionẽ ostendũt ꝙ ab alij͛
nacõibꝫ ludibriũ et ignomĩa reputat̃.

Quartꝰ passꝰ ẽ de malicijs legi͛
machometi Cũ deꝰ sit sũme bo
nus et optimꝰ scit optima ad=
duc̉e secundũ dionisiũ si mala cõtinet lex
aliqua cõstat illã nõ esse a deo tal' est lex
machõeti vt pꝫ ꝑ totũ alchoranũ Dicit̃
enĩ in capitulo elhacaph et eciam ĩ capi=
tulo elcem qđ ĩterp̃tat̃ demones · ꝙ ip̃m
alchoranũ placꝫ demõibꝫ et ĩ eo delectan
tur · demões aũt sũt praui et damnati in
volũtate quibꝫ nõ placꝫ ñ qđ malũ ẽ igi
tur alchoranũ est malũ. Preteã alchora=
nũ est causa oĩm maloꝝ vt occisionis &
rapine et ꝑiurij et huiꝰmõi q̃ quidẽ ma=
la sũt. Alchoranũ nõ solũ ꝑmittit ẕ mã=
dat occisionẽ nec est excusacõ ꝙ mandat
ꝙ occidant̃ ĩcreduli. Dicit enĩ sine dubio
ꝙ fideles nõ debẽt occid̉e fidelẽ · ip̃os autẽ
ĩfideles p̃cipit occidi ñ soluãt tributũ er=
go solu̇e tributũ est integra causa ꝙ occi
dant̃ vl' nõ occidant̃. Preteã sic ĩ alchora
no ĩ pluribꝫ locis legit̃ nullũ ẽ maiꝰ ma=
lum q̃ꝫ impon̉e deo mẽdaciũ Alchoranũ
aũt deo imponit mendacia multa p̃ter il
la q̃ dc̃a sũt supiꝰ q̃ oĩa redundãt in deũ
q̃uo ergo alchoranũ est sermo dei vt dicũt
Possumꝰ aũt ostend̉e plura alia · Nam ĩ
capitulo elemphaal qđ ĩterp̃tat̃ lucra · di
cit̃ ꝙ lucra sũt dei et nuncij · et ꝙ debet d̉o
quĩtã partẽ de his q̃ lucrant̃ . Sed nunq̇d
deꝰ ẽ ita malꝰ ꝙ ꝑmittit rapinã vt inde

insequatᷣ partẽ suã scꝫ quĩtã partẽ. An ẽ
ita pauꝑ ꝙ nõ habet vnde alat paupes
suos scꝫ viduas et pupillos et peregrĩos
de quibꝫ ibi loquitᷣ ñ ꝑmittat rapinã vt
inde lucretᷣ Certe iã fecit machometꝰ deũ
cõsortẽ sibi ĩ malũ quẽ nõ potest habẽ cõ
sortẽ ĩ bono. Qꝫ aũt ꝑcipiat rapinã patꝫ
asana. xij. vbi loquitᷣ sarracenis ĩ hunc
modũ viri boni deũ timẽtes factis ꝑ que
vosipi ꝓpinq̃ sui sitis studeatis ipiꝰqꝫ no
mine vsqꝫ q̊ vos meliores et elaciores effi
amĩ ꝑdatores et expugnatões estote. Pre
terea licet alchoranũ aliquo mõ ꝓhibeat
rapinã vł ꝑiuriũ vł quedã alia mala tñ
ipa ꝓhibicõ ẽ quedã ꝑmissio. dicit enim
ne faciatis talia mala q̃ deo nõ placent
ꝫ si feceritis ipe ẽ misericors et miserator
q̃a ĩdulgebit vob̃ de facili. De rapina atᷣ
michil mandat vnq̃ꝫ ꝙ restituatᷣ nec ipi
talẽ cõsuetudĩeꝫ hñt Sꝫ sufficit sarraceno
ꝙ dicat ñ ẽ deꝰ ñ deꝰ et machometꝰ ẽ nũ
ciꝰ eiꝰ De ꝑiurio vero expꝑsse dicit in capi
tulo elmeijde ꝙ ĩterꝑtatᷣ mẽsa ñ imputa
bit vob̃ deꝰ fraudacõeꝫ iuramẽti ꝫ mode=
racõeꝫ eiꝰ q̃si dicat ꝑiuriũ ñ obligat ad
culpã ꝫ ad penã. et postea subdit ꝓ trãs=
gressione vero eiꝰ decẽ miseroꝝ cibacõ seu
eoꝝ vesticõ aut vniꝰ captiui redempcõ q̃
aũt hoc ñ valet tribꝫ vicibꝫ ieiunabit Ex
istis sequuntᷣ oĩa mala ñ enĩ timẽt rapẽ
vł fraudare nec ꝑiurare nec seruẽt fidẽ tñ
xp̃iani tenẽt ꝙ fides seruãda ẽ hosti et eci
am ĩfideli. Ex supꝑdc̃is satis patꝫ ꝙ lex ma
chometi ñ ẽ lex dei exquo mł̄tas cõtinet
malicias et mł̄ta falsa et criminosa.

QVintꝰ passꝰ ẽ ꝙ lex machome=
ti nõ est cõfirmata miraculis.
Exquo q̃cunqꝫ sani ĩtellectꝰ po
terit aduertẽ ꝙ nõ est lex dei. quando enĩ
moisen misit deꝰ ad pharaonẽ ostendit
magna miracula. helias. helizeus et alij
ꝓphete fecerũt magna et inaudita mira
cula et illi ꝑcipue omes qui aliquid no=
uitatis attulerũt mundo xp̃us aũt venit
ꝓphe cũ ꝓdigijs et signis maximis sic̃ eciã
in alchorano dicitᷣ Si aũt dicant sarracẽi
ꝙ plura et magna miracula fecit macho
metꝰ sic̃ est illud de ĩtegracõe lune fracte
et de fonte aque quã cũ digitis suis fecit
emanare hec friuola sunt et contra alcho
ranũ eoꝝ ꝓhibet enĩ machõetꝰ ꝙ michil
de eo credant ñ ꝙ scriptũ est in alchorano
de oĩbus inquid plꝫs multa mẽtiti sunt.
ꝙ ne de me verũ teneatᷣ ꝙ alchorañ aucto
ritate fulcitᷣ q̃ cũ miracula ñ faceret ostẽ=
dere volens causã deũ cõsequentᷣ ĩtrodu=
xit dicens dñs dixit ad me ideo te mira=
cula facẽ nõ ꝑmitto q̃a ne tibi scꝫ contin
gat sic̃ in alijs ꝓphetis in miracl̄is timeo
suo ergo testimõio cõuincitᷣ nullũ fuisse
miracl̄m seu signũ Itẽ ipe machometꝰ in
alchorano freq̃ꝫ recitat ꝙ cũ hõies ei di=
cerẽt ostende signa q̃ fecit moises et xp̃us
et alij ꝓphete. Respõdebat q̃a moises vẽit
cũ signis et nũcij cetẽi et maxĩe xp̃c q̃ vẽit
cũ maxĩs ꝓdigijs et mũdꝰ ñ credit eis ꝫ
dicebãt ꝙ erãt maleficia idõ nõ ꝑmittit
me deꝰ facẽ miracl̄a. ñ enĩ crederẽt ꝫ veni
in virtute armoꝝ. Sꝫ hoc cõuincitᷣ expꝑssũ
eẽ mẽdaciũ. q̃uo enĩ nõ crederẽt ei si facẽt
miracl̄a q̃ c̃oiderũt ei sine miracl̄o Talia
enĩ mãdauit eis ad q̃ mũdꝰ ꝓnꝰ ẽ et c̃rit
sine aliq̊ miracl̄o et mãdato. scꝫ ꝙ occide
rẽt et raperẽt et mulieres pl̄imas impre=
gnarẽt et ꝙ dentẽ ꝓ dente et ocl̄m ꝓ ocl̄o
exthererẽt Ad hec aũt oĩa ita ꝓni sũt mũ
dãi hõies vt vix et cũ magnis vlcõibꝫ et
iudiciarijs pẽis ab istis valeãt coarceri.
Qd̄ atᷣ ĩduxit ꝓ signo ꝙ sit missꝰ a deo ĩ
virtute armoꝝ expꝑssã cõtinet falsitatẽ ñ
enĩ semꝑ fuit victor sic̃ moises et ihesus
enoch et helias q̊s anglꝰ dñi semꝑ ꝓtexit
et victores fecit Machometꝰ atᷣ vincebat
aliq̃n et aliq̊ mõ vincebatᷣ sic̃ et alij tiran
ni. nã dẽtes eiꝰ ĩ bello cõtriti sũt et facies
collisa sic̃ habetᷣ in bello qd̄ vocatᷣ gasime
tobor vbi fuit vulnẽatꝰ in ore et amisit
vnũ dentẽ ꝯ ꝑoribꝫ corruit q̃qꝫ ĩ foueã &
fuit valde t̃pit̃ victꝰ q̃ꝫuis ĩ ꝑcedẽti no=
cte ex ꝑte dei sui cõtrariũ ꝓmisisset hec in
pugiõe et alia sił̄ia ꝑte scd̄a capitulo viij
Exq̊ eciã patꝫ ꝙ ñ ẽ miracl̄m illud qd̄ ꝓ si
gno ĩducũt videlicꝫ ꝙ subito magna ꝑs
mũdi ei adhesit T'l'eꝫ enĩ legẽ cõstituit et
tł̄ia mãdata dedit ad q̃ oẽs ꝓni sc̃ eciã sñ
mãdato ut supiꝰ ꝑtetiũt Dixit enĩ iussit m
deꝰ terrẽ gẽtes gladio donec testificentᷣ ꝙ

nō est deꝰ n̄ deꝰ et ꝙ ego sum nunciꝰ eiꝰ
qꝺ si fuerīt cōfessi sanguinē et pecuniāꝫ su=
am saluauerūt et inde sarraceni dicūtur
saluati. Nam quicūqꝫ recipiebāt manda
tū machometi ip̄e et sui saluabāt eū et n̄
occidebāt nec expoliabāt vn̄ et sarracēi n̄
sarracēi vocāt̄ ſ3 messalamī qꝺ inꝫp̄tat̄ sal
uati ip̄i aūt vere credūt se eē saluatos et de=
rident xp̄ianos q̄ nolunt dici messalamī
idest saluati vt ip̄i ſ3 volūt dici xp̄iani .
Dum aūt plures a machometo talē sal=
uacōēꝫ acciperēt ex p̄dicta causa .Postea
fecit p̄comisari q̄cūqꝫ dixerit nō est deus
n̄ deꝰ intrabit padisum eciā si latrocina
tꝰ fuerit et fornicatꝰ. Venit aūt quidam
ad machometū dictꝰ hebidorda et quesi=
uit ab eo si hoc esset verū Et respondit ꝙ
sic et addidit eciā si cū p̄cedētibꝫ biberit
vinū et eciā si occiderit et adiecit macho
metos eciā si turserit nasum hebidorda
ad ea aūt oīa confirmāda nō ostendebat
miraculū ſ3 nudabat gladiū Idē habet̄ ex
pressiꝰ in capitulo ꝓphetaꝝ vbi sic legit̄
Dixerūt de machometo scꝫ ascultasti sō=
nias seu blasphemias vl' certe poetizas si
ant ad nos saluantem cū miraculo vno
ostēde q̄ꝫadmodū missi sūt et priores Re=
spondit destruxit īquit deꝰ ciuitates āte
eos q̄ nō crediderūt et q̄ p̄cesserūt vos nō
crediderūt nec eciā vos miracl'is credere=
tis n̄ p gladiū vt sic̄ in capitulo ꝓpheta=
rū narrat̄ .Ait ve q̄rentibꝫ miracl'a fieri
ab eo et dixerūt ei Asculatasti somnias ꝛc̄
Respondit sic̄ sup̄. vsqꝫ p gladiū Audite
ergo machometici si alchoranū visitatis
ip̄e ē q̄ affirmat machometū mille fecisse
miracl'a longe aūt plures sūt quos cōsū
psit gladiꝰ q̄ꝫ q̄ gratis eū secuti fuerūt .
Declarat ergo ex sup̄dictis legē machome
ti nullo miracl'o fundatā eē et sic nō dicē
dā lex dei. Fides aūt xp̄iana q̄ p̄cipit ar=
dua tota ē fundata in miracl'is vtilibꝫ et
maīfestis q̄ n̄ solū xp̄s fecit ſ3 eciā apl'i pꝰ
eū. eciā doctores q̄ euāgeliū et apl'oꝝ dc̄a
exposuerūt et vsqꝫ ad ista tempa duraue
runt miracl'a scꝫ de effugacōe demonū et
curacōe languoꝝ et resuscitacōe mortuo=
rū. Hec mirabilia faciūt xp̄iaī et fecerūt
q̄ dicūt xp̄m crucifixū eē verū et solū deū

Et si dixerīt sarraceni ꝙ ista nō credunt
nec facta sūt ostendemꝰ eis miracl'a ma=
gis. Cōstat enī ꝙ totꝰ mūdꝰ colebat ido
la et maxīe romaī q̄ tenebāt monarchiā
mūdi hi r̄ceperūt fidē xp̄ianā et nō solū
acceptauerīt xp̄m crucifixū eē verū deū. ſ3
eciā expuerūt oīs alios deos q̄ tanto tē=
pore in idolis q̄ dabāt eis respōsa nec im
ponebāt eis aliqua grauia cū fides xp̄ia=
na tam ardua et insolita mundo impo=
nat vt cōtempnē mundū cōtempnere se=
ip̄m diligē īimicos orare p psequētibꝫ be
nefacē malefaciētibꝫ aliena nō appetē ꝓpa
largiri Hec oīa mundꝰ acceptauit et ritū
p̄stinū dimisit Aut igit̄ ꝓpē sufficiēcia mi
racl'a aut sine miracl'o maiꝰ aūt miracu
lū fuit si sine miracl'o et p hoīes imponē=
tes simplices et paupīos ꝓcurari potuit
et hec fecerūt xp̄iaī n̄ alios occidēdo ſ3 mō
tem ab alijs eq̄nimit̄ tollerādo. Cōstat aūt
modis oībꝫ fidē xp̄ianā stupendis mira=
culis eē fundatā legē eciā machometi nul
lo fulari miracl'o n̄ enī īdiguit. et maxīe
quo ad carnales hoīes et mundanos. Alij
vero scꝫ ītelligētes literati et virtuosi vi=
ri ei nullatēꝰ adheserūt fidem.

SExtꝰ passꝰ est ꝙ lex machome=
ti est lex cōtradcōis .Sūt enī in
eo innumē cōtradcōes de q̄bus
ꝓpē breuitatē octo subiūgunt̄. Primo se
dicit eē genēalem ꝓphetā et tn̄ dicit ꝙ al
choranꝰ datꝰ ē ei arabice et ꝙ nescit aliā
linguā n̄ arabicā. Item scd'o dicit in capi
tulo d' delbachara ꝙ īterp̄tat̄ vaca ꝙ iudi
et xp̄iaī et sabei saluabunt̄ et capitulo ad
mirā. dicit postea ꝙ nullꝰ saluabit̄ n̄ in
lege sarracenoꝝ Item tercio mandauit eis
ꝙ nō altricent̄ cū hoībꝫ alteriꝰ secte verb̄
asperis ſ3 verbis mansuetis . n̄ enī ptinet
ad hoīeꝫ dirigē ſ3 ad deū solū et vnꝰ quis
qꝫ habꝫ de se solo reddē racōēꝫ et n̄ de alio
et postea mādat in pluribꝫ locis ꝙ occi=
dant̄ et expolient̄ q̄ n̄ credūt donec credāt
vl' soluāt tributū. pretēa ip̄e dicit in ca=
pitulo libem ꝙ illi qui recipiūt sine deo
dn̄m aliū tu n̄ es p̄ronꝰ et ꝓcurator eoꝝ
ſ3 deꝰ reseruat sibi. Est igit̄ notabilis con
tradc̄o q̄ ex vna pte auctōitate dei tociēs

mandat ꝙ occidant̄ icreduli et ex alia pa
te de9 mandat ꝙ eciā ꝓ tanto scelē null9
ē ꝓcuratō ad puniendū ƺ soli deo reseruā
tur. Item quarto machomet9 in capitulo
ꝫalt tenūti in fine iactat se ꝙ ipē nō est
de cōpellentib ƺ quō nō est de cōpellenti=
b q̄ mandat ꝙ nō credētes occidant̄ et ex
polient̄. Item hoc in capitulo de vaca con
cedit zodomiā tam cū masculo q̄z cū fēia
dicit enī sarracenis ꝙ nō polluāt se cū in
fidelib n̄ credant & de mulieribus dicit
mulieres vr̄as aratura vr̄a arate eas vt
vultis. et tam̄ in eodē capitulo pri9 dicit
ꝙ illi zodomite tempe loth opati sunt ab
hoīabile viciū et pstis nacōib insuctum
Item. vj. ipē dicit ꝙ noe abrahā ysaac et
iacob et filij eoꝝ fuerūt sarraceni et tam̄
ipē dicit ꝙ mandatū ē ei ꝙ ipē eēt pmus
sarracen9 Preteā cōstat ꝙ nō fuerūt sar=
raceni q̄ztum ad ritū n̄ postq̄z fuit data
lex sarracenoꝝ. lex at̄ sarracenoꝝ ē alcho=
ranū qd̄ quidē fuit datū post legē moisi
et euangeliū sicē habet̄ i alchozano ymmo
nō sūt adhuc. septingenti lxxxxv. ān̄i ꝙ
fuit machomet9 cū ipē venerat āno dn̄i
. sexcentos lxvj. sic patuit sup̄ cōsideacōe
pma articlo iij. Cōstat tamē ꝙ noe abra
ham ysaac et iacob fuerūt ante legē moi
si et euangeliū. Item vij ipē dicit ꝙ deus
ꝓhibuit auguriū. et tam̄ ait auguriemī
si aliē nō potestis i scissura datili et q̄ hoc
nō fecerit anathēa sit. Item viij ipē dicit
se missū arabib q̄a nūciū n̄ habuerūt di
cit enī ꝙ alchozanū datū ē eis solū in lin
gua arabica. dicit enī se nescire aliā lin=
guā n̄ arabicā Vnde cū adhesisset ei qdā
bacherra iocobin9 et salon psa et abda al
ba de pside fili9 seleam iude9 et qdam di=
cēnt ꝙ ipi istruebāt eū. ecce cecidit in fa
ciem suā et cōtracte sūt man9 ei9 et pedes
et socij cooperuerūt eū vestib suis et ad se
rediēs dixit de9 misit me corripe vos de
s̄mōe quē dixistis ꝙ tl'es me docerēt legit
ꝙ eis vnā lcōnem al's sentēciā q̄ ē in fine
lcōnis elnael qd̄ iterptat̄ palma q̄ sic dicit
Scim9 ꝙ ipi dicēt ꝙ istruit eū homo. lin
gua aūt q̄ loquerēt ei psica. hec autē ara=
bica patēs ē. et ex hoc dicit quō potest eē
ꝙ illi instruāt me quoꝝ vn9 psecut9 est

et alē hebre9 q̄ dixerūt ei potest eē ꝙ lin=
gua sua tibi loquāt̄ et exponūt tu lingua
tua oīa notifica hanc inuenit responsio=
nē. ƺ qui nō poterat instrui ab hebreo et
psa q̄ sūt ꝓpinq quō poteāt ali9 valde re
mote lingue istruere Ipē tamē post dicit
se esse missū ad vniuersitatē genciū. Sƺ q̄
mō ibit ad oēs gētes i septuagita lingui
qui nescit recitare suū s̄mone n̄ i lingua
arabica. ¶ Dicit tamē vnde habet̄ in libro
ꝓphetaꝝ ꝙ dixit ei deus nō misim9 te n̄
ad vniuersitatē genciū et igit̄ manifesta
cōtrarietas et aptum mēdaciū ꝙ sit mis=
sus solis arabib et oīb gentib. Nō igit̄
alchozanū ē lex dei in qua tot cōtradcōes
inueniūtur Vnde sentēcia ē machometi
in capitulo elnesa qd̄ iterptat̄ mulieres ꝙ
si iste alchozan9 nō esset a deo inuenirent̄
vtiq in eo cōtrarietates ml'te. Sua igit̄
sentēcia sit i destrucōez sue legis q̄z exquo
vt visum est ml'te maīfeste cōtrarietates
sunt in eo nō est lex dei.

Septim9 pass9 est ꝙ lex machōe
ti nō est lex dei q̄a est i pluribȝ
p hoīez reuocata. Vnde n̄ ē tl'e
examē legis sarracenoꝝ inē eos quale inē
xp̄ianos sepe fit p cōsilia geneālia vbi ve
ritas fidei repetitis ignib luce clarior in
notescit. Cū sarraceni qui eius noticiam
habent ꝙ autētico tenēt actū factū p ma
chometū aboulhaqui q̄ erat alphāz i ciui
tate q̄ dicit̄ malaga qui refert i suo libro
versuū reuocatoꝝ. ꝙ cū ipē vidisset mul
tos locutos fuisse in mō q̄ aliqui vers9 al
chozani reuocabant̄ et ꝙ null9 in hoc fece
rat finē ꝙ recedēdo a pdca ciuitate cōgre
gauit doctores regl'e qui ei auxiliū dederēt
cū auctoritatib et libris antiquoꝝ ma=
gistroꝝ et ꝙ sic cōposuit breuiariū certis
simū de eo ꝙ breuiariū r̄putat̄ inē doctos
magnū onus legis machometi et n̄ mi9
p̄iudiciū. quia ostendit allegando sup eo
alios pass9 alchozani. ꝙ i ipo met alcho=
rano qd̄ tenet̄ ab oīb sarracēis p lege sua
data a deo sunt reuocati. cc. et xxvij. ver
sus de quib racōe guerre sūt reuocati cētū
xxiiij vers9 ita ꝙ sarraceni faciēdo guerā

contra nō sarracenos ipi cōtra dicūt legi
sue i centū xxiiij passib9 · verbū ē magni
ponderis dicē sūt reuocati. Aliud ē cōcor
dare vnū passū cū altero exponēdo et de
clarando quō in suo casu intelligit̄ vnu9
pass9 et in alio ali9 sic cū i ml'tis passib9
videt̄ ēē cōtrarietas int̄ doctores xp̄ianos
fit studiose et autētice p̄ generalia cōcilia
et sc̄os patres habita examīacōe longo tē
pere cum cardinalib9 p̄riarchis archiep̄is
ep̄is et doctorib9 ac ml'tis l'ratis sue curie
& extra. Sed q̄ aliqd cōciliū vel papa di
cat q̄ aliquis pass9 euangelij sit reuocat9
alienū est a suo p̄posito et oīm xp̄ianoꝝ
q̄ in lege dei fiat sic in legib9 ciuilib9 vel ī
aliquib9 canōib9 seu decretalib9 specialit̄ ī
regul' cancelarie p̄ quas expediunt̄ bulle
exeūtes a romana curia quaꝝ seqꝫ papa
app̄bet quas vult reuocat · vel sic i foro
regni castelle et ordinacōib9 quia aliqui
reges faciūt aliquas ordinacōes ad quas
magis attendūt q̄ȝ ad antiquos foros &
hoc ē quia reuocare legē spectat ad suū fa
ctorē vl' ad equalē seu maiorē p̄tatem ha
bentē. Quō ergo potest reuocari lex q̄ pu
tat̄ ēē dei p̄ aliquē aliū quia si verū est q̄
esset dei nō dico p̄ hoīeȝ sapientē ȝ nec p̄
diabolū vel aliquē angelū nec p̄ oīs dia
bolos hoīes et angelos sil' in vnū cōiun-
ctos. Sȝ ad reuocandū tot vers9 libri al-
chozan ñ fit mencō q̄ fuit facta cōgrega-
cio vl'is ex parte oīm sarracēoꝝ et q̄ ma-
iores eoꝝ cōgregarent̄ requisiti. ȝ habent
p̄ autētico dcm̄ vni9 alfaqui. qui dicit et
nō p̄bat nec forte suo tempe fuit manife
stū q̄ pecierit cōciliū sr̄p eo a doctorib9 re
gule. Ex quib9 satis clare pateȝ legem ma
chometi nō esse legē dei quia nec autētice
examīat̄ ymmo p̄ vnū sarracenū ī pluri
bus reuocata et si vn9 diabol9 licȝ sit ho
mīb9 cōtrari9 q̄a eos respicit vt īimicos
cū hoc sit ei9 p̄p̄um officiū nō tam est cō
trari9 alteri diabolo quia si sic iā esset in
se diuis9 belzebub nō possȝ stare regnū ei9
cū oīe regnū in seip̄m diuisū nō sit sta-
bile Quō ergo potest dici q̄ sūt tot vers9
alchozani reuocati cum ab oīb9 sarracenis
dicat̄ liber a deo reuelat9. cū ergo vn9 di
abol9 nō sit alteri contrari9 et min9 vn9
angel9 alteri multominus de9 sibi ipi. ¶ Et
cū oīs sarracen habeāt p̄ autētico q̄ q̄-
dam dc̄a alchozani sunt alijs cōtraria. &
ideo multa illoꝝ reuocata nec debeat ei9
dari fides videāt sapientes sarracenoꝝ p̄
quē doctoꝝ lex eoꝝ debet dici cōposita et
cū ñ a deo p̄p̄e ea que dicta sunt. Relinqt̄
ergo q̄ a diabolo magr̄o machometi cui9
officiū est. falsa veris miscere. et dulci
melli venenū. quia si sic est q̄ est in se cō
traria cōtento in ea in parte existente ve
ro et ī parte mendacō dici poterit auctor
ei9 ñ verax ȝ mēdax et q̄ debȝ attēdi men
daciū est multū p̄iculosū q̄a de tl'ib9 tam
magnis et tam p̄iudicialib9 et dampno-
sis mendacijs sic sūt multa cōtenta in al
chozano cōdempnācia aīas suoꝝ credenciū
in speciali hic q̄ nō obstante quacūqȝ cō
traria racōe ī alchozano licȝ dc̄a p̄ micha
elem p̄ gabrielem p̄ deū p̄ suos angelos et
nuncios p̄cipiūt fieri guerrā contra oīs
qui nō tenēt partē suā et ñ specificat̄ hic
quid cōtineāt alij vers9 reuocati ī ml'tis
grauissimis et p̄iculosissimis. Sed cū hoc
sit certissimū q̄ de9 p̄ suā naturā nō poē
esse mendax. angel9 bon9 sil'r quia cōfir-
mat9 in graciā dei. ȝ potest esse et ē men
dax diabol9 et homo. Si ergo lex macho-
meti scd̄m dc̄m illi9 alfaqui et doctoꝝ re
gule est cōtraria sibi ipi et ideo nō data
a deo nec ab angelo bono. sequit̄ cōclusio
ex hac racōe quadrimembri sufficienti et
hanc racōnem facit dn̄s cesariensis mḡr
iohānes de Segobia ī tractatu cōtra sar
racenos. Est ergo principalis actor alcho
rani nō homo sed diabol9 qui ex inuidia
p̄p̄a et ex p̄missione diuīa p̄p̄e pc̄a pp̄li
p̄ualuit inchoare solempnit̄ et efficacit̄ p̄
fidiā antixp̄i quia videns diabol9 fidem
xp̄i crescere ī ptib9 orientis et q̄ idolatr̄a
iam deficiebat deuicto cosdroe rege psaꝝ
et medoꝝ p̄ eracliū regē xp̄ianissimū . et
q̄ ip̄e eracli9 destruxerat excelsā turrī q̄ȝ
ip̄e cosdroe edificauerat ex auro et argēto
et lapidib9 p̄ciosis et q̄ crux xp̄i iam tan
tū erat p̄ eracliū exaltata et ampli9 exal
tanda. et cū nō possȝ ip̄e diabol9 iam am
pli9 defendē plures deos nec totalit̄ nega
re legem moisi et euangeliū xp̄i qd' iam

diuulgatū erat p totū mundū. Cogita-
uit pfectionē legis q̄si medie inē nouum
et ve⁹ decipe mundū et ad hoc exequen-
dū assumpsit q̄zdā hoiē diabolicū noīe
machometū ritu idolatrā fortuna pau-
perū mēte supbissimū et maleficijs famo
sū vt sup̄ visum est. ¶ Et quidē libenci⁹ as-
sumpsisset diabolus hoiē bone fame. si
fuisset pmiss⁹. sic̄ et libenci⁹ pmū attem-
ptasset hoiē p aliud aīal in quo ipi⁹ ma
licia scelaret q̄z p serpentē si fuisset pmis-
sus. ꝫ nō pmisit diuīa sapiencia n̄ vt ta-
lem assumet et p talē hoiē mundū inva
deret vt mund⁹ de facili aduertē posset q̄
lis esset lex data p talem legislatorem

Quarta consideracō est scire ī
quo sarraceni firmāt sue le-
gis fundamentū. Et p̄bebit
q̄ nichil reale habēt ꝫ totū
est ficticiū et fabulosū & tam manifeste
mendaciū q̄ vnusquisq̄ racōe capax adu̇
tere poterit hanc legem nulli⁹ firmitatis
existere. Vnde dicit̄ in alchorano in capi
tulo filiorꝫ israhel laus ei⁹ sit qui transi
re fecit seruū sub vna nocte ab oratorio
elharam que est dom⁹ meque vsq̄ ad ora
toriū remotissimū que ē dom⁹ sancta in
ihrl'm quā benedixim⁹. ¶ Exposicō hui⁹ sē
tencie est ī libro qui dicit̄ arabice halma
hereig qd latine īterptat̄ in altū ascendē.
et ideo vulgarit̄ dicit̄ scala machometi ī
quo sūt octuaginta quinq̄ capitula in q̄
bus narrat fictionē quandā sui ascensus
et descens⁹. Ex quibꝰ oībus breui sūmula
cōpilaui ītentū suū circa sue legis funda
mentū. Dixit ergo narrans fictionē suā
sic. Cum ego machomet⁹ essem meque ī
domo mea et iacerē in lecto ꝓprio iuxta
vxorē meā post multā vigiliā ī lege dei
cogitando aliquantū dormire cepi et sta
tim venit ad me gabriel angel⁹ q̄ sub hac
forma se michi ostendit q̄a facies ei⁹ erat
alba plusq̄ lac ꝗ nix aliq̄ et capilli erant
rubicōdiores corallo multo eciā rubicon
do hēbat supcilia valde ampla et os pul-
cherrimū et bene formatū dentes quidem
albos et valde claros et indut⁹ vestibꝰ oī
re albioribꝰ ac ditissime opatis cū perlis
et lapidibus p̄ciosis cinctus erat duabus
zonis auri purissimi et earꝫ quelibꝫ ampli
or grandi palmo manus ipi⁹ rubicunde
q̄zadmodū ignis et ale ac pedes viridio-
res oī smaragdo dixitq̄ michi Machōe-
te surge veni post me stringens te zona
et circūuoluens caput tuū atq̄ corp⁹ tu-
ella tua alba. q̄a deus vult tibi m̄lta sue
potencie ac secretorꝫ suorꝫ mirabilia osten
dere in hac nocte. Cū ergo surgerē ac vēi-
rem ad portā dom⁹ mee respiciēs vidi q̄
gabriel tenebat per habenas quandā be-
stiā q̄z michi adduxerat cui nomē erat al
borac que t'lis erat forme. Erat enī gran-
dior azino et paruior mulo hēbat faciem
hoīs et crines ei⁹ erāt de parlis pect⁹ aūt
de smaragdo cauda de robino oculi clari-
ores sole pedes et vngulas hēbat ad mo-
dū cameli. ¶ Hec bestia erat zellata quādā
zellac sic mirabilit̄ cū parlis et p̄ciosis la
pidibꝰ opata q̄ null⁹ est qui dicē possit.
Multa alia dicit de ornamēto hui⁹ bestie
Sequit̄ et hec bestia tota circūdata erat
angel' qui custodiebāt eā. ¶ Tunc dixit m̄
gabriel machomete ascende sup bestiam
istā et equita et cū appinquarē bestie vt
equitarē noluit sustinē Et angel⁹ dixit ei
Alborac morare q̄ete et sustine q̄ hic equi
tet sup te quia iuro p nomē dei q̄ nunq̄
te homo t'lis eq̄tauit ad huc nec eciā hoc
durāte seculo equitabit. Tunc bestia illa
dixit quis est ergo iste. Et gabriel respon
dit ei dicens hic est machomet⁹ dei nun-
cius et ꝓpha magn⁹ et cū bestia hoc audi
ret statim quieta mansit et equitaui ga-
briel vero m̄ scandile tenuit siue staffam
et cōfestim alborac ire cepit ita cito atq̄
suauit̄ q̄ nullū os hoīs hoc dicē valeret.
ego nanq̄ respiciens pass⁹ ei⁹ vidi q̄ ita
magni erāt q̄ inē vnū passū et aliū erat
tantū spacij q̄ntum possit homo longius
ꝓprijs oculis respicere a remotis. Et ibat
directe vers⁹ templū iherosolomitanū &
gabriel veniebat a dextris mecū. Et audi
ui quandā vocē bis m̄ dicentē ha. ha. ma
chomete expecta me et ego nichil respon
di. ¶ Deinde vidi quandā dn̄az pulchriorē
quā vnq̄ vidi que tribꝰ vicibꝰ dulciter
clamās dixit ha. machomete aliquātulū

me expecta et ego cum appinquassem &
vellet m̄ loqui nō modicū dedignat⁹ reli
qui eam . Dixitq₃ m̄ gabriel . mō cogno=
sco magnā inte scienciā fore et dicā tibi
quare scias q̄ vox illa que p̄mo te voca=
uit erat lex iudeoꝝ et si respōdisses ei oēs
tue gentes iudei facte fuissent ¶ Vox vero
scd̄a . lex xp̄ianoꝝ fuit cui si respondisses
om̄s tue gentes fidei xp̄iane adhesissent
sed dn̄a illa cūctis induta coloribus que
postremo te vocauit ē mund⁹ iste qui de
licijs oībꝫ plen⁹ exstat et q₂ exspectasti eā
scias vero q̄a gentes tue pl⁹ solacioꝝ pl⁹
q₃ deliciaꝝ hēbunt q̄₃ om̄s alie gētes que
vnq̄₃ in p̄terito fuerint vel sint ī futuro
sed q̄a dedignat⁹ reliquisti eā nec sibi re
spondē curasti tu magis sine peccato eris
q̄₃ fuerint om̄s alij pphe hacten⁹ vl' q̄ im
posterū subsequūt̄ q̄ dc̄o tacuit et duxit
me in templū . et postq̄₃ fuim⁹ ante por=
tā templi p̄cepit m̄ vt descenderē ad quē=
dā nigrū lapidē vbi soliti erāt pphe descē
dere et descendi et cū descēdissem gabriel
angel⁹ p habenas ligabat alborac ad lapi
dem p̄notatū et accipiēs me p manū du
xit in templū in quo inueni om̄s pphas
stantes in circuitu templi deinc⁹ q̄s deus
illuc venire p me honorādo et exire d̄ eoꝝ
fecerat sepulchris stabant quidē om̄s me
expectando erecti sup pedes suos et cū vi
derūt me cūcti oracōes facē ceperūt ¶ Tūc
gabriel m̄ dixit . Veni machomete et fac
orōnem priusq̄₃ alij q̄a tu es rex pphaꝝ
oīm et cūctaꝝ genciū dn̄s qd audiēs mi=
sit me ante et feci duas orōes satis leues .
Deinde erexi me sup pedes et statim om̄s
pphe me salutauerūt gaudētes et m̄ ma=
gnū honorē cōtulerūt et amplexātes me
dixerunt m̄ bona noua de maximo bono
qd de⁹ m̄ p̄parauerat et meo pp̄lo vniuer
so et p me deinde om̄s deū rogauerīt . Ali
bi dicit̄ in ij . libro doctrine sue q̄ inuenit
ibi Abraham moisen et ihesū filiū marie
et dicit q̄ moises obtulit sibi vnum va
plenū vino . et abrahā aliud plenū lacte .
et ihesus aliud plenū aqua ¶ Et tunc ego
ait machomet⁹ audiui vocē quandā corā
oībꝫ astantibꝫ celit⁹ dicētis m̄ . Si vas vi
ni elegeris tu cū pp̄lo tuo pibis . Si autē
vas lactis submergeris Si vero vas aque
elegeris tu cū oībꝫ tuis ad deū imppetuū
dirigeris . Et cū machomet⁹ p̄dicaret hoc
fundamentū in ihrl'm cunctis astātibꝫ ī
cōfirmacōe sue fictionis addidit moises
erat ruphus et crispus . ihesus fili⁹ marie
erat flau⁹ capillis et medie stature et vi=
debanē ab ei⁹ capite aque psilire et tamē
aq̄ n̄ erat ibi Abrahā erat pcerto m̄ sil'is
Sequit̄ in p̄dc̄o libro scale machometi per
actis orōibꝫ in templo vt sup̄ . Ecce gabri
el p manū me accipiēs duxit ext̄ templū
et ostēdit michi quandā scalā que dura=
bat a p̄mo celo vsq₃ ad terrā vbi stabant
Erat enī scala illa pulchrior res q̄₃ vnq̄₃
visa fuerit et ipi⁹ pedes iūcti sunt ad la
pidem illū ad quē descenderā ego p̄mo et
p̄mus grad⁹ erat de rubino ¶ Secund⁹ de
smaragdo ¶ Terci⁹ de perla albissima et q̄
libꝫ alioꝝ de lapide p̄cioso iuxta naturā
suā cū perlis opato ex auro purissimo tā
ditissime q̄ nullum cor hoīs cogitare hoc
possit et erat circūdata angelis q̄ custodi
ebant eū . Gabriel quoq₃ me p manū acce
pit et eleuās a terra posuit me sup p̄mū
gradū scale et dixit michi Ascende ma=
chomete et ascēdi et gabriel mecū sil'r . an
geli vero cuncti associabāt me q̄ erant ad
scale custodiā deputati . et pcedēs p scalā
vidi quendā angelū valde magnū q̄ sup
cathedrā sedens tenebat in manu sua ta=
bulam quandā que ab oriēte durabat vs
q₃ ad occidentē qui vna hora tabulam re
spiciebat et alia mundū et p̄cepit michi
gabriel q̄ salutarē eū q̄a magnū tenebat
locū corā deo . salutaui et ipe reddidit m̄
salutacōnem capite suo et nō tantū orē .
Et dixit illi gabriel q̄uo nō salutas hoīē
meliorē de mundo et ille quesiuit a gabri
eli dicens . quis ergo hic ē gabriel respon=
dit hic machomet⁹ nunci⁹ dei nostri . Et
ille Est ne ipe iam miss⁹ Et gabriel dixit
vtiq₃ sine dubio et statim me salutauit
angel⁹ dicēs valde bona noua de maxīo
bono qd de⁹ michi p̄parauerat . Dixit eci=
am adhuc angel⁹ ille q̄ ego eram alcior
et honorabilior nuncijs oībꝫ et deinre cū
ctoꝝ dn̄s pp̄loꝝ ¶ Et addidit Scias ma=
chomete q̄ pp̄lus tuus erit ille qui in hoc

mundo manebit posterior et pl9 durabit
quā oms alij ppl'i vniuersi qa de9 ml'tum
diligit gentē ppl'i eo ꝙ vitant malū et fa
ciūt quidē bonū et sic ab illo expedit9. ga
briel m̄ dixit ꝙ ille erat angel9 mortis.
Quo audito mox vers9 ipm iui et dixi.
Es tu angel9 mortis qui respondit vtiqȝ
Postea quesiui ab eo rogās ꝙ dicēt michi
qūo ipe de corpib9 hoim aīas extrahebat.
Qui respōdit. Scias machomete ꝙ ab il=
la hora qua Adam q̄ fuit pm9 hoim crea
t9 ē a deo et posit9 sup terrā dedit m̄ de9
hoc officiū vt extrahā aīas de corpib9 ho=
minū vsqȝ ad venturā iudicij diē magnā
ita ꝙ nemo viuus remāeat excepto solū
deo et me eciā cū eodē debȝ nanqȝ postea
de9 m̄ aīaȝ meā extrahē ac ipe p9modum
sine fine sol9 ī vita pdurabili remanē Et
quesiui ab eo qūo cognoscēt q̄ aīe iture es
sent in padisū et q̄ ī infernū. Et respōdit
machomete nōne vides tu ꝙ nōia cūcto
rū hoim q̄ quondā fuerīt et qui mō sūt et
erūt vsqȝ ī finē psentis scl'i oīa in hac ta
bula scripta patēt. Et eciā mors quā ha=
bitur9 ē ipoꝝ q̄libȝ nec n̄ et bonū et ma=
lū qd de9 iam ill' pparauit iuxta meritū
singuloꝝ. et ideo bene scio q̄ eoꝝ ī padisū
et q̄ ī infernū sūt ituri. Narrat eciam ibi
modū qūo mittit angelos bonos p bōis
et malos p malis et qūo extrahit aīas bo=
noꝝ cū dextera et aīas maloꝝ cū sinistr̄.
Sequit̄ et pfect9 inde vidi aliū angelum
ita magnū ꝙ tenebat caput suū sup celū
et pedes ei9 ī abissū q̄ fact9 erat ad modū
galli cui de9 ostendēt oms horas quib9 fi
eri oracōnes debebāt. Nam cū temp9 erat
orādi veiebat quedā vox de celo dicēs. tu
creatura q̄ deo es obediēs pcipio tibi ꝙ lau
des deū et mox ille angl'9 alta voce dice=
bat benedicat̄ de9 rex sanctissim9 angelo
rū et aīaꝝ et creaturaꝝ oīm q̄ dco galli qui
sīt ī terra hoc audiētes ɔfestim cātabāt ōs
et deū cantādo laudabāt dicētes in cātib9
suis vos oms q̄ obediētes estis deo surgi=
te et laudate ipm qm̄ ipē potēs ē sup oēs
res et ipe fecit eas eciā et creauit. Et pfect9
inde vidi quendā aliū angelū cui9 medi
etas erat ignis et medietas niuis nec tn̄
ignis destruebat niuē nec econt̄ qui eciā
laudabat deum orans ꝙ sicut in eo cōiū=
xerat ignem et niuem sic cōiungeret cor=
da gencium que sibi obedientes essent. Et
pcedens inde vidi alium angelū ita ma=
gnū ꝙ ei9 magnitudinē dicere nō auderē
salutaui eū. sed ipe in oracionib9 existens
nō m̄ respōdit dixitqȝ sibi gabriel ¶ Qua
re n̄ salutas meliorē hoiēz vniūsi secl'i Et
ille q̄s ē ille de q̄ dicis ¶ Et gabel angelo h̄
est machōet9 quē vides Et ille Est ne ipe
miss9 adhuc Et gabel rspōdit vtiqȝ vere.
Et ecce stati angel9 ille ac alij q̄s pmo vi
derā salutauerūt me et dixerūt m̄ valde bōa
noua ē maxīo bono qd pparauit m̄ deus.
Et pfect9 īde vidi aliū angelū mirabili
mō magnū q̄ sedebat sup sedē et tenebat
int̄ man9 suas pilā qȝ maxiaȝ cū q̄si ipe
solū vnū ictū daret celū destruēt atqȝ trā
et cū gabel pilā rspicēt eandē stati plora
re incepit ¶ Et dixi ei Cur ploras. Et ille
machōete. Hic angel9 thesaurari9 ē infer
ni. Quo audito iui v'o9 eū et ipm saluta
ui Verūtamē ipe m̄ n̄ respondit Gabriel
aūt dixit. qūo n̄ respondes meliori hōi qȝ
vmqȝ fuerit adhuc miss9 ¶ Et respōdit sic
supdcm̄ ē de alijs. Et addit ꝙ illi q̄ d' ppl'o
meo in inferno extiterīt min9 penaꝝ ha=
bebūt qȝ alij vniuersi et rogaui eū vt mi=
chi dicēt qūo infern9 fact9 est. et stati sic
michi narrare incepit Scias machomete
ꝙ qūo infern9 pmo fact9 est. de9 fecit ac=
cendi ignē sup eū septuagita milib9 ānoꝝ
rū quousqȝ fact9 est tot9 rubēs igne illo
Postea vero sup illū ignē fecit sup accen=
di per tantundē tempis aliū donec tot9
factus est albus. et post hunc ignem fe=
cit adhuc alium superaccendi similiter
per alia septuaginta milia annorū ita ꝙ
totus niger factus est et plusquā aliqua
res obscurus ignis autem iste semper in
seipso ardet mirabili modo fortiter sed ta
men flammā alium non emittit. Quesi=
ui iterū ab eo similiter qūo facti sunt an
geli inferni et quam vitam ducunt ¶ Et
respondit scias ꝙ deus creauit eos oms ē
igne et sunt in igne nutriti et si hora so
la de igne exirēt subito morerent̄ nec pos
sent sine igne viuere sic nec piscis eciam
sine aqua Et sil'r creauit eos deus mutos

et surdos et misit i corde eoꝝ tantũ duri cici et crudelitatis ꝙ hoc nemo recitare va leret nesciũt enĩ quicq̃ aliud facẽ pterq̃ȝ torquẽ crudeliẽ et affligere pctores. et ideo fecit eos deꝰ mutos et surdos ne audirẽt voces seu lamenta pctoꝝ cũ ipos affligũt Et sil'r fecit eos ita crudeles ꝙ si forte vi deant pctores aliqua signa humilitatiꝰ ptendẽ ipi neq̃ȝ de pctoribus neq̃ȝ de solo humilitate curã habeãt ã vllam eciã pie tatẽ. Nam pter penã ignis inferni quam sustinẽt pctores habẽt penã aliam valde crudelem q̃a angeli qui sũt ibi maximis malleis ferreis torquent et malleãt durẽ pctores ꝓpẽ maximã crudelitatẽ q̃ in eiꝰ est ꝑut in alchorano loquiẽ deꝰ dicẽs mi simꝰ quidẽ i infernũ angelos nostros for tes et duros atq̃ȝ crudeles vt nr̃a manda ta faciẽt et obseruẽt ipi quoq̃ȝ nobis ob ediũt in oibꝰ que mãdamꝰ et cũ thesau rariꝰ m̃ hec oia retulissȝ ego et gabriel ab eo recessimꝰ timore pauescentes nõ modi co Et vltra ꝓfecti sumꝰ quousq̃ȝ venimꝰ ad pmũ celũ et hoc diciẽ celũ lune qd̃ totũ erat ferreũ et hẽbat tantũ spissi in solidi tate q̃ztum possit homo ire i quĩq̃ȝ ãniꝰ et tantũdem spacij erat inter ipm et aliũ secundũ celũ Gabriel aũt pulsauit ad por tam et statim venit ad nos quidã ange lus ita magnꝰ ꝙ ipe in longitudĩe hẽbat spaciũ itineris hoĩs p mille ãnos et tan tũdem i latitudĩe vidimꝰ eciã portas ce li que mirabiliẽ pulchre erant et multos eciã angelos custodiẽtes eos q̃ erant val de bene ac ditissime ornati ¶ Tũc gabriel venit ad vnã portaꝝ vt intraret qd̃ cum vellet facẽ quidã angelꝰ dixit ei gabriel quid vis et q̃s ẽ tecũ Qui respondit me cũ ẽ machometꝰ ꝓpĥaꝝ sigillũ oĩm et cũ ctoꝝ dñs nũcioꝝ et volumꝰ ibi intꝰ itra re. Hoc aũt dc̃o mox nobꝰ porte apti sunt et intrauimꝰ et cũ introissemꝰ oĩs ange li q̃ erant ibi salutauerũt me et dixerũt m̃ valde bona noua de quibꝰ nõ modicũ sũ gauisꝰ ¶ Et respiciẽs vidi ꝙ ipi habebant facies hoĩm et corpora ad modũ vacarũ hẽbant eciã ad modũ aq̃laꝝ alas et erant hij angeli numero septuaginta milia q̃ꝝ q̃libȝ hẽbat septuginta milia capita et qd̃ libet caput septuagita milia cornua et qd̃ libet cornu septuagita milia nodoꝝ et in ter vnũ nodũ et aliũ erat spaciũ itineriꝰ hoĩs p quadragita ãnos Vidi adhuc plꝰ ꝙ in q̃libȝ pdc̃oꝝ capitũ erãt septuagin ta milia facieꝝ et quelibȝ facies hẽbat sep tuagita milia oꝛium et qd̃ libȝ os septẽ mi lia linguaꝝ et quelibȝ ex linguis illis scie bat septẽ milia loquelaꝝ et eciã laudabãt deũ septuagita milibꝰ horaꝝ i die. Vidi eciã inẽ angelos illos duos hoĩes sedẽteꝰ sup duos sedes claritatis q̃ nimis pulchri erant tã statura corpoꝝ q̃ȝ facieꝝ forma habebant enĩ capillos suos oĩs albos ad modũ niuis et barbas eciã magnas in eũ dem modũ albas et vestimẽta ipoꝝ erant ita albissima ꝙ vix poterat homo respi cere ipa. Nam circa iposum capita valde maximã claritatẽ hẽbant Et quesiui a ga briele q̃ illi eẽnt qui respondẽs ait ¶ Sciaꝰ machomete ꝙ ille qui sedit in iferiori se de vocaẽ iohana ibui zacharia qd̃ iterpta tur iohãnes filꝰ zacharie ¶ Est enĩ hic ex dei ꝓphetis vnꝰ Ille tañ aliꝰ q̃ alciꝰ sedet vocaẽ. yza ibmmariem. qd̃ iterptaẽ ihesꝰ filiꝰ marie. Hic enĩ ihesꝰ sp̃s dei ẽ et ipiꝰ eciã genitꝰ verbo fuit. Quo audito iui v̉ sus eos et ipos eciã salutaui Ibidẽ tandẽ quesierũt a gabriele q̃s ego essem gabriel aũt nomẽ meũ dixit eisdem ac ipi cõfesti salutauerũt me et dixerũt eciã m̃ valde bo na noua de maximo bono qd̃ deꝰ m̃ ꝑpa rauerat. Quibꝰ visis ꝓcessimꝰ inde quo usq̃ȝ ꝑuenimꝰ ad secundũ celum qd̃ totũ erat ereũ et hẽbat i spisso tãtũ spacij q̃ztũ possȝ homo ire i quĩgentis ãnis & tantũ dẽ iter ipm et aliud celũ erat Gabriel vero pulsauit ad portã et confestim venit ad nos quidã angelꝰ q̃ aperuit nobis eã et hic angelꝰ ita magnꝰ erat ꝙ tenebat ca put suũ vsq̃ȝ ad celũ septimũ et pedes su os eciã vsq̃ȝ ad fundũ terre ¶ Hic narrat ꝙ vidit angelos q̃ septuagesies millesies hẽbant maiora corpa q̃ȝ habuerũt alij an geli quos viderat i alio pmo celo et q̃uo salutauit eos et qualiẽ ipi pcognito suo noĩe p gabrielẽ salutauerũt eũ sic supdc̃m est Narrat eciã ꝙ vidit inẽ eos ioseph fi liũ iacob etate senẽ et sedentẽ i claritatiꝰ

sede quẽ cũ salutaret et a gabriele cogno=
sceret ꝙ esset machometꝰ dixit ꝙ ipe eciã
salutauit eũ et dixit ei bona noua ⁊c̃ Pro
fecti ergo inde ꝑuenerũt ad terciũ celũ qd
totũ dicit fore argenteũ et ꝙ hẽbat ĩ spis
so spaciũ itineris hoĩs ꝑ quĩgentos ãnos
et tantundẽ eciã inẽ ipm et quartũ celũ .
Narrat hic q̃uo vocante ad portã gabele
venit ad eos quidã angelꝰ ita magnꝰ &
fortis ꝙ si aliquis ponẽt sup palmã eius
totũ mundũ cũ oĩbꝫ q̃ in eis sunt nichil
inde sentiret Dicit eciã ꝙ vidit ibi ange
los valde magnos habẽtes facies vacaꝝ
et manꝰ claritatis ordinati ꝑ acies et ita
stricti et cõiuncti ꝙ homo ñ posset solũ
pilam mittẽ inẽ eos et q̃uo eos salutauit
vt sup̃ . Dixit eciã ꝙ vidit inẽ eos enoch
et heliam sedentes sup sedes claritatis et
q̃uo gabriel notificauit eis nomẽ macho
meti et ipi suo noĩe audito qualiẽ eũ sa=
lutauerũt vt sup̃. Peruenientes ad quartũ
celũ dicit ꝙ erat totũ de auro purissimo
et ꝙ hẽbat tantũ de spisso q̃ztũ homo pos
sit ire ĩ quĩgẽtis ãnis et tantũ inẽ ipm et
aliud quĩtum celũ. Dixit eciã ꝙ pulsan=
te gabriele ad portã vẽit ad eos vnꝰ an=
gelꝰ qui ita magnꝰ erat ꝙ sup pollicẽ de
xtre sue manus tenebat oĩs aquas dul=
ces et sup pollicẽ sinistre amaras . Dixit
iterũ ꝙ vidit ibi septuagĩta milia ange
loꝝ qui oĩs hẽbant facies aquilaꝝ et eo=
rum quilibꝫ septuagĩta milia alaꝝ et q̃li
bet ala septuagĩta milia pẽnaꝝ et queli=
bet pẽna ĩ longitudine hẽbat septuagĩta
milia cubitoꝝ inter quos dixit se vidisse
aaron sedentẽ ĩ sede claritatis diademate
splendido coronatũ et q̃uo salutauit eum
vt sup̃ In quĩto celo qd dicit totũ esse de
perla et habẽ tantũ spacij ĩ spisso sic ẽ iti=
neris hoĩs per quĩgentos ãnos et tantun
dẽ inẽ ipm et celũ sextũ vocante gabriele
asserit ꝙ venit ad eos quidã angelꝰ q̃ to=
tꝰ erat de igne et hẽbat septem milia bra
chiorũ et in q̃libet brachio septẽ milia ma
nuũ et ĩ qualibꝫ manu septẽ milia digi=
torũ et ꝙ quilibꝫ illoꝝ digitoꝝ laudabat
deũ septẽ milibꝫ horaꝝ in die. ¶ Dicit eciã
se ibi vidisse multitudĩez angeloꝝ q̃rũ fa
cies erãt admodũ vulturũ et q̃uo saluta=
uit eos vt sup̃. Et inẽ eos narrat se vidis
se moysen pulcherrimũ sup sedem clarita
tis sedentẽ et q̃uo salutauit eũ et qualiẽ
cognito eiꝰ noĩe a gabele eis dixit . Scias
machõete ꝙ deꝰ te vult et pp̃lm tuũ ma=
gnis ieiunijs et nõ paucis orõibꝫ onerare
tu autẽ roga ipm vt alleuiet ea tibi quia
pp̃lus tuus aliẽ sustinẽ ñ posset. In sexto
celo qd dixit totũ ẽẽ de smaragdo et habẽ
in spisso iter quĩgentoꝝ ãnoꝝ et tantũdẽ
itineris inẽ ipm et septimũ celũ. Narrat
eciã ꝙ gabriele pulsãte ad portã vẽit ad
eos quidã ãgelꝰ qui septuagesies millies
erat maior q̃ꝫ aliq̃s ex alijs quos ꝓmo vi
derat et ꝙ talis erat eis magnitudo ꝙ si
ipe vellet facẽ celũ obsorberꝫ atq̃ꝫ terram
et nullꝰ quippe ꝑsentiret. Dixit eciã se vi
disse ibi alios ãgelos qui septuagies mil
lies maiores erant oĩbꝫ priꝰ visis et ꝙ oẽs
erãt de smaragdis et perlis et de rubinis
auro et argẽto inẽmixtis et equꝰ gabelis
erit silr̃ inẽ eos. Dixit ꝙ salutauit eos &
ipi noĩe suo a gabriele cognito eciã salu=
tauerũt eũ ⁊c̃ vt sup̃. et inẽ eos se dixit vi
disse Abraham in sede maiestatis fulgen
tẽ plꝰ q̃ꝫ sol. et q̃uo salutauit eũ et ipe a
gabriele cognito eiꝰ noĩe dicit ꝙ saluta=
uit eũ et dixit ei inẽ cetera Scias macho=
mete ꝙ deꝰ multũ te diligit ac te inẽ ali
os nuncios suos ꝓcolligẽs. amore tui val
de pp̃lm tuũ amat dico nanq̃ꝫ tibi ꝙ pa=
radisꝰ totꝰ ẽ plenꝰ hys verbis scꝫ zokhay
halla bille dille halla qd ĩterp̃tatẽ sit ho=
nor et laus deo et sibi grãs reuelamꝰ q̃a
ñ est deꝰ aliꝰ p̃ter eũ nec est virtꝰ q̃ p̃tas
alia ñ ipiꝰ dei altissimi atq̃ magni. et di
cit ꝙ rogauit eũ abraham ꝙ moueret po
pulũ suũ et dicẽt freq̃ẑẽ verba illa et ꝙ di
ceret eciã pp̃lo suo ꝙ muri ꝑadisi sunt de
auro purissimo et menia de auro puro et
calx de mosto et ꝙ hic ꝑadisꝰ erat p̃para
tꝰ sibi et oĩbꝫ credentibꝫ et tenẽtibꝫ legem
eiꝰ. In septimo celo qd totũ dicit ẽẽ de ru=
bino clarissimo et rubicũdissimo et habẽ
in spisso iter quĩgentoꝝ ãnoꝝ et tãtundẽ
inẽ ipm et octauũ celũ. Narrat ꝙ pulsan
te gabriele ad portã vẽit ad eos quidã an
gelꝰ quẽ nemo q̃lis erat recitare valerꝫ ñ
solũ deꝰ q̃ ipm fecit et creauit . Dixit eciã

ꝙ cū introiſſꝫ vidit quoſdā angelos q̄ꝝ ū
magnitudinē et formā recitare nō audet
q̄a de⁹ ſibi īhibuit ne alicui viuēti reue=
laret dicit tamē ꝙ hēbant oīs oculos ele
uatos ad deū et laudabāt deū et ꝙ ſurre=
xit int̄ eos vn⁹ q̄ erat celi almocaden qḋ
īterp̄tat̄ arabico eloq̄o veluð ille q̄ vocat
ſarracenos cū orōes ſuas facē debēt et tam
cito cū ſurrexit ad orōes vocare īcepit di=
cēs halla huha kibar qḋ īterp̄tat̄ magn⁹
eſt deus . Poſt hoc aūt dixit le hille halla
illala qḋ īterp̄tat̄ nō ē de⁹ ali⁹ ṅ de⁹ . Di
xit eciā adhuc haxſedu le halla hilla la .
qḋ īterp̄tat̄ teſtificemī ſil'r machometum
nunciū dei eē . dixit eciā poſtea haya laſa
la habya lalphala qḋ īterp̄tat̄ venite ad
orōes vr̄as et ad ꝓfectū veſtrū et dixit ꝙ
ip̄e fecit ſiml' cū illis angelis duas orōeſ
parias et gabriel dixit ſibi qḋ de⁹ p̄fece=
rat eū ſup oīs alios nuncios et ſup oīs
quos viderat ī ſeptē celis ſup̄i⁹ enarratiſ
Dixit eciā ꝙ int̄ illos angelos vidit adā
ſenē ī ſede claritatis ſedentē coronatū co=
rona claritatis puriſſime et q̄uo eū ſalu=
tauit et adam ei⁹ cognito noīe a gabriele
qual'r eciā ip̄m ſalutauit et int̄ cetera di
xit Scias machomete tu q̄ pater es filioꝝ
meoꝝ ꝙ padiſ⁹ clauſ⁹ ē et ꝙ neqꝫ ꝓpheta
neqꝫ homo ali⁹ ītroibit q̄uſqꝫ tu ibi ſciſ
et ppl'⁹ tuus ſtatuit quoqꝫ dn̄s ita eē . In
octauo celo qḋ dicit totū eſſe de vno topa
ſio pulcherrimo ad videndū mortalib⁊ in
cognito qḋ hēbat ī ſpiſſo iter q̄ugentoꝝ
ānoꝝ . Narrat ꝙ pulſante gabriele ad por
tam venit ad eos quidā angel⁹ de clarita
te totus cui⁹ claritas ſeptuagies millieſ
maior erat q̄ꝫ claritas ſolis et ꝙ hēbat an
gel⁹ ille ſeptuagīta milia capitū et qḋli=
bet caput ſeptuagīta milia facieꝝ et que=
libꝫ facies ſeptuagīta milia ocl'oꝝ et q̄libꝫ
ocul⁹ ſeptuagīta milia pupillaꝝ et q̄libꝫ
pupilla tremebat ſeptuagīta horaꝝ ī die
t̄rita dei metu dixit eciā ꝙ vidit ibi ali=
os angelos q̄ erāt ſeptuagies millies ma=
iores oīb⁊ aliȷ̄s ſup̄dictis et vidit ibi q̄ſ=
dā kartinas que ſeparabāt int̄ angelos &
deum numerū aūt illoꝝ angeloꝝ dicit ꝙ
nemo nouit ṅ ſolus de⁹ . Vlteri⁹ dicit ꝙ
intrauerūt p̄mā ſepacionē kartinaꝝ que

erant ſeptuagīta et venerūt ad aliā ſepaci
onē aliaꝝ ſeptuaginta diuerſoꝝ coloꝝ et
ſic de ſeptuaginta ī ſeptuaginta quouſqꝫ
puenerūt ad alias ſeptuaginta ſepacioneſ
que oīs de perlis . Et dixit ꝙ inuenerūt
alias ſeptuaginta ſepaciones aque et toti
dem niuis et totidē grandinis et totidem
nebulaꝝ et totidē tenebraꝝ et totidem ig
nis et totidē claritatis et totidem gl'ie dei
et totidē celoꝝ oīm quos homo cogitare
valeat et int̄ oīs ſepaciones erāt tot an=
geli ꝙ a nemīe poſſꝫ dici numer⁹ eorun=
dem qui nūquā laudare deū ceſſabūt cir=
ca eas eundo et veniendo et dicit ꝙ ibi re
liquit eū gabriel ſolū et ꝙ aſſumpto vi=
gore cordis tranſiuit oīs illas ſepacio=
nes quouſqꝫ puenit ad illā que erat gl'ia
dei . et ꝙ cū ibi aꝓpinq̄ſſꝫ audiuit vocem
quandā dicentē ſibi hagopcodem . ya . ab
ibi . ya . muhagmeth qḋ īterp̄tat̄ aꝓpinq̄
te michi amice machōete . Et dicit ꝙ hoc
audito aꝓpinq̄uit ſibi magis . et ꝙ audi=
uit vocē aliā illud idē ſibi dicentē et ꝓpin
qui⁹ accedēs audiuit illud idē hec ſupad=
dens Scias machomete ꝙ tu es apud me
magis honorat⁹ q̄ꝫ oīs aliȷ̄ nūciȷ̄ et ma=
gis exaltat⁹ eciā q̄ꝫ oīs alie creature q̄s
fecerim ſiue ſint angl'i hoīes ā diaboli Et
dixit ꝙ mox aꝓpinquās tantū ꝓfect⁹ eſt
ꝙ int̄ deū et ip̄m nō erat ṅ ſpaciū duaꝝ
baliſtaꝝ et ꝙ tūc ſalutauit deū et de⁹ eū
Et ꝙ de⁹ queſiuit ab eo q̄uo ppl'⁹ ſuus fa
ciebat et ꝙ ip̄e reſponderat ꝙ erant mul=
tū ſibi obediētes et ꝙ de⁹ ſibi dixit Ma=
chomete p̄cipio tibi ꝙ facias ppl'm tuum
ieiunare ſexaginta dieb⁊ anno quolibꝫ et
orōnes q̄uīquagīta facē oī die q̄ dc̄o dicit
ꝙ receſſit a deo et rediēs inuenit gabrielē
et reſpiciēdo mirabilē manſionē dei dicit
ꝙ vidit cathedrā dei intra q̄ꝫ erant . iiiȷ̄ .
elemēta et vtrūqꝫ ſeculū et padiſ⁹ et eciā
infern⁹ et celū et t̄ra q̄ oīa creauerat deuſ
intra cathedrā illam . Dicit eciā ꝙ hēbat
iiiȷ̄ . pedes quoꝝ quilibꝫ hēbat ſeptuagieſ
millies pl'⁹ longitudinis q̄ꝫ ſit a celo vſqꝫ
ad terrā et ꝙ illā cathedrā portant ī hu=
meris ſuis . iiiȷ̄ . angeli quoꝝ quilibꝫ habꝫ
iiiȷ̄ . facies ſcꝫ ante et retro et a dextris et
a ſiniſtris et vna facies erat hoīs alia

aquile alia leonis et alia thauri et corpa eorũ plena oculis et q in fine mundi angelus existẽs in figura hoĩs rogabat deum p hoĩbus vt misereat eis et pcta dimittat Alius existẽs ĩ figura aquile rogabat deũ p auibus alijs existẽs in figura leonis rogabat p bestijs siluestribus et existens in figura tauri p bestijs domesticis Innumera alia fatuissima narrat de septẽ paradisis quos narrat se vidisse inẽ que dicit q ille qui est in ĩferiori gradu supioris paradisi habz ad opus suũ p om̃s partes circa se tantũ spacij quantũ homo possz ire in quinqz centũ ãnis et q donat ei deus quĩgẽtas femĩas ĩ vxores et iiij. milia virginũ et octo milia aliaꝝ q̃ ñ sũt virgĩes ad ei seruiendũ in oĩbus rebus suis et q q̃libz die venit ad eos quidã angelus q̃ dicet eis centũ alpholia q̃ sũt veluti pãni aurei ad vestiendũ et post m̃lta dicit q relinquerẽt cũ gabel et ridubã thesaurarius paradisi et iterũ redijt p eandẽ viã ad deũ et q tũc deus dederat ei librũ alchorãi quẽ accepit d manu dei et dicit q abstulit deus visũ ab oculis eius et reddidit cordi et q sic vidit eũ et q ipe deus posuit manũ suã sup caput suũ. ita q ipius manus frigiditatẽ ĩ corde psentit et q mox ei om̃ez sciam docuit et q sciuit om̃s res q̃ fuerẽt hactenus et q̃ imposterũ sũt future et dicit vltius q rogauit deũ vt alleuiarz supdcas quĩquagĩta orões pplo suo ñ ausus erat aliqd dicẽ d ieiunio ne sibi ĩputaretẽ gulositas et q deus amore sui alleuiauit eas deducẽdo ad quĩqz orões q̃s dicẽt pplus machometi oĩ die. sic q tres de die et due de nocte dicerẽt et q vnus almocaden vocarz ad dicendũ eas et cũ vocaret q mittẽt digitos suos vbi decet sequit q pecijt licenciã a deo et recessit et cũ veniret ad celũ vbi erat moyses enarratis supioribus de alleuiacõe orõnum dicit q eius cõsilio iteꝝ redijt ad deũ p alleuiacõe ieiunij sexagĩta dieꝝ et pmo reditu obtinuit decẽ dies Secũdo alios decẽ Et tercio alios decẽ quousqz ñ remãserũt ñ xxx dies. et sic dicit q p verecũdia nõ fuit ausus amplius redire ad deũ. Et finaliter post enũa alia mendacia q̃ ppẽ vitandã plixitatẽ omitto dixit q gabel reduxit ipm ad scalã p q̃z ascẽdit et q descẽderũt sil' vsqz ad lapidẽ pnotatũ. et q eqtauit alborac expeditus a gabele. et venit ad domũ suã et inueĩt vxorẽ suã ĩ lecto que adhuc dormiebat cui enarrauit oĩa q̃ ei acciderãt. Et post modũ pdicauit eadẽ ĩ mequa ptibus suis caroixis et alijs gẽtibus Hec pauca sũt collca ex maxĩo pelago mẽdacioꝝ pdci libri q̃ dr scala machometi. Alibi legit q cũ pdcaz visionẽ narrasz machõetus gẽtibus vniusis ĩ ill' ptibus Sexagĩta milia hoĩm cognoscẽtes fictionẽ a lege eius recesserũt. et cũ dicerẽt ei ascẽde ĩ celũ de die nobis cẽnentibus et videamus ãgelos occurrentes ñ recognouit falsitatẽ suã. sz ait laus deo meo nũquid aliud sũ ego quã vnus homo et nũcius. Ecce visum est fundamẽtũ legis machometi. Vere hec sola fictio visionis debz sufficẽ ad confutandũ quicqd machometus fecit. Nam nõ pmisit eis sps sanctus mentiri ñ ita manifeste vt homo dare aduertẽt fictionẽ nec inde reꝑbacõe ppẽ claritatẽ sue falsitatis nõ solũ apud theologos sed eciam apud naturales philosophos q̃ vero nõ vt homĩes sed vt bestie viuũt inuoluti cecitate delicias carnis sequẽtes velocissime cursu in dampnacionis pcipium miserabiliẽ cadunt. O infelix homo ĩnumerabiliũ aĩaꝝ dampnacionis causa. O rabies ambicionis et luxurie maledicta machometũ dcepisti vt alios deciperet. O dei pmissio et iudiciũ absconditũ et tam spurcissimo atqz bestiali homĩ et tam apertis mendacijs homines firmissime adhereãt eciã vsqz ad mortem Ipe enĩ seducit aliquo mõ plus quã ãgelũ aliquãdo solũ nunciũ. aliquãdo q p ãgelis mẽcedit et qũo potuit tot angelorum splendores sustinẽ in celis q̃ dicebat q qñ apparebat ei angelus gabriel semp cadebat in terrã et expumãs agitabatẽ et incuruabanẽ manus et pedes eius. Nec enĩ in pdca visione dicit se raptũ sic fuit paulus. sz dicit q ascẽdit sil' ĩ corpe et aĩa cuius signũ est vt sup ptenit q̃a dicit q deus tetigit eũ manu sua et sensit frigiditatẽ eius vsqz ad medullã spĩe dorsi eius et vsqz ad cor. ergo deũ et ãgelos põit corpal'r dimẽsuratos q̃ ẽ heresis dãnata vt sup patuit libro iij.

Quinta cōsideracio ē scire in quo cōcordāt et discordant lex xpī et lex machometi q̄ ad articulos fidei et pcepta lex enī xpī que excellentissima est ut fuit declaratū libro pmo nō in ordinata est in suis credibilibꝫ nec in suo pcessu sic ē lex machometi. ex quo satis cōuincit̄ nō eē a deo qa que a deo sunt ordiata sunt vt dixit aplꝰ sic ī opibꝫ nature et sacris scripturis patꝫ cuilibꝫ intuenti qa enī lex moisi data a deo fuit ordiatissime īcepit a creacōe mūdi. Deinde psecutꝰ est ordīeꝫ tempis et historie vt patꝫ cuilibꝫ intuēti p totū penthateucū pphe eciā in suis scripturis ordinate pcesser̄t eciā ordīe tempis ostendentes q̄ tempe vel sub quibꝫ regibꝫ semp eciā seruantes ordīnē historie vl' ad minꝰ ordīnē materie. euangeliū eciā xpī ordinatissime pcedit ordine tempis et historie et materie deinde eciā vita et doctrina et miracl'a xpī. In alchorano aūt nullus ē ordo nec tempꝰ qa nō dicit sub qbꝫ regibꝫ vel q̄ tempe nec ibi seruat̄ ordo historie. Nam pmū capitulū a quo incipit dicit rubrica vel apcio libri ī quo sine dubio cōuenient̄ incipit ab orōe et laude dei ſꝫ īmediate post breuē orōnē psequit̄ opꝰ et ē capitulū secundū de vaca rufa quam immolauit moises cuiꝰ historia ē in leuitico. Terciū capitulū ē de familia nostra qui fuit pater moisi et aaron. et statim sequit̄. Quartū capitulū de mulieribꝫ et sic de alijs ita īordinate ꝙ nō ē homo in mūdo q̄ possit d̄ ordīe historie et capitulorū reddē racōeꝫ. nec ibi seruat̄ ordo materie. nā nunq̄ꝫ vnā materiā psequit̄ ordinate ſꝫ statim de vna materia se transfert ad alterā oīno extraneā recte sic arepticiꝰ nec eciā ibi seruat̄ ordo arguicōis vl' alicuiꝰ pbacōis. ſꝫ tota doctrina ē ex supposicōe et ponit vnā posicōeꝫ p se verā et ex illa cōcludit quandā aliam q̄ nichil habꝫ facē cū ea sic freq̄ꝫtissime dicit ꝙ deꝰ est excelsꝰ et bonꝰ et alchoranū est lex saluacōis et ꝙ deꝰ est deꝰ et ꝙ nullꝰ est aliꝰ deꝰ ñ deꝰ et machometꝰ ē ppħa veridicus seruꝰ dei et q̄ deꝰ est deꝰ et ꝙ nullꝰ est deꝰ ñ deus Sed que sit ista cōclusio ꝙ machometꝰ est veridicus seruus dei et quia deus est deus et sic de pluribꝫ alijs dictis inordiatissimis que causa breuitatis omitto. Est igit̄ lex machometi discordans in ordine a lege xpī ꝙ vt clarius videat̄ et an sit aliqua cōcordancia int̄ eas ad ordinatissimā seriem articuloꝝ fidei xpīane descendo vbi tria pambula pmittunt̄. Primū est ꝙ articulꝰ in pposito nichil aliud est q̄ꝫ veritas de natura diuīa cū gracia secundū hugonē de sancto victore. et hec notificacio dat̄ de articulo stricte et pprie sumpto put trahit̄ ad ptes simboli aplorū cuilibꝫ enī articl'o cōuenit et est sensꝰ. Articulꝰ artat nos ad credendū de deo ñ solū que dicunt̄ de deo p naturā vt credo in deū patrē oīpotentē hoc enī ad naturā diuīaꝫ ptinet ſꝫ eciā que p graciā dicunt̄ vt qui cōceptꝰ est de spū sancto. hoc enim ptinet ad graciā vnde sensꝰ est articulus est veritas de deo cōtinens naturā et graciā. Secundū pambulū est ꝙ simbolū secundū naturalem phiam dicit̄ cōueniencia. Sic igit̄ ppt̄ cōuenienciā itellectuū ī veritate vna. et ppt̄ cōuenienciā aploꝝ siue patrū in simbolo cōponendo ac eciā ppt̄ cōueienciā scripturaꝝ ex quaꝝ aggregacōe factū est ñ immerito simbolū fidei appellat̄ a sin ꝙ est con vel sil' et bole ꝙ ē sentēcia q̄si sentēcia multoꝝ sil'. Sed quia tria sunt simbola optet causas institucōnis assignare. Vnde causa īstitucōis simboli aploꝝ fuit fidei īstructio respectu credendoꝝ ad salutē necessarioꝝ Causa vero simboli athanasij fuit erroris exclusio propter multiplices errores pullulantes. Racio aūt siue causa simboli patrū fuit fidi explanacio circa dubitacōes emergentes. Item simbolū aploꝝ submisse dicit̄ vt status aploꝝ et fideliū pmitiue ecclesie repsentet̄ qn apl'i et fideles nō audebant fidē xpī vsquequaq̄ꝫ cōfiteri ī manifesto Simbolū vero athanasij in pma cantat̄ vt d̄signet̄ ꝙ fides est pma mentis illumiacō Sed simbolū patrū in missa cantat̄ vt in cōfessione fidei et deuocōe pparet̄ ad recepcōnem dñice corpis cuiꝰ participes p fidē

efficimi. Tercium ꝑambulum est ꝙ si habeat̄ respect⁹ ad ea q̄ credēda sūt radicalit̄ articuli fidei sunt xiiij. quoꝝ septem spectant ad diuītatē et septē ad humanitatē. et hec signata sunt Apoc̄ pͥmo in septem stellis et septē candelabris aureis in quoꝝ medio fili⁹ hoīs ambulat. ¶ Sed si habeat̄ respect⁹ ad eos qui simbolū pͥmū ediderūt tūc fidei articuli sunt xij. iuxta numerū xij. apl'oꝝ qui sancto spū edocti nō est dubiū aliquid potuisse latere de his que spectant ad fidei cōplementū et vt maiorem haberēt firmitudinē singuli apposuerūt ibi suas ꝑticulas et oīs insil' singl'as approbauerūt. et hoc fuit vt vna eccl'ia q̄ super apl'os fundare debebat haberet vnā fidei credulitatē q̄ fides catholica diceret̄ hec ē fides vniūsalis et ab vniūsis apl'is q̄ erāt fundamentū ecclesie vniūsalis et hoc ante dispersionē. Et ideo q̄a paul⁹ et barrabas electi fuerūt ad apostolatū post dispersionē apl'oꝝ siue diuisionē ad p̄dicandū sic patȝ actuū xiij. ī simbolo nichil apposuerunt. et sic̄ xij. apl'i sunt xij. fundamēta ecclesie vniūsalis. sic xij articuli fidei sūt xij. fundamēta muri ciuitatis ihrl'm supne quasi xij. lapides p̄ciosi q̄s enūat beatus iohānes ī apoc̄ xij. dicēs et murus ciuitatis habēs fundamēta xij. et ī ipis xij nomīa xij. apl'oꝝ. Sequit̄ fundamentum pͥmū iaspis ꝛc̄ et isto ordine ꝓsequar ī declaracōe articuloꝝ et ī cōferēcia cōcordancie legis et discordācie legis xp̄i et machometi.

Prim⁹ articul⁹ fidei xp̄iane est Credo ī deū patrē oīpotentē creatorē celi et terre. Hunc in simbolo apposuit petr⁹ p̄nceps apl'oꝝ Et hic est pͥmū fundamentū muri ciuitatis iherusalē supne figuratū p pͥmū lapidē p̄ciosum q̄ dicit̄ iaspis apoc̄ xxj. Hic enī lapis oculos purgat visum acuit et cōfortat vt dicit̄ in libro de ꝓpͥetatib⁹ rerū. Et sic iste articul⁹ ꝑtinens ad diuītatē qui ē de vnitate dei est p̄ncipiū oīb⁹ credentib⁹ tollēdi varios errores gētiliū plures deos ponenciū et acuendi ac cōfortandi visū mentis. Item p iaspidē figurat̄ pͥma virtus theologica que est fides que nunq̄ȝ in sanctis marcessit ȝ semꝑ manet in virore boni opis sic iaspis viridis coloris est In illis quidē marcida est ymmo mortua q̄ fidē habēt et nō cū fide opa Vnde gͥgori⁹ in ꝑsona dn̄i A me fide discrepat qui opib⁹ nō cōcordat Hec est pͥma ī edificio spūali. quia sine fide īpossibile est placē deo ad hebreos xj. et nichil retinet qui fidem ꝑdidit vt dicit seneca ꝛc̄. Et illō p̄rudencij pͥma petit campū dubia sub sorte duelli pugnatura fides dicit̄ aūt pͥma virtus fides q̄a ex ipa cetere generant̄ vt dicit glosa sup illud Math. pͥmo Abrahā genuit ysaac. ysaac genuit iacob ¶ Glosa fides spem. et spes caritatē et hoc est ītelligēdū nō de habitib⁹ que sil' oīs infundunt̄ a deo. Sed de morib⁹ quoꝝ vn⁹ generat̄ ab alio. In p̄dc̄a eciā ꝑticula q̄ȝ beat⁹ petrus posuit in simbolo tres artic'li cōtinent̄ loquēdo de articulis vt habēt respect⁹ ad ea que credenda sūt radical'r sc̄ȝ articul⁹ de vnitate diuinitatis. et articul⁹ de ꝑsona patris et artic'l⁹ de creacōe. Credo ī deum Iste artic'l⁹ expōit̄ ī simbolo maiori vbi dicit̄ Credo ī vnū deū vbi excludit̄ error gentiliū qui nō credūt ī deū ȝ ī ydolū vel aliq̄ȝ creaturā. Vel excludit̄ error manicheoꝝ qui dicūt eē plures deos seu plura p̄ncipia. et accipit̄ articul⁹ iste deutronomij quīto. Vbi dicit̄ audi isrl' de⁹ tuus vn⁹ est. Sed nunq̄ȝ existēs ī peccato mortali dicē potest sine pc̄o. Credo in deū videt̄ ꝙ nō. quia dicit augustin⁹ ꝙ credere in deū est credendo in eū tendē. credendo eū amare et credendo ei incorporari. ¶ Et ita videt̄ ꝙ talis mentit̄ cū dicit credo ī deū Ad hoc respōdet mgr̄ alexandē de ales in fine sui tercij ꝙ sic̄ existēs in odio fraterno potest dicere orōēȝ dn̄icam sine peccato q̄a dicit eā ī ꝑsona ecclesie sic̄ ꝓbat̄ p illud. Esdre vj. obtulerunt xij. vitulos ꝓ ꝑplo dei ¶ Glosa null⁹ ī orōe sibi aliquid petat vel ꝓ se ȝ ꝓ oīb⁹ qui habēt vnū cōmunē patrē deū. Similit̄ existēs ī pc̄o mortali potest dicē credo ī deū sine pc̄o nec mētit̄ cū nō sit sermo ipi⁹ sed ecclesie p̄cipue cū simbolū ī ꝑsona eccl'ie dicat̄ sic̄ orō q̄dam

Idem dicit frater iohẽs Asceñ. in secun=
do libro summe sue titulo lv. ꝙ cõfessio fi
dei dicit̃ in simbolo quasi ex ꝑsona totiꝰ
ecclesie fides autẽ ecclesie est fides formata
que est ĩ oĩbꝫ illis q̃ sunt d̃ ecclesia nũo &
merito Et ideo cõfessio fidei tradit̃ in sim
bolo secundũ ꝙ cõueĩt fidei formate. Vñ
existens ĩ peccato mortali nõ mentit̃ di
cens. Credo ĩ deũ. Cũ nõ sit sermo eiꝰ ȝ ec
clesie. Sed quid dicendũ siquis intuitiue
videret deũ nunq̃ mentiret̃ dicendo. Cre
do in deũ cũ fides sit secundũ apl'm argu
mentũ nõ apparenciũ et iteꝝ fides est cre
dere qđ ñ vides scđm augustinũ. Dico ꝙ
ꝓ illo tũc cũ quis videt ĩtuitiue deũ dicẽ
nõ potest veracit̃. Credo ĩ deũ sic patꝫ de
beatis ĩ gloria ꝑadisi scꝫ ĩ quibꝫ iã ñ ma
net fides nec spes ȝ caritas sola q̃ nunq̃ꝫ
excidit Siquis vero ĩ raptu ĩtuitiue vi=
det deũ transiuit qꝫ illa visio et certitudo
remansit illiꝰ visionis. si respectꝰ habeat̃
et illud tunc visionis illiꝰ nõ potest eciã
veracit̃ dicẽ. Credo ĩ deũ sic potuit esse in
paulo et sic legimꝰ in cronicis beati p̃ris
nostri beati francisci de fratre egidio lai
co viro vtiqꝫ ꝑfectissimo. Qui ex eo ꝙ in
quodã raptu viderat deũ dicebat ꝙ cum
sana cõsciencia nõ poterat dicẽ. Credo in
deũ. Sꝫ si post raptũ nõ haberet̃ respectꝰ
ad deũ visum ȝ ad deũ qui nõ videt̃ ȝ spe
ctat̃ videri. tũc certissime nõ mentit̃ qui
dicit credo ĩ deũ ȝ fidelit̃ verũ ꝓfert Secũ
dus articulꝰ ĩ hac ꝑticula ẽ p̃reꝫ oĩpoten
tem hic ꝓbant̃ plura alia conseq̃ꝫcia. Si
enĩ est omp̃s potest creare celũ et terrã et
potest dimittẽ pc̃ta. et sic de aliis deo pro
priis vt patuit ĩ ꝓhemio huiꝰ fortalicii
fidei licet oĩpotencia sit cõis toti trinita=
ti tamen ꝑ appriacõeꝫ attribuit̃ patri. Et
secundũ Richardũ hec oĩpotẽcia ĩcludit
oĩneꝫ scienciã et bonitatẽ summã et ex cõ
seq̃ẽti ꝓuidenciã respectu oĩm. Terciuˢ
articulꝰ est Creatorẽ celi et terre hoc expo
nens maiꝰ simbolũ addidit visibiliũ oĩ
um et inuisibiliũ Celũ enĩ summit̃ dupli
cit̃ est enĩ celũ qđ videt̃ et est celũ qđ non
videt̃ vt ꝓbat̃ ꝑ illđ psalmi. celũ celi dño
qđ nichil eẽt dicẽ ñ ad minꝰ eẽnt duo celi
vtrũqꝫ ergo creauit deꝰ cũ vtrũqꝫ sit celũ
vt dicit scriptura In p̃ncipio creauit deꝰ
celũ et terrã sil'r et cõtenta ab eis. Celũ in
visibile cõtinet ĩuisibilia vt angelos. Ce
lũ vero visibile cõtinet visibilia et corꝑa
lia. Ideo cõgrue secundũ ꝙ exponit simbo
lũ maiꝰ ꝑ celũ ĩtelligunt̃ ĩuisibilia oĩa q̃
nobis zelant̃ et ꝑ terrã oĩa visibilia. sic
videt̃ psalmꝰ dicẽ terrã autẽ dedit filiis
hoĩm et licet creacio sit cõis toti t̃nitati
cũ oꝑa t̃nitatis a dextra sũt indiuisa tñ
ꝑ appriacõeꝫ attribuit̃ p̃ri. Et si queras q̃
re hic dicit̃ creatorẽ et in maiore simbolo
dicit̃ factorẽ. Respõdet̃ ꝙ creare ẽ de nichi
lo aliquid facẽ. facẽ vero vt cõir dictũ est
cõe adopari aliquid de nichilo et adoꝑa
ri aliquid de materia. Vt ergo ostendat̃
oꝑator nõ tantũ factorũ de nichilo vt ã=
geloꝝ aĩaꝝ et p̃me materie ȝ eciã oĩm ꝓ=
ductoꝝ ex aliquo. Ideo ꝓfitem̃ nõ tantũ
creatorẽ ȝ eciã factorẽ. Secta machometi
cõcordat cũ lege iudeoꝝ et xp̃ianoꝝ ĩ vni
tate dei et reꝝ creacõe. Ait enĩ machome
tꝰ ĩ alchorano. Asoara p̃ma et in pluribꝫ
seq̃ꝫtibꝫ deꝰ vester vnꝰ est nec ẽ aliꝰ p̃ter
ip̃m piꝰ et gratꝰ qui creauit celũ et terrã
terrã ĩ ymo celoqꝫ in summo disposuit &
ymbres ac arbores eoꝝ que fructꝰ ꝓducit
et licet ĩ his duobꝫ sint nobiscũ cõcordeˢ
sarraceni ex sua secta statim tamẽ vene=
num ĩfundãs discordat a lege xp̃i negãs
deũ creatorẽ celi et terre eẽ p̃reꝫ quia scđm
sarracenos nullꝰ fit p̃r sine coytu. Hunc
errorẽ ip̃i traxerũt a iudeis quos secũ ma=
chometꝰ habuit consortes vt sup̃ patuit
cũ de eiꝰ origine ageret̃. excecati ergo cũ
cecis iudeis negant eẽ p̃reꝫ creatorẽ celi et
terre. Qꝫ aũt xp̃iani tenẽt fidelit̃ ĩ vnita=
te eẽncie esse tres ꝑsonas realit̃ distinctaˢ
ꝑ relacões originis sarraceni cũ iudeis ñ
credunt quoꝝ cecitas infra per alchoranũ
ostendet̃.

SEcundꝰ articulꝰ est. Et ĩ ihesũ
xp̃m filiũ eiꝰ vnicũ dñm nr̃m.
Hunc apposuit ĩ simbolo andre
as ap'lꝰ Iste articulꝰ ẽ scđm fundamentũ
ciuitatis iherusalẽ suꝑne. et est figuratus
ꝑ secundũ lapidẽ p̃ciosum q̃ dicit̃ saphirꝰ

cuiꝰ ꝓꝓetas est ꝙ corpꝰ humanū vegitat
et ĩtegra membra cõseruat · sic credẽ ihm
xp̄m eẽ filiū dei viui augmẽtat corpꝰ ec=
clesie misticū qd̓ priꝰ erat ĩ vna gẽte mo
dica iudeoꝝ ꝫ mõ ꝑ hanc fidẽ p̄dicatā se
extendit ad multitudĩez gentiliū cõuerso
rum Item ꝑ hūc lapidẽ p̄ciosum figuratᷓ
secūda virtꝰ theologica que ẽ spes sancto
rū qui ꝑ celicā cõuersacõez celo sereno sūt
similes sicᷓ saphirꝰ et veri solis radijs per
cussi q̄ radij sunt amoris ĩsignia · que in
sua cõuersacõe et in sua passione resurre=
ctione et ascensione ostendit ĩ se om̄ez ter
rẽitatẽ rep̓mūt et fulgorẽ et̄nitatis emit=
tunt dicẽtes cū apl'o ad philipeñ · iij nr̄a
cõuersacio ĩ celis est Et ad idem alios tra
hunt dicẽtes id ysaie ij. Venite ascendāꝰ
ad montẽ dn̄i et ad domū dei iacob. Vn
de eccl' · xliij · t̓plicitᷓ sol exurẽs montes ra
dios igneos exsufflans et refulgẽs radijs
suis excecat oculos · montes ecclesie idest
p̄dicatores triplicitᷓ exurit sol iusticie dū
in tria facit ydoneos scꝫ ad fidẽ et ad ope
racõez et ad p̄dicacõez vtꝰusqꝫ et exsufflat
ab eis ignẽ cõcupiscẽcie et refulgẽt in eis
radij amoris que excecāt oculos nocue id
est maloꝝ. Est ergo hic secundꝰ articulꝰ.
Credo in ihesū xp̄m filiū eiꝰ idest patris
vnicū dn̄m nostrū. Vnde augustiꝰ libro
d̓ simbolo cū audis dei filiū cognosce deū
si enĩ est verꝰ filiꝰ est illud qd̓ est patᷓ. Si
ergo patᷓ ẽ deꝰ filiꝰ ẽ deꝰ vnicū idest vni=
genitū. In quo ostenditᷓ ꝙ licet a pr̄e ꝓce
det filiꝰ et spūs sanctꝰ tamẽ ẽ tantū vnꝰ
filius q̄ ꝓcedit a pr̄e ꝑ modū generacõis
ihesū xp̄m dn̄m scilꝫ iure creacõis guber=
nacõis et vlteriꝰ redempcõis. Est atᷓ dn̄i
um ĩcreatū et hoc nõ appatᷓ filio cū dicat
athanasiꝰ dn̄s patᷓ · dn̄s filiꝰ · dn̄s spūs sā
ctus. Et est dn̄ium creatū et hoc appatᷓ vt
eciā ĩ quantū homo credatᷓ dn̄s creature.
Math' vltio · data ẽ michi oĩs p̄tas ĩ celo
et ĩ terra. psalmista Oĩa subiecisti sub pe
dib9 eiꝰ Glosa · p̄tati eiꝰ oĩa subiecisti vt
om̄s eum adorent. Nostꝝ dicitᷓ ꝓp̄tᷓ ꝑtici=
pacõez nostre nature scꝫ humane et ꝓpter
execucõez misterij redempcõis ĩ assumpta
carne q̄ꝫ sibi vniuit ĩ vnitate ꝑsone ñ pr̄
nec spūs sanctꝰ. Ad huiꝰ aūt articuli ex=

posicõez maiꝰ simbolū addit plura dicẽs
Et ĩ vnū dn̄m ihm xp̄m ₰c. Exp̓mūtᷓ atᷓ
ibi de filio secundū diuĩtatẽ quĩqꝫ ad ex=
cludendū quĩqꝫ errores arrianoꝝ. Primꝰ
est ꝙ ñ est eiusdẽ substācie cū pr̄e contᷓ qd̓
ibi dicitᷓ et ĩ vnū repete deū cū pr̄e. Secū
dus error est ꝙ filiꝰ est minor pr̄e contᷓ qd̓
dicitᷓ dn̄m nostꝝ ihm xp̄m idest equalẽ
pr̄i et spiritui sancto ĩ dominio et poten
cia. Terciꝰ est ꝙ ñ est filiꝰ naturalis ꝫ ad
optiuus contᷓ qd̓ dicitᷓ filiū dei vnigenitū
Quartꝰ est ꝙ ẽ natꝰ ex tempe nõ ab eter
no · contᷓ qd̓ dicit et ex pr̄e natū ante oĩa
secula. Quĩtꝰ error est ꝙ est pura creatᷓa
dicit enĩ ꝙ si filiꝰ eẽt a pr̄e et filiꝰ natu=
ralis cū nullꝰ pr̄ sine sui diminucõe et de
cisione generet filiū equalẽ sibi · et illud d̓
deo dicẽ sit absurdū · restat ꝙ deꝰ pr̄ nun
q̄ꝫ habuit filiū natᷓalẽ · contᷓ qd̓ dicitᷓ deū
de deo lumẽ de lumĩe · sicᷓ enĩ lumẽ sine sui
diminucõe generet aliud lumẽ sic pr̄ filiū
Causa erroris eoꝝ est quia qd̓ est creature
attᷓbuūt creatori. Ex p̄dictis aūt erroribꝰ
incidertᷓ ĩ ꝓfundū erroris vt diceretᷓ xp̄m
esse purā creaturā et ñ eẽ deū naturalitᷓ ꝫ
ad optiue et ꝑ grām · contᷓ qd̓ dicitᷓ deum
verum de deo vero genitū ñ factū cõsub=
stancialẽ pr̄i idest eiꝰdem substācie cum
pr̄e ꝑ quẽ oĩa facta sunt. Augustiꝰ si per
ip̄m facta sunt oĩa iam nõ est factꝰ iam
ñ est creatura · dicitᷓ tamẽ filiꝰ factꝰ secū
dū humaĩtatẽ ad romanos p̓mo et ĩ plu
ribꝰ alijs locis. Et q̄a machometꝰ fuit he
reticꝰ arrianꝰ instructꝰ vt sup̄ patuit ꝑ
Sergiū monachū arrianū hereticū ¶ Ideo
in hoc cõcordās cum arreanis et iudeis di
cit ihm xp̄m purā creaturā et sic discor=
dans a xp̄ianis asserit xp̄m ñ eẽ filiū dei
nec deū. Vnde azoara capitulo xxj. Con=
stanẽ dic deū vnū eẽ necessariū oĩbꝰ q̄ nec
genuit nec est generatꝰ nec habꝫ queq̄ꝫ si
milẽ sibi Item azoara xij · dicit om̄s q̄dem
dicentes xp̄m ihm marie filiū deū existẽ
mendaces et ĩcreduli repti sunt · cū xp̄us
ip̄e dixisset filij israhel ĩ deū dn̄m meum
atqꝫ vestꝝ c̄oite cū quisq̄s sociū atqꝫ ꝑti
cipem posuerit ĩgressum ꝑadisi illicitū si
bi repturꝰ ĩ ignẽ ibit eternū et ĩ pluribꝰ
alijs locis similia verba ꝓfert ꝫ mentita

est iniquitas sibi quia veraces oĩs q̃ cō-
fessi sunt ihm xp̃m eē veꝝ deū & dei filiū
repti sunt. Et ne hec veritas piret plures
q̃ȝ centū mille volūtarie mortē passi sūt.
Probacō vero sua est hoīs insensati et ni
chil itelligētis de diuīa natura nec de ei⁹
eterna emanacōe et licet cōcedat xp̃m di-
xisse filijs israhel ī deū meū atq̃ vr̃m cre-
dite. nō ex hoc sequit̄ ip̃m ñ eē deū et dei
filiū. cū ipē dixerit creditis ī deū et ī me
credite. Sociū aūt se pticipē deo ñ dam⁹ sic̄
ipē putat. q̃z cū dicim⁹ xp̃m eē deū ñ aliū
deū a p̄re ȝ vnū et eundē deū fideliť cōfi-
tem̄. aliū tamē ī psona. et licet ex dict̄
ī pmo libro cōsideracōe iij. clare appareat
ex quadruplici examīe Hec veritas catho
lica q̄ ihus xp̄us est ver⁹ fili⁹ dei Ad con
fusionē tamē sarracenoꝝ oppositū asseren
ciū ex eoꝝ lege volo illō ostēdē vt ꝓprijs
armis vulnerent̄. Et sic cōfusi vel credāt
vel obmutescant. Dicit̄ eciā in alchorano
ī capitulo amirā. Dicūt angeli beate ma
rie maria deus ꝑtulit te et purificauit te
sup oīs mulieres et post dixerūt angeli
maria de⁹ euangelizat vel anūciat tibi de
verbo suo et nomē ei⁹ ihus xp̄us fili⁹ ma
rie. Et ī capitulo elneza dicit̄ ñ dicatis de
deo ñ veritatē q̄a ipē xp̄us fili⁹ marie est
nunci⁹ dei et verbū dei qd̄ ipē posuit ī ea
p spiritū sanctum. Asserit igit̄ oīo q̄ ipē
xp̄s sit verbū dei. Querit̄ ergo qd̄ sit istd̄
verbū dei. An v̄bū dei accn̄tale vel poci⁹
psonale et reale. Si dicūt sarraceni q̄ est
verbū dei vocale tantū et accn̄tale hoc nō
potest dici. loquit̄ enī de deo alchoranū &
eciā euangeliū singulariť vt de vno verbo
tantū. Verbū aūt dei vocale et accn̄tale
qd̄ a deo est nō est vnū ȝ multa oīa v̄ba
bona et sancta et vera possūt dici verba
dei. Item nō eēt excellēs causa mendacio
xp̄i q̃z alchoranū itendit singulariť cōmē
dare q̄ verbū dei dicat̄ q̄a verba dei dicit
nā nō solū xp̄us ȝ eciā alij ꝓphete dixerūt
verba dei. Si aūt accipiat̄ subaliť et ꝓprie
et psonaliť sic verbū dei est eternū et ver⁹
de⁹. sicͭ enī verbū qd̄ egredit̄ de ore corru-
ptibilis homīs corruptibile eē necesse est.
Sic verbū qd̄ ab eterno ꝓgredit̄ de ore dei
p qd̄ creauit celū et terrā et itermedia vt
verbo vtar alchorani necesse est esse incor
ruptibile et eternū quicqd̄ aūt ex deo ꝓces-
sit essencialiť est de⁹. Vnde cū verbū aliq̄
mō differat a dicēte et cōcipiente verbū et
in dei essencia nō potest esse diuisio vel di
stinctio. oportet q̄ ibi sit dr̄a psonal' et q̄
verbū a dicēte ꝓprijs et solis relacōib⁹ di
stinguat̄ hoc est aūt verbū quo de⁹ oīa fe
cit dicit fiat et fit sic ī alchorano dicit̄. &
in hoc cōuenit alchoranū cū euangelio io
hānis qd̄ dicit oīa p ip̃m fc̄a sūt q̄a igit̄
a dicēte verbū cōcipit̄ et intellectualiť ge
nerat̄ et illud qd̄ ab aliquo generat̄ ī simi
litudine nature et spēi dicit̄ fili⁹ Hinc est
q̄ verbū dei dicim⁹ filiū dei sic̄ si sol de se
generaret talē splendorē qui esset sol illū
solē et splendorē dicerem⁹ filiū solis et in
hoc tamē est dr̄a q̄ creaturis ī quib⁹ dif
fert esse et essencia nō possūt multiplicari
supposita sine multiplicacōe nat̄e vt hō
generat hoīez. de⁹ aūt ī quo est idem esse
et essencia cū ex se generat verbū qd̄ deus
est vt dictū est nō generant aliū deū. q̄a
diuīa eēncia nec diuisibilis est nec multi-
plicabilis aliquo mō ꝓpť summā simpli-
citatē et pfectionē. et racō potissima qua
re diuīa essencia nō est multiplicabil' q̄a
est de se hoc. et qd̄lib; qd̄ est de se hoc sicut
sor. est incōicabile et iplurificabile Nat̄a
vero humana quia nō est de se hoc ȝ con-
trahit̄ p heceitates ideo p'lurificat̄. dicā⁹
ergo q̄ deus generat verbū suū qd̄ de⁹ est
ȝ nō ali⁹ de⁹. bene est alia psona ȝ ñ ali⁹
de⁹ Machomet⁹ aūt qūo audiuit q̄ xp̄i-
ani dicebāt deū habē filiū nesciuit cogita
re q̄ possȝ eē fili⁹ ñ de ml'iere Et ideo nul
lū aliud argumentū induxit ñ q̄ de⁹ nō
potest habē filiū q̄a nō habȝ vxorē et hoc
p efficaci argumēto freq̄ntissime repetit.
Hoc argumentū est simile ac si diceret q̄
de⁹ nō est substancia q̄a nō habet accidēs
vel q̄ de⁹ nō viuit q̄a nō cōmedit vel re-
spirat et tal' ymaginacō fantastica est &
fatua et hoīs itellectu et racōe carētis. ñ
enī xp̄iani dant deo filiū tanq̄ȝ ex ml'iere
ȝ sic̄ est calor ab igne et splendor a sole et
verbū a dicēte vt dici que oīa nasci vere
et generari dicunt̄ et ñ ex femia v' ml'ie-
re fili⁹ enī splendor ē et verbū eterni p̄ris

coetern9 et cōsubstācial' et coequal' ei ma
chomet9 eciā nō recoluit. qḋ dauid q̄z tm̄
cōmendat dicit deū habē m'ltos filios ad
optinos p̄ter filiū naturalē dicens ¶Ego
dixi dij estis et filij excelsi oms et tamē n̄
ex m'liere. Item machomet9 dixit q̄ v̄go
maria potuit habē filiū sine viro nunq̄
ergo potuit cogitare q̄ de9 potuerit habē
filiū sine muliere. Pretea dicit machome
t9 de deo i capitulo elmininū q̄ si de9 ha
beret filiū tot9 mō9 esset in picul eēt enī
int̄ eos scisma s3 hec supposicō est falsissīa
supponit enī q̄ de9 n̄ hr̄et filiū n̄ malū &
cōtumacem et iobedientē et nos quidē di
cim9 q̄ fili9 dei est verbū dei et ars p̄ris p
quē oīa opat̄. v̄bū aūt cōceptū et ars opa
toris eciā i hoīe nunq̄z discrepāt ab itelle
ctu cōcipiente. n̄ forte machōet9 blasphe
mando dicat q̄ de9 a semetipo discordat
a suo itellectu et sua cōcepcō cōtradicit ei
Itē cū ih̄s fili9 marie sit v̄bū dei vt dicit
machōet9 et v̄bū dei vt declaratū ē fili9
dei. q̄re ergo n̄ dicit machōet9 q̄ de9 n̄ po
test hr̄e v̄ba q̄a n̄ habet vxorē. sic dixit q̄
n̄ pot hr̄e filiū q̄a vxorē n̄ hab3 igit̄ verū
dixit machōet9 q̄n dicit q̄ ih̄s xp̄s ē fili9
marie et q̄ ē v̄bū dei s3 n̄ itellexit. si itelle
xisset dixiss3 exq̄ ē fili9 marie ē ver9 hō et
exq̄ ē verbū dei ē ver9 de9 Nō enī ē de9 cō
posit9 vl' impfect9 vt hō cui9 v̄bū et cō
cepcō mētis et ars et opacō ē inherēs siue
accidēs. et ido n̄ hō v̄bū at̄ dei ē subsistēs
et quicq̄d ē dei de9 ē. Vn̄ v̄bū dei ē de9 In
tellect9 dei ē de9 et opacō dei ē de9. Patet
ergo cont̄ sarracenos q̄uo de9 potest hr̄e
filiū lic3 n̄ habeat vxorē et q̄uo eciā ih̄s fi
lius marie est ver9 fili9 dei naturalis.

TErci9 articl'9 fidei ē. Qui cōcep
t9 est de spū sc̄o nat9 ex maria
v̄gine. Hūc apposuit i simbolo
iohēs euāgelista Iste articl'9 ē t̄ciū funda
mētū ciuitatis ihr'lm supne et ē figurat9
p terciū lapidē p̄ciosū q̄ dicit̄ calcidoni9.
Hic enī lapis val3 cont̄ illusiones demo
nū et v̄tutes cōseruat vt dr̄ i lapidario.
Sic et fides hui9 articl'i val3 cont̄ illusio
nes demonū q̄ sepe iudeos ludificauerūt vt
crederēt plures esse xp̄m i lege p̄missū sic
patuit latissime i p̄mo et s̄c'o libris. xp̄i=
ani vero hāc fidē amplexātes nunq̄z inuē
ti sūt illusi aliū q̄z ih̄m xp̄m i messiā r̄ci
piētes et sic n̄ patiūt̄ illusionē sic eciā n̄ pa
tiūt̄ destructōez virtutū sed eas firmissime
cōseruat i aīab9 fideliū. Predict9 lapis se
cundū ysidoꝝ est ex lapidib9 ardentib9 si
milis palenti lucerne vt dicit hic glosa.
Calefact9 autē a sole vel digitoꝝ attri=
tu palias et karcaꝝ fila a se rapere dicit̄
et significat t̄ciā virtutē theologicā que
est caritas sanctoꝝ hec enī ab ipis celata
quasi palet i lucerna. s3 cū ad alioꝝ vtili
tatē exire cogit̄ lux ei9 apparet que n̄ scul
pit̄ q̄a aduersis nō secat̄ p̄ma ad cor̄ xiij
caritas oīa suffert et vanā gloriā nec reci
pit nec retinet. hec amore xp̄i icarnacōis
assensa et digiti a spū sancti igne iflam=
mata peccatores sibi cōiungit cū nō solū
amicos s3 eciā iimicos p̄pter deū cara vni
tate cōiūgit Itē p̄dict9 articl'9 sumit̄ ex il
lo Math' p̄mo inuēta ē i vtero hn̄s d̄ spū
sc̄o Et nota q̄ ambrosi9 dicit libro de spū
sc̄o q̄ illḋ q̄ ē ex aliq̄ ā est ex ei9 suba vt fi
li9 ex p̄re ā ex eius p̄tate vt ex deo oīa et
sic sumit̄ hic. de. q̄a p̄tate et opacōe spūs
sancti ocept9 ē xp̄s Ideo xp̄s n̄ dr̄ fili9 sp̄s
sc̄i In simbolo vo maiori explicat̄ iste ar=
ticl'9 sic Qui p̄p̄t̄ nos hoīes 7c̄ vsq3 ibi &
hō f̄c9 ē Vbi nota q̄ descēdē dr̄ d̄ filio dei
n̄ p̄p̄e s3 t̄nssumptiue ad significandū incar
nacōz. sic enī q̄ descēdit desursū inde9 sū
t̄edit sic cū de9 f̄c9 ē hō de9 q̄ ē sup oīa ifi
mā sibi natāz vniuit. nichil ergo aliud ē
hic descendē q̄z i carne huīli apparē in hoc
articl'o ocordāt sarracēi cū xp̄iaīs q̄tū ad
hoc q̄ xp̄s ih̄s fuit ocept9 de spū sc̄o et na
t9 de maria v̄gie et q̄ ē messias i lege pro
miss9 q̄d vt clari9 videat̄ Notādū q̄ fuit
q̄dam iude9 toletan9 noīe samuel q̄ q̄ndā
disputacōz singl'arē habuit cont̄ quēdam
sarracenū noīe albucalē ap̄d sectā omorā
tē Isti enī oferētes d̄ veritate vtrusq3 legis
cōicauerūt int̄ se libros suos. sic q̄ iude9 le
git sarracēo bibliā et t̄didit sibi trāsūptū
scōm q̄ veracit̄ habet̄ ap̄d iudeos et sarra
cen9 legit alchoranū iudeo et t̄didit sibi
t̄nsumptū bm q̄ vacit̄ hēt̄ ap̄d sarracenos

Deinde ip̄is abeuntib⁹ ad inuicē lr̄as dispu
tauerūt de veritate vtriusq3 legis et inter
cetera p̄dict⁹ iude⁹ cont̄ sarracenū nitit̄
ꝓbare ꝙ xp̄us ihus est ver⁹ messias sar=
racenoꝝ et ꝙ sarraceni false et cont̄ veri=
tatē viuūt sic dicēs ꝑ alchoranū quē m̄ le
gisti cui⁹ transsūptū in arabico cōcessisti
quē apportaui et apud me recōditū habeo
tibi duo probare itendo. Primo ꝙ xp̄s
quē colunt xp̄iani est vr̄ ver⁹ messias et
sibi crede debetis et ip̄m tanq̄ verū deum
et hoīe3 adorare et recipe et cū hoc ꝓbaue
ro leuit̄ secundū inferā sc3 vos nunc flere
et cont̄ veritatē viuē nō tamē istis ꝓba=
cōib⁹ ꝑ me nec ꝑ meis itendo adherere.
Quantū ad p̄mū scis ꝙ oīa que dicā ha
beo ī alchorano vero q̄a tu dixisti michi
ꝙ multa erāt in alchorano cont̄ vos ideo
erāt de medio sublata. S3 ista que sequū
tur de ihu quē colūt xp̄iani recitabo fide
liter ꝓut habent̄ ī sachara de familia. di
cit enī machomet⁹ de ihu heic idest ihus
est messias quē ꝓph̄a dixit ēē futuꝝ heic
idest ihus ē fili⁹ ysaac et ꝓpharū iustoꝝ
et sanctoꝝ ī recta linea vsq3 ad mariam
virginē. Heic ihus messias habuit p̄tatē
a deo faciendi mirabilia sanādi oīe3 lan
guorē et īfirmitatē eiciēdi demones susci=
tandi mortuos et creditis expresse oīa mi
racula que euangeliū xp̄ianoꝝ cōmemo=
rat. heic idest ihm fecisse vt alchoran⁹ ex
p̄sse testat̄ ī zachara p̄dicta eciā ibidē di=
cit̄ ꝙ heic idest ihus sciuit et scit eciā oīa
secreta cordiū Vnde verba machometi sēt
ista ī forma. heic idest ihus sciuit oīs li
bros et oīe3 sapienciā moysi et p̄dicacōꝝ
et sciebat quid hoīes cōmedebāt ī domib⁹
suis et quid reponebāt ī thesauris suis &
hoc mō cōtempsit diuicias et abiecit car=
nales cōcupiscēcias nec habuit delectacōs
que sunt occasio peccādi et causa inobedi
endi. et ītroducit̄ ī alchorano illud euan
gelij vulpes foueas habēt eciā eodē zacha=
ra ꝙ ihus fuit cōcept⁹ de spū sancto abs=
q3 virili semine et nat⁹ de maria virgine
et de maria dicit machomet⁹ ꝙ angelus
gabriel dixit O maria de⁹ elegit te et de=
corauit te grā. et ornauit et ꝑelegit super
oēs mulieres oīm filioꝝ m̄res. et posuit
te quasi vnū mediū int̄ hoīes et angelos
dei in p̄adiso deliciaꝝ dicit̄ eciā zachara
xxvij. ꝙ heic idest ihus verbū dei ita ꝙ
ītellect⁹ nō vocat̄ hoc noīe n̄ ꝙ vocabit̄
arabice heic idest ihus ego sum sufficien=
cia tua et ego eleuabo ad me et purifica=
bo te ab īfidelib⁹. Et ī zachara. de familia
dicit̄ ꝙ null⁹ est quē nō tetigerit sathan
p̄ter heic idest ihm et mariā. Scis enī ꝙ
hec oīa supdicta cōtinent̄ ī zacharis. p̄dco
vero alchorā et oīa fidelit̄ et veracit̄ sine
diminucōe nec addicōe recitaui. Nunc ex
istis colligo sic ihus est de spū sancto cō=
cept⁹ sine virili semīe de sanctis ꝓphetis
nat⁹ de virgine cōcept⁹ et nat⁹ sanct⁹ ig
noscens oīe3 habēs scienciā scrutans cor
da hoīm habēs p̄tatē curandi sanandi re
suscitādi mortuos et messias ꝓmiss⁹ ī le
ge a ꝓphetis ergo īquantū scrutans cor=
da hoīm est de⁹ et cōseq̄nter adorand⁹ et
colend⁹ īquantū sanct⁹ et d̄ sanctis nat⁹
et messias et credend⁹ & recipiend⁹ ante=
cedēcia oīa habetis ī alchorano vero et cō
ceditis et vere et recte ergo ex eisdem con
sequenciā recipe debetis et nō solū recipe
s3 fidelit̄ opari oppositū faciētes sub pallia
to colore false et mēdose viuitis dixi sub=
palliato colore q̄a vos dicitis ꝙ verū est
ꝙ ihus fuit messias ꝓmiss⁹ s3 machome=
tus fuit ab ip̄o deo et de beneplacito ihu
missus ad declarandū doctrinā datam ab
ip̄o ihu q̄3 ꝑ falsos scriptores xp̄iani falsi
habent et machomet⁹ fuit plen⁹ spū dei
viui et miss⁹ ad corrigenda corrupta ad
declarandū veritatē vt ip̄e ihus dixit di=
scipulis. Ego mittā vobis de p̄re spiritū
veritatis et docebit vos oīe3 veritatē et
suggeret vobis oīa quecūq3 dixero vobis
Volo aūt ostendē ꝑ alchoranū et ꝑ conce
pcōe3 ip̄i⁹ machometi et ꝑ natiuitatē &
genealogiā et ꝑ ei⁹ nutricōe3 ꝙ talis non
potuit nec debuit ad hoc eligi. Nam mai
festū est ꝙ vos conceditis ꝙ machomet⁹
est de genē hismael' filij Abrahe et agar
ancilla. et in hoc dicitis ꝙ ihus est ysaac
et zara que erat vxor legittima ip̄i⁹ abra
he et ideo de legittimis Machomet⁹ vero
de cōcubina quia de agar eadē zachara di
citis ꝙ machōet⁹ fuit cōcept⁹ de pctorib⁹

et nat⁹ eo ꝙ parentes sui erant ydolatre
et gētiles de genē sarracenoꝝ q̄ erant per=
uertissimi pctores vt asseritis Concedītis
eciā ꝙ cū esset iiij ānoꝝ nutriuit eū ī vil=
la que dicit̄ hiatris quidā ꝑsus iudeus
geneatic⁹ q̄ nutriuit eū et docuit eū testa
mentū vet⁹ seu legē mosaycā. et īstruxit
eū arte seu sciēcia geneatica. Postea fuit
tradit⁹ iherusalē a quodā patruo suo qui
dicebat̄ sic tu abucul⁹ cuidā falso xp̄iano
qui erat monach⁹ sancti benedicti ordīs
qui monach⁹ īstruxit ip̄m false in natu
rali sciencia et in lege xp̄ianoꝝ et docuit
ip̄m puertē oms text⁹ vtriusq₃ legis et sic
effect⁹ geneatic⁹ et ī duob₃ testamētis ꝑ=
uerse ac false nutrit⁹ & instruct⁹ secessit
in egiptū q̄a fames valida oppresserat to=
tā arabiā et iūct⁹ est cuidā regine vidue
noīe Cadiga que postea extitit causa re
gni sui apud damascū Ecce aspicias qua
liter et a quib₃ cōcept⁹ et quomō nat⁹ et
nutrit⁹ a quib₃ īstruct⁹ et quā doctrinā
secut⁹ et nunq̄₃ a deo purgat⁹ nec illustra=
tus q̄a de ei⁹ electione a deo nec de pleni=
tudine sp̄us dei ī eo vos nō habetis aliq̄₃
scripturā sic tu asseris in quadā glosa. q̄₃
tu vocasti elemab. n̄ ꝙ dicitis ꝙ ip̄e de se
ip̄o dixit ꝙ oīa que mandabat p̄dicabat
et docebat archangl'⁹ gabriel p̄dicabat &
reuelabat sibi de celo. quant⁹ ergo sit iste
sc₃ machometus et qualis sit rogo velis
aspicē et clare videbis sana cōsciēcia ꝙ ta
lis ad tāta minime eligi valuit hec iude⁹
ille. S₃ addūt̄ ad hec racōnes alie cōuīcen
tes. Prima quia sp̄us sanct⁹ nō possit eē
vilissime vite et vilicissime secte datoꝛ q̄=
lis est machomet⁹ et ei⁹ lex vt sup̄ visum
fuit ī secūda et tercia cōsideracōib₃. Secū=
da quia paclit⁹ sp̄us sanct⁹ docuit apl'os
iohis xiiij. et xvj. docebit vos omē₃ veri
tatē Machomet⁹ aūt nō vidit apl'os vt
cōstat q̄a fuit post eos vltra sexcētos an
nos vt patuit sup̄ cōsideracōe p̄ma arti=
culo iij. sc₃ de origine machometi quo ad
temp⁹. Tercia racō est q₂ paclit⁹ sp̄us sc̄s
nunq̄₃ fuit nunci⁹ miss⁹ diabol' ₃ macho
met⁹ fuit nunci⁹ missus hoīb₃ et diabol'
ip̄o teste ī alchorano azachara xvj. nō er=
go fuit sp̄us veritatis miss⁹ a ih̄u. Et sic

pat₃ ꝙ ih̄us xp̄us benedictus nō solū est
verus messias xp̄ianoꝝ et iudeoꝝ sic ī p̄=
mo libro ostensum est ₃ eciā est ver⁹ mes=
sias sarracenoꝝ vt nunc ex alchorano de=
ductū est. cōceptus de sp̄ū sc̄o. et de maria
virgine natus. Sunt tam̄ discordes a xp̄i
anis ī hoc ꝙ exponit̄ ī maiori simbolo sc₃
qui ꝓpt̄ nos hoīes et ꝓpt̄ nostrā salutē de
scendit de celis et īcarnatus est ₂c vsq₃ &
homo factus est. q₂ cū ipi negēt xp̄m esse
filiū eternalit̄ generatū vt sup̄ patuit ne
gant cōseq̄t̄ īcarnacōēz filij dei. Dicunt
enī ꝙ nō fuit aliqua necessitas ꝙ ꝓpt̄ ho
minē deus īcarnaret̄. ₃ ꝙ ip̄e hō qui pec=
cauit ageret penitenciā et satisfacēt ꝓ pec
cato. Oportet ergo istis bestijs ostendē ne
cessitatē incarnacōis. et ꝙ nec angel⁹ nec
oms angeli boni et mali. nec p̄m⁹ homo
nec oms hoīes puri simul iūcti penitēciā
agentes potuerīt satisfacē ꝓ pctō p̄mi ho=
minis sic & dicit dn̄s cesarienß ī suo tra=
ctatu cont̄ sarracenos. Vnde captiu⁹ ītel
lectus sarracenoꝝ obumbratus caligine
pctōꝝ nō pot̄ ītelligē iusticiā īcarnacōis
filij dī Hec ē enī ꝓpa excellēcia legis euāge
lice sup legē moysi sc₃ maīfestare iusticiā
dei que fc̄a nō fuit tempe legis moysi. sed
fuit facta et impleta tempe euangelij. Et
cū res postq̄₃ facte sunt oīb₃ rep̄sentant̄
maīfestius quā anteq̄₃ impleant̄ ꝓprie ꝓ
p̄um est legis gr̄e maīfestare iusticiā dei
quā venit implē in scip̄o. suus ꝓprius fi=
lius ih̄us xp̄us. Sic enī declarauit ip̄e io=
hāni baptiste qn̄ venit ad suū baptismū.
q₂ cū iohānes diceret sibi. Ego a te debeo
baptizari et tu venis ad me. Respondit ei
dicēs. sine mō sic dec₃ nos implē omē₃ iu
sticiā S₃ quis pot̄ exp̄mere qualis est ista
iusticia Quis pot̄ ponē linguā ītam altū
misteriū p̄sertim cū cognoscā insufficien
ciā mei ītellect⁹ ad explicandū. ₃ cōfidēs
de diuīa pietate que illuīat accedentes ad
se et ꝙ qn̄ cū humilitate accedit hō ad cor
altū maīfestat̄ et deus plus exaltat⁹. bre=
uiter et clarius quā potero exponē diuīa
iusticia que p legē euangelicā declarat̄ nō
incipiendo ī gradu altiori qui est redem=
pcio sanctoꝝ angeloꝝ ₃ hoīm qui erāt in
dura seruitute ꝓpt̄ pctm̄ p̄mi hoīs exquo

volu̇it plus obedire diabolo q̄ȝ deo ꝯme=
dendo de arbore nō cōcessa. et q̄a nō serua
uit ꝑadisū terrestrē in quo posit⁹ fuit vt
oparet̄ et custodiret illud. sic̄ fit de illo q̄
dato sciene castro ꝓ quo fecit homagium
ĩimico suo cōmittit ꝓdicōȝ suo pn̄cipi ꝙ
ip̄e et sui filij tradunt̄ exilio ext̄ regnū po
siti ext̄ graciā dn̄i sui sic fuit iusticia. ꝙ
p̄m⁹ hō et om̄s ab eo descendētes eēnt ser=
ui ꝑ naturā volo dicē ꝙ nascerent̄ ĩ pcc̄o
ꝑ naturā sic̄ eoꝝ pater volūtate delibera
ta voluit eē ip̄i fuissent filij ire. ſȝ si p⁹q̄ȝ
creuissent et fuissēt ĩtelligētes ꝙ ĩ eoꝝ ar
bitrio fuisset velle sic̄ nati fuerāt manē et
ꝑmanē filij ire vel eē filij gr̄e. tales noui̇t
facti volēdo audire doctrinā dei et seruā=
do mādata ei⁹. et si obedissēt diabolo sic̄
eoꝝ pr̄ fecit pl⁹ q̄ȝ deo adimplēdo sua car
nis desideria et n̄ sp̄ūs ꝙ semꝑ ꝑmanerēt
filij ire sic̄ nati fuerāt n̄ digni hr̄e regnū
dei exquo sūt filij ꝓditoris. et vltra q̄a de
liberate voluerūt pl⁹ societatē diaboli q̄ȝ
dei q̄ȝto temꝑe vixerīt ĩ hoc mūdo. ꝙ sil'r
habeāt societatē ĩ alio dampnati cū eo ad
penas infernales In hoc tam̄ fit filijs ade
maior misericordia q̄ȝ filijs militis ꝓdi=
toris. q̄ licet nō cōmittāt ꝓdicōȝ sic̄ pr̄ fe
cit ymmo displicet eis q̄a sūt toto temꝑe
vite sue ext̄ regnū exilio relegati. tali pe
na existēti iusta. q̄a est ĩ sola p̄uacōe sui
amoris et gr̄e nolendo ꝙ habitēt in suo
regno filij sui ꝓditoris. Hec est pena fili=
oꝝ ade ꝙ sic̄ ip̄e fuit exclus⁹ a ꝑadiso ita
descendētes ab eo solūmō q̄a sunt filij sui
ex eo essent ĩdigni regno dei. Et q̄a hec pe
na est tam grandis cū sit tam p̄iudiciale
exiliū hoīm a ꝑadiso. et sil'r q̄a ē tā v'lis
extendēdo se ad om̄s hoīes q̄ fuissent ĩ hoc
mōdo geniti sic̄ adā suos ꝓꝓos filios gene
rauit. ostendit magnitudīez pcc̄i. ꝓpt̄ qḋ
tā grandis pena fuit imposita. Ne om̄es
hoīes perirēt neccessaria fuit recōciliacō ꝑ
q̄ȝ hoīes fuissent ĩ gr̄a dei q̄ ꝑ naturā na
scebant̄ in ira sua. et cū recōciliacō requi=
rat cōdignā satisfactionē et satisfactio cō
digna est ꝙ reparet̄ dampnū restituendo
ablatū. et vlt̄ hoc rōne offense ꝙ det ali=
q̄d de suo qḋ pri⁹ ante offensam nō debe=
bat. sic̄ ĩ lege p̄cepit de⁹ restituē quīqȝ bo=
ues ꝓ vno et. iiij. oues ꝓ vna exodi xxv
ꝓpt̄ qḋ ĩ regno tenēt ꝓ iusta lege septēna
rū quilibȝ ꝑ seip̄m pot̄ ĩtelligē exq̄ quali=
tas satisfactionis debȝ eē secundū cōdicōȝ
pcc̄i. grande pcc̄m grandē requirit satis=
factionē. Cum ergo pcc̄m p̄mi hoīs fuit
tā magnū cōprehēdens om̄s ab eo descen=
dentes ꝙ ip̄e nō poterat satisfacē ꝓ seip̄o
q̄a ad satisfaciendū nō hēbat quid daret
de suo qḋ p⁹ nō deberet deo quando q̄a ab
ip̄o receꝑat deo debebat totū qḋ suū erat.
Vnde si ꝓ seip̄o nō poterat satisfacē. ml'
tomin⁹ ꝓ toto genē humano facto seruo
diaboli rōne sui pcc̄i. ergo vt recōciliacio
fieret requirebat̄ satisfactio debita resti=
tuendo q̄ȝtum fuit qḋ accepit vel q̄ȝtū fe=
cit de dampno et vlt̄ hoc aliquā rem suā
nō debitā pri⁹ deo ꝓpt̄ offensam q̄ȝ fecit
hoc n̄ potuit facē adam nec aliquis suoꝝ
filioꝝ. exq̄ debebāt deo quitq̄d hēbāt. ¶ Et
quilibȝ vt saluet̄ vl' nō seu cū maxīa dif=
ficultate est sufficiens sua ꝓꝓria iusticia.
maīfestante sacra scriptura ꝙ si fuerit in
ciuitate tres viri iusti Noe. daniel. et iob
Isti sua iusticia liberabūt aīas suas ſȝ nō
potuerūt liberare aīas filioꝝ et filiaꝝ sua
rū. Cū ergo satisfactio requirat ꝙ in illo
qui habȝ satisfacē sint duo scȝ ꝙ sit ille q̄
debȝ satisfacē et sit ille qui pot̄ satisfacē. q̄
rū vna sine altera nō sufficit opꝫt ĩtelli
gere ꝙ ille qui hēbat satisfacē ꝓ pcc̄o ade
cū adam fuerit hō ꝙ fuissȝ nō angel⁹ q̄ n̄
debebat satisfactionē ſȝ ꝙ fuissȝ hō exq̄ hō
fuerat q̄ peccauerat. Item requirebat̄ scc̄o
ꝙ fuisset tal' hō qui posset satisfacē et cū
pur⁹ hō satisfacē n̄ possȝ exq̄ deo debebat
totū qḋ ĩ eo erat et satisfactio ṙquirit rōe
offense q̄ȝ peccās facit ꝙ det vltra et am=
pli⁹ q̄ȝ accepit vel fecit de dampno peccā
do. Vnde hac eadē rōne quilibȝ angeloꝝ
nō potreat satisfacē cū vnusquisqȝ eoꝝ de
beret deo quitq̄d hēbat exq̄ ab ip̄o deo rece
perat quis eēt ille q̄ nichil deberet deo vt
sic posset satisfacē. certū est ꝙ ĩ oībꝫ crea=
turis nō pot̄ inueniri vna sola que deo n̄
debeat aliquā rem cū om̄s ip̄e debeāt deo
quitq̄d habēt exq̄ ab ip̄o receperūt ꝓpt̄ qḋ
de⁹ solus est qui nichil debȝ deo cū de⁹ a
seip̄o habeat suū esse et nō ab aliquo alio

quia ĩterrogatis oĩbꝫ ĩtellectũ ꝑticipãti=
bus siue sint hoĩes siue angeli boni et ma
li si ip̃i dederũt eẽ deo vel aliquã rem ꝓpt
quã anteq̃ꝫ deꝰ darꝫ eis eẽ qđ habẽt deꝰ eis
aliqđ deberet · oĩs r̃spõderẽt ip̃e solꝰ fecit
nos et nõ ip̃i nos . Et ideo nos debemꝰ ei
quitqđ habemꝰ exq̊ ab eo recepimꝰ et ip̃e
nob̃ nichil debet qꝛ nichil ei dedimꝰ. Hac
ergo rõe clara existẽte · ꝙ solꝰ deꝰ est ille
q̊ nichil debꝫ alteri nec sibi ip̃i cũ ille qui
debebat satisfacẽ ꝓ pc̃to p̊mi hoĩs et oĩm
alioꝝ r̃quirebat qđ nichil debꝫ deo et solꝰ
deꝰ est iste ergo necessariũ fuit · et sic oĩbꝫ
modis expediebat ꝙ satisfactor ꝓ genere
humano foret deꝰ et hõ · hõ · q̊a hõ fuerat
q̊ peccauerat et sic hõ satisfacẽ debebat · dꝰ
qꝛ ip̃e solus est qꝛ nichil debꝫ deo · et sic ꝓ
satisfactione hoĩs peccati · poterat dare de
gracia dando de suo qđ nulli debẽt · hoc in
tellecto debemꝰ cõsiderare · exq̊ hoĩes ñ po
terant eẽ deo recõciliati nisi per ipsũmet
deũ · qꝛ ñ erat qui satisfacẽ posset nisi ip̃e
solus · que fuit illa iusticia que deũ obli=
garet vt ip̃e deberet satisfacẽ ꝓ pc̃o p̊mi
hoĩs cuiꝰ de merito oĩes ab eo descenden
tes erant serui diaboli oportet ad cogni=
cõeꝫ huiꝰ videre et attendẽ p̃ncipiũ & cõ=
dicõm peccati qđ fecit p̊mꝰ hõ. Ecce ꝙ in
hoc facto cõcurrũt tres scꝫ deus qui dedit
p̃ceptum p̊mo hoĩ ꝙ seruaret ꝑadisũ et ꝙ
nõ cõmederet de arbore vetida. Concurrit
hõ qui peccauit q̊a fecit cõtrariũ p̃cepti ꝑ
deũ ei dati Concurrit Tercio diabolꝰ qui
sua astucia et decepcione ꝑ mediũ mulie=
ris temptauit hoĩeꝫ et fecit ꝙ trãsgrederetur p̃ceptũ de istis duobꝫ scꝫ hoĩ et diabo
lo sic est ꝙ in casu explicato nulli eoꝝ fc̃a
fuerat aliqua offensa impleta voluntate
cuiꝰlibꝫ eoꝝ faciẽdo q̊libꝫ qđ volebat qꝛ hõ
cõplacuit sue vxori plꝰ appetẽdo ꝑmanẽ
ĩ grã sua et amore q̃ꝫ deo obedire. Diabo=
lꝰ sil'r ĩpleuit volũtatẽ suã habita victo
ria ꝑ eũ desiderata Verũtam̃ hoc ẽ veꝝ ꝙ
quilibꝫ eoꝝ fec̃at grandẽ offensã deo cont̃
cuiꝰ volũtatẽ ambo fecerũt. Primꝰ hõ q̊a
voluit plꝰ obedire sue vxori q̃ꝫ deo faciẽ=
do volũtatẽ diaboli et diabolꝰ qꝛ cũ decep
cione cont̃ voluntatẽ dei tulit seruũ eius
et fecit seruũ suũ · et sic̃ deo fuerat fc̃a of=
fensa ꝑ vtrumq̃ꝫ si ambo voluissent recõci
liari oportebat ꝓ amboбꝰ fieri satisfacti=
onẽ Sꝫ cũ diabolꝰ noluisset deo recõcilia
ri ymmo placebat sibi semꝑ ĩimicꝰ dei ꝑ
manẽ qꝛ nolebat recognoscẽ pc̃tm suũ · qđ
nõ erat ĩ hoĩe cũ desideraret liberari a du
ra s̃uitute quã senciebat stando ĩ potesta
te diaboli . Ergo cũ solꝰ homo peniteret
de pc̃to ꝑ eũ facto vt fieret recõciliatꝰ deo
pot̃ dici vno de duobꝫ modis vel ꝙ p̊mo
fuisset facta debita satisfactio deo q̊ offen
sus erat · et ꝙ diabolꝰ ꝑ iusticiã ꝑderet do
miniũ qđ supꝑ ip̃m tenebat Vel ꝙ deus de
potestate sua absoluta sine aliquã satisfa
ctione remitteret ad offensam sibi factã
et ꝑ vim exq̊ est potencior diabolo libera
ret p̊mũ hoĩeꝫ a subiectõe sua qꝛ ab eo vi
ctus fuerat iuste erat eiꝰ seruꝰ ñ r̃putarẽt
tanq̃ꝫ dubiũ aliqui ꝙ deꝰ posset ꝑ talem
modũ liberare p̊mũ hoĩeꝫ a subiectõe dia
boli et recõciliare sibi sꝫ tamẽ qꝛ cuicunq̃ꝫ
principi magne potestatis plꝰ r̃putatur
ad laudẽ ꝙ sit iustꝰ q̃ꝫ ꝙ sit potens pote=
state siue iusticia tirãnidi r̃putata cũ deꝰ
nõ solũ iustꝰ sꝫ eciã necessario est iustꝰ &
tali forma iustꝰ ꝙ nõ pot̃ dici deꝰ ñ ĩtel=
ligat̃ iustꝰ. Oportet ergo ĩtelligere ꝙ ĩ re
cõciliacõe hoĩs ĩterueniret iusticia que p̊=
mo poterat ĩtelligi si deꝰ sic̃ magnꝰ dñs
potens et iustꝰ diabolo et hoĩ exq̊ quilibꝫ
eoꝝ offenderat eũ dedit penã et tormẽtũ
secundũ demeritũ pc̃ti ꝑ eos cõmissũ dia
bolo in penã pc̃ti qđ cõmiserat tollendo
hoĩeꝫ ꝑ vim et cont̃ totã suã voluntatẽ a
suo dñio · et hoĩ sic̃ ꝓditori nolendo eum
vmq̃ꝫ videẽ ĩ suo palacio neq̃ꝫ ĩ regno suo
sꝫ ꝙ remanẽt exilio religatꝰ ꝓ semꝑ Sꝫ cũ
deꝰ sit ñ solũ dñs potẽs sed iudex iustꝰ et
pr̃ misericors Exq̊ hõ peñtebat đ pc̃to ꝑ eũ
ꝯmisso et ꝑ seip̃m ñ poc̃at satisfacẽ mĩa di
ꝑtinebat dare ei succ̃sũ et iuuam̃ liberarẽt
a diaboli ꝑtate. Sic tñ ꝙ tal'is liberacõ ita
tẽꝑaret̃ iusticia ꝙ diabolꝰ tenẽs hoĩeꝫ in
sua s̃uitute ñ possꝫ r̃clamare ꝙ ei eẽt fc̃a ĩ
iusticia nec facẽ aliq̃ꝫ q̃relã q̊ fuissꝫ iusta
cũ hec fuat v̊itas ꝙ ip̃emet deꝰ attẽdens
vidẽs et ꝑmittẽs diabolꝰ et hõ sic̃ illi q̊ ĩ
trãt ĩ campũ c̃tauerãt vnꝰ cont̃ alteꝝ · et
ꝯdicõ certaciũ ẽ si iã vnꝰ alteꝝ ñ occidit

ꝙ victꝰ sit seruꝰ victoris. et cū arma pri
mi hoīs vt defendēt se eēnt forciora ad de
fendendū se q̄z arma diaboli ī cōmittēdo
siue temptādo. fortitudo eciā hoīs et vir=
tꝰ īcōpabilit̄ erat maior q̄zto diabolꝰ cū
oībꝫ suis artibꝫ et viribꝫ eciā si fuerāt mil
le vicibꝫ plꝰ nō poterat hoīez vincē n̄ ip̄e
volūtarie voluisset vinci. Ex q̄ ergo suuˢ
īimicꝰ erat miꝰ fortis q̄z ip̄e et ip̄e voluit
ab eo vinci dictabat iusticia ꝙ fuisset eiꝰ
seruꝰ f̄co. ergo seruo diaboli et cōseq̄zt̄ oēs
ab eo descendētes ad habendū liberacōz de
tam mala seruitute. ex q̄ ꝑ iusticiā homo
erat seruꝰ diaboli. oportebat ꝙ nō ꝑ vim
ꝫ ꝑ iusticiā fuisset liberatꝰ de p̄tate Et sic
vt liberaret̄ a diabolo requirebat̄ vt īter=
ueniret iusticia nō minꝰ requirebat̄ vt es
set recōciliatꝰ ī gracia dei existēte deo p̄ri
pi͛ssimo et iudice iusto Vnde vt causa fi
eret recōciliatꝰ deo cont̄ quē fuerat cōmis
sū pc̄m requirebat̄ ꝙ fieret ꝑ hoīez q̄ tan
ti valoris vel plꝰ esset sic̄ p̄mꝰ hō et oīs
ab eo descendētes q̄ daret tantā & maiorē
laudē et honorē et gloriā q̄zta fuerit offen
sa cont̄ cū cōmissa. Tali ergo satisfactiōe
requisita vt genꝰ humanū r̄cōciliaret̄ dō
vt dictū est ꝙ fuerat facta offensa deo ꝑ
vtrūq̄ȝ scz diabolū et hoīez nō oportz dicē
ꝙ diabolꝰ vellet facē hāc satisfactionē ex
quo nolebat hoīez liberari ab eius p̄tate
et recōciliari deo quia talē satisfactionem
facē erat perdē dn̄ium sup omēs hoīes per
eū nimiū desideratū. et ic̄o displicēs erat
corde si essent recōciliati cū ip̄o f̄co ꝑderet
dominiū suū qd̄ sup ip̄os tenebat Itē hāc
satisfactionē ip̄e nō poterat facē cū ad sa
tisfaciendū fuisset necessariū rogare deū
ꝙ vellet parcē offensam ei factā ad qd̄ re=
quirebat ꝙ talis intꝰcessor eēt deo gratꝰ q̄z
si īimicꝰ vel is q̄ displicet roget ꝓ īiuriā
te plꝰ ꝓuocat ad irā eū q̄z rogat. et hoc
est maīfestū ꝙ diabolꝰ volūtarie erat ini
micꝰ dei ꝓcurans semꝑ ꝙ ei fiant offense
q̄ztū plꝰ pot̄. Sic ergo patz ꝙ ꝑ diabolū
qui peccauerat ex q̄ ip̄e nō requirebat ym
mo sibi displicebat et abhorrebat hoīs re
cōsiliacōez et nō minꝰ suā n̄ poterat fieri
satisfactio hoīs. Ex alia eciā parte si oīs
angeli nō poterāt facē talē satisfactionē

quiā nichil habebant de suo ꝙ darēt deo
quomō diabolꝰ poterāt q̄ vlt̄ hoc abhor=
rebat ꝙ aliquo temꝑe talis satisfactio fi=
eret. Videamꝰ ergo de hoīe qui fuit secun
dus in pc̄o cōmisso huic nō deficiebat sic̄
diabolo volūtas vt eēt recōsiliatꝰ q̄z sen=
ciebat seruitutē eius durissimā deficiebat
tamē ei p̄tas sic̄ sup̄ ostensum ē. Ip̄e ergo
et oīs hoīes ab eo descendētes angeli eciā
nō potētes implē requisitā satisfactionē
quid ergo restabat ex q̄ n̄ erat alius q̄ pos
set satisfacē n̄ solꝰ deꝰ n̄ ꝙ p̄mꝰ hō et oēˢ
alij ex toto remanerēt ꝑditi si iā deꝰ nol=
let satisfacē ꝓ eis ex q̄ ip̄e solus poterat et
nullꝰ aliꝰ. Item cōueniēs fuit deū īcarna=
ri vt tanta hūilitas ī redemptore quāta
fuit suꝑbia ī p̄uaricatore. Sz suꝑbia tan
ta fuit ꝙ hō voluit eē deꝰ ergo tanta de=
buit esse hūilitas vt deꝰ fieret hō. Itē hoc
debuit facē deꝰ vt vitaret īcōueniēs qd̄ se
quebat̄ q̄z si deꝰ nō eēt īcarnatꝰ vt satisfa
ceret ꝓ hoīs pc̄o hoc est vel q̄a n̄ potuit
vel q̄z nesciuit vel q̄z noluit Si nō potuit
impotēs fuit. Si potuit sed nesciuit igno
rans fuit. Si potuit et sciuit ꝫ noluit er=
go et inuidus fuit. que oīa sunt magna
incōueniencia ī deo scz impotēcia ignorā
cia inuidia. Patz ergo ex p̄habitis neces=
sariā et valde fore cōuenientē incarnacōez
dei vt doceret se pocꝰ vincē ꝑ iusticiā q̄z
ꝑ potenciā et vt ostenderet̄ tanta hūili=
tas ī redempcōe quāta fuit ī suꝑbia in p̄
uaricacōe. Et ne aliqd̄ īcōueniēs attribua
tur deo cū ī eo minimū īcōueniens sit ma
ximū impossibile

Q Vartꝰ articulꝰ est. Passus sub
poncio pilato crucifixꝰ mortuꝰ
et sepultꝰ. Hūc apposuit ī sim=
bolo Iacobꝰ maior. Et hic articulꝰ est q̄r
tū fundamētū ciuitatis iherusalē suꝑne
figuratꝰ ꝑ quartū lapidē p̄ciosū q̄ dicit̄
smaragdꝰ cuiꝰ ꝓprietates p̄cipue sūt qua
tuor. Prima ꝙ īclinat ad castitatē. Nam
exꝑtū est frangi ī ꝑtes cū ip̄m gestās for=
nicat̄. Secūda est ꝙ morbū caducū curat
Tercia est ꝙ tempestatē auertit Quarta
est ꝙ ī causis verba ꝑsuasoria dat. Sic &

vera hui9 articuli fides carnales volupta
tes rep̄mit secundũ augustinũ ĩ quodam
sermone de ·xl· sic dicentẽ Congruit deuo
cõi nostre vt q̃ dñi crucifixionẽ celebratu
ri sum9 rep̄mendaꝝ carnaliũ voluptatũ
crucẽ eciã nobis faciem9. Morbũ caducũ
tollit quia xp̄s mortẽ nr̄am moriẽdo de=
struxit vt dicit gregori9 in p̄fatione pa=
schali. Tempestates nõ solũ carnis ȝ eciã
mũdi et diaboli auertit q̃ȝ nichil a deo ꝙ
ñ equanimiẽ tolleret̃ si xp̄i passio ad me=
moriã reducat̃. Gregori9 in omĺia ·10·
Bernhard9 sup cãtica ĩ ꝟmone ·xxij· pas=
sio tua dñe ihũ vltimũ refugiũ singula=
re remediũ deficiente sapiẽcia iusticia nõ
sufficiẽte succũbentibꝫ meritis illa succur
rit cũ tamẽ defecerit virt9 mea nõ cõtur=
babor nõ diffido scio quid faciã. Calicẽ sa
lutaris accipiã ·dat eciã ĩ causis fidei cõt̃
tirãnos cont̃ hereticos et cont̃ quoscunqȝ
alios p̲secutores v̓ba p̲suasoria veritate
attestante Ego dabo vobis os et sapiẽciã
cui nõ poterũt resistẽ omẽs aduersarij ve
stri· fides enĩ passionis xp̄i dedit Stepha
no ꝙ omẽs ei9 aduersarij quãtumcũꝙ p̲=
hibiti ñ possũt resistẽ sapiẽcie et spiritui
qui loquebat̃ scȝ ĩ ore ei9 vt patȝ ĩ actibꝫ
Itẽ de smaragdo dicit ysidor9 ꝙ a nimia
viriditate dicit̃ amar9 q̃a omẽs satis vi=
ride amarũ dicit̃ omẽs herbas et frondes
viriditate supat aerem eciã vicinũ ex rep
cussione virescẽ facit nulla gẽma gracior
oculis cui9 corp9 extersũ sic̃ speculũ yma=
gines reddit Angrifes qui corp9 pedes &
caput habẽt leonũ currẽtes sup terrã vt le
ones et alas habẽt aquile quibꝫ volant in
aere aufert̃ hoibꝫ ȝ alimasc9 ppl9 scȝ vnũ
habens oculũ pugnãs cont̃ eos eis aufert
hec moraliẽ est. Quarta virtus que dicit̃
castitas vel virginitas que viroꝝ carnis
ĩtegre seruat et ĩ amaritudine penitencie
motus malos castigat hec est gracior an
gelis et oculis xp̄i q̃a virgines et casti se=
quũt̃ agnũ quocũqȝ ierit Apoc̃·xiiij· et in
se portat ymaginẽ angeloꝝ et xp̄i Angri
fes idest demones ml'tum nitunt̃ auferre
ȝ mens et intencõ ĩdiuisa a deo resistit &
contdicit et eã custodit illesã· qui enĩ ta=
les sũt indiuisi sũt sic̃ dicit̃ p̄ma cor̃·vij·

Nõ enĩ habẽt duos oculos vnũ ĩ terreni͛
et aliũ ad deũ ȝ vnũ tantũ et illũ figunt
ĩ deũ dicẽtes illud p̄s. Sic̃ oculi ancille in
manibꝫ dñe sue ita oculi nr̄i ad dñm deũ
nr̄m ⁊c̃. Huic articulo nichil addit simbo
lũ mai9. Concordat cũ p̄dco articulo ma=
chomet9 ĩ hoc ꝙ cõcedit ihm xp̄m sub põ
cio pilato fuisse ꝯdemnatũ morti· Discor
dat aũt a p̄dicto articulo passionis et mor
tis xp̄i ĩ alchorano azohara ·v· et ĩ pluri
bꝫ alijs locis vbi ĩ sentẽcia dicit ꝙ quidã
iudei voluerũt xp̄m occidẽ et ip̄e calide se
subtrahẽs euasit nescio quẽ loco sui cruci=
fixerũt putantes eẽ xp̄m. Creator aũt le=
uauit xp̄m ad se et est secũ vsqȝ ad diẽ iu
dicij tc̃ scȝ sic̃ alij hoĩes moritur9 et resur
rectur9. Sȝ tamẽ nullũ ĩcõueniens est sar
racenis cõcedẽ mortẽ xp̄i cũ ip̄i teneãt ꝙ
nõ est fili9 dei viui sic̃ nec nobis xp̄ianis
qui ip̄m cõfitem̃ verũ filiũ dei ꝙ sit mor
tu9 secundũ humaĩtatẽ q̃a diuĩtas mor=
talis nõ est nec vnq̃ȝ moriet̃.

Quintus articul9 est. Descendit
ad inferos tercia die resurrexit
a mortuis. Hũc apposuit ĩ sim
bolo beat9 thomas. Et hic articul9 ẽ quĩ=
tũ fundamentũ ciuitatis iherusalẽ supne
figurat9 p̲ quĩtũ lapidẽ p̄ciosũ qui Sardo
nic9 dicit̃ cui9 cõposicio ex duobꝫ lapidi
bꝫ est scȝ ex sardio et onice et est rube9 ex
sardio et alb9 et niger ad colorẽ vngui͛
ex onice. Inẽ ceteras hui9 virtutes mira=
bilis est vna potissima ꝙ accẽdit animũ
ad gaudiũ qd̓ trahit ex sardio. Sic et fi=
des hui9 articuli accendit aĩos scoꝝ p̄rm
ĩ limbo cũ illuc xp̄s descendit liberãs vin
ctos de lacu ĩ quo nõ erat aqua et hoc in
sanguine testamenti vt patȝ zacharie xiiij.
Vere magnũ gaudiũ illoꝝ fuit cũ beati=
ficati fuer̃t ĩ visione deitatis et beata cap
tiuitate ducti a miserabili captiuitate in
ferni. Accendit eciã aĩos discipuloꝝ et scã
rũ mulieꝝ xp̄s resurgẽs q̃ȝ gauisi sũt di=
scipuli viso dño. Omẽs eciã fideles ĩ fide
hui9 articuli iocundant̃ cõtemplãtes p̄ta
tem inferoꝝ nõ potuisse resistẽ saluatori
descendẽti nec p̄tatẽ nature eidẽ resurgẽte

gaudentqꝫ ſperantes reſurgē qꝛ xp̄s reſur
rexit. Item ꝑdictꝰ lapis tricolor eſt ſubtꝰ
niger medio candidꝰ ſupiꝰ rubeꝰ. Et hic
ſolus lapis ꝑcioſus ĩ ſignando nichil cere
auellit ꝑ qꝺ moralit̄ quĩta virtꝰ que eſt
ſanctoꝝ paciēcia figurat̄ ꝑ quā ab inferi
oribꝫ ideſt a mūdanis hoībꝫ in deſpectu ſt̄
nigri ſꝫ ĩ medio ſcꝫ ĩ corde ſuo candore cō
ſciēcie ſūt lucidi et ardore martirij quo ci
cius ad ſupiora ꝑueniāt ſunt rubei. Hec
eciā virtꝰ nichil auellit qꝛ ſuis ꝑſecutori
bꝫ plene et ex toto corde remittit ſciēs qꝺ
dicit dn̄s luce vj. dimittite et dimittetur
vobis et eccľ. xxviij. relinque proxĩo no=
centi te. et tūc deꝑcante tibi pc̄ta ſoluent̄
et hec virtus bene quĩta dicit̄ qꝛ moleſte
circa quos eſt virtꝰ paciēcie corpꝰ exꝑmit
qꝺ quĩqꝫ ſenſibꝫ agit̄. Huic eciā articulo
nichil addit ſimbolū maiꝰ ad ciꝰ explica
cōm verūtamē cū dicit deſcendit ad infe=
ros ĩtelligendū eſt ſecundū aīam diuini=
tati cōiunctā corꝑe ĩ ſepulchro manēte eci
am diuĩtati cōiuncto qꝛ qꝺ ſemel aſſum=
pſit nunq̄ꝫ dimiſit ſecus eſt de toto reſul=
tante ex corꝑe et ex aīa quia ꝓpt̄ eoꝝ ſepa
cōm xp̄s ĩ triduo nō fuit hō ſecundū do=
ctoꝝ cōcordiā ĩ tercio ſentēciaꝝ et qꝛ nul
lus error circa hoc fuat exortꝰ Ideo ĩ ſim=
bolo cū dicit̄ deſcendit ad inferos nō fuit
explicatū ſecundū aīam. Sꝫ orit̄ hic diffi=
cultas qꝛ n̄ videt̄ hic eſſe articulꝰ fidei cū
iohānes baptiſta de hoc dubitauerit. du=
bitare aūt de articulis fidei ĩfidelitas eſt.
Cū ergo cōſtat ipm̄ fuiſſe fidelem et ſcīm
et de hoc dubitauerit videt̄ ꝙ nō ſit arti
culꝰ fidei. ꝙ aūt dubitauerat ptꝫ ꝑ gloſā
ſup illud Math̄. xj. tu es qui venturꝰ es
dicit ibi glo. cū ab herode ſim occidendus
et ad inferna deſcenſurꝰ debeo te nunciare
inferis ſic̄ te nunciaui ſupis an cōueniat
filiū mori an aliū ad hoc ſacramentū miſ
ſurꝰ es. Ad hoc reſpōdet Alexāder ibi ſup
ꝙ eſt dubitacō ĩfidelitatis qua nō dubi=
tauit iohānes et eſt dubitacō pietatis &
ſic dubitauit iohānes querēs ex amore &
pietate tu es qui venturꝰ es licet nō dubi
taret ſic̄ mater videns filiū mortuū dicit
es ne mortuꝰ fili mi. et hoc ē qꝺ dicit glo
ſa nō fide ſꝫ pietate dubitauit. Criſoſtōꝰ

ꝙ n̄ ꝓ ſe ſꝫ ꝓ diſcipulis queſiuit. Huic ar
ticulo nō cōcordat machometꝰ qꝛ cū n̄ cō=
cedat xp̄m mortuū fuiſſe ſꝫ aliū ſibi ſiľem
ut dictū eſt ĩ articulo ꝑcedenti. Ideo ne=
gat eū deſcendiſſe ad inferos et reſurrexiſ
ſe tercia die.

SExtus articulꝰ eſt Aſcendit ad
celum ſedet ad dexterā dei prīs
oīpotentis. Hūc appoſuit ĩ ſim
bolo beatus iacobꝰ minor. Hic articulꝰ fi
dei eſt ſextū fundamentū ciuitatis iheru=
ſalem ſupne figuratꝰ ꝑ ſextū lapidē ꝑcio
ſum qui dicit̄ Sardius cuiꝰ virtꝰ mirabi
lis eſt ꝙ gaudiū accēdit et pellit timorem
ac eciā ĩgeniū acuit talis ē fides huiꝰ ar=
ticuli qꝛ xp̄i diſcipuli ex hac fide amore
accenſi timore excuſſo et ingenio illuīato
hāc veritatē vbilibꝫ ꝑdicauerūt. Et ideo
ꝑ hūc ſextū lapidē optīe figurat̄ ſexta vir
tus ſanctoꝝ que ē cōſtancia martirij Hic
enī lapis ſecundū yſidoꝝ ē int̄ gēmas vi
liſſima et rubrū ſpiſſūqꝫ habꝫ colorem &
ideo bene martirū cōſtancia ꝑ hūc ſignat̄
qꝛ ipī quaſi viliſſimi a mūdo reputant̄.
Ipiqꝫ a deo tanq̄ꝫ infirmi mūdi electi que
qꝫ forcia confundēda ſcī rubri fluuio ſan=
guine laureis dicant̄ bene fulgidis. Et ne
mirū qꝛ lauerūt ſtolas ſuas in ſanguine
agni Apoč vij. Et bene ſexta virtꝰ hec po
nit̄ qꝛ ꝑmꝰ hō ſexta die formatꝰ eadē die
peccauit et eadē die de ꝑadiſo eiectus eſt.
et xp̄s ſexta etate venit et ſexta die mar=
tiriū ſua paſſione cōſecrauit. Huic arti=
culo nichil addit ſimbolū maiꝰ. ſꝫ occur=
rūt hic tres difficultates quaꝝ ꝑma ē ſe=
cundū quā naturā aſcendit xp̄s in celū.
Reſpōdet̄ ꝙ ſi li ſecundū deſignet condi=
cōm aſcendētis ſic aſcendit ſecundū ꝙ hō
ſiue ſecundū naturā humanā que loco cō
tinet̄ et motui ſubici poť n̄ aūt aſcēdit ſecū
dū naturā diuinā que ē alcior vniuerſis
et eſt immobilis et illocabilis. Si aūt de=
ſignet cauſā aſcenſionis aſcendit nō ſecū
dū ꝙ homo ſꝫ ſecundū ꝙ deꝰ qui aſcendit
ex virtute diuĩtatis ſꝫ n̄ humaītatis. Vn
de auguſtinꝰ in ſermone de aſcenſione de
nr̄o fuit ꝙ filiꝰ dei ĩ cruce pependit de ſuo

ꝙ ascendit. Ascendit aũt xp̃s ad summã partẽ celi sup̃mi qꝛ cũ sit nobilissimũ locatũ debꝫ eẽ ĩ nobilissimo loco qui ẽ supior locꝰ celi summi et sic ĩtelligi debꝫ istõ p̃s. Ascendit sup celũ celi et illud ad eph. iiij. Ascendit sup om̃es celos ñ tantũ aũt ascendit corpꝰ xp̃i sup om̃ez creaturã corpalẽ ſꝫ eciã sup om̃ez sp̃ualẽ qꝛ ꝓpt̃ dignitatem vnionis eas om̃s excellit ad ephe. p̃mo. Constituit illũ sup om̃ez pn̄cipatũ et ptatẽ et sup om̃e nomẽ qđ noiat̃ ĩ hoc seculo siue ĩ futuro pot̃ eciã exponi ꝙ xp̃s ascendit ĩ celũ secundũ glo. ad ephe. iiij q̇ descendit ip̃e est q̇ ascendit ĩ gloriã ad eq̃litatẽ p̃ris secundũ diuinitatẽ nõ in re ſꝫ in noticia. tũc enĩ ĩnotuit hoibꝫ eũ equalem eẽ p̃ri. Et si queras vtrũ xp̃us secundũ ꝙ hõ ĩ loco sup̃dc̃o resideat ita ꝙ nunq̃ꝫ alibi ad modicũ tempꝰ se transferat. Dico ꝙ ñ est asserendũ ſm Richardũ cũ pꝰ eiꝰ ascensũ narret̃ aliq̇ mõ apparuisse aliq̇bꝫ ĩ hac vita nec apparet aliqua racõ vrgẽs ꝙ nunq̃ꝫ ad aliã ꝑtem celi se transferat. pie eciã credi pot̃ ꝙ xp̃us ĩ celo nullũ habeat retro se ſꝫ om̃es electi respiciũt ĩ faciẽ eiꝰ. Secunda difficultas est q̇d ꝑ dexterã intelligit̃. Dicendũ ꝙ ꝑ dextrã intelligit̃ gloria vel honor deitatis ſm damascenũ in. iij. vel beatitudo p̃ris ſm Augustinũ ĩ libro de simbolo ſm illud p̃s delectacõs eius ĩ dexteris vel iudiciaria ptas ſm Augustinũ ĩ quodã ſmone de simbolo Sessio vero ſm augustinũ ibidẽ designat vl' habitacõm siue quietẽ vel regiã vel iudiciariã ptatem Si igit̃ si li secundũ designat cõdicõm nature xp̃us secundũ ꝙ deꝰ sedꝫ ad dextrã p̃ris idest ĩ equalitate p̃ris. Secundũ autẽ ꝙ hõ sedet ad dexterã p̃ris idest ĩ potioribꝫ bonis p̃ris p̃ ceteris creaturis idest ĩ maiori beatitudĩe hñs iudiciariã ptatẽ Si vero designat vnitatẽ suppositi sic eciã secũdũ ꝙ hõ sedꝫ ad dextrã p̃ris scd̃m equalitatẽ honoris scꝫ ĩquãtũ in eodẽ honore venerant̃ filiũ dei cũ nat̃a assumpta. Ex p̃dc̃is patꝫ ꝙ quocunqꝫ predc̃oꝝ modoꝝ sumat̃ sedẽ ad dexterã significat h̃re beatitudĩez q̃ꝫdã demr̃atiua ptate ꝙ nulli alij nec angelo nec hõi cõuenit ñ soli xp̃o Vnde ad hebreos p̃mo Ad quẽ

aliq̃ñ dixit angeloꝝ sede a dextris meis idest scd̃m gloriã ĩ pocõribꝫ bois. pot̃ tñ dici ꝙ oĩs sanctꝰ q̇ est ĩ beatitudĩe est cõstitutꝰ ad dextrã dei ſm illud Math. xxv statuit oues a dextris. Tercia difficultas est vtrũ possꝫ dici p̃rez sedẽ ad dextrã filij Respõdet̃ ꝙ ñ li ad denotat cũ ꝑsonali distinctione ordĩez originis filiꝰ aũt et sp̃s originant̃ a p̃re et ñ est ecõuerso. ſꝫ et sp̃s sanctꝰ pot̃ ꝓprie dici sedẽ ad dexterã p̃ris vel filij licꝫ scd̃m quendã ap̄priacõm attribuat̃ filio cui ap̄priat̃ equalitas. Vñ augustiꝰ dicit ꝙ ĩ p̃re est vnitas ĩ filio eq̃litas in sp̃ũ sancto vnitatis equalitatisqꝫ cõnectio Predc̃o articulo cõcordat machometꝰ qꝛ cõcedit ꝙ ih̃us xp̃s ascẽdit ad celos ĩ corꝑe et aĩa vt patꝫ ĩ alchorano azohara. iij. nõ est rei veritas ꝙ mortuꝰ fuit ſꝫ deꝰ eũ assumpsit sibi Sꝫ discordat ĩ hoc scꝫ in sessione scꝫ ad dextrã p̃ris cũ asserat ip̃m collocatũ ĩ p̃mo celo et ibi sedentẽ in alciori sede q̃ꝫ iohãnes baptista. Hos eciã duos narrat se vidisse ĩ p̃dicto celo p̃mo cũ ip̃e ascendit et visitaret deũ et quomõ secũ locutꝰ est vt ptꝫ in libro q̇ dicit̃ scala machometi distinctõe xij. de quo dc̃m est sup̃ cõsideracõe iiij. cũ d̉ fundamẽto legis machometi inquirebat̃.

SEptimꝰ articulꝰ est. Et inde vẽturꝰ est iudicare viuos et mortuos. Hũc apposuit in simbolo beatꝰ philippꝰ Et hic articulꝰ fidei est septimũ fundamentũ ciuitatis iherusalẽ supne figuratꝰ ꝑ septimũ lapidẽ p̃ciosũ q̇ dr̃ crisolitꝰ. cuiꝰ virtutes int̃ ceteras mirabiles sũt ꝙ cõfortat ĩtellectũ et ꝑ ꝯsequens naturã humanã distinctã ab alijs aĩalibus ꝑ ĩtellectũ vt dr̃ p̃mo metha. et pellit timores nocturnos qꝛ fugit fantasmata. sic Et fides huiꝰ articuli cõfortat ĩtellectũ in cognicõe iusticie diuĩe finalit̃ ad implende ꝑ xp̃m qꝛ p̃r om̃e iudiciũ dedit filio iohãnis. v. Pellit eciã timores noct̃nos qꝛ facit hoies ꝑatos ad iudiciũ illiꝰ diei sub eundẽ ne ꝓpt̃ eiꝰ cõsideracõm pereant cũ fantasmatibꝫ ĩfernalibꝫ qđ p̃uidẽs xp̃s dicit Math. xxiiij. Ideo et vos estote

parati q2 qua hora nō putatis filiꝰ hoīs venturꝰ est. Et qa p̄dictꝰ lapis auro silīs est cū marini coloris silitudīe vt dicit ysidorꝰ et sic dicit hic glosa videt̄ scintillas emitter̄ ita vt sub aqua ad oculū solis stet la aurea. videat̄ dictꝰ acrisis qḋ ē aurū. Ideo optīe p eū pot̄ itelligi septīa v̄tꝰ s̄coꝝ qua securi peruenerūt ad iudiciū scȝ inocencia baptismal̄. mare enī significat baptismū Apoc. viij. In cōspectu eius tanq̄ȝ mare vitreū vbi facti sumꝰ de cupro vel de plumbo aurū ꝓbatū q2 de filijs ire filij gr̄e ad ephe. ij. q̄ȝ multi sanctoꝝ illesam suantes scintillas boni exempli alijs p exhortacōes bonas emittūt. quibus eos ad amorē dei et ꝓximi accendūt que virtus bene ponit̄ septio loco ꝓp̄e dona sp̄us sc̄i q̄ collata sunt ī baptismo. glo. tam̄ dicit ꝙ p auri fulgorem cū scintillis significatur p̄dicacio s̄coꝝ cū miraculis sapīēcie iij. fulgebūt iusti scȝ p candorē baptismal̄ innocencie et tanq̄ȝ scintille ī arundineto discerent. Et si q̄ras qui sūt illi viui iudicandi. cū dicit̄ inde vēturꝰ ē iudicare viuos et mortuos. Dico ꝙ illi q̄ ī eiꝰ aduētu viui repient̄ q̄ in momēto morient̄ et pꝰea resurgēt cū eis q̄ pmo erāt mortui. Huic articulo addit simbolū maiꝰ. Cuiꝰ regni nō erit finis secundū illud luce pmo et regni eiꝰ nō erit finis. Predicto articulo nō cōcordat machometꝰ q̄ ad iudiciū viuoꝝ et mortuoꝝ. negat enī xp̄m iudicē vēturꝝ Sȝ dicit ī alchorano azohara. v. ꝙ deꝰ liberauit xp̄m ab icredulis et supposuit eos q̄ secuti sūt eū. eis q̄ nō crediderūt v̄bo eiꝰ vsq̄ȝ ad diem publice resurrectōis et ꝙ t̄c deꝰ ad seip̄m reddītu xp̄i f̄co controuersiam suā atq̄ȝ litē discuciet. Est ergo finis sue sentēcie ibidē ꝙ ib⁹ xp̄s circa tempꝰ dei iudicij est moriturꝰ et sic alij hoīes resurecturꝰ et ꝙ tūc deꝰ discuciet cōtrouersiā suā scȝ quis veriora de xp̄o dixerit videlicet xp̄iani an machometꝰ et ꝙ t̄c deꝰ faciet iudiciū cont̄ icredulos et dabit beneficia fidelib⁹ Alibi t̄n ī alchorano tractando sup̄ diem mortis. ac sup diem qua viuēs missurꝰ est tenet deū eē venturū aū diem iudicij ānis xl.

Octauꝰ articulꝰ fidei est. Credo ī spiritū sanctū Hūc apposuit in simbolo beatꝰ bartholomeꝰ. Et hic articulꝰ est octauū fundamentū ciuitatis iherusalē supne figuratus p octauū lapidē p̄ciosū q̄ dicit̄ berillꝰ cuiꝰ virtutes mirabiles sūt ꝙ cont̄ lites īuictū reddit et mitē facit atq̄ȝ beignū sic et fides huiꝰ articuli quis enī fecit sampsonū īuictū a leone n̄ sp̄s s̄cs vt p̄ȝ iudicū xiiij. Irruit sp̄us dn̄i ī sampson. et lacerauit leonē q̄s n̄ erit victꝰ a diabolo mūdo & carne nisi fidē huiꝰ articuli habuerit. p̄s. cxxxviij. Quo ibo a sp̄ū tuo et q̄ a facie tua fugiā q̄i dicat vbicūq̄ȝ fuero victꝰ ero a sp̄ū s̄co p fidē diuisus. Quis fecit īuictos apl̄os agnos xp̄i cont̄ īnumerabiles lupos iudeos gētiles et tirānos n̄ sp̄us s̄cs anteq̄ȝ enī acciperēt spiritū s̄cm clausi erāt timidi & q̄i victi. Sȝ repleti sp̄ū sancto p fidem et amorē effecti sūt oīm lupoꝝ iudeoꝝ gentiliū tirānoꝝ victores vt p̄ȝ ex actib⁹ apl̄orū et gestis oīm martirū Fides eciā huiꝰ articuli facit hoīeȝ mitē et benignū q2 sp̄s sanctꝰ bonꝰ et suauis est atq̄ȝ benignꝰ vt p̄ȝ sapīēcie pmo et xij. tales efficit. et efficit sp̄us sanctꝰ credētes itm̄ vt n̄ solū mites et benigni asserant̄ ȝ eciā filij dei. Vn̄ ad romanos viij. Quecūq̄ȝ sp̄ū dei agunt̄ hij filij dei sūt. Item p̄dictꝰ lapis generat̄ ī iudea nomē h̄ns a lingua gentis sue sil̄ smaragdo et viditate ȝ t̄n pallore polit̄ ab iudeis ī sex āgulares formas vt habitudo coloris repcussu āguloꝝ excitet̄. Aliter politꝰ n̄ habȝ fulgorē et sīgficat octauā virtutē q̄ est sanctoꝝ vita actiua in q̄ suat̄ viroꝝ gr̄e ȝ t̄n cū pallore et hec exerceri n̄ pot̄ sine aliq̄ venialiū offuscacōe sed p sex opa misericordie quib⁹ insudant ex caritate sp̄us sancti calorē recipiāt q̄a in fructu recōpensat̄ limpidolīje geū. xxj. & bene ponit̄ octauo loco q2 isti mercedē hic n̄ recipiūt ȝ expectāt ī octaua resurrectōe secundū cōsiliū dn̄i luce xiiij. Cū facies cōuiuiū voca paupes debiles claudos et cecos et beatꝰ eris q2 n̄ h̄nt vnde retribuere tibi. retribuet enī tibi ī resurrectōe iustorū vl̄ retribucōe Predc̄m artic̄lm scȝ Credo

in spiritū sanctū exponit simbolū maius
addēs dn̄m et viuificantē q ex p̄re filioq
ꝓcedit q cū p̄re et filio sil' adorat̄ et cōglo
rificat̄ q locut9 est ꝑ ꝓphas vbi exp̄mūt̄
hec de sp̄ū s̄co p̄mo p̄tas ibi dn̄m s̄cd̄o boī
tas ibi et viuificantē iohis vj · sp̄ūs est q
viuificat ex q̄ sequit̄ q̄ q carꝫ sp̄ū s̄co mor=
tuus ē. Ex hoc trahit̄ auctoritas Aug · sic
aīa ē vita corꝑis ita de9 ē vita aīe Tercio
distinctio ꝑsonal' ibi q ex p̄re filioq ꝓce
dit Quarto eq̄litas ibi qui cū p̄re et filio
sil' adorat̄ et cōglorificat̄ Et ꝑ hec · iiij · p̄=
dicta excludit̄ heresis enticis et nestorie
q dixerūt spiritū sanctū eē seruū p̄ris & fi
lij et q̄ dicit̄ filio q additerūt latini ꝓp̄t
errorē grecoꝝ Quīto exp̄mit̄ doctrina ibi
q locut9 ē ꝑ ꝓphas cont̄ errorē quorūdā q
dixerūt q̄ ꝓphe locuti sūt sic phanatici vt
mōtan9 et quidē alij. Cū p̄dicto articulo
cōcordat machōet9 ī alchorano vbi dicit̄
misit deus spiritū sanctū suū sup̱ nūcios
suos et sup̱ credentes ī eū discordat tn̄ in
hoc q̄ n̄ credit spiritū sanctū esse deū nec
terciā ī trinitate ꝑsonā ꝫ flatū dei vt di=
cet̄ in quīta cōsideracōe.

Non9 articul9 fidei ē Credo s̄cam
ecclesiā catholicā et ē sens9 Cre
do ī spm̄ sanctū facientē sanctā
siue s̄cificātē ecclesiā catholicā idest vl'em
Hūc apposuit simbolo beat9 matheus Et
hic articul9 ē nonū fundamētū ciuitatis
ihrl'm supne figurat9 ꝑ nonū lapidē p̄ci
osū q dicit̄ topasi9. Hic lapis valet cont̄
irā et cont̄ lunaticā passionē q̄ freq̄ꝫt ꝑ de
mōes iratos excitant̄ vl' augmētant̄ Ex=
ꝑtū ē eciā de eo q̄ si mittat̄ ī aquā buliē=
tē ita eā defluē facit q̄ stati māu īmissa
ext̄hit̄ Sic fides p̄dicti articuli ardorē fu
rie demonū et tirānoꝝ hēticoꝝ et q̄ꝝ cau=
sā ꝑsecutoꝝ s̄bito extiguit Idō dixit xp̄s
petro Math · xvj · Et porte īferi n̄ p̄ualē=
būt aduers9 eā. Portas inferi vocat furi=
os demonū hereticoꝝ tirānoꝝ et q̄ꝝcunq
ꝑsecutoꝝ q̄ p̄ualere n̄ possūt cont̄ fidem
ecclesie catholice fides hui9 articuli facit
oleū ardentē defluere itm̄ q̄ iohēs euāgeli
sta miss9 ī doliū ardētis olei n̄ adust9 sed

illes9 exiuit. Item hic lapis ꝫm ysidoꝝ est
oī colore resplendēs · et s̄cdm glosā sup̄ ca
pitulo · iiij · exo · q̄ꝫuis sit oīm coloꝝ maxi
me tn̄ ē aurei et dicit̄ topasiū q̄i topadiū
idest oīm coloꝝ a pan qd̄ ē totū ꝫm glo.
Hic duos maxīe hꝫ colores scꝫ aureū ethe=
reū cū splēdore sol' tangit̄ oīm gēmaꝝ cla
ritates supat et ī aspectū suū singl'arit̄ ꝓ
uocat aspicientes quē si polis obscuras si
vo r̄linq̄s nature sue clarior ē et nichil cla
ri9 ē regib9 int̄ diuicias q q clarior est eo
p̄ciosior ē. Eciā oīm gēmaꝝ amplissima
est ꝑ hāc ergo sig̃ficat̄ nona v̄t9 s̄coꝝ que
est vita cōtemplatīa hec ex caritate ē au=
rea et ex dulcedīe etherea vbi de9 limpi=
di9 videt̄ q̄ꝫtū hō singulari9 īhit̄ · et q ta
les sūt se honorib9 s̄cl'i poliūt̄ obscurant̄
q̄a turbant̄ erga pluria sic Martha cum
vnum nō teneant qd̄ necessariū est sic ma
ria luce · iiij · q̄ autē hic lapis oīm colore
resplendit hoc est q̄ q tales sūt oīm v̄tu=
tū lucē gerūt ad exēplū tabernaculi qd̄ eis
mōstratū ē ī monte exo · xxv · oīa fac ꝫm
exemplū qd̄ tibi monstratū est ī monte.
Hec ē gēmaꝝ latissima q2 maxīe cor dila
tant & bene nono loco ponit̄ q2 q tales sūt
angel' q̄ sūt nouē ordīes ꝓ modulo suo in
dei cōtemplacōe assil'ant̄ de q̄b9 dr̄ Math
xix · Angeli eoꝝ semp̱ vidēt faciē p̄ris lo=
co p̄dicti articuli sanctā ecclesiā simbolū
mai9 Et vnā sanctā catholicā et aposto
licā ecclesiā vbi ponunt̄ duo effect9 gene
rales sp̄ūs sancti. Prim9 est vnitas ītelle
ctuū in fide. Secund9 est affectuū vnitas
in caritate que due vnitates notant̄ cum
dicit̄. Et in vnā sanctā catholicā vnā in
fide & caritate · catholica enim grece idē
est q̄ vniuersalis · apostolicam dicit idest
sup̱ apostoloꝝ fidē fundatā Huic articu=
lo machomet9 nō cōcordat q2 cū neget fi=
dem catholicā negabit et vnitatē fideliū
in fide et caritate que est ecclesia catholi=
ca et apostolica cui9 signū est q2 affirma=
uit suis sequacib9 p̄ncipatū tenē nō posse
nisi a xp̄ianoꝝ fide omnino diuerterēt vt
patuit sup̄ consideracōe secunda in secun
do puncto.

DEcim⁹ articul⁹ ẽ. Credo sanctorũ cõionẽ peccatoꝝ remissionẽ et est sensus Credo ĩ spiritũ sanctũ facientẽ sanctã siue sanctificantẽ ecclesiam in qua est cõmunio scõꝝ & remissio peccatoꝝ. Hunc apposuit simbolo. beatus symõ chananeus. Et hic articulus est decimũ fundamẽtũ ciuitatis ihrl'm supne figuratus per decimũ lapidẽ p̄ciosũ qui dicit̄ crisopasus cui⁹ virt⁹ est ꝙ valet cont̄ leprã ꝙ ñ solũ pc̃a carnis ȝ eciã aĩe desinant sic et fides hui⁹ articuli valet cont̄ leprã pc̃oꝝ carnis et aĩe q̃ p̄cipue ĩ sacramẽtis baptismi et penitẽcie aufferũt̄ Hic lapis scd'm ysidoꝝ est ĩ coloꝛe q̃i sit ex succo porri coagulat⁹ hñs auri guttas intermicãtes ꝓpt̄ q̄s tale nomẽ accepit q̄a crisos aurũ sonat ĩ greco et ml'tã sĩlitudĩez habȝ cũ crisolito et significat̄ p eã decia v̄tus sanctoꝝ q̃ est desideriũ celestis p̄rie & hoc p colorẽ. ꝓfessio vo tribulacõnũ p aurũ et q̃ȝto pl⁹ sancti paciũt̄ ꝓpt̄ deũ plus accendit̄ et inflãmat̄ eoꝝ desideriũ q̄a vt dicit g̃gori⁹ ꝙ flat⁹ carboni hec tribulacio caritati. Et bene decio loco ponit̄ ꝓpt̄ obseruanciã decalogi vel q̄a isti festinãt venire ad decimũ ordinẽ angeloꝝ q̃ est ex hominib⁹ repand⁹ et dicit̄ decim⁹ ordo cecidisse nõ q2 fuerũt vnq̃ȝ decẽ ordines ȝ q̄a tot de diuersis agmĩb⁹ ceciderũt ꝙ possũt facere vnũ ordinẽ loco p̄dicti articuli dicit simbolũ mai⁹. Confiteoꝛ vnũ baptisma ĩ remissionẽ pc̃oꝝ iohãnis iij. Nisi q̄s renat⁹ fuerit ex aqua et spũ sancto ñ pot̄ ĩtroire ĩ regnũ dei Nota ꝙ baptism⁹ dari pot̄ ab oĩb⁹ in necessitate Ideo fit magis mencõ de eo q̃ȝ de alio sacramẽto ĩ simbolo fidei q̄d ptinet ad omẽs. nec fit hic mẽcio de cõmunione sanctoꝝ q2 ĩtelligit̄ per hoc ꝙ ibi dr̃ vnã Vna enĩ ecclesia ñ tantũ fide et caritate ȝ eciã sacramẽtoꝝ participacõe q̃ est cõio sanctoꝝ. Vñ ad hũc articulũ reducit̄ fides de sacramẽtis q2 ĩ eis cõicant fideles et sũt ĩstra sanctificãdi & ex cõsequẽti pc̃a remitẽdi. Item notan̄ dr̃ vnũ baptisma ꝓpt̄ hẽticos q̃ dicũt q̄ciens hõ peccat baptismũ debẽ repeti cont̄ q̄s apl'⁹ ad ephe. iiij. vna fides vnũ baptisma Huic articulo ñ cõcordat machomet⁹ quia remissionẽ pc̃oꝝ ñ poĩt p sacrã ecclesie ȝ p hoc ꝙ q̄s dicit et cõfitet̄ ñ ẽ deus ñ de⁹ et machõet⁹ ẽ ei⁹ nunci⁹. Affirmãt eciã sarraceĩ solã corpis ablucõeȝ p aquã factã sufficẽ ad pc̃i remissionẽ sine cõtricõe et ↄfessione. negãt eciã vnũ baptisma ȝ multiplicãt baptismata sua vt dicet̄ infra.

VNdecim⁹ articul⁹ ẽ. Credo carnis resurrectionẽ Hũc apposuit in simbolo beat⁹ iudas thateus Et hic articul⁹ ẽ vndecimũ fundamẽtũ ciuitatis iherusalẽ supne figurat⁹ p vndecimũ lapidẽ p̄ciosũ q̃ dicit̄ iacinct⁹ cui⁹ v̄t⁹ est ꝙ dat membris vigorẽ et salutifeꝝ facit saporẽ et cont̄ pestiferos regiones puocat eciã sompnũ ꝓpt̄ suã frigidã cõplexionẽ et valet cont̄ toxicum. Sic et fides hui⁹ articuli dat membris vigorẽ cũ ꝓpt̄ fidẽ future resurrectõis fortissimi fcĩ milites xp̄i vicerant regna & crudelissima tormẽta q̃i suauissimos sapores gustauerũt quietũ sompnũ accipiẽtes quẽ de⁹ dat dilectis suis. Valȝ eciã cont̄ omẽ diabolicũ toxicũ hẽticoꝝ aliã vitã et resurrectõȝ negancium. Hic lapis scd'm ysidoꝝ ceruleũ habȝ colorẽ et tũc opti⁹ ẽ qui nec rar⁹ est nec densitate obtus⁹ ȝ vtroq̄ȝ tempamẽto luce purpuraq̄ȝ refulgẽs. Hic aũt ñ lucet equalit̄ sereno enĩ pspicuus grat⁹ ẽ nubilo corã oculis euanescit atq̄ȝ marcessit in os missus frigid⁹ est ĩ sculpturis durissimis nec tñ ĩuict⁹. Nam adamãte scribit̄ et signat̄. et p hoc significat̄ vndecia vt⁹ sanctoꝝ q̃ est eoꝝ discrecio et cõpassio q̃ secundũ deũ oĩb⁹ et ĩ oĩb⁹ se cõformant vt omẽs lucrifaciãt. Vñ paul⁹ p̄dicãs fidem resurrectõis dicit p̄ma ad cor. ix. oĩa oĩbus fact⁹ sum vt omẽs lucrifacerẽ. Et ad romanos xij. Gaudẽ cũ gaudẽtib⁹ flere cũ flentib⁹ significat enĩ circũspectionẽ p̄dicatoꝝ q̃ attendũt q̄d et q̄bus ẽ p̄dicandũ vt maioꝛib⁹ maioꝛa et puulos lacte potẽt minoꝝ. Hũc articulũ explicat simbolum mai⁹ cũ dr̃. Et expecto resurrectionẽ mortuoꝝ et scd'm Alexandꝛũ ĩ fine sui tercij ẽ cõgru⁹ ordo. Nã rẽissio pc̃oꝝ ẽ ĩsurrectio

aīe que ē resurrectio pma . Ad istā vero se
quit̄ resurrectio corpis gloriosa ī bonis q̄
est resurrectio secunda sic̄ dicit̄ ad roma-
nos viij . Scim⁹ quoniā si spūs ei⁹ q̄ susci
tauit ih̄m ihabitat corpa nr̄a resuscita-
bit et nos ppt̄ ihabitantē spm̄ rc̄ tene tn̄
ꝙ dicit apl̄⁹ pma cor̄ . xv . omēs quidem re-
surgem⁹ rc̄ Huic articl̄o cōcordat macho
met⁹ Vn̄ dicit ī alchorano de⁹ viuifica-
bit mortuos et cōsurgēt existētes ī sepul-
chris sine dubio Secūda hora q̄ venerit q̄
aūt hys contdixerit in die iudicij puni
cōe ignea eos puniet. Hoc ē vnū ꝙ ī sua
fide magis roborat vt ptz azoara . xiiij . ꝙ
q̄ ipūgnauerit dcā sua ī die iudicij deus
de⁹ iudicabit eū . sil̄r dicit̄ azoara . xxj . q̄
cum aliq̄ dcā sua disputare voluerit ꝙ di
cat de⁹ nouit facta vr̄a q̄ ī die iudicij iu
dicatur⁹ ē vos . Dicit̄ eciā azoara . xxiiij .
ꝙ ī die iudicij clamabūt mali dicētes q̄s
hui⁹ pphe noticiā habuerat ī via et iam
q̄ nunq̄ fuisset noiat⁹ nec nat⁹ et eciā ꝙ
demones acrit̄ puniēt eos et ꝙ dicet ma-
chmet deo iam dn̄e ppl̄⁹ iste me⁹ recta fa
cie alchoranū recipe pperauit.

D Vodecim⁹ et vlti⁹ articulus est
vitā eternā amen Et est sensus
Credo ꝙ deus resuscitabit nos
et dabit bonis vitā eternā Hūc apposuit
simbolo beat⁹ Mathias Et hic articul⁹ ē
xij . fundamētū et vltimū ciuitatis ihr̄lm
supne . figurat⁹ p xij . lapidē pciosū q̄ dr̄
ametist⁹ Cui⁹ virtutes mirabiles sunt ꝙ
facit hoīez vigilē et repellit malā cogita-
cōm & vt dicit aaron ꝙ valz cont̄ ebrie-
tatē Sic et fides hui⁹ articuli facit hoīez
vigilē vt ī tremēdo iudicio finali de fa-
ctis dictis et cogitacōibꝫ suis possit red-
dere rōnem et sic vita pfrui eterna. Pre-
dict⁹ lapis ſm ysidor̄ inē purpureas gē-
mas pncipatū tenet purpure⁹ est pmixto
violato colore et q̄si rose nitore et leuiter
q̄sdā flāmulas fundēs n̄ ex toto igneū ſ3
vini colorē hn̄s et ē sculptur̄ facil' . p hūc
significat̄ duodecia virt⁹ scōr̄ q̄ ē humili
tas et ɔtempt⁹ mūdi . cū desiderio tn̄ mar
tirij . sic fuit ī cōfessoribꝫ q̄r̄ ml'ti n̄ defue
rūt martirio ſ3 martiriū defuit eis . sic le-
git̄ de beato martino qr̄ si martir nō fuit
palmā tn̄ martirij nō amisit . et de beato
francisco cāit̄ eccl'ia O martir desiderio rc̄
Vn̄ sancti infundūt flāml'as cōsolacōis
et visitacōis infirmor̄ viduar̄ et pupil-
lor̄ et largicōis elēosinar̄ q̄bꝫ inflāmāt ali
os ad amorē xp̄i ɔ̄ pmo ysaie . lxj . vt cōso
larer omēs lugentes et ponerē cōsolacōm
lugētibꝫ syon de scōo iacobi pmo religio
mūda et immacl'ata hec ē visitare pupil
los et viduas ī tribulacōe earū et imacu
latū se custodire ab hoc seculo De iij . luce
xj . Date elemosinā et oīa mūda sūt vob
Vel ſm glo . flāmule significāt vtutē illam
q̄ p iimicis orat̄ q̄ est vt⁹ vtutū celor̄ va
rietas virtutū multiplicitas Math . vj .
Orate p psequētibꝫ et calūpniātibꝫ vos . &
bene vltio loco ponit̄ qr̄ humilitas ē custo-
dia oīm vtutū . Dicit eni gregori⁹ ꝙ q̄ cete
ras vtutes sine humilitate cōggat q̄si pul-
uerē ī uentū portat . Vn̄ et paul⁹ q̄ iterp̄-
tat̄ modic⁹ scz humilis . thronū xij . meruit
possidē scz ī vita eterna . loco dicti articl'i
dicit simbolū mai⁹ . Et vitā vēturi seculi
Ex q̄ de⁹ tāq̄ iust⁹ iudex remunerabit bo-
nos vita eterna cōseqns ē ꝙ eciā reprbos
puniet pena eterna . Et ideo n̄ poīt spālē
articulū de punicōe malor̄ Hec eni ē na-
tura oppositor̄ vt vno dicto itelligāt re
liquū . Huic articulo cōcordat machōetus
et discordat ī hoc qr̄ pfitet̄ bonos ibidem
corpales delicias optinē . Dicit eni ī alcho
rano q̄ ī me credidert̄ ī ortos eos pulcher
rimos mittā vbi aque decurrūt placide
et vbi absq̄ labore reqescent . nubent eciā
limpidissima nupcōe . Et iter̄ dicit ꝙ da-
bit eis riuos lacteos sine saporis altacōe
et clar̄ mel vinūq̄ sapidissimū alibi eciā
dicit ī alchorano ꝙ ibi pānis sericis īduē
tur ornati monilibꝫ aureis atq̄ armillis
pciosis Dicit eciā ibi ꝙ habebūt sedes ppe
tuas et ꝙ proteget eos arbor̄ vmbra nec
frigore affligent̄ nec calore . oīm fructuū
oīm cibor̄ vescent̄ generibꝫ quicq̄d appeti
t⁹ cuiq̄ suggescerit corā se cōfesti iueniet .
accubabūt in delicijs et angeli pincernar̄
misterio inē eos cū vasis aureis et argen-
teis deambulabūt ī aureis lac . ī argēteis

vinum afferentes et dicentes cōmedite & bibite ī oī leticia et ꝙ vob̄ de⁹ ꝓmisit ecce cōpletū est iūgent̄ virgib⁹ q̄s nec hūana nec diabolic⁹ violauit cōtact⁹ iacicti corali q̄ splendore formaq̄ꝫ ꝑstancioribus Hec bona repmittit machōet⁹ suis credētib⁹ ꝓ vita eterna. Quō aūt final' beatitudo vite eterne n̄ cōsistit in cibo tali nec eciā alijs corꝑalib⁹ ostendet̄ infra cōsideracōe octaua articlo ·v· Et notandū hic finalit̄ ē causa ꝙ q̄re machōet⁹ cōcessit aliq̄s articl'os fidei xp̄iane & aliq̄s negauit cū iudeis cautela fuit vt quō ī aliq̄b⁹ loq̄ret̄ cont̄ xp̄ianos hebreoꝝ rōnib⁹ iuuaret̄ sil'r cum loqueret̄ cont̄ iudeos iuuaret̄ argumētis fidei orthodoxe.

NOn solū ī articulis fidei discrepat machōet⁹ a xp̄ianis ꝫ eciā in p̄ceptis et cerimonijs. Libꝫ ergo ī p̄senti libro ānotare p̄cepta machōeti et eoꝝ naturā vt habita eoꝝ clara noticia euidenē pateat cuilibꝫ ītelligenti q̄ꝫ irrōnalit̄ se obligant sarraceni obediencie talis legis.

PRimū p̄ceptū machōeti ē ꝙ q̄nquies tn̄ ī die sarracēi oret̄ Vn̄ aūt habuit hūc numeꝝ orandi quinariū patuit sup̄ cōsideracōe quarta. In illa fatua visione ꝫ tn̄ vt veritatē dicam⁹ hoc vtiq̄ꝫ machōet⁹ ideo p̄cepit q̄a cōcilio doctoꝝ suoꝝ mediatricē int̄ iudeorū et xp̄ianoꝝ legē effici voluit suā n̄ probitatis sue neq̄ꝫ adiutorio dei Iudei enim scd̄m legē ter ī die orant· xp̄iani vero sepcies · ꝫ iste nec ter nec sepcies sed q̄nquies orando terminū int̄ vtrūq̄ꝫ posuit.

SEcundū p̄ceptū machōeti est· ꝙ anteq̄ꝫ orāt vt ꝑfectā mūdiciā hn̄t culū veretrū man⁹ brachia os aures nares oculos capillos decentissīe ad vltimū pedes lauāt q̄d p̄cipit fieri p⁹ coitū et egestionē n̄ fuerit egroti vl' ī itinere. Et si forte sit eis ipossibile aquā repire tūc p̄cipit eos mūdare puluē t̄re mūde q̄si aqua tergendo quā ablucōeꝫ p̄cipit eciā fieri mō verso ꝫ talis ablucō mēbroꝝ n̄ ꝑtinet ad orōeꝫ Ad orōeꝫ quidē ꝑtinet mūdari ītrīsec⁹ n̄ extrīsec⁹. Mundicia aūt de ablucōe mēbroꝝ ꝑtinebat cultorib⁹ stelle veneris q̄ volētes eam orare ad modū femine se aptabāt ora et oculos tingētes q̄a vo p̄ūct⁹ stelle veneris rex effect⁹ est ideo p̄cipit hoc Discordat aūt hec ablucō a baptismate xp̄ianoꝝ mltiplicit̄. Primo q̄a baptisma xp̄iāoꝝ solū semel fit Vna est eni fides et vnū baptisma scd̄m apl'm. Baptisma vo sarracenoꝝ multiplicat̄. Secūdo q̄a baptisma xp̄ianoꝝ n̄ solū mundat corp⁹ ꝫ eciā aīam cū sit aqua sp̄ūs sc̄i. Baptisma vo sarracenoꝝ solū se extendit ad ablucōeꝫ membroꝝ ꝓp̄t īmūdiciā eoꝝ ex coitu vl' egestione vt p̄ꝫ ī alchorano

TErciū p̄ceptū machōeti est ꝙ facta p̄dicta ablucōe publica voce p̄conizent̄ vnū cōfitētes deū qui nullū vl' sil'em hēat vl' equalem ei⁹ ꝙ machōetū ēē ꝓp̄ham talē· p̄conizacōeꝫ p̄cepit n̄ ideo qꝛ cōueniebat orōni ꝫ q̄a aliud nouū nequiuit imponē signū.

QVartū p̄ceptū machōeti ē ꝙ sarraceni ī quolibꝫ āno mensē integrū & amadē ieiunēt ī q̄ alchoranū datū celit⁹ asserit machomet⁹ ieiunātes aūt tempe nocturno cōmedāt diurno abstineāt ita ut ab ea diei hora q̄ nigrū ab albo distinguē p visū poterūt filū vsq̄ꝫ ad solis occasū nemo cōmedē bibē ā vxoris cōmixtione se p̄sumat fedare Post solis aūt occasū donec ad seq̄ntis diei crepusculū semp eis cibo et potu ꝓꝑis ꝙ vxorib⁹ ꝓut cuilibꝫ liceat vti. Si aūt infirmitatis q̄s fuerit p̄grauat⁹ ā in via erit q̄mdiu ā lāguoris ā itineris durauerit tēpus cōcedit̄ eis quibuscūq̄ꝫ voluerit et vesci sil' et vti. Sic tn̄ vt ꝙ vl' egtudīs vel vie vl' necessitate min⁹ impleuerit p⁹ea emendū quō licuerit et dicūt sarraceni ꝙ istud ieiuniū ē ad restringendū vicia carnis p̄ceptū q̄d est iniciū penitēcie. Sed q̄o ꝓdest p diē ieiunare et nocte ē vl' q̄ē cōmedē et bōis carnib⁹ optimis q̄ꝫ frui et ml'ierib⁹ vti hec n̄ debilitāt ꝫ poci⁹ corroborāt carnē et incendūt ad illicitos mot⁹ et act⁹.

QVintū p̄ceptū machōeti ē ꝙ ob
seruēt pascha. Notandū vero ꝙ
sicˀ hebrei ita et isti mēses scd̄m
lunā cōputant. Vn̄ & pascha eoꝶ qd̓ ipi
p⁹ ieiunū faciūt n̄ semꝑ vno temꝑe cōti-
git. pascha aūt suū qd̓ dicūt nichil aliud
est q̄ꝫ quedā memoria vl' celebracō noctis
cuiusdā q̄ est ī ipo mense in qua alchoranū
descendisse dicūt In ea q̄ppe nocte vigilā-
tes ꝑ ecclesias suas q̄s vocant mesquitas
garriūt saliūt bibūt et īsaniūt discordāt
aūt a xp̄iaīs et iudeis qꝛ ī lege moisi p̄ceptū
est obsuari pascha in memoriā exitus de
egipto. In lege aūt xp̄i p̄ceptū ē obsuare
pascha ī memoriā resurrectōis xp̄i. Ma-
chomet⁹ aūt pascha celebrari īiunxit ī me
moria arietis ostensi abrahe in sacrificiū
celebrandi loco filij sui. et cū eoꝶ rex cele-
brat istud pascha p̄cinct⁹ lintheo mittit
gladiū ꝑ guttū arietis et stati sup aliqd̓ iu
mentū deducitˀ ad reginā. et si regina eū
videt anteq̄ꝫ moriatˀ asserˀt se bonā fortu-
nā cōsecuturos āno illo q̄ p̄ns fuit et pro
prijs oculis vidit m̄ narrauit. Sꝫ et ꝓ ex
pedicōe pasche eoꝶ faciūt aliā supsticōm
qm̄ milites cū rege equitantes veniūt in
campū magnū et ibi facta q̄dā fouea cur
rētes ꝑcuciūt cū lanceis suis intˀ illā foue
am et sic expediūt suū pascha.

SExtū p̄ceptū machōeti ē ꝙ om̄s
sarracenˀ ꝑ singulos ānos semel
vadunt ad domū dei que est in
mequa vidēda ꝓpˀ solā recognicōꝫ et ibi
p̄cipiūtˀ adorare eā q̄ ī cōsutilib⁹ tegumē
tis īducti circuire et lapides ꝓut lex p̄ci-
pit ꝑ media scꝫ fimbria iacē retro ꝓ lapi
dando diabolo hāc domū dicūt adam cū
de ꝑadiso exulasset domū exstruxisse et oī
bus filijs ei⁹ donec abrahā aduenit locum
orōis fuisse abrahā aūt dei seru⁹ eā robo-
rauit et īstaurauit et ī ea dn̄o vota vouit
et sacrificia obtulit filioq̄ꝫ suo noīe hisma
heli p⁹ mortē r̄liquit eiq̄ꝫ et oīb⁹ filijs ei⁹
ꝑ mlˀta ānoꝶ curricl'a donec machomet⁹
nat⁹ ē orandi dom⁹ ꝑmansit. q̄ nato eā-
dem de⁹ sibi cunctisq̄ꝫ generacōib⁹ suis he
reditariā vt ipi ꝓhibent ꝓmisit. sed hec

sarraceni n̄ ex auctoritate hn̄t ſꝫ q̄si cōmē
tū aliqd̓ fingūt. anteq̄ꝫ enī legē p̄dicasset
dom⁹ hec ydolis plena erat. et volenti sci
re q̄lis erat dom⁹ illa et ꝙ ibi secretū in
eēt et cur illuc machōet⁹ ire et q̄ ī lege in
ueniūtˀ iussit facē venerabilis petr⁹ alfon
si ī suo dialogo titulo quīto d̓clarat dicēs
Duo filij loth scꝫ amon et moab hanc do-
mū honorabant et duo ydola ab eisdē ibi
colebantˀ alteꝶ ex albo alteꝶ ex nigro la-
pide patratū nomē quidē illi⁹ qd̓ ē nigro
lapide erat merculici⁹ dicebatˀ nomē vero
alteri⁹ chames Alteꝶ qd̓ ex nigro erat la
pide ī honore saturni alteꝶ ex albo ī ho-
nore martis erat edificatū bis ī āno cul-
tores eoꝶ ad ipa ascendebat adoranda ad
martē quidē qn̄ sol in p̄mū gradū arietis
intrat qꝛ aries honor est martis ī cui⁹ di
scessione ꝓut mos erat lapides iacebantˀ.
Ad saturnū vero qn̄o sol p̄mū gradū li-
bre ītrat qꝛ libra honor saturni est ꝙ thu
rificabāt nudi tonsisq̄ꝫ capitib⁹ q̄ vsq̄ꝫ in
hodiernū diem ī iudea celebrantˀ vt dixi.
Arabes v̓o cū amon et moab ydola adora
bāt Machomet⁹ aūt p⁹ longū temp⁹ veī
ens p̄stinā cōsuetudīeꝫ neq̄uit afferre Sed
q̄si qdāmodo more īvsitato ī cōsutilibus
tegumētis cooptos domū circuire ꝓmisit
Sꝫ ne videretˀ p̄cipe ydolis sac̄ficare simu
lachrū saturni cōstruxit ī pariete ī angu
lo dom⁹ et ne facies apparēt dorsū erat tā
tū exteri⁹ positū alteꝶ martis scꝫ ydolū
qꝛ sculptū vndiq̄ꝫ erat subt⁹ terrā et lapi
dē supp̄positū misit. hoīb⁹ vero q̄ ad ado-
randū ibi cōueniūt lapides istos oscula
ri p̄cipit et humiliatis tonsisq̄ꝫ capitib⁹ intˀ
crura lapides r̄etro iactare q̄ humiliātes dor
sa denudāt qd̓ ē signū legis p̄stine. Ecce q̄
ītencōe p̄cepit supd̄ca machōet⁹ In libris
quoq̄ꝫ illoꝶ scriptū ē ꝙ homar quidem ex
decem socijs machōeti more solito lapides
deosculās sic exorsus ē vobis īquit lapi-
dib⁹ dico ꝙ nec adiuuare nec nocere pote
stis sion. Sꝫ qꝛ machōet⁹ fecit illi⁹ morē
exequor. ꝙ aūt dicūt lapidib⁹ iaciēdis de
mones effugare n̄ cōseq̄ꝫs racio videtˀ esse
qꝛ qd̓ n̄ aliq̄ ꝑcipitˀ sensu corporeo effuga-
re leuiter nequaq̄ꝫ potest. noīe vero dn̄i
fugantur demones. Et si dicant sarraceni

audiuisse aliqs dicētes demonia se vidisse
et ea audisse et collocut9 fuisse et sic posse
sensu pcipi corpali. ¶ Dicendū ꝙ licꝫ āgeli
corporeo sensu ñ possint pcipi illis tñ qui
scđm mandata dei icedūt visibiles fiunt
silr diabol9 aīcis suis visibilis apparet

SEptimū p̄ceptū machōeti est ꝙ
aduersarios ei9 et eorꝫ ꝓphas p̄
dent̄ captiuēt inficiāt et oībus
modis ꝑsequāt̄ atqꝫ deleāt ñ resipiscāt et
ad eorꝫ fidē cōuerti voluerīt ā huitutis in
dictū sensum ꝑsoluerit et ptꝫ maīfeste ꝙ
hoc p̄ceptū ñ est ex dei opibꝰ neqꝫ ꝓpharū
quibꝰ nūqꝫ iussit cogē aliqꝫ credē. ¶ Sꝫ ma=
chomet9 hoc cupiditate p̄cepit pecūie vt
īimicos suos destrueret et talis coactio ñ
debꝫ fieri · ymmo si qs aliqꝫ cōuertē velit
nō ꝑ violenciā sꝫ diligent̄ et dulcit̄ hoc fa
cere debꝫ sic ipe machōet9 ī suo testat̄ al=
chorano sub ꝑsona dñi ita ad ipm dicen
tis Si vellet dñs de9 tuus et toci9 secľi gē
tes crederēt cur ergo vt credāt cogis quia
null9 ñ volūtate dei credit · et ī alio loco
vobis īquit gētibꝰ veritas dei iā venit q
crediderit ꝓ semetipo fecerit · q vō errauē=
rit ꝓ semetipo et ego ñ sū sup̄ vos baiul9
sequē vō de9 īquit qđ reuelat̄ tibi et expe=
cta donec iudicet de9 q sup oīes iudex ē.
Item ī eodē dñs īquit de9 tu9 sub vna le=
ge si vellet cūctos sine discordia poneret
fingit. Itē ī alio loco tanqꝫ sibi de9 loqua
tur ñ īquit violencia ī lege debꝫ eē iā iu=
sticia et veritas apparet q voluerit sponte
sua credat. Item ī alchorano vos īcreduli
nō ꝙ oro oratis nec quē oratis oro & quē
adoratis ñ adoro m lex vob̄ que discors.
et ī alio loco ait ñ altricetis cū alteri9 le=
gis gentibꝰ ñ mollibꝰ verbis · quare ergo
p̄dari captiuari et gētes vi cogē ad creden
dū iussit hec oīa semitas dei eē fatet̄. ¶ Cū
ergo hec lex sibi ipi contdicat nulli9 ē fir
mitatis vľ momēti Sꝫ ideo machōet9 pre
dari captiuare et gētes interficē iussit vt
arabes q deū ignorātes ī deserto manebūt
ī p̄dicacōibꝰ delectarent̄ et vt maxime il
li crederent.

OCtauū p̄ceptū machometi est ꝙ
sarraceni edāt absolute de oībꝰ
carnibꝰ p̄t carnē porci et sangui
nē necñ morticiniū. ¶ Vñ dicit ī alchorāo
vos credētes edatis quicqt vr̄e fuerit vo=
luntatis ex bona ꝑte sequit̄ a morticinijs
vō et porco et sāguīe et ab aīali qlibꝫ ꝑem
pto ñ ī creatoris noīe vos abstinete ꝺ suf
focatis et cōbustis et infectis ꝑ lupos ñ
vos mandaueritis vel vt debēt fuerit iu=
gulate mīme cōmedatis qđ fecit machōe=
tus vt ī hoc a lege sua nō solū iudei sꝫ et
nos xp̄iani deferrem9 quō iudeis carnes
suille ac leporine aliorꝫqꝫ aīaliū ñ rumināciū sīt ꝓhibite et silr pisces absqꝫ squanijs
lex vō xp̄i xp̄ianis ī esum hūanū oīa con
cedit absolute.

NOnū p̄ceptū machōeti ē circa ux
ores. Vñ cōcessit sarraceis ꝙ eo=
dem tempe iiij · legitimas pñt
hr̄e vxores et qualibꝫ r̄pudiata aliā semꝑ
accipe ita tñ ꝙ nunqꝫ quatnariū numerꝫ
trāseant In repudio quoqꝫ p̄cepit obser=
uari vt vsqꝫ tres ei qꝫlibꝫ repudiare eandē
rursus recipe liceat sꝫ tlr tercio relicte spre
te nequaqꝫ vsqueq mariitis alijs nupserit
et ab ill' relicte fuerit recipe mandat tūc
aūt ipe volētes p̄oribꝰ maritis ante bene
r̄cōcilient̄ et sic r̄cipiant̄. De empticijs vō
atqꝫ captiuis qđcunqꝫ voluerint hr̄e dicit
eis licitū eē et easdē vendēdi denuoqꝫ emē=
di liberā ꝑtatem habeant sic tñ vt postqꝫ
grauidā semel fecerint nequaqꝫ eā alteri9
huitutis iugo ꝯstringē possint. ¶ Sꝫ ꝙ lice
at capere iiij · vxores et qualibꝫ r̄pudiata
aliā ducē hoc nulla quidē p̄cipit rōne · ne
qꝫ enī ñ causa filios ꝓcreandi p̄ceptū est
vxorē recipe ꝙ aūt empticias et captiuas
quotlibꝫ possunt hr̄e hoc quidā quātū ad
sarracēos adulteriū qꝛ mltociēs emit ali=
quā strupatā a filio et econt̄ fili9 vel frat̄
a pr̄e corruptā vľ a fr̄e et sic ptꝫ discucio
mē p̄cepta machōeti. Quare aūt machōe
tus talia īmūda fieri iussit causa fuit · qꝛ
ipe valde femīas diligebat et ꝑ nimium
luxurios9 erat et sicuti ipemet ꝓfess9 est
vis luxurie hoīm · xl · ī eo manebat et ma
xīe qꝛ arabes valde luxuiosi erāt volūtati

eoꝝ satisfecit vt crederent ¶ In hoc p̄cepto
voluit machomet9 ponē d̄ram int̄ legē suā
et legē moisi. q̄a lex mosaica mādauit vi
ros posse libellū repudij dare ml'ieribus
suis. q̄ recepto si ipa nupsisset alteri viro
q̄ p̄m9 marit9 iā n̄ possz eā ducē ī vxorē
Oppositū mādauit machomet9 vt patuit.
Discordat eciā a lege xp̄i q̄ p̄hibet vxore
viuēte marito alteri nubē q̄z q̄ ipam duxe
rit mechat̄ oppositū dicit machomet9 vt
visum est.

Decimū p̄ceptū machometi est q̄
sarraceni n̄ recipiāt ī vxores cō
sobrinas nec nutrices lacte nec
germanas lactis. Vn̄ dicit in alchorano.
oīnes hee ml'ieres vobis interdicte sūt et il
licite vr̄e scz m̄res et filie sorores et neptes
atq̄ matertere nutrices atq̄ ḡmanas col
lectanie m̄res et filie ml'ieꝝ vr̄aꝝ si a vo
bis tacte fuerīt sinaūt licite sūt. hoc aūt
fecit machomet9 vt a lege sua differret lex
moisi ī qua iūngit̄ nō accedē ad certas fe
mīas et posse inibi cū consobrinis femī
germani vel germane filijs et vt eciā a le
ge sua differret lex xp̄i in qua usq̄ ad q̄r
tū gradū p̄hibicō facta ē. Sed ex q̄ tantā
volūtatē voluit ostendē ī hoc p̄cepto bo
nū fuisse n̄ vti alteruꝝ zodomia nec iūn
gere p̄ mandatū sic̄ ipe facit in alchorano
in capitulo de vaca. Alibi tn̄ mandat de
p̄pria cognacōe hr̄e vxores vt sanguis p̄
les accrescat et forci9 int̄ eos amisisse vin
culū vigeat s̄m q̄ mos erāt oīb9 tc̄ tp̄is.

Undecimū p̄ceptū machometi est
q̄ sarraceni obseruēt īquietē di
em veneris q̄d ipe fecit p̄p̄e duo
Primū est q̄z ipe pūcto stelle veneris rex
effect9 fuit vt sup̄ patuit p̄cepto scd̄o. Se
cundū vero est vt a lege sua differret lex
moisi que p̄cepit sabbatū obƀuari et lex
xp̄i que p̄cepit diem domicā.

Duodecimū p̄ceptū machometi
est q̄ sarraceni faciūt or̄om ver
sus meridiē vbi ē mecha Unde
dicit ī alchorano ī p̄sona dei sibi alloquē
tis et suis credentib9 tibi tn̄. Nūc huc il
luc aspicienti tuisq̄ ad meoꝝ p̄p̄oꝝ noticiā
que sūt mediatores gencīū testes suū pro
p̄bam p̄p̄iū testē hn̄tes oīois locū vera
cē et ydoneū deo testificāte videlicet vers9
mequā templiq̄ sui mediū q̄d abrahā pri
mo fundauit firmabocq̄ semp̄ vbicūq̄ fue
rit faciē tuā orando vertas talē locū oran
di īstituit machomet9 vt deferret a iudeis
qui orāt vers9 occidentē. et a nobis xp̄ia
nis q̄ oram9 vers9 orientē q̄z ad orientem
crucifix9 ē xp̄s et ad orientē ascēdit ī celū
Et itē voluīt esse discordes a xp̄ianis q̄ in
nullo penit9 vellz cōfirmari vn̄ nos sedē
tes honorifice sup̄ menses māducam9 ipi
vo sup terrā iacētes nos cū mappis ipi sn̄
mappis. nos sardinas p̄ caudā accipiētes
mittim9 in ignē ipi vero p̄ caput eas ac
cipiūt et caudas aduers9 ignē mittunt et
sic de alijs innumeris que secū cōuersātes
expimēto cognoscūt.

Terciūdecimū p̄ceptū machome
ti ē q̄ ī possessionib9 repetēdis
petitū testib9 cōp̄bz et negator
iuramēto semet expurgz. testes aūt nullos
n̄ valde ydoneos p̄batasq̄ p̄sonas et q̄bus
sine iuramēto credē possint p̄ducāt In q̄
busdā eciā alijs mosaice legis morē custo
diūt vt q̄ hoīs sanguīez fuderit eadē pena
plectat̄. et quisq̄s ī adulterio dep̄hensus
fuerit cū adultera pit̄ lapidet̄ ¶ Qui aūt cū
qualibet alia fornicatus fuerit octingēta
flagellis subiacebit furi tal' indicta ē pe
na vt p̄ma et scd̄a vice octingēta flagel
la sustineat Tercia manū Quarta pedem
amittet et q̄ cuilibz hoīm membꝝ abstule
rit digno p̄cio redimat̄ ¶ Et sic p̄z q̄ ī iu
dicijs faciēdis q̄ ad aliq̄ moisi cōsenciunt
legi In quibusdā vo dissenciūt q̄d et ma
chomet9 fecit vt ī hoc eciā aliquātulū di
uersa eēt lex sua a lege moisi.

Quartūdecimū p̄ceptū machome
ti est q̄ sarraceni abstineant a
vino quoniā vomes est et semi
narium hoīs peccati et illud bibere dicit
maximū peccatū esse vues tamē cōmedere
et mustum potare eciā in apparatu licet ¶

Et licz sarracenis vinū sit ꝓhibitū ipi tn̄ in occulto īmoderate bibūt et inebriant̄. Causa aūt pcipua q̄re a vino semp abstinere iubent̄ ē ne forte socij iebriati patefacerēt ruinā ppl'i. ¶ Et si tantū pctm̄ ē vsus vini cur ergo in suo padiso ꝓmittit riuū vini sic sup patuit cōsideracōe. iiij. et v. artic'o xij. Alia causa fuit supi9 assignata consideracōe tercia i tercio passu vide ibi.

Quintūdecimū pceptū machōeti est ꝙ i hereditate due filie vni co filio coequent̄ qd̄ fecit vt poneret oriam legis sue a lege moisi et xp̄i q̄ māa lex moisi iiūgit ꝙ filie cū filijs n̄ sint heredes xp̄s aūt i hēditate eos eq̄les fecit.

Decimūsextū pceptū machometi est circa testimoīa ¶ Vn̄ pcipit in alchorano ꝙ duarꝫ mlierꝫ testimoīm pualeat testimōio vni9 viri in quo differt a lege moisi i qua iiūctū ē ꝙ nullomō mlierꝫ testimoīa accepten̄t. et a lege xp̄ianorꝫ i qua in certis casib9 earꝫ testimoīa capiunt̄.

Decimūseptimū pceptū machōeti est ꝙ null9 sarracen9 psumat i lege sua cū aliq̄ disputare vel disserē ꝙ fecit machōet9 ne falsitas sue legis i publicū veniret sil'is noctue fugiēti lucē. & oculis egris quib9 odiosa est lux. In q̄ ostēsa nebulosa cecitate sue legis excellēciā claritatis legis xp̄i maīfestauit q̄z pcepit xp̄s suptecta pdicari qz ipe palam locut9 est mūdo et in occulto nichil sic sup patuit libro pmo cōsideracōe tercia articulo pmo.

Decimūnonū pceptū sarracenorꝫ est ꝙ circūcidunt pueros. Istud aūt n̄ hn̄t ex pcepto machometi cū nullibi repiat̄ in alchorano sic infra declarabit̄ octaua cōsideracōe articulo primo. Discordat eciā i circūcisione a iudeis qz ipi circūcidūt̄ die octauo sarraceni vo oi tempe ¶ Iudei vo eciā faciūt reuersionē in templū et suggūt caput veretri sarraceni vo n̄. Quomō aūt cessauerat sacramtū circūcisionis dictū ē sup libro pmo consideracōe tercia articulo vj. pūcto pmo ¶ Hec sunt pcipua legis machometi mādata ab oī sarracenorꝫ gēte maxia celebracōe habita. Alia vo plura sūt que enumerare longū reqrent s̄monē et i tantā demēciam. Hic diabolic9 machomet9 venit vt ausus fuit affirmare ꝙ quātiscūqꝫ pctis quisqꝫ obligat9 fuerit et i die mortis sue deo et sibi credīderit. dicit ꝙ i die iudicij ipo inueniente salu9 erit. vsqꝫ tunc ergo maneāt sui credentes i inferno expectātes redempcōē vbi nulla est redempcio.

Sexta cōsideracō hui9 libri ē de morte machometi dignū enim erat vt finis ei9 ostenderet q̄lis ipe fuerat in vita et doctrina. Vn̄ cū implerent̄. x. āni regni sui ab illo scꝫ āno q̄ fuit eleuat9 in regē i damasco cōputando quidā discipul9 ei9 cui9 nomē albunor voluit expiri si resurgēt machomet9 die tercia a morte ad vitā sic ipe pdixerat Dixerat enī ꝙ postq̄ꝫ decē āni sui regni essent impleti ꝙ debebat mori et resurgē tercia die corp9 qꝫ suū ea die deferendū ad celū. ¶ Et ideo ꝙ n̄ crederet sepulture q̄re pdict9 discipul9 eius distempato quodā veneno tradidit ei ad bibendū occultissime. Machomet9 aūt stati vt bibit mutat9 ē oīs color ei9. et ideo itellexitqꝫ mors sua appropinquauerat. et dicit illis sarracenis qui ibi erāt cū eo ꝙ p aquā saluarent̄ et veniā inuenirent q̄ dicto subito dedit aīam diabolo magistro suo. discipuli aūt sui diligēt suauerūt corp9 expectādo ꝙ resurgēt die tercia vt dictū ē ¶ Sꝫ p9quā ipi viderēt ꝙ nō resurgebat vt pdixerat et fetorē ei9 tolerare nō possent relicto corpe i humato maxia ps decessit et p9. xj. dies mortis ei9 venit pdict9 discipul9 ei9 albunor vt videret quō iacebat et scdm̄ ꝙ narrat lucas tudensis in cronica sua inuenit corp9 a canib9 cōmestū corrosis ossib9. Tūc albunor collectis ossib9 sepeliuit in ciuitate quadā que dr̄ arabice medinarasiel ¶ Sic ergo q̄ ine eos prudēciores fuerūt depphensa seductoris falsitate oīa q̄cūqꝫ dixerat

falsa et irrita estimantes cõsiderãtes eciã
qũo ĩdignã vitã digna morte termĩassꝫ
ab eiꝰ lege discesserũt.

Septima cõsideracõ est de succes
soribꝰ machõeti licet enĩ turpis
sima eiꝰ mors & falsitas sue ꝓ
phecie clarissime iudicauerẽt falsitatẽ sue
doctrine et ĩmũdiciã sue doctrine verum=
tñ occulto dei iudicio et diabolo ꝓcuran=
te incremẽtũ accepit. Quatuor ergo pun
cta in pñti cõsideracõe occurrũt ptractan=
da ¶ Primꝰ pũctꝰ ẽ de astucia diaboli pꝰ
mortẽ machometi ne eiꝰ doctrina periret
Secũdꝰ võ erit d̃ successoribꝰ eiꝰ Caliphis
egipcio orientali et mirãmo molino occidẽ
tali ¶ Terciꝰ de diuersitate gencium q̃ sectã
machometi suscipe noluerũt. Quartꝰ de
diuersitate paganoꝝ q̃ in aliq̃bꝰ imitanẽ
sarracenos et ĩ alijs d̃rñt.

Primꝰ pũctꝰ huiꝰ cõsideracõis
est de astucia diaboli pꝰ mortẽ
machõeti ne periret eiꝰ doctrĩa
Vñ cũ ad exemplũ p̃dictoꝝ viroꝝ prudẽ
cũ discedenciũ a lege machometi qꝛ ipm
mendacẽ et ĩmũdũ ĩ vita cognouerãt vt
dictũ ẽ ĩ p̃cedẽti cõsideracõe oĩes fere alij
vellent discedẽ tũc cognati machometi &
socij q̃ pꝰ in honore et reuerẽcia apd̃ pplm
hẽbanẽ et occasionẽ legis mlta lucrabanẽ
mesti et cõfusi cũ mltis blandicijs et pro
missionibꝰ ceperũt oĩbꝰ modis simplices
attrahẽ et ad sectã p̃dictã eoꝝ aĩos ĩclina
re spãliẽ aũt diabolꝰ astucia sua vsus est
q̃si quodã instrumẽto scꝫ quodã sarraceno
pessimo q̃ dicebaẽ halij. Hic erat filiꝰ ha=
bitari vnꝰ ex decẽ machometi socijs q̃ pꝰ
mortẽ ipiꝰ regnũ adeptꝰ ẽ q̃ blande p̃di=
cauit et callide ãmonuit ad credendũ gen
tes et dixit illos nõ bñ ĩtelligẽ machome
ti s̃monẽ machometꝰ ĩquit ñ dixit ꝙ añ
sepulturã vel videntibꝰ hoĩbꝰ subleuareẽ
in celũ Dixit quippe ꝙ post sepulturã cor
poris ãgeli eũ nescientibꝰ cũctis delaturi
eẽnt in celũ Vñ qꝛ statĩ eũ ñ sepelierũt Io
circo fetere cepit vt statĩ sepelireẽ hac igiẽ
causa gentẽ ĩ errore p̃stino parũper deti=
nuit duo võ f̃res scriptoꝝ machometi filij
noĩe hasam et hozam ieiunijs et vigilijs
fortiẽ corpa macerãtes pene ad mortẽ de=
uenerũt pr̃ vero eoꝝ sepe filios ãmonebaẽ
ne p tam longã maceracõꝫ sua fatigarẽt
corpa. Ipe aũt vidẽs illos stultos eẽ et ad
mortis hostiũ p̃ nimio labore iã deuenisse
de machometo vti erat rem patefecit. Co
gnita aũt neq̃cia illiꝰ a pr̃e ceperũt cõme
dere et bibẽ vinũ. et sic ĩ sua lege fortiẽ an
tea pstabãt ita deniqꝫ legẽ q̃zuis ñ ex toto
dimittẽ ceperũt sꝫ et quedã pars gẽtis istos
in cõsuetudine insecute sunt.

Secundꝰ punctꝰ ẽ de successoribꝰ
machõeti scd̃m ꝙ narrat Aco=
neñ. epus ĩ libro d̃ rebꝰ et statu
terre orientaliũ pꝰ mortẽ machometi Sar=
raceni q̃zdã ex discipulis machometi loco
eiꝰ eligerũt quẽ vocauerunt calepham q̃si
successorẽ siue heredem eo ꝙ dignitatis et
pñcipatꝰ machometi successor existeret q̃
dignitatẽ et p̃tatẽ adeptꝰ cepit partẽ blã
dicijs ptim cõmiacõe et metu ppl'os ad se
reuocare et mltitudiẽꝫ hoĩm cõgregare.
Sꝫ quidã Ascali noĩe contẽ p̃dcm calephã
inuidia cõcitatꝰ et ĩdignacõe cõmotꝰ cõ=
cupiscẽcia lucri et ambicõe seclaris digni
tatis tractꝰ modis q̃bꝰ potuit p se et suos
eidẽ se opposuit et mltipliciẽ expugnãs ñ
cessauit donec ipm a pñcipatu remouit ¶
Post hũc ergo quidã patruelis machome
ti noĩe halij cũ obtinuisset pñcipatũ vehe
menẽ cõmoueri cepit et ĩdignari ꝙ succes
sor machometi vocareẽ cũ se digniorẽ ipo
machometo reputaret & ꝓpham eximiũ
cui dñs familiariꝰ q̃z machometꝰ fuisset
locutꝰ se vellet ab oĩbꝰ existimari hic ergo
et complices eiꝰ legi machometi maxime
detrahebãt et ĩ ipm mlta maledicta ꝓfe
rebãt. Alios ritus et alias institucões &
aliũ orãdi modũ q̃z tradidisset machome
tus p̃dicantes Illi aũt q̃ legẽ machometi
tenẽ noluerũt ĩ ptibꝰ orientis Calepham
baldensẽ statuerũt q̃ ĩ tanto honore et re=
uerencia a suis habetur ꝙ nisi mandato
auctoritate eiꝰ nullꝰ quãtũcunqꝫ potẽs ã
nobilis appellareẽ soldanꝰ. et oĩes eius

subditi eam reges q̄z alij pedes ei9 ad terrā vsq̄z pstrati reuerenť osculanť. Successo= res aūt balij de quo sup̄ fecim9 mencionē conť singularē oziētis calepham sedē suā erexerūt i terra egipti innumeris diuicijs et delicijs affluētes Vn̄ īť egipcios et oziē tales ppl'os magna semp extūc fuit dissē sio et odiū īplicabile et i lege discozdia & contdictio sarracenoz ppl'is i duas ptes diuisis. quadā parte balij et ei9 successozi bus adherente. maiozi tn̄ parte cōsenciēte machomete et successozib9 ei9 postq̄z sol= dan9 tempalē administracōez egipti sub dn̄o suo calepha egipcio adept9 ē timens sibi eo ꝙ Calephe n̄ imerito m'ltis accu= santib9 erat suspectus vt ip̄e saladin9 ad vllū supiozē hr̄et respectū ꝫ ipi sibi et sol dan9 eēt ac Calepha accessit ad dn̄m suū Calephā egipciū tanq̄z ei debitā et solitā vellet exhibē reuerenciam. et claua ferrea quā gestabat in maib9 ex impmisso ip̄m ad terrā pstratū eiecit et p pdicōm occi= dit. oīs aūt filios ei9 et cognatos et spe ciales aīcos vel inficē iussit vel carceri in ppetuo mācipari extūc soldan9 baldasen. sol9 monarchiā et dignitatē tā sup egip= cios q̄z sup oīes alios oziētales obtinuit saladino cōpellēte egipcios vt ei cōcozdiē obedirēt et nullū Calephā aliū instituere p̄sumerēt nec rit9 alios q̄z alij orientales obſuarēt. Princeps autē ozientaliū sarra cenoz oīm q̄ legē machometi obſuāt po tissim9 q̄ caput imperij sui et dignitatem et regni sui soliū in ciuitatem marchque quondā carthago dicebať collocauit et so liū ethiopie et affrice ꝫ eciā hispanie i ma gna pte dn̄ať oziētali calaphe cū vniuer= so ppl'o suo subiect9 eē recusauit Sꝫ si ip̄m regē et calephā reputans miramamolim idest regē genciū se et oīes successozes p̄= cepit appellari lingua eni eoz mira idem est ꝙ rex mamolim aūt credenciū inťpze= tať Vn̄ inť ozientales et occidētales sarra cenos magnū ē scisma et dissensionis q̄z plurimū vtiles xp̄ianis eo ꝙ isti illis in pzelijs et expedicōib9 conť nos renuūt pze stare subsidiū regno ipoz i seipo diuiso & ex magna parte dissoluto.

Terci9 punc̄t9 ē d̄ diuersitate gē ciū qui legē machometi suscipe no'uerť. Narrat supdc9 doctor libro quo sup̄ ꝙ m'titudo gentiliū & ido latraz copiosa et maxīe hij q̄ septentrio= nalē īhabitāt regionē circa paludes me= thidas et i partib9 vulgarie et cozmanie vsq̄z ad fines hongarie. et q̄ in cōfinio re= gni dacie et alijs ptib9 adiacentib9 cōmo= ranť machometi legē recipe noluerunt et q̄z ab alijs sarracenis ozientalib9 et occidē talib9 valde remoti sūt p metū vel violē ciā n̄ potuerūt cōpelli vnde vsq̄z hodie q̄ dam eoz errozē vetustū retinētes idola co lunt veneranť et adozant. Alij aūt moze pecudis nec legē nec scripturā nec lr̄as vl las hn̄tes arbozes et arbusta et pecudes & generalīť quicq̄z i mane casu aliquo pri= mū eis occurrit illud p deo reputantes p totū diē colūt et adozāt. Quidā aūt ex eis se verū et summū deū ignozare cōfitentes putantes deū tn̄ ignotū aliquo placare sacrificio et obsequio venerari carnes vel pa nem seu aliā hui9mōi oblacōm i altū pi ciūt i honozē illi9 q̄ de9 est et habitat in excelsis clamātes et dicētes ei9 sit oblacio hec q̄ sup oīes est et summe diuitatis inť alios obtinet pncipatū.

Quart9 punct9 ē de diuersitate gē ciū q̄ in aliq̄ mutanť sarraceno rū legē dn̄t et in alijs. et p̄mi dicunť tozcomani q̄ i terra turcoz īhabi tāt hi traxisse credunť ozigīnē sepťētrina= lib9 sarracenis supdictis Vn̄ noīe cōposi to a thurcis et comanis appellanť turco= mani De turcis siquidē ex antiqs ozienta liū histozijs certū habem9 ꝙ ex septētriōa li regione exeūtes psaz fines īgressi n̄ so lū regionē illā ꝫ vniuersas fere ozietales pvincias armato māu occupauerť violē ter. extūc aūt gens illa p9 rudis et iculta nec hn̄t certā mansionē ꝫ passim cū vxo= rib9 et filijs et pecozib9 vagās et pascuaz cōmoditatē sectās regē sibi p̄fecit ciuita= tes et opida possidē icipiens agriculture dans opam que p9 de peculeo tm̄ viuebat

ac iura sibi ciuilia cõstituens. hij aũt qui sua ruditate pmanẽtes põrẽ viuẽdi mõm deserẽ noluerũt appellati sũt turcomani. In multis autẽ imitanť illos sarracenos q̃ beduini dicunť. Isti beduini ex arabum gente pñcipaliť ceperũt originẽ de quorũ stirpe dicunt descendisse machõetũ Hi aũt dogmatizantes q̃ diẽ mortis a deo sibi cõstitutum nec puenire possunt nec pterire nunq̃ʒ ad pugnã armati pcedunt sed solũmodo camisiati pepulis more feminaꝝ capita inuoluentes lanceis et ensibus tãtũmodo vtentes. et licet leuiť et de facili cõuertanť in fugã. alios tamẽ sarracenos timidos et ignaros reputãt. q̃ spicula & sagittas a longe ioculanť. sũt aũt nõ solũ xpianoꝝ sed et eciã sarracenoꝝ et pditores mendaces et constantes et amici fortune et duplici via gradientes his quos cernunt pualere libenť adherẽtes. Portãt eciã in capitibꝫ pilleos rubeos cũ pepulis in tentorijs de pellibus aĩaliũ habitantes ouinis eciã pellibꝫ et caprinis pleruq̃ʒ vestiunť nullam aũt habenť certã mansionem in campestribꝫ et pascuis turmatim ptibꝫ incedentes vagi habitãt et pascũũtur vbertatẽ sectantes diuersas regiones circuiũt lacte viuẽtes et aĩaliũ copiosam mľtitudiẽʒ secum trahentes. Ipi aũt peitus ociosi tam equoꝝ quã pecoꝝ vxoribꝫ suis pcuracõm relinquũt Sunt et alie gẽtes ex orientalibꝫ ptibꝫ. q̃ legẽ machometi custodiũt excepto q̃ more xpianoꝝ ad ortũ solis adorant eo q̃ patres eoꝝ q̃ xpiani fuerũt hũc modũ orandi eis reliquerũt ab alijs sarracenis heretici et pphani reputanť ex quibꝫ nõnulli ipm solũ deũ summũ repuťũt eo q̃ inť omẽs creaturas visibiles pcellentẽ habꝫ pulchritudiẽʒ. Sũt aũt quidã alij miserabiles hoĩes in mõtãis circa iuga libani in ptibꝫ ĩpolitaĩs cõmorantes q̃ licʒ ex pte legẽ machõeti obßuẽt dicũt tñ se legẽ alterã occľtã hr̃e q̃ʒ ñ licʒ alicui reuelare ñ filijs eoꝝ cũ iã adulte sĩt etatis vt secta puerilit ñ reuelent vľ mortis articľo imminẽte cũ pr̃es in extremis laborãtes spẽ euadẽdi ñ habẽt. Vxores aũt eoꝝ et filie ĩ lege maritoꝝ et parẽtũ suoꝝ ignorãtes legẽ illam dicunt se credẽ q̃ si forte filiꝰ leuitate illã legẽ q̃ʒ vocãt occultã mr̃i sue reuelãt. vxor a marito et filiꝰ a pr̃e absq̃ʒ vlla rtractõe necarenť. Hi aũt pter morẽ alioꝝ paganoꝝ vinũ bibũt et carnes porcinas edũt et ab oĩbus alijs tãq̃ʒ heretici legis repbanť Ipi eciã pessima et abhoĩabilia et sexui feminee conťria in occľto turpiť operanť sic illˀ narrantibꝫ q̃ ab illˀ recesserẽt cognitũ ẽ timẽt ne vxores eorũ eos relinquerẽt vel cõtemptui hrent si execrabiles ritus eoꝝ et ĩmundicias secte puerissime cognoscerẽt. Est eciã in puincia fenicis circa fines ciuitatis. Enthadensis q̃ hodie vulgariť appellať tortaza quidã ppľꝰ scopilis et mõtibꝫ vndiq̃ʒ circũdusus ĩhabitãs hñs castella. x. fortissima et ppť viaꝝ angustias et rupes ĩaccessibiles. inexpugnabilia cũ suburbanis et vallibꝫ oĩm fructuũ et frugũ fertilitate fecundissimis et amenitate iocũdis horum aũt hoĩm q̃ Asinini nuncupãť mľtitudo numeꝝ. xl. M. excedẽ diciť Preficiũt aũt sibi capitaniũ nõ successione hereditaria sed pogatiua meritoꝝ quẽ ipi veterẽ seu senẽ appellãt nõ tã pvecte etatis racõe. q̃ʒ prudencia dignitatis pemineciã. Primꝰ aũt et summꝰ ĩ fauste religionis eoꝝ abbas et locus vnde pñcipiũ habuerẽ ĩ ptibus est orientaliũ valde remotis vsus ciuitatẽ baldorensẽ et partes psidis puincie. Hi aũt vngula nõ findentes neq̃ʒ sc̃m a pphano discernẽtes omẽʒ indifferenter obedienciam supiori suo exhibitam sibi credũt ẽẽ vite eterne meritoriã. Vnde tãte subiectõis et obediencie vinculo mgr̃o suo quẽ senẽ noĩant astringũt q̃ nil ita piculosũ est q̃ difficile q̃ ad mãdatũ dñi sui hilari aĩo et ardẽti volũtate amplecti et pficẽ vereanť Senex aũt dñs eoꝝ pueros de ppľo suo ĩ locis sectis et dľcacõibꝫ facit nutri et diuũs ideomatũ generibꝫ diligẽt imbutos et ĩstructos ad varias puincias mittit cũ cultellis vt potẽtes hoĩes tã ex xpiaĩs q̃ʒ ex sarraceĩs vľ q̃a ex aliq̃ cã hẽ eos odio vľ ad pces aĩcoꝝ suoꝝ seu eciam ppť ĩmense pecuĩe pciũ sibi datũ mandat occidi pmittẽs ppť huiꝰmõi mãdati execucõeʒ longe maiores delicias habituros in paradiso sine fine pꝰ mortẽ q̃ʒ fuerint

ille in quibꝰ fuerāt nutriti ꝙ si ꝓpt̄ huiꝰ
mōi obedienciā eos mori cōtigerit marti
res a suis iudicant̄ et int̄ sc̄os ab illo po
pulo deputati in summa hn̄t reuerencia.
Parētes vō eoꝝ a mgr̄o q̄ senex dr̄ ml'tis
muneribꝰ ditant̄ et si serui erāt decetero
liberi dimittunt̄ Vn̄ miseri adolescētes se
ducti de cōuēto pdc̄toꝝ fratꝝ ad varias
ptes mūdi trāsmissi cū tāto gaudio et de
siderio legacōm mortiferā suscipiūt et cū
tāta diligēcia et sollicitudie ꝑficiūt sese
varijs modis trāsfigurantes et aliaꝝ na
cōnū ritꝰ et habitū sibi assumētes. aliqn̄
in spē mercatoꝝ qn̄qꝫ ī spē cl'icoꝝ seu mo
nachoꝝ et ifinitis alijs modis sese occul-
tātes ꝙ vix aliqs ī vniuerso mundo adeo
cautꝰ est q̄ sibi possit ab eoꝝ īsidijs pcaue
cont̄ īferiores psonas aliquid machinari
dedignant̄. Potētes aūt qbꝰ ipi aduersāt̄
vel pcio magno se redimūt vel armati in
cedentes cū catherua satellitū cū suspicōe
et metu mortis semꝑ icedunt. Hij aūt sup
oīes alios sarracenos legē machometi &
eiꝰ īstituta diligent̄ et artissime huauert̄
vsqꝫ ad tempa cuiꝰdā mgr̄i sui q̄ natura
li pdicꝰ īgenio diuersaꝝ scripturaꝝ exci-
tatꝰ studio xp̄ianoꝝ legē et xp̄i euāgelia
cepit cū oī diligencia legere et pscrutari
āmirans xp̄i miraculoꝝ vtutē et doctrine
sanctitatē ex qꝫ cōpassione et iracōnabi
lem cepit abhomīari machometi doctri-
nā. et tandē cognita veritate subditos su
os artes maledicte legis studuit paulatī
reuocare. Vn̄ exhortatꝰ ē eos et mādauit
ꝙ vinū cū modestia biberēt & carnes por
cinas manducarēt Tandē vō post ml'tas
āmonicōes et varias doctoris sue pdicaci
ones ī hoc oēs cōcordit̄ cōsenserāt ꝙ reli-
cta machometi pfidia pcepta baptisma-
tis gr̄a efficerēt xp̄iani. Ita tn̄ ꝙ eiusdem
cōdicōis eēnt et libertatis vt alij xp̄iano-
rū lege subiecti isti erāt tūc tempis fribꝰ
milicie templi tributarij duo milia bisan-
cioꝝ eisdē āniatī psoluentes ꝑ securitate
cuiꝰdā terre sue q̄ ī cōfinio terre pdc̄toꝝ
fratrū sita erat q̄ ml'tas eis molestias oc-
casione ciuitatis inferre cōsueuerāt. Pre
fatꝰ aūt azismoꝝ mgr̄ vnū de familiari
bus suis virū eloquentē prudentē et stre-
nuū de q̄ plurimū cōfidebat misit ad regē
iherosolomitanū. Rex aūt ītellecta causa
legacionis ꝑ tanti populi visitacione et
aīaꝝ a laqueis diaboli liberacōe deo gr̄as
agens. Nunciū senis cū summo honore &
gaudio magnifico recepit et ipm̄ ad ꝓpa
reuertentē vt dn̄o suo bonā regis et xp̄ia
noꝝ volūtatē et magnū desideriū denun-
ciaret et vsqꝫ ad fines terre sue deduci pre
cepit q̄ dum fines suos iam fere īgressurꝰ
tripolim ptrāsijt quidā ex nr̄is vir belial
et iniquꝰ dei timorē an̄ oculos suos nō ap
pones hoīem de regio ducatu et fidei xp̄i
anoꝝ sinceritate cōfidentē impuīsū nil an̄
sibi metuentē ī detrimētū xp̄iani nōis &
maxīe ecclesie oriētalis occidit. Vn̄ pp'lus
ille q̄ tanqꝫ planta nouella nōdū radica-
tus erat ī fide cū ira magna et īdignaci-
one fidē nr̄am respuens et nr̄oꝝ cōsorciū
suspectū hn̄s a tam sc̄o et honesto ꝓposi-
to resiliuit et vsqꝫ ad tempꝰ pn̄s xp̄ianos
et dei eccl'iam psequi et īfestare n̄ ptermi
sit. In vno igit̄ corpali homicidio pdc̄tꝰ
ille pditor aīas īnumeras interfecit. His
igit̄ et alijs īnumeris mōstruosis hoībus
miserabilis regio oriētalis corrupta est et
alie qꝫ plures eiꝰ pniciōso exemplo sūt co
inqnate cōtagio.

Octaua cōsideracio huiꝰ libri est de bello sarracenoꝝ ꝑ raciones cont̄ nr̄m fidei fortalicium suo ceco iudicio nimiū efficaces nō attendētes ꝙ est turris fortitudis a facie īimici et vt colligere potui ex diuersis libris. x. sūt argumēta qbꝰ insultāt cont̄ nos ❡ Primū cōtra nomē xp̄ianū ❡ Secundū cont̄ xp̄i cōcepcōm ❡ Terciū cōt̄ xp̄i diuinitatē ❡ Quartū cont̄ xp̄i mortē ❡ Quītū cont̄ trinitatē psonaꝝ ❡ Sextū cont̄ beati tudiez eternam ī visione dei ❡ Septimū cont̄ mrīmoniū vniꝰ vxoris tm̄ ❡ Octauū cont̄ baptismū q̄ ad ablucōm īteriorem ❡ Nonū cont̄ adoracōm ymaginū ❡ Decimū cont̄ veritatē vtriusqꝫ legis q̄s dicūt esse corruptas per iudeos et xp̄ianos et nichil esse veritatis n̄ quantū ī alchorano continet̄.

PRimũ argumentũ sarracenoꝝ est cont̃ nomẽ xp̃ianũ. Dicunt enĩ ꝙ illi q̇ vocant̃ xp̃iani non sũt xp̃iani nec debẽt vocari xp̃iani qꝛ sũt contrarij oĩbꝫ dictis et factis que opabat̃ et dicebat ihũs xp̃us qꝛ xp̃us erat iudeus et ſuauit sabbatũ. Et ipe dicit ĩ euangelio nõ sum missꝰ ñ ad oues q̃ perierũt domꝰ isrl'. Item erat circũcisus sequit̃ ergo ꝙ nichil hñt facẽ cũ eo ĩ pauco vel ĩ multo ymmo sũt sui contrarij totalit̃ Ad hãc venениferã opposicõez duplicit̃ respondet̃. Primo eiꝰ oppositũ ex opibꝫ ostendendo. Secũdo ꝙ sarraceni sic dicẽtes sũt cont̃ legem suã. Primũ sic ostendit̃ qꝛ expiencia teste possũt videre sarraceni q̇ hĩtant int̃ xp̃ianos q̃ztã gloriã & honorẽ et q̃zto corde xp̃iani faciũt et offerũt ihũ xp̃o edificatis tã solemnissimis et magnificentissimis ecclesijs ĩ suo noĩe et sue beatissime mr̃is et suoꝝ sc̃oꝝ ditatis ĩ crucibꝫ et calicibꝫ patenis candelabris lampadibus et ymagĩbꝫ ex auro et argẽto deaurato possunt iteꝝ vidẽ ꝙ xp̃iani ieiunãt .xl. ob reuerenciã .xl. dieꝝ q̇s ihũs xp̃us ĩ deserto ieiunauit. et sic̃ dicit lex sarracenorum de mense romadan qꝛ ĩ eo descendit ꝙ ip̃m ieiunent sarraceni data racõe ꝙ q̇ mensẽ cõfitet̃ ip̃m ieiunet. q̇s ergo pot̃ dicẽ de fidelibꝫ ꝙ nõ sũt xp̃iani exq̇ .xl. ieiunãt & sic cõfitentes vitã ihũ xp̃i sequũt̃ suũ exemplũ ieiunãt silr̃ .iiij. tempa ãni et vigilias festiuitatũ ihũ xp̃i sue mr̃is apl'orũ et ml'toꝝ alioꝝ sc̃oꝝ quoꝝ festa solemnisant nõ solũ cantãdo in ml'ta gl'ia laudes deo et illis ſꝫ et eciã diebꝫ illis cessando a corpalibꝫ laboribꝫ lucratiuis. Possũt eciã vidẽ q̃ztam deuocõm et honorẽ deferẽ noĩ suo cũ ml'ti ex xp̃iaĩs cũ audiũt ip̃m noĩare inclinant sua capita et aliq̇ flectẽdo genua et qualit̃ eciã eundẽ blasphemãtes cũ in iudicio accusant̃ publice puniũtur. ñ facio mencõm de secretis actibꝫ cordis in cõtemplacõibꝫ nec de lacrimis que de eoꝝ oculis sepe emanãt in magna habundãcia memorãdo suã doctrinam suas p̃dicacões suos nobilissimos actꝰ et virtuosissimos suã vitam suã mortẽ suũ ad inferos descensũ suã resurrectionẽ a mortuis ml'tis ex eis secũ resuscitatis. Itẽ memorando eciã pꝰ suam resurrectionẽ suã familiarẽ cũ apl'is cõuersacõm ꝑ dies .xl. anteq̃ꝫ ascenderet ad celos. In quibus sup omes angelos sedet ad dexterã pr̃is semp orãdo ꝓ suis fidelibꝫ. memorãdo eciã q̃uo in mũdi fine veniet ĩ maiestate sua et sui pr̃is et angeloꝝ iudicare viuos et mortuos et ꝙ dabit exñtibꝫ ad dexterã suã vitã eternã et existẽtibꝫ ad sinistrã tormenta sine fine. Quis ergo sarracenꝰ viuẽs inter xp̃ianos pot̃ dicẽ ñ esse xp̃ianos nec talit̃ debẽ vocare illos q̇s cũ tanta fide cũ tãta deuocõe cũ tanta reuerẽcia et cũ tãta gl'ia constat adorare ihm̃ xp̃m. Secũdo declaro ꝙ sarraceni hoc dicentes sunt cont̃ suã legẽ ñ dico solũ illi q̇ hĩtant int̃ xp̃ianos et nouerunt sup̃ predc̃a ſꝫ eciã existẽtes in mequa loco securo eis scd̃m alchoranũ. cũ ip̃mmet alchoranũ ĩ ml'tis locis vocet eos xp̃ianos lr̃e arabice noĩant eos nazareõs qđ in idem redit scꝫ discipl'i nazareni sic̃ xp̃iani discipl'i xp̃i q̇ est mgr̃ oĩm fideliũ et qñ apparuit paulo sic se vocauit nazarenũ. Dicens ego sum ihũs nazarenꝰ quẽ tu ꝑsequeris. Sic ergo sarraceni bene possunt imponẽ fingere negare vl' affirmare de xp̃ianis quicq̇t eis placuit qñ lex eoꝝ vocat eos xp̃ianos ip̃i dicũt ꝙ nec sunt xp̃iani nec debent ita noĩari. Vnde bene possũt cõsiderare sarraceni de xp̃ianis sic dicẽtes cuiꝰ alteriꝰ legis volũt eẽ qñ nolunt affirmare esse xp̃ianos ꝙ tñ publice dicit lex eoꝝ. Et ideo exq̇ suã volũtatem supponũt legi sue negãdo ꝙ ip̃a affirmat nõ est mirandũ si sil'ia faciũt de sc̃a scriptura xp̃ianoꝝ negando tã irracõnabilit̃ ihm̃ filiũ marie eẽ filiũ dei. quẽ sac̃ scripta in pluribꝫ locis veteris et noui testamẽti pro tali nomĩat ꝙ sit filiꝰ dei suus filius p̃mogenitꝰ suus filiꝰ ꝓpriꝰ suꝰ filiꝰ verꝰ suus filiꝰ vnigenitꝰ. sic ꝙ vnꝰ solꝰ ẽ filiꝰ ꝓpriꝰ dei genitꝰ de sua substãcia ꝓpria & natura et nõ ml'ti. de q̇ vt nemo dubitaret. dicẽdo iste est vel ille. deꝰ pr̃ suũ esse de nube loq̃zdo dixit eũ ostendendo hic est filiꝰ meꝰ dil'cꝰ et si sarraceni negãt sacrã

scripturā quā hn̄t xp̄iani negāt legē suā
in multis passibꝫ q̄ affirmāt ꝙ eam debēt
credē qꝛ facit mencōez de sc̄ptura moisi &
p̄s. dauid de multis eciā ꝓphetis et euan=
gelijs. affirmat enī alchoranū ꝙ illi sunt
credentes ī deū q̄ credūt ea que deus iussit
anteq̄ȝ machometꝰ eēt ī mūdo Ad ea aūt
que dicūt ꝙ ideo nō sumꝰ xp̄iani qꝛ n̄ ob
ſuamꝰ sabbatū nec circūcisionē. que et q̄ȝ
manifeste sunt racōes quare lex moisi nō
debuit obſuari pꝰ publicacōm legis gr̄e.
et excepto ꝙ moralia p̄cepta manserūt ces
sauit impletis per ihm misterijs ī ip̄a cō
tentis ad plenū ī p̄mo libro fuit declara=
tū et reduco hic ad memoriā saltem vnū
dictū qd̄ ml'tū debēt attendē iudei et sar=
raceni vtentes circūcisione. ꝙ quādo rex
impleuit suū ꝓmissū si pꝰ aliq̄s ducat ꝓ
dimisso illō qd̄ ip̄e ordinauit bene poť in
tilligē ꝙ ei facit iniuriā q̄a ducendo tale
ꝓdimisso dat intelligē nō esse impletū qd̄
ꝓmisit ī tempe iam p̄terito p eū assigna
to sic ē de circūcisione q̄ȝ deꝰ dedit abrahe
ꝓ signo confederacōis inť deū et eū q̄usq̄ȝ
de suo semīe nasceret̄ ille q̄ hēbat esse oīm
gencīū benedictio messias ꝓmissus deꝰ &
homo q̄a ergo sarraceī vtunt̄ circūcisione
cōtinuo sunt in ira dei sic̄ iudei facientes
deū mendacē et piurū nō implentē qd̄ ꝓ=
misit et iurauit tempe determīato ¶ Respō
dent ad hoc sarraceī ex vno falsissimo fun
damēto p̄supposito ꝙ cōtempta lege scrip
ture et gr̄e debēt seruare solūmodo legē na
ture quā abrahā obſuauit exq̄ ip̄i n̄ legē
moisi nec xp̄i sed datā abrahe solū tenēt
pro vera ꝙ debēt esse sic̄ et ip̄e circūcisi ita
ꝙ postq̄ȝ hita est lex pfectōis redeant ad
legē nature ī qua uixerāt ab inicio mūdi
qm̄ hoīes nō erant capaces maioris legis
sic̄ si postq̄ȝ homo creuit in etate et ē fcūs
homo intelligēs dicat ꝙ ei cōuenit loqui
sic̄ qn̄ erat puer sine sensu scire poť sic̄ puer
cogitare sic̄ puer ludē poť sic̄ puer cū hoc
sit certū oībꝫ hoībꝫ cū veniūt ad etatē per
fectā debē facē illud qd̄ ptinet ad talē eta=
tem et dimittē ea que faciebant cū puuli
erant. Sꝫ querendū est a sarracenis quare
circūcidunt̄ vt cū nesciuerint respondē re
maneāt cōfusi in circūcisione sua nō enī

inuenit̄ expresse dc̄m ī alchorano p mgr̄m
machometi ꝙ circūciderūt se et sui creden
tes. ſꝫ isti sui credentes addiderūt dicendo
ꝙ exq̄ fuit data lex abrahe et ip̄e fuit cir=
cumcisꝰ ꝙ necessaria ē eis circūcisio cū di=
cant̄ ꝓfessores et obſuatores legis abrahe
ꝙ machometꝰ fuit circūcisꝰ nō legit̄ ī al=
chorano ſꝫ in libro sue generacōis et vite
narrat̄ ꝙ ip̄o nato circūcidit eum gabriel
qn̄ balneauit cor eiꝰ et aperuit et post hec
verba statī sequit̄. Et dicūt ꝙ natꝰ est cir
cumcisꝰ. Exq̄ ergo de sua circumcisione di
cunt duas opiniones nullā eaꝝ affirmā=
do apparet ꝙ de eiꝰ circumcisione nō sunt
certi nec tal' circumcisio sic̄ dicūt fuit cir=
cumcisio abrahe que fuit nō p angelū sed
manu hoīs facta. ꝙ machometꝰ natꝰ sit
circumcisꝰ hoc dicē est ad beneplacitū po=
tuit machometꝰ de facto si rex fuit ara=
bum vel p̄nceps vel subditi sui inť se vel
ex parte sua n̄ dei. dare suis dimissam qd̄
tamē in libro suo nō continet̄ sic accidisse
Sꝫ ꝙ misteriū circumcisiōis datū abrahe
qūo iam totaliť cessauerat et fuit ānulla=
tum potuerit iuste ordinari et continuari
clarū est ꝙ n̄. qm̄ iudei sic̄ dictū est qn̄ ea
vtunt̄ sunt in continua ira dei et odio de
quibꝫ sic dat̄ ītelligi ī eo ꝙ narrat̄ de vi=
ta machometi n̄ fuit filiꝰ inť eos p̄re eoꝝ
nō expectante ꝙ angelꝰ circūcidat puerū
qn̄ die octaua facit eū statī circūcidi ergo
machometꝰ fuit filiꝰ gentilis vel xp̄iani
si gentilis. videat q̄ tale affirmat in qua
reputacōe teneret eū mater sua videndo
eū dissimilē p̄ri et suo generi toto. si p̄mo
nō habuerat de ea reuelacōm de qua tam̄
nichil narrat̄. et qūo poť dici p angelum
circūcisꝰ statim sic̄ natꝰ fuit. si natꝰ fuit
circūcisꝰ hoc nulli est dicē qm̄ est contdi=
ctio ī terminis. Si iam forte dicat ꝙ circū=
cidit eū angelꝰ in ventre mr̄is sic̄ si a sua
concepcōe fuisset sanctificatꝰ et in gr̄a dei
cui nō cōcordant verba psalmi claritatis ¶
Vn̄ mgr̄ machometi quē diabolū intelli=
go iurando p claritatē noctis qn̄ colligit̄
seu occidit. dicit sic. an nō te inuenit dn̄s
tuus orphanum et approxinquabit. inuenit
te deuiū et direxit. inuenit te pauperē &
ditauit. ecce sanctitas tam p sarracenos

laudati religiosi machometi quē scōm q ipi ītelligūt de⁹ invenit deuiū et direxit et ad quid direxit stati declarat q de paupere eū ditauit et quid dicat in libro suo cont̄ diuicias cū illas et luxurias pmittat diabol⁹ suis nō dicit̄ Sed hoc est certum q difficile ē q diuicias hn̄tes ingrediant̄ paradisū dimittendo ergo hoc exq̄ illō qd dr̄ de circūcisione machometi n̄ legit̄ in libro suo per eos reputato p autētico illō est magis apparens q ipe et sui primi credētes p maiori vl' ml'to magna pte fuerūt xp̄iaī nō circūcisi sed baptizati Verūtamē cū in alchorano dicat̄ de mag instancia p eū ad iudeos vt essent sui credentes existenti maiori labore et p̄ncipali ori intencōe sua faciendi semp suū principatū maiorē p eum tantū desideratū pro concordia eo₄ que sibi adherebant forte fuerit introducta circūcisio que leuiē potuit introduci cū in illis ptib₉ esset ml'titudo iudeo₄ et est verisimile q ml'ti eo₄ erant neophiti et cū in ml'tis isto₄ magno tempe duret affectio ad legem moisi sic vera p eos hita et suos pr̄es habendo fiduciā dn̄i tempalis ml'ti illo₄ n̄ contra dicūt circūcisioni. dicūt ite₄ aliq̄ q durauit adhuc in illis ptib₉ heresis pharizeorū q ad saluacōez requirebat̄ cū euangelio obseruare legē moisi et nō min⁹ pensandū ē exq̄ labor machometi et suo₄ successo₄ erat adiūgē p̄ncipatui sic xp̄ianos sic iudeos et gentiles p ip̄m et suos fuisse ordinatū q sui credētes loco baptismi acciperēt elataber quo vtunt̄ qn̄ ingrediūt̄ suas mesquitas pot ergo alphaquini sarraceno₄ p seipos intelligē quāte efficacie est q arguūt cont̄ xp̄ianos q circūcidāt se sicut fuit xp̄us qn̄ ipi seipos reputantes et tenentes se p magnis zelatorib₉ & imitatorib₉ ei⁹ nō nascunt̄ circumcisi nec expectant q angel⁹ circumcidat eos sicut dicunt de machometo Forte respōdebunt q alia est racō ī machometo et alia in eis ꝫ exq̄ in eis nō verificat̄ q in sua pphecia nō est mirū si imponēt xp̄ianis debē circūcidi exq̄ xp̄us fuit circumcis⁹ sic hoīes ceci vl' debiles vis⁹ loq̄ntes ī eo q n̄ vl' paucū vidēt qui sequūt̄ ea que pedib₉ calcant vel manib₉ palpant sed de eo q dicunt n̄ vident q est ante vel retro ad dexterā vl' sinistrā sup̄ vel infra volo dicē q nō considerāt causā q̄re fuit ilbus xp̄us circumcis⁹ nō habēs locū ī suis fidelib₉ postq̄ȝ cessauit lex moisi et fuit euacuata a virtute que p̄mo in eo erat qn̄ fuit puer nec adhuc ī nocte ante mortē suā qȝ fuit p eam obsuata lex moisi faciendo pascha agni Vnde exq̄ fuit mutata substancia et natura illa₄ re₄ in quibus p̄ncipalit̄ stabat veritas legis moisi licet inueniant̄ scripta et q iudei teneant eam cū ml'ta diligencia ī suis sinagogis exq̄ deficit eis virtus nō obligat vt seruet̄ ymmo poci⁹ obligat vt n̄ obseruet̄. Quoniā hoc est certū et notoriū oīb₉ hoīb₉ mundi q nō existēte virtute rei significate p signū si ille q̄ signū habebat vult ea vti sic prius q ipe factor reputat̄ falsus et mendax vel stultus sine sensu vt cum sit specialis diuisa militib₉ a non militib₉ quo aliq̄s eorum suis demeritis priuat̄ a milicia si ducat eandē diuisam quā p̄mo exq̄ sub̄a veritatis habuit mutacōez est reputat⁹ mēdax et dat̄ ei pena p eo n̄ min⁹ ē de ill' dignitatib₉ tā eccl'iasticis qȝ secl'arib₉ q̄b₉ p̄nt priuari possidētes vl' si nunq̄ȝ habuerīt & vocant̄ tl'es eadē racō cōcurrit circa mulieres exn̄tib₉ alijs signis v̄ginū et vxorata rū corrupta₄ q̄a iste facerēt iniuriā suis maritis si ambularēt in hītu in quo p̄mo āmbulabāt sic facerēt iniuriā r̄gi milites si sc̄a pace ī se ducerēt signū qd p̄mo erat guerre vl' econt̄ signo ipo fc̄o exn̄te falso qm̄ nō ē cōforme rei p illō significate ꝓpt̄. Exemplū circa materiā de q̄ loq̄mur ē de ml'iere q̄ alio hītu vtit̄ qn̄ ē v̄go despōsata et alio qn̄ iā pepit. qȝ si postq̄ȝ pepit filiū vult ducē se sic p⁹ anq̄ȝ parerȝ oēs vidētes deriderēt eā r̄putātes eā ml'ierē insensatā sp̄alit̄ si ip̄amet occidit suū ꝓp̄ filiū et se vellet ostendē ac si nunq̄ȝ pepisset qȝ iā n̄ solū ml'ier insensata ꝫ eciā r̄putata sic veracit̄ fl'a et sn̄ aliq̄ excusacōe plēa oī malicia. hic ē ꝓp̄e ca⁹ sinagoge societatis descēdētis ex sēte abrahe q̄ȝ alijs oīb₉ dimiss̄ gn̄acōib₉ d⁹ accepit ī fide p sp̄osa sua qn̄ abraham c̄ridit et fuit ei r̄putatū ad iusticiā

Vnde ex illo tempe semp vixit in fide &
spe q ex illa debebat nasci messias q non
erat i aliqua alia generacoe et i signu pre
dicte fidei abraha sic dcm fuit accepit cir
cumcisione. nato ergo messia ex semie iu
deoz et impletis p ipm oibz misterijs sic
est q vt maneret i statu que pmo tenebat
occidit filiu ex ea natu qs poterit iudica=
re n q sit totalr sine sensu et plena oim
malicia postea potuit vti circucisione p
diuisa ei data qusq ex ipa nasceret filius
ei pmissus hec racio no minus culpat sarra=
cenos cofitetes natiuitate ihu xpi ex ma
ria vgine descendete ex gene iudeoz. Vn
impleto misterio circucisionis stati cessa=
uit que primo erat diuisa et signu spalis
amoris illius ppli. Item circucisio tenebat
locu et codicom vnius supplicacois cotinue
ad deu vt recordaret sue misericordie bm
q locutus fuit abrahe et alijs pribz iudeoz
q veniret ad medendu contritos corde &
ad pdicandu captiuis indulgencia et clau=
sis daret apericoez et cosolacoez lacrima
tibz. impleto ergo et de ea bita pfecta no
ticia. circucisio que iudeis erat sic queda
supplicacio pmo redit in abhominacom et
odiu qzto plus ducunt ea tanto se faciunt
magis indignos diuia cosolacoe. de quo
tempus pteritu. M cccc lx. anoz est eis plus
qz satis testimoim existendi cotinue i ira
dei et vt nuqz habeat misicordia sic cir
cumcisio dabat eis spem qua totalr pdi=
derut qn mutata substacia et notificata
veritate misterij. circucisione que erat si=
gnu voluerut vti sic pus bene pot hic di=
ci illud broccardicu istius rgni castelle athi
lo digo nuera en thien dolo tu sn egra. Sup
dictis racoibz coprehendetibz sarracenos
plusqz iudeos qn ipi postqz cessauit suum
misteriu ea racione qua fuit data abrahe
vtunt circucisione q si attente voluerunt
cogitare i secretis sacre scripture possunt
sane itellige q inqztu vtunt circucisione
sic moises cotinue accusat iudeos an deu
qz no crediderit dictis eius sic abraha accu=
sat sarracenos false sua diuisam deducen=
tes pus implecoez pmissionis sibi facte &
alijs pribz cui implecois ipimet sunt te
stes positi i paradisio pus morte ihu xpi
accusat eos itez no minus abraha qa con=
fitetes se venire de bismael contradicut ei
diuina verba et mendacia dicunt. quia
no in bismael sz in ysaac semie est benedi
ctio oim genciu. et dicunt seipos ee illos
de benedictoe in ysaac pmissa. vix suffice
ret tempus si scriberem racoes et causas occ=
rentes ad intellectu iniusticie totalr irra
cionabil qua sarraceni comittut in vsu
circucisionis no habendo autenticu et ex=
pressum testioim qd suo mgro scz macho
meto fuerit mandatu. Veruntamen si tale
preceptu finga no pot ee dei qz deus n pot
dare falsum testimoim sic est circumcisio
mutata veritate et substancia illius qd si
gnificabat totali veritate exnte pncipali
ter i hoc q sit coformitas itellectus cogno
scentis rei que cognoscit pot aliqs dice q
intelligit q sol sic relucet nob et illuiat
de nocte sic de die. Sz qz natura rei no est
conformis sua cognicio no est vera silr et
eius dictu. et si illud qd dicit ponat i scriptu
ris eade racoe illa scriptura erit falsa vt
notat dns Cesarien i tractatu suo contra
sarracenos.

Secundu argumetu sarracenoz
est contra xpi cocepcom qua nos
xpiani affirmamus de spusancto
qui est tercia in trinitate psona qd ipi n
intelligentes licet asserant xpm de virgie
natu et maria virgine pmansisse no tam
intelligunt spm dei tercia in trinitate per
sona sz pocius materiale flatu quale repimus
in hoie et alio aiante. Dicut eni deo insuf
flante beata virgine de illo flatu virgine
cocepisse. q volut auctoritate et racoe p
bare scz q flatus sit in deo et q de tali fla=
tu cocepit virgo. Vnde dr in ps. flauit
spus eius et fluent aque spm istu itelligut
materiale dei flatu. Item gen. pmo inspi=
rauit in facie eius spiraculu vite q sic itel
ligunt deus suo flatu insufflauit in corpus
ade et ita creatus est spus in corpe ade illo
flatu diuino de eodem flatu intelligut qd
legit in euangelio Insufflauit xpus in di=
scipulos suos et ait Accipite spm scm 2c.
Sic ecia intelligut q gabriel dixit ad ma
riam Spus sanctus supueniet inte. et illud

qđ de xp̄o dr̄ concept⁹ de spū sc̄o ex maria
virgine. Racōe eciā idem volūt astrue͛ sic
Virgo maria xp̄m genuit per se non alio
mediante ꝫ nec de virili semīe eū cōcepit
nec de diuīa substācia ergo de quodā me-
dio int͛ racōnalē creaturā et deū. Sꝫ quid
est mediū sup̱ hoīez et infra deū ṅ flatus
diuī⁹ quo insufflata pep̱it virgo maria ¶
Si flat⁹ material' imp̱egnat terrā et ger
minare eā facit quid mirū si flat⁹ diuin⁹
infecūdauit mariā Ad hec respondet alā⁹
in suo quadripꝑtito libro. iiij. capitulo pri
mo ꝙ illi q̇ hoc conant̄ assere͛ indiget p̄ea
et sensu qꝛ in deo material' flat⁹ nō est cū
sit sub̄a incorporea nec habꝫ instrumenta
flandi vt fauces et huiōi Si enī de⁹ corpo
re⁹ eēt variabilis eēt nec ī oī loco incircū
sc̄ptibilit͛ eēt. ꝙ aūt de⁹ incorpore⁹ sit rōe
nō indiget cū oīs racio tam humana q̄ꝫ
diuīa hoc irrefragabilit͛ affirmat Flatus
enī dei siue spūs dei dr̄ spūs sanct⁹ q̇ ꝓce-
dit a p̄re et filio de q̊ dicit̄ spūs dn̄i fere-
bat̄ sup̱ aquas gen̄ p̄mo et xp̄s dicit spūs
vbi vult spirat. Si spūssanct⁹ aliq̄ volū-
tas est racōnalis est et ita materialis fla
tus nō est ¶ Item apl'⁹ dicit ꝙ spūssanct⁹
postulat ꝓ nob̄ gemitib⁹ inenarrabilib⁹
xp̄us eciā ait Ite p̄dicate euangeliū oī cre
ature baptizantes eos in noīe p̄ris et filij
et spūssancti ¶ Hic spūs sc̄⁹ cōnu̇at̄ p̄ri et
filio et ita vna ē in t̄nitate p̱sona de hoc
spū dicit̄ flauit spūs ei⁹ et fluent aque cū
enī spūs scꝫ p̱ graciā inspirat̄ pctoribus q̇
dicunt̄ aque ꝓpt͛ fluxū pctoꝝ aque fluūt
idest pctores cōuertunt̄ fluūt ꝓpt͛ fluxū la
crimaꝝ per penitēcie lamentū. ꝙ aūt dr̄
dn̄s inspirasse spiracl'm vite in corp⁹ ade
sic ītelligendū est spm̄ hoīs creādo cū cor-
pori hoīs infudit. per hoc aūt ꝙ xp̄us in
sufflauit in apl'os significatū est ꝙ gr̄am
spūssanct⁹ infundebat ī eos Sup̱uenit aūt
spūssanct⁹ ī virginē gloriosā q̇a ei infu-
dit gr̄am suā Eadē racōe dr̄ concepisse de
spūsancto idest op̱e spūssancti ṅ de sub̄a
ip̄i⁹ ip̄a enī virgo sola dei auctoritate de
carne sua xp̄m concepit sine alteri⁹ rei ꝑ-
mixtione. nec aliq̇s debet intelligi flatus
material' vt iam dictū est a deo ꝓcedens
racōnalē creaturā excedēs qꝛ si aliq̇s ma-
terialis flat⁹ ꝓcedēt a deo q̇ eēt ei⁹dem na
ture cū deo q̇ nō. Si esset eiusdē nature cū
deo ergo eēt de⁹ et ita de diuīa natura cō
cepit v̇go ꝙ dictu et intellectu ē horribile
assere͛. Si vero ille flat⁹ nō est diuīe nat̄e
querit̄ ergo cui⁹ nature sit. si corporee na
ture est et nō diuīe erit angel⁹ vel aīa cū
spūs sit. et ita beata virgo de angelo vel
aīa cōcepit. Si at̄ corp̱alis est nichil aliud
q̄ꝫ aer eē videt̄ et ita absurdissimū ē ꝙ se-
quit̄ vt dicam⁹ virginē ex aere concepisse
hoīez. Querit̄ iteꝝ a sarracenis vtrum ex
solo flatu fc̄a sit illa cōcepcō. si ex solo fla
tu cōcept⁹ est xp̄us quō ex solo flatu flat⁹
est homo vel ip̄e flat⁹ fact⁹ est hō. fuit il-
le flatus aīa xp̄i vel vnitus anime xp̄i. si
fuit vnitus anime xp̄i spiritus sophisti-
cus esse videt̄. corpus eciam qđ xp̄us ha-
buit fuit de carne virginis q̇ nō si ṅ fuit
de carne virginis fili⁹ v̇ginis nō fuit Vn̄
ergo carnē habuit si de v̇gine habuit fuit
flat⁹ ille vnit⁹ carni vt ex illis duob⁹ fi-
eret cōcepcio et illo flatu aīaretur caro ad
hoc vt xp̄us fieret hō. Sꝫ obicit sarracen⁹
veritatis īimicus si xp̄us nō fuit de sub̄a
diuīa vl' ꝺ flatu dei cōcept⁹ quō ergo fuit
dei fili⁹ ¶ Ad qđ respondet̄ ꝙ xp̄us secūdū
hūanā naturā fuit fili⁹ v̇ginis et b̄m di-
uinā fili⁹ dei ab eterno a p̄re natus scd̄m
diuītatē. In temp̱e vero de virgine secūdū
hūanitatē. ꝙ aūt xp̄s fuerit de⁹ et homo
sup̱ᵉ libro p̄mo latissime ꝓbatū est.

Terciū argumentū sarracenoꝝ
est cont͛ xp̄i diuītatē ¶ Arguūt
enī cont͛ nos si xp̄us eēt de⁹ ip̄e
de se hoc in euangelio declarasset ꝫ hoc est
falsū qꝛ nunq̄ꝫ hoc de se asseruit nec dixis-
se legit̄ se esse deum quicq̇t sit de argumē-
ti sequela addit ꝙ insipient͛ dicunt scꝫ ꝙ
nunq̄ꝫ de se xp̄us asseruit se eē deū ¶ Respō
det̄ mlt'iplici testimoīo ip̄i⁹ xp̄i oppositū
esse verū. Vnde Marci. xiiij. habet̄ ꝙ cum
sacerdos int͛rogaret ih̄m dicēs tu es xp̄s
fili⁹ dei benedicti ¶ Respondit ih̄s et dixit
illi. Ego sum est manifesta cōfessio ꝙ xp̄s
est de⁹ ꝓpt͛ qđ summ⁹ sacerdos scidit vesti
menta sua ꝛc̄. Item ioh̄is vj. Ego sum pa
nis vite q̇ ꝺ celo descēdi siq̇s māducauerit

ex hoc pane viuet in eternum. Item ioh. viij. Ego sum lux mundi qui sequitur me nō ambulat in tenebris ꝫ habebit lumē vite. Item ex pluribꝫ alijs locis. Ego sum resurrectio et vita. Ego sum via veritas et vita. Ego sum ostiū ꝑ me siq̄s introierit saluabit̄. Ego p̄ncipiū q̄ et loquor vobis. Ego sum alpha et o p̄ncipiū et finis que oīa nō possūt competē n̄ deo vero vt patꝫ cuilibꝫ intuenti. In cōfirmacōꝫ huiꝰ iudei allegantes causā corā pilato quare deberet mori xp̄us dixerūt qꝛ filiū dei se fecit. Et sic patꝫ q̄ꝫ insipienē et stulte locuti sunt sarraceni in p̄allegato argumento

Q Vartū argumentū sarracenoꝝ est cont̄ xp̄i mortē. Ipi enī asserunt xp̄m immortalē et impassibilem fuisse q̄ conceptꝰ de dei flamīe. & ideo dicūt ip̄m nō fuisse passum vel mortuū nec a mortuis suscitatū. ꝫ assert loci aliū hoīeꝫ posuisse cum iudei vellent ip̄m cruci affigē ꝙ ita nitunt̄ ꝓbare si xp̄s de flatu diuīo cōceptꝰ est sic̄ flatꝰ diuīꝰ īcorruptibil' est ita xp̄us impassibil'. ¶ Preteā indecēs eēt xp̄m de flatu diuīo cōceptū & quammō dei filiū crucis subire patibulū. Respondet̄ ꝙ xp̄us scd̄m ꝙ dei filiꝰ ē nec passꝰ nec mortuus nec suscitatꝰ est ꝫ ꝫm infirmitatē humane nature quā assumpsit de v̄gine q̄a xp̄us si carnē assumpsit aut passibilē habuit ā impassibilē. Si impassibilē vnde eā assumpsit. Si passibilē et pati et mori potuit et ex diuitatis virtute a mortuis resurgē. Sꝫ si de carne virginis passibilē carnē assumpsit et sic passibilis fuit ꝙ aūt xp̄us filius dei fuerit et secundū hoc immortal' et filiꝰ v̄ginis et secundū hoc mortal' diligenter supiꝰ libro p̄mo ꝓbatū est et eciā ꝙ xp̄us passꝰ mortuus et suscitatꝰ fuerit ibidē latissime ꝓbatū est in apcione. xij. thezauroꝝ. ¶ Et si dicat sarracēꝰ miseꝝ eē xp̄m subisse mortem scd̄m infirmitatē. Respōdet̄ ꝙ hoc n̄ reputamꝰ xp̄i miseriā ꝫ dignacōeꝫ qꝛ ex summa misicordia fuit et dignacione ꝙ xp̄us carnē assumpsit et mortē subijt nō ꝙ meruissꝫ hoc cū p̄ctm̄ n̄ fecerit vt et ip̄i sarraceni fatent̄ ꝫ vt a morte nos ꝑ mortem redimeret. Si enī rex aliq̄s mibꝰ seruī sui iacentis ī luto lutū intraret vt seruum liberaret nō hoc ascriberet̄ miserie regis ꝫ dignacōi. Ex verbis eciā ip̄iꝰ alchorani eligit̄ p̄dictꝰ error. Vn̄ ait in capitulo xxviij in p̄sona xp̄i dū inē hoīes cōuersarer iniunxit m̄ scꝫ deus nec me virū difficilē ꝫ maloꝝ expertem ēauit et sup me est diuīa salꝰ ī die mee natiuitatis et mortis a qua iteꝝ viuus accedam. Hec ibi.

Q Vintū argumentū sarracenoꝝ est cont̄ t̄nitatē p̄sonaꝝ. ¶ Cum enī audiuit machometꝰ ꝙ xp̄iani ponebāt in deo tres p̄sonas nō valēs intelligē sine pluralitate diuīe eēncie. cogitauit ꝙ ponebant tres deos et ideo negauit t̄nitatē ī deo. et ideo dixit in alchorano in capitulo elenesa n̄ dicatis tres q̄a deꝰ est deꝰ vnꝰ licꝫ pluralitas p̄sonaꝝ in deo possꝫ ostendi ex sacra sc̄ptura et racōnibꝫ sic̄ sup̄ ꝓbatū ē cont̄ iudeos libro. iij cōsideracōe. iiij articulo. xxiij. qꝛ tn̄ p̄mū vt infra dicet̄ dicūt eē corruptū Secundū vero audire nolūt cū noluit credē n̄ hijs que tradita sunt eis a suo mḡro ī alchorano. Ideo ad eoꝝ cōfusionē ex eodē alchorano volo ostendē pluralitatē p̄sonaꝝ in diuīs ad q̄d cū nō poterit respondē cōpellant̄ intrare cōuiuiū veritatis. Queramꝰ ergo a sarracenis quid sibi voluit alchoranū q̄a tociēs induxit deū de pluralitate loq̄ntē. Dicit̄ eciā in capitulo elbalkara in p̄sona dei diximꝰ angel' adorate adam ꝛc̄. Ex hoc cōtinuauit postea vsq ad finē libri aliq̄ modo loquēdo de deo in singulari aliq̄n ī plurali et certissimū est oībꝫ xp̄ianis iudeis et sarracenis ꝙ deus est vnꝰ & solus et simplex et nō habet nec pot̄ habē consortē quare igit̄ de se loquit̄ pluralit̄ nō possūt dicē ꝙ deꝰ loquit̄ de se et angel' dicit̄ enī ibi diximꝰ angelis hec ergo locucio dei est nō angeloꝝ ꝫ ad angelos. Item scd̄o in capitulo sad dicit̄ ꝙ oēs angeli adorauerūt adam n̄ diabolꝰ ergo oībꝫ angelis dixit deꝰ. ¶ Tercio capitulo ī multis locis in alchorano induxit tales locucōes de deo ī plurali ī talibꝫ actionibꝫ ī quibꝫ

angeli nullomō cōicant sic̄ in c̄acōe mūdi
in iustificacōe impij dicit̄ ī alchozano in
pluribꝫ locis in p̄sona dei nos nunq̄z c̄a=
uim9 celū et terrā et int̄media ꝑ ludo &
nos iustificā9 hoīez ꝛc̄ et nos misim9 xp̄m
filiū marie et dedim9 ei spiritū et euange
liū et miracula et talia ī quibꝫ angeli nul
lomō cōicare possūt cū deo. angeli enī cre
ati sunt a deo et n̄ creatores cū deo crean=
te celū et terrā et int̄media. nec possunt
dicē sarraceni q̄ vox illa pluralit̄ sit excel
lentissimi c̄ati p̄ qd̄ de9 oīa fecit vt dicūt
Constat enī q̄ quicq̄d est p̄ter deū est crea
tura a deo creata et nulla creatura pot̄ eē
cōcreatrix cū deo. Item. iiij. capitulo Non
pot̄ eciā dici q̄ de9 pluralit̄ de se loquitur
ꝓpt̄ diuersas quidditates q̄ sūt ī eo sic̄ po
tencia iusticia et hui9mōi q̄s arabes ap=
pellant saphat. Ista enī sunt ī deo nō ac=
cidencia s̄ȝ sunt ipa diuīa eēncia Vn̄ ī deo
nullā cōposicōez nec pluralitatē faciunt
vt p̄ illa de9 de se loquat̄ pluralit̄ cū tn̄ in
angelo et hoīe illa accidēcia aliquā cōpo=
sicōez faciāt et certe tal' mod9 loquēdi scȝ
q̄ de9 de se cū sit vn9 pluralit̄ loquat̄ in=
uenit̄ semel a moise ītroduct9 in gen̄. nā
in formacōe hoīs de9 locut9 est dicēs faci=
am9 hoīez ꝛc̄. Et dicūt iudei q̄ est vox dei
ad angelos q̄ ē cont̄ sacrā scp̄turā q̄ nūq̄z
dicit hoīez creatū ad imaginē angeli s̄ȝ ad
imaginē dei et hoc est q̄ statim subiūgit
moises post ista verba dicens et creauit
de9 hoīez ad imaginē et sil'itudīez suā ad
imaginē dei creauit illū. Est igit̄ vox dei
p̄ris ad filiū vel toci9 t̄nitatis adinuicē
nā de9 qui est vn9 et simplex ī eēncia est
t̄n9 ī p̄sonis. et alchozanū illud simplicit̄
dixisset n̄ q2 tenuit q̄ nō posset esse disti=
ctio p̄sonaꝝ sine distinctione eēncie. Ideo
dicit ī capitl'o elneza O familia liberi no=
lite vacillare in lege v̄ra et nō dicatis de
deo n̄ veritatē q̄a xp̄us ih̄us marie filius
est nunci9 dei et verbū dei qd̄ in ea posuit
per spiritū sanctū suū Ecce hic noīat deū
verbū dei et spiritū sanctū suū. Sed timēs
ne p̄ hoc diuīa eēncia diuideret̄ vel multi
plicaret̄ vel det̄minaret̄ statim subiunxit
et nō dicatis tres quia de9 est deus vnu̅s
Ecce quantū appinquauit ad illō qd̄ ma

xime arduū est ī fide vt quasi cū iohāne
dicēt pat̄ verbū et sp̄ūssanct9 hij tres vnū
sunt. Induxit igit̄ ī alchozano machome
tus deū loquentē pluralit̄ et nescit causā
teneam9 igit̄ cū eis cōiter q̄ de9 est vnus
et solus simplex et ipi habēt in alchozano
q̄ deus est deus vn9 et q̄ habet verbū suū
et sp̄m̄sanctū. et sic tenē9 q̄ ip̄e q̄ est vere
deus vn9 et simplex ꝓp̄rie de se loquit̄ sin
gularit̄. et quia est trin9 in p̄sonis aliq̄n
loquit̄ de se pluraliter. Sed quia late dc̄m
est de patre et filio dicamus aliquid ī spe
ciali de spiritusancto contra sarracēos &
queram9 ab eis quia alchozanū frequētis=
sime facit mencionē de spiritusancto quis
est iste spiritussanct9. Nam ī capitulo el=
bakara in p̄sona dei dicit dimisim9 et de
dim9 ih̄u filio marie q̄ faceret ꝓdigia &
miracula manifesta et p̄fecim9 eū p̄ sp̄m̄
sanctū et idem repetit per oīa infra in eo
dem capitulo. Item dicit in capitulo elem
bza de maria insufflamus in ea de spiritu
sancto et in pluribꝫ alijs locis loquit̄ sil'ia
de spiritusancto. Querit̄ ergo quis est iste
spiritussanct9 et nō possunt dicē sarracei
q̄ sit aliqua creatura pura vel aliq̄s ange
lus bon9 quia loquit̄ de eo singularit̄ vt
de vno sancto nostro. Angeli vero sancti
sunt multi et oīes sūt dei. que esset igit̄
causa vt de eo singularit̄ diceret nostro &
sancto Et p̄terea n̄ eēt magna cōmēdacio
de xp̄o quē alchozanū ītelligit singularit̄
cōmendare q̄ de9 dedisset ei angelū custo=
dem q2 quilibꝫ hō habȝ angelū custodē nā
deus facit sp̄ūs angelos et nuncios n̄ros
sicut dicit̄ in alchozano in capitulo elme=
laize. Et p̄terea angeli n̄ sanctificāt hoīez
s̄ȝ deus immediate et solus sicut solus de9
pot̄ dimittē peccata vt dicit̄ in alchozāo.
Si aūt p̄dict9 sp̄ūssanct9 sit vere deus sed
verus deus qui de sp̄ūsancto loquit̄ dicēs
dedim9 sp̄m̄ sanctū et insufflaui9 de spiri
tu n̄ro cū igit̄ diuīa eēncia sit vna et sim
plex et nō posset diuidi nec distingui et
ibi sit dans et datū dans q̄ dicit dedimus
et dat9 sp̄ūssanct9 q̄ dicit̄ dat9 et insuffla
tus et int̄ dantē et datū req̄rat̄ distinctio
oportȝ q̄ de9 dans et insufflans & sp̄ūss9
insufflat9 et dat9 distinguant̄ et differāt

hec est distinctio sola quã nos xp̃iani ponim⁹ in diuis psonis et quã vocam⁹ distinctõm realem p relacões originis stante vnitate idiuisibili diuie eẽncie. ¶ Patet ergo declarata ĩnitas psonaꝝ i diuĩs cõitate eẽncialiẽ ex alchorano machõeti quã sarraceni nõ ĩtelligũt pculsi cecitate.

Sextũ argumentũ sarracenorũ est contᷓ beatitudiẽz eternam & nos xp̃iani ĩtelligim⁹ et firmiẽ credim⁹ scꝫ ꝙ cõsistit i dei beatifica visione et illa est spũal' refectio finalis btõrũ sarraceni vero tenẽt in eterna beatitudie hoĩes reficiẽdos materiali cibo et potu ꝙ sic auctoritatib⁹ nitunẽ ꝓbare. De⁹ enim ꝓmisit iudeis si bene agerẽt terrã lacte & melle manantẽ ꝫ hoc ĩtelligi ñ poẽ de materiali terra ꝓmissionis qꝛ illa nõ manat lacte et melle ergo i alia vite eterne Item xp̃us ꝓmittẽs suis credentib⁹ eternã refectõez dicit vt bibatis et edatis sup mensã meã i regno p̃ris mei. Item p⁹ resurrectionem legiẽ xp̃m de fauo mellis cõmedisse vt per hoc insinuaret ꝙ post resurrectõez oĩes reficienẽ melle. ¶ Ad hoc dicendũ est istis bestijs ꝙ in eterna beatitudie nõ erit aliq̃ materialis refectio ꝫ spũalis q̃a tunc hoĩes spũalia corpa hẽbunt non potu vel cibo idigencia q̃a sic attestaẽ xp̃us hoĩes in padiso neqꝫ nubent neqꝫ nubenẽ ꝫ erũt sic angeli dei i celo cibo et potu nõ indigẽtes et apl'⁹ ait ꝙ esca et potus nõ sunt regnũ celoꝝ caro eciã et sanguis regnũ dei nõ possidebũt idest alimẽta carnis et sanguinis i regno dei locũ nõ hẽbunt ad lr̃aꝫ de terra ꝓmissionis ĩtelligi nõ poẽ qđ dictũ est de terra lacte et melle manante ẽra enĩ illa sterilissima est. ꝫ p terrã manãtẽ lacte et melle padis⁹ celestis ĩtelligiẽ qui manare melle et lacte diciẽ ꝓp̃e eterne et iterne refectõis dulcediẽz mensã aũt xp̃i q̃ est i regno p̃ris sui vocat spũaliũ bonoꝝ refectõez que spũalis refectio nichil aliud est q̃ꝫ diuia fruicio Vñ i ps. torrẽte voluptatis tue potabis eos. Que aũt maior insania poterit esse q̃ꝫ asserẽ hec est bonoꝝ p̃mia scꝫ esum mellis et potũ lactis nũq̃ꝫ sustinuerũt martires tot psecucões vt ad has deuenirent refectões voluit laurenci⁹ vri i craticl'a vt ad hec pueniret gaudia suspens⁹ est vincenci⁹ in eculeo vt hoc fruerẽt cibo certe si de⁹ datur⁹ eẽt sua materialia fercula credo ꝙ elegantiora daret eis cibaria. xp̃us aũt p⁹ resurrectõez nõ ideo cõmedit vt p hoc insinuaret resuscitatis necessaria eẽ sed vt ꝓbarẽ ei⁹ resurrectio vera eiusdẽ i mũo nõ solũ p auditũ cũ dixit eis pax vob' luce vl'tĩo. qꝛ xp̃us hẽbat talẽ modũ salutãdi spũs enĩ malign⁹ nõ cõsueuit ãnunciare pacẽ sed discordiã nec solũ p visum. cũ dicit discipulis videte man⁹ meas et pedes meos qꝛ egoipse sum luce vltimo. Nec solũ p tactũ cũ dixit palpate et videte qꝛ spũs carnẽ et ossa ñ habet sicẽ me videtis hr̃e luce vltimo Sꝫ eciã ꝓbauit suã resurrectõz esse verã ex gustu quia corp⁹ fantasticũ et sine aĩa cõmedere nõ poẽ Hac ergo ex causa dixit discipul' suis habetis hic aliqđ ad manducandũ illi tulerũt partẽ piscis assi et fauũ mellis Vñ cib⁹ ille nõ fuit cõuers⁹ i carnẽ ꝫ resolut⁹ i p̃iacentẽ materiã. Sꝫ ne hec causa cõmedendi erit in resurrectõe generali ea ergo que i sacra scp̃tura de vita eterna repiũẽ vt cib⁹ et mensa p sil'itudiẽz vel exemplũ posita sunt. Non sic autẽ de secta machometi q̃a ip̃e de vera beatitudine et de visione dei nullam omnino facit mencõez q̃a nec desiderauit nec app̃hendit ea sola que desiderauit ꝓmisit i quo apertissime fuit cõtrari⁹ nõ solũ xp̃o ꝫ oĩb⁹ ꝓphetis et oĩb⁹ philosophis et omib⁹ racione vtentib⁹ qui oĩes cõiter cõcordant ꝙ vltima hoĩs felicitas sit i cognicõe solũ dei iuxta illud qđ diciẽ iohis. Hec est vita eterna vt cognoscãt te solũ deũ verum et quẽ misisti ih̃m xp̃m et aristotiles i q̃rto ethicoꝝ et. xij. methaphĩce dicit ꝙ vita que est scđm ĩtellectũ est optĩa igiẽ gulosa et luxuriosa est pessima vita que impedit ĩtellectũ hoĩs. Sꝫ obmissis auctoritatib⁹ sacraꝝ scp̃turaꝝ quã nõ recipiũt sarraceni licꝫ recip̃e deberẽt cũ ip̃e valde laudet et cõmendet legẽ dei ꝓphetaꝝ scõꝝ doctrinã ac euãgeliũ xp̃i fiat racõ contᷓ eos qua ostendaẽ ꝙ i illa felicitate eterna nõ

erũt act⁹ gule et luxurie Et arguit̃ sic Ad hoc sumi⁹ cibos vt corrupcio que possꝫ accidẽ ex cõsumpcõe natural' humidi nõ sequat̃ vt eciã cibos sumi⁹ et augmentũ sed ista duo nõ erunt ibi. Nam omes ĩ debita quãtitate resurgẽt nec ampli⁹ poterũt mori nec aliquo modo deficere. Nam sicut dicit machõet⁹ in sua doctrina vt patuit sup̃ consideracõe. iiij. postq̃ȝ oĩa mortua fuerint de⁹ occidet mortẽ et postea resurgent immortales et integri ergo cibi sumpcio nõ est necessaria aliquo modo et eodem mõ nec vsus venereoꝝ q̃a nec tũc est necessariũ ꝙ cõseruet̃ in spẽ qđ nõ poť cõseruari ĩ indiuiduo. Item hoĩes resurgentes impꝑetuũ viuent ergo si cibo semp vterent̃ ĩ infinitũ augebunt̃ eoꝝ corpa. aut erũt ibi digestiones aut alie feditates vt tantũ resoluat̃ quantũ cõuertit̃ q̃ꝝ vtrũ ꝙ est incõueniẽs. Ad hec respõdet machomet⁹ in libro de doctrina sua dicens ꝙ nõ erit ibi egestio sordiũ ſꝫ purgacio p sudorem. Et ponit exemplũ de puero ĩ vtero m̃ris qui vt dicit̃ nutrit̃ et nõ egerit Sed exemplũ et racio ei⁹ nichil soluit sicut patꝫ inspicienti. Nam quedã sũt de pfectione imperfecti que in re pfecta eẽnt imperfectio magna Item ista euasio machõeti nichil valet qm̃ corpa resurgenciũ ita erũt ĩcorruptibilia ꝙ nichil poterit resolui ex eis et sic ñ est sil'e de vno et de altero de pfco et impfco. Item si in istis actib9 eẽt vltia hoĩs pfectio vt videt̃ machomet⁹ expresse dicẽ. quid igit̃ nunc oportet abstinẽ ab istis et nõ magis die ac nocte luxuriare et cõmedẽ vt hic eciã felices sum⁹. ſꝫ apud omes hoĩes eciã apud sarracenos reputat̃ virtuosi⁹ abstinẽ ab hijs et eciã ipi sarraceni habẽt viros cõtemplacõis et cõtinentes quas maxime laudant. Item si ĩ istis actib9 est vltima hoĩs felicitas q̃o faciet aĩa sepata ante resurrectionẽ que nec cõmedẽ nec luxuriare poť. nec angeli eciam vnq̃ȝ poterũt esse felices q̃z istis oĩno carent. Pretea si habẽdo multas vxores & infinitas cõcubinas et adolescentulas est vltima viroꝝ felicitas vt patuit sup̃ cõsideracõe. iiij. Q̃uo ergo mulieres poterũt vnq̃ȝ esse felices ñ habeãt multos viros.

Erit igit̃ q̃ mulier felix q̃ vir felix et mulieres adolescentule infelices et misere Racionabilit̃ ergo cõcludit̃ ꝙ omš tam viri q̃ȝ mulieres eoꝝ infelices erũt et miseri sequẽtes id qđ debẽt porcis et azinis scꝫ gulam et coitum.

Septimũ argumẽtũ sarracenoꝝ est cont̃ m̃riom vnius vxoris tm̃. Cũ eñi sit illicitũ ĩ lege xp̃i plures vxores simul vno tempe hr̃e. Sarraceni oppositũ asserentes dicũt licitũ eẽ plures vxores siml' hr̃e sicut sup̃ patuit consideracõe quĩta pcepto. ix. hoc nitunt̃ probare auctoritate patrũ veteris testamẽti qui duas vxores siml' habuisse legunt̃ vt iacob et dauid et alij multi ergo qua rõe licitũ fuit eis hr̃e plures vxores eadẽ rõe et modernis Sꝫ hoc nõ affirmãt sarraceni nisi vt luxurie sue satisfaciãt tota eñi eorũ vita ĩ fetore luxurie est vt sup̃ patuit Dicendũ ergo ꝙ vna debꝫ eẽ vni⁹. Vnde et deus vnã dedit ade vxorẽ et nõ plures que eciã sacramẽto deseruit q̃z p hoc significat̃ ꝙ vna est sponsa xp̃i scꝫ ecclia. Vñ et lamech mortalit̃ peccauit q̃ pm⁹ plures vxores habuit. In veteri aũt testamẽto licitũ erat alicui plures vxores hr̃e ad multiplicandũ gen⁹ hũanũ ad cultum diuinũ tunc terrã replebat fecunditas. nũc autẽ celũ replet castitas a tempe eñi iohis baptiste regnũ celoꝝ vim patit̃ et violẽti capiunt illud. In veteri autẽ testamento a m̃rionio nõ excipiebant̃ ñ. xj. psone ĩ nouo excipiũt̃ infinite et vbi apl'⁹ ait Quã diu viuit mulier alligata est viro vt nõ possit alij nubere sil'r vir mulieri vt non possit aliã ducẽ. Vnde vir si plures vxores habeat adulter est. et sic vna mulier nõ poť siml' hr̃e plures viros sic nec vn⁹ vir plures mulieres siml'. Item dicit apl'⁹ ꝙ vir nõ habꝫ ptatem corpis sui ſꝫ mulier sic et vir vxore sua viuente nõ poť accedẽ aliã. Cum ergo sarraceni dicãt xp̃m magnũ pp̃hetã fuisse q̃uo aũt de eius verbis contradicẽ que dixit mulierẽ nõ eẽ relinquẽdam ñ causa fornicacõis. Ipi aũt multis de causis relinquũt vxores sunt eciã inter eos qui dicũt mulierẽ relictã a marito ñ

debere ad eũ regredi donec alt̃ cũ ea cõue-
niat sicut patuit sup̃ cõsideracõe quinta
precepto · ix. Et sic p̃uaricatores legis et
euangelij facti sunt ¶ In lege enĩ sc̃ptũ est
vt si q̃s vxorẽ suã qualibꝫ ex causa dimi-
serit et voluerit ad eũ q̃ꝫ regredi ip̃i⁹ est
sine dubio si tamẽ eam alt̃ nõ sordidaue-
rit · si alter eã tetigerit ab illo imp̃etuũ
p̃hibita est in euangelio tamẽ nõ ẽ licitũ
hoĩ vxorẽ suam sine causa fornicacõis di
mittere et q̃ dimissã alteri⁹ in vxorẽ rece-
perit adult̃ et mech⁹ iudicet̃. Item si xp̃m
credunt tantũ fuisse p̃phetã et de virgine
natũ et de flatu diuino cõceptũ vt sup̃di-
ctũ ẽ cur nõ celebrãt ei⁹ ɔceptũ vl' ei⁹ ortũ

Octauũ argumentũ sarracenoꝝ
est cont̃ baptismũ quo ad ablu
cionẽ interiorẽ nos enĩ solã ab-
lucõeꝫ corpis dicim⁹ et fideliẽ cõfitem̃ nõ
sufficẽ ad remissionẽ pctoꝝ ſꝫ exterior et in
terior p aquã sp̃ussancti. Sarraceni vero
affirmãt solã corpoꝝ ablucõeꝫ p aquã fa
ctam sufficẽ ad pcti remissionẽ ꝙ volunt
multiplici auctoritate p̃bare. Ait enĩ io-
hel. Effundã sup vos aquã mundã et mũ
dabimĩ ab oĩb⁹ inq̃namẽtis vr̃is. et iohã
nes baptista fuit baptizans ĩ aqua tantũ
Naaman eciã ablut⁹ sepcies in iordane li
berat⁹ fuit a morbo lepre p q̃d significat̃
ꝙ aliq̃s p solam aque ablucõeꝫ liberat̃ a
peccatis ade. His ergo auctoritatib⁹ dc̃i
sarraceni asserũt q̃dlibꝫ pctm mortale hoĩ
remitti p solam aque ablucõeꝫ sine cõfes-
sione et cõtricõe. Dicendũ ergo ꝙ nõ suffi
cit ablucio discreto et adulto sine cõtricõe
et confessione nec puero sine trinitatis in-
uocacõe. Iohel vero aquã illã vocat mun
dã que sanctificat̃ p verbũ iuxta illd̃ Au
gustini Accedit verbũ ad elementũ et fit
sacramentũ. Iohes aũt ñ baptizauit ĩ pec
cati remissionẽ et sanctificacõeꝫ ſꝫ in assue
factionẽ vel significacõeꝫ nec pcta baptis
mo ei⁹ remittebant̃. Ablucio aũt aque q̃
naaman purgat⁹ erat a lepra significa-
bat baptismũ xp̃i quo q̃s liberat̃ a culpa.
Ablucio aũt aque qua fit pcti remissio in
baptismo iterari nõ pot̃ vel debꝫ q̃ꝛ signi-
ficat passionẽ xp̃i et mortẽ que iteranda
nõ est nec sacramento baptismi debꝫ fieri
iniuria. Semel ergo valꝫ aque ablucio id-
est baptism⁹ puero vel adulto iterata nõ
p̃ot̃. Errãt ergo pagani q̃ singul' abluci
onib⁹ corpum suoꝝ credunt sibi remitti
mortale pctm q̃ꝛ si tale eẽt videret̃ eẽ pcti
incentiuũ ¶ Isti eciã multa de lege veteri
obseruant et ita q̃damõ iudaisant q̃a vt
sup̃ patuit porcũ nõ cõmedũt plures vxo
res simul ducunt ꝛc̃. Et iam in p̃mo libro
ostensum fuit legẽ moisi abolitã fuisse q̃ꝛ
veniente veritate cessauit vmbra et fig̃a.
xp̃us eciã eam ostendit cõsumatã et in se
impletã cũ pendens ĩ cruce dixit cõsuma
tum est vt patuit ibisupra.

Nonũ argumentũ sarracenoꝝ est
cont̃ imagines que habent̃ ĩ ec
clesijs ip̃i enĩ cũ iudeis insultã-
tes cont̃ nos dicũt hec nobis nõ licere q̃a
facim⁹ cont̃ diuinũ p̃ceptũ scꝫ non facies
tibi sculptile nec oĩnẽꝫ sil'itudieꝫ ꝛc̃. Deri-
dent eciã xp̃ianos q̃a effigiãt deũ sublimi
sedentẽ solio et circa eum magno dignita
tis vestigio aquilã hoĩeꝫ vitulũ et leonẽ.
Ad hoc dicendũ est ꝙ si lex mosaica p̃hi
buit nullomõ sculptile fieri peccauit moi
ses q̃ fecit imagines cherubin et posuit in
templo · q̃ciens cũq̃ꝫ eciã thurificabãt ante
archã et adorabant sil'r faciebãt ante che-
rubin. Salomõ fecit eciã duo alia cherubĩ
maiora & oĩnes cortine que erãt in taber
naculo erant intexte multitudine cheru-
bin Et si dicas illd̃ p̃cepit de⁹ et erũt ima
gines angeloꝝ nõ hoĩm dico ꝙ verũ ẽ q̃a
tunc nõ erãt hoĩes tales vt mererent̃ ado
rari et imagines eoꝝ q̃ꝛ erant increduli et
rebelles nec erat honestũ ꝙ sue aĩe eẽnt in
infernũ et ꝙ eoꝝ imagines adorarent̃ mẽ
ra · ſꝫ postq̃ꝫ de⁹ assumpsit carnẽ hũanam
fact⁹ figurabilis et aĩe sanctoꝝ sunt ĩ pa
diso nõ est ĩcõueniẽs ꝙ eoꝝ imagines sũt
in ecclesijs et venerent̃ ab hoĩb⁹. Q̃ꝛ aũt di
cit̃ nõ facies sculptile ꝛc̃. Legislator decla-
rat dicẽs nõ adorabis ea neq̃ꝫ coles ñ enĩ
p̃hibet̃ in illo p̃cepto facẽ quãcunq̃ꝫ scul-
pturã vel sil'itudinẽ ſꝫ facẽ ad adorandũ.

Ideo subdit̃ non adorabis ea neqꝫ coles eo
scꝫ modo quo gẽtiles faciebant in venera-
cione deoꝝ suoꝝ idest demonũ q̇ erant dij
alieni quos ꝓhibet colendos eẽ dicẽs. Nõ
habebis deos alienos corã me. quali autẽ
spẽ adoracõis deus adorat̃ & q̃li xp̃i crux
et imago v̓ginis ac sanctoꝝ et de institu
cione imaginũ oĩm errore excluso latissi-
me dc̃m est sup̃ libro. iij. cõsideracõe. iiij.
argumento. xxiiij. vide ibi ¶ Qꝫ aũt deus
pingit̃ a xp̃ianis ĩ throno cũ. iiij. aĩalibꝫ
nõ est irracõnabile qꝛ cũ ezechiel ꝓpħa vi
derit illã sil'itudimẽ et scͥpsit. possunt xp̃i
ani ad mẽoriã pingere.

Decimũ argumentũ sarracenorũ
est cont̃ veritatẽ vtriusqꝫ legis
scꝫ xp̃i et moisi quas dicũt esse
corruptas ꝑ iudeos et xp̃ianos. Ad qḋ de
clarãdũ Notãdũ ẽ ꝙ int̃ cet̃a ex q̇bꝫ pt̃ maĩ
feste videri ꝙ alchoranũ nõ est lex dei eo
ꝙ ei nõ attestat̃ lex vetꝰ nec euangeliũ q̃
ambo alchoranũ testat̃ ꝙ sint vere lex dei
Sed ip̃e machometꝰ seip̃m cõmendat ip̃e
de se testimoniũ ꝓhibet nos aũt inueniꝰ
legẽ dei esse quandã cautelã cõtinuã ab eo
dem artifice fabricatã vt vnus aut nullꝰ
alteri cohereat et correspondeat. Et vnus
ꝓpheta de altero ꝓphetat et mencõeꝫ faci
at et oĩes alij ꝓphetauerũt de xp̃o sic̃ pa
tuit in libro p̃mo. Si igit̃ lex sarracenorũ
esset lex dei et vocacio ad legẽ illã nõ esset
ꝑuersio ꝫ cõuersio vt ipi dicũt q̃uo oĩes
alios ꝓphas latuisset ꝙ nullꝰ de eo dixissꝫ
aliquid. nos aũt nõ inuenimꝰ ꝙ moises
vel aliq̇s ꝓphaꝝ vel ip̃e xp̃s aliq̇d dixerit
de machometo vel de sua lege ñ q̃n dixit
de pseudo ꝓphis cauẽdis. dixit eciã xp̃s ꝙ
lex et ꝓphe vsqꝫ ad iohẽꝫ ꝓphetauerũt vt
mũdꝰ sciret ꝙ general' ꝓpha nõ eẽt ventꝰ
vlteriꝰ. machometꝰ aũt se dixit generalẽ
ꝓphaꝫ ꝙ aũt ip̃e nõ sit ꝓpha vtiqꝫ scimꝰ
Ad hoc aũt respõdent sarraceni dicẽtes ꝙ
moises et alij ꝓphe ꝓphetauert̃ de macho
meto et ꝙ eciã xp̃s ꝓphauit exp̃ssiꝰ oĩbus
qꝛ dixit eciã nomẽ eiꝰ Vñ dixit filijs isr̃l'
euangelizo vobꝫ de legato dei et nomẽ eiꝰ
machometꝰ Sꝫ cũ tal' scͥptura nõ inueniat̃
in euangelio xp̃i dicũt sarraceni ꝙ iudei
corrupuert̃ legẽ moisi et ꝓphaꝝ et xp̃iaĩ
corruperũt euangeliũ & nõ remansit nisi
quantũ est in alchorano de veritate legis
euangelij. Sed ꝙ hoc nõ possit stare. Pri-
mo ꝓbo ꝑ alchoranũ eoꝝ. ¶ Nam dicit̃ in
capit'lo de iona si fueritis in dubio de hoc
qḋ reuelauimꝰ vobis petatis ab illis qui
legerunt librũ prius q̃ꝫ nos. Illi autẽ qui
prius legerint librũ q̃ꝫ sarraceni sunt iu-
dei et xp̃iani qui receperunt penthateucũ
et euangeliũ sicut exponit machometꝰ er
go machometꝰ dicit sarracenis vt petãt
a iudeis et xp̃ianis de dubijs sed si vt ipi
dicũt ꝓpħa viridicꝰ eẽt machometꝰ q̃uo
eos ad mendacia testimonij mitteret nõ
igit̃ erãt viciati libri iudeoꝝ et xp̃ianoꝝ
tempe machõeti nec pñt dicẽ ꝙ pꝰea fue-
rũt viciati nã dr̃ ĩ capitulo helgagar qḋ
interptat̃ recordacio. nos inquit ĩ ꝑsona
dei descendẽ fecimꝰ recordacõeꝫ dei et nos
eandẽ custodiemꝰ. lex moisi et euangeliũ
apḋ eos dr̃ recordacio. igit̃ deꝰ semꝑ apḋ
suos fideles testimoniũ sue c̃ature ꝯuauit
añ machõetũ et cõꝯuabit eciã. Post p̃mo
in capitulo helmaij de qḋ interp̃tat̃ mensa
Dicit̃ ꝙ iudex q̇dã dixit machõeto q̃mõ
iudei q̃rebãt iusticiã et iudiciũ ab eo si ve
nerit ad te iudica int̃ eos iuste qꝛ deꝰ dili
git iusticiã faciẽtes & q̃uo ab ip̃o peterẽt
iusticiã cũ sit apḋ eos vetꝰ testamẽtũ in q̊
est dei iusticia Pretẽa tal' corrupcõ scͥpt̃a
rũ ñ potuit esse gñalis seu maĩfesta qꝛ sic
alienacõẽs sciuissent nec ꝑticl'ares et occul
ta qꝛ sic aliq̇ codices integri et incorrupti
remansissent ꝫ ĩ oĩ lingua et ĩ oĩ ꝓuincia
inuenit̃ lex et euãgeliũ eodẽ mõ scͥpta Pre
terea. iiij. euãgelia nõ sunt scͥpta nec eodẽ
tempe nec eodem loco nec eodẽ ideomate
nec ab eodẽ scͥptore. ¶ Sed mathęꝰ in hebreo
in iudea. Iohẽs in greco in azia. Lucas in
greco ĩ achaija. Marcꝰ in latino in italia
euãgeliũ scͥpsit. et eoꝝ trãslacio fc̃a ẽ in la
tino ꝑ iheronimũ et per alios ante tempa
machõeti et ꝑmanserũt exẽplaria ĩ oĩbus
linguis. ergo ñ potuert̃ ꝑ aliq̇s falsarios
viciari quĩ maĩfeste sciret̃. Pretẽa nichil
est ĩ fide xp̃iana ita maxĩe arduũ sicut in
carnacio dei scꝫ ꝙ homo ille fit deus ¶ Et
istud fuit maxime difficile suadere mũdo

Vnde et romani et alij pagani ꝓpter hoc ꝑsecuti sunt xp̄ianos trecentis ānis conti nuis generalr̄ et distulerūt recipe fidem et euāgeliū q2 dicebāt ꝙ hō ille erat de9 n̄ q2 nō recepissent hoīes et mulieres plures deos et deas ꝫ quia xp̄s fuit dict9 de9 abſ q3 licencia romanoꝝ q̄m ipi ꝓhibuerant ꝙ null9 diceret de9 sine auctoritate senatus et eciā q2 iste deus nō paciebāt cōsortem. Nam si istū deū reciperent cogebant oīes alios relinquere qd eciā erat contra pacta ꝓuinciaꝝ et leges et cōsuetudīes romanoꝝ sic ſuppatuit libro ꝑmo cōsideracōe ·iij. artic'o ꝑmo In examīe ·iij. Q̄uo igit̄ xp̄iani ī dampnacōez suā et detrimentū fidei et ꝓuocacōez romanoꝝ p̄ncipum mundanoꝝ hoc maxime arduū et minus suasibile ī suis scpturis et euangelijs addidissent oīes enī cōsenciebāt hanc legē esse sc̄issimā et racōnabilissimā hoc solo excepto ꝙ racionē hoīm excedit scꝫ ꝙ ille hō sit ver9 deus et verus hō. magis igit̄ xp̄iani si aliquid de euangelio mutassent qd erat arduū et min9 suasibile a p̄ncipio sb traxissent vt plures ad fidem accederēt et addidissent aliquid suasibile q3 econtrario ¶ Pretea q̄uo xp̄iani cū iudeis potuerīt cōuenire a quib9 odio tam antiquo discōueniūt nec enī iudei dicūt xp̄m eē deū nec bonū hoīez. Vn̄ quantū ad hoc magis cōueniūt xp̄iani cū sarracenis qui dicūt ad min9 xp̄m fuisse sanctissimū hoīez Pretea xp̄iani ante aduentū machometi fuerunt diuisi in diuersas sectas et p̄cipue oriētal' in iacobinos et nestorinos nestorini aūt maxime cōueniūt cū sarracenis et machomet9 mandauit eos singularr̄ honorari. et q̄uo cōuenissent nestorini cū iacobinis qui tāto odio diuiduntr̄ ad viciandū euāgeliū ꝙ adinuicē occiduntr̄ et tamē inuenitur apud vtrosq3 euangeliū oīno idem sic et apud nos ¶ Pretea nomē machōeti q̄re xp̄iani subtraxissent de euangelio cum ipē tantū cōmendauerit xp̄m et m̄rez suā & euangeliū vt dicit ī alchorano ꝙ in euangelio xp̄i est directio et ꝑfectio et nō subtraxerūt inde nomen pilati q̄ flagellauit eū et nomē iude q̄ ꝓdidit eū et nomē diaboli et quare xp̄iani posuissent ī euangelio ꝙ xp̄us sit vere mortu9 & crucifixus q̄ nec videnr̄ ei cōuenire cū sit vere de9 vt in euangelio habet̄ et q̄uo videt̄ cōsequēs ꝙ duo tam diuersa posuissent de xp̄o scꝫ ꝙ sit vere deus et vere mortuus Preterea dato ꝙ potuissent ī oībus libris ponē sed quis potuit oīb9 suadē et ī cordib9 genciū scribere ꝙ hūc occiderūt et tamē hoc suasū est toti mūdo vt susciperēt illud p̄ncipes et tirāni philosophi et sapiētissimi hoīes et eciā indocti et paupes ita vt eciā calipha de baldaco morirēt xp̄ian9 et fuit inuenta crux ad collū ei9 ut testaret̄ fc̄o ꝙ ipē dn̄s sarracenoꝝ mortuus est vere xp̄ian9. Et ideo iudicauerūt eū sarraceni ꝙ sequestrat9 sepelirēt ab alijs calipbis q̄ vidit sepulchrū testimoniū ꝓhibuit et sci9 quia verū est testimoniū ei9 ¶ Omib9 igit̄ modis cōstat ex auctoritate alchorani & racōib9 validis et aptis ꝙ euangeliū ē inuariabile et nō viciatū nec corruptū. ¶ Cū igit̄ machomet9 sup oīes alios libros cōmendat euāgeliū et post illud vet9 testamentū cogunt̄ sarraceni recipe auctoritatem euangelij et veteris testamēti. Pretea in alchorano ī capitulo helmeijde qd interpretat̄ mensa dicit̄ ꝙ familia liberi nichil oīno sunt nisi cōpleant legē et euangeliū Familia vero liberi sunt sarraceni sic ibidem ostendit̄. Vn̄ dicit n̄ cōpleant legem et euangeliū et qd reuelatū est sibi ¶ Istud aūt qd reuelatū est accipit̄ alchoranū qd reuelatū est solis sarracenis ut ipi dicūt hoc idem ostendit̄ ī multis locis ī alchorano scꝫ ꝙ familia liberi sūt sarraceni ꝑm intencōez machometi dicit̄ enī sarracen9 in capitulo elneza qd īterp̄tat̄ mulieres circa finem ꝙ nō vacillent ī lege sua ¶ Vnde ibi scribit̄ O familia liberi nolite vacillare in lege vr̄a et nō dicatis de deo n̄ veritatē ꝛc̄ hoc idem scꝫ ꝙ familia liberi sunt sarraceni ostendit exp̄sse ī capitulo loz. in fine libri. Si aūt oīno voluerit̄ dicē ꝙ est lex vet9 et euangeliū corruptū ostendant integrū et corruptū et maxīe si vniforme ostenderint et in oībus linguis sic et nos ostendim9 eis et recipiem9 qd tam eis impossibile est ostendē. Patꝫ igit̄ dictū sarraceoꝝ insipiēs et falsū eē scꝫ ꝙ testamētū

vetus et nouū sunt corrupta. ¶ Queram⁹ iterū a sarracenis quare nō legūt nec hn̄t libros istos pr maxime cū machomet⁹ in alchorano frequētissime cōmendet legem moisi et iob & dauid et dicit psalteriū librū lumiosum et sup omes alios libros cōmendat euangeliū i quo dicit q est salus et directio vt dictū est qz enī xp̄us cōmendauit moisen et alios pphas et xp̄iani eos nō habebāt. acceperūt eos a iudeis et fecerūt transferri de diuersis linguis et habēt eos autēticos et legūt i suis scolis Nō hn̄t aliud qd̄ respondeant sarraceni n̄ sic dcm̄ est dicere q illa sūt corrupta Sed quomō tanē pph̄a qualem reputāt machometū tantū cōmendasset exemplaria corrupta & dixisset q i eis eēt sal⁹ et directio vel qūo nō p̄dixisset impostez corrumpenda. sed poci⁹ dixit contrariū q si sarraceni erant in dubio de alchorano q peterent ab illis qui ante receperant libros scz a xp̄ianis et iudeis sic sup dictū est i capitulo de Iona poci⁹ aūt dixisset nō credatis eis qz habēt libros corruptos Nō est alia causa quare nō legūt sarraceni p̄dictos libros n̄ quia sciūt sapiētes q de facili dep̄henderēt falsitas alchorani. Si libros sanctos et veraces legerēt Vn̄ et alchoran⁹ sibi maliciose prouidit et posuit. iiij. remedia ne desereretur a suis et ne falsitas ei⁹ dep̄henderet. ¶ Primū est qz mandauit eos occidi q contrariū alchorano aliqd dicerent. Secundū q cū alteri⁹ secte hoīb nō disputarēt. Tercium q p̄hibuit ne eis crederēt dicit enī in capitulo vr̄a nō credetis n̄ illi q sequit legem vr̄az cū tamē dicat q i euangelio est sal⁹ et directio. Quartū est q ab eis totaliē separenē et dicāt m lex mea et vob̄ vestra zc̄ Et post. vos ab eo liberi q operor. et ego ab eo liber q opamī. et hec dicit in capitulo ione Si igiē sarraceni bene accipērēt cōsiliū alchorani p̄culdubio dirigerent. haberent enī euangeliū et legē moisi et alias scpturas scās maxie cū ip̄m alchoranū cōmendando moisen dauid salomonem et alios pphas freq̄ntissime dicat q nō p̄ferre vnū alteri.

Nona cōsideracio hui⁹ libri ē de bellis et triūphis sarracenoz et xp̄ianoz p arma corporalia a tempe machometi discurrēdo vsq ad p̄ns temp⁹. ¶ Sicut enī ante i carnacōez pp̄los electos & peculiaris dei erat pp̄l⁹ iudeoz et ppt̄ea eis p̄uidit tanqz filijs de flagello correctionis scz pp̄lm gentiliū a quo sepe captiuabanē et occidebanē cū diuina p̄cepta transgrediebātur sic dicit amos. iij. tantūmō vos elegi ex oīb cognacōib terre. ¶ Idcirco visitabo sup vos omes iniq̄tates vr̄as et apoc. iij. Ego q̄s diligo arguo et castigo sic et post xp̄i icarnacōez pp̄l⁹ elect⁹ et peculiaris dei est pp̄l⁹ xp̄ianoz Rep̄bato ergo pp̄lo iudeoz ppt̄ xp̄i morte et in captiuitatē ppetuo ducto p̄uidit de⁹ elc̄o suo pp̄lo xp̄ianorū de flagello correctionis scz pp̄lm sarracenoz p quē sepe captiuanē et occidunē cū dei p̄cepta transgrediunē et veritatē sue legis relinquūt. p̄ijssim⁹ tn̄ pr̄ etern⁹ sic a paganis p̄mittit flagellari filios suos q eos nō sinit oīno deleri vt i tam p̄uo populo respectu īnumerabil' multitudīs sarracenoz q sunt veluđ arena maris sicca & infructuosi. relucet euidenē ei⁹ potēcia et clemencia infinita et sic gentiles nō semp vincebāt iudeos sed sepe ab eis vincebanē mirabiliē cū p̄cepta altissimi custodiebāt sic et sarraceni nō semp facti sunt victores s3 sepe mirabiliē victi sunt a pp̄lo electo xp̄ianoz cū scz diuinā volūtatē deuotissime conabanē implorare zelo sue sacratissime fidei succensi Et vt ex diuersis scp̄turis et cronicis colligē potui. c lviij. bell' famosis p̄ns cōsideracio explicabiē vt habeant i quo cōtemplenē p̄ncipes xp̄iani. quia videntes gloriosissima facta aliorū p̄ncipū racōnabiliē debēt aīari ppt̄ honorem sacratissime fidei ad silia opanda p̄sertim hijs tempīb i quib expimētaliter videm⁹ q plurimū feruet rabies infideliū vt deleant de terra nomen xp̄ianum.

Primū bellū inter sarracenos et xp̄ianos factū fuit i affrica circa ānū dn̄i sexingentesimū. lix.

tpe eraclij impatoris et bonifacij pape · iiij
Causa aũt p̄dicti belli fuit q̄a cũ macho=
met⁹ astucijs suis puertisset et gentes illius
terre et plurimũ aliaꝝ elatus nõ modicũ
in supbiã suã cogitauit q̄uo posset cõtra
riari romanoꝝ impatori et gentes exĩbe
ab ei⁹ dñio in seruitute et accidit q̄ p̄dc⁹
impator eracli⁹ misit nuncios suos ad p̄
dictos affricanos ptes p̄ colligendis tribu
tis ut moris erat q̄ cũ machomet⁹ sciuit
venit ad eos ĩ manu forti et negato tribu
to eos occidit ꝓpt̃ qđ eracli⁹ impator con
gregauit magnũ exercitũ et p̄fecit ei ducẽ
fratrẽ suũ theodoꝝ qui imperiũ orientis de
manu ei⁹ tenebat . Veniens ergo ĩ affricã
pugnauit cũ machometo et deo pmitten
te victus est theodor⁹ et fugit regressusq̄
est ad impatorem eracliũ sine honore.

SEcundũ bellũ sarracenoꝝ cõtra
xp̄ianos fcm̃ fuit circa idẽ tem
pus ĩ affrica cũ eni p̄dict⁹ theo
dorus fugiens ĩ p̄mo bello ad impatorem
fratrẽ suũ rediret et oĩa ut acciderãt nar
rasset Imperator cogitãs p̄dictũ macho=
metũ rebellantẽ subiugare maiorẽ exerci=
tum cũ p̄dicto fratre suo destinauit . Sed
licet romani multi eẽnt cũ venirẽt in ter=
ram et viderẽt p̄tatem machometi pauo
re concussi voluerũt se retrahẽ ad qđdam
castꝝ qđ dicebat̃ gabatin . q̄ cũ machome
tus intellexit venit post eos plures eorũ
occidendo et vulnerãdo . et licȝ resumptis
viribꝫ xp̄iani cont̃ eos facies ostenderent
finalit̃ tamẽ occis⁹ est theodor⁹ frater imp
atoris et romani victi sũt omesq̄ ibi pe
rierũt paucis exceptis qui ĩ mõtibꝫ se ab=
sconderũt nam centũ quĩquaginta milia
de exercitu impatoris dño sic permittẽte
prostrati sunt et extunc sublatũ fuit ro
manũ dñiũ ĩ affrica et iugũ seruitutis af
fricanoꝝ cessauit. De hijs duobꝫ bellis la
cius dictum est sup̄ cõsideracõe · ij · in scdo
puncto cũ de ambicõe machometi ageret̃
Et si queras cur deus pmisit sic xp̄ianum
pp̄l'm dilectũ suũ p sarracenos flagellari
Respondet̃ q̄ sepe deus iuste flagellat po
pulũ suũ ꝓpt̃ pctm̃ p̄ncipis sic patet scdo
regũ de flagello quẽ misit de⁹ ĩ pp̄l'm suũ
ꝓpter pctm̃ regis dauid sic ĩ ꝓposito. Nã
vt aliqui historie tradunt p̄dict⁹ impa=
tor aũt p̄dictũ cõflictũ enticis errore fuit
maculatus et cũ filia sororis sue martina
noĩe matrĩmonio cõiunctus alie aũt histo=
rie dicũt q̄ erat auers⁹ a fide catholica &
corrupt⁹ ab anastasio p̄triarcha iacobita
rũ et ita est opinandũ . Nã q̄ȝ diu tenuit
verã fidem oĩa sibi ꝓspere successerũt . sic
patȝ de victoria quã habuit cont̃ cosdroe
regem psarũ et de portacõe ligni scẽ cru=
cis ĩ ihrl'm sic plene habet̃ ĩ historia exal
tacõis sancte crucis . Nichil enĩ est q̄ ita
neq̄at occasui subiacẽ q̄ȝ vã religio nichil
quoq̄ lumĩe clariore p̄fulget q̄ȝ recta fides
in principe.

TErciũ bellũ sarracenoꝝ et xp̄ia
norũ tempe eiusdem eraclij imp
atoris accidit. Causa autẽ qua
re illud bellũ accidit vt ferũt quedã histo
rie sarracenoꝝ fuit hec q̄ȝ dum quidã mi
les eraclij impatoris distribuerat togas
siue quitaciones militibꝫ et inẽ alios etiã
sarraceni sub impatore militãtes venissẽt
ad accipiendũ togas predictus miles sine
spada ill' sarracenis indignanẽ dixit vix
sufficit impator dare togas militibꝫ xp̄ia
nis q̄ȝtomagis istis canibꝫ . Illi dolore &
pudore incitati recesserũt sine vale . et cũ
venerũt vltra mare narrauerũt oĩa sarra
cenis et sic eos immouerũt q̄ omes ven=
runt vno corde vt pugnarent cont̃ xp̄ia=
nos. Postq̄ȝ ergo maria trãsiuerũt cõmis
sum est terribile p̄liũ et multi ceciderunt
ex utraq̄ pte Verũtamen victoria cõcessa
est xp̄ianis et rex sarracenoꝝ capt⁹ est in
prelio et multi alij sarraceni milites cum
eo. Circa idem temp⁹ fuit terremot⁹ ma=
gnus ĩ terra et apparuit in celo signũ ad
modũ ensis triginta diebꝫ qđ ostendebat
dñium qđ sarraceni debebant habere.

QVartũ bellũ sarracenoꝝ et xp̄i=
anoꝝ accidit post p̄dictũ bellũ
paucis elapsis diebꝫ tempe pre
dicti eraclij impatoris et sedẽte ĩ cathedra

petri honorio pmo. In quo bello mortui sunt multi ex utraque pte & sarraceni ac ceperūt terram sirie et damasci et egipti ¶ Eo tempe eraclius impator cū eēt astronius vidit regnū vastandū a gente circūcisa. quare mandauit dagaberto regi francoꝝ vt omēs iudeos ī regno suo pciperet baptizari qd et factū est ꝫ ī hoc deceptus fuit q2 gens circumcisa fuit gens sarracena non iudaica utraque enī circumcisione obseruat siquidē sarracenus vt dictū est romano imperio rebellantibus et vastata siria damasco atque egipto cōpulsi sūt xpiani crucem dn̄i a ihrl'm Constantinopolim apportare cuius maior pars pus ml'ta tempa ad instāciam lodowici regis francoꝝ xpianissimi anno dn̄i millesimoducentesimosexagesimoseptimo pisius est translata. Predictus ergo eraclius impator ppt̄ infidelitatē destitutus a deo. xxx. imperij sui anno diē clausit extremum.

Quintū bellū sarracenoꝝ et xpianoꝝ accidit circa ānū dn̄i sexingentesimū sexagesimū. Imperante constante eraclij nepote et sedēte in cathedra petri theodorico pmo. Predicto enī tpe audiētes sarraceī xpianoꝝ discordiā capta alexādria subito cū ml'tis nauibus ceciliā inuaserūt et siracusas ciuitatē celebrē cecilie violenē ceperūt stragē magnam p totā ceciliā fecerēt ppl'oꝝ. vix paucis euadētibus q̄ p iuga monciū et munitissima castra fugerēt. sarraceni que fcā magna cede hoim recesserēt pdam magnā secū apportātes vna cū ornamētis q̄ cōstans de vrbe secū tulerat Si aūt q̄rat cur deus pmisit ppl'm suū tā aspere flagellari ¶ Racōnabilit respōdē pot q2 ppt̄ pcēm pncipis sicut dcm̄ ē de eraclio impatore. Vn̄ iste impator constās fuit pessimus in oibus impius & crudelis cont̄ catholicos. Cū enī acephalitaꝝ hēsi lapsus eēt q̄ cū entice vnā solā naturā vnaque volūtatē ī xpo dn̄o cont̄ veritatē catholice fidei asseuerāt plures catholicos eo q2 sue nolebāt acqescē hēsi verberanit crudelit exulauitque iniuste & p diusa loca carceribus mācipauit q̄ cū oibus eēt exosus vtpote q̄a erat rpbatus a dn̄o cogitanit italiā de maibus et pcatibus lōgobardorū eripe et ibidē suū dn̄iū dilatare suāque sedē impialē cōstituē ī eadē Et licz qd con cepat execucōe demādauerit cū pficisceret cont̄ lōgobardos recedēs de neapoli versus romā. et cū p. xij. dies ī vrbe resedisset in uidēs et dolēs romā tam pulchris tanque mirabilibus edificijs adornari cont̄ ciues et vrbē iniqtatis sue venena diffundens maiorē partē eoꝝ q̄ ad ornamtū et decorē vrbis cōstructa fuerāt ab antiq̄ ornamenta scz marmoria erea et ml'ta alia bona impie deponi mādauit adeoque pcessit sacrlega eius et pphana impietas ut eciā ecclesiā btē dei genitricis marie et oīm martirū que panthēō vocabat̄ antiqtus discoopiri ereis tegul' fecit et dc̄a ornamta inuexit ī tiberi fecitque cōstantinopoli apportari Iniquitas ergo huius impatoris causa fuit flagelli ppl'i xpiaī. ꝫ tātaꝝ iniqtatū merito penā luit. Nā cū impius impator secreto ī balneo lauaret suique milites eius seuiciā ferre nō volētes occiderēt eū. Diligent ē ergo hic attendendū q̄lia sūt pmia impioꝝ q2 diu enī bonus fuit et scē eccl'ie debitā reuerenciā exhibuit sibi pspera successerēt Sed cū se auertit a fide catholica mox infelicit vixit et fine infelicissimo diem clausit extremum.

Sextū bellū inter arabes & xpianos ut narrat generalis historia hispanie accidit circa ānum dn̄i sexingentesimūsexagesimū octauum. Imperante cōstantino pdicti cōstantis filio Hic cōgregauit plusque mille naues & trāsiuit maria vt bellaret cū moabia rge arabū. Ille vo cognito eius aduentu misit cont̄ ipm militē quendā strenuū noīe andalla et cōmisso duro certamīe victus ē impator et rlicto cāpo fugit ad naues et regressus est cōstātinopoli cū paucis q2 ml'ti de suo exercitu perierāt et captiuati sūt in hoc impatore n̄ minus admirandū ē iudicium dei q2 ī pcedētibus q2 illi suo pcto puniti hic vo nō q̄a malus victus ē ab infidelibus ꝫ vt in dei timore cōseruaret et malis preberet exemplū ne desperēt ī tribulacōibus q̄ bonos pmittit tribulari vt d iob & thobia

sacra scriptura exemplariter ostendit vel forte q2 indiscrete se cõmisit pdicto certamini nõ tantũ de deo qȝtum de sua potencia cõfidens. Vñ pdict9 imparoz bon9 catholicus fuit et modest9. Primũ quoqȝ qđ fecit iusta et debita vindicacio patris sui qm̃ oĩes quos ĩ morte p̄ris cõspirasse cõperit crudelit̄ interfecit · et ecclesias q̃ a tpe eradij ꝑaui sui imperio ab hereticis destructe fuerant repauit cont̄ oĩes clericos et laicos pncipes et ꝑlatos achephaloꝝ et monachilataꝝ heresi maculatos tanquã verus catholicus et zelator fidei catholice sue sine repmissione ꝓcessit et ꝑ istũ fm oĩes historias repata est fides ĩ grecia q̃ tempe p̄ris sui tota corrupta fuerat et integrata est eciã pax et fides int̄ latinos et grecos extirpatis hereticoꝝ zizanijs ꝑ pn̄cipem memoratũ In quo est mat̄e ac prouide attendendũ quãtũ facit bonitas pn̄cipis ad soliditatē fidei et bonũ et quietē statũ eccl'ie et econt̄ malicia et infidelitas pn̄cipis qȝtũ nocet · qđ ostēdunt isti duo pn̄cipes p̄r et fili9 p̄r enĩ q2 mal9 et infidelis fuit et vilis heretic9 fidem ĩ oriente corrupit statũqȝ ecclesie ãnichilauit Fili9 vero q2 bon9 iust9 ver9qȝ catholic9 erexit ecclesiã et fidē catholicã repauit

Septimũ bellũ int̄ arabes et xpianos circa idem temp9 accidit in affrica in qua licet sarraceni nimiũ eēnt multiplicati xpiani tñ nõ diu erãt totalit̄ deleti . Vñ supdictus abdalla de quo ĩ pcedenti bello fecim9 mencõez veniens in affricã ut eã subiugaret imperio moabie regis sui · exiuit in occursũ ei9 comes gregori9 q̃ tũc ibidē morabat̄ et bellauerũt sil' ambo ꝫ finalit̄ victus fuit comes poiditqȝ ibi multos de suis ac relicto campo fugit et extũc pdiderunt xpiaĩ honorē suũ q̃ in affrica habitabãt et tota illa terra fuit posita sub infideli ptāte

Octauũ preliũ int̄ sarracenos & xpianos accidit circa annũ dñi sexingētesimũ septuagesimũ septimũ tempe pdicti impatoris . Tunc enĩ sarraceni et romaĩ vt ĩ generali historia hispanie continet̄ magnũ preliũ habuerẽt et cesa sunt de sarracenis · 3000 · pugnatorũ quo ãno mortu9 est papa deo datus . Sarraceĩ aũt eo tempe posuerũt treugas cũ romanis ꝑ · xxx · ãnos sub hac tñ condicõe ꝙ sarraceni darẽt romanis · 3000 · libras aurei · et quĩquaginta equos bonos ·

Nonum preliũ int̄ sarracenos & xpianos accidit circa annũ dñi sexingentesimũ octuagesimum quartũ Imperante iustiniano pdicti impatoris filio · et regnante ĩ hispania virtuosissimo rege bamba tũc enĩ applicuerunt ad litora hispanie · cclxx · naues sarracenoꝝ et pcurrentes terrã illã maritimã fecerunt magna damna et plurimos xpianos occiderũt. Sed statim ut cognouit pdictus rex bamba misit velocissime suos exercit9 et ceperũt naues · et ignib9 concremauerũt ac maiorē partē arabũ occiderũt ense Aliosqȝ captiuos duxerẽt et sic regressi sũt cũ honore ad pdictũ regē bambam ·

Decimũ bellum int̄ sarracenos et xpianos accidit circa annũ dñi octingētesimũ tricesimũ . Imperante supdicto iustiniano et sedente ĩ cathedra petri Sisinio · tunc enĩ romani Siriam puagantes bello t̄ribili m'ta milia sarracenoꝝ occiderẽt vt ĩ cronicis impatorum continetur .

Vndecimũ bellũ inter sarracenos et xpianos accidit in hispania imperante leone · iij · et sedente in cathedra petri Constantino pmo et regnante ĩ regno castelle rege Roderico tũc muca rex affrice pcepit Cariph cuidã capitanio suo ꝙ auxiliũ et fauorem ꝓditori comiti iuliano daret cont̄ xpianos q̃ · xij milia electoꝝ ad pugnam ei tradidit · et ipse secrete in nauibus mercatoꝝ hispanie transduxit · postq̄ȝ ergo oĩes fuerunt in

hiſpania cõgregati ſunt in quodã monte
qui ab illo ſarraceno arabice dr̃ gibla ca=
riph et lingua nr̃a noĩatᷣ gibzaltar ꝙ cũ
rex rodericꝰ ſciuit miſit illuc q̃zdam con
ſobrinũ ſuũ q̃ dicebatᷣ mingo cũ magno
exercitu q̃ ſepe bellauit cũ ſupdictis ſarra=
cenis ſꝫ ſemꝑ fuit victꝰ et finalitᷣ intᷣfectꝰ
eſt a ſarracenis q̃ diſcurrẽtes ꝑ beticã pro
uinciã que ẽ terra hiſpalen̄ ciuitatis mlᷝta
damna fecerũt et nõ potentibꝫ gothis bel
la ſuſtinẽ terga ſunt coacti oſtendẽ inimi
cis ſuis nec ex fuga liberati ſunt ſꝫ fere ibi
omnes perierunt.

Duodecimũ bellũ intᷣ ſarracenos
et xp̃ianos fuit ĩ hiſpania circa
predictũ tempꝰ ſcꝫ poſt ſupdi=
ctum bellũ. Cũ enĩ ſupdictꝰ muca videret
ſtrenuitatẽ comitis iuliani ĩ victoria p̃ce
dentis belli certificatꝰ de eiꝰ fidelitate ite
rũ cũ maiori exercitu ipm̃ comitẽ vna cũ
cariph miſit in hiſpaniã q̃ cũ applicuiſſẽt
inceperũt ſtatim deſtruere ꝓuinciã beticã
que eſt guadalquenir et ꝓuinciã lucene.
Cum ergo rex rodericꝰ p̃dicta cognouit
om̃ez exercitũ gottoꝝ q̃ cũ ip̃o erãt cõgre=
gauit quoꝝ nũs vltra centũ milia arma
torũ ſe extendebat et intrepide iuit contᷣ
eos inuenit ꝓpe flumẽ qď dr̃ guadalete qď
eſt ꝓpe ciuitatẽ aſſidonie q̃ nunc dr̃ xerim
et xp̃iani erãt ante. Sarraceni vero vltra
flumẽ. Aliqui tñ dicũt ꝙ iſtud bellũ fuit
in campo q̃ dicitᷣ de ſangonera que eſt intᷣ
murciã et lorcam. Rex v̓o rodericꝰ inſede
bat ĩ curru ſiue in lecto eburneo indutuˢ
p̃anis ponderis aurei & corona aurea co=
ronatꝰ ſicᷣ mos tũc erat regũ gothoꝝ cõ=
miſſũ eſt ergo bellũ et durauit diebꝫ octo
ſcꝫ a die dñica vſqꝫ ad diem dñicã ſine in
termiſſione mortuiqꝫ ſunt de exercitu ſar
racenoꝝ vbi p̃cedebat cariph ſedecim mi=
lia hoĩm Comes tamen iulianꝰ et q̃ cũ eo
erãt bellauerũt tam fortitᷣ ꝙ cõfregerunt
acies xp̃ianoꝝ. cadentibus ergo plurimiˢ
ex vtraqꝫ ꝑte et diſperſis xp̃ianis ac rege
roderico qui magni cordis erat aliqñ fu=
giente aliquãdo furibundo impetu contᷣ
inimicos reuertẽte finalitᷣ xp̃iani nõ potẽ
tes ſufferre preliũ terga verterũt inimicis
ſuis fugientes. de morte aũt p̃dicti regis
in eodẽ bello dubitatᷣ. Verũtamen corona
et indumẽta eiꝰ ac calciamẽta aurea equꝰ
qꝫ eiꝰ q̃ dicebatᷣ orella inuenta ſunt ĩ quo
dam tremedali apud ſupdictũ flumẽ gua
dalete abſqꝫ corpore nec poſtmodũ de eo
aliqͥd ſcitũ eſt ñ ꝙ in regno portigalie in
quadã ciuitate que dr̃ viſio inuentꝰ fuit
lapis vniꝰ ſepulchri ĩ quo talᷝ erat ſcͥpta.
Hic iacet rex rodericꝰ vltimꝰ rex gotho=
rũ defecitqꝫ in eodem bello tota nobilitas
gothoꝝ. Poſt hec ſarraceni nõ obſtantibꝫ
viribꝫ gothoꝝ totã hiſpaniã ferro flãma
fame attritã ſuo dñio manciparũt & gen
tem quã p̃terita ſeclᷝa valď ꝑtimuerãt pro
ſtrauerũt. Si q̃s diligentᷣ voluerit inueſti
gare cur deꝰ ꝑmiſerit tã graue flagellum
in hiſpania breuitᷣ dici poteſt ꝙ ꝓptᷣ pc̃ta
p̃ncipũ Roderici ſcꝫ et ſui predeceſſoris vi
ciſe. Viciſa enĩ fuit ꝓbroſꝰ et flagicioſus
multaqꝫ flagicia per hiſpaniã ſeminauit
ad voluptates carnis ſoluto pudicicie fre
no ſe fornicacõibꝫ multis cõtulit plebem
qꝫ ſuã ad laſciuiã et luxuriã inclinauit ſꝫ
et ep̃i et eccleſie miñſtri aſpernabantᷣ eccleſi
aſtica officia et clauſis foribꝫ eccleſiaꝝ de
ſpiciebãt eccleſiaſtica ſacramẽta et ne ad=
uerſus eũ parens vlᷝis xp̃iani ꝓgeniei in=
ſurgeret Ep̃is ceteriſqꝫ eccleſieqꝫ miniſtris
vxores laſciuus rex hr̃e p̃cepit. Et ne ro=
mano obediret pontifici ſub intᷣminacõe
mortis ꝓhibuit. Hec quidẽ cauſa pereun
di hiſpanie fuit. tota enĩ gothoꝝ nobili=
tas ĩ conuiuijs libidinibꝫ et vicijs immer
ſa altiſſimũ ad iracundiã ꝓuocauit. Ita
qꝫ viciſa datꝰ eſt in repbũ ſenſum itm̃
vt muros ciuitatũ vrbiũ ſui regni ſubũ=
terit ne poſſunt ei reſiſtẽ ciues paucis ex=
emptis quas nõ auſꝰ fuit deſtruẽ. p̃cepit
etiã ꝙ deſtructis armis vomeres et falces
facerẽt ad colendũ terrã qď ip̃e doloſe fa=
ciebat ſub colore pacis ne contᷣ ipm̃ poſ=
ſent inſurgẽ licet dicat Rodericꝰ tudenſis
in cronica ſua ꝙ rex rodericꝰ fuerat ille q̃
precepit arma deſtruẽ. Rodericꝰ vero ſuc=
ceſſor viciſe fuit vir belliger et durꝰ et ad
om̃e negociũ expeditꝰ vita tñ et moribꝫ
viciſe ñ diſſilᷝis qꝛ cũ vxore vlᷝ filia coitis

Iuliani peccauit cũ ipe suã in affrica face ret legacionẽ · q2 ergo xp̃m reliquerãt p̃di cti principes cũ pp̃lo suo & cõcubinali lu xurie fetore se subderãt. ¶ Ideo merito deus pmisit eos dari in repbũ sensum et q̃ p̃ dict9 comes iulian9 pditorie se iungeret sarracenis et totã hispaniã ut p̃dictũ est deleret. Historia aũt p̃dicte destructionis laci9 habet̃ in generali historia hispanie.

Erciũdecimũ bellũ inter sarracenos et xp̃ianos accidit ĩ aquitania galliaꝝ pũincia. ¶ Cũ enĩ sarraceni hispaniam subiugassent accidit circa idẽ temp9 regnãte ĩ francoꝝ regno theoderico rege quo virtuos9 p̃nceps karol9 marcell9 militabat q̃ ipe karol9 ligerim fluuiũ trãsiens endo neq3 ducẽ aquitanie bellando victũ fugaret. ¶ Endo ergo dux p oĩa se videns karolo inferiorẽ sarracenos ab hispania cont̃ karolum inuitauit Sarraceni aũt de tali inuitacõe nõ modicũ gaudentes cum oĩb9 eoꝝ familijs gale as habitaturi fluuiũ garenã transierunt oĩaq3 in ore gladij deuastantes eccl'ias dei cremauerũt et oĩa sine deletu etatis vel sexus sanguĩe implent q̃b9 karol9 p̃nceps strenuus dei fretus auxilio q̃ sperantes in ipm̃ nõ deserit aĩose ac potent̃ occurrit & ex ipis sarracenis · ccclxxv · milia vna cũ ipoꝝ regio aldramao victoriose pimit de suis vero nõ ñ mille quingentos amisit. ¶ Tunc endo dux ad cor rediens karolo reconciliat9 castra sarracenoꝝ disrupit eorũq3 reliquias toto posse destruxit.

Vartũdecimũ bellũ int̃ sarracenos et xp̃ianos accidit post p̃dictũ bellum Auinione itantũ enĩ sarraceni pualuerũt in occidẽtali plaga capta hispania q̃ ciuitatẽ ceperãt Auinionen̄ cont̃ quos p̃dict9 p̃nceps karolus marcell9 venẽs bellũ maximũ cum eis habuit et ciuitatẽ Auinionen̄ aggredit̃ aĩose. Vnde sic̃ de iericho legit̃ cũ strepitu & sonitu tubaꝝ vrbẽ munitissimã cepit et hostes fidei nr̃e vsq3 ad int̃fectionẽ contriuit ut laci9 cõtinet̃ ĩ historia regũ frãcie

Vinctũdecimũ bellũ int̃ sarracenos et xp̃ianos accidit post p̃dictũ bellũ ĩ vrbe verbona in q̃ presidebat achinunã rex sarracenoꝝ cont̃ quẽ veniens p̃dict9 p̃nceps karol9 marcellus p̃dictũ regẽ obsidet In cui9 obsessi regis subsidiũ amorrea rex ex hispania cũ sarracenoꝝ graui m'ltitudine veĩt cũ q̃b9 karol9 strenuissim9 aĩose bello cõgreditur et ambob9 regib9 bello pemptis captoq3 virib9 ciuitate reliq̃as sarracenorũ vltio contriuit extẽminio. ¶ Hij enĩ qui euaserãt Karolo insequẽte fugentes in pfundum maris dimersi sunt. Demũ karolus victoriosus p̃nceps Nemeansũ Agothen̄ Aliasq3 gothie regionis vrbes a sarraceĩs ĩ vasas triumphando cepit et ĩ totũ destruxit Igit̃ arelaten̄ vrbe que a sarracenis capta erat et oĩb9 alijs in circuitu captis sarracenos extẽminauit ĩ totũ et sic sarraceĩs qui pene totã aziã totã libiã maiorem q3 partẽ europe inuaserãt Karolus strenuissim9 p̃nceps dei fretus auxilio et romana eccl'ia sibi fauẽte omẽz spem sibi abstulit galeas inuadendi. Predict9 eciã karolus marentinũ puĩcie ducẽ q̃ sarracenos inuitauerant ad galeã inuadendũ bellando deuicit totãq3 puĩciã sue subdit ditioni

Extũdecimũ bellum int̃ sarracenos et xp̃ianos accidit ĩ hispania ppe ciuitatem ouetẽn̄. Licet enĩ de9 pmiserit tam aspere hispaniã flagellari q2 tñ diuia pietas q̃s pcutit tandẽ sanat surrexit quidã mollis ex cantabua noĩe pelagius filius ducis sanille quẽ rex egitabaculo pcussum ĩ capite occiderat in ciuitate que dr̃ Tup predictũ pelagiũ de9 sibi reseruauerat p eleuacõe pp̃li sui q̃ eleuat9 ĩ astucijs cũ illis paucis xp̃iaĩs qui ibidẽ r̃manserãt fc̃9 ẽ eoꝝ rex et ĩ scd̃o anno r̃gni sui q̃ fuit ãno ab incarnacõe dñi septĩgẽtesĩgĩtasex impante leone · iij · &

sedēte ī cathedra petri constantino ·viij· multitudo quasi īnumerabil' sarracenoꝝ venit cont̄ eū qd̄ cū rex pelagiꝰ sciuit in quandā speluncā circa pdcā ciuitatē oue ten̄ · que dicit̄ lingua nr̄a cueua donga cū mille viris se reclusit cū plures capere nō posset. Est aūt pdicta spelunca vndis ex rupa scisa naturalit̄ cōstructa talit̄ qd̄ nullo īgenio hoīm pot̄ debellari. Est enī locꝰ ita securꝰ sic si deꝰ fecerit ipm̄ sciēt ꝑ illo casu. Predcꝰ ergo rex cū oī aīositate de saluacōe p̄rie et spōse xp̄i agere festinauit credēs facile eē deo multos cōcludi ī mā̄u paucoꝝ · cū ergo circūdaret̄ vndiqȝ a sarracenis ī pdicta spelunca et vellēt ipi sarraceni violent̄ speluncā intrare xp̄ianos qȝ pimere om̄es lapides om̄es sagitte et q̄cunqȝ alia iaculabant̄ velō flamie vēti retorta mox reuersa iaciētes sarracenos aliosqȝ existētes vulnerabāt sic qꝫ breui spacio vlt̄ ·xx· milia sarracenoꝝ vna cū coꝝ duce opa ꝓprijs armis ꝑ magna pte perierūt. Alij vō fuert̄ ita excecati vt nescirēt quid facē deberēt. Vidēs aūt pdcꝰ rex pelagiꝰ miracl'm tā maīfestū exiuit cōfidēt a pdicta spelunca cū suis et inf̄ecit aldaman capitaneū sarracenoꝝ et plures alios milites eiꝰdē · ꝫ nec sexaginta milia q̄ remāserāt fugiētes a bello vindictā diuinā euaserūt. Nā cū secꝰ vnū flumē qd̄ ibi ꝓpe ē gōderent̄ qdā supciliū montis a fundamto corruēs totā illā ml'titudiēz sb̄ aq̄rū vndis et sub rupibꝰ oppressit. Post hec predictꝰ rex pelagiꝰ fecit plia ml'ta et cepit ciuitatē legionen̄ q̄ asturijs nimiū ē ꝓpinq̄ pdictꝰ rex pelagiꝰ r̄gnauit ·xiij· annis et mortuꝰ ē in loco q̄ dr̄ cangas et successit ei in regno fauilla filiꝰ eiꝰ q̄ solū regnauit duobꝰ annis inf̄ectꝰ a quadā vrsa cum qua voluit solus pugnare · et successit ei in regno Alfonsꝰ pm̄ꝰ genar regis pelagij qui fuit dictus catholicus ut infra dicet̄ loco suo.

DEcimūseptimū bellū int̄ sarracenos et xp̄ianos accidit sb̄ pdco leone impatore et sedēte ī cathedra petri gg̃orio · iij · Tūc innumerabilis multitudo sarracenoꝝ cū vxoribꝰ et filijs aquitaneam intrauerūt vt ibidē habitarēt quibꝰ occurrit karolus marcellus & ex eis ·ccclxxxv· milia inf̄ecit nec fuerūt isti illi sarraceni quos alias ī aquitanea debellauerat de quo dictum est supra bello decimo tercio.

DEcimūoctauū bellū int̄ sarracenos et xp̄iāos accidit circa idē tempꝰ sup̄ ciuitatē Constātinopolitanā tūc enī sarraceni ex egipto venientes cū magno exercitu videlicȝ cū tribꝰ milibꝰ nauiū pdictā ciuitatē obsederunt et triennio obsessam tenuere. Constātinopolitani quoqȝ ad auxiliū ascitis vulgaribus cont̄ sarracenos cōgrediūt̄ oratibꝰ vō sanctis viris ī r̄gia ciuitate triginta duo milia ex sarracenis sine suoꝝ lesione prosternūt sarraceni quoqȝ residui quoꝝ erat innumerabilis ml'titudo p orōēz scōꝝ viroꝝ fame frigore bello et pestilēcia perierēt Vn̄ ·iij· āno cōfusi ab obsidione recesserūt nauibꝰ ptim igne consumptis partim dimersis itaqȝ ex tanta nauiū multitudine vix quīqȝ naues ad ꝓpria redierūt infra ciuitatē tn̄ triginta milia hoīm pestilencia perierūt qd̄ deꝰ fecit vt suā ptatem & clemēciam hoībus ostenderet.

DEcimūnonū bellū int̄ sarracenos et xp̄ianos accidit tempe sup̄dicti impatoris leonis circa ciuitatē tholosanā Tūc enī sama rex cordubensis cū magno exercitu aqtaniā itran' terrā destruebat et obsedit ciuitatē tholosanā qd̄ cū fracigene cognouerūt venerūt in succursum ciuitatis cū endone duce eorū Rex vō sama cont̄ eos exiuit et bello letali cōmisso cecidit sama sarracenorum rex mortuiqȝ sūt ibi plurimi sarraceni alij vō fugientes euaserunt.

VIcesimū bellū int̄ sarracenos & xp̄ianos accidit duobꝰ ānis pꝰ pdcm̄ bellū Tūc abdarramē dux sarracenoꝝ inuitatꝰ ab endone duce cont̄

regē karolū marcellū cū multitudine gra
ui transierūt flumē garronam qđ transit
iuxta tholosam et ignibus cōbusserūt et
destruxerūt magnā terrā karoli regis frā
coꝝ. Cum aūt p̄dict⁹ rex karol⁹ sciuit de
misericordia altissimi cōfisus venit super
eos & bello asperrimo cōmisso victi sunt
sarraceni et rex karol⁹ interfecit p̄dictum
abdarramē ducē sarracenoꝝ pluresq̨ sar=
raceni ibi ceciderūt. Alij aūt dare sūt ter=
ga coacti Fuerat aūt numer⁹ sarracenoꝝ
qui ibi venerāt ē̄centisexagintaocto mili
um captiuauit aūt mille quingentos q̄s
dimisit inē milites suos sic narrat. Sige=
bert⁹ qđ cū vidit p̄dict⁹ endo dux posuit
se ī p̄tate p̄dicti regis petendo veniā hu
liē de errore quē fecerat Rex vero karolus
qui erat pijssim⁹ demenē pepcit ei quo fa
cto p̄dict⁹ dux insecut⁹ ē sarracenos fugi
entes q̄ euaserant ī p̄lio et multos ex ill'
quasi sine numero interfecit.

Tricesimū p̄mū bellū inē sarrace=
nos et xp̄ianos accidit circa an
num dñi septingentesimūtrice=
simū sextū. Tūc enī abdarramen rex sar=
racenoꝝ collecto magno exercitu ꝓposuit
debellare terrā regis karoli francoꝝ et fe=
cit fieri pontes in flumib⁊ ī quib⁊ nō erāt
et applanare vias que erāt ī aliq̄b⁊ passi
bus difficiles et magnā p̄tem flumis ro=
dam p alueos extraxit vt possit leui⁹ ip̄m
p̄transire et veniens sup ciuitatē orlienen=
sem eā obsedit contē quē veit endo dux de
quo sup̄dictū est cū magna p̄tate franco=
rū bellauitq̨ cū eo et ceciderūt ml'ti ex vtraq̨
parte ꝫ finaliē victi fuerē xp̄iaī et fugierē
Sarraceni vero insequētes eos vsq̨ ad ro
danū puenerūt ibi francij timore morti'
cogitantes liberari flumē p̄dictū intrauerūt
et mortui sunt ibidē fere oīs excepto du
ce et paucis cū eo vbi vsq̨ ī hodiernā diē
apparent sepulchra mortuoꝝ.

Tricesimū scdm bellū inē sarrace=
nos et xp̄ianos p⁹ p̄dictū subse
quenē accidit Vñ p̄dict⁹ abdar
ramen cū eēt nimiū let⁹ ꝓpē victoriā sup
dictā cogitauit vlteri⁹ ꝓcedē & destruere
terrā francie et p̄transiuit flumīa gorgo=
domā. qđ cū sciuit endo comes ꝓuxit ite
rū contē eū exercitū magnū et pugnauit
cum eo scdo. Sed iteꝝ deo p̄mittēte vict⁹
fuit & fugit et mortui ibi fuerē ml'ti frā
cij fideles.

Tricesimū terciū bellū inē sarrace=
nos et xp̄ianos p⁹ p̄dictū bellū
subsequenē accidit. Cū enī pre=
dict⁹ abdarramē elat⁹ ī corde suo ꝓpē vi=
ctorias habitas. quas sue attribuebat in
dustrie et p̄tati voluit vlteri⁹ ꝓcedē p ter
ram francoꝝ insequēdo p̄dictū endonem
ducē vt eū inficeret. et p̄trāsiuit petrago
ricā destruendo et cōburendo quicq̄d īue
nebat. destruxit eciā et combussit ciuita
tem que dr̄ torres et ecclesiā sancte marie
ac regis palacia. Sꝫ q̄r deo nunq̨ placuit
sup̄bia et ip̄e ponit t̄minos vite humane
voluit q̄ ibi veniret ille maledict⁹ abdar
ramen Vñ cū sup̄dict⁹ dux endo fugiens
a p̄lio veniret ad regē karolū et oīa que
acciderāt enarrasset. Karol⁹ qui erat vir
belliger et sapiens in armis congregauit
magnū exercitū germanoꝝ et gepidaꝝ &
francoꝝ venitq̨ aīose contē abdarramē et
pugnauit cū eo septē dieb⁊ ī quib⁊ neuter
alteꝝ vincē potuit ꝫ bellū vltimū dura=
uit p totā diem vsq̨ ad noctē et finaliter
mortu⁹ est ibidē abdarramē et multi sar=
raceni. Alij vero nocte fugientes ī galeā
gothicā se recepērt mane aūt facto vide=
runt xp̄iani tentoria sarracenorum hoīes
vero nō videbant. Euntes ergo quasi ad
pugnā dispositi et neminē inuenīētes ex=
poliauerunt campū vbi maxīas diuicias
inuenerunt.

Tricesimūquartū bellū inē sarra=
cenos et xp̄iaos accidit circa an
num dñi septingētesimūquadra
gesimūp̄mū Tunc enī abdemalech rex cor
duben collēo magno exercitu ꝓposuit de=
bellare francoꝝ regnū et veniens nō tran
siuit montes pireneos. Francij vero cum
audiuerunt q̄ abdemalech veniebat contē

eos circa mõtes pireneos ꝓparauerīt se ad
pugnandũ. Venientes ergo pugnauerũt
cum eo et interfecti sunt multi sarraceni &
rex abdemalech fugit et recollegit se ĩ cel
siberiã que est ĩ litore iberij flumĩs.

VIcesimũquintũ bellũ inť sarrace
nos et xp̃ianos accidit c̃ca ãnũ
dñi septĩgẽtesimũquinq̃gesimũ
Tunc enĩ theban rex corduben̄. habuit bel
lum cum xp̃iaĩs regni castelle et finaliter
victꝰ fuit et mortuꝰ ibidẽ et oĩs sarraceĩ
qui cum eo venerant ibi perierunt.

VIcesimũsextũ bellũ inť sarraceõs
et xp̃ianos accidit circa annum
dñi septingentesimũquĩquage=
simũterciũ Imꝑante sup̃dicto leone et re=
gnante ĩ regno legionis rege alfonso ca=
tholico sup̃dicto q̇ ideo dictꝰ fuit catholi
cus q2 optime custodiuit p̃cepta dei et ec=
clesie catholice fuit eciã serẽissimꝰ zelator
fidei et refector xp̃ianoꝝ sancto exemplo
et iste fuit p̊mꝰ rex q̇ vocatꝰ fuit alfonsꝰ
et fuit filiꝰ ducis petri de cantabria et ge
ner regis pelagij. Eo ergo tempe p̃dictus
rex cõgregato magno exercitu intrauit per
terrã campoꝝ que clauditᷣ q̃tuor flumĩbꝫ
scȝ dellacarrione. pisorica. et doreo. et bel=
lans cũ sarracenis cõquisiuit illã deuictis
sarracenis ĩgressꝰ est regnũ portugalee. et
obtinuit viriliť a sarracenis portũ et beiã
bragã viseum et flamã habuitq̄ꝫ post hec
plurima bella cũ sarracenis semꝑ victori
osus existens. lucratꝰ q̄ꝫ ẽ vltra p̃dicta a
sarracenis ledismã salamanticã numanci
am que nũc dr̃ samora et om̄ez maritimã
terrã galechie rediẽs ĩ castellũ bellauit cũ
sarracenis et deuicit eos obtinuitq̄ꝫ senem
septẽ mancas dominas saldanãq̄ꝫ amaijã
mirandã segobiam abulam ozomã sepul
uedam argautã vianã occani et rineren=
dicã carbouerã aluegiã cifimerã alexancũ
trãsmireã subuertã ẽnicã barduliãq̄ꝫ nũc
dr̃ castella antiq̃ alana ordimã viscaijam
aijcon pomphanã besoriã que nũc dr̃ vi=
coria nauarrã rucomã pancornũ et tarra
ciũ quousq̄ꝫ ꝑuenit ad montes pireneos.
Multa alia loca obtinuit et ĩnouauit ne
cessarijsq̄ꝫ muniuit et reduxit ad ťrã ꝑp̃ã
multos xp̃ianoꝝ ꝑplos q̇ timore sarrace=
noꝝ fugerãt ꝑ montes & deserta vagan=
tes extraxitq̄ꝫ plurimos xp̃iãos captiuos
de p̃tate sarracenoꝝ cũ quibꝫ terrã popu=
lauit ecclesias auro et argento ac lapidi=
bus p̃ciosis decorauit. In cuiꝰ obitu audi
te sunt voces ĩ aere dicẽtes ecce q̃uo iustꝰ
moritᷣ et nemo cõsiderat. sublatꝰ ẽ iustus
a facie iniq̃tatis et aĩa sua et meõria est
in pace. regnauit. xix. ãnis et sepultus est
in loco q̇ dr̃ cangas et successit ei ĩ regno
fruela filius eius.

VIcesimũseptimũ bellũ inť sarra=
cenos et xp̃ianos. Accidit circa
annũ dñi septingentesimũquin
quagesimũquartũ regnante in regno ca=
stelle fruela filio regis alfonsi catholici.
Tunc enĩ nicaph rex corduben̄ cũ magno
exercitu iuit vt ꝑcurrẽt regnũ galechie et
cũ ip̃e totã illã ťram vastaret sciuit illud
predictꝰ rex fruela et cõgregato exercitu
suo venit contᷣ eum et cõmisso duro certa
mine victꝰ fuit rex nicaph et fugit a cam
po cũ paucis de suis et perierũt ĩ illo bel=
lo. liij milia sarracenoꝝ. et extũc rex frue
la habuit regnũ galechie qd̓ ante sibi re=
belle fuerat. Predictꝰ rex fruela ȓgnauit
xiij. ãnis et mortuꝰ est et successit ei in re
gno aureliꝰ frať eiꝰ qui regnauit sex ãnis
et nichil famosũ fecit contᷣ sarracenos suc
cessit ei ĩ regno donꝰ silo. et nichil singu=
lare fecit contᷣ sarracenos regnauit septẽ
annis et mortuꝰ et successit ei in regno al
fonsꝰ secũdus q̇ fuit filiꝰ regis fruela de q̊
sup̃ patet in hoc bello de cuiꝰ factis infra
dicetur.

VIcesimũoctauũ bellũ inť sarrace
nos et xp̃ianos accidit circa an
num dñi septingentesimũsexa=
gesimũprimũ Imꝑante cõstantio vj ¶ Tũc
infans karolꝰ q̇a in aliquibꝫ contᷣdicebat
patri suo francoꝝ regi pipino venit ĩ hi
spaniam et declinauit ad regẽ galastram
qui tũc erat rex toleti Quare aũt ad ip̃m
declinauerat historia narrat q̄ꝫ ꝓpter eius

filiam galianã que mire pulchritudinis
erat recepto ergo honorifice p̄dicto karolo
a rege paucis elapsis diebꝫ quidẽ potentis
simꝰ sarracenꝰ cuiꝰ nomẽ erat bramante
cũ mltitudine graui venit sup̱ dictã ciui
tatem toleti & fixis tentorijs in valle so=
meriam obsedit eam aggredientibꝫ ergo
sarracenis a p̄dicta ciuitate cũ francigenis
illis q̇ venerãt cũ infante pugnauerũt cũ
bramante et itantũ fuit vigor francorũ
accensꝰ ꝙ vicerũt sarracenos bramantis.
Illi vero iterũ redeũtes contͣ francos vice=
runt eos qḋ videtes francij timuerũt ual
de . Sed comes eorũ dux q̇ dicebatᷓ don ibi
morante aĩauit eos dicẽs . Scriptũ ẽ ꝙ cũ
deus vult pauci vincũt multos qḋ verbũ
audientes aĩati sunt et iterũ redeũtes con
tra sarracenos bellauerũt ita fortitᷓ ꝙ vi=
cerũt eos . Sꝫ resumptis viribus sarraceni
pugnauerũt contͣ francos et durauit pu=
gna magna pte diei sic ꝙ aliqñ vincebãtᷓ
franci aliqñ sarraceni nec alteri pti finalᷓ
victoria cedebat Intᷓ hec oĩa p̄dictꝰ ĩfans
karolꝰ in palacio suo dormiebat et cũ eui
gilasset a somno et neminẽ in palacio vi=
deret miratꝰ est valde et cogitauit ꝙ sui
tradidissent eum . Incepitqꝫ p̄ ira ambu=
lans p̱ palaciũ secũ loq̇ noĩabatqꝫ nomen
suũ pr̄is et mr̄is ac totũ genꝰ suũ vñ ipe
veniebat · que oĩa audiẽs galiana de loco
alto et secreto . Vñ eũ cõtemplatabatᷓ or=
nauit se festinantᷓ et sola ingressa ẽ ad in=
fantem certificata ex auditis ꝙ hic erat
karolꝰ dñs francorũ et licꝫ infans karolus
vidit eã solã intrantẽ nõ ei assurrexit q̇a
nõ habebat in cõsuetudine alicui mulieri
inclinare ṅ solũ imagini v̇ginis gloriose
et suo nomĩe . Dixitqꝫ galiana karole Si
ego scirẽ vbi merces datᷓ ꝓ dormicõe licet
sim mulier ego irem illuc et si vultis scire
quare hec dico qꝛ videtᷓ m̄ ꝙ nõ est vobis
cura succurrẽdi gentis vr̄e que est ĩ magᷓ
pressura ĩ prelio sub valle someriã bellãs
contͣ sarracenũ bramantẽ et si rex pr̄ meꝰ
sciuerit ꝙ vos nõ estis ibi non habebitis
bonũ p̄miũ . Tũc dixit ei karolꝰ Galiana
si ego possũ habere vnũ equũ et arma cũ
quibꝫ possũ ire illuc cito succurrerẽ eis Et
ait galiana Karole si dederitis m̄ fidẽ ꝙ
me deducetis in franciã vobiscũ et me fa
cietis xp̄ianã et ꝙ me in vxorẽ recipietis
dabo vobis quecunqꝫ petitis . Promisitqꝫ
karolꝰ oĩa p̄dicta qḋ audiens galiana sci
ens ꝙ nõ frangeret sibi fidem nimis gau
dens ex ꝓmisso deduxit arma et ipa mãu
ꝓpria armauit infantem tradiditqꝫ sibi
equũ q̇ dicebatᷓ brankete et ensem q̇ diceba
tur giuosa que ĩ donis miserat sibi sup̄di
ctus sarracenus bramante & sceleri cursu
venit in locũ pugne et ingressꝰ est bellum
aĩose et p̄mo impetu perimit manu ꝓpa
xij · de melioribꝫ militibꝫ bramãtis et mlᷓ
tos aliorũ . Venit aũt verbũ ad bramantẽ
vbi residebat intentorio suo de nouo mi
lite ingresso pugnã qui tãta damna fece=
rat et irato aĩo exiuit in pugnã querens
militẽ illũ · cumqꝫ eũ inuenissꝫ et cognouis
set ꝙ ille erat equus quẽ miserat galiane
ampliꝰ est iratꝰ et irruens ĩ eũ et nõ mĩo
ri aĩo karolꝰ in bramantẽ lancee eorũ con=
fracte sunt p̱ pugnos euaginatis ensibus
mirabiles ictꝰ multiplicabãt et miratus
sarracenꝰ de fortitudĩe militis xp̄iaĩ que=
siuit ab eo q̇s eẽt et de quo genᷓ q̇ oĩa karo
lus fidelitᷓ sibi aperuit et tũc cepit ip̄m ti=
mere sarracẽꝰ sꝫ r̄sũptis vibꝫ dixit sibi ego
faciã ꝙ nunq̄ꝫ redeas ad terrã tuã et karo
lus respondit sibi qḋ dicis in manibꝫ dei
est · et dixit bramante ego te occidã et ele=
uato gladio q̇ drᷓ durandarte pcussit ka=
rolum grandi ictu . Et p̄cidit galeã cum
magna pte capillorũ et cũ magᷓ ecciã parte
armorũ corpis sꝫ tñ nõ tetigit carnẽ eius .
De quo ictu karolꝰ miratus eleuato ense
suo pcussit p̄dictũ sarracenũ bramantem
et amputauit eiꝰ brachiũ dextrũ ꝙ in ter
ram cecidit simlᷓ cũ gladio durãdarte Vi
dens aũt se letalitᷓ esse pcussũ fugit a facie
karoli sꝫ et karolꝰ subito descẽdit de equo
et cepit gladiũ p̄dictũ et ascendẽs equum
cũ vtroqꝫ gladio insequẽs p̄dictũ braman
tem plurimos sarracenos ante se reperiẽs
pimit . Cumqꝫ attinxissꝫ p̄dictũ sarracenũ
bramantẽ fugientẽ eleuato ense q̇ giuosa
dicebatᷓ pcussit ip̄m quodã ictu terribili
sic ꝙ ip̄m duas diuisit in ptes et cecidit
mortuus in terram quo facto descendit
de equo et presciɗit caput eius et accepit

vaginam gladij durandarte et oīa arma eiꝰ que oīa deduxit galiane. Videntes aūt sarraceni dn̄m suū mortuū terga sunt dare coacti. xp̄iani vero expoliauer̄t campū vbi ml'tū aurū et argentū inuener̄t tentoria ml'ta et plurimas alias diuicias. Pꝰ hanc victoriā audiuit karolꝰ mortē pr̄is sui et secrete recessit Deductaq̧ est galiana eciā furti in franciā fc̄aq̧ ē xp̄iana & accepit eā in vxorē ut plenꝰ cōtinet̄ ī historia hispanie

Icesimūnonū bellū inter sarracenos et xp̄ianos accidit c̄ca ānū dn̄i septīgētesimūseptuagesimū septimū Tūc enī p̄dc̄ꝰ rex karolꝰ rex francoꝝ ꝓ felicitatis magnitudīe dc̄ꝰ magnꝰ cōgg̃ato exercitu veīt sup ciuitates pāpilonā et cesar augustā q̄s tūc sarraceī possidebāt pug̃uit cont̄ reges eoꝝ et occidit eos ꝯstrauitq̧ muros ciuitatum et cepit plures alias ciuitates sarraceoꝝ ac sub dicione sua cōstituit q̄s paucis elapꝭ diebꝫ sarraceī r̄cupauer̄t Iste karolꝰ sil' cū r̄gno francie tenuit romanum imperiū et fuit strenuissimꝰ fidei zelator.

Ricesimū bellū īt̄ sarracēos & xp̄ianos accidit c̄ca ānū dn̄i septingentesimūoctuagesimūseptimū r̄gnante ī r̄gno castelle alfonso sc̄do filio regis fruela q̄ dc̄ꝰ fuit castꝰ eo ꝙ sēp castitatē suauerit licȝ babuit vxorē q̄ sm aliq̄s fuit soror karoli magni sup̄dc̄i Tūc quidē potens sarracēꝰ cuiꝰ nomē mechaij cū ml'titudīe graui ītuit asturias et īcepit destruē totā terrā cont̄ quē p̄dc̄ꝰ rex alfonsꝰ castꝰ collc̄o exercitu xp̄ianoꝝ scelerit̄ iuit bellauitq̧ cū eo ī quodā loco qui dr̄ ledos et deuicit eū ac occidit et perier̄t in bello. lx. milia sarraceoꝝ ml'ta alia bella vicit et loca plurima obtinuit sic īfra dicet̄ et abstulit timorē a cordibꝫ xp̄iaoꝝ cont̄ sarracenos et r̄gnauit. xlj. ānis dilectꝰ a deo et hoībꝫ sepultꝰ ē apud ouetū in ecclesia sancte marie.

Ricesimūp̄mū bellū īt̄ sarracenos et xp̄ianos accidit c̄ca ānū dn̄i septingētesimūnonagesimū p̄rimū Tūc ixem amiramāoli misit vnū potentē sarracenū cuiꝰ nomē erat abdemalich cū exercitu magno vt destruet̄ terrā xp̄ianoꝝ Ille ergo direxit iter suū cont̄ ciuitates gerūdā et narbonā q̄s cū obsedisset pꝰ ml'ta certamīa obtinuit eas & ml'ta alia loca circunquaq̧ posuitq̧ eas sub dicōe sui dominij ixem et tot fuer̄t spolia que babuit ꝙ quīta pars deputata ixem amiramamolim fuit. xlv. mille duplauꝝ auri et cū bijs diuicijs ꝑfecit p̄dic̄tꝰ ixem mesquitā cordubeñ quē suus pr̄ īcboauerat que nūc est eccl'ia maior ibidē. et ītm̄ p̄redc̄ꝰ abdemelech oppressit xp̄ianos illiꝰ p̄rie ꝙ fecit meōriā illiꝰ facti et dominij ꝙ deducerēt in curribꝫ in p̄dic̄ta ciuitate narbone vsq̧ ad ciuitatē cordubensē tantā ml'titudīez terre ꝙ ex ea p̄dc̄ꝰ ixem fecit fieri vnā mesquitā īt̄ fortaliciū p̄dc̄e ciuitatis cordubenꝭ pluresq̧ alias mesquitas renouauit et de nouo fecit.

Ricesimūsc̄om bellū īt̄ sarracenos et xp̄ianos accidit c̄ca ānū dn̄i septingētesimūnonagesimū q̄rtū Tūc karolꝰ magnꝰ rex francoꝝ de q̄ supdc̄m ē ī bell'. xxviij. et. xxix. cōgg̃auit magnū exercitū et veīt cont̄ ciuitatē barchinonensē q̄a sarraceī violent̄ eā ceperāt cū eēt sb̄ eiꝰ dn̄io bellauitq̧ cū eis et obtinuit ciuitatē ȝ paucis elapsis diebꝫ p̄didit eam.

Ricesimūterciū bellū īt̄ sarracenos et xp̄ianos accidit c̄ca annū dn̄i octingētesimumdecimū tempe sup̄dc̄i regis alfonsi casti Tūc duo exercitꝰ sarraceoꝝ ītuerunt galeciā dux vniꝰ exercitꝰ dicebāt abobales dux vō alteriꝰ melchi. Sȝ sic ip̄i ītuer̄t aīose sic fuer̄t expulsi vilit̄ q̧ p̄eas p̄dc̄i r̄gis alfonsi casti pug̃uit cū eis victiq̧ sūt sarraceni & ml'ti eoꝝ mortui Alij vō fugier̄t ȝ xp̄iani inseq̄ztes eos occider̄t vnū ducē eoꝝ ī loco qui dicit̄ naron Alteꝝ vō ducē p̄imerunt in flumine qui dicit̄ cepha.

TRicesimūquartū bellū īnt̄ sarracenos et xp̄ianos accidit anno dn̄i octingētesimoundecio. Tūc enī ozes rex meride cōgregauit magnum exercitū et venit vt pcurrēt terrā regis alfonsi fixitq₃ sua tentoria supbena uentū qd cum sciuit p̄dict⁹ rex alfons⁹ cast⁹ venit scelerit̄ cont̄ eum bellauitq₃ cum eo & occidit eum plurimiq₃ de exercitu sarracenoꝝ ibi perierūt. In quo bello ostensa est fortitudo bernardi filij comitis sanxij didaci qr ml'tos ex sarracenis perimit.

TRicesimūquītū bellū īnt̄ sarracenos et xp̄ianos accidit anno dn̄i octingentesimoduodecimo. Tunc altamā rex pascensis que vulgarit̄ dicit̄ badaios cōgregato magno exercitu venit sup samozā et obsedit eā. Rex autē alfons⁹ cast⁹ p̄dict⁹ p̄parauit se potentissime et venit cont̄ eū bellauitq₃ cum eo & occidit eum ac plurimos sarracenos cum eo et qui potuerūt euadē fugierēt ſ₃ rex alfons⁹ secut⁹ est fugentes virilit̄ et ml'tos eoꝝ īterfecit sic q̄ paucissimi fuerēt q̄ euadē per fugā potuerunt.

TRicesimūsextū bellū īnt̄ sarracenos et xp̄ianos accidit āno sequenti sc₃ octingētesimotredecimo. Tūc inuit vn⁹ magn⁹ exercit⁹ sarracenoꝝ ī terram sup̄dicti regis alfonsi casti. Et cū sarraceni gloriarent̄ in ml'titudine sua diuisi fuerūt in duas ptes quaꝝ vna iuit cont̄ locum illū vbi erat p̄dict⁹ rex alfons⁹. Cū ergo sciuit rex alfons⁹ castus audacter iuit cont̄ poluezerā Altera vero cont̄ eos cū exercitu suo et fecit sil'r duas partes sui exercit⁹. et cū vna misit bernardū de q̄ sup̄diximus cont̄ illos sarracenos qui ibant vers⁹ poluezeram. et ip̄e iuit cum altera parte cont̄ alios venientes ad se Bernhard⁹ vero inuenit se cū pte sua et habuit prelū magnū cum illis sarracenis ī loco q̄ dicit̄ valde moro q̄ est in fontaria portugalie et deuicit eos et plurimos ex illis īterfecit. Sed rex alfons⁹ inuenit se cum alterā parte que ibat cont̄ eū et pugnauit cum illis p̄pe flumē de ozneso et īterfecit ibi. xij. milia sarracenoꝝ & deinde insequēs eos tot fuerēt occisi q̄ paucissimi euaserēt. et tūc rex alfonsus redijt de illo bello ditissim⁹ ex spolijs sarracenorum.

TRicesimūseptimū bellū īter sarracenos et xp̄ianos accidit āno dn̄i octingētesimodecio octauo. Tūc sarracen⁹ quidā noīe machomet⁹ q̄ cum ml'titudine magna sarracenoꝝ venerat de merida ad regē alfonsū vt viueret cum eo p̄dict⁹ rex benigne eum rcepit in vasallū et iurauit illi sarracen⁹ q̄ p sēp esset fidelis regi alfonso p̄pter qd p̄dictus rex p̄cepit q̄ h̄itaret cum ml'titudīe sua in galecia Sed qr p̄dict⁹ sarracen⁹ erat p ditoz sic bellauit cont̄ abdarramē filiū albarema ramolim regis cordubeñ et vidēs q̄ n̄ poterat eum occidē ex timore cōcepto venit ad p̄dictū regē alfonsū sic trāsactis duob⁹ ānis postq̄ fuit in galecia assumpsit eum diabol⁹ et eleuat⁹ in sup̄biā voluit similit̄ facē p̄dicōez cont̄ regē alfonsum q̄obrem cōgregauit magnū exercitū sarracenoꝝ et incepit pcurrē et destruē totam terrā. Qr cum rex alfons⁹ castus cognouit cōgregato exercitu suo venit super illū sarracenū et lic₃ ip̄e nimiū cōfideret ī ml'titudīe milicie sue qn̄ sciuit q̄ rex alfons⁹ veniebat sup eum p̄didit coꝛ et concepto grandi timore eleuauit se cum suis in quodam castro qd dr̄ sc̄a xp̄iana et rex alfons⁹ obsedit eū ibidē et fecit fieri multas foueas circūquaq₃ et pforauerēt castꝝ in ml'tis locis. Cū ergo ille sarracen⁹ vidit q̄ tantū angustiabant̄ et q̄ nichil aliud restabat sibi n̄ mors cum ml'titudine sarracenoꝝ b̄ret resumpto corde exiuit extra castꝝ et pugnauit cum rege alfonso ſ₃ in fine fuit vict⁹ sarracen⁹ ille cum oībus suis et ip̄e fuit capt⁹ et caput ei⁹ abscisum est Sed et rex stati castꝝ illū cepit et mortui sunt in bello vl't. l. milia sarracenoꝝ & plures eoꝝ deduxit captiuos Et

sic reuersꝰ est rex alfonsꝰ ouetum magnis cum diuicijs et honore. Predictꝰ rex alfō sus castus regnauit ·xlj· ānis et mortuus est Successit ei ī regno Ramirꝰ pmꝰ filiꝰ regis bermudi.

TRicesimūoctauū bellū inť sarracenos et xpianos accidit anno dñi octingentesimodecionono. Tunc mltitudo xpianoꝝ venit sup ciuitatē barchinone quā ceperāt sarraceni pꝰ qꝫ karolꝰ magnꝰ ipam cōquestauit. Cum ergo pdicta mltitudo xpianoꝝ uenit obsedit ciuitatē et pꝰ multa certamia capta est ciuitas a xpianis et tota terra circumquaqꝫ· mortuiqꝫ sunt ibi plurimi sarraceni. Albaca vō amiramamolim cū exiuit cōgregauit exercitū suū vt veniret ad recupandū terrā pditā et cū se pararet ad viā pcussꝰ est quadā infirmitate de qua mortuꝰ est et sic cessauit tempestas illa.

TRicesimūnonū bellū inť sarracenos et xpianos accidit anno dñi octingētesimovicesimoscdo impante ludowico karoli magni filio & sedente in cathedra petri Eugenio papa Ac regnante ī regno legionis ramiro rege filio regis barremudi. Hic aūt rex ramirꝰ successit in regno regi alfonso casto ex eiꝰ precepto ī morte. Cum ergo audierīt sarraceni qꝫ iste regnabat miserūt sibi nuncios qꝫ si volebat hře pacē et amorē cū eis qꝫ daret eis quolibꝫ āno centū domicellas xpianas quibꝫ mrīmoīo copularenť sicť fecerat olim rex manregacꝰ et qꝫ quīquagita illaꝝ essent filie nobiliū Alie vero quīquaginta filie ciuiū et burgensiū quā ambasiatā cū rex ramirꝰ audiuit nō modicū displicuit sibi qa rem tā inhonestā et excomitā sibi nunciabāt et pptea congregauit statim magnū exercitū et fuit ad pcurrendū subito terrā sarracenoꝝ puenitqꝫ vsqꝫ ad naiarā destruendo et cōburendo villas et castra et quicqd īueniebat qꝫ cū puenit ad noticiā sarracenoꝝ cōgregati sunt oñes silť ī vnū conť eū quasi īnumerabiles et habuerūt pliū cū eo ī quodā loco q̄ dicitť alnella et xpiani fuerūt in bello illo quasi victi et retrocesserūt paulatī retrahendo se a sarracenis quousqꝫ peruenerunt ad collē vnū qui dř clanno et nox tenebrosa cepit eos ibi ppť qđ diuisi fuerūt exercitꝰ abinuicem Cū ergo xpiani essent cōgregati ī colle illo mltis lacrimis orōnes fundebāt ad deū ne eos relinqueret sꝫ succurreret et iuuaret conť illos inimicos suos pmanentibꝰ ergo illis ī orōibꝰ assiduis vt dictū est. Rex ramirꝰ somno grauatus obdormiuit et ī somno illo apparuit ei aplꝰ iacobꝰ dixitqꝫ sibi. Scias rex ramire qꝫ cū dñs nř ihs xpus diuisit oībꝫ fratribꝫ meis aplis oñes terre pvincias michi soli dedit ī custodiā totā hispaniā ut eam custodirē a manibꝫ īimicoꝝ fidei et postqꝫ hec dixit sibi appinquit et dē & accepit eū p manū dixitqꝫ ei sis fortis aīo et bene firmꝰ qꝛ ego sum aplꝰ xpi iacobꝰ et scias qꝫ venio ad te iuuandū conť īimicos tuos et ī veritate certitudinaliť scias qꝫ deuinces eos cū adiutorio dei Dico eciā tibi qꝫ mlti de tuis quibꝫ pparata est eterna quies recipient ibi mortē et vt ī nullo istoꝝ que tibi dico dubites videbis me tu in bello ambulantē in equo albo magnum vexillū gestantē· tu ergo statim cū oībus tuis valde mane cōfitebimī de oībus pctis vřis et recipiatis corpꝰ et sanguinē dñi nři ihu xpi que postqꝫ feceritis in nullo dubitetis intrare pliū barbaroꝝ vulnerando illos et inuocando nomē dei et meū qa certitudinaliť scies qꝫ oñes deuinces quibꝫ dictꝰ aplꝰ dei disparuit ante eum. Rex aūt ramirꝰ excitatꝰ a somno surrexit pcepit qꝫ vocarenť epi et abbates et oñes alij nobiles sui palacij q̄ cum ipo erāt et narrauit eis oīa que viderat et audiuerat q̄ ei dixerat aplꝰ iacobꝰ perceptis ergo diuinis sacramētis īgressi sunt prelium ī dei noīe et aplī iacobi ante se et statim cū ingrederenť pliū apparuit eis aplꝰ iacobꝰ sicť pmiserat cōfortans eos ad bellum sed et ipe terribiliť pcuciebat sarracenos xpiani aūt cū viderūt aplm iacobū eos cōfortantē et magnā cedem ī sarracenos facientē irruerūt viribꝰ viriliť in hostes cōfidentes ī adiutorio dei et apostoli

iacobi magnis uocibꝫ acclamãtes et dicẽ
tes deꝰ adiuua et sancte iacobe et statim
sarraceni fuerũt victi et mortui sunt ex eis
septẽ milia et q̄ euadẽ potuerũt ꝑ fugã libe
rati sunt. Tunc cepit rex ramirꝰ calagur
ram et plura alia castra et deinde rediit
legionem diues et honoratꝰ et ex illo die
habuerũt xp̄iani ĩ cõsuetudine cũ ĩgrediũ
tur bella cũ sarracenis inuocare dicẽdo deꝰ
adiuua et sancte iacobe · et tempe istiꝰ re
gis incepit ordo sancti iacobi . Vñ sarra
cenis insecuta est felicitas ex illo eciã tũc
nunq̃ȝ fuerũt ausi petẽ a xp̄ianis redditꝰ
neq̄ȝ parias domicellaꝝ cũ nimiũ opp̄me
ret eos p̄dictꝰ rex ramirꝰ ĩ fortitudĩe dei
et apl'i iacobi . Predictꝰ rex ramirꝰ fuit
mitis & piꝰ bonis · ȝ terribil' et fortis ma
lis q̄a latronibꝫ extrahebat oculos diuina
tores et incantatores ignibꝫ cõburebat

QVadragesimũ bellũ inẽ sarrace-
nos et xp̄ianos accidit ãno dñi
octingẽtesimovicesimoq̃rto im-
perante p̄dicto ludowico et sedente in ca-
thedra petri valentio papa. Tũc applicu-
erũt ad portũ galecie normãni q̄ erãt gen
tes crudelissime et pagane neq̄ȝ vnq̄ȝ fue-
runt vise in terra illa . Et venerũt ibi in
ml'titudĩe magna nõ solũ hoĩm ȝ eciam
nauiũ · ꝙ cũ p̄dictus rex ramirꝰ audiuit
statim congregato suo exercitu iuit illuc
cont̃ eos et pugnauit cũ eis ĩ loco qui dr̃
delpharo. Sed licet normãni essent gentes
aspere et fortes victi tñ fuerũt et ml'ti ibi
perierũt et q̄ euadẽ potuerũt ꝑ mare fugi-
erunt et ꝑdiderũt ibi · lxx · naues q̃s igni
bus cõcremauit rex ramirꝰ Lucratiq̄ȝ sũt
ibi xp̄iani magnas diuicias et reuersus
est p̄dictꝰ rex ĩ ciuitatẽ legionensẽ cũ ma
gnis diuiciis et honore Regnauit aũt sex
annis et mortuꝰ est felicitẽ ac sepultꝰ est ĩ
ciuitate oueteñ · et successit ei in regno or-
doneꝰ eiꝰ primꝰ filiꝰ.

QVadragesimũprimũ bellũ inter
sarracẽos et xp̄ianos accidit an
no dñi octingentesimovicesimo
sexto imꝑante supdicto ludowico et sedente
in cathedra petri gregorio · iiij · ac reg-
nante ĩ regno legionis ordoneo supdicti
regis ramiri filio . Cũ p̄dictꝰ rex rediret
de vasconia que ei rebellauerat ĩ p̄ncipio
regni sui et pꝰ occisionẽ pluriũ illoꝝ illã
subiugassȝ nunciatũ est ei q̄uo magnꝰ ex
ercitꝰ sarracenoꝝ veniebat cont̃ eũ q̄ audi
to aĩose venit cont̃ eos pugnauitq̄ȝ cũ eis
et deuicit eos plurimis eoꝝ trucidatis re-
liqui vero fugierũt et reuersꝰ est cum vi-
ctoria et honore ac cum plurimis diuiciis
et ml'titudĩe captiuoꝝ Iste rex fuit mitis
et piꝰ exzelator iusticie et populauit ml'-
tas ciuitates ex quibꝫ rex alfonsꝰ castur
expulerat sarracenos et extunc manserũt
deserte

QVardragesimũscd̃m bellũ inter
sarracẽos et xp̄ianos accidit an
no sequẽti scȝ octingentesimovi
cesimoseptimo Tũc enĩ dux quidã sarra-
cenꝰ noĩe muca ab eucatin cum ml'titu-
dine magna venit in kathaloniã vbi fe-
cit plurima damna deinde transiuit ĩ pro
vinciã et franciã ꝑcurrẽs et destruẽs quit
q̄d inuenire poterat vbi plurimos xp̄ia-
nos ĩ bello occidit et cepit duos xp̄ianoꝝ
duces quoꝝ vnꝰ dicebatũ sauciꝰ Aliꝰ vero
petrẽ et honoratos ferro carceribus man-
cipauit.

QVadragesimũterciũ bellũ inter
sarracẽos et xp̄ianos accidit an
no dñi octingentesimouicesimo
nono . Tũc p̄dictꝰ muca sarracenꝰ eleua-
tus in supbiã cum exercitu magno venit
vt ꝑcurreret terrã regis ordornii p̄dicti &
cepit vnũ locũ qui dicebatũ albaida et cir-
cundedit eã muro forti et turribus pluri
mis q̄d cum sciuit p̄dictꝰ rex ordoneꝰ cõ-
gregato exercitu suo venit velocitẽ et obse
dit p̄dictũ castꝝ tunc p̄dictꝰ muca non
erat ibi ȝ statim cum audiuit ꝙ venerat
rex ordoneꝰ et obsederat castꝝ albaide ve
nit ciciꝰ quo potuit vt succurrẽt castro et
cum ꝑuenit ad montem qui dr̃ garduisio
fixit ibi tentoria sua . Rex aũt ordoneus
cum cognouit hec diuisit exercitũ suũ in
duas partes quaꝝ vnã dimisit ĩ obsidi-
one castri · et cum altero occurrit p̄dicto

muce sarraceo · bellauitq; cū eo et pempti sūt ibi gladio xpianoꝝ vl'ē · xij · milia de militib9 sarraceoꝝ exceptis peditib9 q̄ꝝ cedes fuit quasi innūabilis mortu9 est eciā ibi quidā gener muce q̄ dicebat' dan Sꝫ et ipe muca trib9 vulnerib9 lanceaꝝ pcuss9 cū paucis q; remāserūt fugit a bello dimisit ī bello quecūq; hēbat colligerūt ergo xpiani spolia cāpi et īuenerūt diuicias vltra modū et regssi sūt cū rge ordoneo ī castꝝ. Et p9 septē dies cepit ipm et interfecit oīs sarraceos q̄s intus inuenit & captiuabat ml'ieres cū puulis eaꝝ. Destruxitq; castꝝ vsq; ad fundamētū et reuers9 est in terrā suā cū diuicijs et honore. Cū pdicta q̄ acciderant muce cognouit quidā eius filius cui9 nomē erat lupus q̄ psidebat toleti timore magno pcuss9 cepit q̄cūq; hēbat & venit ad regem ordoneū factusq; est eius vasall9 qui postea p regis ordonei seruicio ml'ta bella contra sarracenos supauit semp victor existens

Quadragesimūquartū bellū int' sarraceos et xpianos accidit anno sequēti scꝫ octingētesimoq̄cesimo Tūc enī pdict9 rex ordone9 pduxit exercitū suū magnū et iuit ad pcurrēdū terrā sarraceoꝝ que dr' geste et corea Rex aūt sarracen9 pdicte ville q̄ dicebat' seijth exiuit cont' eū et cōmissū est durū bellum nimis sꝫ finalit' vict9 fuit rex sarracen9 et mortu9 ibidem cū multitudie sarracenorū et rex ordone9 cepit tūc villā et inuenit int9 multitudinē sarracenoꝝ cū mulierib9 et filijs quos oēs deduxit captiuos et muniuit villā illā ac dimisit in fideli custodia.

Quadragesimūquintū bellū int' sarracenos et xpianos accidit eodē supdicto āno quia cum supdict9 rex ordone9 rediret de pdicto bello victoria habita venit cū exercitu suo sup vnū sarracenū qui dicebat' moiseios et dicebat se regē salamātinū habuitq; bellum cū eo et vict9 est rex sarracen9 cū oibus suis et cū cede plurima sarracenoꝝ et tūc rex ordone9 īgress9 est ciuitatē et captiuabat sarracenos plurimos cū ml'ieribus et paruulis q̄s int9 inuenit & reuers9 ē ad legionē cū magnis diuicijs et honore.

Quadragesimūsextū bellū inter sarracenos et xpianos accidit āno dn̄i octingentesimoq̄cesimo quīto. Tūc sarracei ciuitatis toleti audiētes q; abdarramē amiramamolī hispanie erat mortu9 q̄ reliqrat · xv · filios et · xij filias et q; machomet9 ei9 fili9 regnabat p eo rebellati sūt et miserūt veloces nuncios pdicto regi ordoneo q; darꝫ eis adiutoriū cont' eū rex aūt ordone9 noluit ire illuc ī psona sꝫ misit eis vnū filiū suū cū magno exercitu asturianoꝝ et nauarroꝝ Cū aūt pdict9 machomet9 hoc sciuit pparauit se cū ml'titudie gui et vēit sup toletū posuitq; insidias ī quodā torrēte q̄ dr' tolete et ipe cū paucis vēit cont' ciuitatē Speculatores aūt q̄ erāt ext' ciuitatē cū viderēt eū venientē cū paucis gentib9 cogitauerūt q; non erāt plures et notificauerūt existētib9 in ciuitate xpiaī ergo et sarracei toletā venerūt cont' eū et cōmisso plio exierūt illi q̄ erāt ī insidijs et mortui sūt de xpiaīs octo milia de toletaīs vo · xij · milia. Sꝫ et p memoria illi9 victorie canis ille machomet9 fecit amputari plurima capita illorum et trāsmisit illa cordubam et in maritimas ptes et ī affricā Predc9 aūt rex ordone9 regnauit · x · ānis et mortu9 ē ex quadā īfirmitate q̄ dr' podog' ī oueto et ibi sepult9 ē successit ei ī rgno fili9 alfons9 terci9

Quadragesimūseptimū bellū int' sarraceos et xpianos accidit circa mortē pdci ggorij pape · iiij · qui fuit bm q̄sdā historiograph9 āno dn̄i octingētesimoq̄cesimo octauo. Hijs tēpib9 portentū singl'are apparuit pmo in signo vginis et ab illo signo ī signū leoīs cācri gemīoꝝ thauri cucrit ibiq; se figēs globū igneū emisit in baꝝ q; plixitatē deposuit impator q̄q; ista diligent' examians cum egmardo pbo cōtulit sꝫ eiusdē potenti effectū expmē noluit Tūc impator sbiūxit q; rgni mutacoꝫ pncipisq; mortē ptendebat

Tunc eginardus ad cōfortacōez principis prophete testimoīm ītroduxit dicens a signis celi ne timueritis que gentes pauent et ait imperator nō aliū timē debemus n̄ illum q̄ n̄ri et huius creator est sideris sed eius clemenciā laudare tenem̄ qui n̄ram marciam talibus amonē dignatur iudicijs. q̄ ergo talia portenta cū apparent oibus cōiter tangūt. Ideo om̄es pro posse ad meliora festinare debemus ut misericordiā ī illo dn̄ante consequi valeamus. ¶ Et licz tunc impressio illa imperatorē nō tetigerit tetigit tamē totum statū eccl'ie ex aduētu sarracenorum ad partes romanas. quia tunc quidā scelerati xp̄iani miserunt ad soldanū babilonie vt veniret romā asserentes q̄ leuiē possit totam italiā possidē. Tanta igitur sarracenorū multitudo supueniēs intrauit italiam vt totā superficiem terre quasi locuste viderentur implere ac per portā cenrellensē intrās vi armorum romam cepit ciuitatēq̄ leonina expoliatur oīno et eccl'ia sancti petri stabulum equorum efficitur et nō solū per sarracenorum roma tūc capta fuit sz et magna pars thuscie deuastatur.

Quadragesimū octauū bellū inter sarracenos et xp̄ianos accidit statim post p̄dicta. Nā ad peticōez pape gregorij. iiij. supradicti Gurgo marchio lombardie cum lombardis et ludowicus rex francorum cum gallicis venientes post plurima bella sarracenos cū multo effusiōe sanguīs a roma et tota illa t̄ra fugauerūt qz dictus gregorius papa et ludowicus imperator quasi eodem tempore decesserunt. Ideo sunt notanda que circa finem vtriusq̄ cōtigerūt. ¶ Vn̄ appropinquātibus ad mortē fuit maxia solis eclipsis tm̄ q̄ fuit obscuratus aer et tenebratus sic de nocte ita q̄ sidera apparebāt. ¶ Item luna sic recessit a sole q̄ lumē recipe videbatur sic in nouilunio. Post hec egritudo imperatorum grauiter inuasit qui stati p̄uide de imperio et regni et aīe sue saluti disposuit et eccl'iastica sacramēta suscepit multaq̄ cū deuocōe migrauit ad xp̄m. et gregorius papa quasi ī eodem tempore diē clausit extremū hec ex historia collecta fratris iohis de padua.

Quadragesimūnonū bellū inter sarracenos et xp̄ianos accidit anno dn̄i octingentesimo octogesimo nono imperante lotario filio supradicti imperatoris ludowici et sedente ī cathedra petri Sargio papa. ij. Ac regnāte ī regno legionis rege alfonso. iij. qui fuit dictus magnus. ¶ Iste fuit filius supradicti regis ordonij de quo sup̄ gloriosa bella narrata sūt. Et fuit rex pijssimus elemosinis dare ipse fecit ecclesiā sancti iacobi ex lapidibus muro et forti ope fabricata qz primo erat de terra eo ergo tempore p̄dictus rex alfonsus magnus cōgregauit exercitū suū ex p̄uincialibus & vasconibus et nauarris venit contra terram sarracenorum cōfregit et destruxit quecunq̄ inuenit et cepit per vim villā quandā que dicebatur te lejcia quā ignibus cōcremauit et occidit om̄s sarracenos quos ibi inuenit et reuersus est ouetū magnis cū diuicijs & honore

Quinquagesimū bellū inter sarracenos et xp̄ianos accidit sequēti anno scz octingentesimoquadragesimo. ¶ Tunc magnus exercitus sarracenorum regis toleti venit ad p̄rendū et destruendū terrā regis alfonsi magni. Cum ergo p̄dictus rex sciuit venit cum exercitu suo contra eos et bellauit cum eis in litore fluminis dolei victiq̄ fuerūt sarraceni et perdiderūt ibi oīa que portauerāt ac mortui sunt ex sarracenis quīgenti. xl. Alij vero terga sunt dare coacti. ¶ Sed et rex alfonsus secutus est eos viriliter et occidit multos ex eis ac captiuauit reuersus q̄ est ouetū cum magnis diuicijs et honore. In p̄dicto bello fuit strenuissimus miles bernardus del carpio de quo sup̄ mencio facta est consobrinus regis alfonsi casti multas enī cedes in sarracenos fecit nō solū zelo fidei sz desiderio liberandi p̄rem suū comitē dictū sanci de quo supradictū est quē rex alfonsus castus ī carceribus posuerat qz sine scitu sui accepat in vxorē sororē suā de qua p̄dictū est bernardū habuit sz licz propter hoc rebellauerit regi predicto et vt debellaret regem

fecisset castꝝ illud qd dr delcarpio ꝓpe sa
lamanticā et aluā de tormes tn̄ nunq̄ po
tuit ipm videre n̄ mortuū dato castro regi
cogitās ipm recipe viuū ut plene cōtine-
tur ī generali historia hispanie.

QVinquagesimūpmū bellū inter
sarracēos et xpiāos accidit c̄ca
idem temp9 Nā cum supdictus
bernard9 delcarpio tradidit supdictū ca-
strum regi et vidit prez suū mortuū fuit
a rege alfonso magno expulsus a regno
suo et veit ī regnū francie. Sȝ cum ī curia
regis francie nō fuissȝ recepe9 sic ipe opta
uerat reuers9 est vers9 hispaniā et tūc ha
buit cum sarracenis tria magna prelia &
semp fuit victorios9 occidit enī pl'imos
eoꝝ et habuit ex spolijs inumeras diuici-
as cum quib9 postea cōquisiuit ex illo lo
co vbi pdicta plia habuit vsq̄ barbegal
et lucrat9 est barbastꝝ et segorbe et mon-
tem album.

QVinquagesimūscdm bellū int̄
sarracēos et xpianos accidit an
no dn̄i octingentesimoquinq̄ge
simoquarto ¶Tūc pdict9 rex alfons9 ma-
gn9 cōgregato exercitu suo iuit ad succur
rendū coimbriā quā tenebāt sarracei ob-
sessam et pugnauit cum eis et deuicit eos
cepitq̄ eam et posuit sub dn̄io suo et pse-
cut9 est sarracenos pcurrens plures alias
ciuitates.

QVinquagesimūterciū bellū int̄
sarracēos et xpianos accidit an
no dn̄i octingentesimosexagesi
mo. impante ludowico fratre supdicti lo-
tarij impatoris et sedente ī cathedra petri
Nicolao papa pmo ¶Tūc supdict9 rex al
fons9 magn9 cōgregato exercitu magno
xpianoꝝ iuit ad pcurrendā terram toleti
et cremauit ac destruxit quecūq̄ inuenire
potuit pstrauitq̄ ml'ta castra et fortali-
cia que sarraceni possidebāt et captiuauit
plurimos sarracenos qꝛ videntes sarracei
timore magno pculsi miserūt ei nuncios
suos nunciantes eidē qꝛ sibi darēt tributū
si cōcederet eis pacē. Rex aūt alfons9 con
cessit eis treugas p tres ānos et reuers9 est
in terrā suā cum magnis diuicijs et hono
re ¶Sȝ cum reuerteret cepit vnū castꝝ qd
tenebāt sarraceni qd dicebāt quīqualubel
Istud castꝝ nō intuerat in treuga et occi
dit ibi ml'tos sarracenos et post hoc fecit
vnū castꝝ magnū ī maritimis asturiaꝝ
pro defensione illi9 terre ne nauigantes
inimici illā destruerēt et nomē illi9 castri
dicit̄ gozdon ¶Et int̄ castꝝ fecit vnā eccle
siā sub noīe sancti saluatoris quā fecit cō
secrari a duobus archiepis et vno epo q̄z
ml'tis donis decorauit spālit̄ dedit illi ec-
clesie quandā crucē de puro auro ornatā
plurib9 lapidib9 q̄z ipe mandauerat fieri.
Fecit eciā ī ecclesia sancti iacobi quandā
capellā mire pulchritudis & dotauit pdi
ctam eccl'iam plurimis hereditatib9 ac or
nauit illā auro et argēto nec nō ornamē
tis et lapidib9 pciosis. Fecit eciā iste glo-
riosus rex alfons9 sup corpa sanctoꝝ fa-
cundi et pmitiui eccl'iam mire magnitu
dinis et pulchritudinis circa litus ceij q̄z
eciā dotauit et honorauit multis neces-
sarijs.

QVinquagesimūquartū bellū īt̄
sarracenos et xpianos accidit
circa annū dn̄i octingentesimū-
octuagesimūscdm ¶Cū enī pdict9 rex al-
fons9 magn9 .xlvj. ānis regnassȝ rliquid
regnum et dedit illud filio suo garsie et
peregrinat9 est ī sanctū iacobū et cū reu-
terteret rogauit filiū suū regē garsiam qꝛ
traderet sibi gentes cū quib9 adhuc semel
vel bis posset ire cont̄ sarracenos in sene-
ctute sua qꝛ rex garsias cōcessit eidē Iuit
ergo cum exercitu magno et cremauit &
depredat9 est et destruxit magnā trā sar-
racenoꝝ et reuers9 est ī nauarrā cū gran-
di ml'titudīe captiuoꝝ et ml'tis diuicijs
et honore. Post hoc venit samorā vbi de
infirmitate sua gloriose finiuit et sepult9
est in ecclesia sancte marie ciuitatis oueti
cum vxore sua regina dn̄a xymena.

QVinquagesimūquītū bellū int̄

sarracenos et xp̄ianos accidit circa annũ
dñi octingentesimũoctuagesimũtercium.
Cum enĩ p̄dict⁹ rex garchias post mor=
tem p̄ris regnaret in ꝑmo ãno regni sui
cõgregauit magnũ exercitum suũ & iuit
ad ꝑcurrendã terrã sarracenoꝝ cõfregitq̄
ml'tas villas et cremauit eas ꝓstrauitq̄
ml'ta castra et pugnauit cum quodã sar=
racenoꝝ rege q̄ dicebat̄ ayolas et deuicto
bello cepit illũ regẽ et reuers⁹ est ĩ terram
suã cum ml'titudĩe captiuoꝝ ac cum ma
gnis diuicijs et honore ꝫ cũ reuerteret̄ ex
culpa illoꝝ qui regẽ sarracenũ obſuabãt
solutis a vinculis fugit. Rex p̄dict⁹ gar=
chias ãno tercio regni sui mortu⁹ est feli
citer in ciuitate zamore et deductũ est cor
pus ei⁹ ad ciuitatẽ oueti vbi honorifice
sepult⁹ est.

Quinquagesimũsextũ bellũ int̄
sarracenos et xp̄ianos accidit
circa idem temp⁹. Mortuo enĩ
predicto rege garchia regnauit ꝓ eo frat̄
ei⁹ ordone⁹ sc̄dus fili⁹ sup̄dicti regis alfõ
si magni. Iste ordone⁹ tempe p̄ris sui cõ=
gregauit magnũ exercitũ et intrauit terrã
sarracenoꝝ et ꝑcurrit illã. ꝑcurrit eciã ꝓ
vinciã beticã que est terra de gnalderque
nir et cõfregit ml'tas ciuitates cremauit
q̄ eas et destruxit ac plurimos sarraceno
rũ captiuauit. cepit eciã ĩ illo ꝑmo ĩgres
su vnã de nobilioribꝫ et forcioribꝫ ciuita
tibꝫ sarracenoꝝ que tũc dicebat̄ roges et
reuers⁹ est ĩ terrã suã diues et cũ honore.

Quinquagesimũseptimũ bellum
int̄ sarracenos et xp̄ianos acci=
dit ãno dñi octingẽtesimo octu
agesimosexto. Tũc p̄dict⁹ rex ordone⁹ se=
cund⁹ cõgregato exercitu suo iuit et obse
dit talauerã. Sarraceni vero cordubenses
et alij circũviciani cũ hec audiuerũt vene=
runt ad succurrendũ ad p̄dcaꝫ villã Sꝫ cũ
adiutorio altissimi rex ordoneus puḡuit
cum eis et deuicit eos ꝑempti sunt eciam
ibi ml'ti sarraceni. Alij vero ꝑ fugã euase
runt et tũc rex ordone⁹ cepit illã villã &
depredat⁹ est quicq̇d ibi inueñt ꝓstrauit
q̄ muros ville ac illã ignibꝫ cremauit &
sic reuers⁹ est ĩ terrã suã diues et cũ hono
re deduxitq̄ captiuũ ducẽ exercit⁹ cordu=
bens̄. Alij tamẽ dicũt ꝙ p̄dictã cõquistã
fecit iste ordone⁹ tempe r̄gis garchie fra=
tris sui.

Quinquagesimũoctauũ bellũ it̄
sarracenos et xp̄ianos accidit
anno dñi octingentesimonona=
gesimo Tũc enĩ p̄dict⁹ rex ordone⁹ timẽs
ꝙ ꝑderet temp⁹ suũ si desisteret ab oppuḡ
cione inimicoꝝ fidei xp̄iane ꝓduxit exer=
citũ suũ magnũ et iuit vt ꝑcurrẽt terram
meride et cõfregit ac destruxit igne et fer
ro quicq̇d inuenit. Cepitq̄ vnũ castꝝ qđ
dicebat̄ calabri et nũc dr̄ albame Sic ergo
post plurima certamĩa et victorias reu=
sus est ĩ terrã suã cũ ml'titudĩe captiuoꝝ
vtriusq̄ sex⁹. et anteq̃ꝫ egrederet̄ de terra
sarracenoꝝ venerũt ad eũ potenciores me
ride ac terre lucene ac eciã rex passensis q̄
dicit̄ bedadios petẽtes ab eo treugas ꝓpt̄
quas cõcedendas ml'titudinẽ ĩmensã pecu
nie obtulerũt eidẽ et reuers⁹ est legionem
cum magnis diuicijs et honore ¶ Et tunc
fecit mirificũ illud templũ eccl'ie maioris
in eadẽ ciuitate vbi pri⁹ erat suũ regale
palaciũ Iacet sepult⁹ rex ĩ ecclesia p̄dicta
retro altare mai⁹ ĩ pariete vbi transitus
genciũ efficit̄ circularis successit ei ĩ r̄gno
fili⁹ ei⁹ alfons⁹ quart⁹ q̄ regnauit quĩq̄
annis ꝫ nichil magnifici fecit cont̄ sarra=
cenos. Hic motus quadã leuitate voluit
ordinẽ intrare & de facto sic fecit renunci
ans regnũ suum fratri suo ramiro et cum
pauco tempe remaneret ĩ religione ĩ mo=
nasterio sancti fecundi ꝓpe ceijam exiuit
ab ordine et venit legionẽ et rebellauit cũ
eadem ciuitate fratri suo volens iteꝝ re=
gnare. qđ cũ frater ei⁹ rex ramir⁹ cogno=
uit venit sup eũ cum magno exercitu quẽ
cont̄ sarracenos parauerat et obsedit eũ in
eadem ciuitate duobꝫ annis finalit̄ dedit
se rex alfons⁹ fratri suo rege ramiro q̄ eũ
cepit et posuit ĩ carceribꝫ et alios duos fi
lios regis fruele q̄ rebellauerãt ei extraxit
q̄ oculos eoꝝ. et post duos ãnos rex alfõ
sus p̄dict⁹ cecus mortu⁹ est et sepult⁹ ibi

legionis ĩ monasterio sancti pauli.

Quinquagesimūnonū bellū int̄ sarracenos et xpianos accidit circa idem temp9 Tūc abdarramē rex corduben. et albenyhaya rex cesar augustan9 qui se fecerat vasallū regis ramiri cū terra sua cū ml'titudine graui venerunt vt pcurrerēt terrā regis pdicti ramiri et accesserūt vsq ad locū qui dr̄ simianchas. quod cū rex ramir9 sciuit exiuit cōtra eos cū exercitu suo et cōmissū est durū bellū Sz cū adiutorio altissimi victi sunt sarraceni et albenyahaya pditor fuit capt9 mortuiq sunt de sarracenis. lxxx. milia. Hec victoria fuit habita ĩ die iusti et pastoris ceteri vero sarraceni fugierūt et recolligerūt se ĩ quodā castro cū abdarramen. Sz rex ramir9 ĩsequēs eos obsedit eos et captiuauit plurimos eoz abdarramē furtim euadēte et reus9 est pdc9 rex collectis spolijs capi inuabilib9 et cū rege pditore vinclato ac cū ml'titudie captiuoz in honore in ciuitatem legionensem.

Sexagesimū bellū int̄ sarracenos et xpianos accidit āno dñi octigētesimo nonagesimo sexto. Imperāte heinrico pmo et sedente ĩ cathedra petri Ioh. xix. Tūc pdc9 rex ramir9 scd9 cōgregauit exercitū suū et obsedit qdam castz qd antiq9 dicebat̄ agraui nunc vo dr̄ calatrana. Sarraceni aūt alioz castrorū circūvicinoz cū exiuerūt venerūt vt succurrerēt pdicto castro de calehzana et commissū est durū bellū int̄ eos et regē ramirū sz finalit̄ victi fuerūt sarraceni pempta ml'titudine sarracenoz et reus9 ē in terrā suā cū magnis diuicijs et honore Iste rex ramir9 cū infirmaret̄ grauit̄ oueti pcepit se differri ad ciuitatē legionensē vbi expoliauit se a regno qd rcepat a fratre suo alfonso dicēs hec verba Nudus egress9 sum ex vtero mrīs mee et nud9 reuertar illuc dñs m̄ adiutor nō timebo qd faciet m̄ hō Quib9 dictis aīam dedit ĩ manib9 creatoris et sepult9 ē in monasterio scī saluatoris eiusdē ciuitatis qd ipe fecerat p filia sua dña eluira et regnauit p eo fili9 ei9 ordoneus tercius.

Sexagesimūprimū bellū int̄ sarracenos et xpianos accidit circa annum dñi nongētesimū. Tunc regnante in regno legionis supdco ordoneo tercio. Excitauit deus quendā virū in armis strenuū sibiq dilectū comitē scz fernandū gundisalui cui9 filia scz dña viraca vxor supdicti regis erat comes castelli qui ex desiderio seruiendi deo ĩcepit bella durissima cont̄ sarracenos. Et pmo congressu deuictis sarracenis obtinuit castrū quod dicit̄ de characo quod est situatum in altitudine cui9dam rupis prescise Vnde sarraceis euenit tribulacō magna.

Sexagesimūsecundū bellū inter sarracenos et xpianos accidit anno dñi nongentesimoprimo Tunc almanzor qui erat potencior sarracen9 existenciū citra mare sub abdarramen amiramamolim hispanie et regis cordubensis cum audiuit q comes fernādus gundislay ceperat pdictum castrū de caraco iratus ac turbat9 fuit valde quare congregauit magnam potestatē regum sarracenoz & militū alioz q gencium quorum numer9 xij. legionū militū Vna legio est sex milia sex cencū sexagintasex Cum vero pdict9 comes fernand9 gundislaui cognouit q almanzor veniebat cont̄ eum in ml'titudine tam graui et q mirabat̄ dicens q nō esset locus in quo nō quereret eum misit statim nuncios suos per totum castellū vasallis suis dicēs q venirent ad eū quia nimiū eis indigebat qui visis litteris parato aīo vnanimit̄ venerunt ad eū cū quib9 habuit consiliū suū quid eēt meli9 ire obuiā almanzor vel expectare eū et int̄ alios miles quidā dict9 gundisalus didaci sic locut9 est. Dñe n̄ michi videt̄ temp9 bellandi cū istis sarracenis. Sz si aliquā viā possem9 inuenire per quā istud bellū impediret̄ bñm ego

pro bono cõsilio si vobis placeret nec ꝓpt̃
hoc debem⁹ hr̃e ꝓ incõuenienti cõtribuere
eis aliquid aliud quitq̃ illud eẽt ꝑ qd̃ pos
sem⁹ mitigare iras sarracenoꝝ & lucrari
treugas eoꝝ q̃ ĩ mlt̃is alijs reb⁹ expendũ
tur diuicie ĩ hoc ergo nõ debem⁹ excusari
quia in bello ponit hõ aliquociẽs aĩam et
corpus et nichil ei ꝓdest aurũ et argentũ
et quitq̃ aliud. Item sarraceni sunt mlt̃i
et bene armati nos vero sum⁹ pauci et ar
mis vacui. et si ꝓpt̃ pctã nr̃a vincim̃ oĩs
erim⁹ confracti et tota castella perdet̃ et
ponet̃ sub ꝑtate sarracenoꝝ. Sed si istud
bellũ nõ daret̃ hr̃em ꝓ bono cõsilio et pro
meliori q̃ nos possem⁹ facẽ ut nõ ꝑderē-
mur sic ex nr̃o defectu nec aliquid nobis
ꝓdesset sine adiutorio dñi nostri ihu xp̃i
Dñe si locutus sum sine mõ peto veniã et
dicet vnusquisq̃ illud qd̃ sibi meli⁹ videt̃
Istud cõsiliũ ñ placuit ꝑdicto comiti fer
nando gundislaui et quasi iratus dixit ¶
Amici volo respondẽ dono grandi saluo
didaci et enarrãdo quecũq̃ dixit ostendã
q̃ nõ solũ nõ sunt dicenda ꝫ nec audien-
da Ipẽ dicit ꝑmo q̃ excusem⁹ bellũ ꝫ cum
hõ nõ possit excusare nec fugẽ mortẽ debꝫ
mori honorificẽci⁹ quo poterit et sic treu
gas lucrarĩ cõtribuẽdo eis aliq̃ cũ sum⁹
dñi efficerem̃ serui et vñ deberem⁹ castellũ
extrahẽ a pena et oppressione ĩ qua est am
pli⁹ ei duplicaret̃ Cũ ergo oĩs vndenos
descendim⁹ feruẽ fidelitate decorati et in
ei⁹ obseruacõe gloriabant̃. Ideo nõ cura-
uerunt de morte sua et isto mõ impleue-
rũt quitq̃ voluerũt & pugnauerũt viri
liter ne aliquid indecẽs facerent ꝓpt̃ quod
reputari possunt nec voluerẽt hr̃e heredi-
tatẽ vnde ipi min⁹ valerent q̃ꝫ oĩes alij
viuentes ĩ toto mũdo et ꝓpt̃ eoꝝ magnã
fidelitatẽ vicerẽt semꝑ inimicos suos quia
ꝓpter mortis timorẽ nunq̃ꝫ errorẽ aliquẽ
facẽ voluerẽt nec aliquit q̃ eis inhonestũ
esset et isto mõ ipi vicerẽt inimicos suos.
Quod ergo illi fecerẽt debꝫ ĩ memoriã no-
stram venire et cõcordando nos cũ eis ac
eoꝝ facta obseruãdo nunq̃ꝫ errabim⁹. Di
mittam⁹ ergo iam enarrare pentũ mag̃-
lia et redeam⁹ ad factũ nr̃m ꝑparẽ⁹ nos
vt eam⁹ ad bellũ et ꝓpt̃ mortis timorem
nullaten⁹ dimittam⁹ q̃a cũ dei adiutorio
et nr̃e fidelitatis vincem⁹ inimicos nr̃os
et extrahem⁹ castellũ a pena et cõfractione
in qua est nec eoꝝ mltitudinẽ pauẽ debẽ⁹
quia pl⁹ potest vn⁹ leo q̃ꝫ decem oues. &
occidet̃ triginta lupi trigita milia agnos
Sitis certi amici q̃ nos vincem⁹ aliman-
zor hac vice et erit magn⁹ honor me⁹ ve-
ster aũt maior ac de me facietis meliorem
hoĩez toci⁹ hispanie. Cũ ergo ꝑdc̃⁹ comes
finiuit orõnem suã mouit se cũ exercitu
suo de loco qui dr̃ muneon vbi tunc erat
et venit in locum qui dr̃ lara et inde ascẽ
dens equũ suũ intrauit montẽ vt venaci
oni vacaret. Inuenitq̃ aprũ quendã et se
cutus est eũ sol⁹. aper vero fugiens eũ re
collegit se ĩ qnadã spelunca ĩ qua solebat
manẽ ꝫ nõ secut⁹ ibi intuit quandã eccle
siã ꝑuam ibi ꝓpinquã et posuit se retro
altare. Ecclesia aũt illa tota erat exterius
coopta quadã herba que dr̃ edera sic q̃ ni
chil ei⁹ videbat̃ ĩ qua tres monachi paup
rime viuebãt et vocabat̃ ecclesia illa scũs
peter⁹. Comes aũt ꝑdict⁹ insequẽs aprũ ñ
potuit ĩ equo pre arboꝝ spissitudĩe intra
re post aprũ descendit ergo de equo et li-
gauit eũ ad arborẽ secure ipẽ vero secutus
est vestigia apri pedes et ingress⁹ est eccle
siam ꝑdictã et accessit vsq̃ ad altare vbi
porcus iacebat. cum aũt respexit locum et
vidit q̃ erat ecclesia timuit et noluit ac-
cedere ad altare nec occidere aprũ licet ipẽ
mltũ bene poterat illũ occidẽ et ait ¶ Dñe
deus quẽ timet̃ oĩs res mũdi si ego ĩ hoc
errã tu debes michi veniam dare cum ego
nichil scirem hui⁹ sanctitatis quia si ego
sciuissem nõ intrassem ibi ut talia facerẽ
quĩmo venissem ĩ ꝑegrinacõez et oblacio
nes tribuissem Sed parce michi tu pater
potentissime fili virginis marie et da mi
chi vigorẽ et adiuua me cont̃ gentẽ pa-
ganã que venit ad destruendã castellã q̃a
si tu nõ seruas eã ego ꝓ ꝑdita illã habeo
tu ergo dñe illã obserua et custodi eam ¶
Cum aũt finiuit ꝑdict⁹ comes oracõꝫ suã
venit ad eum vn⁹ triũ illoꝝ monachoꝝ
qui dicebat̃ pelagi⁹ et inrogauit eũ quis
esset et quid peteret. Comes vero ei nichil
zelauit dixitq̃ ei q̃ segregauerat se a gẽte

sua et inuenerat ibidē post illū apꝛū. Tūc
monachꝰ dixit ei. Rogo te ꝓpē deū et ꝓpē
tuā bonitatē ꝙ sis ista nocte meꝰ hospes
et dabo tibi panē ordei ut cōmedas quia
de tritico nō habeo et dabo tibi de alijs q̄
potero hr̄e. Quod cū comes audiuit non
refutauit ꝫ cōuiuiū acceptauit et mansit
ibidē illa nocte. Altera vero die de mane
dixit monachꝰ ille pelagiꝰ comiti Certis
sime credas ꝙ diriget deus negocia tua et
deuinces om̄ez potestatem illiꝰ almanzar
ꝓeliū magnū hēbis cū eis ꝫ certissime vi
ces eos et tot ex eis occides ꝙ nō erit nūs
Item scias certissime ꝙ recupabis vnam
magnā partē terre et effundes sanguinē
regū et magnatū et felicitas tua erit tā
magna ꝙ ꝑ totū mundū exibit sonꝰ mi
licie tue. Verūtamē scias ꝓcerto ꝙ eris ca
ptus bis Et oīa que tibi dico certitudina
liē scias sic foꝛe ventura. Sꝫ et ante terciū
sequentē diem eris positꝰ ī magno cogita
tu qꝛ videbis totā gentē tuā vltra modū
pauoꝛe ꝑcussam ꝓpē vnū terribile signum
qđ videbunt nec erit ibi aliquis tā foꝛtis
ꝙ nō languescat timoꝛe. Sꝫ tu statim cō
foꝛta eos melioꝛibꝫ verbis quibus poteris
exponendo signū et ipi statim perdent il
moꝛē. et exnunc vade feliciē īuenies qꝫ oēs
tuos tristes planctꝰ et luctꝰ ꝓpē te facien
tes et cogitantes ꝙ sis captꝰ vel moꝛtuus
a sarraceīs et ꝙ maneāt sine dn̄io et sine
aliquo tutoꝛe. Sꝫ rogo te et peto istud do
num ꝙ postq̄ꝫ deuinceris campū recoꝛde
ris huiꝰ paupcule societatis et huiꝰ tam
paupimi loci et tam paupis hospitalita
tis sič recepisti q̄a nos tres monachi su
mus soli facientes paupem vitā et si deꝰ
nobis nō mitteret suā mercedē devoꝛarēt
nos bestie fere huiꝰ montis. Comes vero
respondēs ei dicit frař pelagi amice nō ti
meatis perdē seruiciū qđ michi fecistis qꝛ
si deus cōcedit m̄ hanc litem vincere ego
ꝓmitto huic loco totā meā quītam ꝑtem
oīm que lucratus fuero & vltra hoc cum
moꝛtuꝰ fuero hic ꝑcipiam sepeliri coꝛpus
meū vt hic locus factꝰ ꝓpē me sit melio
ratus et magis honoꝛatꝰ faciāqꝫ alteram
ecclesiā maioꝛē hanc q̄ꝫ vbi possint manē
vbi plures monachi et maioꝛ cōuentus
et dabo eis ī quo viuāt et oīa q̄ eis neces
saria fuerit. Sic ergo facto vale venit pre
dictꝰ comes ī ꝑdictū locū delara et inue
nerat suos sič dixerat pelagiꝰ monachus
ꝫ eoꝝ tristicia versa est ī gaudiū et leticī
am. Narrauitqꝫ eis oīa que sibi acciderāt
cum monacho pelagio. Altera autem die
ꝑcepit moueri gentes eius que ita pauce
erant ꝙ mille sarraceni erāt ꝓ vno xpia
no. Sed licꝫ essent pauci erāt tamē optimi
milites & hēbant bonū coꝛ adiuuandi do
minū suū. Venerūt ergo ad locū vbi mu
tuo se videbāt xpiani et sarraceni et tāta
erat multitudo sarracenoꝝ ꝙ montes et
valles videbanē coopti eis veniebantqꝫ so
nantibꝫ tubis et ananfilis et faciētes ma
gnū tumltū. ac cū grandi leticia cogitā
tes ꝙ vincerēt et caperent oms illos xpi
anos et tanta erat mltitudo et magnitu
do vocū illoꝝ ꝙ videbaē ꝙ totꝰ mundus
veniebat ibidē. Comes aūt fernandꝰ gun
disalui existēs in loco suo oīa circūspiciēs
cupiebat se iam vidē cum illis Et ecce il
la hoꝛa accidit signū qđ sibi ꝑdixerat mo
nachus pelagiꝰ qꝛ vnꝰ de militibꝫ eiꝰ foꝛ
tissimis ascendit equū vnū pulchꝛū et ue
locem vrgensqꝫ cū calcaribꝫ vt exiret ante
eos apta fuit t̄ra et deglutiuit eū cū equo
suo. Tūc fuerē oms ꝑcussi timoꝛe magno
dicentes ꝓpē pc̄ta nr̄a istud accidit nobis
et bene apparet ꝙ deus derelinquet nos &
fuerat nobis meliꝰ cōsiliū si reuersi fuera
mꝰ qꝛ oculariē videmꝰ ꝙ deꝰ vult iuuare
sarracenos q̄uo ergo nos poterimꝰ ire cō
tra eū ¶ Sed tūc virtuosꝰ ille comes dixit
eis Amici nō faciatis sic nec velitis lucra
ri malū nomē ꝑsemp nec poatis coꝛ sine
vulneribꝫ nec ostendatis in vobis talem
pusillanimitatē qꝛ ego volo vobis osten
dere qđ vobis ostendit istud signū ¶ Vñ
exquo nos facimꝰ t̄ram submergi cum sit
tam dura et tam foꝛtis quid aliud erit qđ
nos possit sufferre. Et vos om̄es estis ho
mīes alte nobilitatis & video nūc coꝛda
vr̄a languencia timoꝛe contē gentes que ñ
sunt ñ vmbꝛa et ideo uos nolite timē q̄a
ego hac die desiderabā me vidē cū alman
zoꝛ ī campo et experiri q̄uo scitis castellā
custodire dn̄m vr̄m. Postq̄ꝫ ergo ꝑdictus

comes finiuit sermonē suū resumptis vi-
ribus suorū militū sic vir sapiens in bello
precepit deuolui vexillū suū et iuit virili
aīo et sine timore pcutē sarracenos ibant
q castellā clamātes Castilla castilla. Cō-
missū est ergo durū bellū et milites xp̄iani
intantū fuerunt accensi desiderio pugnā-
di et adiuuādi dn̄m suū q nichil cogita-
bant de morte sua tam strenuissimi ergo
fuerunt q vicerunt potestatē sarracenorū
et fugit almanzor cū paucis. Hac die de9
manifeste ostendit suā ptatem in hoc q
tres centi milites xp̄iani tantā ml'titudi
nem sarracenorū et tam potentē virū sic
erat almanzor vicerūt. Victis ergo sarra
cenis fugierūt a campo. Sed et comes fer-
nand9 gundisalui secut9 est eos cū aliq̄b9
de suis et occidit plures eorū et expoliaue-
runt campū victoria habita et inuenerūt
in tentorijs ml'titudinē auri et argenti et
vasa et arma et alia plura sic q facti fue
runt ditissimi psemp. Et exinde veīt pre
dict9 comes cum oīb9 suis ad supdictum
monasteriū sancti petri et dedit ibi mul
ta donaria que inuenerat ī tentorijs sar-
racenorū dedit q ml'titudinē diuiciarū mo
nacho pelagio amico suo. Et reuers9 est ī
ciuitatē suā cum burgen. cū oīb9 suis vbi
aliquib9 dieb9 stetit ppē vulnera sananda
illorū qui ī bello vulnerati fuerant.

SExagesimūterciū bellū inē sar-
racenos et xp̄ianos accidit circa
idem temp9. Tūc sarraceni do-
lentes de victoria quā habuerat pdictus
comes fernand9 gundisalui et scientes q
ip̄e cum rege ordoneo. iij. supdco erat vin
culo amoris colligat9 cōgregauerūt exerci-
tū magnū et venerūt sup sanctū stephanū
de gormatio qui est ī litore dorij et obse-
derūt castrū illud et pcurrerūt totā terrā
vsq ad burgis qd cū sciuit pdict9 comes
fernand9 gundisalui venit aīose conē eos
cum milicia regis et sua secutusq est eos
vsq doriū bellans et occidens plures eorū
deuictisq sarraceīs reuers9 est ī terrā suā
cum ml'titudine captiuorū diuicijs et ho-
nore. Eodē āno mortu9 est pdict9 rex or-
done9. iij. zamore et sepult9 est in ecclesia
sancti saluatoris ciuitatis legionen. quā
cōstruxit pr̄ ei9 & regnauit post eū san-
xius pm9 qui fuit dict9 gross9 ex eo q p
pinguedine equitare nō poterat nisi cū dif-
ficultate. Iste fecit pacē cū sarracenis q a
curauerūt eū a pinguedine sua. regnauit
octo ānis et occidit eum quodā uenenato
pomo comes gundisalu9 q dn̄at vlē dori
um et sic iste q nichil gloriosū fecit conē
sarracenos male finiuit Iacet sepult9 apd
legionē in ecclesia sancti saluatoris iuxta
prez suū. Et regnauit p eo ramir9 terci9
fili9 eius.

SExagesimūquartū bellū inē sar-
racenos et xp̄ianos accidit an-
no dn̄i noningentesimodecimo-
quito. Tūc supdict9 almanzor dolens ni-
miū quia eū defecerat comes fernand9 gū
disalui sic dictū est sup. lxj. transiuit vlē
mare in affricā et pcepit pdicari p omnē
terrā sarracenorū q veniret ad adiuuādū
eū conē xp̄ianū hispanie et ad defenden-
dū terrā quā sui pdecessores lucrati fuerāt
Sarraceni aūt cum audiuerūt hanc pdica
cionē p totā terrā diuulgatā venerūt ad
eum sine nūo sic qui veniūt ad idulgenci
am cruciate quā nos xp̄iani fideles accipi
m9 cum sedes ap̄lica debitis circūstancijs
compensatis illā concedit. & vlē pdictas
gentes īnūos cōgregauit eciā ille alman-
zor totā potestatē andaluzie et sic veīt cū
exercitu quasi īnūabili conē castellam ut
destrueret totā terrā et ut caperet pdictū
comitē et occideret si posset. Que oīa cū
cognouit pdict9 comes fernand9 gundi-
salui cōgregauit sil'r oēs Castellanos et
venit ad locū q dicit predzavita. Sarra-
ceni vero erāt ī vacinas. Comes aūt reliqt
gentē suā in eodē loco depredavita et ip̄e
solus cum duob9 militib9 iuit velociē &
secrete ut videret monachū pelagiū aīcū
suū supdictum qui ei dixerat altera vice
q vinceret certitudīnaliē almanzor et sig
que accidē hēbāt. et cū accessit ad locū dcm
est ei qūo iam discesserat a pn̄ti vita. qd
cum comes audiuit cōtristat9 est valde et

ingressꝰ est ecclesiā illā vt rogaret deum ut secum faceret misericordiā. flexis ergo genibꝫ ante altare fecit hanc oracōꝫ in habundancia lacrimaꝝ dicens. Dn̄e cū magno amore tibi seruiēdi ego sustinui multa aduersa et dimisi ml'ta solacia et sum in maxīa īimicicia cū sarracenis et xpianis qꝛ reges hispanie timore sarracēoꝝ obliti sūt tui q̄ es dn̄s eoꝝ et facti sūt vasalli et cū ego ꝙ timore mortis errabāt male cont̄ me Ego nunq̄ꝫ volui societatem nec amorē eoꝝ et sic remansi ego solꝰ ab oībꝫ derelictus inter om̄s qui videntes me segregatum ab oībus ut inimicū me respexerēt Et cum sarraceni cognouerūt ꝙ nolebāt eis obedire cogregauerunt magnos exercitus vltra mare et citra mare et venerūt super me. et ego cum tuo adiutorio deuici sarracenū almanzor et om̄eꝫ eiꝰ ꝑtatem et occidi ibi plures eoꝝ. Tu dn̄e dixisti ꝑ ysaiam ꝓphetā ꝙ nunq̄ꝫ deficeres tibi seruientibus. ego aūt om̄es alios reliqui ut tibi seruirem. Peto ergo dn̄e ꝓ mercede ꝙ habeam ego tuū adiutoriū et vt defendas castellam q̄ꝛ tota terra affrice venit super me et da m̄ sensum & fortitudinē ut ego vincam hunc sarracenū almanzor et om̄eꝫ eiꝰ ꝑtatem et cum facēt auguracōeꝫ capeꝰ est quodā dulci somno et dormiuit ibi an̄ altare. Apparuitq̄ꝫ sibi ille monachꝰ sc̄us pelagiꝰ indutus vestibus candidis sicut nix et dixit ei dormis fernande gundisalui surge et vade ad gentem tuā quia deꝰ cōcessit tibi quicq̄d postulasti ab eo et scias certitudinaliē ꝙ vīces sarracenū almāzor et om̄eꝫ eiꝰ potestatē et ꝑdes ibi multos de gente tua. et adhuc dixit tibi plꝰ dn̄s noster ꝙ quia tu es eiꝰ vasallus et ei facis seruiciū toto corde ꝙ mittit tibi apostolū iacobū et me cum ml'titudine angeloꝝ ad adiutoriū tui et apparebimꝰ om̄s in bello cū armis albis et quilibꝫ nr̄m ducet crucē in suo vexillo et cū sarraceni viderint nos vincebunē et dimittēt tibi cāpum Amice dixi tibi q̄d michi mandatū fuit de cetero volo recedere et sic recessit a predicto comite vigilans ergo ip̄e et cogitans ī illa visione orando deū humiliē audiuit quandā vocē dicentē sibi surge & vade in viam tuam quia īiuste cont̄ me agis cum tantū demoraris et nō des treugas almanzor nec facias cū eo pacem aliquā. facies aūt de gente tua tres acies et intrabis tu cum paucioribꝫ ex parte orientis et in illa acie ego ero tecum. ꝑcipies eciam ꝙ sc̄da acies ingrediaē ex parte occidentis et in illa acie erit beatus iacobꝫ. Tercia vero acies intrabit ex parte aquilonis et si sic oīa feceris nō dubites quin deuincas almanzor et ego sum emulianꝰ q̄ tibi venio hec nūciare et scias ꝙ durabit bellū tribus diebꝫ Postq̄ꝫ sanctꝰ emulianꝰ predicta nunciauit exiuit comes a sancto petro et venit velociē in ꝑdictum locū de predravita vbi dimiserat gentem suam quā inuenerat iratā cont̄ se dixeruntq̄ꝫ ei dn̄e sine modo facis magnū malū et si erraueritis iuste accidet vobis quia sic latro qui egrediē ad furandū segregamī & licet vos queramꝰ inuenire nō possumus et sumꝰ ī hoc valde mali quia tantū vos sufferimꝰ. Vnde petimꝰ ꝓ mercede ꝙ nō faciatis nos ꝓditores quia nunq̄ꝫ fuerūt pr̄es nr̄i nec parentes nr̄i nec vnq̄ꝫ fuerē in mundo fideliores q̄ꝫ illi vnde nos venimus. Comes aūt fernandꝰ gundisaluū respondit Amici rogo ꝙ me audiatis quia nō ꝛ̄sipisco de hoc ꝙ feci et cum scieritis nō iudicabitis ꝙ tantū errauī q̄ꝛ ego iui ad heremitoriū sancti petri vt viderē amicū meū fratrē pelagiū. et cū accessi audiui ꝙ erat mortuꝰ et ostenderēt michi locū vbi iacebat sepultꝰ Et deinde ītraui ecclesiam et fudi oracōꝫ et venit ad me ꝑdictꝰ monachꝰ vbi iacebā dormiēdo dixitq̄ꝫ m̄ exsurge amice qꝛ hora est. excitatꝰ aūt nichil potui vidē et sic existens audiui vocē magnam michi dicentē de celo secundū īntellectū meū Comes fernande gundisalui surge vade viā tuam q̄ꝛ die tercia vinces almanzor et om̄eꝫ eius potestatē reprehendit eciā me q̄ꝛ tantū tardabā. et ꝙ ille cꝰ amore pugnabā adiuuarꝫ me et q̄ꝛ in heremitorio illo alia vice fui bene cōsultus sic ꝙ deuīcerē almanzor. Ideo nūc iteꝝ iui vt hreꝫ cōsiliū cū illo aīco meo pelagio Et ut ꝑuarē vos oēs ne ꝓꝑ̄ defc̄m meū errareris qꝛ necessariū ē vobꝫ cōsiliū dei et hoīm

quia exquo almanzor tam magnū exerci-
tū cōgregauit ml'tū ině est nobis vt taliť
faciam⁹ ꝙ deum habeam⁹ pro nr̄a parte.
Et ideo sum⁹ oīs boni milites qꝛ nō pos
sum⁹ fugā accipe ex aliqua parte. Et licꝫ
velim⁹ ire ī aragomā vel nauarrā vel ad
oēs alios vicinos nr̄os oībus sum⁹ odi
osi. et si pctīs nr̄is exigentib⁹ victi fuerī-
m⁹ oēs vindicabūt de nobis et erimus
captiui et miseri filijq̄ nr̄i capienť a sar-
racenis. Qui aūt iacet captiu⁹ priuať oī
bono et vellet pl⁹ mortē q̄ꝫ vitā cum vi-
det sua hereditari ab īimicis suis. que vo
bis dico oīa bene ītelligitis et si ꝑpť pctā
nunc sum⁹ victi nunq̄ꝫ nr̄a recupabim⁹.
Dico aūt vobis ex pte mea que cogito fa
cere ꝙ licꝫ ipi vellent me accipe ad vitam
scitote ꝙ cici⁹ occidā meipm̄ q̄ꝫ me tradā
captiuitati. Et ideo oportꝫ ꝙ firmetis inť
vos ꝙ quicunq̄ fugerit a campo vel se de
derit captiuitati timore mortis ꝙ sit ꝓdi
tor et cum mortu⁹ fuerit ꝙ sit cum iuda
in inferno imppetuū. Cū aūt castellaī au-
dierunt que dixit pdict⁹ comes placuit
eis oīno et oīs inierunt fed⁹ inť se ꝙ an
se exponerēt morti q̄ꝫ se dare captiuitati.
Altera ergo die de mane pcepit pdict⁹ co
mes ꝙ oēs armarenť ut darēt bellū sar-
racenis et ordinauit acies suas sicť ei pce-
ptū fuerat ī ecclesia sancti petri. manda-
uitq̄ donogustio gundisalui de salas &
filijs suis ac duob⁹ cōsobrinis comitis ꝙ
irent in pͥma acie ī qua fuerunt ducenti
milites. Deditq̄ eis sex milia peditum de
mōtaneis q̄ oēs erāt hoīes veloces et va
lentes. In scda acie posuit ꝓ duce donūlu
pū de viscaya cū ill' de minaya et de bir-
nana et de castella veři de castro et de astu
rijs fuerť. fuerūtq̄ ī summa ducēti mili-
tes et sex milia peditū. Comes vero fernā
dus gundisalui fuit in tercia acie et cū eo
rodericus de conia et numos de cama et
belas q̄ quos ipa die comes fecāt milites
viginti eciā scutiferi sui quos eciā eadem
die fecerat milites summa oīm isti⁹ aciei
fuit quīquaginta milieū et triū miliū pe
ditum pcepitq̄ oībus pdict⁹ comes ꝙ si
prima die nō possent vincere sarracenos
cum audierīt buccinā suā ꝙ retraherēt se
a prelio et oēs congregarenť sb vexillo
suo. Postq̄ꝫ ergo oēs sic ordinauit vene
runt oēs ī tentorijs suis et veniente no
cte viderunt p aera rabidū quendā serpē
tem venire sanguīe cruētatū & quasi vul
neratū emittentē tā fortes abilles ꝙ nul-
lus fuit ibi tam audax quin timeret et tā
magnos ignes emittebat p os ꝙ oīs de
exercitu se videbāt adiuicem. Cū aūt hec
viderēt excitauerūt comitē qui iā dormi-
ebat sꝫ tamē cum ipe surrexit iā serpens il
le transiret. Attendens aūt pdict⁹ comes
populū suū pauore pcussum qꝛ ex illa vi
sione cōceperāt ꝙ erāt vincendi a sarrace
nis. Precepit ꝙ oēs cōgregarenť ad eū
dixitq̄ eis. Amici isti sarraceni sunt īcan
tatores et nigromātici et suis īuocacōib⁹
vocant diabolū qui ꝑ eis facit ml'ta pa-
uorosa. Aliquis aūt sarracen⁹ q̄ ista scit
facē fecit illā visionem p aera apparē ut
eos ťreret tali arte mala. cum ergo vos si
tis hoīes ītelligentes bene debetis scire ꝙ
diabolus nichil vobis facē potest qꝛ bene
noscitis ꝙ dn̄s nr̄ ih̄us xp̄us potestatem
eis abstulit. cōmendem⁹ nos ergo deo qui
omīa fecit quia ipse potentissim⁹ dandi
et tollendi quicq̄ꝫ voluerit. & nichil ꝑpť
talia signa dem⁹. Eat ergo vnusquisq̄ in
hospiciū suū et de bono mane sitis oēs
armati ī campo. Adiuuabit enī nos deus
pr̄ sua pietate et de hoc sitis certissimi ꝙ
vincem⁹ eos. talib⁹ ergo verbis comitis
cōfortati oīa sic fecerunt et in galli cantu
surrexerunt oēs et audierūt missā suā
orauerūt ac de pctīs suis contriti et confes
si fuerunt et rogauerūt deū ꝙ adiuuaret
eos conť sarracenos. Post hec equitauerť
oēs bene armati oīb⁹ armis suis et cum
venit aurora parauerūt acies suas sicť eis
mandauerat comes. Sarraceni sil'r para-
uerūt acies suas et cōmissū est pliū ma-
gnū mortuiq̄ sunt ml'ti ex vtraq̄ parte. oc
ciditq̄ pdict⁹ comes quendā ȓgem affrice
sarracenū et implet⁹ est camp⁹ corpibus
mortuoꝝ tam ex xp̄ianis q̄ꝫ ex sarracenis
nec alteri parciū cōcessa est victoria eodē
die. Veruntamē expulerūt xp̄iani sarrace
nos a tentorijs suis et manserūt ipi illa
nocte in eisdem in quib⁹ inuenerunt oīa

necessaria steteruntq̧ ꝑ totam noctem ar
mati . Altera aūt die ordinate sunt acies
in campo ex vtraq̧ parte et venerunt sar
raceni contᷓ xp̄ianos magnis vocib⁊ accla
mantes intantū ꝙ videbatᷓ ꝙ tot⁹ mun=
dus descēdebat in ꝓfundū · xp̄iani silr̄ au
dita missa exeuntes contᷓ eos inceperunt
preliū et durauit ꝑ totā diem nec tamen
vna pars alterā vincē potuit. Fuerūt et ī
hoc scdo bello eciā mlti mortui ex vtraq̧
parte et plurimi vulnerati et reuersi sunt
xp̄iani superueniente nocte ī tentorijs suis
ceci tristes et vulnerati ¶ Et p̄ma vigilia
noctis p̄cepit comes p̄dict⁹ vocari om̄es
suos ad se dixitq̧ eis. Amici rogo ꝙ sitis
fortes et nō langueatis ꝓpᷓ angustias pre
teritas. Dico enī vobis in veritate ꝙ cras
vsq̧ horā nonā habetis maximū succur=
sum taliᷓ ꝙ vincetis bellū isti⁹ sarraceni
almanzor Si ergo vultis ꝙ vincam⁹ nos
sim⁹ cras bono mane ī campo om̄es ante
solis ortū et virili aīo in eos irruentes nō
dem⁹ eis spaciū quia scitote ꝙ ꝑ vim di=
mittent nobis campū et dico vob̄ ꝙ eua
dere nō poterit quin sint mortui vel victi
Ibim⁹q̧ post eos et vīdicabim̄ de malis
que nobis intulerūt Sum enī bene secur⁹
de nobis ꝙ nō erim⁹ victi. Cici⁹ enī nos
ꝑmitterem⁹ mori q̃z talia pati · Post v̉ba
comitis vnusquisq̧ iuit in mansionē suā
dormierūt et quieuerūt Surgētes aūt bo=
no mane sicᷓ eis p̄ceptū fuerat armauerūt
se et sarraceni silr̄ ac exierūt in campū ut
bellarēt. Cōmissū est ergo durissimū bellū
inᷓ vtrosq̧ et xp̄iani ducebāt aū se signū
crucis dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i orantes toto corde
ut de⁹ iuuaret eos contᷓ īimicos suos et
tam grandis erat sonus lancearꝝ et ictus
ensiū ac aliorꝝ armorꝝ ꝙ longissime audi
ebantᷓ & licet mlti xp̄ianorꝝ interissent de
sarracenis tamē nō erat numer⁹ intm̄ ut
habeant ꝙ enarrāt viuētes. Et predictus
comes vidit ꝙ aliores homines sue aciei
erāt mortui et ꝙ alij erant deordinati et
tristes et ꝙ cito possent deuinci si nō suc=
currentᷓ irruit in sarracenos viriliᷓ aīans
suos ad victoriā ȝ tot fuerūt mortui de
xp̄ianis ꝙ nō cogitabat iam ampli⁹ re=
dire ī castellā. Cum ergo esset in maxima

pressura īcepit mente orare deū manibus
pugnās et dicens. Dn̄e exquo nō possum
hanc litem eradicare nolo liberare vitam
meā licet possim qꝛ ītrabo talē locū prelij
vbi occidat qꝛ si euaderē mortē postmodū
morerer p̄ dolore vidēs castellā sub p̄tate
sarracenorꝝ. Et licet nos sum⁹ magni pec
catores contᷓ nos nolite irasci ne velitis
totā hanc terrā destruere eēt eciā magnū
malū si perderetᷓ terra tam honorabil' et tā
bona. O dn̄e ih̄u xp̄e et quare n̄ implestis
que m̄ misistis nunciari ꝙ scȝ succurrētis
in hoc bello et si ego nō defeci nobis qua=
re vos deficitis m̄ et qꝛ sic est ꝙ vos non
estis contempt⁹ de me ī aliquā culpā ego
cecidi Recipite ergo hūc comitatū meum
in vr̄a custodia alias totū destrueretᷓ ra=
dicit⁹. Cū ergo comes p̄dict⁹ talia inᷓ se
et deū loqueretᷓ querulose licet semꝑ pug=
nans viriliᷓ audiuit vocem quandā de ce
lo dicentē sibi fernande scias ꝙ crescit tibi
magnū adiutoriū magn⁹ enī succurs⁹ ac
cedit ad te. Cū aūt p̄dict⁹ comes eleuauit
oculos suos in altum et videret quis esset
qui secū loquebatᷓ. Et ecce vidit apl'm ia=
cobū stantē suꝑ se cū mltitudīe militum
et militarib⁊ splendentib⁊ armis crucis si
gno insignitis scd̄m ꝙ sibi videbatᷓ q̇ oēs
ibant potētissime ꝑcutere sarracenos acie
bus suis ordinatis. Quos cū viderūt sar=
raceni timore magno ꝑcussi sunt nescien=
tes quid facerēt mirabantᷓ eciā mltū vn̄
uenerant ille gentes armate et insignite
om̄s vno signo. Dixitq̧ almanzor. Quid
potuit hoc esse vel vnde potuit euenire tā
magna p̄tas comiti fernando. Et cū xp̄i=
ani qui iam erāt quasi victi viderūt apo
stolū iacobū iam fortificati sunt et resū=
ptis virib⁊ irruerūt ī sarracenos et occide
runt mltitudinē magnā eorꝝ. Alij v̉o ter
ga sunt dare coacti fugientib⁊ ergo sarra=
cenis a campo secut⁹ est eos comes p̄dict⁹
duob⁊ diebus et duab⁊ noctib⁊ et occidit
plures eorꝝ alios aūt captiuauit. Quarta
aūt die reuers⁹ est cū gente sua ad locum
predicti belli de hacinas et quesierūt xp̄i=
anos mortuos inter sarracenos mortuos
volebat enī vnusquisq̧ ducē mortuū suū
in locū suū. Sed nobilis comes dixit eis·

nō habeo ꝓ bono vt ponatis dolorē in locis vr̄is qꝛ planctib⁹ & lacrimis nō poterim⁹ aliquē eoꝝ ad vitā reducē Recipite ergo consiliū meū ¶ Ego habeo hic vnum heremitoriū qui est loc⁹ valde honorabil' et haberē ego ꝓ bono ꝙ sepelirent̄ ibi Ego eciā ꝓmisi ꝙ corp⁹ meū ibi sepeliet̄ cum mortuus fuero et pugnabo vt locū illum diuicijs et honore compleā fecerūtqꝫ oīm̄ iuxta consilium comitis et sepelierūt ibi mortuos suos ¶ Dicit̄ nūc loc⁹ ille sanct⁹ petr⁹ de arlancha vbi fuerat ille sanctus monach⁹ pelagi⁹ et reuersi sūt vnusqsqꝫ in locū suū cū magnis diuicijs et honore.

Sexagesimūquintū bellū int̄ sarracenos et xp̄ianos accidit ꝯca ānū dn̄i nongētesimūoctauū Tunc mortuo supdicto rege sancio et nobili comite fernando gundisalui et regnāte ramiro tercio filio p̄dcī regis cū comes gracias fernādi fili⁹ p̄dicti comitis fernādi gundisalui esset ī castro sancti Stephani de gormacio· quē ipe vi lucrat⁹ fuerat a sarracenis ibi exist̄es habuit ml'ta bella cum sarracenis ſꝫ vnū signanē hic annotabo ꝓpt̄ vnū singulare miraculū qͦd ibi accidit. Dolentes enī sarraceni deperdito castro quadā die venerūt ī ml'titudinē magna de gormacio ad vadū qui dr̄ elcastaial. Quod cū p̄dictus comes sciuit exiuit ad eos cum suis audita vna missa et cōmissū est durū bellū int̄ vtrosqꝫ miles aūt quidā p̄dicti comitis q̄ dicebat̄ fernand⁹ cuotobinos remāsit armat⁹ genib⁹ flexis in ecclesia p̄dicti castri audiens alias missas que dicebant̄ a monachis quos ibi deduxerat comes a monasterio sancti petri de arlancha habebat enī miles ille in consuetudine nō exire ecclesiā quousqꝫ oīes misse essent finite. Angel⁹ aūt dn̄i ei⁹ figura ī p̄sona armis et equo assumpta apparuit ī bello qui tā̄ fortit̄ bellauit ibidē ꝙ null⁹ ei silis fuit. Nam iste occidit militem illū sarracenū q̄ ducebat vexillū sarracenoꝝ ꝓpt̄ qͦd factum eradicati et victi fuerūt sarraceni. Reuertētib⁹ ergo de bello cum victoria querebat comes ꝓ illo milite fernando cuotobinos q̄ tam viriliter se habuerat et nō potens ipm̄ repire ī campo mirat⁹ venit in castꝝ et inuenit qūo miles ille erat claus⁹ ī ecclesia p̄ verecundia nō aus⁹ apparē qꝛ nō fuerat ī bello & sic vocato ad se ac cognito mirac'o inueīt in lorica eius et armis sui equi oīa signa ictuū que sibi ī bello dederāt sarraceni sic ipi viderāt et itellexerūt oīs ꝙ ꝓpt̄ deuocionē quā ille miles habebat ī audicione missaꝝ deus miserat angelū suū in ei⁹ effigie vt suppleret vicē ei⁹ ī campo tempe illo et dederūt oīes ꝓpt̄ tam manifestum miraculū gracias deo et v̄gini gloriose.

Sexagesimūsextū bellū int̄ sarracenos et xp̄ianos accidit anno dn̄i nongentesimoꝯcesimoꝯcio Tunc quidā rex sarracenoꝝ cui⁹ nomen alimaxi cū multitudine paganoꝝ intuit regnum portugalie et ꝑuenit destruendo quicqͥd inuenire poterat vsqꝫ ad sanctum iacobū. Sꝫ ꝓpt̄ honorē apl'i iacobi cū xp̄iani resistē nō possent bellauit deus cont̄ sarracenos ꝑcusit enī de⁹ oīs sarracenos quadā infirmitate grauissima sic ꝙ oīs pierunt int̄m ꝙ n̄ remaneret q̄ noua aliorū nunciaret in terra sua. ¶ Eodē anno infirmat⁹ fuit rex ramir⁹ terci⁹ et mortu⁹ est in ciuitate legionen̄ regnauit·xxv·annis et successit ei in regno domus berimundo fili⁹ regis sancij consobrin⁹ regis predicti ramiri.

Sexagesimūseptimū int̄ sarracenos et xp̄ianos accidit āno dn̄i nongentesimoꝯcesimoquīto. Tunc almanzor videns discordiā magnā int̄ xp̄ianos cōgregauit exercitū suū magnū sarracenoꝝ et xp̄ianoꝝ q̄ cū eo se defederauerāt et intuit terrā xp̄ianoꝝ. Incepitqꝫ destruē ꝓuincias legionis et castelle et nauarre· xp̄iani aūt erant sic discordes ꝙ null⁹ erat qui alteꝝ vellet adiuuare & int̄m ꝓcessit illa vice ꝙ a flumīe dorij qͦd erat tūc signū diuisionis inter sarracenos et xp̄ianos ꝑuenit destruendo vsqꝫ ad flumen qͦd dicit̄ estolam et ibi fixit tētoria

sua. Quod cum sciuit rex beriundo exiuit
cont̄ eum cū exercitu suo bellauitqꝫ cū eo
virilit̄ et mortui sunt plurimi sarraceni.
Peruenit rex beriundo bellans et occidens
vsqꝫ ad tentoriū almanzor. Qđ cū vidit
almanzor irat⁹ vehement̄ ꝓiecit ī terram
pileū aureū qđ ferebat ī capite scđm morē
sarracenoꝝ ī signū corone. Erat enī cōsue
tudinis sarracenoꝝ regū mittere in terrā
predictū pileū ī signū magni doloris &
ire respectu suoꝝ qꝛ nō vincebāt īimicos
Qđ videntes sarraceī resumptis viribꝫ ir
ruerūt virilit̄ ī xp̄ianos ītm̄ ꝙ secuti sūt
eos vsqꝫ ad portas ciuitatis legionen̄. et
post paucos dies ceperāt ciuitatē n̄ fuissꝫ
ml'titudo pluuiaꝝ yemis ꝓpt̄ quā neces=
sario huīt recedē almāzor et sic reuers⁹ ē ī
ciuitate cordubeñ cū diuicijs et honore.

Sexagesimūoctauū bellū int̄ sar=
racenos et xp̄ianos accidit āno
dn̄i nongentesimo decesimo sex
to. Tunc supradict⁹ almanzor venit cū ml'ti
tudine graui et obsedit p̄dcām ciuitatem
legionen̄. et tanta fuit violēta expugna=
cio vrbis ꝙ cōfregit murū ī duabꝫ ꝑtibꝫ
scꝫ ex ꝑte occidentis et ex ꝑte meridie. Co=
mes aūt galecie guilhelm⁹ gūdisalui qui
ibi venerat ex regis p̄cepto ut defenderet
ciuitatē iacebat tūc ī lecto ml'tū infirm⁹
et cū sciuit ꝙ mur⁹ erat rupt⁹ in duplici
ꝑte fecit se armari oībꝫ armis & deferri ī
lecto ad locū vbi mur⁹ erat magis cōfra=
ctus qꝛ ibi erat maior pressura et ꝑiculo=
sior loc⁹ hoc aūt ip̄e faciebat vt ibi occide
ret̄ anteq̄ꝫ videret cōfractionē ciuitatis.
Ip̄o ergo iacente ī lecto tribꝫ diebꝫ defen=
dit locum illum ruptum et mortui sunt
plures ex vtraqꝫ parte sed finalit̄ occisus
est ibi et statim capta fuit ciuitas. et p̄ce
pit almanzor ꝙ frangerent̄ oms porte ci=
uitatis et ꝙ destruerent̄ turres que erant
ibi ex marmoribꝫ mirabiliter fabricate.
Et cum p̄dictus almanzor destructa ciui=
tate voluit intrare monasteriū monacho
rū sancti claudij ext̄ muros vrgens cum
calcaribꝫ equū suū nō potuit ip̄m mouē
ab eodem loco ꝫ equus ibi crepuit medi⁹
ꝓpter qđ predictus almanzor destitit a de
structione p̄dicti monasterij & dedit ibi
multa donaria secundū ꝙ in eodē cōuen=
tu p̄nte illustrissimo rege enrrico q̄ nunc
regnat a priore eiusdē audiui. Asserebat
ꝙ se vidisse de donarijs illis que dederat
almanzor ꝓpt̄ p̄dictū miraculū et reuers⁹
est almanzor cordubā cū magnis diuicijs
et honore.

Sexagesimūnonū bellū int̄ sarra
cenos et xp̄ianos accidit circa
predictū temp⁹. Tunc quidam
miles q̄ dicebat̄ roderic⁹ belasquas finxit
se facē bellū sarracenis velle et occulte tra=
ctauit cū almanzor q̄uo morti traderet se=
ptem fratres q̄ dicebant̄ septē infantes de
lara cū eoꝝ p̄re gundisaluo gustios qui
erant fortissimi bellatores q̄ eo tēpe repi
ri poterāt ī mūdo. Causa aūt quare ip̄os
tradidit morti fuit vindicacio de aliq̄bꝫ
iniurijs quas vxor sua et ip̄e se ꝓputabāt
recepisse ab eis Deduxit ergo eos suis ver
bis blandis ꝓditorie cū exercitu magno
vsqꝫ ī campū de almenara et p̄misit illos
infantes vt depredarent̄ campū. Ip̄i vero
habebāt secū ducentos milites suos q̄ ex=
euntes subito apparuit ml'titudo inūabi=
lis sarracenoꝝ veniēs sup̄ eos et factū est
preliū magnū sic ꝙ īterfecerūt ml'tos ex
sarracenis. ꝫ de xp̄ianis mortui sūt ī illo cer
tamie illi ducēti milites sic ꝙ nō remāse
rūt n̄ septē infantes predicti. Et cū vide=
rūt ꝙ ibi nichil restabat n̄ vincē vl' mo=
ri cōmendauerunt se deo et inuocauerunt
ap̄l'm iacobū et irruerūt virili aīo in sar=
racenos īterfecerūt plures ex eis sic ꝙ nul
lus erat qui ante ausus eēt expectare eos
sed tanta erat ml'titudo sarracenoꝝ ꝙ pre
lassitudine retraxerūt se ad quendā collē
ut abstergerent facies suas a puluerib⁹
et cū ibi puenissent inuenerūt ꝙ vn⁹ eoꝝ
deficiebat scꝫ fernand⁹ gundisalui q̄ ī bel
lo mortuus fuit ꝓpt̄ cui⁹ mortē nimiū do
luerunt. Existentes ergo ibi habuerūt ver=
bū suū cū sarracenis petētes treugas quo
usqꝫ nunciarēt predicto roderico belasq̄s
si vellet eos iuuare et cōcesserūt eis. Miserūt
ergo didacū gūdisalui vnū ex eis ꝫ nichil
potuit optinē. Reuers⁹ ergo ad fr̄es suos

narrauit eis crudelitatē illi⁹ ꝓditoris & factū est ꝙ mille eq̄tes q̄ erant cū ꝓdco rodrico belasquas mouerūt se ut venirēt et succurrerēt infantib⁹. Sȝ cū cognouit ꝓditor ille q̄ erat eoꝝ capitaneus verbis suis fallacib⁹ impediuit aduentū eoꝝ nō tamē sic potuit impedire quin ccenti illoꝝ trāsirent ad eos aīo moriendi vl' viuendi cū eis videntes ꝓdicionē sui capitanei. Iuncti ergo illis irruerūt scd̄o ī sarracenos et factū est preliū asperrimū d'e quale nūq̄ȝ quis audiuit ī tam puo nūo et tāta fuit cedes sarracenoꝝ ꝙ anteq̄ȝ aliquis eoꝝ occideret ꝑimerūt vl'ē duo milia sarracēoꝝ. Sed finaliē bellando inē ml'titudinē tam grauē mortui fuerūt illi triceneti milites et remanserunt soli ꝓdcti sex infantes et tam fessi erāt ꝙ iā nō poterāt leuare brachia ensib⁹ suis. Cū aūt viderunt eos ita fessos capitanei sarracenoꝝ scȝ viara et galue ꝓpē eoꝝ strenuitates traxerūt eos a pressura belli et duxerunt eos ad tentoria sua et fecerūt ꝙ deponerent arma eoꝝ dederuntq̄ȝ eis ad comedendū panem et bibendū vinū. Sed cū ꝓditor ille rodericus belasquas hoc cognouit misit nūcios suos capitaneis illis dicens ꝙ ipi male faciebant cōcedentes vitā talib⁹ hoīb⁹ sic ill' et ꝙ de hoc posset eis malū euenire. et ꝙ si sic facerēt ꝙ ipē n̄ rediret ampli⁹ ī castellam ȝ iret ad almanzor et faceret ꝙ caperent ab eo. timēētes ergo illi ne aliq̄d malū eis eueniret ab almanzor excusantes se ab infantib⁹ ꝓpē hoc reduxerūt eos cū armis suis sic ꝑmo erāt ī campū vbi ꝑmo fuerāt. quos cum viderūt sarraceni pulsatis atambōrib⁹ suis irruerūt ī eos ī tanta ml'titudine sic cadit pluuia de celo & factū est preliū crudeli⁹ q̄ȝ pri⁹ fuerat sic ꝙ breui tempe occiderunt duo milia et. lx et vl'ē sarracenos sic narrat historia. Et inē ceteros fraē minor q̄ dicebāt gundisaluus gundisalui terribiliora et mirabiliora sup alios faciebat ȝ tanta erat ml'titudo sarracenoꝝ ꝙ nō potuerunt eos tollerare. et itm̄ fessi erāt ꝙ nullomō poterāt iam moueri nec equi eoꝝ. Et licȝ ampli⁹ bellare voluissent armis carebāt q̄a iā cōfracte enses eoꝝ. Cum ergo sarraceni viderunt ꝙ n̄ habebāt arma occiderūt equos eoꝝ et ceperunt eos & expoliantes eos armis suis decapitauerūt eos vnū post alteꝝ sicē nati fuerāt ī oculis ꝓdcti ꝓditoris roderici belasquas. Et cum ꝑuenerūt ad gūdisaluū qui erat minor eoꝝ videns oēs fratres suos ante se decapitatos concepto grandi dolore resumpsit vires et quodā pugione q̄d habuit ī manib⁹ irruit in illum qui decapitauerat fratres suos ꝑcussitq̄ȝ ipm̄ in gutture et mortu⁹ est cepitq̄ȝ subito ei⁹ ensem et occidit cum eo vl'ē. xx sarracenos vt narrat historia. Capt⁹ est finaliē et decapitat⁹ est ibi. Ecce quid fecit ꝓditor ille ȝ postmodū hec ꝓdicio notabiliē fuit vindicata q̄ȝ quidā fili⁹ p̄ris eoꝝ quē habuit ī quadā sarracena q̄ dcūs fuit mudarica gundisalui postmodū occidit illū et. xxx. milites ei⁹ cum eo et vxorem ei⁹ ignib⁹ cremauit sic pleni⁹ continetē in generali historia hispanie.

Septuagesimū bellū inē sarracenos et xp̄ianos accidit āno dñi noningentesimoquadragesimo quinto. Tunc almanzor congregauit exercitū magnū et intrauit ꝓuinciā q̄ dr̄ portugalia destruxitq̄ȝ villas et castra loca et cum ꝑuenit ad mare ꝑcurrit et destruxit terrā galecie et ꝑuenit vsq̄ ad ciuitatem sancti iacobi quā cōbussit intrauitq̄ȝ sine timore vbi iacebat corp⁹ beati iacobi ut cōfringeret ei⁹ monumētū. Sed factus fuit quidā sonus terribilis circa eum quo territ⁹ fuit. Veruntamen accepit campanas minores quas secum deduxit ī signū victorie quas posuit ꝓ lampadib⁹ ī mesquita cordubeñ. vbi magno tempe steterunt. Sed anteq̄ȝ almanzor recederē de terra illa ꝑcussus fuit ille cum exercitu suo a deo ꝓpē pc̄m presumpcōis et feditatū quas fecerat ī ecclesia sancti iacobi quadam terribili et fetida infirmitate quā dicunt medici dessiarea sic ꝙ quasi oēs sui exercit⁹ fuerunt ibi mortui et confusi & qui euaserunt postea mala morte scȝ subitanea finiuerūt Et cū hoc sciuit rex beriūdo

misit plures gentes ad montana vbi se eleuauerāt sarraceni remanentes & omēs ibi occisi sunt sic ꝙ vnus ex eis nō remāsit et almanzor reuersꝰ fuit in terrā suam cum paucis.

Septuagesimūprimū bellū inē sarracenos et xpianos accidit āno dñi noningentesimoquadragesimoseptimo. Tunc quidā sarracenꝰ q̄ dicebat abdemelique filiꝰ almanzor cōgregauit exercitū suū vt ꝑcurreret et destrueret terrā xpianoꝝ. Qui ꝑueniens vsqꝫ ad ciuitatē legionen̄. destruxitqꝫ quecūqꝫ reliquerat almanzor pr̄ eiꝰ tam ī muris q̄ʒ ī turrib; vsqꝫ ad pauimentū vt nō possent ampliꝰ illud edificare xpiani Sʒ supdcūs comes castelle garsias fernandi venit viriliē conē eū cū mltitudine militū et peditum q̄ fecit ꝑdictū sarracenū eleuari a predicta ciuitate. secutusqꝫ est eū fugientem et inēfecit plures sarracenos sic ꝙ ille sarracenꝰ cū magna pena et ꝑiculo reuersꝰ est in ciuitatē corduben̄. nec ampliꝰ ausus fuit attemptare ꝑcurrē terram xpianorum.

Septuagesimūsecundū bellū inē sarracenos et xpianos accidit anno dñi noningentesimoquadragesimo octauo. Tūc supdictꝰ rex legionis donus beriundo vidēs mala que sarraceni cōtinuo inferebāt xpianis scripsit regi garsie nauarre et ꝑdicto comite castelle garsie gundisalui. et ꝓpē fidei & salutē pr̄ie cōfederati sunt conē sarracenos et ꝑduxit exercitū suū magnū. Rex predictꝰ beriundo et licʒ infirmꝰ esset fecit se deduci in lecto cui cōiunctꝰ est predictus comes cū milicia sua. Rex predictꝰ garsias nō venit in ꝑsona ſʒ tamē misit exercitū suū. Oēs ergo predicti cōiuncti sunt in quodā loco ꝓpe seriam qui dr̄ arabice canantaasor qd̄ nr̄a lingua dr̄ archamborum. Almanzor eciā de quo supdictū est ꝑtraxerat exercitū suū magnū et intrās ꝑ castellā destruxit quicqd̄ inuenire poterat Cum ergo ꝑuenit ad eos habuit cū illis prelū suū magnū qd̄ durauit ꝑ totā vnā diem vsqꝫ ad noctē sic ꝙ vna ꝑs alteram deuincē nō poterat mortui tamē sunt ex parte sarracenoꝝ quasi sine nūo et dimissum est bellū ꝓpē noctē superuenientē alias ibi fuisset captus vel mortuꝰ almanzor. Cum ergo vidit ꝑdictꝰ almanzor destructionē gentis sue nō fuit ausus expectare bellū sequentis diei et fugit de nocte. cūqꝫ ꝑuenisset ad locū qui dr̄ bolgaecorax pre dolore & tristicia infirmatꝰ est nec vltra ampliꝰ cōmedit et bibit et sic mortuꝰ est sepultusqꝫ est in medina celi. Rex aūt predictus cū oībus alijs xpianis sequēti die parauerē acies suas ad bellandū cogitantes sarracenos stare ī tentorijs suis et cū hora diei spectarent et nullū sarracenum inuenerē accesserūt ad eoꝝ tentoria et expoliauerunt campū. Comes vero garciās fernandi secutꝰ est sarracenos qui tot ex eis inēfecit ꝙ paucissimi remanserunt viui et reuersꝰ est cū mltitudine captiuorū. Sic ergo ꝑuersus ille almanzor q̄ sepe in bellis conē xpianos fuerat victoriosꝰ miserabiliē illa die a xpianis fuit victus et mortuꝰ Illa aūt die qua almanzor fuit victꝰ et mortuus fuit visus quidā homo sub figura pastoris in litore gadalquenir Clamās ac magnū planctū faciens. Dicebat enī ꝑmo ī arabico & deinde lingua castellana Incanātarazor ꝑdidit almanzor ꝑtatem et fastum suū ac leticiā. Cordubeñ. aūt quādo volebant ire ad illum homiēz et ab eo querē quis erat et cur plorabat eleuabāt ante oculos eoꝝ et nō videbant eum. Iteꝝ apparuit ī alio loco dicens in lingua nr̄a en canantarazor ꝑdio almanzor elantabor. Crediē ꝙ ille diabolus in figura hoīs qui dolebat de destructione sarracenoꝝ ꝓpē mala que inferebāt xpianis ſb duce pessimo almanzor. Seqūti anno mortuꝰ est feliciē ꝑdictꝰ rex beriundo et sepultꝰ est in ciuitate legionen̄. ī ecclesia sancti iohannis baptiste regnauit .xxvij. annis. Et successit ī regno rex alfonsus quītus filiꝰ eius et incepit regnare cum esset etatis quinqꝫ annoꝝ.

[S]Eptuagesimūtercium bellū inter sarracenos et xp̄ianos accidit anno dn̄i noningentesimoquinquagesimonono. Et regnante in regno legionis alfonso quinto p̄dicto. Tūc ꝓpter discordiā magnā int̄ p̄dictū comitē garsiam fernandi & filiū ei⁹ sauciū sarraceni cōgregauerunt exercitū magnū et venerūt ut ꝑcurrerēt terrā xp̄ianoꝝ ceperūtq̄ abulam que tunc ppl'ata fuerat. Deinde venerunt bozomā et sanctum stephanū destruxerunt. Destruxerūtq̄ villā et ꝑ totā illā terrā crudelit̄ occidebant xp̄ianos. Cū aūt predictus comes sciuit amarā destructionem nō potuit sustinē et licet gentes sue essent diuise int̄ se et filiū ei⁹ ꝓposuit mori ꝓ defensione p̄rie. Venit ergo viriliter cont̄ sarracenos bellauitq̄ cū eis aīose sed deo ꝑmittente vict⁹ fuit ī bello et capt⁹ a sarracēis ꝫ paucis elapsis dieb⁹ mortu⁹ est ī carcerib⁹ de vulnerib⁹ que receꝑat in bello et successit ī comitatu castelle p̄dcus fili⁹ ei⁹ sauci⁹ qui postmodū optime defēdit terrā suā et lucratus est penāfiel et sepulnedaꝫ maderuelum monteion et recuꝑauit gozmaciū et sanctū stephanū & ozomā que perdita fuerāt cū ei⁹ p̄r esset in carcere. Iste fuit p̄m⁹ q̄ dedit libertatē militib⁹ castellanis ꝙ nō cōtribuerēt nec irent in exercitu n̄ dn̄s daret eis solidum suū q̄a ante cōtribuebāt et ibant in exercitu sine solidata.

[S]Eptuagesimūquartū bellū int̄ sarracēos et xp̄ianos accidit anno dn̄i noningentesimoseptuagesimotercio. Tunc p̄dictus rex alfonsus quīt⁹ et comes castelle sauci⁹ nō potentes sufferre īiuriam quā fecerant sarraceni in occisione comitis garsie fernandi cōgregauerunt exercitū magnū vna cū adiutorio nauarroꝝ ꝓpt̄ fedus qd̄ inierat p̄r regis alfonsi cum eis et ꝑuenit ad regnū toleti comburēs et destruēs quicq̄d inuenire poterat. Et ꝑtransiens inde ꝑuenit vsq̄ ad ciuitatē corduben̄. depredando et destruendo gladio et igne quicq̄d īuenire poterat. Qd̄ videntes sarraceni ut eos dimitterēt in pace dederūt ei magnū thesaurū & plurima dona. Sil'r rex toleti et corduben̄. et reuersi sunt ī terrā suā vindicata morte predicti comitis et cū magnis diuicijs et honore. Predict⁹ rex alfons⁹ quīt⁹ reedificauit muros et turres ciuitatis legionen̄ que destruxerat almanzor et fili⁹ ei⁹. regnauitq̄. xxvij. annis et mortuus est in portugalia. Congregauerat enī exercitū suū magnū ex desiderio seruiendi xp̄o & iuerat ī predictā terrā vt caperet villam illā que dr̄ viseo que tūc erat sarracenoꝝ et cum die quadā ī armis respiceret hinc inde murū ut videret portā debiliorē ad congrendū ꝑcussus fuit sagitta in spatulis et senciēs se vulneratū ad mortē facto testamēto et ꝑceptis sacramētis feliciter migrauit ad dn̄m et sepult⁹ est ī ciuitate legionen̄. apud p̄rē suū sup̄dictū. Regnauitq̄ ꝓ eo fili⁹ ei⁹ domus beriundo terci⁹.

[S]Eptuagesimūquintū bellū īter sarracēos et xp̄ianos accidit circa idem temp⁹. Tunc enī tempe yemis uenerūt sarraceni ī m'titudine grani ut caperent et frangerent ciuitatē pamplone. Rex aūt sauci⁹ nauarre stabat tūc vlt̄ portus qui dicūt derontes valles et cū sciuit doluit vehemēt̄ et collecto exercitu suo disposuit se magno piculo ꝓpt̄ niues magnas que erant ī ꝑtibus illis. Et cum vidit ꝙ alit̄ transire nō poterat fecit abarcas de corijs crudis loco sotulariū ꝓ se et ꝓ oī gente sua et sic transiuit port⁹ de nocte sine aliquo dampno licꝫ cum mag̃ pena et ꝓpterea dict⁹ fuit postmodū rex sauci⁹ abarca. Cum ergo fuit mane apparuit subito irruens sup̄ sarracenos q̄ obsessam tenebant ciuitatē et tot int̄fecit ex eis ꝙ vix remansit qui posset renunciare in partib⁹ suis que acciderēt ibidem. Iste rex ambulans cū suis abarcis fecit m'ta bella cum sarracenis & cōquisiuit multa loca in celtiberia et in carpentania que vsq̄ in hodiernū diem dicunt̄ domisaucij abarca. Regnauit. xxv. annis et successit ei

in regno nauarre filiꝰ eiꝰ domus garsias
tremerosus sic dictus qꝛ cum ingrediebat̃
bella tremebat valde in principio licet pꝰ
ingressum esset fortissimꝰ miles q̃ dictus
fuit abarca sicut pater. Quo mortuo suc=
cessit ei ĩ regno filiꝰ eiꝰ dñs sanciꝰ maior
Hic duxit ĩ vxorẽ dñam elnirã filiã comi
tis sancij castelle ex qua habuit duos fili
os quoꝝ vnꝰ fuit dictꝰ domus garsias et
aliꝰ domus fernandꝰ. Quoꝝ prĩ nõ rema
nente ꝓle ĩfantis garsie filij comitis san
cij castelle cepit comitatũ castelle ex parte
vxoris sue. Et ipo mortuo domus fernãdꝰ
filiꝰ eiꝰ qui duxerat in vxorẽ dñam sanci
am sororẽ regis legionis domi beriundi de
quo sup̃ dictũ est de eiꝰ cõsensu ĩ eiꝰ nup=
cijs ductꝰ est rex castelle. Rex aũt predi=
ctus domus beriundo regnauit ĩ regno le=
gionis decẽ annis et mortuꝰ est in quodã
bello qd̃ accidit sibi cũ p̄dicto rege ferna=
do et fratre eiꝰ rege garsia nauarre quod
bellũ fuit celebratũ xp̄e Cariorẽ in quodã
loco qui dr̃ nantada ĩ valle tamaron sic̃
plenꝰ cõtinet̃ in generali historia hispa=
nie. et sepultꝰ est ĩ ciuitate legionen̄. cum
vxore sua dña Therasia. Quo mortuo p̃=
dcꝰ rex fernãdꝰ collecto exercitu suo iuit
legionẽ et obsedit eã et finalit̃ receptꝰ est
in regẽ legionis qꝛ ei ptinebat et sic cõiũ
cta sũt ista duo r̃gna et ipe dictꝰ est rex
castelle et legionis et vocatꝰ fuit rex fer=
nandus magnus.

SEptuagesimũ sextũ bellũ inter
sarracenos et xp̄ianos accidit
ãno dñi ĩ Millesimo. xvj Regnã
te ĩ r̃gno castelle et legionis sup̄dicto r̃ge
fernando magno. Tũc excitauit deꝰ quẽ=
dã virũ sibi dilectũ et armis strenuũ di=
ctũ rodericũ de viuar. Iste fuit filiꝰ cuiꝰ=
dã nobilis militis q̃ dicebat̃. Numꝰ lay=
nes quẽ genuit ex vxore sua legittima te
rasia Numens filia comitis Numi alua
ros de maya licꝫ aliq̃ alia asserãt tñ hec ẽ
rei veritas sic patꝫ ĩ cronica p̄dicti regis
fernãdi magni Cũ ergo ĩgrederent̃ eo tpe
quinqꝫ r̃ges sarracenoꝝ ut pcurrerẽt castel
lam trãsiert̃ sup ciuitatẽ burgen̄. ad mon
tes doca et pcurrerẽt ville foratũ et sanctũ
dñi cũ de la calsada et lucromũ et nayaraz
totãqꝫ illã terrã et extrahebat magnã pri=
sam captiuoꝝ bestiaꝝ gregũ et armentoꝝ
Cũ ergo ipi irent cũ tam grandi preda p̃
dictꝰ rodericꝰ cõuocauit totã illã terrã &
dedit illis saltũ ĩ montibꝰ doca. bellauit
qꝫ cũ eis et deuicit eos cepitqꝫ p̄dictos quĩ
qꝫ reges viuos et cepit totã p̃dã suã ac
cũ illꝰ captiuis regibꝰ et cũ tota preda ve=
nit ad mr̃ẽ suã et diuisit spolia nobilibꝰ
et oĩbꝰ alijs q̃ fuerũt cũ eo ĩ bello et facta ẽ
leticia magna ac laudauit deũ xp̄e victo
riã et mercedẽ quã sibi fecerat. Dixitqꝫ ñ
habeo ꝓ bono tenẽ r̃ges captiuos sꝫ habeo
pro bono liberare eos ut vadant libere in
terrã suã. Soluit ergo illos quinqꝫ reges
sarracenos & p̄cepit q̄ abirent sꝫ et ipi re
graciati sunt xp̄e tantũ beneficiũ venien
tesqꝫ ĩ terrã suã benedicebãt ei et miserũt
ei parias cognoscentes se volũtarie suos
eẽ vasallos. Hic rodericꝰ pegrinãs in san
ctũ iacobũ recepit beatũ lazarũ sub specie
lepsi ĩ societate sua in mensa et lecto quẽ
inuenit iacentẽ in luto in via horrentibus
ergo oĩbꝰ qui cũ eo erant nocte illa q̃ secũ
fuit ĩ lecto cũ dormiret rodericꝰ in suffla
uit ille lepsus flatu magno per spatulas
roderici sic q̄ flatꝰ ille pueniret vsqꝫ ad pe
ctus & euigilans nõ inuenit lepsum illũ
apud se nec ampliꝰ eũ videre potuit licet
a lecto surgeret et eũ diligẽt̃ quererẽt. Re=
uersus ergo ad lectũ et luminaribꝰ incensis
cum diligẽt̃ cogitaret ĩ hys que sibi illo
lepso acciderat post paululũ. Ecce appa=
ruit vir quidẽ albis indutꝰ vestibus qui
dixit ei Roderice dormis. Tũc respondit
et dixit nõ dormio sed quis es tu q̃ cũ tan
ta claritate et odore venis. Tũc ille respõ=
dit ego sum sanctꝰ lazarꝰ quẽ tu recepisti
et cui multa bona fecisti sb̃ specie gaui ex
dei amore et xp̄e honorẽ et bonũ qd̃ michi
fecisti cõcedit tibi deus vnũ magnũ donũ
q̄ cũ flatus ille quẽ sensisti tibi euenerit
scias pcerto q̄ oĩa que incepis ĩ bellis vl̃
alias oĩa felicit̃ cõsumabis. Tuus honor
crescet de die ĩ diem et erit timor tuꝰ sup
sarracenos et xp̄ianos sed et inimici tui
tibi nunquam nocere poterunt morieris

morte honorabili nunq̄ eris vict9 ꝫ semp victor existens qz deus cōcedit tibi suam benedictionē fac ergo semp bonū et sic disparuit. Ille aūt surgens a lecto genibus flexis in terra fudit oracōēz suā ad deum gracias agens ꝓpter tanta beneficia. Hic post peregrinacionē suā intrauit in campum cum martino gundisalui deuicit & occidit eū ꝓpē qđ lucrat9 est ciuitatē calagurritanā ꝓ rege fernando quia erat questio sup eadem inē predictū fernandū regem et regem ramirū arragoni cui9 esset et facta est concordia inter eos ꝙ illi duo milites pugnarent et parti victoris ciuitas concederet.

Eptuagesimūseptimū bellū inē sarracēos et xp̄ianos accidit anno dn̄i millesimo. xix. Tūc rex garsias nauarre et rex sarracenorū Alymaymon cōgregauerūt exercit9 magnos et in loco qui dr̄ recurnaseta factū est preliū magnū et mortuis plurimis sarracēis vict9 est rex alymaymon et mortuus in bello a predicto rege garsia.

Eptuagesimūoctauū bellū iter sarracenos et xp̄ianos accidit āno dn̄i Millesimo. xxvij. Tūc cum supdict9 rex fernand9 magn9 esset i galechia venerūt sarraceni cū exercitu magno ut cōquererēt excrematurā gētes vo illi9 terre miserūt veloces nuncios pdicto roderico viuar vt eis succurrēt qđ cum audiuit nō detinuit se ꝫ misit statim ꝓ parentib9 et amicis suis et veīt conē pdcos sarracenos q̄ deducebāt predam magnā captiuoꝝ gregū et armētoꝝ et īuenit eos inē achensiā et scm̄ stephanū de gormatio Irruit ergo in eos virili aīo et cōmissū est bellū campale asperrimū vbi plurimi ceciderūt sarraceni. Deuicitqꝫ sarracenos & secut9 est fugientes p septē leucas occidendo et vulnerādo eos et reuers9 est honorifice cum tota preda quā ducebāt sarracēi et tot fuerūt spolia campi in eo ꝙ valuit quinta ps fuit ducentoꝝ equoꝝ et valor centū miliū marcaꝝ argentei que oīa dimisit sine cupiditate bellatorib9 suis et reuersus est in terram suam cum diuicijs et honoribus.

Eptuagesimūnonū bellū inter sarracenos et xp̄ianos accidit āno dn̄i Millesimo. xxxiij. Tūc predict9 rex fernand9 magn9 cōgregauit exercitū suū magnū et iuit conē sarracenos portugalie et meridie & badayus q̄a oīa hec tunc possidebāt sarraceni et cepit virib9 ceam et guneam que sunt i portugalia et plura alia castra que erant circūcirca et licz in illis remanerēt sarraceni ꝓ vasallis suis fortalicia tn̄ semp permanserunt i regis ptāte et obsedit viseum vbi mortuus fuerat rex alfons9 socer ei9 ex sagitta de quo supdictū est et in tanta pressura tenuit eam obsessam ꝙ cepit eam & cepit illū sarracenū qui inēfecerat sagitta regem alfonsū. Extraxitqꝫ oculos eius et pscidit eciā ei9 man9 et pedes. In hys roderic9 supdict9 fuit strenuissim9 miles

Ctuagesimū bellū inē sarracēos et xp̄iāos accidit āno dn̄i Millesimo. xxxiiij. Tunc supdictus rex fernand9 magn9 cōgregato exercitu suo iuit sup lamegū et licz ciuitas esset fortissima statim tamē obsedit eam et tot igenia ac castra lignea posuit circūquaqꝫ et tam fortissime conquestauit eam ꝙ vi armoꝝ cepit eam i qua īuenit mltitudinem diuiciaꝝ et cepit captiuos oēs sarracenos quos int9 inuenit quoꝝ maiorē partē retinuit ꝓ edificacōē ecclesiaꝝ que ꝓstrate fuerant et post hec iuit sup castꝝ scī martini qđ iacet sup riuū de malua & cepit cū ac deinde obsedit terrasam et cepit eā. Reuersusqꝫ est in terram suam cū diuicijs et honore.

Ctuagesimūprimū bellū inter sarracēos et xp̄ianos accidit anno dn̄i Millesimo. xxxv. Tunc predict9 rex fernand9 magn9 cōgregato

exercitu ſuo voluit hr̃e conubrã et cõſilio
predicti roderici de viuar peregrinat⁹ eſt
in ſanctũ iacobũ dixit enĩ ſibi ꝙ deus iu
uaret eum ad capiendũ illã & inſup qđ ĩ
reditu volebat ꝙ eum faceret militẽ et ꝙ
credebat ſe r̃cepturũ miliciã cont̃ conubrã
Acquieuit ergo illuſtris rex conſilio eius
ml'tas elemoſinas ꝑ viam diſtribuens &
manſit ibidẽ in oracõe trib⁊ dieb⁊ petens
a deo adiuuari in eo ꝙ deſiderabat meri=
tis apl'i iacobi. Venit ergo poſt hoc cum
exercitu ſuo magno et obſedit conubriã.
poſuitq̃ ingenia et caſtra lignea circunq̃
q̃ ſ3 villa erat tam fortis et tam magna
ꝙ ſeptẽ ãnis ſtetit in ei⁹ obſidione et ꝓpt̃
tantã dilacõez tempis et inopiã victua=
liũ iam volebant xp̃iani dimittẽ obſidio
nem. ſ3 monachi cui⁹dam monaſterij qui
vſq̃ ĩ hodiernũ diem dicit̃ larmano viuẽ
tes de labore manuũ ſuaꝝ ex lõgo tempe
fecerãt magnã ꝓuiſionẽ victualiũ ſecrete
habebãt enĩ ml'titudinẽ tritici et ordei mi
lij et leguminũ ſencientes ergo ꝙ rex vole
bat recedẽ venerũt velocit̃ ad regem et di
xerũt ei ꝙ nõ ãmoueret obſidionẽ q2 ipi
darent cibaria ex hys que longo tempe cõ
gregauerãt et factũ eſt ſic. Nam dederũt
ſufficienciã exercitui quouſq̃ ſarraceni de
ficiebant fame. fames ergo et pugna ſine
intmiſſione deduxerũt ſarracenos ad hoc
ꝙ venerunt et ꝓcidentes ante regem fer=
nandũ pecierũt ꝓ mercede ſolã vitam &
ꝙ darent ei villam et oĩa bona que habe
bant. Pius ergo rex cõceſſit eis vitam et
ipi dederũt ei villã. quadã die dñica ho=
ra tercia. Sed interim ꝙ p̃dict⁹ rex erat
in p̃dicta obſidione. accidit ꝙ quidã ep̃s
grecie dict⁹ Aſſian⁹ ꝑegrinat⁹ eſt in ſan
ctũ iacobũ et cũ eſſet ibidem audiuit ab
hoĩb⁊ ciuitatis ꝙ ſanct⁹ iacob⁊ apparebat
ſic̃ miles in bellis xp̃ianoꝝ ſuccurrens ei'
qđ verbũ diſplicuit ſibi et dixit nõ voce=
tis eum militẽ ſed piſcatorem. Et cum in
hoc ꝑtinacit̃ ꝑmaneret placuit deo ꝙ eidẽ
dormienti apparuit ſanct⁹ iacob⁊ portãs
in manib⁊ quaſdã claues et dixit ei hyla
ri vultu tu tenes inderiſum ꝙ me dicunt
militẽ xp̃iani et aſſeris ꝙ nõ ſum miles.
Ideo nunc veni ad te ut hoc tibi oſtendã
nec ampli⁹ dubites de milicia mea quia
ſum miles ihu xp̃i et adiutor xp̃ianorum
cont̃ ſarracenos et cum hoc diceret tradi=
tus eſt ſibi equus albiſſim⁹ in quem apl'⁹
aſcendit armatus oĩbus armis mirabilit̃
ſplendentib⁊ ad modũ militis et dixit ei
ꝙ volebat ire in adiutoriũ regis fernan=
di qui iacebat ſup conubriã iam ſeptem
annis eam obſidentẽ & ut ſis magis cer=
tus dico tibi ꝙ cum hys clauib⁊ quas in
manib⁊ teneo cras hora terciaꝝ aperiã ei
portas ciuitatis conubre et dabo eam regi
fernando quib⁊ dictis diſparuit. eui gilãs
ergo a ſompno p̃dictus ep̃us aſſyan⁹ bo=
no mane cõuocauit clericos et oĩes habi
tantes in ciuitate dixitq̃ eis que viderat
et audiuerat diem et horã ſignatã aꝑtio=
nis conubre et ſic̃ dixit veridice ſic reptũ
eſt. Et tũc p̃dict⁹ rex cepit p̃dictã ciuita
tem et fecit militem predictũ rodericũ de
viuar ĩ maiori meſquita conubre cingen
do ſibi enſem et dando ei pacem in ore &
fuit vocatus ruidas et reuerſ⁹ eſt rex per
ſanctũ iacobũ in terrã ſuã cum honore.

OCtuageſimũſecundũ bellũ inter
ſarracẽos et xp̃ianos accidit an
no dñi Milleſimo. xliiij. Tunc
predictus rex fernand⁹ magn⁹ congrega
to exercitu ſuo magno ad ꝑcurrendã ter=
ram ſarracenoꝝ cõquiſiuit quedã caſtra.
Vnde plurima mala eueniebant xp̃ianis
ſc3 gormatio vadũ regis agnilerã barbin
guã ribam ſanctũ morã et multas alias
turres. Vnde ſpeculabant̃ ſarraceni ꝓpter
quas xp̃iani erant diſcooꝑti cũ intrabãt
terrã illam quas oĩes deſtruxit. Deſtru
xit eciã plura alia fortalicia que erant in
valle de bargeter⁹ et in circuitu tirazone
vſq̃ medinã celi et exinde uenit ĩ canta=
briã et expulit inde ſarracenos poſuitq̃
eam ſub dñio ſuo et oĩa montana ouen de
ſtruxit igne et ferro. Et exinde venit tole
tũ et ꝑimit plurimos ſarracenos et capti
uauit deſtruxitq̃ talamancã. alcalam ore
dam et lucratus eſt plurima alia loca re=
gni toleti et ml'titudinẽ diuiciaꝝ q̃ oĩa di
miſit cũ militib⁊ ſuis. Et exinde venit ſuꝑ

gnadal et faiarã & obsedit eã nec reges dabãt habitantib⁹ in ea p̄ multitudine i geniorum et machinarum quare illi sarraceni habuerũt mittere nuncios suos ad regem toleti vt liberaret eos bello vł donis Rex ergo ille Almaymon multitudinẽ auri et argenti multosq̈ pãnos p̄ciosos misit regi fernando petens treugas vt venirent ad eum secure q̄ ei cõcessũ Venit ergo rex ille sarracen⁹ et fact⁹ est vasall⁹ regis fernandi sic q̄ quolibz anno dabit ei parias et reuers⁹ est rex fernand⁹ in terrã suã cũ magnis diuicijs et honore.

Octuagesimũtercium bellum inter sarraceos et xp̄ianos accidit anno dñi Millesimo. l. Tunc predictus rex fernand⁹ magn⁹ cõgregato exercitu suo venit in portugaliã et obsedit montẽ maiorẽ vbi plurima dampna recipiebat conubra et tam fortiẽ expugnauit eam machinis suis et breui t̄pe habuit eã Ibi apparuit strenuissim⁹ miles ruidas de viuar qui uadens ue obseruaret colligentes herbam tres lites sarracenorum deuicit. Mouit ergo rex illustris exinde exercitũ suũ ĩ algarbiũ cõburens et destruẽs quicquid inuenire poterat captiuãdo destruendo et occidendo sarracenos quousq̈ p̄ueñe ad ciuitatẽ hispalen̄. Et tũc benahamech alimucan⁹ rex hispalen̄. videns predam et magna dampna que p̄ suũ regnũ rex fernand⁹ faciebat misit ei nũcios suos cũ magnis diuicijs & fact⁹ est ei⁹ vasall⁹ cõcedens ei parias quolibet anno. Rex aũt fernand⁹ habito cõsilio suorum recepit eum in vasallũ et dona petiuitq̈ ab illo rege sarraceno corpa sanctarum iuste et rufine Si uolebat ei⁹ amorẽ h̄re. Respondit rex sarracen⁹ q̄ nesciebat vbi erãt illa corpa Veruntñ q̄ si ip̄e sciret vel quicunq̈ ali⁹ q̄ sibi placebat et nõ solũ illud sz in oib⁹ alijs in quib⁹ sibi posset cõplacẽ. Et tunc reuers⁹ est rex fernand⁹ samozam cũ magnis diuicijs et honore et populauit eandem ciuitatẽ que a t̄pe almãzor destructa fuerat. Et ex illo loco misit duos ep̄os scz legionen̄. & astoricen̄. et comitẽ nunũ ac duos diuites viros ad regem hispalen̄. p̄ honorabilib⁹ illis corpibus sanctarum iuste et rufine. Qui cũ p̄uenerũt ad predictã ciuitatẽ hispalen̄. recepit eos ille rex sarracen⁹ cũ honore et exposita ambasiata rex habitu suo cõcilio respondit q̄ de corporib⁹ illis nichil sciebãt Veruntñ q̄ darent eis parias Ep̄i aũt illi cũ sancti viri steterũt in orõne trib⁹ dieb⁹ et ieiunijs q̄bus sic in orõne p̄manentib⁹ apparuit sc̄s ysidor⁹ dicens eis. Serui dei nõ est uoluntas dei q̄ corpa beatissimarum v̄ginũ iuste et rufine ext̄hanẽ ab hac ciuitate qz hec ciuitas debet cõqueri a xp̄ianis et vult q̄ hic maneant p̄ consolacõe eorum. Sed deus habz p̄ bono semp v̄ram sanctitatẽ et p̄p̄ honorẽ regis fernandi a quo recepit multa seruicia q̄ deducatis corp⁹ meũ in ciuitatem legionen̄. & cũ audiuerũt timuerẽ timore magno et steterũt p̄ aliquã morã attoniti et muti p̄p̄ magnã claritatẽ et sencientes mirabilem et nõ assuetũ odorẽ et tũc sanct⁹ ille confessor ysidor⁹ fecit signum crucis sup eos et statim redierunt in seipis et interogauerũt eũ quis eẽt. Qui respondit ego sum ille ysidorus qui fuit Archiep̄us hispalen̄. tunc facta graciarum actione p̄cesserũt ab eo q̄ eis ostenderet locũ sepulture et ostendit eis dando c̄ta signa eis q̃uo iacebat in sibilia veteri et disparuit ab oculis eorum. Illi vero venerũt ad regem dicentes q̄ uolebãt ei ostendẽ qd̄ petebant placuit regi et venit cũ militibus suis ad locũ signatũ et fodientes p̄n̄te rege inuenit sepulchrũ sancti confessoris et aperientes sepulchrũ exiuit odor mirabil' in modũ aliusqui et balsami q̄ p̄fuit in salutẽ nõ solũ xp̄ianorum sz eciã sarracenorum et extracto corpe honorifice inuoluerunt ossa illa nobilib⁹ pannis et rex p̄p̄ miraculũ qd̄ viderat doluit de concesso et voluit accipe illud si potuissz. Sed cũ hec cogitauit ampli⁹ corp⁹ illud videẽ ñ potuit et mot⁹ est intellect⁹ ei⁹ in aliud sic q̄ obliuioni tradidit que cogitauerat et post hec mouerẽ se ep̄i ac alij ambasiatores cũ precioso illo corpe p̄ viam suã plurimis miraculis chorusçando. & cum p̄uenerũt legionẽ et rex fernand⁹ sciuit. iuit ad eos

cum solempni ꝓcessione. et cū magno ho
nore posuit illud sanctū corpꝰ in quodā
monasterio qđ ipe fecerat in monumento
aureo sup altare maiꝰ et extūc ecclesia il=
la uocata est sanctꝰ ysidorꝰ quā dotauit
lapidibꝫ ꝓciosis auro et argento ac pluri
mis possessionibꝫ. ¶Est aūt monasterium
illud quod ego vidi canoīcaꝝ regulariū
vbi sunt sepulture multoꝝ regū quorum
ymagines tenent cruces in manibus sini
stris et in dextris enses euaginatos.

Octuagesimūquartū bellū inter sarracenos et xpianos accidit cir ca ꝓdicta tempa. Tūc enī ꝓdi= ctus rex fernandꝰ magnꝰ ad requisicōez regine dn̄e saucie vxoris sue cōgregauit exercitū suū magnū cont̄ sarracenos car= pentanie et celtiberie que sibi rebellauerāt deditqꝫ ei ꝓdicta regina de suis thezauris magnas diuicias ꝓ stipendijs militum. Cū ergo ꝓdictꝰ rex puenit ad terras illas in tantū confregit illas et tot sarracenos occidit et captiuauit qꝫ ꝑ vim et cont̄ eo= rū volūtatē reduxit terras illas ad ꝓsti= nam ꝯuitutē et reuersꝰ est in terrā suā cū magnis diuicijs et honore deditqꝫ regine in recōpensacōez eoꝝ que sibi pro exercitu suo dederat oēs parias illoꝝ sarraceno= rū. Celtiberia est illa t̄ra que vadit a san cto sebastiano ex pte occeani maris indi= rectum usqꝫ mare cesaraugustie qđ est ma re mediťraneū et ex flumīe ybero usqꝫ ad regnū morcie vocat̄ carpentanea. Iste rex fernandꝰ liberauit regnū ne esset subiectū impatori nec r̄cognosceret supiorē in tem poralibꝫ et hec fuit causa quare fuit voca tus magnꝰ sic plenꝰ cōtinet̄ in generali historia hispanie Hinc illustri regi beatꝰ ysidorꝰ reuelauit diem mortis sue vt se di sponeret ꝓ igressu beatitudīs eterne q̄ ve nit ante corpꝰ beati ysidori & genibꝫ fle= xis ac coronatus r̄gia corona sic orauit. Dn̄e ihu xp̄e cuiꝰ ē oīs ptās et oīe r̄gnū qꝫ tu es rex oīm regnoꝝ et rex oīm gen= ciū dn̄e reddo tibi nūc r̄gnū qđ m̄ dedisti sed peto ꝓ mercede qꝫ aīa mea sit posita ī luce cuiꝰ nō est finis quibꝫ dictis expolia uit se vestimētis suis r̄gijs auro decoratis et abstulit coronā quā tenebat ī capite & posuit eā sup altare et īdutꝰ est cilicio cir ca carnē. et iteꝝ fecit orōez ad deū et abso lutꝰ est ab epis de pctīs suis et statī ibi re cepit vltiāz vnctionē sparsitqꝫ cineres sup se et ꝓcepit se deduci ī pegrinacōez ad scāz mariā de almasā que est ꝓpe cabesom vbi nouē diebꝫ stetit et appinquāte morte fe cit se deduci ī cabesom et ordiato testamē to suo diuisoqꝫ r̄gno tribꝫ filijs scꝫ Saucio alfonso et garsie pꝰ penitenciā lacrimabi lem triū dieꝝ die quarta q̄ fuit dies scī io hānis baptiste hora sexta data benedictōe filijs suis migrauit ad dn̄m sepultꝰ est in ecclesia sancti ysidori ciuitatis legionen̄. iuxta p̄rez suū quē ipe deonā fecerat de= duci. Regnauit vigiti duobꝫ ānis et sex mensibꝫ & successit ei ī r̄gno castelle Sau ciꝰ filiꝰ eiꝰ pm̄ꝰ Alfonsꝰ ī r̄gno legionis et garsias ī galecia et portugalia.

Octuagesimūquītū bellū int̄ sar= racenos et xpianos accidit an= no dn̄i Millesimosexigentesio= septuagesimo. Tūc ꝓdictꝰ rex Sauciꝰ vi dens qꝫ rex fernandꝰ p̄r suus ꝓ honore fi dei xp̄iane cōquestauerat ꝓuincias portu galie et lucitanie hispalen̄. corduben̄. tole ti celtiberie et carpentanie sūtqꝫ r̄ges eaꝝ facti tributarij ei. Ideo cōgregato exercitu venit sup ciuitatē cesaragustanā et obse= dit eā ac cū īgenijs et machinis pluribus de die et nocte eā fortissime expugnabat ꝓpť qđ pꝰ ml'ta dampna q̄ recepert̄ sarraceni rex ciuitatis misit r̄gi Saucio ml'titudiēz magnā auri et argēti ac lapidū ꝓciosorū et fc̄ꝰ ē eiꝰ vasallꝰ cū tota t̄ra sua et t̄buta riꝰ cū oībꝫ eiꝰ sic qꝫ q̄libꝫ āno daret ei cer= tū quid et firmata hac pace Reuersꝰ ē rex sauciꝰ ī t̄rā suā cū diuicijs et honore. Iste rex sauciꝰ n̄ fuit cōtentꝰ de diuisione re= gnoꝝ quā fecerat p̄r eiꝰ f̄rībꝫ suis Et ideo desiderio hn̄di oīa reḡ licꝫ penā ꝓdicōnis posuisꝫ p̄r cuicūqꝫ eoꝝ frangēti disposicōz eiꝰ Cōgregauit exercitū magnum. et iuit

Primo cont̄ r̄gem garsiam fratrē ei⁹ qui erat rex portugalie et galecie. Et p⁹ plurima bella deuicit eum & captū carceribꝰ mancipauit. Deinde bellauit cont̄ regē alfonsum fratrem suū qui erat rex legionis et deuicto eo in campo atq₃ capto posuit eum eciā in carceribꝰ lic₃ pluribꝰ aliquoꝝ fuerit solut⁹ cū condicōe q̄ efficeret monach⁹ et sic factū est. q̄a ī monasterio scī facundi accepit habitū monachalē sed n̄ pmansit q₂ dimisso habitu recessit et venit ad regē alymaymon toleti cū quo moratus est honorifice vsq₃ ad mortem fratris sui regis sancij. Sic ergo mansit rex sanci⁹ rex castelle legionis et portugalie. sed adhuc nō cōtent⁹ voluit capere Samorrā quā dederat pr̄ suus sorori sue dn̄e vrrace Venit ergo sup eandē ciuitatē et post plurima bella exiuit pditor quidā de ciuitate qui dicebat̄ vellido dulphꝰ qui factus priuat⁹ regis q₂ pmisit sibi dare modū quomō ciuitas caperet̄. Rogauitq₃ regem die quadā vt ambo irent soli lentis passibus ut videret̄ circunquaq₃ ciuitatē et q̄ ei ostenderet locū ingressus. Cū ergo iuissent et cum rex locū vidisset descendit ab equo circa flumē vt solaciaret̄. tradiditq₃ venabulū qđdam deauratū qđ manu gestabat pdicto vellido dulpho ipe vero secessit ad secreta nature que cū pditor ille ex aduerso cerneret inclinatū pcussit regē per spatulas sic q̄ venabulū p pectora ei⁹ exiuit subito fugiens recepit se in ciuitatem. Sic ergo maledictio pr̄na cōprehendit eum ut sic pditorie morerer̄. Iacet sepult⁹ in monasterio deonā. & successit in regnis pdictis Rex alfons⁹ quia rex garsias mortuus eciā fuit in vinculis ut plени⁹ ista cōtinent̄ in generali historia hispanie.

Octuagesimū sextū bellū int̄ sarracenos et xp̄ianos accidit ān0 dn̄i Millesimo octuagesimotꝰcio Tunc pdict⁹ rex alfonsus sext⁹ qui dict⁹ fuit brano post mortē regis sancij fratris sui qui decesserat sine ple habuit oīa reg ei⁹ pacifice & in tanta pace et iusticia tenuit regna sua qualis nō fuerat post excidiū hispanie. Hic ergo rex xp̄e quedam federa et iuramēta que fecerat regi toleti alymaymon cum fuit in ei⁹ ptate sc₃ nūquā eundi cont̄ eum nec cont̄ filiū ei⁹ et adiuuandi eum cont̄ quēcunq₃ contrariū cum audiret q̄ erat obsessus a rege corduben̄. cōgregauit exercitū suū magnū et venit in ei⁹ succursū. Cū ergo cognouit rex corduben̄. q̄ rex alfons⁹ ī mltitudine grani veniret & esset in elias timore magno pcussus fugit et tunc iteꝝ rex alfons⁹ firmauit federa pdicta tenēs in ptate sua regem toleti in tentorio suo inuitatū et circundatū quīgentis milibus armoꝝ sic̄ et ipe tenuerat eum in ciuitate toleti ne videret̄ iuramēta seruare que fecat. ¶ Existēs in alteri⁹ ptate s₃ libere et post hec ambo reges cum exercitibꝰ suis mouert̄ se cont̄ terrā regis corduben̄. cremantes et destruentes villas loca et castra ac quecunq₃ inuenire poterāt et reuers⁹ est rex alfonsus in terrā suā cū diuicijs & honore.

Octuagesimūseptimū bellū inter sarracenos et xp̄ianos accidit anno dn̄i Millesimo octuagesimoquarto. Tūc pdict⁹ rex alfons⁹ sext⁹ brano terci⁹ rex castelle cōgregauit exercitum suū magnū et intrauit terrā sarracenorum cōburens et destruens quicqđ inuenire potuit & tantū timorē incussit sarracenis q̄ oms̄ sarraceni toci⁹ hispanie facti fuerant tributarij.

Octuagesimūoctauū bellum int̄ sarracēos et xp̄ianos accidit anno dn̄i Millesimo octuagesimo quinto. Tūc pdict⁹ rex alfons⁹ sext⁹ tercius rex castelle misit rodericū didaci qui a quīq₃ regibꝰ quos deuicerat ut supdcm est fuit cognomīat⁹ lingua arabica Cid qđ idem est q̄ dn̄s ad regem hispalen̄. corduben̄. & granate. Inter quos tunc mag̃ versabat̄ discordia et īimicicia et multi milites nobiles regni castelle iuuabāt almudafar regem granate cum ptate sua. Qui om̄es iuerunt cont̄ regem hispalen̄.

et licet predict⁹ adruidas scripsisset regi granate ꝙ nō bellaret cont̄ regem hispalen̄. quia erat vasall⁹ r̄gis alfonsi noluit acquiescē ꝑfab⁹ ei⁹ ꝫ intuit et destruxit vsq ad locū qui dicit̄ cabza quicꝗ inuenit. Quod cū cognouit ꝓdict⁹ adruidas congregauit oīes sarracenos et xp̄ianos q̊s tunc hr̄e potuit et iuit virili aīo cont̄ eos Sed deridentes eū milites qui erāt cū rege granate nunciauerūt ei ꝙ nō exirent cont̄ illa ꝓp̄e eū nec ꝓpter alios sibi sil'es Quo audito cogitauit ꝙ nō eēt ei honor si nō cōmitteret eos venit ergo cont̄ eos et bellauit cū eis in campo et durauit bellū ab hora terciaꝝ vsq ad sextā horā et ceciderūt ml'ti ex parte r̄gis granate ac deuicit eos fugierūtq ꝑ vim a campo sarraceni et cepit i bello comitē garsiā ordone⁹ et alios milites q̊ iuuabāt sarracēos tenuitq eos in vinculis trib⁹ dieb⁹ et trib⁹ noctib⁹ & dimisit eos precepit ergo victoria habita spoliari campū et reddidit predam quā portabat regi hispalen̄. sic ut vn⁹qsq cognosceret que sua erāt et reuers⁹ est ad regem alfonsum cū magnis diuicijs et honore et cum parijs ꝓdicti regis hispalen̄. Et ex tunc sarraceni et xp̄iani inuocauerūt eum adruidas campeador que oīa multū placuerunt regi alfonso.

Octuagesimūnonū bellū int̄ sarracenos et xp̄ianos accidit p⁹ predictū bellū paucis elapsis diebus. Tūc enī rex alfons⁹ sext⁹ ꝓdict⁹ Cōgregauit exercitū suū magnū et intrauit terrā sarracenoꝝ in wandalia vbi plura dampna eis intulit. Sed cū ip̄e eēt in partib⁹ illis bellans cōgregati fuerunt ex aduerso plurimi sarraceni & intrauerūt ꝑ regnū castelle obsederūtq gozmaciū et fecerunt in terra illa ml'ta mala et dampna Cid aūt ruidas campeator qui remanserat infirm⁹ in recessu regis et iā cōualescebat audito dampno quē sarraceni faciebant cōgregauit oīes gentes quas potuit et iuit cont̄. terrā toleti et ꝑcurrit illam destruens quicꝗ inuenire poterat & deduxit secū preter alias diuicias septem milia sarracenoꝝ int̄ viros et fem̄as et sic reuers⁹ est i castellā cum honore. Istud factum semiariū inuidie fuit int̄ milites castelle. Et ideo tenuerūt modū cū rege alfōso ꝙ cum campeator eēt expulsus a regno et sic factū est et cum recederet nocte quadam cum dormiret dictū est ei in visione vade audacter et noli timere q2 semp tibi bene erit dum vixeris erisq diues et honorat⁹ & in suo recessu cepit vnū castꝝ sarracenoꝝ qd̄ iacz sup henares et dr̄ castreyon gentes vero sue ꝑcurrerūt terrā illaz vsq guadalfaiariā. Et cōgregatis oīb⁹ spolijs quīta pars deputata ip̄i cum fuit vendita sarracenis precio trium milium marcharū argenti.

Nonagesimū bellū int̄ sarracēos et xp̄ianos accidit sequēti die. Cū enī predict⁹ Cid ruidas cāpeato iret in cōfinib⁹ regni bellauit cum sarracenis de alcozar et occidens plurimos eoꝝ cepit locum illū quadā arte mirabili ibi inuenit plures diuicias. et istud fc̄m magnū intulit timorē sarracenis oīb⁹ terolij & calataiuby ꝓp̄e qd̄ scripserūt regi valencie abuacar que acciderant dicentes ꝙ si nō succurreret eis ꝙ eciā caperent terram eorum.

Nonagesimūp̄mū bellū inter sarracenos & xp̄ianos accidit paucis elapsis dieb⁹ post predictū bellū. Quia tunc rex ualencie vidit sup̄dictas lr̄as et misit duos reges cum trib⁹ milib⁹ armatoꝝ et cum oīb⁹ alijs gentib⁹ illi⁹ frontarie venerūtq sup locum dealcozar & obsederunt ibi ip̄m Cid ruidas cāpeatorē cum milicia sua tenuerūtq ibi eū obsessum trib⁹ ebdomadib⁹ & abstulerūt ei aquā. gentes aūt quas cum habebat in nūo erant pauce quia solū erant quadrigenti equites et triceenti pedites. Viden̄s aūt ꝙ aquā pdiderāt die quadā parauerunt arma sua et armauerūt se secretissime et subito aptis ianuis exeuntes irruerūt viriliē in sarracenos ex inspirato Sed et illi videtes eos venire pauerūt se ut meli⁹ potuerūt et statim factū est preliū magnū

occiderunt plurimi sarraceni. Sed & int
cetera strenuissima que ibi fecit Ipse ad
quendã militẽ sarracenũ feriens ense mo
do diuisit in duas ptes vt equũ suũ daret
cuidã militi suo qui pedes pugnabat eq
suo mortuo et vnũ regẽ illo duorũ qui
dicebat feris pcussit letalit ppter qd dedit
terga. Ali9 uero rex qui dicebat gnalue
fuit eciã pcussus in capite a martino an
tolines milite strenuo ppter qd eciã dedit
terga. Videntes ergo sarraceni q reges fu
giebant et omes ipsi timore pcussi relicto
campo fugierũt et secuti sunt eos xpiani
occidentes et vulnerãtes eos sine nũo quo
usq puenerũt ad portas teroliꝫ et calambij
quia rex feris fugit terolũ et gnalue ca
latambiũ et inde reuers9 est cũ bellatori
bus suis ad locũ vbi fuerat bellũ et expo
liauerũt campũ vbi ml'tas diuicias inue
nerunt et int cetera de equis sarracenorũ
postq̃ cõgregauerũt eos q erãt spersi inue
nerũt quingentos & decem deferũt de eqs
xpianorũ. xv. et intuerũt castrũ suũ de al
cozar cum magnis diuicijs leticia et hono
re de equis vero quos habuit p parte sua
virtuosus Cid misit. xxx. cũ sellis et fre
nis et singul' ensibꝫ pendẽtibꝫ ex arzonibꝫ
in donũ regi alfonso castelle pdicto ut ha
beret amorẽ ei9 quia iratus erat ab eo ut
supdictum est.

Nonagesimũsecundũ bellũ inter
sarracẽos et xpianos accidit an
no dñi Millesimo octuagesimo
octauo Tunc pdict9 Cid campeator cum
esset ei9 timor sup omes sarracenos cesar
augustanos ualentinos et sup oms illarũ
parciũ acceptis electis militibus suis iuit
ad pcurrendã terrã sarracenorũ et puenit
vsq ad locũ qui dr huerta et usq ad mõ
tem aluanũ spacio quinq dierũ et exiuit so
nus ei9 int oms sarracẽos et xpianos. ppt
qd comes remon berengel barchinonẽ. q
in sua recõmendacõe habebat illos sarra
cenos cõiunct9 fuit benalphaie regi denie
Qui magnis exercitibꝫ cõgregatis secuti
sunt pdictum Cid campeatorẽ cogitantes
q ab eorũ manibꝫ euadẽ nõ posset ipe at
ad tunc deducebat magnã predã. puene
runt ergo ad eũ nupmar de tonar nec pre
dict9 comes remon uoluit acceptare ver
ba honesta ipi9 Cid sibi nunciantis q ni
chil ducebat de suo & q dimitteret eũ in
pace. Videns ergo virtuos9 Cid eorũ sup
biam qui tollere volebãt ea que ipe lucra
tus fuerat ab inimicis dei et legis nre ir
ruit in eos viriliter et occiderũt ml'ti ex par
te aduersa. Alij vero quasi innũo fuerunt
vulnerati et deuicit eos cepitq pdictũ co
mitem vnũ et lucrat9 est illa vice ensem
qui dicebat colada. Sed post terciũ diem
virtuos9 Cid liberauit comitẽ pdcm & re
misit eũ ad ptes suas cũ duobꝫ militibꝫ.

Nonagesimũterciũ bellũ int sar
racenos et xpianos accidit an
no dñi Millesimo octuagesimo
nono. Tũc pdict9 benalfaie vna cum pre
dicto comite remon venerũt cum ml'titu
dine graui et obsederunt castrũ de Alme
nar regis cesaragustani qui erat valde cõ
federat9 ipi Cid campeatori. misit ergo
rex cesaragustan9 p Cid campeatore sibi
confederato ut succurrẽt castro ipi9 Qui
uenit sup eos et cõmissũ est durũ bellũ ef
fusaq est ml'titudo sanguĩs. s finalit vi
cit eos Cid qui nunq̃ vict9 fuerat et fu
gierunt a campo rex abenalfaie & pred'c9
comes secutusq est eos p tres leucas occi
dens et vulnerans plurimos eorũ et reuer
sus est cum ml'titudine captiuorũ & cum
magnis diuicijs et honore in ciuitatẽ ce
saragustanã vbi honorifice et cum mag
leticia fuit receptus.

Nonagesimũquartũ bellũ inter
sarracenos et xpianos accidit
anno dñi Millesimononagesio
Tũc pdict9 rex alfons9 sext9 hrano terci9
rex castelle venit in succursũ cui9dam va
salli sui sarraceni cont vnũ wandalũ qui
se eleuauerat cũ castro de rueda qd est ppe
cesaragustam. ¶ Sarracen9 autẽ ille qui se
eleuauerat cum castro habuit verbũ suũ
cum infante ramiro q erat ex parte regis
alfonsi dicens q volebat dare castrũ pdco

regi alfonso et exiuit colloquendo cum rege inuitauitq3 eum ad prandiũ int̃ castrꝝ sed rex nõ acceptauit cõuiuiũ illũiatus a deo quia erat cõuiuiũ ꝓditionis Intrauerunt ergo cum eo ad cõuiuiũ p̃dict⁹ infans et comes garsias qui cũ fuerũt int̃ castrũ occisi sũt lapidib⁹ qđ factũ nimis displicuit regi et cogitando vitupiũ qđ sibi fecerat ille sarracen⁹ misit ꝓ Cid ruidas campiatore qui libent̃ venit ad mandatũ ei⁹ & recepit eũ rex honorifice Narrauit q3 sibi dampna que recepat ab illo sarraceno. Tũc pepcit ei et inuitauit eũ ꝙ veniret secũ in castellã ꝫ noluit acquiescẽ quousq3 cõcessit sibi sequẽcia scʒ ꝙ cũ aliquis nobilis hr̃et exire de r̃gno ꝙ daretur eis spaciũ · xxx · dieꝝ Scđo ꝙ nichil facẽt cõt̃ aliquẽ nobilẽ nec ciuẽ ñ pmo eẽt exauditus sic debʒ esse de iure. Tercio ꝙ nichil faceret cont̃ foros et p̃uilegia ad bonos vs⁹ villaꝝ et locoꝝ. Quarto ꝙ nõ faceret imposicões inordinatas. Quĩto ꝙ si contra hec faceret ꝙ ꝓpt̃ hec tota terra possit rebellare et eleuari quousq3 fieret emenda ꝑ regem que oĩa rex cõcessit sibi et iterum inuitauit eũ ꝙ secũ veniret sed ip̃e noluit quousq3 vĩdicaret ipm de illo sarraceõ ꝓditore. Regciat⁹ est ergo rex alfons⁹ sibi et reuers⁹ est in castellam. Virtuos⁹ vero Cid obsedit castꝝ p̃dictũ & in tanta pressura posuit eũ q̃usq3 moriebant̃ fame nec poterãt iam bellare ꝑ fame et volebant sibi dare castꝝ si saluaret vitã eoꝝ sed ip̃e noluit vt vindicat regem cepit ergo viribus castꝝ et captiuauit sarracenũ illum aliuofalas et oĩs qui erant cũ eo oĩs occidit p̃ter aliuofalas ꝓditore et aliquib⁹ suis quos misit regi alfonso placuit ergo regem cũ vidit p̃nt̃e siue domũ ipi⁹ Cid campeatoris et fecit magnã iusticiam de isto ꝓditore & socijs ei⁹ et regraciat⁹ est ipi Cid q2 vindicauerat eũ.

Nonagesimũquintũ bellũ int̃ sarracenos et xpianos accidit anno dñi Millesimo nonagesimo primo Tũc p̃dict⁹ Cid campeator cõgregatis militib⁹ suis iuit ad pcurrendã t̃rã ben alfaie regis denie ꝙ cum rex ille sciuit doluit valde et misit voloces nuncios ad petrũ regẽ aragonie cũ quo erat federat⁹ ꝙ ueniret ad adiuuandũ eũ cont̃ Cid campeatorẽ q2 eciã dolens q̃a cũ intuerat t̃ra3 suã sil'r cõgregauit exercitũ suũ et ambo reges venerũt sup eũ qui erat edificando qđdam castꝝ sup modella qđ dicebãt alcola pauerũt ergo ibi acies suas et cõmissũ est durũ bellũ et ceciderunt ml'ti ꝫ finalit̃ habuit victoriam Cid campeator de illis duob⁹ regib⁹ & fuit captus rex aragonie cũ ml'tis comitib⁹ et militib⁹ suis Alij vo dederũt terga et cũ hac honorabili preda reuers⁹ est cesaragustã vbi cũ magna leticia et honore recept⁹ fuit a rege et filijs ei⁹. Sed virtuos⁹ Cid cõpaciens regi petro et suis militib⁹ quia xpiani erant soluit eos et pmisit eos ire libere ĩ terrã suã Et post hec venit Cid campeator ĩ regnũ cum diuicijs et honore qui recept⁹ fuit a rege alfonso honorifice deditq3 sibi multas villas et castra ac priuilegia ꝙ quemcunq3 locum caperet a sarracenis vel alijs inimicis esset suum iure hereditario et successorum suorum.

Nonagesimũsextũ bellũ inter sarracenos et xpianos accidit anno dñi Millesimo nonagesimo quinto Imperante heinrico et sedente ĩ cathedra petri gregorio septimo. Tunc predictus rex alfons⁹ bzano terci⁹ Rex castelle cõgregauit exercitũ suũ magnũ et ueit sup toletum. Erat enĩ iam solut⁹ a iuramento qđ fecerat alymaymon regi toleti ꝓpter eius mortem & filij sui ysen̄. Venit ergo p̃dictus rex et cogitauit quomõ capere possit ciuitatem illam tam magnã et tam fortem et recordat⁹ est verbi quod audierat cum esset sub arbore in orto regis predicte ciuitatis quãdo erat cum p̃dicto rege alymaymon Querebant enim inter se consiliarij predicti regis ipõ presente rege quomõ possit capi ciuitas illa tam fortis et respondit vn⁹ illoꝝ ꝙ ñ poẽat capi ñ sept̃e ãnis eẽt obsessa sic ꝙ nulla ꝓuisio possit intr̃e et tũc ĩ octauo ano

posset capi pre fame Istud verbū audiuit rex alfonsꝰ licȝ ipi cogitarent ꝙ dormiebat sic ergo cum venit ex hoc verbo abstulit eis panem et vinū et fructꝰ p. iiij. annos & hoc vndiqꝫ p totā terrā et tenuit eam obsessam alijs quatuor ānis ex quadruplici pte ciuitatis et cum int̄ ciuitatē esset populꝰ sine nūo defecerūt eis iam victualia et sub quibusdā pactis data ē eis ciuitas in die sancti vrbani mensis may et capta ciuitate illa que quondā fuerat honor et glīa gottoꝝ exuit inde et pcurrit omēs terras circunquaqꝫ et cepit tunc sanctā Eulaliā maquedā albanā argancam scalonā ozedā butragā ateusiam ozaman berlangā et medinā celi. et plurima alia loca et reuersꝰ est toletū vbi collocauit thronū suū & fecit ibi habitacōeȝ suā et facta est mesquita maior ecclesia cathedralis dicta sancta maria et fecit ꝙ eligerēt archiepus qui eēt primas hispaniaꝝ et dotauit ecclesiā illā pluribus villis castris locis et possessionibꝫ honorifice sicut et nunc est et in die cōsecracōis ecclesie obtulerūt rex et regina de thezauris suis et posuerūt ī illa ecclesia reliquiaꝝ mltitudinē quas habebāt ꝓp̄ quas venerandas et indulgencias obtinendas cōcurrit ibi multitudo ppl'i ex toto archiepātu certis tempibus anni.

Nonagesimūseptimū bellū inter sarracēos et xpianos accidit anno dñi Millesimo nongentesimoseptuagesimo [nonagesimo septimo]. sedente ī cathedra petri vrbano scdo pdictꝰ papa anno dñi Millesimononagesimosexto apud clarū montem aluernie in mense nouembris cōsiliū celebrauit vbi exposita est miseria ciuitatis ihrl'm dedecꝰ xp̄i et obpbriū nunciatē consiliū et auxiliū postulatē. Vnde occidētis ppl'i innūabil' mltitudo duces comites et nobiles ignobiles diuites et paupes epi clerici et religiosi senes pueri et puelle dolentes loca sancta ꝓphanari a gentibꝫ et turcis ab appulia ꝓuincia lingua occitana hispania Acquitaīa britaīa normania Scocia flandria francia germaīa lothoringia borgōdia lombardia alijs ꝓuincijs regnis et terris nullo vnqꝫ angariante ȝ omēs pari fide et voto & deuocōe iniurias xp̄i vlcīi ire se parātes signo crucis signati pace firmissima vbiqꝫ terraꝝ composita de terris suis egredientes nullū in tanta mltitudine regē habētes nisi xpm sepulchꝝ ipiꝰ tanto tempe sub seruitute redactum ꝓponunt reddē libertati et quanto quiscūqꝫ ꝑnior erat priꝰ ad mūdi miliciā tanto erat ꝑnior mō ad dei miliciam exercendā. Iudeos vero ī vrbibꝫ q̄s transibant credē cōpellebāt vl' trucidabāt Vnde multi zelo paterne legis mutuo se peremerunt. Alij credē se simulantes post ad iudaismū relabanť. Et si querať quis incitauit pdictū vrbanū papam vt crucē predicaret et quis tantā mltitudieȝ commonuit. Respondeť ꝙ hoc venit ex inspiracōe diuīa que facta fuit cuidam paupi religioso viro gallico qui dicebať petrꝰ heremita. qui cū pegrinareť ī sanctū sepulchrū videns loca sancta ab impijs irreuerenť tractari videns ecīā uenerabilē simonem ciuitatis p̄triarcham cū subditis suis vilit̄ et cum oī abiectione et pluribꝫ oppressionibꝫ affligi cōmota sūt viscera eiꝰ vehement̄ & cepit auxiꝰ cōtristari et cogitare si cōmode posset afflictis subuenire. Cum aūt quadā nocte dñice resurrectionis in ecclesia lacrimis et orōibꝫ dño supplicans p noctareť longo vigiliaꝝ labore fatigatꝰ sup pauimentū ecclesie sompno humanitꝰ irruente cepit paululū dormitare dñs aūt ihūs xp̄s apparuit ei in sompnis iniungens ei legacōeȝ ad dñm papā et ad principes occidentales ꝓ liberacione terre sancte quā legationē ipē fideliter adimpleuit veniens ad predictū papam & omēs alios pncipes xpianos cum lr̄is pdci p̄triarche et alioꝝ fideliū iherosolimis cōmoranciū. Sic ergo cōgregati sunt omēs supdicti cū petro heremita Erāt aūt huiꝰ sancti exercitꝰ emineciores Adamarꝰ podien. epus Godefridꝰ dux lothoringie Eustaciꝰ et baldoniꝰ fratres eiꝰ Robertꝰ comes flandrien. Rodolphꝰ comes meten. Hugo magnꝰ frat̄ regis francoꝝ Stephanus comes blesensis Raymundus comes

tolose et scī egidij destimond⁹ dux apelie
Robertus comes normanie. Anshelmus
de abolduīnūte Raymūd⁹ torene. vertur
aūt q̄ sit ruidas campeator fuerat inuita
tus ab istis p̄ncipib⁹ p̄ isto passio facien=
do p̄p̄t ei⁹ magnā famā. Sed ipe occupa=
tus cū rege alfonso cont̄ sarracenos in ex
pugnacōe toleti et alioꝝ locoꝝ ut infra
dicet̄ sed ab illo cōuiuio fc̄o excusauit ex=
posita eciā sua sancta occupacōe et credū
tur tunc transfretasse plus q̄ȝ ducenta mi
lia xp̄ianoꝝ int̄ quos Gulfreri⁹ de turri=
bus ml'tos insultus hostib⁹ inferens atq̄ȝ
dampna vna die rugitū leonis a serpēte
circūligati audiuit qui socijs dissuadenti
bus accedens audacter serpentē truncauit
leonē liberando cui⁹ rei leo īmemor eundē
sequit̄ ut leporari⁹ et q̄ȝdiu ī illa t̄ra fuit
ml'ta fecit ei cōmoda in venacōib⁹ et bell'
et q̄cumq̄ȝ vidit dn̄o aduersari subito pro
sternebat nec dn̄o redeunte in naui posi=
tū derelinquere voluit ȝ nautis nolentib⁹
eū recipe utpote aīal crudele secut⁹ ē dn̄m
suū natando p̄ maria quousq̄ȝ defecit An
no ergo predc̄o scȝ Millesimononagesimo
septimo exercit⁹ dn̄i fines paganoꝝ atti=
git et factū est p̄mū bellū magnū cū sar=
racenis ad pontē flumīs pharphar nono
kalendas marcij vbi ml'to sarracenoꝝ sā
guine effuso victi sunt a xp̄ianis. Et cap=
te sunt ciuitates Nicea & laodicia et licȝ
essent tanti in exercitu tanta fuit rerum
oīm habundancia ut aries vno denario.
bos vero tantū nummis duodecī vendēt̄.

Onagesimūoctauū bellū int̄ sar
racenos et xp̄ianos accidit āno
p̄dicto scȝ Millesimononagesi
moseptimo. Cū enī exercit⁹ dn̄i p̄dicta ob
tinuisset loca et in manu imperatoris Con
stantinopolitani reliquisset p̄fectus inde
varijs transcursis regionib⁹ et p̄lixi iti=
neris diuturno labore plurimum fatigati
mense septembri ante ciuitatē anthiochie
Nam que tunc erat sarracenoꝝ subiecta
dominio castra locauerunt. Cū aūt p̄ mē
ses vero nouē in obsidione ciuitatis con=
tinue laborarēt et varijs t̄bulacōib⁹ essent
oppressi videlicet fame frigore yemalibus
ymbrib⁹ et ml'timodis egritudib⁹ ac diu
sis morbi generib⁹ a turcis in ciuitate cō
morantib⁹ sibi illatis parū p̄ficissent nec
vllis bellicis instrumētis cont̄ munitissi=
mam ciuitatē p̄ualerent. Respexit de⁹ af
flictionē pp̄l'i sui p̄ quendā fidelē xp̄ianū
in ciuitate sub infideliū dominio cōmorā
tem qui de nocte p̄ scalam dn̄m boamun=
dū p̄ncipem tarentinū clam cū militibus
in ciuitatē recepit. Illi v̄o portas vi ape=
rientes int̄fecto ei⁹ duce noīe Acciano cū
alijs fere. xj. milib⁹ quibusdā alijs vincu
lis mancipatis ciuitatē nobilem ml'tarū
p̄uinciarū a dieb⁹ antiq̄s metropolim &
mediatricem diuīo munere possederunt.

Onagesimūnonū bellū int̄ sar=
racenos et xp̄ianos accidit an=
no dn̄i Millesimononagesimo
octauo. Capta enī anthiochia ut p̄dictū
est mox sup̄uenit Corobozan⁹ magno cū
exercitu paganoꝝ et xp̄iani obsident tan
taq̄ȝ fame afflicti sunt vt vix se aliqui ab
humanis carnib⁹ abstinerent media ergo
p̄ vriente et fame intollerabili cōpellente
de necessitate facientes virtutē pauci con
tra ml'tos ad preliū coacti sūt exire lācea
dn̄i sancta qua latus ei⁹ in cruce fuerat p̄
foratum que paulo ante sub terra p̄ reue=
lacōeȝ rep̄ta fuerat eos p̄ vexillo p̄cedente
exercitu xp̄ianoꝝ īnumerā infideliū ml'ti
tudinē audacter īgrediens et brachio extē
to virilit̄ pugnans diuino p̄tectus adiu
torio gloriose de hostib⁹ obsedentib⁹ triū
phauit alijs gladio trucidatis alijs terga
vertentib⁹ equoꝝ velociū p̄sidio fuga ela
psis expoliauit ergo campū exercit⁹ dn̄i
et tantū auri et argenti equoꝝ et victua
liū copiā inuenerūt ut oms cumulatu di
uicijs & victualib⁹ sup̄ modū habundan
tes cum ympnis et laudib⁹ ciuitatē īgres
si dn̄o p̄ tanta victoria gracias retulerūt
lancea vero xp̄i fuit p̄ hunc modū rep̄ta
Apparuit enī sanct⁹ andreas cuidā rusti
co p̄uinciali dicens veni ostendā tibi lan
ceam xp̄i et rustic⁹ isdē capta anthiochia

fodiens in ecclesia sancti petri in loco sibi ostenso p̄nte raymūdo comite tolosano & capellano suo lanceā inuenit. Dubitantibꝰ aūt plerisq̄ · quidā bartholomeꝰ nōīe xp̄o sibi apparente certificatus ignē lꝫ pedum quē fieri iussit illesus transiuit cum lancea et sic exercitꝰ dn̄i fiduciā habens ī xp̄o et lancea a tp̄e apl'oꝝ inuisa īntrepidꝰ processit.

CEntesimū bellū int̄ sarracenos et xp̄iāos accidit āno dn̄i Millesimononagesimonono Tunc exercitꝰ dn̄i dominiū ciuitatis āthiochie veroadmūdo predicto cōcedentes ordinatis ecclesijs et clero ac p̄triarcha et stipendijs vnde sustentari possint. Siriciq̄ꝫ ꝓficiscentes marchiā et barrā multaq̄ꝫ castella regionis illius expugnant tanta fame afflicti ꝙ corpa sarracenoꝝ fetencia edere cōpellunt̄ et inde ꝓfectus exercitus dn̄i ad interiora sirie larga dei manꝰ refocillatus est et tandē montana iherosolimorū cōscendens ante sanctā ciuitatē p̄uenit tētoria figens & castra scd̄m militarē disciplinā collocans ex oī parte ipam vrbem obsidione vallauit Est aūt ihr̄l'm ciuitas in montanis sita riuis fontibus et siluis carens excepto siloe vbi aqua sufficienter habet̄. legit̄ ꝙ priusquā exercitꝰ dn̄i iherusalem applicuisset quadam columba desup exercitu p̄dicto volās ab ancipite grauiter plagata est. circa quā reperte sunt lr̄e quas deferebat tal' sentencie Rex acharon duci Cesario salutē. generacio canina venit gens cōtenciosa cont̄ quā per te & per alios defendas tuā legem indica idem vrbibꝰ alijs. Erectꝰ ergo petrarijs et alijs bellicis instrumētis et scalis muro applicatis ml'tū laborantes parū in p̄ncipio ꝓfecerunt. quibusdā enī ex nr̄is sagittarū ymbre grauit̄ sauciatis. Alijs vero molariū in missione p̄emptis machinis eciam ligneis ex magna parte igne succensis ab hys qui in ciuitate erant maxime ledebantur. Dum eciā ī eadem obsidione ꝓuictꝰ et eciā aque penuria laborarēt ex cōducto cōi omēs quottidie nudis pedibꝰ orando septem diebꝰ circuierūt ciuitatē. Tandem die octauo q̄ fuit jouis iunij feria que specialiter est dies crucifixi ardore aīi succensi et crucis signo muniti ꝓmpto aīo ꝓ illo parati mori qui ꝓ ip̄o eodem die mortuꝰ est Strēnui dn̄i pugilles scalas muris immittentis p̄ sagittas & spicula per lapides desup̄ venientes et ingencia saxa per gladios et lanceas et ignes sup̄ muros ascendendo ciuitas sancta ihr̄l'm a xp̄iaīs capit̄ et ī porticu salomonis paganos egredientes tot occiderūt vt in sanguine occisorū vsq̄ꝫ ad equoꝝ genua equitarent sic diuino munē ciuitas sancta ihr̄l'm a xp̄ianis capit̄ et libertati eoꝝ est reducta que p̄ annos circit̄ · ccc sexaginta · postq̄ꝫ scd̄a vice ab imp̄atore eraclio fuit capta ab immundis sarraceīs fuerat possessa gracias referentes saluatori nr̄o dn̄o ih̄u xp̄o p̄triarcham latinū et tam clerū q̄ꝫ ecclesias ordinantes ducē godefridū de bullon militem strennuū et virū deo et hoībꝰ acceptū dn̄m ciuitatis vnanimit̄ eligerūt qui licꝫ ciuitatis admīstracōēꝫ ad ml'taꝝ precum instanciā suscepisset ꝓ reuerēcia tamē xp̄i et cordis humilitate noluit rex appellari nec coronā auream deportare vbi dn̄s nr̄ spinis coronatꝰ fuit ꝓ nr̄a redempcōe.

CEntesimūp̄mū bellū int̄ sarracenos et xp̄ianos accidit paucis elapsis diebꝰ a capcione sancte ciuitatis iherusalem. Tunc enī cū p̄nceps de rep̄riando tractaret. Ecce rex sarracenoꝝ cum centū milibꝰ equitū & · cccc · milibus peditū ad bellandos xp̄ianos ascalonā venit quibꝰ exercitꝰ dn̄i in quo non erant n̄ quinq̄ꝫ milia equitū et · xv milia peditū occurrens deo ꝓ eis pugnante & nube ab estu solis ꝓtegente sarracenos solo impetu territos ꝓiectis armis eos ī fugā cōuertit et in hoc bello facto vj kal' augusti cesi sunt centū milia paganorū. In portu v̄o ascolone vsq̄ꝫ ad duo milia suffocant̄ eoꝝ vero qui ī mari et int̄ spineta consumpti sunt nūs ignorat̄. Hys gestis reuersus est exercitꝰ dn̄i in sanctā ciuitatem cū magnis diuicijs et honore et mansit ibidem sup̄dictus godefridꝰ electus in

regem. Alij vero principes ad ꝓpria cum honore sunt reuersi.

CEntesimus.ccc.m bellū inť sarracenos et xpianos accidit supdco anno dñi Millesimo nonagesimonono. Tūc rex alfonsꝰ sextꝰ tercꝰ rex castelle de quo dictū est sup consilio Abenhabz regis hispaleñ. cuiꝰ filiā caydam nomine cepat in vxorē factā xpianā que vocata fuit maria ut nichil eēt in hispania ꝙ eis nō subiugarē misit ī affricā ꝓ sarracenis ꝗ dicebanť almozandes. Erāt enī mirabiles bellatores et placuit regi marrochiorꝝ cōplacere regi alfonso & misit ei miliciā magnā illorꝝ quibꝰ ꝑfecit capitaneū vnū Algnaselū suū maiorē qui dicebať halyabenaxa. Hunc ꝑdicti almozaides tūc obliti dñi sui eleuauerūt miramamolim et reuersi sunt in optatā partē qꝛ congregati sunt cū alijs sarracenis vt expugnerūt regē hispaleñ. qui dederat filiā suā in vxorē occulte xpiano et qꝛ erat amicus regis xpiani. Venerūt ergo conť ꝑdictū regem et ipe occurrit eis nō tam ꝑparatꝰ ad bellū sicˇ poterat et debuerat et occisus est in bello quo facto eleuatꝰ in supbiam ille sarracenꝰ ꝗ se fecerat vocari miramamolim venit cū sua mlťitudine graui cōť terrā regis alfonsi et obsedit hucles Tūc aūt rex alfonsꝰ ꝑdictꝰ erat infirmꝰ et doluit vehemenť qꝛ nō poterat ire in ꝑsona conť eos ꝫ misit illuc filiū suū vnigenitū quē habuerat ex illa ꝑdicta cayda vxore sua xpiana ꝗ dicebať infans donꝰ sanxiꝰ alfonsi et erat adhuc puer et cū eo misit comitē donū garsiam de cabra ꝗ nutriret eū et mlťos alios comites et nobiles cum exercitu magno et venerť ꝓpe villesiū Cū ergo sarraceni obsedentes viderť xpianos dimiserūt obsidionē et venerūt conť eos et ordinatis aciebꝰ cōmissum est durū bellum et ꝑmittente deo ac pctīs forte exigētibꝰ victi fuerūt xpiani et ibi vbi maior erat ptās xpianorꝝ cū ꝑdco infante filio regis ibi occurrit maior mlťitudo sarracenorum Infans aūt senciens equū suum vulneratum dixit nutricio suo comiti pater vulneratꝰ est equus meus et dixit comes fili sitis firmꝰ alias vos eritis vulneratꝰ et cecidit statī equus mortuꝰ cum eo. qd cū vidit ꝑdictꝰ comes timēs mortē infantis descendit subito de equo suo & cooperuit infantē cū scuto et ibi defendēs infantem plurimos sarracenos cū ense suo occidit ꝫ tanta fuit eorꝝ mlťitudo ꝙ ñ potuit sustinere qꝛ absciderunt ei vnū pedē quodā ense et qñ vidit ꝙ nō poterat se cōtinere dimisit se cadē sup puerꝝ vt morereť priusqꝫ ipe et ibi occiderunt comitē illum Ceteri vero comites habuerunt infantē & fugiebant cū eo quātum poterāt cogitantes euadere mortē. Sarraceni aūt videtes eos insecuti sunt eos et qꝛ nō poterant tā cito fugere cum puero sicˇ voluissent attixerunt eos et transeuntes vltra eos occiderunt ibi infantē et comites et īmemoriam illiꝰ victorie posuerunt sarraceni nomen loco illi septē porci ꝫ postmodū mutatꝰ est locꝰ ille et vocatꝰ ē septē comites Alij aūt qui euaserunt venerť toletum ad regē et factꝰ est planctꝰ magnꝰ a rege ꝓ filio suo sicˇ pleniꝰ cōtineť in generali historia hispanie. Tunc fuit ꝑdita concha quā habuit cum vxore sua cayda habuerť eciā sarraceni tunc huete et hudeseū quesiuit rex alfonsꝰ a sapientibꝰ quare milites sui nō poterant tollerare bella sicˇ solebant. Et responsum est ei ꝙ erat qꝛ sepe intrabāt balnea et qꝛ nimis vacabāt delicijs et extunc rex alfonsus fecit ꝙ destruerenť oīa balnea regni sui & fecit milites laborare multis exercitibus.

CEntesimum.ccc.tercium bellū inť sarracenos et xpianos accidit anno dñi Millesimocentesimo Tunc victoriosꝰ pnceps godefridꝰ de bullion expeditis alijs pncipibꝰ collc̄o exercitu suo attendēs ꝙ ciuitatē scām ñ posset retinē nisi fines suos vellꝫ ampliare et hostes vicinos a se longiꝰ ꝓpulsare licꝫ eēnt paucissimi ꝛspectu circūstanciū nacionū qꝛ habebāt ab oriente Arabes moabitas et amonitas a meridie uero ydoneos egipcios

et philisteos · ab occidēte aᵗ̃ ciuitatis ma
ritimas perolomaydam siue accon et tirō
et trippolim et oīes alias vsq₃ ad anthi
ochiam a septemptrione vero tyberiadam
& cesariā philippi et regionē de capolios
et damascum · maluerūt tñ ꝓ xp̄o aīas su
as morti exponē q₃ missa manu ad aratꝝ
retrospicē et negociū impfectū relinquere
nō ergo cōfidentes in sua fortitudine nec
in mlᷓtitudīe ſ₃ in sola dei ꝓtectione spem
habentes et salutifere crucis vexillū semp
in prelio deferentes īimicis partim fuga=
tis partim trucidatis partim carceri mā=
cipatis vrbes munitissimas et castra īex=
pugnabilia xp̄o subiecerūt . Vnde in illo
suo p̄mo egressu cepit ciuitatē joppen ī li=
tore maris sitam. Et ciuitatē ramata no=
bilem populosam muro valido circunda
tam et turribꝫ excelsis ī campestribꝫ sitā ·
cepit eciā ciuitatē porphiriā in litore ma
ris quasi miliaribꝫ · iiij · ab accon distan=
tes et ciuitatē tyberiadem in galilea que
est sup̄ stagnū genazareth sita Quibꝫ sub
iugatis reuersꝰ est gloriosus princeps in
sanctā ciuitatē cū leticia et honore. In fi=
ne sup̄dicti āni mortuꝰ est pn̄ceps gode=
fridus et electꝰ est cōcordiē et ī regem in=
vnctꝰ baldowinꝰ fratᷓ eiꝰ miles strenuissi
mus q̇ postmodū diuīo fretu auxilio re=
gnū suū dilatauit. Nam ip̄e expugnauit
azur et cesariā philippi et accon que alio
noīe dr̄ tolemayda et ciuitatē berid & ci=
uitatē Sydonis et montē regalem et plu
rima alia loca cepit ac mlᷓta alia loca for
talicia ac deinde ab alijs successoribꝫ mul
tis bellis et mlᷓta effusione sanguīs dila=
tatū fuit regnū iherosolomitanū ī ciuita
tibus villis et castris sicᷓ latissime narrat
acconeñ · ep̄us in libro de rebꝫ et statu tr̄e
orientaliū que ꝓpᵗ breuitatem relinquo.

CEntesimūquartū bellū intᷓ sar=
racenos et xp̄ianos accidit pau
cis elapsis diebꝫ post predictū
bellū. Tūc enī predictꝰ rex alfonsꝰ · vj · iij
rex castelle ex ira magna quā habebat cō
tra sarracenos tum q̄a intᷓfecerāt filiū eiꝰ
tum ꝓpᵗ alia dampna que fecerāt ī terra
eiꝰ cōgregatis exercitibꝫ magnis liber ab
infirmitate venit ī terram sarracenoꝝ di
recte contᷓ illū sarracenū qui se fecerat vo
care miramamolim qui tunc erat ī ciuita
te cordubeñ · et obsedit eū ibi q̇ cū cogno=
uit p̄tatem excedentē r̄gis alfonsi nō fuit
ausus exire contᷓ eum . Cū ergo sic esset ob
sessus quidā sarracenꝰ nobilis cuiꝰ nomē
erat abdallar venit de nocte cum mlᷓtitu
dine magna sarracenoꝝ et dedit saltum
eximꝓuiso in exercitū regis alfonsi xp̄iaī
aūt sencientes eos capientes scelerītᷓ arma
sua bellauerūt cū eis et occiderūt maiorem
partem coꝝ et captiuauerūt sarracenū p̄=
dictū abdallar qui et intᷓfecerat regē hispa
leñ · p̄dictū p̄rez regine dñe marie cayde .
Ceperūt eciā plures alios cū eo · Precepit
ergo rex alfonsꝰ ꝙ ducerētᷓ sarracenꝰ ille
ante eū & mandauit ꝙ ducerētᷓ ad locum
vbi possent eum videre sarraceni de ciui
tate · et ꝙ cōciderētᷓ corpꝰ membrati ī fru
stra q₂ interfecerat socrū suū vt dictū est.
Precepit eciā ꝙ ducerentᷓ alij nobiles sar
raceni qui fuerant cum eo & ꝙ cōburentᷓ
viui ī eodem loco qᷓd cū viderūt sarraceni
de ciuitate timore magno ꝑcussi firmaue
runt pacem cum eo ꝙ darent ei tributū
oīm terraꝝ quas possidebant citra mare
et miserūt mlᷓtum aurū et argentū ac mlᷓ
titudīnē lapidū p̄ciosoꝝ ac alia plurima
dona. Et tūc rex alfonsꝰ contentꝰ de hys
que fecerat in cursu illo et quomō cōfrege
rat et honorauerat illū sarracenū Alium
qui se vocauerat miramamolim reuersus
est ī terrā suā cum magnis diuicijs et ho
nore et extūc p̄dictꝰ rex alfonsꝰ tenuit re
gnū suū in pace et dederūt ei sarraceni ci
tra mare quolib₃ anno tributa siue pari=
as suas.

CEntesimūquintū bellū intᷓ sarra
racenos et xp̄ianos accidit āno
dñi Millesimocentesimop̄mo .
Tunc nicaph rex marrochioꝝ q̇ erat mi=
ramamolim congregato magno exercitu
almorauidū transiuit mare cui cōgregati
sunt et vniti oīs sarracetᷓ wandalie veītᷓ

ergo sup regē hispaleñ. et obsederūt ciui-
tatē atq ceperūt eam et inuenerūt ibi il-
lum proditorē qui se fecerat vocari mirama
molim et pscidit caput ei9 et exinde vene
runt sup corodubā et ceperūt eam et factū
vnū dominiū sarracenoꝝ citᵃ et vltra ma
re qđ pmo nō erat quo facto intrauit mi
ramamolim cū suo exercitu magno p ter
ram regis alfonsi et peruenit vsq ad badayos
Rex aūt alfons9 pdc9 cū erat semp cesar-
agustam et tenebat eam obsessam. Cū er-
go sciuit ingressum pdicti miramamolim
in terrā suam eleuauit se ab obsidione &
venit cum exercitu suo et cum mltitudie
francoꝝ que venerant in adiutoriū ei9 et
cōmissum ē bellū asperrimū ppe badayos
In quodā loco qui dr arabice cella que &
lingua castellana sachalias dr et pmittē-
te deo victi sunt xpiani et mlti dederunt
terga nemīe psequente. Rex aūt alfons9
sustinuit bellū cū illis qui secū remanse-
rant vsq ad noctē et tam virilr bellabat
rex q null9 sarracen9 erat qui ausus esset
ponē ante eū et mouet eos de loco illo re-
traxitq eos vsq ad tentoria nicaph que
bene erat fortificata fossatis & cum cogi-
taret fortissime pugnans eos inde extra-
here. superuenit nūci9 qui dixit ei q insidie
quas posuerāt sarraceni venerūt ad depre
dandū tentoria sua qđ cū audiuit dimi-
sit bellare illos et reuers9 est ad suos. et cū
reuerterent inuenit se cū illis qui depreda-
bant tentoria bellauitq cū eis ꝫ fuit vict9
et pdidit mltos ibi de suis et ipe vulne-
rat9 fuit lancea superueniēte ergo nocte di
uisi sunt abinuicem bellantes et illi pauci
xpiani qui remanserūt cōiuncti sunt regi
alfonso et reuers9 est cū eis ad ciuitatem
que dr corya. Sarraceni silr recesserūt ad
terras suas et nicaph transiuit in affricā
Istud bellū fuit feria sexta pma die nouē
bris anno quo supra.

C Entesimūsextū bellū inē sarra-
cenos et xpianos accidit anno
dnī Millesimocentesimosecūdo
Tunc supdict9 rex alfons9 sext9 cogrega
uit exercitū suū & intrauit terrā sarraceno
rū et puenit vsq ad ciuitatē hispaleñ. de
struens quicqđ inuenire poterat et reuer-
sus est in terrā suā cū magnis diuicijs &
honore.

C Entesimūseptimū bellū inē sar-
racenos et xpianos accidit ano
dnī Millesimocentesimotercio.
Tūc enī rodericus didaci Cid campeator
cum mltitudie xpianoꝝ obsedit ciuitatē
valencie et tenuit eā obsessam nouē men
sibus In quibus fuerūt mlta prelia et effu-
sus sanguis sine mensura tam xpianoꝝ
qꝫ sarracenoꝝ et tam angustiata fuit ci-
uitas pre fame q cōpulsi sunt sarraceni
cōmedē canes murilegos et mures plures
eciā paupes cōmedebāt carnes sarracenoꝝ
mortuoꝝ & tot moriebant fame q platee
erant plene sepulchris et ñ erat sepulchꝝ
in quo nō essent adm9 decē sarracei. Alij
aūt exeuntes a ciuitate tradebāt se libere
manib9 xpianoꝝ ꝫ cū cōmedebant statim
moriebant. et cōpellabāt eos ipe Cid redi
re ad ciuitatē vt i maiori nūo magis op-
primerent fame et si aliquē ipe de exeunti-
b9 poterāt accipe mandabāt eū cōburi
vt timerent exire. Videntes aūt maximā
pressurā famis fecerūt cōuenienciā suam
firmatā cū pdicto roderico didaci ut mit
terēt nūcios suos ad regē morsie et ad re-
gem cesaraguste qui si infra. xv. dies nō
succurrerēt eis darent sibi sine mora ciui-
tatē placuit pactū istud roderico didaci
et transiuit cū hac cōdicōe q null9 illoꝝ
nūcioꝝ portaret p expensis vlt quinqgin
ta morop̄tinos. Recesserūt ergo nūcij. Sꝫ
roderic9 didaci fecit q nauta cū quo trā-
sire debebant teneret eos quousq ipe iret
ad eū. Iuit ergo statim et mandauit q in
quirerent si pl9 ducebant quā. l. moropeti
nos et īuentū est q portabant mltitudi-
nem auri et argenti et lapidū pciosorum
et oīa cepit et diuisit quilibꝫ. l. moropeti-
nos sicut pactatū fuerat. Cū ergo transiuit
temp9 & nō habuerūt succursū pdictorū
regum tradita est ei nobilissima ciuitas
valencie que solaciū et delicie sarracenoꝝ
erat. Et ipe Cid intrauit eandē eleuato ve
xillo suo ante eum cum magna leticia et

honore et ꝑcepit ꝙ poneret̃ vexillũ suum
in altiori turri fortalicij ciuitatis. Et ex
illa die oĩa fortalicia que erãt dominij ci
uitatis fuerũt posita sub ei⁹ ꝑtate et pro
honore fidei catholice. oĩes mesquite sar
racenoꝝ facte sunt ecclesie & posuit ibi se
dem ep̃alem et reddit⁹ necessarios et facti
sunt noue ꝑrochie maior aũt ecclesia de=
dicata est sancto petro.

CEntesimũoctauũ bellũ int̃ sarra
cenos et xp̃ianos accidit anno
dñi Millesimocentesimoquarto
Tũc cum fama ꝑdicõis valencie ꝑ oĩes
terras sarracenoꝝ ꝑuolaret int̃ ceťos rex
hispaleñ. dolens vehement̃ cõgregauit ex
ercitũ suũ magnũ scz. xxx. miliũ hoĩm ar
morũ et veloci⁹ quo potuit venit sup ciui
tatẽ valencie et obsedit eam. Virtuosus
vero Cid campeator exiuit ad eũ cum mi
licia sua et habuit bellũ cum eo circa ortũ
qui dr̃ de villa noua et deuicit eũ pluri=
mis sarracenis interfectis. Ip̃e vero rex hi=
spaleñ. cum trib⁹ vulnerib⁹ fugiens euasit
et ꝑsecut⁹ est sarracenos vsq̃ iatibam suf
focatiq̃ sunt ĩ flumĩe quasi tria milia sar
racenoꝝ & tanta fuit cedes eoꝝ ꝙ de. xxx
milib⁹ qui venerãt nõ euaserũt vlt̃ mille
quingẽtos et reuers⁹ est virtuos⁹ Cid ĩ lo
cum vbi fuit bellũ et expoliatis tentorijs
tanta fuit mltitudo diuiciaꝝ ꝙ pars que
cecidit in sortẽ peditoꝝ fuit quinq̃ miliũ
marcaꝝ argenti et ingressi sunt ciuitatẽ
nobilẽ valencie cũ magnis diuicijs et ho
nore. Numer⁹ aũt exercit⁹ ei⁹ erat mille
quingentoꝝ equitũ quoꝝ mille erãt no=
biles gent̃ et. iiij. miliũ peditũ et tũc mi=
sit illustri regi alfonso sexto supdicto in
presentẽ et donũ de sua quinta parte que
ei euenerat in sortẽ centũ equos cũ sellis &
frenis mirabilit̃ ad ornatos et rogauit ꝙ
mitteret sibi vxorẽ suã dñam ximenã cũ
duab⁹ filijs suis que manebant in sancto
petro de cardenã Rex aũt illustris gaudẽ
ter recepit donũ et honorifice misit sibi
vxorẽ et filias quas postmodũ tradidit in
vxores comitib⁹ garrionis Sz q2 illi cõmi
serũt quoddã aleue cont̃ eas victi ꝑpt̃ hoc
ante predictũ regẽ in campo ante garrio=
nem tradite fuerũt postea ꝑ eundẽ regem
in vxores infantib⁹ nauarre et arragonie
filijs regũ sic pleni⁹ continet̃ in generali
historia hispanie.

CEntesimũnonũ bellũ int̃ sarra=
cenos et xp̃ianos accidit anno
dñi Millesimocentesimoquinto
Tũc cum predict⁹ virtuos⁹ Cid cũ vxore
sua et filiab⁹ suis dña elmira et dña sole
in pace & solacijs essent in predicta ciui=
tate valencie esse quidã nũciauit ip̃i certi
tudinaliter qũo ymes miramamolim rex
marrochioꝝ dolens de ꝑdicõe valencie cũ
quinquagĩta milibus armatoꝝ veniebat
ad obsidendũ ꝑdictã ciuitatẽ. Qđ cum co
gnouit ꝑdictus Cid ꝑcepit ꝙ oĩa castra
sui dominij ꝑpararent̃ & ponerent̃ in eis
oĩa necessaria ad pugnã silr̃ in ciuitate.
Congregauitq̃ oĩes gentes quas potuit
hr̃e tam de sarracenis q̃z de xp̃ianis et oĩa
hec facta sunt breuissimo tempe. Venit er
go multitudo ꝑdicta sarracenoꝝ et fixis
tentorijs suis steterũt sup̃ ciuitatẽ et tan=
tus fuit eoꝝ tuml't⁹ cum suis atambori=
bus et vocib⁹ ꝙ dña ximena cum filiabus
suis que nunq̃z silr̃ia viderãt timuert̃ val
de. Sz virtuos⁹ Cid dixit eis dña ximena
et mee filie nõ timeatis Ego enĩ cogito de
vincẽ hos sarracenos et cum eoꝝ diuicijs
vos meas filias honorifice et ditissĩe ma=
ritabo et illos a tempores faciã venire añ
vos buxinas vero ꝑ honore ecclesie faciã
reseruari Cõgregatis ergo bellatorib⁹ suis
ad signũ campane exiert̃ in campũ cũ insi
dijs & ordine virtuosissimi Cid campea=
toris. quos videntes sarraceni ordinatis
eciã suis acieb⁹ cõmissũ est durissimũ bel=
lum sic ꝙ vndiq̃ videbant̃ exire equi sine
dñis suis. Et cum sarraceni essent multi
tenebant xp̃ianos iam ĩ magna pressura
Et tunc virtuos⁹ Cid aĩans milites suos
clamauit dicens deus adiuua et beate ia=
cobe et cum dixerit exiuit aluarhanes qui
dam miles strenuus cũ trecentis militib⁹
et insidijs et ꝑcusseřt sarracẽos ex aduerso

scz ex parte maris. Cogitantes aūt sarraceni q̄ erant mlte gentes timuerūt valde et inceperūt dare terga et secuti sūt fugiētes occidēdo et vulnerando vsq̄ ad quādā castꝝ q̄d dr̄ torquera percusso ymes miramamolim ab ip̄o Cid et tanta fuit cedes sarracenoꝝ q̄ de quinquaginta milibꝫ p̄dc̄is nō euaserūt vlt̄ q̄z mille quingenti et reu̇sus est virtuosꝰ Cid cū milicia ad locum belli vbi īuenerūt spolia mlta nimis et īt̄ cetera īuentū est vnū tētoriū illiꝰ miramamolim nobiliꝰ q̄z vnq̄z aliqs viderat & reuersꝰ est ī ciuitatē valencie brachijs vsq̄ ad cubitꝰ plenꝰ sanguīe ex vulneribus occisoꝝ et cū magnis diuicijs et honore. Et tūc virtuosꝰ Cid misit dn̄o suo r̄gi alfonso castelle p̄dicto ex quinta sua parte ducentos equos cū sellis et frenis pendentibꝫ singulis ensibꝫ ex singulis sellis eoꝝ. misit eciā sibi ī donū tentoriū p̄dictū mirabile que oīa gaudenē recepit p̄dictꝰ rex existens in valle olíueti.

Centesimūdecimū bellū int̄ sarracenos et xp̄ianos accidit anno dn̄i Millesimocentesimosexto. Tūc rex bucar rex marrochioꝝ cū .xxx. regibꝫ sarracenoꝝ subito apparuit spacio vniꝰ leuce ꝓpe ualenciā et factꝰ est tumltus magnꝰ ī ciuitate ex subitis rumoribꝫ. et ascendit virtuosꝰ Cid sup̄ turrī alciorem fortalicij cū cōsiliaribꝫ suis vt vidēt eoꝝ exercitū q̄z videns incepit ridere ostēdens magnū gaudiū descendēs ergo de tri facto signo campane cōgregati sunt oms sui bellatores. quibus dixit virtuosꝰ Cid q̄n̄o volebat dare bellū regi bucar et illis xxx. regibꝫ et hilari aīo placuit oībꝫ sperantes victoriā reportare. Exierūt ergo ordinati secūdū modū suū. Eo tempe quo tempe sarraceni nō cogitabāt cū ergo venerūt ad locū vbi viderūt tentoria sarracenoꝝ p̄cepit vt irent lentis passibꝫ et ip̄e ibat cū suo equo q̄ dicebāt bauieca q̄s cū viderūt sarraceni ordinauerūt subito acies suas et venerūt cont̄ eos satis ī ordinati cū nō cogitarēt de aduentu ip̄iꝰ Cid sup eos Cū ergo vidit eos īordinatos p̄dictꝰ Cid p̄cepit vexillū suū scelerit̄ ire cont̄ eos et factū est p̄liū magnū sic q̄ ceciderūt mlti exutraq̄ parte & durauit bellū de mane vsq̄ ad horā nonā nec poterāt sarracēos eradicare ab illo loco p̄ mltitudīe et tāta erat mltitudo mortuoꝝ peditū eciā xp̄ianoꝝ q̄ n̄ poterāt cū equis ambulare int̄ eos. s̄z placuit deo q̄ ab hora nona inceperūt sarraceī dare terga et secuti sūt eos xp̄iaī occidēdo et vulnerādo et ī illa sequela vidit ip̄e Cid regē bucar et euaginato ense secutꝰ ē eū vt eū occidēt. s̄z q̄z ille ducebat velocē equū cū cognouit q̄ Cid sequebat̄ eū fugit velociꝰ & n̄ potuit eū attingē sic voluissz licz cū p̄uenerīt ad mare ꝓpe ipsum iret et tūc emisit a manu ensem suū sup bucar percussitq̄z eū s̄z ille percussꝰ intrauit sbito naui. et Cid descēdit et accepit ensē suū et spatā regis bucar que ei ceciderat q̄z vocauit tysonā et reuersꝰ ē ad locū belli deuictis sarracenis vbi tot spolia habuerūt q̄ solū de equis quinta pars q̄ cecidit in sortē ip̄iꝰ fuit tricētoꝝ equoꝝ Deuicto q̄z bucar r̄ge marrochioꝝ cū alijs .xxx. regibꝫ reuersꝰ ī ciuitate valēcie cū magnis diuicijs leticia et honore. Et tūc misit r̄gi alfonso castelle in donū ex p̄dictis spolijs Centū equos cū sellis suis et frenis mirabilit̄ adornatos et .lxxx. sarracēos captiuos q̄ oīa rex p̄dcꝰ existēs ī valle oliueti gaudenē recepit. Tūc eciā soldāꝰ p̄sie vidēs q̄ s̄cam ciuitatē ihrl'm ceperāt xp̄iani et mltas alias ciuitates et loca timens q̄ tota eiꝰ t̄ra p̄deret si transiret p̄dcꝰ virtuosus Cid ī partes illas p̄ inimicicias xp̄ianorū Ideo audita eiꝰ celebri fama vt eū ī amicum possz cōfederare misit ei ambasiatorē suū p̄ mare et cū p̄uenit valenciā receptꝰ est honorifice ab ip̄o Cid et p̄sentauit sibi dona que sibi mittebat soldanꝰ scz mlta iacolia auri & argēti et p̄ciosos ac nobiles pānos de serico et auro mirabil' cōtextture et mlta alia q̄ nō sunt ī ista t̄ra presentauit sibi eciā vnā librā mirre et balsami p̄ciosi cū q̄ postmodū fuit corpꝰ ip̄iꝰ Cid balsamatū ī eiꝰ morte Dedit eciā sibi vnū archidrichē de nobilioribꝫ q̄ fuerīt in mūdo q̄d vsq̄ ī hodiernū diē manet ī monasterio s̄cī petri de cardenā et hys oibus

receptis remisit eum cũ honore ad p̄dictũ soldanũ cum suis eciã donarijs inito fedē inter eos.

Centesimũ vndecimũ bellũ inter sarracenos et xp̄ianos accidit anno dn̄i Millesimocentesimoseptimo. Tunc p̄dict9 rex bucar dolens q̄n sic turpitē vict9 a Cid campeatore et q̄n interfecerat et captiuauerat ei9 gētes et q̄n expoliauerūt eum a tam magnis diuicijs Ipe in ꝓpria p̄sona p̄dicauit in affrica cōuocans om̄es pp̄los sic̄ nos facim9 tempe cruciate et cōgregat9 est ad eū pp̄l9 innu̅abilis cum quo transiuit mare ut ueniret sup valenciã et se vindicaret Cũ ergo predicti rumores p̄uenerēt ad aures ip̄i9 Cid int̄ cetera p̄cepit q̄ om̄es sarracem habitantes int̄ ciuitatē egrederent̄ foras et q̄ habitarēt in alcudia quo facto cum nocte illa iaceret in lecto suo p̄dictus Cid hora medie noctis cogitans q̄n se hr̄et in aduentu tante mł'titudi̅s sarracenoꝝ ¶ Ecce subito impletū est palaciũ illud claritate magna et quodã mirabili odore. et cũ ip̄e miraret̄ illi9 insolite claritatis et odoris apparuit ei vir quidã indut9 vestib9 albis sic̄ nix qui can9 et crispus videbat̄ in manib9 suis claues gestãs. Dixitq̄ ei dormis roderice vel quid agis. & ille respōdit q̄s estis vos qui a me hec queritis. Et ait illi ego sum sanct9 petr9 p̄nceps apl'oꝝ q̄ venio ad te cum sceleriori mandato q̄z illud q̄d tu cogitas de rege bucar scȝ q̄ hēs dimittē hunc mũdũ et ire ad vitã vbi nō est finis et p̄figit̄ tibi termi9. xxx. dieꝝ a p̄nti die. Veruntñ vult tibi de9 facē hãc graciã q̄ tu mortu9 cum gentib9 tuis habeas victoriã de rege bucar ꝓp̄ honorem tui corpis q̄d erit cum adiutorio apl'i iacobi quē deus mittet ad bellum illud Sed ante hec oĩa tu facies penitenciã de pc̄c̄is tuis et salu9 eris hec oĩa cōcessit tibi dn̄s ih̄us xp̄s ꝓp̄ amorē meũ et ꝓp̄ reuerenciam q̄z semp habuisti ad ecclesiã meã monasterij sancti petri de cardenan. Que cũ audiuit virtuosus Cid p̄ gaudio dimisit se cadē de lecto in terrã et cecidit ad pedes apl'i volens osculare pedes eius et dicit ei apl'9. Non labores in hoc q̄z nō poteris accedē ad me. s̄ȝ sis cert9 q̄ oĩa que dixi tibi sunt tibi cōcessa et sic disparuit ab oculis ei9 et remansit in palacio illo quidam magn9 & suauissim9 odor cui9 qualitas effari nō pot̄. et p̄dict9 Cid remansit fortificat9 et ita cert9 de p̄dictis sic̄ si iã trãsissent oĩa illa. Et die facto cōuocauit ad fortaliciũ suũ om̄es milites suos et narrauit eis visionē illã cũ lacrimis nichil eis occultans facietis ergo secundũ cōsiliũ meũ et deuincetis regē bucar et triginta sex reges qui ueniūt cum eo. Perceptis ergo sacramētis et facta penitencia pc̄c̄oꝝ suoꝝ cum nō remanerēt n̄ septem dies de spacio prefinito p̄cepit vocari ad se vxorē suã dn̄am ximenã et mandauit q̄ adducerent̄ ei vasa illa argentea in quib9 erat balsamũ et mirra que sibi miserat soldã9 magn9 persie. Et cum vidit ea ante se precepit adduci quandã cupam aureã ĩ qua ip̄e bibat et accepit de illo balsamo et mirra mixto cũ aqua rosea ad q̄ztitatē vni9 codiaris et bibit et sic p̄ illos septē dies fecit nichil aliud cōmedens nec bibens. Et factũ est corp9 ei9 pulchri9 et recensi9 q̄z ante excepto q̄ cōtinue deficiebat sic q̄ nō poterat se mouē ĩ lecto penultia ergo die antequã deficeret vocauit vxorē suã et venerabilem ep̄m ciuitatis iheronim et alios milites parentes & amicos quib9 cōfidebat. ¶ Dixitq̄ eis satis q̄ rex bucar erit hic vna istaꝝ dieꝝ et circũdabit ciuitatē cum sua potestate mag̃ ea ergo que uos habetis facē vt vincatis sunt hec. ¶ Primo postq̄z fuero mortu9 lauabitis corp9 meũ q̄d satis intrīsec9 mundũ teneo laudet̄ de9 vt crastina die que est dies vltima vite mee recipiã corp9 dn̄icum et lauato corpe absēgãt bene et vngetis ip̄m totũ caput et os pedes et oĩa alia membra cum balsamo et mirra q̄d sup fuit ĩ hys vasculis argenteis et null9 sit aus9 ꝓp̄ mortē meam clamare nec ostendē dolorē ne forte sarraceni senciant mortē meam. et cum venerit dies vt appinquat ciuitati rex bucar precipietis q̄ om̄es gentes ascendēt sup muros et q̄ sonent tubas anãfiles et facient

maiores leticias que potuerit fieri p hoīes et cum fuerit dies qua volueritis ire cum corpe meo in castellā facietis q̄ egrediant̄ oēs gentes secretissime sic q̄ nō intelli-gant sarraceni q̄ sunt ī suburbib⁹ et pcipi etis onerari gerulas aliasq̄ bestias cū oī-bus illis diuicijs que sunt valēcie sic q̄ ñ remaneat ibi aliquid q̄ sit alicui⁹ valo-ris. et cum factū fuerit pcipietis incellare equū meū bameca et armabit̄ bene corp⁹ vero meum ornabitis optīe et ponetis me sup equū taliē q̄ nō possim cadē ponetis eciā in manu mea ensem meum tyson et eant semp apud me ep̄us dn̄s iberoni⁹ & gildias priuat⁹ me⁹ vn⁹ ad dexterā et ali-us ad sinistrā qui dirigunt equū meū. et vos petre berundē portabitis vexillū meū sic̄ cōsueuistis vos vero aluarbanes ordia bitis acies et ite ad bellandū cum rge bu-car sitis enī certi et ñ dubitetis q̄ habebi-tis victoriam me existente mortuo sic̄ m̄ de⁹ cōcessit Seq̄nti vero die facto testamē-to suo hora terciar̄ recepit corp⁹ dn̄icum de manu ep̄i genib⁹ flexis et cum ml̄tis la-crimis. quo pcepto reclinauit se in lecto di-cens dn̄e ih̄u xp̄e cui⁹ est oīs ptās et cui⁹ sunt oīa regna tu es sup oēs gētes et oīa sunt ad pceptum tuū. Ideo dn̄e peto hanc misericordiam vt aīa sit vbi est finis sine fine. Quib⁹ dictis virtuos⁹ Cid tradidit aīam ī maīb⁹ creatoris Post tres aūt dies mortis ei⁹ apparuit rex bucar cum ptāte sua sup valenciā et fixa sunt tentoria. xv milia sic̄ narrat analfaxar histor iog̃ph⁹ sarracenor̄ et bellabant cōtinue cont̄ ciui-tatē q̄ntum poterāt et illi de ciuitate defē-debant ciuitatē cum magna leticia sic̄ ei⁹ precepat Cid q̄d durauit p nouē dies q̄a xp̄iani pparabant oīa sua ad ducendū in castellā sic̄ pceperat eis glorios⁹ Cid. Bu-car vero rex videns q̄ Cid tanto tempe ñ egrediebat̄ ad eos cogitauit q̄ nō erat au-sus exire. ¶ Et ideo volebat facē machinas ad capiendū virib⁹ ciuitatē. Sz die duode-cima oīb⁹ ppararis et posito ipi⁹ corpore Cid ī equo suo sic̄ mādauerat tali disposi-cione q̄ videbat̄ viu⁹ hora media noctis apta est vnica porta ciuitatis que tendit vers⁹ castellam & ordinatis acieb⁹ cū oīb⁹

onerib⁹ exeuntes secretissime et ī magno silencio sic q̄ videbat̄ q̄ nō essent ibi. xx. milites irruerūt subito in sarracenos qui inuenientes eos inarmes nec potentes pre cōfusione magna ordinare seipos. q̄r vide bat̄ regi bucar et illis. xxxvj. regib⁹ q̄ ve-niebāt ex parte xp̄ianor̄ sup eos vlt̄ sexa-ginta milia militū qui erant albiores ni-ue et ante eos viderunt virū militē super equū albū sedentē ī manu sinistra gestan-tem vexillū albū et ī manu dextra ensem qui videbat̄ sic̄ ignis. Videntes ergo bu-car et reges pdicti cedem maximā sarrace-nor̄ suor̄ quā faciebāt isti milites timu-erunt valde & dedert̄ terga fugiētes vsq̄ ad mare xp̄iani aūt insequētes eos occidē-do et vulnerando puenert̄ vsq̄ ad mare et tāta pressura ut ingrederent̄ ī nauib⁹ q̄ secundū historiā viginti illor̄ regum fuert̄ ibi mortui et decē milia sarracenor̄ suffocati Rex vero bucar cum alijs q̄ eua-serant pressurā illā eleuatis velis nunq̄ ampli⁹ sunt reuersi. xp̄iani aūt victoria habita reuersi sunt ad tentoria et expoli-ato campo vbi īnumeras diuicias īuene-runt recepert̄ eas quas portare potuerant relictis ibi plurib⁹ alijs sine nūo. et sic ve-nerunt cum corpe ipi⁹ Cid ī castellam cū magna leticia et honore et sepeliert̄ sic̄ ipe precepit ī sancto petro de cardenā Sarra-ceni vero qui erāt in alcudia videntes q̄ oēs xp̄iani recesserāt a ciuitate et nichil dimiserāt ī eadem īgredientes iter̄ popu lauerāt eā. Fuit aūt pdict⁹ virtuos⁹ Cid dn̄s pdicte ciuitatis quinq̄ ānis. Rex aūt alfons⁹ sext⁹ supdict⁹ cum audiuit victo-riam quā Cid campeator habuerat mor-tuus et q̄uo ducebat̄ in equo suo bameca ac si eēt viu⁹ venit psonaliē ad sanctum petrū de cardena scelerit̄ de toleto et hono-rauit eum ī sepultura sua ī qua eciā fue-runt infantes arrogonie & nauarre cum suis vxorib⁹ que filie fuert̄ ipi⁹ Cid. Pre-dict⁹ vero rex alfons⁹ sext⁹ bn̄o regna-uit xliij. annis et septē mensib⁹ et pcepti⁹ sacramētis feliciē migrauit ad dn̄m anno dn̄i Millesimo centesimo vicesimo octauo. Iacet sepult⁹ ī monasterio sancti facundi in ei⁹ morte ex medio lapidū q̄ erant an

altare sancti ysidori in ciuitate legionen̄ tribus dieb9 manauit aqua q̄d fuit signū lacrimarū regni ꝓpter dampna secuta p9 ei9 mortē Ipe nō reliquid filiū heredē. Veruntn̄ qꝛ ipe dederat filiā suā dn̄am orracam ī vxorē comiti Raymundo tolosano qui erat de genē gothoꝝ et ī illa p̄dictus comes habuit vnū filiū cum ꝓficisceret ī ierusalē in passayo supdicto quē baptisauit ī iordane et ideo vocauit eum alfonsum iorday. Ideo iste post ml'ta dampna que acciderāt in regno fuit eleuat9 ī regē et post fact9 est impator.

CEntesimūduodecimū bellū īter sarracenos et xp̄ianos accidit post mortē regis p̄dicti alfonsi pauco elapso tempe Tūc enī regi arroganū alfonso cum esset cum exercitu suo in regno castelle facta cōcordia et pace inter eum et regē alfonsum puulū dimittēs ei quicqd ī regno suo tenebat. Nunciatū est q̄uo magna ml'titudo sarraceōꝝ intrauerat regnū suū arrogonie qui nimis dolens recessit stati vt occurrēt illis et īuenit eos ī quodā loco regni sui qui dr̄ efferga et bellauit cum illis dicens. sꝫ qui nunq̄ꝫ fuerat vict9 ibi vict9 fuit a sarracenis et mortu9. Alij dicūt q̄ nō fuit mortu9 ibidem sed duxit post hec vitā peregrini p mundum īcognit9. Et dr̄ ī cronicis q̄ hoc accidit ei qꝛ expoliauit ecclesiā sancti ysidori et plures alias ecclesias castelle p9 mortem regis alfonsi sexti brano volens ipe regnare.

CEntesimūtredecimū bellū inter sarraceōs et xp̄ianos accidit anno dn̄i Millesimocētesimoquadragesimosexto. Tunc cum ludowic9 rex francoꝝ audiuisset ciuitatē edisse captam fuisse a turcis zelo fidei succens9 mesopotanee cōpaciēs ab Eugenio papa. iij. apd berseliacū cruce signat9 est cū p̄ncipibus pegrinacōēz ꝓponens transmarinā anno sequēti Millesimocētesimoquadragesimo septimo. Sanct9 bernhard9 chorardo regi apud franchonburg cōstituto & p̄ncipibus fere cunctis signū crucis affixit et socij pegrinacōis vl'ē modū ml'tiplicant naualis exercit9 de anglia flandria et de lothoringia collecto. ij. idus aprilis de tremūdo portu anglie cum ducentis nauib9 profectis. iiij. kal' iulij vlixbonam applicuit et illā post. iiij. mensiū obsidionem capiūt hostes q̄ quoꝝ nūs erat ducenta miliū et quingētos deuincunt licꝫ xp̄iani xiij. milia vix essent Chorard9 rex cum ī nūa ml'titudīe pegrinacōēz egredit mense mayo et ut ad expugnandū ycomū incōsulto diuertit deficientib9 victualib9 fame afflict9 redijt & ꝑsequētib9 eos turcis ml'tos p̄didit Rex vero francoꝝ ludowicus eciā aggredit pegrinacōēz et euocat9 ab impatore grecoꝝ nauib9 ei9 iherosolimis euehit Anno Millesimocentesimoq̄dragesimo octauo franci p deserta asye dolo et astucia grecoꝝ qui calcem farine miscuerūt crebro insult9 turcoꝝ pacientes fame cruciati ita vt quidā equoꝝ et azinorū carnib9 vescerent tandē ml'tis fame pereuntib9 ceciliā veniūt et inde anthiochiam palestinā nauigio pecierūt hay medi9 comes marianen̄. ī cipro et alfons9 comes tholose et sancti Egidij apud cesareā palestinā obierūt & adeo tūc male successit regi francoꝝ q̄ a grecoꝝ manib9 captus impatori grecoꝝ tursoliū obsidenti ducē presentand9 Quē roger9 rex cecilie expoliata grecia et vastata vsqꝫ constantinopolim a capcione liberauit.

CEntesimū xiiij. bellū inē sarracenos et xp̄ianos accidit āno dn̄i Millesimocentesimoseptuagesimo Tūc supdict9 rex alfons9 septim9 rex quart9 castelle et nepos regis alfonsi qui lucratus est tholetū posita tota hispania sub ei9 dn̄io fact9 fuit impator & coronatus ī ciuitate legionen̄. et cōfirmat9 p papam ut de cetero vocarē impator hispaniaꝝ. Postq̄ꝫ ergo regnū arrogonie castelle et legionis pacifice tenuit et om̄s reges sarracenoꝝ hispanie sibi obedirent tanq̄ꝫ vasalli remanserūt due ciuitates que nō recognoscebāt eū dn̄m scꝫ boecia & almeria. et ꝓpē illas subiugandas cōgregauit

exercitū magnū et veīt primo sup boeciā et obsedit eam et aliqui nō seruantes eidē fidelitatē recesserūt qd cum cognouerēt sarraceni oīm illaꝝ parciū cōgregati sunt & venerūt ibi statim vt facerēt impatorem alfonsum cessare ab obsidione Sed cū hec a sarracenis agerent apparuit sanctꝰ ysidorꝰ in visione pdicto impatori cōfortās eum et dicens. Crastina die dabis bellum istis sarracenis viriliē et ego veniam ī ad iutoriū tuū. suos ergo dum sol emitteret radios sup terrā pparauit se impator alfonsꝰ cū sua milicia ad bellandū. Venerēt ergo aīose ad locū belli irruerūtqꝫ ī sarracenos et factū est durū bellū ac exutqꝫ pte plurimi ceciderēt. Rex aūt sancīꝰ filiꝰ imperatoris strenuissime se habuit ī illo bello et vidit impator beatū ysidoꝝ ambulātem in bello ex pte sua et cognouit eū ppē qd viribꝰ rsumptis cōfortantes militares suos sine dubio sperantes victoriā obtinē Cū ergo cognouerēt xpiani beatū ysidoꝝ bellare cū eis et ꝓ eis cōfortati sunt nimis Sed et sarraceni pusillanimes effecti ñ potentes sustinē bellū terga sūt dare coacti. xpiaī aūt vidētes eos fugientes secuti sūt eos et mortui sunt oms qui venerāt ī ad iutoriū boecie. Vidētes aūt sarraceni qui erant intra villam ꝙ nō poterant resistē impatori alfonso aptis ianuis ciuitatis receperūt eū oīa fortalicia sibi submittentes & ppē miraculū qd ī illo bello fecit beatus ysidorꝰ statim impator virtuosꝰ fecit edificari ecclesiā vnam ī honorē sancti ysidori sub cōuentu canoīcoꝝ regulariū datis honorifice oībꝰ necessarijs tā ī crucibꝰ qꝫ ī calicibꝰ vestimētis et libris qꝫ eciā in possessionibꝰ et hereditatibꝰ sic necessariū eis erat.

Centesimūdecimūquītū bellū inē sarracenos et xpianos accidit anno dn̄i Millesimocētesimoseptuagesimopmo. Tūc pdcꝰ impator capta boecia cōtentis & aīatis militibꝰ suis cū eodē exercitu veīt sup almeriā ¶ Est enī ciuitas in litore maris mediterranei et inēmis granate. fixis ergo tentorijs sup eandē ciuitatē cū aliqbꝰ diebꝰ ī obsidione pmansisset venerēt ī eiꝰ auxiliū. Comes raymūdꝰ barchinonen̄. et ianuen̄. cū classe sua p mare Qui fideliē adiuuātes impatorē hita victoria cepit almeriā. omēꝫ aūt predā ciuitatis et ēmioꝝ eiꝰ dedit impator alfonsꝰ ianuensibꝰ et inter spolia inuentū est vas lapidis pciosi vniꝰ elmoralde quantitate vniꝰ scutelle Et ianuēses dixerēt impatori ꝙ daret eis illud vas et ꝙ oīa alia distribueret eis quibꝰ vellet. qꝛ ipi cū illo vase essent contenti. placuit aūt impatori & cōcessit eis vas qd et ipi vsqꝫ in hodiernū diem ꝓ magno iocali obseruāt sic audiui vocantes illud vas scm̄ griale ¶ Alia autē spolia dedit raymūdo comiti marchinonen̄. Capta ergo ciuitate et relicta ī securitate ut decebat reūsꝰ est ī castellā et cū iret p viā infirmatꝰ est ex laboribꝰ bellorū et viarū et cū veniret ad locū qui dicitē delas sesnedas videns quandā arborē que dicitē ensina magne qꝫtitatis et virentibꝰ folijs placuit ei descendere sub eadē arbore vbi pceptis sacramētis et facto testamento feliciē migrauit ad dn̄m. Inē cetā laudatē impator pdictus alfonsꝰ de iusticia ¶ Vnde legitē ī sua cronica ꝙ cū quidā agricola de regno galecie cōquereretē eidē ꝙ infans quidā in suo loco acceperat īiuste bona sua statim misit lr̄as suas illi infanti ꝙ restitueret ei bona sua. sed ille parum curans de litteris eiꝰ. Iteꝝ rediit predictꝰ agricola ad impatorē cū querela tūc predictꝰ impator secretissime cum duobꝰ aut tribꝰ comitibꝰ recessit a ciuitate toleti & velocissime itinerauit quousqꝫ puenit ad locum facta ergo diligenti inquisicione secrete cum pretoribus loci illiꝰ venit ad domū infantis et pcepit ꝙ vocaret diceretqꝫ ei ꝙ erat ad portam impator qui eum vocabat. Ille autē nō modicum miratus de tam subito et inexcogitato aduentu voluit fugere sed statim captus est et interrogatus ab impatore de illa iniusticia & qre lr̄as suas ñ ipleuerat obmutuit Quare cōtinuo mādauit ipm̄ suspēdi in porta domꝰ sue et reūsꝰ ē impator ī ciuitatē toleti Iste aūt impator rliqd duos filios qꝫ pmogeitꝰ dicebatē sancīꝰ aliꝰ vo fernādꝰ Prio dedit rgnū castelle Scdo aūt rgnū legions

Sepultꝰ eſt aũt ĩ eccleſia maiori ciuitatis
toletane r̃gnauit et imꝑauit · xl · annis &
ſucceſſit ei ĩ regno filiꝰ ſauciꝰ quintꝰ rex
caſtelle qui tante virtutis fuit et tam iu
ſtiſſime gubernabat ꝙ vocatꝰ fuit a ppl'o
rex ſauciꝰ deſideratꝰ regnauit ſolũ anno
vno · qui felicit̃ finiuit et ſepultꝰ eſt toleti
apud impatorẽ pr̃ez ſuũ et ſucceſſit ei ĩ re
gno filiꝰ eiꝰ alfonſꝰ octauꝰ · vj · rex caſtel
le. Qui incepit regnare cũ eſſet ꝑuulꝰ ſcʒ
etatis · iiij · annoꝝ et orta eſt diuiſio mag̃
int̃ milites caſtelle ꝓpt̃ eoꝝ int̃eſſe q̃s ſcʒ
eum haberet ĩ ꝑtate ſua tanq̃ʒ tutor quo-
uſqʒ eẽt etatis · xv · annoꝝ ꝓpt̃ qd̃ pluria
dampna ĩ regno euenerũt uſqʒ ad prefini
tum tempꝰ receptis p̃miis tirãnoꝝ iuſto
dei iudicio ut laciꝰ cõtinet̃ in generali hi-
ſtoria hiſpanie. Incepit regnare iſte alfõ
ſus octauꝰ Anno Milleſimocenteſimoſep
tuageſimoſexto.

CEnteſimũdecimũſextũ bellũ int̃
ſarracenos et xp̃ianos accidit
anno dñi Milleſimocenteſimo-
lxxxvij. Tũc quidã miles qui dicebat̃ fer
nandꝰ roderici qui aliqua fortalicia p̃dci
regis alfonſi octaui tenebat vſqʒ ad tem-
pus p̃finitũ · xv · annoꝝ cum tempꝰ fuit
impletũ tradidit oĩa fortalicia r̃gi et ip̃e
ſtatim receſſit a regno et trãſiuit ad ſar-
racenos accepta ergo ml'titudĩe ſarracẽo-
rũ diſpoſuit venire ſuꝑ ciuitatẽ roderici
que tũc edificabat̃ a rege fernando legio-
nis fratre regis alfonſi predicti. Erat enĩ
locus adhuc ſine muris et ideo leuit̃ expe-
ctabat eum expoliare. Apparuit ergo ĩ vi
ſione beatꝰ yſidorꝰ ſacriſte eccleſie ſue vi-
gilanti in ſacrario et oſtendit ei aduentũ
fernandi roderici cum ml'titudĩe arabũ et
p̃cepit ei ꝙ iret velocit̃ et nũciaret regi le-
gionis fernando. Venit ergo et nũciauit
predicto regi hec oĩa Rex autem gracias
agens deo cõgregauit exercitũ ſuũ et veĩt
velociꝰ quo potuit ad ſuccurrendũ xp̃ia-
nis ciuitatis roderici que iã obſeſſa erat
a ſarracenis et cum nõ haberẽt muros ac
ceperũt tam viri q̃ʒ femĩe currꝰ et quadri
gas et vaſa magna vinaria archas lectos
ligna ac oĩa alia que habẽ potuerũt et po
ſuerunt circũquaqʒ loco muri quouſqʒ ve
niret rex fernandꝰ. Venit ergo ad locum
predictꝰ rex fernandꝰ qui nunq̃ʒ fuerat
victꝰ et cõfidens ĩ dño ex diuĩa reuelacõe
beati yſidori irruit virilit̃ in ſarracenos
bellauitqʒ cũ eis et deuicit eos et tãta fuit
ml'titudo mortuoꝝ ſarracenoꝝ ꝙ nõ erat
qui eos dinumerare poſſet · aliqui aũt eua
ſerũt ꝑ fugam. Alij vero iugo captiuita-
tis ſunt traditi. Et tũc murata fuit ciui-
tas roderici & reuerſꝰ eſt rex fernandꝰ cũ
leticia et honore. Poſt mortẽ huiꝰ regis
fernandi legionis ſucceſſit ei ĩ regno eodẽ
filiꝰ eiꝰ alfonſꝰ q̃ in ſenectute ſua habuit
bellum magnũ cum albehuc qui erat dñs
wandalie et deuicit eum et tunc lucratuſ
eſt meridã montages badayos et caſſereſ
atqʒ alcantecã et populauit pluria alia
loca ꝓpt̃ que regnũ ſuũ erat dilatatum

CEnteſimũdecimũſeptimũ bellũ
int̃ ſarracenos et xp̃ianos acci-
dit anno dñi Milleſimocenteſi
mo octuageſimonono Tũc erat in affrica
miramamolim ſarracenꝰ quidã noĩe iu-
ſtet malcemdo. Hic eleuatꝰ in ſuꝑbiã trã
ſiuit mare cũ ꝑtate magna et venit yſpo
lim et ibi mouit exercitũ ſuũ ꝑ campaniã
corduben tranſiuitqʒ portũ que dr̃ delmi-
radel · qd̃ cum rex alfonſꝰ octauꝰ cogno-
uit cum iam tranſierant · xv · anni etatis
ſue et pacifice poſſideret regnũ ſuũ ſic ꝙ
reges arrogonie et nauarre erãt eiꝰ vaſal
li. Congregauit ex impulſo maiorẽ exerci
tum q̃ʒ potuit et venit in locum de alar-
chos nec voluit expectare reges arroganũ
et nauarre nec ml'tos alios qui ueniebãt
in adiutoriũ eiꝰ. Sed ip̃e cum paucis q̃s
ad manũ potuit hr̃e de locis circũuicinis
et cum didaco dño viſcaye nec erant ibi
nobiles regni dixerat enĩ ꝙ ita boni erãt
milites ſtremature ſic̃ nobiles qui lingua
nr̃a dicunt̃ fydos dalgue. Et ideo illi ꝓpt̃
hoc vituperiũ nõ uenerũt ad bellũ. Cum
ergo predictꝰ rex alfonſꝰ octauꝰ eſſet in
loco de alarchos fortaliciũ p̃parando · ecce
ſuꝑuenit miramamolim cum ꝑtate mag̃
ſarracenoꝝ quoꝝ nõ erat nũs · et cum rex

alfonsꝰ esset magni cordis irruit ĩ sarra-
cenos et cõmissum est durũ bellũ. Et no-
luit deꝰ ꝙ xp̃iani exirẽt ex illo bello cũ ho-
nore cum nõ eẽnt vniꝰ aĩ nec tradiderãt
dño suo auxilium sic̃ debuissent victi ergo
fuerũt ibi xp̃iani & ml'ti eoꝝ mortui et
rex alfonsꝰ fuit in bello vulneratꝰ et ex-
tractꝰ a suis violent̃ quia ip̃e voluit ibi
mori et cognouit rex alfonsꝰ ꝙ hec ei ac-
ciderãt ꝓpt̃ errorẽ quẽ ip̃e fecerat cont̃ deũ
sic̃ ei reuelatũ fuerat ꝑ angelũ et ꝓposuit
in corde suo decetero seruire deo intellexe-
rat enĩ ꝙ p̃tas dei castigauit eũ crude ꝙ
sibi multum ꝓfuit q̃a seruiens deo nunq̃z
aliq̃d postmodũ cepit ꝙ nõ gloriose fini-
ret vt patz in cronicis hispanie latissime.

Centesimũ decimũ octauũ bellum
int̃ sarracenos et xp̃ianos acci-
dit anno dñi Millesimocentesi-
molxxxviij · tempe friderici impatoris &
vrbano papa iij. Post enĩ iherosolomita-
nũ ꝑ xp̃ianos valde fuerat dilatatũ post
ml'ta bella et gloriosas victorias de sar-
racenis in quibꝫ semp pauci de pluribus
triũphabant sic̃ breui cathalogo regũ t̃re
sancte postq̃z habita fuit a xp̃iaĩs pot an-
notari ꝙ godefridꝰ de bullon Primꝰ qui
ibi p̃ncipatũ tenuit anno vno cũ paucis
p̃ncipẽ milicie soldani egipcioꝝ cũ infide-
liũ ĩnũa ml'titudĩe in prelio supauit Rex
baldowinꝰ qui ei successit p̃mꝰ latinoꝝ ĩ
ihrl'm hic cũ tricentis septuaginta militi-
bus et tricentis peditibus p̃ncipe milicie
caliphe egipti qui secũ · xj · milia equitum
et · xxx · milia peditũ adduxerat supauit
vbi p̃dictũ p̃ncipẽ cum quĩq3 milibꝫ sar-
racenis int̃fecit alij aũt ꝑ fugã euaserunt
Et iteꝝ cum quingẽtis equitibꝫ et duobꝫ
milibꝫ peditũ presidẽ ascolicaꝝ venientẽ
cum ĩnũa ml'titudine deuicit cesis ex eis
iiij · milibꝫ alijs ĩ fugã cõuersis regnauit
annis · xviij . Et successit ei aliꝰ baldowiꝰ
de burgo qui ĩ p̃mo regni sui ãno cũ sep-
tingentis equitibꝫ cum gario p̃ncipe tur-
coꝝ potentissimo qui secũ innumerã mul-
titudĩez turcoꝝ hẽbat bellauit et deuicit
eum · iiij · milibꝫ sarracenis int̃fectis alijs

vinculis mancipatis cum reliq̃s vero sar-
racenꝰ ille vix euasit. Aliud aũt bellũ ha-
buit cum rege damascenoꝝ cuiꝰ exercitus
erat · xv · miliũ equitũ ip̃e vero baldowinꝰ
habebat mille · c · equitũ et duo milia pe-
ditum hũc eciã deuicit duobꝫ milibꝫ sar-
racenis mortuis plurimis captiuatis Alij
aũt cũ p̃ncipe suo terga dederũt de xp̃iaĩs
aũt ceciderũt · xxiiij . Regem eciã ascoloni-
taꝝ qui cum ml'titudĩe egipcioꝝ venerat
in bello cum suis paucis ꝓstrauit. Item
dolocq̃nũ damascenoꝝ regẽ qui venerat cũ
exercitu magno in bello Quarto cõtriuit
duobꝫ milibꝫ ex hostibꝫ int̃emptis de xp̃i-
anis vero ceciderũt equites · xxiiij · pedites
aũt · lxxx . Hic baldowinꝰ regnauit · xiij ·
annis & successit ei ĩ regno genar eiꝰ ful-
co comes hic cũ paucis militibꝫ suis cont̃
innumerã turcoꝝ ml'titudĩez que de psi-
de ebulerat triũphauit tribꝫ milibꝫ inter-
emptis et ml'tis alijs ĩ captiuitate deten-
tis regnauit · xj · annis Successit ei in re-
gno baldowinꝰ p̃mogenitꝰ eiꝰ filiꝰ q̃ no-
no regni sui anno quosdã nobiles turco-
rũ satrapas cũ vniũso exercitu suo circa
partes gerocõcianas in prelio supauit int̃-
fectis ex eis quĩq3 milibꝫ reliq̃s cum igno-
minia et cõfusione fugientibꝫ In · xv · eciã
regni sui anno cum p̃ncipe damasci nora-
dino cõgrediens fugiente noradino cum
parte exercitꝰ sui reliq̃s int̃emptis rex vi-
ctor campũ obtinuit regnauit · xxiiij · an-
nis sine liberis et successit ei in regno frat̃
eiꝰ Almaricus . Hic p̃mo regni sui anno
partibꝫ egipti cum dargan p̃ncipe milicie
egiptioꝝ cõgredit̃ et facta magna strage
hostiũ cum paucis diuĩtꝰ victoriam obti-
nuit . In sc̃do aũt prelio habẽs secum · ccc
lxx · milites pugnauit cum p̃ncipe solda-
ni damasci qui secum ducebãt · xij · milia
turcoꝝ Arabũ aũt · xj · milia & interfecit
ex hostibus mille quingentos de xp̃ianis
vero centũ ceciderunt regnauit annis · xij
et successit ei in regno baldowinꝰ filiꝰ eiꝰ
hic diuĩo iudicio lepra ꝑcussꝰ regnũ ni-
chilominꝰ rexit qui anno · iij · sui regni cũ
ccclxxv · equitibꝫ circa partes ascalone oc-
currens saladino qui cum · xxvj · milibus
equitũ veniebat supauit ip̃o saladino cũ

parte exercitus fugiente alijs trucidatis
alijs vinculis mancipatis. De xp̄iaīs aūt
iiij. aut quīqʒ dn̄i dicunt̄ cecidisse In alio
aūt prelio circa tyberiadē cum septingen
tis equitib9 occurrēs saladino qui .xx. mi
lia equitū secum hr̄e dicebat̄ ip̄m supauit
mille hostib9 interemptis de xp̄ianis vero
paucissimi ceciderūt. Cū aūt p̄dc9 rex p̄pt̄
ei9 egritudīez vxorē duxē voluisset duas
sorores quas habebat sibillā p̄mogenitam
& ysabelem iuniorē duob9 viris nobilib9
genē vxores dedit sibillā vxorē bernardo
de longa sparta marchioni montis ferra
ti. yzabelem vero tradidit dn̄o eufrido de
throno. mortuo aūt dicto bernhardo et re
licto quodā puulo filio cui nomē baldo=
win9 rex p̄dictā vxorē suā tradidit cui=
dā adolescenti de pictauēsi comitatu gui
dom fidelissimo cui eciā eo q̄ infirmitate
nimiū grauabat̄ toci9 regni admīstracōz
cōmisit. sʒ regis indignacōez incurrēs pro
curacōz et admīstracōz amisit. Et tūc rex
cōuocatis regnis maiorib9 nepotem suū
puulū baldowinū regē inungi fecit et tā
ip̄m q̄ʒ regem negocia p̄uidencie tutele co
mitis tripolitani cōmisit. n̄ ml'to aūt tē=
pore p9 baldowino rege lepso viā vniūse
carnis ingresso minore eciā baldowino de
functo prefat9 guido p̄curante vxore sua
sibilla ad quā regnū iure hereditario per
tinebat sublimat9 est in regē nō requisito
assensu comitis tripolitani qui toci9 r̄gni
tūc p̄curator erat. Vnde valde indigna=
tus presertim cum ip̄e ad regnū aspiraret
absqʒ regis cōsensu cū quo rancorē & ini=
micicias extruxerat cū saladino treugas
fecit et ut maiorē ī r̄gno et cont̄ ip̄m r̄gē
defēsionē hr̄et et nocēdi manet cum dn̄a
tyberiadis et tocius galilee matrimoniū
cōtraxit. Vnde factū est ī regno p̄iculum
et p̄niciosa discordia quibusdā comiti fa
uentib9 alijs regib9 adherentib9 quā diui
sionē cum saladin9 cognouit cogitans q̄
immēso foramīe discordie facile pateret ī
sidiantib9 ingressis ex oīb9 sibi subiectis
regionib9 ml'titudīez pugnatorꝝ cōgrega
uit ex egipto arabia & mesopotania tam
equites q̄ʒ pedites cont̄ xp̄ianos cōuocan
do. Dicit̄ aūt .l. milia equitū exceptis pe=

ditib9 in comitatu suo secū traxisse et per
misit ante faciē suā decē milia electorꝝ mi
litum qui p̄ terrā comitis tripolitani qui
tunc treugas cum sarracenis habebat per
partes scʒ tyberiadis et nazareth usqʒ ad
suburbia accon transierunt ut more suo
xp̄ianos p̄uocarēt si forte incaute et inor
dinate p̄sequētib9 possent eos p̄imere vel
captiuos retinere nec effectu caruit astuta
impiorꝝ ymaginacio quia mgr̄ milicie tē
pli cum fratrib9 suis plusq̄ʒ .lxx. incaute
egredientes cum mgr̄o hospitalis qui de
castello suo beluet reuertebat̄ cum decē fra
trib9 inclusi sunt ab eis iuxta casale ro=
berti licʒ aūt nō n̄ centū viginti milites
in comitatu suo haberet .x. milib9 sarra=
cenorꝝ mirabilit̄ resistētes ml'tis ex eis in
terfectis ip̄e tandē fere oīes interfecti sunt
vel retenti. mgr̄o aūt templi cum paucis
fuga elapsis. mgr̄o vero hospitalis truci=
dato p̄mo die may cruentā de xp̄ianis re
portarūt victoriā Ex quo facto aīosiores
sarraceni effecti mensio iulio sequēti oīb9
viris suis in vno cōgregatis regni xp̄ia=
norꝝ. ex parte damasci ciuitatē scʒ tyberi=
adem obsederūt. Iam enī comes tripolitā9
cui9 erat ciuitas a sarracenis capt9 treu=
gis recesserat eo q̄ imponeret̄ sibi q̄ cont̄
regem et regnū mala plurima machinās
sarraceīs cōfederat9 fuisset Munitat igit̄
p̄dictam ciuitatē cont̄ sarracenos vxore
sua ī presidio relicta. Dn̄s aūt guido rex
iherosolimitan9 et raymūd9 comes tripo
litan9 cum oīb9 fere toci9 regni nobilib9
cum equitib9 et peditib9 quotqt hr̄e potu
erunt diuīo auxilio dei destituti saladino
et suos occurrētes tentoria sua circa fon=
tem tephoritanū locauerūt de ml'titudīe
siquidē sua plusq̄ʒ de diuīo auxilio cōfitē
tes A p̄mo enī introitu latinorꝝ et terram
sanctā xp̄iani tot milites ī vno prelio cō
gregare nequerūt. Erant enī mille ducen
ti milites loricati pedites aūt cum armis
et arcub9 et balistis circit̄ .xx. milia ī fau
sti expedicōe interfuisse dicunt̄. die aūt seq̄
ti cum de xp̄ianorꝝ exercitu uers9 obsessā
ciuitatē leuit̄ p̄grederet̄ copiosa equitum
ml'titudo exercit9 saladini a dextris et a
sinistris xp̄ianos p̄terue nimis infestans

sagittis et spiculis tam equos q̄z equites
sine intermissione vulnerās in loco arido &
in aquoso exercitū xp̄ianoꝝ castra locare
et tentoria figē coegit ꝙ prudenē atten=
dens Saladin⁹ sequēti die priusq̄z ad aq̄s
exercitus xp̄ian⁹ ꝑuenire potuisset iuxta
thronū et ibi ordinatis scdm militarē di=
sciplinā aciebꝫ xp̄ianoꝝ tam equitibꝫ q̄z
equis sicientibꝫ Saladin⁹ dimicatur⁹ ho=
stilit̄ occurrit Erant aūt dies feruētes val
de Mense aūt iulio · iiij · nonas eiusdē in
festo translacōis sancti martini ãno īcar
nacōis dn̄i supdicto scz Millesimocentesi
mooctuagesimoseptimo t̄didit dn̄s ppl'm
xp̄ianoꝝ infinitis pcc̄is eoꝝ exigentibꝫ in
maībꝫ impioꝝ adeo ꝙ xp̄iaī subito terga
dantes ab īimicis fere oīs a maximo us=
q̄z ad minimū trucidati sūt vel ī captiui=
tate detēti ītantā enī formidīez et pusilla
nimitatē humiliauit eos dn̄s ꝙ vn⁹ ex ho=
stibꝫ versa vice centū ꝑsequebat̄ ex xp̄ia=
nis. & quidā arma sua turpit̄ ꝓiecētes ī
manibꝫ īimicoꝝ se gratis tradebāt facta
aūt magna strage cesoꝝ. Guido eciā rex
ihr'l'm et magister milicie templi cū mul
tis alijs tam maioribꝫ q̄z mīoribꝫ ordinis
in captiuitate detentis abierūt absq̄z for=
titudīe ante faciē subsequētis ut aūt cer=
tis iudicijs et euidētibꝫ signis deū visibi=
lit̄ offensum agnoscerēt et diuīe ꝓtectiōis
clipeum ab ipis recessisse non dubitarent
lignū salutifere crucis qd die illo tenebro=
so secum in prelio detulerūt lamentabili
infortunio amiserūt et post paucos dies
Saladin⁹ ille īimicus xp̄i nō solū ciuita=
tes plures ac alia loca regni sed et ciuita=
tem sanctā ihr'l'm occupauit cui⁹ excidij
tota causa fuit · qz vt dictū est tota terra
erat facinoribꝫ plena & rar⁹ erat ī mōa=
sterio et rarior in seculo quē nō morbꝫ vl'
luxurie vl' auaricie infecisset · dedit eciam
opam ꝓditor comes tripolitan⁹. Cū sup=
dict⁹ vrban⁹ papa t̄ci⁹ audiuit captū eē
ihr'l'm ab īimicis xp̄i p̄ dolore p⁹ modi=
cum obijt.

Centesimūdecimūnonū bellū int̄
sarracēos et xp̄iāos accidit āno
dn̄i Millesimocētesimo octuagesimonono
Tempe clemētis pape tercij tunc crescente
rumore lamentabili de terra sancta pleri
q̄z assumpte crucis signo iherosolimā ire
posuerūt videlicz philipp⁹ rex francoꝝ &
heinric⁹ rex anglorū et frideric⁹ octuage=
sim⁹octau⁹ Imꝑator et guillerm⁹ rex ce=
cilie qui iter maris liberū fecit et a pira=
tis et turcis ꝑ margaritū classis sue ducē
fit ergo ingens cōmocio parciū diuersarū
genciū ꝑ mare et ꝑ terras partes petenciū
transmarinas rauenatē̄ · et pisanē̄ · ar
chipsules cum magno de ytalia agmine
tirū appulsi sunt. Frideric⁹ imꝑator fines
imperij aggredit̄ cum ml'titudīe infinita
de frisia v̄o et dacia naues · l · de flandrijs
quoq̄z triginta septē de francia eciā et cā=
pania q̄z plures illustres milicie titul' glo
riosi etas nulla meminit nec refert histo
ria tantā mocōez ppl'oꝝ. Philipp⁹ et Ri=
chard⁹ francie & anglie reges apud mesa
nam vix appulsi nō ualentes ꝓgredi ibi
dem yemarūt ad quos abbas ioachim ve
niens vocat⁹ ab eis de calabria scissitatis
de futuris respōdit ꝙ mare quidē trāsirēt
sed parū ꝓficerēt ne dū adesse tempa qui
bus recupanda foret ihr'l'm ꝙ et ita cōti=
git Nam solū achon ciuitatē decursu fere
biennio qn̄ ceperat obsideri fuit capta per
reges p̄dcōs vbi philipp⁹ rex frācie fuit
infirm⁹ & ideo apparatu suo duci burgū
die cōmisso redijt a ptibꝫ trāsmarinis Im
ꝑator v̄o ad quosdā locoꝝ augusti adue=
niēs reperit ml'titudīez turcoꝝ cū q̄bꝫ bel
lans triūphauit postq̄z fluuiū quendā trā
situr⁹ mergit̄ et vix extct⁹ paulo p⁹ mo=
rit̄ fuit quidā vir magnaī⁹ q̄ p⁹ karolū
magnū in gestoꝝ magnificencia parē nō
habuit cui⁹ exercit⁹ antiochiā uenit vbi
dū fixa corꝑa reficiūt et epulis intendūt
tot obiuūt ut de tāto exercitu pauca mi
lia remanerent Richard⁹ anglie rex post
ml'ta naufragia rediēs ꝑ haustriā transi
re secrete deliberās a duce capt⁹ tradit̄ im
ꝑatori a quo ꝑ annū detent⁹ ex actione
maxīa reddit̄ suo r̄gno.

Centesimūxx · bellum int̄ sarrace
nos et xp̄ianos accidit āno dn̄i

Millesimoducẽtesimodecimoseptimo tem
poꝛe honoꝛij pape tercij. Tũc cõgregatꝰ ex
ercitꝰ achon cum regibꝰ ihꝛl'm cipꝛi hon
garie et ducibꝰ haustris bauarie francisq;
q̃zpluribꝰ & germanis redeuntibꝰ vero hõ
garis aliqui egiptũ applicantes damyatã
capiũt pereũtq; tam ferro q̃z fame octua=
ginta milia sarracenoꝝ deniq; captis car
dinali templarijs et hospitalaꝝ totoq; ex
ercitu excepto rege qui a cardinali discor
dans recesserat damyataq; ꝑ annũ a xp̄ia
nis fuerat posessa ꝓ eoꝝ redempcõe fuit
reddita paganis hoc tempꝛe ab eodẽ papa
beatꝰ pr̄ nr̄ franciscꝰ regulã cõfirmauit.

QEntesimũ vicesimũ p̄mũ bellum
int̄ sarracenos et xp̄ianos acci=
dit ãno dñi Millesimoducente
simotcesimotcio. Tũc predictꝰ rex alfon=
sus. viij. nepos impatoꝛis cum regnasset
quĩq; ãnis videns dampna que sarraceni
cõtinuo inferebãt xp̄ianis nec tradens obli
uioni qñ fuerat victꝰ ab illo miramamo
lim affricano supdicto cõsilio habito cum
magnatibꝰ regni sui diffinitũ fuit q͂ me
liꝰ erat q͂ ponerẽt se ĩ foꝛtuna belli q̃z suf
ferre cõtinuo tanta dampna sarracenoꝛũ
& factũ est q͂ infans fernãdꝰ regis p̄dicti
filiꝰ misit ad papam ꝓ cruciata ut succ̄=
sum hr̄et pr̄ eiꝰ cont̄ sarracenos qui loca
eiꝰ ceperant et insuꝑ minas dederãt scꝫ ve
niendi ad destruendũ regnũ. papa aũt vi
dens q͂ erat iusta peticio cõcessit et man=
dauit q͂ p̄dicaret̄ ꝑ oĩa regna xp̄ianoꝝ ꝑ
annum ante terminũ prefiniti belli affir=
mati tam per sarracenos q̃z ꝑ xp̄ianos et
interĩ q͂ crux p̄dicabat̄ p̄dicto habito cõ=
silio cõgregauit rex alfonsꝰ exercitũ suũ
et iuit ut ꝑcurrẽt terrã sarracẽoꝝ et cepit
tũc alcalam et ixurquerã et grandĩ et cu=
bas et reuersꝰ est in terrã suã ꝓpt̄ tempe=
statẽ yemis. Et tũc in mense febꝛuarij cũ
esset ĩ maioꝛi ioco moꝛtuꝰ est filiꝰ eiꝰ in=
fans fernandꝰ de quo valde doluit qꝛ vni
cus ei erat licꝫ filias hr̄et & sepultꝰ est in
monasterio monialiũ ciuitatis burgeñ.
qd̄ dr̄ lashuelgas. Illud enĩ monasterium
cum quodã solempni hospitali ꝓpt̄ eum
edificauerat p̄dictꝰ rex alfonsus. viij. &
mirabilit̄ dotauit oĩbꝰ necessarijs. Cũ er=
go tempꝰ veris veniret quo solent reges
ad bella ꝓcedẽ congregatis exercitibꝰ suis
venit ad ciuitatẽ toleti vbi inuenit mul=
tas gentes cruce signatas diuersaꝝ naci=
onũ et linguaꝝ et tũc eciã accessit ibidem
rex petrꝰ arrogonie cum toto exercitu po
testatis sue ac alie ml'te gentes regni frã
coꝛũ venerũt eciã ibi oĩs p̄lati magna=
tes milites scitiferi et ciues regnoꝝ suoꝝ
gentes eciã ex ytalia roma lombardia al
mania et poꝛtugalia & p̄cepit rex alfon=
sus q͂ cõputarent̄ oĩs gentes que venerẽt
ext̄ regnũ suũ et inuenti sunt. x. milia eq
tum et. c. milia peditũ et locutꝰ est vir=
tuosꝰ rex alfonsꝰ cum oĩbꝰ capitaneis et
p̄ncipibus oĩm exercituũ et dedit eis oĩa
necessaria qui nimis cõtenti de eo ꝓmise=
runt sibi q͂ vel vincerẽt bellũ vel moꝛeren
tur cum eo. Dato ergo solido illis quibus
dandũ erat datis eciã plurimis armis nõ
habentibꝰ et bestijs plurimis ad poꝛtandũ
necessaria inuentꝰ est numerꝰ bestiaꝝ. lxx
miliũ. Egressꝰ est ergo alfonsꝰ rex cũ exer
citibꝰ suis a tholetho die lune. xij. mensis
iunij et appinquantes ad terrã sarracẽoꝝ
ceperũt statim malagon et calathꝛanam
veterẽ Et tũc appĩquit ibidẽ rex sanciꝰ na
uarre cũ toto exercitu ꝑ tãtis sue et inde
ꝓcedentes venerũt ad locum qui dr̄ gna=
dahira qui est sub monte delmuladar &
inde accesserunt ad locũ qui dr̄ laloza ex qͦ
loco viderũt tentoꝛiũ ipiꝰ miramamolĩ
qd̄ erat totũ coloꝛis ruber sarraceni aũt ce
perũt totum illũ transitũ. et ideo xp̄iani
transire nõ poterant ad miramamolĩ sine
maximo periculo ꝓpt̄ asperitatẽ et artitu
dinẽ vie. Cum ergo p̄dicti reges essent in
cõsilio quid suꝑ hoc agẽ deberẽt ecce appa=
ruit eis angelꝰ dñi sub foꝛma pastoꝛis qͦ
dixit regi alfonso q͂ ipe ostendẽt eis viã
per quã secure possent transire et insuper
pascua virencia et fontes delectabilissĩos
ad bibendũ & sic factũ est. Venerũt ergo
per viam quã eis ostendit et inuenerunt
in altitudine illa quã ascenderẽt planiciẽ
magnã et oĩa que dixerat eis angelꝰ dñi

Illum aūt amplꝰ vidē nō potuerūt exq̄
cognouerūt illū fuisse angelū dn̄i . et cum
cognouerunt sarraceni ꝙ xp̄iani transirēt
ad predictū locum doluerūt valde. Fixis
ergo ibi tentorijs suis in loco vnde pote-
rant vidē sarracenos et econ̄ṫ manserunt
ibi tribꝫ diebꝫ vt requiescerēt modicum a
laboribꝫ suis. In p̄dictis aūt tribꝫ diebuſ
semꝑ tenuerūt sarraceni suas acies ordina
tas Die aūt dn̄ica hora medie noctis que
erat . xvj dies julij . audita est vox quedā
de celo ab oībꝫ existentibꝫ in exercitu xp̄i-
anoꝝ dicens Surgite serui dei armamī &
ite ad bellū qua voce ab oībꝫ audita con-
fortati sunt nimis ꝑceptis ergo salutaribꝫ
sacramētis cum venit lux diei . exiuit exer
citus dn̄i armatꝰ et ordinatꝰ ¶ Sarraceni
silr̄ ordinauerūt acies suas. Erat aūt exer
citus eoꝝ octuaginta milia equitū pedi-
tum vero nō erat nūs qꝛ nō remansit ali
qd̄ regnū sarracenoꝝ de quo nō fuerūt ibi
sarraceni inṫ quos erāt mlti reges et prī
cipes et vbi erat tentoriū p̄dictū rubeum
illꝰ miramamolim fecit fieri circulū ma-
gnum quasi currale constructū vndiqꝫ ex
hoībꝫ armatis circūligatis cathēis ad cru
ra ne aliquo mō fugē possent quoꝝ nūs
erat vlṫ centū milia sarracenoꝝ nigrorū
qui oīs habebāt adergas enses & lanceas
et inṫ circulū illū erant mlti reges et alij
magni dn̄i quasi triginta milia ad seruā
dum miramamolī . Inṫ erāt eciā sagitta-
rij īnumeri et mltitudo archarū que ple-
ne erant sagittis . exṫ circulū vero predi-
ctū erāt tot acies terribiles ordinate ꝙ pa
uor erat ad videndū & tāta videbaṫ ml
titudo ꝙ nllꝰ poterat numeꝝ existimare
In medio vero totꝰ mltitudīs erat pre-
dictꝰ miramamolī armatꝰ et indutꝰ de-
super quadā nigra almosia et suꝑ illam
alia incōsutilis tenēs ensem ad collū et li
berū alcorā ante se . Cū ergo reges xp̄iani
inceperūt mouē se conṫ īimicos xp̄i subi-
to apparuit eis crux pulcherrīa ī celo ml-
toꝝ et mirabiliū coloꝝ quā oēs xp̄iani
viderūt vt narrat in cronica sua rodericꝰ
archiep̄us ꝑꝑṫ qd̄ signū oīs xp̄iani fuerē
nimiū cōfortati et irruerūt viriliṫ et ordi
natissime in sarracenos et factū est preli
um magnū. Die eadē dn̄ica que fuit . xvj
dies junij et post plurimā cedem sarrace
noꝝ cōfractū est currale ex mltiplici ꝑte
et victi sunt sarraceni miramamolī vero
cum paucis euasit . Secuti sunt aūt xp̄iaī
tota die et tota nocte sarracenos fugēteſ
occidentes et vulnerātes eos et reuersi sūt
in locum belli qui dṙ vulgariṫ lasslanas .
de tholosa inuenti sunt mortui sarraceni
cc . milia de xp̄ianis vero solū . cc . et . xxv
ꝑsone . et steterē ibi reges xp̄iani cū toto
exercitu suo octo diebꝫ expoliātes campū
et tantā mltitudīez auri et argenti ibi in
uenerūt ꝙ vix poterāt sufficē ad colligen
dū . vt videret rex alfonsꝰ In illis aūt du
obus diebꝫ nichil aliud cōbustū est ꝓ ci-
barijs ꝑ̄parandis in toto exercitu ṅ solum
haste lanceaꝝ et sagittaꝝ sarracenoꝝ sed
nec terciā partē cōburē potuerūt et dedit
rex alfonsꝰ regi arrogonū tentoriū illius
miramamolī et ꝑ̄cepit dono didaco dn̄o
viscaye ꝙ diuidēt campū qui in hūc mo-
dum diuisit dicens. Dn̄e oīs diuicias q̄s
nos & vos milites vr̄i habē debemꝰ huiꝰ
belli miramamolim eo mō quo sum intra
currale oīs sunt reges arroganū et reges
nauarre . Vobis aūt dn̄e honorē belli do
qꝛ vos hr̄e debetis. Alij vero gentes gau-
deant de hys que habuerūt qd̄ verbū pla-
cuit oībꝫ regibꝫ et ꝓcesserūt inde cum leti
cia magna . et ceperē castꝝ debilkes et fer
rarbanos et castꝝ qd̄ dṙ lasnanas de tho-
losa. Et inde venerūt baecios et neminem
intꝰ inuenerūt Progredientes vero vltra
irruerunt in ciuitatē vbetensā que plena
erat sarracenis fugientibꝫ vlṫ . xl . milia et
obsederē ciuitatē et breui spacio capta est
ciuitas sic ꝙ nullꝰ sarracenꝰ euasit quin
fuerat mortuꝰ vel captiuꝰ vbi eciā pluri
mas diuicias inuenerūt et destruxerūt ci-
uitatē usqꝫ ad fundamentū. Quo fc̄o re-
ges Arrogonū et nauarre ꝑꝑṫ infirmita-
tes varias exercitꝰ inualescentes felici ex-
peditione in regna sua sunt reuersi. Rex
vero alfonsꝰ cum magna leticia et hono-
re reuersꝰ ē tholetū vbi magnifice remu-
nerauit milites suos et extraneos Hic ma
gnificꝰ et virtuosꝰ rex alfonsꝰ octauꝰ pꝰ
plurima bella et gloriosas victorias . cū

iret ut se videret cum regi alfonso legio-
nis infirmat9 est in quodā loco ꝓpe areue
lum qui dr̄ garsimin9 vbi ꝑceptis sacram̄
tis et facto testamēto felicit̄ migrauit ad
dn̄m āno . liij . regni sui et successit ei ī re-
gno fili9 ei9 heinric9 p̄m9 . vij . rex castelle
Iacet aūt sepult9 in sup̄dicto monasterio
monialiū burgeñ . qd̓ ip̄e cōstruxerat . Re
gnauit aūt rex heinric9 p̄dict9 . xiij . ānis
qui ambulans ludendo cū pueris suis in
ciuitate paleñ . casu ꝑcussa quadā tegula
cecidit et ꝑcussit regem in capite de quo
mortuus est et sepult9 est in p̄dicto mōa-
sterio burgeñ . apud fratrē suū infantē fer
nandū et successit ei ī regno rex fernād9
fili9 regis alfonsi legionis et dn̄e beringa
rie filie sup̄dicti regis alfonsi nepotis im
ꝑatoris quia p̄dict9 rex heinric9 n̄ reliqt
proles et ī hoc rege fernando mortuo p̄ri
suo regi legionis cōiuncta sunt regna ca-
stelle et legionis ꝓ semper.

CEntesimūxxij . bellū int̄ sarrace
nos et xp̄ianos accidit āno dn̄i
Millesimoducentesimoxxx tem
pore gregorij pape . ix . Tūc iacob9 rex ar
roganū cōgregata classe sua ꝑ mare veīt
suꝑ maioricā & deuictis sarracenis cepit
ciuitatē et totū illud regnum.

CEntesimūxxiij . bellū int̄ sarra-
cenos et xp̄ianos accidit anno
dn̄i Millesimoducentesimoxxx
octauo. Tūc iacob9 rex arogonū cōgrega
to exercitu suo venit suꝑ valenciā et obse
dit et cepit eam pluribus bellis sarraceno
rum deuictis.

CEntesimūxxiiij . bellū int̄ sarra-
cenos et xp̄ianos accidit circa
annū dn̄i Millesimūducentesi-
mumquadragesimūscd̄m . temꝑe celestini
quarti tūc tartari cū magno exercitu hon
gariā et poloniā vtrāq3 armeniā ruciam
et alapiā vastant & vsq3 ad fines germa
nie ꝑuenerūt . Cum aūt timerēt responsū
habuer̄t et dictū est eis . Ite securi q2 sp̄us
dissidij et incredulitatis et discordie p̄ce-
dunt vos sic q3 factū est . Ante enī introi
tum eorum rex p̄ncipes cler9 et ꝓpl'9 dissede
bant . et ideo ī introitu eorum parare se no-
lebant et cū tartari se defenderēt ꝑ regnū
hongari timore confusi fugerūt et multa
milia hongerorum sūt occisa.

CEntesimūxxv . bellū int̄ sarrace
nos et xp̄ianos accidit āno dn̄i
Millesimoducentesimoquadra-
gesimonono temꝑe innocencij . iiij . ¶ Tunc
rex francorum ludowic9 qui postmodū fuit
sanct9 & canonizat9 zelo fidei succens9 tri
bus fratrib9 suis cruce signata et cōgrega
ta magna classe nauigans ꝑ mare appli-
cuit portū cipri vbi yemauit In sequenti
aūt vere veniens damiatan litora nili ple
na sarracenis inuenit defendētib9 sibi t̄rā
sed bellans cum eis virilit̄ cum balistis fu
gauit et terruit eos adeo q̄ ciuitatē muni
tissimā liberā dimiserūt fugientes quam
rex et sui mirantes intrauerunt estate ac
sequenti yeme tenuerūt.

CEntesimūxxvj . bellū int̄ sarra-
cenos et xp̄ianos accidit anno
dn̄i Millesimoducentesimoquī
quagesimo. Tūc p̄dict9 rex lodowic9 cum
exercitu suo cont̄ soldanū babilonie egre-
dit̄ sequens p̄dictū nili aluiū videlic3 sar
raceni preliari cum eo formidantes tran-
situ precluserūt sed robert9 frater regis
suspicans q̄ eodem cursu vltima respōde-
rent p̄mis in quadā aggressione villam
occupat almoseram vbi inito certamine
sarraceni plurimos ꝑimūt xp̄ianos . Int̄
quos frat̄ regis fuit ꝑdit9 nec inuentus.
Consequent̄ regis exercit9 tanto fuit sub-
iect9 infirmitatib9 q̄ coci et alij armis n̄
vsi assumebant̄ ad excubeas et diurnas cu
stodias loco egrotanciū dn̄orum qd̓ sarraceī
presencientes regē insequunt̄ et in quodā
loco int̄clusum cū fratrib9 suis karolo &
alfonso capiūt et alios plures int̄ficiūt et
plures retinēt captiuos sed tractu habito
cum soldano rex cū captiuis magna int̄-
ueniēte peccuīa liberat̄ et damiata t̄rodit̄

ſarracenis ꝓpt̉ quã pecuniã ſoldanꝰ fuit
poſtea a ſuis int̉emptꝰ vaſallis et damia
ta dirupta nec ad manꝰ iterato ꝑueniret
xp̃ianoꝝ Rex ṽo ad ciuitatẽ rediẽs Aco=
neñ· vero quĩquenio illis manſit in par=
tibꝫ mltaqꝫ loca muniuit et captiuos plu
rimos redemit. Quo tempe fc̃a eſt ſubito
crucis ſignatio paſtoꝝ illoꝝ et pueroꝝ in
francia vſqꝫ ad numeꝝ circit̉·xx· miliũ di
cenciũ ſe angelos vidiſſe et ad vlciſſendũ
regẽ miſſos eẽ Int̉ q̊s aliq̇ mgr̃i vocabant̃
ſignãtes moꝛe ep̃oꝝ aquã bñdicẽtes mr̃i=
monia cõiungẽtes religioſos ṽo & cl'icos
ſpoliãtes int̉dũ ṽberãtes et interdũ occidẽ
tes et nllꝰ r̉ſtituit ſeu cõpeſcuit malignã
tes Sic ergo ꝑ legiones ad diủſos portus
maris ſcꝫ merſiliã et brandusiã ꝑueniẽtes
inanes et vacui redierũt ſic ꝙ ĩ breui tẽpe
ut fumꝰ euanuert̃·ferebat̃ at̃ ꝙ vetulꝰ de
monte q̇ arſacides dr̃ a puericia duos cle
ricos ſciſmarinos in carcẽ detinuerat nec
vnq̃ꝫ eos dimittẽ voluit donec ab eis vt
regni francie pueros ſibi adducerẽt firmã
ꝓmiſſionẽ accepit Ab hys ergo eſtimabã
tur benedicti pueri quibuſdã falſis viſio
num rumoꝛibꝫ atqꝫ ꝓmiſſioĩbꝫ ad ſe cru
ces ſignandos electi.

CEnteſimũxxvij·bellũ int̉ ſarra
cenos et xp̃ianos accidit anno
dñi Milleſimoducẽteſimoſexa=
geſimotcio tempe vrbani pape iiij. Tunc
manfredꝰ tirãnice retinens p̃rimoĩm ec=
cleſie ſcꝫ regnũ cecilie exercitũ magnũ ſar
racenoꝝ ĩ eundẽ p̃rimoĩm ĩtroduxit. Sꝫ
p̃dictꝰ papa vrbanꝰ quartꝰ ꝑ crucẽ ſigna
tos victoriã repoꝛtauit & de p̃rimoĩo ec=
cleſie ipos fugauit. et tunc cõtulit karolo
fratri ludowici r̉gis francie p̃dictũ r̉gnũ
cecilie hic fuit pr̃ ſc̃i ludowici fr̃is noſtri,

CEnteſimũxxviij·bellũ int̉ ſarra
cenos et xp̃ianos accidit anno
dñi Milleſimoducẽteſimolxiiij
Tũc iacobꝫ rex arogonũ cõgregato exer=
citu ſuo ciuitatem murcie ſarracenoꝝ que
rege caſtelle tributaria erat obſedit et ex
pugnauit et cepit.

CEnteſimũxxix·bellũ int̉ ſarrace
nos et xp̃ianos accidit ãno dñi
Milleſimoducenteſiolxvij Tũc
p̃dcꝰ rex fernãdꝰ ſcdꝰ viij·rex caſtelle an
no r̉gni ſui·xv· p̃cepit filio ſuo ĩfanti al
fonſo vt int̃ret et ꝑcreret t̉rã ſarracẽoꝝ q̇
cũ exercitu ſuo deſtruxit t̉rã ciuitatis coꝛ=
duben̄ & cepit plonã et veit cont̃ t̉rã hi=
ſpalen̄ et xeriſen̄· et deſtruxit quicq̇d ĩueit
fixitqꝫ tentoꝛia ſua ſuꝑ ruinã gnadalete.
Rex ṽo ſarracẽoꝝ abẽhuc cũ hec ſciuit cõ=
uocauit clamoꝛibꝫ totã t̉rã et veit ad locũ
dexerit poſuitqꝫ r̉gale ſuũ ĩt̉ villas et xp̃i
anas fecitqꝫ ſeptẽ acies ĩ q̃ꝝ q̃libet ad mĩꝰ
erãt mille eq̇tes peditũ ṽo ñ erat nũs xp̃i
ani ṽo eciã oꝛdĩauert̃ acies ſuas et ĩuenti
ſũt mille eq̇tes et duo milia peditũ duce=
bãt at̃ ſecũ quĩgẽtos ſarracẽos q̊s captaue
rat hos ſtatĩ decapitauert̃·cõmiſſũ ẽ ergo
bellũ aſperrimũ ĩt̉ vtroſqꝫ et cũ adiutoꝛio
altiſſimi et ſc̃i apl'i iacobi q̇ apparuit xp̃i
anis ĩ bello victi fuert̃ ſarracẽi et tot fuert̃
moꝛtui ex eis ꝙ ñ fuit nũs eoꝝ eſtimatꝰ.

CEnteſimũxxx·bellũ int̉ ſarrace=
nos et xp̃ianos accidit ãno dñi
ſup̃dc̃o Milleſimoducenteſimo
lxvij Tũc enĩ ſoldanꝰ babilonie vaſtata
armenia antiochiã obſedit q̃ꝫ pꝰ aliquos
dies captã occiſꝰ et captiuis viris et muli
eribus in ſolitudinem redegit.

CEnteſimũxxxj·bellũ ĩt̉ ſarrace=
nos et xp̃ianos accidit ãno dñi
Milleſimo·cc·lxix tũc p̃dcꝰ rex
fernãdꝰ ſcdꝰ octauꝰ rex caſtelle cõgregato
exercitu ſuo obſedit vbedã cepitqꝫ eã vi=
ribꝫ et reủſꝰ eſt cũ honoꝛe ĩciuitate toleti

CEnteſimũxxxij·bellũ int̉ ſarra=
cenos et xp̃iãos accidit ãno dñi
Milleſimo·cc·lxx. Tũc ſup̃dcꝰ
rex francoꝝ ludowicꝰ ñ t̉ritꝰ laboꝛibꝫ p̃te
ritis & expenſis de q̇bꝫ ſup̃dcm ẽ Iohẽs qꝫ
comes niuneñ philippꝰ et petrꝰ liberi eiꝰ
pictauie fr̃ eiꝰ attribaten̄ q̊qꝫ et britanie
comites theobaldus rex nauarre multi
qꝫ milites atqꝫ plebes et eccleſiarum pre=
lati veniunt ad mare·vj·kalendas iulij

et ab aquis mortuis incipiunt nauigare
insidiatq3 eis cōsiliū ut rḡnū tonicij quod
transfretantibꝫ dabat xp̄ianis impedimē
tum p̄mo subicerēt sue potestati . Eodem
q3 mense circa festū beate marie magdale
ne ad portū kartagenis repulsꝰ sarraceis
litus tuentibꝫ applicuerūt et ciuitatē capi
unt ī instanti · ac castra cont̄ tonicijū po=
suerūt q̄3 cum p mensem obsidissēt occul=
to dei iudicio infirmitas in exercitu inua
luit sic q̄ filiꝰ regis comes niuerneñ · io=
hannes et post eū legatꝰ cardinalis ep̄us
albaneñ obierēt Deinde bñdcꝰ rex ludowi
cꝰ ī vigilia sc̄i bartholomei obijt vidēsq3
exercitꝰ xp̄ianoꝝ q̄ tute ñ valebat yema
re in ptibꝫ transmarinis p̄mitꝰ rege toni
cio facto tributario regi cecilie et xp̄ianis
captis libere dimissis et q̄ fides xp̄iana p
p̄dicatores et minores liberēt̄ p̄dicarēt̄ re-
meauit.

Centesimūxxxiij · bellū int̄ sarra
cenos et xp̄ianos accidit anno
dn̄i Millesimoducentesimo sep=
tuagesimop̄mo. Tūc rex p̄dictꝰ fernandꝰ
cupiens seruire xp̄o cōgregauit exercitum
suū et venit sup ciuitatē corduben · obse=
ditq3 eam & post ml'ta bella data est sibi
ciuitas et tūc virtuosꝰ rex fernandꝰ remi
sit campanas ad ecclesiā sancti iacobi q̄s
duxerat almanzor sic sup̄dictū fuit. Post
hec cepit Arionā et pegalgaiar et meti=
xar et carthenā cepit eciā illoꝛā q̄3 ignibꝫ
cremabat et obsedit granatam ꝓpt̄ quod
rex granate factꝰ est eiꝰ vasallꝰ tbutariꝰ
et tradidit tūc regi fernādo gibenium de
inde cepit carmonā et cōstantinā et aca=
lamdelzio.

Centesimūxxxiiij · bellū int̄ sarra
cenos et xp̄ianos accidit anno
dn̄i Millesimoducētesimo octu
agesimonono tempe Nicolai pape · iiij · q̄
p̄mo fuerat generalis ordinis mioꝝ. Tūc
soldanꝰ babilonie cōgregato magno sar=
racenoꝝ exercitu tripolim ciuitatē obse=
dit & dum letanie fierēt sancti marcij ca
pta fuit ciuitas occisis captiuisq3 xp̄iaīs
pluribꝫ xp̄ianitatis nomen deletum fuit
in eadem.

Centesimūxxxv · bellū int̄ sarra=
cenos et xp̄iaos accidit āno dn̄i
Millesimoducētesimo octuage=
simonono . Tūc p̄dictꝰ rex fernandꝰ scd̄ꝰ
octauꝰ rex castelle considerans q̄ ciuitas
yspaleñ · erat de p̄ncipalibꝫ mūdi q̄ recep
taculū terre & maris desiderio magno cō
cupiuit hr̄e illā. Vocato ergo raymūdo ·
bonifacio tūc almirāti p̄cepit sibi q̄ statī
cōgregaret maioꝛē classem p mare quam
posset et veniret super ciuitatē yspaleñ · et
factū est ita Rex vero p terrā cum exerci
tu magno venit et sic p mare et p terram
obsessa est p̄dca ciuitas yspaleñ · xvj · mē
sibꝫ in quibꝫ fuerūt bella ml'ta in aqua &
in terra et effusꝰ plurimꝰ sanguis specia=
liter sarracenoꝝ sic pleniꝰ cōtinet̄ in gene
rali historia hispanie. Quare nō valētes
sustinere bella sarraceni cum essent nimis
cōtinuo angustiati tradiderūt regi fernā
do nobilissimā ciuitatē yspaleñ · ex pacto
q̄ exhiberent oīa bona sua . Intrauit autē
p̄dictā ciuitatē virtuosꝰ rex fernādꝰ scd̄ꝰ
in die sancti clemētis āno dn̄i Millesimo
ducentesimononagesimo. Et post hec lu=
cratꝰ est villā que dr̄ xeres delafrōtera &
medinā delalbohera et alcalam delos gon
zales et beier et calis et sant lucar de barra
meda et archos et librixā et oīa alia usq3
ad mare octo ānis stetit hic virtuosꝰ rex
fernandꝰ in frontaria sarracenoꝝ q̄ non
venit in castellā et postq̄3 lucratꝰ fuit ci=
uitatē p̄dictā yspaleñ · ordinabat iā tran
sire in affricā et ml'ti reges affricani cōcor
dauerāt se subdē sibi si transisset · sed infir
matus est ī p̄dicta ciuitate yspaleñ · & sic
videns se infirmū et declinantē ad mortē
vocato ad se filio suo infanti alfonso p̄mo
genito quē habuerat in vxoꝛe sua regina
beatrice dixit ei. Ego dimitto tibi terram
citra mare lucratā vel tributariā et si tu
sustinueris rḡnū sic ego tibi dimitto eris
talis sic ego et si plꝰ acquisieris eris meli
or me · et si de hoc aliquid p̄dideris ñ eris
talis sic ego. Et data benedictione p̄dicto
filio suo alfonso fc̄a cōfessione et ordīato

testamēto pecijt corp9 dn̄icum Et factum est cum quidā religios9 intraret ad eū cū xp̄i sacratissimo corpe in manibȝ suis vidẽs virtuos9 rex p̄cepit se expoliari vestibȝ regijs et indui alijs vestimētis pauci valoris descendit q̄ꝫ de lecto ĩ terrā cum maxima hūilitate & genibȝ flexis sup terram restem q̄dam ligauit ad gutt̄ suū et accepta cruce ĩ maībȝ suis adorauit eā lacrimosis gemitibȝ et dicendo v̄ba magne fidei et deuocionis. Quo facto pecijt veniam ab oībȝ circūstantibȝ et cū om̄es ei pepercerūt recepit corp9 dn̄icum cū magna reuerēcia et dei timore. et cū reclinat9 iterū esset ĩ lecto mandauit sacerdotibȝ q̄ cātarēt letaniā et te deū laudā9 & sic tenēs candelā incensā ĩ maībȝ feliciť migrauit ad dn̄m āno dn̄i Millesimo. cc. xciij. Regnuit. xxxv. ānis et sepult9 est honorifice ĩ ecclesia maiori yspaleñ. Et successit ei ĩ regno ut dictū est fili9 ei9 alfonsus. ix. qui fuit. ix. rex castelle.

Centesimū.xxxvj bellū inť sarracenos et xp̄ianos accidit anno dn̄i Millesimo. cc. xcvj. Tūc p̄dict9 rex alfons9 non9 cōgregato exercitu suo venit ĩ terrā sarracenoꝝ et obsedit quandā villā que dr̄ texeda et cepit. post hec cepit villā cericensem bis. cepit eciam meblam & algarbiū et gibraleon et huelmam et sepiā et morā et alcabim et castꝝ mari et tamrā et farū et laule et edificauit de nouo villā regalem. Regnū eciam murcie q̄d ab ei9 subiectione fuerat deuatū iteꝝ sibi subiecit Ip̄e eciā obsedit aliezriam p terrā et p mare ml'tis diebȝ et posuit ducē sui exercit9 infantē petrū filium suū et ñ fuit cōsecut9 finis q2 soluta fuit classis maris p sarracenos vlť marinos. Qui quadā astucia nouerūt galeas et naues xp̄ianoꝝ eē vacuas p̄p̄e infirmitateꝫ inualescentes erāt fere om̄s xp̄iani in t̄ra cum infante petro. Subito ergo irruentes sarraceni occiderūt paucos infirmos quos inuenerūt in galeis & sic breui spacio solita fuit classis xp̄ianoꝝ p̄p̄e q̄d infans pet9 cū exercitu suo habuit dimittē obsidionē cum p mare libere sarraceni mitterēt tiam p̄uisiones ĩ ciuitatē. Predict9 rex alfons9. ix. fuit tante magnificencie q̄ veniente ad ad eū quadā impatrice cōstantinopolitana ut eam adiuuaret ad redimēdum maritum suū impatorē quē captiuū tenebat soldan9 babilonie & erat precium. l. quātala argenti cui9 precij duas ptes tenebat impatrix quaꝝ vnā sibi dederat papa. Aliam vero rex francoꝝ. Ip̄e solus soluit totā redempcōeȝ eo pacto q̄ restitueret pape et regi francoꝝ ptes quas receperat p̄p̄e q̄d regnū tūc remansit in mag̃ paupertate Fuit eciā tante fame q̄ mortuo impatore almanie fuit elect9 in impatorē in discordia tñ de qua electione fuit certificatus p litteras pape et p ambasiatores almanie. q2 tñ ml'tū tardauit in disposicione in viā vt pacificaret regnū suū licꝫ arriperet viā nō obtinuit. Vnde certificatus in via de discordia almanoꝝ & de ingressu sarracenoꝝ in regno suo reuersus est cū eēt p̄p̄e auimonē vt succurrēt r̄gno suo q2 hic fuit rex magne sapiencie et fecit librū qui dr̄ lacptidas. Vnde regiť regnū castelle et est originale in camera regis sicť ego vidi. Et vtinā bene attenderēt reges successores et attenderēt et execucōi mandarēt ordinē regiminis illi9 libri q̄a si hoc fieret crederē nll'm regnū xp̄ianoꝝ in regine regno castelle equipari. habundancia tñ et delicie rerū hui9 regni et inordiata cupiditas tirānoꝝ ponūt velamē ante oculos presidenciū vt nō solū predictū librū sed nec honorē legis p̄p̄e attendāt. & ideo semp vacantes in abisso cupiditatis et discordie nll'm regnū fere xp̄ianoꝝ est sic in bono regimīe offuscatū sicť est r̄gnū castelle.

Centesimū.xxxvij. bellū inť sarracenos et xp̄ianos accidit circa idem temp9 Cū enī predict9 rex alfons9 non9 recessisset a r̄gno ad imperiū suscipiendū et dimisisset regnū sub dominio filij sui infantis fernādi tūc abenyncaff rex vlť mari9 transiuit mare cū ml'titudine graui vocat9 et inuitat9 per regem granate don9 minim9 aūt preside bat in frontaria et notificauit predictum

transitū infanti fernando et interim ipe
occurrit cum gentibꝫ frontarie sarracenis
ex pte eorum erāt aūt pauci xpiani ī compa-
cione pdcis sarracenoꝝ. sed quia videbāt
se iam acies adinvicē ne forte dicerēt ꝙ fu
giebant Irruerūt viriliē in sarracenos &
mortui sunt plures ex utraqꝫ parte. Ceci-
dit eciā ibi predictꝰ preses donꝰ numus
cuiꝰ caput abscisum misit abenyncaff pre
sentatū regi granate et sic ea die concessa
est victoria sarracenis.

CEntesimūxxxviij. bellū inē sar-
racenos et xpianos accidit pau
cis elapsis diebꝫ post pdictū bel
lum. Cū enī p totū regnū castelle divul-
garet̄ ingressꝰ pdictꝰ sarracenoꝝ oms pre
parauerūt se vt irent ad frontariā Inter
quos pmꝰ qui accessit fuit infans sanciꝰ
archiepus toletanꝰ cum aliquali mltitu
dine militū xpianoꝝ & quia fuit sibi nū
ciatū ꝙ mltitudo sarracenoꝝ ppe martos
cum preda magna transibāt noluit expe
ctare alios milites qui veniebant ȝ ipe cū
suis occurrit sarracenis et bellauit cū eis.
Sed qa sarraceni incōpabiliē erant multi
victi fuerūt xpiani et captus est pdictus
archiepus et denudatꝰ lancea occisꝰ est et
abscisum caput eiꝰ et manꝰ dextera ī qua
annulū tenebat de morte pdictoꝝ duorū
scȝ doni numi et archiepi toletani valde
doluit pdictꝰ rex alfonsꝰ audiuit enī coꝝ
mortē cum esset in via impij et ideo veni
ens guerrā magnā fecit sarracenis. Reg-
nit. xxxij ānis et abstulit sibi regnū ī vi-
ta filiꝰ eiꝰ sanciꝰ ppē qd maledixit eū ve-
runtamē in morte reuocauit maledictio-
nem suam & dedit litteras sigillis aureis
sigillatas p ciuitatibꝫ villis et castris ne
posset ānotari de pdicōe post eiꝰ mortem
quia eleuauerūt se contͣ eum. Legit̄ eciā in
cronicis ꝙ hic rex alfonsꝰ. ix. dixit quan-
dam blasphemiā contͣ deū scȝ ꝙ si ipe fue
rat cum deo qn̄ mundū creauit ꝙ mlti
defectꝰ q ibi fuerunt facti nō transissent.
ppē qd verbū cum die quadā oraret ī ora-
torio suo ante ymaginē vginis apparuit
sibi angelus ex parte dei et reuelauit sibi
sentenciā mortis prefixo sibi termīo ab il
la die vsqꝫ ad. xxx. dies inclusiue et factū
est sic qm̄ in pfixo termīo ab āgelo discel
sit ab hac vita & sepultꝰ fuit apud prēm
suū regē fernandū in ecclesia maiori yspa
lēn. et successit ei in regno sanciꝰ filiꝰ eiꝰ
decimꝰ rex castelle qui regnauit. ix. ānis
nichil fecit contͣ sarracenos. Et successit
ei in regno fernandus tcīꝰ filiꝰ eiꝰ vnde-
cimꝰ rex castelle qui regnauit. xv. annis
et mortuꝰ est. Causa aūt mortis eiꝰ fuit
quia pcepit occidi duos scutiferos de car-
nayal et nō fuerūt exauditi. Et ideo illi
videntes iniusticiā citauerunt regē ut cō
pareret coram deo infra. xxx. dies ad dan
dum racionē huiꝰ iniusticie et sic factum
fuit qa in pfixo termīo mortuꝰ est. et eo
die quo mortuꝰ est venerūt noua qn̄o in-
fans peetrꝰ fratͤ eiꝰ ceperat alcandete quā
obsessam tenuerat pluribꝫ diebꝫ et succes-
sit ei ī regno filiꝰ eiꝰ alfonsꝰ. x. rex castel
le. xij. Iacet aūt sepultꝰ pdictꝰ rex fernan
dus terciꝰ in ecclesia maiori corduben.

CEntesimūxxxix. bellū inē sarra
cenos et xpianos accidit anno
dn̄i Millesimo. cc. xcj. Tūc acō
nobilissima ciuitas obsessa a sarracenis
capit̄. xiiij. kal' junij occisis plꝰ qȝ. xxx.
milibꝫ xpianoꝝ vtriusqꝫ sexꝰ Causa autē
amissionis pdce ciuitatis dr dnoꝝ et na-
cionū diuisitas facienciū ibi contrariam
voluntatem.

CEntesimūxl. bellū inē sarracēos
et xpiāos accidit āno dn̄i Mil
lesimo. cccx. tempe clemētis pa-
pe quīti. Tunc hospitalarij cum exercitu
xpiano in festo assumpcōis beate marie
virginis Insulam rodi capiūt que caput
est vicinaꝝ insulaꝝ & extūc redacta fuit
sub dominio xpianoꝝ Inde aptꝰ apparuit
in terrā sanctā transitꝰ xpianis sequenti
anno ānullatꝰ et cassatꝰ fuit ordo templa
rioꝝ quia in sua pphana pfessione abne
gabāt xpm et expuebāt sup crucem in ob
pbriū crucifixi et adorabant diabolū sub
specie cati sicut plures de maioribꝫ eorum
confessi fuerunt.

CEntesimūxli · bellū int̄ sarrace-
nos et xp̄ianos fuit circa annū
dn̄i Millesimo · cccxiiij · regnā-
te ī regno castelle rege alfonso nono filio
regis fernandi tercij p̄dicti sub tutoribus
positis qꝛ puulꝰ. Tūc infans petrꝰ auun
culꝰ vnꝰ de tutoribꝫ sup̄dicti regis alfon
si · Congregato exercitu venit ad ciuitatē
vbetēn · et cū eēt ibi die martis nona die
may bono mane apropinquauit ibi mi-
licie regni granate. Infans uero petrꝰ cō-
fisus de adiutorio altissimi exiuit ad eoſ
et factū est prelū magnū ſ; victi fuerunt
sarraceni & mortui sunt ex eis mille quī-
genti sarraceni et qui erant int̄ eos hoīes
signati et magni dn̄i et secutꝰ est fugien-
tes sarracenos p̄ quīqꝫ leucas occidens et
vulnerās plures ex eis et pꝰ paucos dies
obsedit calnil et albanar cepitqꝫ eos et re
uersꝰ est cū honore ī ciuitatē cordubēn.

CEntesimūxlij · bellū int̄ sarrace-
nos et xp̄ianos accidit āno dn̄i
Millesimo · cccxliiij. Tūc dn̄s io
hānes manuel sup̄ p̄dicto regi alfonso · x
et · xij · regi castelle cum eēt in frontaria
granate. Audiuit qūo rex granate mitte
bat quendā sarracenū qui dicebat̄ hosom̄
cū tota sua p̄tate cont̄ ciuitatē cordubēn ·
et q̄ destrueret totā terrā vsqꝫ ad portam
ciuitatis. Exiuit ergo hoc audito p̄dictus
dn̄s iohānes manuel cū exercitu suo et cū
mḡris ordinū & cōsilijs frontarie et vēit
ea die vsqꝫ ad flumē qd̄ dr̄ gnadalquenir
et ibi fuit factū graue bellū. Et int̄ vtros
qꝫ victꝰ est hosom̄ et plurimi sarraceī tru
cidati q̄ cum rex alfonsꝰ sciuit gauisꝰ est
valde de victoria habita dixitqꝫ se voluis
se in p̄dicto bello.

CEntesimūxliij · bellū int̄ sarrace
nos et xp̄ianos accidit āno dn̄i
Millesimo · cccxvij. Tūc dn̄s al
fonsus infre admirandū maris militans
sup̄dicto regi alfonso cū sex galeis et sex
nauigijs que dicunt̄ lenonis et cum octo
nauibꝫ bellauit cū · xxij · galeis sarracēorū
deuicitqꝫ eos & cepit iij galeas et submer
se sūt ī aqua quatuor et captiuati sūt ac
mortui quasi mille ducenti sarraceni.

CEntesimūxliiij · bellū int̄ sarrace
nos et xp̄ianos accidit āno dn̄i
Millesimo · cccxxxix Tūc infās
piraso filiꝰ regis belamarin trāsiuit mare
cū septē milibꝫ equitū et · xxx · milibꝫ pedi
tū ut destrueret t̄rā xp̄ianorꝝ. Sꝫ cū mḡr
de alcancaer et gundisłaꝰ martini de oue
to hoc nouerūt cōiunctiqꝫ fuerūt cū genti
bus ciuitatis yspalēn. & serisēn · qui occur
rentes p̄dictos sarracenos cū duobꝫ mili
bus equitū et · ccc · peditibꝫ irruerūt fortit̄
in sarracenos et factū est prelū magnū ī
loco qui dr̄ vega de pagana vbi victi fu
erunt sarraceī predicto infante picato &
quasi oībꝫ alijs sarracenis q̄ cū eo trāsierūt.

CEntesimūxlv · bellū int̄ sarrace-
nos et xp̄ianos accidit āno dn̄i
Millesimo · cccxl. Tūc donꝰ al-
fonsꝰ infre admiranꝰ maris bellauit cū
classe sarracenorꝝ corā aliesira et p̄mitten
te deo victi fuerūt xp̄iani et perierunt et
et capti fuerūt a sarraceīs octo galie et sex
naues mortuꝰqꝫ est ibi āmirāꝰ et maior
pars xp̄ianorum.

CEntesimūxlvj · bellū int̄ sarrace
nos et xp̄ianos accidit āno dn̄i
sup̄dcō. Tūc enī ī mense may ī
cepit rex balamarī cū exercitibꝫ suis trās-
mare medit̄raneū cū q̄ venibāt rex tonisu
et rex bugie durabatqꝫ trāsitꝰ eorꝝ vsqꝫ ī
finē octobris. Nūs aūt equitū q̄ trāsierūt
fuit vlt̄ octuagīta militū peditū aūt ꝑt̄
eorꝝ nimiā mlt̄itudinē nō erat nūs et tūc
perierūt oīs xp̄iani qui erāt in · xj · galeis
et vna naui corā carifa cū tempestate ma
ris tenentes p̄dicti sarraceni obsessam p̄-
dictam villam ab ingressu mensis augu
sti angustiantes eam sine intermissione.

Venit eciã in eoꝝ adiutoriũ rex granate cum septẽ milibꝫ equitũ et peditũ maxĩa mľtitudĩe obsedentibꝫ ergo p̃dictis regibus sarracenis tarifam venit vox hec ad regem alfonsum nonũ · xij · regem castelle p̃dictũ & ad regẽ alfonsum portugalie q̃ diuina clemẽcia in vnũ cõgregati cũ · xiij milibꝫ equitũ et · xx · milibꝫ peditũ venerũt vt succurrerẽt p̃dicte ville obsesse et cum puenerũt ad uadum carife miserũt ĩ nocte ad predcãm villã obseruantes decrementũ maris qͥngentos milites q̃ exeuntes ab aquis ꝑ horam maris trãseuntem intrauerũt nocte carifam ignorãtibꝫ sarracenis. Altera vero die de mane venerũt sarraceĩ aciebꝫ suis ordinatis ad transitũ p̃dicti vadi et inceperũt bellũ cum xp̃iaĩs quibꝫ bellantibꝫ exierũt xp̃iani qui erant in predcã villa cum introeuntibꝫ & irruerunt in tentorijs sarracenoꝝ occidẽtes et expoliantes totũ regale eoꝝ qꝛ nõ erant q̃ resisterẽt eis. Quod audiẽs rex almoafen cum alijs regibꝫ et sarracenis vt succurrerent vxoribꝫ suis et filijs subito redierũt ad tentoria. Reges vero xp̃iani cum exercitu suo dicentes fugiũt dederũt post eoꝝ terga et sic placuit altissimo ꝙ sarraceni victi fuerũt et fugientes tot fuerũt mortui ex eis ꝙ nõ est aliq̃s qui posset eorum nũm estimare et mortua ẽ ibi horra vxor regis belamarim et ip̃e rex fugit in aliese ram in quadã equa que nõ bibebat ñ lac cameloꝝ et cõmedebat annonã mundatã et passas mundatas que sic̃ aquila currebat tanta erat eiꝰ velocitas · et expoliãtes xp̃iani tentoria sarracenoꝝ et campũ inuenerũt tantũ de auro & argento ꝙ non est aliquis qui excogitare posset. fuit eciã captiuatꝰ infans abenamar filiꝰ regis benamaim et eductus est ad regẽ alfonsum habita ergo gloriosa victoria tante multitudĩs sarracenoꝝ in signũ victorie predictꝰ rex castelle vexillũ suũ dño pape benedicto · xij · misit qđ vsq̃ ĩ hodiernũ diẽ in capella pape cammõe cõseruat̃ Fuit aũt p̃dictũ in die oĩm sanctoꝝ ãno quo sup̃ · et reuersi sũt p̃dicti reges xp̃iani ĩ regnis suis cum magnis diuicijs et honore. Seq̃nti vero ãno p̃dictꝰ rex alfonsꝰ castelle obsedit alcalam de beńcayre que nũc dr̃ alcalaria real cepitq̃ eã et locomon et carcaboy et priego et rute et benamixi maꝛ̃ya que a magnis temporibꝫ fuerãt sarracenoꝝ.

CEntesimũ xlvij · bellũ int̃ sarracenos et xp̃ianos accidit anno dñi Millesimo · cccxlij. Tũc bellauit classis xp̃ianoꝝ scꝫ castelle que erãt qũquagĩta duaꝝ galiaꝝ & · xxx · nauiũ cum classis sarracenoꝝ que erat galiaꝝ et nauigeoꝝ que dicunt̃ lenons · xcvj · ducebant eciã sarraceni mľtitudinẽ capraꝝ ſꝫ dño coopante vicit classis castelle et soluta est classis sarracenoꝝ submersaq̃ sunt in mari · xxxvj · galee sarraceñoꝝ et ceperũt xxij. Alij vero fugierũt perierũtq̃ in bello nauali vltq̃ · xx · milia sarracenoꝝ. Eodẽ eciã ãno bellauerũt galie xp̃ianoꝝ cũ · xij galeis sarracenoꝝ que ferebant victualia aliezere victiq̃ fuerũt sarraceni et soluta classis eorum.

CEntesimũ xlviij · bellũ int̃ sarracenos et xp̃ianos accidit anno dñi Millesimo · cccxliiij ¶ Tunc sup̃dictꝰ rex alfonsꝰ · x · et rex · xij · castelle volens augmẽtari ĩ corona regni sui · attendẽs eciã qũo gibralter fuerat sua et steterat sup̃ eã cum maximis laboribꝫ et expensis nec potuit eum recupare ꝓp̃t mala et dampna que sui vasalli et natales ĩ regno suo faciebãt volens quasi emendam accipe ꝓ gibralt̃. Congregato igit̃ exercitu suo magno intrauit terrã sarracenoꝝ et obsedit aliezirã & vt leuiꝰ eã acciperet fecit ꝓpe eã aliã villã et circumdedit eam muro ac populauit eã et vocauit eã aliezirã nouã quo facto elapsis · xx · mensibꝫ sue obsidionis in vigilia oliuaꝝ · xxvij · die marcij cepit aliezirã eo pacto ꝙ dimitteret sarracenos exire salua eoꝝ vita ¶ Et sequẽti ãno dñi Millesimo · cccxlviij · fuit p̃ma pestilencia in regno castelle et quia habita aliezira vidit ad oculũ p̃dictꝰ rex gibralter qui sua erat et cõcupiuit reducẽ eã ad regnũ suũ si posset. Ideo collecto exercitu suo magno obsedit eam ꝑ mare et

terrā āno dñi Millesimo·cccxlix. Et seq̄zti āno qui fuit ann⁹ iubile⁹ cum p̄dictus rex teneret p̄dictā villā obsessam ī die veneris sancta·xxvj·die marcij cum eēt in plano ꝓpe mare fuit sibi ꝓpinatū venenū et mortu⁹ est ibidē et vbi ꝓditio illa tractata fuit nunq̄z ampli⁹ nata fuit herba neq̄z nasceē vt narrat historia hispanie. Et sepult⁹ est in ecclesia maiori cordubeñ regnauit·xl·ānis et successit ei in regno petrus fili⁹ ei⁹·xiij·rex castelle. Iste fuit vir sanguinū & amic⁹ sarracenoꝝ quē occidit rex heinric⁹ scd⁹ in montiel et successit ī regno.

Centesimūxlix·bellū inē sarracenos et xp̄ianos accidit āno dñi Millesimo·ccclxix Tūc rex machomat granate congregato exercitu suo venit sup̄ aliezirā et obsedit eā et vndiq̄z angustiās sine intmissione cepit eam die lune que fuit·vj·augusti occisis pluribꝰ xp̄ianis Et deinde āno dñi Millesimo·ccclxxv·destruxit eandē villā vsq̄z ad fundamenta p̄dict⁹ rex machomat granate.

Centesimū·l·bellū inē sarraceo͛ et xp̄ianos accidit āno dñi quo sup̄. Tūc enī in mense septembri sequēti quidā capitane⁹ qui dicebaē mucer leo bellauit viriliē cū classe sarracenoꝝ que exibet de aliezira et ducerēt ibi uxores suas et pemptis ibi plurimis sarracenis victoria habita soluta fuit classis sarracenorum.

Centesimū·li·bellū inē sarraceos et xp̄ianos accidit āno quo sup̄ Tūc rex granate collecto exercitu suo cepit vitreā & marchenā et deduxit secum plurimos captiuos. Subsequēē anno dñi Millesimo·ccclxxix·die lune·x may fuit eclipsis solis et sequēti die martis mortu⁹ fuit p̄dict⁹ rex heinric⁹ scdus ix·rex castelle in sancto dñico de la calcada et licet fuerit sepultus p̄mo in ciuitate burgeñ·finaliē tñ deduct⁹ ē toletū et ibi est sepult⁹ in ecclesia maiori in sua capella. Predict⁹ rex nichil famosū fecit conē sarracenos. Regnauit·xiij·ānis et successit ei ī regno iohānes fili⁹ ei⁹ p̄m⁹ q̄ fuit xv·rex castelle hic etiā nichil famosū fecit conē sarracenos fuit vict⁹ a portugalie exercitu in bello qđ dr̄ de aluiberata anno dñi Millesimo·ccclxxxvij ¶Intrauit regnū castelle dux de albencastre cū duxissa vxore sua filia regis petri p̄tendēs hr̄e regnū. Intrauit etiā cum eo rex portugalie et subsecuta est pax anno dñi Millesimo·ccclxxxviij·quia tradita fuit ī vxorē dña katherina filia p̄dicti ducis infanti heinrico filio regis iohānis. Predict⁹ rex iohānes currēs quendā equū in alcala de heuenares cecidit equus sup̄ eū & occidit eum āno dñi Millesimo·cccxc·regnauit xij·ānis & successit ei in regno p̄dict⁹ rex heinric⁹ scd⁹ fili⁹ ei⁹ cum esset etatis·ix·annoꝝ hic fuit·xvj·rex castelle.

Centesimū·lij·bellū inē sarracenos et xp̄ianos accidit āno dñi Millesimo·ccccvj. Tūc cum eēt firmata treuga p̄dicti regis heinrici tercij cum yucas rege granate fracta fuit p sarracenos qui venientes ad villam que dr̄ quesada ignibꝰ eam cremauerūt. Eo tempore erāt in vbeda petr⁹ manrique et didac⁹ sancij de benamdes et alfons⁹ de aualos et in baeca erat senescall⁹ et alij ml'ti milites xp̄iani qui siml' cōgregati egressi sunt conē sarracenos & acceperūt anterioritatē eoꝝ qui recedebāt cum preda bellaueruntq̄z cum eis in campo qđ dr̄ delos coleiares. et licz nūs sarracenoꝝ esset·vj·milia equitū et·x·milia peditū·xp̄iāoꝝ vo vsq̄z ad numeꝝ mille ducentoꝝ equitū et peditū cōcessit de⁹ tñ victoriā xp̄iāis trucidatis ex sarracenis quasi duobꝰ milibꝰ de xp̄ianis vero mortui sunt quasi·c·inē quos mortu⁹ fuit senescall⁹ et dñs alfonsus de aualos capitane⁹ comitis stabilis castelle et dñs martinus lupi de aualos. Regnauit p̄dict⁹ rex heinric⁹ terci⁹·xvij annis et mortu⁹ est ac sepult⁹ in ciuitate toleti. Hic fuit deuotissim⁹ beati p̄ris nr̄o francisco in tm̄ vt arma regia cordis minorū circūdaret et fuit de iusticia laudat⁹ successitq̄z ei in regno fili⁹ ei⁹ iohānes·ij

qui fuit · xx · rex castelle.

C Entesimū · liij · bellū int̄ sarracenos et xpianos accidit āno dñi Millesimo · ccccix. Tunc rex iohannes portugalie cum hr̄et quinq3 filios sc3 duarte qui post eum regnauit petrū heinricū iohannē & fernandū quoꝝ desiderabat facē milites infantē petrū et heinricū quia erāt iam in etate ad miliciā dispositi. Et cum magnā festiuitatē ordinaret in vlix bona ciuitate ad suū desideriū implendū cōsilio cui9dam nūatoris p̄dci regis ī aliud est mutatū q̄a affuunt q̄ cū illa pecunia que in illis festiuitatib9 exponerēt̄ pauca addita alibi possent infātes effici milites cū magno dei seruicio & honore grandi regie dignites et filiorum suoꝝ qd̄ exposuit de capcione cepte vel alicui9 alteri9 ville maritine in affrica. Placuit regi cōsiliū et approbatū est ac celeri expeditione negocij decimi vsus est predc̄9 rex duplici auisatione q2 p̄mo misit ambasiatores suos p duas galeas in ceciliam sub colore tract9 matrimonij qui euntes et redeuntes expoliauerūt diligen̄ ciuitatem cepte intrantes in eam cum securitate ac si vellent solaciari et modicū a laboribꝰ maris recreari Qui redeuntes ad predictū regē nunciauerūt oīa qūo erant disposita in p̄dicta ciuitate. Sc̄da auisatio fuit · q2 habita p̄dicta cognicōe ne ea que fieri debebāt cognosceret̄ q̄ esset cont̄ eos misit cōtinuo ambasiatores suos ꝓpt̄ aliquas causas ad defastendū ducē britanie et erat secretū q̄ p̄dict9 dux acceptaret de fastationē illā certificat9 q̄ nō erat regis intencō ire cont̄ eum sed ī alias ptes vbi esset magnū seruiciū dei. Acceptauit ergo p̄dict9 dux et redeuntibꝰ ambasiatoribus exposita acceptacōe statim diuulgatū est qūo rex volebat ire cont̄ ducē britanie & parata est magna classis in qua fuerunt cum rege et filijs fere · lx · milia pugnatorū in quoꝝ recessu ab vlix bona ciuitate facta est magna pestilencia et mortua est regina philippa et p acto honore sepulture fact9 est eclipsis solis magn9 ꝓpter que signa ml'ti timuerūt s3 tubis acclamātibꝰ statim oīs classem introierīt aīati p regē et venerīt ad finem sancti vincencij et miserūt anchoras suas in berrafaron qui locus est regni algarbij portugalie & ibi exeunte rege cum filijs suis duarte petro et heinrico q2 alij remanserāt in regno cum essent puuli cū alia filia sua que nunc est ducissa burgundie et audiuit missā in ecclesia sancte marie p̄dicti loci qua audita expositū est de publico qūo via sua erat cont̄ sarracenos incepta · erāt enī p̄mo admirantes cum viā oppositā ducerēt ducī britanie. Ingressi ergo sunt classem iterū eleuatis velis ꝓspero vento venerūt ante septē paucis diebꝰ lic3 distare fere p · l · leucas et sic accedentes circuierūt montē almiue qui vndiq3 circūdat̄ mari sic q̄ nō patet aliquis ingressus n̄ p mare vel per ip̄am met ciuitatē et miserūt anchoras in portu qui dr̄ barbasote qui est ex vna pte ciuitatis ad partē occidentis vbi inceperīt hr̄e cōsiliū qūo possent terrā accipe et qualiter possent situare regale ad expugnandū ciuitatē. Quod videntes sarraceni exierunt a p̄dicta ciuitate in ml'titudīe graui q̄ mirū erat ad videndū & tūc factus est vent9 magn9 sic q̄ sine piculo classis nō poterat ibi pmanē quare necesse fuit eis eleuare anchoras an eliazirā in regno castelle et capientes terrā inuenerūt ibidē plurimos delectabiles fructus et recreati sunt et ibidē habito cōsilio ml'ti dicebant q̄ rediret ī portugaliā vel ad aliū locum quē leui9 possent capere q2 nō erat possibile ceptā capere secundū ml'titudinē sarracenoꝝ quā viderāt ante ciuitatē & q̄a oīs sarraceni maritini recurrerēt ad ciuitatem et q̄a eciā fortaliciū ciuitatis erat magnū. Rex vero cum esset aīos9 noluit retrocedē ab incepto sperans in dn̄o ciuitatem obtinere. Cum ergo hec agerent̄ felix aura flauit et ingredientes classem uelis eleuatis. Altera die in aurora die memorabili sc3 vigilia assumpcōis v̄ginis gloriose que mense augusti cadit venerīt iterū mittē anchoras an̄ ceptā ex pte gibraltaris qui est ex pte oriētis et ordinauerūt q̄ missis anchoris statim extraherent̄ batelles quos in nauibꝰ deducebāt et q̄ ī eis

primo i quolibet eoꝝ irent certi hoies ar
moꝝ et q galee cum eis ostenderet q vo
lebant ire ad capiendu terra ex pte castri
qd est ad ptem cerasanaꝝ vt oms sarraceni
irent in illa parte. et q postq sarraceni
essent nimiu mltiplicati ad illa parte ali
nue qd est factu & ceperut terra in victi
sarracenis saltantes abatellis et galeis sic
melius poterat sic q aliqui erat i mari vs
q ad pectora et alij plus vel minus talit q
bellantes cu sarracenis et sarraceni defen
dendo terra sic bellu est inceptu cum hijs
sarracenis qui ibi erat in parte illa et cu
alijs qui cotinuo succurrebant de ciuitate
et sic bellando cu eis retraxerut eos quous
q fecerut eos intrare p porta ciuitatis &
intm angustiauerut eos sine intmissione
q no habuerut sarraceni ptatem clauden
di portas ciuitatis et sic intrauerunt xpi
ani mixtim cum eis in ciuitate ad bellan
dum i vicis et carerijs et durauit die illa
bellu int ciuitate vsq ad hora vespertina
quousq se retraxerut sarraceni ad fortali
ciu ciuitatis et alij ad villa que est ex alte
ra parte ciuitatis que dr fex. Scd intantu
xpiani angustiauert castoꝝ & predictam
villa q eade die captu est castꝝ et villa
illa talit q eadem die tota ciuitas cu ca
stris suis fuit posita in ptate xpianoꝝ et
dimissa a sarracenis Mortui aut sunt ibi
plurimi sarracei et alij fci sut captiui alij
vero p rupes fugierut. Perquirentes at xpi
ani domos ciuitatis inuenerut mltitudi
ne diuiciaꝝ et mltas sarracenas coquen
tes panes et pparantes ollas p sarracenis
cibandis. De xpiais aut solus vnus mortuus
inuentus est q dicebat bascus fernadi de cay
de ex ictu cuiusda saxe missi de castro cum
iret ad succurrendu infante heinricu q cu
sarracenis ante oms bellabat i porta cuius
dam domus Eadem die qua pdicta ciuitas
capta fuit rex pdictus cum filijs suis i pa
ne & aqua ieiunabat nec aliqd manduca
uerut quousq tota ciuitas fuit capta.

CEntesimu. liij. bellu int sarrace
nos et xpianos accidit circa an
num dni Millesimu. cccc x. Re
gnante in pdicto regno castelle regi iohe

scdo q icepit rgnare anno dni Millesimo
cccc v. et fuit positus sb tutoribus scz mri sue
illustre regina dna katheria & infate fer
nando. Suscepta ergo gubernacoe rgni p
infante fernandu cogregato magno exer
citu veit i terra sarraceoꝝ et obsedit an
teqra qua mirabili machia muru excedē
te virilit cepit occisa sarraceoꝝ mltitudie
Predcus infas fernados ps hoc cepit rgnum
Arogonie et fcs e rex arogonu.

CEntesimu. lv. bellu int sarrace
nos et xpianos accidit ano dni
Millesimo. cccc xxx Tuc pdictus
rex iohanes scdus cogregato magno exerci
tu intuit terra sarraceoꝝ & posuit rgale
suu ppe ciuitate granate vbi. xix. diebus
stetit Egredietibus ergo sarraceis die qdam
a pdca ciuitate mltitudie magna costu
pati exinspirato coiuncte sut acies vtroꝝ
q & factu est plium magnu plurimisq
sarracenis trucidatis alijsq i fuga versi
victi sut sarracei. Quida aut sarracei spe
cialit sagittarij mltitudie no pauci alijs
fugientibus sb qbusda ficulneis remaserut
cogitates se ibide posse defendi et n pua
dampna posse inferre xpiais quasi ex lati
bulo pugnates. Ad qs milites xpiai eqs
dimissis pedes intuerunt qꝝ gladijs peri
erunt. Illa die vt fere capta fuisset grana
si debitus ordo pugne obseruatus fuisset.
Tempore pdicti regis iohanis scdi pluri
ma castra sarracenoꝝ p xpianos capta fu
erunt cum mlta effusione sanguis sarrace
noꝝ. Regnauit at. xlviij. anis et mortuus
est in villa valisoletana anno dni. Mille
simo. cccc liij. ac sepultus i monasterio car
tusiensiu de miraflores ciuitatis burgen.
Hic tenuit qda pnatu a pucicia sua q di
cebat aluarus de luna que itm honorauit
q ipm fecit mgrm sci iacobi cu q mltas
tribulacoes passus e et mlto tempe a militi
bus rgni et finalit ppe nonulla q sue ma
iestati eca cu indecencia videbant fecit eni
publice per iusticiam in supdicta villa
decapitari. Cuius caput nouem diebus
stetit affixu clauo in palo alto corpus vo
in medio platee tribus diebus inhuma
tum remansit. Et cu esset vir tate potecie

ab oïbꝫ tñ suis in fine relictꝰ fuit quia tñ in tãta pressura ad dñm accessit corde cõtrito et humiliato et pedibꝫ meis licet indignis se per generalẽ cõfessionẽ totiꝰ vite sue inclinauit. Credo ipm scdm signa que vidi misericordiã dei cõsecutũ fuisse. quia scriptũ est in quacunqꝫ hora ingemuerit pctor oĩm iniquitatũ eiꝰ nõ recordabor. Et successit pdicto regi iohãni ĩ regno filius eiꝰ heinricꝰ quartꝰ qui nunc regnat xviij. rex castelle et vtinam feliciẽ ad dei gloriã regnet et vtilitatẽ reipublice. Hic pmo regni sui ãno. cum exercitu suo magno intrauit terrã sarraceoꝝ & obtinuit viriliẽ villã que dr ximena et destruxit stiponã habuit eciã bullã cruciate contra sarracenos et cõtinuauit guerrã. iiij. ãnis In quibꝫ nõ modicũ sarraceni sunt fame afflicti ĩ signũ eciã volũtatis expugnationis regni granate cepit deuisã malo granatoꝝ p ornamẽto armoꝝ regaliũ Quid erit. deꝰ nouit cuiꝰ est causã et finẽ belloꝝ agnoscere. mlta enĩ impedimẽta offerũt specialiẽ diuisio militũ ĩ regno contᷓ ipm ppẽ que iam hoc ãno. lx. plꝰ timetᷓ guerra ĩ regno qꝫ contᷓ infideles quod deꝰ sua pietate auertẽ dignetᷓ.

C Entesimũ. lvj. bellũ intᷓ sarracenos et xpianos accidit ãno dñi Millesimo. ccccliij. tempe Nicolai pape quĩti. Tũc enĩ impator turchoꝝ cõgregato magno exercitu p terrã & mare classe pposuit nomẽ delẽ xpianũ viribus suis In pmo ergo ipe obsedit ciuitatẽ que pera dr quã post plurima certamĩa cepit xxviij. die may et intrans eandẽ ciuitatẽ crudelissime occidit oĩs xpianos a sex annis et sup et seqⱥti die scꝫ. xxix. intrauit portũ constantinopolitane vrbis vigore belli & pluribꝫ artibꝫ guerre Obsedit ergo ciuitatẽ cõstantinopolitanã p mare et p terrã potentissime et eam angustians sine intermissione finaliẽ eam deuicit et cepit & ingressus ciuitatẽ inuicibilẽ cedem fecit in xpianos. Alij vero pedibꝫ et manibꝫ ligatos in captiuitatẽ duxit monochos eciam et monochas cõsecratas vituperose ex monasterijs extractas ac si meretrices et prostibulo institute essent trahebat contᷓ eas pagens tanta et talia qualia de pecudibꝫ quis sine rubore vix dicẽ auderet. Adolescentulos vero a decennio et infra cogebat sue spurcissime fidei adoratores existẽ. Et vltra hoc intrauerũt thurci ĩ illo eximio et claro templo sancte Sophie & sacratissimas ymagines sanctoꝝ atqꝫ sanctaꝝ pedibꝫ cõculcauerunt et oĩe genꝰ vituperij sup eas fecerũt et in sacra altaria ascendẽtes saliebant vociferãdo iubilantes et machoetũ ymnis et laudibꝫ extollentes Ascẽderũt eciã illi nepharij thurci ad sublime tegumẽ eiusdẽ alte & famose ecclesie sãcte Sophie et crucẽ eiꝰ cacumini infixã deiecerũt et diruperũt. Sacra vo corpora scoꝝ laniabãt et deuastabãt. plurima eciã vituperia fecerũt in sacris crucibꝫ et calicibꝫ et intm eoꝝ vesana rabies exarsit qꝫ a prima hora diei vsqꝫ ad meridiẽ totã vrbem nudatam et desertã reliquerũt sic vt non latinũ nõ grecũ nõ armenũ non iudeum nec aliũ quẽuis hoiẽ de habitatoribꝫ ciuitatis intra eam dimiserũt. Hec ex epistolꝭ ysidori cardinalꝭ rutenẽ. qui pñs fuit in excidio ciuitatis & francisci rostarij ducis venetoꝝ transmissis ad Nicolaũ papam quintũ vt de remedio in futuꝝ puideret contᷓ hũc thurcoꝝ impatorẽ qui se vocat inimicũ crucis xpi & itm odio hꝫt xpianos qꝫ cum aliquẽ viderit existimãs se in visu deturpatũ et sordidatũ pprios oclꝭos abluit et abstergit ut dicit predictꝰ cardinalis. Et est diligenẽ aduertendũ ad ea singularia que desolacoẽꝫ predicte ciuitatis precesserũt quoꝝ duo predixit quidã antiquꝰ phus grecꝰ qui leo dicebatᷓ. Vñ in ecclesia sancti demetrij pdicte ciuitatis ut michi quidã grecꝰ qui pprijs oculis sepe vidit narrauit. Erat quedã colũpna marmorea tota operata ad modũ scacoꝝ sic ordinata qꝫ incipiẽdo a pncipio ĩ vno scaco ponebatᷓ nomẽ impatoris et in seqⱥti nomẽ ptriarche qui presidebant et predixit phus pdictꝰ qꝫ cũ facta fuisset impletio oĩm scacoꝝ illiꝰ colũpne tunc perderetᷓ ciuitas cõstantinopolitana et sic de

facto accidit quia p̄sidentib⁊ Cōstantino impatoꝛe et gregoꝛio p̄triarcha ī quoꝝ tē poꝛe capta fuit ciuitas p̄dicta facta fuit impletio vltimoꝝ scacoꝝ colūpne. Scd̄m quod p̄dixit p̄dict⁹ pl̄bus leo fuit ꝙ tempe Constantini debebat pdi ciuitas cui⁹ uerba in p̄dicta colūpna erāt hec Cōstanti⁹ me fecit et Cōstantin⁹ me dissoluet et sic impletū est. Istud enī fuit mirabile p̄ui-deri tali excidioni a pl̄bo quod esse nō potuit n̄ a sp̄ū dei. Prim⁹ enī q̄ impauit et nobilitauit p̄dictā ciuitatē fuit vocatus Constantin⁹ qui dedit pr̄imoniū ecclesie mater sua fuit vocata helena & p̄m⁹ p̄triarcha fuit vocat⁹ gregori⁹. Vltim⁹ aūt qui ibi impauit et pdidit ciuitatē mor-tu⁹ in bello dicebat̄ eciā cōstantin⁹ et mr̄ sua helena et p̄triarcha eciā gregori⁹ vocabat̄. Terciū vero mirabile quod precessit captionē ciuitatis fuit visum p turchos xp̄ianis nichil videntib⁊. Vnde cum quadā nocte vigilantes turci in obsidionē respicerēt vers⁹ ciuitatē viderūt subito multitudinē luminū ad modū candelaꝝ vndiꝗ sup turres et muros ciuitatis ꝙ respicientes et admirantes timuerūt valde Ar-guentes ex hoc miraculo ciuitatē eē sub diuina ꝓtectione & cū retulissent qui viderant impatori teucroꝝ ip̄e simulauit pretunc. Altera vero nocte apparētes p̄dicte candele sup turres et muros vise sunt eleuari in celū. Et tūc teucr⁹ ille magn⁹ int̄pretans visionē illā dixisse fert̄. Candele que apparuerūt descendentes significauerūt ꝙ de⁹ in tempoꝛib⁊ p̄teritis ꝓtegebat hāc ciuitatē. ſ3 candele eleuate in celū designāt ꝙ de⁹ recessit ab ei⁹ custodia. Nunc ergo ait est temp⁹ debellandi eam & sic ardēti rabie irruerūt in ciuitatē nobilissimā et ceperūt eā vt dictū est. Et voco illā ciuitatem nobilissimā q2 scd̄m ysidoꝝ in libro ethimologiaꝝ·xv. Constantinopolis est in tracia quā edificauit ex noīe suo cōstātin⁹ solā rome meritis et potencia adeq̄-tam. Hanc conditā p̄mo a pausinia rege spartanoꝝ & vocatā bisanciū vel ꝙ tātū patet int̄ atriaticū mare et ꝓpontidē vel ꝙ sit receptaculū terre et maris. Vnde et eam cōstantin⁹ aptissimā condē iudicatis vt receptaculū sibi mari t̄raꝗ fieret. Vn̄ et nūc romaī imperij sedes & toci⁹ caput est oꝛientis sic̄ roma occidentis. Hec ille. Sic ergo hec nobilissima ciuitas ymmo q̄si totum grece imperiū occulto dei iudicio traditū est ī man⁹ impioꝝ sic̄ eciā methodius martir ꝓphetizauit int̄ cetera dicēs grecia ī captiuitate et occisione erit sicut pleni⁹ dicet̄ infra cōsideracōe·xij·ī p̄mo passu.

CEntesimū·lvij·bellū int̄ sarra-cenos et xp̄ianos accidit anno dn̄i Millesimo·cccclvij·sedente in cathedꝛa petri Calixto papa tercio qui in memoꝛiā hui⁹ belli instituit festū duplex transfiguracōis dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i cū gracijs et indulgencijs solempnitatis coꝛpoꝛis xp̄i. ex cui⁹ bulla plūbea quā ocul' ꝓprijs vidi·oꝛdinē istius belli et victoꝛie diuine ad ꝓpositū ānotaui vbi sic p̄dict⁹ papa int̄ ceteros ait. Qm̄ p̄r ille miseri-coꝛdiaꝝ ac pyssim⁹ xp̄ianoꝝ ꝓtector et vite nr̄e defensoꝛ om̄ps de⁹. postq̄ʒ in die celebri beatoꝝ ap̄loꝝ petri et pauli dum sacra missaꝝ solempnia in eoꝛū basilica agerem⁹ lr̄as nr̄as sup generali oꝛatione per vniuersos xp̄icolos facienda lectas & fauente dn̄o vbiꝗ obseruatas fecim⁹ publicari pijs oracōib⁊ et operib⁊ suis afflicti ꝑpl'i aliquātulū mitigat⁹ feritatē ip̄i⁹ viperij et īmanissimi turci cultoꝛis execra-bilis machometi ꝓxima estate decursa cū suo pene īnuabili in quo plurimū cōfidebat exercitu infideliū et turcoꝝ contriuit et castri balgradi in regno vngarie ad ripam danubij situati quod vndiꝗ obses-sum & coangustiatū dirupē satagebat obsidione soluta p crucē signatos et vnga-ros ad modū ꝑpl'ares q̄ʒuis pauciores mīo et inermes ex nr̄a oꝛdinacōe et institucōe dilecto filio legato nr̄o de latē illuc destinate īiuncta ac nūcijs et lr̄is sepius repetita ex sincera fide quā gestam⁹ in ip̄o saluatoꝛe nr̄o cui⁹ est res adamare dispersas & desperatas ꝓtegē ac sup boꝝ p̄cipue infideliū et xp̄iāe fidei īimicoꝝ potenciā cōterē

et eciam debellare sub strenuo vaynoda io
hanne celebris memorie fidei nr̄e catholi=
ce acerrimo defensore et ꝓ ea atqꝫ fidelib⁹
ꝓpugnatore xp̄ianeqꝫ cohortis duce dign=
simo cui neqꝫ fides neqꝫ spes pereunte vi=
ctorie defuere militantes p̄nte p̄iē iohāne
quodā de capistrano ordinis fratꝝ minoꝝ
ꝓfessore viro quidā optimo et meritorum
apud deū et hoīes eximio et nom̄ ih̄u xp̄i
in quo sal⁹ nr̄a cōsistit fiducialiē et assi=
due cū oī ꝑplo circūcepto voce vnanimi i
nocante vexillo quoqꝫ sacratissime crucis
cū magnis clamorib⁹ et vocib⁹ eleuate ad
celū. Vn̄ ineffabile vti a cunctis dari spe=
rabiē aducit auxiliū Mira res die memo
rabili beate marie magdalene celesti p̄si=
dio cōmunit⁹ ꝑpl⁹ fideliū impetu in ho=
stes viriliē facto eundē ferū turchum cum
suis sacrilegis cōplicib⁹ in turpē & dam=
nosam fugā cōuertit. dediteqꝫ ipē misera=
tor dn̄s et fidelis ī manu paucoꝝ tā fero
cis īimici et īnūabilis exercitus cū maxīa
strage victoriā vl'ē q̄ꝫ mens estimare pos
set humana dn̄s enī potens et sup exerci=
tus et tirānos q̄ madian et orientales po
pulos ad nūm locustaꝝ ī manu tradidit
gedeonis oīne eciā sacerdoti cont̄ helidoꝝ
rū ciuitatē sanctā ih̄rl'm ꝓphetare molli
entē presidiū p̄buit et nuamē ꝓ nobis
contra insolentissimos hostes miraculose
pugnauit. O bone ih̄u dux & saluator nr̄
fortitudo vera et tutissimū certūqꝫ presi=
diū ad te cōfugenciū xp̄ianoꝝ et pietate
qua ipos ꝓprio sanguine redemisti gladi
um tuū sup īimicoꝝ capita fugienciū in
tromittens nō pauciores sese mutua cede
necarūt q̄ꝫ a nr̄is in prelio inēempti fuis=
sent Nam ut a fide dignis accepim⁹ ī ea
pugna. xl. milia occisi totidemqꝫ supsti=
tes in turpē fugā versi sese mutuo truci=
dantes defecerūt. Castra incensa machine
et instrumēta bellica oīa direpta sunt ut
cōfus⁹ abiens ipē tirān⁹ & p̄ timore iam
ml'tis mensib⁹ n̄ apparēs inē latebras seu
munita opida se recepisse dicaē et diuinā
p̄senciens vltionē in suā p̄ditionē futurā
inē Constantinopolitanā peramqꝫ ciuita
tes se reclusit Illasqꝫ muris et ante mura
libus munire frustra decertet min⁹ atten

dens q̄ nec dn̄s custodierit ciuitatē frustē
vigilat q̄ custodit eā Hec ex p̄dca bulla.

CEntesimū. lviij. bellū inē sarra=
cenos et xp̄ianos accidit anno
dn̄i Millesimo. cccclviij. Tunc
rex alfons⁹ portugalie armata mag̃ clas=
se trāsiuit in affricam & obsessa quadam
villa forti maritima q̄ dr̄ alcacar tagner
ac fortissimo bello angustiata cepit eā et
xp̄ianis populauit ac muniuit armis et
victualijs necessarijs. Dolentes aūt sarra
ceni affricā bis iam duoꝝ ānoꝝ inēuallis
cū īnūabili ml'titudīe bellatoꝝ venerunt
vt eā obtinerent ꝫ plurimis eoꝝ pemptis
vacui semp redierūt. Et q̄z inē p̄dictā vil
lam et mare erāt aliquale spaciū vbi veni
entes sarraceni se ponebāt ne p mare pos
set se curs⁹ dari eidem. Rex p̄dict⁹ ī rgno
portugalie fecit quadrari lapides in tāta
ml'titudīe q̄nta necessaria erat ꝓ duplici
muro cōstruendo a p̄dicta villa vsqꝫ ad
mare. lapidib⁹ ergo p̄dictis ac sufficienti
calce p nauigia ī p̄dictū locū deductis tā
ta fuit ml'titudo lapicidaꝝ q̄ paucis die
bus facti sunt muri cū turrib⁹ necessarijs
sic q̄ cū sarraceni cognouerunt op⁹ quasi
finitū erat et fact⁹ est loc⁹ quasi inexpu=
gnabilis a sarracenis in magnū subsidiū
& vtilitatē xp̄ianoꝝ transeūciū p illud se
cretū mare mediterraneū distat aūt p̄dca
villa a cepta sex leucis et a portugalia vt
ferē fere centū leucis et a tarifa que ē eciā
loc⁹ xp̄ianoꝝ isti⁹ regni castelle ex altera
parte maris stricti trib⁹ leucis et sic ista
duo loca sunt quasi claues maris stricti.

DEcima cōsideracō hui⁹ libri q̄r=
ti est de possessione terre sancte
p sarracenos vbi duo pūcta oc
currūt declaranda Prim⁹ est scire causam
quare sarraceni tenēt terrā sanctā Secūd⁹
vero pūct⁹ erit Si xp̄iani vellēt facē guer
ram sarracenis ad terrā sanctā capiendā
quis loc⁹ esset eis cōueniencior in orbe ad
incipiendū talē guerrā Extollūt enī se sar
raceni dicentes se tenē veritatē legis quia
possident terrā sanctā Insultāt eciā iudei

contᷓ xp̄ianos dicētes ꝙ lex xp̄ianoꝝ nul
la est nec ihūs nazarenꝰ est messias in le
ge ꝓmissꝰ qꝛ nō possidene terrā sanctam
ihꝛl'm. Ideo ad hec declarandū tres racio-
nes assignanᷓ ꝑ fratrē vincenciū ī sermōe
Ecce ascendimꝰ iherosolimā. Prima ē ad
excusacōeȝ xp̄ianoꝝ. Scd̄a ꝓpᷓ confusionē
sarracēoꝝ. Tercia est ꝓpᷓ cōuersionē iudeo-
ꝛū. Circa pᷓmū notandū est ꝙ nll'ꝰ xp̄ia
nus ē ita sanctꝰ qn̄ peccet excepto xp̄o &
virgine maria. Vn̄ ecclesiastes. vij. n̄ est
homo iustꝰ in terra q̇ faciat bonū et n̄ pec
cet et deꝰ nō vult ꝙ xp̄iani peccent ī illa
terra ī qua filiꝰ dei passꝰ est ꝓ pc̄tis hoīm
qꝛ hoc reputaret ad maxīam iniuriam. de
agarenis v̊o nō ita iniuriaᷓ qꝛ canes sunt
ml'tū enī displicent regi et indignarēᷓ si
filij sui vel milites mingerēᷓ ī camera sua
si aūt canis minget nō curat. Idem ī ꝓpo
sito de terra sancta ml'tū displicēᷓ xp̄o si
nos filij ꝑ baptismū facerēmꝰ in ea corru-
pciones & pc̄ta sed de agareīs tanq̄ȝ de ca
nibus nō curat et cōcordat auc̄tas xp̄i di
centis ihꝛl'm calcabiᷓ a gentibꝰ donec im
pleanᷓ tempa nacionū luce. xxi. tūc enim
cū oīs plenitudo genciū intᷓuerit oīs isrl'
saluꝰ erit vt habeᷓ ad romanos. xi. Et sic
patet pᷓma racio scȝ ꝙ ꝓpᷓ excusacōeȝ xp̄i
anoꝝ ne peccemꝰ in camera scīficata rᷓgis
regū ihū xp̄i nō possidemꝰ terrā sanctā.
Vn̄ sic patuit sup̄ bello centesimo. ihꝛl'm
capta fuit per cruces signatos xp̄ianos &
q̄ȝdiu vixerūt in sanctitate et sine offensa
xp̄i possiderūt terrā scām. Sȝ cū ml'tipli-
cata fuerūt in eis mala et offense xp̄i con
tinuo expulsi fuerūt a terra illa et ītrodu
c̄ti fuerūt canes sarracēi ad seruandū illā
sic patuit sup̄ cōsideracōe nona huiꝰ libri
bello. cxviij. Scd̄a racō est ꝓpᷓ confusionē
sarracēoꝝ ipi enī sūt filij xp̄ianoꝝ qꝛ vix
sūt octingēti āni ꝙ sūt Vn̄ beatꝰ augusti
nus fuit ep̄us yponeñ. Sȝ machōetꝰ a ser
gio deceptꝰ decepit eos & ideo agareī sūt
xp̄iani renegati et ꝓpterea rᷓtinent adhuc
aliq̄d de fide xp̄iana et credūt et aliq̄d nō
Credūt nanq̄ȝ vt xp̄iaī ꝙ vnꝰ ē deꝰ c̄ator
oīm ſȝ n̄ credūt ꝙ ille deꝰ sit tres ꝑsone.
et ī cōfusione ipoꝝ ipimet ostendūt locū
in q̊ xp̄s fuit baptizatꝰ vbi tota trinitaˢ
apparuit. Scd̄o credūt ꝙ fuit hō purus &
verꝰ et scꝰ de spiritusc̄o ī maria v̊gine cō-
ceptꝰ ſȝ n̄ credūt ꝙ sit deꝰ et ī cōfusionem
sue credencie ostendūt locū vbi suscitauit
lazaꝝ ꝓprio imperio q̊d n̄ potuisset n̊ fuis
set deꝰ. Tercio credūt ꝙ est ī celo ſȝ nō cre-
dūt ꝙ est ī sacramēto altaris & ī cōfusio
nē eoꝝ ostendūt xp̄iaīs locū cenaculi in q̊
xp̄s illud sacramētū instituit. Item n̄ cre
dūt xp̄i passionē. tn̄ ī eoꝝ cōfusionē ostē
dūt vbi xp̄s fuit crucifixꝰ et sepulchrum
vbi corpꝰ fuit sepultū. Itē agareni bapti-
zanᷓ ſȝ n̄ cū forma verboꝝ et ipi ostendūt
locū vbi xp̄s cōstituit sac̄mentū baptismi
cū forma illa In noīe p̄ris et filij et sp̄us
scī ī eoꝝ cōfusionem. Ideo dicit dauid fac
mecū signū ī bonū vt videant q̇ oderūt et
cōfundanᷓ. Vn̄ sic custodes portaꝝ in do
mibꝰ regū xp̄ianoꝝ cū hr̄i possent sūt ho
mīes difformes vt ethiopes sic ꝙ nll'ꝰ in
trare poᷓ nec filiꝰ neq̄ȝ milites n̊ ꝑ mā'ꝰ il
loꝝ sic xp̄s ī palacio suo t̄re scē ꝑmittit ꝙ
custodes portaꝝ illiꝰ p̄rie sīt hoīes diffor
mes scȝ bestiales machōetici. ne scȝ filij sui
milites xp̄iaī ad interiora secretoꝝ t̄re scē
admittanᷓ n̊ ꝑ manꝰ illoꝝ nec ex hoc seq̄
tur honorabiliores eē genitores difformes
filijs et militibꝰ caris ymmo hoc cecidit ī
cōfusionē ianitoꝝ et honorē filioꝝ et mi-
litū Nūq̄d eciā in domibꝰ magnoꝝ in ca
stris ī nauibꝰ maris ymmo eciā ī domibꝰ
rusticoꝝ custodes & vigiles sūt canes ne
q̇s īgrediaᷓ n̊ hō pacis et ad honorē talis
loci et patet ꝙ sic eciā custodes et vigiles
terre scē sunt canes sarraceni ne quis ingᷓ-
diaᷓ ad interiora secreta vbi xp̄us in hu-
mana natura ambulauit n̊ fuerit homo
pacis. et ad honorē illiꝰ loci quales sunt
peregrini xp̄iani visitantes terrā sanctā
et patet ꝙ istud cedit in cōfusionē sarrace
noꝝ ꝙ assil'enᷓ canibꝰ custodiētes domoˢ
Item in cōfusionē cuiꝰcūq̄ȝ virtuosi est su
stinere aliq̊d falsū ꝓpter auariciā Cū ergo
sarraceni se reputēt virtuosos et credant
falsū esse. ꝙ ihūs nazarenꝰ fuit mortuus
et sepultus ꝛc̄ et tn̄ hoc sustinēt ostendētes
p̄dicta loca vt dictū est cū magᷓ diligēcia
ꝓpᷓ auariciā quia ꝓpᷓ intēesse ꝙ recipiunt
a peregrinis xp̄ianis ergo possessio t̄re scē

per sarracenos est in eorum cõfusionẽ. n̄ enī
pmitterent pñcipes xpiani pro toto auro
mūdi si inť eos esset sepulchrum machometi
ꝙ visitaret̄ & honorarent̄ a sarraceis sicut
faciūt xpiani in terra sancta cum hoc nō
solū cederet in cõfusionẽ xpianorum ȝ etiam
in cõtumeliā creatoris scientes falsū eē ꝙ
honor debeat exhiberi bestiali et spurcissi
mo machometo q̄a honor scd̄m phm est
pmiū virtutis que in machometo locum
nō habuit ꝑpẽ abissum criminū in eo cõten
torum sic patuit sup̄ cõsideracõe pma hui9
quarti libri & quasi p totū est ergo in cõ
fusionẽ sarracenorum possessio terre scẽ et in
honorẽ xpianorum. Tercia racio est ꝑpẽ con
uersionẽ iudeorum Iudei nanq3 scd̄m ꝙ ex
lege moysi sūt assueti et nutriti sūt terren̄
et sperant ꝙ messias ducet illos ad illam
terrā et dicūt inť se ecce habebim9 iheroso
limā ꝑpẽ hoc ihus xpus ver9 messias vo
luit ꝙ nec xpiani nec iudei habeāt illam
terrā q2 nō venit vt daret illā terrā ȝ cele
stem de qua dauid. Credo vidẽ bona dñi
in terra viuenciū ȝ illa est terra morien=
ciū. Ideo apl'9 ad hebreos vltio n̄ habem9
hic ciuitatẽ manentẽ ȝ futurā inquirim9
Cessent ergo sarraceni ab excellencia sua si
liant iudei & cõuertant̄ a miseria sua Cõ
solent̄ xpiani in filiacõe et milicia sua q̄a
xpus dedit eis ptatem filios dei fieri hys
qui credūt ĩ noĩe ei9 . jo . pmo. Sȝ que ha
rū gencū habet vel tenet verā legem licet
sup libro pmo sit latissime declaratū pt̄ tñ
hic exemplariẽ declarari p parabolā illi9
diuitis qui habet vnū lapidẽ pciosū ma
gni valoris et tres filios 2c dñs iste diues
est xpus de9 et homo et tres filij sunt tres
ppl'i iudeorum aggarenorum et xpianorum dicit
pmo genit9 scȝ ppl'9 iudeorum Ego habeo la
pidem idest legẽ verā q2 eam dedit mira=
culis cõfirmatā. Dicit ppl'9 xpian9 non=
ymmo ego habeo legẽ verā q2 mea lex cõ
firmata est miracul' que nō possūt n̄ per
deū fieri Demones poterãt facẽ miracula
moysi. Populus aggarenus dicit ymmo
ego habeo legẽ verā. Nūc ponderem9 lapi
dem pmo ponderet̄ in scitate lex moysi &
eā ponderat salomon q̄ dicit de terrenis q̄
pmittunt̄ in lege moysi vidi cuncta que
fiūt sub sole Et ecce vniũsa vanitas. ecle
siastes primo. modicū ponderat ideo ni=
chil valet. Videam9 sectā machõeti q̄ztū
ponderat q̄d pmittit riuus lactis mellis
olei vini mulieris 2c Hec est vita porcorum
nichil ponderat. Vere magn9 dolor eẽ de
bet prelatis ecclesie & doctoribȝ fidei xpi=
ane si attente cõsiderẽt sectā maledictam
sarracenorum vidẽ tantā mľtitudiẽ aīarū
racõnabiliū sic sūt sarracenorum que redem
pti sūt sanguine ihu xpi esse inuolutas
in errore dampnacõis quia nō intelligūt
scripturā diuinā et q̄d pei9 est nec volūt
intelligẽ neq3 audire ȝ ꝙ inclinent̄ ad ea
et sequent̄ que debent̄ porcis et azinis. lex
xpianorum que pmittit gloriā celestẽ q̄ est
infiniti ponderis et valoris q2 pl9 ponde
rat vna dies glorie q̄z oīa bona hui9 mū
di ¶ Ecce pmissio q̄cunq3 fecerit volūtatẽ
pr̄is mei qui in celis est intrabit ĩ regnū
celorum Math. vij. Ponam9 ergo ĩ celū cor
nr̄m & spem oīa terrena despiciendo quia
scd̄m apl'm scdo corinth . iiij quod ĩ pñti
est momentaneū est et breue sup modū in
sublimitate eternū glorie pond9 opat̄ in
nobis nō cõtemplantibȝ ea que vident̄ ȝ
que n̄ vident̄ q̄ enī vident̄ tempalia sunt
que aūt nō vident̄ eterna sunt.

DE scdo puncto hui9 cõsideracio
nis scȝ q̄s loc9 eẽt cõueniencior
in orbe ad capiendū terrā scām
Respondet̄ ꝙ si xpiani vellẽt incipe guer=
ram ad terrā scām capiendā & alia loca
que amiserūt null9 loc9 nulla terra cõue=
niencior est q̄z hispaīa ꝙ sic declarat̄. Cer
tū est ꝙ in vniũso quinq3 loca possūt cõsi=
derari sic notat mgr̄ Raymūd9 lulij in q̄
dam tractatu suo p que posset incipi tal'
guerra sic sepe attemptatū fuit. Pri9 loc9
est in terra impatoris cõstantinopolitaī
et terra turcorum. Deinde p terrā armenie q̄
usq3 pueniret in siriā et hec via nō est mľ
tū laudabil' q̄a est valde grauis & difficil'
et nimis longa et sic requirit magnū ex=
ercitū et mľtas expensas Secund9 loc9 est
insula quedā que raycet appellat̄ situata
ppe alexandriā ¶ Posset enī illa insula cū

galeis et militib⁹ capi et detineri ꝫ hic locus eciã nõ est laudabil' quo ad p̃ns tum quia via est nimis longa nimis eciã req̃rit expensas et bellatoris cont̃ illã Terci⁹ loc⁹ est regnũ cipri et terra hermenie sed ista via eciã nõ est laudabil' · tũ qꝛ ille t̃re nõ sunt oĩb⁹ sane sic experti sunt q̃ trãsierũt · tũ eciã q̃a illa via est nimis longa · et cõmuniẽ requirit nimis de nauigãtib⁹ et pugnãtib⁹ et expensis · tũ tercio qꝛ per ciprũ et hermeniã ñ possent sufficẽ victualia neqꝫ equi . Quart⁹ loc⁹ est tunicũ ꝫ nec iste loc⁹ laudabil' est eo ꝙ ml'te gẽtes in eo cõmorant̃ & cõsequent̃ nimis requirit de exercitu et de eq̃s et de hoc satis probabile expimentũ datũ fuit q̃n sanct⁹ ludowic⁹ rex francoꝝ transfretauit sic sup̃ patuit cõsideracõe · ix · hui⁹ · iiij · libri bello · cxxij . Quĩt⁹ loc⁹ est hispania in parte ei⁹ que dr̃ andalusia vbi est almaria malica granata algesira tarifa et hic est loc⁹ amenissim⁹ & cõgruencioꝛ oĩb⁹ p̃dictis eo qꝛ facilior ad acquirendũ ꝓp̃t̃ · iiij · racões Prima racio est qꝛ p̃dict⁹ loc⁹ est circundat⁹ p mare mediterraneũ ex vna parte et ex alia parte p regnũ arogonie et castelle et istud impediret ꝙ ñ possent iuuare eos alij sarraceni . Sc̃da racio est qꝛ ml'tũ iuuat ad guerrã faciendã fertilitas t̃re & ml'titudo equoꝝ de ꝓpinquo in quib⁹ habundat int̃ ceteras mũdi p̃tes hispania . Tercia racio est qꝛ est terra sana et ideo timore infirmitatũ nõ soluerẽt exercit⁹ sicũt alibi factũ esse dr̃ . Et patꝫ eciã ꝙ est ꝓpinquissima respectu alioꝝ locorũ . Quarta racio est qꝛ rex bellatoꝛ cum suo exercitu posset guerrã incipẽ p̃suppositis sup̃dc̃is et quia habet terga secura et sic accipiẽdo mõ vnũ castrũ et deinde vnã villã et sic successiue deducendo sarracenos semp añ se et ml'tiplicãdo cõtinue exercitũ et habito regno granate rex bellator cũ suo exercitu ampliato ad maioꝛẽ barbarã scꝫ ĩ affricã poterit leuiẽ transire scꝫ ĩ regnũ cepte ꝙ nõ distat ñ septẽ miliaria & in aliq̃ loco ñ p tres leucas solũ p̃sertim isto tempoꝛe tal' loc⁹ esset cõuenientissim⁹ cũ cepta et villa alia que dr̃ alcater tagner sint in p̃tate regis portugalie . Et sic ex illa p̃te incipẽt debellare sarracẽos tergis securis deducendo eos ante se mõ lucrando vnã villã mõ aliã ꝛc̃ quousqꝫ ꝑuenirẽt toniciũ semp ml'tiplicando exercitũ ꝙ optime et securissime fieri pot̃ vt dictũ est ꝓpter ꝓpinquitatẽ hispanie et ei⁹ fertilitatẽ & quia retro se nichil timerẽt et sic paulatiue bellator rex posset facẽ guerrã sanã sarracenis et acquirẽ terrã sanctã ih'r'lm et totũ regnũ egipti patet ergo clarissime ꝙ nll'a terra ĩ mũdo est cõueniencior xp̃ianis ad incipiendũ guerrã ꝓ terra sancta capienda q̃ꝫ hispania beat⁹ ergo rex bellator qui ꝓp̃t̃ zelum fidei catholice hec cogitauerit et in opere posuerit sperãs oĩa predicta acquirẽ p ih̃m xp̃m ĩ cui⁹ mãu sũt oĩm p̃tates et iura regnoꝝ .

Undecima cõsideracio hui⁹ · iiij · libri est de hys ad que compelli debent sarraceni viuentes inter nos de iure et ex oꝛdinacõe regni ¶ Circa p̃mũ notandũ ꝙ ut tradit̃ ĩ titulo de iudeis et sarracenis ĩ clemẽtinis p̃ncipes xp̃iani sub obtestacõe diuini iudicij a duob⁹ debent cõpescẽ sarracẽos sibi subiectos scꝫ ab inuocacõe publica noĩs machometi & a pegrinacõe quã facẽ solent ad sepulchꝝ cuiusdã sarraceni . Vñ sacrũ consiliũ ibidẽ sic ait cedit quidã in offensã diuini noĩs et obꝓbriũ fidei xp̃iane ꝙ in quibusdam mũdi partib⁹ p̃ncipib⁹ xp̃ianis subiectis In quibus interdũ seoꝛsum interdũ vero p mixtim cũ xp̃ianis habitãt sarraceni sacdotes eoꝝ zabzaba nũcupati vulgarit̃ in templis seu mesquitis suis ad que idẽ sarraceni cõueniũt vt adoꝛent ibidẽ p̃fidem machometũ dieb⁹ singul' certis hoꝛis ĩ loco aliquo eminẽti eiusdẽ machometi noĩn xp̃ianis & sarracenis audiẽtib⁹ alta voce inuocant et extollũt ac in verba quedã in illi⁹ honoꝛe publice profitent̃ Ad locũ insup vbi olim quidã sepult⁹ extitit sarracen⁹ quẽ vt sanctũ alij sarracẽi venerant̃ et colũt magna sarracenoꝝ eoꝝdẽ parciũ et aliaꝝ cõfluit publice ml'titudo ex quibus nr̃e fidei nõ modicũ detrahit̃ et graue in coꝛdib⁹ fidelium scandalũ generat̃ .

Cū aūt hec diuine maiestati displicencia
nō sine aliquatenꝰ tollerāda sacro appro-
bante consilio ipa in terris xpianoꝝ fieri
deinceps districtiꝰ inhibemꝰ vniuersis et
singul' pncipibꝰ catholicis sub quoꝝ do-
minio sarraceni morant̄ et fuerūt pdicta
sub obtestacoē diuini iudicij obnoxiꝰ in-
iūgentes quatenꝰ ipi tanq̄ʒ veri catholi-
ci et xpiane fidei seduli zelatores ob ꝓbrīū
ꝙ tam ipis q̄ʒ ceteris xpicolis per pmissa
ingerit̄ debita cōsideracoē pensantes ipm
vt ꝓuide eterne beatitudīs pmiū assequā
tur de terris suis oīno auferāt et a suis sb
ditis auferri ꝓcurēt inhibendo expresse ne
prefata inuocatio seu ꝓfessio nōis ipius
sacrilegi machometi publice aut pegria-
cio ꝓlibata ab aliquo in eoꝝ existēte dnio
audiant attemptare decetero vel quolibʒ
sustineri. Hy vero q̄ sec' ꝓsumpserit talit̄
ob diuinā reuerenciā castigent̄ ab ipis ꝙ
alij eoꝝ exemplo ꝑterriti a ꝓsumpcoē sil'i
arceant̄ hec ibi sanctissime ordinatū s; ne
gligent̄ custoditū specialit̄ pmū cū altis
vocibꝰ de die & de nocte tales ꝓclamacoēs
faciant sarraceni. et nō solū n̄ castigant̄
a pncipibꝰ verum eciam & defendunt̄ et
rarꝰ est q̄ xpe fidei honorē reclamet cont̄
eos quiymo tanta est ignorancia pdicte
inhibicōis i pncipibꝰ et clero ac ppl'o ꝙ n̄
cogitant pdictas inuocacōes siue ꝓclama
cōes esse in offensā diuine maiestatis ꝙ n̄
sine culpa est ante deū cū tal' ignorancia
nō excuset q̄ʒ ignorancia facti nō iuris ex
cusat. De alijs aūt atq̄ ad que compellen
di sunt sarraceni tam de iure q̄ʒ ex ordia-
cōe regni sufficiāt que dicta sunt libro. iij
cōsideracoē. xi.

Duodecima et vltima cōsideracō
huiꝰ libri. iiij. ē de fine legis sar
racenoꝝ et de eoꝝ ꝑpetua serui-
tute sub iugo xpianoꝝ iam finē oportet
dare huic. iiij. libro de bello sarracenoꝝ in
hac vltima consideracoē ad quā explican
dā. iiij. passꝰ cōuenit ꝑtransire Primꝰ est
de castigacoē finali fienda p sarracenos.
Scdꝰ est de cessacoē sue legis. Terciꝰ est de
tempe quo debet cessare. Quartꝰ vero erit
de ꝑpetua seruitute sarracenoꝝ sub iugo
xpianorum.

Primꝰ passꝰ est ꝙ p sarracenos
fiet diuina castigacio terribilis
in oībꝰ regnis mundi ꝓpt pcta
ppl'i scdm ꝙ multi pdixerūt. et pmo me-
thodiꝰ martir quē beatꝰ iheronimꝰ in opu
sculis suis laudat loquēs de fine secl'i cuiꝰ
ꝓphecia sequit̄ In nouissimo at̄ sexto mil
lenario seculi exient filij ysmaelis de here-
mo et erit aduentꝰ eoꝝ castigacio sine mē
sura et sine misericordia et tradet deus in
manibꝰ eoꝝ oīa regna gencuū ꝓpter pcta
que opata sunt cont̄ pcepta dei. Ideo tra-
det nos deꝰ i manꝰ barbaroꝝ q̄ʒ obliti su
mꝰ pcepta dn̄i faciēt eni xpiam ml'ta il-
licita q̄ʒ maculabūt seipos adeo ꝙ turpis-
simū ē ad dicendū ꝓpterea tradet illos deꝰ
in manꝰ sarracenoꝝ persida erit i captiui
tate et occisione capadocia et i captiuitate
et occisione cilicia In tribulacoē erit terra
sirie erit in solitudīe et eiꝰ habitatores ca
ptiui ducent̄. Sicilia sil'r & hītatores eiꝰ
in gladio pibūt. Grecia i captiuitate erit
et occisione affrica erit sil'r egipcij orienta
les et Azia sub graui tributo i auro et ar-
gento erit. Hispaīa gladio pibit et capti-
ui ducent̄ hītatores eiꝰ. Gallia germania
agatonia uarijs prelijs erūt deuorate ml'
ti ex eis ducent̄ captiui romani i occisiōe
erūt et cōuersi i fugā In insul' maris erit
in desolacoē et obtinebūt filij ysmael' itro
itū ab aquilone & oriente et meridie et oc
cidente et replebit̄ iherosolima cunctis gē
tibꝰ q̄ captiui ducent̄ et replebit̄ terra pro
missionis oībꝰ gentibꝰ et erit iugū eorum
graue sup oms gentes et erūt oīa sub iu-
go eoꝝ et tributo & oīa ornamēta diuitiū
eoꝝ erūt et que fuerit i ecclesijs sanctorū
siue aurū aut argentū siue lapides pciosi
et oīa ornamēta eoꝝ erunt et distribuent
misteria dei et erūt sacerdotes sic pplꝰ q̄a
ecclesie incendio cremabunt̄ et erit tribu-
lacio magna et ml'ta corpa ꝓicient̄ i pla
teis eo ꝙ nō sit q̄ sepeliat ea et erit sarra-
cenoꝝ iter a mare vsq̄ ad mare et erunt
regiones i viā et vocabit̄ via eoꝝ vie an
gustie et gradient̄ sil' iuuenes et senes di-
uites et paupes et cū gemitu et afflictiōe

dicẽt beati sũt illi q̄ nos de hac luce p̄cesserũt hoc beat⁹ paul⁹ p̄dixit n̄ uenerit di
scessio p̄mũ et reuelat⁹ fuerit ⁊c̄. Quid enĩ
aliud est discessio n̄ disciplina qua corri-
pient̄ vniũsi h̄itatores t̄re a filijs ysmael'
ꝓptẽa onagꝝ appellauit de⁹ ysmaelẽ p̄rẽ
eoꝝ ꝓp̄ᵉ hoc in desolacõẽ tradet om̄ez t̄rã
et erũt mł'te vrbes deserte n̄ enĩ sũt hoĩes
isti sic̄ alij gentes ꝫ sũt filij ysmael' de he-
remo venturi et sũt hoĩb⁹ odibiles. Audi
igit̄ imitatores eorũ q̄ de heremo exituri
sũt mł'ieres vteris p̄t⁹ h̄ñtes. ꝑtusq̄ꝫ cum
mł'ierib⁹ sil' inficiẽt ĩ ecclesijs sc̄oꝝ cũ mu
lierib⁹ cõcubẽt & sacratis vestimẽtis eccl'ie
induẽt seip̄os et vxores eoꝝ Iumẽta sua li
gaturi sũt ad sepulchra sc̄oꝝ tanq̄ꝫ ad pre
sepia et erit t̄bulacõ maxĩa sup̄ xp̄iãos q̄
h̄itant sup̄ t̄rã. et tũc apparebũt fideles q̄
fuerĩt ĩ xp̄o credituri nõ enĩ ꝓptẽa mittet
deus has tribulacõs sup̄ xp̄ianos vt iusti
deleant̄ q̄ ĩ xp̄o sũt credituri. ꝫ vt manife
stent̄ q̄ in ip̄o erũt fidelissime credituri sic̄
ip̄a veritas dicit beati eritis cum p̄secuti
vos fuerĩt et dixerĩt om̄e malũ adũs⁹ vos
mencientes ꝓp̄ᵉ me gaudete et exultate ⁊c̄
sic̄ enĩ p̄secuti ꝓphas q̄ fuerũt añ vos. ꝫ q̄
p̄seuerauerit vsq̄ꝫ ĩ finẽ hic salu⁹ erit hec
ille Eandẽ sentẽciã tradit mgr̄ ĩ histo2ijs
scolasticis sup̄ idẽ geñ. xvj. Hic erit h̄õ fe-
rus vbi nos habẽ⁹ fer⁹ hebre⁹ habꝫ pha-
ra q̄d sonat onager de ysmaele dc̄m alle-
gãs p̄dc̄m methodiũ dicentẽ onagri et ca
pre a deserto om̄ez bestiarũ supgradient̄
rabiẽ & mansuetoꝝ nũs cõteret̄ ab eis. di
xit enĩ de filijs ysmael. futuꝝ ẽ aũt vt ex-
eant adhuc semel et obtinebũt orbẽ t̄re p̄
octo ebdomedas ãnoꝝ et vocabit̄ iter eoꝝ
via angustie q2 p̄rẽz eoꝝ ysmael vocauit
dñs onagꝝ In sacris locis inficiẽt sacer-
dotes et ibidẽ cũ mł'ierib⁹ dormient ad se
pulchra sc̄oꝝ religabũt iumẽta et hoc pro
nequicia xp̄ianoꝝ q̄ tũc erũt de quib⁹ dr̄
in nouissimis dieb⁹. Erũt hoĩes sese amã-
tes ⁊c̄. Et tũc implebit̄ q̄ dc̄m est p̄ ezechi
elem filij hoĩes voca bestias agri et ex hor
tare illas dicẽs Cõgregamĩ et venite eo q̄
sacrificiũ magnũ ymmolo vob̄ manduca
te carnes forciũ et bibite sanguinẽ excelso
rũ hec ille. Sc̄do p̄dc̄am castigacõez xp̄ia-
noꝝ p̄ sarracẽos p̄dixit abbas ioachim in
speculo visionũ libro. viij. capitulo. xli.
dicẽs q̄ aues nigre h̄ñtes nom̄ duab⁹ lr̄is
confectũ videlicꝫ alphabeti latinoꝝ p̄ma
atq̄ꝫ octaua future sũt ĩ discrimĩe atq̄ꝫ de
structione crucis signatoꝝ q̄d exponẽs do
ctor p̄egrin⁹ dixit q̄ p̄ma lr̄a est a octaua
vero lr̄a est. h. Aues igit̄ nigre sũt mauri
sic dicti ꝓp̄ᵉ habitũ nigꝝ cappe nigre quẽ
habẽt a nicolao apostota eoꝝ doctore. no
men aũt ip̄oꝝ ex duab⁹ lr̄is conficit̄ scꝫ. a
et h. qm̄ aggareni ab agar mr̄e & ysmae
lite a filio ip̄i⁹ nũcupati sunt. Tercio pre
dc̄am castigacõez xp̄ianoꝝ p̄dixit sc̄issima
femĩa hylde gardis que ꝓphetauit anno
dñi Millesimolxxix. in libro reuelacionũ
dei p̄te tercia capitulo. xiiij. dicens vent̄a
sũt mala guerre & belloꝝ victorie sup̄ po
pulũ xp̄ianoꝝ ꝓp̄ᵉ tirãnidẽ p̄ncipũ et cu-
piditatẽ p̄latoꝝ ei⁹. Sequit̄ cadetq̄ꝫ ꝓpl'⁹
xp̄ian⁹ ĩ manu hircoꝝ capraꝝ et bestiaꝝ
per q̄s bestias ĩtelligit bestiales et fetidos
sarracẽos. Quarto p̄dc̄aꝫ castigacõẽ xp̄ia
noꝝ p̄dixit cirill' ĩ epistola de oc̄crentib⁹
malis ĩ orbe simbolo. xxix. dicens ĩ sexta
die mag̃ sed'i ventur⁹ ẽ hirc⁹ violator ca
stitatis a plaga meridionali et ĩtrabit li
mites occidẽtales et viuã ouẽ cõmedet et
dentib⁹ suis carnes agnoꝝ crudas dilacera
bit arietes pedib⁹ cõculcabit et agnũ ouis
filiũ cornib⁹ vẽtilabit. q̄d exponit venera
bil' abbas ioachĩ sup̄ trenoꝝ vltĩo sic di-
cẽs Hirc⁹ machõet⁹ ẽ agn⁹ ouis fili⁹ xp̄s
fili⁹ virgĩs cornib⁹ idest p̄tatib⁹ suis xp̄i
anũ ꝓpl'm ventilabit idest mł'tiplici fla-
gello guerraꝝ uexabit ouẽ viuã cõmedet
idest sc̄am mr̄ẽz eccl'iam catholicã virib⁹
frãget et ep̄at⁹ et dioceses q̄ꝫ plures peit⁹
cessabit et dẽtib⁹ suis carnes crudas agno
rũ dilacãbit q̄a p̄uuli eciã adulti vt̃usq̄ꝫ
sex⁹ relicta fide xp̄i sectã machõeti assu-
mẽt et vbi nom̄ xp̄i et nom̄ v̓gĩs uenera
bãt̄ blasphemẽt̄ et nom̄ machõeti ĩ mag̃
veneracõe h̄eãt̄ a plaga meridionali vel-
re dicũt̄ q2 ĩ eadẽ p̄te mauri florẽt et impe
rãt Limites aũt occidẽtales p̄tes idest stre-
mitates xp̄iãe ꝯuinẽ hec aĩt ioachĩ Quid
aũt sit de veritate p̄dictaꝝ ꝓphetiaꝝ deus
nouit cui⁹ iudicia abissus mł'ta.

SEcundꝰ passꝰ est ꝙ lex sarracenoꝝ
rũ nõ est ꝑpetuo duratura ꝫ de-
bet cessare ꝙ sic ostendet̃. Certũ
est ꝙ nullũ violẽtũ ẽ ꝑpetuũ ut patet · iiij
phisicoꝝ nemo eciã diu cõtinet violenta
imperia scd̃m senecã tragedia · vj. Cũ er-
go imperiũ et dominiũ sarracenoꝝ sic in
orbe violentũ patꝫ qꝛ ꝑ arma & violenci-
am intrauit vt latissime declaratũ ẽ sup̃
cõsideracõe scd̃a huiꝰ · iiij · libri ĩ scd̃o pũ-
cto ergo imperiũ et dominiũ sarracenorũ
nõ est ꝑpetuũ nec diu duraturũ et cõsequẽ-
ter nec lex eoꝝ quod est intentũ. Item et
hoc quod obtinet̃ trepida manu ñ est diu
duraturũ ꝫ tale est imperiũ sarracenoꝝ pa-
tet qꝛ est raptũ ꝑ arma violentoꝝ vt di-
ctũ est et vt dicit Seneca tragedia p̃ma
rapta ceptra turpida obtinent̃ mãu ergo
imperiũ sarracenoꝝ nõ est diu duraturũ
et cõsequent̃ nec eoꝝ lex. Item tercio sic il-
lud imperiũ cuiꝰ ius solũ est in armis nõ
est diu duraturũ ꝫ imperij sarracenoꝝ ius
solũ est in armis patet qꝛ machometꝰ nõ
ostendit aliud miracl'm quo ius sui impe-
rij et veritas ostenderet̃ legis ꝫ nudabat
ensem & eleuabat ĩ manu ac si dicẽt nul-
lũ aliud ius vr̃i imperij et dominij et le-
gis habetis ĩ orbe ñ in armis Sic dicebat
litus raptũ tenẽs imperiũ hercul' et timẽs
eũ perdẽ tragedia p̃ma senece ius est ĩ ar-
mis ergo cõcludit̃ ꝙ imperiũ sarracenoꝝ
nõ est diu duraturũ & sic lex eorũ cessare
debet. Vñ et doctor subtil' scotus in p̃mo
sniaꝝ questione scd̃a ꝓlogi via septima
obiciens de ꝑmanẽcia secte machometi di-
cit ꝙ ꝓphecia ẽ apđ eos et ꝙ secta eoꝝ est
finienda. Vñ et ante captionem ciuitatis
damiate liber quidẽ inuentꝰ fuit arabice
scriptꝰ cuiꝰ autor p̃dixit quendã regẽ xp̃i-
anũ metham ciuitatẽ debẽ destruẽ et ossa
machometi dispergẽ quod erit signũ de-
structionis sue legis.

TErciꝰ passꝰ est de tempe quo lex
machometi et eiꝰ dominiũ debꝫ
cessare. Circa quod dici posset
saluo meliori iudicio ꝙ tũc cessabit quã-
do ppl'ꝰ xp̃ianꝰ fuerit debite castigatus.

Vñ ꝫm augustinũ & fuit iã dictũ ĩ pri-
cipio none cõsideracõis huiꝰ libri · iiij · añ
incarnacõeꝫ dñi ppl'ꝰ dei electꝰ erat pplus
iudeoꝝ pꝰ incarnacõeꝫ vero est ppl'ꝰ xp̃ia-
noꝝ · et sic ille erat ppl'ꝰ dei electꝰ et tamẽ
dedit ei flagellũ infideliũ gentiliũ Ita nũc
religioni xp̃iãe sibi dilectissime dedit fla-
gellũ infideliũ sarracenoꝝ. Nũc aũt scd̃m
plinũ in tercio libro sue ph̃ie flagellũ seu
virga nõ cõburet̃ q̃ꝫ diu peccator et seruꝰ
inutilis nõ corrigit̃. Hic refert ip̃e ꝙ soc̃-
tes sciscitatꝰ quare manipulũ virgaꝝ ñ
cõburẽt pꝰ magnã et longã verberacionẽ
pardini discipl'i sui filij magni p̃positi re-
spondisse dr̃ ꝙ nec cõbureret quousqꝫ cor-
rectũ et emendatũ presensisset Refert eciã
plato magnꝰ ph̃us de doctrina antiq̃rũ
libro · ij · capitulo · xliij · ꝙ dum vna dieꝝ
montẽ pigamũ ascendẽt subito tremuit
& mugitꝰ horribiles emisit arbores scisci-
tabãt quare tremuit et mugitus dederit
mons respondit qm̃ pastorẽ vigilantẽ et
custodientẽ gregẽ suã ego video et arbo-
res dixerũt vt et tu cũ scis mons altꝰ val-
de et magnꝰ vnũ times pastorẽ Qui re-
spondit timeo et mugeo q̃a ignẽ portat ĩ
pera qui medio flato ignis incenso me de-
struet nos qꝫ oĩs vsqꝫ ad radices cõbu-
ret ꝙ futuꝝ cõsiderans malũ in orbe ven-
turũ cũ lacrimis tractatũ q̃ de lamẽtatio-
nũ mira breuitate de mal' ĩ seculo futuꝝ
in seculo descripsit ꝑ quẽ dicũt greci ari-
stotilẽ alexandrũ ĩ ml'tis ĩstruxisse & deũ
pastorẽ ignẽ in pera fuisse. Alexandrũ in
grecia tociꝰ mũdi monarchã p̃mũ mons
magnꝰ totꝰ mundꝰ iste arbores ciuitates
villa et castra et reges vellentes existẽter
in ip̃is hec plato Deꝰ ergo sẽꝑ flagellũ po-
nit sic̃ piꝰ pr̃ suis filijs dilectis quibꝫ suf-
ficient̃ castigatis flagellũ igne comburit
secundũ ꝙ notat beatꝰ augustinꝰ in libro
de verbis dñi ĩ tractatu · xix. Vbi sic ait
nõ leteris impie vel tirãne qm̃ virga vel
flagellũ efficeris nouit enĩ prudẽs doctor
nec ignorat piꝰ pr̃ pꝰ castigacõeꝫ ꝓmo-
uere discipulũ & pꝰ debitã emendacõꝫ pr̃-
nali hereditate ꝓficẽ filiũ flagellũ quoqꝫ
sue virgã incẽdio flammaꝝ cõburere hec
augustinꝰ. Patet ergo ex ꝓhabitis ꝙ sca

cōdigna castigacōe ppl'i xpiaī destrueret imperiū sarracenoꝝ et sic cessabit eoꝝ supsticiosa secta siue lex.

Quart9 pass9 et vlti9 est de ꝑpetua captiuitate seu huitute sarracenoꝝ sub iugo xpianoꝝ. Hāc aūt huitutē predixit methodi9 martir loquēs de fine seculi Vn̄ postq̄ pnunciauit castigacōez xpianoꝝ p sarracenos. Subsequen̄ dixit et p9 tribulacōz dieꝝ que fc̄a erit a filijs ysmael desolata erit oīs terra ab eis et erūt omēs amicti ornamentis ex auro et purpura et splendidis vos vestimētis tanq̄ sponsi dicentes. Ecce vicim9 terrā in fortitudīe nr̄a et om̄s q̄ hitant ī ea. Tūc recordabit' dn̄s de9 scd̄m suā misericordiā quā pmisit diligētibꝰ se et eis qui ī xpo sūt credituri et liberabit eos de manu sarracenoꝝ. Surget aūt xpianorū gens et pliabit' cū eis et occidet eos gladio et captiuas ducet ml'ieres eoꝝ et interficiet infantes eoꝝ et descendēt filij ysmaelis in gladiū et tribulacōez et afflictionē & reddet illis dn̄s mala que ipi alijs fecerāt et irruet sup eos malicia septies tm̄ quantū in alijs gesserūt et occidet illos dn̄s ī mā9 xpianoꝝ et erit regnū xpianorū exaltatū sup oīa regna et imponēt xpiani iugum sup eos graue et erūt serui q̄ remanebunt et tūc pacificabit' terra que ab eis fuerat destructa et qui captiui fuerāt ab eis reūtent' in terrā suā et ml'tiplicabunt' hoīes sup terrā et erit indignacio magna regi romanoꝝ sup eos qui xpm negauerūt & erit pax et trāquillitas magna sup terrā qualis nō fuit antea nec erit silis p9 illā p eo q' in fine seculoꝝ et erit leticia et pax sup omēz terrā et requiescēt a laboribus. Hec erit pax de qua dicit apl'9. Cū fuerit tranquillitas magna et securitas tūc veniet repentin9 introit9 a quo liberari mereamr̄ felicit' p ihm xpm dn̄m nr̄m qui est turris fortitudīs a facie inimici cui sit honor et gloria sine fine amen.

Dissolutis hereticoꝝ iudeoꝝ et sarracenoꝝ bellis. Restat expiri ī hoc libro quinto et vltimo hui9 volumīs de demonū viribꝰ quid scz possint cont' nr̄m fidei fortaliciū. et ut meū possem explicari conceptū duodecim cōsideracōes circa bellū demonū occurrunt intellectū ptractande. Prima erit an sint demones & de quiditate demonū et eoꝝ nobilitate ac natura. Scd̄a de eoꝝ sciencia. Tercia de bello demonū in celo. Quarta de eoꝝ habitacōe. Quīta de eoꝝ ptāte et pemīencia. Sexta de bello demonū cont' humanū gen9 postq̄ ceciderūt de celo vsq̄ ad xpi aduentū. Septima de pdicione domnij eoꝝ p iusticiā in xpi aduentu. Octaua de ꝑpetatibꝰ et malicia demonū. Nona de bello demonū post aduentū xpi. Decima de diuersitate domonū et si possunt hr̄i spirit9 familiares. Vndecia de qualitate et figuris corpū ī quibꝰ apparēt & si possunt humana corpa vel aīas subintrare. Duodecima q̄ fine debēt termīari bella demonū.

Pria cōsideracō ē an sint demōes et de quidditate demonū et de eoꝝ nobilitate ac natura. quatuor ergo puncta in hac cōsideracōe sunt videnda. Primo an sint demones. Secundo quid est diabol9. Tercio qualis est ei9 nobilitas. Quarto qualis est ei9 natura An sint demones in mūdo et si sūt q̄ sunt eoꝝ noīa. Prim9 punct9 est an sint demones et que noīa eoꝝ. Quo ad pmū nō discrepāt iudei et sarraceni a xpianis q̄a apud iudeos scriptū est eē diabolos et de pncipibꝰ eoꝝ husa et azael esse appellatos dicebāt eciā iudei in euangelio insultātes contra xpm demonū habet et insanit. Et iteꝝ in belzebub pncipe demonioꝝ eicit demonia qui nō affirmarēt n̄ diabolos crederent esse. Nō enī possunt negare qn̄ scriptū sit in pmo regū q' spūs mal9 agitabat saul. Sarraceni eciā cōcedūt demones esse et illos pncipes demonū quos vocant

iudei busa et azael. Ipi vocant in lingua arabica aroth et maroth nos vero xpiani de hoc certã fidem habem9 cũ euangelica doctrina hoc expresse i pluribȝ locis exprimat. Et ideo de hoc nlli dubiũ esse debeat sed cũ certitudine affirmare demones esse in mũdo. Demones vero nõ noiam9 nos xpiani ñ eo mõ quo i sacra scriptura nos repim9 scdm modũ suaꝝ temptacionũ. Vñ cũ temptat de supbia vocat diabol9 idest deorsum fluens apoc. xx. qñ de inuidia dr sathan idest aduersari9 blasmacõni Marci. xvj. qñ de ira dr extermiat apoc. iij. qz ira ponit aĩam ext termios suos. quõ de accidia dr demonũ idest sufficiens iniquitas. Math viij. qz sufficit ad puniendũ hoiez. qñ de auaricia dr leuiathã id est additamẽtũ job. iiij. qñ de luxuria dr azmode9 idest facture iudiciũ thobie. iij qz ꝓpt luxuriã iam dñs mũdũ iudicauit diluuio. qñ de gula dr vehemoth idẽ aĩal job. iiij. qz gula reddit hoiez bestialẽ. Itẽ vocat belial qđ ĩnpretat absqz iugo uel absqz dominio qz ꝓposse pugnat cont eũ cui debz esse subiect9. Item vocat belzebub luce. ij. qđ ĩnpretat vir muscaꝝ idest aĩarũ pctõꝝ reliquerũt. x. virũ patz ergo demones eẽ et que noĩa eoꝝ scdm xpianos iudeos & sarracenos.

Secund9 punct9 est scire quid est diabol9 Pro cui9 declaracõe notandũ ꝙ fuit opinio plonicoꝝ scdm ꝙ refert beat9 augustin9 octauo de ciuitate dei capitulo. xvj. allegãs varronem qui fuit ploic9 ꝙ demones sũt genere aĩalia aĩo passiua mente racõnabilia corpore aerea tempe eterna. Si at obiciat ꝙ demones nõ possũt dici aĩalia cũ sint sube incorporee. Dicendũ est ꝙ nõ loquit hic augustin9 scdm mentẽ ꝓpriã ut dictũ est sed bm opinionẽ plonicorũ. Et ideo irracionabilit loquunt sic diffinientes demones cũ hoc attribuit augustino Vñ eisdem augustin9 bm mentẽ ꝓpriã & rectã fidem diffiniens demones libro eodẽ capitulo. xxij. dicens sic demones spũs nocendi cupidissimi a iusticia penit9 alieni supbia tumidi inuidia liuidi fallacia calidi. Quidẽ ali9 dicit ꝙ demones sũt substancie racõnales incorporee ingrate deo dampnacõis hoim cupidissimi.

Tercius punct9 est qual est nobilitas demonũ. Pro cui9 noticia sciendũ ꝙ loqui possum9 de demonibȝ dupliciter vel quo ad bonitatẽ moralem vel quo ad bonitatẽ nature. Si loqmur de bonitate morali boni hoies meliores et nobiliores sunt demonibȝ. Vñ augustin9 de ciuitate dei capitulo. xv. loqs de demonibȝ bm opioꝝ plonicoꝝ ꝙ vniũtur corpibȝ naturalibȝ & phisicis sic aĩe nre et ꝙ illa corpa demonũ sunt icorruptibilia dicit nõ ideo demões meliores sũt hoibȝ qa hñt corpa meliora scz incorruptibilia Alioqñ mltas bestias hoibȝ pferrem9. Quis enĩ inquit hoiez videndo eqbit aquil et vulturibȝ. Aut quis odorando canibȝ quis velocitate leporibus ceruis et oibȝ auibȝ quis mltũ valendo leonibus et elephantibȝ quis diu viuendo serpentibus qui eciã deposita tunica senectutẽ deponẽ & iuuentutẽ redire phibent. Sed sic his oibȝ meliores racõnãdo sum9 Ita eciã demoibȝ honeste viuendo meliores esse debem9 Hec augustin9. patz ergo ꝙ i moribus nobiliores sunt boni hoies demonibȝ Si vero loquam de nobilitate nature nobiliores sunt demones hoibȝ quantũcũqz sanctis sic deducit ex dictis augustini. ix de ciui. dei capitulo. ix. vbi dicit ꝙ aĩal ex aĩa & corpe cõstat quoꝝ duũ aĩa quantũcunqz viciosa est melior corpe quantũcunqz bñ disposito sic dicit ꝙ aurũ licet sordidũ argento quãuis purissimo cari9 estimat. Ex quo dicto elicit franciscus de maronis i floribȝ suis duas cõclusiones. Prima est ꝙ demones sunt meliores hoibus quantũcunqz sanctis qz sic aĩa viciosa excellit corp9 qđcunqz ꝓpt excellenciorẽ naturã. Ita substancia spũalis omẽz substanciã corpalẽ. Scda cõclusio ꝙ meliores sunt angeli quibzcunqz aĩabȝ sepatis quãtuncũqz beatis qz maior est excellencia nature bm quã angeli supãt ipos cũ maior sit excellencia de genẽ sube qz excellencia gracie que est quedã forma accidentalis.

Et isto modo ponūt̄ eciā meliores aīa xp̄i
Hec ille.

Q Vartꝰ punctꝰ est qualis est natura demonū. Ad quod breuiter respondet̄ dupliciť. Prīo ꝙ eoꝝ natura nō est mala ſʒ bona Vidit enī deꝰ cuncta que fecerat & erāt valde bona gen̄ p̄mo. ꝙ aūt diabolꝰ sit malꝰ nō habʒ ex natura ſʒ ex vicio. Scd̄o dr̄ ꝙ eoꝝ natura est mortal' et dissolubil' sed ex dei grā eorū natura est immortal' et idissolubil' sic et bonoꝝ angeloꝝ Vn̄ plo i libro thimei loquēs i psona dei ad angelos dicit dij deorū q̄ꝝ opifex et mgr̄ ego sū vos vr̄a natura corruptibiles estis mea aūt uolūtate icorruptibiles pmanetis. Istud dcm̄ allegat augustiꝰ. xiiij. de ciui. dei capitulo xvj. dicēs. Sn̄ia fuit pl'onis deos et angelos eē mortales ſm suā naturā et dissolubiles qꝛ sūt fc̄i a deo tn̄ diuia volūtate indissolubiles Et qꝛ diuinū cōsiliū et voluntas sūt validiora qʒ sit eoꝝ nata. Ideo dicit pl'o ꝙ n̄ dissoluent̄. Et hec videt̄ fuisse intencō porphirij q̄ fuit pl'oniꝰ i capitulo de oria vbi dicit. Sumꝰ enī racōnales nos & dij. i. āgeli. ſʒ mortale additū nob sepat nos ab ill' q̄si dicat mortales erant angl'i sic et nos ex nata ſʒ diuia volūtate immortales fc̄i sūt et sic differūt a nobi'

S Ecunda cōsideracō ē vidē q̄lis ē scia demonū. Hic sūt ea pūcta declarāda Priꝰ ē de scia demonū Scdꝰ ē cuiꝰ scia artes magice exercent̄ et si possūt sine pctō exerceri Terciꝰ ē de arte notoria si ē a deo vel a demōibus.

P Riꝰ pūctꝰ est de scia demonū. Circa qd̄ notandū ē ꝙ dupliciť possūꝰ loq̄ de scia demonū Vno mō de illa scia quā habuerūt an̄ casū suū de celo & sic dicit mgr̄ sniaꝝ i scd̄o distīctōe ecia ꝙ ꝑplicē cognicōʒ natalē hēbant scʒ ꝙ facti erāt a q̄ fc̄i erāt et cū q̄ fc̄i erāt scʒ cū celo empireo macia pma et tpe noticiā eciā habuerūt boni et mali et qd̄ appetēdū et respuendū ill' eēt. dicit eciā beatꝰ augustinꝰ loquēs de noticia angeloꝝ an̄ casū. xi. de ci. dei capitulo. vij et viij. ꝙ cū sit alia noticia angeloꝝ matutia et alia vespertia q̄ꝝ pma ē reꝝ i v̄bo & scd̄a reꝝ in genē ꝓꝓo q̄n̄ fuit dcm̄ scm̄ ē vespē et mane dies vnꝰ gen̄. pmo Ibi accipit̄ māe ꝑ noticia matutia et vespē ꝑ vesptia Et ſm hoc ponūt̄ dies sex ſm ꝙ angl'i illa sex genera creataꝝ que ibi n̄ant̄ cōgnouerūt noticia matutia et vesptia i pmo istanti quo oīa fuert sil' cata ſm illud eccl'iastici xviij. q̄ viuit i eternū cauit oīa sil' Si vo loq̄mur de noticia demonū pꝰ casū dicit mgr̄ i scd̄o sniaꝝ distinctōe. vij. ꝙ demones licʒ sint obstinati i malo ꝑplici tn̄ scie acumie vigent scʒ sbtilitate nate tempū expiencia & reuelacōe spirituū supnoꝝ. Primo itelligūt natalia pn̄cia Scd̄o mō natalia futura sic tempa pluuiosa vl' sicca et eclipses sol' et lune et huiꝰmōi. Tercio mō itelligūt volūtaria ſʒ de cognicōne futuroꝝ cōtingēciū dicit dn̄s bona ventā in scd̄o sniaꝝ ꝙ licʒ demōes n̄ possūt per se scire futa cōtingēcia ctitudialiť tn̄ freq̄zter vera pdicūt qꝛ euētū futuroꝝ aliq̄ modo presenciūt. iiij. modis ſm augustinū sup gen̄. ad lr̄a ʒ qꝛ ā p̄senciūt talia ingenij ā sensꝰ acmoia ut q̄n̄ videt ā cōsiderāt diligenť ad qd̄ iclinet̄ affectio mea vl' q̄ sine inducēcia vl' rethencia ā pſciunt t'lia temporū expiencia scʒ ꝙ ex t'libꝫ vidert accidere silia. Aut ecio t'lia presciūt demones cautela dolosa ut q̄n̄ ꝓponūt aliqd̄ facē & pmo pdicūt q̄si sit aliqd̄ futuꝝ Aut q̄rto talia pdicūt demones aliena doctrina ut q̄n̄ scʒ diuio iudicio pmittunť aliqd̄ a bonis angel' addiscē Vn̄ patʒ ꝙ demōes futura cōtingēcia et si possint ꝓbabiliť opinari nequnt tn̄ certitudinaliť scire. De cognicōe vō tempaliū et mutabiliū dicit beatus augustinꝰ. viij. de ciui. dei capitulo xxj. ꝙ angeli boni cerciꝰ ista tempalia & mutabilia nouerūt qꝛ eoꝝ pncipales causas i v̄bo dei cōspiciūt quibꝫ cuncta ordinant̄. demones aūt n̄ eternas et cardinales causas i dei sapia cōtemplant̄ ſʒ quoꝝdā signoꝝ nobis occultoꝝ maiori expiēcia mlto plura qʒ hoīes futa pspiciūt Dec ꝙ ac̄ isti sepe nūq̄ʒ illi oīo fallūt̄ ꝙ ibidē declarās dicit Aliud enī est tpalibꝫ tpalia mutabilibꝫ mutabilia scire eis qʒ tēpalem

et mutabilem motũ sue volũtatis et fa=
cultatis inserere ꝙ demonibꝰ certa racõne
ꝑmissũ est. Aliud aũt in eternis atqꝫ ĩcõ
mutabilibꝰ dei legibꝰ que in eiꝰ sapiã vi=
uunt mutacões reꝝ ꝓuidere dei qꝫ uolun
taẽ que tã certissima qꝫ potentissima est
spũs eiꝰ ꝑticipacõe cognoscẽ ꝙ sanctis an
gelis recta discrecõe donatũ est. Ex quibꝰ
sequunẽ duo documẽta. Primũ est ꝙ sci ĩ
dei legibꝰ eternis cõtemplanẽ futa q̃a hic
hoc dicit expresse. Secundũ documẽtũ est
ꝙ sancti in diuina volũtate cognoscunt
ista futura cõtingencia qꝛ dicit ꝙ dei vo=
lũtatẽ que certissima est et omps ista no=
uerũt Sꝫ remanẽt due difficultates. Priã
est si demones habuerũt noticiã ꝓphecia=
rũ aduentꝰ xp̃i dicendũ ꝙ sic. Cognoue=
rũt eciã ꝙ xp̃us in lege et ꝓphetis ꝑmis=
sus deberet esse verꝰ deꝰ et verꝰ hõ et ꝙ de
bebat ꝓ humano genẽ de virgine nasci &
pati in genẽ. nunq̃ꝫ tñ in specie cognoue=
rũt ꝙ in hoc hoĩe xp̃o ista cõplerenẽ. Sci
ebat enĩ diabolꝰ ꝑ scripturas et ꝓphetas
ꝙ xp̃us venturꝰ erat verꝰ deꝰ et verꝰ hõ.
Eciã sciebat tempꝰ natiuitatis xp̃i eẽ im
pletũ ꝑ ebdomedas daniel' tñ nesciebat cer
titudinaliẽ ꝙ ihũs nazarenꝰ eẽt ip̃e xp̃us
Verũtamẽ ꝓpẽ eminenciã sanctitatis ha=
bebat quandã cõiecturã ꝙ ip̃e esset uerus
xp̃us et hoc voluit expiri ꝑ temptacõꝫ &
ꝑ illã illũ inducẽ ad pc̃m si ĩuenireẽ pu
rus hõ sed neutꝝ obtinuit licꝫ temptauit
eum de cõcupiscencia sup̃bia et auaricia.
Vñ licꝫ ille demon q̃ xp̃m in deserto tem=
ptauit fuerit inẽ demones acutioris inge
nij nunq̃ꝫ tñ scire potuit ꝑ cẽtitudiẽꝫ vtꝝ
ihũs esset q̃ erat ꝑmissꝰ in lege ad salutẽ
mundi & deiectionẽ diaboli ñ ꝑ quandã
cõiecturã et ideo ꝓcurauit xp̃i captionẽ
ꝑ iudeos ĩtelligens ꝑ aliq̃ signa ꝙ ip̃e eẽt
verꝰ xp̃us et ꝑ cõsequẽs ꝙ ꝑ eiꝰ mortẽ ex
poliareẽ infernꝰ hoc ꝓpendit ꝑ eiꝰ pacien
ciã et ꝑ scripturaꝝ impletionẽ et forte ꝑ
sanctoꝝ patꝝ ĩ limbo existenciũ exultaci=
onẽ Ideo mortẽ eiꝰ impedire voluit ꝑ vxo
rem pilati cuiꝰ preces efficaces credebat
in cõspectu viri sui ut notat Nicolaꝰ de
lira sup matth. Scd̃a difficultas ẽ si demo
nes cõgnoscant cogitacões nr̃as. Respon
deẽ ꝙ soli deo cõgnite sunt scd̃m cõeꝫ opi=
nionẽ doctoꝝ et hoc videẽ ꝑ illud q̃d dr̃
ꝑmo regũ deꝰ aũt intueẽ cor et ꝑmi pala
pominũ. vj. tu solꝰ nosti corda filioꝝ ho
minũ dicit tñ hic Nicolaꝰ de lira sup illd
ad hebreos. iiij. viuꝰ est s̃mo dei ꝛc. Et di
scretor cogitacõnũ et itencionũ cordiũ ꝙ
licꝫ aliqui doctores dicãt ip̃am cogitacõꝫ
nr̃am esse cognoscibilem pure sube sp̃uali
tñ de intencõe cogitacõis ip̃i cõcedunt ꝙ
est cognoscibilis soli deo verbi grã si cogi
tem de ml'iere dicũt ꝙ hoc poẽ cognoscere
angelꝰ bonꝰ siue malꝰ. Eciã ex naturali=
bus ſꝫ si cogitẽ de ml'iere intencõe decipiẽ=
di ip̃am vel ad bonũ informandũ cogno=
scit solus deꝰ. Et ꝓpẽ hoc subdit ap̃lꝰ et ĩ
tencõꝫ cordis qꝛ cognicio xp̃i nõ solũ se ex
tendit ad ip̃as cogitacões. ſꝫ eciã ad cogi=
tacõnũ intencões quod vt patꝫ demoni=
bus nõ cõuenit. Ad istud eciã ꝓpositũ lo=
quiẽ augustinꝰ de diffinicõibꝰ sic dicẽs In
ternas aĩ cogitacõs diabolũ ñ videẽ. Certi
sumꝰ ſꝫ motu eas cõcipi ab illo et affectio
nũ iudicijs colligi expimẽto didicimꝰ. Se
creta aũt cordis solꝰ ille nouit ad quẽ di
cimꝰ tu solꝰ nosti corda filioꝝ hoĩm .

Secundꝰ punctꝰ est cuiꝰ sciencia
artes magice exercenẽ et si pos=
sunt sine pc̃o exerceri. Ad ꝑmũ
responⁿdeẽ ꝙ artes magice exercenẽ sciẽcia
demonũ sic tradiẽ in secũdo sentẽciaꝝ di=
stinctõe septima Vñ ibidẽ dr̃ ꝙ eoꝝ scien
cia et virtute artes magice exercenẽ quã
scienciã & virtutẽ huiꝰmõi opando a deo
demones acceperũt vel ad fallendũ falla=
ces vel ad monendũ fideles vel ad exerci=
tandã et ꝓbandam iustoꝝ pacienciã. Ad
secundũ dr̃ ꝙ artes magice vel diuinacõs
nõ possunt exerceri uel a demõibꝰ cõsiliũ
vel auxilium requiri absqꝫ pc̃o ñ forte in
hoc casu vbi deꝰ diabolũ subiceẽ hoĩ iu=
sto sic de aliquibꝰ viris scĩs narraẽ. Volũ
tario aũt cõmercio nõ poẽ sine pc̃o. Nam
aut est ibi pc̃m infidelitatis vtpote si hõ
demoni credendo attribuit ei aliquid di=
uinũ aut est ibi pc̃m ydolatrie vtpote ĩ
oblacõibꝰ et sacrificijs. Aut est ibi pc̃m
inobediencie saltẽ qꝛ facit conẽ ꝓhibicõꝫ

dei et ecclesie racio hui9 ꝓhibicōis est q̄a talis peccat in deū dū recurrit ad diabolū quasi nō sit omps de9 xpianoꝝ et oīno sufficiens et benign9. Item peccat in seipm dū se cōmittit discrimī corꝑis et aīe. Item peccat ī ecclesiā dū habet cōmerciū cū illo qui est oīno ꝓscisus et ecclesie adūsari9 et ideo in caracteribꝫ magnū pcēm est qꝫ est admisteriū demonū inuocandū qꝫ hui9ōi ex se nō hn̄t virtutē ꝫ solū ex pactione diaboli. ¶Sic enī pandit diabolus illis qui fiūt ei familiares ꝙ talia signa recognoscant et ad ea se pn̄tes offerāt Ostendunt enī demones se ꝑ illa cogi ut aliqḋ virtutis ostendāt se hr̄i ī hui9mōi artibꝫ ī quibus sunt ml'ta nephanda ꝑ que abducit̄ hō a fide et cultura dei. Et ideo hec facit diabol9 ñ qꝫ ī ill' delectet̄ ꝫ poci9 ī infidelitate faciencīū sunt aūt hec magice artis nigromācia piromācia aeremācia ydromancia geomācia et ciromācia que sunt diuinacōes ī mortuis quo ad pmā ī igne quo ad scdam ī aere quo ad terciā ī aqua quo ad quartā in terra quo ad quītā et in manibꝫ quo ad sextā tales magici malefici vulgo nuncupant̄ ob facinoꝝ magnitudinē nigromātici dicunt̄ quibꝫ pcanta cōibꝫ vident̄ resuscitari mortui et ad īterrogata respondē Alij dicunt̄ īcantatores qui artē verbis pagunt Alij dicunt̄ arioli qui circa aras ydoloꝝ nephárias preces emittūt et funesca sacrificia offerunt hys qꝫ ebrietatibꝫ demonū responsa accipiūt. Alij dicunt̄ aruspices quasi horaꝝ inspectores dies enī et horas ī agēdis negocijs opibꝫqꝫ custodiūt et quid per singula tēpa obseruari debeat hō intendūt extra eciam pecudū inspiciūt et ex eis futura pdicunt Alij dicunt̄ augures qui volatus auiū et voces intendūt. Aliaqꝫ singula reꝝ vl' obuiacōs impuisas hoībꝫ Alij dicunt̄ astrologi eo ꝙ ī astris augurant̄ Alij dicunt̄ geneatici ꝓpē nataliciū cōsideracōes quia ꝑcursum sidorum nascenciū mores actus euētusqꝫ pdicere conant̄ que vulgo mathematici dicunt̄. ydromātici ab aqͣs dcī sunt. Est enī ydromāsia ī aquaꝝ inspectione vmbras demonū euocare ibi q̄ ab eis aliena audire ꝓnunciant. Eciā demones ī

terdū ꝑ aliquas figuras vel signa que in rebꝫ inaīatis apparent que si fiant in aere vocat̄ aeromācia. si in igne pirogancia. si in visceribꝫ aīaliū inuiolatoꝝ in aris demonū vocat̄ aruspicia si per sternutacōes hoīm vel membroꝝ salt9 vel mot9 quoꝝcunqꝫ aīaliū dr̄ auguriū. Si vero fiat ex aliquibꝫ signis ī spatula alicui9 aīalis apparentis vocat̄ spatulancia qui sub noīe ficte religionis ꝑ quasdā quas vocāt scōrū sortes diuinacōis scienciā ꝓfitent̄ Aut quaꝝcūqꝫ scripturaꝝ in spectione futura ꝓmittunt̄. Si vero tales figure vel signa fiant ī terra dr̄ geomācia a geos ꝙ ē t̄ra Si vero ī plantis manuū dr̄ ciromācia a ciros ꝙ est man9 talibꝫ portentis ꝑ demonū fallacias illudit̄ curiositas humana qūo id impudent̄ scire appetit ꝙ nll'a rōe inuestigare ei cōuenit. Vn̄ vitanda sunt a xpiano et oīm penit9 execracōe repudianda qꝫ in istis oībꝫ vel expresse demon implorat̄ aut ꝓpē peticōeꝫ hoīs se occulte demon ingerit hanc maledictā artē pm9 Zoroastes inuenit qui sol9 nat9 est ridendo hunc nin9 rex assirioꝝ bello interfecit Et si queras quid tales magi facē possūt Respondet̄ ꝙ ipē ꝑmissione dei elementa cōcuciūt mentes turbant hoīm mi9 ī deo cōfidenciū sens9 illudūt ac sine vllo veneno hausto violencia tm̄ carmīs ledunt & interdū peremūt. Magi ergo ꝫm priuat9 cōtractus quos hn̄t cū demonibꝫ agē artē eoꝝ que ars magica nō est sup̄ ordinē naturaliū causaꝝ ymmo fit virtute actiuorū naturaliū. tn̄ est sup̄ cōprehēsionē hominū et facultatē ꝓpē tria pmo qꝫ demones magis cognoscunt actiuoꝝ naturalium virtutū qꝫ hoīes Scdo qꝫ celeri9 pn̄t ea congregare Tercio qꝫ actiua nat'alia q̄ assumūt vt īstrumēta se pn̄t extendē ad maiores effect9 ex vtute ā demonū arte q̄ꝫ ex vtute seu arte hoīm Inde hoībꝫ vident̄ miracula & stupenda q̄ ꝑ aliqͣs artifices fiūt et sic patꝫ ꝙ magi veritatē spernētes et mēdacia credētes seducti a demōibꝫ eis coaptāt̄ cū qͣbꝫ sine fine pibūt hec et plura alia de magicis artibꝫ ex libro de ciui. dei transumptiue in decretis. xxvi. questione. v. capitulo nec mirum.

Erci⁹ punctus est de arte noto ria si est a deo vel a demonibus et si possunt demones infundē scienciam aliq̄z. Ad p̄mū respondet scdm fratrē iohānē astaxē. in sūma sua q̄ ars notoria est illicita et īefficax. Vñ arguit̄ a demōibꝰ inuenta. Illicita enī est q̄z vtit̄ quibꝰdā ad sciam habendā que nō habent scdm se virtutē causandi sciam sic̄ in spe= ctione quarūdā figurarū et ꝓlacōe quorū= dam verborū ignotorū et alijs hui⁹mōi Et ideo hui⁹mōi ars nō vtit̄ hijs vt causis sed vt signis. Nō aūt vt signis diuinitus inspiratis sic̄ sūt sacramētalia signa. Vñ restat q̄ sūt signa vana et supsticiosa & p cōsequēs cōtinēcia quedā pacta signifi= cacōnū cū demonibꝰ ꝓhabita et federata. Ars igit̄ notoria quasi a diabolo īuēta. est a xp̄iano penit⁹ repudianda et fugien da sic̄ et alie artes nugatorie et noxie sup sticionis ut augusti⁹ dicit scdo de doctria xp̄iana. Est eciam hui⁹mōi ars inefficax ad sciam acquirendā cū enī p hui⁹mōi ar tem nō attendat̄ acquisicō scie scdm mo= dum hoīs cōnaturalē scz in adinueniendo vel addiscendo cōsequēs est q̄ iste effectus exspectat̄ a deo vel a demonibꝰ. Certū est aūt aliquos a deo sapiam et sciam p infu sionē habuisse sic̄ de salomone legit̄. iij. re gum. iij. et scdi paralip. p̄mo. xp̄s enī di= cit discipul' suis luce. xxvij. Ego dabo no bis os et sapiam & sciam cui nō poterūt resistē et cōtradicē oēs adūsarij vr̄i. sed hoc donū nō dat̄ quibꝰcunq̄z cū certa ob= seruacōe sz scdm arbitriū spūssancti bm il lud p̄ma corinth. scdo. Alij dat̄ p spiritū p̄mo sapie ꝛc̄ et postea subdit̄ hec oīa opa tur vn⁹ atq̄z idē spūs diuidēs singulis pro ut vult. Ad demones aūt n̄ ptinet illuīa re intellectū Acquisicio aūt sapie & scien cie fit p intellectus illuīacōz et nll'⁹ vnq̄z sciencia p demones acquisiuit et sic patet solucio ad scdm. possūt tn̄ demōes hoībꝰ colloquēdo aliq̄ꝝ sciaꝝ exp̄mē documenta sed hoc nō querit̄ p artē notoriā. Et si di= cas q̄ daniel' p̄mo pueris abstinentibꝰ de dit de⁹ sciam ī oī libro et sapiam. Sed ob seruancia artis notorie est bm quedā ieiu nia et bm quasdā abstinenciā ergo p artē illā pōt h̄ri talis sapia et scia. Respondet̄ q̄ illi nō abstinebāt bm vanā obseruanci am artis notorie sz bm auctoritatē legis diuīe nolentes cibis gentiliū inq̄nari Ideo merito obediēcie a deo sciam cōsecuti sūt bm illud psalmi sup senes intellexi quia mandata tua exquisiui.

Ercia cōsideracio est de bello de monū in celo. Cū enī angeli fue rūt creati in celo empireo ut di xit beda. & allegat mgr̄ in scdo sniaꝝ di= stinctione scda oēs angeli fuerunt boni creati et sine vicio. Vñ īnocentes sunt cre ati nō tamē virtutibꝰ prediti que stanti bus apposite fuer̄t vt patz ibidē nō tn̄ fu= erūt apposite cadentibꝰ. boni enī fuer̄t ad deum cōuersi quod est deo adherere. mali aūt fuerūt auersi a deo quod est odio h̄re vel inuidē. Inuidie enī mr̄ est supbia qua voluerūt se parificare deo vt patz eodem libro distinctione. v. Et cum eēt inē oēs angelos lucifer excelsior. nec inter stantes aliq̄s fuit eo dignior eminēciam sue nat̄e et ꝓfunditatē sue scie ꝑpendens in suū c̄a torē supbiuit intn̄ q̄ deo voluit se equa= re ut patz libro eodē distinctōe. vj. dixit enī in corde suo illud ysaie. ix. Ascendam in celū vbi dixit mgr̄ distinctōe scda li. scdo q̄ celum vocat equalitatē diuinā deo enī se parificare volebat. quia breuissima morula fuit vt dicit mgr̄ sniaꝝ. mox er= go vt creati fuer̄t angeli quidā deo adhe= serūt p caritatē. quidā vero cū lucifero a deo restiter̄t p supbie prauitatē & sic inē vtrosq̄z fc̄m est preliū magnū ī celo Mi= chael et angeli ei⁹ ꝛc̄ et nō p̄ualuerūt dra= co et angeli ei⁹. neq̄z loc⁹ inuent⁹ est am= pli⁹ eoꝝ in celo apoc. xij. hoc aūt prelium in celo nō est intelligendū materiale sed spūale quod factū fuit qn̄ boni et mali di uersos effect⁹ et cōsens⁹ habuer̄t qn̄ dixit lucifer. Ascendā in celū et ero sil'is altissi= mo vbi mgr̄ dicit n̄ p imitacōz sz p equa litatē potencie vbi sup. Ecce affect⁹ et cō= sens⁹ supbie. Et ecōuerso boni angeli hui= lem habuerunt affectū. Vñ michael dicit̄

prelíasse cū dracone qꝛ michael inꝑpretatᷣ quis vt deꝰ. Ecce hũilitas et reuerēcia vñ ps. Dñe quis sĩl'is erit tibi quasi dicat ñ lucifer supbꝰ nec quicūqꝫ aliꝰ sit ergo michael cū angel' suis fc̄o prelio magno habuerūt victoriā de supbo lucifero et ei adherentibꝰ qui ꝑcipitati sunt de celo. Et vt dicit franciscꝰ de maronis ĩ tractatu angeloꝝ duplex fuit ibi pugna. q̃ꝝ ꝑma sũpsit iniciū a lucifero sic enĩ nunc impellit hoīes ad peccandū sic et tūc impulit sc̄os angelos ad cōsenciendū sibi ꝫ viriliť restiterūt. Sc̄da pugna sũpsit iniciū ab archāgelo michaele vidēs aūt qꝛ aliť deliq̃rat & qꝛ morte dignꝰ erat et qꝛ ĩ celo cū sc̄is angelis hitare ñ debebat expulit eū viriliť et in istū aerē caliginosū ƀm petꝝ aplm deiecit licet lucifer restiterit q̃ztū potuit sed nō ꝑualuit vt dictū est. Et si queraᷣ quāta fuit mora inť creacōeꝫ angeloꝝ et casū eoꝝ de celo Doctores cōmuniter dicunt qꝛ fuit morula parua scꝫ a ꝑncipio auroꝛe vsqꝫ ad creacōeꝫ lucis vbi dr̄ deꝰ diuisit lucē a tenebris. Sꝫ tñ geraldꝰ odonis in suo secundo sniaꝝ distinctione q̃rta questione q̃rta dicit qꝛ fuit mora septē dieꝝ ad miꝰ inť instās creacōis et cōuersionis bonoꝛū et inť instās creacōis et auersionis maloꝛū qꝛ sine ꝑiudicio sniē melioꝛis ꝓbat duplici racōe ꝓ cuiꝰ ꝓbacione supponaᷣ ad pn̄s qꝛ angeli fuerunt creati ꝑma die hoc dicit mgr̄. Tūc arguiᷣ sic Mali angl'i pꝰ lapsū nō fueꝛt valde boni idest optimi q̃a pꝰ lapsū nūq̃ꝫ fueꝛt boni. ꝫ septima die a ꝑmo instanti creacōis sue fueꝛt valde bōi ergo ad miꝰ inť ꝑmū instās cracōis et lapsū maloꝝ fuerūt septē dies mīoꝛ ꝓbaᷣ ꝑ textū qꝛ vidit deꝰ cūcta q̄ fecerat et erant valde bōa & fc̄m ē vespē et mane sextꝰ dies septīo vō die bn̄dixit deꝰ gen̄. sc̄do¶ Ex quo sic pōt sc̄do argui. Angeli mali pꝰ lapsū nūq̃ꝫ receperꝛt bn̄dictōꝫ dei ꝫ die septimo ꝛceperꝛt bn̄dictōꝫ dei ergo an̄ diē septimū ñ fueꝛt lapsi ꝓbaᷣ incōtrariū ꝑ textū gen̄. ij. capit'o. Et bn̄dixit deꝰ diei septio glo. idest oībꝰ creaturis ergo oms̄ c̄ature receperꝛt bn̄dictōꝫ dei die septīo. Et si dicatur qꝛ nat̄a spūal' opaᷣ ĩ instāti a foꝛcioꝛi q̃ꝫ sol q̄ radiū in instāti ꝓduxit. Cū ergo ꝑma opacō angeli fuerit cōuersio vl' auersio ergo ĩ instāti fueꝛt cōuersi vel auersi. Respōdet pꝰcꝰ doctoꝛ qꝛ ꝑma opacio non fuit cōuersio vel aūsio ꝫ fuit admiracō qꝛ in ill' septē diebꝰ steterūt in admiracōibꝰ stupoꝛosis opeꝝ sex dieꝝ et istud videᷣ ꝓbabile ñ aliqs sanctꝰ expsse dicēt oppōitū. Sꝫ die. vij. cū deus bn̄dicēt illo diei bn̄dixit cūctis opibꝰ & bn̄dictōe accepta q̃si licencia et mandato accepto qꝛ oīa faceret debitū suū angeli diuisi sūt ĩ tres ptes ōs enĩ firmaueꝛt se ĩ amoꝛe quidā ĩ amoꝛe bonitatis. quidā ĩ amoꝛe diuine iusticie quidā ĩ amoꝛe ꝓꝑe ꝑtatis et excellencie et hec tercia ps vltima coꝛruit de q̄ dicit iohes in apoc̄. qꝛ draco de celo cadēs secū traxit terciā ptē stellaꝝ pꝛiꝰ vō nichil faciebat ñ qꝛ stabat ĩ admiracōe stuperosa Videbant enĩ subito celū extendi et ĩ nichilo ꝓduci et sic de alijs opibꝰ de q̄bꝰ oms̄ hoīes pn̄t mirari oībꝰ diebꝰ vite sue. Et si vlťiꝰ q̃raᷣ qd̄ fuit illud pcc̄m tāte grauitatis qꝛ illud ñ potuit sustinē celū Respōdeᷣ qꝛ q̃n qꝫ fueꝛt pcc̄a q̄ ꝑmꝰ cōmisit angelꝰ ĩ celo ꝑmū fuit pcc̄m luxurie ñ carnal' ꝫ spūal' ƀm scotū ĩ sc̄do sniaꝝ distinctōe. vj. q̃stione sc̄da hec aᷣ spūal' luxuria nichil aliud est q̃ꝫ amoꝛ ĩoꝛdinatꝰ sui ipiꝰ & sic lucifer se suūqꝫ ꝑuatū bonū excecatꝰ ĩoꝛdinate dilexit ĩtē qꝛ ꝓcessit vsqꝫ ad ɔtemptū dei. Vñ beatꝰ augꝰ. xij. de ciui. dei ca. j. ponēs drīam inť bonos āgelos et malos dixitqꝫ ĩ mūdi ꝑncipio bōi āgeli a mal' fueꝛt diuisi qꝛ illi ĩ cōi bono qꝛ ē deꝰ ꝑstiteꝛt Alij pociꝰ sua ꝑtate delc̄ati velō sūmū bonū sibi ipis eēnt a cōi bono ad ꝓꝑa defluxerūt. Ex q̄ dc̄o accipiūᷣ duo documenta theologica ꝑmū ē qꝛ ꝑncipiū oīs bōi moral' ē amoꝛ bōi cōis qꝛ bōi āgeli ĩ hoc ꝑmo meruerꝛt Sc̄dm ē qꝛ ꝑncipiū oīs mali moral' ē ĩoꝛdiata dilectio bōi ꝓꝑij q̄ ĩ demonibꝰ fuit ꝑma radix pcc̄i Sc̄dm fuit pcc̄m supbie & ꝑsūpcōis vidēs enĩ se lucifer nobilissimū ĩ doīs natalibꝰ ñ dedit honorē deo ꝫ ĩaniť gl'iatꝰ ē ĩ scīpo Vñ apl'is gl'iātibꝰ de ꝑtate eis data sup demōes xp̄s dixit videbā sathanā ꝓꝑ eiꝰ ĩanā gl'iaꝫ q̄i fulg̃ de celo cadentē de q̄ supbia dr̄ eccl'. x. Inicium omnis peccati superbia est.

Tercio peccauit pctō auaricie et ambicōis quia videns se pulcherrimū sup om̄ez c̄aturā quā de⁹ cōdiderat oīb⁹ cōcupiuit p̄ce esse seip̄m reputās ad hoc dignū ad qđ attigisset si stetisset s̄m Anshelmū sic enī in p̄manendo. xij. excellēcias habuisset quia fuisset optima creatura fuisset deo acceptissim⁹ fuisset felicissim⁹ fuisset deo fuisset similim⁹ fuisset pulcherri⁹ fuisset deo familiariss̄im⁹ fuisset dulcissim⁹ fuisset potentissim⁹ fuisset oīm pontifex fuisset oīm p̄nceps fuisset oīm doctor & fuisset oīm pr̄. Sed quia sine meritis ꝓpria auctoritate cōcupiuit p̄esse deliquit nolens deo sub esse ysaie. xiiij. sup astra celi exaltabo soli um meū. Quarto peccauit pctō inuidie et emolacōis. Vn̄ inuidia est tristicia de appa renti ꝓsperitate alt̄i⁹ ꝫ lucifer cōtristatus est q2 de⁹ oīb⁹ p̄erat et nulli suberat ergo inuidit de qua inuidia dr̄ sapiē scđo. Inuidia diaboli mors intrauit ī orbē t̄raꝝ. Quīto peccauit pctō ire et īdignacōis q̄a vidēs se deiectū a paradiso deliciaꝝ Ascendit ei⁹ malicia vsq3 ad odiū dei et tūc cadens de celo bellauit cont̄ hoīez vt dicetur infra cōsideracōe. vj. Et fact⁹ est homicida. Vn̄ iohis. iiij. Ille erat homicida ab inicio et in veritate nō stetit Non est ergo mirandū si sic miserabilit̄ lucifer cū si bi adherentib⁹ vict⁹ cecidit de celo cū tā grauissime peccauerit cont̄ creatorē suum

Nota

Et si queras quot demones ceciderūt. Respondet̄ q̄ s̄m q̄ notat̄ in summa veritatis theoloyce libro. ij. In quolib3 ordīe an gelorꝝ sunt tot legiones quot sunt vnitates in legione et sic in quolib3 ordine sūt sex mille sex cente sexaginta sex legiones angeloꝝ. Et cū ēcia ps angelorū ceciderit sic notat̄ a mgr̄o distinctōe. vj. libri scđi capitulo p̄mo q2 cecidit draco et traxit secum terciā p̄tē stellaꝝ celi apoc̄. xij. sequi tur q̄ erit summa legionū oīm angelorū. lix. milia & nouē cente. iiij. legiones et diminuēdo pl⁹ summa oīm erit trecenta nonagintanouē cōpota et nouē centa vi ginta milia et. iiij. angeli. Sequit̄ eciā q̄ demones qui ceciderūt de celo s̄m compacōez nouē ordinū angeloꝝ sunt decēenouem milia nouē cente nonaginta octo legiones demonū quoꝝ summa s̄m verā cōputacōz est centū triginta tria cōputa et trecenta sex milia ac sex centa sexagin ta octo demonia sic patꝫ distinctōe. xiiij. scđi capitulo notandū. Opinio t̄n cōis do ctoꝝ est q̄ tot ceciderūt quot p̄nt vnū an geloꝝ ordinem cōstituere et cōmunit̄ nūs angeloꝝ cadenciū est sexmille sexcente sexagintasex legiones q2 totidē sunt legiōes in quolib3 ordine q̄ sunt vnitates in legi one vt dcm̄ est. Erit ergo vera summa de monū cadenciū s̄m hanc cōputacōz. xliiij cōputa &. iiij. centa ēginta quinq3 milia et quingēta quīquaginta sexagintasex de monia. Ex quib⁹ maīfeste patet excessus nūi bonoꝝ angeloꝝ s̄m vtrāq3 viam expellenciū p̄dictos demones de celo et iubi lanciū ante deū ī secula seculoꝝ patꝫ eciā ex p̄dictis nūs saluandoꝝ. Ad hoc enī venit fili⁹ dei q̄a vt ait paulus ad ephesios p̄mo ꝓposuit in eo ī dispensacōez plenitu dinis temporis instaurari oīa in xp̄o que ī terris & in celis sunt sc3 supplendū nūm angeloꝝ cadenciū in celo et renouādo oēs p̄ctores in t̄ra. Nūc aūt de saluandoꝝ nūo fuit duplex opīo doctoꝝ Augusti⁹ vult q̄ tot saluabunt̄ quot ceciderūt et sic dic sic sup dictū est Gregori⁹ vo dicit q̄ tot saluabunt̄ quot remanserūt et allegat illud. Constituisti terminos pplōꝝ iuxta nu merū filioꝝ dei tenendo ergo q̄ due p̄tes angeloꝝ remāserūt sc3 sex chori cū in qua libet legione sine sexmilia sexcente sexag̃ tasex legiones patꝫ diminuēdo q̄ eoꝝ sūma est ducentasexagintasex cōputa et sex centa tredecim milia et trecenti triginta sex angeli totidē ergo aīe erūt saluād̄e Qui busdā vero placet q̄ in paradiso erunt duo parietes sic q̄ nūs supplebit̄ p̄ virgines & in altero pariete tot erunt aīe saluandoꝝ q̄t angeli sunt in altero pariete quicq̄d sit de nūo saluandorū deus deēminate nouit q̄ solus numerat multitudinē stellarū et eis oībus noīa vocat et hoc videt̄ michi securius dicendum cum ecclesia hoc videatur tenere ut patet in collecta Deus cui soli cognitus est numerus electorum ī sup̄na felicitate locandus.

Quarta cõsideracio est de habita
cione demonũ. Circa ꝙ notãdũ
ꝙ locus demonũ p⁹ suũ lapsum
a celo vsqȝ ad diem extremi iudicij nõ est
loc⁹ subterrane⁹ quẽ vocam⁹ infernũ sed
aer caliginos⁹ in quo mltitudo demonũ
inhabitat et hũc locũ sequestratũ ꝓuidit
diuĩa clemẽcia ne nimis acriť nos tempta
rent. Non tñ nimis longinquũ seu remo
tũ vt possent nos exercitare. Vñ ꝙ habi
tẽt in aere caliginoso hoc diuĩe sñie est Qz
vero ad nos veniũt hoc diuĩe ꝑmissionis
est. et cũ duplex inĩsticiũ sit ꝓbabile vi
deť ꝙ ipi sunt ĩ medio vbi est turbulẽcia
et varietas impressionũ & hinc est ꝙ fre
quenť cõmouẽt uentos pluuias et tempe
states. veꝝ vero aliqui detrusi sint ĩ infer
no ego nescio nec a sanctis ĩuenio determĩa
tũ hoc aũt bñ credo ꝙ aliqui tendũt illuc
ad torquendas aĩas ſm ꝙ hñt deputata
inť se maledictõis officia verba sunt dñi
bona venture in scdo sñiaꝝ. Mgr eciã lo
quens de loco hitacõis demonũ libro scdo
distinctõe. vj. dicit ꝙ lucifer et illi q pec
cauerũt de celo empireo ceciderũt ĩ istum
aerem caliginosũ qui est eis vt carcer vsqȝ
ad diem iudicij & hoc ꝑpť nr̃am ꝓbacõꝫ.
et subsequenť dicit ꝙ demones alternatis
vicib⁹ tendũt ĩ infernũ qz illuc aĩas deti
nent atqȝ cruciant. Huic eciã sñie concor
dat beat⁹ aug⁹. viij. de ciui. dei capitulo
.xxij. vbi dicit ꝙ demones ĩ hoc aere ha
bitant qz de celi sublimitate deiecti meri
to irregressibilib⁹ transgressionib⁹ ĩ hoc si
bi cõgruo veluti carcere dampnati sunt.
Ex quo dicto accipiť documentũ ꝙ demo
nes vsqȝ ad diem iudicij sic dicit mgr in
inferno nõ sunt inclusi ſ3 ĩ hoc aere caligi
noso cõmuniť detenti. ¶ Sed est dubitacio
veꝝ vbicũqȝ sint demões puniant igne ma
teriali. quidã voluerũt diceř ꝙ sic licet di
cant ꝙ min⁹ intense qȝ post vltimã dam
pnacõeꝫ & hoc ꝓbant ꝑ quandã glosam
sup illud iacobi. iij. inflãmata a iehẽna
que dicit sic Iehenna est diabol⁹ ꝑpť quẽ
facta est sic enĩ iehẽna semp ardet sic dia
bolus vbicũqȝ sit siue in aere siue sub tra
secũ fert semp tormẽta flãmaꝝ. ſ3 hoc nõ
videť intelligibile ꝙ ignẽ cremanť vbi
cunqȝ sint secũ circũferant. Et ideo dicunt
alij ꝙ demonibus differť pena ignis vsqȝ
ad diem iudicij. tũ vt eoꝝ exerciciũ nõ ob
mittať. tũ eciã ut diuĩa clemẽcia ostẽdať
que sustinet vasa ire apta ĩ interitũ ĩ mlťa
paciẽcia qua retribuet oĩb⁹ ſm fructũ
adinuentionũ suaꝝ. Et hec posicõ videť ꝓ
babilioꝛ et illa glosa si inspiciant sequen
cia nõ intelligiť de flãma ignis materialꝫ
sed de flãma vicioꝝ scꝫ ſupbie ire et inui
die quib⁹ cõtinue torqueñ. Hec de mente
dñi bone venture in scdo sñiaꝝ.

Quinta consideracõ est de ptate
demonũ cũ enĩ habitũ sit ꝙ de
mones habitãt vt cõmuniť in
aero caliginoso videndũ est de eoꝝ ptate
qũta scꝫ est. Ad qd respondet beat⁹ iob in
capitulo. xli. Dicens de diabolo ꝙ nõ est
ptas sup terrã que cõparať ei. et dř super
terrã ad dñam ptatis que in celo est que
est dei et scõꝝ angeloꝝ si tñ loquam̃ qũtũ
ad cõdicõꝫ nature nõ est ptas nec ĩ terra
nec in celo equalꝫ sue potencie. Vñ de luci
fero scribit ezechiel. xxxj. oĩe lignũ pa
disi non est assilatũ ei et pulchritudini
ei⁹ qm̃ speciosũ eum feci. Sed oriť difficul
tas qz si nõ est ptas sup terrã que ei com
pereť vt expositũ est sequiť ergo ꝙ sua po
testas est infinita qz finitũ finito est com
parabile infinito vo nõ. Respondeť ꝙ hic
accipiť cõpacõ ꝑ equacõe. compareť idest
equeť nec loquiť de compacõe ſ3 de equali
tate Vñ greg⁹. xxxiiij. moraliũ. ptas ei⁹
sup terrã cunctis emmencior ꝓhibeť qz &
si actionis sue merito inť hoĩes cecidit na
turã tñ sue magnitudinis nõ amisit cui⁹
ad huc virib⁹ humana oĩa supat licet scĩs
hoĩb⁹ meritoꝝ suoꝝ deiectõe subiacet Vñ
et eisdẽ sanctis conť hunc decertantib⁹ et
retribucõis sue meritũ crescit quo ille ab
eis vinciť qui ꝑ nature potenciã qsi iure
se hoĩb⁹ sup esse gloriať hec greg⁹ Sic er
go licet loquẽdo de fortitudine naturali ñ
sit ptas sub deo sup terrã que compeť dia
bolo si tñ loquam̃ de ptate que dať a grã
iusti hoĩes potencioꝛes sunt demones. Et
sic intelligiť dictũ augustini ꝙ nichil est
forci⁹ aĩo hñte caritateꝫ. & illud canticoꝝ

·viij· Fortis est ut mors dilectio. ¶ Notandū est scdm mgrm in scdo distinctōe ·vij q demones mlta pñt p nature subtilitatem que tñ nō pñt p dei vel bonoꝝ angeloꝝ phibicōez quedā eciā nō possūt facē licet a supiorib9 angel' pmittanē qz a deo id facē ñ pmittunē pmissa tñ fuit eis potestas detrudendi scōs pres ī limbo añ aduentū xpi qz licz deleret in eis culpa originalis pcti et actual' q̄ztum ad maculā & q̄ztum ad diuinā offensam et q̄ztum ad reatum iehenne nō tñ q̄ztum ad reatū visionis diuie vt notat alex · in tcio sniaꝝ · Et si queras vtꝝ demones aliqd timeant videē q non qa de diabolo dr iob·xli· q fc9 est vt nll'm timeat glosa nec deū nec q̄z passur9 est. Responderē q glosa illa intelligiē de timore filiali vel iniciali que ñ est ī demonib9 nō de timore naturali quo naturaliē timē tormēta qz isto mō dicē jacobi scdo demōes credūt et cōtremiscūt et math·viij·et luce·viij·timebāt puniri ab eo licet ergo magna sit demonū potestas nō tñ sic qn sit alia supior q̄z timēt Vñ aug9·sup ps diabol9 vult plurimū nocē et nō potest quia ptas sua est sub potestate. Nam si tm̄ posset nocē diabolus q̄ztum vult·aliquis iustorū nō remanēt. Querēt iudei exodi·viij·quare magi pharaonis nō potuerūt facē cinefes et respondent q causa est qz demones nō habēt potestatē sup aliqd corp9 min9 grano ordei quod apparet irracionabiliē dictū qa qui habet ptatē sup mai9 habz ptatē sup mi9 licet nō ecōuerso. Sed causa potissima q̄re ñ potuerēt facē illd signū est qz nichil pñt nisi q̄ztum volūtas diuia pmittit et eius bonitas infinita. Ad istud eciā ꝓpositum loquēs ambrosi9 sup lucā dicit sine pmissione dei diabolū ñ posse nocē ꝯgnoscas. nec potenciā diaboli magis timeas q̄z dei offensam. Et crisostō9 sup matheū dicit ī pmis grauis et īsustinuibil' est impet9 diaboli quē si quis forti aīo sustinuerit ī secundo īueniet eū in fortiorē q̄zto enī plus pcussus fuerit magis refrigessit et deficit et sic se ingerūt demones pctorib9 vt faciant eos ruere in pctm sic refugiūt qn vident pctorē a deo exauditū et liberatū & dicit mgr in scda distinctōe·vj·q diabolus qui de aliquo vicio aliquē temptauit hoīez cū supat9 ab eo fuerit deinceps illū hoīez de illo vicio de quo supat9 est temptare ñ licebit. Sic ergo patet q̄ntitas et defect9 potēcie demonū. Dicet forte desiderās scire q̄ gēs est ī mundo sup quā diabolus maiorē ptatem habz Responderē q hec est gēs iudeoꝝ. Vñ sciend̄ sic notat Nicola9 de lira sup matheū q potestas diaboli fuit eiecta quodamō a ppl'o iudaico per legisdationē que excludebat cultū demonū et inducebat ad colendū vnū deū uerū & sic eiectus transit ad possidendū gentiles sine lege et ꝓphetaꝝ oraculo viuentes. Et ideo eos tenebat ī ydolatria subiectos · sz aduueniente xpi pdicacōe et apl'orū iudei p maiori parte fuerūt increduli gentiles aūt deuote fidem xpi ad pdicacōez xpi et apl'oꝝ acceperūt et sic diabol9 eiectus ab eis p fidem xpi reuersus est ad possidendū ppl'm iudaicū errore excecatū·et sic facta sunt nouissima hui9 ppl'i peiora priorib9 Math·xij· quia status ppl'i iudaici peior est mō q̄z fuit a pncipio añ legē datam et sic maiorē ptatem sup eū demones hñt q̄z sup alteꝝ qz regressus diabol9 ad ppl'm iudaicū assumit septē spūs nequiciores se et ingressi habitāt ibi. Mar·xij·p quos septē spūs vniūsitas vicioꝝ intelligiē. Sed remanēt due difficultates. Pria est si demones possunt facē miracula. Responderē q sol9 deus potest facē miracula Vñ cum aliqua virt9 finita ꝓpriū effectū opaē ad quē detminaē ñ est miraculū licz posset esse mirū alicui qui illā virtutē ñ cōprehendit sic mirum videē ignaris q magnes trahit ferrū vel q aliquis puus piscis sit retinēs nauē. Cum ergo diabol9 sit c̄atura et notū est q oīs creature potencia est limitata ad aliquē detmiatum effectū vel ad aliquos·quicqd ergo virtute diaboli vel cui9cūqz creature fit nō pot dici miraculū ꝓprie. ¶ Et si sit mirū creaē virtutē illi9 nō cōprehendēti Qz aūt fit virtute diuia cum sit infinita vere miraculū est cum de se īcōprehensibil' est. Vñ et aug9 · scdo de ciui·dei capitulo·xviij· loquens de grauitate psecucionis anti xpi

scȝ p̄ quē illā opabit̄ dicit tunc soluet̄ sa-
thanas qꝛ p illū āñxp̄s in oī sua virtute
mirabilit̄ quidē sed mendacit̄ opabit̄. Se-
quit̄ enī de⁹ diabolū ista pmittet facē iu
sto suo iudicio q̄ȝuis faciat ille iniq̄ mali
gnoq̄ȝ cōsilio demones ergo nō faciūt mi-
racl'a ȝ quedā mira Et si dicant̄ miracl'a
sunt fl'a qm̄ mortales sens⁹ p fantasmata
decipit vt qd̄ nō facit facē videat̄ & tl'ibꝰ
signis et falſ miracl'is seducent̄ q̄ seduci
merebunt̄ ꝓ eo ꝙ dilectōꝝ veritatis nō re
ceperūt ut salui fierēt ¶ Et ideo dicit apl'⁹
mittit eis de⁹ opacōꝝ erroris vt credāt mē
datio. Demones tñ ꝓprie virtuti dimissi
pñt facē ea que causari pñt ex motu loca
li et cōseq̄z possent ignē de celo aereo in-
feri⁹ emittē et ventū turbinis cōmonē sic
patet job p̄mo ¶ Et isto mō āñxp̄s faciet
ignē de celo descendē pmittēte deo demōis
p̄tate vt patȝ Apoc̄. xiij. Sciendū eciā ꝙ
scd̄m ꝙ dicit iheroni⁹ ꝙ licet virtute ma
gica possint aliq̄ miracl'a fieri vt illa que
ptinēt ad curiositatē tm̄ et vanitatem sic
simon mag⁹ faciebat statuas ambulare
loq̄ et ridere et sil'ia ut habet̄ ī itinerario
clemētis. Sȝ illa que sūt salubria ut cura
cio languidoꝝ illumīacio cecoꝝ & hui⁹ōi
nō pñt magicis artibꝰ siue a demonibꝰ fi
eri. Et ideo talia cū fiūt debēt atꝰbui vir-
tuti diuīe q̄lia xp̄s faciebat. Et si dicas ꝙ
in vita sancti bartholomei legim⁹ ꝙ qui
dā demon curabat infirmitates Respon-
det̄ ꝙ hoc faciebat nō sanando ȝ a lesione
quā faciebat cessando. Scd̄a difficultas est
si demōes sūt dn̄tes p̄tate volo dicē si īt̄
demones sūt p̄ncipat⁹ quibꝰ alij alijs po-
tenciores dicant̄. Respōdet̄ ꝙ sic qꝛ de dia
bolo dr̄ job. xli. ꝙ ip̄e est rex sup filios su
pbie et mgr̄ sn̄iaꝝ scd̄o distinctōe. vj. ca
pitulo. iiij. Dicit ꝙ durāte mūdo angeli
angel' hoīes hoībꝰ demones demonibꝰ pre
sunt. et sm̄ grad⁹ sciēcie hn̄t grad⁹ presi
dencie. Item sup illo math. Ite maledicti
in ignē eternū qui paratus est diabolo et
angel' ei⁹. dicit ei⁹ rōe subiectōis sm̄ glo.
Sȝ obiceret aliq̄s si p̄ncipat⁹ et plačo est
int̄ demones ā erit ī eis p natura aut per
violēciā ā de iure. Nō p naturā qꝛ tūc in
iudicij die int̄ eos prelacō nō cessaret qd̄
est cont̄ sacrā scriptū qꝛ tūc euacuabit xp̄c
omēȝ p̄ncipatū et p̄tatē. Nec p violēciam
qꝛ tūc semp essent discordes cū tñ semp cō
cordēt cont̄ hoīeȝ īpugnandū Nec eciā de
iure qꝛ semp p̄ciperēt cont̄ deū ī quo ñ est
obediendū. Item s̄uit⁹ est ītroducta ꝓp̄t
pcc̄m ut dicūt theologi ergo si est s̄uitus
int̄ demones tūc lucifer cū sit sūm⁹ pcc̄or
deberet oībꝰ subici cui⁹ cōtrariū dixit iob
scȝ ꝙ ip̄e est rex sup filios supbie. Respon
det̄ ꝙ sic ml'ti latrones p̄ncipi latronū vo
lūtarie se submittūt vt ī vnū cōueniāt scȝ
in rapina sic om̄s demōes lucifero se volū
tarie subiciūt vt ī vnū ꝯueniāt cont̄ hoīeȝ
impugnādo. Vñ et eadē prelacō ē int̄ de-
mones assūpta volūtarie sic int̄ angelos
de iure diuīo racōe p̄eminēcie natal' vt di
uine īstitucōis & sic cuilibȝ r̄gno et ꝓuin
cie p̄figit̄ vn⁹ angel⁹ bon⁹ tanq̄ȝ p̄nceps
vt colligit̄ ex illo danielis. iiij. p̄nceps re
gni psaꝝ r̄stitit m̄. xxj. diebꝰ et nūc reu-
tar vt p̄lier adūs⁹ psarū p̄ncipē et paulo
p⁹ Cū enī eg̊deret̄ appuit p̄nceps g̊coꝝ ⁊c̄
Sic eciā cuilibȝ r̄gno & ꝓuincie p̄figit̄ a
demoībꝰ vn⁹ demō tāq̄ȝ p̄nceps Ex q̊ eciā
seq̄t̄ ꝙ sic cuilibȝ ciuitati et cuilibet castro
p̄figit̄ a deo vn⁹ angel⁹ bon⁹ de negocijs
cōibꝰ curā hn̄s q̄ȝtū sibi possibile ē sic eciā
cuilibȝ ciuitati et castro p̄figit̄ a demoībꝰ
vn⁹ demō ad negocia cōia p̄t̄banda q̄ȝtū
sibi possibile ē. Sequit̄ eciā t̄cio ꝙ sic cuili
bet archiep̄o et ep̄o et sac̄doti prochiali p̄-
figit̄ a deo vn⁹ angel⁹ bon⁹ curā hn̄s de
negocijs ad salutē aīaꝝ ptinētibꝰ Sic cui-
libȝ p̄dictoꝝ p̄figit̄ a demoībꝰ vn⁹ demō
curā hn̄s de pt̄bacōe salutis aīaꝝ et q̄ȝto
sanctior ē psona tāto potēcior ē diabol⁹
ei assignat⁹. Et ñ de⁹ glorios⁹ cuilibet of
ficio p̄figeret aliquē angelū oīa cōia offi-
cia demones impedirēt. Infert̄ eciā ex pre
dictis ꝙ non solū vn⁹ demon est p̄nceps
alioꝝ demonū ȝ eciā maloꝝ hoīm. Vñ in
euāgelio diabol⁹ semp vocat̄ p̄nceps hui⁹
mūdi qꝛ dn̄at̄ hoībꝰ mūdialit̄ viuētibꝰ in
q̄ȝtū se ei subiciunt per pcc̄m.

Sexta cōsideracō ē de bello demo
nū postq̄ȝ ceciderūt de celo vsq̄ȝ

ad aduentum xp̄i. Videns enī diabolꝰ se
expulsum a celo in magna tn̄ ꝑtate reli=
ctum cogitauit quō possit displicē deo &
in oībꝫ sibi cōtrariari. et qꝛ vidit ꝑmum
hoīez in terrestri ꝑadiso collocatū īnocen
cia decoꝛatū ac oīm bestiaꝝ piscīū et vo=
latiliū dn̄m necnō possessurū in celo sedes
quas ipē cū sibi adherentibꝫ ꝑ supbiam
amiserat. Doluit vehemenē et inuidēs eiꝰ
felicitati ꝓposuit ipm̄ debellare et totaliē
inficē cognoscēs ꝙ ex putrida radice nō
pn̄t n̄ poma vermiculosa generari. Bella
uit ergo cum hoīe ꝑmo ꝑ mediū mlꝛieris
et miser homo licet esset foꝛcior demone ꝑ
innocenciā ꝓiectis tn̄ armis īnocēcie sue
vt mlꝛieri cōplaceret relicto deo & tradi=
ta ꝑadisi castro sibi cōmisso īimico dei scꝫ
diabolo negata obediencia regi supno scꝫ
deo libē se tradidit ꝓditoꝛ factꝰ ī manibꝫ
diaboli. et sic hita victoꝛia de hoīe ꝑmo
indignatꝰ deꝰ ꝓpē ꝓdicōꝫ et qa sic armis
innocencie ꝓiectis captiuū diaboli se fece
rat cum posteritate sua eiecit ipm̄ de ter=
restri ꝑadiso gen̄. iij. et misit ipm̄ in exi=
lium locum bestiaꝝ et lacrimaꝝ vallē. Ex
pulso ergo hoīe ꝑmo de ꝑadiso gaudēs n̄
modicum diabolꝰ cogitauit quō ampliꝰ
possit displicē deo et videns duos filios
adam scꝫ abel et cain quoꝝ ꝑmꝰ erat a deo
dilectꝰ. bellauit contͣ eos ꝑ artem diuisio=
nis & inuidie. et deuicit. Cain qui fratrē
suū abel occidit gen̄. iiij. bellauit eciā con
tra filios. Sed ꝑ carnis cōcupiscenciam et
deuicit eos cum scꝫ acceperūt filios hoīm
scꝫ descendēciū de cain ex qͥbꝫ ꝓcreati sunt
gigantes a seculo viri famosi gen̄. vj. et
cum viderat mlꝛtiplicatū genꝰ humanū
bellauit contͣ eum ꝑ luxuriā et tā viriliē
pugnauit ꝙ deuicit eum sic ꝙ in toto ge
nere humāo solū octo ꝑsone mūdi ab illo
vicio ꝛperte sūt īmunes. De alijs aūt scͥptū
ē ꝙ oīs quippe caro coꝛrupat viā suā ꝓpē
quod īdignatꝰ est deꝰ mundū castigauit
diluuio generali intm̄ ꝙ solum dicte octo
ꝑsone in archa noe liberate sunt vt patet
gen̄. vij. et. viij. Per quas iteꝝ ꝓpagatū
est genꝰ humanū. bellauit contͣ filios noe
et deuicit cham cum contͣ ꝑnum honoꝛē
verenda pr̄is discooperuit gen̄. ix. ꝓpē qͦ
meruit maledici bellauit contͣ caldeos ꝑ
ydolatriā & deuicit eos cum ignē adoꝛa=
uerunt gen̄. xj. Bellauit contra genus
filioꝝ noe. et deuicit eos ꝑ supbiā nolen=
tes turrī edificare que vsqꝫ ad celū ꝑtinge
ret ꝓpē quod indignatꝰ deꝰ vnū labiū qͦd
ante erat diuisit et cōfudit ut patet gen̄.
xj. bellauit contͣ zodomas & gomoꝛreāos
et deuicit eos ꝑ pc̄m contͣ naturā ꝓpē qͦd
indignatꝰ deꝰ igne celesti destruxit illas
quinqꝫ ciuitates cum habitatoꝛibꝫ eoꝝ et
cūcta terre virēcia exceptis solū loth vxo=
re et filiabꝫ suis vt patꝫ gen̄. xx. Bellauit
contͣ filios abꝛahe scꝫ ysaac et ysmael. &
deuicit ysmael cum fuerit vir supbꝰ ona
ger palustris sagittariꝰ et ydolatra pessi=
mus vt patet genesis. xxij. Bellauit con
tra filios ysaac scꝫ iacob et esau et deuicit
esau ꝑ gulā vendidit enī ꝑmogenita ꝓpē
lenticulā gen̄. xxvj. De his in ꝑsona dei
dicit ꝓpheta iacob dilexi. Esau aūt odio
habui. Bellauit eciā contͣ filios iacob. qui
cum essent duodecim deuicit. xj. eoꝝ ꝑ cri
men pessimū et inuidiā et facti sunt ven
ditoꝛes fratris sui īnocentis joseph gen̄.
xxvij. ꝓpē quod indignatꝰ est deꝰ tradi=
dit eos in captiuitatē quadꝛingētis ānis
et vltͣ in egiptū. Bellauit eciā contͣ egipci
os ꝑ crudelitatē intm̄ vt affligerent filios
ysrahel in luto et latē ꝓpē qͦd ꝑmisit deus
indurari coꝛ pharaonis vt ad nichil pie=
tatis moueretͣ. et indignatꝰ deꝰ contͣ egi
ptios occidit ꝑmogenita eoꝝ et submer=
sit eos ī mari rubꝛo filijs isrlꝛ liberatis ex
odi. xiiij. Bellauit iteꝝ contͣ filios isrlꝛ ꝑ
ydolatriā et deuicit eos cum scꝫ fecerͣt vi=
tulū et adoꝛauerͣt ꝓpē quod et alia crimīa
quibꝫ vulnerauit eos īdignatꝰ deꝰ ꝑemit
eos in deserto gen̄. xxxiij. Sic ꝙ de sex cē
tum milibꝫ qui exierͣt de egipto solū duo
scꝫ caleph & iosue intrauerūt terrā ꝓmis
sionis. Bellauit eciā contͣ filios isrlꝛ in de=
serto et deuicit aliquos eoꝝ ꝑ murmura=
cōꝫ scꝫ dathan et abiaron & thore ꝓpē qͦd
indignatꝰ deꝰ aperuit terrā et descenderͣt
viuentes ī infernū sicͣ patꝫ nūi. xvj. Bel=
lauit iteꝝ contͣ filios isrlꝛ ꝑ homicidiū &
deuicit eos cum scꝫ occiderūt ꝓphas aīcos
dei et impleuerͣt ihꝛlꝛm sanguīe eoꝝ vsqꝫ

ad os xp̄e quod et idignatꝰ deꝰ tradidit
eos in captiuitatē babilonie ·lxx· annis .
Bellauit cont̄ saul p̄mū regem isrl'· et de
uicit eum p inobedienciā xp̄e quod indi=
gnatꝰ deꝰ tradidit eos in captiuitatē sc=
dit regnū isl' ab eo p̄mi regū ·xv· et ip̄e
seip̄m crudelit̄ necauit p̄mi regū vltimo.
Bellauit cont̄ regē dauid p supbiā luxuri
am et homicidiū et deuicit eū cū scz nūa=
uit pp̄lm scd̄i regū vltimo. Accepit bersa
bee vxorē vrie et infecit vriā scd̄i regum
·xj· xp̄e quod indignatꝰ deꝰ licz penituer=
rit pcusso pp̄lo nō edificauit sibi templū
siue domū quā cogitauerat. Bellauit con
tra salomonē per luxuriā et ydolatriā &
deuicit eū qz adamauit mlieres alienige=
nas et fecit mlta tēpla ydoloꝝ vt patet
tercij regū ·xj· Bellauit cont̄ roboam per
supbiā et deuicit eū xp̄e quod indignatꝰ
dn̄s recessit isl' a domo eiꝰ vsqz in presē
tem diem ut patz tercij regū ·xij· Bellauit
cont̄ geroboam p ydolatriā et deuicit eū
qz peccare fecit isl' vitulos aureos adorā
do videt tercij regū ·xij· Bellauit cont̄ se=
nacharim p supbiā & deuicit eū cū blas=
phemauit cont̄ deū isl' xp̄e quod idigna
tus deꝰ pcussit p angelū suū in castris as=
sirioꝝ centū et octuagintaquiqz milia &
ip̄m occiderūt xp̄ij cum ydola in templo
suo dū adoraret patz ysaie ·xxxviij· Bella
uit cont̄ nabochodonosor p supbiā et de
uicit eum cū fuit glorificatꝰ i edificio ba
bilonis xp̄e quod indignatꝰ est deꝰ et pie
cit eum a regno et septē ānis cū feris habi
tabat sic bestia daniel' ·iiij· Bellauit cont̄
olofernē p̄ncipē milicie nabuchodonosor
per supbiā gulā et luxuriā et deuicit eum
xp̄e quod indignatꝰ est deꝰ tradidit eum
in manꝰ sancte mlieris Iudith que p̄sci=
dit caput eiꝰ Iudith ·xj· Bellauit contra
Amon p supbiā & deuicit eum cū p̄sum
p̄sit punire isl' xp̄e quod idignatꝰ ē deꝰ
pmisit q suspenderet̄ patibulo et q dele=
ret̄ genꝰ eiꝰ hester ·v· Bellauit cont̄ regem
antiochū p supbiā et deuicit eum cū dixit
se facturū ihrl'm congeriem sepulchri iu=
deoꝝ xp̄e quod indignatꝰ est deꝰ pcussit
eum plaga insanabili visceꝝ suoꝝ p̄mi
machabeoꝝ ·ix· Bellauit cont̄ vniuersum
pp̄lm gentiliū p ydolatriā et deuicit eum
sic patet sapie· xiiij· cum p vniūsum orbē
romani imperātes ydola adoraret Vn̄ &
tūc rome templū pantheon erat cōstru=
ctum sic dictū qz simulachꝝ erat oīm de
orū. Cont̄ alios inūabiles bellauit et va=
rijs vulneribꝰ pc̄oꝝ infixis de eis viriliē
triūphauit et eoꝝ aīas captiuas pꝰ hanc
vitā ad inferos deducebat quā captiuita=
tem et miseriā deplorātes p̄res antiqui ge
mitibꝰ ienarrabilibꝰ clamauerūt ad deū vt
mitteret liberatorē· dicentes veni ad libe=
randū nos dn̄e deꝰ virtutū et ostende fa
ciem tuā idest filiū tuū humanatū et sal=
ui erimꝰ· et iteꝝ ysaie ·lxiiij· vtinā disrū
peres celos et descenderes a facie tua mon
tes defluerēt et cū gemitꝰ humaī generis
audiret altissimꝰ misertꝰ est sup eū et mi
sit i tempe plenitudīs filiū suū redempto=
rem et liberatorē et tūc diabolꝰ finalit̄ bel
lauit cont̄ filios isl' p maliciā & inuidiā
et deuicit eos cum scz occiderūt redempto
rē messiam suū xp̄e quod indignatꝰ deus
tradidit eos in ppetuā captiuitatē sic sup
declaratū fuit libro p̄mo et scd̄o.

SEptima cōsideracō est q demo=
nes in aduentu xp̄i p iusticiam
perdiderūt dn̄im suū qd̄ sup gēꝰ
humanū habebāt fecerat enī grandē offen
sam diabolꝰ deo tam deceptorie et fraudu
lenē cont̄ dei volūtatē eiꝰ hūū tulit et fe=
cit hūū suū· quo nō obstante si voluisset
recōsiliari deo p eo sic p hoīe satisfecisset
noluit tn̄· ymmo ei placuit semp pmanē
inimicꝰ dei pcc̄m suū nō recognoscēs q n̄
erat in hoīe ymmo dolebat de pc̄o vt deo
recōciliaret̄. Et ideo ne diabolꝰ possit cō=
queri de iniusticia si forte deꝰ de sua ptāte
absoluta et violenē sine aliq satisfactōe li
berasset hoīez p iusticiā Debuit perdē do=
miniū qd̄ sup hoīz tenebat qui hō ex eo q
ab eo victꝰ i padiso terrestri fuerat iuste
seruꝰ suus erat· q aūt deꝰ in tali hoīs li=
beracōe debuit vti iusticia et nō absoluta
potencia patet p tanto qz deꝰ est necessa=
rio iustꝰ et talit̄ iustꝰ q nō pōt dici deus
si nō intelligat̄ iustꝰ. Et iteꝝ quia lauda
bilior est p̄nceps q vtit̄ iusticia qz potēcia

solū. Quō aūt p̄m⁹ hō nec oīs hoīes nec oīs angeli boni nec eciā oīs demōes sil' nō potuerūt satisface̅ p̄ hoīe sed solū de⁹ et hō ut declaratū est sup̄ libro. iiij. cōside racōe. v. in t̄cio articulo fidei nō eni̅ tot⁹ mund⁹ solue̅ valebat debitū p̄mi hoīs vt apoc̄. v. Nemo poterat in celo nec ī terra neq̄ subt⁹ terrā apire libꝝ neq̄ vide̅ illū idest imple̅ r̄demp̄cōꝫ humaī generis que ab eterno scp̄ta fuit in libro diuīe disposicionis vt p̄ xp̄m solū impleret̄ libꝝ ergo ipe sol⁹ aperuit q̄ꝛ solus penā crucis nob̄ mortis debitorib⁹ tulit Vn̄ dixit que nō rapuit scꝫ xp̄s tūc exsoluebat Mirabant̄ aūt hoīes p̄tatem magnā diaboli et ei⁹ dn̄ū sup̄ hoīes et dicebāt illō ysaie xlix. nunq̄d tollet̄ a forti preda idest hūanū gen⁹ a diaboli p̄tate aut q̄ captū fuerit a robusto saluū esse poterit. Et respōdet de⁹ ibidē hec dicit dn̄s equidē & captiuitas a forti tollet̄ et q̄ ablatū fuit a robusto saluabit̄ scꝫ p̄ xp̄m. Vn̄ sequit̄ ibidē quasi musto sanguīe suo īebriabunt̄ et sciet oīs caro q̄ꝛ ego dn̄s saluās te redemptor tuus fortis iacob. Et cōfirmat̄ p̄ dictū saluatoris iohīs. xij. Nūc iudiciū scꝫ discrecōis est mūdi nūc p̄nceps hui⁹ mūdi eicie̅t foras scꝫ a dn̄io et p̄tate tirānica sup̄ hoīes Vn̄ ipe diabol⁹ dicebat̄ p̄nceps mūdi q̄ꝛ dn̄at̄ in hoīb⁹ mundo deditis & sic̄ dicit paul⁹ ad colocen̄ scd̄o expolians scꝫ xp̄s p̄ncipat⁹ et p̄tates traduxit cōfidenē idest diabolū exīnanuit longe a potestate quē habebat. Et si queras de modo q̄z xp̄s tenuit vt vincēt diabolū et ei⁹ dominiū auferret Respōdet̄ q̄ fuit modus q̄ piscis capit̄ hamo sub esca absconso quia volens capē escam nō videns hamū capit̄ ab hamo. sic xp̄s volens preliari cū diabolo in sua passione abscondit suā fortitudinē suā pulchritudīeꝫ suā sanitatē suam dignitatē in cruce. Cū eni̅ p̄ virtutē fortitudinis deberet cū diabolo preliari totam eam abscondit tendo man⁹ fixas et clauatas in cornib⁹ crucis. Vn̄ abacuc ī iij. capitulo loquēs de cruce xp̄i dixit cornua scꝫ crucis in manib⁹ ei⁹ ibi abscondita est fortitudo ei⁹ et patet fortitudo sua ibi in abscondita q̄ꝛ p̄ eam vicit fortissimā mortem et fortissimū diabolū. Nam sequit̄ ī illo eodē ān faciem ei⁹ ibit mors egredie̅t diabol⁹ ān pedes ei⁹ scꝫ vict⁹ et nudus a suo dn̄io et potencia quam p̄mo tenebat. Absconderāt eni̅ demōes laqueos mortis pedib⁹ nr̄is ī ligno sciencie boni et mali. Et ideo xp̄s abscondit eis laqueū. Vn̄ capti sunt ī ligno crucis. Et ideo dixit psalmista veniat illi scꝫ diabolo laqueus quē ignorat et c̄. Abscondit eciā in cruce suā pulchritudīeꝫ in turpitudīeꝫ cū esset preciosi⁹ forma pre filijs hoīm p̄s. xliiij. ibi nō erat ei sp̄es nec decor abscondit⁹ vult⁹ ei⁹ & despect⁹ Vn̄ nec reputauī⁹ eū ysaie. liij. Abscondit t̄cio suā sanitatē in infirmitate q̄a ut dr̄ ysaie capitulo eodē nos reputauī⁹ eū quasi leprosum p̄cussū a deo et hūliatū virū doloꝝ et sciente̅ infirmitatē. Abscondit. iiij. suā dignitatē in cōtemptū et vilitatē q̄ꝛ cū latroib⁹ et homicidis cū iniquis et sceleratis deputat⁹ est ysaie capitulo eodē cū t̄n esset summe dignitatis et excellencie q̄ꝛ ver⁹ deus & ver⁹ hō sic̄ fuit declaratū sup̄ p̄mo libro. Sic ergo in xp̄i passione egress⁹ est diabol⁹ vict⁹ ān pedes ei⁹ p̄dita p̄tate et dn̄io liberato hoīe ab ei⁹ captiuitate. Et ideo in figura hui⁹ legit̄ p̄mi regū. xvij. q̄ dauid occidit leonē et predā ei⁹ tulit ab ore hui⁹ leonis ¶ Petebat xp̄s liberari dicens. salua me ex ore leonis p̄s. xxj ¶ Et in signū victorie habite ligauit xp̄s humaī generis inimicū scꝫ diabolum et sic ān faciem iuit mors idest diabol⁹ vict⁹ et ligat⁹ sic̄ in triūphis victi solent ire ān victorē ligati Vn̄ apoc̄. xx. Apprehendit draconē serpentem antiquū q̄ est diabol⁹ et sathanas & ligauit eū p̄ ānos mille idest vsq̄ ad tempus antixp̄i et ponit̄ ibi temp⁹ det̄minatū p̄ indet̄minato. Et q̄a tūc resumet violentā p̄tatē et exiet p̄ affluentē malignitatē vt mittat pp̄l'os in errorē Ideo tunc dr̄ solui. Signū aūt manifestū p̄dicōis dn̄ij demonū fuit cessacio ydolatrie in vniūso mūdo ad p̄dicacōeꝫ xp̄i et ap̄loꝝ p̄ quam ydolatriā fere vniūsum orbē captiuū tenebat cum ydolis vt de⁹ coleret̄.

Octaua cõsideracõ est de ꝓprietatibus et malicia demonũ. ¶ Circa pmũ ut notat̃ iohis. iiij. xpus assignauit tres ꝓprietates pcipuas diaboli Prima qꝫ est hoĩcida ab inicio. qꝛ hõ ĩ spẽ humana ponit̃ p aĩaz Ideo ille magis proprie est homicida q̃ aĩaz inficit p peccatũ mortale qꝫ iste q̃ inficit corpꝰ p qd hõ cõuenit cũ brutis hoc aũt fecit diabolꝰ a pncipio mũdi qꝛ p suggestionẽ eiꝰ pmũ peccatũ hoĩ cõtigit et ĩ hoc officio cõtinue pseuerauit Scda ꝓprietas diaboli ibidẽ est qꝫ in veritate nõ stetit idest ĩ debita obediẽcia ad deũ res enĩ dicunt̃ vere in quantũ conformant̃ ueritati pme a qua ueritate deuiauit diabolꝰ p peccatũ supbie Tercia est qꝫ mendaciũ ex ꝓprijs loquit̃ idest ex habitu malo in q̃ est obstinatꝰ et subdit̃ causa qꝛ mendax est et pr̃ eiꝰ. i. ipiꝰ mendacij q̃ enĩ mendacia ab alijs inueta solũ refert mendacia dicit̃ ꝫ qui ea facit mendax dr̃ et ꝓpẽ hoc diabolꝰ dr̃ pr̃ mendacij qꝛ pmũ mendaciũ adinueit dicẽs mlĩeri gen̄. iij. nequaqꝫ moriemĩ Sed est difficultas cũ sint mendaces si pñt demones compelli ad dicendũ veritatẽ Dicit̃ qꝫ sic Compellunt̃ enĩ fallaces spũs ad dicendũ veritatẽ & salubria nob sic exemplificat btũs augꝰ. octauo de ci. dei ca. xxvj. de dolore demonũ q̃ loquebant̃ p hermen añ xpi aduentũ de suis futuris penis apud meõrias scõꝝ martirũ quas imĩnẽ cernebãt. In mltis enĩ ait augꝰ tlĩbꝰ locis torquent̃ & cõfitent̃ et de possessꝰ hoĩm corpibꝰ eiciunt̃ Sũt et alie viginti due demonũ ꝓprietates quaꝝ viginti nũant̃ in scdo. li. summe veritatis theologice scꝫ qꝫ sunt spũs impuri humaĩ gñis ĩimici mente rõnales neqcia subtiles nocendi cupidi p supbiã tumidi semp ĩ fraude noui imutãt sensꝰ inqnãt effectꝰ vigilantes turbãt dormiẽtes p sompnia inqetant morbos inferũt tempestates cõcitant ĩ angelos lucis se trãsformãt semp infernũ suũ secũ portat In ydolĩ diuinũ cultũ sibi vsurpãt semp bonis dñari appetũt magice artes p eos fiũt bonis ad exerciciũ dant̃ semper fini hoĩs insidiant̃ hec ibi. Vicesima pma demonũ ꝓprietas ẽ qꝫ semp ambulant ĩ circulo. Vñ ps. de demonibꝰ ait. In circuitu impij ambulant Itẽ cũ dñs quereret a sathan iob pmo Vñ venis Respõdit circuiui terrã & pambulaui eã qd quadruplr̃ ĩtelligi pot̃ pmo sic Circuiui t̃rã idest data ẽ m̃ vlĩs tem ptãdi diligẽcia qꝛ pauci sũt ĩ qbꝰ ñ habeãt locum vestigia mea. Scdo sic exponet diabolꝰ si posset ĩclinari ad suũ pctm cognoscendũ Circuiui t̃ram idest ĩ hoc me ostẽdo remotũ a vtute et obstinatũ ĩ malo qꝛ semp sũ ĩ circũferencia et nunqꝫ possũ venire ĩ lineã p quã ueniã ad mediũ qd est vtꝰ. Tercio sic circuiui terrã ꝓpẽ anxietatẽ laboꝝ Vñ glo. sathan laborãs t̃rã circuit qꝛ qetꝰ ĩ dei culmĩe stare cõtempsit. Quarto sic circuiui t̃rã ꝓpẽ hoc qꝫ diabolꝰ ẽ serpens tortuosꝰ Vñ ysaie. xxvij Visitabit dñs sup leuiathan serpentẽ tortuosũ et sic motꝰ circularis qꝫtũ est de se nunqꝫ cessat sic et diabolꝰ nunqꝫ quiescit & qꝛ semp in circulo ẽ ideo nũqꝫ rectꝰ ꝫ magis tortuosꝰ est. Recte ergo dr̃ de demõibꝰ rce ĩ circuitu impij ambulant Et si qras qlĩt circuit diabolꝰ. Respõdit glo. sup illo vbo pma pet̃. v. Circuit qrens qꝫ deuoret dicẽs. Circuit tãqꝫ hostis obsidẽs muros clausos explorat an sit ps aliq̃ muroꝝ miꝰ stabilis cꝰ additu ad iceriora penetret̃ Offert oculĩ formas illicitas et faciles volũtates & visu destruat castitatẽ. aures p cãora tẽptat et molleat xpianũ iniurijs lacescentibus ad cedẽ instigat. honores t̃renos ꝓmittit ut adimat celestes et cũ latent̃ ñ pot̃ fallẽ aptos addit t̃rores. ĩ pace subdolꝰ ĩ psecucõe violentꝰ. cont̃ quẽ tm̃ aĩꝰ debꝫ ẽẽ patꝰ ad r̃sistẽdũ qꝫtũ ille patꝰ ẽ ad ĩpugnãdũ hec ibi. Vicesia scda demonũ ꝓprietas ẽ qꝫ sc̃ crudeles ymo seuissimi et ẽ crudelitas demõis ĩ tribꝰ Pmo in presidẽdo. Vñ ysaie xix. tradã egiptũ ĩ manũ demonioꝝ crudeliũ Scdo demõ ẽ crudelĩ ĩ puniẽdo ꝓubi oꝝ. xvij. semp iurgia qrit malꝰ angelus aũt crudelĩ mittet̃ cont̃ eũ. Tercio ẽ crudelis ĩ nõ miserendo Iheremie. vj. Crudelis est et ñ miserebit̃ et pma pet̃. v. Adũsariꝰ vr̃ diabolꝰ tãqꝫ leo rugiẽs circuit qrẽs quẽ deuorat. Est enĩ figalit̃ bestia illa de q̃ dr̃ gen̄. xxxvij. Fera pessĩa duorauit filiũ meũ ioseph mlt̃e alie sũt ꝓprietates demonũ qs

nō suffice calamo explicare ideo hec suffi ciant p pñti Videndū est ergo de scdo scz de malicia demonū que quadrupliciē ex plicari pot. Primo demones aliquo modo suadēt bonū sz nō ppē bonū sz ppē malū fi nem ut cū istabilib hoib i bonū suadēt ingressum religionis scientes q nō pma nebūt sed apostotabūt. Nō aūt talia sua dent stabilib hoib in bonū. Scdo demo nū malicia ostendit cū decipiūt hoiez sua dendo malū sub spē boni ut piurare et iu ramentū falsum face p reb alteri cōser uandis. Tercio demonū malicia ostendit cū decipiūt hoiez disuadendo bonū tanq nociuū ut cū dissuadet p bo et stabili vi ro ingressum religionis ne de hoc penite at et egrediens confundat In cui psona bernhard sic loquēs ait Noli inquit pci pitant agē diu cōsidera diligent intuere magnū est qd pponis et op egens mag deliberacōe expire q possis amicos cōsule ne post facta penitē cōtingat. Cont cui cōsiliū bernhardus subiūgit hec est sapia mūdi aīalis et diabolica inimica salutis suffocatrix vite mr tepiditatis ei q solz deo vomitū pcurare Cū eni verbū dei esse nō dubites quid opus est deliberacōe vo cat te magni cōsilij angel quid ergo ad huc cōsiliū pstolaris. quis eni sapiencior et fidelior illo. ab ore putei iehēne eripior et cōsiliū petā amicos cōsulat q nō legit inimici hoīes domestici eius michee. vij. Supdicto mō diabol malicia sua aliqn dissuadat aliquib oracōez vel elemosinā ne p hoc incurrant vanā gl'iam. Quarto demonū malicia ostendit cum decipiunt hoiez dissuadendo malū ut ducūt ad pe nas aliqn intempanciā inuictu et in som pno ut inducāt indiscretā abstinenciam q est pei et sic eius malicia mille nocen di modos habz. xvj. q. ij. ca. visis semp. Rugit adūs hoies qui quidē rugit m chil aliud est q ei volūtas & ardentissi ma cupiditas nocendi ¶ Vn glo. sup hoc verbo tanq leo rugiens dicit Sic rugitus leonis impedit aures ne aliū sonū recipi ant. sic diabol fideliū mentes terendo vel illicita in gerendo a via veritatis ne vo cem xpi audiant auertit. Et si qras nun qd semp crescit malicia diaboli. Ad quod respondit doctor Seraphic bona venta in scdo sniaz q i diabolo crescit malicia volūtatis qtū ad vim admistratiuā qua cōuertit ad hoiez sed nō qtum ad cōtem ptiuam qua est simplex & auers a deo qz qtum ad hanc nō est in statu demerendi Sz nunqd malicia demonū aliqua via im pediri pot dr q sic. Quadrupliciē eni im pediri pot Primo p ēminū pcti positū a deo. Scdo p resistenciā bonoz spirituū hñt eni angl'os vnū bonū ad custodiā et vnū malū ad exerciciū. Tercio p liberū arbitū hoīs nō cōsencientis qz diabol neminē vi cit n volentē ab eo vinci Vn ambrosi de vita beata et ponit. xvj. q. pma ca. non est. volūtariū militē elegit sibi xps volū tariū sibi huū diabolus accionat. nemiez iugo huius tatis astrictū possidet n se ei p pctoz ere vendiderit. Quarto ppē pcti ab hoīacōz qz demones nobilioris nature de testant pcta vilia Hec sufficiāt p pñti de ppetatib et malicia demonū.

Nona cōsideracō ē de bello demo nū p xpi aduentū vsq ad diē iudicij. Vn licz demones pdide rant ptatem quā pmo sup humanū gen habebāt et eoz pnceps vict & ligat vs q ad prefinitū temp sit i inferno vt sup declaratū est cōsideracōe qrta pmittunt tn demones hrē cōsilia sua cum suo pnci pe lucifero et temptare hoies p eoz exerci cio et ut istud bellū possim itelligē yma ginem ecclesiā fideliū tantū vnā ciuitatē dei que dicat fidei fortaliciū vl' ciuitas iu stificacōis siue bone cōsciēcie que duodeci pfectionib decorat pmo est in situ cōgru enti qz i medio vbi virt hītat longe ab extremis scz vicijs et pctis. Scdo est pul chra et excellens quia maior pulchritudo hoīs est in bona cōsciencia. Tercio est i se curitate qz nō timet adūsa. Quarto est sa na qz in bona cōsciencia nō pot hitare in firmitas pcti. Quīto est situata i loco de lectabili qz nunq est vera delectacio vbi nō est quies cōsciencie ¶ Sexto est in bona disposicōe qn in circulo edificata est per opum pfectōz. Septimo habet cōcordiam

ciuiũ q₂ semp̄ hõ in statu iustificacõis di-
ligit p̄ximũ suũ sic̄ seipm̄. Octauo habent
p̄uilegioꝝ habũdanciã q̄a nõ est sub lege
pc̄ti. Nono q₂ habẽt victualiũ habũdãciã
q₂ nichil ibi deficit vbi gr̄a habũdat De-
cio h̄t bonũ regimẽ cũ volũtas rõnis sibi
subiciat̄. Vndecio est libera a captiuitate
p̄ xp̄m et eciam q̄a bona cõsciencia nõ est
sub s̄uitute diaboli. Duodecio hab₃ amo-
rẽ & caritatẽ qd̄ pulchrificat totã ciuita-
tẽ. Ista est illa ciuitas ihr̄l'm descendẽs de
celo ornata a xp̄o sic̄ sponsa pulchra et ex
cellens vbi ip̄e h̄itat p̄ gr̄am de qua apoc̄
xxj. Huic ciuitati pulcherrime ut fortissi
ma esset xp̄s posuit murũ antemurale &
fossatũ mur⁹ est caritas que oĩa sustinet
hunc custodire debẽt prelati ecclesie ep̄i et
clerici qui stare debent ad portã ciuitatis
ut si venerit aliq̄s de pugna diaboli vul
nerat⁹ p̄ peccatũ dent sibi medicinã peni
tencie et si venirẽt paupes indigentes tri-
buãt eis de bonis ecclesie q₂ bona clericoꝝ
paupũ sunt. Sc̄do posuit an̄murale q̄ est
iusticia et equitas que sunt in defensionẽ
muri et hoc an̄murale defendẽ et custodire
debent p̄ncipes xp̄iani qui positi sunt p̄
iusticia mi̅stranda ĩ mũdo. Vñ sapie pri
mo dr̄ diligite iusticiã qui iudicatis t̄rã
Hij eciã debent ad portas an̄murale vt si
forte ĩimici venerĩt & voluerĩt impugna
re murũ cum fuerit inẽ murũ et an̄mura
le eos capiẽt et faciãt iusticiã expedientẽ
Tercio posuit xp̄s p̄dicte ciuitati fossatũ
p̄fundũ qd̄ est hũilitas Istud custodire de
bent religiosi qui habẽt esse fundati ĩ ve
ra hũilitate et eam oĩb₉ venientib₉ predi
care Quid dicã de hac ciuitate si tales sũt
custodes vere ip̄a est gloriosa et habitãs
in cõfidencia sophonie Sc̄do gloriosa q̃t-
tum ad pulchritudĩe₃ et habitãs ĩ confi-
dencia q̃tum ad sua magna fortalicia me
rito ergo gloriosa dicta sũt de te ciuitas
dei p̄s teste. Talis fuit hec ciuitas ĩ p̄mi-
tiua ecclesia q̃n̄ ip̄is fidelib₉ erat cor vnũ
et aĩa vna vt legit̄ in actib₉. Videns ergo
diabol⁹ felicitatẽ & gloriã p̄dc̄e ciuitatis
doluit vehemenť cognoscẽs q̄ in ea multe
aĩe liberate a manib₉ ei⁹ ad sedes celestes
vnde ip̄e ceciderat angeloꝝ manib₉ cum
gaudio ferebant̄ ñ curãs debellare iudeos
sarracenos nec hereticos et alios obstina
tos iuxta dictũ gregorij q₂ illos tempta
re negligit quos quieto iure se possidẽ sẽ
tit. Cogitauit q̄ p̄dictã ciuitatẽ debellare
posset et p̄mo inẽ cetera excitauit con̄t eã
p̄secucõꝫ gentiliũ que durauit toto tempe
apl'oꝝ et ducentis ãnis vltra In qua p̄se
cucõe & bello vltra ducenta milia hoĩm
vtriusq₃ sexus p̄ veritate fidei et zelo ciui
tatis iustificacõis siue bone cõsciẽcie mar
tirio coronati sunt sic̄ libro p̄mo cõsidera
cõe. iij. articulo p̄mo ĩ examĩe ẽcio latissi-
me declaratũ fuit. In quo bello nichil lu-
crat⁹ est diabol⁹ s₃ poci⁹ miserabiliť vict⁹
ab illo bello cessauit cũ p̄ talem p̄secucõe₃
pl⁹ multiplicarent̄ fideles et forcior effici
ebat̄ ciuitas iustificacõis vere fidei et bõe
cõsciencie. Suscitauit eciã bella hereticoꝝ
quoꝝ hereses p̄ diu̅sa cõsilia examĩate dã
pnate sunt et plurimi eoꝝ igne cremati
sic q̄ eoꝝ in publico nõ est vox neq₃ son⁹
lic₃ in occulto nimiũ seuiat ista pestis sic̄
sup̄ libro sc̄do declaratũ est. quare cum sit
maliciosissim⁹ vt in p̄cedenti cõsideracõe
dictũ fuit ñ valens quiescẽ Cogitauit cõt
p̄dictã ciuitatẽ aliã edificare que diceret̄
ciuitas babilonie idest cõfusionis & dia-
bolica cui⁹ fundamentũ posuit cõtemptũ
dei sup̄ quod edificauit. xij. abusiones que
sunt p̄ncipes ĩiust⁹ curial' adulator miles
sine fide cõsiliari⁹ sine veritate. cõmissa-
ri⁹ sine pietate. p̄lat⁹ sine caritate. atuo
tus de rapacitate. cleric⁹ ignorãs. religio
sus sup̄b⁹. mercator fals⁹. Iuuenis sine ve
recundia. ppl'⁹ sine amicicia. mur⁹ p̄dicte
ciuitatis diabolice dr̄ aĩositas et diuisio.
Antemurale dr̄ ĩiusticia et oppressio. Fos
satũ vero dr̄ sup̄bia & ambicõ et sic in oĩ
bus ista ciuitas con̄triat̄ p̄me ciuitati De
hijs duab₉ ciuitatib₉ dicit aug⁹ de ciuita
te dei duo amores fecerũt sibi duas ciuita
tes q₂ vna incipit a cõtemptu sui vsq₃ ad
amorẽ dei. et hec est ciuitas iustificacõis.
Alia vero incipit a cõtemptu dei vsq₃ ad
amorẽ sui et hec est ciuitas diaboli et de-
structionis ¶ Cũ ergo ex diuĩa p̄missione
vidit diabol⁹ se potentẽ ad expugnandũ
magna p̄te p̄dictam ciuitatem ordinauit

exercitū suū ī triplici acie. In pⁱma posuit capitaneū sathan In scđo belzebub In tcio vero mamonam. Primꝰ capitaneꝰ bellauit et cōtinuo bellat contᷓ religiosos qui custodiūt fossatū. et pdictꝰ diabolꝰ portat p armis suis supbiā sīl'ationē et ambicōez cōmittit ergo inē vtrosqꝫ durū bellū et vulnerati sunt ac trucidati specialiē plurimi religiosi si qui ferūt habitū huilitatis in corpe & leonē supbie ī corde. exteriꝰ apparēt hoībꝫ huīles capite in terrā inclinato ſꝫ corde sunt altiores celo. Vnde vidi tempibꝫ meis duos rligiosos duoꝝ ordinū informatoꝝ qui a mūdo segregati sancti viri mundū cōtempnentes exteriꝰ videbanē sic victos a demone ꝙ sua claustra relinquētes mūdanis fauoribꝫ adherentes epi facti sunt nō vocati ſꝫ vt erum pnas fugerent ordinū suoꝝ ꝙ fuit ī magnā cōfusionē pdictaꝝ rligionū et causa ml'taꝝ murmuracōnū. Ipi vero facti inverecundi ac si nichil eoꝝ statui indecens fecissent vt surdi ī oībꝫ ptrāsibāt. Bellat eciā diabolꝰ cū alijs religioſ p ambitionē et intᷓm vulnerat eos ambitione miserabili ꝙ cū nō efficiunē plati ī ordine inter dei huos viuē nō possūt ymmo exeuntes ad alios se transferūt vbi possūt suas ambitiones implē nō attendentes ꝙ cū ppl'i xpm voluerūt facē regē fugit ī montē iohānis. vj. Caritas eciā nō est ambitiosa pⁱma corintℏ. xiij. sup qđ dicit augꝰ Ociū sanctū qrit caritas ueritatis negociū suū suscepit. necessitas caritatis quā sarcinā si nullꝰ imponit vacandū est veritati. si aūt imponiē suscipienda est ppē caritatis necessitatē. Alios aūt religiosos inuenit diabolꝰ desiderantes visiones & reuelacōes et qꝛ raro tale desideriū absqꝫ radice supbie et psumpcōis seu vane curiositatis inuenē iusticia dei pmittente veniūt in illusiones et decepcōes diaboli p quē modū semīat diabolꝰ in maiori pte temptacōs spūales huiꝰ tempis et indicat ī corde illoꝝ qui sunt mīstri antixpi et sic cadunt plurimi religiosi vulnerati supbia a demonibꝫ. Ea ppē fugiendū est tale desideriū sic venenū cū nō concedanē visiones et reuelacōes vere ppē tale desideriū ſꝫ solū

pcedunt ex pura bonitate dei et ī aīa existente ī magna huīlitate timore et reuerēcia et ferventi amore dei. Alios aūt religiosos vulnerat et pcipitat diabolus cū in orōibꝫ quas faciūt sustinēt aliquā cōsolacōez que fundaē ī psumpcōe sue existimacōe supba sui ipiꝰ aut inducēte ipos ī ambicōz sui pprij honoris et glorie. Aut ī vita ista aut ī padiso cū talis cōsolacō pncipaliē includat saturitatē & refectionem sue pprie affectionis. Ex q̄ sequiē ml'titudo maxima pessimoꝝ vicioꝝ et erroꝝ et ideo talis cōsolacō fugiēda est oīno et solū illa est sustinenda q̄ sequiē ppriā cognicōez tui et pfectā sensibilitatē tue nichilitatis et tue imperfectōis cū magna subiectōe tue magnitudini et altitudini dei p altā reuerenciā et cū magno desiderio honoris dei qꝛ in talibꝫ vel sīl'ibꝫ debet fundari tal' cōsolacō. Caueē eciā summe debēt deuoti religiosi ab oī sentimento et visione q̄ztumcūqꝫ alta et q̄ztumcūqꝫ appareat certa si ducat eoꝝ cor in opinionē aut affectionē contᷓ aliquē articulū fidei aut cōtᷓ bonos mores et bonas honestates cū sine dubio ex pte diaboli sint. Hec est doctrīa illiꝰ illumīati et sancti viri fratris petri scōyo ī quibꝫ suis notabilibꝫ de remedijs contᷓ temptacōes spūales qui fuit vnꝰ de pncipalibꝫ reformatoribꝫ ordīs nrī ī hoc regno castelle O qz debilitatū est fossatū ciuitatis dei et qz pauci veri religiosi huiles inueniunē in orbe psertim cū multi cadunt ex simulata sanctitate q̄ scđm Iheronimū duplex est iniqtas. tales enī sepulchra dealbata plena spurcicia mortuorū nuncupari debent. Sed licꝫ īnumeri cadāt et pereant de fossato victi a diabolo aliq̄ tamē semp manēt qui viriliē resistunt q̄s deꝰ cognoscit et reseruat p defensione sue ciuitatis dilecte Sed accedit scđa acies bellatoꝝ diaboli belzebub et dat scđm preliū anmurale quoꝝ arma sūt oppressio distractio īiusticia et īdignacō et cōmittiē hoc bellū forte sic ꝙ ml'ti pncipū et militū inuenti sunt vulnerati ī capitibꝫ noīa vulnerū ab armis diaboli nuncupanē oppressio ppl'oꝝ. destructio īpotentū. Iniusticia et īdignatio de talibꝫ pncipibꝫ et militibꝫ

dr̄ ezechiel' · xxij · ca · pn̄cipes ei⁹ in medio
ei⁹ quasi lupi rapientes ad predā ad ef=
fundendū sanguinē et ad ꝑdendas aīas &
sic antemurale iusticie et equitatis rum=
pit̄ qꝛ vigiles scʒ curiales et cōsiliarij dor
miūt nō vigilant ꝓ bono ciuitatis sed ꝓ
bono ꝓprio cōsulendo pn̄cipib⁹ in iustici=
as oppressiones adulando eis et laudando
eoꝝ malū regem̄ De talib⁹ pn̄cipib⁹ dicit
dn̄s p ꝓphām osee · viij · ipi repugnauer̄t
et nō p me pn̄cipes exstiter̄t et nō cogno=
ui eos vere isto tempe magnā victoriam
et grandē predā de pn̄cipib⁹ et militibus
reportat diabol⁹. Cū vix īueniat̄ qui nō
studeat tirānice p̄sidē poci⁹ q̄ʒ rc̄e ī suo re
gimīe facē. Nec q̄rūt iam pn̄cipes cōsilia
rios v̄tuosos & honestos sʒ hoīes vulpīos
astutissimos et fraudulentos quib⁹ pos=
sint suas milicias et tirānides colorare p
adinuencōes diabolicas exq̄sitas cū q̄bus
captiuati a diabolo pibunt sine fine Iam
vicari⁹ xp̄i nichil fere pot̄ ī ecclesijs ꝓui=
dere n̄ ꝙ pn̄cipib⁹ placet et sic sepe ꝓuidē
tur de digtatib⁹ et bn̄ficijs ecclesie viri in
sipiētes viri scelerati · puuli lactātes et q̄
nō dū a matno vtero exier̄t. Sic ergo an=
temurale ciuitatis iustificacōis q̄si totū
videt̄ diruptū et expugnatū p demōes li=
cet aliq̄s de⁹ suo occulto iudicō semp reb=
uet ī quib⁹ bueī veritas iustificacōis qui
ita paucissimi sūt ꝙ ī tanta ml'titudine
maloꝝ n̄ apparet semp tn̄ ad nūm · vij re
buant̄. Iuxta illud ēcij regū · xix · rebuaui
m̄ ī isrl' septē milia viroꝝ q̄ nō curuauer̄t
genua an̄ baal p q̄s ītelligunt̄ viri fideles
septē donis sp̄ūs sc̄i pulchriformiē illustra
ti q̄ nō curuāt genua diabolo bellatori p
cōsensū . Accedat ergo ēcia acies demonū
bellatoꝝ volētes murū cape violentē sʒ nō
possūt qꝛ vt dc̄m est mur⁹ est caritas que
fortissima est · caritas enī nūq̄ʒ excidit ꝙ
vidēs capitane⁹ hui⁹ aciei q̄ mamona dr̄
vt possit triūphare de custodib⁹ muri ar=
mauit milites suos fortissimis armis aua
ricie & simonie et cū mur⁹ nimiū angusti
aret̄ vener̄t p̄lati nō pauci ad p̄lamentū
cū mamona et rescatati sūt Dic m̄ q̄s est
in ecclesia q̄ n̄ sit rescatat⁹ p mamōa vis
tu aliq̄d ī eccl'ia oportʒ ꝙ p̄mo roget ꝓ te

mamona vis episcopari hēas ꝓ te aduo=
catū mamonā qꝛ a maiori vsqꝫ ad mīorē
oīs auaricie studēt & a ꝓpha vsqꝫ ad sa
cerdotē cūcti faciūt dolū Iheremie · vj Iam
nichil valent electiones canoīce ī ecclesijs
cathedralib⁹ sʒ fauor et peccuīa nichil scia
et sancta vita sʒ astuta mamone malicia
et sic rupt⁹ est mur⁹ ciuitatis iustificaci=
onis ꝓ mag̃ pte et ml'ti vigilantes occisi
sūt qꝛ nō vigilāt illi tales ꝓpē curā aīaꝝ
sʒ bursaꝝ. Ideo dicit bernhard⁹ quē m̄ da=
bis de nūo p̄latoꝝ qui nō magis studeat
bursis euacuādis q̄ʒ vicijs extirpādis · pl⁹
studēt ī salmone q̄ʒ ī salomōe. Merito er=
go de hijs ꝯquerit̄ dn̄s ezechiel' · xxij . Sacē=
dotes ei⁹ cōtempserūt legē meā polluerūt
sc̄uaria mea inē sc̄m & ꝓphanū nō habue
rūt distanciā et inē polutū et mūdū n̄ in
tellexer̄t et a sabbatis meis auterūt ocl'os
suos et coinq̄nabar ī medio illoꝝ. Rupto
ergo muro et ꝑemptis tl'ib⁹ custodib⁹ im
q̄s ex vulnerib⁹ auaricie et simonie īgredi
unt̄ demōes ciuitatē sc̄ificacōis et occidūt
filios scʒ cogitacōs eoꝝ capiūt ml'ieres af
fectiones et viros scʒ cōsens⁹ q̄s captiuos
in dampnacōeʒ ꝑpetuā abissi infernal' de=
ducūt ꝓ mag̃ parte et ciuitatē ignib⁹ ex=
ponūt ut remaneat lapis sup lapidē qꝛ q̄
si nichil iusticie nichil huīlitatis nichil
caritatis remanet ī illa ciuitate. Sic ergo
incender̄t electā ciuitatē sc̄itatis et debtas
fecer̄t vias ipi⁹ ecclesiastici · xlix · hāc deso
lacōʒ p̄uidens saluator nr̄ dolens de talū
aīaꝝ dāpnacōe suo sanguīe r̄demptuꝝ fle
uit sup illā scʒ ciuitatē iustificacōis q̄si ei
dicēt o ciuitas mea dilc̄a o sp̄ūal' habita=
cio mea q̄s te sic destruxit q̄s te ī abissum
mersit o ciuitas meli⁹ tibi fuissʒ nūq̄ʒ fuis
se vbi sūt muri caritatis vbi ē ātemura=
le iusticie vbi ē fossatū huīlitatis vbi sūt
tui p̄lati caritatiui vbi pn̄cipes iusti vbi
sūt huīles r̄ligiosi oīa sb̄mersa sūt ¶ Et q̄s
pot̄it cōtinē lacmas si cū deuocōe voluerit
ꝯtemplari q̄t aīe peūt r̄ligiosoꝝ q̄t aīe pn̄
cipū q̄t aīe p̄latoꝝ q̄t aīe sb̄ditoꝝ sb̄ vtro
qꝫ brachio ex eoꝝ malo exemplo & r̄gimīe
ve illis. Sʒ licʒ quasi · vij · nūi ī hoc demo
nū bello cadant religiosi pn̄cipes et mili=
tes p̄lati ac eccl'iastici sb̄diti eciā sb̄ utroqꝫ

brachio semp tamē manēt aliqui in quib⁹
saluat̄ veritas fidei & iustificacō bone cō=
sciencie. et si nō n̄ duo viri fideles rema=
nerent ī mūdo ī eis saluaret̄ ecclesia q̄ est
vnitas fideliū caritatis vinculo ad vna=
ta. nō est aūt dubitandū qn̄ aliqui tales
sint ī mūdo q2 scdm crisostomū iusti sūt
in mūdo sic medulla ī arbore qua deficiē=
te deficit seu perit arbor ergo si non essent
aliqui iusti periret mund⁹ fluctuat ergo
nauicula petri s3 nō mergit̄ bellor₄ turbi=
nib⁹ quibꝰcūq3 q2 porte inferi idest demo
nū furie nō p̄ualebūt adūs⁹ eā cū sit tur=
ris fortitudis a facie īmici Et attente in
tuendū est ꝙ istud bellum diaboli nunq̄3
cessat ymmo cōtinuo crescit et aggrauat̄.
Vn̄ dicit ysidor⁹ libro p̄mo de summo bo
no ꝙ quāto ꝓpinqui⁹ finē mūdi diabol⁹
videt tanto crudeli⁹ psecucōes exercet ut
qui se cōtinuo dampnādū cōspicit socios
sibi ml'tiplicat cum quib⁹ iehēne ignib⁹
abdicat̄. Resumptis ergo virib⁹ et capti⁹
armis xpiane milicie de qb⁹ sup̄ libro pri
mo cōsideracōe p̄ma dictū fuit vigilādū
est et virilit̄ pugnandū cum demonibus
q2 vt dicit apl'⁹ ephe. vj. nō est nobis col
luctacō adūs⁹ carnē et sanguinē idest adū
sus hoīes qui sunt caro et sanguis et p cō
sequēs visibiles s3 adūs⁹ p̄ncipes et p̄tates
idest demones qui sunt hostes inuisibiles
et dicit p̄ncipes & p̄tates q2 angelor₄ ordi
nes nō solū sunt p grām s3 eciā p naturā
et sic de singulis ordinib⁹ ceciderūt aliqui
in quib⁹ naturalia p̄manserūt integra vt
dicit dionisi⁹ et inferiores obediūt supio=
rib⁹ vt possint nocē hoīb⁹ et p p̄ncipes &
p̄tates intelligunt̄ alij ordines demonū ¶
Sequit̄ adūs⁹ mūdi rectores hic noīe mū
di nō intelligit̄ vniūsitas creatura₄ que
nō regit̄ a demonib⁹ s3 a deo et angelis si=
bi mīstrantib⁹ s3 intelligit̄ vniūsitas ma
lor₄ hoīm sic dr̄ ioh. p̄mo. mūd⁹ eum nō
cognouit qui p demones regunt̄ inq̄ztū
per eos ad pctā mouent̄ ꝓpt̄ qd subdit̄ ad
declaracōz hui⁹ōi intellect⁹ tenebra₄ ha₄
dicunt̄ eni mali hoīes tenebre q2 sunt ī uo
luti tenebris ignoracie & culpe. cont̄ spūa
lia nequicie idest cont̄ spūs neq̄3 siue ma
lignos qd dr̄ ad ostendendū ꝙ p rectores
mūdi hic demones intelligunt̄ ī celestib⁹
idest in hoc aere caliginoso ꝙ freq̄nt̄ ī scp=
tura celū noīat̄ in quo demones habitāt
vsq3 ad iudiciū ut sup̄ dictū fuit. ꝓpt̄ qd
eciā aues celi noīant̄ Math. xiij. vbi dr̄
ꝙ aues celi cōmederūt semen qd cecidit se=
cus viam. Sic exponit p̄dictū verbū Ni=
cola⁹ de lira sup epl'am ad ephe. ꝓpterea
accipite armaturā dei scz vtutū ut p̄dcm
est ut possitis resistē īsultib⁹ demonū in
die mala idest in p̄nti vita vbi īminet
temptacōnū pugna vsq3 ad diem iudicij
que eciam erit dies mala malis & amara
valde. Vn̄ et iohes papa scribēs ysaac ci=
racusano epo. xvj. q. scda ca. visis de astu
cia diaboli et bello cont̄ ecclesiā catholicā
ac de municōe nr̄a dicit sic nec ignoram⁹
astuciā ei⁹ conat̄ nanq3 a p̄ncipio ruine
sue vnitatē ecclesie rescindē caritatē vul=
nerare scor₄ opum dulcedīez inuidie felle
inficē et oīb⁹ modis humanū gen⁹ puer=
tere ac pturbare. Dolet eni satis et erube=
scit caritatē quā ī celo nequiūt hr̄e hoīes
cōstantes ex lutea materia ī tra tenē. Vn̄
oport3 q̄ztum fragilitati nr̄e concedit̄ ut
oīs adit⁹ nocend⁹ ei⁹ versucie muniā⁹
ne mors īgrediat̄ p portas nr̄as. Hec ibi

Decima cōsideracō est de diūsita
te demonū et si p̄nt hr̄e spūs fa
miliares. Pro declaracōe p̄mi
notandū est ꝙ sic boni angeli sunt distin
cti in nouē ordinib⁹ et cum eis aīe sancte
sic eciā demones q2 a nouē ordinib⁹ cecide
rūt sunt distincti in nouē ordinib⁹ et cū
eis aīe dampnate. Et illi demones q̄ erāt
altiores ierarchie facti sunt peiores & in
feriores ī meridionali parte quor₄ presi=
dentē vocauit dauid demonē meridianū.
Est aūt vox cōis ml'tor₄ ꝙ sunt. x. diffe=
rencie demonū quidē dicunt̄ fata. Alij di
cunt̄ vulgarit̄ duen de causa Alij dicunt̄
incubi et succubi. Alij faciūt prelia. Alij
cōmedunt et bibūt cum hoīb⁹ apparēt in
sompnis. Alij ut dicunt fiūt spermate &
ex odore viri et ml'ieris cū cōiungunt̄ vel
ex radijs planeta₄. Alij sunt masculi et
femine. Aliqui sūt mūdi et aliqui īmūdi

Alij illudūt viros et femīas qui xurgu=
me siue bruxe vulgarit nūcupant. Multi
asserūt se talia vidisse et quasi tenēt qua=
si certa ꝫ quid ueritatis cōtineat cōsequēt
declarabit.

PRima differēcia demonū est de
fatis voluerūt quidā simplices
dicē ꝙ facta sunt quedā femie
quas dant spūs sup creaturā nouit natā
Vn̄ et seneca tragedia pma ī choro pmo
loquit de eis quasi de quibꝰdā sorribꝰ siue
deis que sic disponūt vitā humanā ꝙ nl'
lus pot ptrāsire ordinē ab eis dispositū sic
dicens dura pagunt pensa sorres nec sua
retro fila reuoluūt ad gens hoim fert ra-
pidū obuia fatis incerta sui. Sequit cto
veniūt ordine pce idest sorres ille que di=
sponūt vitā humanā nulli iusso cessare li
cet nulli sēptū pferre dicꝫ. ꝙ aūt fata sint
tales femie vel dee disponētes vitā huma
nā error est Vn̄ dicit augꝰ sup ioh. bmo
ne ēcio qui edificant ad credenda fata scꝫ
talia fiūt corda eoꝝ fatua Et scdm verita
tē si alicui nomē fati tribuat nulli n̄ vo-
luntati dei tribuendū est scdm augustinū
quīto de ciui. dei ca. octauo qꝛ ille summꝰ
deꝰ optime & verissime credit cūcta scire
anteq̄ꝫ fiant et nichil inordinatū relinq̄re
Quia ergo diuīa volūtate cuncta dispo=
nunt cū sit pma regula in cōtingentibus
ideo fatū nō ml'ieres nō dee nō vis posi=
cōis siderū ꝫ diuīa voluntas fatū appella
bit. Vn̄ fatū isto mō dr a for faris & sic
fatū dr quicq̄d deꝰ fatur. Si plura vis vi
dere de fato et fortuna ac diuīa ꝓuidēcia
vide in dialogo fortune libro pmo ca. ix.
vbi latissime de hac materia locutꝰ sum.
Sed quid dicendū est ad illos qui dicunt
se talia fata vidisse Respondet ꝙ si talia
accidant nō femie ꝫ demones sunt qui no
lunt imitari et deridē illud ꝙ deꝰ dixit p
angelū abrahe de natiuitate ysaac. & illō
quod dixit angelꝰ mrī sampson et illud
quod dixit angelꝰ zacharie prī iohis ba=
ptiste et quod dixit angelꝰ marie virgini
de xpo anteq̄ꝫ concipet.

SEcunda differencia demonū est
illoꝝ qui dicunt duen de casa.
Experiunt sepe hoies de nocte in
domibꝰ suis vigilantes ī lectis suis ꝙ am
bulat aliquis p domū mutādo frāgendo
res aliquas ictꝰ magnos dando specialit
in vasis vinarijs āmouēdo eciā a capitibꝰ
hoim birreta sua et tollendo oms rupas
quas in lectis sup se habēt ī quoꝝ aliqui
bus ego expꝰ sum. Cū eni iuuenis essem
et iacerem in quadā domo quadrata cuiꝰ
solū vnica erat porta ab intꝰ bene clausa
cum alijs tribꝰ socijs in eodē lecto. ecce sbi
to in tempeste noctis silencio audiuiꝰ ext
portā quasi sonū quē apothecarij faciunt
in mortariolis ereis ī fracturā speꝝ eni=
gilantes ergo & mirantes quid hoc eē pos
set tali hora cessauit modicū sonus ille et
post paululū sensibilit audiuiꝰ int domū
sub mensa quadā que ibi erat sb qua mā
serat cophinꝰ quidem quasi plenꝰ nouis
nucibꝰ et tantꝰ ibidē senciebāt a nob soni
tus nucū cōfractaꝝ ac si ibidem plurimi
porci grofolantes nuces ꝙ cōfrangentes
ambularēt de quo nō modicū stupefacti
eramꝰ cum ianua optime ab intꝰ eēt clau
sa et nullꝰ aliꝰ esset ingressꝰ. Post paulu
lū vero cessante sonitu illo in angulo pre
dicte quadre nobis opposito. subito appa
ruit quidā puꝰ splendor et nunq̄ꝫ amplius
vidimꝰ nec aliquid sentimꝰ. Quidā aūt
ex socijs qui maioris etatis erat et vir sa
tis piꝰ dixit nobis ꝙ nō timerēꝰ qꝛ erat
quidā spūs malꝰ nobilis aerarchie q̄ alia
mala nō opabat n̄ ludos illos ꝫ die facto
nuces sic dimisimꝰ īuenimꝰ faciūt eciam
luctā cum hoibꝰ et plura alia aliquibꝰ pa
uorosa et scdm veritatē tales nō sunt ho-
mines nec ml'ieres sed sunt quidā demo=
nes qui volunt deridē hoies volentes imi
tari angelū qui luctatꝰ est cum iacob &
angelū qui locutꝰ est cum moyse et ange
lū quē vidit iosue ī campo iericho et licꝫ
ml'ta dampna de nocte ī domibꝰ videant
egisse nichil tn̄ dampni de die reperit nec
res aliqua mutata de loco suo ꝫ quelibet
in suo ordie sic pmo erat. Est ergo illusio
q̄dā tl'iū demonū derisoꝝ q̄ ad nichil ali=
ud extēdi pot n̄ ad tl'eꝫ hoim derisionem.

Tercia differencia est quoꝝdam
demonū qui incubi et succubi
nuncupanꝫ qui hoīes generare
dicunꝫ. tales enī demones in specie hoīm
viroꝝ aliquo mō. Aliqñ incubunt femīs
et aliqñ in specie femiaꝝ succūbūt viris ¶
Qūo aūt talis generatio efficiaꝫ declarat
doctor seraphic⁹ bona ventura sup scōm
senteciaꝝ in scriptu suo. dicens ꝙ in actu
generationis sunt duo scꝫ semīs decisi cō=
stitucō scōm neruos et ṽtutes caloꝝ talis
speciei cōpetentes et sic est solius illi⁹ cui
dedit de⁹ vim generatiuā vel ꝓpagatiuā
et hoc nullo mō competit demonibꝫ assu=
mentibꝫ corp⁹ ¶ Item est ibi semīs pfecti
transfusio et transfusi suscepcō et hoc pot
cōpetē demonibꝫ. Primo enī demones suc
cumbūt viris in specie mlīeris et ex eis se
men pollucōis suscipiūt & quadā sagaci
tate nature ipm semē in sua ṽtute custo=
diūt et postmodū deo pmittente fiūt in=
cubi et in vasa mlīeris transfundūt ex q̄
transfusione hoīes generari pñt nō tamē
sic generati sunt filij demonū sed hoīs hec
ille. Isto mō ferꝫ generatū fuisse merlinū
Vñ legiꝫ ī historijs brittanoꝝ ꝙ rex bor
tegeris qui brittaniā regebat toci⁹ insule
in se odia cōsiderās. Inito cōsilio cū sapiē
tibꝫ quid agē deberet ad tutamē sui iussit
cōuenire artifices qui ei castꝝ fortissimū
fabricarēt. sꝫ cū opus terra absorberet sua
sum est ei a magis et cōiectoribꝫ ut hoīeꝫ
sine prē natū quereret et ei⁹ sanguīe lapi
des et cementa aspergi pcipet & sic suū edi
ficiū stare possꝫ. Queriꝫ ergo merlin⁹ qui
illis tempibꝫ nat⁹ erat cui⁹ ortus tradiꝫ
fuisse mō sub sēpto. Quidā enī dicūt eum
fuisse filiū cuiusdam monialis filie cuiusdā
regis que clemēcia vocabaꝫ. Richard⁹ vo
dicit eam nō fuisse monialē sꝫ dicit ꝙ inē
moniales nutrita fuit in ecclesia beati pe
tri de vrbe baemadim Huic aꝫ demon ap
parebat in spē pulcherrimi iuuenis quā
sepi⁹ alloquēs deosculabaꝫ tandē eā cogno
scens grauidā dereliquit. Cūqꝫ hui⁹ facti
noticia ad p̄dictū regē bortegeriū puenis
set stupefact⁹ rex a magis pquirit verū
hoc possibile videreꝫ qui responderunt ꝙ
sic qꝛ plrōꝝ historie hec affirmāt ¶ Refert
enī apolei⁹ inē lunā et terrā esse demones
incubos certa ꝙ nec beat⁹ aug⁹ discordat
ut in. xv. libro de ciuitate dei patet ¶ Hic
merlin⁹ a nuncijs regis requisit⁹. cū mrē
tus fuisset coram rege cum mrē adduciꝫ ¶
Qui regē inērogauit cur ip̄e cū mrē sua
vocati fuissent. Cui rex causam vocacōis
apperuit dixit quoqꝫ ꝙ vnū castꝝ seu tur
rim edificari mandauerat sꝫ fundamenta
in loco firmari nō poterāt qꝛ quicqd ī die
edificabaꝫ ī nocte totū absorbebaꝫ. Cūqꝫ
magi & cōiectores de causa requisiti fuis
sent. Responderūt nullo mō posse in loco
fundamēta firmari ñ ueniaꝫ hō sine prē
cui⁹ sanguine lapides et cemēta aspergāꝫ
tu aūt diceris esse talis et ꝓpē hoc te pqui
ri fecim⁹ ¶ Ad que verba merlin⁹ respōdit
dicens magos et cōiectores fuisse menti=
tos causāqꝫ apperuit ꝓpē quā nō poterāt
firmari fundamēta asseruit quoqꝫ stagnū
sub fundamēto esse ꝙ totū qd̄ struiꝫ absor
bet. Queriꝫ ergo fodiendo et sic inueniꝫ ¶
Tunc mādat merlin⁹ euacuari stagnū p
riuos & incepit tūc apire misteriū futu=
roꝝ sicut pleni⁹ cōtineꝫ in collectacōe histo
riaꝝ frīs iohīs de podio. Nō ergo bm ea
que suprdicta sūt mirandū est si sic hoīes
generenꝫ p demones incubos et succubos
licet istud raro ueniaꝫ. freqꝫ tamē expe
riunꝫ aliq femīe eciā deo dedite et nimiū
deuote tales demones ad se venientes qui
eas vigilantes a lectis extrahunt vel orātes
amplexanꝫ et quadā dulcedīe sompni so
porate euigilantes īuenūt se pollutas ac
si cum viris miscerenꝫ nec remediū se ha
bere posse dicūt ñ solū cū ligno vere cru=
cis xp̄i in cui⁹ p̄ñcia accedē nō pñt tales
demones sicut istis tempibꝫ experte sūt que
hoc bello tribulanꝫ. De viro eciā quodam
deuoto audiui ꝙ semel cum esset ī oracōe
senciebat ī aere q̄ndam dulcedinē cant⁹ ve
nire ad se qua appinquante soporabat et
euigilans inueniebat se pollutum ¶ Plura
alia de istis spiritibꝫ accidūt que longum
essent enarrare. tales enī demones volunt
deridē hoīes & volūt imitari angelos qui
loquebanꝫ cū daniele et cū zacharia. et cū

ſcõ iobe q̃ quaſi ſemꝑ erãt cũ eis ĩ cubicl'o
ſuaꝝ bitacõnũ.

QVarta differẽcia eſt aliquoꝝ de
monũ qui vigilantibꝫ per vias
apparẽt quaſi exercitꝰ magni q̃
cũ magnis tumultibꝫ ĩcedẽ videntᷣ et vul
go dᷣ hueſta antigua Aliq̃n eciã videntᷣ
facẽ prelia magna tales enĩ volũt imita
ri prelia regis ſenacherip et cõſtantini &
alia ml'ta de quibꝫ ſupᷓ libro · iiij · cõſidera
cõe · ix · dc̃m eſt In quibꝫ ipi lucrati ſũt ñ
ꝑuam ml'titudĩeꝫ aĩaꝝ.

QVinta differẽcia eſt aliq̃ꝝ demo
nũ q̃ intᷣ hoĩes ſe apparẽt cõme=
dentes et bibẽtes q̃ſi aſſociãtes
ſe eis. Tales volũt deridẽ hoĩes et volunt
imitari angelos q̃ cũ abrabã cõmederᷣt &
ꝑ viã fuerᷣt et raphaelẽ ãgelũ q̃ ſocìꝰ fuit
thobie iunioris q̃ cũ eo cõmedẽ et bibẽ vi
debatᷣ · et xp̃m q̃ ſociatꝰ eſt ꝑ viã lucam et
cleophã et ad menſã cũ eis fuit Vñ legitᷣ
in vita beati germani q̃ cũ p̃ocꝰ ſcꝰ qua=
dã nocte hoſpitatꝰ fuiſſet ĩ vno domo et
pꝰ cenã menſa iteꝝ ꝑaretᷣ admiratꝰ que=
ſiuit ab hoſpitibꝫ cui denuo menſa ꝑaretᷣ
qui cũ diceretᷣ ꝙ bonis illis viris et ml'ie=
ribꝫ que nocte incedũt p̃parent · nocte il=
la ſtatuit ſanctꝰ germãꝰ vigilare · & ecce
vidit ml'titudinẽ demonũ ad menſã ĩ for
mis viroꝝ et ml'ieꝝ venientẽ q̃ eis p̃cipi=
ens ne abirẽt cũctos de familia excitauit
et queſiuit ſi ꝑſonas illas cognoſcerẽt · q̃
cũ oĩs vicinos et vicinas dicerẽt eſſe mi
ſit ad domos ſingl'oꝝ et ecce ĩ ſuis lectul'
ſũt inuenti adiurati ergo ꝑ ſanctũ germa
nũ demones ſe eſſe dixerᷣt q̃ ſic hoĩes illu=
debant.

SExta dr̃ia demonũ eſt eoꝝ qui
in ſompnis hoĩbꝫ apparẽt eos ĩ
quietãtes diũſis modis ſompni
orũ · terrẽt eciã dormiẽtes itm̃ vt euigilãs
hõ ſenciat ſe totũ horribilitatũ et altera=
tum ex p̃ncia ſpũs maligni Vñ job · iiij ·
In horrore viſionis nocturne q̃uo ſolꝫ ſo
por occupare hoĩes pauor tenuit me et tre
mor & oĩa oſſa mea ꝑterrita ſũt · et cum
ſpũs me p̃nte trãſirẽt inhorruerᷣt pili car
nis mee · nec mirum qꝛ magnũ pauorẽ &
tremorẽ ſequitᷣ piloꝝ erectio et ſic hoc ſeq̃r
ad p̃nciam ſpũs boni cuiꝰ dĩ erat iſte qui
iob apparuit et ẽruit ml'to forcìꝰ ſpũs ma
lus terrorẽ et pauorẽ inducet. Q̃uo enĩ ſit
ſpũs malꝰ ſignũ eſt ꝙ cũ hoĩes ſic euigi=
lant et nomẽ ih̃us cum deuocõe ſel' noĩat
facto ſignaculo crucis ſecuratᷣ ſtatĩ aĩꝰ a
tali alteracõe demone fugato · tl'es enĩ de=
mones volũt deridẽ hoĩes et appetũt imi=
tari q̃ apparuerũt ĩ ſompnijs ꝑphis · et io
ſeph ſponſo virginis ac alijs pluribꝫ ſcĩs.

SEptima dr̃ia demonũ eſt ſcd̃m
aliq̃s inſipiẽtes qui dicẽ volue=
rũt ꝙ ſũt aliqui demones ſiue
ſpũs qui fiũt odore aeris cũ hõ accedit ad
ml'ierẽ et ꝙ aliq̃ eciã fiũt ex radijs plane
taꝝ cũ mutuo repcuciuntᷣ. Et dicũt ꝙ illi
qui meliores ſũt veniũt ĩ ſompnijs hoĩbꝫ
et faciũt ꝙ ſompniẽt · ꝙ dormiũt cũ ml'ie
ribꝫ et recipiũt illud ſemen ex quo noniᷣ
efficitᷣ vnꝰ ſpũs · que oĩa ſũt falſa et erro=
nea · cum a p̃ncipio facti ſint oĩs angeli
ſiue boni ſiue mali nec fc̃a fuit creacõ ali=
cuiꝰ maligni ſpũs poſtq̃ꝫ ceciderũt a celo
ſicᷣ nec poſtea creatꝰ ẽ aliq̃s bonꝰ angelꝰ.

OCtaua dr̃ia demonũ eſt eoꝝ qui
in ſpẽ viroꝝ et femĩaꝝ apparẽt
qui ſcd̃m veritatẽ nec ſũt ma=
ſculi nec femĩe. Veruntñ aliquibꝫ eoꝝ pla
cet plꝰ ſocietas virorũ & alijs ml'ierũ. Et
cauſa huiꝰ diũſitatis et ſcd̃m diſpoſicões
diũſas quas ĩueniũt ĩ viris vel femĩs ad
ſuas decepcões credendũ ſicᷣ legimꝰ de eua
et fitoniſſa et pluribꝫ alijs ml'ieribꝫ cũ qui
bus diabolꝰ luctꝰ eſt ml'tũ Et ideo tales
demões adheſerᷣt ml'ieribꝫ · et ñ adheſerũt
helije · nec ſamueli · nec nathan · nec heliſeo
nec alijs pluribꝫ ſcĩs ꝑphẽ q̃s ipi ꝑdiderũt
ml'titudĩeꝫ aĩaꝝ · nec tl'es demões adheſe=
rũt ꝟgini marie nec ſuſãne · nec ſcẽ lucie ·
margarethe · katherine · nec alijs pluribus
ꝟginibꝫ & femĩs ſcĩs · ꝑphẽ q̃s ml'tũ demo=
nes ꝑdiderᷣt. Vñ iſto mõ plꝰ diabolꝰ q̃e=
ſcebat cũ egea q̃ꝫ cũ vxore ſua maximilla
et plꝰ cũ daciano q̃ꝫ cũ vxore ſua alexãdra
et plꝰ cũ maxẽcio q̃ꝫ cũ vxore ſua et ſic de
pluribus alijs.

NOna differēcia demonū est eoꝝ
qui mūdi et īmūdi dicunt̄. Vn̄
et luce. xj. saluator dixit. Cum
immūdꝰ spūs exierit ab hoīe ꝛc̄ Dicit̄ aūt
spūs īmūdꝰ ꝓp̄ tria ¶Primo ꝓp̄ īmūdi-
ciam ꝓprie iniq̄tatis ezechiel'. xxviij r̄ple
ta sunt interiora tua iniq̄tate & peccasti
scꝫ pc̄to sup̱bie et eieci te de monte sc̄o dei
idest de celo empireo tanq̄ꝫ leprosum. Sc̄do
ꝓp̄ īmundiciā suggestionis qꝛ feda et im
mūda suggerit. est enī diabolꝰ ad modū
leprosi. qui statim inficit cor humanū cū
se ei applicat ꝑ cōsensum. Ideo orat eccl'ia
in collecta. Da q̄s dn̄e ppl'o tuo diabolica
vitare cōtagia. Tercio dr̄ īmundꝰ ꝓp̄ im
mundiciā hītacōis qꝛ nō hītat n̄ in īmū
do loco idest ī existēte ī pc̄to mortali. Ad
sil'itudinē vpuppe que nidificat ī stercore
Vn̄ demōes dicūt dn̄o Math. viij. si eicis
nos hinc mitte nos ī gregē porcoꝝ. Adū
tendū tamē ꝙ ꝓprie diabolꝰ hītat ī ypo
critis luce. xj. et ingressi hītant ibi. sedet
in auaris diuitibꝫ p̄s sedet ī insidijs diui
tibꝫ. dormit ī voluptuoſ iob. xl. sub vm
bra dormit. regnat aūt ī sup̱bis job. xli
ip̄e rex sup̱ filios sup̱bie. Aliq̄ eoꝝ dicunt̄
mūdi ꝙ sic intelligendū est ꝙ illi demo-
nes qui fuerūt de alciori ordine volūt plꝰ
decip̱e limpidiores & puriores creaturas
sic̄ patet de lucifero qui temptauit p̄mū
hoīeꝫ et xp̄m ī deſto et sic de pluribꝫ alijs
sanctis ¶Vn̄ alexander papa. iij. q. i. ca.
nulli dicit diabolꝰ nō cessat circuire que-
rens quē devoret & querē q̄s ex fidelibus
perdat. et maxime illos q̄s ardentiores in
ſuicio saluatoris eiq̄ꝫ familiariores inue-
nerit et in tm̄ desiderat impugnare ſuius
dei mundꝰ et sc̄ꝰ ꝙ nō solū vnꝰ mittitur
cont̄ vnū ꝫ sepe plurimi ¶Vn̄ in cronicis
mioꝝ legit̄ ꝙ cum semel demones temp̱e
beati francisci ꝯgregarent̄ cum p̄ncip̱e suo
ut deliberarēt. qūo possūt ordinem sancti
francisci nouit̄ incipientē destruē septē mi
lia demonū fuer̄t electi cont̄ quiq̄ꝫ fratres
quos beatꝰ franciscꝰ ad vnū heremitoriū
destinauerat ut illos a mūdicia vite con
temptu mūdi & vera huīlitate auerterēt
quia ergo tales demones plꝰ sequunt̄ ho
mines mūdos et sanctos Ideo de noīacōe
extrīseca demones mūdi appellare possūt
licet in se īmundissimi sint pc̄tis ut dc̄m
est. Demones vero inferioris ordinis licꝫ
non possint decip̱e p̱sonas alcioris vite.
placet tamē eis cum īmundi efficiunt̄ et
turpes in pc̄tis p̄sertim delectant̄ demōes
cum auertant aliquē a vera fide ihu xp̄i
dn̄i nr̄i qꝛ de alijs virtutibꝫ parū curant
sine fide. Ideo dr̄ p̄ma pet. v. cui resistite
fortes ī fide Sobrij ergo estote et vigilate

DEcima differēcia demonū est eo
rū qui decipiunt ml'ieres aliq̄s
vetulas malecdas que xurguīe
siue bruxe nuncupant̄. Sciendū ergo est ꝙ
sunt quedam male gentes viri & ml'ieres
apostate in fide et heretice creature et fal
se qui seip̄os dāt volūtarie diabolo et dia
bolꝰ recipit eos et dat eis ꝙ ꝑ suas artes
falsas eis appareat ꝙ ambulant ducentas
leucas. et ꝙ rediūt ī spaciū. iiij. uel quiq̄ꝫ
horarū. et ꝙ destruūt creaturas suggētes
sanguinē eoꝝ et ꝙ faciūt alia maleficia q̄
volunt scd̄m diaboli volūtatē ꝙ est eis et
illis qui eis credunt magna decepcō et il-
lusio diaboli ¶Veritas aūt huiꝰ fc̄i est ꝙ
qn̄ iste male p̱sone volunt vti hijs pessi-
mis fictionibꝫ cōsecrant se cum verbis et
vnctionibꝫ diabolo. et statim diabolꝰ re
cipit eos in op̱e suo et accipit figurā eaꝝ
et fantasiam cuiꝰlibꝫ eaꝝ. ducitq̄ꝫ illas ꝑ
illa loca ꝑ que desiderabāt corp̱a vo earū
remanent sine aliq̄ sensibilitate et coop̱it
illa diabolꝰ vmbra sua ita ꝙ nllꝰ illa vi
dere possit. et cum diabolꝰ videt in fanta
sijs eaꝝ. ꝙ impleuerant que volebant nō
ammouendo ab eaꝝ fantasijs diabolicas
fantasias que viderūt reducit illas yma
ginacōes coiungens cum suis ꝓprijs mo-
tibꝫ et corp̱ibꝫ et tollit vmbrā suā desup̱
corp̱ibꝫ eaꝝ et statim videt p̄nt existencia
tamē illoꝝ nunq̄ꝫ ab illo loco absens fuit
sed solū actio cum ydolo & fantasia fuer̄t
illis rebꝫ que diabolꝰ eis p̄ntauit et que
fecit ꝑ quolibꝫ eoꝝ. et ꝙ hoc facit diabolꝰ
non est mirū quia illa op̱at̄ ut derideat
miseras aīas volens imitari ea que deus

verissime p angelos bonos fecit· sic qñ deducit abacuc pphetam p capillũ de iudea i babilonē realit cum sua pñciali existēcia et actione. Sed q diabolus habeat ptatem mutandi i existenciã alicuius creature nec facere q transeat vnũ corpus p aliud sine dãpno vnius vel ambo vel q trãseat maius corpus p spaciũ inpporcionatũ loco ut videlicz q ingrediant tales psone p parua foramia domo vel q sit sil' vnũ corpus in diuisis locis vel diusa i vno & sil'ia hec demones facē nõ pñt cũ hec repugnēt naturali phie et solũ p miracula aliqua talia a deo sũt possibilia fieri ut dictũ fuit sup cõsideracõe quita huius libri cũ de ptate demonũ agerem. Illud tamē qd diabolus pt facē est q vnũ p altero videat et q illud quod natã pt facē in vno mense ipe pot facē in puncto et causa est qa scit applicare actiua passiuis sic patz i hijs que fecerũt magi pharaonis Quod tamē diabolus faciat q vnus hõ cõuertat in serpentē vel auem vel plantã hoc est sibi impossibile & ideo in hoc ml'ti puersi xpiani alchimiste sunt decepti habētes pacta cũ demonibus cogitãtes q p eo artē ferrũ conuertet in aurũ. Quod aũt vna res sit et videat altera hoc bene pot diabolus facere deo pmittente. Sic enĩ sepe facit diabolus ut plurimos decipiat. Sic enĩ legit in historia sancti demētis et sancti ciprani & sancti germani et alio ml'to qz accipiebat figuras aliquo viro et ml'ie ad decipiendũ ppl'm et ad diffamandũ creaturas dei. Et ideo ñ est credendũ q hoies vel ml'ieres cõuertant in anseres vel alijs sil'ibus. Ea ergo q scelerate ml'ieres credunt et pfitent scz se cum diana dea pagano nocturnis horis et cũ herodiade & nimia ml'ie ml'titudie equitare sup quasdã bestias et ml'ta terra spacia i tempeste noctis silencio pertransire eiusq iussionibus obedire velud dño· et cunctis noctibus ad eius huiciũ euocari et q ab illis pñt alique cãture i melius vel in deterius cõmutari. Aut in speciē vel sil'itudiez aliam trãsformari oĩa sunt falsa et erronea et ñ a diuĩo spũ sed a maligno ut dcm̃ est talia fantasmata mentibus ea irrogant· qz cum alicuius aĩa p talem credulitatē subiugauerit sibi transfigurãs se i angelũ lucis et transformans se in diũsa psona spēs atq sil'itudines mentē qz captiuã tenet multipl'r deludit & nl'us debet venire in tantã stulticiã ut credat hec oĩa que in sompnijs et spũ tantũ fiũt eciã i corpe accidē cum eciã paulus nõ audeat asserē q fuerat raptus in corpe. Quecunq ergo talia crediderit scz postqz sup talibus audierit veritatē vel asseruerit scz ptinaciē pculdubio infidel' est et pagano deterior· xxvi q·v·epi·et qa nimiũ habundãt tales puerse mulieres in delphinatu et in vaschonia vbi se asserũt cõcurrē de nocte in quadã planicie deserta vbi est aper quidã in rupe qui vulgariē dr elboch debiēne & q ibi cõueniũt cũ cãdelis accens et adorant illũ ppriũ osculantes eum i ano suo. Ideo capte plures earũ ab inquisitoribus fidei et conuicte ignibus cõburunt. Signa aũt cõbusta sunt depicta qualiē scz adorãt cum candelis predictũ ppriũ in domo inqsitoris tholosam in magna multitudine camisea sic ego pprijs oculis aspexi.

Circa sm pñcipale huius decie cõsideracõis scz vtr possint haberi spũs familiares. Respõdet ad hoc beatus augus octauo de ciui·dei capit'o xiiij·q apoleius platonicus scpsit q socrates habuit deũ vnũ ex illo genē mininũ qui dicunt demones cum quo hēbat amiciciã et cõsiliũ a quo phibeb inquit augus solitus ãmoueri ut desisteret ab agēdo qño illud q agē volebat nõ psпere fuit euenturũ. Ex quo satis clare videt accipi argumentũ q ille phus habuit familiarē spiritũ· s est difficultas si ille spũs erat bõus vel malus· videret alicui q eēt angelus bõus quia ceteri futura pnunciare nõ pñt nisi forte diuĩo iudicio sic fuit sup declaratum consideracõe scda huius quĩti libri nec obstat quia dicit augus q dicebat demon qa apud grecos idē significat q plura cognoscens. Dixit tamē doctor illuĩatus franciscus de maioris i floribus suis sup isto passu q magis credit q fuit malus angelus qa socrates paganus & ĩfidelis erat. Sic ergo

patꝫ ꝙ demones tanq̃ꝫ familiares spiritꝰ
pn̄t haberi in dampnacōeꝫ tn̄ illoꝝ q̇ suā
familiaritatē hr̄e cōtendūt . Cauendū est
ecīā ab incauta inuocacōe demonū. Vnde
gregoriꝰ in libro dialogoꝝ narrat ꝙ Ste
phanꝰ presb̄r de itinē rediens mancipio
suo negligentē p̄cepit dicens veni diabole
discalcia me ad hanc vocē cepert caligaꝝ
corrigie cum summa velocitate solui ꝙ vt
presb̄r sensit expauit. & magnis clamori
bus dicit recede miser nō enī tibi ſꝫ man=
cipio sum locutꝰ. sic ꝙꝫ ex magna p̄te so=
lute suaꝝ caligaꝝ corrigie remanserunt.
et sic patꝫ ꝙ licet aliqui nolūt hr̄e demo=
nes familiares ex mala tn̄ cōsuetudīe loq̃ꝫ
di de diabolo ip̄i efficiunt̄ familiares eiꝰ
ut subito faciāt q̄ incaute mandant.

UNdecima cōsideracō est qualia
sunt corpa ī quibꝫ demones ap
parent et si pn̄t humana corpa
vel aīas subintrare. Iuxta ergo tria q̄ que
runt̄ tribꝫ punctis pn̄s cōsideracō expli=
cabit̄. Primꝰ erit de qualitate et figuris
corpum in quibꝫ demones apparēt. Scd̄us
erit de subintracōe demonū in corpibꝫ ob
sessoꝝ. Terciꝰ erit si pn̄t demones essencie
aīe illabi qd̄ est aīam subintrare.

PRimꝰ punctus est de qualitate
et figuris corpum in quibꝫ de=
mones apparēt. Circa qd̄ notat
seraphicꝰ doctor bona ventura dicens in
suo scd̄o loquēs de angelis bonis et maliˢ
ꝙ in angelis duplex est vis scꝫ cōtempla
tiua qua cōuertunt̄ ad deū et fruunt̄ eo &
admīstratiua scd̄m quā descēdūt ad nos
et cōdescendūt nob̄. et ut cōgruenciꝰ nob̄
cōdescendāt indigent solacō corpis assum
pti qd̄ assumūt angl'i sic̄ organū vl' īstru
mentū ad opandum et sic̄ signū ad seip̄os
manifestandū et sic̄ oppimentū vel hita=
culū ad cōuersandū vel ad nos letificand̄
et cōfortandū et sic corpꝰ assumptū cōiū
git̄ angelis sic̄ instrumentū motori. Hoc
enī magis requirit exigēcia ex p̄te nr̄a q̃ꝫ
ex p̄te sua. Et est sciendū ꝙ corpꝰ effigia=
tū humana effigie magis cōpetit opacōe
sp̄us racōnalis. Ideo angelꝰ bonꝰ assumit
corpꝰ nō qualecūq̃ꝫ ſꝫ humana effigie insi
gnitū. Et istud corpꝰ sic assumptū dr̄ esse
corpꝰ elemētare. Non q2 sit ex. iiij. elemen
tis plena mixtione cōmixtū sic̄ est corpꝰ
cōplexionatū nec q2 sit ex puro et simpli=
ci elemēto formatū ſꝫ q2 p̄ncipalit̄ format̄
ex aere cum mixtione aliqua alteriꝰ elem̄
ti sic̄ videmꝰ ī nube que nō est corpꝰ ple
ne mixtū habꝫ tamē in se naturas pluriū
elementoꝝ. p̲ hunc aūt modū est corpus
ab angelo sumptū. q2 p̄ncipalit̄ ab aere eē
formatū intelligit̄ cōcurrēte ad hoc nat̄a
aliciuꝰ vaporis aquei uel terree. que qui=
dem facit tam ad varietatē cōdepressacōis
q̃ꝫ ad mltiformitatē coloris hanc aūt nō
oportꝫ angelū de longinq̄ cogitare cū aer
p̲ magna sui p̄te sit cōmixtꝰ vaporibus.
Scd̄m veritatē aūt tenendū est ꝙ angeli
tam boni q̃ꝫ mali assumūt corpa non de
natura celesti ſꝫ elementari nō simpliciter
nec plene mixta sed medio mō utpote ex
aere vaporabili angelꝰ tn̄ malꝰ accipit ex
parte inferiori bonꝰ vero ex supiori. De fi
guris v̊o corpum ī quibꝫ demones appa=
rent ut plurimū sunt turpissime. Et ideo
si scd̄m eiꝰ difformitatē ī peccando pmit=
teret deꝰ ꝙ correspōderet figura corpis as
sumpti nō esset aliq̄s hō viuēs q̄ eiꝰ visio
nē horribilē posset tolerare. Vn̄ & virgo
gloriosa p̲ singulari dono peciit a filio ꝙ
in morte sua nō apparēt ei diabolꝰ creden
dū est ꝙ xp̄s eiꝰ dulcissimꝰ filiꝰ reuelauit
sibi turpitudīeꝫ eiꝰ. et hinc est ꝙ pictores
oīs deformitates serpentīas & brutales
quas vidēt et q̃s excogitare pn̄t depingūt
in figuris demonū. Vn̄ legit̄ de quodam
pictore ꝙ quocienscūq̃ꝫ pingebat ymagi=
nē v̊ginis cū oī studio ip̄aꝫ pulcherrīe ef=
figiebat ſꝫ cū pingebat diabolū cū oī dili
gēcia difformiꝰ q̊ poterat describebat ꝓpt̄
qd̄ īdignatꝰ diabolꝰ cōt̄ eū ꝓcurauit q̄uo
pictor ille hr̄et verbū cū vxore cuiꝰdam
militis illiꝰ ciuitatis vbi erat. & finalit̄
tantā ardorē posuit int̄ eos ꝙ cōcordaue=
rūt se mutuo et nocte quadā acceptis plu
rimis iocalibꝫ auri et argenti recesserīt di
abolꝰ aūt cū vidit ꝙ erant ext̄ ciuitatem

ascēdit campaīle eccl'ie et pulsauit cāpanā sic ꝯsueuit pulsare ꝓ igne vl' ꝓ accipiēdū armis. exeūtes aūt hoīes ꝑ totā ciuitatē q̄rebat qd hoc eēt Respōdit diabol9 q̄ pulsabat ꝙ pictor ille portabat ext̄ ciuitatē vxorē tal' militis exeūtes ergo ꝓpt̄ illā vocē cepert̄ pictorē illū cū militis vxore et posuert̄ eos ī carcē marit9 vo q̄ pn̄s erat ī capcōe ei9 sperās ꝙ altēa die ābo ꝑ iusticiā pimerent̄ dolēs de pulchritudīe capillorꝫ vxoris ꝓscidit capillos ei9 q̄s secū duxit ad domū suā. Cū ergo ualde āgustiati & timore cōcussi ābo nocte illa manerēt ī carcē rcordat9 ē pictor de vgīe btā quā ipe sūme pulcherrimā depīgebat et cū mag̃ deuocōe rcōmisit se sibi qrens dīgreret eos liberare a piclo illo Et ecce rgīa āgelorꝫ dei mr̄ pulcherria apparuit eis ī carcē soluitqꝫ eos a vincul' et aperuit portas carceris pcepit ꝙ pictori ꝙ iret in domū ac si nichil sibi accidisset pcepit eciā ml'ieri illi ꝙ iret ī domū suā et secte iuxta maritū suū q̄ in lcō erat accumberet et disparuit vgo beata Illi vo impleuerūt oīa sic eis pcepat. Cūqꝫ euigilaret miles īuenit apud se vxorē suā et mirat9 q̄siuit q̄s eēt q̄ respōdit q̄si admirās & q̄s debeo esse n̄ vxor vr̄a. Et ille nūqd ego te cepi cū pictore et dimisi ī carcē heri et deduxi capillos tuos q̄s mān ꝓpria a capite tuo pscidi. Respōdit illa sōpniastis illud dn̄e. Ille ergo surgens a lcō quesiuit capillos et nō īuenit ostendēs et illa caput suū nichil deficiebat de capill' eis. Venit ergo vir ei9 ad alios ciues q̄ secū fuerāt ī captione et q̄siuit ab eis si recordabant̄ de tl'i fcō qd acciderat die pterita Dixerūt ꝙ sic Narrauit qūo vxor sua erat ī domo cū oīb9 suis capill' et dicebat ꝙ erat sompniū. Venert̄ eciā ī domo pictoris et īuenert̄ eū ac si nichil male fecisset occupatū ī picturis suis et finalit̄ meritis vgīs gloriose oms ī vnū ꝯcordauert̄ ꝙ illud fuerat sompniū Ecce ergo q̄nta demoīs malicia ꝓpt̄ picturā sue difformitatis. Et notandū ꝙ licz diabol9 ut cōit̄ sic depingit̄ ī tl'ib9 deformib9 figuris se pn̄tet sic cū decepit euā sub figa serpētis sepe tn̄ deo pmittēte ut leui9 decipiat trāsfigat se ī angelū lucis ɓm apl'm sic eciā legit̄ apparuisse ī figa crucifixi. Sz dicēs ī q̄ tunc poť cognosci ꝙ sit angel9 mal9 Respōdet̄ ꝙ ī. iiij. Primū ē qz licz in tl'ib9 figuris se repn̄tet semp tn̄ si diligent̄ īspiciat̄ ducit aliquā difformitatē ut caudā vel qd sil'e Scdm ē ꝙ si apparēs ī pncipio letificat et p9 rcessū tristē hoīez dimittit n̄ sic angl9 bō9 qz ī pncipio turbat sic patz de gabriele cū apparuit danieli daniel' octauo. et cū apparuit vgini luc. pmo qz tbata ē ī ꝭmone ei9 ꝫ post rcessū dimittit hoīez cū magno gaudio et leticia. Terciū est ꝙ indurat hoīez ī malo ꝙ suggerit sic declarauit bt9 pr̄ nr̄ francisc9 frī rufino ī hoc piculo laborāti ut patz ī cronicis mīorꝫ Angel9 aūt bō9 nō indurat ī malū ꝫ aūtit a malo & mollificat ac iclinat ad bonū. Quartū ē ꝙ si aliqd ei tpe respōdeat ꝑ illū cui apparz ī ei9 ꝯtemptū et derisionē stati eua nescit sic patz ī dcā croīca mīorꝫ. qz cū beat9 frācisc9 vellz liberare pdcm frez rufinū int̄ cetēa dixit sibi vt itelligas ꝙ ille q̄ tibi appuit ī figa crucifixi n̄ est xp̄s ꝫ diabol9 dicēs ei cū tibi appuerit & dixerit ego sū xp̄s api os tuū et ponā tibi feces. qd cū facēt fr̄ rufin9 idignat9 diabol9 cū magno tuml'tu rcessit ꝯfringēs lapides et rupes. Vn̄ et vsqꝫ ī hodiernū diē appet horribil' illa fracēa rupiū ī mōte aluerne.

Secūd9 pūct9 ē de sbintracōe demonū in corpib9 obsessorꝫ & de expulsione eorꝫ Circa hoc notādū ē ꝙ n̄ est ponendū ī dubiū ꝙ sit obsessio corpū ꝑ demōes cū euāgelia hoc maifeste expmāt ī plurib9 locis Sz dicēs qūo demōes pn̄t itrare corpa et ea obsidē Rn̄det̄ ꝙ demōes ꝑ natāz sbtilitatis sue et spūalitatis pn̄t q̄cunqꝫ corpa penetrē et ī eis sīn obstaclo et ipedimto sbsistē Itē ꝓ racōez sue ptatis pn̄t ea corpa ī quib9 sūt ꝯmouere et ꝯtbare. et ideo demōes sbtilitate et ptate nat̄e pn̄t corpa hūana penetrē et ita mīre pn̄t eciā vexare n̄ ꝓhibeāt̄ a vtute supiori et cū pmittūt̄ a deo itroire et vexare dicuntur corpa obsidere Et si queras quare hoc pmittit deus. Respondetur ꝙ ꝓpter tria vel ad sue glorie ostensionem

vel ad peccatis correccōꝫ. vel ad nr̄am in=
structōꝫ. Sꝫ ex q̄ istaꝝ causaꝝ determinate
hoc deꝰ pmittat latet humanā industriā
ꝓpᵗ hoc qꝛ occulta sūt dei iudicia ¶ Verba
sunt dn̄i bona venture ī scd̄o sn̄iaꝝ. Et si
velis scire sup q̄s habꝫ diabolꝰ maiorē p̄ta
tem ad obsidendū eos post xp̄i passionē.
Respōdeᵗ ꝙ sup excōicatos p̄scisos ab ec=
clesia habꝫ diabolꝰ p̄tatem vexandi corpa
liᵗ. Vn̄ pma corinth. v. Iudico illū qui
huiꝰōi est trade sathane in iteritū carnis
In nō p̄scisis aūt p̄tatē nō habet diabolꝰ
nisi q̄tum a deo pmittiᵗ vt dictū est vel
ad pc̄ti punicōꝫ vel ad alioꝝ erorē et corre=
ctōꝫ vel ad glorie dei ostensionē vel ad bo
noꝝ coronā et exercitacōꝫ. Et si dicas nū=
quid an̄ passionē xp̄i hēbat p̄tatē eciā ve=
xandi hoīes. Respondeᵗ ꝙ hēbat p̄tatē ve
xandi corpaliᵗ oīs p̄t̄ꝫ illos solos q̄ pri
uilegio solo tuebanᵗ a dn̄o iob. pmo nō=
ne tu vallasti eū. n̄ tn̄ vtebaᵗ diabolꝰ sēp
p̄tate puniendi ut maiorē hr̄et p̄tatē sedu
cendi p culpā sic̄ et nūc excōicatis & infi=
delibꝫ sic eni diabolꝰ omittit aliq̄n mala
facē ut peiꝰ fiat qꝛ n̄ vexando excōicatos
ut ī pmitiua ecclesia tales sn̄ias minꝰ vi
tant hoīes & minꝰ timēt. Et hinc ē ꝙ sūt
mlˈti p̄scisi excōicati q̄ nō essent si eos ve=
xaret. Et notandū ꝙ cū aliquē vexat dia
bolꝰ potest ꝓ volūtate sua p linguā hoīs
diu̇sa formare v̇ba. Et ideo arrepticij ali=
q̄n loquunᵗ ydeoma ignotū sic̄ purꝰ lay=
cus latinū ꝙ est maīfestū signū demonia
ci. Vn̄ & demon quidā rusticū obsidēs re
quisitꝰ a quodā mḡro cōiurante q̄re non
recte loquebaᵗ latinū Respōdit nō possū
domare labia illiꝰ rustici. Et si q̄ris cau=
sam quare demones aliq̄n scd̄m varietatē
lune magis affligūt hoīes q̄ꝫ alio tempe.
Respondeᵗ ꝙ est duplex causa sic̄ notat
nicolaꝰ de lira sup math. ca. xvij. decla=
rans quare discipuli nō potuerūt curare
lunaticū. Prima causa est vt p hoc crea=
tura dei scꝫ ip̄a luna infameᵗ ut Ieronīꝰ
et crisostomꝰ dicūt. Scd̄a est qꝛ ꝓpᵗ mol=
liciē cerebri ī nouilunio q̄n habūdāt hu
da sup que luna habꝫ dominiū cerebrū est
apciꝰ vt demō ī ip̄o aliq̄d opeᵗ hic demōes
scd̄m certa augmēta lune pturbant hoīs
fantasiā q̄n cōsiderant cerebrū ad hoc esse
dispositū Nūc videndū est de coꝝ expulsi
one. Circa qd̄ notandū est ꝙ demones nō
nisi virtute diuīa pn̄t a corpibꝫ expelli im
mediate vel mediātibꝫ angelˈ qui frequēt
in talibꝫ sunt executores diuine volūtatis
nec aliq̄ res sensibilˈ aut virtꝰ corpalis pt̄
in eis aliq̄d agē directe vel indirecte cum
sint oīno sp̄uales substancie p quod pn̄t
ad aliq̄d cōpelli nec p cōsequēs ab obsessis
corpibꝫ expelli. Veruntn̄ ex euangelio xp̄i
duas doctrinas habemꝰ ad demōes expel=
lendos. Prima est vl̄is scꝫ p nomen ih̄u
Math. vltimo In noīe meo demonia eiici
ent. Alia est p̄ticularis qꝛ est q̄dam genꝰ
demonioꝝ ꝙ nō eiciᵗ n̄ in oracōe & ieiu=
nio ut patꝫ Math. xvij. Vn̄ sic̄ in diu̇sis
rebꝫ corpalibꝫ admīstrādis diu̇si angeli a
deo p̄paranᵗ et diu̇soꝝ ordinū. sic eciā in
diu̇sis temptacōibꝫ demones hn̄t sp̄alem
affectū qꝛ aliq̄ potētissime temptāt de di=
uicijs congregādis aliq̄ de honoribꝫ appe
tendis. Vn̄ & aliq̄ dicunᵗ sp̄us supbie et
aliqui sp̄us luxurie. Iste aūt demō de quo
loquiᵗ xp̄us hēbat virtutē temptādi po=
tissime de vicio carnis qd̄ viciū potissime
refrenaᵗ p oracōeꝫ & ieiunū et p ↄsequēs
demō ī talibꝫ temptās p talia supaᵗ Ra=
dix tn̄ expulsionis demonū vera creduli=
tas est vt declaraᵗ a xp̄o capitulo eodem.
Cū eni quererēt discipuli quare n̄ potuis
sent expellē illū demonē xp̄us respondit
ꝓpᵗ incredulitatē v̄ram. Et si queras an
aliquo mō v̇tute herbaꝝ vel armonie pos
sint expelli demōes. Respondeᵗ ꝙ ita pua
posset esse illa vexacio ꝙ peiꝰ expelleretᵗ
qd̄ faceret n̄ agendo ī demonē cū sit sp̄us
sepatꝰ ꝫ agendo ī ip̄m vexatū a demonio
Vexat eni diabolꝰ b̄m disposicōꝫ maiorē
vel minorē melancolicā vel colericā & ce=
tera. Herbe aūt et armonie mlˈtū pn̄t im=
mutare disposicōꝫ corpis cū quedā incli=
nent ad leticiā quedā ad tristiciā ꝙ eciā
patꝫ de armonijs ut patꝫ octauo politice
vbi Aristotiles vult ꝙ diu̇se armonie ha
bēt ꝓuocare diu̇sas passiones in hoīe hec
eciā refert bocciꝰ in musica sua et auctor
de ortu sciaꝝ vbi loquēs de vtilitate mu=
sice dicit ꝙ valꝫ ad curādū vel alleuiādū

diuſas infirmitates et ita patet ꝙ herbe
et armonie cauſare pñt ĩ hoīe diſpoſicōeꝫ
contrriam illi vexacōi qua diabolꝰ uexa=
re conat̃ hoīeꝫ. Ex quo ſequit̃ ꝙ ceteris pa
ribꝫ fit vexacio debilior nō videt̃ tñ qūo
herbe vel armonie pñt in hoīe diſpoſicōeꝫ
aliquā cauſare ꝓpt̃ quā hō nllomō vexa=
re poſſet a demōe ſi ꝑmitteret̃ qꝛ diabolꝰ
mouēdo ſolū localit̃ vapores & ipos ſpūs
in ordiato motu poſſēt hoīeꝫ mltū vexa
re herbe aūt vel armonie nllaꝫ diſpoſicōꝫ
cauſare pñt in hoīe ſua naturali v̾tute ꝑ
quā ꝓhiberet̃ demon p̄dcam ꝯmocōꝫ facē
Contingit tñ qñqꝫ ꝙ diabolꝰ nō ꝑmitti t̃
hoīeꝫ vexare ñ vexacōe ita ꝑua ꝙ ꝑ aliq̃ꝫ
fortē diſpoſicōꝫ ad cōtrariū totalit̃ tollere
tur· et tūc aliq̃ herbe vel armonie poſſent
corpꝰ hoīs ita ad cōtrariū diſponē ꝙ illa
vexacio totalit̃ āmoueret̃· v· g· diabolus
qñqꝫ poſſꝫ hoīeꝫ vexare vexacōe e̾ſticie ita
debilit̃ ꝙ ꝑ aliq̃s herbas vl armonias que
h̄rent cauſare dilatacōeꝫ & diffuſiōꝫ ſpuū
qui ſūt motꝰ cōtrarie e̾ſticie totalit̃ āmo=
ueret̃ illa e̾ſticia. Qꝫ aūt dr̃ ꝑmo r̃gū· xvj
ꝙ ſaul q̃ vexabat̃ a demone alleuiabat̃ qñ
dauid citharā ꝑcuciebat corā eo et ꝙ rece=
debat ſpūs malꝰ. Dicendū eſt ꝙ bñ uerū
eſt ꝙ ꝑ tactū cithare v̾tute naťali illiꝰ ar
monie alleuiabat̃ aliq̃ꝫtulū afflictio ſaul
inq̃ꝫtū illa armonia aliq̃lit̃ dulcorabat ap
petitū eiꝰ ꝑ auditū ꝑ quā dulcoracōꝫ re=
debat̃ miniꝰ actꝰ ad illā vexacōꝫ Sꝫ ꝙ ſp̄s
malꝰ recedēt a ſaule qñ dauid cithariza=
bat corā eo hoc erat ꝓpt̃ vim crucis ꝙ ſa=
tis expreſſe dr̃ ĩ glo· vbi dr̃ ſic erat dauid
canticis muſice eruditꝰ diuſoꝝ ſonoꝝ ra
cōnabil moderatorqꝫ ꝯceptꝰ vnitatē eēncie
ſignificat q̃ varijs modis ꝙtidie r̃ſonat
dauid ĩ cithara ſua malignū ſpm̄ compe
ſcuit ñ qꝛ tāta eēt vis ĩ cithara ſꝫ ĩ ſigno
crucis q̃ ĩ ligno & cordaꝝ extenſione gere
bat̃ q̃ iam tūc demōes effugabat hec de mē
te Richardi ĩ q̃ſtionibꝫ de q̃libꝫ ſine p̄iu=
dicio ſnīe melioris Ex p̄dcis excludit̃ vnꝰ
error ĩ quo iſtis tempibꝫ incidūt aliq̃ ex=
orciſte qūo cōiurāt obſeſſos a demōibꝫ &
illi demōiaci r̃ſpondēt et dicūt ꝙ ſūt ho=
mines mortui vel viui q̃ ambulant ibi et
hec ē alia ſpēs deceptionis diaboli qꝛ bene

ſcit diabolꝰ oīes q̃ male viuūt et ut po=
nat eos in deſperacōe et audien tes in erro
re. Dicūt ego ſum tal hō vel tal mlier ꝙ
tñ eſt flm qꝛ vna ſuba exiſtētis vl aſſiſtēs
nō poť eē in alťa nec miꝰ ĩ duobꝫ locis et
ut diabolꝰ celet & coloret ſuā decepcōꝫ di
cit ego ſū tal hō et ambulo ĩ hac pēa ꝓpt̃
talia pcťa q̃ feci et fingit modū loq̃ꝫdi eiꝰ
et modū ambulādi et ideo faciatis ꝙ di
cant̃ ꝓ me tles miſſe et ſilia ut exeam ab
hac pena et totū eſt flm et decepcio mag̃·
qꝛ ſi exorciſta ſapiens et v̾tuoſꝰ cōiurauе
rit eū recte ipe dicet ſi eſt ſpūs eciā ſi ſibi
diſpliceat qꝛ nunq̃ꝫ legimꝰ ꝙ xp̄us vel ſc̄i
tles ſpūs ĩuenerťt ĩ oībꝫ q̃s ſanauerťt Sꝫ de
mones cambiāt et alťutrāt noīa ꝙ cicius
pñt facē q̃ꝫ figuras. cōſtat aūt ꝙ ipi labo
rāt ut alťutrent fig̃as ad inhonoracōꝫ &
diffamacōꝫ b̾noꝝ et creaťaꝝ dei ut ſup̄ di
ctū eſt ergo mlto forciꝰ et leuiꝰ alťutrabt̃
noīa et decipiunt̃ ſimplices ĩ hoc ꝙ p̄cipi
unt eis ꝙ faciūt dicē miſſas et facere alia
bona· cū mltociēs diabolꝰ ſuadeat bonū
ꝓpt̃ malū finē ſic̃ ſup̄ patuit octaua conſi
deracōe cū de malicia demonū ageret̃ · ſic
hic p̄cipiūt bonū ꝓpt̃ malū finē ſcꝫ ut ta=
les ſi viuūt deſperēt et ut alij audiētes in
errorē ĩuoluant̃. Nunq̃d ĩ vitis p̄rm ſepe
legiꝰ ꝙ diaboli mouebāt antiq̃s ſenes ꝙ
facerēt ſc̄a opa O inſipiētes exorciſte nun
q̃d legiſtis ĩ euāgelio ꝙ erat ib̄us eicienſ
demoniū fortaſſis ĩueniſtis ĩ euāgelijs ꝙ
erat ib̄us eiciēs hoīes de corꝑibꝫ obſeſſoꝝ
nūq̃d dās doctriaꝫ xp̄s eiciendi demōes in
fine euāgelij marci dicit Signa aūt eos q̃
crediderit hec ſequent̃ In noīe meo demo=
nia eiciēt nō dicit hoīes eicient ab hoībꝫ.
R̃ndeat ĩſipiēs exorciſta ſi vm̄ ē ꝙ petrꝰ
eſt ĩ corꝑe iob̄is q̃s dedit ei tleꝫ ꝑtatē ad
expellendū eū inde qꝛ xp̄s ñ dedit ꝑtatē ñ
ad expellendū demōes . Errāt ergo nimiſ
exorciſte cū ſua ignorācia credētes diabo=
li mēdacia & faciētes ꝙ alij ſimplices cre=
dant et ideo digni ſūt mag̃ pena apd̄ deū
et hoīes. Sꝫ r̃manet vna mag̃ difficultas
ſi vm̄ ē ꝙ hoīes mortui ñ pñt ambulare
in hoībꝫ viuis ſic̃ demōes· qūo ergo dicūt
illi q̃ tranſpaſant̃ vl rapiunt̃ de hoc mun
do ad alteꝝ ꝙ viderunt aliq̃s homīes vel

mlˀieres q̇ adhuc viuebāt ī pn̄ti vita su-
stineri ꝗues penas in alio mūdo. Sic̄ ergo
isti sūt hic et illic vt viuāt hic & ibi puī
anē ita n̄ erit mirū ꝙ hoīes viui vlˀ mor
tui licꝫ sint ī suis existēcijs alibi ꝙ ambu-
lēt sic̄ demōes ī hoībꝫ. Pro solucōe huiꝰ dōi
notandū ꝙ nllˀa ꝑsona poē videri ī duo
bꝫ locis naᵗaliē qꝛ absencia pn̄cie ꝓuat vi
sionē ī oī loco ab accōe sua Reqrit enī no
ticia ītuitiua · iiij · scꝫ pn̄ciaꝫ exn̄ciam cau
sacōꝫ et mocōꝫ potēcie sic̄ notat frācisc9 de
maronis ī ꝓlogo sui ꝓmi sniaꝝ · q · xvij ·
Tenendū ergo ē tanqꝫ vm̄ ꝙ nec āglˀꝰ bōꝰ
nec malꝰ nec hō scꝰ nec mlˀier scā nec hō
ꝑuersꝰ nec mlˀier ꝑuersa pn̄t eē silˀ indiui-
sis locis qa cū gabriel erat cū daniele vel
cū zacharia vel cū ṽgine maria ꝓtūc non
erat ī alio loco sic eciā demōes qꝛ cū azmo
deꝰ erat ī domo sare n̄ erat ī alio loco ita
eciā nec viuētes pn̄t hic viuē et esse silˀ in
alio mūdo qꝛ impossibile est ꝙ sint ꝑ assi
stenciā hic et ibi . Quid ergo est dicendū
ad ea q̄ dicunē Rn̄deē ꝙ ē vna cōsideracō
talˀ cū hō viuꝰ trāsit an̄ speculū vlˀ ponit
se an̄ eū · tūc speculū ostēdit ymagiēꝫ suā
nō diminutā in sua assistencia & cū inde
āmoueē nō appet ymago in specˀlo · sic hō
qui viuit et est ī pc̄to ymago eiꝰ poē ap-
parē in sepulchro infernali q̄si ī specˀlo an̄
qđ est et cū iustꝰ eciā viuit ymago sua vlˀ
nomē videē ī libro vite et ī cōuiuio etn̄a
li · qđ aūt hoc possꝫ eē patꝫ qꝛ xp̄s dixit de
talibꝫ gaudete qꝛ noīa vr̄a scp̄ta sūt ī celˀ
et sic eciā noīa maloꝝ scp̄ta sūt ī inferno
et tn̄ maioris efficacie sūt noīa qꝫ ymagi
nes ī speculo · n̄ est ergo vm̄ ꝙ hoīes male
viuentes sint ī inferno ꝫ bn̄ eoꝝ noīa vel
figure.

Terciꝰ pūctꝰ huiꝰ cōsideracōis
est an demōes possint illabi essē
cie aīe ꝙ est aīaꝫ penetre vel an
pn̄t malas cogitacōes immittē . Ad ꝓmū
dr̄ ꝙ ista est ꝓꝓetas soliꝰ dei · solꝰ enī qui
creauit aīaꝫ poē essēcie eiꝰ illabi ipaꝫ suba
liē intre et penetre. Ideo ecclˀia cātat ī ym
pno usqꝫ sol illabiē et ī collc̄a amorē pec-
catoribꝫ nr̄is purificandū illabere. Sꝫ nec
bōꝰ anglˀꝰ nec malꝰ illabi poē essencie aīe
nt intret subaliē ī ipaꝫ ꝑ essenciā penetrā
do. Sic ergo demōes n̄ pn̄t ītrare coꝛ hoīs
idest aīaꝫ hoīs ꝑ essenciā ꝫ tm̄ potēciā scꝫ
ꝑ suggestiōꝫ quā exē opaē sic̄ dr̄ ozee oīs
adulterātes q̄si clibanꝰ succensꝰ a coquen
te . Qꝛ aūt mgr̄ inqrit distinctōe octaua
scđi sniaꝝ an demōes subaliē intrāt coꝛꝑa
obsessoꝝ vlˀ ideo dicanē ītrare vlˀ exire qꝛ
ibi malicie sue opꝰ exercēt dei ꝑmissione
vel nō exercēt & detmiat ꝙ nō subaliē in
trent coꝛꝑa hoīm ꝫ ꝓpē malicie sue officiū
intre dicunē de quibꝫ pellē dicunē tn̄ nō
nocē sinunē · ꝫ hoc nō facit ad ꝓpositū qa
ipe et beda ibi loquunē de corde et patꝫ ꝙ
ibi cor accipiē ꝓ spū racōnali . Vn̄ et ad
ducūt illud hester · v · cur tēptauit satha-
nas cor tuū de q̄ cōstat ꝙ nō erat obsessꝰ
a demōe. Sꝫ est difficultas qꝛ aliq̄ libri ha
bent anama cur īpleuit sathanas coꝛ tuū
Si ergo diabolꝰ implet cor videē ꝙ pos-
sit aīe illabi. Rn̄dit scꝰ thomas ī summa
conē gētiles libro · iiij · ca · xviij · ꝙ cū dia-
bolꝰ sit creaᵗa nō implet aliq̄d ꝑticipacōe
sui nec poē mentē inhītare ꝑ suā subaꝫ ꝫ
dr̄ aliq̄s implē ꝑ effectū sue malicie . Vn̄
et paulꝰ dicit ad q̄zdā actuū · xiij . O ple-
ne oīm dolo & oīm fallacia non est sic de
spūsancto q̄ cū sit deꝰ ꝑ suā subaꝫ mentē
inhītat et implet. Tenendū est ergo ꝙ de
mones intre pn̄t coꝛꝑa ꝫ nō corda idest n̄
pn̄t illabi aīabꝫ . Nec obstat ꝙ diabolus
rōcineē et formet verba ꝑ os obsessi cum
hoc nō veniat ex defectu aīe ꝫ ex debilita-
te coꝛꝑis ꝙ sic accidē solꝫ qn̄ spūs īmūdꝰ
sedet ī illis ꝑtibꝫ seu membris ī quibꝫ cō-
tineē fortificacio aīe imponit in eisdē ma
gnā ponderositatē cuiꝰdā oneris qđ susti
nere nō pn̄t & sic q̄si ꝯfringēs sensꝰ q̄ sūt
ianue intellectꝰ quadā obscuritate nigra
accipit ꝑtatē in illˀ qđ sepe cōtingit ex coꝛ
rupcōe vini vel febris vel magni frigoris
vel ex alijs debilitatibꝫ q̄s cognosciꝰ īueni
re ab extn̄seco et ne diabolꝰ hoc ꝓbaret in
job · qn̄ huīt a deo ꝑtatem suꝑ carnē suā
fuit ei inhibicio posita a deo ꝑ hec verba
ecce in maū tua est veꝝtn̄ aīaꝫ illiꝰ serua
job scđo q̄si dicēt sibi deꝰ solo mō obsua
qđ nō āmoueas ei ītellectū debilitādo me
moriā aīe ipiꝰ opp̄mendo eiꝰ ītellectū et

sapiam cordis ei9 suffocando ei9 pncipalē bitacōz oneris in opetenti licz ergo diabolus imisceat se carni nō tn̄ pot aīe misceri sic ꝙ ipaz penetret cū hoc sit soli9 deitatis ut dictū est Hec enī sola ptatem habz penetrādo natāz aīe taliē ꝙ nō solū eā appbendit et vndiqz eā circuit sed ipaz sic penetrat ꝙ intimior est aīe qz aīa sibi ipi. ¶Circa bm vero an scz demōes possūt imittere malas cogitacōs et vidr ꝙ sic qz diabol9 misit ī cor iude vt tradēt dn̄m Ioh. xiij. Incōtrariū est beda q̄ sup illud euāgelij de corde exiūt male cogitacōes furta homicidia ⁊c dicit ꝙ diabol9 nō est imissor malaꝝ cogitacōnū sz incensor ¶Dicendū ergo ꝙ diabol9 pot dici imissor cogitacōnū vno mō p hoc scz ꝙ ymagies reꝝ sensibiliū delectaciū impmit īstrumēto ymaginacōis qz data est ei ptas vt misceat se ipm sensibili et imutet ipm. qnqz sic permittiē imiscē ymaginibꝫ rerū delcabiliū et sic imittit cogitacōes de rebꝫ delcabilibus sic aliqs ponēs an̄ me speculū imittit m̄ visū rei que rsultat in specl'o. Scit enī diabol9 ꝙ delcabile appbensum mouet et ideo imittit appbensionē rei delcabil' ut appbensio rei delcabilis moueat hoīez ad cōcupiscendū rem delcabilē et sic pot dicē immittē cogitacōez sz nō pot imitti cogitacōez malā que sit pctm que ē mala volūtas. Et ideo bn̄ dicit beda ꝙ diabol9 nō est imissor malaꝝ cogitacōnū idest malaꝝ volūtatū qz nō eas imittit ꝓprie n̄ p actionē vel causā volūtatū. et sic appbensio delcabil' generat malā uolūtatem nō tanqz causa necessaria sz tāqz occasio. mittit ergo diabol9 cogitacōez mali p modū cōsulentis sic angel9 bon9 imittit cogitacōz bōi et tal' imissio ꝓprie dr suggestio.

DVodecima hac vltia osideracōe oporz iā finē ponē huic libro q̄ tribꝫ passibꝫ mensurabit ¶Pri9 erit de causa q̄re demōes sūt ī mūdo Scd9 de cessacōe sui belli et pncipatus Terci9 de eoꝝ ꝑpetua rclusione et puicōe ī inferno.

PRim9 pass9 est scire q̄re demōes sūt ī mūdo Ad qd̄ breuiē rn̄deē ꝙ causa q̄re demōes sūt ī mūdo est ꝓpē exerciciū bonoꝝ & ꝓpē decorē vniūsi cōsistit enī decor vniūsi ī quadā difformitate rerū vt patz ī sole luna et stell' patz eciā in deformitate elemētoꝝ volatiliū pisciū. serpentū. brutoꝝ et facieꝝ hoīm patz eciā ī diūsitate tempū et lucis ac tenebraꝝ. Simil' qd̄ fieri pot q̄re mali hoīes sūt ī mūdo cū tn̄ noceāt boīs et patz causa qz oīs mal9 bm augustinū vl' ideo viuit ut corrigaē vl' ut p eū bō9 exerceaē In q̄ dec9 relucz vniūsi ¶Vn̄ ad ꝓpositū aug9 ī. xj. de ci. dei ca. xviij. dicit ꝙ de9 n̄ crearet vllū angl'oꝝ vl' hoīm quē malū eē futuꝝ psciuisset n̄ piē nocz quibꝫ eos bonorē vsibus cōmodarz atqz ita ordiez scl'oꝝ q̄si pulcherimū carmē ex quibꝫdā q̄si antitestis honestaret Et si q̄raē qd̄ vocat aug9 antitesta dr ꝙ quedā locucōis ornamēta q̄ fiūt p cōtraria sic loquiē apl'9 ibi p gl'iaz et ignobilitatē p ifamiā et bonā famā. Vn̄ sic ī rl'ibꝫ varietatibꝫ appet decor. ita ī vniūso decor boni magis rfulget ex iusta puicōe mali et bōitas āgl'oꝝ ex malicia demonū

SEcūd9 pass9 est de cessacōe belli demonū cōē gn̄9 hūanū. Cū enī fuerit ōplet9 nūs elcoꝝ et vniūsum suū cōpletū habuerit decorē cessabit in finali iudicio cessabit oīs presidencia et pncipatus demonū sic ꝙ non remanebit nisi pncipat9 etern9 ihu xp̄i dn̄i nr̄i Vnde dicē pma cor. xv. cum euacuauerit omēz principatū & potestatē et vtutē oporz aē illū regnare donec ponat omēs inimicos sub pedibꝫ ei9 sup quo dicit glo dum durat mūdus angeli angelis psunt demones demonibꝫ hoīes hoībus ad vtilitatē viuencium vel deceptionē sed oībus collectis iam oīs placio cessabit qz necessaria nō erit Hāc aē placōz dr xp̄s euacuare qz suos omēs exaltabit ī regno q̄ hic fuerunt huiles sic ipē ex huilitate regnat Pncipatū dicit maiores. ptatem miores Virtutē dicit illos q̄ mirabilia faciūt vel fortes hoīes. sed tūc cessabit oīs creature placio in angelis et hoībꝫ. cessabit timor regnabit caritas. nō erit inē presidentes et subditos vlla dissentio Optet aē illum

idest xp̄m r̄gnare · tūc scʒ apte · interim aūt r̄gnat occulte donec ponat inimicos suos scʒ demões et dampnatos volūtarios vel coactos ī futō iudicio sub pedibꝫ eiꝰ idest sb̄ plēa subiectōe ut ip̄m hoīeʒ deū et regē oīm agnoscāt Et ē sensꝰ interī opoʒtʒ regnū eiꝰ maīfestari donec eū r̄gnare fateāt̄ oīnes īimici eiꝰ · tūc enī impij cū regnare ip̄a r̄gni eiꝰ maīfestacōe cōfusi fatebunt̄ · nec est ītelligendū ꝙ tūc xp̄s desinet regnare · qꝛ liij donec nō facit exclusiōʒ futuri regni · sic Math̄ p̄mo dr̄ de ioseph et maria ꝙ nō cognoscebat eā donec pepit filiū suū p̄mogeitū Et si q̄ras qūo ergo angeli manebūt euacuato p̄ncipatu dic ꝙ māebūt ordīes angeloꝝ distincti q̄ʒtū ad emineciā gl'e s̄m ierarchias et ordīes et sic eciā demones māebūt distincti q̄ʒtū ad magnitudīeʒ pene s̄m ierarchias et ordines vn̄ ceciderīt.

Ercius passꝰ et vltiꝰ est de īclusione ꝑpetua demonū in inferno. Vn̄ cessante bello demonū in facie iudicis magni dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i audiēt demões vna cū dāpnatis illā t̄ribi'ē sn̄iaʒ Math̄ · xxv discedite a me maledc̄i ī ignē eternū q̄ parꝰ est diabolo et angel' eiꝰ ¶Et sequit̄ ibūt hij in suppliciū eternū. Sup q̄ verbo dicit glo · frust̄ ergo origenes sp̄odet liberacōʒ post m̄ltos ānos malis hoībꝫ et ip̄is demoibꝫ · dixerat enī origenes ꝙ pꝰ hāc sn̄iaʒ ite maledc̄i in ignē eternū post m̄ltos dies idest pꝰ mille ānos visitādi et liberādi sūt ʒ hec eccl'ia nō r̄cipit dictū est enī ibūt impij ī suppliciū eternū · ꝙ aūt eternū ē qᵒ fine caret ¶Et sic gaudiū et̄nū ita et suppliciū hec ex laterali glo · sup illud ysaie et cōgregabunt̄ in cōgregacōeʒ vniꝰ fastis ī lacū et claudent̄ ibi in carcē nūq̄ʒ ergo liberabunt̄ ʒ ī momento ī ictu oculi dabit̄ execucōi sn̄ia xp̄i Sic ergo subito data sn̄ia demões cōdempnatis detrudent̄ ꝑpetuo ignibꝫ infernalibꝫ. Vn̄ apoc · xviij. Hoc impetu mittet̄ babilon et vlt̄ iā nō inueniet̄ Et iteꝝ apoc · xix · diabolꝰ qui seducebat eos missꝰ est ī stagnū ignis et sulphuris vbi et bestia pseudo ꝑphete cruciabunt̄ die ac nocte in sc̄l'a sc̄l'oꝝ amē

Et sic demões cū dāpnatis ibunt in ignē eternū · sic āgeli bōi cū electis ibūt cū xp̄o rege sc̄l'oꝝ ī vitā eternā · quā nobꝫ cōcedat iudex ille sup̄mꝰ verꝰ deꝰ et verꝰ hō ih̄us xp̄s saluator nr̄ alpha et o p̄ncipiū et finis q̄ dedit m̄ paupculo et īutili suo suo p̄ntem libꝝ p̄ncipiare et finire ¶Tibi ergo ih̄u dulcissime q̄ dedisti noticiā fidei illis q̄s tōituros an̄ mūdi iniciū nosti ¶Tibi cuiꝰ magitudo īcōprehēsibil' cuiꝰ gl'ia inextimabil' cuiꝰ iussio fortis · cuiꝰ disposicio iusta · cuiꝰ iudicia va cuiꝰ clemencia sup oīa opa tua extēta ¶Tibi quē nemo n̄ corde attingit purgatꝰ quē nll'ꝰ n̄ opibꝫ inueīt ꝓbatꝰ cui nll'ꝰ adest n̄ mēte et corpore cast ¶Tibi q̄ es cecoꝝ ocl'ꝰ infirmanciū verissima salꝰ · pes claudoꝝ · ligua mutoꝝ · fortitudo oīm sc̄l'oꝝ ¶Tibi q̄ es vite via salutis vita · et oīm te postulanciū ī victissima dextā ¶Tibi q̄ es diuicia pauperū cōsolacō t̄bulanciū · erector humiliū et destructor extollenciū. Tibi a q̄ incrementū acccepit iustꝰ · scīficat̄ pc̄ꝰ et coronat̄ in bono ope cōsumatꝰ ¶Tibi q̄ odis iniq̄s dāpnas īiustos · deicis elatos · et ofundis supbos. Tibi q̄ das penitētibꝫ veniā pctō mortuis vitā nec abnegas te rogantibus mīam ꝯsuetā. Tibi q̄ pctores n̄ despicis ʒ delicta cōdempnas n̄ odis peccātes ʒ pcta detestas n̄ hoīeʒ ʒ scelera in sectādo cōsumis et n̄ creaturā ʒ culpā extirpas ¶Tibi cuiꝰ iusticiā iniq̄tas nr̄a cōmendat scelera nr̄a te iustū affirmāt qꝛ vn̄ iustꝰ es in de īiustos odis ¶Vn̄ scꝰ es · inde peccātes punis. Vn̄ verꝰ es · inde mēdaces cōdempnas · et vn̄ mitis es īde supbos detesta̅ Tibi q̄ abinicio creaturā singl'ari mīa foues potēciali v̄tute · r̄gis ineffabili cōsilio vel potestate disponis. Tibi q̄ cōtritoꝝ n̄ despicis preces nec dep̄canciū te puro corde spernis clamores. Tibi q̄ frigidas mentes igni tui amoris īcendis et iniciū bōi opis pleꝝq̄ nobꝫ nesciētibꝫ quibꝫdā occasionibꝫ formas. Tibi a q̄ iniciū est v̄tutum et augmentū ac p̄ficit̄ inchoatū ¶Tibi bone ih̄u q̄ es turris fortitudīs a facie īimica sit honor et gloria b̄ndictio & graciaꝝ actio sine fine Amen.

Tabula fortalicij fidei incipit cuius sūt libri hec et pmittitur p hemiū i quo laudes diuine ano tanē et inititur qrela ante thro num maiestatis dei et ponitur intēcio scribē tis. In pmo libro ptinenē tres psideracões
Prima cōsideracō tractat de armatā oim fideliū i gnāli et ibi ponunē sex gnā armoꝝ spūalium
Secūda psideracō tractat de armatura veroꝝ pdicatoꝝ in spāli i qua decla- ranē quatuor pncipalia
Quid est predicacio
Qualis debet esse pdicacio
Cui prodest predicacio
Qual' debz esse pdicator et hec qrunē qnqꝫ
Qual' debz esse pdicator in hītu extiori
Qualis debet esse pdicator in pūsacōne
Qualis debet esse pdicator in pdicacōe
Qualis debet esse pdicator in aīo.
Qualis debet esse pdicator in pmio
Tercia cōsideracō tractat de nobilita te et excellēcia fidei catholice in parti culari in qua sex articuli declaranē
Primꝰ articl's ē qꝫ ihs xpus est filiꝰ dei vi ui et iste articl's declaraē qdruplici examie
Primū examē fuit fcm p iudeos quousqꝫ occiderunt xpm
Scdm examē fuit factū p eosdē iudeos pꝰ xpi mortē insurgēdo conē discipulos xpi.
Terciū examen fuit fcm p gentiles contra discipulos xpi.
Quartū examē fuit factum per tirannos tempore pacis eccl'ie
Scd's articulꝰ est qꝫ fides xpi ē lege moysi antiquior
Terciꝰ qꝫ fides xpi est lege moysi stabilior
Quartꝰ ē qꝫ fides xpi ē lege moisi nobilior
Qntꝰ ē qꝫ fides xpi ē lege moysi utilior
Sextꝰ articl's ē qꝫ lex moysi iā nō est lex ꝫ cessauit esse lex in q ponunē qtuor pūcta.
Primꝰ est qꝫ iudei iam nō hnt legem
Scd's est qꝫ ppē circūcisionē qua utunē iu dei semp sūt i maiori ira dei et abhoīacōe
Terciꝰ ē qꝫ oīa in figurā ptingebāt ill' ubi duo pncipalit declaranē
Primū est qꝫ in lege veteri sub figuraꝝ in volucris qtuor figurabanē que sūt xpiaīs tpe grē reuelata. s. credenda cauēda inimi coꝝ fraudēcia efficacia. pmū ptiet xiij. ca.
De pfiguracōne scīssime trinitatis et vnita tis essencie pmū capl'm
De pfiguracōe dnice incarnacōis ij. ca.
De pfiguracōe natiuitatis dni. iij. ca.
De pfiguracōe vite et pūsacōe xpi. iiij. c.
De pfigacōe doctrine et pdicacōis xpi v. c.
De pfiguracōe passiois xpi. vj. ca.
De pfiguracōne descensus xpi aīe ad infe ros. vij.
De pfiguracōe resurrectōis xpi. viij. ca.
De pfiguracōe ascensiois xpi. ix. ca.
De pfiguracōe aduētꝰ xpi ad iudiciū. x. c
De pfiguracōe resurrectōis gnālis. xj. c.
De pfiguracōe vite etne quam electi post mortē cōsequenē ca. xij.
De pfiguracōe vnitatis ecclesie ca. xiij.
De pfiguracōe cauēdoꝝ. s. septē capitaliū viciorꝝ et trāsgressiois x. pceptoꝝ ca. vnū
De pfiguracōe vtutis et efficacie sacramē torum. vij. capl'a
De pfiguracōe baptismi ca. ij.
De pfiguracōe cōfirmacōis ca. ij.
De pfiguracōe sacmenti eukaristie ca. iij.
De pfiguracōe sacmenti pnie ca. iiij.
De pfiguracōe sacmenti ordinis. c. v.
De pfiguracōe sacmēti mrionij. c. vj.
De pfiguracōe vnctōis extrme. c. vij.
De pfiguracōe septē donoꝝ spūsscī. c. vnū
De pfiguracōe septē virtutū. c. vnū
De pfiguracōe septem bonoꝝ spūaliū hic sunt septē capl'a.
De pfiguracōe boitatis crucis et passiois xpi capl'm septim
De pfiguracōne boitatis virtutis et orō nis mris xpi. c. ij.
De pfiguracōe bonitatis virtutis pcatis sue actōis eccl'ie in orando c. iij.
De pfiguracōe virtutis orōnis scoꝝ noui testamēti. c. iiij.
De pfiguracōne bonitis sedulitatis bono rum scoꝝ eccl'ie. c. v.
De pfiguracōe boitatis dīne ispiracōis vj
De pfiguracōe bonitatis discrete cōsidera cōnis hoīs. c. vij.
Scdm pncipale tercij pūcti est de pfigura cōe correctōis nre i tpe grē et ptinet xij. c.
De pfiguracōe correctōis supbie. c. pmū
De pfiguracōe ad correctōz inuidie. c. ij.

De p̄figuracōe ad correctōz iracūdie. c. iij
De p̄figuracōe ad correctōz auaricie c. iiij
De p̄figuracōe ad correctōem accidie c. v.
De p̄figuracōe ad correctōez gule. c. vj.
De p̄figuracōe ad correctōz luxurie c. vij.
De p̄figuracōe correctōis transgredienciū decem p̄ceptoꝝ. c. viij.
De p̄figuracōe ad correctōem maloꝝ prin cipum ca. ix.
De p̄figuracione correctionis maloꝝ pre latorum ca. x.
De p̄figuracōne correctōnis maloꝝ sacer dotum ca. xj.
De p̄figuracōne correctionis ḡnaliter oīm p̄dictoꝝ ca. xij.
Quartus et vltim⁹ pūctus sexti articuli declarat quō oīa q̄ scripta erāt d̄ messia vē turo impleta fuerūt in xp̄o ihū saluatore nr̄o ubi apiunt̄ duodecim thesauri
Prim⁹ thesaur⁹ ꝙ messias d̄ebat venire in destructōe scd̄i tēpli ul' ꝑpe et ī ablacōe sce ptri isrl' et iplecōe lxx. ebdomadaꝝ daniel'
Scd̄s thesaur⁹ ꝙ ver⁹ messias debebat esse de ḡne trib⁹ iude ꝓcedens de medio filiorū Iacob ubi declarant̄ q̄nq̧ passus
Prim⁹ ꝙ ver⁹ messias inchoando inē deū et hoīem exiuit de medio
Scd̄us passus ꝙ verus messias ordinando pacē stetit in medio
Terci⁹ passus ꝙ ver⁹ messias consumādo pacem ordinatā stetit in medio.
Quart⁹ passus ꝙ ver⁹ messias publicādo pacē ordinatam stetit in medio
Q̄ntus passus ꝙ verus messias cōfuando pacē publicatā inē deū et hoīem stat ī me dio usq̧ in finē seculi
Terci⁹ thesaur⁹ ꝙ ver⁹ messias debebat cē fil'is moysi ī dando legem et hec declarant̄ quatuor puncta
Prim⁹ pūctus ꝙ moyses fuit singl'aris in dando legem
Scd̄us pūct⁹ ꝙ ihs xp̄s ver⁹ messias fil'is moysi in dando legē debuit dare aliā legez a lege moysi et ibi ponunt̄ . xv. dr̄ie legis xp̄i a lege moysi et ibi declarat̄ quare vo luit fieri xp̄s sub lege moysi
Terc⁹ pūctus ꝙ verus messias nō debuit per seipm̄ scribere legē suā in aliquibus ex trinsecis sed solū in cordib⁹ hoīm.
Quart⁹ pūctus ꝙ lex noua est excellētissi ma q̄d declarat̄ ex sex gradib⁹ pfectōis et quō lex vetus quo ad totū corp⁹ fuit imp fecta et quare euāgeliū dei dicit̄ lex
Quart⁹ thesaur⁹ ꝙ verus messias debeat nasci in bethleem.
Q̄nt⁹ thesaur⁹ ꝙ nomē messie debuit esse nouū et illud nomē est ihus
Sext⁹ thesaur⁹ ꝙ messie ī lege ꝓmisso ī ei⁹ aduētu p reges debebāt sibi offerri mūera
Septim⁹ thesaur⁹ ꝙ ver⁹ messias debebat viuē pauper et mansuet⁹
Octau⁹ ꝙ ver⁹ messias d̄ebat mori in ma xima hūilitate et inē sceleratos
Non⁹ thesaur⁹ ꝙ ver⁹ messias d̄ebat mo ri ꝓpter pcc̄a hoīm
Deci⁹ ꝙ ver⁹ messias d̄ebat resurgere t̄cia die et ascendē ī celū et sedē ad dextrā p̄ris
Vndeci⁹ thesaur⁹ ꝙ ver⁹ messias debebat dare suis credentib⁹ ī p̄nti ḡram suā et in futuro gl'am sempiēnam
Duodeci⁹ thesaur⁹ ꝙ psecutores veri mes sie a ꝑpetua pena in p̄nti nō debebant rele uari nec in futō a dampnacōe et̄na
In secūdo libro qui est de hereticoꝝ bello cō tinent̄ xij. ꝯsideracōes
Prima ꝯsideracō ē de quiditate hereſ et quō dicit̄ ab errore
Scd̄a consideracō est de origine heresis et quō repelli potest
Tercia consideracō oñdit sex modos ex quib⁹ ꝯuincit̄ ꝙ aliq̄s sit heretic⁹
Quarta ꝯsideracō oñdit q̄nq̧ modos hē ticoꝝ et quō hereſ se extendit ad tria ḡna credibiliū et q̄d ꝓprie de hēticis ē sencien dū
Quinta ꝯsideracō declarat ꝙ utile ē here ses esse ī ecc̄ia dei licz in se hereses male sint
Sexta cōsideracō oñdit ꝙ xiiij. sūt here ses repullulantes istis t̄pibus
Prima heresis ꝙ xp̄iani qui utunt̄ circūci sione carnali p⁹ euāgelij publicacōez sunt hētici reputādi et ut tales puniendi
Scd̄a hereſ ē eoꝝ q̄ dicūt euāgeliū esse fl'm
Tercia hereſ est eoꝝ q̄ negāt cōfessionē va lere ad remissionē pc̄toꝝ ¶ debē fieri hoī
Quarta hereſ est eoꝝ q̄ negāt cōfessionez
Q̄nta hereſ ē eoꝝ qui dicūt ꝙ ꝯfessio solū est fienda curato sic̄ ꝓprio sac̄doti
Sexta hereſ ē eoꝝ q̄ dicūt ꝙ nō tenet̄ quis

cōfiteri sacerdoti si laicus sit p̄sto·
Septia hereƀ est eoꝝ qui dicūt q̄ n̄ est obe dienduū nisi soli deo
Octaua heresis est eoꝝ qui dicūt q̄ nō est obediendū p̄latis exn̄tibꝫ in pc̄to et q̄ ta les nō hn̄t p̄tatem ligandi et soluēdi
Nona hereƀ est eoꝝ qui dicūt q̄ nō officiū et ordo sed meritū bone vite ht̄ p̄tatem li gandi et soluēdi ꝯsecrādi et bn̄dicēdi
Decia hereƀ est eoꝝ qui dicūt q̄ nō est va indulgēcia ul' relaxacō epi in cōsecracōe ec clesie ul' alias indulgēcias cōcedendo
Vndecia heresis est eoꝝ qui dicūt q̄ orōes et suffragia ꝓ mortuis ab exn̄tibꝫ in pc̄to mortali non proficiūt
Duodecia hereƀ ē eoꝝ q̄ negāt p̄gatoriū eē
Decia t̄cia hereƀ est eoꝝ qui negāt aliā vi tam post sepacōem aīe a corpe q̄ error im probat̄ ex dc̄is p̄hoꝝ et rōnibꝫ et auc̄tibus veteris et noui testamēti et doctoꝝ eccl'ie·
Decia q̄rta heresis est eoꝝ q̄ dicūt q̄ orōes et suffragia ꝓ mortuis ab exn̄tibꝫ in pc̄to.
Decia qn̄ta hereƀ est eoꝝ qui dicūt q̄ non pn̄t euitare pc̄ta q2 fuer̄t nati ī tl'i ꝯstella cōne uel signo et improbat̄ per tres famo sos doctores
Septima cōsideracō oñdit ad quos p tinet diffinire que assercio ē catholica ul' heretica ul' vtꝝ· s· ad canonistas ul' ad theologos et declarat q̄ ad theologos
Octaua ꝯsideracō declarat quō heretici sunt vitandi
Nona ꝯsideracō oñdit utꝝ cū hereticis ul' infidelibꝫ sit publice disputandū
Decia ꝯsideracō demonstrat quis ē mo dus inquirendi hereticos
Vndecia cōsideracio oñdit quali pena sunt h̄etici puniendi
Duodecia cōsideracō declarat quis pot̄ cape h̄eticos et tormētis exponē et mouen tur ibi xv· difficultates singulares
IN tercio libro qui est ꝺ bello iudeoꝝ continent̄ xij· consideracōes
PRima consideracio tractat de iudeoꝝ cecitate et quō reduci pn̄t ad lucem
SEcūda consideracō tractat de iudeoꝝ parentela s̄m doctrinā thalmuth
TErcia cōsideracō tractat de iudeoꝝ di uersitate in sua fide et credencia
Qvarta ꝯsideracō tractat de iudeoꝝ bel lo p̄ argumēta sumpta ex lege mosaica et sunt in nūo· xxiiij· argumēta
Primū argumentū ꝯtēdit q̄ lex moysi sit ꝑpetuo duratura
Scōm q̄ lex moysi nō est abolita ꝫ adhuc obſuanda
Terciū cōtendit q̄ diuine sāctiones vet̄is testamēti nō sunt mutate
Qrartū ꝯtēdit q̄ circūcisio erat ꝑpetuo du ratura
Qn̄tum cōtendit q̄ si sabbatum cessat lex noua nō est a deo
Sextū cōtendit q̄ ih̄s xp̄s nō est ver9 mes sias quia nō venit in nouissimis diebꝫ
Septim cōtendit q̄ ih̄s xp̄us nō est verus messias quia mons syon nondū est eleua tus in vertice monciū
Octauū cōtendit q̄ nō est ver9 messias q̄a ad eum nō fluxerūt oīes gentes
Nonū cōtendit q̄ ih̄s xp̄s nō est messias quia in eius aduētu nō est dc̄m venite ascē dam9 ad montem dn̄i
Decimū cōtendit q̄ ih̄s xp̄us nō est ver9 messias quia in ei9 aduentu gladij nō sūt ꝯuersi in vomeres et lancee in falces
Vndecimū cōtendit q̄ ih̄s xp̄s nō est ver9 messias q2 in ei9 aduentu nō habitauit lu pus cū agno et pardus cū edo
Duodecim ꝯtendic q̄ ih̄s nazaren9 nō est ver9 messias q2 iudei nō sunt liberati a ca ptiuitate nec reducti ad p̄riam
Decim terciū ꝯtendit q̄ ih̄s xp̄s nō est ve rus messias q2 n̄ ꝯḡgauit iudeos ī ih̄rl'm.
Decimq̄rtū ꝯtendit q̄ ih̄s xp̄s n̄ est verus messias q2 nō fuit templū in eius aduētu reedificatū sed destructū
Decimqn̄tū ꝯtendit q̄ ih̄s xp̄s nō est ver9 messia q2 ī eius aduentu iuda et ih̄rl'm nō habitauit cōfidenter sed in miseria
Decimsextū ꝯtendit q̄ ih̄s xp̄s n̄ est ver9 messias q2 nō habet filios nec semen
Decimseptim ꝯtendit q̄ ihus xp̄s n̄ est ve rus messias q2 lux lune nō est facta sic̄ lux solis nec lux solis sic̄ lux septē dieꝝ
Decimoctauū ꝯtendit q̄ ih̄s xp̄s nō est ve rus missias q2 in ei9 aduentu sceptꝝ ī isrl' nō est ablatum
Decimnonū ꝯtendit q̄ ih̄s xp̄s n̄ est ver9

messias qz nõ venit in tpe quo fuit sceptz israhel sublatum
Vicesimũ argumentũ ostendit q ihs xps nõ est verꝰ messias qz nõ veñt ĩ nubibꝫ celi
Vicesimpmũ ostẽdit q ihs xps ñ est verꝰ messias qz rgnũ romãoꝝ adhuc pmanet
Vicesim secũd ostẽdit ihs xps nõ e verꝰ messias qz xpiani affirmãt ipm esse deũ
Vicesimterciũ ostendit q lex euãgelij nõ est a deo qz poĩt trinitatẽ psonaꝝ
Vicesimqrtũ ostendit q xpiani sũt ydola tre qz adorãt sacmentũ altaris et veneran tur ymagines
QVinta cõsideracõ tractat de bello iudeoꝝ p argumẽta sumpta ex lege euãgelica et sũt in nũo. xxiiij.
Primũ argumentũ ostendit q ihs xps nõ est verꝰ messias quia in eiꝰ genelogia ponunẽ mulieres peccatrices
Scdm argumentũ ostẽdit xpianos esse immũdos qz cõmedũt carnes suilas et alia ĩ lege phibita
Terciũ ostendit q ihs xps ñ est verꝰ messias qz ĩ eiꝰ genelogia nulla scã mlĩer ponit
Quartũ ostẽdit q ihs xps nõ est verꝰ messias qz ñ est filiꝰ dauid siue de gñe dauid
Qñtũ argumentũ ostẽdit q ihs xps ñ est verus messias quia fuit peccator ex hoc q fuit baptizatus
Sextũ argumentũ ostendit q ihs xps non habuit spmscm ante baptismũ
Septim cõtendit q ihs xps ñ est verꝰ deꝰ quia esurijt
Octauũ cõtendit q ihs xps nõ est deus qz nõ dixit dyabolo temptanti ſz in oĩ verbo qd pcedit de ore meo
Nonũ cõtendit q ihs xps nõ est verꝰ deꝰ qz ñ misit se deorsum dũ erat in pinnaclo
Decim cõtendit q lex euãgelica nõ est lex dei quia contdicit legi moysi cum dicit ñ iurare omnino
Vndecim cõtendit q lex euangelica nõ est vera qz destruit legẽ iusticie oculũ p oculo dentem p dente
Duodecim cõtendit q lex euãgelica nõ est vera qz dat csiliũ dilcõis inimicoꝝ
Decimterciũ ostẽdit q ihs xps nõ est verꝰ deus qz relaxauit obßuanciã sabbati
Decimqrtũ q ihs xps ñ e deꝰ vnꝰ cũ pre qa cõfitet et qa dixit oĩa sibi tdita a pre
Decimqñtũ cõtendit q ihs xps nõ est deꝰ qz contdixit sibi ut dicũt et ẽ instabilis
Decimsextũ ostendit q pr filiꝰ et spussctus nõ sũt vniꝰ essencie ex eo q aliqd pctm dimittit ab vno qd nõ dimittit ab altero sic patz de spũ blasphemie
Decimseptim q ihs xps nõ est verꝰ deꝰ qz dicens q venit saluare qd perierat contdicit sibipi loquẽs pabolice
Decim Octauũ ostẽdit q ihs xps ñ est deꝰ quia orauit
Decimnonũ ostendit q ihs xps nõ est deꝰ qz fuit tristis et timuit
Vicesimũ ostendit q ihs xps nõ est deꝰ qz iuit ad ficulneã ad pquirendũ fructus que nõ habebat nisi folia et qz maledixit ei cũ nichil nocumẽti sibi fecerat
Vicesim pmũ ostẽdit q ihs xps nõ est deꝰ qz accepit ab alio ptatez dicẽs data ẽ michi oĩs ptas in celo et in terra
Vicesimsecũd ostẽdit q ihs xps nõ ẽ vnꝰ deꝰ cũ pre et spuscõ qz ipe dñdit in vterũ vginis et nõ pr et spusscs
Vicesimterciũ ostendit q ihs xps nõ ẽ deꝰ qz fuit missꝰ siue mittẽs
Vicesimqrtũ cõtendit q ihus xpus nõ est deus quia locutus est sathan studet ad interficiendum me
SExta cõsideracõ tractat de bello iudeorũ p argumẽta sumpta ex nata et allegãt contra legẽ xpi eciã xxiiij. impossibilia
Primũ impossibile ẽ deũ incarnari qd tamẽ seqrẽ si incarnaret in corpe mulieris
Scdm impossibile q corpꝰ xpi sit eiusdem rõnis cũ nro cum non sit ex maris semine generatum
Terciũ impossibile ẽ q mors xpi sit satisfacti p pctõ originali cũ ipe ñ sit mortuꝰ ſm natam diuinã sed hũanã ſm quã alij hoĩes nõ erãt sufficiẽtes ad satisfaciendũ.
Quartũ impossibile ẽ q xpus sufficienter satisfecerit pro pctis hũani generis ex quo hoĩes adhuc penas paciunẽ quas pro pctõ inductas scriptã diuĩa cõmemorat
Qñtũ impossibile est q xpus sufficienter satisfecerit p pctis ex quo qrunẽ remedia p abolicione pctoꝝ
Sextũ impossibile ẽ q xps abstulit ptatez

dyaboli cui9 post ei9 aduentū nō dimiserit facere peccare hoīes sic̄ pus
Septim impossibile ē de morte discipuloꝝ xp̄i q̄ si fuit a deo ul' a dyabolo ad utrūq3 sequit̄ impossibile ut dicunt et q̄ peccant xp̄iani odiendo iudeos q̄ in morte xp̄i im pleuerūt voluntatē dei.
Octauū impossibile q̄ ih̄us nazaren9 sit deus cū fuerit in loco determinato.s.ī utero virgīs in nazaret in galilea zc̄. sic̄ sūt alia corpora
Nonū impossibile est q̄ nouē mensibꝫ to ta diuītas staret in utero marie q2 tūc to tus mūd9 fuisset puat9 diuītate
Decim impossibile est q̄ ī sacr̄mēto altaris est veꝝ corp9 xp̄i cū locutus sit xp̄s signa tiue et nō realit̄ dicēs hoc est corp9 meū
Vndecimū impossibile ē q̄ corpus xp̄i sit in sacramēto altaris p miracl'm cū ad ocu lum nō appareat
Duodecimū impossibile ē q̄ corp9 xp̄i in cipiat esse in altari q2 nec p motū localem nec p ɔuersacōem alei9 in ip̄m
Decimtercīū q̄ corp9 xp̄i sit integrū et q̄ caro et sanguis maneāt ī locis sepatis sub speciebꝫ panis et vini
Decimq̄rtū est q̄ corp9 xp̄i ī tam pua ho stia ɔtineat̄ cū mai9 ī miori nō capiat̄
Decimq̄ntum q̄ vnicū corp9 xp̄i sit siml' in diūsis altaribus cū ñ possit vnū corp9 simul es3 in diūsis locis
Decimsextū impossibile ē q̄ caro xp̄i et sā guis sint sub speciebꝫ panis et vini cum sit impossibile duo corpa sil' esse in eodē loco sc3 sub̄a panis et vini cū carne et sanguīe xp̄i cū illa accidencia ut dicūt nō sint p se nec in aere nec in carne et sanguīe xp̄i sed subiectiue in sub̄a panis et vini
Decimseptim est q̄ in sacr̄mento altaris sit corp9 xp̄i incorruptibile cū possit putrefi eri incinerari et a muribus cōmedi
Decimoctauū impossibile est q̄ corp9 xp̄i sit in sacr̄mēto cū illud frāgat̄ in partes
Decimnonū est q̄ corp9 xp̄i sumat̄ et con sumatur zc̄.
Vicesimū impossibile ē q̄ manducās ptē sacr̄mēti mādūcet totū cum omīs pars sit minor toto
Vicesimpmū ē q̄ illud sacr̄mentū sit ver9 deus et vna ps maneat in altari et altera cadat in terrā
Vicesimūscdm est q̄ xp̄s ī sacr̄mēto sit ve rus deus et tñ cadens in t̄ra nō eleuet se et pmittat se ab īmūdis sacdotibꝫ pertractari
Vicesimtercīū impossibile ē q̄ ī illo sacra mēto sit ver9 deus et q̄ descēdat in stoma chum cum sumit̄
Vicesimq̄rtū impossibile est q̄ in illo sa cramēto sit verū corp9 xp̄i p miraculū cot tidie ī ecclesijs cum semel et nō pluries ac cidat miraculum

Eptima cōsideracō tractat de crudeli tatibꝫ iudeoꝝ et explicatur tribus pūctis principalibus
Prim9 pūctus est de crudelitate iudeorū erga xp̄m messiam suū
Scd̄us de crudelitate iudeoꝝ erga seipos q̄ ad captiuitatē et dampnacōem eternā
Tercius pūct9 est de crudelitate iudeoꝝ er ga xp̄ianos et ponunt̄ .xvij. crudelitates famose
Prima crudelitas iudeoꝝ facta est in ciui tate toleti cū oīes xp̄iani gladio sarrace noꝝ sūt trucidati eoꝝ causa
Scd̄a crudelitas iudeoꝝ fuit in regno fran cie cū occidere infantes ꝓpter quod expulsi sunt a regno
Tercia crudelitas fuit in eodem regno ubi flagellatū et spinis coronatū suspenderūt vnū cristianū
Quarta crudelitas ī pdicto regno attem ptata fuit in occisione oīm xp̄ianoꝝ vni9 prouincie
Q̄nta crudelitas iudeoꝝ fuit in alamania ubi quādā puellā occidere et ibi declarat̄ quare iudei in oī ꝓuincia quā inhabitāt xp̄ianū sanguīem fundūt
Sexta crudelitas iudeoꝝ in alamania fuit cū intoxicauerūt oēs puteos et fontes.
Septima crudelitas iudeoꝝ eciā ī alamaīa fuit ubi tres infantes xp̄ianoꝝ occiderūt.
Octaua crudelitas iudeoꝝ in ciuitate pa uie accidit ubi iude9 quidā medicus occi dit vnū xp̄ianū infantē
Nona crudelitas iudeoꝝ in Saona ciuita te accidit ubi iudei occidere vnū infante3 xp̄ianū et cōicauerūt cū sangne ei9
Decima crudelitas iudeoꝝ ī regno castelle

accidit in loco qui dicit tauara ubi iudei seminauerũt aculeos incenderũt xpianoꝝ domos
Vndecima crudelitas iudeoꝝ in pdicto regno accidit ubi iudei occiderũt vnũ infantem xpianũ et cõicauerunt cum cineribus cordis eius
Duodecia crudelitas iudeoꝝ in eodẽ regno ciuitate taurcñ. accidit ubi pſciderũt carnem cum sangne de cruce cuiusdã paruuli xpiani et secũ deduxerũt
Deciatercia crudelitas iudeoꝝ est in medicinis ubi assignant tres rões qre nõ expedit xpianis uti medicinis iudeoꝝ
Deciaqrta crudelitas iudeoꝝ ẽ in venenis xpianandis
Decia qnta crudelitas iudeoꝝ ẽ in oroibꝫ in quibꝫ cottidie orãt ꝓ destructõe ecclesie xpi et pncipũ xpianoꝝ
Deciasexta crudelitas iudeoꝝ est in eoꝝ doctrina cont xpianos
Deciaseptia crudelitas iudeoꝝ est ĩ usuris quibꝫ expoliãt xpianos
Octaua cõsideracõ tractat de iudeoꝝ fatuitatibꝫ que sex passibꝫ mensurat
Primus passus est de fatuitatibꝫ iudeorũ cont caritatem
Scðs passus ẽ de fatuitatibꝫ iudeoꝝ cont legem nature
Terci9 pass9 est de fatuitatibꝫ iudeoꝝ cont diuiam pfectioem et ibi explicantur quinq fatuitates
Prima fatuitas ꝙ de9 est corpore9
Scða fatuitas est ꝙ de9 tm̃ est ĩ occidente
Tercia fatuitas est ꝙ semel in die cottidie deus irascitur
Quarta fatuitas est ꝙ de9 semel ĩ die cottidie plorat
Qnta fatuitas est ꝙ de9 dimisit vnũ foramen in celo ñ valẽs pficere firmamentum
De alijs fatuitatibꝫ plurimis cont diuiam pfcoem et in ei9 offensam
Quart9 passus est de fatuitatibꝫ iudeorũ cont legẽ mosaicam et cont pphas
Qnt9 passus ẽ de fatuitatibꝫ iudeoꝝ quo ad claues thore
De fatuitatibꝫ iudeorũ dicenciũ dan pſcidisse lapidẽ magnũ et filr og rex basan
De fatuitatibus iudeoꝝ dicenciũ moysen in celũ ascendisse et ibi deuictis angelis legem accepisse
De fatuitatibꝫ iudeoꝝ dicentiũ quendam noie Iosue decepisse ãgelũ mortis et ĩ celũ saltasse ac ibidẽ dei sñia remãsisse
De fatuitatibꝫ iudeorũ dicentiũ mortuos suos in aduẽtu messie suscitãdos ut iteꝝ terrã incolãt ubi plurima de ĩsurrectõne tractant in cõfutacõeꝫ erroꝝ et fatuitatis iudeorum
De residuis fatuitatibꝫ iudeoꝝ.
Sext9 passus est de fatua expectacõe iudeorum circa aduẽtũ messie que fatuitas triplicit oñdit. s. diuisione tpis determiacõe et exempli manifestacõne
Nona cõsideracio tractat de iudeoꝝ expulsionibus ubi quatuor pncipales expulsiones notant
Prima expulsio iudeorũ fuit a terra sãcta ubi qtuor pũcta agunt
Prim9 pũct9 est de signis que pcesserunt excidiũ iherosolomitanũ
Scðs pũctus de calamitate obsessoꝝ et obstinate malicie iudeoꝝ quis fuerit finis et que pietas titi
Terci9 pũct9 est quõ mulier quedã vrgẽte fame occidit et mãducauit filiũ suũ
Quartus est de nũo captiuoꝝ et occisoꝝ et pemptoꝝ fame
Scða expulsio iudeorũ facta fuit a regno francoꝝ et anglie ubi tres cause diuersim assignant
Tercia expulsio iudeoꝝ fca fuit a rgno anglie ubi due cause assignant nia
Quarta expulsio iudeꝝ fca fuit ab hyspa-
Decima cõsideracio tercij libri tractat de iudeoꝝ mirabiliũ et sua obstinata malicia ubi decẽ mirabilia explicant
Primũ mirabile est de aqua disparãte iudeo ficte ad baptismũ accedẽte
Scðm mirabile fuit de decepcõne iudeoꝝ p dyabolũ eis apparentẽ in specie moysi
Terciũ mirabile ẽ de sangne ymginis xpi cruentãtis iudeũ telo eũ transfigentẽ
Quartũ mirabl'e de puro iudeo q cõicauit cũ xpianis ppẽ qd a pre in fornacẽ ardentem missus illesus exiuit
Qntũ mirabile de sangne et aqua que exierunt de latere ymaginis xpi quod lancea

iudei apperuerũt et quõ suppositũ vas fuit impletum.
Sextũ mirabile fuit de iudeo qui signatus signaculo crucis a demonibꝰ fuit liberatꝰ
Septim mirabile est de sanguine gutturis ymagis xpi quo aspersus fuit iudeus scire et capite q̃ eã gladio in gutture percusserat.
Octauũ mirabile ĩ libro ĩ medio rupis solide a iudeo inuẽto in ciuitate toletañ. in quo de triplici mũdo scribebatᷣ et in tercio de filio dei nasciture ex virgine maria et quõ ꝓ salute hoĩm pati debebat.
Nonũ mirabile est de iudea ꝑcipitata in ciuitate segobeñ. et ꝑ virginẽ liberata.
Decim mirabile est de signaculis crucis in vestimẽtis iudeoꝝ impressis.

Undecima ꝯsideracõ tractat de iudeoꝝ obligacõe ex iure canoĩco et ciuili ac ordiacione regia q̃ octo articulis explicantᷣ
Primus articulus ꝑmittuntᷣ viuere inter xpianos
Secundꝰ articulus que sunt illa que ꝑmittuntᷣ iudeis de iure
Tercius articulꝰ que sunt illa que ñ ꝑmittuntᷣ iudeis de iure
Quartꝰ articulꝰ que sũt illa in quibꝰ xpiani nõ debẽt cũ iudeis ꝯuersari
Q̃ntꝰ articulꝰ est de hijs ad que cõpellendi sũt iudei de iure
Sextꝰ artic͛ls est de penis iudeoꝝ blasphemanciũ nomen xpi vel attemptanciũ subuertere baptizatos
Septiꝰ artic͛lꝰ ẽ de hijs ad que tenentᷣ iudei ex regia ordinacõe regni ubi explicantur xxiiij. ordinacões
Prima ordinacõ ẽ de habitacõe infideliũ
Secda ordinacõ est de hijs que circa medicinas et cõmestibilia inđdicuntᷣ iudeis
Tercia ordinacõ ꝙ infideles q̃ voluerint cõuerti ꝑ nullũ impediantᷣ
Quarta ordinacõ de loco cõmedẽdi infidelium et de seruitoribꝰ eoꝝ
Quinta ordinacõ est de interdictione officioꝝ infidelibꝰ
Sexta ordinacõ ẽ ꝙ nõ habeant iudei plateas nec foros
Septĩa ordinacio est quõ iudeis inđdicuntᷣ iudices
Octaua ordinacõ est ꝙ inđdicuntᷣ infidelibus diuisiones tributoꝝ inter se
Nona ordinacõ est ꝙ ultᷣ ad qđ a rege p̃ncipalitᷣ ñ debẽt infideles aliq̃d colligẽ intᷣ se
Decĩa ordinacõ est quõ inđdicitᷣ iudeis medicina et p̃ntacõ siue oblacõ cõmestibiliũ ipis xpianis
Undecĩa ordinacõ ẽ quõ inđdicitᷣ q̃buscũq3 mulieribꝰ xpiaĩs ingressꝰ ĩ circulꝰ infideliũ
Duodecĩa ordinacõ est ꝙ inđdicitᷣ infidelibus noĩari don
Decĩatcia ordinacõ est ꝙ iudei habeant habitũ signatũ quo cognoscantᷣ
Decĩaq̃rta ordinacõ est de habitu iudeorũ et sarracenoꝝ
Decĩaq̃nta ordiacio est ꝙ inđdicitᷣ infidelibus recessus a locis in quibꝰ habitant
Decĩaseptĩa ordinacõ est ꝙ inđdicitᷣ militibus et alijs xpianis recepcõ infideliũ ĩ suis terris qui habitãt in alijs.
Decĩaoctaua ordinacõ est ꝙ infideles ñ radant suas barbas
Decĩanona ordinacõ est ꝙ infideles ñ habeãt oparios xpianos
Vicesima ordinacõ ẽ ꝙ inđdicuntᷣ infidelibꝰ oĩa officia erga xpianos
Vicesĩapma ordinacio ẽ ꝙ inđdicuntᷣ infidelibꝰ vendicões trapazetaꝝ
Vicesĩascda ordinacõ est de ꝑsona q̃ accusare debet trãsgressores infideles
Vicesimatcia ordinacõ est de penis infidelium fugientiũ extᷣ regnũ
Vicesĩaq̃rta ordinacõ est ꝙ ĩ penis infideliũ nulli inferiores p̃nt dispensare
Octauꝰ et ultĩꝰ articulꝰ est ꝺ statu iudeoꝝ nũc in regno castelle.

Duodecima cõsideracõ et ultĩa tractat de iudeoꝝ ꝯuersione in fine seculi q̃ octo pũctis explicatᷣ.
Primꝰ pũctꝰ est quare iudeorũ cõitas nõ ꝯuertitᷣ ad fidẽ xpi.
Secũdꝰ pũctꝰ est de iudeis q̃ volũt cõuerti ad fidem vtꝝ sũt recipiendi.
Terciꝰ pũctꝰ est de mõ qui debet teneri in recepcõne iudeoꝝ qui voluerint cõuerti ad fidem ihu xpi.
Quartꝰ pũctꝰ est an iudei sint cõpellendi ad recipiendũ baptismũ.
Q̃ntus pũctꝰ est de pena que est ferienda iudeo ꝯuerso redeũte ad ꝓpria instituta.

Sext⁹ pũctus ẽ quõ iudei rcipiẽt antixp̄m et decipientᷣ ab eo ubi agitᷣ ꝺ aduẽtu ãnxp̄i

Septi⁹ pũct⁹ est quõ iudei cognoſcẽt ſe deceptos ꝑ antixp̄m et cõuertentᷣ ad viã veritatis fidei dñi nr̄i ih̄u xp̄i ubi eciã agitᷣ de fine et morte antixp̄i

Octau⁹ et ulti⁹ articul⁹ est an temp⁹ antixp̄i poſſit detĩiate ꝯgnoſci & de nouẽ ſignis eius ꝓpinqui aduentus.

IN quarto libro qui est de bello ſarracenoꝝ ſũt · xij · conſideracõnes ·

PRima ꝯſideracõ ẽ de ordine machometi que trib⁹ explicatᷣ articulis

Prim⁹ articul⁹ est de origine machometi quo ad gen⁹ et locum

Scd̄us articul⁹ ẽ de origine ſecte machometi quo ad auctorem .

Terci⁹ articul⁹ ẽ de origine machometi et eius ſecte quo ad tp̄us ·

Secũda cõſideracõ tractat de vita et moribus machometi q̃ trib⁹ explicatᷣ pũctis ·

Prim⁹ pũct⁹ ẽ ꝙ vita machometi fuit beſtialis et libidinoſa .

Secũd⁹ pũct⁹ est ꝙ vita machometi fuit ambicioſa

Terci⁹ pũctus est ꝙ vita machometi fuit morbi exilentico monſtruoſa

TErcia ꝯſideracõ tractat de q̃litate doctrine et legis machometi que ſeptẽ paſſibus ptranſitur ·

Prim⁹ est de mõ quo fuit data lex machometi

Scd̄s paſſ⁹ ẽ de erroribꝫ legis machometi

Terci⁹ paſſus ẽ de fatuitatibꝫ et fabul' legis machometi

Quart⁹ paſſ⁹ ẽ ꝺ malicijs legis machõeti

Qnt⁹ paſſus ẽ ꝙ lex machometi ñ est lex cõfirmata miraculis

Sext⁹ paſſus est ꝙ lex machometi est lex' contdictionis

Septi⁹ paſſus ẽ ꝙ lex machometi ñ est lex dei qꝛ ĩ multis ẽ ꝑ hoĩem reuocata et quõ dyabol⁹ fuit pn̄cipal' actor alchorani .

QVarta ꝯſideracõ tractat de fũdamẽto legis machometi ubi narratᷣ fictõ ſcale ſui aſcenſ⁹ in celũ et illoꝝ q̃ mendaciter finxit ſe vidiſſe

QVinta ꝯſideracõ tractat de ꝯcordia et diſcordia legis machometi cũ lege xp̄i in articul' fidei p̄mittuntᷣ et tractatᷣ diffuſe ꝺ xij · articulis fidei ſm̄ compacõez · xij · lapidum p̄cioſoꝝ moralitᷣ ·

De p̄mo articulo fidei qui ẽ credo in deum p̄rem oĩpotentẽ creatorẽ celi et t̃re et de ꝓprietatibꝫ iaſpidis et de diſcordia ſarracenoꝝ a xp̄ianis

De ij · articulo qui ẽ credo ĩ ih̄m xp̄m filiũ ei⁹ vnicũ dñm nr̄m et de ꝓꝓetatibꝫ ſaphiri et de totali diſcordia ſarracenoꝝ a xp̄ianis in eodem et quõ ex alchorano oſtenditᷣ ꝙ ih̄s xp̄s est fili⁹ dei

De t̃cio articulo fidei qui ẽ qui cõcept⁹ ẽ de ſpũſc̄o nat⁹ ex maria v̾gine et de ꝓꝓetatibus calcidonij et quõ ih̄s xp̄s et ver⁹ meſſias ſarracenoꝝ ubi eciã oſtẽditᷣ latiſſime neceſſitas incarnacõis filij dei ſic ꝙ hic p̄mus hõ nec om̄es puri hoĩes nec oẽs angeli boni nec oẽs dyaboli ſimul fuerũt ſufficientes ad ſatiſfaciendũ ꝓ pcc̄o originali .

De q̃rto articulo fidei q̃ est paſſ⁹ ſub põcio pylato crucifix⁹ mortu⁹ et ſepult⁹ ẽ de ꝓprietatibꝫ ſmaragdini et ꝯcordia et diſcordia machometi in eodem

De qn̄to articulo fidei qui est deſcendit ad inferos t̃cia die reſurrexit a mortuis et de ꝓꝓrietatibus ſardonici cui non concordet machometus ·

De ſexto articulo fidei qui ẽ aſcendit ad celos ſedet ad dextram dei patris omĩpotentis et de proprietatibus ſardinis et de concordia et diſcordia machometi in eodem ubi declarantur tres difficultates de aſcenſione xp̄i

De ſeptimo articulo fidei qui est Inde venturus est iudicare viuos et mortuos et de ꝓꝓrietatibus Criſoliti et de diſcordia machometi ab eodem

De octauo articulo qui ẽ credo in ſpm̄ſc̄m et de ꝓꝓrietatibꝫ berilli et de ꝯcordia et diſcordia machometi in eodem

De nono articulo fidei qui ẽ credo ſc̄am eccleſiã catholicam et de ꝓꝓrietatibꝫ topaſij cui nõ ꝯcordat machometus

De decimo articulo fidei qui est Credo ſanctorũ cõionẽ pcc̄oꝝ remiſſionẽ et de ꝓꝓrietatibus criſophagi cui eciam nõ cõcordat machometus

De vndecimo articulo fidei qui ẽ credo carnis reſurrectõem et de ꝓꝓrietatibꝫ iacincti cui cõcordat machometus

De xij. articulo fidei qui est vitã eternam amen et de ꝓprietatibꝫ ametisti et de cõcordia et discordia in eodẽ machometi.
De discordia machometi in ꝑceptis
De pmo ꝑcepto machometi in orõnibꝫ.
De ij. ꝑcepto machometi in locucõibꝫ suis anteq̃ꝫ orent
De iij. ꝑcepto machometi in ꝑconisacõne alte vocis
De q̃rto ꝑcepto machometi in ieiunijs
De v. ꝑcepto machometi ĩ obſ̃ucõe pasche
De sexto ꝑcepto machometi in ꝑegrinacõe ad mecham
De. vij. ꝑcepto machometi in ꝑdacionibꝫ captiuacõibꝫ et occisionibꝫ contrioꝝ
De octauo ꝑcepto machometi ĩ licencia cõmestibilium
De nono ꝑcepto machometi circa pluralitatem uxorum
De x. ꝑcepto machometi circa ꝓhibicõem aliquaꝝ mulieꝝ de ꝓpria cognacõe
De xj. ꝑcepto machometi c̃ca obseruacõeꝫ die veneris
De xij. ꝑcepto machometi in orando vers⁹ meridiem
De xiij. ꝑcepto machometi c̃ca iudicialia
De. xiiij. ꝑcepto machometi de abstinẽcia a vino
De xv. ꝑcepto machometi circa modũ hereditandi
De xvj. ꝑcepto machometi c̃ca testimoĩa
De xvij. ꝑcepto machometi c̃ca ꝓhibicõeꝫ disputacõis cũ quocũq̃ extrᷓneo a lege sua
De xviij. ꝑcepto machometi c̃ca c̃cũcisiõeꝫ

Sexta ꝯsideracõ de vilissima morte machometi tractat

Septima cõsideracio tractat de successoribꝫ machometi q̃ q̃tuor pũctis explicat̃
Prim⁹ pũctus ẽ de astucia dyaboli ne periret secta machometi
Scd̃us pũctus est de successoribus machometi caliphis egipcio orientali et mira occidentali
Terci⁹ pũct⁹ ẽ de diũsitate gentiũ q̃ legeꝫ machometi suscipe noluerũt
Quart⁹ pũctus ẽ de diũsitate paganoꝝ q̃ in aliquibus imitant̃ sarracenos et ĩ alijs differunt

Octaua cõsideracio tractat de bello sarracenoꝝ ꝑ argumẽta cont̃ fidei fortaliciũ et faciũt in nũo decẽ argumẽta
Primũ argumentũ cõtendit ꝙ illi qui vocant̃ xp̄iani nõ sũt xp̄iani vbi multipliciter ondit̃ irrõnabilitas dicti hui⁹
Secund̃ argumentũ ꝯtendit cont̃ xp̄i conceptõem ꝑ sp̄m s̃cm ꝙ sp̄us s̃cs nõ sit ẽcia in trinitate ꝑsona ꝫ m̃ialis flatus
Terciũ argumẽtum cõtendit ꝙ xp̄s nõ sit deus cũ hoc exp̄sse dixer̃t in euãgelio
Quartũ argumentũ ꝯtendit ꝙ xp̄i mortẽ cũ asserant ip̄m immortalem qꝛ cõceptum de dei flamine
Q̃ntum argumentũ ꝯtẽdit cont̃ trinitatẽ ꝑsonaꝝ que tñ ꝓbatur ex ṽbis alchorani
Sextũ argumentũ ꝯtendit cont̃ beatitudinem et̃nam in dei visione cũ ip̄i illam ponant in corpale refectõe cibi & potus vbi latissĩe improbat̃ hec bestialis beatitudo
Septĩm argumentũ ꝯtendit cont̃ m̃rioniũ uni⁹ vxoris tm̃
Octauũ argumentũ ꝯtẽdit cont̃ baptismũ quo ad ablucõeꝫ interiorem
Nonũ argumentũ ꝯtẽdit cont̃ veneracõeꝫ ymaginum
Decĩm argumentũ ꝯtendit ꝙ lex mosaica et lex euãgelica sũt corrupte per iudeos et xp̄ianos et ꝙ nichil veritatis est in lege ñ q̃ntũ est in alchorano ubi latissime probatur iste error

Nona ꝯsideracõ tractat de bellis et triumphis sarracenoꝝ et xp̄ianoꝝ per arma corpalia a tp̄e machometi usq̃ꝫ ad presens temp⁹ et enũant̃. c lvij. bella et ꝑmittitur causa quare de⁹ ꝑmittit pp̄l'm sarracenoꝝ et aĩacio pñcipũ xp̄ianoꝝ ad bella ꝯt̃ eos
Primo bello vincũt sarraceni fugato theodoro et auferũt tributũ romanoꝝ
Secũdo bello vincũt sarraceni et aufertur obediẽcia imp̄atoris romanoꝝ in affrica
Tercõ bello vincũt xp̄iani et rex sarracenorum captiuatur
Quarto bello vincũt sarraceni et transfertur lignũ sancte crucis a ihr'l'm in cõstantinopolim
Q̃nto bello vincũt sarraceni et capit̃ ciuitas Syracusana
Sexto bello vincunt sarraceni et fugit imperator romanoꝝ licꝫ bon⁹ et iust⁹

Septio bello vincunt sarraceni et perditur totaliter nomē xpianoꝝ in affrica.

Octauo bello vincūt xpiani et sarraceni efficiunt tributarij.

Nono bello vincūt xpiani et cremant naues sarracenoꝝ sub regi baiula.

Decio bello vincūt xpiani multis militibꝫ sarracenoꝝ occisis in syria.

Vndecio bello vincūt sarraceni in hyspaīa et occidit ꝯsobrinꝰ regis roderici.

Duodecio bello vincūt sarraceni et perdit hyspania sub rege Roderico ultio rege gothorum.

Decioťcio bello vincūt xpiani ī aquitanea et pimitur alderamanus cū . ccc . lxxv . militibꝫ sarracenoꝝ.

Decioq̄rto bello vincūt xpiani et capit ciuitas amonen̄ . de pēate sarracenoꝝ.

Decioq̄nto bello vincunt xpiani pemptis duobꝫ r̄gibꝫ sarracenoꝝ et capitur narbona et plures alie ciuitates et loca a karolo marcello.

Deciosexto bello vincūt xpiani et incipit recupacio hyspanie cū mirabilibꝫ dei occisꝫ plusq̄ʒ lxx . milibꝫ sarracenoꝝ ꝑꝑe onetū.

Decioseptio bello vincūt xpiani ī aq̄tanea et perimunt ccc lxxxv . milia sarracenoꝝ.

Deciooctauo bello vincūt xpiani pempta innūabili multitudine sarracenoꝝ̄ et destructis tribꝫ milibꝫ nauibꝫ q̄nq̄ solū excep̄tis liberat constantinopolitana ciuitas.

Deciono no bello vincūt xpiani in aquitanea et pimit rex sāma cordubeñ . cū suis.

Vicesio bello vincūt xpiani et pimit abderamē dux sarracenoꝝ ī aquitanea a karulo marcello.

Vicesiopmo bello vincūt sarraceni fugato endone duce francoꝝ et pempta ml'titudine xpianoꝝ in francia.

Vicesioscdo bello vincūt xpiani et fugat secūdꝰ endo dux in francia.

Vicesioťcio bello vincunt xpiani et pimit p̄dictꝰ aderamē in francia cū multitudie sarracenoꝝ p karolū marcellum.

Vicesioq̄rto bello vincūt xpiani et fugat rex abdemelich cordubeñ . per francos pempta multitudine sarracenoꝝ.

Vicesioq̄nto bello vincūt xpiani in regno castelle et occiditur teban rex cordubeñ . et oēs sarraceni qui cū eo venerant.

Vicesiosexto bello vincūt xpiani et claret rex alfonsus catholicꝰ.

Vicesioseptio bello vincūt xpiani fugato meaplo rege cordubeñ . et pimunt . liij . milia sarracenoꝝ sub rege fruela.

Vicesiooctauo bello vincūt xpiani et capitur galiana ac efficit xpiana per karolum magnum.

Vicesiono no bello vincūt xpiani pemptis pluribꝫ regibꝫ sarracenoꝝ ac pluribꝫ ciuibꝫ captis p karolū francoꝝ regē.

Tricesimo bello vincunt xpiani et pimuntur lx . milia sarracenoꝝ p regē alfonsum castum.

Xxxj bello vincūt sarraceni et portant sarracenorū terram a morbana usq̄ ad ciuitatem cordubeñ . p mesquita sarracenorū construenda.

Xxxij bello vincūt xpiani et capit narchimona a karolo magno.

Xxxiij bello vincūt xpiani et pimit exercitus magnus sarracenorū duces sub rege alfonso casto.

Xxxiiij . bello vincūt xpiani et pimit ores rex meride p regē alfonsum.

Xxxv . bello vincūt xpiani et occidit rex badayos p regē alfonsū castum.

Xxxvj . bello vincūt xpiani et pimunt ultra xij . milia sarracenoꝝ per regem alfonsum castum.

Xxxvij . bello vincūt xpiani et pimit proditor machometꝰ et castrū sc̄e xp̄ine capit p regē alfonsū castum.

Xxxviij . bello vincūt xpiani et capit iterum ciuitas barchinonie.

Xxxix . bello vincūt xpiani sub rege ramiro occisis lxx . milibus sarracenoꝝ et declarat se btūs Iacobus custodem hyspanie.

Xl . bello vincūt xpiani lxx . nauibꝫ paganorum igne solutis in galecia per regem ramirum.

Xli . bello vincunt xpiani occisa plurima sarracenoꝝ multitudine sub rege ordonio

Xlij . bello vincūt xpiani captis duobꝫ ducibus sarracenoꝝ in ꝓuincia et francia.

Xliij . bello vincūt xpiani pemptis innūabilibus sarracenis et capitur coria a rege ordonio.

Xliiij bello vincũt xp̄iani occiso rege corie sarraceno et capit̃ a rege ordonio
Xlv. bello vincũt xp̄iani et capit̃ ciuitas salmantina a rege ordonio
Xlvj. bello vincunt sarraceni et occidunt̃ ꝓpe toletũ octo milia xp̄ianoꝝ.
Xlvij. bello vincunt sarraceni et capit̃ roma ac magna ps tussie a soldano babilonie deuastat̃
Xlviij. bello vincũt xp̄iani et expellunt̃ a roma et tussia sarraceni
Xlix. bello vincũt xp̄iani occisa sarracenorum magna multitudine et edificat̃ eccl̃ia sancti Iacobi ex lapidibꝫ p regẽ alfonsum magnum
L. bello vincũt xp̄iani ꝑemptis plı̄ibus sarracenis p regẽ alfonsum magnũ
Lj. bello vincũt xp̄iani sb̄ bernardo del corpio et capit̃ balbastrum et alia loca in aragonia
Lij. bello vincunt xp̄iani sub rege alfonso magno et liberatur coymbra ab obsidione sarracenoꝝ
Liij. bello vincũt xp̄iani sub rege alfonso magno et edificat̃ castrum magnũ de gordon tuicõne patrie
Liiij. bello vincunt xp̄iani p regẽ alfonsũ magnũ in senectute sua
Lv. bello vincũt xp̄iani p regẽ gersiam capto ayolas rege sarracenoꝝ
Lvj. bello vincũt xp̄iani sub rege ordonio scd̄o et capit̃ ciuitas rogel.
Lvij. bello vincũt xp̄iani sub rege ordonio scd̄o et capta talauera ignibꝫ cremat̃.
Lviij. bello vincũt xp̄iani p regẽ ordoniũ secundũ et capit̃ castrũ albanie
Lix bello vincunt xp̄iani p regẽ ramirum secund̃ occisis lxxx. milibus sarracenoꝝ et captiuato rege Sesar augustano ꝓditore.
Lx. bello vincunt xp̄iani sub rege ramiro scd̄o ꝑempta multitudı̄e sarracenoꝝ super castꝝ de cala treba.
Lxj. bello vincunt xp̄iaı̃ et capit̃ castꝝ decarato p comitẽ fernandũ gundisalui.
Lxij. bello vincũt xp̄iani et fugat̃ almansor cum xij. legionibꝫ bellatoꝝ p comitem fernandũ gundisalui cum. ccc. equitibꝫ ex reuelacõe sibi facta p monachũ pelagiũ.
Lxiij. bello vincũt xp̄iaı̃ p comitẽ fernand̃ gundisalui trucidatis captiuatisqꝫ plı̄mis sarracenis.
Lxiiij. bello vincũt xp̄iani p comitẽ fernãdum gundisalui et fugat̃ scd̄o almansor p ꝑempta innũabili multitudı̄e sarracenoꝝ.
Lxv. bello vincũt xp̄iani et pugnat angelus dn̄i p milite missas audiẽte cũ deuocõe
Lxvj. bello vincunt xp̄iani ꝑcussis sarracenis g̃uissima infirmitate meritis apostoli Iacobi.
Lxvij. bello vincũt xp̄iani p regẽ beriũdo et iterꝝ a sarracenis vincunt̃ in eodẽ bello per almansor
Lxviij. bello vincunt sarraceni et capit̃ ciuitas legioneñ. p almansor
Lxix. bello vincũt sarraceni et occidunt̃ ꝓditorie septẽ infantes de lara.
Lxx. bello vincunt sarraceni et cõburit̃ ciuitas sancti Iacobi ad almansor et deducunt̃ campane ad nequitam corduben. p lãpadibus
Lxxj. vincunt xp̄iaı̃ ꝑempta multitudine sarracenorum per comitem castelle garsias fernandi.
Lxxij. bello vincunt xp̄iaı̃ mortuo almansor ac ꝑemptis innũabilibꝫ sarracenis p regem beriundo.
Lxxiij. bello vincũt sarraceni et capit̃ ciuitas abuleñ. moritqꝫ in carceribus comes garsias fernandi
Lxxiiij. bello vincunt xp̄iaı̃ p regẽ alfonsũ qn̄tum et vindicatur mors comitis garsie fernandi.
Lxxv. bello vincũt xp̄iaı̃ et liberat̃ pampilona a manibꝫ sarracenoꝝ instituit̃ eciam prius rex castelle et iũgunt̃ duo regna castelle et legionis.
Lxxvj. bello vincunt xp̄iaı̃ et capiunt̃ qn̄qꝫ reges sarracenoꝝ p rodericum de viuar et quõ recepit beatum laxarum sub specie leprosi.
Lxxvij. bello vincunt xp̄iaı̃ et occidit̃ alymaymon rex sarracenoꝝ per regem garsiam nauarre.
Lxxviij. bello vincunt xp̄iaı̃ ꝑemptis plurimis sarracenis p rodericum de viuar.
Lxxix. bello vincunt xp̄iaı̃ p regẽ fernand̃ magnũ et capit̃ sistum.
Lxxx. bello vincũt xp̄iaı̃ et capit̃ lamegũ

et pl'a alia loca p regē fernandū magnū.
Lxxxj. bello vincūt xp̄iani et post septem annos capit̄ conubza p regem fernandum magnum aperiente sancto Iacobo poztas ciuitatis.
Lxxxij. bello vincūt xp̄iani et capiunt̄ ac destruunt̄ plurima loca p regē fernandum magnū et efficit̄ tributari⁹ rex toleti.
Lxxxiij. bello vincūt xp̄iani p regē fernandū magnū et efficit̄ tributari⁹ rex hyspalen̄. ac defert̄ corp⁹ beati ysidozi in ciuitatem legionen̄.
Lxxxiiij. bello vincūt xp̄iani p regē fernādum magnū et subiugat̄ celtiberia et carpentania ac liberat̄ hyspania a subiectōne impatoz romanoz.
Lxxxv. bello vincūt xp̄iani et efficit̄ tributari⁹ rex cesagarustan⁹ p regem sanciū castelle et quō ꝓditozie p vellido dolpho occidit̄ rex iste sanci⁹ scd̄s rex castelle.
Lxxxvj. bello vincūt xp̄iani p regē alfonsum sextū et ōndit̄ ꝯfirmacō iuramenti in libertate.
Lxxxvij. bello vincunt xp̄iani et efficiunt̄ tributarij oēs sarraceni hyspanie p regē alfonsū sextū.
Lxxxviij. bello vincūt xp̄iani et imponit̄ nomē roderice de biuar cū cāpeatozē.
Lxxxix bello vincūt xp̄iani et capiunt̄ septem milia sarracenoz p Cid campeatozez et quō p inuidiā expellit̄ a regno.
Xc. bello vincūt xp̄iani et capit̄ alcaac p Cid campeatozē.
Xcj. bello vincūt xp̄iani fugatis et vulneratis duob̄ regib̄ p Cid cāpeatozē.
Xcij. bello vincunt xp̄iani et fugat̄ rex demie ac comes cromani capit̄ p Cid campeatozem.
Xciij. bello vincūt xp̄iani et fugatur iterz rex demie p Cid campeatozem.
Xciiij. bello vincūt xp̄iani et capit̄ castrū de ruiea per Cid campeatozē qui obtinuit puilegia magna pzo nobilibus et ciuibus castelle.
Xcv. bello vincunt xp̄iani et fugat̄ rex demie et capit̄ rex aragonū p Cid cāpeatozē
Xcvj. bello vincūt xp̄iani et capit̄ toletū ac plurima loca per regē alfonsū sextū.
Xcvij. bello vincunt xp̄iani cruce signati transeuntes in terrā sc̄am et capiunt̄ ciuitates ricia et laudicia.
Xcviij. bello vincūt xp̄iani et capitur anthiochia.
Xcix. bello vincūt xp̄iani et fugat̄ cozboranus cum exercitu suo anthiochia ab ei⁹ obsidione liberat̄ et inuenit̄ lancea qua p fozatū fuit latus xp̄i in cruce.
C. bello vincūt xp̄iani cruce signati et capitur ciuitas sancta ihr̄l'm.
Cj. bello vincūt xp̄iani cruce signati cesis centū milib̄ sarracenoz.
Cij. bello vincunt sarraceni in hyspania et occidit̄ infans sanci⁹ alfonsi ꝑdit̄ concha et plurima alia loca et destruunt̄ oīa balnea regni.
Ciij. bello vincūt xp̄iani sub pn̄cipe godofrido de bullon et capiunt̄ pl'ime ciuitates
Ciiij. bello vincūt xp̄iani et obsidetur ciuitas cozduben̄. ac mēbzatim diuidit̄ pzoditoz sarracenus qui regem hyspalen̄. interfecerat p regē alfonsum sextum.
Cv. bello vincūt sarraceni sub yncaf rege marrochioz et vulnerat̄ rex alfonsꝰ sext⁹
Cvj. bello vincūt xp̄iani p regē alfonsū sextū destructa sarracenoz terra.
Cvij. bello vincūt xp̄iani et capit̄ ciuitas nobilis valencie p Cid cāpeatozem.
Cviij. bello vincunt xp̄iaī fugato et vulnerato rege hyspalen̄. ac pemptis q̄si xxix. milibus sarracenoz p Cid campeatozem.
Cix. bello vincūt xp̄iani fugato et vulnerato ymes myramamolim ac pemptis xl. et octo milibus et q̄ngentis sarracenis per Cid campeatozem.
Cx. bello vincūt xp̄iaī et fugat̄ bucar rex marrochioz vulneratis cum alijs xxx. regibus per Cid campeatozē.
Cxj. bello vincūt xp̄iaī fugato rege bucar cum alijs xxxvj. regib̄ vigīti eoz interfectis p Cid campeatozē nō viuū ꝫ moztuū
Cxij. bello vincunt sarraceni et occidit̄ rex alfonsus aragonie q2 spoliauit eccl'ias.
Cxiij. vincūt xp̄iani cruce signati et capit̄ ciuitas vlixbona.
Cxiiij. bello vincūt xp̄iani et capitur ciuitas baecie p impatozem hyspanie alfonsū septimum.
Cxv. bello vincunt xp̄iani et capit̄ ciuitas

almerie p impatorem alfonsũ septimũ.
Cxvj. bello vincũt xpiani trucidatis plurimis sarracenis et liberat̃ ciuitas roderici ab obsidione sarracenoꝝ p regem fernandum legionis.
Cxvij. bello vincũt sarraceni et vulnerat̃ rex alfonsus octauꝰ.
Cxviij. bello vincũt sarraceni et poit̃ ciuitas sc̃a ibrl'm et pl'es alie ciuitates et loca
Cxix. bello vincũt xpiani cruce signati et efficit̃ secundũ passagiũ ad terrã sc̃am sine cõsecucõne finis capit̃ tñ ciuitas acon.
Cxx. bello vincũt xpiani et capit̃ ciuitas dannata pemptis lxxx. milibꝫ sarracenoꝝ
Cxxj. bello vincũt xpiani pemptis cc. milibꝫ sarracenoꝝ p regem alfonsum octauũ in nauibꝫ tholose.
Cxxij. bello vincũt xpiani et capit̃ regnũ maioricaꝝ p regẽ Iacobũ arragonie.
Cxxiij. bello vincũt xpiai et capit̃ ciuitas valencie p regẽ Iacobũ arragonie.
Cxxiiij bello vincũt sarraceni vastatis pluribus prouincijs.
Cxxv. bello vincũt xpiani cruce signati et capit̃ ciuitas dannata per regẽ francorum ludowicum.
Cxxvj. bello vincũt sarraceni et captiuat̃ rex francoꝝ ludowicus cum fratribꝫ suis.
Cxxvij. bello vincũt xpiani cruce signati et fugant̃ sarraceni et tyranni de prionio ecclesie.
Cxxviij. bello vincũt xpiani et capit̃ ciuitas murcieñ. p regẽ Iacobũ arragonie.
Cxxix. bello vincunt xpiai occisa multitudine sarracenoꝝ p infantẽ alfonsum filiũ regis fernandi scdi.
Cxxx. bello vincũt sarraceni et capit̃ antiochia p soldanũ babilonie.
Cxxxj. bello vincũt xpiani et capit̃ ubeda per regẽ fernandũ sc̃m.
Cxxxij. bello vincunt xpiani et capit̃ carthago ac efficit̃ tributariꝰ rex Tunicij regno francoꝝ.
Cxxxiij. bello vincũt xpiani et capit̃ ciuitas corduben. et plura alia loca per regem fernandũ sc̃m et remittunt̃ campane ad sanctum Iacobũ.
Cxxxiiij. bello vincũt sarraceni et poitur trypolis ciuitas.
Cxxxv. bello vincunt xpiani et capit̃ ciuitas hyspaleñ. p regẽ fernandũ secundꝫ.
Cxxxvj. bello vincũt xpiai et capiunt̃ plura loca p regẽ alfonsũ nonũ.
Cxxxvij. bello vincũt sarraceni et occidit̃ donus raminꝰ per abenyncaf regem ultra marmum.
Cxxxviij. bello vincũt sarraceni et occidit̃ infans sanciꝰ archieps toletanꝰ.
Cxxxix bello vincũt sarraceni et poit̃ ciuitas acon.
Cxl. bello vincunt xpiani et capit̃ insola rodi ac destruit̃ ordo templarioꝝ.
Cxli. bello vincũt xpiai et occisis plurimis sarracenis capiunt̃ cambil et albana p infantem petrum.
Cxlij. bello vincũt xpiani fugato rege granate et pluribus cesis sarracenis per dñm Iohem manuel.
Cxliij. bello vincunt xpiai et soluit̃ classis sarracenorũ per alfonsum infre ad mirandum maris.
Cxliiij. bello vincũt xpiai et occidit̃ infãs picato cum multitudie sarracenoꝝ.
Cxlv. bello vincunt sarraceni et occidit̃ alfonsus infra admirandꝰ maris.
Cxlvj. bello vincunt xpiai cesa inmũo multitudine sarracenoꝝ et fugatis regibꝫ benamarini tunicis et bugie per regem alfonsum nonũ.
Cxlvij. bello vincunt xpiani et soluit̃ classis magna sarracenoꝝ sb rege alfonso q̃rto
Cxlviij. bello vincunt xpiani et capit̃ aliezira per regẽ alfonsum q̃rtum.
Cxlix. bello vincunt sarraceni et poit̃ aliezira
Cl. bello vincunt xpiai et soluitur classis sarracenorum.
Clj. bello vincunt sarraceni et perdit̃ verera et machena.
Clij. bello vincunt xpiai pemptis duobus milibꝫ sarracenoꝝ sub rege henrico t̃cio.
Cliij. bello vincũt xpiani et capit̃ anteq̃ra per infantẽ fernandũ.
Cliiij. bello vincunt xpiai et capitur cepta per regẽ Iohem portogalie.
Clv. bello vincunt xpiani et fugant̃ sarraceni p regẽ Iohem sc̃m occisis pluribꝫ sarracenis.
Clvj. bello vincunt sarraceni et poiuntur

ciuitates pera et cōstantinopolis et de tribus mirabilibus que pcesserunt.
Cvij. bello vincūt xpiani cruce signati fugato turcho et cesis lxxx. milib9 turchorū per Iohēm vayuoda orāte deuotissime pře fratre Iohe de capistrano ordis mioꝝ nomen ihu deuotissime inuocante.
Cviij bello vincūt xpiani et capiūt alcacer zagner i affrica p regē alfonsū portugalie

Decima ɔsideracō tractat de possessiōe terre sancte p sarracenos que duob9 explicatur pūctis.
Prim9 est quare sarraceni tenēt terrā sanctam ubi tres racōes assignant.
Scd̄s pūct9 est q nulla est terra extra xpianoꝝ aptior ad terram scām expugnandi q̄3 hyspania.

Undecima ɔsideracō tractat de hijs ad q̄ cōpelli debent sarraceni vinētes int̄ nos de iure et ex ordinacōne regni.

Duodecima et vltia cōsideracō tractat de fine legis sarracenorū et de eorū ppetua seruitute sub iugo xpianoꝝ que q̄tuor passibus ptransitur.
Prim9 passus est de castigacōne finali fienda p sarracenos in pplo xpianoꝝ.
Scd̄s pass9 ē de cessacōe legis sarracenoꝝ.
Terci9 passus ē de tpe quo lex machometi et ei9 dn̄ium debet cessare.
Quart9 passus est de ppetua seruitute sarracenoꝝ sub iugo xpianoꝝ.

In quinto libro qui est de bello demonum contra fidei fortaliciū xij. sunt consideraciones.

Prima ɔsideracō est et tractat quatuor pūcta
Prim9 pūctus est an sint demones i mūdo et que sunt noīa eoꝝ.
Scd̄s pūct9 est de quiditate demonū quid scil3 sunt demones.
Terci9 pūct9 est de nobilitate demonū.
Quart9 pūct9 est de nat̄a demonū.

Secūda consideracō tractat de sciēcia demonū que trib9 explicat̄ pūctis.
Prim9 est de scīa demonū ante casū et p9 casum ubi eciā declarat̄ an habuerūt noticiam pphiaꝝ aduēt9 xpi et an cognoscāt cogitacōnes nr̄as.
Scd̄s pūct9 est q artes magice exercent̄ sciencia demonū et an aliquo casu sine pctō possint exerceri.
Terci9 pūct9 est q ars notoria est illicita et nulla scīa infusa pt̄ hr̄i a demonib9.

Tercia ɔsideracō tractat de bello demonum in celo et quō an̄ casū eoꝝ de celo fuit mora septem dieꝝ et quō quinq3 pctā commisit lucifer in celo et de numero cadenciū et remanentium angelorum ac de numero saluandoꝝ.

Quarta ɔsideracō tractat de habitacōe demonū post casū et an ubicūq3 sint demones puniant̄ igne matiali.

Quinta ɔsideracō tractat de ptate demonū et de eorū presidencijs siue pncipatu et que gens est in mūdo sup quam dyabolus habet maiorē ptatem.

Sexta ɔsideracio tractat de bello demonum cont̄ gen9 hūanum postq̄3 ceciderunt de celo usq3 ad aduentū xpi.

Septima ɔsideracō tractat de pdicōne dominij demonū p iusticiā in aduētu xpi

Octaua ɔsideracō tractat de pprietatib9 et malicia demonū.

Nona consideracō tractat de bello demonum post aduentū xpi usq3 ad diē iudicij

Decima ɔsideracō tractat de diūsitate demonū et si pñt haberi spūs familiares q̄ decem explicabit̄ dr̄ijs.
Prima dr̄ia q vata que vident̄ ab homib9 nō sūt mulieres sed demones.
Scd̄a dr̄ia q illi dicunt̄ vulgariter trasgo ul' duen de casa sūt demones.
Tercia dr̄ia q inueniunt̄ succubi et incubi gnantes hoīes qui nō sūt filij demonū sed hominum.
Quarta dr̄ia est de demonib9 qui vident̄ facē plia
Qn̄ta dr̄ia est de demonib9 qui in hūana forma apparēt cōmedentes et bibentes.
Sexta dr̄ia est de demonib9 qui in somnijs apparent terrentes hoīes.
Septia dr̄ia demonū est eoꝝ qui gnant̄ ex diūctione viri et mulieris uel ex odore seu ex radijs planetaꝝ.
Octaua dr̄ia est eoꝝ qui in spē masculi ul' femīe apparent.
Nona dr̄ia est eorum qui dicunt̄ mūdi ul' immūdi.
Decia dr̄ia est eoꝝ qui illudūt femīas que bruxe ul' xurgine vulgarit̄ nūcupant̄.

Scdm pn̄cipale tctat de spitibꝫ familiaribꝫ

VNdecima ꝯsideracio tractat de q̄litate corpoꝝ in quibꝫ demōes apparent et si pn̄t hūana corpora vl' aīas subintrare que tribus explicat̄ pūctis.

Primꝰ pūctꝰ ē de qualitate et figuris corporū in quibꝫ demōes apparent.

Scdus pūctꝰ est de subintracōne demonū in corporibꝫ obsessoꝝ et quō nullus homo viuꝰ nec mortuus ambulat in alio homīe sicut dyabolus.

Terciꝰ pūctus est ꝙ demōes nō pn̄t essenciam aīe intrare qd̄ est essēcie aīe illabi nec ꝓprie malas cogitacōes immittere.

DVodecīa cōsideracio tractat quo fine debet t̄minari bellū demonū que tribꝫ mensurabit̄ passibus.

Primꝰ passus ē quare demōes sūt ī mūdo

Scds passus est de cessacōne pn̄cipatus et belli demonū cont̄ genꝰ hūanum.

Tercius passus est de retrusione ꝑpetua demonū in inferno ¶ Explicit tabula.

VNdecimū mirabile accidit in ciuitate segebieñ ān̄o dn̄i M.cccc.lv regnāte dn̄o Iohe in tenera etate sub tutrice mr̄e sua dn̄a katherina castelle regina. Tunc iudeꝰ quidā medicus emit sacratissimū corpꝰ xp̄i a quodā cupido sacrista eccl'ie sancti facundi eiusdē ciuitatis Iudeus ergo ille sacm̄entū illud accipiens et suis immūdis manibꝫ ꝑtractans ad synagogā cū alijs suis complicibꝫ ꝑduxerūt et ī bulientē aquā sepe ꝓiciētes in altū eleuabat̄ ante ocl'os eoꝝ. Qui miraculū manifestum cognoscētes et timētes dampnū qd̄ eis euenire posset si hoc ad aures xp̄ianorum ꝑueniret Aliqui eoꝝ consilio habito corpus dn̄icum accipientes et panno certo inuoluentes deduxerunt ip̄m ad monasteriū sc̄e crucis ordinis p̄dicatoꝝ eiusdē ciuitatis et cū magno secreto et securitate tradiderūt p̄ori cōuentꝰ eiusdeꝫ narrātes sibi miracl'm sic̄ accidit Recedētibꝫ ergo iudeis prior ille cōuocatis fratribꝫ honorifice ad altare maius sue eccl'ie p̄dc̄m sacm̄entū deduxit. et habito cōsilio quid de ista hostia cōsecrata facerent. Post multa vocatꝰ est vnꝰ infantulus eiusdē habitꝰ ignoscentissimꝰ qui dicebat̄ spinarcio et traditum est sibi corpꝰ dn̄icum qui deuote recipiēs post diem terciū defūctus est. Prior aūt p̄dictꝰ stimul'atꝰ consciā tū ne tm̄ miracl'm occultaret̄. tū etiā ne tm̄ crimē iudeoꝝ maneret impunitū Ep̄o p̄dicte ciuitatis q̄ dicebat̄ dn̄s Iohānes de oterdesillas reuelauit viro utiqꝫ strennuo ac celatore fidei katholice et quia ꝓtūc in eadē ciuitate erat sup̄dc̄a regina reuelatū est ꝑ eosdē eidem. Facta ergo diligēti inq̄sicione in casu p̄dicto inuēti sunt aliqui iudei qui fuerūt in empcōne p̄dicti sacm̄enti int̄ quos fuit vnꝰ qui dicebat̄ don mayr qui fuerat medicus regis henrici pr̄is sup̄dicti regis Iohis. hic tormētis expositus nō solū sup̄dicta cū alijs cōcessit sed et declarauit quō ip̄e occiderat regē henricū ꝓpt̄ q̄ ip̄e et alij fuerūt ꝑ ciuitatē arrastrati et finalit̄ mēbrati diuisi Sinagoga vero ubi accidit facta fuit eccl'ia et vocata corpꝰ xp̄i ubi omī ān̄o tota ciuitas ī memoriā sup̄dicti miraculi ī die corporis xp̄i cū solempni ꝓcessione ꝯuenit et fit ibi sermo ad ꝑpl'm Et qꝛ p̄dictus ep̄us nimiū sollicitabat hāc causam vt ampliꝰ inquirit̄ cogitās qꝛ maiora mala essent occulta inter iudeos timētes iudei detegi corripuerūt pecunia dapiferū p̄dc̄i ep̄i ut eū veneno interficēt. Dapifer ergo accepta pecunia die quadā cū tempꝰ esset prandendi et coquinariꝰ salsamentū faceret ꝓ dn̄o ingressus est coquinā et eiciens coquinariū a coquina et mittēs eum scelerit̄ ꝓ re aliqua ip̄e subito ꝓiecit venenū in vase ubi salsamentū parabat̄ et recessit ad mensam dn̄i p̄parandā. Cūqꝫ coquinariꝰ rediret et vellꝫ ꝑficere p̄dictū salsamentū caū reuoluens illud in vase alique gutte salientes et vna de manibꝫ eiꝰ ceciderūt et subito ubi ceciderunt facte sūt puelle quedā inflate dolorosissime et venenose Miratus aūt venit ad ep̄m clamans ꝙ nullꝰ cōmedēt aliquid de hijs que parata erāt ī coquina qꝛ credebat ꝙ oīa erāt venenata. Fit ergo statim diligens inquisicō et suspicatū est sup dapifero illo qꝛ talit̄ coquinariū eiecerat a coquina Et expositus tormētis ꝯfessus est et nō

negauit quare curie seculari tradit9 ĩ qua
tuor ꝑtes fuit diuisus et multi iudei mor-
tui ac alij a ꝑdicta ciuitate fugierũt. Hec
sepe a pluribꝫ audiui ꝫ spāliter michi nar
rauit reuerend9 magister Martin9 cordu
beñ. ordinis sancti aug9. qui asseruit ꝙ sic
narrauerat sibi realit̃ accidisse frat̃ Iohis
de canaleyas ordĩs ꝑdicatoꝝ qui pñs fuit
cum iudei apportauerũt corp9 dñi cũ ꝑdco
priori et cũ supdicta oĩa acciderũt.

SEcundũ mirabile accidit circa annũ
dñi cccclij. imꝑante theodosio archa
dij filio qui fuit xlv. romanoꝝ imꝑator et
sedente in cathedra petri Sixto papa tercõ
tũc in terra dyabol9 apparuit iudeo in spē
moysi ꝓmittens poducẽ eos per mare sicco
pede ad terram ꝓmissiõis Cũqꝫ dyabolus
ꝑmus ingrederet̃ et videret̃ ab existentibꝫ
in littore sup vndas incedẽ secuti sũt eũ iu
dei quibꝫ subito dyabol9 disparuit ml'tiqꝫ
iudei submersi sũt et de hijs q̃ euaserũt ali
qui fuerũt ad fidem cõuersi ꝛc̃.

negauit quare curie seculari traditus in quatuor partes fuit diuisus et multi iudei mortui ac alij a predicta ciuitate fugierunt. Hec sepe a pluribus audiui sed specialiter michi narrauit reuerendus magister Martinus corduben. ordinis sancti augustini qui asseruit quod sic narrauerat sibi realiter accidisse frater Iohannis de canaleyas ordinis predicatorum qui presens fuit cum iudei apportauerunt corpus domini cum predicto priori et cum supradicta omnia acciderunt.

Secundum mirabile accidit circa annum domini cccclij. imperante theodosio archadij filio qui fuit xlv. romanorum imperator et sedente in cathedra petri Sixto papa tercio tunc in terra dyabolus apparuit iudeo in specie moysi promittens producere eos per mare sicco pede ad terram promissionis Cumque dyabolus primus ingrederetur et videretur ab existentibus in littore super vndas incedere secuti sunt eum iudei quibus subito dyabolus disparuit multique iudei submersi sunt et de hijs qui euaserunt aliqui fuerunt ad fidem conuersi etc.